המביא

*גט ממדינת הים צריך שיאמר "בפני נבתב ובפני נחתם" דברי רבן גמליאל. אומר אף המביא מן הדרום ומן החגר ר' אליעזר אומר אפילו מכפר לודים ללוד וחכ"א "אינו צריך שיאמר "בפני נבתב ובפני נחתם" אלא המביא ממדינת הים והמוליך, והמביא ממדינה למדינה במדינת הים צריך שיאמר "בפני נבתב ובפני נחתם" רשב"ג אומר אפילו מהגמוניא להגמוניא ר' יהודה אומר מרקם למזרח ורקם במזרח, מאשקלון לדרום ואשקלון כדרום, מעכו לצפון ועכו בצפון, *ר"מ אומר עכו בארץ ישראל לגיטין. המביא גט בארץ ישראל אינו צריך שיאמר "בפני נבתב ובפני נחתם". ואם יש עליו עורכים יתקיים בחותמיו: גמ' מ"מ קרבה אמר לפי

המביא גט ממדינת הים. כל מו"ל קרי ליה מדינת הים כך מצבל כדלמר לקמן (דף ו.): **לריך.** הסלים המביאו לומר כן, ומעמת מפרש בגמ', וסלים זה הסבל עסקו סלים להולכה: **רקס ומגר.** תרגום של בין קדם ובין ברך מתרגמינן בין רקס לחגר (נרחמים פז): **אפילו מכפר לודים.** סהיא מחולה לארן: **ללוד.** סהיא סמוכה לה והיא מארן ישרחל וכגמ' מפרש פלוגתייהו: **וחכמים לומרים.** בגמרא מפרש מהי משפני לחגיל קמח דהיינו: **וסמוליך.** מחרן ישרחל למדינת הים: **מסגמוניא לסגמוניא.** בגמרא מפרש עיר לחת סהיו בה שני הגמוניים ומקפידין זה על זה שלא יהו בני הגמוניא לחבריתה: **ר' יהודה אומר מרקם למזרח.** מרקס עד סוף העולם למזרחו הוי מדינת הים: **ורקס.** עלמה נדונית כמזרח העולם ולא כא"י והמביא מרקס לרלוך ובמזרח ארלך יסראל וכולן ולסקלון לדרומה ועכו לצפונה אבל מערב של ארץ ישראל אין צריך גבול שהים גבולה כדכתיב (במדבר לד) וגבול ים והיה לכם הים הגדול וגו': **אם יש עליו עורכים.** [לקמן ו:] סהבעל מערער סהוא מוויף: **יתקיים בחותמיו.** ולם יעידו העדים על חתימת ידיהם לו עדים לחתימת ידיהן חתימתם כשר אלם אין עליו עורכים מהתמת כשר להא בקיאין לשמה ועדים מלויין תמיד לקיימו כדלמרינן בגמ' בפ' דס הנדה (נדה דף יו:) כל הכתמים הבחין מרקס מהורין ור' יהודה מטמא מפני סהן גריס וטוענין סיינו משום דכתמים הנמלחין שם דעובדי כוכבים הם דישרחל מלויעין כתמיהן ור' יהודה לו דהוסם שמהגין תורת עובדי כוכבים הם גריס וטוענין ולעולם ישרחל נמי דריס בה: **מביא לודים.** תומר ר"י שהזכיר לוד לפלמוענין חע"פ שהיתה נקרלת כפר לודים על שם בני לודים שהיו מלויים בה תמיד חפילו הכי ל"ל בפני נכתב ובפני נחתם ולח תמיד כלוד עלמה ורביעו מחיר פירש דרבי לליעזר הזכיר שם עירו דלפלמרינן (סנהדרין דף לב:) לחר ר' לליעזר לוד ויחן נרלה לר"י דכ"ם שלח היה לריך להזכיר כי היכי דלח נקט חנא קמח ממדינת הים ישרחל דפסיטח היח דבחרן ישרחל קלי: **ואשקלון** כדרום. הקשה ר"ת דלפקלון מחרן ישרחל היח דכתיב ביהושע (יג) זחת החלון הפלשתים וגו' לפלשדודי ולפלקלוני וכתיב הפילה ליישרחל (שופטים ג) וילכוד יהודה לת עזה ולת לפקלון ולת גבולה ותר"ת דעולי בבל לח כבשוה כדלמר בפ"ק דחולין (דף ז.) גבי בית שלן הלבה כרבים כבשום עולי מלריס ולח כבשום עולי בבל ולכך לין תלמידי חכמים מלויין שם ויחן בתי דינין קבועין שם לבל קבה דרקס ומגר משמע הכל דהוו חולה לחרן וכתיב ביהושע (כ) ויקדשו לת קדש בהר נפתלי וליכא למימר דלח כבשוה עולי בבל דבספרי בפרשת והיה עקב תניא רקס ומגר בהדי כרכים שכבשו עולי בבל וי"ל דחרי רקס ומגר הוו וחותו רקס ומגר דכתיב גבי לברהם ויבא בין קדם ובין שור (בראשית ט) מתרגמינן בין רקס ובין מגרת בחרלו של לבימלך מלך פלשתים וחותו היה בחרן ישרחל דמסתמת לברהם וילחק היו דרין בחרן ישרחל ויהושע נמי משמע דפלשתים מחרן ישרחל וחותו רקס ומגר היה במערבה של חרן ישרחל דפלשתים במערבו היה פלשתים הוי גבול מערב של חרן ישרחל ורקס ומגר דמתני' היה במזרח כדלמרינן רקס כמזרח ועכו לתו"ג דכבשוהו עולי בבל כדלמר בסוף כתובות (דף קיב.) רבי לבא הוה מנסק כיפי דעכו ובפרק מי שחזו (נקמן דף שו:) פריך למימרל דעכו לתו מחרן ישרחל הוה הל כי הוו מפטרי רבנן מהדדי בעכו הוו מפטרי מהדדי לפי שחסור ללחת מחרן ישרחל לחולה לחרן לתמר ר"ת דלח קבה מידי דעכו היתה בחרן וחליה בתו"ל דכמוכת בירושלמי וכסח מייירי בחותו לד שבחולה לחרן והח דלח מבני גמי במי שחזו (שם) מבני' דחס לח בתי מכלן ועד שלשים יום והגיעו לעכו וחזר ביטל תנחו היינו לחותו לד שבחולה לחרן היינו משום דביולת מחרן ישרחל פוגע בחותו לד של חרן ישרחל והגיע לעכו משמע לתחילת עכו חך קבה לר"י דלתמר נקמן (דף ו:) רקס וחגר הוו וחותו רקס וחגר דכתיב גבי לברהם ויבא בין קדם ובין שור (בראשית ט) מתרגמינן בין רקס ובין מגרת בחרלו של לבימלך מלך פלשתים וחותו היה בחרן ישרחל דמסתמת לברהם וילחק היו דרין בחרן ישרחל ויהושע נמי משמע דפלשתים מחרן ישרחל וחותו רקס וחגר היה במערבה של חרן ישרחל דפלשתים במערבו היה פלשתים הוי גבול מערב של חרן ישרחל ורקס וח

ג א מיי' פ"ו מהל' גירושין ה"ח סמ"ג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קמב סעיף ח :
ד ב מיי' שם הל' יב טוש"ע שם סעיף יח :
ה ג מיי' פי"ל מהל' עדות הלכה ז טוש"ע י"ד סימן קכו סעיף ג וכנ"ל :
ו ד שם בסג"ה :
ז ה מיי' פכ"ד מהל' תשובות הלכה יח סמ"ג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן יח סעיף ו וסימן קמח סעיף ט :

מהרי"ט

פסיעות הם ובזה הבא מוציאים בהגיון האמנה בקושיות ותירוצות על דבר זה

ג' כ"ג והוי

תוספות רי"ד

לפי שאין בקיאין לשמה. פי' בעבור זה הצריכוהו לומר בפני נכתב ובפני נחתם משום דכתיב וכתב לה לשמה ובחר"ל אין בקיאים לשמה פפני שאינן בני תורה כלומר שאינן יודעין שצריך שיכתב הגם לשמה ויש להוש שמא נכתב זה לאהד מבני עירו ששמו כשמו ושם אשתו כשם אשתו ונמלך מלגרש את אשתו ושלחו זה לאשתו מש"ה צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם לשם אשה זו : ורבא אמר לפי שאין עדים מצויין לקיימו . פי' שממדינת הים לא"י לא שכיחי שיירתא ואם יבא הבעל היום ומחר ויערער ויאמר לאשה כי זה הגם לא כתבתיו אני אלא את זייפת והתחתם בו עדים ואין זו כתיבת ידי העדים לא נוכל למצוא עדים אחרים שיכירו חתימת אלו העדים שיקיימו אותה ותהא האשה צריכה להביא ראיה שבעלה כתבו לה . לפיכך התקינו שיהא זה מקיימו באומרו בפני נכתב ובפני נחתם ואם יבא הבעל ויערער לא משגחי' ביה אבל לאין בקיאים הן לשמה לא חיישי רבא דסתם סופרים דכתבי גיטא בקיאין הן לשמה ולא נתקן לומר בפני נכתב ובפני נחתם אלא לפי שאין עדים מצויין לקיימו : א"ב דאתיוה בי תרי . פי' שנעשו שנים שלוחים לרביא הגם לרבא דאמר לפי שאין עדים מצויין לקיימו אין צריכים לומר דבשנים אין הבעל יכול לערער ולרבה דאמר לפי שאין בקיאים לשמה צריכים לומר : א"נ איכא ביניהו [דאתייה] חד מדינה למדינה בא"י כגון יהודה וגליל דמ"ד השתא דלא שכיחי שיירתא . לרבא : יחזיש לערעורא דבעל צ"ל . ולרבה לא צריך הואיל ובני א"י בקיאים לשמה : אי נמי א"ב דאתייה חד פעיר לעיר בתר"ל באותה מדינה דשכיחי שיירתא מעיר לעיר לרבא דאמר לפי שאין עדים מצויין לקיימו הבא שכיחי שיירתא ואיט צ"ל . ולרבה דאמר לפי שאין בקיאים לשמה [צריך] שיאמר שגם מעיר לעיר אין בקיאים לשמה . והלכתא כרבא דהוא בתרא . ועו' דכל סניגיא דשמעתא אולא

מגילה ב.

*) דף ג. ד"ה לפי ג"ז

לפי שאין בקיאין לשמה רבא אמר לפי שאין עדים מצויין לקיימו, מאי ביניהו? איכא ביניהו דאתיוהו בי תרי אי נמי מדינה למדינה בארץ ישראל אי נמי באותה מדינה במדינת הים. ולרבה דאמר לפי שאין בקיאין לשמה לבעלי תרי מידי דהוה אכל עדיות שבתורה? עד אחד נאמן באיסורין, אלמא דאמרינן עד אחד נאמן באיסורין כגון חתיכה ספק של חלב ספק של שומן דלא איתחזק איסורא אבל הבא איתחזק איסורא דאשת איש הוי דבר שבערוה ואין דבר שבערוה פחות משנים: רוב בקיאין הן ואפילו לר"מ דחייש למיעוטא, ורבנן הוא דאצרוך והבא דדייני מיגמר גמירי, ורבנן הוא דאצרוך והבא משום סתם ספרי מדינה. כגון מעיר לעיר במדינה אחת,מדינה רומקדיד"ש בלע"ז ובמדינת הים לרבה צבי למימר דהא אין בקיאין לשמה לרבה דאחמר לפי שאין וכו', ומתניתין משום ערטורת דזיוף הוא הכא לך לריך דהא שכיחי שיירתא : **מידי דסום לכל עדיות שבתורה** . קושיא הוא : **ומצני עד אחד נאמן באיסורין** . שהרי החמירה תורה בכל אחד ואחד מישראל על הפרשת תרומה ועל הטבילה ועל ניקור הגיד והחלב : **כלא לימא איתחזק איסורא** דחלב בידוע חתיכה איסורא גופא : **כלא איתחזק** . כאן באיסורין שבתורה : **איתחזק** . כאן בדבר שבערוה : **ואין דבר שבערוה פחות משנים** . ולאו להתירו בפחות מכאן דילפינן "דבר-דבר" ממתון-כאן אמרו שנים ולא בפחות מכאן "דבר-דבר" (דברים יט) וכאן אמרו שנים (דברים כד) וכתיב התם "על פי שנים עדים יקום דבר" (שם יט) במס' סוטה (דף נ:) : **רוב בקיאין הן לשמה** . לאו דוקא אלא אפילו רוב שאינן בקיאין לשמה : **ואפילו לר' מאיר דמייתי למיעוטא** . גבי קטן וקטנה לאו דוקא אלא אפילו לר' מאיר דמייתי לה קטן וקטנה מיעוט שמא יגדלו ולא יהיו בקיאין לשמה כו' במס' יבמות (דף קיג.) : **סתם ספרי דדייני** . סופרי הדיינים שרגילין לכתוב כל שטרי גיטין : **מיגמר גמירי** . לגבי לשמה בעי לשמה : **ורבנן סום דאלנריכו** . למיתב למלתא משום דלריכו לתשכח כתוב ועומד' כגון שכתב בסס ר' מבני עירו שמשו כשמו ושמה כשמה ונמלך מלגרשה ובמוחזק שני יוסף בן שמעון משום דלריכו לתשכח כתוב ועומד

משום עיגונא לקילו כח . להימיה לשליח: **פשי קולא פיא .** בתמיה: **דשי מלרכא פרי .** למימר לשמה תו לא מלי בעל לערער, השתא לתי ומערער ותוקי חד לשהדי חד: **כיון דאמר מר .** לקמן (דף ה:): **כשני כשם עומדין .** שליח זה לשתלו ותומר בפניהם "בפני פלוני וכו' **מעיקרא מידק דייק .** השליח כשמקבלו מיד הבעל ויודע בו שבדלון מגרשה ולא יבא ויערער עוד ותי נמי עדיר תיגו לאמן דודאי דק במילתא שפיר: **נשמש כמי שנשקרש עדותן** [יבמות פח.] **ככ"ד .** ללא פליג לינוקי: **פשי** [לקמן ה:] **לשיגויי .** ללא יאמר כולהו ולמריגן לקמן (שם) "כל המשנה ממטבע שטבעו חכמים בגיטין הולך ממזר": **מדף מפלף .** לינוקי קמן "בפני נכתב לשמה": **גיין .** דזימנין ללא לאמר ללא "בפני נכתב": **מדף מפרפי .** כגון "בפני [נעיל ב: וב"ב] נכתב": **לא גיין .** וממילא שיילינן ליה לי נכתב לשמה ואמר לאן לי נמי סתמא (לשמה) קא משקיר ומיהו בפ"ק ובפני נתחם לכתחילה דלמיבה ותלמה בשיגן לשמה וכיון דכל מדף מילתא ס"ל ב"ש ופסקה הילכתא ללא גיין: **פ"ש .** דקעמא משום קיום הוא "בפני נכתב" למה לי: **ורבא כדין הוא .** ללא בעי למימר "נכתב": **מגף .** משום הכי לתרכוה: **דפ"ב .** ללא אמר נכתב: **פשי לאיתחלופי כו'.** דמוכחת מילתא לקיומי לתי ומאן לתוי לאחי סבר כל שטרות נמי בחד מיקיימי לי לתי חד מהדא ואמר "מכור לתי נכתב ידי העדים": **פשם .** גבי קיום שטרות "ונדעמך לתו שזה נכתב העדים" הוא דקאמרי: **שכא בפני קאמר.** "ונדעמך מוכחת מילתא: **שכא** [ס"ע ופא מוכחת מילתא] **שמא מסיפנא .** שם הביאה גט לחבירתה ואמרה בפ"ק משמע דכתמן בפ"ב (לקמן דף כג:) לף הכניס אחיון נאמנות לומר מת בעליהן כו': **בעל דבר .** לותו שמועה השמר והשמר שלו: **שכא בעל דבר שפיפן .** התם עלמה מביאה לתגיטה ממדה"י בשורת שלימות כגון דאמר לה בעלה "לל תתגרשי בו ללא בב"ד" ובלבד שתהא לריכה לומר "בפ"ע ובפני נתחם" וכו' בפ"ב (שם): **לתו שכא כי אמר יודע [לקמן טז:] אני מי לא מסיפן .** הואיל ולדידה טעמא משום קיומא הוא לי אמר "יודע אני בתחימת ידי העדים" מי לא מסיפן דמה לי "בפני" מה לי "יודע אני" וכיון דהכי הוא לי לתו דמלרכין נמי תלמיבה לתיהוי היכר בין גיטין לשטרות דעלמא לקיומיהו בעד אחד: **מלן פלי פנא .** דמתניתין: לי

פי' מהר"ם כשאמר בפני נעשה הכל והוא לא ראה מכשיאמר ידעתי "וא"ת ואמאי לא מהני ידעתי לרבה כמו לרבה על כרחך משום דלרבה הוי טעמא משום לשמה ואלתי תיקשי רבה מ"ט לא אמר כרבה דאמ' טעמא משום קיום ויועיל ידעתי ולריך בפני נכתב דלא תתי לאיתחלופי ותוכ"י דמכח משום לשמה ואלתי תיקשי רבה מ"ט לא אמר כרבה דאמ' טעמא משום קיום ויועיל ידעתי ולריך בפני נכתב דלא תתי לאיתחלופי ותוכ"י דמכח מכתני דבריהם פ"ב (לקמן דף טו:) דלקתי לאחד לומר בפני נכתב ובפני לומרים בפניהן מחתם כשר ממטע ליה לרבה דילמא **אמן** כי אמרי דבריהם פ"ב בקונטרס הואיל ולדידה טעמא משום קיומא מה לי בפני ומה לי יודע אני ממטע שרולה לומר דשליח אמרי ידעינן מי לא מהימני . פי' בקונטרס הואיל ולדידה טעמא משום קיומא מה לי בפני ומה לי יודע אני ממטע שרולה לומר דשליח מהימן כי אמר יודע אני והא דנקט כי אמרי ידעינן דמהימני אתי לאשמעינן דלא בעי למינקט אלא כי אמר ידעינן ולא אמר כי אמר יודע אני דהכי הוא לי לאו דמלרכין נמי תלמיבה לתיהוי היכר בין גיטין לשטרות דעלמא

דתנן לקמן כותבין במחובר וכו'. כך סוגיית הש"ס וכסמוך נמי דמוקי רב יוחנן וסמואל מוקי התם מתניתין כרבי אלעזר וחתמו לתוכן קלי בלשון סיומי כמו תורה תמימה ניתנה דס"ד הגיזקין (לקמן דף ס:) וסמואל ורבי יוחנן נמי יש להוכיח דר"מ לא בעי כתיבה לשמה כדמסיק בסמוך מדרב נחמן דלמר לומר היה ר"מ לפיל מלמו בתמה כו' וה"ה והיכי מוכח מכאן דלא בעי כתיבה לשמה דילמא לכתחלה בעי כתיבה לשמה כדבעי לכתחלה בתנא ור"ל דלפיל לכתחלה בעי כתיבה לשמה לא מיבעיא לשמה לשם גיטין פסולין דכשר לכתחלה אלא אפילו לשם גיטין כשרין דמכשר בדיעבד לכתחלה בעי כתיבה לשמה ומיהו לשם גיטין פסולין לכתחלה בעי כתיבה לשמה ומיהו לשם גיטין כשרין לכתחלה לא

וכי תימא לעולם מדאוריית'א מצינן לה . להא דרב נחמן : **אי הכי לעולם לא יהא מוקצה** למימר דהוה ליה לרב נחמן דלמורבא הוא דלית ליה תיפוק חורבא מיניה ולמיתני הכי לאומר היה ר' מאיר דכר תוקי אפילו מעלמו בתשפה וכו' : **יש** ה"ג **וכי לא כעי רבי אלעזר אלעזר מהימה סיכא דליכא עדים כלל** . כלומר כי לא מחיימי סהדי עליה כלל אפיר טפי מהשתא דמחיימי עליה ואלא לעמה דהוה ליה מוויף מעוקו : **כמוויף מעוקו** . מחתם עליו קרוב או פסול **לו עלה לעמה** : **ומעיקרא למאי לא מוקמינן לה כרבי יהודה** . דטרחינן ומהדרינן וכי תימא כמה ליבי לאוקמיה כר' מאיר או כר' אלעזר : **הילכך כרבי אלעזר בגיטין** . דהא מילתא דכלל עדים מחזיקים כשר והכי מוקמינן בפרק בתרא (לקמן דף פו:) : **ואמר מצי עיירות סלנו** . שהוסיפו סמוכות לארץ ישראל הרך רקם וחגר דרבן גמליאל, והך דרבי אליעזר הוי סמוכות טפי שחף מובלעות הן בתחומה אלא שחין מארץ ישראל דף"ק סבר הכי לה לריבי מקום דסמוכות ואחת רבן גמליאל לאוסופי סמוכות ומובלעות רבי אליעזר הוסיף לה המובלעות והיכי דמי מובלעות כגון עיירות שכתוב במזרחה של ארץ ישראל ומערבה הכתוב במזרחה של ארץ ישראל ומתוארות לגבול כדכתיב (במדבר לד) ותהיה לכם לגבול קדמה מחלר עינן וגו' ומוקה על הגבול עיירות רבות ומהן ולהלן חוקה לארץ ישראל ויש מהם שבולעות מחברותיהן לגד המזרח לרבע ומתם פרסאות ומסילה ההולכת מזו לזו הוה הגבול ועיירות העומדות חוץ למסילה לפנים מביניה העיר הבולעת קרי לה מובלעת בתוך התחום ואפילו הכי אינה מארץ ישראל : **סהדי אחרנא** . שבין כפר לודים לגוד : **ורוי** . רחוק כמדי כוכי לפומבדיתא : **מאי לאו כהא דקמיפלגי רבי** . ורבנה ותנאי היא : **לא שביחי** . דיש חיכוס ביניהם : **מארץ לעטמיה** . מהרן לכולהו תנאי כוותיה : **ואתא רבי אליעזר למימר דמובלעות נמי לא** . כלומר אף על גב דגמירי לה נפקי מכלל מדינת היס : **שלא תחלוק במדינת היס** . מאחר שגזרו במדינת היס לא נתנו חלוק בדבר :

וחתמו ונתנו לה כשר . לכתחילה נמי כשר לחתום ולישן דבפרק כל הגט (לקמן דף פו:) ובכתובת (כתובות דף פה:) מוכיח מדרב נחמן דהכא דלמיחתי כשיקרא לא מייתינן ועוד תנן בפרק כל הגט (לקמן דף פו.) הכותב טופסי גיטין לריך שיניח מקום לחיק והשתא וקאמר בגמ' משום קטטה ור' מאיר היא לו משום תקנת עגונות משמע במילתא בתשפה דלא שייכי כלי קטטה ומתן דמפרש נמי התם משום תקנת סופר ורבי אלעזר היא משמע דלר"מ אין לריך להניח כלום ושרי לכתוב הכל והא דלא קאמר הכא חתמו ונתנו לה משום ר"ת משום דהוה משמע דלא סגי דלא עביד הכי ואי"ת ומאי שנא דבעי לר"מ לכתחילה כתיבה בהלוס למאן דמוקי מתניתין דמחובר כר' מאיר ואלא לעמה שרי לכתחילה ואומר ר"ת דלגבי לעמה לא מייתינן לי מייתי גט לעדים שחתמו כאחד לעמה דיכול לומר לא כתב לה כמחובר זימנין דמיפטלי ואין נזכרין לחתום ותמתי : **מודה** רבי אלעזר בחוויף מעוקו . תימה לר"י מה ענין אלא לעמה למוויף מעוקו דהתם מחוסרים בו קרובין או פסולים דהתם בדין מיפסיל משום דלמא אתי למיסמך עילוייהו להשיאה או להוליא ממון על פיהם אע"פ שהדבר אמת אין לנעשות אלא כעדות כשר כדאמר בפ' תרבעה אחין (יבמות דף נא:) ניחמיה גבי עדים זוממין דאמר בכתבת ומסהדי ורתמנא אמר מפיהם ולא מפי כתבם אבל הכא שהעדים כשרים אלא שחתמו לעמה מה תקנה יש בכך אם נסמוך עליהן ולימא לימיר דאי שרינן בחתמו אלא לעמה יבא להכשיר זימנין דיחתמו אחלה ויכתבו גט על גבי תחתמן והתם ליכא עדות כלל דאם כן מעטם זה גם בשאר שטרות היה לנו להגריך תחתמה לעמה ויש לומר דמ"מ אינה למיגזר תחתמה אלמא כתיבה דאם אין עומדין תחתמה לעמה גזרינן פן לא יכתבו גם הכתיבה לעמה : **הא** מני ר' יהודה היא . תע"ג דבריס פ"ב(לקמן דף פו.) תנא קמא דר' יהודה מלריך בפני נכתב ובפני נחתם אלא המביא ממדינת הים והמוליך מכלל דתנא קמא סבר מולין לא לריך מאי לאו בהא קמיפלגי דמ"ל סבר לפי שאין בקיאין לשמה והני

[1] וחתמו ונתנו לה כשר וכ"ת אנן מדאורייתא קא מתנינן להא דאמר הכי אומר היה ר"מ דבר תורה מביעי ליה! אלא לעולם רבי אלעזר היא וכו' לא בעי רבי אלעזר חתימה היכא דליכא עדים כלל היכא דאיכא עדים בעי דאמר רבי אבא אמר רבי אלעזר במוויף מתוכו שהוא פסול רב אשי אמר הא מני ר' יהודה היא דתנן יהודה פוסל עד שתהא כתיבתו וחתימתו בתלוש ומעיקרא מאי מעמא לא מוקמינן לה כר' יהודה? מהדרינן אר"מ דסתם מתני' ר"מ, מהדרינן אר' אלעזר דקי"ל הילכתא כוותיה בגיטין רבן גמליאל אומר אף המביא מן הרקם ומן החגר רבי אליעזר אומר אפילו מכפר לודים ללוד ואמר אביי בעיירות הסמוכות לארץ ישראל ומובלעות אתחום א"ע עסקינן ואמר רבה בר בר חנה לדידי חזי לי ההוא אתרא ואתו כמבי כובי לפומבדיתא, מכלל דת"ק סבר הני לא צריך, מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר לפי שאין בקיאין לשמה והני גמירי ומר סבר לפי שאין עדים מצויין לקיימו והני נמי לא שביחי? לא, רבה מתרץ לטעמיה ורבא מתרץ לטעמיה רבה מתרץ לטעמיה דכולי עלמא לפי שאין בקיאין לשמה והכא בהא קמיפלגי ת"ק סבר הני כיון דסמוכות מיגמר גמירי ואתא רבן גמליאל למימר מובלעות גמירי סמוכות לא גמירי ואתא רבי אליעזר למימר מובלעות נמי לא שלא תחלוק במדינת הים רבא מתרץ לטעמיה דכולי עלמא לפי שאין עדים מצויין לקיימו ותנא קמא סבר הני כיון דסמוכות מישכח שביחי ואתא רבן גמליאל למימר מובלעות שביחי סמוכות לא שביחי ואתא רבי אליעזר למימר מובלעות נמי לא שלא תחלוק במדינת הים ותנן והחכמים אומרים אינו צריך שיאמר "בפני נכתב ובפני נחתם" אלא המביא ממדינת הים והמוליך מכלל דתנא קמא סבר מולין לא צריך מאי לאו בהא קמיפלגי דמ"ל סבר לפי שאין בקיאין לשמה והני

[2] [3] [4]

תוספות רי"ד

ר"נ אומר אף המביא מרקם ומן החגר רבי אליעזר אומר אפילו מכפר לודים ולוד יושב כפר לודים ולוד הוא יושב תוך הגבול בא"י ובבא פליגי דת"ק סבר דוקא ממדינת הים צריך שיאמר אבל הני כיון דסמוכין ומובלעין אינו צ"ל דשביחי בהו שיירתא ואתא ר"נ למימר סמוכין נמי כגון רקם וחגר לא שביחי בהו שיירתא אבל מובלעין כגון מכפר לודים ללוד שביחי בהו שיירתא . ור"א אומר אע"נ דשביחי שיירתא צריך שיאמר שלא תחלוק במדינת הים פ' אחרי שנזרו במדינת הים לא נתנו חילוק בדבר:הא"א אינו צריך שיאמר וכו' . פ' אינו צריך לומר המביא מן הסמוכין ומן המובלעין דשביחי שיירתא אלא המביא גם ממדינת הים לא"י והמוליך מא"י למדינת הים . ואתא לפרושי מעמא דת"ק (כגון) [דאמר] המביא גם ממדינת הים דה"ה המוליך מארץ ישראל למדינת הים דמעמא הוא משום שאין עדים מצויין לקיימו ולא שנא מולין ממביא והמביא ממדינה למדינה במדינת הים צריך שיאמר שיירתא :

ט א מיי' פ"ט מהל' גירושין הלכה י"ז וסמ"ג הלכה י' סמג עשין ג טוש"ע אה"ע סימן קל סעיף ז ושו"ע מ"מ סי' נה סעיף ג וסעיף ז :

מתניתין המביא גט ממדינה למדינה כמדינת הים. ומריקא דמתניתין המביא גט ממדינת הים למצמצ דוקא ממדה"י לא"י לא מלי למיפרך דלעולם בחותם מדינה במדינת הים נמי צריך וניקא הכי לאפוקי רקס וחגר: **אלא** לימא ממדינה למדינה בארץ ישראל לא צריך. וא"ת וחמלי ניקא ממדינה למדינה ניחני המביא גט בחותם מדינה במדינת הים צריך כו' הא בארץ ישראל לאין צריך בחותם מדינה וה"ה ממדינה למדינה לרבה אין חילוק בין חותם מדינה ובין ממדינה למדינה וי"ל דניקא הכי לאשמועינן דלא ניחא דממדינה למדינה בארץ ישראל לריך נמי מסוס קיום כרבה קמ"ל דאין צריך דמעמא לאו מסוס קיום אי נמי מסוס דשכיחי עולי רגלים כדמסיק: **אי** מהכא הוה לימא הני מילי דיעבד. פירש בקונטרס* אי מדיוקא דריסא ופי' כן מסוס דאסיפא לא הוי מלי למימר הני מילי דיעבד דהא בהדיא קתני אין לריך דמשמע לכתחילה ומיהו לשון אי מהכא לא משמע הכי ומלאה היא לייצב דהכא צריך ליטלו הימנה כשלא חתם בפני נכתב ובפ"ב דחתם בקמן כיולד יעשה יעלנו הימנה ויחזור ויתן לה בפני שנים ויחתמו בפני נכתב ובפני נחתם כדי שלא יהא לבעל הבית לומר לא נתתי לה אלא בפני שנים ולא יוכל לומר לא נתתי לה אלא בפני שנים ולא יוכל לומר לא נתתי לה אלא בפני שנים ולא יוכל

מתן מתרם שומם וקמן . דלמו כגי דעה ניהו ואין יכולין לעשות שליח לגרשה כדלמרינן בקידושין (דף מג:) דאין קטן נעשה שליח והוא הדין להך : **לרבא ניתא לרבה קשיא** . דקאמי יתקיים בחומתו והלא אין בקיאין לעמה : **לאתר שלמדו** . דבעי למה : **אי הכי** . דלמדו : **יכול נמי** . לא לילכוה אם תפשר לקיימו בעדים לא יכתוב לה "בפני עדים וכתב ובפני מתתם" ומשני **מע"נ** דלמדו לא עקרו רבנן תקנתייהו גזירה שמא יחזור דבר לקלקולו ויכתבו לה בפני עדים : **והא מגה דלא שביחא** . שתהא היא עצמה מביאה לה גיטה בעודיה שלא התגרש בו עד שתגיע לבית דין פלוני : **ובלבד שתהא לריבה בו.** בפ"ב(לקמן דף כד:) מוקמינן מכי מטא גיטא לידה ליגרשה ומשניון לליעיקיה עד ב"ד פלוני בעודיה שליחות : **שלא תחלוק בשליחות** . שיעיה הוא שלא תלקו כמכיש בין שליח לשליח תבל הא דלמיכו יכול שלא מילוק הוא שהרי הולרך לומר לה מילוק תפשר : **שתביא לה גיטו** . שתבדו במדינת היש ובא כאן לגרשה : **טעמא מאי כו'** . שיעיה הוא כלומר טעמא מאי לגרכוה רבנן לכל שליח לומר כך משום חשש דילמא לאחי בעל וכו' : **שנים שהביאו גט** . שיהיש עשנו שלוחים : **ומה מילו יאמרו כו'** . כלומר אם רלו הן לומריש "אנו מעידים שגרשה ונתן לה גט זו לשלוחה גט" : **לרבה קשיא** . דלאתר כי מייתי בי תרי לריכין לומר : **אי הכי** . דלמדו : **מד נמי** . כי מייתי ליה חד נמי לה לילרכוה : **הוי לה סהדרכו הוי** . כלומר תמור מעתה לה תלריכו לומר בפני נכתב להחמיר בכי מקויים ילרכיה : **מגה לקלקל** . דלא מלרכיו ליה לאתרי סהדי לאחריתי : **כשנים** . ככר ומשום הא גזירה לא מפקינן מיניה : **משום דניסת הוא** . ואם לא ניסת לה שבקינן לה לאיכסובי ואע"ג דאיקיים הייטו תומרת : **אבי קמבר** . לעולם בניסת קאמרת לא מפקינן לה וה"ק הוי לה הולרכו לומר בפני נכתב להחמיר עליה ולהויאיה אחר שניסת לא תימא להחמיר עליה ולהויאיה : **מגה נפקל עליה** . מתחילה שלא תיזקק לעדים : טעמא

אילימא מרש . ולא בעי למימר כגון שלא רלה כתיבת הגט דש"ב הוה ליה למימר ולא למר : **אי** הכי יכול נמי . פי' יכול נמי שני בקיום תומתו וא"ת מאי קשיא ליה לרבה כי היכי דלרבה ניחא דמפרש ליה יכול לריך קיום תומתו אבל יכול שני בתומר בפני נכתב ונחתם ואין לריך שניש הכי נמי יפרש לרבה דלאחר שלמדו רבה ורבא שויש ותומר ר"ת דלרבה ניחא דתבא תויש יכול לשמוטי, דבעי קיום תומתו אבל ביכול שני בתומר בפני נכתב תע"ג דלא חזיש לרבה כמו קיום תומתו אבל לרבה בפני נכתב עדיף מקיום תומתו שמעיד שנעשה לשמה ע"כ תבא לאחר לשמוטיני דליכו יכול שני בקיום תומתו לאחר שלמדו שמוכיח כיון דלומקימין לאחר שלמדו יכול נמי תישני ליה בקיום תומתו ולקמן מפרש מי הכי אר שני בקיום שמולל מרב הונא מי שני בקיום תומתו כיון דליכא למיתב למידי לו דילמא לא פלוג בין למדו ללא למדו ומשני אחד פשיטא ליה לריך גזירה משום שמא יחזור הדבר לקלקולו וכ"ש לאחר שלמדו, דאי לא למדו אתי בעל מערער ופסיל ליה, השתא מינקט נקיט ליה בידיה וערעורי קא מערער עליה *הא שמיע דבעא מינים שמואל מרב הונא שנים שהביאו גט ממדינת הים לריכין שיאמרו "בפנינו נכתב ובפנינו נחתם" אבל אין לריכין, אמר "ליה "אין לריכין ומה אילו יאמרו "בפנינו גרשה" מי לא מהימני-לרבא ניחא לרבה קשיא: הכא במאי עסקינן לאחר שלמדו אי הכי חד נמי? גזרה שמא יחזור דבר לקלקולו אי הכי בי תרי נמי? בי תרי דמייתו גיטא=מילתא דלא שביחא ומילתא דלא שביחא לא גזור בה רבנן והא אשה דלא שביחא ותנן האשה עצמה מביאה גיטה ובלבד שתהיא עצמה לריכה לומר "בפני נכתב ובפני נחתם" שלא תחלוק בשליחות אי הכי בעל נמי, אלמה תניא הוא עלמו שהביא גיטו אינו לריך לומר "בפני נכתב ובפני נחתם"? טעמא מאי אמור רבנן לריך לומר "בפני נכתב ובפני נחתם" דילמא אתי בעל מערער ופסיל ליה השתא מינקט נקיט ליה בידיה וערעורי קא מערער עליה ת"ש "המביא גט ממדינת הים ונתנו לה ולא אמר לה "בפ"נ ובפ"נ: אם נתקיים בחותמיו בשר ואם לאו פסול היו לא הוצרכו לומר בפ"נ ובפ"נ להחמיר עליה אלא להקל עליה הרבא ניחא לרבה קשיא: הכא במאי עסקינן לאחר שלמדו, ואמרת גזירה שמא יחזור הדבר לקלקולו? כשניסת, אי הכי "הוי לא הוצרכו לומר בפ"נ ובפני נחתם להחמיר עליה אלא להקל עליה" משום דניסת הוא! הכי קאמר וכי תימא להחמיר עלה ולפקה הוי לא הוצרכו לומר "בפני נכתב ובפני נחתם" להחמיר עליה אלא להקל עליה טעמא

לאחר שלמדו לחתויה בי תרי לבל תיכת ביוייהו מקויים ולקמן בר"פ שני (דף פז:) תיכת למ"ד דשניש לריכין לומר בפיקו שלמדו ללא תשיב ליה מילתא ללא שכיחת ולמאי דתשיב ליה מילתא ללא שכיחת הא דתקשי בפ"ב (לקמן דף פו.) וב' לומרים בפנינו (ו) דדייק מינה רבה דילמו לה תע"ג דמסתמא "מ"מ נקט בפנינו משום דקודם שלמדו הוה בפנינו דוקא : **שלא** תחלוק בשליחות . פי' בשליחות דאתר דגזרינן תד דלא שכיח אפו תד דשכיח אבל בי תרי אפו תד לא גזרינן :

כשניסת . בהדי ג' גיטין פסולין ואם ניסת הולד כשר ויש לומר דקסבר רבה דבג' גיטין תלת והכא לא תלת ואם תאמר להאי ליתבת דבפ"ב(לקמן דף י:).דאית ליה לר' יוחנן שניש שהביאו גט ממדינת היש לריכין לומר בפנינו נכתב כו' ממש דקסבר לפי שאין בקיאין לשמה היכי מצי בריית דהכא דאי מצי לה כשניסת ס"ל ליחשביה (לקמן דף פו:) בהדי ג' גיטין פסולין דהא ר' יוחנן אית ליה בפ"ק (שם) דג' גיטין שמי לה תלת *ואין לומר דלא פסול התלוי בגט עלמו דהא אמרינן בפ"ט מניידת דסיפא למשוטי נתנו לה ולא אמר בפני נכתב יולית והולד ממזר ואומר ר"י דהכוח מילתא דר' יוחנן דסבר לה תלת קאי כליפתא קמא דבפ"ב (לקמן דף פז:) דאית ליה לר' יוחנן לפי שאין עדיש מצויין לקיימו וכמסקנת השמעתין *אי שמי יאמר דהך דרבה ורבא תלתי היא כדבעינן שמי למימר בפרק שני (נ"ז שם) לרבי יוחנן : אי

שהוא מקויים יהא צ"ל שמא לא נכתב לשמה אלא להקל עליה שאע"פ שאין עדים מצויין לקיימו הוא נאמן בשנים לקיימו כשנים באומרו בפני נכתב ובפני נחתם והיום ומחר אם יבא הבעל ומערער לא משגחינן בית שכבר

א ב"מ מה"ש סי' קמב סעיף יד כהג"ה : יא ב מיי' פ"ו מהל' גירושין הל"י"ד סמג עשין נ טוש"ע אה סעיף יח : יב ג מיי' שם הלכה ז יג טוש"ע שם סעיף ח :

מקנף

קושיות על תוספות

תוספות רי"ד

בעא מיניה שמואל מרב הונא שנים שהביאו גט ממדינת הים צריכין שיאמרו בפנינו נכתב ובפנינו נחתם או אין צריכים אמר ליה אין צריכים ומה אילו יאמרו בפנינו נירשה מי לא מהימני . פי' אע"פ שהביאו ואינן מכירין החתימה נותנין אותו לאשה ונשאת בו ואין הבעל יכול לערער היום ומחר שאם יבא ויאמר לאשה את זייפת הגט תאמר לו הרי עדים שאתה מסרתו בידם כתוב וחתום בידך כך עדים שהוא מקויים והילכך אע"פ שאין השלוחין מכירין החתימות כיון שבעדים כי הבעל נתנו להן אינו צריך שום קיום בעולם. והכותה נמי נבי שטרות הלוה יכול לומר למלוה אתה זייפת זה השטר וצריך המלוה לקיימו ואילו סביא המלוה עדים כי הלוה מסרו בידו כתוב וחתום כי ההיא הגון כותבים שטר ללוה אע"פ שאין מלוה עמו שוב אינו צריך לקיימו שהרי לוה הודה בפיו ,כי היה מקויים כשמסרו לו אבל אם היה השליח איהר אע"פ שאומר כי הבעל מסרו לי אינו נאמן להחריש הבעל היום ומחר אם לא יאמר בפני נכתב ובפני נחתם הייטנורהו רבנן כבי תרי הוה סובר כרבא ולא חיישינן לאין בקיאי: לשטה דאילו חיישינן מה לי הביאו חד מה לי הביאו תרי ומכאן מוכיח שהלכה כרבא . תניא המביא גט ממדינת הים ונתנו לה ולא אמר בפני נכתב ובפני נחתם אם נתקיים בחותמיו כשר ואם לאו פסול הוי אומר לא הוצרכו לומר בפני נכתב ובפני נחתם להחמיר עליה אלא להקל עליה . פי' אע"פ שאין עדים עוררים צריך שיתקיים בחותמיו ולא יהבינן להּ לאשה להנשא בו בלא עדים דדוקא בא"י דשכיחי שיירתא שאם יבא הבעל לערער יהיו עדים מצויים לקיימו או יהבינן להּ בלא קיום ונשאת בו אבל ממדינת הים דלא שכיחי שיירתא לא יהבינן ליה לאשה עד שיתקיים שאם תנשא בלא קיום ויבא הבעל ויערער ולא נמצא עדים לקיימו יהיה הגט בטל ובניה ממזרים: הוי אומר מה שהצריכו חכמים לומר לשליח בפני נכתב ובפני נחתם לא להחמיר על האשה ולומר אע"פ

גליון הש"ס

גמ' גזירה שמא . עיכוין ד' פח ע"ב : תוס' ד"ה כי תרי וכו' מ"מ נקט בפנינו משום דקודם שלמדו . לא זכיתי להבין דהא ר"ג לומר כלל ואין צריך וכ' תומרים ובלמה הא מנחתר בסוגיא דשם לילך אבר דמתני' מייתי דוקא בלא תחויה כי תרי דנאתויה בי תרי ג"ש לאתויה כלל דאי כרבה דבי תרי ג"ש ואידך ניחא מוקי בישנא מבי תרי דש"ל דלרבה גם בכה"ג ג"ל בפ"נוש"ב למ"ד בשמעתין דאתויה בי תרי ג"ל לומר ע"ב דמתני' דהתם מייתי דשם וממילא בפנינו דוקא ובלע"ג : תוס' ד"ה כשניסת וכו' ואין לומר דלא תשיב וכו' דהא תמרינן בפ"ק (דף י:) דאית ליה לר' יוחנן דשנים מקויים בעדים ואפי' הכי תמרינן הכא דלא תשיב ליה מילתא ללא שכיחת ולמאי דתשיב ליה מילתא ללא שכיחת הא דתקשי בפ"ב (לקמן דף פו.) וב' לומרים בפנינו (ו) דדייק מינה רבה דילמו לה תע"ג דמסתמא "מ"מ נקט בפנינו משום דקודם שלמדו הוה בפנינו דוקא : **שלא** תחלוק בשליחות . פי' בשליחות דאתר דגזרינן תד דלא שכיח אפו תד דשכיח אבל בי תרי אפו תד לא גזרינן :

אי בעית אימא טעמא מאי כו'. רש"י לא גריס מיבעית ליה דסיומא דמילתא הוא ור"י גרסה דפשיט גריס ליה ומוקי לה בשמתא קודם שלמדו דכיון דיסיק לא מצא כיון דליזיל ליקח למיתם דנתקיים בתותמיו וליכא למיגזר בעבד שמא יפקה לחבי' מי אתי בעל ומערער כדפריסיק לעיל (ע"ש ד"ה מ"ט בעל):

ותסברא והא רבה חיים ליה דרבה. לא גרסינן ותסברא כדפרישית בקונטרס וכשמוך דקאמר לעיל ר' שמעון בר אבא חיים מחריבא הוא כדהיה לא גרסינן לעיל ולימא לה לכתור תסתיים וכשמוך ממי קאמר הא מדרי"ש סבר לפי שאין בקיאין בגיטין לקיימו. לא בעי לפרושי דסבר כחידך דיסיק דפ"ב (לקמן דף יז:) דההוא דיסיק דשמה דקאמר סיים ליה לריכין לומר בפני נכתב הוא עיקר דקאמר עלה יפה הוא שלא תמעט ועוד דבהסיא שיטית לן הוא שמא הפקיר דפריך והא רבה חיים ליה דרבה:

והא קיימוה לן דאין עד אומר דיין ס"מ בדאוריימא כו'. רש"י לא גריס ליה והדין עמו דכיון דפשיטא דבדרבנן עד אומר דיין כדפריך לכתוב היכי פריך מעיקרא הא קיימוה לן דאין עד אומר דיין דהא פשיטא ללא ס"ד דהכא הוי לאוריימא ומיהו בפרק קמא דכתובות (דף יא:) * יש קלת כעניין זה גבי גר קטן מטבילין אותו על דעת ב"ד ופריך מאי קמ"ל תניא זכין לאדם שלא בפניו כו' והדר פריך והא ק"ל דוודאי עבד בהפקיעו ניחא ליה: **הכי** גריס ר"ת כיון דאמאי כתיבה להבית לא הגמ זימנין דמייתי ליה ליתמא וכן פירש רבינו תנחומ על הש"ס והכא רבינו תנחומ דמייתי ליה קרוב: **ביצד** יעשה. פי' כיצד יעשה לרבנן שמינסא לכתחילה או אם ניחמה שלא תגלו לגוי לולי לן לריך תקנה דבלא תקנה לא הוי ממזר דליט להו כל המסכה כו' ולר"מ כיצד יעשה קודם ניסואין לבל ילחר ניסואין מסתבר לר"מ לן תקנה לכיון דהולד ממזר ח"כ כל הדלכים הללו בה ותלת מזה ומזה וכל הגהו

תפילו

דתנן לקמן בהאורק (דף פ:): **ימלנו** הימנה ויחזור ויתגנו לה ויאמר כו'. מכלן משמע דלריך לומר בשעת נתינה בפני נכתב מדקאמר ימלנו הימנה וה"ה לאחר נתינה תוך כדי דיבור דמהני מדקאמר לעיל שכתבו לה בשהיה פיקח ולא הספיק לומר בפני נכתב עד שנתחרט לבל לאחר כדי דיבור מספקא לר"י לי מהני כל זמן שנסוקים בתוחו ענין לו ללו וקודם נתינה מספקא לר"י נמי לי מהני ומדתנן בפרק כל הגט (לקמן דף כט:) המביא גט ממדינת היס ואלה עושה בניס דין שליח ואומר כו' לין לריכה דהכי לומר כשהגט יולא מתחת ידו: **אפילו** לא כתב גו אלא שיטה אחת לשמה שוב אינו לריך לומר שיטה לחתום רשותה דמשמתת מיימו לשמה

תפילו

אלעזר אמר ליה אפילו לא כתב בו אלא שיטה אחת לשמה שוב אינו צריך רב אשי אמר אפילו

*) [ע"ש דניחא הכי ושוב מלאתי שעטה במכלכ"ת]

**טעמא מאי דילמא אתי בעל מערער ופסיל ליה השתא בעל לא מצי מערער אבל ניקום ונערער עלה; בפלוגתא דר' יוחנן ור' יהושע בן לוי חד אמר לפי שאין בקיאין לשמה וחד אמר לפי שאין עדים מצויין לקיומו, תסתיים דר"י בן לוי הוא דאמר לפי שאין בקיאין לשמה דר' שמעון בר אבא איתי גיטא לקמיה דר' יהושע בן לוי וא"ל צריכנא למימר בפני נכתב ובפני נחתם או לא? א"ל לא צריכת לא אמרו אלא בדורות הראשונים שאין בקיאין לשמה אבל בדורות האחרונים דבקיאין לשמה לא, תסתיים (ותסברא) והא רבה איתיה ליה דרבא ועוד הא אמרינן שמא יחזור דבר לקלקולו? אלא ר"ש בר אבא *איניש אחרינא הוה בהדיה והא דלא חשיב ליה, משום כבודו דר"ש: איתמר בפני כמה *נותנו לה רבי יוחנן ור' חנינא חד אמר בפני שנים וחד אמר בפני שלשה, תסתיים דר' יוחנן הוא דאמר בפני שנים דרבין בר רב חסדא איתי גיטא לקמיה דר' יוחנן ואמר ליה זיל הב לה באפי תרי ואימא להו "בפ"נ ובפני נחתם" תסתיים, לימא בהא קמיפלגי דמאן דאמר בפני שנים קסבר לפי שאין בקיאין לשמה ומאן דאמר בפני שלשה קסבר לפי שאין עדים מצויין לקיומו ותסברא הא מדר' יהושע בן לוי אמר לפי שאין בקיאין לשמה רבי יוחנן אמר לפי שאין עדים מצויין לקיומו והכא היכי קאמר ר' יוחנן בפני שנים ועוד הא רבה איתיה ליה דרבא? אלא דכ"ע בעינן עדים מצויין לקיומו והכא בשליח נעשה עד-ועד נעשה דיין קמיפלגי מ"ד בפני שנים קסבר *שליח נעשה עד *ועד נעשה דיין ומאן דאמר בפני ג' קסבר שליח נעשה עד ואין עד נעשה דיין; אלא קיימא לן בדרבנן דעד נעשה דיין; אלא בהא קמיפלגי דמר סבר לין דאשה כשירה להביא את הגט וסמנין דמיתא ליה איתתא וסמכי עלה ואידך אשה מידע ידעי ולא סמכי עלה, תניא כוותיה דרבי יוחנן *המביא גט ממדינת הים ונתנו לה ולא אמר לה *בפני נכתב ובפני נחתם" יוציא והולד ממזר, וחכ"א אין הולד ממזר, כיצד יעשה ימלנו הימנה ויחזור ויתננו לה בפני שנים ויאמר בפני נכתב ובפני נחתם" ור"מ מ"ש דלא אמר בפני נכתב ובפני נחתם" יוציא והולד ממזר? אין ר"מ למעמיה *דאמר רב המנונא משמיה דעולא: אומר היה ר"מ כל המשנה ממטבע שטבעו חכמים בגיטין יוציא והולד ממזר. בר הדיא בעי לאתויי גיטא אתא לקמיה דרבי אחי דהוה ממונה אניטי א"ל צריך אתה לעמוד על כל אות ואות, אתא לקמיה דרבי אמי ור' אסי אמרי ליה לא צריכת וכי תימא נמצא אתה מוציא לעז על גיטין הראשונים, רבה בר בר חנה אייתי גיטא-פלגא איכתב קמיה ופלגא לא איכתב קמיה-אתא לקמיה דרבי אמר רב אשי אמר

טעמא מאי כי' דילמא אתי בעל מערער. דקעמת מאי למיר רבנן דבעי למימר דילמא אתי בעל ומערער הילכך אם לא ניסת לו תיכף אכל בשמת ומערער אין ניקום ונערער: ואיבעית אימא לא גרסינן אלא להקל עליה קעמת מאי וכו': **כפלוגתא**. כי הך פלוגתא דרבה ורבא לימלנו נמי למורלי קמאי: **ליימי גיטא**. ממדינת הים: **ונסכרא**. לא גרסינן ולא נמי גרסינן ליה לאו לאורוחי תסתיים קאתי דסיפיר דרבי יהושע בן לוי דאמר בפני נכתב ובפני נחתם אלא לאשמועינן דיחידאי הוא: **ופס רבה חיים ליה דרבה**. ובעינן לקיומו: **סוס כסדיים**. ואמרינן לעיל בי תרי דמייתו גיטא מילתא דלא שכיחא: **כפני כמה נופגו לס**. הלשה: **לפי שאין בקיאין**. הלכך בתרי סגי ללהו סהדי דלמר שלית בפני נכתב ולי אתי בעל תו ומערער לא מצמינן ביה: **לפי שאין מדיס כו'**. וכיון דלקיומי הוא בעינן תלתא כדאמרינן בכתובות בפ' שני (דף כא:) דקיום שטרות בשלשה: **ונסכרא**. דהכי הוא: **ופס**. מדכיימינן לעיל דריב"ל הוא דאמר לפי שאין בקיאין מכלל דרבי יוחנן בר פלוגתיה דלעיל אמר מעום לקיומו והלא תיימינן דר' יוחנן הוא דאמר בפני שנים: **ועוד פס רבה חיים ליה דרבה**. ואפילו למ"ד לפי שאין בקיאין לשמה חיים ליה נמי לקיומו ובעבי תלתא: **בשלשה נעשה עד ועד נעשה דיין קמיפלגי**. כלומר לי אמרינן כי היכי דשליח נעשה עד הכי נמי 'עד נעשה דיין' קמיפלגי: **מ"ד כפני שנים קסבר**. כי היכי דשליח נעשה עד ה"נ עד נעשה דיין הלכך מלמרף בהדייהו והוו תלתא: **ומ"ד כפני שלשה קסבר**. לף שליח נעשה עד לין עד נעשה דיין: **סבי גרסינן ועד קיימא לן בדרבנן דעד נעשה דיין**. כגון גבי קיום שטרות דמרינן בכתובות (שם) שלשה שיבאו לקיים לת השטר ובקע ערעור על אחד מהם כו' והויין בה למיפרע דעד נעשה דיין כו' ומותבינן ומשנינן ה"מ בעדות החתם דאורייתא אבל בדרבנן עד נעשה דיין, ומהדר אלא הכא בהא קמיפלגי מר סבר כיון דאשה עצמה מביאה גיטה ובלבר שתהא צריכה לומר בפני נכתב ובפני נחתם דסתיא לה אינשי ומסכינן עלה פי' אם הכשיר עתה בשנים יכשירו גם באשה בשנים ואשה לא חזיא לאצטרופי ס"ה תקנו בנ' ואידך אשה מידע ידיע ולא סמכי עלוהי פי' להכשיר בשנים: תניא כוותיה דר' יוחנן המביא גט ממדינת הים נתנו לה ולא אמר לה בפני נכתב ובפני נחתם יוציא והולד ממזר *אמיר וחכ"א אין הולד ממזר אלא כיצד יעשה ימלנו ממנה ויחזור ויתננו לה בפני שנים ויאמר לה בפני נכתב ובפני נחתם פי' זה שהצריכו לימלו ממנה ולפתנו לה פעם אחרת כדי שירגה שהוא שליח בלבד דדוקא לשליח המונה רבנן כבי חדי אבל לא לאינש אחרינא ור' מאיר סבר כיון שכבר נתנו לה יצא מתורת שליח ותו לא מהימן הילכך לא סני ליה בהך תקנתא ולכיון דהניא כוותיה דר' יוחנן הלכתא כוותיה. ולר' מאיר משום דלא אמר בפני נכתב ובפני נחתם יוציא והולד ממזר פי' כיון דקאי השתא ואמר הכי משום דלא אמר לה בהניא שעתא ואמר הכי יוציא והולד ממזר אי נמי [לא] אתי בעל (לא קאי) ומערער ואמאי יוציא והולד ממזר אין ר' מאיר למעמיה דאמר רב המנונא משמיה דעולא אומר היה ר' מאיר כל המשנה ממטבע שטבעו חכמים בגיטין הולד ממזר ואין הלכה כרבי מאיר דיחידאי ורבים הלכה כרבים. תניא בפ"ק דתוספתא גיטין המביא גט ממדינת הים ולא אמר לה בפני נכתב ובפני נחתם הרי זה נוטלו ממנו אפילו לאחר ג' שנים ונותנו לה ואומר לה בפני נכתב ובפני נחתם: **בר הדיא בעא לאתויי גיטא אתא לקמיה דר'** אחאי דדוה ממונה אניטין פי' דאמרן כל מי שאינו בקי במיב גיטין וקידושין לא יהא לו עסק בהן והוי ממנים אדם גדול עליהן להורות להן היאך יעשים א"ל צריך זאתה לעמוד על כל אות ואות אתא לקמיה דר' אמי ור' אסי א"ל לא צריכת וכ"ת איעביד לחומרא אתה מוציא לעז על גיטין הראשונים רבה בר בר חנה אייתי גיטא פלגיה איכתיב קמיה ופלגיה לא איכתיב קמיה אתא לקמיה

תוספות רי"ד

שכבר מקויים הוא: איתמר בפני כמה נותנו לה ר' יוחנן ור' חנינא חד אמר בפני שנים וח"א בפני ג' ואסיקנא דמשום הכי צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם כדי לקיימו דס"ל בעינן לקיומו דר' יוחנן הוא דאמר בפני שנים (ומשניהם) צריך שיאמר בפני נכתב כדי לקיימו שאם יבא הבעל היום ומחר ומערער לא משגחינן ביה ויקום שטרות לכ"ע בעי שלשה מפני שהוא מעשה ב"ד דראסרן בפ"ב דכתובות והכא בשליח נעשה עד ועד נעשה דיין קמיפלגי מ"ד בפני שנים קסבר שליח נעשה עד ועד נעשה דיין. ומ"ד בפני ג' קסבר שליח נעשה עד ואין עד נעשה דיין. פי' ברש"י פ' האשה שקדש אמרינן אמר רבא אמר רב נחמן האומר לשנים צאו וקדשו לי אשה הן הן שלוחיו הן הן עדיו וכן בנירושין וכן בדיני ממונות ומסקנא התם והלכתא שליח נעשה עד והכא בהא קמיפלגי מאן דאמר בפני שנים קסבר כי היכי דשליח נעשה עד הכי נמי עד נעשה דיין והלכך מצטרף זה עם השנים וה"ל קיום הגט בג'. ומ"ד בפני ג' קסבר דוקא שליח נעשה עד ואין עד נעשה דיין ומקשה והא קי"ל בדרבנן דעד נעשה דיין פי' כגון גבי קיום שטרות אמרינן בפ"ב דכתובות ג' שישבו לקיים את השטר וכו' והיינו בה למיפר דעד נעשה דיין וכו' ומשנינן ה"מ בעדות החדש דאורייתא וכו' אבל בדרבנן עד נעשה דיין ומהדר אלא הכא בהא קמיפלגי מר סבר כיון דאשה עצמה מביאה גיטה ובלבר שתהא צריכה לומר בפני נכתב ובפני נחתם דסתיא לה אינשי ומסכינן עלה פי' אם הכשיר עתה בשנים יכשירו גם באשה בשנים ואשה לא חזיא לאצטרופי ס"ה תקנו בנ' ואידך אשה מידע ידיע ולא סמכי עלוהי פי' להכשיר בשנים: תניא כוותיה דר' יוחנן המביא גט ממדינת הים נתנו לה ולא אמר לה בפני נכתב ובפני נחתם יוציא והולד ממזר אלא כיצד יעשה ימלנו ממנה ויחזור ויתננו לה בפני שנים ויאמר לה בפני נכתב ובפני נחתם פי' זה שהצריכו לימלו ממנה ולפתנו לה פעם אחרת כדי שירגה שהוא שליח בלבד דדוקא לשליח המונה רבנן כבי חדי אבל לא לאינש אחרינא ור' מאיר סבר כיון שכבר נתנו לה יצא מתורת שליח ותו לא מהימן הילכך לא סני ליה בהך תקנתא ולכיון דהניא כוותיה דר' יוחנן הלכתא כוותיה. ולר' מאיר משום דלא אמר בפני נכתב ובפני נחתם יוציא והולד ממזר פי' כיון דקאי השתא ואמר הכי משום דלא אמר לה בהניא שעתא ואמר הכי יוציא והולד ממזר אי נמי [לא] אתי בעל (לא קאי) ומערער ואמאי יוציא והולד ממזר אין ר' מאיר למעמיה דאמר רב המנונא משמיה דעולא אומר היה ר' מאיר כל המשנה ממטבע שטבעו חכמים בגיטין הולד ממזר ואין הלכה כרבי מאיר דיחידאי ורבים הלכה כרבים. תניא בפ"ק דתוספתא גיטין המביא גט ממדינת הים ולא אמר לה בפני נכתב ובפני נחתם הרי זה נוטלו ממנו אפילו לאחר ג' שנים ונותנו לה ואומר לה בפני נכתב ובפני נחתם: **בר הדיא בעא לאתויי גיטא אתא לקמיה דר'** אחאי דדוה ממונה אניטין פי' דאמרן כל מי שאינו בקי במיב גיטין וקידושין לא יהא לו עסק בהן והוי ממנים אדם גדול עליהן להורות להן היאך יעשים א"ל צריך זאתה לעמוד על כל אות ואות אתא לקמיה דר' אמי ור' אסי א"ל לא צריכת וכ"ת איעביד לחומרא אתה מוציא לעז על גיטין הראשונים רבה בר בר חנה אייתי גיטא פלגיה איכתיב קמיה ופלגיה לא איכתיב קמיה אתא לקמיה

נ"ש/ע"ז
בפני כמה נותנו לה - שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם כדי לקיימו דס"ל בעינן לקיומו דר' יוחנן הוא דאמר בפני שנים (ומשניהם) צריך שיאמר בפני נכתב כדי לקיימו שאם יבא הבעל היום ומחר ומערער לא משגחינן ביה ויקום שטרות לכ"ע בעי שלשה מפני שהוא מעשה ב"ד דראסרן בפ"ב דכתובות והכא בשליח נעשה עד ועד נעשה דיין קמיפלגי מ"ד בפני שנים קסבר שליח נעשה עד ועד נעשה דיין. ומ"ד בפני ג' קסבר שליח נעשה עד ואין עד נעשה דיין. פי' ברש"י פ' האשה שקדש אמרינן אמר רבא אמר רב נחמן האומר לשנים צאו וקדשו לי אשה הן הן שלוחיו הן הן עדיו וכן בנירושין וכן בדיני ממונות ומסקנא התם והלכתא שליח נעשה עד והכא בהא קמיפלגי מאן דאמר בפני שנים קסבר כי היכי דשליח נעשה עד הכי נמי עד נעשה דיין והלכך מצטרף זה עם השנים וה"ל קיום הגט בג'. ומ"ד בפני ג' קסבר דוקא שליח נעשה עד ואין עד נעשה דיין ומקשה והא קי"ל בדרבנן דעד נעשה דיין פי' כגון גבי קיום שטרות אמרינן בפ"ב דכתובות ג' שישבו לקיים את השטר וכו' והיינו בה למיפר דעד נעשה דיין וכו' ומשנינן ה"מ בעדות החדש דאורייתא וכו' אבל בדרבנן עד נעשה דיין ומהדר אלא הכא בהא קמיפלגי מר סבר כיון דאשה עצמה מביאה גיטה ובלבר שתהא צריכה לומר בפני נכתב ובפני נחתם דסתיא לה אינשי ומסכינן עלה פי' אם הכשיר עתה בשנים יכשירו גם באשה בשנים ואשה לא חזיא לאצטרופי ס"ה תקנו בנ' ואידך אשה מידע ידיע ולא סמכי עלוהי פי' להכשיר

ע"ז/מנחה
דעות הכאה בגיטה
דלק לדעות
בעזרת כתיבת הגט
כדי לעזר
בגיטין
לטמא

כתובות כח: סנהדרין לד: ר"ה כו. ב"ק נ: ב"ב קיד.

קדושין מג.

ב"מ נה: [לקמן פו. [עי' תוס' ב"מ נה: ד"ה ולא תמר]

[לקמן פ. ב"מ נה:

גליון הש"ם
גמ' כיצד יעשה. עי' לקמן[ד ע"ב תד"ה תמר תוקיה:

[דוגמתו ר"ה נב:]

לעיל ג.

לעיל כב.

[לקמן סו.[ע"ש פרש"י ד"ה שיטה לחתם וכו']

מסורת השי"ם

אפילו שמע קול קולמוסו וקול מגילתו. לקול הקולמוס והקלף שמע כשמיקטנו לשמה כשמוכיחין אותו ומחליקין אותו ולי נראה קול הקולמוס כשהוא כותב וקול הירישה שהוא כשמע כמי שאומר קול קולמוס ואין הנדפי קל קולמוסו: **דגפק בסופק.** סופר יש למקום שיש שם בני אדם הרבה: תורה אור

[ג"ל שמע קול וקול כתיבתו]

אפי' קול קולמוסו וקול מגילתו. שמעו כשמו של זה: **ופ"ג.** **סם רבים שים ליש דרבים.** ומהי ממי דגמרי הא כיון דממדינה למדינה הוא בעיון לקיימו: **מפיקפא.** יציאות קבועות אחת בשורה אחת בשדרעת והולכין תלמידים מזו לזו ומשמר עיירות להן ללמוד תורה: **בגירסייהו מרידין.** ואין מכירין החתימות: **מיפמר נמי.** דשמעת משום דשכיחי מתיבתא היא: **מכי פפא רב לבבל.** וקבע ישיבה בשורה ושמואל הוא בשדרעת אבל מעיקרא לא ואע"ג דגמרי דמגלה ביה לבבל (מגיה ג כל) והחרם והמסגר עמו לא פסקה תורה מהם: **פרקס.** למזרח של עולם בשופו הי מדינת הים במזרחה של ת"י: **ורקס.** עלמה: **פמורא.** כמזרח העולם דהוה מדינת הים: **מפכו לנפוו.** של עולם ובבל החם קיימת בין עכו לנפון: **נכר מבבל.** דחיכת שמעת להמירה: **כמפלוקת ליוחפין.** בפ' עשרה יוחסין (קדושין ד' עג.) דקי"ל בכל המלעות עיסה [ג"ל ע.] לא"י ול"י עיסה לבבל ולפלגינו החם עד היכן הוא: **מרבע פגיעה.** ערבה שהיה הסמוכה לנגבי: **ופני גפירי.** דבי תרדשיר: **ופפ רבים פים ליש דרבים.** [ג"ל פה:] וכיון דממדינה למדינה הוא בעיון לקיימו: **ופני גולי לשוקע.** לתקטיספון ומשמרין להן שם עדיות וחומות (ג) שם בשמרות והשמרות ביד בני תקטיספון עד זמן שיגיעו ליפיך בני תקטיספון מכירין חתימת בני תרדשיר הלכך גם שמחתם בתרדשיר וכשחלת לתקטיספון עו"ס מלויין לקיימו ותם בני תרדשיר כשהולכין שם לשוק יקיימוהו לבבל בני תרדשיר [קידושין עב.] לין מכירין חתימת בני תקטיספון ואע"פ שהולכין שם חמיד לשמורה דכל יום השוק בשוקייהו מרידין ואין עתיד לב להשתכל ולהכיר חתימת בני העיר: **מפרפא לפרפא.** משורת הכתיב שבלד רה"ל לשורה שבגבדה: **מפפוגה לפפוגה.** שתם שכונה שלשה בתים בשכתת ע"ז (דף כח.): **דניידי.** לין משהיין בשהיין שמרודין בשמורה ואין מכירין חתימת שביניהם: **לפ לגריפם.** דבבל כתיב יחרלו: **בני מחוזא דניידי;** רב חנין מישתעי: רב כהנא אייתי גיטא–ולא ידענא אי מסורא לנהרדעא אי מנהרדעא לסורא, אתא לקמיה דרב א"ל צריכנא למימר "בפני נכתב ובפני נחתם" או לא צריכנא? אמר ליה "לא צריכת" ואי

הגהות הב"ח

(ג) רש"י ד"ה לגולי לשוקע וכו' ושומרין שם בשמרות:

גליון השי"ם

גמ' לגר מנכל. עי' יבמות דף סז ע"ב תד"ה קפסק:

[גרלפ שכוח מוכן פסמ"ג רס"י פסמים כ: ד"ס מחוזא עיכו על רבנו וכ"כ רס"י עוד בב"מ גם. ד"ס מחוזא עיכ פסיס רבנו דר נחוכפ כך שמה עכ"ל וכ"כ רס"י שילוכין סג. ד"ס מחוזא לחביה דרבנו וכ"כ רס"י עוד ב"מ דף פו. ד"ס מוכלוסי דמחוזא שכיח עיכו על רבנו וכ"כ רס"י עוד כתוכפות קס: ד"ס בני]

לתרדשיר לע"ג דבני תרדשיר מרידי בשוקא וי"ל דהכא דבגילסייהו מרידי מפי ואין להם פנאי לחכוס כלל: **והא** רבא הוא דאמר לפי שאין עדים מצויין לקיימו. קשה דמשמע דאי הוה סבר רבא לפי שאין בקיאין לשמה הוה ניחא ליה ואמאי והא מחוזא מבבל היא דבקיאין לשמה וי"ל דשמא לגיטין לא חשיבי מבבל דשמיה הוא ואמאי והא מחוזא גר מוחר בזמוזרת משמע דאין זה עיקר יחס של בבל וה"ה הוה מלי למיפרך לרבה בר שבוה ורב שמא דע"כ בבירת להו שמי כרבא דאמר לפי שאין עדים מצויין לקיימו דאי משום דאין בקיאין לשמה והכי לא גמירי לפי' בחוחה שכוחה שמי יגיעיכו אלא דניחא ליה למיפרך מרבא דאית ליה בהדיא הכי ומשני שאני בני מחוזא דניידי לכך מלריך רבה בר שבוה מערכא לערכא שהולכין להם מכירי החתימות קודם שחוודע הליכתן לבני ערכא אחרת ומשוך כך אין מזהרין לקיים שטרם קודם הליכתן אבל משכונה לשכונה לא הוה מלריך דקסבר דבשכונה ערכא יודעין כל אחד בהליכת חבירו ומבקשת האשה קיום קודם הליכתן ורב שמא חוקם לפיכך בחוחה ערכא ורבא לפיכך בחוחה שכונה: **עיקבי** בני מחוזא דניידי. מכאן פוסק רבינו חם דהשחא גומן הוא לריך לומר בכל מקום בפני נכתב ונחתם אבל מקום שנהגו שלא לכתוב כן בשטרות אין לשנות ולא מקום שנהגו לכתוב כן בשטרות אין לשנות ולא מקום שנהגו לכתוב בפני נכתב ונחתם לכתוב כן ולא מקום שנהגו לכתוב בפני נכתב בלבד לכתוב כן אלא בכל

ואי עבדת להגית. משמע דבפני נכתב מועיל בת"י והא דתמר בסמ"ג (לקמן דף פג:) בתרן דלמו לחידושה (ג) סמכינן מהימנת היינו משום דחייבי בלא תמר בפני נכתב כסתם מביאי גט בתרן ישראל אבל לא תמר סמכינן אדמוריה כדתמרינן הכא:

ויתנו (את) הילד בזונה. לפי שהן מסתפין בתרן ישראל היו בניהם ובנותיהם מסתעבדים בסבול מזונות והייט בזונה בסבול מזונות *ועוד מפ' כדתמר בירושלמי טובדת הוה בחד שמכר בתו ללמוד תורה והלך ולמד: **אך** יפתח שיש כותבין. בה"ג פוסק כר' יפתח ותע"ג דפליג אמתניתא דיוחנ היה שליח עיקר ותומר ר"ת וכן פי' ריב"ם בשם רבינו אליהו דלוקא שמסכימין לכתוב הפסוק לברכה כי הכא אבל כשאחד שולח ליגרת לחבירו מותר שיכתוב לשון המקרא כדי לכתוב לשון לא בלא שירטוט מיהו בירושלמי *פ' בתרא דמגילה משמע קלת דאסור דקתמר התם מהו לכתוב תרתין תלת מילין מן פסוקא ומייתי ר' חונא שלח כתב לר' חושעיא בר שימי שגגת לחבריכך משמע שלח היה כותב ללח לשם ליגרת שלומים ולא לברכה ותע"ש היה מקפיד שלא לכותבו כסדר ומיהו הרבה מבית שם שברלה שהיו כותבין לברכה דקתמר מר עוקבא שלח כתב לרים גלותא להוה קלי ודמיך בזמרת פיוום כשהיה שוכב וקם היו ממרין לפניו ישראל *אל תסמוך אל גיל בעמים וכן הרבה מבית שם ור"ת דאמר בהקומץ רבה (מנחות דף נב:) ובפ"ב דמגילה (ד' יח:) דתפילין אין לריכין שירטוט והלה לפי שלם לו תרבע תיבות לריכין שרטוט וחור"ת *דאין שרטוט על כל שיטה ושיטה אלא שרטוט אחת למעלה וכותב תחתיו כמה שיטין וחור"ת *דאין לשרטוט הפילין על כל שיטה ושיטה כדאמר עלה בירושלמי בפ' במה מדליקין* כל הפטור מדבר ושוהבו נקרא הדיוט וכן משמע בהקומץ רבה (שם דף נב:) דקאמר התם תפילין אין לריכין שרטוט ופריך מהא דתניא ס"ת שכלה והפילין שכלו אין עושין מהן מזוזות לפי שאין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה הא מורידין עושין והא מזוזה בעי שרטוט ומשני תגתי היא ומדלא משני הכא כמאי עסקינן במשרטטין משמע דאין רגילות לשרטט כלל לא ס"ת ולא תפילין והייט משום דנקרא הדיוט ומיהו אם אין הסופר יכול לכתוב יפה בלא שרטוט לריך לשרטט על כל שיטה ושיטה ומיהו משום ס"ת לא הוי לריך שרטוט דלא כתיב בה וי"ו ולא יו"ד דאין לשרטט. עי' סוטה יז ע"ב תוד"ה כתבה:

[ע"ל פ"ג שנות פרק בני העיר שהפרק בתרת ירושלמי הוא הקודם עומד]

תוספות רי"ד

ואי עבדת ג) מהימנין **מאי אי עבדת** מהימנין דאי אתי בעל ומערער ופסיל ליה לא משגחינן ביה שכבר מקויים הוא: אמר רב חסדא לעולם אל יסיל אישה יתירה בתוך ביתו שהרי פלגש בגבעה הסיל עליה בעלה אימה יתירה והפילה כמה רבבות מישראל. אמר רב יהודה אמר רב כל המסיל אימה יתירה בתוך ביתו בא לידי ג' עבירות גילוי עריות ושפיכות דמים וחילול שבת. פי' שמשמשתו נדה ביטי הציעה ואומרת מבלתי מפני אימתו או חברה מלפניו למקום המטבח ותפול בא' מן הפתחים או מגשר או שמא תדליק לו הנר וחבשל לו בשבת:

ג) [ע"ל מכאן] עבדת מהכא וכו' דע"ל ע"ב עבדת מהימנית כו'

[ע"ל נפ"ק דשבת הלכה ב וכ"מ בתוס' מנחות לב:]

גבורה

ב. **אימה** יתירה הגהות הב"ח

בתוך ב"ת ע"ל **אוסם** (ג) תוס' ד"ה ואי עבדת וכו' דלמו לחידושה דיוקא סמכינן:

מבנה

ב' אימרות בעניו אישה יתירה בתוך ביתו ע"ל אוסם

גליון השי"ם

תוס' ד"ה תמר כ"י וכו' לל תמשה לל גיל בעמים. בעמים לל גיל כ"ל וכן הוא בירושלמי בא"ד לחין לשרטוט. עי' סוטה יז ע"ב תוד"ה כתבה:

[ע"י בכ"ף פ"ב דשבת סוף גמ' למשה ג' דברים]

ערבתם. פי' בקונטרס עירובי חצירות וחין נרחה חלל כמו שפי' בקונטו' בבמה מדליקין (שבת דף לה.) דפריך התם הל גופל קשיל תמרת עם תשיכה ערבתם הל ספק תשיכה לל והדר תני ספק תשיכה מערבין ומשני כחן בעירובי תחומין פי' בקונטו' דרישל בעירובי תחומין דבספק תשיכה חין מערבין וכן פר"ח והייטו משום דבעירובי תחומין מחמירין מפי שים לה סמך מן הפסוק וכן משמע בפ' מי שהוליחהו (עירובין דף מו:) גבי הלכה כדברי המיקל בעירוב דב פפא חמר חלטריך סד"ל ה"מ בעירובי חצירות חבל בעירובי תחומין חימת לל*:

דאי לפני בעל כו'. תבל לי לל תמרת ותתי בעל ומערער מיפסיל: **כדמניא**. דלקמ מי שמתו לריך לומר תס תמר מהני: **כפר סיפאי**. שם מקום: **שלא מיזקק**. התתה לעדיים תס יקרל עליו ערעור: **ומפ מיפו נמי כו'**. ולתו משום דלריך ומתי קשיל ליה לר' תלעזר: **תורה אור**

לא סיימוס קמיס. דר' תלעזר לסיומל דמילתיה דר' ישמעאל: **משם לכתן**. מכבל לל"י: **דממכא סוף**. רתוי לסמוך עליו: **ויתנו (שם)** [תוספתא פ"ל]

פילגי רבי. שהיו מסתפין בל"י ומניחין כשותיהן עגונות ובטלים מפריה ורביה שנקל בעיניהם ילדים וילדות: **שמים**. שתי תיבות כותבין מן המקרל בלל שרטוט: **כשלמא מילתא דמליגי בכפרא**. לי לל הוה סבר לה מדעתו: **נחי**. כלומר שפיר מלית למימר דלתו גברל רבה הוא: **וגמרא לא שמיע ליה**. הל גמרל דר' יוחנ: **דמסתיים מריש על ידיה**. לגלות לו סוד לכוין דבריס הסתומים על תמיתתס: **ותזוק עליו פילגש**. בפילגש בגבעה כתיב ותזנה עליו: **וזנוב מלח נפ**. בקטרה: **נימא מלח נפ**. לקמיה מפרש: **ותסכתיה גרסי'**: **נימא מלח ופקפיד**. כדמפרש טעמא ותזיל: **נימא כאומו מקום**. ודרכן היה להזיר לת השער ולל ליסכן בועלה ליעשות כרות שפכה **ומשום דסכנתא הוא הקפיד** עליה **ובריחה מפני לימתו**: **גילוי עריות**. כשמניע זמן טבילתה בעת ליגה והיא יגלה לומר לל טבלתי ומשמשתו מלה: **שפיכות דמים**. כי הכל לו פעמים שבורחת מפניו ונופלת בתחת הפחתים לו ג) בגבר: **וחילול שבת**. פעמים שמלקת לימתו והול ליט יודע: **עשרתם**. פירות שנלכל למחר: **ערבתם**. עירובי חלירות:

[מכאן עד כאן סיפאי דמקרבת לל. ליתא בתוספתא]

[נעי' פגיבת דהא שלח לו רבי אביתר לרב יהודה סו']

[ועי' תוס' שבת לה. ד"ה לל קשיל]

[שמואל ג סו]: [שם כ]

[ועי' תוס' מנחות לג: ד"ה וכתבה]

[שבת לה. ע"ש]

[כלכות ג:] [שילוחין יג:]

[ועי' תוס' שבת לה. ד"ה ערבתם]

כפמען של נדיקים . בהכל שותפין (תוניז דף ה:): **מכר מן פתי** . שמחבד מהם לכבר מן השמוטה ומפני לימתו מתכו עבדיו לכבר מן התי והביאו תחתיו שלח יבין : **סעומדים עלי** . לחרף ולנדף : **ובידי למוסרן** . כח בידי להלשין עליהן : **לנגדי** . מריבני ומקיטעני : **גניבא** . היה תולק עליו : **קולר** . שלשלת של תורה אור כרזל שמתגין שם המוכתבים למלכות להריגה : **ומרג** . לשורר בבית המשתאות : **ימר שכר** . יהא מר : **דמנא** . כעור : **מרגיזא** . שם מקום : **קנקפ** . כעם מחמת לער שלעגו : קנקה הוא לשון שחדם מתעבר על ריבו לו על ריב לחבירים כמו קנא קנאתי (מלכים ג יט) וכמו בקנאו את קנאתי (במדבר כה) : **לפקח לגיפא** . שגוחל ממנו ויורד לחיין לשערי מזוטיתו : **כלינא** . היו עושין עטרות לחתנים יש של זהב וכסף לבושות ומלוירות בגפריס ומלח שקורין ניי"ל ויש של וורד והדס : **כפולמוס** . חיל שהעלה חספסיוים קודם שבא מיטום עליהם : **ועל המירום** . מפרש בפרק בתרא דסוטה(ד' מט:) שבלא דחד פומא והוא זוג המקשקש : **רב חסדא** . תלמידו של רב הונא הוה ולא היה מסיד בפניו וכי קס רב הונא אמר ליה רב חסדא לרים גלותא קרא כתיב : **מפ ענין כו'** . ולא מלינפא מבנדי כהונה הוא : **פתנסיס מדרבנן** . היו אסור ללא מדרבנן וקרא בעטרה של מלך מייירי שהיה מתגבל שהכהנים הלוים [ע"ש] ויגלה לדקיימו בגולה : **ומפדלין מילך** . חסוזים וגלים לבריך : **שלמים** . מלומלמים וכי קאמר קרא חס שלמים מזוטיתיך ולל שכן חס רבים : **וכן גגוזו ועכר** . הכי הן מסוזים לעובדים בהבר על ידי גזיזה שהגזוזה עוכרת כך גזוז מהן לגדקה וירבו : ועניתיך

טעמא : כל שיש לו קנאה על חבירו ודומם שוכן עדי ער עושה לו דין, א"ל אלא מעתה צקלג ומדמנה וסנסנה הכי נמי? א"ל אי הוה רב גביהא מבי ארגיוא הבא הוה אמר בה טעמא, רב אחא מבי חוואה אמר בה הכי: כל מי שיש לו צעקת לגיפא על חבירו ודומם שוכן בסנה עושה לו דין, א"ל ריש גלותא לרב הונא בלילא מנא לן דאסור א"ל מדרבנן *דתנן בפולמוס של אספסיונוס גזרו על עטרות חתנים ועל האירוסין אדהכי קם רב הונא לאפנויי, א"ל רב חסדא לא כתיב כה אמר ה' אלהים הסר המצנפת והרם העטרה זאת לא זאת השפלה הגבה והגבוה השפיל וכי מה ענין מצנפת אצל עטרה אלא לומר לך בזמן שמצנפת בראש כ"ג עטרה בראש כל אדם, נסתלקה מצנפת מראש כ"ג נסתלקה עטרה מראש כל אדם, אדהכי אתא רב הונא אשבחינהו דהוי יתבי א"ל האלהים, מדרבנן אלא חסדא שבך ותסדאין מילך, רבינא אשכחיה למר בר רב אשי דהוה גדיל כלילא לברתיה א"ל לא סבר לה מר הסר המצנפת והרם העטרה? א"ל דומיא דכ"ג, בגברי, אבל בנשי לא, מאי "זאת לא זאת"? דרש ר' עזירא אמר לה משמיה דרב כה אמר ה' אם שלמים וכן רבים וכן נגוזו ועכר וגו' אם רואה אדם שמזונותיו מצומצמין יעשה מהן צדקה וכ"ש כשהן מרובין, מאי "וכן נגוזו ועכר"? תנא דבי ר' ישמעאל כל הנוזז מנכסיו ועושה מהן צדקה ניצל מדינה של גיהנם משל לשתי רחילות שהיו עוברות במים אחת גוזזה ואחת אינה גוזזה, גוזזה עברה, ושאינה גוזזה לא עברה ועניתיך

ומפרש ריב"ח משום דלכהן הדיוט לא היה לין והיתה גדולה קרויה מגבעת לבל של מיטו תומר ר' דתסכהן גלמון הגמרת דקרי נמי מלנפת לבל הדיוט בפרק ברתסוטה ביומת (דף כה.) דתמר טוטל מלנפת של כ"ג היתה קטנה קרויה מלנפת ושל הדיוט מגבעת כדכתיב (שמות כח) ועשית להם תבנטים ומגבעות תכבד לכהן הדיוט וכתיב בתריה ועשה את מגבעת הבד ואת המצנפת הבד ואת אבני האפוד ועשה את מעיל האפוד כליל תכלת כל מעשה אורג כאשר יהיה לבוש בו לשרת בקדש ויקרא לפניו ולפני המזבח ולא ימות כתיב הכא ולא ימות כתיב התם מה להלן בכהן הדיוט אף כאן בכהן הדיוט ומה להלן בכ"ג אף כאן בכ"ג ומה להלן בבגדי זהב אף כאן בבגדי זהב ומה להלן בבגדי לבן אף כאן בבגדי לבן ומה להלן בבגדי שרד אף כאן בבגדי שרד ומה להלן בבגדי כהונה אף כאן בבגדי כהונה ומה להלן בבגדי שרד אף כאן בבגדי שרד ומה להלן בבגדי לבן אף כאן בבגדי לבן ומה להלן בבגדי כהונה אף כאן בבגדי כהונה ומה להלן בבגדי זהב אף כאן בבגדי זהב ומה להלן בכ"ג אף כאן בכ"ג ומה להלן בכהן הדיוט אף כאן בכהן הדיוט ומה להלן בבגדי לבן אף כאן בבגדי לבן ומה להלן בבגדי כהונה אף כאן בבגדי כהונה ומה להלן בבגדי שרד אף כאן בבגדי שרד

הבי גרסי' בתוספתא מימיו למזרח הדרך . ולא גרסי' וימיו למזרח הדרך שהולך מעכו לכזיב לעולם ימיו הוי למזרח הדרך ומיהו י"ל דפעמים הדרך מתעקם ואין ימיו למזרח: **ויהיב** תנא סימנא הכי . פי' בקונטרס ומי תניא חדא לעיל מיניה וקאמר וכי אין לתנא לעיין גבולי ארץ ישראל ועוד מאי רהיט מייתי מכאן פשיטא דלמזרח של מסילה הסמ יהיב קרא סימנא לעילה תנא היא על ידי מסילה ומפרש דבינו שמואל דלאו תניא פריך אלא אתכריתא דקתני למזרח הדרך ולמערב הדרך וכי דבר מועט כמו דרך שייך למימר בו מזרחו או מערבו דהוה ליה למימר מימיו למזרח סתם ומייתי מדבר פשיטא דלמזרח למזרחה של מסילה דמזרח מזרח למסילה: **הא** רבי יהודה היא דבגן . תע"ג דקרקעית המים הויא כארץ ישראל גרע הכא ממובלעת דלעיל ואם תאמר ומה ענין גט אצל מעבר לגו המבוי גט בעלייה בארץ ישראל יחצה כמבוי בחולה לארץ משום דעפר הכא סם מחולה לארץ פעור ממעבר ואומר ר"י דאע"ג דמי דעלייה קרקע שתחתיה בר זריעה היא ולהוי להתחייב במעבר

ובציעית מה שאין כן בספינה:

אמר ר' יהודה לימתי . ממעט דלימתי דר' יהודה בא לחלוק ואם תאמר בפרק חלון (עירובין דף פח:)ובזה בורר (סנהדרין דף כד:) אמר ר' יוסף בר לוי כל מקום שאמר ר' יהודה לימתי ומה היו אומרים לפרש ור' יוחנן אמר לימתי לפרש ומה לחלוק אלמא לכ"ע לימתי לפרש וי"ל דר' ירמיה הכא סבר כרבי בר חמא דאית ליה בפרק זה בורר(שם דף כה.) דאפי' לימתי לחלוק ולפי זה לא גרסי' בשמעתין אמר ר' יוחנן עזין נקוד המוזה על גבי יהודה בחלוקת ר"י ורבנן כמו שכתוב במקלת ספריס דר' יוחנן היא לימתי לפרש אלא לחלוק אמר רב הונא ואית דגרסי ר' זירא כדאיתא בכוד ספריס ועוד י"ל דגרסינן כספריס דגרסי בס"פ חלון(עירובין ד' פח:) כל מקום שאמר רבי יהודה במשנתנו לימתי ומה כו' דדוקא במשנה לימתי לפרש אבל בברייתא לא ואפי' תניא לעיבא דר' יהודה והכא בברייתא היא דתנא במסכת חלה (פ"ג מ"ג) לא מסיים בה אבל אין בספינה גושבת פטורה כדמסיים הכא ואפי' דאמתני' דחלה בא לפרש בברייתא בא לחלוק אבל קאמר דבפ' חלון ובפרק זה בורר פריך מכח ברייתא דקתני וחכ"א ומוכח מברייתא דאמתני' נמי אתא לחלוק וי"ל דהוה מלי לאקשויי ההוא תנא לחבריה הוא דאמתני' לעולם בא לפרש אלא משום דמשמע תנא בהדיא קא משני היא ר' יהודה משום ר' טרפון היא דתניא כו' וכן י"ל דדוקא במשנה לימתי לפרש דבפ' כסוי הדם (חולין דף פח.) תניא וכסהו מלמד שכל דמו חייב לכסות מכאן אמרו דם הניתז כו' אמר ר' יהודה לימתי בזמן שאין דמו מקלח דמו וע"כ לפלוג אתנ"ק דבהדיא קתני תנא קמא כל דמו ופוסק התם ר"ת כר' יהודה דבמתניתין דהתם בא לפרש ומיהו שמא רבנן דברייתא עיקר והוי ר' יהודה דמתניתין יחיד במקום רבים דברייתא וכהאי גוונא מיכא בפרק קמא דסוכה (דף יא*) : **עזיין** נקוד . פירש בקונטרס דספינה דלעיל של חרס ואינה לריכה ליזקק אם היתה מונחת בקרקע כדאמרי' במנחות אבל עזין של עץ בעי ליזקק ולא דמי לדלעיל דהתם ספינה של עץ ובמנחות (דף פה:) דאמר תנא חדא שבנג ובכותרא שבספינה ובבעזין מביא וקורא ומניח לחיך מביא קורא ומבני עזין בעזין לא קניא כהן בנקוב כהן בספינה נקוב ספינה לספינה נמי לא קניא כהן בשל עץ וכהן בשל חרס ומדלא מבני בספינה כהן בנקובה כו' מכלל דשל חרס אפי' לינה בנקובה הויא בנקובה ואתא לתמוטיגן חלוש בספינה שלנו בעזין וקשה לפירושו דאמר לקמן בפ"ב (דף כח:) כתבו של עזין נקוב כשר ממעט לחרס בעי נקיבה דלא ליתו מלי רבותא הוא בנקוב טפי מבשלמיו נקוב וממעט נמי בעזין של חרס הוא ורבינו שמואל ב"מ הגיה מחוסיפתא דבציעית *דתניא הטומן את הקוף בציעית ר"מ אומר דרך קרון טומנו בעזין של חרס ואע"פ שהן רחיה לדבר זכר ונתפס בכלי חרס וגו' תלמוד לומר שהם עזין של חרס הוא וגרסה לר"ת להפך דשל חרס בעי נקיבה ושל עץ לא בעי נקיבה שהוא מתלחלח יותר מן החרס ואפי' דשפיר דשהם ספינה היא של עץ ובמנחות (דף פה:) נמי מוכח דקאמר כהן בשל עץ כהן בשל חרס מזכיר תחילה תחתו שמביא וקורא כמו שמזכיר כי מבני שהם לגג וחוברה ועזין והכא לא מצי למטוי כהן בשל חרס כהן בשל עץ ג"כ כהן בנקובה כדמשמע שהם דהכא דחיקא ליה שלא תחלוק בנדבתה כי בשלמי חו"ל לענין מעבר חציצה נמי חו"ל לענין גט היינו משום כיון דשם חו"ל על המקום ג"כ בפני עכבו ותע"ג דשכיחי וגמירי כדי שלא תחלוק במדינה היא אבל בנדבתה לר' יהודה ולרבנן אפי' בחציצה גזרתה כיון דשם ח"ו על המקום תע"ב שמא תמות הכלי חיגו חייב במעבר בשביל כך לא יחצה כחולה לתרן לענין גט" : **דילמא** לא היא עד כאן בחציצה דמעבר הכא דלא כתרן לא קתני לענין גט אלא

פעמים נכרות. כלומר מפני שהיא מהלכת כל שנה: **דלמ"ד מפסיק מוירש.** בין ספינה לארץ אין סוס חויר ומיית כהרטא סמיכתא דמו: **רב נחמן בר יצחק אמר.** הכי מתניתא דהמביא גט מי שנהרות דא"י: **קולי עלמא לא פליגי.** דכארץ ישראל ניכרו ותע"ג דתין ספינה גופא דטעמא דגט לא משום תורה אור יניקה מן הקרקע הוא כמעשר וכשביעית הילכך לא שנת נהר ולא שנת יבשה: **כי פליגי כיס הגדול.** שהוא תמוס מערבו של ארץ ישראל ופליגי התם ליכא למאן דלמר שפיס הים הוא גבול ויש נופיה לתו מ"ו הוא וליכא למאן דלמר יש נופיה= מארץ ישראל: **ליווסי ארץ.** מקלוט לפוניס מערבית של ארץ ישראל הר ההר ובתרגום ירושלמי מתרגם הר ההר טורי אמנון וכתיב (במדבר לד) זה יהיה לכם גבול לפון מן הים הגדול תתאו לכם הר ההר ס"מ הר ההר תקוע בים וההר גבול לפוני לארץ ישראל הוא ומסתם הרים משופעים הם ויש שפיופו ריחב כמהלך יום אי יומיים וקתני תנא מסיכן היא הארץ מרגל ההר לו מרתקו: **כל שפופ ויורד מטורי אמנון ולפנים.** לגד ארץ ישראל דהויו לגד דרום הוי ארץ ישראל דגובה ההר הוא הגבול: **מטורי אמנון ולחוץ.** לגד לפון חוצה לארץ: **והנסין שבים.** חיי הים שבמערב רוחין לחוכן כו': **נחל מלריס.** הוא תחום ארץ ישראל במקלוט מערבית ומחוכר הים הגדול דכתיב בגבול נגב (שם) ונסב הגבול מעצמון נחלה מלריס והיו תולאותיו הימה נמלאת ארץ ישראל בין הר ההר לנחל מלריס זה ממערבית לפוניס וזה מדרומית מערבית והיס במערב וים מקום שהים נכנס לתוך ארץ ישראל מהלך ימים רבים בין הר ההר לנחל מלריס ובלותה כניסה ים נסין והן מתפשטין למערב לתוך הים חון מבין מקלוטות תחומי ארץ ישראל שהן הר ההר ונחל מלריס הלכך רוחין כאילו חוט מתוח מסוף הר ההר במערבו עד נחל מלריס שהרי כל מה שבתוך מקלוטות הללו ארץ ישראל היא ומן החוט ולפנים כו': **ר' יהודה אומר.** כל הים שבנגב חויר של ארץ ישראל ואפי' עד לוקייוס למערב שהוא בסוף העולם הרי הוא כא"י שנאמר (שם) ים הגדול וגבול הוא "וגבול" קרא יתירה הוא למימר לתף רוחב היס בכלל התחום: **וסנסין שבצדדין כו'.** כלומר ואם ים לנו לחלק בנסין לא לגד מערב ים תלוק אלא לגד לפון ולגד דרום שים נסין בים מפשפטין לחוכך היס לפון ולדרום עד שמגיעין ומוסכין חון מנגנד ת"י ומה רלוי למתוח החוט ממזרח למערב ולהבדיל מה שבנגד חויר ת"י ומה שבנגד חויר תולה לארץ: **ורוחין כאילו חוט מתוח מקצה לקצה.** עיר היוסבת בחוזו של הר ההר ברחק גבהו שהוא תחום לפוני: **ועד יס לוקייוס.** שהוא בסוף העולם למערב ומנחל מלריס עד יס לוקייוס: **מן סחוט ולפנים.** לגד תביכו דהייו לפניס כלומר בין שני החוטין הוו הנסין ארץ ישראל והוא הדין למיס ונסין דנקט משום דמורכין וזורעין בהם וחייבין במעשר ובשביעית ומאן תנא מתניתא דלעיל פליגי שבקתה הגט ביס הגדול להאין מתניו שהמוח מטורי לחמון עד נחל מלריס כמבית בארץ ישראל=רבי יהודה היא דאמר כל שבנגד ארץ ישראל חויר הוא ארץ ישראל ואינו חייב במעשר ובשביעית ומאן תנא מתניתא דלעיל פליגי שבקתה הגט ביס הגדול להאין מתניו שהמוח מטורי לחמון עד נחל מלריס כמבית בארץ ישראל=רבי יהודה היא דאמר כל שבנגד ארץ ישראל חויר הוא כ

לט א מיי' פי"ל מהל' עומדת מת הל"ו: ם ב מיי' שם הל"ט:

מא ג מיי' פי"ו מהל' שבת הל' יח:

מב ד ה מיי' פ"ז מהל' עבדים הל"ב סמג עשין פו טוש"ע יו"ד סי' רסו סעיף ט ו: מג ו מיי' שם סמג שם טוש"ע שם סעיף ט:

תוספות רי"ד

ת"ר הקונה שדה בפרוזי' ירושלים כקונה בפרוזי' ירושלים למאי הלכתא אמר רב ששת לומר שטוחבין עליו אונו אפילו בשבת פי' שפר מכירה [כסו] והיו אונות ושטרות יוצאים על שמו: משום יושב א"י פי' לגרש כנענים ולישב בה ישראל מוחר: בשבת פ"ד אלא כדאמר רבא אמר לכנעני ועושה הבא נמי אומר לכנעני ועושה א"י ואע"ג דאמירה לא"י שבות משום יושב א"י לא גזור רבנן ואע"ג דחכמים העמידו דבריהם במקום עשה ה"מ שבות הנעשה ע"י ישראל כגון הוואה שבות שאינה נדחית בפני הפסח כדאמרי' באלו דברים בפסחים וכגון הבאת אוכל ע"י ישראל בשבוי שלא ערבו אבל אמירה לא"י שבות שאין ישראל עושה שום מעשה אלא דבור בעלמא דוחי' שבות זה אצל פצוה כדאמרי' גבי מילה בהדר עם הכוכרי בהוא יומא "כל נכסי" היה מיבוי שלא נשתתפו בו והתיר רבה (שיתירו) [שיביאו] ע"י נכרי ורצה אביי להקשות לו הוואה שבות ואינה דוחה הוואה מפני הפסח אף אמירה לנכרי שבות נמי ולא תדחה מפני מילה וא"ל רב יוסף ולא שנא לך בין שבות שיש בו מעשה לשבות שאין בו מעשה פי' שבות הנעשה ע"י מעשה ישראל כגון הוואה וכיוצא בה העמידו חכמים דבריהם במקום כרת אבל אמירה לנכרי שאין שם מעשה ע"י ישראל אלא אמירה בלחוד לא העמידו דבריהם במקום פצוה (עיי' בע' יז בם' המכריע): ת"ר עבד שהביא עימו מבדינת הים צ"ל בפני נכהב ובפני נחתם כאשה המביאה גיטה פי' דאמרי' במתני' א' גיטי נשים ואחד שחרורי עבדים שוין למוליך ולמביא וכהיב בו עצמך ומוכסי קנויין לך עצמו קנה פי' המורה דנאמן הוא על שחרורו לומר בפני נכהב ואין צריך עדים לקיימו נכסים לא קנה דבעי עדים לקיים כשאר קיום שטרות ואינו [נ"ל] (צ"ל) דאשה המביאה [את] גיטה שהיא צ"ל בפני נחתם טוקטינן לקמן בשלהי פרקין כגון דאמר לה את תהי שלית לחולכה עד דמסית לב"ד פלוני וכדי שלא תחלוק בשלימות כדאמרן

נוסח עבד ט הביאו גיטו (מהנ"ל ובה' זומר ב"ק ו"ב) וכאות ב': ז"א ונראה ונכתב קנויים לך ב"כ כדאמרי' בפ' בפסחים וכגון הבאת קנויים לך

ג טלבות ד פטול לקן ט"ו ל"ו ל"ז טהנוי דכתוב בו "כל נכסי" קנויים לך

ב' ל"ו אבי

נוסח פלגין דיבורא (בקונטר' וכ"מ)

בשידה תיבה ומגדל. פירש בקונטרס מה שאין כן בארץ העמים ורבי היא ורלה שרולה לפרש שידה תיבה ומגדל ולכאי לא מצי לאוקומי כר' יוסי בר רבי יהודה דהא הוא מטהר לפי' בארץ העמים ובחמש פי' כן דהא על כרחך שידה תיבה ומגדל לאו דווקא נקט אלא משום דנקט בכריית' אלא הוא רוכב על הסוס ורוכב על הסוס כיון בארץ העמים טמא וכן משמע הלשון קנה דקתמר ולפי' רבי לא קנה משמע כו' ומשמע כרבי יוסי דתניא בפסיפות טפי ומיהו על כרחך כר' יוסי נמי לא תיתי אלא מטעם דמסיק לישנא דרבי דדוקא בארץ העמים משום דגזרו על לויירה ועל גופה כו': **אלא** בארץ העמים דגזרו על גופה ועל לויירה. והא דמיבעי לן במיר בפרק כ"ג (דף מ:) בארץ העמים משום גופה גזרו עליה או משום לויירה גזרו הכי פירושו משום גופה משום דמתהיל על הגוש הוא ועשתהו מכשיר כמתהיל על הפת ויכול להכשיר אם בשידה תיבה ומגדל או דילמא על החיור עלמו ולא יוכל להכשיר אם בשום ענין והכא בשמעתא על גופה קיימו על מגע גופה ועל לויירה לו משום מתהיל על הגוש לו משום לויירה ממש: **דגזרן** על גופה ועל לויירה. הקשה הרב ר' יעקב דלורלינ"ש דבמסכת שבועות (פ"ג משנה ג) תנן ואלו מטמאין במגע ובמשא ואין מטמאין בהסט עלם כשעורה ואין העלם ומיקל דמייירי בעפר הבא מחולה לארץ ומהמתהיל עליו ללא משום לארץ דמשום לויר עלמו גזרו ולא משום מתהיל על הגוש ואין לשון ארץ העמים משמע כן לך יש לומר דמייירי כגון שיש לארץ בתוך לחוך הבית כמולה שבתוך לחוך הבית ואין לחוך הבית מטמא משום ארץ העמים ומתוך שאין לחוך הבית מטמא משום ארץ העמים אין לחוך הבית מטמא משום מתהיל על הגוש ואין לשון ארץ העמים משמע כן לך יש לומר דמייירי כגון שיש לארץ בתוך לחוך הבית ואין לחוך הבית מטמא משום ארץ העמים אין לחוך הבית מטמא משום מתהיל על הגוש

גזרו עליה היכא לאוקומי כר' שמעון דתמר *קברי עובדי כוכבים מקברי עובדי כוכבים עלמו ועוד תירן דבינו תם דהיכא דמצה קולם גזרו עליה לויירה כדתמרינן בפרק קמא דשבת (דף טו:) דמעיקרא גזרו לנגיעת גופו ותו לא *): **אע"ג** דתמירה לעובד כוכבים שבות משום ישוב ארץ ישראל לא גזרו רבנן. **אבל** משום מלוה תמרת לא תיימו מתירין לאיכא לעובד כוכבים במגלתה דלוייתא דמשוכת בפרק הדר(עירובין דף סת.) ההוא יעקא דאתפיך תמימיה תחו לקמיה דרבא תמר להו לגייולו לאיתיה לי לריכה ניחיומו ליה אגב אמיה ולכאורה משמע דבישה היה אסור לריכין לאחמוי כדי למולו ולקולה המילה היה דאי לאחר המילה מסולן אלו אבל חיישי' שמא יבא לידי חילול יום טוב ולא חיישי' לזיופא פי' שמא היא וייפתו דהכי אמרינן לקמן אשה כי מתי ניטה לידה אינגרשא לה פי' למה היא צריכה לומר בפני נכהב ובפ"נ אלמא כל זמן שמוליאה ניטה ואומרת כי בעלי נירשני בזה אינה צריכה לומר כלום וב"ד מאמינין לה ומשיאין אותה וה"ה נמי עבד שהביא ניטו ואמר כי רבי נתנו לי ושחררני נאמן הוא ומתירים אותו בישראלית ואינו צ"ל כלום ולא חיישי' שמא הוא וייפו אלא נאמן לומר רבי נתנו לי כמו שהאשה נאמנת בניטה אבל בנכסים אינו נאמן עד שיקיים החתימה דחיישינן לזיופא דדוקא בגט אשה הקלו חכמים ולא חשו לזיופא דידה משום עיגונה ועבד נמי איתקש לאשה אבל בנכסים חיישינן לזיופא ועד **שלא** קיים שטרו אינו זוכה בנכסים ואינו נאמן הוא עלמו לקיים שטרו כמו שנאמנת האשה בשמביאה ניטה דדחם משום עיגונה הימנה רבנן לחד בבי תרי והימנה לאשה עלמה מה שאין כן בקיום שטרות: איבעיא להו לל נכסי קנויים לך מהו. פי' כשאמר (פ"ל כשהיה כתוב בשטר) **עלמך** ונכסיו הם שני דברים וכל א' וא' נידון בדינו אבל כשאמר כל נכסי קנויים לך בכלל העבד עם שאר כל הנכסים על עלמו אינו צריך לקיימו דומיא דגט אשה שקבלתו לחלוטין ועל הנכסים צריך לקיימו דומיא כשטר בעלמא ויהיה כן חורין כדאמרי' לקמן בשלהי כל נכסיו לעבדו יצא בן חורין הילכך אי מהימנו אהאי דבורא או לאמה פלגינן דבורא מידי דהוה אגט אשה ואי לא פלגינן דבורא אי מהימנו אהאי דבורא או לאמה כולו הוא דמהימן אבל בפני נכהב אין אנו יכולין לומר כן ומשיאין אותה וה"ה נמי עבד שהביא ניטו ואמר כי רבי נתנו לי ושחררני נאמן הוא ומתירים אותו בישראלית ואינו צ"ל כלום ולא חיישי' שמא הוא וייפו אלא נאמן לומר רבי נתנו לי כמו שהאשה נאמנת בניטה אבל בנכסים אינו נאמן עד שיקיים החתימה דחיישי' לזיופא דדוקא בגט אשה הקלו חכמים ולא חשו לזיופא דידה משום עיגונה ועבד נמי איתקש לאשה אבל בנכסים חיישי' לזיופא ועד **שלא** קיים שטרו אינו זוכה בנכסים ואינו נאמן הוא עלמו לקיים שטרו כמו שנאמנת האשה בשמביאה ניטה דדחם משום עיגונה הימנה רבנן לחד בבי תרי והימנה לאשה עלמה מה שאין כן בקיום שטרות: איבעיא להו לל נכסי קנויים לך מהו. פי' כשאמר (פ"ל כשהיה כתוב בשטר) **עלמך** ונכסיו הם שני דברים וכל א' וא' נידון בדינו אבל כשאמר כל נכסי קנויים לך בכלל העבד עם שאר כל הנכסים על עלמו אינו צריך לקיימו דומיא דגט אשה שקבלתו לחלוטין ועל הנכסים צריך לקיימו דומיא כשטר בעלמא ויהיה כן חורין כדאמרי' לקמן בשלהי כל נכסיו לעבדו יצא בן חורין הילכך אי מהימנו אהאי דבורא או לאמה פלגינן דבורא אי מהימנו אהאי דבורא אגט אשה אלא אשטר בעלמא דעלמא אלא **עלמו** ליקני מידי דהוה

לעולם סוף כן חורין . דמאי דגלי גלי ומאי דלא גלי לא גלי : עד שיאמר . סתם חוץ מדבר מועט ולא יפרש מה הוא משיר להתם דמחד מריבוי "לחד מריבוי" דקאמר הייט עבד ואיכא לא תשיב ליה לאחד מריבוי בנכסים תע"ג דשוי טפי מדקאמר ר"ש "לעולם הוא כן חורין" לשמעינן לא שנא תורה אור

לעולם הוא בן חורין עד שיאמר כל נכסי נתונין לפלוני עבדי חוץ מאחד מריבוא שבהן והאמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן אע"פ שקילם רבי יוסי את רבי שמעון הלכה כר' מאיר דתניא כשנאמרו דברים לפניו ר' יוסי קרא עליו המקרא הזה משפתים ישק משיב דברים נבוחים ומי אמר רב נחמן הכי והאמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן שביב מרע שכתב כל נכסיו לעבדו ועמד, חוזר בנכסים ואינו חוזר בעבד: חוזר בנכסים מתנת שכיב מרע הוא ואינו חוזר בעבד שהרי יצא עליו שם בן חורין? אלא אמר רב, אישי התם היינו טעמא משום דלאו כרות גיטא הוא: אם יש עליו עוררין יתקיים בחותמיו : ערער כמה אילימא ערער ר"חד והאמר ר' יוחנן דברי הכל אין ערער פחות משנים ואלא ערער תרי, תרי ותרי נינהו מאי חזית דסמכת אהני סמוך אהני? אלא ערער דבעל : מתני' *המביא גט ממדינת הים ואינו יכול לומר "בפ"נ ובפ"נ" אם יש עליו עדים יתקיים בחותמיו אחד גיטי נשים ואחד שחרורי עבדים שוו למוליך ולמביא, וזו *אחת מן הדרכים ששוו גיטי נשים לשחרורי עבדים : גמ' *מאי אינו יכול לומר" אילימא הרש, חרש בר אחויי גיטא הוא והתנן *הכל כשרין להביא את הגט חוץ מחרש שוטה וקטן? *אמר רב יוסף "הכא במאי עסקינן כגון שנתנו לה כשהוא פקח ולא הספיק לומר "בפני נכתב ובפני נחתם" עד שנתחרש : אחד גיטי נשים ואחד שיחרורי עבדים : תנו רבנן בשלשה דרכים שוו גיטי נשים לשיחרורי עבדים "שוו למוליך ולמביא, *וכל *גט שיש עליו עד כותן פסול חוץ מגיטי נשים ושחרורי עבדים *וכל השטרות העולים

לעולם הוא בן חורין . פי' בקונטרס מדקתמר ר' שמעון לעולם ממעט דל"ש היכא דקתני שאר נכסים כגון שפירש השיור ול"ש היכא דלא קתני כגון שאין השיור קרקע שמייר דכתב ליה חוץ מבית כור קרקע דהשתא לא קתני סוף קרקע דבכל חד ותד איכא למימר דהייט הוא שמייר ואפ"ה הוא בן חורין לגמרי פלוגתא דרבי יוסי ורבי מאיר דתניא כשנאמרו דברים לפניו ר' יוסי קרא עליו המקרא הזה משפתים ישק משיב דברים נבוחים ומי אמר רב נחמן הכי והאמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן שביב מרע שכתב כל נכסיו לעבדו ועמד, חוזר בנכסים ואינו חוזר בעבד: חוזר בנכסים מתנת שכיב מרע הוא ואינו חוזר בעבד שהרי יצא עליו שם בן חורין? אלא אמר רב, אישי התם היינו טעמא משום דלאו כרות גיטא הוא: אם יש עליו עוררין יתקיים בחותמיו : ערער כמה אילימא ערער ר"חד והאמר ר' יוחנן דברי הכל אין ערער פחות משנים ואלא ערער תרי, תרי ותרי נינהו מאי חזית דסמכת אהני סמוך אהני? אלא ערער דבעל : מתני' המביא גט ממדינת הים ואינו יכול לומר "בפ"נ ובפ"נ" אם יש עליו עדים יתקיים בחותמיו אחד גיטי נשים ואחד שחרורי עבדים שוו למוליך ולמביא, וזו אחת מן הדרכים ששוו גיטי נשים לשחרורי עבדים : גמ' מאי אינו יכול לומר" אילימא הרש, חרש בר אחויי גיטא הוא והתנן הכל כשרין להביא את הגט חוץ מחרש שוטה וקטן? אמר רב יוסף הכא במאי עסקינן כגון שנתנו לה כשהוא פקח ולא הספיק לומר "בפני נכתב ובפני נחתם" עד שנתחרש : אחד גיטי נשים ואחד שיחרורי עבדים : תנו רבנן בשלשה דרכים שוו גיטי נשים לשיחרורי עבדים "שוו למוליך ולמביא, וכל גט שיש עליו עד כותן פסול חוץ מגיטי נשים ושחרורי עבדים וכל השטרות העולים

[תוספתא פ"ל דפאה]

ב"ב קנ. כתובות כו. קדושין עג:

ע"ז ה:

קדושין ג.

[ע"ז ה:]

ע"ז ה. נקמן כג. [ע"ז ה.]

* י"ל נקמן י. [נקמן י.]

[ע"ז נ"ב ב"ק ע"ב ב"ב קנ"ב ע"ב]

ע"ז נ"ב ב"ק ע"ב ב"ב קנ"ב ע"ב מכות ב.

ב"ב קנ"ב ע"ב

ב"ב קנ"ב ע"ב

ב"ב קנ"ב ע"ב

העולים בערכאות של עובדי כוכבים אע"פ שחותמיהן עובדי כוכבים כשירין חוץ מגיטי נשים ושחרורי עבדים, וכדברי ר"מ בארבעה: *האומר הן גט זה לאשתי ושטר שחרור זה לעבדי רצה להחזר בשניהם יחזור דברי ר"מ. בשלמא לרבנן מנינא למעוטי הא דרבי מאיר אלא לר' מאיר מנינא למעוטי מאי? למעוטי הא דתניא *עדים שאין יודעים לחתום מקרעין להם נייר חלק ומכלאים את הקרעים דיו אמר רשב"ג במה דברים אמורים בגיטי נשים אבל שחרורי עבדים ושאר כל השטרות אם יודעין לקרות ולחתום חותמין, ואם לאו אין חותמין קרייה מאן דכר שמיה? חסורי מיחסרא והכי קתני עדים שאין יודעין לקרות קורין לפניהם וחותמין ושאין יודעין לחתום מקרעין להם: ליכא *דאמר תנן גט זה לאשתי ושטר שחרור זה לעבדי ומת לא יתנו לאחר מיתה, תנו מנה לפלוני ומת יתנו לאחר מיתה כי קתני מילתא קתני בשטרות, מילתא דאיתיה בשטרות לא קתני דשלה רבין משמיה דר' אבהו הוו יודעין ששלח ר"א לגולה משום רבינו *שביב מרע שאמר "כתבו ותנו מנה לפלוני" ומת "אין כותבין ונותנין שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה" לשמה - בשלמא לרבה הינו "מוליך ומביא" אלא לרבא הישא, ותו בין לרבה בין לרבא "מוליך ומביא" מאי? כי קתני פסולא דרבנן, דאורייתא לא קתני אלא ערכאות של עובדי כוכבים דפסולא דאורייתא הוא וקתני? בעדי מסירה וברבי אלעזר דאמר *עדי מסירה בר"ש? בר"ש מדלקתני סיפא רבי שמעון אומר אף אלו בשירין וא"ר זירא ירד רבי שמעון לשיטתו של ר"א דאמר עדי מסירה כרתי מבלל דתנא קמא סבר לה כאיבא

אע"פ שחותמיהן עובדי כוכבים כשרים חוץ מגיטי נשים. ותו"י דחותמיהן עובדי כוכבים יש לפסול לף ע"פ שכתבו ישראל דלאו בני כריתות ניהו כדלמדינן לקמן ועוד דצעינן לשמה ועובד כוכבים דלעולם קא עביד כדלמדינן בספ"ב (לקמן לף כג.) ועוד דלאו בני עלייהות ניהו דלין לעדות ואפי' לרבי מאיר* דלא הוה בעי למיפסל עבד לעדות משום דכתיב (דברים יט) שקר עניה באחיו ועבד אחיו הוא במות אבל עובד כוכבים דלאו אחיו הוא פסיעת דפסול וכיון דלאו בני עדות ניהו היה לרבי מאיר לפסול עובדי כוכבים לפסול מן התורה אפי' אותם העומדים לרחיה אלא מקמתא דרבנן הוא היכא דקים לן בסהדותייהו שהוא אמת דלא מרעי נפשייהו ומ"מ אמר מתניה קאמר לקמן (דף י:) דחספא בעלמא הוא אע"ג דקים לן דקונטא קאמר משום הכרי אין כאן אמר ולמאי דמוקמינן להו בעדי מסירה ורבי אלעזר היכא דכתבו ישראל על מיפסל אלא מטעם מזייף מתוכו: **מקרעין** להם נייר חלק. פי' בקונטרי מסרטין אע"ג דתקיקה מצייה כתיבה כמו כתב ע"ג טבלא ופיקים הכא לא מצייב כתב ע"ג כתב דפסלינן בפ"ב (לקמן דף י.) דלין כאן כתיבה גמורה אלא סרוסמין קלת כדי לחתום עליו עדים ועוד דאפי' דיו על גבי סיקרא מצייבא לקמן בפ"ב (ג"ש) כתב לענין שבת אע"פ שסיקרא לבדה היא כתב אבל לגון מקרעין לה משמע בפי' הקונט' דהוה ליה למימר מסרטין ור"ח פי' שלוקחין נייר חלק ומקרעין עליו שמות העדים מעבר לעבר ומשימין אותו על קלף שהגט כתוב בו ובאין העדים וממלאים את הקרעים דיו וחכרת הכתיבה ע"ג הגט בידוטלמי פריך והלא כתב רחשוה הוא פירוש ואין הגט יכול להתקיים בחותמיו ומשני כשהרחיב להם את הקרעים והעדים אין ממלאין לגמרי כל רחב הקרע:

קורין לפניהם ותותמים. ולא הוי עד מפי עד שאין לריכין להעיד על עיקר המעשה אלא שאומר שכך כתוב בשטר ובעי שנים קורין או יפעילו יחיד כגון רב נחמן וספרי דדייני דלית להו חיומתא דלקמן בפ"ב (דף יט:): **לא** יתנו לאחר מיתה. פי' בקונטרס ויפעילו רבנן דלמרי זכות הוא לעבד וכיון לאחר אלא דלא מלי מיהדר זכה דלא מלי מיהדר כיון דלא מצי למיפסל עבד לעדות משום דכתיב (דברים יט) שקר עניה באחיו ועבד אחיו הוא במות אבל עובד כוכבים דלאו אחיו הוא פסיעת דפסול וכיון דלאו בני עדות ניהו היה לרבי מאיר לפסול עובדי כוכבים לפסול מן התורה אפי' אותם העומדים לרחיה אלא מקמתא דרבנן הוא היכא דקים לן בסהדותייהו שהוא אמת דלא מרעי נפשייהו ומ"מ אמר מתניה קאמר לקמן (דף י:) דחספא בעלמא הוא אע"ג דקים לן דקונטא קאמר משום הכרי אין כאן אמר ולמאי דמוקמינן להו בעדי מסירה ורבי אלעזר היכא דכתבו ישראל על מיפסל אלא מטעם מזייף מתוכו: **מקרעין** להם נייר חלק. פי' בקונטרי מסרטין אע"ג דתקיקה מצייה כתיבה כמו כתב ע"ג טבלא ופיקים הכא לא מצייב כתב ע"ג כתב דפסלינן בפ"ב (לקמן דף י.) דלין כאן כתיבה גמורה אלא סרוסמין קלת כדי לחתום עליו עדים ועוד דאפי' דיו על גבי סיקרא מצייבא לקמן בפ"ב (ג"ש) כתב לענין שבת אע"פ שסיקרא לבדה היא כתב אבל לגון מקרעין לה משמע בפי' הקונט' דהוה ליה למימר מסרטין ור"ח פי' שלוקחין נייר חלק ומקרעין עליו שמות העדים מעבר לעבר ומשימין אותו על קלף שהגט כתוב בו ובאין העדים וממלאים את הקרעים דיו וחכרת הכתיבה ע"ג הגט בידוטלמי פריך והלא כתב רחשוה הוא פירוש ואין הגט יכול להתקיים בחותמיו ומשני כשהרחיב להם את הקרעים והעדים אין ממלאין לגמרי כל רחב הקרע:

בעדי מסירה ור"ח היא. אע"ג דקאמי וכדברי ר"מ בתרבעה ה"ק למאן דסבר כר"מ בתרבעה והא דקאמר הכא נמי אלא לר"מ מניינא למעוטי מאי למאן דסבר כר"מ קאמר: **כי** כו'. וחכשר להו בעדי מסירה וכשכתבו סופר ישראל ומכשירין עובדי כוכבים: **מכלל דת"ק פסיר לה.** ברייתי עדי מסירה אלא עדי חתימה ופסולה דתורייתא היא:

פעלים בערכאות של עובדי כוכבים. שנעשו השטרות ע"י ב"ד של עובדי כוכבים: **שחותמיהן.** מותמין שכתוכו: **כשרין.** דלייתא דמלכותא דייתא ואע"פ שהנותן והמקבל ישראלים הם: **חוץ מגיטי נשים.** כלייתות ניהו הואיל ולא שייכי בתורת ניתון וקידושין לחבל על הדיינין גלגוו בני כת" וכן שיחרורי עבדים דכשל פסולה לתורייתא שוה שחכור לגבו תשה דגמרינן לה-לה: **רצה.** הבעל: **לחזור בשניהם.** קודם שנתנו השליח: **יחזור.** דקסבר [מהדרין נו.] [נקמן יח:] מתה הפסד וחוב הן לחותן שנשלחו להן ותן תבין לחתם שליח בפניו כלומר אין לחתם שעשה שליח לחתם להיות נפסד על ידו אע"כ עשתו הוא שליח להייטו כבפניו [נקמן יט:] פליגי עליה דר"מ במתני' ומאי דבשחרור ליט יכול לחזור משמשמר ליה-זה ואף ע"פ שלא עשתו העבד שליח משום דקסבר זכות הוא לעבד שיוצא מתחת רבו לחירות וזכין לו לחתם שלא בפניו דאמן שהרי לימין בכסבין על הנייר חלק. [נקמן יג. כ"ב קלח:] שמות העדים וכאין העדים וממלאין את הקרעים דיו: **בגיטי נשים.** משום תקנת עגונות שמא ילכה זה למגרם לפרש ביש לו מסוכן ושמא ימות בדרוה שלא תזקק ליבם: **לא יתנו לאחר מיתה.** ואפי' רבנן לאחרי שיחרורי עבדים זכות הוא וכיון לאחר כ"ב קנב. ודף קכה: שלא בפניו אמי להייטו זכה ליה מלי למיהדר מיהו מודו רבנן לכל כמה דלא מטא גיטא לידיה לא הוי מסוכרה וכיון דמיתת קדיש תו לא הוי שיחרוריה שאחרו לנפקא ליה לרשותיה מיניה וחיילי עליה רשות יורשין: **תנו מנה לפלוני כו'.** דכרי אב"מ כלאחוכין וכמסורין דמי לתקון רבנן שמא תעלה דעתו עליו בחליו אם לא היה מודעת שיקיימו דבריו: **כי קתני.** בהאי "ד' דברים: **מילתא דליתיה.** בשאר שטרות והא מילתא איתיה בשאר שטרות שם מכר שאר מתנה לעלותו ליתנו לאחר מיתה (מיתה) ומתנה לא יתן לאחר מיתה דהא לא מקני איבא

*ר"ש ג' וד'. *שעיה לסוגיין: לפרש"י ש"ר ואינו מחוור אלא כפי' הקונט' ש"ר ואינו מחוור אלא כפי' הקונט' מ"ד מ"ו שנא פ"ו קונט' אלא כפי' הקונט' ש"ר ואינו מחוור כ"א

ליה לרבנן עד לימוטיה שמלא לידיה והכיא שעשתו פקע ליה רשותיה: **שמא לא גמר להקנותו לו.** ע"פ נוותו בתקנה דתקון רבנן לסכיב מרע: **הלא בשטר.** לכי מטא שטרא לידיה ליקניטהו בשטרא: **ואין שטר.** מקנה לאחר מיתה דהא פקעה ליה רשותיה דעיקן: **ובמילתא לשמה.** דשוו גיטי נשים ושחרורי עבדים: **כשלמא לרבה.** דאמר תקנתא דמוליך ומביא לפי שאין בקיאין לשמה היא היינו מוליך ומביא: **במילתא מחוסר.** דפסול בשחרוייהו דכתיב (דברים כד) "וכתב...ונתן" מי שאינו מחוסר הלא כתיבה ונתינה יצא זה שמחוסר קלישה,ומחוסר גמול "לה-לה": **פסולא דרבנן.** "מוליך ומביא"-פסול מדרבנן דבשאר שטרות לחזקיהו לסמייהו לפסולא, ערכאות לקמיה פריך והא ערכאות פסולא לתורייתא שאין עדותן בשר לפי שאינן בחורת גיטין וקידושין ורחמנא אמר "וכתב...ונתן" מי שיצא בכלל נתינה יצאו בכלל כתיבה והכי מפרש בפרק שני(לקמן ל' ע"ב): **בעדי מסירה.** מתני' דמכשיר בשאר שטרות ופסל בהני כגון לחיכה עדי מסירה: **ור"ח היא דאמר עדי מסירה כרבי.** ואין לריך לאחוסי בגמ וכי כתב קרא "וכתב" לכתיבת הגט כתיב ולא לאחתימת ידי עדים ומצינן בשאר שטרות שופר ישראל ואפילו דמוקמינן מתניתין דמודה ר"ש במוזייף מתוכו בחתימת עדים פסולין שהוא פסול ואע"ג דחיכא שאר פסולי=מדרבנן גזירה דילמא אתי למיסמך עלייהו בלא עדי מסירה וכי תכשר ר"ש היכא דלא חתימו עליה שהרי כלל: **אף אלו.** גיטי נשים כשרים בחותמין עובדי כוכבים: **ואמר רבי זירא ירד ר"ש**

פיכא ביניייהו שמות מובהקין . כלומר ע"ק בסימניה דרבי לענין קמי ומדרבנן הוא דפסלי' דילמא אתי למיסמך לחתומין ולמוסרו בפניהם ואתא שמעון למימר שם שמות מובהקים דעובדי כוכבים הן שלין ישראל נקראין בשמות שלהן ה"ז מוזיף מסורה דמודה ר"ח דכולי עלמא ידעי דעובדי כוכבים שם ולא אתי למיסמך עלייהו כלל עדי מסירה : **מודה** . רבה לחזור בפניהם ל"מ פסולא דאורייתא הוא דלית ליה מזוייף מסורה ר"ח דכולי עלמא ידעי דעובדי כוכבים שם ולא אתי למיסמך עלייהו כלל עדי מסירה : **מודה** . רבה לחזור בפניהם ל"מ פסולא דאורייתא הוא דלית ליה כיון דבטל מצלה לפליגותיה בפלוגתא שלו שלומו ואין כאן גירושין כלל והייט דאוריימא דלחמנא אמר "וכתב כיתה" וזה לא נתן לה הוא ולא שלוחו : **פסי נרסינן פלג כי קמני פיכא דליכא בקדושין** . כלומר כי פרכינן לעיל הא"ל 'מוכר' 'ונמכר' לא תקני "פסולא דאורייתא לא קתני" אלא אימא "מילתא דאיכא בקידושין לא קתני" כגון לעמה ומחובר ליתא נמי בפלגל' קידושין דכתיב (דברים כד) "וילתה מביתו והיתה לאיש אחר" איתקוש הוייה ליה לכל "בבתי" בבתב' ליתיה בקידושין דתקנתא דרבנן בעלמא היא בגיטין דילמא אתי בעל מערער ופסיל ליה ועל בוטי' נמי ליט כסר בקידושין להתי לתכסרו בגיטין הייט טעמא דכלתמן (ע"ב) דעדי הגט אין מוחמין זה בלא זה מה שאין כן בשאר שטרות ובשלחות' בקידושין היפא לחיכא עדי מסירה ישראל בבתב' ומחובר הוא דגזרי דילמא אתי למיסמך עלייהו ומלרכין ליה גיטא אחריגא בקלושא כיון דמלוריימא מקודשת משום עדי מסירה לי לחכרים לימה מקודשת שריא לאיש אחר **פיכא דליכא בקדושין** . שאם מסר שטר קידושין לשלוחו ולקה לחזור חוזר לאין כאן זכות הוא לה לחשר לה לחכולי עלמא ומשום הכי שטרא ליט מחסייב במוטמיה : **בשליחות בעל כורחה כו'** . כלומר דומיא דגיטין לא משכחת לה בקידושין דהא שליח זה משלחו אלקה לגרשה בעל כרחה וכן לעבד למחרכו על כרחו אבל בקידושין לא היה נעשה שליח אלקה על כרחה הילכך הכי קתני בזו שזו גיטי נשים ושחרורי עבדים שטליח זה היה נעשה שליח אלקן על כרחן ואם רלה הבעל חוזר מה שאין כן בקידושין דאתי' ג דחוזר לא דומיא דהכי הוא : **מתני' עד כותי פסול** . דאמידי לעבודת שקר : **מון מגיטי נשים** . כדמפרש בגמרא : **גמ' מלא כותי מופרש** . בפסח לאכילה ולא חייסין אמת החמילה : **ואדם יוצא בפ' ידי חובתו בפסח** . משום חובת לילה הראשון שהוא חייב לאכול מלה המשמרת כדכתיב (שמות יב) "בערב תאכלו מלות" ואפי' ידעינן בה דלא אחמילה לא בעיק בה אלא לא עבד לה שימור לפסח חובת מלה דכתיב (שם) "ושמרתם את המלות" וסיפיס בקיליון הן שלריכה להשמר לשמה ושוטין לה שימור : **ר"מ אומר** . אף בתחילה כל ימות הפסח דאמדינן להו אמת מחמלין : **כל מלוס שפסוקו פ' כו'** . ובהכל שוחטין מפרש לאחי ר"ם לאוסופי אחנא קמא אחא מלוה שהיא מדברי סופרים ואינה כחובה בחורה אם החזיקו בה מאכילין עלייהו : **אפי' שטר שטרום נמי** . דהא לא חמידי : **אי דאמוך** . בהלכות גיטין ושטרות : **וכגון דאמוך כפא** . בגיטין ושחרורין : **ולא אמוך כפא** . בשאר שטרות : **אי סכי מתי ליתיי** . דלא אכאיכין בגיטין אלא אד כוחי' דאד כוחי' דאד כוחי' אבל אכאיכין אבל אכאיכין אבל אכאיכין

קאמר כמי דמסמע כתיבה לחודה מהניא לכולי עלמא ומ"ש דמסקינן ליה להם"ס מי פליג רבה"ג אהגת קמת בכתיבה ולא לחתום מדלא קאמר כל מלוה שכתובה לו אע"ג דלית ליה לממיר דמכל שכן שמעינן ליה דהא קמת בכתיבה ולא מזקה אף"ה מספקא ליה להם"ס דילמא לרבן שמעון בן גמליאל גריעא כתיבה מחזקה מדלא פירש בהדיא ולהכי לא קאמר התם לחזוק בדלא כתיבה כמי ליכא בינייהו משום דכתיבה ולא לחזוק מספקא ליה מי פליג רבן שמעון בן גמליאל כדפירשנו: **אי** לאו דלכותי חבר הוה לא הוה מחתים ליה מקמיה. תימה מ"ש כן טוליה שטרא מקמיה לפומא דחד ישראל דחתים לבסוף ומ"ש לומר דלמן למוך כיון דהאי כותי כשר מדאוריי"תא דגרי אמת בן:

רבא אמר לעולם תרי כו'. ולדידיה דלחזוק בהא ולא לחזוק בהא: **חספא** בעלמא הוא. פירש בקונטרס דהוה מלי למיטר בעדי מסירה ור' אלעזר היא דסבירא ליה דלא בעינן עדי פרכינן עלה מדמסיפא רבי שמעון בשטרו דרבי אלעזר ומקה דלדבריה תירוץ דבעדי מסירה ור' אלעזר בשאר כשרים לפי מילתא דליתא בקדושין דאי בלא עדי מסירה וכרבי מאיר לפילו בקדושין פסלינן ערכאות מדאורייתא ואור"י דכי היכי דפסלי בגט לף בעדי מסירה ושמות מוכחים משום דלמא אתי למיסמך עלייהו בלא עדי מסירה ישראל הכי נמי פסלינן בשטר מתנה ולא תיקנו חכמים להחתימם אלא בשטרי מלוה ומכר שהן נרגילין ולית נעשה על פי עדותן משום קנין אבל שטר מתנה לית ליה כשר לקנות בו מדאורייתא אלא ח"ש עדים כשרים בשעת מסירה ולפילו *אם נאמר שטר מתנה שחתמו בו ישראל כשר לקנות בו בלא עדי מסירה היינו משום שיטוח ע"י עדי חתימה שהן כשרים מן התורה שבשטר מיד הטוען ליד המקבל וכן כשר בהולחת נותן שהוא כך' עדים אבל בשטר שחותמין בו עובדי כוכבים שחין בו לא עדי מסירה ולא עדי חתימה שכשרים להעיד ולא הוחזק בע"ד לא חשוב שטר לקנות על ידו ולא הוי אלא כספה בעלמא אבל לית לן לומר דלהכי הציב ליה ספפא בעלמא דמהניתין כיילא שטר מתנה כהדי שטרות דכשרים לפילו כתיבתן ותחימתן עובדי כוכבים דהשתא לא מהני עדי מסירה מידי דהא כבלייתא דכסמוך כולי יחד כל השטרות דכשרים בערכאות ולפילו גיטי נשים ולפי' הכי לא מכשרינן בגיטין אלא בכתיבה ישראל ובעדי מסירה וכשר בכל ענין. ר"י:

ודאי לאו בני כריתה נינהו. ה"מ למיפרך הא לאו בני עדות נינהו: הומין

תני מון מכניטי נשים . כל שטרות שהן כגיטי נשים שעל ידי השטר הדבר עגמר להטעין בעדי מסירה ישראל דאיכא חשש שמא יזייף בשטר מתנה וה"ה נמי דמלי למיטר בעדי מסירה ואילו כשרים כו' ואילו כשרים ליה לטעויי שמות מוהקלן אילא בעיוף דחיקא הוא דסבירן לעיל הכי דהא פרכינן עלה מדקתני סיפא רבי שמעון בשטרו דרבי אלעזר ומקה בעדי מסירה ה"מ לת"ק דבריית"א דנתיק למיגמ ופרכינן עלה והא ליכא למימר אלא ליכא מחובר ולכא לתרוצי הלא בהכי לבד תנא קמא דמתניתין דלא נחית לנגיעת ומקה למימר (ג) לא מוקמינן ליה כרבי אלעזר דמדרבי שמעון שבר לה כר' אלעזר דמר קמא לא פבירא ליה): **כלייתה** . הבדלה לעון "ספר כריתות" (דברים כד) דכיון דלא שייכי בשורת לחין וקדושין לחן נעשין בעדים כדאיתא בקדושין (כתב ונתן) "מי שיהא בעדים יבתיבה יבתיבה: **ירד רבי שמעון לשטתו של רבי אלעזר** . דלמר עדי מסירה הגט הוא דכרבי דאמר בפרק בתרא עדים יכשרים (לקמן דף פו.) דתע"ם שהן עדים הלא שנתנו לה בפני עדים כשרים ור"ש נמי בהכי מכשר שיטפרנו לה בפני עדים ישראלים: **מודה ר' אלעזר במוויף מפוכו** . דתע"ג דאמר ר' אלעזר גט שהן עליו עדים כשר דוקא הן עליו עדים לבד יש בו עדים פסולין פסול מדרבנן א) דילמא קאתי למיפסריה בחתייהו ומיסמך עלייהו: בשמות

מפרש לה: **נמי** קא פסיק ותני. כל השטרות כשרין בחותמי עובדי כוכבים לה שכל שטרי מכר ול"ש שטרי מתנה: **בשלמא** . שטרי מכר דאיכא למיחש שמכר מקנה בכסף לו בשטר ואתי שטרא דחייב בעלמא הוא שלא יאמר (לא) מכרתיה ולא קבלתי מעות ובכתי מילתא דליכא למימר: **דתי ליכ דיסב ווי קמייסו** . כיון דדיינין קבועין ניתנו לא סוו מרעי נפשייהו . וכתבי ליה שטרא: **אלא מתנה** . דעל ידי השטר הוא קנה לוחה במסירת השטר היכי מקרי אתי שטרא חספא בעלמא הוא: **דינא דמלכותא** . של עובדי כוכבים

תני מון מכניטי נשים שעל ידי השטר הדבר עגמר להטעין בעדי מסירה ישראל דאיכא חשש שמא יזייף בשטר מתנה וה"ה נמי דמלי למיטר בעדי מסירה ואילו כשרים כו' ואילו כשרים ליה לטעויי שמות מוהקלן אילא בעיוף דחיקא הוא דסבירן לעיל הכי דהא פרכינן עלה מדקתני סיפא רבי שמעון בשטרו דרבי אלעזר ומקה בעדי מסירה ה"מ לת"ק דבריית"א דנתיק למיגמ ופרכינן עלה והא ליכא למימר אלא ליכא מחובר ולכא לתרוצי הלא בהכי לבד תנא קמא דמתניתין דלא נחית לנגיעת ומקה למימר (ג) לא מוקמינן ליה כרבי אלעזר דמדרבי שמעון שבר לה כר' אלעזר דמר קמא לא פבירא ליה): **כלייתה** . הבדלה לעון "ספר כריתות" (דברים כד) דכיון דלא שייכי בשורת לחין וקדושין לחן נעשין בעדים כדאיתא בקדושין (כתב ונתן) "מי שיהא בעדים יבתיבה יבתיבה: **ירד רבי שמעון לשטתו של רבי אלעזר** . דלמר עדי מסירה הגט הוא דכרבי דאמר בפרק בתרא עדים יכשרים (לקמן דף פו.) דתע"ם שהן עדים הלא שנתנו לה בפני עדים כשרים ור"ש נמי בהכי מכשר שיטפרנו לה בפני עדים ישראלים: **מודה ר' אלעזר במוויף מפוכו** . דתע"ג דאמר ר' אלעזר גט שהן עליו עדים כשר דוקא הן עליו עדים לבד יש בו עדים פסולין פסול מדרבנן א) דילמא קאתי למיפסריה בחתייהו ומיסמך עלייהו:

*) רש"ל מ"ז

דאי לאו דלכותי חכר סוס . לת הוה אתי ישראל מחתים ליה לכותי מקמיה: **אי סבי אחר שטרות נמי** . כי אתם ישראל לבסוף מיכשרי: **גמ'** . על כרחיך טעמא מאי לת הוי בשאר שטרות בחזקת חבר ע"י הקדמה זו דאמריכן דאתי ישראל רווחא שבק למאן דקדים מינה שטרא דלת העדות עם ישראל זה שבור מיחתום ישראל זה וקנים ממנו ואתי ישראל אחרינא ומחתים ליה אחר ישראל אחרינא וכן לעולם ואתי לאתויי דאתי ישראל אחרינא

כשמות מובהקין. דטובדי כוכבים דלא שכיחי ישראל דמסקי בהגהו שמהקן דתו לא לחי למיסמך עלייהו דמידע ידיע דטובדי כוכבים הס: **פורמיז ואבודיינא כר שיבתאי וכר קידרי כמי וקיס מוגא** . כולם שמות דייני עובדי כוכבים הס: **ליפלוג בדידה.** בערכאות גופייהו: **אבל שמות סימין מובהקין** . נעשו כשאר סימנות של מכר שנעשו בהדיוטות דלא ערכאות דהכא ודלא פסולי דלא קפדי אחתומי עיקרא ואחתמי עיקרא ועל כרחיך האי "נעשו בהדיוט" לאחר שטרות קאמר העומדים לרהיט דהתם איכא לפלוגי בין הדיוט לערכאות דליט בגט אחד כריחות הדיוט וערכאות שוין והכי קאמר לה הוכרו גיטי אחד ליפסל אלא בשמות שאין מובהקין דנעשו כאחר שטרות הנעשים בהדיוט **ואיכא גיטי אימא סיפא.** לאחוכרו דקתני: **אחתן מגיטי ממון** . ורבנן קאמרי ליה ואליבא דקאי כל השטרות של ממון העולין בערכאות של עובדי כוכבים כשיירין כגון שטרי מכר וכדומיא שנעשו לעיל דזוזי קנו ליה ושטרא להדחותא בעלמא ואי לא דייקיב זוזי קמייהו לא הוו מרעי נפשייהו למיכתב שטרא ולא הוכרו ליפסל אלא בזמן שנעשו בהדיוט דלא קפדי אחתומי עיקרא: **אלעזר אומר** . סתם לדבריו דאף אלו בכשירים: **לא נחלקו אלא** . סתם דור נחלקו ר' עקיבא וחכמים: **על שטרות פעולים כו'** . שהן כשרין ואפילו גיטי כשרי ושחרורי עבדים (חון מגיטי כשרי ל"ג כדאשכח דמילתיה דר' שמעון בתוספתא) אלא בפיפא דמילתיה דרבנן גרס נמי אלא"ג לא נחלקו אלא בזמן שנעשו בהדיוט שרבי עקיבא מכשיר אחתמים פוסלים חון מגיטי כשרי ושחרורי עבדים: לימין שנעשו בהדיוט שטרי מכר דקיימי לרהי ועליהן דסהדי עובדי כוכבים שמכין פסול דחתימי שקבלו חתום שבגד גיטי כשרי ללו עליהם שמכין אלא לעבדי מסירה ובשמות **סהדי מובהקין** קלוילי:

רבן שמעון בן גמליאל אומר אף אלו . גיטי כשרי שאתם מכשירין חיישי שמא ישראל מותמין בעיר שאין ישראל מותמין בהן כשרים במקום שאתם מכשירין חיישי שמא ישראל מותמין בתוכה דכיון שאין ישראל מותמין בעיר הטובדי כוכבים מיחתי ישראל לחתום הכל יודעין שאם עובדי כוכבים ואין סומכין עליהם ומסר ליה ליהליה בעדים ישראל: **אבל במקום שישראל מותמין** . אע"פ שהשמות הללו שבמקום שאין מובהקין: **גזור מקום שאין ישראל מותמין** . כי היכי דגזר שמות מובהקין אטו שמות שאין מובהקין: **מכר לאחשורי** . שאר שטרות: **כיוצא בו דארמאי** . שאין ערכאות. **שטרא פרשתה** . שנשתהו בלשון פרסי ואחתמו פרסיים בהדיוטות עלו: **ופא לא ידעי** . העדים שאסרו בפניהם: **למיקרי** . ולא ידעי מאי ניהו והיכי מסהדי לאחר זמן עליה למילתא: **שמיע יכול לזייף** . שיהא הקלף מהוקן בעפלים בשעת עיבודו שנעשים שהוא שחור ושוב אין לחם עושה בה מחק ומוחר וכותב עליו מפני שהוא יכיר וקלפי פרסיים לאים מעובדים בעפלין שקורין גל"ם ואחם יכול למחוק כתבו ומיהו אחתמים העדים וכותב למעלה ממון הרבה: **מעניגו על שטר שנעשה לאחרונה** . כדאמרי בגמ פשוט (ב"ב דף קמח:) וקניגא מן פלוני לכל מה דכתוב ומפורש לעיל: **נדמסדר** . שמוחזר בשיטה אחרונה: **ליה ליה קלא** . לפי שאין מותמין ישראל, דסהדי דאחתימי שטרא אין מפקי לקלא ולפיכך אין הלוקח נפסד דאמר ליה הוה ידענא דמשתעבד לך ובפ"ב (נקמן דף יט:) אמרי' דאי אחתימי עליה ישראל טריף ממשעבדי עדים

בדאפיצין מ"ד מ"ז לזייף. לר' אלעזר פריך דאמר בפ"ב (נקמן דף כה:) דלא הכשיר ר' אלעזר דבר שיכול להזדייף אלא בגיטין דוקא ולא בשאר שטרות: ופיפכרת פסול כגולתו דכמוכח בכמה דוכתי ותוי"ט דעיבוד סיד שלנו כעיבוד עפלים דהא קלפים שלנו אין יכולין להזדייף ועוד דבהקומן רבה (מגחות לח:) גבי ס"ת קאמר הא דאפיץ הא דאפיץ ס"ת בדלא אפיץ והייט כעיבוד שלנו* [ועי' תוס' שבת פט: ד"ה קלף]

כשמות מובהקין. דטובדי כוכבים דלא שכיחי ישראל דמסקי בהגהו שמהקן דתו לא לחי למיסמך עלייהו דמידע ידיע דטובדי כוכבים הס: **פורמיז ואבודיינא כר שיבתאי וכר קידרי כמי וקיס מוגא** . כולם שמות דייני עובדי כוכבים הס: **ליפלוג בדידה.** בערכאות גופייהו: **אבל שמות סימין מובהקין** . נעשו כשאר שטרות שנעשו בהדיוטות דלא ערכאות דהכא ודלא פסולי דלא קפדי אחתומי עיקרא ואחתמי עיקרא ועל כרחיך האי "נעשו בהדיוט" לאחר שטרות קאמר העומדים לרהיט דהתם איכא לפלוגי בין הדיוט לערכאות דליט בגט אחד כריחות הדיוט וערכאות שוין והכי קאמר לה הוכרו גיטי אחד ליפסל אלא בשמות שאין מובהקין דנעשו כאחר שטרות הנעשים בהדיוט **ואיכא גיטי אימא סיפא.** לאחוכרו דקתני: **אחתן מגיטי ממון** . ורבנן קאמרי ליה ואליבא דקאי כל השטרות של ממון העולין בערכאות של עובדי כוכבים כשיירין כגון שטרי מכר וכדומיא שנעשו לעיל דזוזי קנו ליה ושטרא להדחותא בעלמא ואי לא דייקיב זוזי קמייהו לא הוו מרעי נפשייהו למיכתב שטרא ולא הוכרו ליפסל אלא בזמן שנעשו בהדיוט דלא קפדי אחתומי עיקרא: **אלעזר אומר** . סתם לדבריו דאף אלו בכשירים: **לא נחלקו אלא** . סתם דור נחלקו ר' עקיבא וחכמים: **על שטרות פעולים כו'** . שהן כשרין ואפילו גיטי כשרי ושחרורי עבדים (חון מגיטי כשרי ל"ג כדאשכח דמילתיה דר' שמעון בתוספתא) אלא בפיפא דמילתיה דרבנן גרס נמי אלא"ג לא נחלקו אלא בזמן שנעשו בהדיוט שרבי עקיבא מכשיר אחתמים פוסלים חון מגיטי כשרי ושחרורי עבדים: לימין שנעשו בהדיוט שטרי מכר דקיימי לרהי ועליהן דסהדי עובדי כוכבים שמכין פסול דחתימי שקבלו חתום שבגד גיטי כשרי ללו עליהם שמכין אלא לעבדי מסירה ובשמות **סהדי מובהקין** קלוילי:

רבן שמעון בן גמליאל אומר אף אלו . גיטי כשרי שאתם מכשירין חיישי שמא ישראל מותמין בעיר שאין ישראל מותמין בהן כשרים במקום שאתם מכשירין חיישי שמא ישראל מותמין בתוכה דכיון שאין ישראל מותמין בעיר הטובדי כוכבים מיחתי ישראל לחתום הכל יודעין שאם עובדי כוכבים ואין סומכין עליהם ומסר ליה ליהליה בעדים ישראל: **אבל במקום שישראל מותמין** . אע"פ שהשמות הללו שבמקום שאין מובהקין: **גזור מקום שאין ישראל מותמין** . כי היכי דגזר שמות מובהקין אטו שמות שאין מובהקין: **מכר לאחשורי** . שאר שטרות: **כיוצא בו דארמאי** . שאין ערכאות. **שטרא פרשתה** . שנשתהו בלשון פרסי ואחתמו פרסיים בהדיוטות עלו: **ופא לא ידעי** . העדים שאסרו בפניהם: **למיקרי** . ולא ידעי מאי ניהו והיכי מסהדי לאחר זמן עליה למילתא: **שמיע יכול לזייף** . שיהא הקלף מהוקן בעפלים בשעת עיבודו שנעשים שהוא שחור ושוב אין לחם עושה בה מחק ומוחר וכותב עליו מפני שהוא יכיר וקלפי פרסיים לאים מעובדים בעפלין שקורין גל"ם ואחם יכול למחוק כתבו ומיהו אחתמים העדים וכותב למעלה ממון הרבה: **מעניגו על שטר שנעשה לאחרונה** . כדאמרי בגמ פשוט (ב"ב דף קמח:) וקניגא מן פלוני לכל מה דכתוב ומפורש לעיל: **נדמסדר** . שמוחזר בשיטה אחרונה: **ליה ליה קלא** . לפי שאין מותמין ישראל, דסהדי דאחתימי שטרא אין מפקי לקלא ולפיכך אין הלוקח נפסד דאמר ליה הוה ידענא דמשתעבד לך ובפ"ב (נקמן דף יט:) אמרי' דאי אחתימי עליה ישראל טריף ממשעבדי עדים

בדאפיצין מ"ד מ"ז לזייף. לר' אלעזר פריך דאמר בפ"ב (נקמן דף כה:) דלא הכשיר ר' אלעזר דבר שיכול להזדייף אלא בגיטין דוקא ולא בשאר שטרות: ופיפכרת פסול כגולתו דכמוכח בכמה דוכתי ותוי"ט דעיבוד סיד שלנו כעיבוד עפלים דהא קלפים שלנו אין יכולין להזדייף ועוד דבהקומן רבה (מגחות לח:) גבי ס"ת קאמר הא דאפיץ הא דאפיץ ס"ת בדלא אפיץ והייט כעיבוד שלנו* [ועי' תוס' שבת פט: ד"ה קלף]

בשמות מובהקין. דטובדי כוכבים דלא שכיחי ישראל דמסקי בהגהו שמהקן דתו לא לחי למיסמך עלייהו דמידע ידיע דטובדי כוכבים הס: **פורמיז ואבודיינא כר שיבתאי וכר קידרי כמי וקיס מוגא** . כולם שמות דייני עובדי כוכבים הס: **ליפלוג בדידה.** בערכאות גופייהו: **אבל שמות סימין מובהקין** . נעשו כשאר שטרות שנעשו בהדיוטות דלא ערכאות דהכא ודלא פסולי דלא קפדי אחתומי עיקרא ואחתמי עיקרא ועל כרחיך האי "נעשו בהדיוט" לאחר שטרות קאמר העומדים לרהיט דהתם איכא לפלוגי בין הדיוט לערכאות דליט בגט אחד כריחות הדיוט וערכאות שוין והכי קאמר לה הוכרו גיטי אחד ליפסל אלא בשמות שאין מובהקין דנעשו כאחר שטרות הנעשים בהדיוט **ואיכא גיטי אימא סיפא.** לאחוכרו דקתני: **אחתן מגיטי ממון** . ורבנן קאמרי ליה ואליבא דקאי כל השטרות של ממון העולין בערכאות של עובדי כוכבים כשיירין כגון שטרי מכר וכדומיא שנעשו לעיל דזוזי קנו ליה ושטרא להדחותא בעלמא ואי לא דייקיב זוזי קמייהו לא הוו מרעי נפשייהו למיכתב שטרא ולא הוכרו ליפסל אלא בזמן שנעשו בהדיוט דלא קפדי אחתומי עיקרא: **אלעזר אומר** . סתם לדבריו דאף אלו בכשירים: **לא נחלקו אלא** . סתם דור נחלקו ר' עקיבא וחכמים: **על שטרות פעולים כו'** . שהן כשרין ואפילו גיטי כשרי ושחרורי עבדים (חון מגיטי כשרי ל"ג כדאשכח דמילתיה דר' שמעון בתוספתא) אלא בפיפא דמילתיה דרבנן גרס נמי אלא"ג לא נחלקו אלא בזמן שנעשו בהדיוט שרבי עקיבא מכשיר אחתמים פוסלים חון מגיטי כשרי ושחרורי עבדים: לימין שנעשו בהדיוט שטרי מכר דקיימי לרהי ועליהן דסהדי עובדי כוכבים שמכין פסול דחתימי שקבלו חתום שבגד גיטי כשרי ללו עליהם שמכין אלא לעבדי מסירה ובשמות **סהדי מובהקין** קלוילי:

רבן שמעון בן גמליאל אומר אף אלו . גיטי כשרי שאתם מכשירין חיישי שמא ישראל מותמין בעיר שאין ישראל מותמין בהן כשרים במקום שאתם מכשירין חיישי שמא ישראל מותמין בתוכה דכיון שאין ישראל מותמין בעיר הטובדי כוכבים מיחתי ישראל לחתום הכל יודעין שאם עובדי כוכבים ואין סומכין עליהם ומסר ליה ליהליה בעדים ישראל: **אבל במקום שישראל מותמין** . אע"פ שהשמות הללו שבמקום שאין מובהקין: **גזור מקום שאין ישראל מותמין** . כי היכי דגזר שמות מובהקין אטו שמות שאין מובהקין: **מכר לאחשורי** . שאר שטרות: **כיוצא בו דארמאי** . שאין ערכאות. **שטרא פרשתה** . שנשתהו בלשון פרסי ואחתמו פרסיים בהדיוטות עלו: **ופא לא ידעי** . העדים שאסרו בפניהם: **למיקרי** . ולא ידעי מאי ניהו והיכי מסהדי לאחר זמן עליה למילתא: **שמיע יכול לזייף** . שיהא הקלף מהוקן בעפלים בשעת עיבודו שנעשים שהוא שחור ושוב אין לחם עושה בה מחק ומוחר וכותב עליו מפני שהוא יכיר וקלפי פרסיים לאים מעובדים בעפלין שקורין גל"ם ואחם יכול למחוק כתבו ומיהו אחתמים העדים וכותב למעלה ממון הרבה: **מעניגו על שטר שנעשה לאחרונה** . כדאמרי בגמ פשוט (ב"ב דף קמח:) וקניגא מן פלוני לכל מה דכתוב ומפורש לעיל: **נדמסדר** . שמוחזר בשיטה אחרונה: **ליה ליה קלא** . לפי שאין מותמין ישראל, דסהדי דאחתימי שטרא אין מפקי לקלא ולפיכך אין הלוקח נפסד דאמר ליה הוה ידענא דמשתעבד לך ובפ"ב (נקמן דף יט:) אמרי' דאי אחתימי עליה ישראל טריף ממשעבדי עדים

בדאפיצין מ"ד מ"ז לזייף. לר' אלעזר פריך דאמר בפ"ב (נקמן דף כה:) דלא הכשיר ר' אלעזר דבר שיכול להזדייף אלא בגיטין דוקא ולא בשאר שטרות: ופיפכרת פסול כגולתו דכמוכח בכמה דוכתי ותוי"ט דעיבוד סיד שלנו כעיבוד עפלים דהא קלפים שלנו אין יכולין להזדייף ועוד דבהקומן רבה (מגחות לח:) גבי ס"ת קאמר הא דאפיץ הא דאפיץ ס"ת בדלא אפיץ והייט כעיבוד שלנו* [ועי' תוס' שבת פט: ד"ה קלף]

כבכטיפא דארמאי א"ל רפרם ערכאות תנן דלא פרעי נפשייהו . אמר רבא האי שטרא פרסאה דפמרייה ביה לוה באפי סהדי מבניון ביה מבני חרי פי' כתוב היה בלשון פרס וחתום בעדים פרסיים ומסרו הלוה למלוה בפני עדי ישראל כיון דאיכא עדי מסירה מבניון ביה לפלוה מבני חרי דלוה ולא ממשעבדי להו לא ידעי למיקרי פי' עדי מסירה ומה יעידו ברידעי:והא בעינא כתב שאינו יכול להזדייף וליכא בדעפיץ:והא בעינא שיחזור מעניינו של שטר בשיטה אחרונה ברמהדר אי הכי אפילו ממשעבדי נמי ליית ליה קלא פי' שעדים החתומים על השטר מפקי ליה לקלא ואיבעי להו ללקוחות לאיודהדורי אבל הכא דליית ליה קלא לא ידעי לאיודהדורי ומש"ה לא גבי ממשעבדי ואי אתחמי ביה ישראל אפרינן לקפן דגבי ממשעבדי ואי ס' כיון דידעי עדי מסירה הרי הודה לפניהם ובלא האי שטרא נמי גבי בפני עדים. תשובה הני מילי מלוה על פה ואי פעי' למחר ליומא אוחרא פרעתיך נאמן אבל עכשיו כל זמן שהשטר בידו אינו נאמן ליטר פרעתי ואע"פ שאינו גובה אלא מבני חרי אינו נאמן ליטר פרעתיך משום דאף ס) שטרך בידי מאי בעי ומכאן סיוע למה שכתבתי בנמ פשוט גבי הניזא עליו כתב ידו שהוא חייב לו גובה מנכסים בני חורין דאי פעין ואמר פרעתיך דלא מהימן משום דאף ג) דאמר התם כיון דמלוה על פה אי פעין ואמר פרעתי נאמן והא הכא דאע"ג דלא גבי אלא מבני חרי אינו נאמן ליטר פרעתיך תניא ניסין הבאין ממדינת הים ועדים החתומים עליהן אע"פ ששמותיהן כשמות עובדי כוכבים כשרים שרוב ישראל שבחו"ל שמותיהן כשמות עובדי כוכבים: מתני'

ס) גמ' לעיל דף כשר כזה דתימו גוסס ממשעבדי יכול לעשות כשלך כידי כו' . דף כשר כזה יכול לעשות כשלך וכו' .

הורמין . בגט"ן גר"ת דלא מסקי ישראל הכי דהורמין הוא שם שמן ושד לבל הורמיז בזי"ן הוא לשבח בפ' לחד דיני ממונות (סנהדרין דף נא.) מפלגא דיודך ולעיל דהורמיז ולתחת דהורמין הרחמן בזי"ן והכי בגט"ן ורש"י גריס תרוייהו בזי"ן דלא שבשמי גריס דלהורמיז ולישרא הורמיז (ב"ב דף מ.) מפרש ר"ת מן מלת המקום לתיפרא לשון מן כמו לתריין כמתויה כו' (ב"מ דף קיט. ושם) ולא כרש"י דפירש בפרק שני דגדה (דף כ:) דיופי של שדים הוו לה":

אבודיינא . הכל שם אחד דלחנו שם ישראל בהשוכר את הפועלים (ב"מ דף נג:*) לבו לפקיד כיתמא בי רועיא:

שבתאי . גרסי' דשבתי שם ישראל בכמה מקומות לבל שבתאי הוא רוח רעה כדאמר בפרק בל השבר (מוען דף קז:*):

בטאי . גרסין דבטי שם ישראל כדאמר בקידושין (דף ע:) בטי ברמות רוחיה לא קביל גיטך דמיחתך סהיה עבד והיה מחזיק עצמו כישראל:

לפלוג ולימני בדידה. ותם תאמר אדרבה מיקשי ליה גופא דאמר' למה פשט בהדיוט כיון דאיכא עדי מסירה והכשיר מובהקין"לדגזרינן בהדיוט גיטי כשיר אטו שאר שטרות דפסלי בהדיוט אף בעדי מסירה דלמא אתי להכשיר אלא עדי מסירה כמו בערכאות אע"ג דבסמוך אפילו רבנן דפסלי שאר שטרות בהדיוט בעדי מסירה מכשירין בגיטי כשרי ולא גזרינן אטו שטרות מ"מ לא היה יכול הגמרא לעשות קושיא מזה דלימא הגת דאתיתין גזר :

נעשה כמי שנעשו בהדיוט ופסולים. פירוש בשאר שטרות שנעשו בהדיוט דפסלי אפי' בשמות מובהקין ועדי מסירה אלא יבא להכשיר אלא עדי מסירה כמו בערכאות דאי חזו שום הכשר בהדיוט אפילו בעדי מסירה יבא לעטות ולומר דאין חילוק בין ערכאות להדיוט והכר בכל מקום אלא עדי מסירה: **לא** נחלקו ר"ע וחכמים על כל השטרות כו' . פירוש כל השטרות העולים בערכאות אע"פ שאתומיהן עובדי כוכבים כשרים הלו כי היכא שאר שטרות שנעשו בכל ענין גיטי כשרים ושחרורי עבדים בעדי מסירה שבמקומן לא נחלקו אלא שזמן שנעשו בהדיוט פירוש בשמות מובהקין ובעדי מסירה דר' עקיבא מכשיר ולא גזר שיבא להכשיר אף אלא עדי מסירה אטו ערכאות וחכמים פוסלין בשאר שטרות דגזרינן מון מגיטי כשרים דבשאר שטרות דמכשירין בערכאות בלא עדי מסירה אימא לימנגר אבל גיטי כשרים אף אלא עדי מסירה אטו ערכאות דלא מכשירין בגיטי כשרים אלא בעדי מסירה דאיכא למימר אבל גיטי כשרים אף אלא עדי מסירה לא יבא להכשיר אף אלא עדי מסירה אטו שאר שטר

עדים התחומים על הגט ומתיהן כו'. פי' מי לחמרי דישראל ניהו וכבר נ"מ לו בעדי מסירה לרבי אלעזר בפ"ק דגיטין להו בעובדי כוכבים אלא ב"ש יודע בודאי שהן עובדי כוכבים ומלמה שיחתמו עובדי כוכבים בגיטין לו ללמוד כן דמתוחין כדמתוחין עובדי כוכבים חיישינן שמא עובדי כוכבים ניהו ולא מתכשרי לפי' בעדי מסירה לרבי אלעזר ולפי' לר"ם דהא לא מכשיר אלא בשמות מובהקין והכא הם שמות שלהן מובהקין דהא מספקין לי עובדי כוכבים הם מי ילמו ובשמות מובהקין ליכא לספוקי דפשיטא דעובדי כוכבים הן דהא בכל זוכחי לא חיישי' דלמא למו למיסמך עלייהו ולקמן גופיה לא בא לידיעה אלא לוקום ולום והכשרו משום דהוו שמות מובהקין ולא חש למיסמך עלייהו כר"ם אבל בשמות שלהן מובהקין דלמו ולהי עובדי כוכבים ניהו חיישינן וקא פריך מגיטין הבאין ממ"ש כו' וקס"ד דהכי דקתני סרוב ישראל שבחוץ לארץ שמתיהן בשמות עובדי כוכבים ואיבא דאמרי כי מתניתא בעא מיניה ופשט ליה ממתניתא: **מתני'** *האומר תן גט זה לאשתי ושטר שחרור זה לעבדי אם רצה לחזור בשניהן יחזור דברי ר"מ, וחכ"א בגיטי נשים אבל לא בשחרורי עבדים לפי *שזכין לאדם שלא בפניו ואין חבין לו אלא בפניו שאם ירצה שלא לזון את עבדו רשאי ושלא לזון את אשתו אינו רשאי אמר להן והרי הוא פוסל את עבדו מן התרומה כשם שהוא פוסל את אשתו אמרו לו מפני שהוא קנייני פי' אם רצה הבעל לחזור בשניהם קרם שיתנו השליח ליד האשה ולידי העבד יחזור דקסבר ר"מ הסבר וחב"א הוא להן לאחתן ששחלטו ואין חבין לאדם אלא בפניו כלומר אין אדם נעשה שליח לאדם להיות נפסד על ידו אא"כ עשאו הוא שליח דהיינו בפניו וחכמים פליגי עליה דר"מ בסתנית'/ואפרי דבשחרור אינו יכול לחזור משנעשר ליד שליח זה ואע"פ שלא עשאו העבד שליח דקסבר זכות הוא לעבד שיצא מתחת ידי רבו לחירות וזכין לאדם שלא בפניו דאין סהדי דניחא ליה דניחי האי שלוחיה להכי שאם ירצה וכו' הילכך כי משחרר לזה לא מספסד ליה מוונות בדלאר הכי נמי אי בעי לא זיין ליה אבל אם רצה שלא לזון את אשתו אינו רשאי הילכך כי מגרש לה מספסד לה מוונות. והלא הוא פוסל את עבדו בגט זה מן התרומה פי' אם כהן הוא (הבעל) [האדון] אלמא חוב הוא לו. א"ל מפני שהוא קנייני הוא דמספיל ניסו מן התרומה מפני שהוא קנייני דכהן עד עכשיו היה אוכל וכי משחרר לזה לאו קנייני [הוא] ולקמן מפרש מאי מהדרי ליה. יהיב רב הונא ורב יצחק בר יוסף קמיה דר' ירמיה ויתיב ר' ירמיה וקא מנמנם ויתיב רב הונא וקאמר ש"מ מדרבנן התרומה לב"ח קנה פי' ש"מ מדרבנן דאמרי שהשליח יחפוש את השטר לצורך העבד אע"פ שרבו רוצה לחזור בו ואינו ערב שלוחו ובתפיסה בעלמא היא בעל כרחיה התרומה לב"ח אדם מן השוק שתפש מטלטלי דאחרון לצורך שמעון שהוא ב"ח קנה: א"ל רב יצחק בר יוסף אפילו בסקום שהב לאחרים וה התרומה שקרם לצורך שמעון מספסד את לוי תימא נמי דקנה דהא מתני' נמי שליח זה לעבדי וחב לבעלים שהרי רצה לחזור ואינו יכול להבנן אדהכי איתעיר ר' ירמיה אמר לתו דדרקי הכי אמר ר' יוחנן התרומה לב"ח במקום שהב לאחרים לא קנה וא"ת משנתנו כל האומר תן כאומר זכה דמי ואין זה כשאר תרומה שהוא תפש כאילו ולא וכהו הלוה אבל הכא הרב וכהו ונחלו לו אע"פ שהעבד לא ידע זכין לאדם שלא בפניו ולגבי עבד דוכות הוא לגבאי וכה בעבדו ואינו יכול לחזור בו אבל גבי אשה דרבב הוא לה אין חבין לאדם אלא בפניו ויכול לחזור בו וכן הלכה שהרומה לב"ח במקום שהב לאחרים לא קנה אבל במקום שאינו הב לאחרים קנה וי"ל דאי אמר מפי' לוה ואמר מסתפינא הלכה שמפחד ואכלה לוה מעניתיה מענה רחי אינש מהימנא הוא שבקי' להו לגביה בהדדי עד דמסר ליד המלוה ואי לא) להימניתיה ויהיבנא לוה ביד איניש דמהימן עד דמסו ליד המלוה. וי"ל דלא אמרינן הכי אלא דוקא היכא דלית ליה קרקע ואית ליה מטלטלי דמצי לזבוניתנהו או למשכנינהו ה"א אמרינן שהרשות לם"ח קנה אבל היכי דאית ליה מקרקע ומטלטלי לא כל הימנו לתרוש מטלטלי של זה שהרי הבלוה אינו יכול להפסיד מעותיו וקי"ל כרבנן דאמרי זכות הוא לעבד שיצא מתחת ידי רבו להיחדת דיחיד כ"כ הלכה כרבים דזכין לו לאדם שלא בפניו הלכך מכי היב ניסא דחזרוהא לשליח וא"ל חן לאחר שחרור זה לעבדי אישתחרר עבדא כל היכא דאיתיה ואע"ג דלא מסיא ניסא דחזרוהא לידיה עיין בערך י"נ בס"פ שאם

*) [וע"ע תוס' תוליו יג. ד"ה נעת]

עדים הבאים ממדינת הים ועדים התחומים על הגט ומתיהן כו'. פי' מי לחמרי דישראל ניהו וכבר נ"מ לו בעדי מסירה לרבי אלעזר בפ"ק דגיטין להו בעובדי כוכבים אלא ב"ש יודע בודאי שהן עובדי כוכבים ומלמה שיחתמו עובדי כוכבים בגיטין לו ללמוד כן דמתוחין כדמתוחין עובדי כוכבים חיישינן שמא עובדי כוכבים ניהו ולא מתכשרי לפי' בעדי מסירה לרבי אלעזר ולפי' לר"ם דהא לא מכשיר אלא בשמות מובהקין והכא הם שמות שלהן מובהקין דהא מספקין לי עובדי כוכבים הם מי ילמו ובשמות מובהקין ליכא לספוקי דפשיטא דעובדי כוכבים הן דהא בכל זוכחי לא חיישי' דלמא למו למיסמך עלייהו ולקמן גופיה לא בא לידיעה אלא לוקום ולום והכשרו משום דהוו שמות מובהקין ולא חש למיסמך עלייהו כר"ם אבל בשמות שלהן מובהקין דלמו ולהי עובדי כוכבים ניהו חיישינן וקא פריך מגיטין הבאין ממ"ש כו' וקס"ד דהכי דקתני סרוב ישראל שבחוץ לארץ שמתיהן בשמות עובדי כוכבים ואיבא דאמרי כי מתניתא בעא מיניה ופשט ליה ממתניתא: **מתני'** *האומר תן גט זה לאשתי ושטר שחרור זה לעבדי אם רצה לחזור בשניהן יחזור דברי ר"מ, וחכ"א בגיטי נשים אבל לא בשחרורי עבדים לפי *שזכין לאדם שלא בפניו ואין חבין לו אלא בפניו שאם ירצה שלא לזון את עבדו רשאי ושלא לזון את אשתו אינו רשאי אמר להן והרי הוא פוסל את עבדו מן התרומה כשם שהוא פוסל את אשתו אמרו לו מפני שהוא קנייני פי' אם רצה הבעל לחזור בשניהם קרם שיתנו השליח ליד האשה וליד העבד יחזור דקסבר ר"מ הסבר וחב"א הוא להן לאחתן ששחלטו ואין חבין לאדם אלא בפניו כלומר אין אדם נעשה שליח לאדם להיות נפסד על ידו אא"כ עשאו הוא שליח דהיינו בפניו וחכמים פליגי עליה דר"מ בסתנית'/ואפרי דבשחרור אינו יכול לחזור משנעשר ליד שליח זה ואע"פ שלא עשאו העבד שליח דקסבר זכות הוא לעבד שיצא מתחת ידי רבו לחירות וזכין לאדם שלא בפניו דאין סהדי דניחא ליה דניחי האי שלוחיה להכי שאם ירצה וכו' הילכך כי משחרר לזה לא מספסד ליה מוונות בדלאר הכי נמי אי בעי לא זיין ליה אבל אם רצה שלא לזון את אשתו אינו רשאי הילכך כי מגרש לה מספסד לה מוונות. והלא הוא פוסל את עבדו בגט זה

גמ' תלקט לעני · סמכינהו לימנית לת תלקט לעני ולגר ולדיקין סמוכין לת תלקט תחת לגורך העני: **לכוסיר עני על שלו** · עני הרלוי ליטול פחה ויש ל שהה הזמינו הכתוב להניח בה פחה: **לעבד** · כלעני: **עשה עמי** · מלחכה ואיני זך חלת חזור על הפחתים: **כדלף פסקא** · לזון במעשה ידיה וכרך להוסיף משלו: **ופרכינן עבד נמי לת פסק ומשני**

עבדא דנסוס כריסיס לת שוית · עבד שאינו שוה לחם אלמן: **למריס למלי מתכני** · הלכך היו משיף משלו חלת יחזור על הפחתים כי מי יכופו לזון ולהפסיד שלו אבל חשה כך התנה עמה בכתובתה ותת תהת יחבא בביתי ומיזמזת מכככי: **שגגה לערי מקלט** · שהרג בשוגג וגלה: **לשעבדפס** · במעשה ידיו עוסקים על מזונותיו: **לת ליקלל מיניס** · ויהת ביד העבד שמת יש יום שלת יממת להשתכר: **כעודס כת מלך** · וגם לל תחת הטריס החל ומי מלכים: **פניפס** · לעטה ולזן דרכה ללחת ולסבב בעיר שלוה משם ולזן מכירין אותה להביא לה מלחכה "כביתה שלה חם כן משכבת בעיל" למעות מלחכה להשתכר: **ומסכרא** · דבדתמר ליה "עשה עמי" קל מיירי: **ועוד מפי שגת שני בגורת** · לפילו בשני שובע כיון דת"ל "עשה עמי" הרי כן לו שני בגורת: **לת ספק** · היו מספיקי: **מאן דמרתח מכני מרי מעבדא נמי מרתח** · דשיך במעות לחתה

מקורות וטפ"ת

דברים ד

°וחי־עביד ליה חיותא טפי, קמ"ל, והא מדקתני סיפא "אבל אשה שגלתה לערי מקלט בעלה חייב במזונותיה מכלל דלא אמר לה "ראי אמר לה בעלה אמאי חייב, ומדסיפא דלא אמר לה "לישא נמי דלא אמר לה "לעולם דאמר ליה "ואשה בדלא ספקה, והא מדקתני סיפא "ואם אמר לה "צאי מעשה ידיך במזונותיך" רישא מכלל דלא אמר לה "ואם מספקת ואמר לה "צאי מעשה ידיך במזונותיך מספקת, מאי לימרא? מהו דתימא כל כבודה בת מלך פנימה, קמ"ל "לימא רבן שמעון בן גמליאל אומר יכול העבד לומר לרבו בשני בצורת: או פרנסני או הוציאני לחירות" ובכמים אומרים הרשות ביד רבו מאי לאו ובהא קמיפלגי דמר סבר יכול ומר סבר אינו יכול, ת"ש דתנא: "או פרנסני או הוציאני לחירות" או פרנסני או תן לי מעשה ידי בפרנסתי מיבעי ליה ועוד "מאי שנא "בשני בצורת" אלא הכא במאי עסקינן "דאמר לו "צא מעשה ידיך למזונותיך" ובשני בצורת לא ספק רשב"ג סבר "או פרנסני או הוציאני לחירות" כי היכי דחזו לי אינשי ומרחמין עלי ורבנן סברי מאן דמרחם אגבי חרי אעבד נמי רחומי־מרחם ר"ש "דאמר רב "המקדישו "עבד "עשה עמי ואיני זנך הבא במאי עסקינן במעלה לו מזונות, א"ה למאי

לוה

תורה אור

דלמא לא היא עד באן לא קאמה ר' אליעזר החם אלא דמיגו* דאי בעי מפקר להו לנכסיה והוי עני והוי ליה ומיזנן דזוכי ליה לנפשיה זכי לחברייה, אבל הבא לא, ועד כאן לא קאמרי רבנן דהתם אלא דכתיב °לא תלקט לעניך לא תלקט לעני־ך אבל הבא לא, ור"א האי לא תלקט" מאי עביד ליה? מיבעי ליה *לחזויי לעני על שלו: שאם ירצה שלא לזון בו: שמעת מינה *יכול הרבלומר לעבד "עשה עמי ואיני זנך "הבא במאי עסקינן דא"ל "צא מעשה ידיך למזונותיך "לבוותה" נבי אשה דאמר לה "צאי מעשה ידיך במזונותיך" אשה אמאי לא? אשה = בדלא ספקה, עבד נמי בדלא ספיק:"עבדא דנתום ברסיה לא שניא למריה ולמרתיה למאי מיחבעי? תא שמע

עבד שגלה לערי מקלט אין רבו חייב לזונו ולא עוד אלא שמעשה ידיו לרבו ש"מ יכול הרב לומר לעבד "עשה עמי ואיני זנך "הבא במאי עסקינן דא"ל "צא מעשה ידיך למזונותיך "לבוותה" נבי אשה דאמר לה "צאי מעשה ידיך במזונותיך" אשה אמאי לא? אשה = בדלא ספקה, עבד נמי בדלא ספיק:"עבדא דנתום ברסיה לא שניא למריה ולמרתיה למאי מיחבעי? תא שמע

עבד שגלה לערי מקלט אין רבו חייב לזונו ולא עוד אלא שמעשה ידיו לרבו ש"מ יכול הרב לומר לעבד "עשה עמי ואיני זנך "הבא במאי עסקינן דא"ל "צא מעשה ידיך למזונותיך "אשה אמאי לא? אשה = בדלא ספקה, עבד נמי בדלא ספיק: **דלמא** היה דרב פפא חיה ליה בהדיה תופס לב"ח במקום שחב לחבריה לא קנה (כתובות דף פה:): **אלא** דכתיב לת תלקט לעני· ות"ת למ"ד בפ"ק דתמורה (דף ז:) כל מילתא דלמר לחמנא לת תעביד לי עביד מהכי ת"כ קנה העני וי"ל דהכת בחר לת תלקט כתיב לעני ונגר תעזוב לחוסם משמע דלת קני ות"ת וילף מהכת בעלמת דהמגביה מליהה לחבירו לת קנה חבירו וי"ל דהכת סברת הוא שלת זכתה תורה לעני תלת מה שכל אחד מלקט לעורך עלמו ולרב חסדת דמפרש הכת דעתעמיהו דרבנן מקום לתופס לב"ח לת קני ליכת למימר דמהכת יליף: **עבד** עמי בדלת ספיק· ות"ת חנוו שלת ספיק יהת רבו חייב לזונו ולת יוכל לומר לו לת מעשה ידיך במזוטיך ושוב קשה הלמון דקלמר עבדא דהוס כריסיה לת שוי עליה כיון דלמר ליה לת מעשה ידיך במזוטיך ושוב קשה הלמון דקלמר עבדא דהוס כריסיה לת שוי הוא ליה למימר בהדיה דלת מחייב לזונו כיון דלמר ליה לת מעשה ידיך במזוטיך ותו"י דס"ד דרגילות הוא שעבד עלמו הולך ועובד לת רבו לפילו כשלמר ליה לת מעשה ידיך במזוטיך מקום הכי בעי למימר (לעיל ג) דלת ספיק ליתחייב במזוטת כיון שמ"מ עובדו מקום הכי מהדל ליה בלמון זה שבדת דהוס כריסיה לת שוי כו' ולהכי קלמר לעיל ס"מ יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זנך דלפי· מיירי דת"ל לת מעשה ידיך במזוטיך מ"מ כיון שעובדו היה לו להחחייב במזוטיו מי לתו מקום ליכול ועוד לסלקא דעתיה דמיירי בלת תמר ליה דומיה דלחה דבדלת ספיק לת שכיח: **מאי** שנת לעני מקלט · פי' מי לחמרת בשלמת יכול למזוטיך עני מקלט דלת"ל לת תומיה טפי לפי' הכי יכול הרב לומר כו' חבל לעניו העבדה לת מקום ליה דמקום ומי מיהו העבדה דיליה: **מספקת** מאי למימרת כי· מי לחמרת בשלמת כולה בדספקה חנת ספיק דלמר לה לגלויי מילתיה בלת לחמר לה חבל הכתת דמוקמת רישת בלת ספקה ולת תנת הך ספיק חלת לתמזוטיו דבמספקת יכול לומר לה לתי מעשה ידיך במזוטיך מתי למימרת דזה ליט קום מידום: **ומר** סבר ליט יכול · ות"ת לקתני לה הויתי חלת כלומר סיכה מעשה ידי לעצמי כמו לבן חורין: **בי**· היכי דתנו תיבי ומרחמי · הקשה ס"ר יתק בן הר"מ דבפרק השולח (נקמן דף נז:) גבי עבד שנשבה ופדאו יכרל לחבר שתפיק דקל תמרי רבן לת יתעבד לת לרבו לתשון ולת לרבו שני לרבו שני לת הית בשם בן חורין פרקיה לרבו לתשון לת למת מימנעי ולת פרקי ורבב"ג סבר כשם שמאוה לפדות בי חורין כן מלוה לפדות חת העבדים ותומר ר"י דרבן שמעון ב"ג סבר לעניין פדיון פרקי ליה טפי חלת יתמע בין העובדי כוכבים ורבנן סברי לעניין מזונות מרחמי עליה טפי חלת יתות ברעב וגם כל ר' יתן לו מעט לתם לבל בפדיון לריך הרבה ביחד: **אמר** רב המקדיש ידי עבדו · גרסינן ולת גרסינן המקדיש עבדו דהתם יכת לתיכות כדתמר רב בהשולה (נקמן דף נח:) דליהוי עם קדוש קתמר ות"ת וכי היכי דמקדיש ידי עבדו חמריכן הכן קדושים למלתכתן הכי נמי כהקדיש כל עבדו הוה לן למימר שהקדישו למלתכתו פיו לדבורו ידיו למעשהו רגליו להילוכו דבעניו זה תשיב הקדש כדמריכן בסוף פ"ק דבדיים (דף יג:) ואומר רבי· יתק דסברת הוא דלת נתכוין להקדישו למלתכתו לפי שיש מילוך במלתכתו שליו פיו ידיו ורגליו שוין במלתכתן לכך תיית לן למימר לעשתכתו נתכוין דהוי הכל בעניו תחד מי נמי י"ל התם כהמקדיש עבדו משמע יותר למילוכו עם קדוש דהת למלתכתו לת קתמר תבל מקדיש ידי עבדו הקדיש מלתכת ידיו לת שייך למימר בעניו תחר:

ולימת

גמ' מ"ד סיכת

עא א מיי' פ"ט מהל' עבדים הל' ז סמג עשין פב עוש"ע יד סימן רסו סעיף כ וסעיף כא:

עב ב ג ד ה מיי' פ"ו מהל' מכלי רוצח ושמירת נפש הל' ב סמג עשין פה:

עג ו ז מיי' שם פוש"ע יד סימן רסו סעיף כ כהגה"ט:

עד ח מיי' פ"ו מהל' עדיות הל' יט:

מבנה

"עד כאן"

ל"ת ושב ואל תעש ואיני זנך: ב"מ ג' מצוות

מבנה

תוספות רי"ד

שאם ירצה שלא לזון וכו' יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זנך אלא חוזר על הפתחים ואסיקנא בהתיא פלוגתא דרב ור' יוחנן דרב סבר אינו יכול ור' יוחנן סבר הלכה כר' יוחנן (אף) מפני שהוא קניינו:

מבנה

להקל על המאסף אחרי הדינים הגהות הב"ח כדי למנוע שאלתנו

מבנה

ב' הדעות אינן לפתיך אחד מהן הנאים כשקץ וחכ

"המאסף י"ד עבדו- ב' פלגות על נב בעניו המקדיש י"ד עבדו

ולימא ליה הקדם עד האידנא ס' · לענין מצה ומרור זך ניחא ליה הקדם הכי אע"ג דרבו מלי אמר ליה שנוף ואוכל פוטם ופורס · לא יעשה מחלה דפרוסה קמ"ל קדשה לה ואזד אסור לו לגלות טיה מחילה ואוכל ושוהה פחות פחות משוה פרוסה ופורע כדמפרש לקמיה וקס"ד בשאין מצוה לו מזונות וקאמר ריבוי להקדיש לגמרי ולומר לו עשה עמי וחיני זך: **לספרפס** · מזונות שיין נפ"ת

פרות משוה פרוסה · פי' בקונטרס דאין הקדם חל על פחות משוה פרוסה וקשה רבינו יצחק דהכא בהשוכר (ב"מ דף נה:) תמצי פרוסות הן ניתני שם פרוסות הן ולהקדש חל על פחות משוה פרוסה ותו קשה לר"י דהכא משמע שאין בדעתו של מקדיש שיחול על פחות משוה פרוסה: **שברתו** ופרוסתו לרבי· שכאן היינו שכח קצתה וגדולה דהייט נזק וה"ה לענר ושטח לרבי נרבן

ומה אילו עבד כהן שברח ואשת כהן שמרדה על בעלה הלא אוכלים בתרומה וכו' (דף יח:) משום דלא מטיא מעמא דלישורא מלי לאכל למימר וי"ל דמיד ר"מ נעבד קנין שכולו ולי"ת והא דקתני לעיל בהפקירה ניחא ליה בהפקירה ניחא ליה ור"ל דמדו לכנן (ג) דניחא ליה בהפקירה אלא הכא דלישורא

קסבר רב כפפא כי אמר רב לא שנא בפקדון ולא שנא במלוה ולרב כפפא "ורב גופיה אמאי לא חזקי מתני' במעמד שלשתן ואפי' תימא לא חזקי מתני' במעמד שלשתן אם כן מהאי טעמא הוה ליה למימר דרב כפפא לא אמר כרב דאמר זביד ור"ל דאמרי תרוייהו לא אמר רב כפפא לאפוקי מדרב זביד ור"ל דאמרי תרוייהו אפילו במלוה אלא לאפוקי מדרב כפפא דאמר רב כפפא לא מיתוקמא מתני' בשביב מרע ממאי מדקתני האומר תנו גט זה לאשתי ושטר שחרור זה לעבדי ומת לא יתנו לאחר מיתה טעמא דמת הא מחיים נותנין מעמא דאמר "תנו" הא לא אמר "תנו" אין נותנין ורשביב מרע אע"ג דלא אמר "תנו" נותנין *ודתנן בראשונה היו אומרים היוצא בקולר ואמר "כתבו גט לאשתי" הרי אלו יכתבו ויתנו חזרו לומר אף המפרש והיוצא בשיירא רבי שמעון שזורי אומר *אף המסוכן מתקיף לה רב אשי ומאן נימא לן דמתני' רבי שמעון שזורי היא דלמא רבנן היא גופא אמר רב הונא אמר רב **מנה לי בידך תנהו לי לפלוני במעמד שלשתן קנה אמר רבא מסתברא מילתיה דרב בפקדון אבל במלוה לא והאלקים אמר רב אפילו במלוה אתמר נמי אמר שמואל משמיה דלוי "מלוה לי בידך תנהו לו לפלוני" במעמד שלשתן קנה ומעמא מאי אמר אמימר נעשה כאומר לו בשעת מתן מעות שעבדנא לך לדידך ולכל דאתו מכמתך א"ל רב אשי לאמימר אלא מעתה הקנה לנולדים דלא הוו בשעת מתן מעות הכי נמי דלא קנו? דלאפילו לר"מ דאמר *אדם מקנה דבר שלא בא לעולם ה"מ לדבר שאינו בעולם לאלא אדם אצל בהויא

כסבר רב כפפא כי אמר רב-לא שנא במלוה ולא שנא בפקדון רב זביד מ"מ לא אמר כרב כפפא? לא מיתוקמא מתני' בשביב מרע ממאי מדקתני האומר תנו גט זה לאשתי ושטר שחרור זה לעבדי ומת לא יתנו לאחר מיתה טעמא דמת הא מחיים נותנין, טעמא דאמר "תנו" הא לא אמר "תנו" אין נותנין, ושביב מרע אע"ג דלא אמר "תנו" נותנין *ודתנן בראשונה היו אומרים היוצא בקולר ואמר "כתבו גט לאשתי" הרי אלו יכתבו ויתנו, חזרו לומר אף המפרש והיוצא בשיירא רבי שמעון שזורי אומר *אף המסוכן מתקיף לה רב אשי ומאן נימא לן דמתני' רבי שמעון שזורי היא דלמא רבנן היא גופא אמר רב הונא אמר רב **"מנה לי בידך תנהו לו לפלוני במעמד שלשתן קנה אמר רבא מסתברא מילתיה דרב בפקדון אבל במלוה לא, והאלקים אמר רב אפילו במלוה אתמר נמי אמר שמואל משמיה דלוי "מלוה לי בידך תנהו לו לפלוני" במעמד שלשתן קנה, ומעמא מאי? אמר אמימר נעשה כאומר לו בשעת מתן מעות שעבדנא לך לדידך ולכל דאתו מכמתך א"ל רב אשי לאמימר אלא מעתה הקנה לנולדים דלא הוו בשעת מתן מעות הכי נמי דלא קנו? דלאפילו לר"מ דאמר *אדם מקנה דבר שלא בא לעולם ה"מ לדבר שאינו בעולם לאלא אדם אצל בהויא

ממאי מדקתני תנו ולא קתני כתבו • וא"ת הא קתני תנו ומשמע דאפי' הכי כופין אם היורשים לכתוב כדי דפליג בירושלמי דתרבץ ואמר כתבו לא הוי כמיחזרו ולא כתבו ואין כופין וי"ל דמתני' לא חתם לשמועין דדין מלוה לקיים דברי המת אם כופין היורשים לקיים אם לאו תלוי לשמועי' דתלונן לאחר מיתה ועוד דמשמע כדבתן לחתן:

גופא אמר רב הונא אמר רב כו' תניא לפלוני במעמד שלשתן קנה • וכ"ה בירושלמי וכן ר"ת דבמעמד ג' קנה בעל כרחו של זה אף על פי שלא נפקד דאי לא קני אלא מדעתו למחל נפקד דאי לא קני אלא מדעתו למחל לחתום דוקא בפקדון קנה למה הוצרכו לתקן מעמד ג' יאמר לו זכי לי ואין נראה לומר דהוצרכו לתקן למקום שאין הפקדון ביד הנפקד אלא לחתים דלא יועיל אם יאמר זכי ועוד אף בשאין הפקדון ביד הנפקד יקנה בתוריתן דאמר התם (ב"ב דף קמ:) תרבכי נפקא לודייתא מבי חיסור גיורא אלא נראה להם דאפי' בעל כרחו של נפקד קני וכן גבי חיסור גיורא דקאמר רבא היכי ליקניה רב מרי לבי זוזי מי במעמד ג' לא חזיא משמע דאם היה הולך היה קונה בב"ב ואין לומר אם היה הולך אם כן בלא מעמד שלשתן הוא לי' למימר לא חזיא אלא יאמר לו זכה כי מסתמא היה הפקדון ביד רבא מתניי' ג בפני חיסור לומר אין רצוני דאם כן היה מתנה על מנת כמלוה • ותע"ג דלהולאה ניתנה ואינה בעין הלכך לא בעיין לגורן אי במעמד שלשתן קמיירי מתני' : **מעמד דמם** • הוא דלא יתנו גט לאחר מיתה : **פא מתייש נופנין** • ולא צריך הוא לאימוכי היה : **ומעמד דאמר מנו** • כלומר והא דדייקינן הא מחיים טתנין טעמא דאמר מעיקרא "תנו כדקתני" "תנו גט לאשתי" : הא לא אמר תנו, מדלא קתני "האומר כתבו גט (זה) לאשתי ומת לא יתנו לאחר מיתה ש"מ דלאי אמר כלי תפילו מחיים נמי לא יתנו טעמא דלא אמר "תנו" אלא "כתבו" דמשמע דלא יתנו מפני שיכול לחזור ולומר "אל תתנו" אבל אם אמר "תנו" אפילו מת יתנו ולא חיישינן שמא חזר ואמר "אל תתנו" ומיהו כתבו ותנו הוא דעתיה : **המפרש** • כיס : **והיוצא בשיירא** • למדבר : **אף המסוכן** • שכיב מרע : במילתי' דשמואל גרסי' מלוה לי בידך: **מאי טעמא** • במלוה קנה הא ליתא בעיא לקמיה : **נעשה כאומר לו** • לוה למלוה : **כשעת מתן מעות** • דהלוהו : **משעבדנא** • מהשתא לכל מאן דאתי מחמתך הלכך כי א"ל תנהו לפלוני הינלי מילתא דמשעת מתן מעות משתעבד ליה: **הקנה** • מלוה זו : **לנולדים** • שזה המקבל טוב לאחר לותה הלוהו: **הכי נמי דלא קנו** • דכיון דטעמא משום שעבודא דקבל עליה לא בשעת הלוה לאשתעבודי להאי דאתי מחמתיה הוא ואיהו לא היה בעולם בההיא שעתא לא קני : **ואפי' לר' מאיר דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם** • כגון מוכר פירות דקל לו מה שתעלה מגודלה : **פני מיני** • כי מקנה לאדם שיצמו בעולם אבל לדבר שאינו בעולם לא :

מתניתין דקל לו מה שתעלה מגודלה : **פני מיני** • כי מקנה לאדם שיצמו בעולם אבל לדבר שאינו בעולם לא : בההיא

למימר לא חזינא טעמא דאמר לא קני אלא משום דלא היה בעולם אבל אי הוה בעולם הוה קני ומיהו להוה טעמא דמפרש בסמוך בההיא הוה ממלוה ליה מלוה כו' משמע דלא קני אלמלא טעמא הוה לי למימר דלא קני

כספיס סנאס דקא משמיט · הלי מלוה לגבי הלי ממלוה ישמה למלוה תדמה ועוה ל לדמות הפרעון זמן לחוב : **גמר** · השתח בשעת לחימה : **ומשעבד נפשיס** · כלב שלם להלי ומיכחיק מקמת : **כגון פני דבי כר מניימ** · תס היה מקבל זה תרס חזק שלימו ממתין כגון הני דבי כר תלישיב כו' : תורה אור

כפלכתא בלא עסמא · כהלין קבלה מהה הלכה מסיני שתן צריך לתת בה טעם : **מפיטרופיא** · לסכנים ולהוליא ותע"פ שכתבו לה בגלגן מתנה לא קנתן ותן טעם בדבר הלת כך תקנו,והפקר ב"ד היה הפקר: [ב"ב נא סע"ב] [שם ושבועות מ"ו: מ"ו: תוספות מ"ו: ב"ב ב: ב"ק ב:]

בבים · בית מיוחד שתיו דר בה הלת עסתו לו לבים תתנת : **כלמיס קלמינהו לך דלת סדרנת כי** · השתת ס"ד להכי_לתמר ליה בפניו "לתי תכתיך שלת לחזור בו". : **ופרכינן** [שם ד"ה] **מכלל דתי כפי למידר מני מיסדר** · בתמיה : **ס"ת דברים סללו כו'** · כיון דבתפיה קלמינת לך למיתביה ניסליה תו לת תני הלרנת בי : **הם ממרס רב מדם זימנת** · ולמה ליה למימר דלת מלינת הלרנת : [נעיל יג. וס"ל] **כני מילי** · דבעיון בפניו : **מפנס מרובס** · כגון מנה : **קמ"ל** · להכי תילטריך למימר בתפיה קלמינת לך למעוטינן לקבה דמוריקא דמנה מועטת היא בעיא נמי בתפיה : **גיטין** · בעלי גיטה מוכרי ירק : **לימפיטרי זוזי** · = סילעי מדינה. סתם 'לימפיטרי' סלע טורי,'מיסתרי זוזי' = סלע מדינה שמיניס שבסלע טורי דהיינו חני דיעה: **בעפי מרי** · לתמרו ליה לקבה לטומר תמרו ליה בתפי מרי לרעת יהבינהו ניסלי למרי לרעת : **מייב** · סמסלת הזה: **כתחריותו** · תס יתכתו מיד שלית זה : **ותס כת לחזור** · ולומר המוכרס לי שמת יתכתו ממך בדרך תיט לקמן סב: מוכר : **כל סבר דלוק כוזי דמי** · הלכך תיט מוכר ומיהו תייב בתחריותו שמעלה לת עיהו למעכס לזה : **פ"ג דל"ש דלוק כוזי דמי** · לטומר בטלמת הולך כוזי דמי ותס היו במתנה דליכת פקדון [לקמן סב: סג:] מרזה שמוכת לתיט חוכ [שם לב: וסב:] סבר תמיכי "מנו" = מתוך שתייב בתחריות תס בת לחזור מוכר : **סולך** · [תוספות פ"ל] **מן** · לטומר לתד מכל לשטות הלו : **ליתא ליה** · הלי מלה : **מין לרוגו** · של מפקיד : **שיבא מקדונו ביד מבר** · דהכי קי"ל לקמן בפרק שלישי (דף כפ:) וכיון דתין לטוב תשכתה דמוי הוא לו ותין תבין לו לתדם תלת בפניו ותמתי תיו תוכ הלי לו זכי הוא : **בפרן** · בפקדון דתלן סהדי דניסת ליה בטעלן שילת מתתת יהו : **מרבי** · ק"ת בלשו"ו : **מעורמת** · הקפה שמתן סרבנים בתכרתי לתת

הא כשכיב מרע · תוי"ט תע"ג דמת מקבל בחיי נותן ולח קני מלח אחר מיתת נותן תפ"ה קנו יורשין דלדעת נותן הוי לכיון שיטה למקבל בשעת מתן מעות שיזכה המקבל אחר מיתתו לו הוי יורשו ואפי' לח נולדו יורשי מקבל עד אחר מיתת נותן קנו אפי' למ"ד המזכה לעובר לח קנה דדברי שכיב מרע כשמת כשהורים למקבל משעת נתינת שכיב מרע לו למילתיה: **ך' יהודה** הגשיא אומר משום רבי יעקב לומר הולך ולח כזכי· ותע"ג דרבי לית ליה בפרק המקבל(לקמן סג·)הולך ואין לו זכה לה המקבל לו רלה לחזור לח יחזור דהולך ואין כזכי חתם משום שלמר המקבל הלשם לחתך למרה המקבל לי גמי דמסתמח על דעת כן נותן לו כל זמן שהוא לומר בהדיח לי לפשי שתקבל לה:

וחכמים לומרים יחלוקו · כל חיקון שכתם"ם מפרש בשעירים דרבינו הלי דמולקים ואין נרלה לר"י חלח היכח דלחכתן בהדיח יחלוקו לחדרבה לומרים חוקי ממונח בחזקת מריה:

וכאן למרו שודח עדיף · מכלן מדקדק ר"ח לחין לפרש שודח כמו שפי' בקונטרס בפ' הכותב (כתובות פה:)גבי שיכסה קרובים שיכסה שכנים שיכסה תלמידי חכמים שודח דדייני דהיינו שידקדק הדיין לח מי היה לוקח יותר ומי היה נדמעה ליקח ולכן גמי פירש בקונטרס כמו חתם חלח יהן הדיין למי שירלה כי הכח דקלמר מה שירלה חלח יעשה וקרי ליה שודח: **ך'** לישנח לומר ר' לעזר ואחר כי · תוי"ח דר' לעזר לעזר וכיי גרם דכסיפא פליגי רבי לעזר וכיי יהושע רח"ח בשכח דברין קיימין לכל לח כמול וכיי יהושע כו' לכל ברישח פליגי בין כמול בין בשכח מדלח ערביהו ועוד מדפרכי רבנן לרבי לעזר מחיכן ל' בני רוכל דלמח בשכח היה דמודה בה ר"ח ועוד דקלמר חתם קונים מכיב מרע ולחי בשכח ולח לחוש לדבני ר"ח ולח לדבי"ח קי ר"ח ולח דברין קיימים ולח"ג דר"מ קלמר חתם לר"ח כמול דברין קיימים ולח בשכח חתם לח קלי חר"מ חלח למחני' ועוד דלמר הכח דר"מ כר"ח והוכל מכח מלמעי' דבמול מיירי ור"ח ליח ליה חתם לר"ח כמול ולח בשכח חלח דר"מ כר"ח וכ"ש דלח"ג דמחני' ר"ח ור"מ ליח ליה חתם לר"ח כמול ולח בשכח:

אמר להו לר' דוסתאי ב"ר ינאי ולר' יוסי בר ביפר: בהדי דאתיתו אתיתה ניהלי, אזול יהביה ניהליה, אמרי להו נקני מינייכו אמרי להו לא, אמרי להו אהדריה ניהלו, ר' דוסתאי ברבי ינאי אמר להו אין, ר' יוסי בר כיפר אמר להו הכי קא מצערן ליה, א"ל חזי מר היכי קא עביד? אמר להו טב רמו ליה, כי אתו לגביה א"ל חזי מר-לא מיסתייה דלא סיעין אלא אמר להו נמי "טב רמו ליה! א"ל אמאי תיעבד הכי? א"ל "אותן בני אדם *הן אמה וכובען אמה ומדברין מחצייהן ושמותיהן מבוהלין: ארדא וארטא ופילי ברישׁ, אומרין כפותו, כופתין, אומרין הרוגו, הורגין, אילו הרגו את דוסתאי מי נתן לינאי אבא בר כמותי, א"ל בני אדם הללו קרובים למלכות הן? א"ל הן, ש"ל סוסים ופרדים שרצים אחריהן? א"ל הן, א"ל "אי הכי שפיר עבדת: "הולך מנה לפלוני" והלך ובקשו ולא מצאו **תני חדא** יחזרו למשלח **ותניא אידך** ליורשי מי שנשתלחו לו:

לימא בהא קמיפלגי דמר סבר הולך כזכי ומ"ס הולך לאו כזכי? אמר **אבא** בר ממל דב"ע הולך לאו כזכי ולא קשיא **הא** בבריא **הא** בשכיב מרע **ורבי** אמר הא והא בשכיב מרע **הא** דאיתיה למקבל בשעת מתן מעות **הא** דליתיה למקבל בשעת מתן מעות **רבי** פפא אמר **הא** והא בבריא **הא** דמית מקבל בחיי נותן **הא** דמית נותן בתרי מקבל

לימא הולך כזכי? **תנאי היא** דתניא **הולך** מנה לפלוני והלך ובקשו ולא מצאו יחזרו למשלח מת משלח: **ר' נתן ור' יעקב** אמרו יחזרו ליורשי משלח *ויש **אומרים** ליורשי מי שנשתלחו לו **ר' יהודה הנשיא** אמר משום ר' יעקב שאמר משום ר"מ *מצוה לקיים דברי המת **וחכ"א** יחלוקו **נאמן** *אמרו (ה) כל מה שירצה שליח יעשה **א"ר** שמעון הנשיא על ידי היה מעשה ואמרו יחזרו ליורשי משלח: מאי לאו בהא קמיפלגי **דת"ק** סבר הולך לאו כזכי **ור' נתן ור' יעקב** נמי הולך לאו כזכי **ואע"ג** דמית **לא** אמרינן מצוה לקיים דברי המת **ויש** אומרים הולך כזכי **ר' יהודה הנשיא** אמר משום ר' יעקב שאמר משום ר' מאיר הולך לאו כזכי מידו היכא דמית אמרינן מצוה לקיים דברי המת וחכמים אומרים יחלוקו- כמפקפא להו וכאן אמרו שודא עדיף **ורבי** שמעון הנשיא מעשה אתא לאשמעינן? **לא** בבריא דברולי עלמא **לא** פליגי והכא במאי עסקינן בשכיב מרע ובפלוגתא **דר' אלעזר** ורבנן קמיפלגי **דתנן** המחלק נכסיו על פיו **ר' אלעזר** אומר אחד בריא ואחד מסוכן: נכסים-שיש להן אחריות נקנין בכסף ובשטר ובחזקה, ושאין להן אחריות אין נקנין אלא במשיכה **וחכמים** אומרים אלו ואלו נקנין באמירה, אמרו לו מעשה של בני רוכל שהיתה חולה ואמרה תינתן כביניתי

אמר להו · מהדרינן: **ממר לסו לף** · כדלמרי' לעיל לם בח לחזור לחיזו חוזר: **ממרו לו** · לר' דוסחחי: **חוי מר מפי קעכיד** · דלף קמהדר לן: **עכ"ל ליה** · הרבה הכהו לשון מורי ר"ת ז"ל ליפה לרלויות המכות הללו: **ממפי קעכיד הכי** · מנחרינן להחזיר מיד: **הן ממם** · חלמ"ו מחות גבוהים בקומה: **וכוכבן ממם** · חף מלבושיהן מחיימים משחר בני לחם: **ומדברין מחלייהן** · כלומר קולן עבה וגרחה הדיבור יולח מחיבורן: חרדת וחרטת ופילי ברים: **ולף מלמו** · שמח: **כזכי דמי** · וכיון שזכה בהן בחייו יכחבו ליורשין: דכ"ע הולך לחו כזכי דמי נרסי': **בשכיב מרע** · שכל זמן שלח חזר בו דבריו ככחובים וכמסורים "והולך" דייקיה=זכי הוח ויחכם ליורשי מי שכחלחו לו שהרי זכה לחביהן בחייו: **כבריא** · יחזרו למשלח "הולך" לחו כזכי דמי וזה לח שלחו חלח למקבל ולח ליורשין: **פף וכפ"ש מרע** · דהולך דיידיה זכי הוח: **פף דליכא למקבל** · בעולם **בשעת מתן מעות** · ושליח זכה בהן מיד וכשמת זכו יורשיו מכחו: **פף דליכא למקבל** · שכבר מת וזה לח היה יודע במלחח זכיה בעודות ולח קנו יורשין: **פף ופ"ש כבריא** · והולך דיידיה לחו כזכי דמי: **פף דמים מקבל בחיי נותן** · יחזרו למשלח הולך לחו כזכי דמי: **פף דמים נותן** · שכבר מת וזה לח היה יודע במלחח זכיה בעודות ולח קנו יורשין: **פף ופ"ש כבריא** · והולך דיידיה לחו כזכי דמי: **פף דמים מקבל בחיי נותן** · יחזרו למשלח הולך לחו כזכי דמי: **פף דמים נותן** · יחזרו למשלח חחזירת המלח לחין כלן משום מלוה לקיים דברי המת שקנסו מיחתו בעולי דברין משעת מיחת המקבל: **ופ"ש** · דקחני ליורשי מי שנשתלחו לו: **דמים נותן** · לחחר שמסרן למלוח מת ועדיין מקבל חי הלכך משעת מיחת המעות זכה בהם המקבל משום דמלוה לקיים דברי המת ולפיכך כשבריח ר' יהודה הנשיא חין כריח: **ר' יהודה הנשיא כו'** · לקמן מפרש מלי פליג חיש לומרים: **וכלן למרו** · בגבול: **מה שילוח שליח ישמש** · לפי מה שרלה בלבעה לו מלחח חם היה עיגו יפה במקנה זו ותוכה חת המקבל ולח בגיו: **ם"ק** · דלח לחיי במת מלחח ולחר יחזרו למשלח: **מכר הולך לאו כזכי דמי** · חבל חם מת מלחח לח ידעינן מלי לחמר כה: **ור' נתן ור' יעקב** · הוסיפו על דבריו ולחרו דלפי' חת מלחח לית לן בדבריו למלוה לקיים דברי המת: **ור"ש הולך כזכי דמי** · ופליגי לפיל לח חת מלחח, ולחמ"ל היה לן לפרש דלחו דוקח [קלף] ומדע דמדקחמר רבי יהודה הנשיח מלוה לקיים דברי המת ומלוה לח חמרי' חלח בדבר שיש לו חבירים וחפי' לח חת מלחח ולחר חם מלוה לקיים דברי המת ש"מ שמעינהו לח לחומרים דחלו טעמייהו "בהולך=כזכי דמי" דמלוה לקיים דברי המת: **דברי הלעזר** · דמשני ליה לעכיב מרע כבריח: **על פיו** · על פי לוחתו מחלק נכסיו לבניו ולח כלחר חלח חמירים חיוכים בשוה: **נכסף נשמר וכתוקף** · שכבר הן נקנים מן הבריח וכ"ש גמי לרבי חלעזר חי לחו לחקניהו בהכי לח מיקנו:

נוסח/מקנה
ב נסיונות
נוסח שמוצק בגי' מהר"ם
נסיונות
בתוספות ר"ש
"הולך מנה"
לפלוני ולך
ליטול מנה
ואמאו שמת

נוסח/מקנה
נסיון בגמרא
"הולך" בכזכי
דמי
כמה"ג
רח"ם

נוסח/מקנה
רת נוסח
מה"ג ותוס'
שוה בשכיב
מרע
ין כבריא
לענין קנין
או יין
אחוז-שיכול
לחקנות
קאמ"ר

הגהות הב"ח
(ה) גמ' וכלן למרו מה שילוח פל"ל ותיבת כל ממחק:

גליון השי"ם
גמ' מי לכי · ע' בחוסי ד"ה מי כיבור שור ניעין מו ע"ב: רשי"י ד"ה משמיף לסו מי כיבי · ע' מ"ל ס"ד מכל' מלוה סל' ו ד"ה ולענין הלכה:

[ע' בעיון שנך דבר כ']

[ע' חוס' ב"ב מו: ד"ה וי"ל וכן ג"ל גמי שכח]

[לקמן סו· מ· כחוסות ע·]

כחוסות לה:

ג"ב קט·

ד) נלקה ד"ל דלפי' לשמולו לל היה לריך להחזיר דהל ליכל כלן מינו.

כבינתי • נוסק"ל בלע"ז : **וסיל כי"ב מנס** • כך היתה שוה : **מקברס מסס** • קללה היא כלומר לא יעלו על לב ולא יזכרו בניהם המדמים לרחוק שהיו מקיימין קולים בכרס ולר"ת=כלאים ניכהו ולא גלמד מהן רחוק לפי שלא דקדקו בהן לדע היתה לוחה שמתוך שהיו רשעים לא הוזכרו בהכמ"ד : **תנא קמא כר"ש** • דלמר שכיב מרע ובריא שויס הלכך הולך דיליה לאו כזכי דמי : **ויש לומרים כרבנן** • דהכרי שכיב מרע בכתובין וכמסורין דמי **ואפי' לא מת מעלה** בעי יתנו ליורשי מקבל כל זמן שלא חזר מעלה מדברין : **כר"ת** • מדתלו טעמא בשלמה הא אם לא מת יחזרו לו : **מספקא לן** • לי כר"ת כרבנן,ולהכא למ"ל מספקא להו לי מאי מצוה לקיים דברי המת לו לא : **תני** • במילתיה דר"ש יחזרו למעלה ולא תתני ליורשי מעלה, דבעלה מת עסקינן :

כבינתי לבתי והיא בשנים עשר מנה ומתה וקיימו חכמים את דבריה,אמר להם,בני רוכל תקברם אמם? ת"ק כר"א,ור' נתן ור' יעקב נמי כר"א אע"ג דמיתת לא אמרינן,מצוה לקיים דברי המת? איש אומרים כרבנן,ור' יהודה הנשיא שאמר משום ר"מ כר"א מיהן היכא דמיתת אמרינן,מצוה לקיים דברי המת? וחכמים אומרי, יחלוקו מספקא להו? וכאן אמרו שודא עדיף ור"ש הנשיא מעשה אתא לאשמועינן? אבעיא להו: ר"ש הנשיא? נשיא הוא אצ"ג משמיה דנשיא קאמר ת"ש דאמר רב יוסף הלכה כר"ש הנשיא,ועדיין תיבעי לך? נשיא הוא אצ"ג דקאמר משמיה דנשיא? תיקו. גופא אמר רב יוסף הלכה כר"ש הנשיא והא *קיי"ל דברי שניב מרע בכתובין וכמסורין דמו? רב יוסף מוקי לה בבריא,והא ליורשי משלח קאמר *וקיי"ל *מצוה לקיים דברי המת? תני יחזרו למשלח:

הדרן עלך המביא קמא

המביא גט ממדינת הים ואמר "בפני* נכתב" אבל לא "בפני נחתם", "בפני נכתב כולו ובפני נחתם חציו", "בפני נכתב חציו ובפני נחתם כולו" פסול: אחד אומר בפני נכתב ואחד אומר בפני נחתם פסול. שנים אומרים בפנינו נכתב ואתד אומר בפני נחתם פסול ור' יהודה מכשיר. *אחד אומר בפני נכתב ושנים אומרים בפנינו נחתם כשר : **גמ'** הא תו ל"ל,הא תנא ליה חדא זימנא *המביא גט ממדינת הים צריך שיאמר "בפני נכתב ובפני נחתם" אי מההיא הוה אמינא *צריך ואי לא אמר,בשר קמ"ל : בפני נכתב חציו ובפני נחתם כולו פסול : הי חציו אלימא חציו ראשון *והאמר ר"א אפילו לא כתב בו אלא שיטה אחת לישמה *שוב אינו צריך? אלא אמר רב אשי : חציו אחרון : בפני נכתב כולו ובפני נחתם חציו פסול : אמר רב חסדא ואפילו שנים מעידים על חתימת יד שני פסול,מאי טעמא? בקיום הגט או כולו בתקנת חכמים מתקיפלה רבא מי איכא מידי דאילו אמר כשר השתא דאיכא תרי פסול? אלא אמר רבא אפי' הוא

ורבי יהודה הנשיא כו' כר"ש? והיכא דמת למרינן מצוה לקיים כו' • פירוש היכא דמת נותן קודם שמת המקבל לבל דברי שכיב מרע כמסורין דמו לפילו מת מקבל ברישא כדפירשנו לעיל : **או** דקתמר משמיה דנשיא • לפי שלא מלינו שהיה נשיא קבעי שמת חיסר התנא מדבריו והיה לו לנשוא לומר ר"ש הנשיא ופשיט מרב יוסף ודמי עדיין תבעי הנשיא לומר לו דקתמר משמיה דנשיא דשמת ליטעמא דבריית נקט רב יוסף ומלינו שהתנא שוה כענין זה בב"ק (קף נט:) ר' יעקב משלם חצי נזק ופריך ר' יעקב מאי עבידתיה :

הדרן עלך המביא קמא

המביא • בפני נכתב כולו ובפני נחתם חציו • בגמ' מסקינן דגרסי' בריית בפני נחתם כולו בפני נכתב חציו ותימה למ"ד לפי שאין עדים מעיין לקיימו כיון דתנא בפני נכתב חציו ונחתם כולו פסול כ"ש בפני נחתם חציו ולומר ר"י דלישנא דסד"ת ליתכתב דתניא טפי מכתב סופר ועד דליכא שני עדים תתומין אלא דליכא קיום אלא לכתיבה ותתימת עד אחד ועדיף מבפני נחתם כולו וכתב חציו דבעין שיעיד על עיקר כתיבה כדאמרי' בריש מכילתין (קף ג') דלמא אתי לאיחלופי בקיום שטרות דעלמא : **או** כולו בקיום הגט כו' • לפי מה דבעי למימר בפ"ק (נעיל דף ו') גבי רב חסדא מלריך מלקטיספון לאהדורי דקסבר לפי שאין בקיומן לשמה ליכא למימר דהכא לחייני דבעים מעידים על תתימת הבני דעבדה לשמה : **או** כולו בתקנת חכמים • קסבר אלא דייק הבלים כל כך בשאין כל הטעות מתקיימת אלא על ידו וכבא סבר דמ"מ דייק שפיר : ***מי** ליכא מידי דאילו אמר כשר • מה שפי' בקונטרס דלרבא אד כי אמר ידעינן דבר תימה מה עלה על דעתו של רבא לפסול בממסיעו אחר כיון דליכא חיים לאיחלופי כי ליכא אחר בהדיה בשר לפי שמעיד גם על הכתיבה וכ"ם כי ליכא אחר בהדיה לבך גרסה בפרקין לעיל דידעתי בחד לא מהני אע"ג דמעיד על הכתיבה והתתמה אחי שפיר דבעי רבא לפסול בהוא דאילו אמר כשר ואפי' הוא לא מהני אלא בשאין עדים לא חיישינן לקיומו ולשמה שיאמר בפני נחתם כדי שיהא מסיק חיישינן לכתיבה ולא לחתימה ולומר גם בפני נכתב וכי ליכא אחר בהדיה ומעידין שמכירין החתימה גמי חיישינן לפסולו דלא גרע לומו עדות מבשר היה לומר בעלמו בפני נחתם : **מי**

מי ליכא מידי דאילו אמר מד כשר • לס היה לומר בשלים לפי שהיה מכירם בשר ואפילו לא לומר בפני נחתם דהכי לתמרין בפ"ק(נעיל דף ג')כי לומר יודע לי גמי מהימן בשמעתא קמייתא : **הוי**

לקיים החתימה דאי אתי בעל לבסוף ומערער שלא כתבתיו אני ומזוייף הוא לא משגחינן ביה הא אמרן לעיל דצריך שיאמר גם בפני נכתב ומעיד על כל הכתיבה שנכתב לשמה גזירה דלמא אתי לאיחלופי בקיום שטרות בעלמא דכל קיום שטרות הוא בשני עדים והכא משום עיגונא דאיתתא הימנה רבנן לחד כבי תרי ודוקא היכא דהעיד גם על הכתיבה דלא אתי לאיחלופי בקיום שטרות בעלמא הימנה רבנן כבי תרי אבל היכא דלא העיד גם על הכתיבה לא הימנה רבנן כבי תרי וס"ה פסול אם לא העיד בין על הכתיבה בין על החתימה: בפני נכתב כולו ובפני נחתם חציו בפני נכתב חציו וכו' הי חציו אילימא חציו ראשון והא א"ר אלעזר אפילו לא כתב בו אלא שיטה א' לשמה שוב אינו צריך פי' שיטה ראשונה שיש שם האיש והאשה והזמן אלא אמר רב אסי חציו אחרון:בפני נכתב כולו ובפני נחתם חציו פסול פי' ע"א וכיון שלא קיים כל החתימה פסול דכיון דלא שכיחי שיורתא חיישינן דלמא אתי בעל ומערער ונמצא גם בפל ובניה ממורים הלכך לא תינשא בו : אמר רב חסדא ואפי' שנים מעידים על חתימת יד שני פסול מ"ם או כולו בקיום הגט או כולו בתקנת חכמים פי' הא' נתקיים בשני עדים כדרך קיום שטרות והער האחד נתקיים בעדות השליח שזוא תקון חכמים דהימנוה כבי תרי ובעינן או כולו כתקון חכמים או כולו בקיום שטרות:מתקיף[לה] רבא ומי איכא מידי דאילו אמר חד כשר והשתא דאיכא

לעיל יג. [ב"ב קנ:-קנה:]

הדרן עלך המביא קמא

המביא • בפני נחתם חציו • לחד מן העדים : **ר' לומר כפני נכתב ונחתם כו' פסול** • לי כשהגט יוצא מתחת ידי האחד שהוא מביאו ואין חבירו שליח בהבאתו מ"ה פסול דלשלית מצריכים רבנן למימר לתרוייהו ולמאן דמוקי לה בגמ' כשנינהם שלוחים אפ"ה פסול דכיון דחד הוא דאיכא אחתים, ואיהו לא קפסחיד אכתיבה אתי לאיחלופי בקיום שטרות דעלמא בע"א כדאמרן בשמעתא קמא דמ"ק שנים אומרי, בפנינו נכתב ושלישי אומר בפני נחתם כשר ומפרש הא תו למה לי פשוט דכיון דמצרכינהו נמי בפני נכתב ונחתם אף ר' יהודה בראשונה פי' הא' אומר בפני נכתב ו' אומר בפני נחתם כשר ומפרש הא תנא ליה הדא ומפרש המביא גם ממדינת הים צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם אי מההיא הוה אמינא צריך לכתחלה ואי לא אמר כשר קמ"ל דקיל לפי שאין עדים מצויין לקיומו ולשמה שיאמר בפני נחתם כדי

תוספות רי"ד

המביא גם ממדינת הים ואמר בפני נכתב אבל לא בפני נחתם בפני נחתם אבל לא בפני נכתב בפני נכתב כולו ובפני נחתם חציו ובפני נכתב חציו ובפני נחתם כולו פסול א'אומר בפני נכתב ו' אומר בפני נחתם פסול שנים אומרים בפנינו נכתב ו' אומר בפני נחתם כשר א' אומר בפני נכתב ושנים אומרים בפנינו נחתם כשר כו' א' מן העדים אומר בפני נכתב ו' אומר בפני נחתם פסול או כשהגט יוצא מתחת ידי האחד שהוא מביאו ואין חבירו שליח בהבאתו מ"ה פסול דלשלית מצריכים רבנן למימר לתרוייהו ולמאן דמוקי לה בגמ' כשנינהם שלוחים אפ"ה פסול דכיון דחד הוא דאיכא אחתים, ואיהו לא קפסחיד אכתיבה אתי לאיחלופי בקיום שטרות דעלמא בע"א כדאמרן בשמעתא קמא דמ"ק שנים אומרי, בפנינו נכתב ושלישי אומר בפני נחתם כשר ומפרש הא תו למה לי פשוט דכיון דמצרכינהו נמי בפני נכתב ונחתם אף ר' יהודה בראשונה פי' הא' אומר בפני נכתב ו' אומר בפני נחתם כשר ומפרש הא תנא ליה הדא ומפרש המביא גם ממדינת הים צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם אי מההיא הוה אמינא צריך לכתחלה ואי לא אמר כשר קמ"ל דקיל לפי שאין עדים מצויין לקיומו ולשמה שיאמר בפני נחתם כדי

גליון הש"ס

גמ' מינעיא להו כ"ש הבעיות • ע' בתר שבע פ"ב דסוריות דף יח ע"ב ד"ה בגון מני :

צג א מיי' פ"ד מהל' זכייה כל"ז ס טוש"ע מ"מ סי' רנג סעיף ב :

א ב מיי' פ"ז מהלכות גירושין הל' יג סמג עשין ג טוש"ע אה"ע סי' קמב סעי' טו :

ב ג מיי' שם הל' טו טוש"ע שם סעי' טז :

ג ד ה מיי' שם הל' יג טוש"ע שם סעי' טו :

ד ו מיי' שם הל' יג טוש"ע שסעיף טז :

מבנה

"ק:"ל" קושיות על הסיפ של המשך של ר"ת - כל"ל יוצ"ל

נוסח

שלה המביא גי' ואח"ג ואחיך אחרן גי' בפנינו נכתב ובפני נחתם

נוסח/מבנה

ג"ל/אלא שלפי דיוק הפא נקתני בפני נכתב ח"ל... פשו

נוסח/מבנה

ג' דיוק אף ר' יהודה מכשיר בראשונה אלא מה נאמר על התחתונה

נוסח

המביא גם ממדינת הים צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם אי מההיא הוה אמינא צריך לכתחלה ואי לא אמר כשר קמ"ל דקיל לפי שאין עדים מצויין לקיומו ולשמה שיאמר בפני נחתם כדי

אני הוא עד אחד שני פסול · וא"ת ומי מיכא מידי דלילו לחמר בפני נחתם ומסוס כשר ומסוס לחמר לחי הוא עד אחד שני פסול וגרלה לר"י כמו שלומר בירושלמי לכי לחמר לחי הוא עד אחד שני נעשה כעדותו דגרלה ללכך בח להעיד על מהימת השני כדי שתתקיים עדות חתימתו וא"ת וכיון דטעמא מפני"ס הוא למה ליה למימר משום לו כולו בקיום הגט כו' וי"ל משום דלאו טעמא גמור הוא זה לי לאו טעמא דלו כולו בקיום הגט לחיק זה עוגב בעדות ממנ :

גידוד ממנה וממילה ממנה כו' ·

פי' בקונטרס(ג) אם היה חרין עמוק ממנה והקיפוהו מחילה ממנה לין מלטרפין להיות תוכו רשות היחיד וקשה לר"ת לחמר בשבת בפרק חזוקן (דף צט·) וכפ' בתרא דעירובין (דף נמ·): דכור ומולייטו מלטרפין לעשרה ותע"פ שה בגובה וזה בעומק ועוד לחמר פרק כל גגות (שם דף נב·): בהדיא גבי שתי חלרות זו למעלה מזו ויש גידוד ממנה ומחילה ממנה למולה רב חסדא בחמהונה הוחיל ולולחה פי עשרה דמערבת שיש ולא לחד ול"ל לעניין ב' חלרות זו למעלה מזו לחייני הכח ולגבי עליונה לעניין עירוב כדמוכח פ' כל גגות(שם נב:) ה"ל לעניין תל ברה"ר גבוה ממנה והקיף על גבי מחילה ממנה דלא חציב ליה"ל לעניין שבת ול"ח ויחבב ליה"ל מעטם דלי בעי מגת עליה ומשמע כלחמר בפרק חלון (שם עח·) גבי מילחו כולו ביחלות ול"ל דמייחי בחבב הרבה דלא שייך מגת עליה, מידי חלא בדבר גר :

הנוטל ידו לחת בגטילה ולחת בשטיפה כו' · פי' בקונט' נטל ידו לחת מן הכלי כיחיון חכמים ולחת בשטיפה בנהר כמ' סלה ול"ת והיכי פשיט מהכא כי משי חדא ידא והדר משי לחידך למת הכא שמיי ידא מעשה בבת לחת שטיפה לו וגטילה לו ול"ל דקסבר הש"ם לחין חילוק דמסתברא לחי בזו לחר זו לח מהני ה"ה דבבת לחת נמי לח מהני לחי מהני גטילה ולא שטיפה זו וזו לא מהני לחר ורביט חס גרם על פי המעיות נטל ידו לחת משטיפה לחת ידו מהורה וקפקיט מדקתני ידו מהורה ש"מ לחדא חדא מהניח וה"פ משטיפה לחת שלריך לשפוך מן הכלי על ידיו ב' פעמים כדמוכח בכמה דוכתי במסכת ידים לריך מים רלחונים ועניים ועל זה לחמר ולח נטל ידו לחת משטיפה לחת גדולה שהיא קלחים ידו מהורה כיון שיש בשטיפה זו כיעור מים רלחונים ועניים וקל מסיים בשטיפה שני ידיו בשטיפות לח בעי רביעית השתא לימא בשטיפה לחת לריך רביעיות בשטיפה זו לבל ידו לחת מן לריך רביעית כי חתו מיכיו מהרה לחת שתהא שטיפה מרובה כשתים :

הגטוק

הוא ואחר מעידין על חתימת יד שני פסול מאי טעמא? אתו לאיחלופי בקיום שטרות דעלמא וקא נפיק נכי ר' יבמא דמסנא אפומא דחד סהדא, מתקיף לה רב אשי "מי איכא מידי דאילו מסיק ליה איהו לכוליה־דיבורא־ כשר השתא דאיכא חד בהדיה פסול? אלא אמר רב אשי אפילו אומר אני הוא עד שני פסול, מאי טעמא? או כולן בקיום הגט או כולו בתקנת חכמים תנן בפני נכתב כולו בפני נחתם חציו פסול אידך חציו היכי דמי אילימא דליכא דקא מסהיד עליה כלל השתא אחך אומר בפני נכתב ואחד אומר בפני נחתם דהאי קמסהיד אכולה כתיבה והאי קמסהיד אכולה חתימה=פסול, חציו מיבעיא אלא או כדרבא או כדרב אשי ולאפוקי מדרב חסדא? אמר לך רב חסדא ולטעמיך בפני נכתב אבל לא בפני נחתם ל"ל אלא לא זו אף זו והתני הכא נמי *לא אף אף אלא קתני אמר רב חסדא גידוד חמשה ומחיצה חמשה אין מצטרפין עד שיהא כולו במחיצה או כולו בגידוד, ודרש מרימר *גידוד חמשה ומחיצה ה' מצטרפין, יהלכתא מצטרפין בעי אילפא דרים מהורות לחצאין או אין מהורות לחצאין, היכי דמי אילימא דקא משי בי תרי מרביעית והא תנן מרביעית נוטלין לידים לאחד ואפי' לשנים אלא דקא משי חדא חדא ידיה והתנן הנוטל ידו אחת בנטילה ואחת בשטיפה ידיו מהורות אלא דקא משי פלגא פלגא דידיה והאמרי דבי ר' ינאי ידים אין מהורות לחצאין לא צריכא דאיכא משקה טופח ולי איבא משקה טופח מאי הוי והתנן

פוסל ומאי · הגליח וחאר מן השוק עמו ואם לח היה מעיד עליה לחת הגליח לבדו ואפי' לחמר "יולע אני שהיה כאן לבל עכשיו שהיה לחר עמו פסול : **לחי לאיחלופי בקיום שטרות דעלמא** · כגון שיש החתומים על השטר ומת לחד מהם וכח זה ולחמר זה וזה כתב ידו על מכרי ונלטרף לחד מן השוק עמו להעיד על כתב יד המת לחמרינן בפרק ב' דכתובות (דף כח:) דליט קיום עד שיהו ב' מן השוק מעידין על חותם המת דל"ל נפיק חלחא דיבעי דממונא לפומה דחד דקי"ל (שם) נחמן לחדם לומר "זה כתב ידי" הרי חלי עדות ואם בח להלטרף להעיד על חותם חבירו עם לחר הרי ג' רביעיות העדות על פיו ורחמנא לחמר(דברים יז) "על פי שנים" דמשמע פלגא לפומה דהאי ופלגא לפומה דהאי וגבי גט נמי לי לחמר בפ"ע חלין חתימת השני כחתי דליט הוא ובחלין חתימת השני הוא מלטרף עם לחר לקיימו בתורת שחר קיומי שטרות ובכל גבי גט לח חיישינן לה דהא בלאו לחר הוי מתכשר לפומיה דהימנה רבנן כחתי דליט משום גזירת שחר שטרות הוא : **נכי ריבעא דממונא** · כל הממון יולא על פיו חסר רביעי : **לחי פוסל עד שני** · היינו קיום הגט בשחר שטרות דלחרם מעיד זה בפני זה בכתב שלרי : **פגם** · נלקי על כרחיך משמע ומיהו יתירה לקבל דבריהם חלמ משמע לחמר בפני נחתם ומיהו לחמר בפני נחתם ומיהו ידים יש עדות כדרבא לו כדרב חסדא ולחפוקי מדרב חסדא דכיון דמיהו משום רבותא לחת ולח פירש מלי רבותא לחת לחמרינן על כרחיך לי לחת דשלי לחפוס המרובה כגון דרב חסדא לחת רבותא ומיהו כגון דרב וכב לחי להא לא שמעת מינה רבותא לחת משום דמשמע יתירה היא ולי לחי דרב חסדא הוה יתירה היא ולי לחי דרב חסדא הוה מכאן לן פרושי קמפרש לה וה"ת לחפוקי נמי מדרבא ולח לחמרינן לחת ומלחא דרב חסדא הוה מסהיד כלל לחת לח זו בפני נחתם לין משום דלחי לחת לחת לח מסהיד כלל מיבעי לחת לח על כרחך חלא לח

הנצוק והקטפרס ומשקה טופח ליט חיבור לת לטומאה ולת לטהרה · פי' בקונטרס ליט חיבור לטהרה לענין שמי מקוואות שלין בתוך מהן מ' סאה וגלוק וקטפרס ומשקה טופח מחברן ליט חיבור וקשה לר"ת לת לחלק ר' מאיר ורבי יהודה בפרק לין דורשין (תגיגה יט.) גבי ג' גוממיות העליונה עשריס והתחתונה עשריס וכתמלעית לרבעים וחדלילית של גשמים עוברת ביניהם ללת בטובל בעליונה לי לתמריע גוד לחסוך לבל בהתחונה כולהו מודו דעלתה לו בעילה לתמריע גוד לחיים ללמת קטפרס חיבור והכת מממע דליט חיבור כלל ואומר ר"ת להכת מייירי דוקת בשני גוממיות שבזו עשריס ובזו עשריס לליכת מקוה שלם בתוך בפני עלמה ללת הוו חיבור ולין מטבילין לפילו בתחתונה לבל התם לליכת בתמלעית מקוה שלם לכ"ע מטבילין בתחתונה ובעליונה פליגי ודוקת נקט לתמלעית לבל שני גוממיות שלין בשום לחת מקוה שלם לכ"ע לין מטבילין לף בתחתונה עוד הקשה להכת קאמר דקטפרס לת היו חיבור ובסמוך קאמר רבי יהודה לם היו רגליו של לחבון עוגעות בסיס לף הקני טהור והך דגלוק ר' יהודה היל להת מסקינן לענין מקוואות ורבי יהודה היל ואומר ר"ת לכילן שהמים שעל הרלשון סופן ליפול ולילד למקוה הוי קטפרס חבור ומילה גלוק גרוע מקטפרס לפי שהקילות של הגלוק עומד בחויר ולת הוי חבור לפי' סופו ליפול דממעט בפרק בתרת דע"ז (דף עב:) והת דדייק התם גבי כותי דלתת ילית לבת גיסתת ולסבריה רבת לכולי ממלת שמע מילה גלוק חיבור לע"ג דהתם הוי קטפרס דייק שפיר דגלוק הוי חיבור לכיון דמה שנגע בו הכותי להייטו בקלה העליון לתין סופו ליפול בתוך חבית כיון שרלשון לחד מוגת על גיסתת ולבסוף לת עדיף מגלוק עוד הקשה להכת מממע דטופח להטפיח הוי חיבור ובפ"ו דמקוואות (מגמה ז) תנן ומייתי לה בפ"ק דיבמות (דף ו:) ובפרק שלשי דחגיגה (דף כת:) עירוב מקוואות כשטופרת הטוד בעוביה ובחללה כשתי לגבעות מוזרות למקום ואור"ת דקתני בעיני כשטופרת הטוד לבל מיס שני בטופח להטפיח ולין נרלה לר"י דתנן במסכת מקוואות פ"ו (מגמה ט) כותל שבין שתי מקוואות שנשתך לשני מלטרף לערב לין מלטרף עד שילת במקום לחד כשטופרת הטוד ר' יהודה לומר חילוף הדברים שפלו מלמעלה זה לתוך זה על ליפול ולילד למקום הוי קטפרס חבור ומילה גלוק גרוע מקטפרס לפי שהקילות של הגלוק עומד בחויר ולת הוי חבור לפי' סופו ליפול דממעט בפרק בתרת דע"ז (דף עב:) והת דדייק התם גבי כותי דלתת ילית לבת גיסתת ולסבריה רבת לכולי ממלת שמע מילה גלוק חיבור לע"ג דהתם הוי קטפרס דייק שפיר דגלוק הוי חיבור לכיון דמה שנגע בו הכותי להייטו בקלה העליון לתין סופו ליפול בתוך חבית כיון שרלשון לחד מוגת על גיסתת ולבסוף לת עדיף מגלוק עוד הקשה להכת מממע דטופח להטפיח הוי חיבור ובפ"ו דמקוואות (מגמה ז) תנן ומייתי לה בפ"ק דיבמות (דף ו:) ובפרק שלשי דחגיגה (דף כת:) עירוב מקוואות כשטופרת הטוד בעוביה ובחללה כשתי לגבעות מוזרות למקום ואור"ת דקתני בעיני כשטופרת הטוד לבל מיס שני בטופח להטפיח ולין נרלה לר"י דתנן במסכת מקוואות פ"ו (מגמה ט) כותל שבין שתי מקוואות שנשתך לשני מלטרף לערב לין מלטרף עד שילת במקום לחד כשטופרת הטוד ר' יהודה לומר חילוף הדברים שפלו מלמעלה זה לתוך זה על

הבא לתאן וכותו במים שלובין ומהור שנפלו כו' · הכי גרסינן בפרק קמא דשבת (דף יג:) דעל טבול יום דוקת גזרו בציתה לבל עהור דוקת בנפילה ומעמת ר"י דהתמילו בנפילה משום שמעשה כך היה כדלמר התם והיו *(מעבירים על גביהן) שלשה לוגין מים שלובין: **אבל** גט יולת מתחת ידי שניהם אבל אם הגט יוצא מתחת ידי שניהם כשר

הנצוק והקטפרס ומשקה טופח ליט חיבור לת לטומאה ולת לטהרה · פי' בקונטרס ליט חיבור לטהרה לענין שמי מקוואות שלין בתוך מהן מ' סאה וגלוק וקטפרס ומשקה טופח מחברן ליט חיבור וקשה לר"ת לת לחלק ר' מאיר ורבי יהודה בפרק לין דורשין (תגיגה יט.) גבי ג' גוממיות העליונה עשריס והתחתונה עשריס וכתמלעית לרבעים וחדלילית של גשמים עוברת ביניהם ללת בטובל בעליונה לי לתמריע גוד לחסוך לבל בהתחונה כולהו מודו דעלתה לו בעילה לתמריע גוד לחיים ללמת קטפרס חבור והכת מממע דליט חיבור כלל ואומר ר"ת להכת מייירי דוקת בשני גוממיות שבזו עשריס ובזו עשריס לליכת מקוה שלם בתוך בפני עלמה ללת הוו חיבור ולין מטבילין לפילו בתחתונה לבל התם לליכת בתמלעית מקוה שלם לכ"ע מטבילין בתחתונה ובעליונה פליגי ודוקת נקט לתמלעית לבל שני גוממיות שלין בשום לחת מקוה שלם לכ"ע לין מטבילין לף בתחתונה עוד הקשה להכת קאמר דקטפרס לת היו חיבור ובסמוך קאמר רבי יהודה לם היו רגליו של לחבון עוגעות בסיס לף הקני טהור והך דגלוק ר' יהודה היל להת מסקינן לענין מקוואות ורבי יהודה היל ואומר ר"ת לכילן שהמים שעל הרלשון סופן ליפול ולילד למקוה הוי קטפרס חבור ומילה גלוק גרוע מקטפרס לפי שהקילות של הגלוק עומד בחויר ולת הוי חבור לפי' סופו ליפול דממעט בפרק בתרת דע"ז (דף עב:) והת דדייק התם גבי כותי דלתת ילית לבת גיסתת ולסבריה רבת לכולי ממלת שמע מילה גלוק חיבור לע"ג דהתם הוי קטפרס דייק שפיר דגלוק הוי חיבור לכיון דמה שנגע בו הכותי להייטו בקלה העליון לתין סופו ליפול בתוך חבית כיון שרלשון לחד מוגת על גיסתת ולבסוף לת עדיף מגלוק עוד הקשה להכת מממע דטופח להטפיח הוי חיבור ובפ"ו דמקוואות (מגמה ז) תנן ומייתי לה בפ"ק דיבמות (דף ו:) ובפרק שלשי דחגיגה (דף כת:) עירוב מקוואות כשטופרת הטוד בעוביה ובחללה כשתי לגבעות מוזרות למקום ואור"ת דקתני בעיני כשטופרת הטוד לבל מיס שני בטופח להטפיח ולין נרלה לר"י דתנן במסכת מקוואות פ"ו (מגמה ט) כותל שבין שתי מקוואות שנשתך לשני מלטרף לערב לין מלטרף עד שילת במקום לחד כשטופרת הטוד ר' יהודה לומר חילוף הדברים שפלו מלמעלה זה לתוך זה על רוס בקליפת השום על רוחב כשטופרת הטוד היינו שמי לגבעות שם כן הת דקתני עירוב מקוואות כשטופרת הטוד מלת נקב מים בעינן ובלפת מלמעלה לין נריך מלת בקליפת השום ברוחב כשטופרת ולי במים שני בטופח להטפיח מלת דקתני הוה דבעי' כשטופרת כדפירש"י ג"כ לין רוחב המים כשטופרת שמי לגבעות שהקב עגול והוה לר מלמעלה כדלמר בשמי לגבעות מוזרות למקום ונרלה דדוקת לר"י שני בטופח להטפיח לבל לרבנן נריך בקליפת השום ברוחב שמי לגבעות ובשטיחל מפסיק נריך כשטופרת הטוד שיהת הנקב מלת והיית דעלוק לפי מלי דמסיק בעינן מקוואות ור"י היל מלי לחיית כרבנן דדוקת היית בטופח להטפיח חיבור לחיית כר"י לבל היית דעלוק וקטפרס דקתני בה דמשקה טופח לין חיבור לייו לפי' טופח להטפיח ושוד לומר ר"י יהודה לין לייה טופח להטפיח חיבור ברבנן עוגעות בסיס מלת גוד לחיים לבל בקרקע שזה לתת שייך גוד לחיים בשי קליפת השום ולחיית דעבדינן זה לתוך זה לפי' כר' יהודה דליירי בתת בריאה ור"י לומר דהיית דעלוק וקטפרס לת בעינן חיבור מקוואות ליירי מלת לעינן הנקב והבתת הוי לטהרה דומיא דלטומאה וכן מממע מדקתמר בעינן מקוואות ור' יהודה היל מממע דעד הבתת לת היה מוקי במקוואות ופשיט דמשקה טופח ליט חיבור לעינן הנקב ס"ה בעינן טהילה וקתמר לת בריכת לחיכת טופח להטפיח ובשי לת דקתני למשקה טופח ליט חיבור לעינן הנקב לת מיירי בטופח להטפיח לו לפי' בטופח להטפיח וקתמר בל גמי תניא דהוי חיבור ודמי הת דתניא דטופח חבור לעינן הנקב לת מיירי בטופח שלת להטפיח לפי' לר' יהודה היל מטעם גוד לחיים לבל בעינן הנקב לימת שלת הוי חיבור לפי' לר' יהודה כמו במקוה בקרקע שזה לליכת גוד לחיים והבתת הניא דתניא לת הנקב מיירי ומיירי לכ"ע מטבילין בתחתונה לפי' ליכת בתמלעית מ' וגקיט בתמלעית מ' לתמטיעין דלפ"ה קתני בסיפתת וחכמים חומרים לין מטבילין שלת בתמלעית ולפ"ה שיש מ' בתמלעית לפ"ה לין מטבילין בתחתונה וכל שכן בעליונה לי גמי קל מממע לן ללת גזרינן תמלעית לפו תחריני לבל הנקב לתתי דס"ד דטופח להטפיח הוי חבור לעינן הנקב שלמת בטופח להטפיח לפו מקילין יותר לעינן הנקב מלעינן מקוואות דבמקוה לת הוי חיבור וגלוק וקטפרס הוי ליפכת דבהנקב לת הוי חבור ולעינן מקוה הוי חיבור: **הבא** לתאן וכותו במים שלובין ומהור שנפלו כו' · הכי גרסינן בפרק קמא דשבת (דף יג:) דעל טבול יום דוקת גזרו בציתה לבל עהור דוקת בנפילה ומעמת ר"י דהתמילו בנפילה משום שמעשה כך היה כדלמר התם והיו *(מעבירים על גביהן) שלשה לוגין מים שלובין: **אבל** גט יולת מתחת ידי שניהם אבל אם הגט יוצא מתחת ידי שניהם כשר

סלוק · קילוח: **והקטפרס** · כל משופע שמדלוט מחודל כרכה: **לית מיבור** · לטומאה כגון המטרה מכלי שהור לכלי טמא וגלוק הקלוח מחבר משקה שני הכלים ליט חיבור לטמא משקין העליונים וכן הקטפרס לם העבירו לרך לף הנמושים לטומאה לין העליונים טמאים וכן לם היתה עריבה לרוכה ובשני לחשה משקין לחד טמא ולחד שהור ומשקה טופח מחברן לינן חיבור לטומאה הוקרים וכן לטהרה לענין מקוואות (ל) שני מקוואות שלין בתחד מהן לרבעים סאה וגלוק וקטפרס ומשקה טופח מחברן לינן חיבור לטומאה לחד טמא ולחד שהור: **טופח להטפיח** · שיש משקה הרבה שלם טפח בו יכול להטפיח במקום לחר: **חיבור** · לטומאה ולטהרה וקס"ד דהוה הדין לטעילה דחשיב כמלן דעביד בהדי הדדי: **דלמא** · הת דקתני חיבור: **לענין מקוואות** · קלמר ור' יהודה היל מקום גוד לחיים (בדתני') כו' ולהכי לענין טעילה מבעיין לי היל טעילה כחזקה לחלון לו לת ולין רלויים חיבור מקוואות רלויה לכמן דלחן לתו מקום חיבור מבני לן: **מכווגות** · לת פחות ולת יותר: **הבני טמא** · שחסר המקוה על ידי הרלשון: **נוגעות כמים** · בשעת טבילת הבני: **לף הבני עסור** · דכמלן דמחברי מים שעל הרלשון למי המקוה דמו: **הבא לתאן ורוכו** · כשהוא טהור במים שלובים בתוך הכלי: **טמא** · לתרומה עד שיטבול ומגזירת שמועה עבר דבר היל ובפ"ק דמסכת שבת "מפרש מ"ע גזור עליה לפי שהיה להם מעורות סרוחים לטבילה ולחחר טבילה היו רוחלין בשהוחין והחחילו לומר לת תלו תלו מטהרין תלת תלו מטהרין וגזרו עליהן ושוב גזרו על טהור שנפלו לוגין מים שהוחין דלת תלו תלו מטהרין דלת לת היל לת קיימת לת: **תלו בכילה** · בתוך הכלי וחלו בטפילה שנפלו על תלי גופו שלשה לוגין: **בעל קרי חולם כו' עסור** · לדברי תורה לעזרת תיקן טבילה לבעלי קריין קודם שיעסקו בתורה והקלו על החולה בגיחת שבת קבין לפי' שהוכין במסכת ברכות* לבל לטהרו ליכנס במקדש בעוון תרבעים סאה: **ותלו בטבילה** · שנכנס תלו לתוך המקוה ועל תלו נתן ט' קבין שהוכין: **שתין שגג יולת מתחת ידי שניהם** · שתין שניהם שהוכין בהבאתה דלת הוו שני שם שהבילו גט תלת לחד הבילה לריך המבית לומר בפני נכתב ובפני נחתם וזה לת לחמר: **אבל שגג יולת כ"ש** · **מתחת ידי שניהם** · שנכנסים תחוקין בו ושניהם שלוחין כאחד

(ל) רש"י ד"ה תלו מיבור וכו' לענין מקוואות כגון שני:

[ל"ל עוסים עליהם]

[דף יד.]

[דף כב:]

[דף כב:]

הגהות הב"ח

יא א מיי' פ"ו מהלכות טומלת לוכלין הלכה ו ופ"ח הלכה ה:

יא ב מיי' פ"ל מהלכות מקוואות הלכה ז סמג עשין טו טוש"ע י"ד סימן קכה סעיף ג:

יב ג מיי' שם פ"ח הלכ' יב סמג שם שם טוש"ע י"ד סימן לה סעיף סב: יג ד מיי' פ"ע מהלכות שלר לטות הטומלות הלכה ח:

יד ה מיי' שם הלכה ג:

טו ו מיי' פ"ו מהלכות גירושין הלכה יד טו סמג עשין נ טוש"ע לה"ע סימן קמב סעיף יט:

מהגה

△ ר' ישעיות ז"ל מהגה ולת ולין מטבילין בתחתונה עוד הקשה להכת קאמר דקטפרס לת היו חיבור ובסמוך קאמר רבי יהודה לם היו רגליו של לחבון עוגעות בסיס לף הקני טהור והך דגלוק ר' יהודה היל להת מסקינן לענין מקוואות ורבי יהודה היל ואומר ר"ת לכילן שהמים שעל הרלשון סופן ליפול ולילד למקוה הוי קטפרס חבור ומילה גלוק גרוע מקטפרס לפי שהקילות של הגלוק עומד בחויר ולת הוי חבור לפי' סופו ליפול דממעט בפרק בתרת דע"ז (דף עב:) והת דדייק התם גבי כותי דלתת ילית לבת גיסתת ולסבריה רבת לכולי ממלת שמע מילה גלוק חיבור לע"ג דהתם הוי קטפרס דייק שפיר דגלוק הוי חיבור לכיון דמה שנגע בו הכותי להייטו בקלה העליון לתין סופו ליפול בתוך חבית כיון שרלשון לחד מוגת על גיסתת ולבסוף לת עדיף מגלוק עוד הקשה להכת מממע דטופח להטפיח הוי חיבור ובפ"ו דמקוואות (מגמה ז) תנן ומייתי לה בפ"ק דיבמות (דף ו:) ובפרק שלשי דחגיגה (דף כת:) עירוב מקוואות כשטופרת הטוד בעוביה ובחללה כשתי לגבעות מוזרות למקום ואור"ת דקתני בעיני כשטופרת הטוד לבל מיס שני בטופח להטפיח ולין נרלה לר"י דתנן במסכת מקוואות פ"ו (מגמה ט) כותל שבין שתי מקוואות שנשתך לשני מלטרף לערב לין מלטרף עד שילת במקום לחד כשטופרת הטוד ר' יהודה לומר חילוף הדברים שפלו מלמעלה זה לתוך זה על רוס בקליפת השום על רוחב כשטופרת הטוד היינו שמי לגבעות שם כן הת דקתני עירוב מקוואות כשטופרת הטוד מלת נקב מים בעינן ובלפת מלמעלה לין נריך מלת בקליפת השום ברוחב כשטופרת ולי במים שני בטופח להטפיח מלת דקתני הוה דבעי' כשטופרת כדפירש"י ג"כ לין רוחב המים כשטופרת שמי לגבעות שהקב עגול והוה לר מלמעלה כדלמר בשמי לגבעות מוזרות למקום ונרלה דדוקת לר"י שני בטופח להטפיח לבל לרבנן נריך בקליפת השום ברוחב שמי לגבעות ובשטיחל מפסיק נריך כשטופרת הטוד שיהת הנקב מלת והיית דעלוק לפי מלי דמסיק בעינן מקוואות ור"י היל מלי לחיית כרבנן דדוקת היית בטופח להטפיח חיבור לחיית כר"י לבל היית דעלוק וקטפרס דקתני בה דמשקה טופח לין חיבור לייו לפי' טופח להטפיח חיבור ברבנן עוגעות בסיס מלת גוד לחיים לבל בקרקע שזה לתת שייך גוד לחיים בשי קליפת השום ולחיית דעבדינן זה לתוך זה לפי' כר' יהודה דליירי בתת בריאה ור"י לומר דהיית דעלוק וקטפרס לת בעינן חיבור מקוואות ליירי מלת לעינן הנקב והבתת הוי לטהרה דומיא דלטומאה וכן מממע מדקתמר בעינן מקוואות ור' יהודה היל מממע דעד הבתת לת היה מוקי במקוואות ופשיט דמשקה טופח ליט חיבור לעינן הנקב ס"ה בעינן טהילה וקתמר לת בריכת לחיכת

אלמא קסבר שנים שהביאו גט אין לריכין כו' · פי' בקונטרס דטעמא משום דאין עדים מצויין לקיימו ונראה לאחלופי למ"ד לפי אלין בקיאין לפמה לייני הכא דלאחר שלמדו בני תרי דלא סגיא לן גזרינן שמא יחזור לקלקולו אבל מאן דסבר שנים שהביאו גט לריכין ע"כ סבר לפי אלין בקיאין לפמה כדאה לגרסת אלפוי ולפיכך נראה לי לומר זה בפני עלמו והוא בפני נחתם דאומרים שהבעל אלחם דמה אין יאמרו בפנינו גירשה וא"ת לכתב משום דאי מייניה מסהיד אלחיבה ואי אלחיבה מילתא לא דייק הכא מאן דאמר בפני נכתב וב

מכרג · פרסאי: **שקלם לשרגא** · שים לפרסיים יוסי לחד שמיז מלייקין לוי בחותו יוסי חלק בבית ע"ז שלהן: **לממר** · רבה בר בר חנה: **רממנא מו כעולך** · לו החביאתו בלילך לו הגלוגו בלל בני עמו שהן מכבדין לוחמו: **סבין דרכה** · של תורה ולומדיה היכן היא לראויה להתייעב: **גזירוס** · שגוזרין שמד תורה אור שלא יתפשקו בתורה ולא יקיימו מצות: **ופגלה לוחן לנבל** · כחוכין הבית: **פה מקמי דניחו מבני לנבל** · בימי כשדיים נבוכדנאצר ואויל מרודך ובלשאצר: **לנבל דאתו מבני** · מבכבד כורש את המלכות ומלך בבבל: **מפסק יד עד כפיכה** · דהשליח נאמן כשנים: **פסול** · ואע"פ שמביאים הביאוהו: **זימנין** · פעם אחרת: **מפסיקים** · ר' אמי לר' אסי: **יפה** · לשון אחרון זה אמת: **מתני'** · **נכתב בלילה ונחתם ביום** · היינו יום שיומו ולילו כלן גט מוקדם: **ביום ונחתם בלילה** · מוקדם הוא ממשעו דמהאי יומא ליגרסה ולא ליגרסה עד למחר ונגמרת מפרש מאי פסוליה: **בל פגיעין** · של מכר ומתנה והלוואה: **פסולין** · דאתי למיפרך לקוחות מיומא

כא א מיי' פ"ל מהלכות גירושין הלכה כו סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קכו סעיף ג:

ז"ל מלשון משום:

כב ב מיי' שם הלכה כו סמג שם טוש"ע שם סעיף ח:

כג ג ד מיי' שם טוש"ע אה"ע שם סעיף ז:

נ"ח גילה

ס"ח קודם מותה גילה

נקמן פו. וש"נ

הגהות הב"ח

(ה) תוס' ד"ה עד וכו' לא מהני מידי דכי:

זנות לא שכיחא · פירוש זנות בעדים והתראה לא שכיח אבל לא בעי למימר משום זנות לא שכיח להו ברים כתובות (דף כ:) תקנו שתהא בתולה ניאשת כיוס הכניסין לפי שהיו בתולים יכנים לבית דין דמיישינן לתיקולוי דעתא *ומסתברא דעתי חיכה למיתם למען תזנה מלמען זכתה ועוד דהתם אע"ג דלא שכיח שפיר עבוה תקנה ומשו שלא תמאס עיני עולמים ויתפסכה בחיסור אבל הכא לא חשו לי מחייבא מיתה ולא מיקטלה כיון דלא שכיח: **עד** שעת נתיכה · פי' בקונט' הלכך זמן כתיבת הגט לא מהני (ג) דכי בעית למיתרך בעית למיחוי שהדי לימת מעת לעת גיטך לידה אע"ג דבכל שעות יכול לכתוב גיט להביא עדים לימת מעת לעת לידה לפי' למען *דלית ליה עדין בחתומיו אין כותבין זכין לו הייט משום דלדידיה אין כותבין שכר לזה אלא אחר ח"כ מלוה עמו כר מחוברי לקייתא כדאמרי' בפ"ק דב"מ (דף יג·) הלכך כיון שהיה מלוה עם אמרי' שמיד מסר לו אבל גט אשה כותבין לשם אע"פ שאין אשתו עמו משום עיגונא כמו כל גיטין הבאין ממדינת הים אבל קשה לר"י מהא דאמר בסוף פ"ק דב"מ (דף יט·) מעת גט אשה בשוק בזמן שהבעל מוזה יחזיר לאשה ופריך ניחוש לשמא כתב ליתן בניסן ולא נתן עד תשרי וחזל וזבן פירי מניסן עד תשרי ומפקא ליה לגיטא דכתב בניסן ואתיא למתרך לקוחות לקוחות אלא כדין ומשני כי אתיא למתרך לאמרי לה לייתי לשיה אימת מעת גיטך לידך ואימתי קשה ליה תפי להכחיל בדייתא מבבל גיטין שבעולם אלא משמע דוקא בגט המגולח דאיתרע באפילה הוא דאמר חייתי לשיה אימת מעת גיטך לידך אבל בכל גיטין אמרינן מסתמא ביום שנכתב ואתחם מסכר ואומר ר"י דהכי פירושו עד שעת נתינה לכיון דיש לבעל פירות עד שעת נתינה לו הוקרכו לתקן זמן בגט משום פירות דכתיב בו זמן נמי תביא גיטה לב"ד לו לעדים ויכתבו לה שמותיהו יום נתגרשה וא"ת ולר' יוחנן היכי מוקמת אע"פ שאין אשתו עמו משום שמא יכתוב בניסן ולא יתן עד תשרי כדאמרי' בפ"ק דב"מ (דף יב:) גבי כותבין שטר לעזה אע"פ שאין מלוה עמו ו"ל דגבי כותבין שטר לעזה פריך משום דאמן ליזיף ליזיף ויש לחוש שאחר זמן יאמור לו בלעגה ויסברו לקוחות שמסר לו משעת כתיבה אבל גט לריך עדי מסירה ואפי' לר' מאיר [דאמר עדי חתימה כדתי] תומר ר"ת דבעינן עדי מסירה דאין דבר שבערוה פחות משנים וגם מפרסמין להוליא קול שהיא פנויה וידעו לקוחות שלא נתגרשה מיום הכתיבה ויאמרו לה חייתי לאימת כו' ומיהו במשלים גט לאשתו דשמעתין ליכא למיחש לרבי יוחנן למידי לא משום פירות ולא משום שמא יחפה דכיון שכולהו זמן הכתיבה קודם המסירה קלא אית ליה כדאמר בסמוך לגיטין הבאין ממדינת הים וא"ת נכתב ביום ונחתם בלילה אמאי אית ליה קלא ו"ל דלא שייך למימר קלא אית ליה אלא כשמגרש ע"י שליח אבל נכתב ביום ונחתם בלילה יש לחוש שימסור לה בעלמו בלעגה לחפות עליה ולהכי לא מלי לאקשויי גבי כתביה ואותביה בכיסתיה דקלא אית ליה כדאמרי' לגיטין הבאין ממדינת הים וא"ת וחמאי כותבין גט לגיטין שמא חזקה ויתן לה בלעגה כדי לחפות עליה וי"ל דמסתמא מיד אחר הכתיבה יתן לה דלא מקדים פורעניתא לנפשיה כדאמרי' בסמוך גבי כתביה ואותביה בכיסתיה: **אי'פך**. ר"ת לקים לימר מעת לעת בקידושין משום דהיכי נעביד ניחוש גבי דידה מחקה ליה ופריך לי הכי גילוקין נמי ניחוש שמא יחתה להגלה דידה קלתי לי כמו שפירש שם בקונט' דלי מחקה ליה קטלינן לה דמוקמינן לה בחזקת אשת איש ותע"ג דלי לא תיקון זמן מני לחפויי עלה דמספיקא לא קטלינן לה השתא דתיקון זמן לי מחקה ליה מוקמינן לה בחזקת אשת איש וקטלינן לה הכא מעמא דלי גזייה לזמן לא קטלינן לה דקאמר מה טוענו חכמים בתקנתם ודוחק לומר דלא פריך הכא אלא למאן דאמר משום פירי אלא לומר ר"י דהכי פירושו השתא להגלה דידה קלתי הגט בת להגילה ולהטיד עליה שהיא מגורשת ולריך ליתה למחוק הזמן כי סבורה שיפסול בכך אבל החתת לי מחקה ליה לא קטלינן לה הכא לחובה דידה קלתי כלומר הקיזונין בתין לחייבה ולהטיד שהיא מקודשת ומחקה ליה לזמן: **כתביה** ואחתיה כו' · הכא לא בעי לפעוני דאתאי לקמיה דאמאי קאי אי אמאי קאי אמאי לא אתי ליומא דאתי ליומא דאתי ליומא דא

ופוסקים כסיפסים • ימיס כיכים: **דפי מפייסה** • בהדיה בקמטות שכיכים: **מיפייס** • ולא יגרשנה,ולא **למיפייסה** ונרשה וכי מעת ניסה לידה הוא דלגרשה: **נפ מקדים כו'** • לא רגילי למיעבד הכי לאטוי כסיפסים דכיון דלא ניחא ליה בגירושין פורעניה הוא לגביה ולא מקדים ליה: **מפ טוענין מכמים בסקנתן** • בין לענין (פ) פירות בין לענין זמן

[לקמן מה:] דמרפה לקוחות מיום שכתיבה: **קנה מים נפו** • וכן לענין זמן וכן לענין פירות בעיא לאמוי ליה לימא מעת ניסה לידה: **מפימפי מונין נגע** • ג' מדשים שמתה לניכה

יבמות מב. להמתין: **כ' נשים כחלר אפס** • של אדם מ' פשיטא ליה ומכר שני גיטין לאחי אשה בו ביום **קנה** שזה קדם לאחי ניכא בו ביום,ומשמואל דו מיכמל לסוף ב' מדשים חו לסוף ג' **וימתנו** בני אדם **שרגלו** שנתגרשו ביום **ל'**: **גע ישן** • לקמן (דף סה:) מניעא דאין אדם מגרש בגט ישן **ולחתו** גט ישן כל שכתייחד עמה **מאחר** שכתבו **לה** ומעמת שמא יאמרו ניסה קודם

[לקמן שו:] לנשה (ג) שמא מתעבר ואחר כך כתיבתו לניתנתו ולאחר זמן יאמרו הגט קדם וכניעת ניתעברה: **פפמליס** • מסר הגט לעליס כדי לגרשה בו לסוף ג' חדשים ואת הלך לדרכו: **מופרש לינשא מיד** • דמשמע כתיבה מיניך **מפימפי** (ג) **כפונפ** • כשאר שמר חוב ומשמשה שכיניס: **פפשפגוס** • שמפרש קלת,דגלי דעתה דעומדת ליגוס וליפרע: **ופוקוף** • עליו המוחר כמעה לנפקלה לה מפוס'כתובה ומעשה כ"ד" שליט מקמע ואל עלה שם שמר מוכ: **פגפפ** • כיון דגלי דעתיה כפרעון קיימא ליה לית ליגוס: **וקפה** • כמלוה: **פוגם** • את הכתולה מייב ממכיס כקף: **וקנס** • דמוליא שם רע: **מפימפי נזקפין** • כלומר מלימפי הויא נזקיקה: **כפמפפ** • הכי היא כ"ד היא: **מפ מפפפ כ"ד** • דמנאי נזקיקה: **כמפפפ כ"ד דמ"ש** • דמנאי כ"ד היא: **מפ מפפפ כ"ד** • חיובא מפוס פסק דין הוא ותע"ג דלא ליחמיס שלכך אין שם הקדמה וכלכתיב ביום ונחמתן בלילה: **אף כתובה** דקיבול מחמת הוא חיל שעבודה ותע"ג דלא נחמיס: **פפוקים כמופו ענין פוו** • מכתיבה עד מחימה ותפי' בשאר שעורות כשר: **לא אמו** דשעורות הנכנסים ביום ונחמתים בלילה פסולים: **שלא שפוקים כמופו ענין** • כיון שהעבדים מוומיים לחתום ללא שבעל כרחם נרישים להמתין עד שיסיים הסופר את הסעד תע"ג דלימרמי ליה מחימה לאורתא: **כשר** • שהרי מקמעת כתיבה נמי ליה קלת: **אין לו פירות** • וכי מרפה מזון כתיבה בדין שמת

[כ"מ יח] חיישינן

ואנחיה בכיסחיה מלי • פירש בקונטרס מה הועיל חכמים בתקנתם בין לענין זמן לענין פירות דמרפה לקוחות מיום שכתיבה תע"ג דלעיל אמר ריש לקיש דיש לבעל פירות עד שעת חמימה שכל מוהב דיש לבעל פירות עד שעת ניסה כיון דלא מפיסה מיפיים ומיהו שהות לגיעון הבעלן ממדינת הים דפירש בקונטרס דלמרוויהו פריך קלא קשה דלמה לא יפסיד משעת חמימה לריש לקיש כיון שעם היסה לגלו היה מגרשה לאלתר ועוד קשה לר"י דמה הועיל חכמים בתקנתם משעת ניסה דהשתא ליכא למיחש כלום לא היה בו זמן וה ליו דכיון בו זמן מוכשיר שלא תפסיד כתובה ומשעת ניסה לגלו מקום לקוחות מקום אחר ונראה לר"י דכך מרי פירכי למלן דלמאר שמא יפפה לבעל למלן דלמאר אביו ו זמן ניסה מוכיח עליה ון זמן ניסה מוכיח עליה **תניא** כוותיה דרב תניא כוותיה דשמואל **תניא כוותיה דרב** השולח גט לאשתו ונשתהה שליח בדרך ג' חדשים כשהגיע גט לירה צריכה להמתין ג' חדשים *ולגט ישן אין הששים שהרי לא נתייחד עמה **תניא** כוותיה דשמואל **המשליש** גט לאשתו ואמר לו אל תתנהו לה אלא לאחר ג' חדשים משנתנו לה מותרת לינשא מיד ולגט ישן אין הששים שהרי לא נתייחד עמה **רב** כהנא ורב פפי ורב אשי עברי משעת כתיבה **רב** פפא ורב הונא בריה דרב יהושע עברי משעת נתינה **והלכתא** משעת כתיבה,**איתמר** מאימתי כתובה משמטת? **משתפגום** ותזקוף ,**פגמה** ולא זקפה ,זקפה **ולאפגמה**אינה משמטת עד שתפגום ותזקוף **תניא כוותיה דשמואל** [אותם],וקנס ופיתוי **וכתובת אשה** שזקפן במלוה משמטין ואם אין משמטין, **מאימתי נזקפים במלוה? משעת העמדה בדין**,**אמר שמואל** כתובה כמעשה ב"ד דמיא מה מעשה ב"ד נכתבין ביום ונחתמין בלילה אף כתובה נכתבת ביום ונחתמת בלילה,כתובתיה **דרבי חייא בר רב** יאיכתוב ביום ואיחתום בלילה הוה רב התם ולא אמר להו ולא מידי ,לימא **בשמואל** סבירא ליה? **'עסוקין באותו ענין** הוו **דתניא** ואמר **רבי אלעזר בר רבי צדוק** לא שנו אלא בשאין עסוקין באותו ענין **אבל עסוקין באותו ענין בשר**: **ר"ש מכשיר**: **אמר רבא** מאי מעמא **דר"ש**?**המכר** *כיון שנתן עיניו לגרשה שוב אין זו פרוטה **אמר ריש לקיש** לא הכשיר **ר"ש** אלא **לאלתר אבל מכאן ועד עשרה ימים לא** חיישינן

מאימתי כתובה משמטת • הא לתמר כריס פ' תע"פ (כתובות נה:) תנאי כתובה כתובה דמי והכי קתמה ב"ד לתע"ק ליה דלא מקמע כתובה ותוספת מידי דהוה לתכר שכיר וקפלה התם ולתמר דלילה מ"ד בתוספת (פ"י מ"ש) דלא מקמע לגלו מטה וכ"ש כתובה ותוספת ווזקף לומר לתיתן כרבי יוסי דפליג התם ולתמר דמקמע ונרלה לר"י דהא דקתמר לקלישין היינו שפגמה וזקפה כתובה לרב לו זקפה לשמואל דמקמע נמי תוספת: **אונם** קנס ופתוי • קנס הוא מוניא שם רע ומשום לניה לא קנס קלא כתוב בתוכח יש בו טעם ופנס: **מה** מעשה בית דין נכתב ביום ט'. דמשמע פסק דין ליכא קלא כמו בשטר כלתמרין בכל דוכתא כשעמד בדין דגבי ממעמדי: **אף** כתובה נכתבת ביום ונחתמת בלילה. ים מקומות שטבין לכתוב הכתובה בע"ש ולמחתמה במוצאי שבת ואין נכון לעשות כן משום תוספת דלמא ליה קלא ומיהו ליכא למיחש מידי דלתמרין בב"ד (דף קנב:) לי ידעיגן יומא דלקניגן ביה כמובו יומא דלקניגן ביה: **אבל** עשוקין בתיקו ענין כשר • דלחים ליה קלא כלילי שמא מתעבר ואחר כך כתיבתו לניתנתו ולאחר זמן יאמרו הגט קדם וכניעת ניתעברה ולא מיחזי כשקר ולא מיחזי כמוליא שם רע על אשתו ולא מיחזי כמקדים ומאחר כתובתה ולא מיחזי כמוליא שם רע על אשתו דמשמע שמתה ולא מיחזי כמקדים ומאחר כתובתה דמשמע שמ

עין משפט נר מצוה

כט א ב ג ד מיי' פ"ע מהל' גירושין הלכה כו סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קכ סעיף ס:

חיישינן שמא פיים. ואין להקשות בגיטין הבאים ממדינת הים וכמצלים גט לאשתו אמאי לא חיישינן שמא פיים דהכא הוא דחיישינן טפי לפי שעדיין לא נתחס וכי מתפיים נמי ליכא קלא וכן כי אמר לעבדו תחומו ותחום בי תרי ביומיה דבסמוך רגיל להתפיים כיון דלא חתמו כל הצריכים לתחום וכי מפיים נמי ליכא קלא לבל כשכבר תחמו כל העדים בגט ומזומן ליתן לן רגיל להתפיים וכשחוזר ומתפיים הכל מרגישין לבל קבה דבפ' כל הגט (לקמן דף פכ:) גבי ההוא דסדר גיטא לדביתהו ואמר ליה לעליא לך תיתביה ליהלא עד תלתין יומין פריך עלה ויימוש שמא פיים וכן להחיות אם לא כתבי מכלן עד י"ב חדש ובקונטרס פי' אם דבשולח גט ממדינת הים ליכא למיחש שמא פיים דמימר אמר הבעל הלניח קדמי וכבר הגיע גט לידה ולא עקר שפיה מספיקא לבל מהמצלים גט לאשתו אבל הגיע גט לפי' יוחנן

כדמי הוא רבי שמעון · דמתניתין דלמר כתב ביום ובחתם בלילה כשר: לפמוך עליו בשעת הדחק · שהלך זה לדרכו לו ניסח כבר בגט זה: מכירה היא · לרבי יהושע בן לוי: וכולן משום חנמי · ולין כלן הקדמה דחנמי ניתנו ולפלגי לרבנן כשר: מתני' על סנה על זית · תלושה: וגומן לה לם ספרה·

גמ' שמא · בגמרא מפרש טעמא: מחורפימל"ט · לכבע תלוש שקורין מיניש"ן בלע"ז: קומא · שרף החלין: מרקח לוזכפי · תלרמיל"ט: טרית · מי שמשים לשון מורי מי לריית מים שקורס בו פרי שהוא כעין עפלים גל"ם בלע"ז: כשכר · שעשה הטופרת במים ומשחירים: כשמור · פחמין: וכשימור · מרחת לוזכפי: על גבי סיקרא · שתי לותיות של סיקרא והעביר עליהם דיו כשכח: מוחק · ע"מ לכתוב שתי לותיות בשכח חייב וזה מוחק התחתונה סיקרא וכתב העליונה דיו: פעור · שהרי הוא (ה) בתחילה לא כתב ולא מחק: מוחק הוא · ולא כותב שמתחילה היה כותב הגון מעתה: מקלקל הוא · והוה ליה למוחק ע"מ שלא לכתוב ולמחן למימחיי לא הוה מקלקל כל כך שהרי כתבו ניכר: כתב עליון כתב לעניין שכח · דהא לחתרת לעיל חייב שכיח: וכי מפני שאנו מדמין · שהיו לומדים וסבורים שאנו מדמין מלומד לבנו להחמיר: לעשה מעשה · שהרי הוא (ה) בתחילה לא כתב אלא לחתום ולא לקרות: מהו שיכתבו להם · שאין יודעים לחתום · מי שכרה בהן שיקרא בהן בשעת הדחק: כמי מילין · מיס שכרה בהן עפלים שחורים: הם דפלפלי · הקלפים מעובדים בעפלים רומסין עליהן תת העדים כמי מילין ללת הוי כתב שהרי מרלה הקלפים כמרלה הכתב ואינו ניכר הלכך אין מי מילין ברוך · רומסין להם ברוך: (ב) תורלה *ספסר של סוריס: גניעין · מקום שיגוע כלילקמן דלת מכמכיע' שהרי בקילו ובחוך כך יפרק זה ליס לו ימות ויזיקך ליבס: מלכ כשלר שכרות · יחזיר לחר הנעדים בקילוס לחתום:

הגהות הב"ח
(ו) רש"י ד"ה פסוך שהרי הוא כנחתלה
(ב) ד"ה תוכלה ספסר כ"כ עיין בכ"מ ד' נ"ח ע"ג:

גליון הש"ס
כתני' נסס כו' · עי' מגחות דף לד ע"ב תוד"ה כמו שלמחר: גמ' הא דלא תלת לעלה תלת עי' מגחות דף לח ע"ב תוד"ה ולא תלתי:

*בדא' הוא ר"ש לסמוך עליו בשעת הדחק, ההאמה ריש לקיש "לא הכשיר ר"ש אלא לאלתר אבל מכאן ועד עשרה ימים לא? בההיא כרבי יוחנן סבירא ליה דהאמה ר' יוחנן שנים משום עדים ואוכלן משום קנאי? בההיא דאכריש לקיש סבירא ליה: מתני' *כל כותבים: בדיו °בסם בסיקרא ובקומס ובקנקנתום ובכל דבר שהוא של *קיימא, אין כותבין לא במשקין ולא במי פירות ולא בכל דבר שאינו מחקיים על הכל כותבין: *על העלה של זית, ועל הקרן של פרה ונותן לה את הפרה, על יד של עבד ונותן לה את העבד, רבי יוסי הגלילי אומר אין כותבין לא על דבר שיש בו רוח חיים ולא על האוכלים: גמ' *דיו=דיותא, סם=סמא, סיקרא: אמר רבה בר בר חנה סקרתא שמה, קומס=קומא, קנקנתום: אמר רבה בר [בר חנה אמר] שמואל חרתא דאושכפי: ובכל דבר שהוא מתקיים וכו': לאתויי מאי? לאתויי הא דתני ר' חנינא כתבו במי מריא ואפצא כשר *תני ר' חייא כתבו באבר, בשחור ובשיחור כשר. איתמר המעביר: דיו על גבי סיקרא בשבת רבי יוחנן וריש לקיש דאמרי תרוייהו "חייב שתים: אחת משום כותב ואחת משום מוחק, דיו ע"ג דיו, סיקרא על גבי סיקרא 'פטור, סיקרא ע"ג דיו: אמרי לה חייב ואמרי לה 'פטור-אמרי לה חייב מוחק הוא אמרי לה פטור מקלקל הוא, בעא מיניה *ריש לקיש מר' יוחנן עדים שאין יודעים לחתום מהו שיכתבו להם בסיקרא ויחתמו: כתב עליון כתב אף אינו כתב, א"ל והלא לימדתנו רבינו כתב עליון-כתב לעניין שבת? א"ל *וכי מפני שאנו מדמין נעשה מעשה: איתמר עדים שאין יודעים לחתום רבא אמר מקלקין להם צייר חלק ומלאים את העדים דיו ושמואל אמר באבר, באבר סלקא דעתך והתני רבי חייא כתבו באבר בשחור ובשיחור כשר לא קשיא "הא באברא הא במיא דאברא רבי אבהו אמר במי מילין והתני רבי חנינא כתבו במי מריא ואפצא בשר ל"ק "הא דאפיק אפיק שאין מי מילין ע"ג מי מילין רב פפא אמר ברוקבן אורי ליה רב פפא לפפא תוראה-ברוקבן וה"מ בשאין יודעין לחתום אבל יודעין לחתום אפילו מי מילין נמי כר' יהודה דאמר כל כתב שאינו של קיימא פסול: מתני' אבל בשטרות לא, דהוא עובדא בשאר שטרות ונגדיה רב כהנא תניא

דין היחתם · תומר ר"ת דדיו שלנו הוא קלוי דיו ולא לותו שעושין מעפלים להחוות לה מיקרי דיו מדתני רבי חניגא כתבו במי מריא ואפצא כשר ואפילו הכי קתני דיו ולא תני הכל ללת הכל ללת תני במתני' וכשמוך לפריך תרבי אבהו דתמר במי מילין מרבי חניגא לתמי לה לפריך מדיו דמתניתין ועוד דספר תורה בעי דיו כדלתריגן בהכוזה (שבת דף קז:) כתבה שלא בדיו וכיו כדלתריגן בדיו וגבו (שבת דף קז:) כתבה שלא כדמסמע בהקומן רבה (מגחות דף לח:) והיכי כתביגן בדיו של קלף של ספר תורה שהוא מעופן והא מין מי מילין על גבי מי מילין ועוד מדקדק ר"ת מהא דתמרי' בפ"ב דנדה (דף כ:) רבי תמי פלי קורנתא דדיותא ובדיק והייגו דיו שלנו שהוא יבש וצריך לומר בו פלי קורנתא והא דתמר בפרק במה מדליקין (שבת דף כג:) כל הסרפים יפים לדיו וסרק קנקר יפה מכוון ההוא סרק לאו בייגו שלא יהא גומי בדיו גומי לתין לתך לתם גומי שלא בדיו של עפלים שלא לתמר ר"ת לתרך הוא שמוחק לתומות קניפס הגן שעושין ממנו דיו שלנו כמו זו שירפה מלוי דפ"ק דנדה (דף י:) דהייגו לתומות דמיס שבאבקה ובפ' כל שעה (פסחים דף נ"י) ירק מר יש לו שרף וירק אין לו גומי שלא לתומות ומתוך כך לומר ר"ת * לכתוב ספר תורה בדיו של עפלים ומה שמסמע בפרק כל כתבי (שבת דף קמו): דכל ספרים לא בעו דיו תוך ממגילה פירשתי בפ' כל כתבי*:

קנקנתום תרגמ לוזכפי · פי' בקונט' לוזרמב"ט ובשימור דקתני בברייתא פירש ממי בקונט' דהוא לוזרמב"ט ואין גרעה ללת תני בברייתא ללת הכי ללת תני במתניתין ולומר ר"י דשימור הוא לוזרמב"ט וקנקנתום הוא כמו שפירש רבינו שמואל בעירובין (דף י"ג) דהיא קרקע ירוקה שקורין וידרי"ל בלע"ז ובערוך לועז ויטריולו"ן ול"ם ממי פירש בתיקון ספר תורה שעשה לוזרמב"ט מוכח לתת לתוך הדיו נכוי עלמת ללמו הייגו קנקנתום לוזכא לתמן בפ"ק דעירובין (דף י"ג) ואם תאמר כתרת' *ומפרש דהייגו מרס' לוזכפי ואילו וידרי"ל בלע"ז יכוזה היא כוכוית ועל סך נקרא וידרי"ל ו"ל כמתניתין מוכה לתת לתוך הדיו דיו היא מתמרת: דין על גבי דיו פעור · תימה להכא מסמע דדיו על גבי גט אבל הכא גבי גט אבל הכא שכתב שני ליו מתקן כלום לתילו רבי יהודה מוכה דלת תשיב כתב ובפרק הבונה (שבת דף קו:) לתנן כתב על גבי כתב פעור ואמר רב חסדא מתניתין דלת כר' יהודה לא בעי לוזוקמי כשלין כתב הגי מתקן כלום לתפלו רבי יהודה מוכה לוזיו כתב מכוה שכתב בסם ובכל דבר שהוא רושם ומתחיים אין כותבים לא במשקים ולא במי פירות ולא בכל דבר שאינו של קיימא · פי' המורה בכל כותבים בדיו בסם בסיקרא בקומס בקנקנתום ובכל דבר שהוא רושם ומתחיים אין כותבים לא במשקים ולא במי פירות ואפילו על איטורי הנאה ועל הכל כותבין על העלה של זית ועל הקרן של פרה ונותן לה את הפרה על יד של עבד ונותן לה את העבד ר' יוסי ה גלילי אומר אין כותבים לא על דבר שיש בו רוח חיים ואף לא על האוכלין: ובכל דבר שהוא מתקיים כשלין כתב הגי מתקן כלום לא ק"ל דאמרי תרוייהו חייב שתים א' משום הכותב ואחת משום מוחק ושהוחר הוא הפחם כדתנן בפ' נ' דפרה שחור שיש בו אפר כדתשים אותו ושיחור הוא מין צבע שחור: איתמר המעביר דיו על גבי סיקרא בשבת ר' יוחנן ור"ל דאמרי תרוייהו חייב שתים א' משום כותב ואי משום מוחק: דיו על גבי דיו וסקרא על גבי סקרא פשור בעא מיניה ר"ל מר' יוחנן עדים שאין יודעין לחתום מהו שיכתבו להם בסקרא ויחתמו כתב עליון כתב אע"ג דאינו כתב א"ל אינו כתב והלא לכתחלה רבינו כתב ואי משום מוחק: דיו על גבי דיו וסקרא על גבי סקרא פשור בעא מיניה ר"ל מר' יוחנן עדים שאין יודעין לחתום מהו שיכתבו להם בסקרא ויחתמו כתב עליון כתב אע"ג דאינו כתב א"ל אינו כתב והלא לכתחלה רבינו כתב עליון כתב הוא לעניין שבת א"ל וכי מפני שאנו מדמין מלומד לבנו להחמיר: איתמר עדים שאין יודעין לחתום רב אמר מקלקין להן צייר חלק ומלאים את הקרעים דיו ושמואל אמר באבר באבר בשחור ובשיחור כשר לא ק"ל דתני ר' חייא כתבו באבר ואבר ס"ד והתני ר' חייא כתבו במי מריא ואפצא כשר לא ק"ל הא דאמרי תרוייהו חייב שתים א' משום הכותב ואי משום מוחק: הכא במאי עסקינן כגון שכתב על גבי סיקרא בשבת ר' יוחנן ור"ל דאמרי תרוייהו חייב שתים א' משום כותב ואי משום מוחק: דיו על גבי דיו וסקרא על גבי סקרא פשור בעא מיניה ר"ל מר' יוחנן עדים שאין יודעין לחתום מהו שיכתבו להם בסקרא ויחתמו כתב עליון כתב אע"ג דאינו כתב א"ל אינו כתב והלא לכתחלה רבינו כתב עליון כתב הוא לעניין שבת א"ל וכי מפני שאנו מדמין מלומד לבנו להחמיר: איתמר עדים שאין יודעין לחתום רב אמר מקלקין להן צייר חלק ומלאים את הקרעים דיו ושמואל אמר באבר באבר בשחור ובשיחור כשר לא ק"ל ד

מתניתא דלעיכה כתב הא ליכא כתב לא · ול"ת הא דבעי' דלעיכה כתב משום דחזר ואמר שמר פסים הוא וכי הלי גוונא הכא גבי נייר חלק אם חזר ואמר נייר חלק הוא היה נאמן לכל לעולם כ"ו שאמר גט הוא מגורשת ולא קאמר מידי לעמולא ו"ל [דכיון] דס"ל השתא דמגורשת ולהי קאמר שמואל ח"כ לא תשיב ריעותא במהי שהוא נייר חלק וח"כ כשחזר ואמר נמי נייר חלק הוא היא לן למימר דלאו כל הימנו לאוסרה כמו שיכא לתיכא כתב וח"ת והיכי ס"ד דמגורשת ולהי קאמר כיון דגרסה שהוא נייר חלק וי"ל כיון דאמר ר"ו גיטך בדבר מועט מהימנינן לבעל כי היכי דאמרינן *בעל שאמר גירשתי אשתי נאמן הואיל וביהו לגרשה ת"ל דאייתי לקריוה כי תרי מעיקרא ועייל' לבי יהיה ותפקיה דלא תיסיגן דלמא תלפיה ועייל חלק דקאמר שמואל לא בשעת נתינה כתיבה לאו שהוא נייר חלק דת"כ לתפוי היה ולא כתוב כמי מילין ליט גט כיון דבשעת נתינה כבר נגללו האותיות כדאמר בסמוך כי פליט מלי הוי השתא הוא דפליט לתא שעה אחת אחר נתינה להלכך האותיות יכולות להכלע כשיעור שהאותיות יכולות להכלע לאו שהיה נייר חלק ועוד י"ל דבשעת נתינה לאו מרתוק ודומה להם נייר חלק ושמא אם היו מעיינין היו האותיות ניכרים: **מיא** דגרש · פי' ר"ח מי קליפת רימון וכן בערוך": **ושמואל** נמי מיישינן קאמר · השתא לא צריכי לאוקמי דבדקיניה דכי לא בדקיניה נמי ליכא למיתב ומיהו ודאי לא בדקיניה ולא פליט ולא כלום הוא: **צריכי** למיקרייה · קודם נתינה לחייני מדמסקי בסמוך לא צריכא לדלבתר דקריוה עייליה כו' ולי לא קרייה נרתה דלא הוי גט מלתא מסקי הכ"ע דלא קרייה מסתמא ול"ת דתן לקמן בהזורק (דף פ·) כתב גט לאיש וזובר להשה וטעה וכתן כו' ולאחר זמן גט יולא מתחת ידי האיש וזובר מיד האשה תנא מזה ומזה ודייק עלה בהאשה רבה (ינמות דף נה:) מלי הוה לה למעבד ומסקי מיבעיי לה לתקרויי גיטא והשתא לא קרייה אפי' לא הוחלפה להם היכא מגורשת וי"ל דהכי לחשורה ליכא בדלא קרייה מ"מ הם נשתא לא תנא לי נמי הכא בעייליה לבי יהיה וקבסינן לה לחיבעי (ג) למיהדר מיד לתקרויי לו לאחר נתינה מאחר שבאה לידי קלקול ומיהו לאיכא לאוסרה ליגשא לי לא קרייה שנית כדאמר הכא לא כתב לא"כי קאמר שמואל "דבדקינן ליה 'במיא דנרא אי פליט פליט ואי לא פליט לאו כלום הוא, וכי פליט מאי הוי-השתא הוא דפליט? *שמואל נמי 'יחיישינן קאמר 'אמר רבינא אמר לי אמימר הכי אמר מרימר משמיה דרב פיומי הני בי תרי דיהיב גיטא קמייהו

*תניא כוותיה דרב עדים שאין יודעין לחתום מקרעין להן נייר חלק וממלאים את הקרעים דיו, אמר רבן שמעון בן גמליאל בד"א בגיטי נשים אבל בשחרורי עבדים ושאר כל השטרות-אם יודעין לקרות ולחתום חותמין ואם לאו אין חותמין קריה מאן דכר שמה? חסורי מיחסרא והכי קתני עדים שאין יודעין לקרות קורין לפניהם וחותמים, ושאין יודעין לחתום כו' אמר ר"ש בן גמליאל במה דברים אמורים בגיטי נשים אבל שחרורי עבדים ושאר כל השטרות אם יודעין לקרות ולחתום חותמין ואם-לאו אין חותמין א"ר אלעזר מ"ט דרבן שמעון בן גמליאל? שלא יהו בנות ישראל עגונות, אמר רבא "הלכה כרשב"ג, ורב נחמן משמיה דרבא אמר אין הלכה, ואלא כמאן כרבנן דאמרי תרוייהו אקראי קראי, רב יהודה אמר שמואל אמר אין הלכה, ואלא כמאן כרשב"ג, והא דרבא אמר רב נחמן משמיה דרבנן היא, והא רבא אמר אין הלכה כרבנן והא רב נחמן אמר הלכה כרבנן! אמר רבא הא מילתא דלא שכיחא היא, דכתיב "ויקח ספר כריתות ויכתוב ושלחה מביתו, ואלא מאי קמ"ל-דכל לשון שנתן בידה מגרשתך הרי את מותרת לכל אדם, אלא מאי קמ"ל-דכל לשון שכתבו לה בני העיר הרי את מותרת לכל אדם, ואלא מאי קמ"ל-דכל לשון שכתבו לה בני העיר הרי את מותרת לכל אדם, א

כריתות דלים כפ • שכתובה בה פרשה וכתב לה ספר כריתות: נפ לשמה: יפ וזה לשפרע • לכתוב תומה פרשה לפס גיטושים: פפ בפניו שיגט שמו ושמה • דתכן לקמן (דף פ׳) דפסול ללמוד גרוי לכתוב שמו ושמה ואית דלא גרסי שיגט ומתן דגרים ליה מפום מהגי׳ דלקמן ותנב גרלא גרים ליה: פפי קמ"ל •

כל הני פסיקתא דן דפרשה שכתובה בה ספר כריתות: נפ לשמה: יפ וזה לשפרע • לכתוב תומה פרשה לפס גיטושים: פפ בפניו שיגט שמו ושמה • דתכן לקמן (דף פ׳) דפסול ללמוד גרוי לכתוב שמו ושמה ואית דלא גרסי שיגט ומתן דגרים ליה מפום מהגי׳ דלקמן ותנב גרלא גרים ליה: פפי קמ"ל •

אי משום כריתות דאית בה הא בעינא וכתב להּ* לשמה ולבסוף ולבא, ובי תימא לישתוש דילמא אקדים ויהב ליה זוזא לספרא מעיקרא, הא בעינן (שיגרה) שכתב ושמה שם עירו ושם עירה, וליכא, ורב יוסף מאי קמ"ל? שאין מי מילין על גבי מי מילין אמר רב חסדא גט שכתבו שלא לשמה והעביר עליו קולמוס לשמה באנו למחלוקת רבי יהודה ורבנן דתניא דברי שהיה צריך לכתוב את השם ונתבוין לכתוב יהודה וטעה ולא המיל בו דלת מעביר עליו קולמוס ומקדש דברי רבי יהודה וחכמים אומרים אין השם מן המובחר אמר רב אחא בר יעקב דילמא לא היא עד כאן לא קאמרי רבנן התם (ב) רבעינא זה אלי ואנודו וליכא אבל הבא לא אמר רב חסדא יכילנא למיפסלינהו לכולי גיטי דעלמא, אמר לי רבא מאי טעמא אילימא משום דכתיב "וכתב והבא איהי קא כתבה ליה ולבתר אקנויי אקנו ליה רבנן אלא משום דכתיב "ונתן" והבא לא יהיב להּ מידי, ולבתר נתינת גט היא תדע דשלחו מתם כתבו על איסורי הנאה כשר: גופא שלחו מתם "כתבו על איסורי הנאה כשר רב אשי אף אנן נמי תנינא על העלה של זית דילמא שאני עלה של זית דחזי לאיצטרופי, תניא רבי אומר כתבו על איסורי הנאה כשר] נפק לוי *דרשה משמיה דרבי ולא קלסה משמיה דרבים וקלסוה אלמא הלכתא כותיה/תנו רבנן "וכתב" ולא רשק למימרא דחקיקה לאו כתיבה היא ורמינהו ועבד שיצא בכתב שעל גבי טבלא ופינקס יצא לחירות אבל לא בכתב שעל גבי *ביפא ואגודתתרי אמר עולא אמר רבי אלעזר לא קשיא הא דחק תוכות הא דלא חק יריכות, ותוכות לא ורמינהו לא היה כתבו שוקע אלא בולט כדיני זהב והא דינרי זהב תוכות הוי כדינרי זהב ולא כדינרי זהב דבולט, ולא כדינרי זהב דאילו התם תוכות הבא יריכות, אמר ליה רבינא לרב אשי רשמא מיחרין חרין או כנופי מבניף? אמר ליה "מיחרין חרין, איתיביה לא היה כתבו שוקע אלא בולט כדיניי זהב ואי סלקא דעתך מיחרין חרין הא

אי משום כריתות דאית בה הא בעינא וכתב להּ לשמה וליכא •

תימה דלעיל מגילת סוטה מסתפק בפ"ק דמיזכוין (דף יב.) דמוכחין לה מן המורה אפי׳ לאחר דבקאמר רב פפא דלמ"ד אין מגילתה כשרה להקטיר בה סותה אחרת כדאיתה ה"נ דמחקינן ו"ל דרב יוסף דקאמרינן לה סבר כלישנא קמא דסבר לה כוותיה ל"ק דמחקינן לה מן המורה וכאפי׳ דבפ׳ כל הגט (לקמן דף כו׳) דתנן הכותב מוסיפין גיטין לגיר שיטח מקום הטיח ט׳ ודייק מהתם ברים מס׳ זבחים (דף כ:) דסתמת פסול וכ"ש ספר תורה דלא מיכתב לשם גירושין כלל ועוד נראה לפפי׳ מתן דמכשיר במגילת סוטה למחוק מן המורה תפ"ג דבפי׳ לשמה מוקה בעניין גט דפסול דבעירובין בפ"ק (דף יג׳) מסתמא דכולהו תנאי מודו בהכך דפרק כל הגט דמהניא שלא לשמה מדפריך התם ויש ליה לרב לחלק בר יאמיה כתב לגרש לא תפתו ומתוך ט׳ ובמגילת סוטה סתמא כשר משום דמסתמא שתין הכהן שעניו לכתוב מקפיד ומסתמא ניחא ליה לבעל גבי גט בעל סתמא לא ניחא ליה תפ"ג דפריך מתתי׳ דגט מרבי לחת בר יאמיה דתיירי במגילת סוטה לעניין שלא לשמה כי מתמא ליה לתלק: דאא בעניין שמו ושמה • תפ"ג דמתני׳ דפרק הזורק (לקמן דף פ׳) דקתני שמו ושמה מזקיקין לה בפ"ק דגיטין (דף ב׳) דאפילו בעל גבי גט בעל סתמא לא ניחא ליה לת

התקבלי גיטיך והתקבלי כתובתיך מהו · לע"ג דכתבו על חיסורי הגלה כשר היינו משום דיסוד לה מיהא כל הגט לבטל הכא לא יסיד לה כלום כתורת פרעון : **עד** מפת שמחזירי לי הגיע מגורשת · בפרק מי שחזו (לקמן דף עט:) קבעי מ"ם ריפתא הא בעינא מכתב וליכא? כדינרי זהב ולא כדינרי זהב כדינרי זהב דבולט ולא כדינרי זהב דאילו התם מצוי והכא מאברי/בעא מיניה רבא מרב נחמן כתב לה גט על טס של זהב ואמר לה התקבלי גיטך והתקבלי כתובתך" מהו? אמר ליה נתקבלה גיטה ונתקבלה כתובתה, איתיביה התקבלי גיטך והישאר לכתובתך-נתקבלה גיטה והישאר לכתובתה טעמא דאיכא שאר הא ליכא שאר לא? הוא הדין אע"ג דליכא שאר והא קמ"ל דאע"ג דאיכא שאר אי אמר לה אין אי לא לא, מאי טעמא? אוילא דמגילתא הוא ת"ר הרי זה גיטך והנייר שלי אינה מגורשת על מנת שתחזירי לי את הנייר הרי זו מגורשת בעי רב פפא בין שיטה לשיטה ובין תיבה לתיבה מאי? תיקו, ותיפוק ליה דספר אחד אמר רחמנא ולא שנים ושלשה ספרים? לא צריכא דמעורה, דאיכא רבי ר' חמא בר חמא היו מחזקים בעבד שהוא שלו וגט בתוב על ידו והרי הוא יוצא מתחת ידה מהו? מי אמרינן אקנויי אקני לה או דלמא הוא מנפשיה עייל? אמר רבא ותיפוק ליה דכתב שיכול להודיע הוא? ורבא קשיא מתניתין ועל היד של עבדה? בשלמא מתני' לרבא לא קשיא בעדי מסירה, רבי אלעזר היא, אלא לרמ' בר חמא קשיא? לרמי בר חמא נמי לא קשיא בכתובת קעקע היא דאתיא לרבי אלעזר דאמר כתובת קעקע אין לה תקנה, מאי היו עלה? תא שמע דאמר ריש לקיש הגודרות אין להן חזקה. בעי רמי בר חמא היו מחזקין במבלא שהיא שלה וגט כתוב עליה ודרי היא יוצאה מתחת ידו מהו: מי אמרינן אקנויי אקניתא ליה או דלמא (אשה) לא ידעה לאקנויי? אמר אביי *ת"ש אף הוא העיד על כפר קטן שהיה בצד ירושלים והיה בו זקן אחד והיה מלוה לכל בני הכפר וכותב בכתב ידו ואחרים חותמים ובא מעשה לפני חכמים והכשירוהו ואמאי הא בעינא מכתב וליכא? ספר מקנה ליה ולא קשיא דילמא אקנויי מקנה להו משום דאמרינן אקנויי אקנויי ומאי קשיא דילמא אקנויי לא אקנויי ולא קשיא דילמא אקנויי אקנויי ומאי קשיא דילמא לא אקנויי אקנויי ומאי

ובן שאני דידע לאקנויי · שהוא חכם וידע שאינו שטר ללוח אם כן מקנהו לו לגמרי וגמר דעתיה ומקני לבל לאקנה לו ידעה כולי האי וללוח גמרה לאקנויי בדעתה ללוח בשלמה בעלמא: **לאחר מיפוס שטרות** · לאחר שנחתם השטר כתב ידו וחתימי עדים: **גוכח** · המלוה ממנו: **מנכסים בני חורין** · לבל לא ממשעבדי כיון דליכא שטר בעדים ליח ליה קלח והוה ליה כמלוה על פה ללמח כל לחד ממי מקנה דהח האי שטרח כשנחתם בו הערב לאחר זמן ככר היה מסור למלוה והילך נכסי הערב הזה משתעבדים בו והח בעיגן ספר מקנה לי ללו דלקנייה ניהליה מלוה לערב וחתם והדר מסריה ניהליה: **כותבת** **לה גיטה** · ומקניח ליה לבעל ויהיב לה ניהלה: **ואיתיה כותב לה שטר מתנה** כ"ם ט:] **ואמר רבא** · פרשן הכתובה שפרע ומקנהו לאשה והיח מחתמת עדים ומוסרתו לו לרלי' בידו: **עליו** · על העבד: **קנאתהו** · לעבד בשטר מתנה זה והגע שבידו דהוה ליה האי עבד כחלרה וגיטה וחלילה בתו לה לנחל: **ואחר מכלכא** [נקמן כה. פא.:] **לא קנה** · דכי לחמר רבנן חלרו של חדם קונה לו ללו בחלר מהלכת לחמר דשחלי מקרקעי לניידי ממקרקעי דלא ניידי וכחא גופיה לחמרה לה קני בשנים לוחזין (ב"מ דף פ:): **בכפות** [נקמן עה: כ"מ ט:] לחיטו ללוי להלך: **תלרס שבאה לאחר מכאן** · כגון נתן לה גע בחלר חבירו והלך בעל חלר ומכר לה חת החלר לו נתן לה בחתמה והח ולחי ליכה מגורשת דמאן מגרש לה,דכשנתן הבעל הגע בחלר לח שלה היתה,דקנקי לה חלרה בחילו טותו בידה,וכי לחתת להי חלר לידה,ללו מכח הבעל לחזיק לה [קדושין מח.] דניהוי נתן לה החלר והגע ביחד: **מפ ידה לחיטה** · בגירושין על כרחה: **לף מלרס** · בעיגן נמי לללוי בין מדעתה בין בעל כרחה כגון חלר שהיתה שלה קודם שנתן לחוכה: **בעל כרחה ליתא** · דלי לחמרה"לי לחפוי לקבל מחנה ממנו" לח קניח לה להת חלר ולח מינכרא ביה דהת לחמרה לח ניחח לי למיקני: **[והת שליחות]** · חלה עושה שליח לקבלה מדעתה לבל בעל כרחה ליט נעשה שלוחה שמתגרש בקבלתו,לבל הבעל עושה שליח להולכה וטוען לה על כרחה: **וקמשני שליח לקבלה** · בפרקין דלקמן (דף סב:) דנפקח לן מוסלח ושלחה קרי ביה ושלחה בלח מפיק ה"ל: **קטעה** · לחביה מקבל גיטה כדנפקח לן בכתובות בפרק נערה (דף מז·) מוילחה והיחה לח

ז"ב קמה: [תוספות קב.]

נקמן נכ: [עדיות פ"ב מ"ג]

[נקמן מח. ב"ק יב. ב"מ עג:]

ב"ק יב. ב"מ עג: נקמן מח.

[נקמן כה. פא.:]

[נקמן עה: ב"מ ט:]

[קדושין מח.]

הגהות הב"ח
(ל) תום' ד"ה והילכתא וכו' ולמאי דכתי בכתי וכו' דסיוע ליה מצי:

גליון הש"ס
תום' ד"ה ואמ"ל וכו' דיכולה להפקירו · קמה מ"מ משמח בחלר דקנקה שהות בע"כ דמ"ו להפקיר: •

סב ב: מיי' פכ"ו מהל' גירושין הלכה ה סמג עשין נ טוש"ע חה"ע סי' קכד סעיף ז:
סג ב ג מיי' פ"ד מהל' גירושין הלכה ס סמג עשין נ טוש"ע חה"ע סי' קלו סעיף ג:
סד ד ה ו מיי' פ"ה מהלכות גירושין הל' יז סמג עשין נ טוש"ע חה"ע סי' קלו סעיף יח:
סה ז מיי' פ"ד מהלכות גירושין הלכה ו סמג עשין סב טוש"ע מ"ע סי' רמה סעיף י:
סו ח מיי' פ"ב מהל' גירושין הלכה יח סמג עשין נ טוש"ע חה"ע סי' קמו סעיף ד:

גיטין/מצוה
ב' הלכות גירושין הלכה יח על רבא שמשות ב"ש בגט - בעל מסיח ג'ילו במקום ואקנה במקום יחד זה ניקל לאחרו

מבנף
תוספות ריי"ד (מדפיס)
אוכי מקוף ת"ש האשה כותבת את גיטה והאיש כותב את שוברו שאין קיום הגט אלא בחותמיו.פי' אלמא האשה כותבת גיטה בנייר שלה ונותנו לבעל והבעל מחתימתו ונותנו לה ומנרשה בו ש"מ שגם האשה יודעת להקנות · ומהבא מוכיח שצריך הסופר להקנות הנייר וחדיו והקולמוס לבעל כדי שיהא הכל שלו: ועל היד של עבד ונותן לה את העבד ויפוק דכתב שיכול להזדייף הוא בעדי מסירה ור' אלעזר היא אי בעית אימא אפילו תימא ר' מאיר ובכתובות קעקע:

נ"ב
נ"ל
ת"ה
ב"ל
נוסחאות

אלא מהכח ערב היולח כו'· קשה לר"י דבריש הגוסח (כתוכות דף קב.) פליג ר' יוחנן וריש לקיש בחייב לחי לך מנה בשטר וקחמר התם כתבתי מהך דערב ופי' בקונטי' דפליגי לי מציכח הודלה ג"כ מטעם דערב מחייב ליה משום הודלה לנעשה ערב בשעת מתן משות מדמייתי לה עלה והכח מטעם בהסיח שטרח הוח מטעבד כפשוט להתחייב מעלה ולפי' ר"ת להתם ללח מפרש משום הודלה ניחח וי"ל דכתבתי פליני בן נמנ ור' ישמעלל בין שכתב בשטר ולחי מולה שהני ערב בין שכתב בו ולחי נעשה ערב מעכשיו דריש לקחי ערב היולח לחר חיסוס שטרות שטעות ממטן דפליגי בהודלה מדלח נקט בהחי ליטעון ערב ללח בשעת מתן משות חייב ומדמהדר ליה בסיפה הכי שהיה חוכך חכירו ממטן דפליגי נמי בחתוך ומייתי הכח מחתוך דמשתעבד לח"פ ללח היה השטר ללו ולפי' הקונטרס דפליגי בהודלה לח"ג דחתן הולין עליו כתב ידו נובה כו' התם בכתב וחתם תחתיו ופלוגתייהו ללח חתם ועדיי נמי ליידי כללח חתם לללח שכתב לחי ערב [ומסר לו השטר בפני עדים]:

והילכתא בכפות · כפות ויש בעיגן כדמשמע לקמן בהזורק (דף עח:) לחמר (ג) כתב לה גט ונתנו ביד עבדה יש ומשמרתו הכי זה גט ניעור ליט גט דהויה חלר המשתמרת ללח לדעתה ופריך ביש לחמי הוי גט חלר מהלכת היח וכ"ת יש לחי ומחמר רבח כל שלוחו מהלך לח קנה טומד ויוצא לח קנה והילכתא בכפות ופי' בקונטרס בהסיח קלמר רבח דניעור ליט גט וכן פסקו הלכות גדולות לכפות ויש בעיגן וליכח למימר הכי פירושו והילכתא בכפות לח תציב חלר מהלכת דלח דמי לעומד ויוצא וכיון דכפות מועיל יש לחוד כמי מועיל ולעולם רבח לח לחיי בכפות דמ"ל לחמי קלמר רבח ניעור ליט גט דהוי חלר המשתמרת ללח מדעתה לחפילו הוי משתמר לדעתה כגון שידיו כפותות בחבל ולוחזחו בידה לח הוי גט דחלר מהלכת היח דומיח דקלתה לה ללו דקלמר התם בפ"ק דכ"מ (דף ט:) דמיגח נייח ולחיכי דקח מסגיח חוחה לח הוי גט ללח"ג דמשתמרת לדעתה ללח ולחי רבח בכפות לחייבי וכי לח ידע לחכתי דחייבי בכפות הוה מני למיפרך מלי לחייבי דניעור ליט גט משום דמשתמרת ללח לדעתה לפי' משתמרת לדעתה כמי חלר מהלכת היח ללח לעניין בפרק נערה (דף מז·) מוילחה והיחה לח

אבל בחלר לגזור משום חלרה דבאה לחלר מכאן · ול"ת והח שמעינן בפיר מעבד ללח גזרינן משום חלרה דבאה לחלר מכאן וי"ל דבעבד ולחי לח גזרינן לחייבי בכפות ומילחא ללח שכיחה היח ולח גזרו בה רבנן: **אמן** שליחות מידה חיתרבי כו'. ול"ת בפ"ק דכ"מ (דף י:) חמרי' לחלר משום ידה לחתרבי ולח גרע מקליחות ובמליחה לחכות הוח קני לפ"ש שלחו עומד בגד חלירו ולח הוי דומיח דיד דקני מכח שליחות דזכין לחדם שלח בפניו ול"ל הכח דכתב לה שטר מתנה עליו חע"ג ללח הוי דומיח דידה דמתנה ליחח בעל כרחה מתגרש מכח שליחות וי"ל דדוקח לעניין שלח בפניו חמרינן ללח גרע מקליחות לקטת כמידי דזכות הוח לו לבל בשלח דברים בעיגן דומיח דידה לח"ל חלר מהלכת חמלי לח קנה תקנה מטעם שליחות כמו שליח מהלך חע"ג דמטעם יד לח קני ול"ת דרב שימי מלי קניח לי חפוי דשליחות מוסלח ושלחה חיתרבי בדייתה היח בפ"ב דקידושין (דף מפ·) ומילחא דפשיטח היח לכ"ע וי"ל דרב שימי סבר כיון דלחכתן בשליחות דמתגרשת בלח הגעת גט לידה חע"ג דליחח בעל כרחה לעניין חלר נמי דחיתרבי משום יד לח מיסתבר ליה למימר דקפיד קרח שהכי דליהוי דומיח דיד ולחבי מהדר ליה דחין להביח רליה מקליחות לחלר כיון דשליחות חיתרבי מוסלח ושלחה חיתרבי משום יד:

ואיבעית לימח שליחות לקבלה נמי לחכתן בעל כרחה · מסמע שרולה לומר דחפי' חיתרבי שליחות מידה ניחח כיון דלחכתן שליחות בע"כ ע"י חב חע"ג דשלחה שליח לח הוי חלח מדעתיה חשיב ספיר דומיח דידה ושימה דשלחה מחנה נמי חע"ג דליחח בעל כרחה ניהוי דומיח דידה כיון דלחכתן חלר בעל כרחה כגון שלחה לכן דחמן בהזורק (לקמן עז·) דמגורשת ולחמר רבינו יעקב דשלחה דמקודם לכן לח הוי בעל כרחה כמו שליחות דחב *דיכולה להפקירו ולח מתגרש עוד טל ידו לבל שליחות דחב לי לפסכר לה לעכב בשום ענין שלח יקבל גט בעל כרחה · ולוחן: **שכן** חב מקבל גט לבתו קטנה בעל כרחה · ולפי' בעל כרחו של חב מתגרשת כשנותן לו בעל כרחו כדמוכח בפ"ב דקדושין (דף מד·) דלמר קדושין דמדעת לבים ולח היל גירושין דבע"כ בין היל בין לבים פירוש כיון דבעל כרחו של חב מתגרשת יכולה היל לקבל כמותו וכן פירש שם בקונטי' ועוד למיכין התם בערה מהו שתשמה שליח לקבל גיטה מיד בעלה כיד לבים דמיח לו כחלר לבים דמיח משמע דע"י חלר לבים מתגרשת שלח מדעתו כמו שהיל מקבלת שלח מדעתו לפילו שם כחלר לבים דמיח:

*על עלה של זית · דוקא עלה של זית וכיוצא בו דמתקייס כדתניא במשפחת על עלה של זית וחרוב ולענין וכל דבר שהוא של קיימת כשר לכתב ועלה וכל דבר שאינו של קיימת פסול: **יצא** פי' רבינו שמואל דוקא בבעלי חיים לא במחובר לקרקע שעוקר דבר מגידולו מציא מחוסר קלילה ומדע דבסמוך מיפלגינו לחבי ורבא כשכתבו על עלה של עץ נקוב דרבא גזר שמא יקטום לבל כשאינו נקוב משמע לפי' יקטום כשר וכן פירש הרב רבי שמעיה בפיבוהו ואם כתב גם בקלף גדול ואח"כ חתכו לפי זה כשר ומעשה היה בימי ה"ר יצחק ברבי מנחם ופסלו ומחלקו עליו גדולי הדור וכ"ג פוסל וכן ר"ת היה מחמיר מדקתמר בסמוך כתבו על חרס של עץ נקוב כשר דקקיל ליה ויהיב לה ניהלה והא דלא פליג עלה רבא משום דליכא למיגזר שמא יסבר העלין לחין דרך שכובו כמו בקרן של פרה דלא גזרי שמא יקלו לחין דרך ליקלן וחוקא בעלה גזרי שמא יקטום ולאו דוקא נקט עלה של עץ נקוב דהוא הדין כשאינו נקוב דלא משום רבותא דהבי נקטיה דלפיכך בנקוב מכשיר ועוד תו"י דמסתבר לחין התם קוצה את הגמ שכתוב על עלה של עץ נקוב במשיכה העלין לו כהגבהתו כל זמן שלא פסקה ניקח עלה כדלמדינן בסמוך מכר בעל זרעים לבעל עלין לו קנה עד שיחזיק בזרעים אבל במשיכה העלין לו קנה דלכתי מציני מוכרין בשעת משיכה והא דמכשיר לבי משום דקקיל ליה ויהיב לה הייט דהמיתתו במקום שפוסקת יניקת העלין והשתא הוי רבותא טפי דמכשיר לבי בעלין נקוב דלא גזרי דיהיב לה בפסיקת היניקה חמו כלא בפסיקת היניקה וקמ"ל גמי הע"פ צריך ליתן לה בפסיקת היניקה לא תציב בכי מחוסר קלילה וי"ו מייתי לשיה לפי' ר"ת דמציב בפ' כמוי הלס (חולין דף פט:) עפר עיר הנדחת מחוסר קלילה וקיבה ומריפה ויותר נחצב מחובר גמ בקלף גדול מחיבור עפר עיר הנדחת והא דלא תציב בקורה הנעשה בארץ ממחוסר קלילה בפ' עגמר הדין (סנהדרין דף מו:) משום דלא תציב חיבור לקרקע טוי ולי"ת דוקא מחוך מקלף גדול תציב מחוסר קלילה אבל חוקף מן הגמ דבר מועט כמו שעושין לייפוטו לא תציב בהבי מחוסר קלילה כלמדני לעיל גזייה לזמן ויהבי ניהלה כו' בין שיטה לשיטה בין חיבה לחיבה מה נגי וכייע שני מקמע דדבר מועט לא תציב מחוסר קלילה: **תלמוד** לומר וכתב לה מ"מ · ור"ת ואימא וכתב כלל ספר פרט וחין בכלל לגלח מה שבפרט ו"ל ונתן חוד וכלל אע"ג דלא מייתי לגלח קמת מהכא דקידושין (דף כח:) מנלעא חין לי לגלח מלעא מנין לרבות הסול וכו' ת"ל ונלקחת כל דבר שהיקפו ניד ולא מייתי בבריייתא כללא בתרא ובסוגיא דהתם מוכח דכללא ופרט וכללא קא דרים ונתת בחוזו חוד וכלל: **מה** ספר דבר שחין בו רוח חיים · לא בעי למימר מה ספר דבר הבא מב"ח כו' לאפוקי עלה וטבלא ופיקס לא ע"ג דבפ"ק דקידושין (דף יז.) גבי הטעמה למרי' דאי כתיב לאן ה"ל דוקא ב"ח חין לי לחבל גדולי קרקע לא שמח לא תציב כל כך לד תסוב דבר הבא מב"ח כמו לא כל בעלי חיים עלמן ושוה להבל כפי מה שדומה לחכמים נקיט בכל ת' עניין הרחוי לו דבפ' בכל מערבין (עירובין דף כה:) נקט פירי מפרי וגידולי קרקע וכסוכה (דף יח:) מה מגיגה דבר שחינו מקבל טומחה [וגידולו מן החלרן] (וחינו חוכל): **בבתיבה** מתגרסת · תני וכתב לה כתיב אחד לרשיון וכתב לה לשמה ומוכתב אחריהן בבתיבה מתגרסת ומלה לה ולא לה ולחברתה ג): **ואינה** מתגרסת בכתב · לך דרשה לרבות ד) לבל לחבי נפקא ליה דאיכא מתגרסת בכתב מסברת דיתמרו כסף מכנים כו' ות"מ לתיקוך לדידיה נמי וכתב למעוטי תלוה ותסח ג) ממעט תלוה מספר כורתה היינו דדרשה רבי יוסי הגלילי ונקט לה לפי שהיה פשוטה וכן רגיל בכמה דוכתי ה): **שלא** תלבי לבית חבין לבית לעולם חין זה כריימות · תימה הח סח חמר חביה לו חס מכר לו חת שיבה חו בית חביה כדחמר בהמוחפין (בגלריס דף מו:) קושה לביחך שחיני נכנס שדך שחיני נוקח מה לו מכר לחחר מוחר יש לומר דכל יוחיי חלניו קרוים בית חבין וחפילו שחת כדכתיב (נרחמיה נח) שבי חלמנה בית חבין גבי חמר וכבר חת חביה כדמוכחי קרחי ה):

ורבי יוסי הגלילי מכלת כריימות כו' · קשה לרבינו חס דבפ' המגרש (לקמן פג:) קחמר על דבנן דרבי חלעזר בן עזריה דכלת כריימות לח דרשי וי' יוסי הגלילי הוח בכלל דבנן דהחם ויש לומר דלח דרשי כלת כריימות להיות דרשה דהחם ולח בעי למימר דלח דרשי כלל עיין

ז) [לקמן פז.] ח) [קידושין ה.] ג) [קידושין נ:] ד) [עי' חוס' שיטה מקובצת ח"ק ת. ד"ה בכתיבה ותוס' מ"ק ת. ד"ה נפקא ותוס' מנילה כ. ותוס' סנהדרין לה: ד"ה דכתיב ותוס' זבחים קי. ד"ה והכותב ותוס' כריתות טו. ד"ה ערוה] ט) [עי' חוס' שיטה מקובצת ח"ק ת. ד"ה ע"מ ותוס' סוכה כד: ד"ה ע"מ]

לא אפשר למציייה אלא קרן של פרה ליקצייה וליחביה לה? אמר קרא וכתב ונתן לה מי שאינו מחוסר בתיבה מציצה ונתינה: רבי יוסי הגלילי אומר וכו': מ"ט דרבי יוסי הגלילי? *דתניא "ספר" אין לי אלא ספר, מנין לרבות כל דבר? ת"ל "וכתב לה" מכל מקום, אם כן מה ת"ל "ספר"? מה ספר דבר שאין בו רוח חיים ואינו אוכל אף כל דבר שאין בו רוח חיים ואינו אוכל ורבנן? אי כתיב "בספר" כדקאמרת השתא דכתיב "ספר" לספירת דברים הוא דאתא ורבנן האי "וכתב" מאי עבדי ליה? מיבעי להו "בכתיבה מתגרשת ואינה מתגרשת בכסף" ס"ד אמינא *אקיש יציאה להיתה, מה היוייה בכסף אף יציאה נמי בכסף קמ"ל ואנלך נפקא ליה "מספר כריתות" *ספר כורתה ואין דבר אחר כורתה ואנלך מיבעי ליה "דבר הכורת בינו לבינה" *כדתניא *הרי זה גיטך על מנת שלא תשתי יין, על מנת שלא תלכי לבית אביך לעולם, אין זה בריחוק עד שלשים יום הרי זה בריחוק ואינלך "מכרת-כריתות" ואנלך "כרת-כריתות" לא דרשי: **מתני'** *אין כותבין במחובר לקרקע, כתבו במחובר תלשו וחתמו ונתנו לה כשר *רבי יהודה פוסל עד שתהא כתיבתו וחתימתו בתלוש ר' יהודה בן בתירא אומר אין כותבין *לא על הנייר המחוק ולא על הדיפתרא מפני שהוא יכול להודייך והכמים מכשירין: **גמ'** בתנו על המחובר והאמרת רישא אין כותבין? אמר רב יהודה אמר שמואל והוא ששייר מקום התורף וכן אמר ר' אלעזר א"ר אושעיא והוא ששייר מקום התורף וכן *אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן והוא ששייר מקום התורף ור' אלעזר היא *דאמר עדי מסירה כרתי וה"ק אין כותבין טופס שכמא יכתוב תורף כתבו לטופס ותלשו כתבו לתורף ונתנו לה כשר ויש לקיש אמר 'חתמו' שנינו ורבי מאיר היא *דאמר עדי חתימה כרתי והכי קאמר אין כותבין תורף גזירה שמא יחתום כתבו לתורף תלשו חתמו ונתנו לה כשר *"כתבו על חרס של עציץ נקוב=כשר-דשקיל ליה ויהיב ליה ניהלה, על עלה של עציץ נקוב: אביי אמר כשר ורבא אמר *פסול, אביי אמר כשר דשקיל

תורה אור

לא אפשר למציייה אלא קרן של פרה ליקצייה וליחביה לה? אמר קרא וכתב ונתן לה" *מי שאינו מחוסר בתיבה מציצה ונתינה: רבי יוסי הגלילי אומר וכו': מ"ט דרבי יוסי הגלילי? *דתניא "ספר" אין לי אלא ספר, מנין לרבות כל דבר? ת"ל "וכתב לה" מכל מקום, אם כן מה ת"ל "ספר"? מה ספר דבר שאין בו רוח חיים ואינו אוכל אף כל דבר שאין בו רוח חיים ואינו אוכל ורבנן? אי כתיב "בספר" כדקאמרת השתא דכתיב "ספר" לספירת דברים הוא דאתא ורבנן האי "וכתב" מאי עבדי ליה? מיבעי להו "בכתיבה מתגרשת ואינה מתגרשת בכסף" *אקיש יציאה להיתה, מה היוייה בכסף אף יציאה נמי בכסף קמ"ל ואנלך נפקא ליה "מספר כריתות" *ספר כורתה ואין דבר אחר כורתה ואנלך מיבעי ליה "דבר הכורת בינו לבינה" *כדתניא *הרי זה גיטך על מנת שלא תשתי יין, על מנת שלא תלכי לבית אביך לעולם, אין זה בריחוק עד שלשים יום הרי זה בריחוק ואינלך "מכרת-כריתות" ואנלך "כרת-כריתות" לא דרשי: **מתני'** *אין כותבין במחובר לקרקע, כתבו במחובר תלשו וחתמו ונתנו לה כשר *רבי יהודה פוסל עד שתהא כתיבתו וחתימתו בתלוש ר' יהודה בן בתירא אומר אין כותבין *לא על הנייר המחוק ולא על הדיפתרא מפני שהוא יכול להודייך והכמים מכשירין: **גמ'** בתנו על המחובר והאמרת רישא אין כותבין? אמר רב יהודה אמר שמואל והוא ששייר מקום התורף וכן אמר ר' אלעזר א"ר אושעיא והוא ששייר מקום התורף וכן *אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן והוא ששייר מקום התורף ור' אלעזר היא *דאמר עדי מסירה כרתי וה"ק אין כותבין טופס שכמא יכתוב תורף כתבו לטופס ותלשו כתבו לתורף ונתנו לה כשר ויש לקיש אמר 'חתמו' שנינו ורבי מאיר היא *דאמר עדי חתימה כרתי והכי קאמר אין כותבין תורף גזירה שמא יחתום כתבו לתורף תלשו חתמו ונתנו לה כשר *"כתבו על חרס של עציץ נקוב=כשר-דשקיל ליה ויהיב ליה ניהלה, על עלה של עציץ נקוב: אביי אמר כשר ורבא אמר *פסול, אביי אמר כשר דשקיל

תוספות רי"ד

ועל הקרן של פרה וכו' בשלמא יד עבר אי אפשר למקצייה אלא קרן של פרה נקצייה וליחביה (ויכיתביה ניהלי') [לה] אמר קרא וכתב ונתן מי שאינו מחוסר אלא כתיבה ונתינה יצא זה שמחוסר כתיבה קציצה ונתינה: ר' יוסי הגלילי אומר וכו' ס"ד דר' יוסי הגלילי דתניא ספר אין לי אלא ספר מנין לרבות כל דבר ת"ל וכתב ס"מ א"כ מה ת"ל ספר מה ספר שאין בו רוח חיים ואינו אוכל אף כל שאין בו רוח חיים ואינו אוכל. פי' אונתן בירדה קמסיק דה"ל כלל ופרט ופ) ורבנן אי כתב בספר כדקאמרת השתא דכתיב ספר לספירת דברים בעלמא הוא דאתא פי' אי כתב בספר הוה משמע יכתוב בקלף ומצית למימר דבי נמי מרבית מוכתב לה דומיא דקלף הוא דדבי השתא דכתב ספר אין זה אלא וכתב ספר כריתות ספירת דברי כריתות על כל מה דבעי לכתוב וקי"ל יחיד ורבים הלכה כרבים: **כתני'** אין כותבין במחובר לקרקע כתבו על המחובר תלשו וחתמו ונתנו לה כשר ור' יהודה פוסל עד שתהא כתיבתו וחתימתו בתלוש ר' יהודה בן בתירא אומר אין כותבין לא על הנייר המחוק ולא על הדיפתרא מפני שהוא יכול להודייך והכמים מכשירין. פי' אין כותבין במחובר לקרקע משום דבעי' וכתב ונתן מי שאינו מחוסר אלא כתיב' ונתינה יצא מחובר שמחוסר קציצה והילכך אי כתיבה במחובר פסול הוא. כתבו על המחובר וכו' ופריך והאמרת אין כותבין וכו' פי' דמשמע שהמחובר פסול והדר מכשיר ליה אמר רב יהודה אמר שמואל והוא ששייר מקום התורף וכן אמר רב אחא ששייר מקום התורף וכן אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן והוא ששייר מקום התורף ור' אלעזר היא דאמר עדי מסירה כרתי וה"ק אין כותבין תורף גזירה שמא יחתום כתבו לתופס ותלשו וכתבו לתורף ונתנו לה כשר פי' ר'

עין משפט נר מצוה

סז א מיי' פ"ג מהל' גירושין הל' ו סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קכד סעיף ג:
סח ב מיי' פ"ג מהל' גירושין הל' ו והל' ג סמג שם:
סט ג ד מיי' שם ופ"ח שם הלכה ו סמג שם טוש"ע אה"ע סי' קמב סעיף כ:
ע ה מיי' פ"ג שם הלכה ז סמג שם טוש"ע אה"ע סימן קכד סעיף ד:
עא ו מיי' שם פ"ד הל' ג סמג שם טוש"ע שם סעיף ב:
עב ז מיי' שם פ"ג הל' ז סמג שם טוש"ע שם סעיף ה:
עג ח ם מיי' שם הל' ט טוש"ע אה"ע סי' קמב סעיף ד:

גליון הש"ס

גמ' מי שאינו מחוסר · כעין זה מוצין דף קלא ע"ש ושם: כיצד? אי כתיב בספר · מי' פוסקים דף עח ע"ב: שם כתבו על חרס של עציץ נקוב · עי' לעיל דף ז ע"ב תוד"ה עציץ נקוב:

מראה מקומות ומפרשים את התוספות
ברש"י בד"ה ואינה מתגרשת בכסף
ד"ה ואינה מתגרשת בכסף
ד"ה ואינלך

גירסת הגר"א
◇ ג' שטות למסקי' (ד"ה) אחר בתה בקל בראשונה בקרקע

דכתיב ספר · חין זו חלה וכתב ספירת דברי כריתות, ועל כל מה דבעי לכתוב: **וכתב לה מלי עבדי ליה** · לדידהו לח חיכטריך לרבות כל דבר שכרי לח קבע הכתוב דבר לכתיבתו ומ"מ נקטינן ספר כריתות שמעינן: **ונתנה** מיד: **מגרשת בכסף** · חס חמר לה חילך פרוטה ומתגרשי לי בה: **לקיש ילפא לעויים** · כדכתיב ויעלה והיתה לחים לחמר": **סויים**: קידושין שמחוה בהן עלמה לבעל: **מספר כריתות** · מדמפיק כריתות לספר: **דבר שכורת** · שלח יהח בו חלחי המקבלן יחד חלח חלחי הכורת ומבדיל ביניהם: **נעולה** · חין זה כריתות · שכרי כל ימיה קשורה בו: **מכרת כריתות** · דמלי למיכתב 'ספר כרת': **מתני' חין כותבין** ממחובר · דכתיב וכתב ונתן שיהח מחוסר קלילה: **כתב על ממחובר כו'** · גמ' פריך הח חמרת חין כותבין: **נייר ממחוק** · יכול לחזור ולמוחקו עד העדים ולכותבו ויעביר חלחי שהיה בו ולח מוכחת מילחת דהח עדים נמי על המחק חתומים וכן דיפתרת חין ממק שלו ניכר וכגמ' ממרת חלחי דיפתרת: **וחכמים מכשירין** · גמ' מפרש לה: **נמי** [פוח שלייר] · סיפח דקחלי כשר והוח שלייר מקום התורף וכתבו לגחל חלישה: **תורף** · גלוין של שטר מקום כתים והחתם והזמן: **ור' אלעזר היא** · מחלי' דבעי כתיבה בחלוש דדרים "וכתב" דקרית לכתב הגמ' ולח "לחתימת עדים" דקרית לכתב הגמ' ולח "לחתימת עדים" כדי חלעזר היה לחמר חתימת הגמ חינה חלח מן התורה חלח מפני תיקון העולם הילכך "וכתב" דקרית לכתב הגמ קחי: **חתמו שניהו** · בסיפח דחמלי' חלמ חתמו ונתנו לה כשר ולח"ם שכתב כולו במחובר דכי כתיב "וכתב" דקרית לחתימת עדים שהיח עיקר ור' מחיר היח: **דשקיל ליה** · לכולוי עלין ולין כלן מחוסר קלילה ולין לחוש שמח יכבר החרם ויחן לה החתיכה והויח ליה קלילה, דלח מפסיד ליה לעלין: דשקיל

גמ' אי כתיב בספר · דמייך במלות ולימו דמקי לחבל בו ולח מבל בו יולח לחירוס ברלשי חבריס חלמח חיכו דלח לחבל בו: **ספר** · משמע קלף: **וכתב לה מכל מקום** · מדלח כתב ונתן ספר כריתות בידה: **מי כתב בספר** · משמע יכתוב בקלף ומלית למימר דכי רבי מ"כתב לה", דומיח דקלף הוא דרבי: **משמע דבעינן ספר** · חין זו חלח וכתב ספירת דברי כריתות, ועל כל מה דבעי לכתוב: **וכתב לה מלי עבדי ליה** · לדידהו לח חיכטריך לרבות כל דבר שכרי לח קבע הכתוב דבר לכתיבתו ומ"מ נקטינן ספר כריתות שמעינן: **ונתנה** מיד: **מגרשת בכסף** · חס חמר לה חילך פרוטה ומתגרשי לי בה: **לקיש ילפא לעויים** · כדכתיב ויעלה והיתה לחים לחמר": **סויים**: קידושין שמחוה בהן עלמה לבעל: **מספר כריתות** · מדמפיק כריתות לספר: **דבר שכורת** · שלח יהח בו חלחי המקבלן יחד חלח חלחי הכורת ומבדיל ביניהם: **נעולה** · חין זה כריתות · שכרי כל ימיה קשורה בו: **מכרת כריתות** · דמלי למיכתב 'ספר כרת': **מתני' חין כותבין** ממחובר · דכתיב וכתב ונתן שיהח מחוסר קלילה: **כתב על ממחובר כו'** · גמ' פריך הח חמרת חין כותבין: **נייר ממחוק** · יכול לחזור ולמוחקו עד העדים ולכותבו ויעביר חלחי שהיה בו ולח מוכחת מילחת דהח עדים נמי על המחק חתומים וכן דיפתרת חין ממק שלו ניכר וכגמ' ממרת חלחי דיפתרת: **וחכמים מכשירין** · גמ' מפרש לה: **נמי** [פוח שלייר] · סיפח דקחלי כשר והוח שלייר מקום התורף וכתבו לגחל חלישה: **תורף** · גלוין של שטר מקום כתים והחתם והזמן: **ור' אלעזר היא** · מחלי' דבעי כתיבה בחלוש דדרים "וכתב" דקרית לכתב הגמ' ולח "לחתימת עדים" דקרית לכתב הגמ' ולח "לחתימת עדים" כדי חלעזר היה לחמר חתימת הגמ חינה חלח מן התורה חלח מפני תיקון העולם הילכך "וכתב" דקרית לכתב הגמ קחי: **חתמו שניהו** · בסיפח דחמלי' חלמ חתמו ונתנו לה כשר ולח"ם שכתב כולו במחובר דכי כתיב "וכתב" דקרית לחתימת עדים שהיח עיקר ור' מחיר היח: **דשקיל ליה** · לכולוי עלין ולין כלן מחוסר קלילה ולין לחוש שמח יכבר החרם ויחן לה החתיכה והויח ליה קלילה, דלח מפסיד ליה לעלין: דשקיל

[עי' לעיל כב. תוס' ד"ה לח חל] [לקמן כג.] [לעיל ע: וש"כ] [לקמן כג. כו. כז: קידושין מח. כתובות לד. כאן נתחל קג.]

ורבא · דכתיב וכתב ונתן לה מחוסר קלילה: **תלמוד** לומר וכתב לה מ"מ · ור"ת ואימא וכתב כלל ספר פרט וחין בכלל לגלח מה שבפרט ו"ל ונתן חוד וכלל אע"ג דלא מייתי לגלח קמת מהכא דקידושין (דף כח:) מנלעא חין לי לגלח מלעא מנין לרבות הסול וכו' ת"ל ונלקחת כל דבר שהיקפו ניד ולא מייתי בבריייתא כללא בתרא ובסוגיא דהתם מוכח דכללא ופרט וכללא קא דרים ונתת בחוזו חוד וכלל: **מה** ספר דבר שחין בו רוח חיים · לא בעי למימר מה ספר דבר הבא מב"ח כו' לאפוקי עלה וטבלא ופיקס לא ע"ג דבפ"ק דקידושין (דף יז.) גבי הטעמה למרי' דאי כתיב לאן ה"ל דוקא ב"ח חין לי לחבל גדולי קרקע לא שמח לא תציב כל כך לד תסוב דבר הבא מב"ח כמו לא כל בעלי חיים עלמן ושוה להבל כפי מה שדומה לחכמים נקיט בכל ת' עניין הרחוי לו דבפ' בכל מערבין (עירובין דף כה:) נקט פירי מפרי וגידולי קרקע וכסוכה (דף יח:) מה מגיגה דבר שחינו מקבל טומחה [וגידולו מן החלרן] (וחינו חוכל): **בבתיבה** מתגרסת · תני וכתב לה כתיב אחד לרשיון וכתב לה לשמה ומוכתב אחריהן בבתיבה מתגרסת ומלה לה ולא לה ולחברתה ג): **ואינה** מתגרסת בכתב · לך דרשה לרבות ד) לבל לחבי נפקא ליה דאיכא מתגרסת בכתב מסברת דיתמרו כסף מכנים כו' ות"מ לתיקוך לדידיה נמי וכתב למעוטי תלוה ותסח ג) ממעט תלוה מספר כורתה היינו דדרשה רבי יוסי הגלילי ונקט לה לפי שהיה פשוטה וכן רגיל בכמה דוכתי ה): **שלא** תלבי לבית חבין לבית לעולם חין זה כריימות · תימה הח סח חמר חביה לו חס מכר לו חת שיבה חו בית חביה כדחמר בהמוחפין (בגלריס דף מו:) קושה לביחך שחיני נכנס שדך שחיני נוקח מה לו מכר לחחר מוחר יש לומר דכל יוחיי חלניו קרוים בית חבין וחפילו שחת כדכתיב (נרחמיה נח) שבי חלמנה בית חבין גבי חמר וכבר חת חביה כדמוכחי קרחי ה):

ורבי יוסי הגלילי מכלת כריימות כו' · קשה לרבינו חס דבפ' המגרש (לקמן פג:) קחמר על דבנן דרבי חלעזר בן עזריה דכלת כריימות לח דרשי וי' יוסי הגלילי הוח בכלל דבנן דהחם ויש לומר דלח דרשי כלת כריימות להיות דרשה דהחם ולח בעי למימר דלח דרשי כלל עיין

ז) [לקמן פז.] ח) [קידושין ה.] ג) [קידושין נ:] ד) [עי' חוס' שיטה מקובצת ח"ק ת. ד"ה בכתיבה ותוס' מ"ק ת. ד"ה נפקא ותוס' מנילה כ. ותוס' סנהדרין לה: ד"ה דכתיב ותוס' זבחים קי. ד"ה והכותב ותוס' כריתות טו. ד"ה ערוה] ט) [עי' חוס' שיטה מקובצת ח"ק ת. ד"ה ע"מ ותוס' סוכה כד: ד"ה ע"מ]

דשקיל ליה · לעלין ויסיב ניהלה: **שמע יקטוס** · העלה והוציא קליפה מן הממובר: **עד שיחזיק כורעים** · עלין הוי תלוש ומיקני במשיכה זרעים הוי מחוברין ודיין בקרקע ונקיעים בכפם בשעה וכחזקה ועד שיחזיק כגון דניכם לו בידיל דהויא חזקה וכלא יהיב משום קמיילי דלא יהיב זוזי מיקנו בכפף: **פחות כפלים** · ולא מכרו לקטע חלת עפה בו שוס מלאכה במקומו: **קף עלין לא קנה** · דמעלמין לא מיקנו בחזקה: **נקנו בארץ ונופו בפותם לארץ** · שהיה מוכח על הגבול ונוף הזרעים טופה חוץ לעלין חוץ לגבול: **בשר נקנו חולין** · שמשם הוא יונק ומייב כמעבר: **בשר נופו חולין** · ופטור מן המעבר מן התורה כחולה לארץ: **כדשמרוש** · חוץ לנקב כתוך קרקע תרץ יסרחל: **כולי עלמא לא פליגי** · דלא חלוי' חו בתר נוף החיל ומחובר ממש בארץ: **וכדשמרוש לא פליגי** · ליכא למאן דחזיל בתר נוף: **שתי גפות זו על גב זו** · וזו חלל זו וקרקעים בחחת גבוה מחברתה וגילול שלה זקוף והיכך ביניהם בגילול הגבוהה דעכשיו הוא בקרקעו של עליון ונופו בחויכו של תחתון: **של תחתון** · חלוי' בתר נוף: **כדקתני טעמא** · שהם יכלה תחתון למלאות גפתו כו' והוחיל ובידו למחות וגורס ליכך הזה זוכה בה **ולאו** מקוס הטייית נוף: **טבל וחולין מעורבין זה בזה** · אין לך פירי בחלין הזה שהין מקלטו מן הארץ שהוא טבל ומקלטו מהוסה לארץ שהוא חולין לפי שהיוקה מחעברבת ונפקא מינה שהין מעבדין מטבל ודאי עליו דהוי מן החיוב על הפטור ולא ממנו על טבל ודאי: **פגדל בחיוב** · מה שבחוך ארץ יסרחל: **מקלף נופו כו'** · ותע"ם כל שרשיו בארץ או בחו"ל אלמא בחר בחוך נוף: **ע"ש דרכן שמפון** · מהו להגדל בחיוב חייב ולא היוקה של שרשין מעלה ארף בכל הפרי ושורשי עבר זה מעלים ארף לפרי שבעבר זה: **דמפסיק גומא** · שן שלא מבדיל בחלמא השרשים ומפסיקין עד הגזע הלכך לרבן שמעון לא יקני מהדדי: **דהדרי ערבי** · שהעך שן הגזע ולמעלה שלא: **מר סבר מוילי מבלבל** · תע"פ שכל מה שיש שן השרשין בקרקע הוי מובל הוחיל וכשילא לחויב הוי מעורב ומבלבל ויקני מהדדי: **ומ"ם** · לחויב בחר נוף: **דמפיק ליה** · ליכא למאן דחזיל בחר נוף: **שלש עורות** · שן שלש

אבל בשטרות לא • פי' בקונטרס דקיימי לגובייתא ודילמא לא מפיק ליה עד זמן ארוך ויבטלו עדי מסירה את הדבר ומטעין לעדי חתימה והוא מזייף כתב העליון וחותם העדים עומד במקומו ופירושו דמוך דלמה ים לנו לטעות ולסמוך על עדי חתימה כדבר שיכול לזייף וכרלה לרבינו יצחק דטעמא משום דגזירת הכתוב הוא דלא מכשרי בשטרות לפיולי לאלתר דבעינן רלוי לעמוד ימים רבים ורבי יוחנן אמר לפיולי בשטרות דר' יוחנן לטעמיה דלפיולי עד שעברה ימים מידכר דכירי והא לפריך והא כתיב למען יעמדו ימים רבים הייט משום דסלקא דעתין דקרא למשעי שטרות קאמר דהי למימר לפיולי לאלתר מכשיר והשתא פריך שפיר והא בעינן רלוי לעמוד ימים רבים ותפילו לאלתר אין להכשיר וא"ת לר' אלעזר דאמר לפיל בשטרות בעלמא מי אמר שמא מאן עליו עדים דתנן בפ' בתרא (נקמן פו.) דלר' אלעזר גובה מנכסים משועבדים והייט בשטרות כדפי' בקונטרס וי"ל דשאני הין עליו עדים היין דכתוב על דבר שיכול לזייף והעדים מכירין לעולם שטר המכור לפניהם ואם היו מזייפין שוס דבר היה ניכר הזיוף לכל עוד שלא נהגיה דבהגיה תניא בפ"ק דקדושין (דף סו.) כתב לו על הנייר לו על החרס שדי מכורה לך שדי נתונה לך הרי זו מכורה ונתונה אלמא מכשיר ר' אלעזר אף בשטרות דבר שיכול להזדייף וי"ל דהא דקאמר הכא לפיל בשטרות לא ס"מ בשטרות העומדים לרחייה לפיל שטר מכר ומתנה שעשו לקנות בו לפי שעה הוי כמו גיטין וי"מ דאין חילוק בין דבר שיכול להזדייף לאין יכול בעדי מסירה לר"ת והא הכי פירושו לא הכשיר ר"ת אלא לפיולי לאלתר אבל לא לפסול עדי מסירה לאחר זמן אבל לר"ח אפילו לאחר זמן לא הכשיר אלא לפיולי לאלתר אבל לא לפסול עדי מסירה לאחר זמן ולא מפיק ליה עד זמן ארוך ויבטלו עדי מסירה את הדבר ומטעין לעדי חתימה והוא מזייף כתב העליון והוחם העדים עומד במקומו: **רבים** • אלמא בעינן דבר הרלוי לעמוד ולהתקיים והאי קרא בירמיה בשטרי מכר: **מתני'** **ואפי' מרם שומה וקטן** • גמ' מפרש לה: **כומכם מם גיטה** • ומקנתו לבעל ומוזר ומוכרו לה לגירושין: **שוכרו** • שובר פרעון כתובה שהחתה היא לה לבותבו ולמוכרו לו להיות לו לראיה: **גמ' ופפ' נלו בני דיעה ניגה** • ולא ידעו לכתוב לשמה. והוא

ר' אלעזר פיפ • דלמר מתיתת הגט לוקה מן התורה ולא סגי למיתביה בלא עדי מסירה לפיכך הוא דעבדי כריתות דעל כרחין בעינן עדים דילפינן (נקמן דף ג') ערוה 'דבר-דבר' מממון והלכך לא חייטין דלמא מזייפי להו למרן לריבי למיקרייה ולי הוה ניה מנהה לפיולי לאלתר אלא לפסול עדי מסירה לאחר זמן דאי לא מפיק ליה עד זמן ארוך ויבטלו עדי מסירה את הדבר וסמכין לעדי חתימה והוא מזייף כתב העליון וחותם העדים עומד במקומו דלמה ים לנו לטעות ולסמוך על עדי חתימה כדבר שיכול לזייף וכרלה לרבינו יצחק דטעמא משום דגזירת הכתוב הוא דלא מכשרי בשטרות לפיולי לאלתר דבעינן רלוי לעמוד ימים רבים ורבי יוחנן אמר לפיולי בשטרות דר' יוחנן לטעמיה דלפיולי עד שעברה ימים מידכר דכירי והא לפריך והא כתיב למען יעמדו ימים רבים הייט משום דסלקא דעתין דקרא למשעי שטרות קאמר דהי למימר לפיולי לאלתר מכשיר והשתא פריך שפיר והא בעינן רלוי לעמוד ימים רבים ותפילו לאלתר אין להכשיר וא"ת לר' אלעזר דאמר לפיל בשטרות בעלמא מי אמר שמא מאן עליו עדים דתנן בפ' בתרא (נקמן פו.) דלר' אלעזר גובה מנכסים משועבדים והייט בשטרות כדפי' בקונטרס וי"ל דשאני הין עליו עדים היין דכתוב על דבר שיכול לזייף והעדים מכירין לעולם שטר המכור לפניהם ואם היו מזייפין שוס דבר היה ניכר הזיוף לכל עוד שלא נהגיה דבהגיה תניא בפ"ק דקדושין (דף סו.) כתב לו על הנייר לו על החרס שדי מכורה לך שדי נתונה לך הרי זו מכורה ונתונה אלמא מכשיר ר' אלעזר אף בשטרות דבר שיכול להזדייף וי"ל דהא דקאמר הכא לפיל בשטרות לא ס"מ בשטרות העומדים לרחייה לפיל שטר מכר ומתנה שעשו לקנות בו לפי שעה הוי כמו גיטין וי"מ דאין חילוק בין דבר שיכול להזדייף לאין יכול בעדי מסירה לר"ת והא הכי פירושו לא הכשיר ר"ת אלא לפיולי לאלתר אבל לא לפסול עדי מסירה לאחר זמן אבל לר"ח אפילו לאחר זמן לא הכשיר אלא לפיולי לאלתר אבל לא לפסול עדי מסירה לאחר זמן ולא מפיק ליה עד זמן ארוך ויבטלו עדי מסירה את הדבר וסמכין לעדי חתימה והוא מזייף כתב העליון וחותם העדים עומד במקומו: **רבים** • אלמא בעינן דבר הרלוי לעמוד ולהתקיים והאי קרא בירמיה בשטרי מכר: **מתני'** **ואפי' מרם שומה וקטן** • גמ' מפרש לה: **כומכם מם גיטה** • ומקנתו לבעל ומוזר ומוכרו לה לגירושין: **שוכרו** • שובר פרעון כתובה שהחתה היא לה לבותבו ולמוכרו לו להיות לו לראיה: **גמ' ופפ' נלו בני דיעה ניגה** • ולא ידעו לכתוב לשמה. והוא

ואא שמחטו ואחריס רואין אותן כו' ואחרי' בגמ' (שם יב:) מאן תנא דלא בעי כוונה לשמיתה כו' התם מיירי כשאינו מלמדו לכוין לשמותו אלא רואה שהוא מעלה עשן בשעת שחיטה ואינו יודע אם לשם חולין אם לשם קדשים ואין לו לחוש שמא לשם חולין שחט ואפילו הכי אסור דכיון שלא כיוון לשם קדשים לא עלתה לו לשם קדשים

ואפילו שפיר גדול עומד על גביו · ותימה לו לתנא לעולם כלשון פלוני דקסבר ל"ש [תוספות ר"י] היינו עדי מסירה דכולי עלמא בחומרי' היינו עדי מסירה דכולי עלמא בחומרי' וְתַנְיָא קָתָנֵי ולא תירצו לתלמודי דקתני בגדול עומד על גביו: **לדעתיה דנפשיה עבד.** דהא גדול הוא ויש בו דעת ואע"פ שזה אומר לו כן אמה הוא גמר בלבו שמא אחר אבל קטן אין בו דעת אלא למה זה מצווהו: **לאו מילתא היא דאמרי דמדקתני ליה לעובד כוכבים** · אלא מעתה עובד כוכבים ושרצל עומד כו' הוה ליה למיתני דפסול, ולחי כשר הוא ואפילו אין ישראל עומד על גביו וגבי קרקע שוטה וקטן כמי ליתא דלדבר אחת, ולאע"ג דאין גדול עומד על גביו כמי כשר [תוספות ר"י] היא דלא כתני למה דקתני לחתימת עדים: **דמדקאמר ליה לעובד כוכבים** · בסיפא דמתני': **לענין הכאה** · לפי שהיו בתורת גיטין וקידושין ואין לחוש שמא יכתוב לבעל שייך בו וגבי כתיבה שייכי ס"מ דוקא קתני בהכאה, ובכתיבה כשר כדקתני טעמא דאין קיום הגט אלא בחותמיו" ולא איכפת לן שמא יכתוב אלא לומר דאי תנא ושייל"ו ליה כמי לסיומי בסיפא: **סיפא** · דתניא פסול: **ר"ש היא דאמר עדי מסירה כרתי** · וחתימת עדים אינה מן התורה הילכך "וכתב לה" לכתב הגט ובעינן כתיבה לומר: **ופא ודאי** · כי כתיבי עובד כוכבים לאו לומר הוא דעובד כוכבים לחדעתא דנפשיה קעביד ומשום הכי תניא פסול: **לימר לך דנתן לומר היה כן** · [לעיל כח: וש"נ] **חתלתא דמילתא** היא וכן מסתבר דהא כשר מוקמינא לה נתן כר"מ [שם] ותנא דנכסי והא ודאי עובד כוכבים כו' בלשון קושיא ופרכינן להא דאמר רב נחמן עובד כוכבים כשר אמר רב נחמן כו' תירוצא הוא: **כשהוא כותבו לפניו כותבו לשמה** · הכי מסתברא כשהוא כותב קלמו לשמה כלפיו כותבו כולו לשמה אלמא לשמה בעינן: **מאי לאו כשהוא כותבו לתוכו לשמה לפניו כותבו לשמה** · דתוכו הוא עיקר: **והוא שעייר** · חרס שוטה וקטן: **מקום שפורף** · וכתב בן דעת לא התורף ולא בעי לאוקמה בגדול עומד על גביו ולא לאוקמה כר"מ: **לימא תורם** · אין קומטין לך: **לאן קודישך** · במקבציהו שלשלו בכתיבת גיטין הודישך אלין קום כח לשמה בכתיבה תלת בתחימה: **והאמר רבה בר בר חנה** · לעיל (לף כח:) גבי אין כותבין בממורר ר' אלעזר היה: **לממורלי** · רבה בר בר חנה ודבי זריקא: **מתני' מוץ מחרס שוטה וקטן כו'** · בגמ' מפרש לטולטו: **קיבל סקטן** · מיד הבעל להוליכו: **והגדיל** · קודם שמכרו לה: **גבי' דלמא בני דעה ניתנו** · וגבי שלימות-לית, בעינן ולא קטן דשליחות נפקא לן (בקדושין ל' מב.) מוקקו לסם לית שם לבית תבות, תחד לוקח"ל לכולן: **גלון הש"ם**

תום' ד"ה ס"ם וכו' מדע וכו' · עי' תשובת מהרי"ל מ"ג סי' שפ :

גלו כר סיפיא סוף · דתין להן קידושין ותין גיטין מוהגין בהם ובמידי דלנפשיה לית חזי, לית מלי למיעבד עלויתה לתתריני: **סם לא מור ונפשפש לא** · דטעמא משום דעה הוא ומריך להיות בן דעת לעשות שליחותו: **דיקא נמי** · לגבי פתוח ונסתמא לא תנא דוקא חזר ונתפתח: **מדקתני סיפא כו'** · תלמוד לומר דטעמא משום דעה הוא בעינן תחלה וסוף לבל סומא לא הוי טעמא משום דעה ולא בעינן תחילה וסוף אלא משום דכתיב "בפני נכתב" דלא בסומא נמי דוקא, ניתני כל שתחילתו וסופו בכשרות: **מפו שיעשה שליח** · לקבל גט מיד בעלה · ותהא מגורשת בקבלתו וס"ם נמי להולכה דמלה מדעתא היא אלא הכא בעלה בעיא למימר: **מכלל**

והא קתני פקח ונסתמא וחזר ונתפתח חזר ונתפתח אין לא חזר ונתפתח לא · ה"ה דאע"ג דלא חזר ונתפתח ואיידי דקתני שפוי ונשתטה חזר ונשתפה דמעמא דחזר ונשתפה הוא לא חזר ונשתפה ונסתמא וחזר ונתפתח אמר רב אשי דייקא נמי דקא תני כל שתחילתו וסופו בדעת ולא קתני כל שתחילתו וסופו בכשרות כשר ש"מ פי' סומא בר דעת הוא ואינו נכלל בכלל זה ש"מ לא קאי הכי כללא אלא אשארא בלא סומא: אמר

"והוא שהיה גדול עומד על גביו א"ל רב נחמן אלא מעתה עובד כוכבים וישראל עומד על גביו הכי נמי דכשר וכי תימא ה"נ והתניא עובד כוכבים פסול לדעתיה דנפשיה עבד הדר אמר רב נחמן לאו מילתא היא דאמרי דמדקא פסיל ליה לעובד כוכבים לענין הבאה מכלל דלענין כתיבה כשר, והתניא עובד כוכבים פסולו ההיא ר"א היא דאמר עדי מסירה כרתי ובעינן כתיבה לשמה והאי עובד כוכבים אדעתיה דנפשיה קעביד אמר רב נחמן: אומר היה ר"מ "אפי' מצאו" באשפה חתמו ונתנו לה כשר" אתיביה רבא לרב נחמן "וכתב לה" לשמה מאי לאו כתיבת הגט! לא חתימת עדים, אתיביה רבא כל גט שנכתב שלא לשום אשה פסול אימא שנתחם שלא לשום אשה פסול אתיביה בשהוא כותבו כאילו כותבו לשמה מאי לאו בשהוא כותבו לתוך לשמה כאילו כותבו לטופם לשמה? לא, בשהוא חותמו לשמה כאילו כותבו לשמה ואיבעית אימא הני מתני' מני ר"א היא דאמר עדי מסירה כרתי ורב יהודה אמר שמואל יוהוא ששייר מקום התורף ובן א"ד חגא משמיה דעולא והוא ששייר מקום התורף ור"א היא ורבי זריקא אמר רבי יוחנן אינה תורה מאי "אינה תורה" אמר רבי אבא בר הודיעך שאין בח לשמה *ור"מ היא דאמר עדי חתימה כרתי, והאמר *רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן ר"א היא אמר"ו בינהו ואליבא דר' יוחנן: מתני' *הכל כשרין להביא את הגט חוץ מחרש שוטה וקטן והגדיל, חרש ונתפקה, סומא ונתפתח, שוטה ונשתפה, עובד כוכבים ונתגייר-פסול, אבל פקח ונתחרש וחזר ונתפקה, פתוח ונסתמא וחזר ונתפתח, שפוי ונשתטה וחזר ונשתפה= כשר, זה הכלל כל שתחילתו וסופו בדעת= כשר: גמ' בשלמא *חרש שוטה וקטן דלאו בני דיעה נינהו, עובד כוכבים נמי דלאו בר היתירא הוא אלא סומא אמאי לא? אמר רב ששת לפי שאינו יודע ממי נוטלו ולמי נותנו מתקיף לה רב יוסף היאך *סומא מוחר באשתו, היאך בני אדם מותרים בנשותיהם בלילה אלא בטביעות עינא דקלא בטביעות עינא דקלא? אלא אר' יוסף הכא בחיצה לארץ עסקינן דבעי למימר בפני נכתב ובפני נחתם" ולא מצי למימר, א"ל אביי אלא מעתה דמצי אמר-הבי נמי דכשר והא קתני פתוח ונסתמא חזר ונתפתח אין לא חזר ונתפתח לא? ה"ה דאף על גב דלא חזר ונתפתח ואיידי דקתני שפוי ונשתטה וחזר ונשתפה מעמא דחזר ונשתפה הוא לא חזר ונשתפה, תנא נמי פתוח ונסתמא וחזר ונתפתח אמר רב אשי דיקא נמי דקתני זה הכלל כל שתחילתו וסופו בדעת-כשר ולא קתני כל שתחילתו וסופו בכשרות כשר ש"מ בעון מיניה מרבי אמי *עבד-מהו שיעשה שליח לקבל גט אשה מיד בעלה? אמר להו מדקא פסיל ליה לעובד כוכבים מכלל

מתני' עובד כוכבים וישראל עומד על גביו ניחא דקסבר עומד על גבי עומד דכותבין לפניו אבל בעובד כוכבים ליכא היכרא דלפניו אלא מעתה עובד כוכבים ליכא היכרא דלפניו בהכי אבל למאי דלותקמ"ל בגדול עומד על גביו עובד כוכבים כמי ליתא ודלא כגדול עומד על גביו מיירי ות"ק הדרה קושיא לדוכתין

להא לאו בני דעה ניהו :

עובד כוכבים לדעתיה דנפשיה קעביד · תימה לר"י דכל"ן מעמידין (ע"ז דף כו:) בעבי רבי יהודה מילה לשמה ופע"ה קתני ימול לכתחלה ולא תמר לדלדעתיה דנפשיה קא עביד? ותומר ר"י להא דתמר לדלדעתיה דנפשיה עביד היינו שעושה שלא לשם ומגי כשלא לשם פסול לגט אבל עושה לשם כשר כדתמר בריש זבחים (דף כ:) משום דשלא לשם לאו לגירושין עומדת

אימא שלא לשם לשם אשה · תע"ג דסיפא קתני יתר על כן כו' ומוקי לה בגמרא כר"ש מ"מ מה שיכול לחזור ולהעמיד כר"מ מעמיד משום דקי"ל דשלא לשם פסול · מתני' ר"מ היא ות"ח והיכי קתמר שלא לשם פסול והא קתני סיפא שלא לשם כשר משום קול סופרים מקרין ובגמ' מפרש בסופרים העשויין להתלמד וי"ל דדרך סופרים לכתוב ולחתום גט כדי להתלמד :

והוא ששייר מקום התורף · תמתי דלקמן לעיל והא לאו בני דעה ניהו לחתם לעניין :

עובד כוכבים נמי דלאו בר היתרא הוא · תימה מני למימר משום דבעינן שלוחכם בני ברית ולא ניחא ליה למימר הכי טעמא דסייר לקמן בעבד : **ממני** טוטלו ולמי טוחנו · מכאן משמע לכריך סיכיך הכליח שזהו הבעל וזו היא לחתן ושמע ים לחלק לדוקא סומא סיכול להטעותו :

ו"ם לחום יותר שמא יטעוהו :

הוא הדין תע"ג דלא הזר ונתפתח כו' · והא דתמר בים יודע לו עדות עד (ב"ב דף קכח:) היינו לעדות שלא נסתמת ונסתמת פסול לעדות אחר הכא דגבי גט לפי' אחה נאמנת "תדע דלפילו סומא מעיקרא קתמר הכא "לאו סומא תמתי לא :

לון

תוספות רי"ד

והוא שיהא גדול עומד על גביו · פי' ור' אלעזר הוא דאמר עדי מסירה כרתי והאי וכתב לה על כתיבת הגט קאמר ובעי' דליהוי לשמה וכיון דגדול עומד על גביו ואומר להן כתבוהו לשם פלוני ושלונית כשר א"לרב נחמן אלא מעתה נכרי וישראל עומד על גביו הכי נמי דכשר וכ"ת הכי נמי והתניא נכרי פסול נכרי אדעתא דנפשיה קעביד אי' ולא מהני ביה ישראל עומד על גביו ורב יהודה אמר שמואל והוא ששייר מקום התורף ור' אלעזר הוא ופיפא דקתני שאין קיום הגט אלא בתי"ד הינו עדי מסירה דרוב ניסין נמסרין בפני החתומין : הכל כשרים וכו' בשלמא הרש שוטה וקטן לאו בני דעה נינהו ובעינן שיהא השליח בר דעת דומיא דשולחו וכמו שאין הקטן עושה שליח לעצמו כך אינו נעשה שליח לאחרים ואפילו לס"ד לקטן בפ' התקבל דקטן זוכה לעצמו הכא הוא משום דזכיית קטן מדרבנן אבל לאחרים אינו זוכה עד שיביא שתי שערות נכרי נמי לאו בר כריתה הוא ובמידי דלנפשיה לא חזי לא מצי למיעבד להאחרינו אלא סומא פ"ט ואפילו לא ואפילו רב יוסף הכא בחוצה לארץ עסקינן ומשום דבעי למימר בפני נכתב ובפני נחתם ולא מצי א"ל אביי אלא מעתה פקח ונסתמא דמצי אמר הכי נמי דכשר וכ"ת הכי נמי

מגנה קושיא ד"ה ותתניא

מגנה קושיא ד"ה ותתניא

מגנה קושיא ד"ה

נושא/מגנה

נושא/מגנה

נושא/מגנה

ב' גיטין

ב' גיטין

ב' גיטין

מכלל דעבד כשר *אמר רב אסי אמר רבי יוחנן "אין העבד נעשה שליח לקבל גט לאשה מיד בעלה לפי שאינו בתורת גיטין וקדושין, מתקיף לה ר' אלעזר מעמא במילתא דליתיה הא במילתא דאיתיה כשר, והא 'עובד כוכבים' והא 'כותי' דאינהו בתורת תרומה דנפשייהו דתנן * העובד כוכבים והכותי שתרמו משלהם תרומתם תרומה ותנן *העובד כוכבים שתרם של ישראל אפי' ברשות אין תרומתו תרומה מאי מעמא לאו משום דכתיב *(אתם) "גם אתם" מה אתם ישראל אף שלוחכם ישראל? *אמרי דבי ר' ינאי-לא, מה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית אמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן "אין העבד נעשה שליח לקבל גט אשה מיד בעלה לפי שאינו בתורת גיטין וקידושין, ואע"פ *ששנינו *הרי את שפחה וולדך בן חרין אם היתה עובדה זכתה לו מאי "אם היתה עובדה זכתה לו"? כי אתא רב שמואל בר יהודה אמר ר' יוחנן אמר רבי תרתי אמר: "נראין דברים ששעבד מקבר גט לחבירו מיד רבו, שלו, ואם לחשך אדם לומר זו הלכה שנויה-אם היתה עובדה זכתה לו אמור לו שני גדולי הדור פירשו את הדבר ר' זירא ור' שמואל בר רב יצחק חד אמר הא מני רבי היא דאמר *המשחרר חצי עבדו קנה וחד אמר מאי מעמא דרבי בהא קסבר *עובר ירך אמו הוא ונעשה כמי שהקנה לה אחד מאבריה: מתני' *אף הנשים שאינן נאמנות לומר "מת בעלה" נאמנות להביא את גיטה-חמותה ובת חמותה וצרתה וילמתה ובת בעלה, *מה בין גט למיתה? שהכתב מוכיח. *האשה 'עצמה מביאה את גיטה ובלבד שהיא צריכה לומר "בפני נכתב ובפני נחתם": גמ' ותניא "בשם שאין נאמנות לומר מת בעלה כך אין נאמנות להביא גיטה" אמר רבי יוסף לא קשיא *כאן בארץ כאן בחו"ל. בארץ דלאו אדיבורה דידה קא סמבינן מהימנא בחו"ל דאדיבורה דידה קא סמבינן לא מהימנא, א"ל אביי *אדרבה *איפכא מסתברא בארץ דאי אתי בעל מערער *משגחינן ביה דאיכא למימר לקלקולא קא מכוונה לא מהימנא, בחוצה לארץ דאי אתי בעל מערער-לא משגחינן ביה מהימנא, תניא כוותיה דאביי ר"ש בן אלעזר אומר משום ר"ע *אשה נאמנת להביא גיטה מק"ו: ומה נשים שאמרו חכמים אין נאמנות לומר מת בעלה, היא שנאמנת לומר 'מת בעלה' אינו דין שנאמנת להביא גיטה וממקום

מכלל דעבד כשר זכי סיכי לכשר להכתה להיות שליח להתגרש כך כשר לקבלה להיות שליח להתגרש שליח חילוק טעם ביניהם: **פא במילתא דליתיה** - כגון תרומה שאסור לעבד לאכול מבל ואם יש לו מבל שניתן לו ע"מ שתן לכהן כדו מפרים תרומה הימנו ותרומתו תרומה לעבד כאילו בכל מלוה ושתית נמי דכשר להיות שליח להתרם: **שתרמו** קדושין מח: **פא שלהן תרומתן תרומה** - ואסורה לזרים דסבר אין קנין לעובד כוכבים בתרן ישראל להפקיע מקדושת מעשר והקדש העובד כוכבים הקדש כדילפי' (תוען דף יג:) מאים אים לרבות את העובדי כוכבי' שעובדים גדליס ועבדות כישראל: **דאיתו ברשותו** - של ישראל שעשתו שליח שיתן תרומתו תרומה: **מאי טעמא** - דליתיה דתרומה דכתיב "כן אתם" וכתיב "גם אתם" לרבות שלוחכם ישראל ומהאי מיעוטא ליכא למעוטי נמי לעבד שתרם את של ישראל ברשותו: **בני ברית** - מהולים וכאן בכריתת מעת: **אף שלוחכם בני ברית** - לאפוקי עובד כוכבים שאינן בני ברית (בכריתת עת) מתוטב עליך ונו': **ואפ"פ ששנינו** - בכריתת במס' תמורה (דבריס כח) בן חורין אם היתה עובדה זכתה לו לעובר בקבלת גט זה להיות משוחרר: **מאי אם היתה עובדה** - מה ענין "שחרור" אצל "גט" דקאמר "אע"פ ששנינו" הא ולאי בתורת שחרור שליח היתה: **ר' יוחנן פרעי אמר** - אחדא הא דגט לחבה, ושעד לחריתי, ולמילתא לחריתי קאמר "אע"פ"-והיינו מילתא לחריתי "גרשתי לשלוחי" "שלחתי לשלוחי" דבכל הנך מקבל גט שהרי "גרשתי" "שלחתי" ולא "נתן לו שליחי": **מת בעלה** - כדי שתנשא לכהן: **ואפילו** - אפילו לא נתן לה אלא הגט: **ואפילו** - אפילו לא נתן לה אלא הגט: **ואפילו** - אפילו לא נתן לה אלא הגט

ומקום שכתב. כלומר הואיל ומיניהו גמרינן נגמור נמי להא דמה לן לריכוי לומר כו' ומדקתני בברייתא מיהו לריכוי שיאמרו כו' שמע מינה בתוספ לאתרן עסקינן לחתני: **ורבי יוסף.** מלי למימר: **ריפא וסיפא בתוספ לאתרן.** הכל בסדרן להביא לה הגט תוקימנא בתוספ לאתרן מדקתני סומא וסיפא התחה עלמה כו' בתוספ לאתרן דקתני ובלבד שתהא לריכה לומר: **ומליעפא.** לף הנשים כו' מוקי רב יוסף בארץ: **כתב ופא.** לריכה לומר בפני נכתב ולחבלי לא תיכוכיך לשיחני כתב ופא דהכי משמע מה בין פה לגט לפה דמיתה לחת שהכתב מוכיח עמו: **מי מעת גט לידה.** במקום שקבלתו בעיא למיקלה לגט מגוהצת היא ולינה לריכה להביאו בפניו חת לרחוק בעלמא ולמה לה לומר בפני נכתב הא לאו חת שלית היא: **קוף קוף כי מעיא לפתם מיגרשה לה.** ע"י קבלה לחשובה דמעלה בעלמא הוא דלא תתגרש עד לוחו מקום והרי נתקיים התנאי ולאו שלית היא: **לאחנויי מלרעא.** דהויא שלית להולכה עד התם ובמתי מלרעא הוא דמגרשה: **פא דרבא.** לקמן (עח.): **לא אמר כלום.** דבטיגן ובקן: **וכי מעיא פתם פוי.** חת גופיך שלית דידך לקבלה וקבלי מידך: **ופא לא חזרה שליחות חצל הבעל.** שלית' לא מיקרי חצל המשלחת מזה שרלוי לחזור חצל שולחו ולומר "עשימי שלימותך לחברך" וזו היא רלויה לחזור שהרי לא נשתלחה חצל לעשות ולא"כ נעשית היא בעל המעשה וכעל השליחות קודם שתחזור: **שוי.** היכי לחיכית שלית לקבלה דהשתח לא פסק שלימותה מיגה ורלויה לחזור: **סיימא כו'.** לקמן בפרק התקבל (סג:) ומעמיינהו מפרשי הכא בסמוך: **טעמא מאי.** מילולא הוא טעמא מאי חמרי' ליו חשה שוקה שלית לקבל גיטה מיד שלית בעלה: **משום בזיון דבעל.** לסבלוה מבזה שחין היא עלמה מקבלתו' הלכך לא ניחת ליה שיהא שלוחו מוסר לשלוחה ולו מסר לו הוי גיטה דלחו לכבי שדרוהו להחי דבשלמת מיד הבעל עלמו כיון דהיכו גופיה מסר לשלית חשתו הא קא חזיק לחו קפיד חבל כל כמה דלא חזיק, חמרי קפיד: **הכא בעל לא קפיד.** שהרי כן טוה לה: **ומשום מלרס שבשה לאחר מכאן.** דלמיין להדיי שבשורק גט לחבר תבירו וחתר כך קמלה היא החבר הרי **נותן עשבו** לת בחלקך שלית להוליך והיית בשקולתו עשתלו שלית לקבלה ולחי לחכשורי מהניא טעמת ושלו כדין הוא דחבר לאו משום שלימות חתרבי חלת משום ידה והניא שעמת דשחיטה לאו יהה הוא: **שוי שלית.** לחבינא להולכה כדי שתהא שלימותה חוזרת חצל הבעל ולחבר זמן קבלי ניטיך מיניה ושלית שעשה שלית לחריון דמהחי הכא יתר מיכן ולא"ת והיכי שייך למיתני הכא יתר מיכן דמשמע דכל הגט (לקמן דף כפ:) שהשליח הרחשון עושה לת השני בניה דין ותומר לפניהם בפני נכתב ובפני נחתם: **הדרן עלך המביא שני**

כל סגט: **קול סופרים.** כותבי גיטין: **יתר מיכן.** בגמרת מפרש מהי יתרת דכולהו: **ונמלך.** חזר בו מלגרש גדולה

ומקום שנהגו אין מעכבין ושוב אין הבעל יכול לערער כדאמרי' לעיל גם האשה היא נאמנת בק"ו לומר בעלי גרשני בזה ומה צורך שתאמר בפני נכתב ובפני נחתם. ואפילקא כגון דא"ל הוי שליח להולכה עד דממית לב"ד של פלוני וכי ממית להחם שוי שליח להולכה בפני אותו ב"ד וקבלי נישוך נישוך ביניהו אי נמי כי ממית להחם אימא קמי בי דינא בפני נכתב ובפני נחתם ולישוני שליח להולכה ויחזיר לי גיטי ומכאן מוכח כי כל אשה הבאה ומביאה ניפה בידה ואומרת בעלי גירשני ביה שהיא נאמנת אע"פ שידענו שהיתה א"א ואין אנו צריכין שתביא ראיה בפנינו בפני מי נתנו לה או לקיים עידי הגט אלא היא נאמנת לומר לי בפני עדי פסידה אבל אמרה בעלי נתנו לי ביני לבינו אינו כלום דהלכה כר' אלעזר דאמר עדי פסידה כרתי ואם היו עדיה בעיר כגון שנתגרשה כאן בוראי שהיינו מלריכים אותה להביאה בפנינו אבל אחרי שהיא באה מדיינת הים ואומרת בעלי גירשני בגט זה בפני עדי פסידה נאמנת מק"ו שנאמנת לומר מת בעלי כדאמרן לעיל אבל אם היא אומרת גירשני בעלי ואינה מראה ניפה בפנינו בוראי אינה נאמנת שהרי ק"ו מחשש נשים למדנו והחם בלא גם בידם אינן נאמנות אף היא נמי בלא ניפה בידה אינה נאמנת. עיין לקמן בפרק המגרש: **סליק פרקא**

כל גט שנכתב שלא לשם אשה פסול כיצד היה עובר בשוק ושמע קול הסופרים מקרין איש פלוני מגרש את פלונית ממקום פלוני ואמר זה שמי פסול מלגרש בו יתר כותב לגרש בו ונמלך מצאו

וממקום שבאת מה להלן צריכות שיאמרו בפנינו נכתב ובפנינו נחתם אף היא צריכה שתאמר בפני נכתב ובפני נחתם אמר רב אשי מתניתין נמי דיקא דקתני **האשה עצמה מביאה ניפה ובלבד שתהא צריכה לומר כן שמי פלונית ושפי פלוני וספא בחוצה לארץ מציעתא בארץ אין בישא וספא בחו"ל מציעתא בארץ כמאי? מדקתני *מה בין גט למיתה שהכתב מוכיח ולא החני שהכתב ופה מוכיח: האשה עצמה מביאה כו' אשה מכי מטו ניטה לידה אינרשה לה אמר רב הונא באומך "לא תתגרשי בו אלא בפני ב"ד פלוני סוף סוף כי מטיא התם אינרשה בה: אלא** אמר רב הונא בר מנוח משמיה דרב אחא ברי"ה דרב איקא–דאמר לה כי מטית התם אתנחה אארעא ושקליה, **צא בבי** הוה ליה "טלי *גיטך מעל גבי קרקע" ואמר רבא "טלי גיטך מעל גבי קרקע" לא אמר כלום? **אלא** דאמר לה "הוי שליח להולכה עד דמטית התם וכי מטית התם הוי שליח לקבלה וקבלי את גיטך והא *לא חזרה שליחות אצל הבעל? דאמר לה "הוי שליח להולכה עד דמטית התם וכי מטית התם "שוי שליח לקבלה הניהא למ"ד *אשה "עושה שליח לקבל גיטה מיד שליח בעלה, **אלא** למ"ד **אין** האשה עושה שליח לקבל גיטה מיד שליח בעלה מאי איכא למימר? **מאמא מאי** משום האיכא *בזיון דבעל והאבא בעל לא קפיד, הניחא למ"ד משום בזיון דבעל **אלא** למ"ד *משום יחצרה הבאה לאחר מיכן" מאי איכא למימר? **דאמר לה** "הוי שליח להולכה עד דמטית התם וכי מטית התם "שוי שליח להולכה וקבלי את גיטך **ואפילו** אמר לה "הוי שליח להולכה עד דמטית התם וכי מטית התם אימר קמי בי דינא בפני נכתב ובפני נחתם, ומישני בי דינא שליח ולית"בוה ניהלוך":**

הדרן עלך המביא גט

כל *גט "שנכתב שלא לשום אשה פסול ביצד: *היה עובר בשוק ושמע קול **סופרים** מקרין "איש פלוני מגרש את פלונית ממקום פלוני" ואמר–זה שמי וזה שם אשתי" פסול לגרש בו, **שמא** *כותב לגרש את אשתו ונמלך, מצאו בן עירו ואמר לו "שמי כשמך ושם אשתי כשם אשתך" פסול לגרש בו, **יתר**

ואפילו אמר מיכן ולא מיקרי חצל המשלחת מזה לה חזרה שלימות כו'. שלית לת מיקרי חצל המשלחת מזה לזה שרלוי לחזור לשולחו לומר עכשיו שלימותך קודם שעשה שלית לחתרים ובקונטרס לת פירש כן: **חצרה** הבחה לאחר מכאן. פירש בקונטי' שכתן הגט בחלר בחבר ואין נרחה לחלר חבדו לת דמי לשלית להולכה חצל לומר ר"י שכתבו הבעל בחלר של עלמו ומכרו לאחרים והחשה קבלתו מאותו אחר ות"ת למה לי למיקבל משום חלרה הבחה לאחר מכאן הוה ליה למימר משום שלימות עלמה שהבעל עשה שלית להולכה והחשה תעשה אותו שלית עלמו לקבלה וכי האי גוונא לת מבעי משום חלרה חזרה שלימות חצל הבעל ואומר ר"י משום דאותו טעם שלת חזרה שלימות חצל הבעל היו בדוק כל כך לחיכת דמסקת לית לקמן בפרק התקבל (שם): **וכי** מטית התם שוי שלית להולכה. ות"ת שלית חצל ניתן לגיטין הוא ולא מצי משוי שלית כדאמר בפ' כל הגט (לקמן דף כפ:) גבי ההוא דאמר ניטך לדבימהו ואמר ליה יהביה לאבא בר מניומי אחת ולא אמר אחכמיה יתיב רבי ילחק ור' חניגא ור' אבהו אמרו ליה מסור מילך קמן אמר להו *רב ספרא והא שלית חצל ניתן לגיטין הוא ור"ל דהחם פריך שפיר דכיון שלת ניתן לגיטין אין לו לעשות חצל כמו שאמר לו הבעל ליתנו לאבא בר מניומי אבל הכא הרי הבעל נותן לה לעשות שלית להולכה:

אימר קמי בי דינא בפני נכתב. קלת תימה מה לי היא ומה לי בית דין ואמתי קאמר ואב"ח ואמת לשון זה חוכן מלשון רחשון דבלישנא קמת חיכה לומרת בפני נכתב ובפני נחתם אלא בשעה שחקבלתו חצל"ג לכתב חצל בשעה שחקבלתו חצל"ג דלמ' כל הגט (לקמן דף כפ.) ובכל לוכחת משמע שלריך לומר בשעה שהגט יולא מיד הבלית שמת הכא שיכולה לומר בשעת גירושין עדיף טפי:

הדרן עלך המביא שני

כל הגט. ושמע קול סופרים מקרין כו'. בסופרים העסוקים להתלמד עסקינן כדחמרינן בגמרת ולפני' למ"ד בפרק קמת דעיבורין (דף יג.) דמגילת סוטה מוחקין לה מן התורה חע"ג דבטיגן לשמה ותורה להתלמד עביד"ת כדחמר התם לעניין גט מודה כדפרשינן בפ' שני (נעיל דף כ.) ושפר תורה נמי פסלינן בפ' שני: **יתר** מיכן כתב לגרש בפ' נכתב ובפני נחתם אם אינך מאמינה לומר בעלי נתנו לי אלא קמהימנא לומר בפני נכתב ובפני נחתם שחכמים האמינה בק"ו א"ב נאמנת לומר בעלי נתנו לי והיום ומחר אי אתי בעל ומערער לא משגחי' ביה שכך היא נאמנת בעצמה כאילו היו שנים שהביאו גיטה

גמרא להסביר האם - מהו להאקדה שאשה אומרת אשתו גיטך ובריכה לומר בני ובת - בני אין גיטך ובת אין גיטך

מתניתין = קושיות (ודחיות) △ תשובות (ותירוצים) להסביר את האם)

כי ספרא ור' חניגא כניל רש"ל

תוספות רי"ד

ומקום שנאמן מה הן צריכות לומר בפני נכתב ובפני נחתם אף היא צריכה שתאמר בפני נכתב ובפני נחתם: האשה עצמה מביאה גיטה ובלבד שתהא צריכה לומר כן שמי פלונית ושפי פלוני וספא בחוצה לארץ מציעתא בארץ אין בישא וספא בחו"ל מציעתא בארץ כמאי? מדקתני סומא וסיפא התחה עלמה כו' בתוספ לאתרן עסקינן לחתני: **ורבי יוסף.** מלי למימר: **ריפא וסיפא בתוספ לאתרן.** הכל בסדרן להביא לת הגט תוקימנא בתוספ לאתרן מדקתני סומא וסיפא התחה עלמה כו' בתוספ לאתרן דקתני ובלבד שתהא לריכה לומר: **ומליעפא.** לף הנשים כו' מוקי רב יוסף בארץ: **כתב ופא.** לריכה לומר בפני נכתב ולחבלי לא תיכוכיך לשיחני כתב ופא דהכי משמע מה בין פה לגט לפה דמיתה לחת שהכתב מוכיח עמו: **מי מעת גט לידה.** במקום שקבלתו בעיא למיקלה לגט מגוהצת היא ולינה לריכה להביאו בפניו חת לרחוק בעלמא ולמה לה לומר בפני נכתב הא לאו חת שלית היא: **קוף קוף כי מעיא לפתם מיגרשה לה.** ע"י קבלה לחשובה דמעלה בעלמא הוא דלא תתגרש עד לוחו מקום והרי נתקיים התנאי ולאו שלית היא: **לאחנויי מלרעא.** דהויא שלית להולכה עד התם ובמתי מלרעא הוא דמגרשה: **פא דרבא.** לקמן (עח.): **לא אמר כלום.** דבטיגן ובקן: **וכי מעיא פתם פוי.** חת גופיך שלית דידך לקבלה וקבלי מידך: **ופא לא חזרה שליחות חצל הבעל.** שלית' לא מיקרי חצל המשלחת מזה לזה שרלוי לחזור חצל שולחו ולומר "עשימי שלימותך לחברך" וזו היא רלויה לחזור שהרי לא נשתלחה חצל לעשות ולא"כ נעשית היא בעל המעשה וכעל השליחות קודם שתחזור: **שוי.** היכי לחיכית שלית לקבלה דהשתח לא פסק שלימותה מיגה ורלויה לחזור: **סיימא כו'.** לקמן בפרק התקבל (סג:) ומעמיינהו מפרשי הכא בסמוך: **טעמא מאי.** מילולא הוא טעמא מאי חמרי' ליו חשה שוקה שלית לקבל גיטה מיד שלית בעלה: **משום בזיון דבעל.** לסבלוה מבזה שחין היא עלמה מקבלתו' הלכך לא ניחת ליה שיהא שלוחו מוסר לשלוחה ולו מסר לו הוי גיטה דלחו לכבי שדרוהו להחי דבשלמת מיד הבעל עלמו כיון דהיכו גופיה מסר לשלית חשתו הא קא חזיק לחו קפיד חבל כל כמה דלא חזיק, חמרי קפיד: **הכא בעל לא קפיד.** שהרי כן טוה לה: **ומשום מלרס שבשה לאחר מכאן.** דלמיין להדיי שבשורק גט לחבר תבירו וחתר כך קמלה היא החבר הרי **נותן עשבו** לת בחלקך שלית להוליך והיית בשקולתו עשתלו שלית לקבלה ולחי לחכשורי מהניא טעמת ושלו כדין הוא דחבר לאו משום שלימות חתרבי חלת משום ידה והניא שעמת דשחיטה לאו יהה הוא: **שוי שלית.** לחבינא להולכה כדי שתהא שלימותה חוזרת חצל הבעל ולחבר זמן קבלי ניטיך מיניה ושלית שעשה שלית לחריון דמהחי הכא יתר מיכן ולא"ת והיכי שייך למיתני הכא יתר מיכן דמשמע דכל הגט (לקמן דף כפ:) שהשליח הרחשון עושה לת השני בניה דין ותומר לפניהם בפני נכתב ובפני נחתם: **הדרן עלך המביא שני**

כל סגט: **קול סופרים.** כותבי גיטין: **יתר מיכן.** בגמרת מפרש מהי יתרת דכולהו: **ונמלך.** חזר בו מלגרש גדולה

ואמרי שהבעל נתנו לנו שהן נאמנים ושוב אין הבעל יכול לערער כדאמרי' לעיל גם האשה היא נאמנת בק"ו לומר בעלי גרשני בזה ומה צורך שתאמר בפני נכתב ובפני נחתם. ואפילקא כגון דא"ל הוי שליח להולכה עד דממית לב"ד של פלוני וכי ממית להחם שוי שליח להולכה בפני אותו ב"ד וקבלי נישוך נישוך ביניהו אי נמי כי ממית להחם אימא קמי בי דינא בפני נכתב ובפני נחתם ולישוני שליח להולכה ויחזיר לי גיטי ומכאן מוכח כי כל אשה הבאה ומביאה ניפה בידה ואומרת בעלי גירשני ביה שהיא נאמנת אע"פ שידענו שהיתה א"א ואין אנו צריכין שתביא ראיה בפנינו בפני מי נתנו לה או לקיים עידי הגט אלא היא נאמנת לומר לי בפני עדי פסידה נאמנת אבל אמרה בעלי נתנו לי ביני לבינו אינו כלום דהלכה כר' אלעזר דאמר עדי פסידה כרתי ואם היו עדיה בעיר כגון שנתגרשה כאן בוראי שהיינו מלריכים אותה להביאה בפנינו אבל אחרי שהיא באה מדיינת הים ואומרת בעלי גירשני בגט זה בפני עדי פסידה נאמנת מק"ו שנאמנת לומר מת בעלי כדאמרן לעיל אבל אם היא אומרת גירשני בעלי ואינה מראה ניפה בפנינו בוראי אינה נאמנת שהרי ק"ו מחשש נשים למדנו והחם בלא גם בידם אינן נאמנות אף היא נמי בלא ניפה בידה אינה נאמנת. עיין לקמן בפרק המגרש: **סליק פרקא**

כל גט שנכתב שלא לשם אשה פסול כיצד היה עובר בשוק ושמע קול הסופרים מקרין איש פלוני מגרש את פלונית ממקום פלוני ואמר זה שמי פסול מלגרש בו יתר כותב לגרש בו ונמלך מצאו

*רחם כ' יוסף ז"ל אומרים האי בי חוץ (כ"י שורה 4 בהערות)

יבמות כה. קי.

צמ א מיי' פ"ג מהל' גירושין הלכה יז סמג עשין נ טוש"ע חא"ע סי' קלב סעי' ח:

ק ב מיי' שם ה"ו הלכה ט סמג שם טוש"ע שם סימן קמח סעיף ג:

קא ג מיי' שם פ"ז הלכ"ג סמג שם טוש"ע חא"ע סימן קמב סעיף יג:

א ד מיי' שם פ"ג הלי"ח סמג שם טוש"ע שם סימן קלח סעיף ג:

ב ה מיי' שם הלי' ט טוש"ע שם סעיף ב:

ג א מיי' פ"ג מהלכות גירושין הלכה ג סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קלו סעיף ג :

ד ב מיי' שם הלכה ד טור ש"ע שם סעיף ד :

ה ג מיי' שם הלכה ו טור ש"ע שם סעיף ו :

ו ד ה מיי' פכ"ד מהל' מלוה ולוה הל' ח סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף ז :

ז ו מיי' פ"ד מהל' יבום וחליצה הל' יט סמג עשין כב טוש"ע אה"ע סימן קמח סעיף כה :

גליון הש"ס

הסבר המ"י - מה כל דוקא

נוסחת ת"ה ור"ח ומהרי"ח

מהדורא

תוספות רי"ד

הגהות

כל גלה

פשוט בן עירו ואמר לו שמי כשמך ושם אשתי כשם אשתך פסול מגרש בו : יתר מיכן היו לו שתי נשים ושמותיהן שרון כתב גירש את הגדולה לא גירש את הקטנה ולא מיבעיא מדפסיק

אי כתב - מה ר"י: נוסח

ר' יוחנן בשם ר' שמעון בן יהוצדק כתוב איזה שארצה אגרש פסול מלגר' בר' קל ס"פרים פ' כותבי גיטין. יותר מיכן נגש' ספרש מאי יתרא דכולהו: ונמלך. חור מלגרש בו נדולה וקטנה לאו דוקא לאיזו שארצה אגרש פסול מלג' ש בו דאין בירידה דלא אשרי' הרבה היכר שמטעת כתיבה היה דעתו לזו והרי דעתו לשמה : ואלא רישא במאי אגר רב

נוסח/מקור

פשוט בסופרים העשויים להתלמד סופרין מקרין ולא קרני סופרים קורין ש"ם: מאי יתרא על כן תנא דבי ר' ישמעאל לא זה שלא נכתב לשם גירושין אלא זה שנכתב לשם גירושין הוא אלא אף זה לשם גירושין קאמר ופסיפא למה לי? הא קא משמע לן דאין בירידה: כתב לגרש את הגדולה לא יגרש בו את הקטנה: קטנה הוא דלא מצי מגרש ביה אבל גדולה מצי מגרש ביה אמר רבא זאת אומרת שני יוסף בן שמעון הדרין בעיר אחת מוציאין שטר חוב על אחרים א"ל אביי אלא מעתה רישא דקתני ושבי כשמך פסול לגרש בו שני הוא דלא מצי מגרש ביה אבל ראשון מצי מגרש ביה והא אמרינן ולא אחד יכול להוציא עליהן שטר חוב בעדי מסירה ור' אלעזר היא דאמר בעדי מסירה סגי ליה בחד מינייהו דתניא ר' אלעזר אומר משמיה דר' אלעזר שמואל ולילה פסולות לכל הדעות פסולה מן הכתובה שנמחק ממנו ולא ידעו מי כתבו פסולה מן המסורת שנמחק ממנו ולא ידעו מי מסרו פסולה מן המנין שנמחק ממנו ולא ידעו מי מנאו

קטן ואנפילי. קילוי"ן של בגלגלתו חלילה כלל "דחים" (1) "ונטל" (2) כהויבס בפ"ק דחולין (ג:) ואם לא יחפון החיים וגו': **מון מן סמרין.** דלחומרת סמרינן ים בריה ופסולה לכהונה לכל חיך טלהו לפי ריח הגט אין כהם ולא דמו למגורעת מחיה ולא המירה לכל מרס ההיא להחזיר מילתא מיהא לעמו ולעמה נכתב: **לפיכך מחרון אינו פוסל.** דלמן בריה: **לקוחות פן.** דלמן בריה דלחיכא למיחש חלק שבטל זה היה רלחי לאחיו והחליפו והייט לקיחה ומוזר ביובל לחחילתו משום מלות יובל והדר שקליה כדמעיקרא: **לחומרא.** מחזירין חומרא היא ולי נמי הוא מספקא ליה לחזל לחומרא חבל "ליט פוסל" קולא הוא ולי נלע לפשיטא "לחין בריה" לא חזל לקולא: **מי נמי כחמילה.** כשם שמחחילה היתה בלא חלוקה לאיש אחד וטעמא לאחד משום דלחין אחד וטעמא לאחד משום לחין בריה הוא: **נאיזו שאפשר בפחילה.** יהא הגט לשמה ומשחיטה היו טון: **מסו.** יש בריה לו לחין בריה: **על מי שיעלה מכס.** יהא נמכה עליו ולפי מקנה לו חלקו בשעת שחיטה: **כיון שנכנס לשמן.** לאחר שחיטה לשמו וכדו: **וכך בחלקו.** דלחמרינן יש בריה דמשעת שחיטה היה זה בשלו לך ומשחט פשח זה עליו ומזכה לח לחיו עמו לימוח בחלקו ולקמיה מוקי לה בפיק: **לחבירו** דמעכב לח כולן עליו משעת שחיטה והח דקחמר "על מי שיעלה לשמן" לזרזיהו לחח לכומר ברלה היה הוח לשמן ולח הודיעם מה בלבו: **פיק.** משום הכי מזכה לח לחיו עמו: **נמנין.** הרולה לימוח: **ומוכין לח ידיהן.** מי שהיה נמכה ורולה לימכך ולהמחח על לחר משך ידיו הימנו: **עד שיחחו.** לחכל לאחר שחיטה לח נמכין ולח נמכרין דכיון "ולח יעמדו הבית" חם נחו להמחח ולהמכך ממנו "מהיות מכה" בחיותו על מה יחמחנו: **מניח נמי מכי.** דלח נחכון לחת לזרון ומיהו טלהו לחמיהו: **וכניס שפיט.** ולח קחני ונמילחו בעות זוטח בשבח ובניס לח זכו: **לחמר לחני קבני מיני.** לחמנוחי מחמה לחבי ברב יהודה ורב חושעיח-קבני מיני "לחיו של לחת בשחיטה-דהייט חולה בדעת עלמו, דלימח "חולה בדעת עלמו" לית לן בבריה דמדלחתי בבי"ק גילה בדעתו שהיה פוסח על שתי סעיפים ולבי"ח למימר הוכרל דמעיקרא דעתיה להלי לחבל זה "שחלה בחחבים" גמר בדעתיה מעיקלא לחיו שחלה פשו לה מחה נכי חרתי גזירה ולחן לו כלי להפרים חרומות ומעשרות בהן והוח לריך לשהות וכותים 'גירי לחמי' חשיב להו ולחן לרן שכחל נפקוטח מקדושתה על ידיהם והן חשודין על המעשרות ועל התרומה ולפי כעמי הלרן שרובן מעשרין וכולן מפריטין תרומה לבל כותים חשודין על הכל והלוקח מהן לריך לעשר ודלמ: **שני לוגין.** משוך מחה: **סרי לן תרומה.** בחוכו: ומיחל

קטן ואנפילי פסולות ואין פוסלות **ועיר** אמר כולן אין פוסלין חוץ מן האחרון וכן אמר רב אסי כולן אין פוסלין חוץ מן האחרון **אר יוחנן** אמר אף אחרון נמי אינו **פוסל** ואוקמא רבי יוחנן למתניתין דא"ר אסי א"ר יוחנן **האחרון** שחלקן לקוחות הן **ומחזירין זה לזה** ביובל, וצריכא דאי אתמר בהא - בהא קאמר רבי יוחנן דאין בריה משום דבעינן "לה"=לשמה אבל התם מכר הוא דאמר רחמנא ליהדר ביובל אבל "ירושה, ומתנה" לא ואי אשמעינן שרה משום דלחומרא אי נמי כתחילה אבל הכא אימא לא, צריכא: בעא מיניה רב הושעיא מרב יהודה אמר ללבלר "כתוב לאיוו שתצא בפתח תחילה"-מהו? אמר ליה תניתוה יתר מיכן אמר ללבלר "כתוב לאיוו שאברצה אגרש" פסול לגרש בו? אלמא אין ברירה אותיבו *האומר לבניו הריני שוחט את הפסח על מי שיעלה מכם ראשון לירושלים כיון שנכנס ראשון ורובו זכה בחלקו ומזכה את אחיו עמו? אמר ליה: הושעיא ברי, מה ענין פסחים אצל גיטין הא אתמר עלה א"ר יוחנן כדי לזרזן במצות, דיקא נמי דקתני כיון שנכנס ראשון ורובו זכה בחלקו ומזכה את אחיו עמו אי אמרת בשלמא דאמנינהו מעיקרא שפיר אלא אי אמרת דלא אמנינהו, לאחר שחיטה מי קמיתמנו והתנן *נמנין *ומושכין ידיהן ממנו עד שישחטו? *תניא נמי הכי מעשה וקדמו בנות לבנים ונמצאו בנות וריחות ובנים שפלים אמר אביי קא בעי מינה "תולה בדעת אחרים" וקא פשיט ליה "תולה בדעת עצמו" והדר מותיב ליה "תולה בדעת אחרים"? אמר רבא מאי קושיא דלמא דאית ליה ברירה לא שנא "תולה בדעת עצמו" ולא שנא "תולה בדעת אחרים" אית ליה ברירה ומאן דלית ליה ברירה לא שנא "תולה בדעת עצמו" ולא שנא "תולה בדעת אחרים" לית ליה ברירה אלא מ"ט משרשיא לרבא והא רבי יהודה "תולה בדעת עצמו" לית ליה ברירה "ותולה בדעת אחרים" אית ליה ברירה: תולה בדעת עצמו לית ליה ברירה דתניא *הלוקח יין מבין הכותים אומר: שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה, עשרה מעשר ראשון, תשעה מעשר שני, ומיחל

קטן כמתי פליגי בקטן הא פלוגתא דר"מ ורבנן בסוף האשה רבה (יבמות קף טו.) דקטיל עבו ביתה בן ט' כמאמר בגדול ור"מ חומר עבו חלילה בן ט' כגט בגדול לרבנן ביתה חין חליצה לו ובפרק מנוח חליצה (שם קף קה:) למאניתין דהמולכת מן הקטן חליצתה פסולה חמר "שמואל זו דברי רבי מחיר לבל חכמים לומרים יש חליצת קטן בלוס ולומר ר"י דהכח פליגי בלשון המשנה דשמואל סבר

ומיחל . פי' בקונטרס מחלל בדבורו בעלמא על המעות ושותה בלא הפרשה ואין כרשה דוקא גבי דמלי קתני בהך מעשה בסיפא ומחלל על המעות לפי שקבע לו מקום דקתני הכא מעשה שני בלפופו לו בדרומו הלכך כמו הפרשה דבע"ש בהש"מ לחירי כדלאמרי' בתוספתא (דלמלי פ"ח) (*דקתני וקדם עליו היום) ולכך דלמלי יכול לקבוע לו מקום דספק מעשה מעשרים אח הדמלי לכל גבי כותים הוי ודלי ולכך לא קתני גבי כותים מעשר שני בלפופו לו בדרומו ולא קתני כמו ומחלל על המעות כדקתני גבי דמלי אלא מיחל פי' מתחיל לו כמו שפי' ר"ח דמיחל כמו מיכל ה"פ"ק פירוש מעורב במים ומוזג כמו שכאך מהול במים (ישעיה ו) ואחר שבא יפרישו מעשר לאחר שני כדקתני בתוספתא עשרה הבאים אחריהם מעשה הבאים אחריהם דכיון שאינו יכול לקבוע לו מקום אם היה שותה בלא הפרשה הוה כאומה טבל למפרע : **דברי** ר"מ. מפמע דלית ליה לר' מאיר ברירה ולרבי יהודה כמי קאמר רבא במסקנא דלית ליה ברירה והכא אחר מקום דחייש לבקיעת הנהר ואילו בפרק יש בכור (נכורות דף מח.) גבי נתנו עד שלא חלקו מוקי רבא לר"מ ורבי יהודה כרבי אחי דאמר אחיו שחלקו מחלה ירבעם ומחלה לקומות אלמא מספקא להו וים לחלק בין הכא שמבקר דבריו ומתנה בפירוש ואומר שאני עתיד להפרים להיות לאחין שחלקו שאינו מבקר כלום ובמרובה (ב"ק דף סט:) דפריך לרבי יוחנן לדר' יוחנן דבהיות הכל המחלקה לית ליה ברירה וגבי אחין שחלקו שמעינן דלית ליה ברירה ואחזר בו הש"ס מתוך קושיא זו הוה מלי לחלק כדפירקנו אלא דניחא ליה למימר לעולם כל הגלקו כדקתני במתני' וניחא ליה למימר לעולם לא חיפוך ועוד דלי הוה מצני הכי לאכוי הוה קשיא ליה לידך דרבי יוחנן דאמר לעיל לף אחרון ליט פוסל מעשה דפרישת והכא טעמא מיבעלמא דשמואל דבפרק מי שאחזו (נקמן דף פה:) לאחקן שמואל בגיטת דשביב מרע אם *אמי יהא גט אם לא אמי לא יהא גט ולכי מייא הוי גיטא אלמא סבר דיש ברירה ובסוף בילה (דף נ:) גבי סיס שלקחו חבית וכהמה בסותפות אמר שמואל לחבית אמי אסורה : **רבי** יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אוסרין משמע דרבי יוסי ליה ברירה וכן בפרק בכל מערבין (עירובין דף נ:) גבי מעשר שני שיש לי בביתי יהא מחולל על סלע שתעלה בידי מן הכיס דת"ל יוסי לא תיחל וקאמר דתנן אמי שאחזו (נקמן דף שב.) גבי מה היא בחומן הימים רבי יוסי אומר מגורשת ואינה מגורשת ולכי מייא הוי גיטא אלמא סבר דיש ברירה כדדייק בסמוך ואלמלי למחלק בין תולה בדעת אחרים ניחא לאבל לממן לאו מחלק קאמר וי"ל דהתם בניטין טומד להדיר להתברר בודאי בהכי לו יהיה לו יותר אלא שלא יבא לידי הפרשה לעולם לו לא יעלה סלע מן הכיס והתם נמי אמי שפיר דשמואל דשמואל תימה למאי דס"ד דרבי יהודה ליה ברירה ת"ל סבר רבי יוחנן דאמר האחין שחלקו לקומות הן ומחזירין זה לזה ביובל ת"ל לא משכחת דמייתי ביטורים אלא אד בר אד עד יהושע בן טן דאין להן קצין פירות ור' יהודה ליה בהחובל (ב"ק דף ג.) אלא בקצין הגוף דמי גבי דין יום לו יומים ולרבי יוסי נמי קשיא דהכא סבר לאין ברירה ובהחובל מספקא ליה אי קצין פירות כקצין הגוף דמי לו אלא גבי דין יום לו יומים וכה"ג דייק הש"ס בסוף השולח (נקמן דף מח.) ואיידך רבינו יצחק דמדין יום לו יומים אין לנמוד בעלמא דלאחי התם דכתיבי קראי כספו והתחיו ולהכי לא מייתי לה בהשולח כי מייתי ההיא דבדה אחוזה ועוד אומר רבינו יצחק דדוקא ר' יוחנן ליה דמחזירין זה לזה ביובל אבל שאר תמורתי סברי תע"ג דלקומות הן מחזירין זה לזה ביובל מוכר בו מסברת רשותה : **מה** היא בחומן הימים. פי' בקונטרס דקאי אריבית דתנן במי שאחזו (נקמן דף עב.) כרי זה גיטך מהיום לם אמי מחולי זה כרי זה גט לם אמ ומקאמר מה היא כל ימי החולי ומקשה דהתם (דף שב:) פריך עלה בגמ' ולכי מייא הוי גיטא והא לא לחין .גט לאחר מיתה ומאי קושיא לי קאי למהיום ת"ל חל גט מהיום ואם פי' בקונטרס דלא קאי למהיום אלא מילתא בפני עצמה היא וי"ל דלעולם קאי למהיום והכי פריך כיון דאמר שהיא כאומה אים לם כן לא חל הגט מהיום אלא לאחר מיתה לם כן לכי מייא היכי הוי גט הא לחין גט לאחר מיתה ומאני בחומר אמאי בעולם פי' מה שאמר מהיום •הייט שיחול הגט שעה אחת קודם מיתתו ולאו דוקא מהיום ממש קאמר אלא כעולם הבין שהולה הדבר במיתתו לאו דוקא רק שיחול הגט מחיים וכן משמע בתוספתא דקתני זה גיטך מהיום הימים שביתים זכאי במיאתה ובמעשה ידיה כו' משמע אע"ג דאמר מהיום לא מהיום ממש קאמר : **ולכי** מייא הוי גיטא אלמא יש ברירה. פי' בקונטרס אע"ג דתנאי הוא לריך ברירה כיון דאין בידו ובשעת התנאי ספק הוא והתנאי מתקיים מאליו ואי לאו מקום ברירה לא הוי גט ולא דמי לשאר תנאים שבידו לקיימם ודעתו לקיימם ומיהו הכא על כרחך אי אפשר אלא מטעם ברירה כיון דמוקי לה במי שאחזו (נקמן דף שב:) בחומר מעת שאני בעולם פי' שעה אחת קודם מיתתו ואומה שעה שהגט אל חיה מבוררת ויודע ולריך ברירה ומ"מ כדברי רש"י כן הוא לפי' בשאלי לריך ברירה דהכריני בועלך על מנת שילדה לבעל לקמן ברירה והא דאמר בפרק בכל מערבין (עירובין דף נז:) הרי זו תרומה על זו אם ירדו גשמים היום כו' הכי נמי דלא הוי תרומה הייט למאן דאית ליה ברירה קאמר התם דבפרק בכל מערבין (שם דף נה:) אמר רב ליתא למאני' מקמי חיו ופריך אדרבה ליתא לחיו מקמי מתני' ומאני לא סלקא דעתך דמשעינן ליה לר' יהודה דליה ליה ברירה דאמן הלוקח כו' והשתא לכתי ליתא לדחיו ולהכי דהלוקח מקמי מתני' דעירובין ומאני' דמי שאחזו למייתי הכא ומקמי ברירתא דמרובה (ב"ק דף סט.) דקאמר ר' יהודה אמרית אומר בעל הבית כל מה שילקטו סו' דבכל הני חית ליה לר' יהודה ברירה וי"ל דרב מחלק בין תולה בדעתו ובין תולה בדעת אחרים והכא דמרובה הוי תולה בדעתו דאחרים והתם חית ליה ברירה חבל תולה בדעתו עלמו ליה ברירה והכי פירושו התם ליתא למאני' דקתני דחית ליה לרבי יהודה ברירה חפי' תולה בדעתו עלמו חיו והכא דהלוקח והא דפריך אהכא דחיו מ"ם לאחין ולכאן דחין ברירה כו' לא לרב פריך דלדידיה דמחלק בין תולה בדעתו עלמו לתולה בדעתו אחרים אפי' אלא לאחין שחלקו מחלק פריך ורבי יוחנן שמי דמאני וכבר בא חכא חיו מחלק לדידיה ודלי ליתא לדחיו מקמי כל הכא ומיהו הקשה דבסוף בילה (דף נז:) גבי סיס שלקחו חבית ובהמה בשותפות מדקדק דרבי יוחנן ליה ברירה מדמפרש מילתא דחיו והא על כרחך ליתא לדחיו כדפירקנו וי"ל דהוה מלי לאקשויי הכי אלא דניחא ליה למימר לעולם לא חיפוך אי שמי הכי לדרבי יוחנן ליתא לדחיו דאמר לר' יהודה אין ברירה מ"מ מוכח אפיר דר' יוחנן ליה ברירה מדמאני לה אבל הקשה דאפילו בתולה בדעת אחרים שמעי' לר' יהודה דליה ליה ברירה דתנן בבקלים (דף מ:) ומייתי לה בפרק הוליחו לו (יומא דף מה.) דקאמר רבי יהודה לא היו שופרות לקיני מובה מפני התערובות ומפרש התם טעמא משום תקלה שמתו בעליה ומשום דליה ליה ברירה כדמוכח התם דחיו והשתא הא לרב בתולה בדעתו אחרים חית ליה ברירה לרבי יהודה ולר' יוחנן ליתא לדחיו ואפי' בתולה בדעתו עלמו יש לו ברירה :

ומיחל . מעשר שני מחלל בדיבורו בעלמא על מעות שיש לו בבית דמה שאפשר לו לתקן לגמרי יתקן : **ושותה מיד** . דמחמר שקרוב שם יגיע לו מידי טבל וכשהוא מוליא יין לשתייתו הוא הנכרך למוכן ולכשיהיו לו כלים ויוליא מן הטהר לתרומה הוא הנכרך לתרומה ויש ברירה : **ורבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אוסרין** . דליח להו ברירה בתולה בדעת עלמו שהרי עשרה מוליא אח השיין . **מה היא בחומן הימים** . לקמן עג. לקמן כמי שאחזו (שם.) זה גיטך מעכשיו אם אמי מחולי זה הרי זה גט אם אם אמי מחולי הולי מה היא כל ימי החולי : **כאמה אים** . אם כהן הוא חוללת בתרומה ואם זיבתה בחנק : **ולכי מייא הוי גיטא** . דקתני רישא הרי זה גט ולייבי ר' יהודה במה היא בחומן הימים אלמא לא פליג בריבתא ולא אמרינן גט לאחר מיתה הוא כיון דאמר מעכשיו ואע"ג דכשאתן הגט הוא מספקא ליה אם יחיה אם ימות ואלה התנאי בדעתו מי שאמתו וחייו תלויים בידו וכשאתן אמרינן הוברר הדבר דמשעת נתינה היה לחוי למות מחולי זה וה"ל גט מהשיית שעשאו אם כן מברו אלא בשאר תנאים שאדם מתנה בגט שבידו לקיימם ודעתו שיתקיים אפי' אחר מיתה ולכך אמרינן אמי מחולי זה הוי גט ולכי מייא הוי גיטא אלמא סבר דיש ברירה ואפי' בתולה בדעת עלמו ליה בריר

לא רצה זיכה מקודשת . לא בעל ולא מגלי ולא נתקיים וכי רצה מיהא מקודשת ותע"ג דמשעת בעילה ספק רוצה ספק לאו רוצה לאמרינן הואיל ומשעת בעילה קידושין **מעכבין למפרע** . כשיבא לידי כך ודאי מעכבין שהרי אין תורה אור לאדם שיבא ליכנס :

מתני' סכומא טופסי גיטין . שסופר הוא ועטל שכר וצריכה שיהו מזומנין לו בפעמים שחדם בא לשוכרו והוא טרוד בשטרות אחרים : **לריך שיניח מקום פנים וכו'** . שאם רוצה מגר ביניהם לא יאמר הריני כותב כל הגט ובגמרא מפרש טעמא : **לריך שיניח מקום כו'** . ואם שמע שהיה אחד רוצה לאחר תביעה להלוותו מה לא יאמר הריני כותב מיד ואניח מקום הזמן לבדו שלא יהא שטר מוקדם שלא לריך שיניח מקום הלוה והמלוה והמעות ואע"ג דליכא למיחש למידי גזירה שטרות אטו גיטין : **מפני שפנקס** . בגמ' מפרש להאי קלי : **סופל בכולן** . ואפילו הניח מקומות הללו וטעמא מפרש בגמ' : **ר' אלעזר מכשיר בכולן** . ובלבד שיניח מקומות הללו : **חון מגיטי נשים** . לגרשין בהן סופס אטו תורף : **שנאמר וכתב לה** . בגמרא פריך האי אתורף הוא דכתיב : **גמ' אף מקום פרי אם מוסרת** . שגם זה עיקרן של גט : **עדי מסירה כרתי** . הלכך וכתב לה" לאו אחתימה קאי דאחתימה עדים ליכא אלא מדברי סופרים מפני תיקון העולם וכי כתיב וכתב לה" משמע לעיקר כריתות קאי דהייט כל הני דאמרן : **ונריכא** . לשמואל לאוקמי להני תלת סתמי כר"ת ולמימרא בכולהו והוא שמייר מקום התורף לון כותבין על המחובר (נעיל דף נח:) והכל כשרין לכתוב (נעיל כב:) הכותב סופסי גיטין כולהו אוקמינהו שמואל כר"ת : **דקתני לון כותבין** . והדר תנא כתבו על המחובר כשר' ומדקתני ריבה לסיפא אוקימנא דהכי קאמר לון כותבין סופס שמא יכתוב תורף לון : **אבל כשרין** . "הכל כשרין לכתוב דקתני "שלון קיום הגט אלא בחותמיו" : **לימא ר' מאיר היא** . ואיצו לריך לשייר מקום התורף, ותמהינן שמואל דלריך ורבי אלעזר היא וסיפא דקתני "שלון קיום הגט אלא בחותמיו" לא "לכתכוורי תורף דחכם שומה וקטן דשלא לשמה" קאי אלא למימיעתא קאי "החסה כותבת לת גיטה לשמה והאיש שוכרן" שלון קיום הגט אלא בחותמיהו ולא דיקתני "חותמיו" משום דרוב עדי מסירה הם החתומים בו *ורוב גיטין חתומים הם לפני ר"ת מפני תיקון העולם : **לימא לאוקמא כר' אלעזר** . ולא קשיא מידי כדפרישית : **הכל פה מדסיפא** . פליג ר' אלעזר דריסא דקתני רבי אלעזר מכשיר בכולן חון מגיטי נשים וריסא מכשיר לת בגיטי נשים : **לימא ריסא ללא רבי אלעזר היא** . ות"ל לשייר מקום "הרי את מותרת" אלא מקום הסמות לבדן משום קטטה כדלקמן : **קמ"ל** . שמואל דריסא נמי כר"ת ותני תנאי ולטיבא דר' אלעזר כדלקמן : **מפני תקנת סופר** . התירו לכתוב טופס אלא לשמה : **ור"ת היא** . הא דקתני "מפני התקנה" התירו לכתוב טופס הא לאו הכי הוה לסיר רבי אלעזר היא דבעי לשמה בכתיבה מדתורייתא : **לא לכתוב** . דלמא אתי למכתב תורף אלא משום תקנת סופר שיהו מזומנין לו שרו ליה ובלבד לשמה ותורף דשמור שטרות נמי גזר משום תורף דגיטין שמורות לשם גיטין : **ורבי יהודה כו'** . גזר שטרות אטו גיטין : **שטרות אטו גיטין** . בגמרא פריך והיכי ילוף ר"ת מיניה למיסר טופס : **אלא** . לא תימא שמואל דמשמע מיניה ילוף אלא "משום כלומר משום שנאמר בתורף "וכתב לה"-לשמה גזרינן טופס אטו תורף לתורייתא :

קשיא

בין לרבי יהודה בין לר"ש לא שמע וכו' . ורב יוסף דמסיק בפ' בכל מערבין (עירובין דף נז:) דלר"ש ליח ליה בריירה גבי בריירי מעיר לשבועות של כל השנה כולה לריתי אלא לריתי לא אלא דמסיק רב יוסף ליפוך ולר"ש הלה מכעוד יום עילובו עירוב כו' רב יוסף יחלק בין כתולה בדעת עלמו לתולה בדעת אחרים :

התם כדקתני טעמא כו' . בפרק בכל מערבין (עירובין דף נז:) מפרש רבא טעמא משום דבעינן לחתים שמייהו ניכרין וגרלה דהתם גרים רבה מדחיירי לבני בתריה ועוד דהתם נמי מסיק טעמא כי הכא : **רבי** לשעזר מכשיר בכולן . פירש בקונטרס ובלבד שיניח מקומות הללו וקשה לר"י דבגמרא פסיק רב כר' אלעזר וקאמר אפי' בשטרות והאמר רב אפי כו' אלמא מחזי כשיקרא ר"ש אלא ניחא דלא מכשיר ר"ת אלא בטופס דשטרות מה מחזי כשיקרא היכא מאחר שהניח מקום המלוה והלוה והמעות ועוד דאמרינן לא פריך מדלכ אפי אלא משום דפסיק כר' אלעזר אבל אי הוה סבר כרבנן הוה ניחא ליה ואי שייך בטופס מחזי כשיקרא אפי' סבר כרבנן תקנה לרב אפי וגרלה לר"י דר"ת מכשיר בשטרות אפי' תורף והשתא מיחזי כשיקרא שכותב פלוני לוה מפלוני ועדיין לא לוה חון מגיטי נשים דפסיל אפילו טופס מדקתני משום שנאמר וכתב לה משמע דפסיל בגיטי נשים טפי מת"ק ות"ת ומת"ל היה לגמרא דר"ת מכשיר בשטרות אפי' תורף דפריך מדרבי יוסי דאמר בטופס דשטרות דווקא מכשיר ות"ל לחם ליתא לדת מכשיר אלא בטופס היה לו לקבוע דברי ר"ת אחר ת"ק והיה לו לקבוע ולמעוטי ר' אלעזר פוסל בגיטי נשים ור' יהודה פוסל בכולן וגם היה לרבי לעשות בסדר זה שכל אחד מחמיר מטלפינן אבל לי רבי אלעזר לתת לתכשורי בשטרות אפי' תורף ניחא דברי רבי יהודה קודם משום ללקלי ת"ק דתייירי בטופס ור"ת בשטרות מכשיר טפי מחגת קמן מגיטי נשים . **חון** מגיטי נשים פסול טפי : ובין לומר בשחרוי עבדים נמי פסול לחם כן בפ"ק (נעיל ע.) גבי שלשה דבריס שמוו גיטי נשים לשחרוי עבדים . ליתי ובדברי ר"ת בתירוצ דקתני וכדברי ר"מ בתירוצ : **וצריך** שיניח מקום הרי לת מוחרת לכל אדם ור"מ היא . בכל דוכתי מסמע שכותבין לשון זה בגט וכפ' בתרת (נקמן פה.) נמי תניא גופו של גט הרי לת מוחרת לכל אדם והשתא ר"ת לכתוב לשון זה בגט לבל בטופסי גיטין לו היה כתוב ומ"ש לשון תקנת סופרים ובדין הוא דאפילו תופס נמי לא לכתוב ומשום תקנ סופר שרו ליה רבנן ור' יהודה פוסל בכולן גזר תופס אטו תורף וגזר שטרות אטו גיטין ור"א מכשיר בכולן חון מגיטי נשים תופס אטו תורף גזר שאר שטרות אטו גיטין לא גזר ל)תופס אטו תורף:

ל) גרלה מזה דרבינו סופר כדאמר בפ"י דבתורף גם בשטרות גזר אטו גיטין ועי' בתוס' ד"ה ר"ש

יד א מיי' פ"ג מהל' גירושין הלכה ו סמג עשין נ : טז ב מיי' שם עוש"ע א"ח סימן תמ סעיף ח : טז ג ד מיי' פ"ג מהל' גירושין הלכה ו סמג שם :

תוספות רי"ד

נוסח/אבנה שלמה

מתני' הכותב תופסי גיטין צריך שיניח מקום האיש ומקום האשה ומקום הזמן שטרי מלוה צריך שיניח מקום המלוה ומקום המעות מקום הלוה ומקום הזמן ומקום המעות שטרי מקח צריך שיניח מקום הלוקח ומקום המוכר ומקום המעות ומקום השדה ומקום הזמן מפני תקנת ר' יהודה פוסל בכולן ור' אלעזר מכשיר בכולן חון מגיטי נשים שנאמר וכתב לה לשמה פי' אבל שם העיר כותב ולא יועיל אותו הכתב אלא לבני אותה העיר ולבנות אותה העיר וכן נמי בשטרי הלוואה ובשטרי מקח וממכר ואחמא דמילתא אין הסופר מומחין תופסין אלא לבני עירו ואינו משים אל לבו שמא יבא לידו בעיר אחרת: אמר רב יהודה אמר שמואל וצריך שיניח אף מקום הרי את מותרת לכל אדם ור"א היא דאמר עידי מסירה כרתי ואי אשכחי בהדיא ההיא נמי איכא לאוקמה כר"א אבל לא איכא לאוקמה כר"מ דאמר עדי חתימה כרתי ואי אשכחי בהדיא ההיא נמי איכא לאוקמה כר"א אבל לא איכא לאוקמה כר"מ דאמר עדי מסירה כרתי ובלבד שיניח מקום הרי את מותרת לכל אדם ומשום תקנת סופרים שרו רבנן ר' יהודה פוסל בכולן גזר טופס אטו תורף וגזר שטרות אטו גיטין ור"א מכשיר בכולן חון מגיטי נשים טופס אטו תורף גזר שטרות אטו גיטין לא גזר : שנאמר וכתב לה" אתורף הוא דכתיב? אלא אימא משום שנאמר וכתב לה"-לשמה

קשיא

מפני התקנה מאי מפני התקנה . מקום הזמן דתנא בריסא דקבע בגמרא אחר כך היינו משום דאחתא לפרושי מפני התקנה אלא אימא דמשום דאחתא לפרושי כמו למתן דמוקי לה כר"מ :

יז א מיי' פ"ד מהלכות מלוה ולוה הלכה ז סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סימן מח סעיף ח:

יח ב מיי' פ"ו מהלכות עדות הל' ח סמג עשין קמה טוש"ע ח"מ סימן מו סעיף כד:

קא פסיק ותני כו'. הא דלא דייק לעיל בפרק ב' (דף יג.) גבי נכתב ביום ונחתם בלילה משום דהכא נמי לא דייק הלא משום דכיון דכבר הזמינוהו דמוקדם פסול ממילא ידעי' דלריך שיניח מקום הזמן לפיכך לא הוי מתי ליה דהכי נמי לא תנא לריך שיניח מקום "הכי הא מוסיפין לכל לדם:

לכשאכנסנה לגרשה תיכו גט. פירש בקונטרס משום דהוי יתן וקנה דלתיכו גט ממש דאיכו גט כלל וכגט יתן לה כשגרשה תיכף לכתחלה כדאמר לקמן בהזורק (דף עט:) ואומר ר"ת דבגט יתן ליכא למיחש בעלמא והכא דכשכה גרש כפי ייחוד כיכא ביאה ול"ת דביאמות פ"ה (דף נג.) גרסיכן התם מילתא לכשאכנסנה לגרשה הכי זה גט מפני שכיונו לגרשה ולפי הקונטרס ניחא דפי' שם דגט יתן מיהא הוי יו"ט מפרש התם חייבי כשכתב בו זמן הגיחה לחפי' גט יתן לה הוי והכא כשכתב זמן קודם ניסואין": **הבא** נמי גזירה שמא יאמרו גיטה קודם ליכנה. ול"ת מה קפידא הוא שיכתוב הסופר זמן והא ליכא למיחש שיבא לגרש בגט זה תחר ניסואין שהרי עדים לה יחמנו לו דחזו שהוא מוקדם וליכא למיחש בניסואין משום פירי ואומר ר"ת דכיון שרואין העדים שכתב בגט תרוסתי יחמנו תחר הנסואין כי יסברו דעודה תרוסה ול"ת כשיגיע מקום הזמן נמי ויכתבו זמן ביום גרושין ליכא למיחש שיאמרו גיטה קודם לכנה כיון שרואין שכתוב בגט תרוסתי וסבורין שלא ניסא לו מעולם וגם יפסידו הלקוחות פירות שמכר להם הבעל שלא כדין דיאמרו תרוסה היתה ואין לו פירות וי"ל דלקוחות לא יקנו פירות אם לא שידעו שנסואה היתה ויבילו עדים על כך וגם על בגה ידקדקו וידעו שכתעכבה לפני הזמן הכתוב בגט ויסבכר הדבר שניסא ת"ל יש לדבר קל שניסאת שלא במין זמן הניסואין יודע כל כך וידעו דמה שכתוב בגט תרוסתי לפי שכתב קודם ניסואין אבל אם נכתב זמן של קודם ניסואין יאמרו כל שעה דגיטה קודם לבנה לבל קשה דלמה לן טעמא דגיטה קודם לבנה כיון שהיא נסואה וכתוב בו זמן של תירוסין יפסל ל"ת משום פירי כמו גט שלין בו זמן כלל שלין שום הוכחה מתוך זמן הכתוב בגט זה: **הבא** נמי מיחזי כשיקרא. ול"ת ורב ופפי מ"ם דקתני לשרשת טפי מכל שמרות ואומר ר"י דרבותא היא בשהרשת אע"פ שיודעין שחתימת העדים לחת ומזומנים לה"ל בחתימת עדים קאי שהרי אינו כתוב "וכתב לה" לחתימת עדים אלא כתיבתו: **דקא כתיב**. ומזכיר שמו ושמה: **ורשם פלוי**. וכי משכח לגט מזומן יהיב ליה ניהלה: **ומעגן ומוסיב לה**. בשהיה מעורשם: **דלמי' סופה לה לכתוב**. גזירה משום תורף דלחוריתא: **ל"ש מן השירומין**. המגרש לחרוסתו לריך לכתוב זמן כשר ולא מוקדם: **ל"ד משום פירי ליכא**. שאם יכתוב זמן לבו ביום והוא יגרשנה לאחר זמן והיא מורפת מיום שכתיבה: **אלרוסף מי אית לה פירי**. מי אית לה דין פירי הלא אינו לוכל פירות אלא משעת הגט כתובה ואינך שהוא מתחייב בפרקונה כדאמרי' בעברה שהפתהתה (כתובות דף מז:): **משום מקנא ולד**. לריכו להיות מקום זמן לגט תרוסה: **ולא סוף ידענא מאי סיא**. דמאי ולד יש לחרוסה: **כיון דשמעיתא לפא דתניא כאבו גט לחרוסתי**. עכשיו ולא אמרינן לה עד לאחר שהכנסה: **אינו גט**. דגט יש הוא שמא תתעבר כשיכנסה ויאמרו "ניסה קודם לבנה" שיהיו סבורים שנתנו לה ביום שנכתב: **פכא נמי**. במאני' משום הכי לריך להיות מקום זמן לפי שמא יכתוב זמן לבו ביום והוא לא יגרשנה עד לאחר ניסואין ויאמרו בלא קידושין וכתובה שתעבדה לאחר גירושין ופגם הוא במשפחה: **סלקא כי אלעזר**. שפוסל בטופסי גיטין גזירה משום תורף: **מוכיא דאכיי**. שכאכמים: **ואפילו בשאר שטרות**. במאי דפליג ר' אלעזר אדר' יהודה ואכאר בטופסי שטרות אמר רב נמי הלכה כר"ת בתמיי: **אשרשא**. קיום השטר שהעדים מעידין על כתב ידיהם בב"ד וב"ד כותבין בו "בפוכח פלוכי הוינא ואתו פלוכי ופלוכי ואסהידו אחתימות ידייהו ואשרשוהי וקיימוהי כדאמי" ואותמין: **מלאו בשפפה**. ולא נכתב בשם אחה כלל אלמא לא חיישין למיחזי כשקרא כיון דאחתם בטעו וזמנו: **כו**. ביום שלם אחימה: **ופרעו**. כו ביום: **אינו מוכר ולוס כו**. **ואפי' ביום** מלוה ראשונה לאחר פרעון דליכא למיחש למוקדם ומזומנים העדים לפניהם לקיימה: **וליתא** לדרב פפי. דימה דמסיק לליתא ורב נמי לא סבר לה ובפרק ג' דכתובות (דף כח:) פריך מינה לרב גבי ג' שיטבו לקיים את השטר ומניה מסוך כך דבני רב לימת עד שלא כתבו כו' וי"ל דודאי לריכא דרב ליתא ואתם פריך לעיל דקאמר מסמיה דרב הוא ולא מסיים בה אמר רב אחרת ואין לגרים הכא לדרב פפי הלא וליתא ופי' ולימא לקושיא דבשטרות לא מיחזי כשיקרא דאמר רב נחמן וכו' ודוקא בשהרשת מיחזי למיחזי כשיקרא שהוא קיום השטר וכפ"ב דכתובות (דף כח:)- דלחיירי בקיום השטר פריך שפיר מינה וכפ' הכותב (שם פה.) דאמריתי לה לפסק דין דרב ביבי קאמר נמי הכא ולימא כולי האי מיחזי כשיקרא שכותבין שנשבעה כמו שפסקו לה ב"ד:

קשיא דר' אלעזר אדר' אלעזר? תרי תנאי ואליבא דר"א, ר' שבתי אמר משום ר' קטטה *ור"מ היא דאמר עדי חתימה כרתי ובדין הוא דאפי' תורף נמי לכתוב וזמנין דשמעה ליה לסופר דקא כתיב וסברה אידו קאמר ליה והוה לה קטטה בהדיה, רב חסדא אמר אביתר משום חקנת עגונות אמרי לה ר"מ ואמרי לה ר"א אמרי לה ר"מ דאמר עדי חתימה כרתי ובדין הוא דאפי' תורף נמי לכתוב וזמנין דהוה ליה קטטה בהדה ורתח עלה וריק ליה ניהלה ומעגן ומוסיב לה אמרי לה *ר"א דאמר עידי מסרה כרתי ובדין הוא דאפי' טופס נמי לא לכתוב וזמנין דבעי למיזל למדינת הים ולא אשכח ספרא ושביק לה *ואזיל ומעגן ומוסיב לה: ומקום הזמן: קפסיק ותני לא שנא מן הניסואין ולא שנא מן האירוסין, בשלמא מן הניסואין בין למ"ד *משום בת אחותו-איכא בין למ"ד משום פירי-איכא, אלא מן האירוסין-בשלמא למ"ד משום בת אחותו איכא אלא למ"ד משום פירי, ארוסה מי אית לה? פירי! אמר רב עמרם: הא מילתא שמעית מיניה דעולא דאמר משום תקנת ולד ולא ידענא מאי ניהו, כיון דשמעיתא להא דתניא *האומר כתבו גט לארוסתי לכשאכנסנה אגרשנה אינו גט ואומר עולא מה טעם גזירה *שמא יאמרו גיטה קודם לבנה, א"ר זירא שמא יאמרו גיטה קודם לבנה, א"ר זירא *אמר ר' אבא בר שילא אמר רב המנונא סבא אמר רב אדא בר אהבה אמר רב הלכה כר' אלעזר אדר' *דרא"א מטביגא דחכימי, ואפי' בשאר שטרות נמי והאמר רב פפי משמיה *דרבא האי *אשרשא דדייני דמיכתבה מקמי דליסהדי סהדי אחתימת ידייהו = פסולה" אלמא מיחזי כשיקרא ה"נ מיחזי כשיקרא, וליתא, מדרב נחמן-דאמר רב נחמן "אומר היה ר"מ אפילו מצאו *באשפה חתמו ונתנו לה כשר" ואפילו רבנן לא פליגי עליה דר"מ אלא בגיטי נשים דבעינן כתיבה לשמה אבל בשאר שטרות לא *דא"ר אסי א"ר יוחנן "שטר "שלוה בו ופרעו אינו חוזר ולוה בו שכבר נגמל שעבודו", טעמא דנמחל שעבודו *אבל משום שיקרא לא חיישינן: מתני'

[עיין כה: וש"נ]

[עיין כה: וש"נ]

[עיין ע: וש"נ]

[עיין יג.]

[נקמן עמ:]

כתובות מ. כריתות יג:

[מסרשת נמון תיוק מיוחס כמו שכתב ממנו כך כתב רש"י נקמן נה. ד"ה תשוב]

כתובות פה. לעיל ג: כג.

כ"מ יג. כתובות פה.

[וע"ע תוס' יבמות נב. ד"ה נכתבכנסה ותוס' כ"ב קלה: ד"ה כל]

נושא
בהכנת ג' מאנשי
נכיכם לפניו ניק שם
מקום האמן
א) ג' מן הגישואין
ב) ג' מן האירוסין

נושא
האם יש לפסוק כרבא
ולפתוך בכתב טופסי שאי
טרורי מאנשי - ענייך
נדחתו על כ' יהודה

כתובות כה: פה. [ועי' בסוס"ע ח"מ סימן מו סעיף כד ובסמ"ע ובש"ך]

תוספות רי"ד

קשיא דר' אלעזר אדר' אלעזר. פי' ברישא תני דכתוב תוספי ניסין ולא גזר תוסס אסור תורף: תרי תנאי אליבא דר"א: ומקום הזמן. קפסיק ותני לא שנא מן הניסואין לא שנא מן האירוסין צריך שיכתוב זמן בגט. א"ר זירא אמר רבא בר שילת אמר רב המנונא סבא אמר רב אדא בר אהבה הלכתא כר"א כריתי (והרב פי' הלכה כר"א דגזר תוסס אסור תורף וצריך שיכתב כולו לשמה) קרו עליה דר"א פוביגא דחכימא אמר רב פפא משמיה דרבא האי אשרשא דדייני דכתיבא מקמיה דליהוי שהדי חתמות ידייהו פסולה משום דמיחזי כשיקרא. וליתא לדרב פפא דאמר רב נחמן אומר היה ר"מ אפילו מצאו באשפה חתמו ונתנו לה כשר פי' דקסבר ר"מ עידי החימה כריתי והאי יכתב לאו אכתיבת הגט קאי אלא אחתימתו. ואפילו רבנן דהיינו ר"א לא פליגי עליה דר"מ אלא בגיטי נשים דבעיא כתיבה לשמה אבל בשאר שטרות לא דא"ר אסי א"ר יוחנן שטר שלוה בו ופרעו אינו חוזר ולוה בו שהרי

גליון הש"ס

גמ' ותו"ל ומעגן. עי' לקמן לג ע"ש תד"ה ובמשנה: שם ת"ר אחת כל שילת. כסדר הדורות בהגהת הב"ח בתר ד"ה רבה: תוס' ד"ה נכתבכנסה וכו' ורש"ל מפרש התם. עי' ב"ב דף קלה ע"ב תד"ה כל. קונטרס דף סד ע"ב תד"ה רבי סבר:

מתני' ואם נפל מחצר לפל ואין זה שלו: **מלאו בחפיסה**. כלי שיש סימן בכלי שהוא שלו: **אם מכירו כשר**. מילתא בתלמי נפשיה ואי לא תלתי לא שמכירו ואפי' מלאו בכל מקום כשר: **גמ' דייתיקי**. גווחא שכ"מ דא תהא למיקם ולהוות: **מתנה**. מתנת בריה: **לא יחזיר**. לא לבעל ולא לחמה וכן שחרור וכן טוס ומדלי טעמא בשלחי תומר שמעון מינה דאם אמר הבעל תנו לה שלי כתבתה לה טוחנין ולא חייטין לשמא תיגו זה: **במקום שמשיירות מצויות**. פסול שמא מטוברים וכבים אחריס נפל: **ואפילו במקום שמשיירות מצויות כו'**. ולאו דבה קאמר לה ללא הש"ס הוא דמסדר ואמר דהא דאוקי רבה במקום שהשיירות מצויות והוא שהוחזק שני יוסף בן שמעון בעיר אחת, דאי לא תימא הכי קשיא דרבה אדרבה דהוא גופא דאישתכח בי דינא דרב הונא והוה כתיב ביה "בשוירי מתא דעל רכים נהרא" ואמר רב הונא: *רשעין לשני שוירי? °ואמר ליה רב חסדא לרבה פוק ועיין בה דלאורתא בעי לה מינך רב הונא °נפק דק ואשכח דתנן *כל מעשה ב"ד הרי זה יחזור והא בי דינא דרב הונא דבמקום שהשיירו מצויות דמי וקא פשיט אלמא אי הוהזקו שני יוסף בן שמעון בעיר אחת אין ואי לא, לא} עבד רבה עובדא בההוא גיטא דאישתכח בי כיתנא בפומבדיתא כשמעתיה: אלא דאמרי ברוכתא היכא דתנא ואף על גב דהוהזקו, דלא שכיחן שיירתא ואיבא דאמרי ברוכתא דמובני כיתנא שלא הוהזקו, ושכיחן שיירות כרי זירא כרמי מתני' אברייתא ומשני: תנן המביא גט ואבד הימנו אם מצאו לאלתר כשר ואם לאו פסול *ורמינהו מצא גט אשה בשוק בזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה, אין הבעל מודה לא יחזיר לא לזה ולא לזה הא בזמן

מתני' *המביא גט ואבד הימנו: מצאו לאלתר כשר ואם לאו פסול מצאו בחפיסה או בדלוסקמא, אם מכירו כשר. **גמ'** ורמינהו *מצא גיטי נשים ושחרורי עבדים דייתיקי מתנות ושוברין הרי זה לא יחזיר שאני אומר כתובין היו ונמלך עליהן שלא ליתנן הא אמר תנו נותנין ואפי' לזמן מרובה? אמר רבה לא קשיא כאן במקום שהשיירות מצויות, כאן במקום שאין השיירות מצויות, ואפילו במקום שהשיירות מצויות והוא שהוחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר אחת, דאי לא תימא הכי קשיא דרבה אדרבה, דהוא גופא דאישתכח בי דינא דרב הונא והוה כתיב ביה "בשוירי מתא דעל רכים נהרא" ואמר רב הונא: *רשעין לשני שוירי? °ואמר ליה רב חסדא לרבה פוק ועיין בה דלאורתא בעי לה מינך רב הונא °נפק דק ואשכח דתנן *כל מעשה ב"ד הרי זה יחזור והא בי דינא דרב הונא דבמקום שהשיירו מצויות דמי וקא פשיט אלמא אי הוהזקו שני יוסף בן שמעון בעיר אחת אין ואי לא, לא} עבד רבה עובדא בההוא גיטא דאישתכח בי כיתנא בפומבדיתא כשמעתיה: אלא דאמרי ברוכתא היכא דתנא ואף על גב דהוהזקו, דלא שכיחן שיירתא ואיבא דאמרי ברוכתא דמובני כיתנא שלא הוהזקו, ושכיחן שיירות כרי זירא כרמי מתני' אברייתא ומשני: תנן המביא גט ואבד הימנו אם מצאו לאלתר כשר ואם לאו פסול *ורמינהו מצא גט אשה בשוק בזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה, אין הבעל מודה לא יחזיר לא לזה ולא לזה הא בזמן

הא לאמר תנו נותנין (כו') ואפילו לזמן מרובה. תימה מנא ליה למידק הא לאמר תנו נותנין דלמא לאפילו לאמר תנו לאו נותנין משום דחיישינן דלאו לזמן מרובה אלא לזמן קצר והכי פירושו כמלך עלייהו ועדיין לא נתנו הא לי לא הוה חיישינן לגמלך היו מחזירים לה את הגט לאפי' לאו שלה כיון דלאו לזמן מרובה הוא לא הוה חיישינן לגמלך אלא לגרושין כפ"ק דכ"מ (דף י"ח.) כגון שכתב בספרים טעמא דגמלך כו' וא"ת ומנא ליה לרבי"ה ולאו"ז דלייק מדקתני ומגלך ולא קתני לאחר שלא ליתנן הא היו ולא נתנן משמע דגמלך ואחר כו ואילו רוצה לגרשה עוד לאבל לא היה רוצה היה מגרשה בגט זה ולא חיישינן שמא מאחר כפל ובהליה גרסינן ב

[נקמן סד.]

כב א ב ג ד ה מיי' פ"ג מהל' גירושין הלכה ט ופ"ד מהל' מלוה ולוה הלכה ג סמ"ע סימן קלב סעיף ד ופ"ג :

תוספות ר"י ד"ה

ר' יהושיה אמר כגון דאמרי עדים משלם לא תחתמו (אלא) על גב אחד שם אחר של יוסף בן שמעון כ"א על זה ומכירין שלוה יוסף בן שמעון החתמו פ' פתני' דיהבת (בריימקי) [דריימקי] פינה הא אמר תנו יתנו בכה"נ מיירי ואע"פ שהשיירות מצויות והחזוק כשר דתו ליכא למיחש ליוסף בן שמעון אחר שהרי אלו העדים מעידים שלא החתמו על אחר: רב אשי אמר דקא אמרי עדים נקב יש בו בצד אות פלונית כך כתוב בספרים וה"ג ר"ח ור"י ז"ל אבל המורה גריס דקאמר פ' דאמר האי שליח שאבדו נקב יש בו בצד אות פלונית ואמת וראי שכך הדין נותן שאם נפל פיר השליח ומצאו אדם אחר ואמר השליח נקב יש בו בצד אות פלונית סימן פ ו ב ה ק הוא ומהימנינן ליה אי נמי אם מצאו השליח לאחר זמן ואין לו בו סבירות עין אלא שהוא לו בו סבירות מכיר ובקונטרס פי' כגון דקאמרי עדים התמומים בו מעולם לא החתמו אלא על גב מ' אל סם זה ואותו החתמו לאים זה החוכנו ופ"ז נלריך לומר אלא רלו עדים החתמה הגט אלא רלו ואומרים שהוא כתב ידם ולזה החמו פעמים שיחזיר ולא היה לריך להמעיטו להא ולא לה חייבי' דלמא מיהכרי אמת בחתמה ועדים בעדים ואחימה בחתימה ובשטיא אמי חיו מוכיר אחימה בחתימה: **בגון** דקאמר נקב יש בצד אות פלוניות. פי' בקונטרס דקאמר האלה ואים ספרים דגרסי דקאמרי עדים ו"ל דעדים מהימני אפילו בשרשהו כבר ואליה לה מהימן אלא **סימנין** דלוורייתא לו דרבנן. לי סימנין דרבנן לא מהדרינן אבדה מן התורה היינו בעדים ורבנן הוא דעבוד במילתא תקנתא להחזיר בסימנין ות"ח והא דתנן בפרק הלוה מלוות (ב"מ דף כו.) דדבר שיש בו סימן חייב להכריז ואחין בו סימן הרי אלו "לאפי" מדרבנן למה הוא אלו יכריז ואין בו סימן מי יודע מי אבדו זה ומה לי זה מזה לי זה כיון דבעי עדים ל' דעמ"ש סימן מכיריו בעדים זה יפול עדים דמן התורה מה לי זה ומ

בין כליו · בביתו: **נימא** · רב יהודה הלכה כיש לומרים ולימת רבה "הלכה כר"ש" למה חזרו להזכיר את הדבריס ולפרשן: **ומצני מצוס דמפקי ליה** · יש מגאי דמפקי דרבי שמעון ליש לומרים לרבי שמעון הלכך אס לא הזכירו אלא שס החכמים לא היו ידעי להניח מדעי ליצני קיימי: **תמס** · בגולל"ת בלע"ז ובלע"ז והיא של עור: **מליקה** · טקס"ת בלע"ז: **מתני' נותנו לס בחזקת שהוא קיים** · ולא חיישינן שמא מת ובטל שליחותו ומדלוריימא נפקא לן בהכל בוחטין (חולין דף י:) העמד דבר על חזקתו: **מקריבין לוסס** · ולא חיישינן שמא מתו בעליה ולמיתה חזקה: **גבי' לגבורות** · שמוטים שה ליגע דקרא (תהלים ה) **ותולה** · תלי תולה דמתני'=דוקא תולה ולא גוסס: **כיון דחיפליג** · מסתר דרך כל הלתן שהלריך ימים עד מתה שנה: **חיפליג** · ויש כשאר האדם ליהוס קרוב למות לפי בן שמוניס ואחת אי יוסר עד שיעשה קרוב למות הוא: **שמוסר נאמנו** · בס שבדאל הסמוסה לכהן שלוכלת בשביל לסוסרה מיד לכל שעשת חיישינן "עכשיו ימות" אלמא חיישינן למיתה: **מרוסס לאבר** · להיות ניזוגה כתולין: **נט לא לאבר** · למיתה למיתה לחי חיישת אין לך שולא נט לאלמן, והן עגונות: **שאני שאס שכרי לאבדס שעשת אחת קודס למיתתו** · לעולס לא חיישינן למיתה ואחי הכא שהרי לסרה מחיים שעה אחת קודס מיתתו וכל שעשת אינה לספוקי בהסיא שעשת שעתידה ליאבר ויש ולי לאו לחיישינן אלא, והיינו דפריך ליה ולי לאו לחיישינן למיתה ממאי דהוי גיטך לעולס הוא מיים בריאה ואחרה מחיים שעה אחת היא מיתתה בריאה ולא יצא לכלל גט לעולס: **אלא אמר מאי** · הלי תנא ולחי חיים למיתה ולא קשיא, מתניתין דסכת ר' מאיר היא דלא חיים לבריאת הגוד: **מומרין** · שמת יבקש הגוד: שמת

[עי' תוספות מנחות ל: ד"ס ולימת]

[מגילה יב. מנחות ל: ועי' קדושין נט:]

[סוכה כג: ד"ס ומפקינן]

[יומא פה:]

[עי' תוספות יומא נה: ד"ס ואפקן]

[קדושין עח: שבועות יג. לז: ערכין יח.]

[שבת כ: זבחים סה.]

יבמות סט: נדרים ג: [סוכה כג: תוספתא פס"ד ע"ש]

סוכה כג:

[סה כג:]

לעיל כה. חולין יב. ב"ק סט: סוכה כג: דמלי ס"ד יומא נה: [עירובין לט:] מגילה כב. [תוספתא דמלי ס"ו]

מיית ברישא דלמא אידי מיתא ברישא? אלא אמר אביי: *לא קשיא הא רבי מאיר דלא חייש למיתה דחייש למיתה *) דתנן *התוקח יין מבין הכותים אומר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה עשרה מעשר ראשון תשעה מעשר שני ומיחל ושותה מיד דברי רבי מאיר, רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אוסרין רבא אמר אביי

*) [ע"ל דתניא]

שמא

אן שמלתו בין כליו · פי' בביתו תע"נ דרכיס מלויין בביתו ואס היא במילתא בקרקע היה לחוש בן שמעון אחר לבל בין כליו ליבל למיתת שמא הביאו אחר הלה הוא: *מציאו בחפיסה או בדלוסקמא ומכירו כשר · בשמלתו הוא עלמו חיישי מדשמכינן אהכשרתו ותע"ג דלתו טורבא מדרבנן הוא, נתמן במיגו דהי בעי אמר לא לבדתי דטוי עלמא חיישי לו טביעות עינא כדפירשתי לעיל, ומכירו: אחפיסה ואדלוסקמא קאי ותע"פ שאיגו מכיר את הגט, דלמי מכיר את הגט למה לי שמלתו בחפיסה" ות"פ וגיומו לשאלה כדאמרינן בפרק בתרא דיבמות (דף קכ:)? וי"ל דקיס ליה בגפפיה שלא השאילה לשום אדם לי שמא מת ואיגו דמכיר את הגט, דלמא דלוסקמא דחיבו ומכל מקום צריך שיהא מכיר חפיסה או בטביעות עינא דמה שיודע שבחפיסה או בדלוסקמא לחיבו אין זה סימן והא דתנן בפ"ק דכ"מ (דף כ.) מצא בחפיסה או בדלוסקמא תכריך אע"ג שאמרות או לגודא של שמרות כו' אתס מייתי שיגוי סימן בחפיסה או בדלוסקמא עלמו ועל ידו מחזיר ו מה שבתוכו ולא חיישינן לשאלה לעגין ממון לבל מה שאומר שאבדה בדלוסקמא לא היו סימן דדרך להניח שמרות בדלוסקמא בדאמרי בתוספתא עבר לוסקמות שמרות מסרתי לך ואפילו היו סימן, סימן מוטבח להחזיר הגט, לא היו, והא דאמר בלולו מניחות (כ"מ דף כת.) הוא אומרת בחפיסה, ינמן ו לתודע ידעה בל דלתים ליה בחפיסה מגא ליה לאפולי מימני לומר דיגמן ו לגרש בו לאמר לא משום דחשיב סימן מוטבח להסס מייתי בשלא יחזיק יוסף בן שמעון אחר ואותו הגט ולתי נכתב לעמו אלא שלין יודע אס נפל מן הבעל לו מן האשה לי נמי ומכירו פירוש לו מכירו ויש ספרים דגרסי בהגיה לא מכירו ובל פירושו אלא שהוא בחפיסה או בדלוסקמא ויודע שהוא שלו וגם שבתוכה לידבו אע"פ שאיגו מכיר הגט או מכירו שמכיר הגט לאפולי בלא חפיסה ויש ספרים דגרסי אס מכירו בל פירושו אלא שהוא בחפיסה או בדלוסקמא ויודע שבתוכה לידבו ואיגו שלו בחפיסה או בדלוסקמא לי נמי דווקא אס שהוא יודע שבחפיסה או בדלוסקמא לידבו ואיגו יודע אס מכירו בשר ולדטתא מלי לפרש במו אס מכירו: **והנידון** זקן או חולה כו' · תימה לבפרק המפקיד (ב"מ דף נמ:) נבי הניח סבתא לחיישתבאי חיבי וחדא ברישא לחמריגן למה שביבא סבתא למה שביבא בריאה ואומר ר"י דלעגין יחמי החמירו בחי לגיומא בדקאמר גמי התס לא שנא עבוד עיבורא לא שנא לא עבוד חיישינן וכחוקת הבתיב (ב"ב דף נמ:) מפלגין בין עבוד עיבורא ללא עבוד לאמר עיבורא קלא אית לה ועוד דבכבויות חיישינן בפי למיתה: **תרומה** לפצר · תימה וכי לא היה יודע בחמרן דמקיתין דתרומה ואיבא לאקשויי תרומה לתרומה לבשמעי ור"ל דבן בבר הש"ס שמיע ליה מסיק קושיא לו: **שאני** התס שהרי לסרה עליו שעה אחת מחיים · פירוש הלך בעלה למדינת הים ומולת בתרומה להעמד בעלה בחזקת חי לבל הבח לחיבו לעמידנו בחזקת חי לסרה מחיים ופריך דלמא היא מיתת בריאה ולא מחסר מחיים: **הא** רבי מאיר דלא חיים למיתה בו' · השתא דמדמה שמא מת לשמא יחום לא לגמרי מדמה להא דר' מאיר דמוקי מתניתין בוחה ולא חיים "לשמא מת לפיו לזמן מרובה, חיים לשמא יחום" לזמן מרובה לתנן בפרק ד' לחיין (יבמות דף בו.) לתרבעה לחיין שיש מהן בשולין שמי לחיות ומתו הבשולים את החיות הרי לו חולות ולא מתיבמות ומפרש בגמ' משום דקסבר לחטר לבעל מלות יבמין ולשמא לחמייבא חד מייא לחיד וקא מבטל מלות יבמין והבית מבטה מוקי לה בר"מ בפ"ב דיבמות (דף יח.) ולקמן בפרק בתרא (דף פה.) גמי לחמר לבולי עלמא גירות לא שכיחא מיתה שכיחא ולרבי יהודה גמי לחיים לשמא יחום ללחטר לא חיים לשמא מת ללחטר לחם לא בן לחם בהן שיעת בעלה מפחה ביתו לא תלבל בתרומה ולא תלבל כי חם בשעה שרואה בעלה בפניה אלא ולחי לא מדמה אלא לשמא מת-לזמן מרובה לשמא יחום-ללחטר: והא

[אן שמצאו בין כליו אפילו לזמן מרובה כשר]

איתמר רב יהודה אמר שמואל הלכה שלא שהה אדם שם רבה בר בר חנה אמר רב יצחק בר שמואל "הלכה שלא עבר אדם שם" לימא *מר "הלכה כמר" ומר "הלכה כמר"? משום *דאפבי להו: מצאו בחפיסה או בדלוסקמא · *מאי חפיסה? אמר רבה בר בר חנה חמת קטנה, מאי "דלוסקמא" דליקא דסבי: **מתני'** "המביא גט והניחו זקן או חולה נותן לה *בחזקת שהוא קיים *בית ישראל הנשואה להכהן והלך בעלה למדינת הים אוכלת בתרומה בחזקת שהוא קיים *השולח חמאתו ממדינת הים מקריבין אותה בחזקת שהוא קיים: **גמ'** אמר רבא לא *שנו אלא זקן שלא הגיע לגבורות, וחולה *שרוב חולים לחיים אבל זקן שהגיע לגבורות, *וגוסס *שרוב גוססין למיתה לא, איתיביה אביי המביא גט והניחו זקן או חולה נותן לה בחזקת שהוא קיים? תיובתא *ואי בעית אימא כיון דאיפליג איפליג רבי ליה אביי לרבה: תנן המביא גט והניחו זקן או חולה נותן לה בחזקת שהוא קיים *ורמינהו *דרי זה גיטך שעה אחת קודם למיתתו אסורה לאכול בתרומה מיד א"ל תרומה אגיטך קא רמית-תרומה אפשר, נט לא אפשר ורבי תרומה אתרומה תנן בת ישראל הנשואה לכהן והלך בעלה למדינת הים אוכלת בתרומה בחזקת שהוא קיים ורמינהו דרי זה גיטך שעה אחת קודם למיתתו אסורה לאכול בתרומה מיד אמר רב אדא בריה דרב יצחק שאני התם שהרי אסרה עליו שעה אחת קודם מיתתו, מתקיף לה רב פפא ממאי דאיהו אסרה עליה אפילו אנא אסרה עליה, אלא אמר רב אשי שאני התם שהרי אסרה עליו שעה אחת קודם מיתתו

ומני ג"ל (ונ"ב אסר התרומה)

נקט מלתא בחפיסה לי נמי דווקא לס מכירו כשר אבל מה שהוא יודע שבחפיסה או בדלוסקמא לידבו ליט מועיל ולספרים דגרסי ומכירו מלי לפרש במו לס מכירו: **והנידון** זקן או חולה כו' · תימה לבפרק המפקיד (ב"מ דף נמ:) נבי הניח סבתא לחיישתבאי חיבי וחדא ברישא לחמריגן למה שביבא סבתא למה שביבא בריאה ואומר ר"י דלעגין יחמי החמירו בחי לגיומא בדקאמר גמי התס לא שנא עבוד עיבורא לא שנא לא עבוד חיישינן וכחוקת הבתיב (ב"ב דף נמ:) מפלגין בין עבוד עיבורא ללא עבוד לאמר עיבורא קלא אית לה ועוד דבכבויות חיישינן בפי למיתה: **תרומה** לפצר · תימה וכי לא היה יודע בחמרן דמקיתין דתרומה ואיבא לאקשויי תרומה לתרומה לבשמעי ור"ל דבן בבר הש"ס שמיע ליה מסיק קושיא לו: **שאני** התס שהרי לסרה עליו שעה אחת קודם מיתתו · פירוש הלך בעלה למדינת הים ומולת בתרומה להעמד בעלה בחזקת חי לבל הבח לחיבו לעמידנו בחזקת חי לסרה מחיים ופריך דלמא היא מיתת בריאה ולא מחסר מחיים: **הא** רבי מאיר דלא חיים למיתה בו' · השתא דמדמה שמא מת לשמא יחום לא לגמרי מדמה להא דר' מאיר דמוקי מתניתין בוחה ולא חיים "לשמא מת לפיו לזמן מרובה, חיים לשמא יחום" לזמן מרובה לתנן בפרק ד' לחיין (יבמות דף בו.) לתרבעה לחיין שיש מהן בשולין שמי לחיות ומתו הבשולים את החיות הרי לו חולות ולא מתיבמות ומפרש בגמ' משום דקסבר לחטר לבעל מלות יבמין ולשמא לחמייבא חד מייא לחיד וקא מבטל מלות יבמין והבית מבטה מוקי לה בר"מ בפ"ב דיבמות (דף יח.) ולקמן בפרק בתרא (דף פה.) גמי לחמר לבולי עלמא גירות לא שכיחא מיתה שכיחא ולרבי יהודה גמי לחיים לשמא יחום ללחטר לא חיים לשמא מת ללחטר לחם לא בן לחם בהן שיעת בעלה מפחה ביתו לא תלבל בתרומה ולא תלבל כי חם בשעה שרואה בעלה בפניה אלא ולחי לא מדמה אלא לשמא מת-לזמן מרובה לשמא יחום-ללחטר: והא

גליון הש"ס

מתני' נחזקת שהוא קיים · עיין מבלדין דף מו ע"ח ד"ה לחיות כיון: גמ' וגוסס · עי' קדושין עח ע"ב ד"ה לא ·

[עי' תוספות מנחות ל: ד"ס ולימת]

[מגילה יב. מנחות ל: ועי' קדושין נט:]

[סוכה כג: ד"ס ומפקינן]

[יומא פה:]

[עי' תוספות יומא נה: ד"ס ואפקן]

[קדושין עח: שבועות יג. לז: ערכין יח.]

[שבת כ: זבחים סה.]

יבמות סט: נדרים ג: [סוכה כג: תוספתא פס"ד ע"ש]

סוכה כג:

[סה כג:]

לעיל כה. חולין יב. ב"ק סט: סוכה כג: דמלי ס"ד יומא נה: [עירובין לט:] מגילה כב. [תוספתא דמלי ס"ו]

[אן שמצאו בין כליו אפילו לזמן מרובה כשר]

איתמר רב יהודה אמר שמואל הלכה שלא שהה אדם שם רבה בר בר חנה אמר רב יצחק בר שמואל "הלכה שלא עבר אדם שם" לימא *מר "הלכה כמר" ומר "הלכה כמר"? משום *דאפבי להו: מצאו בחפיסה או בדלוסקמא · *מאי חפיסה? אמר רבה בר בר חנה חמת קטנה, מאי "דלוסקמא" דליקא דסבי: **מתני'** "המביא גט והניחו זקן או חולה נותן לה *בחזקת שהוא קיים *בית ישראל הנשואה להכהן והלך בעלה למדינת הים אוכלת בתרומה בחזקת שהוא קיים *השולח חמאתו ממדינת הים מקריבין אותה בחזקת שהוא קיים: **גמ'** אמר רבא לא *שנו אלא זקן שלא הגיע לגבורות, וחולה *שרוב חולים לחיים אבל זקן שהגיע לגבורות, *וגוסס *שרוב גוססין למיתה לא, איתיביה אביי המביא גט והניחו זקן או חולה נותן לה בחזקת שהוא קיים? תיובתא *ואי בעית אימא כיון דאיפליג איפליג רבי ליה אביי לרבה: תנן המביא גט והניחו זקן או חולה נותן לה בחזקת שהוא קיים *ורמינהו *דרי זה גיטך שעה אחת קודם למיתתו אסורה לאכול בתרומה מיד א"ל תרומה אגיטך קא רמית-תרומה אפשר, נט לא אפשר ורבי תרומה אתרומה תנן בת ישראל הנשואה לכהן והלך בעלה למדינת הים אוכלת בתרומה בחזקת שהוא קיים ורמינהו דרי זה גיטך שעה אחת קודם למיתתו אסורה לאכול בתרומה מיד אמר רב אדא בריה דרב יצחק שאני התם שהרי אסרה עליו שעה אחת קודם מיתתו, מתקיף לה רב פפא ממאי דאיהו אסרה עליה אפילו אנא אסרה עליה, אלא אמר רב אשי שאני התם שהרי אסרה עליו שעה אחת קודם מיתתו

ומני ג"ל (ונ"ב אסר התרומה)

נקט מלתא בחפיסה לי נמי דווקא לס מכירו כשר אבל מה שהוא יודע שבחפיסה או בדלוסקמא לידבו ליט מועיל ולספרים דגרסי ומכירו מלי לפרש במו לס מכירו: **והנידון** זקן או חולה כו' · תימה לבפרק המפקיד (ב"מ דף נמ:) נבי הניח סבתא לחיישתבאי חיבי וחדא ברישא לחמריגן למה שביבא סבתא למה שביבא בריאה ואומר ר"י דלעגין יחמי החמירו בחי לגיומא בדקאמר גמי התס לא שנא עבוד עיבורא לא שנא לא עבוד חיישינן וכחוקת הבתיב (ב"ב דף נמ:) מפלגין בין עבוד עיבורא ללא עבוד לאמר עיבורא קלא אית לה ועוד דבכבויות חיישינן בפי למיתה: **תרומה** לפצר · תימה וכי לא היה יודע בחמרן דמקיתין דתרומה ואיבא לאקשויי תרומה לתרומה לבשמעי ור"ל דבן בבר הש"ס שמיע ליה מסיק קושיא לו: **שאני** התס שהרי לסרה עליו שעה אחת קודם מיתתו · פירוש הלך בעלה למדינת הים ומולת בתרומה להעמד בעלה בחזקת חי לבל הבח לחיבו לעמידנו בחזקת חי לסרה מחיים ופריך דלמא היא מיתת בריאה ולא מחסר מחיים: **הא** רבי מאיר דלא חיים למיתה בו' · השתא דמדמה שמא מת לשמא יחום לא לגמרי מדמה להא דר' מאיר דמוקי מתניתין בוחה ולא חיים "לשמא מת לפיו לזמן מרובה, חיים לשמא יחום" לזמן מרובה לתנן בפרק ד' לחיין (יבמות דף בו.) לתרבעה לחיין שיש מהן בשולין שמי לחיות ומתו הבשולים את החיות הרי לו חולות ולא מתיבמות ומפרש בגמ' משום דקסבר לחטר לבעל מלות יבמין ולשמא לחמייבא חד מייא לחיד וקא מבטל מלות יבמין והבית מבטה מוקי לה בר"מ בפ"ב דיבמות (דף יח.) ולקמן בפרק בתרא (דף פה.) גמי לחמר לבולי עלמא גירות לא שכיחא מיתה שכיחא ולרבי יהודה גמי לחיים לשמא יחום ללחטר לא חיים לשמא מת ללחטר לחם לא בן לחם בהן שיעת בעלה מפחה ביתו לא תלבל בתרומה ולא תלבל כי חם בשעה שרואה בעלה בפניה אלא ולחי לא מדמה אלא לשמא מת-לזמן מרובה לשמא יחום-ללחטר: והא

כא א מיי' פ"ג מהלכות גירושין הלכה י סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קנב סעיף ד ופ"ש: *[עיין למעלה נשיל כו.]

כב ב מיי' פ"ו שם הלכה כח סמג שם טוש"ע שם סימן קמח סעיף סח:

כה ג מיי' פ"ג מהלכות תרומות הלכה ב:

כו ד מיי' ג"ד מהלכות פסולי מוקדשין ס"ד ·

כז ה מיי' פ"ו מהלכות גירושין הלכה כח ופ"ש מהלכות תרומות הלכה ג סמג שם טוש"ע שם:

כח ו מיי' פ"ט מהל' תרומות הלכה ח:

[קדושין עח: ע"ב קא:]

תוספות רי"ד

או שמצאו בין כליו ואפילו לזמן מרובה כשר פ' אם מצא הגט קשור בכליו בארץ ומכירם במביעות עין שהן שלו אע"פ שאין מכיר הגט כשר ואין לחוש לאדם אחר בעין שמצאו קשור בכליו או שמצאו בתוך כליו שבביתו כשר שבודאי זהו שנפל ממנו שלא בא אדם אחר והניחו שם בתוך כליו שבביתו: איתמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כל שלא שהה אדם שם ורבב"ח אמר ר' יוחנן הלכה כל שלא עבר אדם שם וקי"ל דשמואל ורבי יוחנן הלכה כר' יוחנן אבל מיהו כל זה בסקום שהשיירות מצויות והוחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר א' החם בעי' (שומר) שלא עבר אדם שם אבל אם היה סקום שאין השיירות מצויות אפילו לזמן מרובה כשר ואף על פי שהוחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר א' אי נמי אם לא הוחזקו אע"פ שהשיירות מצויות כשר אפילו לזמן מרובה ולא חיישינן מפחמא לשני יוסף בן שמעון דהלכתא כרבה דבעי תרתי שיירות מצויות חזקה ואע"ג דאמרינן בגמ' ר' זירא רמי מתני' אהדדי' תנן המביא גט ממנו אם מצאו לאלתר כשר ואם לאו פסול ורמינהו מצא גט אשה בשוק בזמן שהבעל מורה יחזיר לאשה אין הבעל מורה לא יחזיר לא לזה ולא לזה בזמן שהבעל מורה סיהא יחזיר לאשה ואפילו לזמן מרובה ושאני כאן בסקום שהשיירות מצויות והוא שהוחזקו וכו' והיינו דרבה וא"ר אע"פ שלא הוחזקו ופליגי דרבה ואפ"ה הלכתא כרבה וכך היה פסק גם ר"י ז"ל שלא עבר אדם שם אבל אם הוחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר א' חיישינן שמא ממנו נפל אבל בפרק שנים אוחזין כתיב הא מילתא וכתב מיכן דלא אימסקא בה הלכתא בהדיא עבדינן בה לחומרא ולא מהדרינן גם לזמן מרובה אלא בסקום שאין השיירות מצויות אבל בסקום שהשיירות מצויות לא מהדרי' ואע"פ שלא הוחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר א' כלישנא בתרא דר' זירא אי נמי כר' ירמיה אי נמי כר' יוסי)[אשר] ואיגו נ"ל לחגיה דברי רבה שנאמרו בבירור והוא שהוחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר א' ולפיפסק הלכה כר' זירא שנאמר בפסק שלא ידעינן אם חלק על רבה אם לאו ואפ' אם תמצא לומר שחלק עליו הא אפילנו בהא מילתא אביי ורבה בפ' האשה שלום ביבמות דאביי אמר חיישינן לשני יוסף ורבא אמר לא חיישינן אף אם הוחזקו וקי"ל כל היכא דפליגי אביי ורבה הלכה כרבה בר מיע"ל קמ"ס ור' ירמיה ורב אשי דהכא לאו לאיפלוגי עליה דרבה אתו אלא סברא בעלמא אמרי דאיכא לתרוצי מדתני שנים אחזיון בהכי שאע"פ שהשיירות מצויות והוחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר א' אי אמרו עדים מעולם לא החזנו על גם אחד אלא על זה ששמו יוסף בן שמעון אי נמי נקב יש בצד את פלונית נותנין ואפילו לזמן מרובה והלכתא כרבה והלכתא כרב ירמיה הלכתא כרב אשי: מאי חפישה אמר רבה בר בר חנה חמת קטנה מאי דלוסקמא אמר רב"ח שליקא דסבי פי' כיס גדול של עור: **כותני'** המביא גט והניחו זקן או חולה ינתנו לה בחזקת שהוא קיים בת ישראל שנשאת לכהן והלך בעלה למדינת הים אוכלת בתרומה בחזקת שהוא קיים השולח חמאתו ממדינת הים מקריבין אותה בחזקת שהוא קיים ולא אמרי' דלמא מית ואין גם לאחר מיתה וכן מי שהלך בעלה למדינת הים לא חיישינן דלמא מית והניח לה זרע וכגון שאין לה זרע ממנו ולגבי חמאת נמי לא אמרינן דלמא מית והניח לה חמאת שיחטו בעליה ולמיתה אולא: אמר רבא ל"ש אלא זקן שלא הגיע לגבורות פ' שמונים שנה כדכתיב ואם בגבורות שמונים והלה שרוב חולים לחיים אבל זקן שהגיע לגבורות וגוסס שרוב גוססין למיתה לא אלא חיישינן דלמא מית ולא חנשא בגם זה ער שיתברר אם היה חי בעת שמיתתו ליד האשה: איתיביה המביא גט והניחו זקן בן ק' שנה נותנו לה בחזקת שהוא קיים תיובתא ואיבעית אימא כיון דאפליג איפליג פ' כיון דאפליג מדרך שאר כל בני אדם שהארוך עד ק' שנה איפליג ואינו נחשב כל כך וזקן שהוא קרוב למיתה אבל בן פ"א או יותר עד צ' קרוב למות: היא אוכלת בתרומה בחזקת וכו' ורמינהו דרי זה גיטך שעה אחת קודם מיתתו אסורה לאכול בתרומה מיד אלמא חיישינן למיתה אמר רבא שמא מת לא חיישינן שמא יחיו מירוש לשמא מת לא חיישינן דאחקיה ליה אחזקיה שהניחו חי אבל זה שנתן לה גט על מנת שיחעל שעה א' קודם למיתתו לשמא יחיו ודאי חיישינן דלמא

גליון/מפנה
"לחזקת שהוא קיים" ע' בלבות שחמרוסיות ע' בלבות שחמרוסיות עד בן שבעל בקבר מיוסף מי ו- פשחים ל: 2- אבלות הגוזיך ע' אשת בסין 3- בקרבה חשאת שנינת ב"ח

סימנים
בין אבלות בסין בשעין חושין נאיתף

והא בעי למיכה · תע"ג דמיכה לא מעכבא מ"מ אין לעשות בלא למיכה לכתחלה וכן פריך בפ' התערובות (זבחים דף עד:) להא דתנן התם קדשים בקדשים יקרב לשם מי שהוא והא בעינא למיכה ומצני בקרבן נשים וכן בפסחים פרק התערבה (דף פט.) גבי חמשה שנתערבו עורות פסחיהם ומלמלת יבלת בתחד מהן דפטורין מלעשות פסח שני לפי שיכולים להביא ולהתעות במועד הפסח לפ"ה פטורין מקום דפסח לא בעי למיכה ומועד פסח בעי למיכה ולא תימרין יעשו בלא למיכה דלכתחלה אין לעשות בלא למיכה כדפריכית ומקה דבפרק תמיד נעשין (שם דף סב.) תימרין לכל הזבחים שעל ומעמ מלמיתין קרבנותיהם ולא קפיד לסמיכה וליכא למימר דסמיך לחבריה דבפ' כל הפסולין (זבחים דף נ.) מסקינן דתכף לסמיכה שחיטה לחולייהא ותפילו למ"ד בילה במקלת לא שמיה בילה ליכא למימר לפשר דמעייל ידיה וסמיך להא בפרק כל הפסולין (נז"ם) תימרין כל סמוך לחבירו אלא ודוכו הוא מכניס לכל כחו בעינן וליכא לאוקמי בעוף דעוף לאו זבח הוא ובכור ומעשר מני ליכא לאוקמי להא כל הזבחים קאמר ולא בקרבן נשים משום שעל ויש לומר דהכא כיון שיכול לקיים מצות סמיכה שיביאנו הוא עצמו אין לו לעשות בלא סמיכה וכן בפרק התערובות (שם דף עד:) יש לו תקנה בריעייה דהכי נמי מפליג התם בפ' בתרא משום דליתא ליה תקנה ברעייה ובפרק התכלת נמי כיון שהוא ספק דשמא פטור הוא לית עשו מצמיח תקנה דלי לפשר לתקן אם לית יעבור מצות סמיכה אבל עכל ומעמ מיירי כגון שאמר הרי עלי עולה ושלמים ולא עלה בידו תקנה להתקין כגון שאמר הרי עלי עולה ושלמים ולא עלה בידו אלא אחד מהן שיכול להביא בלא סמיכה כגון שאמר הרי עלי עולה ושלמים ולא עלה בידו אלא שלמים שיכול להביא בלא סמיכה כדי לפטור עצמו מן העולה אבל אם אמר הרי עלי עולה ושלמים ולא עלה בידו אלא עולה אין יכול להביא בלא סמיכה כדי לפטור עצמו מן השלמים דאין אדם יוצא ידי חובתו בקרבן שאינו שלו ואין שליח לדבר עבירה ולא לדבר מצוה אלא בדבר שהוא שלו כגון שאמר הרי עלי עולה ושלמים ולא עלה בידו אלא עולה

סנהדרין מה: מכות ג.

אבל בב"ד של ישראל כיון דנפק ליה דינא לקטלא קטלי ליה, א"ל אביי ב"ד של ישראל נמי אפשר דחזו ליה זכותא? כי חזו ליה זכותא מקמי דליגמר דינא, ברתר גמר דינא לא חזו ליה זכותא מלימא מסיימא ליה כ"ש שעמדו שנים ואמרו מעידים אנו את איש פלוני שנגמר דינו בבית דינו של פלוני ופלוני ופלוני עדיו ה"ז יהרג, דלמא בורח שאני ת"ש שמע מב"ד של ישראל שהיו אומרים איש פלוני מת, איש פלוני נהרג, ישיאו את אשתו, מקמטרסים של עובדי כוכבים "איש פלוני מת, איש פלוני נהרג" אלישיאו את אשתו מאי "מת" ומאי "נהרג" אילימא "מת" ממש "נהרג" ממש והא גבי עובדי כוכבים אמאי לא ישיאו את אשתו הא קיי"ל כל מסיח לפי תומו הימני מהימני ליה, אלא לאו "מת" יוצא למות "ונהרג" יוצא ליהרג וקתני ובב"ד של ישראל ישיאו את אשתו דלעולם "מת" ממש "נהרג" ממש דכוותיה גבי עובדי כוכבים אמאי לא והא קיי"ל כל מסיח לפי תומו הימני מהימני? הני מילי במילתא דלא שייכי בה אבל במילתא דשייכי בה עבדי לאחזוקי שקריהו: מתני' "המביא גט" וכו' ותבעה הרי זה משלחו ביד אחר נאמן אמר לו שטל לי הימנה חפץ פלוני לא ישלחנו ביד אחר *שאין רצונו שיהא פקדונו ביד אחר: גמ' אמר רב בהנא חלה תנן, פשיטא חלה קתני! מהו דתימא ה"ה אע"ג דלא חלה והאי דקתני "חלה" אורחא דמילתא קתני, קמ"ל, היכי דמי? אי דא"ל "הולך" אע"ג דלא חלה נמי ואי דא"ל "את הולך" אפי' חלה נמי, לא ואי רשב"ג אפילו חלה נמי לא דתניא "הולך גט זה לאשתי" ה"ז משלחו ביד אחר, את הולך גט זה לאשתי" הרי זה לא ישלחנו ביד אחר רשב"ג אומר "בין כך ובין כך אין השליח עושה שליח" אבעית אימא "הולך" והוא דחלה אבעית אימא "את הולך" וחלה שאני, אבעית אימא "רשב"ג היא וחלה שאני, תנן התם המביא גט בא"י וחלה הרי זה משלחו ביד אחר ורמינהו *אמר לשנים "תנו גט לאשתי" או לשלשה "כתבו גט ותנו לאשתי" הרי אלו יכתבו ויתנו אינהו אין אבל שליח לא אמר אביי הכא במאי עסקינן כגון שאמר "כתבו ותנו" משום בזיונן דבעל הבא בעל כרחיה קא מפיק ליה רבא אמר משום דמילי נינהו, דא"ל מיכתב לשליח, מאי בינייהו? איכא בינייהו שליח מתנה ובפלוגתא דרב ושמואל רב אמר מתנה הרי היא כגט ושמואל אמר "מתנה הרי היא כגט" ואם אמר לו "טול לי הימנה חפץ פלוני": אמר ריש לקיש כאן שנה רבי *אין השואל רשאי להשאיל ואין השכור רשאי להשכיר "אמר לו רבי" ותנן *"ו אפילו תינוקות של בית רבן יודעים אותה אלא ימנין דגיטא נמי לא היו, דנעשה כמי שאמר לו "אל תגרשה אלא בבית ונירשה בעלייה, אל תגרשה אלא בימין ונירשה בשמאל "דכולי עלמא היכא דנפקה לאפיה ויהבה ליה חפץ והדר שקלה מיניה גיטא כולי עלמא לא פליגי דגיטא-גיטא מעליא הוי, כי פליגי היכא דא"ל שקול

אבל בב"ד של ישראל כיון דנפק ליה דינא לקטלא קטלי ליה, א"ל אביי ב"ד של ישראל נמי אפשר דחזו ליה זכותא? כי חזו ליה זכותא מקמי דליגמר דינא, ברתר גמר דינא לא חזו ליה זכותא מלימא מסיימא ליה כ"ש שעמדו שנים ואמרו מעידים אנו את איש פלוני שנגמר דינו בבית דינו של פלוני ופלוני ופלוני עדיו ה"ז יהרג, דלמא בורח שאני ת"ש שמע מב"ד של ישראל שהיו אומרים איש פלוני מת, איש פלוני נהרג" ישיאו את אשתו, מקמטרסים של עובדי כוכבים "איש פלוני מת, איש פלוני נהרג" אלישיאו את אשתו מאי "מת" ומאי "נהרג" אילימא "מת" ממש "נהרג" ממש והא גבי עובדי כוכבים אמאי לא ישיאו את אשתו הא קיי"ל כל מסיח לפי תומו הימני מהימני ליה, אלא לאו "מת" יוצא למות "ונהרג" יוצא ליהרג וקתני ובב"ד של ישראל ישיאו את אשתו דלעולם "מת" ממש "נהרג" ממש דכוותיה גבי עובדי כוכבים אמאי לא והא קיי"ל כל מסיח לפי תומו הימני מהימני? הני מילי במילתא דלא שייכי בה אבל במילתא דשייכי בה עבדי לאחזוקי שקריהו: מתני' "המביא גט" בא"י וחלה הרי זה משלחו ביד אחר נאמן אמר לו שטל לי הימנה חפץ פלוני לא ישלחנו ביד אחר *שאין רצונו שיהא פקדונו ביד אחר: גמ' אמר רב בהנא חלה תנן, פשיטא חלה קתני! מהו דתימא ה"ה אע"ג דלא חלה והאי דקתני "חלה" אורחא דמילתא קתני, קמ"ל, היכי דמי? אי דא"ל "הולך" אע"ג דלא חלה נמי ואי דא"ל "את הולך" אפי' חלה נמי, לא ואי רשב"ג אפילו חלה נמי לא דתניא "הולך גט זה לאשתי" ה"ז משלחו ביד אחר, את הולך גט זה לאשתי" הרי זה לא ישלחנו ביד אחר רשב"ג אומר "בין כך ובין כך אין השליח עושה שליח" אבעית אימא "הולך" והוא דחלה אבעית אימא "את הולך" וחלה שאני, אבעית אימא "רשב"ג היא וחלה שאני, תנן התם המביא גט בא"י וחלה הרי זה משלחו ביד אחר ורמינהו *אמר לשנים "תנו גט לאשתי" או לשלשה "כתבו גט ותנו לאשתי" הרי אלו יכתבו ויתנו אינהו אין אבל שליח לא אמר אביי הכא במאי עסקינן כגון שאמר "כתבו ותנו" משום בזיונן דבעל הבא בעל כרחיה קא מפיק ליה רבא אמר משום דמילי נינהו, דא"ל מיכתב לשליח, מאי בינייהו? איכא בינייהו שליח מתנה ובפלוגתא דרב ושמואל רב אמר מתנה הרי היא כגט ושמואל אמר "מתנה הרי היא כגט" ואם אמר לו "טול לי הימנה חפץ פלוני": אמר ריש לקיש כאן שנה רבי *אין השואל רשאי להשאיל ואין השכור רשאי להשכיר "אמר לו רבי" ותנן *"ו אפילו תינוקות של בית רבן יודעים אותה אלא ימנין דגיטא נמי לא היו, דנעשה כמי שאמר לו "אל תגרשה אלא בבית ונירשה בעלייה, אל תגרשה אלא בימין ונירשה בשמאל "דכולי עלמא היכא דנפקה לאפיה ויהבה ליה חפץ והדר שקלה מיניה גיטא כולי עלמא לא פליגי דגיטא-גיטא מעליא הוי, כי פליגי היכא דא"ל שקול

מתני' "המביא גט" בא"י וחלה הרי זה משלחו ביד אחר ואם אמר לו טול לי מפנה חפץ פלוני לא ישלחנו ביד אחר שאין רצונו שיהא פקדונו ביד אחר: גמ' אמר רב בהנא חלה תנן, פשיטא חלה קתני! מהו דתימא ה"ה אע"ג דלא חלה והאי דקתני "חלה" אורחא דמילתא קתני, קמ"ל, היכי דמי? אי דא"ל "הולך" אע"ג דלא חלה נמי ואי דא"ל "את הולך" אפי' חלה נמי, לא ואי רשב"ג אפילו חלה נמי לא דתניא "הולך גט זה לאשתי" ה"ז משלחו ביד אחר, את הולך גט זה לאשתי" הרי זה לא ישלחנו ביד אחר רשב"ג אומר "בין כך ובין כך אין השליח עושה שליח" אבעית אימא "הולך" והוא דחלה אבעית אימא "את הולך" וחלה שאני, אבעית אימא "רשב"ג היא וחלה שאני, תנן התם המביא גט בא"י וחלה הרי זה משלחו ביד אחר ורמינהו *אמר לשנים "תנו גט לאשתי" או לשלשה "כתבו גט ותנו לאשתי" הרי אלו יכתבו ויתנו אינהו אין אבל שליח לא אמר אביי הכא במאי עסקינן כגון שאמר "כתבו ותנו" משום בזיונן דבעל הבא בעל כרחיה קא מפיק ליה רבא אמר משום דמילי נינהו, דא"ל מיכתב לשליח, מאי בינייהו? איכא בינייהו שליח מתנה ובפלוגתא דרב ושמואל רב אמר מתנה הרי היא כגט ושמואל אמר "מתנה הרי היא כגט" ואם אמר לו "טול לי הימנה חפץ פלוני": אמר ריש לקיש כאן שנה רבי *אין השואל רשאי להשאיל ואין השכור רשאי להשכיר "אמר לו רבי" ותנן *"ו אפילו תינוקות של בית רבן יודעים אותה אלא ימנין דגיטא נמי לא היו, דנעשה כמי שאמר לו "אל תגרשה אלא בבית ונירשה בעלייה, אל תגרשה אלא בימין ונירשה בשמאל "דכולי עלמא היכא דנפקה לאפיה ויהבה ליה חפץ והדר שקלה מיניה גיטא כולי עלמא לא פליגי דגיטא-גיטא מעליא הוי, כי פליגי היכא דא"ל שקול

תוספות רי"ד

מתני' ה מ כ י א גם בא"י וחלה הרי זה משלחו ביד אחר ואם אמר לו טול לי מפנה חפץ פלוני לא ישלחנו ביד אחר שאין רצונו שיהא פקדונו ביד אחר. פי' בא"י שאינו צ"ל בפני נכתב ובפני נחתם משלחו ביד אחר ועושה שליח מאליו שלא בב"ד אמר רב כהנא חלה תנן. פי' דוקא אם חלה שהוא אנוס וה"ה נמי לכל האונסים או משלחו ביד אחר אבל אם אין לו שום אונס לא ישלחנו ביד אחר. פשיטא חלה קתני מהו דתימא ה"ה אע"ג דלא חלה והאי דקתני חלה אורחא דמילתא קתני קמ"ל תנן התם המביא גט בא"י וחלה הרי זה משלחו ביד אחר ואם אמר לו טול לי מפנה חפץ פלוני לא ישלחנו ביד אחר שאין רצונו שיהא פקדונו ביד אחר. פי' כשאמר לו טול לי מפנה חפץ פלוני אע"פ שא

שכול מינה תפן והדר הב לה גיטא · מתמע דזקא שהקפיד על נקיטת החפץ מחלה פליגי לבל הב לה גיטא ושכול מינה תפן לא קפיד אלא שיהא בידו ולא שנא לכך זהיה כתפץ בדבר זה,וזה לא כתפץ בדבר זה,ומיהו אם שינה נעשה כמי שאמר לו לא תגרשה בעלייה לכך ר' יוחנן פוסל בו בשלוח רחמנן וכ"ש בשלוחו דקתני "וישלח ויהיו והיטיב דקתני ולא שנא ליה ולא שנא ליה ומיפסיל גיטו[ומיפקע קידושין] כמי לא קיבלה כלל ולא קפיד הוא אלא מחמת דמילתא קאמר ליה: **במתני' עומד** בב"ד שנים ומשלחו בב"ד שנים · שלריך להשמין לומר בפניהם בפני נכתב ובפני נחתם לפי שלהחרון לא יוכל לומר: **שנים** ב"ד אני · ומסתמא ב"ד עמו הדבר בהכשירו: **נמ' שנים דשנים** · השניה האני שמעשה בב"ד: **פאחרון** · ולא תגן האני: ה"ג אלא כי תבעי לכו בב"ד או אפילו שלא בב"ד אמרו ליה בפני עדים · ואמתניתין ב"ד עמו הדבר לחפי' שלא בב"ד: **עומד כפה שנותין** · לחשון לשני ושני לשלישי וכן לעולם ושלן לעניך ב"ב הוחיל ואין הרחשון לריך לומר "בפני נכתב" התחתון כמי ל"ל שלא לומר שלית ב"ד אני: **אם מת** רשמון · עד שלא הגיע הגט לידה: **בעלו כולן**:דקסנוסף סיפ·דקטנוסף זו שיש להסיע עליה: **לא ידענא לא** · תיני מכירה: **מסור מילך קמן** · לשון לבני שלימוך בפניו וחן לנו הגט ולשון "בפני נכתב ובפני נחתם" לומר דבני נכתב ובפני נחתם · אמרו ליה הא נמי לא תיבעי לך בב"ד או שלא בב"ד · פי' מי אמרינן כיון שאין צריך השני לומר בפני נכתב ובפני נחתם אינו צריך ב"ד או דלמא כיון דהוא צ"ל בב"ד אני שוה דבור זה כמו בפני נכתב ובפני נחתם · אמרו ליה הא נמי לא תיבעי (לכו) [לך] דקתני אלא אומר שליח ב"ד אני (כר"ש) אלמא צריך האחרון שנהם שליח ב"ד אני ו"ש שאינו עושהו אלא ב"ד: שליח פי' מדלא תני שליח שני וחזי שליח האחרון שנהם שליח ב"ד אני ובמדינה הים תנן במתני' דעושה כמה אמר רבא שליח בא"י עושה כמה שלוחים · ראשון לשני ושני לשלישי עד לעולם ואין צריך ב"ד לזאל ואין הראשון צ"ל בפני נכתב ובפני נחתם [אין] האחרון צ"ל שליח ב"ד אני ובמדינה הים תנן במתני' דעושה כמה שלוחים אבל בא"י לא תנן דשלישי שני עושה שליח שלישי והוה אמינא דזקא במדינה הים שנתמנה שליח שני בפני ב"ד אלים לשווחי שליח שלישי אבל בא"י שלא נתמנה אלא בינו לבינו שלוחים מדתני אין שליח האחרון אבל בא"י לא תנן דשלישי שני עושה שליח שלישי והוה אמינא הכא נמי אין שליח האחרון עושה כמה אלא אומר אני ב"ד אני שלא נתמנה אלא בינו לבינו אמר רבא שליח בא"י עושה כמה שלוחים · אמר רב אשי ואם מת ראשון קודם שיגיע הכא ליד האשה כמלו כולם דסכה קאתו: אמר מר בר רב הונא אמינא דלא [יכול] למיעבד שליח שלישי קס"ל רבא דעושה כמה שלוחים: אמר רב אשי ואם מת ראשון קודם שיגיע הכא ליד האשה כמלו כולם דסכה קאתו: אמר מר בר רב אשי הא דאמר דקטנתא הוא אילו מית בעל מידי אית בתו מששא כולהו מכה בעל קאתו איתיה לבעל איתנהו לכולהו · פי' מי אמרינן כיון דאי מית אבא בר מינומי ניתביה ניהלה פירוש בר מינומי דהוא ידע בה וליתביה ניהלה אתא ולא אשכחיה לאבא בר מינומי יתיב ר' אבהו ור' חנינא הו' יצחק נפחא ויתיב רב ספרא בגייהו אמרי ליה מסור מילך קמן דכי אתי אבא בר מינומי ניתביה ניהלה פירוש השניה היה אנוס לילך לדרכו ולא היה יכול להמתין עד שימצא אבא בר מינומי ואמרי ליה מסור דברי שליחותך בפנינו ואמור בפני נכתב ובפני נחתם ואע"פ שאינני כאן כראמרינן לקמן ואע"פ שלית ב"ד למטותו בין בפני שליח ראשון בין שלא בפניו חן לנו הגט (שיחנהו לו) ואנו ניתן לו והוא יסמרנו לאשה והיהה שליח ב"ד אמר להו רב ספרא והא שליח שלא ניתן לנירושין הוא אינכסתא פי' זה השליח לא נעשה שליח לגרשה אלא לסמרו לאבא בר מינומי ולהכך לאו בכלום בעל קאי שיהא רשאי לסמרו אלא על יד אבא בר מינומי יכול לסמרו שכך הרשוהו הבעל אבל אינו רשאי שיחנהו לאדם אחר שיחנהו לאבא בר מינומי ולא דמי לשליח שניתן לגירושין שהרי כיד הבעל ומסתמא עושה כמה שליחים אבל זה שלא ניתן לגירושין ואין יכול לסמרו שכך הרשוהו הבעל אבל אינו רשאי להעביר על פי שאמר לבעל לא ידענא לה לא עשאוני שליח אחר עד שיגיענו ליד אבא בר מינומי · אמר רבא קפחינהו רב ספרא לתלתא דהכי אסיקנא דהכי א"ל אבא בר מינומי רק אם היה הבעל מרשהו בפירוש: ההוא גברא דשדר ניפה לדביתהו א"ל לשליח לא אלא לתתו ליד אבא בר מינומי ה"ל שליח שלא ניתן לנירושין דסתמא אין לו כח למנות שליח אחר להגיעו ליד

כי תשוו כ"ד שליח מי בעי בפניו דשליח קמח לו לאפוקי שלח בפניו כגון זה שהוא לעשה ואינו יכול לעכב כאן וילך לדרכו : **מכרע** · מעכב המיפה שלח מלא לח המעכבת : **לא שמיפ מפיפ** · דלא מפי עד הכא ואין טענת חוסם בתראי גיטין למימר לחיפסא ל"ש יש חוסם בגיטין הא לקיומא בשמעתא קמייתא דכתובות תורה אור

ומכר לה ריש"ג לקמן כ: כתובות כ: גדלים מ:

ליחני גיטא ולחיפסא · מעכבין *לחמסור לה גט על מנת שלא זה לו לא לפייס לה: **פייסה** · בדברים והרבה עליה ריעים ולא נתרלתה להשלים לחתו : **מי יפה לה מרקבא דדיעי ולא לפייסה** · וכיון שלא עשה כן ממלא שלא פייסה ולח"פ אחין לו לא לחמרינן לחים לחין לחד יכול לטעון לחוסם בתראי שלא גט זה וזה גיטה: **אמר מרקבא דדיעי כפי לפייפ לה** · יכולה היא לומר לו ולחטם הוא לחא פייסה כמה פעמים ולעשות ולא לחיפסא ולא הוי גיטא דיש לחוסם בגיטין: **פא כמאן דאמר כו'** · פלוגתא דתני לישני ולליכא דרבא היא במסכת כתובות בשמעתא קמייתא : **מתני' נפיוס מפריש עליהן מחלקן** · כמלוה הזה כשיפרש תרומותיו ימסור לכהן כמה שיעכב עליהן לעצמו כאחוב בפרעון כאחוב זה בשביל הכהן וכן המעכר לחשון בשביל לו ולמעכר עני בשביל עני, והמעכרות יעכב ויחלקלח שמפרים מעכר מן המעכר להבן]שהן מוחרין לזרים מכיון שחין כאן גזל מחמת שכבר נתן דמיהם להבן-זה ובשעת הלוחה פסק להם דמיהם : **ניפול רשום מן פיורדין** · מפני שחין חנב זה מוטל עליהן לפרוע יכול מהם רשות לח רולים שיקבל חוכו בשביל שיעכבו ממעכרות עלמו: **מינו נריך ניפול רשות** · דים כח ב"ד להטיל חוב זה על כל הכהונה והלויה לפי שחקלחה הוח שימלח מעות להלוחה: **גבי' ולפ"ג דלא לחמו לידיה** · בחמיה לח"פ שחינו נוחן לכהן ויוחזיק לו קלני מחני' דיפרים עליהן וכיון דלח מלו לידיה מהן זכי ליה להחי כהן כך מלוה שיקבלנה זה בחוכו ויהיה יכול לח ידי נחיבה : **כמכרי כפוסה** · כמו לוים מחת מכרו (מ"ב יב) שהם מכיריו ולוהכיו לחיכו רגיל לחת חרומות ומעכרות לחת לכהן זה הלכך כיון דמלוחת דפשיטח היח דלדידהו יהיב להו לחמרי לה בב"ד שליח שני בחנין חו חלמא שלא בפניו פי' כי משום ב"ד שליח של השליח הראשון משוי ליה חו דלמא שלא בפניו נמי מצי משוי ליה כנון זה שחינו יכול להחזכב וילך לדרכו בחר דבניה הדר פשטה בין בפניו בין שלא בפניו שלחו מהם בין בפניו בין שלא בפניו: הניחא דחמר חי ל"ש חתינן עד לחלתין יומין לידהי נימא חתחיפסה מעכרא אמר לרב חזו דחתאי חזו דחתאי חזו דחתאי אשכח דפקר ליה ר' חנינא לחמרי ליה חי לא חמרי ליה חי לח חמרי ליה חי לח חמרי ליה חי לח

עין משפט נר מצוה

נז א ב ג מיי' פ"ו מהל' מעשר הלכה ז:

נח ד מיי' פ"ג מהל' תרומות הלכה טו ופ"ה והכ"מ:

נט ה מיי' שם הל' יב:

[ע"ל רבא וכן גיתף בשינוי עיין מאר כ']

תוספות ר"ד הילך

העשיר העני אין מפרישין עליו וזכה הלה בכמה שבידו: ס"ם דלמיתה עבוד רבנן תקנתא ופ"ם דלעשירות לא עבוד תקנתא: מיתה שכיחא עשירות לא שכיחא אמר רב פפא ותניא היינו דאמרי אינשי מיית חברך אשר איעתר לא אשר". "מאטל/כוד מאטר"

ג נסיונות לפסיר הבי"מא "ישראל שאמר לוי וכו'"

איבא ביניהו עניי כותיים • לומר ר"י דלא תקיט לגמ' בחזקת עניי העיר ולא כמו שפירש הקונטרס דלמא קמת גרי תריות הס ולא יפרים בשבילם לגמ' בשביל עניי ישראל מפרים בכל מקום שהס דל"ל לגמ' נפקא מינה מידי מאי ביניהו: **תניא** רבי אומר יורשין שירשו אבל לא יכנו לא מפרים עליהם ואפילו אוסיפה קלי ואם הלוה בפני ב"ד אין לריך ליטול רשות מן היוהסים אבל תריסה דקתני מה לריך ליטול רשות מן היוהסים לא מני קלי ב"ם אם לא ירשו שלריך ליטול רשות יותר שאין עליהן מוטל לפרוע חוב לחביהן:

וכמעשה דקטינא דלחבי ותע"ג לחמר התם כמי שהיה בשוי (כתובות דף נח:) דלי לחמרו ליה הני חמשין דמי קטינא שלוקי שלקוהו, הכא תקנתא דרבנן היא:

הילך דמיו חוששין שמא עשאו כו'. פירש בקונט' לחמר שקיבל המעות עשאו תרומת מעשר ונקנה לר"י דלאחר שמכרו לין יכול לעשותו הא לא מיתסר מכיון דהי ישראל שאמר ללוי יש לך בידי אין חוששין לתרומת מעשר שבו, כור מעשר יש לך בידי חוששין לתרומת מעשר שבו מאי קאמר אמר אבא ה"ק ישראל שאמר ללוי מעשר יש לך בידי והילך דמיו, אין חוששין שמא עשאו תרומת מעשר על מקום אחר, כור מעשר יש לך בידי והילך דמיו חוששין שמא עשאו תרומת מעשר על מקום אחר אטו ברשיעי עסקינן דשקלי דמי ומשוו ליה תרומת מעשר? אלא אמר רב בישר שיא בריה דרב אידי הכי קאמר ישראל שאמר לבן לוי מעשר לאביך הילך דמיו אין חוששין שמא עשאו אביו תרומת מעשר על מקום אחר כור מעשר לאביך בידי והילך דמיו חוששין שמא עשאו אביו תרומת מעשר על מקום אחר וכי *נחשדו הברים לתרום שלא מן המוקף? אלא אמר רב אשי ה"ק ישראל שאמר ללוי כך אמר לי אבא: מעשר לך בידי או *מעשר לאביך בידי חוששין לתרומת מעשר שבו כיון דלא קיץ לא הוה מתקן ליה בעל הבית כור מעשר לך בידי או כור מעשר לאביך בידי אין חוששין לתרומת מעשר שבו כיון דקיץ תקניה בעל הבית וכי יש לו רשות לבעה"ב לתרום תרומת מעשר? אין אבא אלעזר בן גמלא היא דתניא אבא אלעזר בן גמלא *אומר °ונחשב לכם תרומתכם כדגן ב שתי

[ע"ל לפרוש]

הורה אור הלוה הזה לינו חייב "לפרוש משלו שהרי הלוהו ע"מ שלא ליפרע הימנו: **דעבוד תקנתא** • דקאמר מפרים עליו בחזקת עניי ישראל ובהעשיר קתני אין מפרישין עליו: **לא שכיחא** • הלכך לא חשו לה: **אשר** • החמן והחזק הדבר לשון שריר וקיים: **לא מיתסר** • לא תאמר: **שירשו קרקע** • שעליהם מוטל המלוה לפרוע מובא לחביהן: **מלא מחט** • כלומר היא קרקע מועטת אין זה מפרים בחזקת יורשין שלא כשיעור דמי הקרקע: **מלא קרדום** • כלומר קרקע הרבה: **לפי' הניח מלא מחט גובה מלא קרדום** • כלומר כל חובו לפי שהוא יכול לטרוח ולחזור ולטרוף כל שעה שיפדומו ממנו: **כי הפוך מעשה דקטינא דלחבי** • כמי שהיה כשוי בכתובות (דף נח:) דההוא דהוו מסקי ביה מאה זוזי ומביב ומביק קטינא שוי חמשים חתת בעל חוב טרפוה חמו יומי יהב' ליה חמשין ושלקוהו הדר חתת טרפה כו': **ישראל שאמר ללוי** • כולה מפרש ואזיל לה: **מעשר יש לך בידי** • שהפרשתי מחבואתי לגורלך: **והילך דמיו** • ומוכרהו לי ונטול זה לחת דמיו: **אין חוששין** • ישראל זה שמח לאחר שמכרו לוי, עשאו לוי זה תרומת מעשר על מעשר אחר שהיה לו בביתו דבין לוי עביד ליה תרומת מעשר לאביך אמר כור מעשר יש לך בידי ונקן לו הדמים לכור ישראל זה לוי ידע כמה יש לו לחמר הימנו ואפי' הפרים תרומת מעשר לכהן לפי חשבונו מיישינן שמא לאחר שקיבל הדמים עשאו לכהן תרומת מעשר על הטבל שהיה מונחים לו בביתו מעשר טבל להתרומת מעשר דבעין לוי לחזור ולחלק תרומת מעשר בכדי שיהא ישראל לא קנו לו מעשיו, דלימא קנייה לי לוי ולא עשיה תרומה, אלא אפילו הכי יש לומר דלקנייה ליישראל בקבלת מעות הלכך חזר בו ועשאה תרומת מעשר על עלין הסם: **מעשר לאביך בידי** • בחיי לאביך הודעתיו שהיה לו מעשר בידי: **מוקף** • כגון כמו לין מקיפין שתי חביות (ביצה דף נב:) לשון תבואה שיש לי במוקפלוני תהא תרומה על זו שמא לוחה שעה לינה בעין ולא עשה עשוי: **כך אמר לי אבא** • לפני מוחו מעשר לך בידי: **חוששין** • הלוי הזה: **לתרומת מעשר** • הרלויה ליעטל הימנו ולא"פ שחזקה על חבר שאינו נפטל מן הטעלם עד שיתקן כל פירות טבלים שבידו הכא חיכא למימר דכיון שלא הזכיר בעותתו שכוש מדה שמח לו שיהיו כמה יש: **לין חוששין** • שמוחזק ישראל זה שחיקנו קודם שמח ולא"פ שלין מוטל עליו: **לתרוס תרומת מעשר** • הלוי לין המעשר שלו לוי והוה ליה תורס שלא מדעת: בשמי

[נ"ל נפרוש]

[לקמן סה. כתובות פג:]

[תוספתא רפ"ג]

[יומא ו. וש"נ]

עירובין ל: וש"נ]

במ"י פ"ג מ"ם הלכות תרומות מצמע דלא גרס כזה מעשר לאביך כו'

ביצה יב: ע"ש נכתובות נח: ע"ש מכתות נד:

בשני פרומות · דהאי קרא כתיב כתיב "תרומתכם" הייט תרומת מעשר כדגן מן הגורן הייט תרומה גדולה לתנים דגן שיזרעל מפרים · מגורנו והקיש הכתוב תרומת מעשר לתרומה גדולה : **בתוספ** · אחר מתמיהים אלמרו תכמים מפרים בתומד דאם מעה אין כאן חיכור דמדאוריימא תמה אחת פוטרת הכרי דלא נתנה בה תורה שיעור אלא רחנים דגך : **אף תרומת מעשר** · תע"ם שמיטורה קטב מן התורה 'מעשר מן המעשר', ניטלת בתומד : **ובמחשבה** · טהן עיני בגד זה לעם תרומה ואוכל בגד זה ותע"פ אלא הפרים ותרוייהו נפקי "ומחשבה" והאי דילוף תרומת מעשר מתרומה גדולה לענין תומד הוא דילף : **מתני'** **סמניח פירות לפיום מפריש עליהן** כו' · סומך על אלו ואוכל מבלים אחרים שים ט ואומר "כרי תרומתן בהומן פירות שהקציתי לכך וכן עושה תמיד : **ואם אבדו** · הלך לבדקן ומצאן שאבדו : **פרי זה חושש** · לאותן מבלים שמיקן בהבמחתן של אלו,ואם לא אכלן צריך להפריש מהם דכמאן "כרי תרומתן בפירות שהקציתי" כבר היו אבודין : **מעמ לעם** · גבמ' מפרש : **כודקין אם היין** · שהניחו להיות מפרים עליו צריך לבודקו שמא החמין ואין תורמין מן החומן על היין : **בקידוס של מולאי שמג** · כשמקבת רוח קדים במולאי התג : **סולאם שמדר** · כתוס פרח ועגבניו נרחין בתשבול כשדרן : **וכשעם כניסת מיס לבוסר** · כשהן כפול הלבן נקרלין בוסר וכשלחלוחית נכנסת וגדילה בתוכו שיכול לעלור מהן כל שהוא היינו כניסת מיס ג"ל היו כותבין הענבים כשהן בוסר ועתגין לתוכן מיס ועשין חומן לעיבול : **גמ' מעמ לעם על בדיקה** · כשבדקן מלאן אבודין חוסק שמא מחתמול בעת הזאת אבדו ואם עשאן מעשר תוך מעת לעת זה על פירות אחרים שהקציתי לכך ישכיחל אבר יהיו לה טהל מעשר שהרי אין מעשר ראשון נוהג אלא בדגן יגיעו מלאומה ובמחשבה כו' וכמעשר לחמון תייבי לכתוב בסיפא דקרא נתתי לויים לנחלה ות"ח ואחתי לתעשיך התם לאוקמי כתבה תלעזר לה הוה ליה למימר תלת לחתוקת מעשר בהמה למעשר דגן מה מעשר דגן ניטל אחד ומחשבה לחד מעשרה לחד מעשר בהמה כן אחד בלא העברת שבט וי"ל דמשמע ליה לרבי יוסי ברבי יהודה בעטל אחד מעשרה הוי מעשר אחד אלא אוקמי לחד לרבי יוסי כמו במוכיים לדיר להתעשר דמכחמת אין דרכן להיות שוין הלכך לריך לאוקמי כתבה תלעזר בן גמלא דאי נלו לחבה תלעזר ה"ל דבעטל אחד מי בעינן שוין כמו במעשר דגן תע"ג דבמוכיים לה בעינקשוין ומקשה ביון דאבחי אחד מי' מעשר מחומד אחתי תילטריך בחמחות לאוקמי בתרומת מעשר הא לאחר ר' לעזר ברבי יוסי חבה היה טעל עשר גרוגרות שבמקלוע על תשעים שבכלכלה לוקמה במעשר גופיה וי"ל דאבי יוסי ברבי יהודה סבר דאפילו מעשר ניטל מחומד לגמרי חבה תלעזר ליה ליה כך סברה ועוד דניחא ליה לאוקמיה בתרומת מעשר משום דבריתא קתני תורמין : **ניטלת** מחומד · מלוה לתרום מחומד דמחוך שיכול לגמלם שלא יפול פחות עטל בעין יפה כדאמן בפ' קמל דתרומות אין תורמין לא במחלל ולא בעין ובן תרומת מעשר ובמוספתא גרסינן מה תרומה גדולה אינה ניטלת אלא בחומד ובמחשבה אף תרומת מעשר אינה ניטלת אלא בחומד כו' ואם תאמר *דבפ"ק דתרומות תנן המוכה משובת והמוחד משובת ומטו והמוקל משובת מלמדנו בירושלמי מקשה לה בפ"ק דתרומות ומפני כלן בתרומה גדולה וכלן בתרומת מעשר דהניח תלעזר בן גמלא חומר מנין אתין תורמין לא במדה ולא במחלל ולא במנין תלמוד לומר ונחשב לכם תרומתכם במחשבה אתה תורם ואי אתה תורם מנין אתין תורמין לא במדה ולא במחלל ולא במנין תלמוד לומר ונחשב לכם תרומתכם במחשבה אתה תורם ואי אתה תורם תהיה אתין תורמין בתרומה גדולה לכולי עלמא מלוה מחומד והיינו דהמוכה משובת בתרומת מעשר וכרבן והא דמייתי בריישא דבחבה תלעזר בן גמלא לאתמועי דפליגי בתרומת מעשר ות"ח דבירושלמי אהניה דהמוכה משובת ממלי הוא משובת אמר רב הונא מן התורה מחומד משמע דמחומד הוי תרומה תלא דמוכה משובת וקתמר נמי התם אמר רבי הלל מנחי' אמרה כן המוקל משובת מלמדנו פירוש מכלל דאיכא שלשה בר ממחלל וכתב הכי קתמר אמר ר' חגינא תיפתר בשלמדנו אף תרומת מעשר אינה ניטלת תלא בחומד ובמחשבה ויש לומר דרבן מודו דמחומד הוי תרומה אבל אין מנוה לעשות מחומד ולא חגיב מרבה במעשרות במחכוין לחמוד יפה תלא במחכוין להרבות ומרבה במחכוין וההיא דבכורות דמוקי לה ר' יוסי בר' יהודה : **בך** תרומת מעשר ניטלת בחומד ובמחשבה · פירש בקונטרס לענין חומד הוא דילף אבל מחשבה בתרוייהו נפקא מוקמינן לי נמי מחשבה נמי יליף אף על גב דכתב בית משום דכתיב ביה כדגן מן הגורן הייט תרומה גדולה דאיכא דגן שיזרעל מפרים מגורנו דקרא גופיה משים ליה לתרומה גדולה לענין מחשבה ונראה דלא תלעזר בן גמלא אלא לענין מחומד אבל במחשבה לא פליגי דהא קרא כתיב וברים אתים מקדש (קדושין דף מח:) נמי פריך מה לתרומה שבן ניטלת במחשבה משמע דלכ"ע פריך והייט תרומת מעשר דכתיב בה אתם גם אתם ודלא כפי' הקונטרס דפי' בכבורות דמשום מחשבה מוקי ר' יוסי בר' יהודה דלא תלעזר בן גמלא ואין פשט הכוגיא מתיבתא דפירושו דמה לנו להזכיר מחשבה בדברי ר' יוסי בר' יהודה : **במחשבה** · פי' בקונטרס שטותן עיניו בגד זה לשם תרומה ואוכל מגד זה ותע"פ שלא הפרים משמע שרואה לומר מחשבה בדברי ר' יוסי בר' יהודה : **בשתי תרומות הכתוב מדבר אחת תרומה גדולה ואחת תרומת מעשר בשם** שתרומה גדולה "ניטלת באומד ובמחשבה כך תרומת מעשר ניטלת באומד ובמחשבה **ובשם** שיש לו רשות לבעל הבית לתרום תרומה גדולה כך יש לו רשות לבעל הבית לתרום תרומת מעשר: **מתני'** המניח · פירות להיות מפריש עליהן תרומה ומעשרות, מעות להיות מפריש עליהן מעשר שני - מפריש עליהן בחזקת שהן קיימין, אם אבדו הרי זה חושש מעת לעת דברי ר' *אלעזר, רבי יהודה אומר בשלשה פרקים בודקין את היין בקידום של מוצאי החג, ובהוצאת סמדר, ובשעת כניסת מים *בבוסר : **גמ'** מאי "מעת לעת"? ר' יותנן אמר מעת לעת של בדיקה **רבי אלעזר בן אנטיגנוס** אומר משום רבי אלעזר בר' ינאי מעת לעת ניטל מלמוד ובמחשבה כו' וכמעשר לחמון תייבי לכתוב בסיפא דקרא נתתי לויים לנחלה ות"ח ואחתי לתעשיך התם לאוקמי כתבה תלעזר לה הוה ליה למימר תלת לחתוקת מעשר בהמה למעשר דגן מה מעשר דגן ניטל אחד ומחשבה לחד מעשרה לחד מעשר בהמה כן אחד בלא העברת שבט וי"ל דמשמע ליה לרבי יוסי ברבי יהודה בעטל אחד מעשרה הוי מעשר אחד אלא אוקמי לחד לרבי יוסי כמו במוכיים לדיר להתעשר דמכחמת אין דרכן להיות שוין הלכך לריך לאוקמי כתבה תלעזר בן גמלא דאי נלו לחבה תלעזר ה"ל דבעטל אחד מי' בעינן שוין כמו במעשר דגן תע"ג דבמוכיים לה בעינקשוין ומקשה ביון דאבחי אחד מי' מעשר מחומד אחתי תילטריך בחמחות לאוקמי בתרומת מעשר הא לאחר ר' לעזר ברבי יוסי חבה היה טעל עשר גרוגרות שבמקלוע על תשעים שבכלכלה לוקמה במעשר גופיה וי"ל דאבי יוסי ברבי יהודה סבר דאפילו מעשר ניטל מחומד לגמרי חבה תלעזר ליה ליה כך סברה ועוד דניחא ליה לאוקמיה בתרומת מעשר משום דבריתא קתני תורמין : **ניטלת** מחומד · מלוה לתרום מחומד דמחוך שיכול לגמלם שלא יפול פחות עטל בעין יפה כדאמן בפ' קמל דתרומות אין תורמין לא במחלל ולא במנין וכן תרומת מעשר בהמה בן מה מעשר דגן ניטל אחד ומחשבה לחד מעשרה לחד מעשר בהמה כן אחד בלא העברת שבט וי"ל דמשמע ליה לרבי יוסי ברבי יהודה בעטל אחד מעשרה הוי מעשר אחד אלא אוקמי לחד לרבי יוסי כמו במוכיים לדיר להתעשר דמכחמת אין דרכן להיות שוין הלכך לריך לאוקמי כתבה תלעזר לה הוה ליה למימר תלת לחתוקת מעשר בהמה למעשר דגן מה מעשר דגן ניטל אחד ומחשבה לחד מעשרה לחד מעשר בהמה כן אחד בלא העברת שבט וי"ל דמשמע ליה לרבי יוסי ברבי יהודה בעטל אחד מעשרה הוי מעשר אחד אלא אוקמי לחד לרבי יוסי כמו במוכיים לדיר להתעשר דמכחמת אין דרכן להיות שוין הלכך לריך לאוקמי כתבה תלעזר בן גמלא דאי נלו לחבה תלעזר ה"ל דבעטל אחד מי' בעינן שוין כמו במעשר דגן תע"ג דבמוכיים לה בעינקשוין ומקשה ביון דאבחי אחד מי' מעשר מחומד אחתי תילטריך בחמחות לאוקמי בתרומת מעשר הא לאחר ר' לעזר ברבי יוסי חבה היה טעל עשר גרוגרות שבמקלוע על תשעים שבכלכלה לוקמה במעשר גופיה וי"ל דאבי יוסי ברבי יהודה סבר דאפילו מעשר ניטל מחומד לגמרי חבה תלעזר ליה ליה כך סברה ועוד דניחא ליה לאוקמיה בתרומת מעשר משום דבריתא קתני תורמין : **ניטלת** מחומד · מלוה לתרום מחומד דמחוך שיכול לגמלם שלא יפול פחות עטל בעין יפה כדאמן בפ' קמל דתרומות אין תורמין לא במחלל ולא במנין וכן תרומת מעשר מה תרומה גדולה אינה ניטלת אלא בחומד ובמחשבה אף תרומת מעשר אינה ניטלת אלא בחומד ובמחשבה ומה תרומה גדולה שאינה ניטלת אלא בחומד ובמחשבה אף תרומת מעשר שאינה ניטלת אלא בחומד ובמחשבה ומה תרומת מעשר שניטלת בחומד ובמחשבה אף תרומה גדולה שניטלת בחומד ובמחשבה ת"ל ונחשב לכם תרומתכם במחשבה אתה תורם ואי אתה תורם תהיה אתין תורמין בתרומה גדולה לכולי עלמא מלוה מחומד והיינו דהמוכה משובת בתרומת מעשר וכרבן והא דמייתי בריישא דבחבה תלעזר בן גמלא לאתמועי דפליגי בתרומת מעשר ות"ח דבירושלמי אהניה דהמוכה משובת ממלי הוא משובת אמר רב הונא מן התורה מחומד משמע דמחומד הוי תרומה תלא דמוכה משובת וקתמר נמי התם אמר רבי הלל מנחי' אמרה כן המוקל משובת מלמדנו פירוש מכלל דאיכא שלשה בר ממחלל וכתב הכי קתמר אמר ר' חגינא תיפתר בשלמדנו אף תרומת מעשר אינה ניטלת תלא בחומד ובמחשבה ויש לומר דרבן מודו

בקידום של מוצאי החג של תקופה · של תקופת תמרי לכל מכסה תקופת תמוז עד כאן לא ו"ת מ' והא מ' לפסר שמשמוך בתקופה תדהה ו"ל דלמר החם דעל תקופה לבדה אין מעברין: (דף יג.) דבעינן מקלת החג דקאי בחמשה תקופות כמ"ד היינו כמ"ד דקאי בחמשה כר מיומא קמא למפרע כל הימים עד מעת לעת של החמה עד מעת לעת דגמרא ור"ל דבן שמוע למתניתין ובכייתא: **תנוקין** · **ואמרי לעולם** תייקנן הואיל ונמלאו תכוזין וכל פירות שתקנו ע"י לוחן פירות צריך לחזור ולהפרים: **מקום** · שהיה בחזקת שלם ונמדד לאחר זמן ונמלא חסר: **כל מפרום שנעשו על גביו** · כל תרומות ומעשרות שבשמשמו בהן בכלים ואפילו שנעבלו מטומאתן בלאותו מקום מעולם: **בין שפמקום גרשום פירוד** · דקי"ל ספק טומאה בגרשום הימיד ספיקו טמא: **בין בגרס"ל** · דקי"ל ספיקו טהור הכא נמלא דכי אמרינן ספק טומאה בגרס"ל טהור הייט ספק גגע בגגע דליכא למימר לא גגע בחבל זה שהיה נמלא ודאי ואתה בא לטהרו בטבילת ספק שפק לא תטהרנו ספק אלמא מעת לעת בדיקה הראשונה אנו דרשינן ולא מעת לעת בלבד כמו שאמר ר' אלעזר ומאי דאמרי' (בפסחים) (בקידושין דף עם.) תניא הפפריש חבית להיות ס ס ד ר ש עליה תרומה ונעשר כל ג' ימים ואיי מכאן ואילך ספק ד ס ש ס ע שכל למפרע אנו דנשיין רבנן הוא דאלינהו על ר' אלעזר: ר' יצחה אומר בג' וכנים צריך לבדוק את היין (אבל) [ואם] הניחו להיות מפריש עליו חיישינן שמא החמיץ ואין תורמין מחומץ על יין מפני ס) [ש א י נ ו ט י נ ו] ואם תרם אין תרומתו תרומה: ברוח קדים המשכשת במוצאי חג הסוכות ובוצאת סמדר כשישול הפרח והענבים נראים מסודרים באשכול יקראו סמדר · ו ב ע ת כניסת מים לבוסר אחר שגדלו הענבים ונעשו כפול חלבן ונקראים בוסר ו כ ש ת כ נ ם בתוכן להלוחיות שאם תעצרם תוציא מהם ש ש ק ה נקרא כניסת מים לבוסר ובאלו ג' פרקים רגיל להיות מחלקל היין שמפני להחמיץ: תנא בקרים של מוצאי החג של תקופה אם כבר נכנסה תשרי · אבל אם משכה החג אין זמן היין להחלקלק עד שתכנס תקופת תשרי:

סליק פירקא

ה) עיין תוס' נדה דף ב ע"ב ד"ה היה נוהג דלא לרבנן ד"ה ויין ותומן עין תרומתו תרומה ע"ש: *) [ועי' תוס' עילוין יה: ד"ה מתקף עוד שם מנ: ד"ה יתיב וכן"ב מו: ד"ה שלח]

לפני הזרע ובשעת הזרע · תימה לכל זה הוא פרק ה' לעיל הפסק בין לפני הזרע לשעת הזרע ו"ל דבשעת הזרע הוא סוף הזרע שכבר זרעו כל מה שהיה להם ומתחסר להם שלח היה להם כל הצורך:

לשותפין · פירש ר"ח ור"ת כי לא לתמר בריש המקבל (ג"מ דף קכ:) הכי בי מרי דעבוד עיסקא בהדי הדדי[ורווח]ות"ל חד לתבריה תא ונפלוג ואמר ליה לידך גרוחא טפי דינא הוא למעבד והשתא עד זה הזמן יכולין לעבד ולא יכלו ויחלוקו וכן לכל דבר יש זמן:

אי הכי היינו לכתיב ותך השמש · להאי קרא קאמר שלח נח לספר בכח גבורת סערתה שהיתה עומדה תלמים ביס שלח להעיד שהשתיקה שלח כל הרוחות ונתממם הטעם ומכל מקום לחמת הוא שהוא רוח חזק מאד דכתיב (שמות יד) ברוח קדים עזה כל הלילה וברוח קדים תעבר לעיות תרשים (תהלים מח) ולפעמים שולחה הקב"ה לעולם עזה וקשה: **אנא** לא לריכנא להו · פירש בקונטרס דלא נחמן בר יצחק תמיהני דבי נשיאה הוה דלמר בהעוד והרוטב (חולין קכד·) ולפירושו רב נחמן סתם שבגמ' *הוא רב נחמן בר יצחק דבהעור והרוטב ממעט לסתם רב נחמן הוא תמיהא דבי ריש גלותא ואין גלוחא לבפרק מי שהוליחוהו (עירובין דף מג.) לחמרי יתיב רב נחמן בר יצחק לחוריה לרבא ויתיב רבא קמיה דלא נחמן וכן בפ' עושין פסין (שם דף יח:)*גבי מעות עם הארץ היה משמע דלא נחמן בר יצחק סתם *שלח היינו רב נחמן בר יצחק וכן בפ' השואל (בחמן נה:)גבי תשמישי רב נחמן בר יצחק לרבה בר שילת דהוה קלי לפיחתא דבי תפלה וכן בכמה דוכתי שלח רב נחמן סתם הוא רב נחמן בר יעקב דהא רב נחמן סתם שלח הוא חברו של רב שמת ובירושלמי מוכח בדוכתי טובא דרב נחמן בר יעקב הוא חברו של רב שמת וגם בש"ס שלנו תיגו מזכיר בשו' מקום רב נחמן בר יעקב שלח לו רב נחמן בר רב חסדא והא דקאמר הכא רב נחמן בר יצחק לא לריכא להו עשיר היה ולא היה לריך לסם'): **שדיא** נשיב · לרוח מזרחית קאמר כלומר סוגית שלח שממה 'שדיא' שלח לפי שהיתה קשה קרלה כך, ורוח דרומית שמה שדיא דלמר בערוך בערך לממגך וזהו לשון לר' רוחות ים לפן שמות רוח מזרחית שמה, רוח מערבית חוריא, רוח לפונית לממגך, רוח דרומית שדיא:

הדרן עלך כל הגט

תוספות ר"ד

סמכינן אהוקה: א"ר אלעזר בן פרת חולקין עליו חבריו של רבי אלעזר בן שמוע דתנן פ ק ו ה שנשבדד ונמלא חסר כל מהרות שנעשו על גביו למפרע בין ברשות היחיד בין ברשות הרבים פשאות פי' מקוה שנשבדד בא' בניסן והיה שלם ועומד בחזקת שלם ולאחר זמן בא' באייר נשבדד ונמלא חסר כל תרומות ומהרות שנתעסקו בכלים ואנשים שטבלו פטומאתן באותו מקוה פא' בניסן שהיה שלפועד א' באייר ונמלא חסר הן פשאות דהייט' שטמא באחד בניסן לאחר בדיקתו חסר מיד ונע"ג דהיא ברשות הרבים דקיימא לן ספק פומאה [ברה"ר פהור] היינו דאיכא למימר לא נגע ולא הוכיר אבל זה שהוא פמא ודאי ואתה בא לפהרו בפנילת ספק אל תפהרנו פספק אלמא מעת לדיקה הראשונה אנו דרשינן ולא מעת לעת בלבד כמו שאמר ר' אלעזר ומאי דאמרי' (בפסחים) (בקידושין דף עם.) תניא הפפריש חבית להיות ס ס ד ר ש עליה תרומה ונעשר כל ג' ימים ואיי מכאן ואילך ספק ד ס ש ס ע שכל למפרע אנו דנשיין רבנן הוא דאלינהו על ר' אלעזר: ר' יצחה אומר בג' וכנים צריך לבדוק את היין (אבל) [ואם] הניחו להיות מפריש עליו חיישינן שמא החמיץ ואין תורמין מחומץ על יין מפני ס) [ש א י נ ו ט י נ ו] ואם תרם אין תרומתו תרומה: ברוח קדים המשכשת במוצאי חג הסוכות ובוצאת סמדר כשישול הפרח והענבים נראים מסודרים באשכול יקראו סמדר · ו ב ע ת כניסת מים לבוסר אחר שגדלו הענבים ונעשו כפול חלבן ונקראים בוסר ו כ ש ת כ נ ם בתוכן להלוחיות שאם תעצרם תוציא מהם ש ש ק ה נקרא כניסת מים לבוסר ובאלו ג' פרקים רגיל להיות מחלקל היין שמפני להחמיץ: תנא בקרים של מוצאי החג של תקופה אם כבר נכנסה תשרי · אבל אם משכה החג אין זמן היין להחלקלק עד שתכנס תקופת תשרי:

סליק פירקא

נוטע/מבנה — תוספות ר"ד

מבנה — ר' אלעזר בן פרת חולקין עליו חבריו של רבי אלעזר בן שמוע דתנן פ ק ו ה שנשבדד ונמלא חסר כל תרומות ומעשרות שנעשו על גביו למפרע בין ברשות היחיד בין ברשות הרבים פשאות פי' מקוה שנשבדד בא' בניסן והיה שלם ועומד בחזקת שלם ולאחר זמן בא' באייר נשבדד ונמלא חסר כל תרומות ומעשרות שנתעסקו בכלים ואנשים שטבלו פטומאתן באותו מקוה פא' בניסן שהיה שלפועד א' באייר ונמלא חסר הן פשאות דהייט' שטמא באחד בניסן לאחר בדיקתו חסר מיד ונע"ג דהיא ברשות הרבים דקיימא לן ספק פומאה [ברה"ר פהור] היינו דאיכא למימר לא נגע ולא הוכיר אבל זה שהוא פמא ודאי ואתה בא לפהרו בפנילת ספק אל תפהרנו פספק אלמא מעת לדיקה הראשונה אנו דרשינן ולא מעת לעת בלבד כמו שאמר ר' אלעזר ומאי דאמרי' (בפסחים) (בקידושין דף עם.) תניא הפפריש חבית להיות ס ס ד ר ש עליה תרומה ונעשר כל ג' ימים ואיי מכאן ואילך ספק ד ס ש ס ע שכל למפרע אנו דנשיין רבנן הוא דאלינהו על ר' אלעזר: ר' יצחה אומר בג' וכנים צריך לבדוק את היין (אבל) [ואם] הניחו להיות מפריש עליו חיישינן שמא החמיץ ואין תורמין מחומץ על יין מפני ס) [ש א י נ ו ט י נ ו] ואם תרם אין תרומתו תרומה: ברוח קדים המשכשת במוצאי חג הסוכות ובוצאת סמדר כשישול הפרח והענבים נראים מסודרים באשכול יקראו סמדר · ו ב ע ת כניסת מים לבוסר אחר שגדלו הענבים ונעשו כפול חלבן ונקראים בוסר ו כ ש ת כ נ ם בתוכן להלוחיות שאם תעצרם תוציא מהם ש ש ק ה נקרא כניסת מים לבוסר ובאלו ג' פרקים רגיל להיות מחלקל היין שמפני להחמיץ: תנא בקרים של מוצאי החג של תקופה אם כבר נכנסה תשרי · אבל אם משכה החג אין זמן היין להחלקלק עד שתכנס תקופת תשרי:

סליק פירקא

נוטע/מבנה — תוספות ר"ד

מבנה — ר' אלעזר בן פרת חולקין עליו חבריו של רבי אלעזר בן שמוע דתנן פ ק ו ה שנשבדד ונמלא חסר כל תרומות ומעשרות שנעשו על גביו למפרע בין ברשות היחיד בין ברשות הרבים פשאות פי' מקוה שנשבדד בא' בניסן והיה שלם ועומד בחזקת שלם ולאחר זמן בא' באייר נשבדד ונמלא חסר כל תרומות ומעשרות שנתעסקו בכלים ואנשים שטבלו פטומאתן באותו מקוה פא' בניסן שהיה שלפועד א' באייר ונמלא חסר הן פשאות דהייט' שטמא באחד בניסן לאחר בדיקתו חסר מיד ונע"ג דהיא ברשות הרבים דקיימא לן ספק פומאה [ברה"ר פהור] היינו דאיכא למימר לא נגע ולא הוכיר אבל זה שהוא פמא ודאי ואתה בא לפהרו בפנילת ספק אל תפהרנו פספק אלמא מעת לדיקה הראשונה אנו דרשינן ולא מעת לעת בלבד כמו שאמר ר' אלעזר ומאי דאמרי' (בפסחים) (בקידושין דף עם.) תניא הפפריש חבית להיות ס ס ד ר ש עליה תרומה ונעשר כל ג' ימים ואיי מכאן ואילך ספק ד ס ש ס ע שכל למפרע אנו דנשיין רבנן הוא דאלינהו על ר' אלעזר: ר' יצחה אומר בג' וכנים צריך לבדוק את היין (אבל) [ואם] הניחו להיות מפריש עליו חיישינן שמא החמיץ ואין תורמין מחומץ על יין מפני ס) [ש א י נ ו ט י נ ו] ואם תרם אין תרומתו תרומה: ברוח קדים המשכשת במוצאי חג הסוכות ובוצאת סמדר כשישול הפרח והענבים נראים מסודרים באשכול יקראו סמדר · ו ב ע ת כניסת מים לבוסר אחר שגדלו הענבים ונעשו כפול חלבן ונקראים בוסר ו כ ש ת כ נ ם בתוכן להלוחיות שאם תעצרם תוציא מהם ש ש ק ה נקרא כניסת מים לבוסר ובאלו ג' פרקים רגיל להיות מחלקל היין שמפני להחמיץ: תנא בקרים של מוצאי החג של תקופה אם כבר נכנסה תשרי · אבל אם משכה החג אין זמן היין להחלקלק עד שתכנס תקופת תשרי:

סליק פירקא

מעת לעת של הנחה חנן [אם אבדו הרי זה חשוש מעת לעת] בשלמא למ"ד מעת לעת של בדיקה שפיר אלא למ"ד מעת לעת של הנחה הא מעת לעת, על מעת לעת מיבעי ליה! קשיא: דברי ר' אלעזר: אמר ר' אלעזר חלוקין עליו חביריו על רבי אלעזר דתנן *מקוה שנשבדד ונמצא חסר, כל טהרות שנעשו על גביו למפרע בין ברשות היחיד לרשות הרבים, בין ברה"ר טמאות] פשיטא דחלוקין? מהו דתימא מאי 'למפרע' מעת לעת, קמ"ל: רבי יהודה אומר בג' פרקים בן תנא בקדום של מוצאי החג של תקופה תניא ר' יהודה אומר בני פרקים מוכרין את התבואה: לפני הזרע ובשעת הזרע *ובפרום הפסח, ובשלשה פרקים מוכרין את היין בפרום הפסח ובפרום עצרת ובפרום החג, ושמן מעצרת ואילך למאי הלכתא? אמר רבא ואיתימא רב פפא לישלוחפין, מכאן ואילך מאי? אמר רבא כל יומא פירקיה הוא; °ויהי בזרוח השמש וימן אלהים רוח קדים רעישית מאי 'רעישית'? אמר רב יהודה בשעה שמנשבת עושה תלמים תלמים בים א"ל רבה אי הכי היינו דכתיב °ותך השמש על ראש יונה ויתעלף אלא אמר רבה בשעה שמנשבת משתקת כל הרוחות מפניה והיינו דכתיב °אשר בגדיך חמים בהשקט ארץ מדרום (ו)א"ר תחליפא בר רב חסדא א"ר חסדא אימתי בגדיך חמים בשעה שהשקט ארץ מדרום-שבשעה שמנשבת משתקת כל הרוחות מפניה; רב הונא ורב חסדא* הוו יתבי חליף ואזיל גניבא עלייהו, אמר חד לחבריה ניקום מקמיה *דבר אוריין הוא, א"ל אידך מקמי פלגאה ניקום? אדהכי אתא איהו לגבייהו, אמר להו-במאי עסקיתו? אמרו ליה ברוחות, אמר להו הכי אמר רב חנן בר רבא אמר רב *ד' רוחות מנשבות בכל יום ורוח צפונית מנשבת עם כולן שאלמלא כן אין העולם מתקיים אפילו שעה אחת, ורוח דרומית קשה מכולן ואלמלא בן נץ מעמידה מחרבת כל העולם כולו מפניה שנאמר °המבינתך יאבר נץ יפרש כנפיו לתימן" רבא ורב נחמן בר יצחק הוו יתבי הוה חליף ואזיל *רב נחמן בר יעקב דיתיב בגונהדקא דהדהבא ופרים עליה סרבלא דכרתי, רבא אזל לגביה, רב נחמן בר יצחק לא אזל לגביה, אמר "דלמא מאינשי דבי ריש גלותא נינהו רבא צריך להו אנא לא צריכנא להו" כדהוא דרב נחמן בר יעקב הוה אזיל לגביה, גלי לדרעיה אמר-שדיא נשיב, אמר רבא הבי אמר רב: אשה מפלת בו ושמואל אמר אפי' מרגלית שבים מרקבת בו ר' יוחנן אמר אפי' שבבת זרע שבמעי אשה מסרחת בו *אמר רב נחמן [בר יצחק] ושלשתן מקרא אחד דרשו °כי הוא בין אחים יפריא יבוא קדים רוח ה' ממדבר עולה ויבוש מקורו ונו' "ויבוש מקורו" זו מקורה של אשה "ויחרב מעיינו" זה שכבת זרע שבמעי אשה "ושסה אוצר כל כלי חמדה" זו מרגלית שבים אמר רבא *עדי סוראה הוא דדייקי קראי, מאי 'כי הוא' בין אחים יפריא? אמר רבא אפילו

שופתא

*) [ועי' פרש"י לקמן מה. ד"ה עדי מלו כמו עדלת תמכס]

על פנסם · הכי זה מוסם למפרע כל הימים עד מעת לעת של הממה לאחוזה יום אחד שלם מחזקין להו בחזקת קיימין בידוע ומסם עד כאן ספק ויסחור ויסרוס: **תוסם מפם לפם** · מסמע יום אחד הוא דקאי בחמשה היינו כמ"ד מעת לעת של בדיקה: **מלא נמ"ד** · שלהו תורה אור יומי קאי בחמשה כר מיומא קמא מוסם למפרע עד מעת לעת מיבעי ליה: ר"ח בן פדת דגמרא ור"ל בן שמוע למתניתין ובכייתא: **תנוקין** · **ואמרי לעולם** תייקנן הואיל ונמלאו תכוזין וכל פירות שתקנו ע"י לוחן פירות צריך לחזור ולהפרים: **מקום** · שהיה בחזקת שלם ונמדד לאחר זמן ונמלא חסר: **כל מפרום שנעשו על גביו** · כל תרומות ומעשרות שבשמשמו בהן בכלים ואפילו שנעבלו מטומאתן בלאותו מקום מעולם: **בין שפמקום גרשום פירוד** · דקי"ל ספק טומאה בגרשום הימיד ספיקו טמא: **בין בגרס"ל** · דקי"ל ספיקו טהור הכא נמלא דכי אמרינן ספק טומאה בגרס"ל טהור הייט ספק גגע בגגע דליכא למימר לא גגע בחבל זה שהיה נמלא ודאי ואתה בא לטהרו בטבילת ספק שפק לא תטהרנו ספק: **פמיעת דמלוקין** · מהא מתני' וכ"ש בן פדת מלי למימין הא מתני' דהדיה תקן *) [ועי' פרש"י לקמן מה. ד"ה עדי מלו כמו עדלת תמכס]

שכבת זרע · תוך שלשה יומים: **מקורה של אשה** · כוכר שבמעיה: **עדי סוראה הוא** · הדבר הזה מכני סוראה הוא דדייקי קראי: **שופתא**

קדושין עט. נדה ב: [מקואות פ"ב מ"ב]

פי' מ"ו יומים לפני הרגל קבוע פרום

הגהות הב"ח

(ה) גמ' ואתמר רב מתניתין: (ב) רש"י ד"ה תנא וכו' דרב נחמן בר יצחק מתניה:

שופטת . "בית יד: קופינא.") חור שברחם המרית שקורין פושו"ר ועל שם שדמוק בין שני לדי החור קרי ליה בין לחיש שמדוברין: **סיכפא** . יתד שבכופן: **רפיס** . שמחייבע מחמת החוס ורפה: **קניס בכופפא** . קנה התרוג בכפיפה: **רפיס** . כמו יפריח:

הדרן עלך כל הגט

השולח . ופגיע . והגיע: **מיגו** יכול לגבולו . בגמרא פריך פשיטא: **גרמשוטה** . לא היה מבטלו בפני השליח ולא בפני האשה אלא במקום שהיה עומד היה מבטלו בפני שלשה: **מפני תיקון שטולס** . שהשליח שיודע בדבר מוליכו לה והיא מיסת בו: **גמ' סגיעו** . הוי משמע שרוב אחריו והגיעו: **ופפילו ממילא** . שכשהיה שליח בדרך והיה לו לזה דרך לשם ולחזור, **ופ"ה בטל: ולא תמרינן**. אין בדעתו לבטלו אלא לעשורה בעלמא חדש לו מהשיס שהיה בדעתו לבטלו היה רוצה לחזרו לבטולי: **שליפופא דקפא** . דתמרינן ליה לא עדיפא מיניה: **מיסו סוף דלא עדיף**. כי בטליה הוא בעלמא בטל וליכא למימר לעשורה מיכוין דלא הוה מצרף נפשיה משום לעשרה: **אבל שליח** . כי שלח שליח לבטל תמרינן לעשורה מיכוין ומשום מירחת דשליח מחרון לא חיכפת ליה: **בטל סוף** . משמע בטל יהא וכן לי לפשי בו: **פשוט סוף** . לא משמע דחיהו מבטל ליה **תלת מילי** עליו שם פשוט והא ליכא: **לא תמר כלום** . וחכה בה על כרחו ושם ים לו בעל חוב גובה לוחה בשבילו לפי שכל הלשונות הללו **נשון עתיד** הן והוחל **וקבלה** חיט יכול לחזור בו: **בעלה פיל** . משמע בעלה היתה מקודם שקיבלתי ואחלת בעל דין כמאה עדיס דמי והרי לומר שלא זכה בה ומוחרת לטוען והכי נמי תניא לקמן בפירקין (דף מ:) כתבתי ונתתי שדה פלונית לפלוני והוא לומר לא כתב ונתן לי הודאת בעל דין כמאה עדיס והאי נמי דתמר בעלה היתה מקודם לכן' נתמן: שמי

מתנה-דבריו קיימין אלמא שופטא בקופינא דמרא רפיא, רב יוסף אמר אפילו סיכתא בדפנא רפיא רב אחא בר יעקב אמר אפילו קנייא בכופטא רפיא:

הדרן עלך כל הגט

השולח **גט לאשתו: והגיע בשליח או ששלח אחריו שליח ואמר לו גט שנתתי לך בטל הוא הרי זה בטל, קידם אצל אשתו או ששלח אצלה שליח ואמר לה גט ששלחתי לך בטל הוא הרי זה בטל, אם משהגיע גט לידה שוב אינו יכול לבטלו בראשונה היה עושה ב"ד (ו) במקום אחר ומבטלו יהתקין רבן גמליאל הזקן שלא יהו עושין כן מפני תיקון העולם: גמ' הגיעו לא קתני אלא "הגיע" ואפי' ממילא ולא אמרינן לעצורה הוא דקא מיכוין או ששלח אחריו שליח ל"ל? מהו דתימא לא אלימא שליחותיה דבתרא משליחותיה דקמא דלבטליה, קמ"ל, קדם הוא אצל אשתו למה לי? מהו דתימא כי לא אמרינן לעצורה קא מיכוין ה"מ לשליח אבל לדידה ודאי לעצורה קא מיכוין קמ"ל או ששלח אצלה שליח למה לי? מהו דתימא אידו הוא דלא טרח אדעתא לעצורה אבל שליח דלא איכפת ליה כי טרח, ודאי לעצורה קא מיכוין, קמ"ל, אם משהגיע גט לידה אינו יכול לבטלו פשיטא? לא צריכא דמהדר עליה מעיקרא לבטולי מהו דתימא איגלאי מלתא למפרע דבטולי בטליה, קמ"ל: ת"ר (ז) בטל הוא, אי אפשי בו" דברי"ן קיימין, "פסול הוא, אינו גט" לא אמר בלום למימרא דבטל" לישנא דלבטל" משמע (ח) והאמר רבה בר איבו אמר רב ששת ואמרי לה אמר רבה בר אבוה - מקבל מתנה שאמר לאחר שבאתה מתנה לידו: מתנה זו מבוטלת (נ), "תיבטל, "אי אפשי בה" לא "אמר כלום "בטלה "היא, אלא "בטל" = מעיקרא משמע? אמר "אביי "בטל" שתי**

[ע"ש תוס' ב"ב קלח.ד"ה כלא נצוות כו' גם סוף דבריהם]

דמי ליכא מידי דמדאורייתא לא הוי גט ומדרבנן הוה גט דכיון שקלת דומיה לדבריס שבגט לא תשיבה עקירת דבר מן התורה ועדיפא מינה תמרינן בבטול שלא בב"ד בלא ידיעת אשה ואפילו משמע פשט הלכה דלא. הוי בטול וי"ע כי שמע בטול שלא בב"ד חיו מועיל להקל לבל יועיל להחמיר ועוד גרלה לר"י כי דבריס שבגט חיון דבריס לפי' היכא דקי"ל שגאמם מלפרשם כמו שרוצה להוכיח בפ"ב דקדושין (דף כ.) דדבריס שבגט חיון דבריס וכופין לוחו עד שיאמר רוצה אני שיהא בטל ולפפרה ולא מהני דבריס שבגט להיות דבריס שלא היכא שבגט גילוי דעתו יש לנו לדעת דעתו מעלמו: **והאמר** רבה בר חיבו"ל משם ואמרי לה רבה בר אבוה כו' ו. וי"ג רבה בר חבוה כו'. **מבוטלת** היא תיבטל אי אפשי בה לא חבוה ר"ל משם דרבה בר חבוה היה רבו של רב נחמן ורב נחמן חביבו של רב משם: **מתנה** דבריו קיימין בטלה היא תיבטל אי אפשי בה לא תמר כלום. תימה דבפרק בתרא דכריתות (דף כד. גרסי' ליפכא מבוטלת היא תיבטל אי אפשי בה דבריו קיימים בטלה היא מינה מתנה לא תמר כלום "ואי אפשי למיגרס התם כדהכא דהתם פריך מינה תדרים נקים לתמר הטתן מתנה לחבדו ואמר הלה אי אפשי בה כל הקודם בה זכה ורב משם תמר דאי אפשי בה דבריו קיימים מאי לאו דבריו קיימים והדלה למרה ומיהו לספרים דגרסי התם והכא אי אפשי בה בטלה היא מינה מתנה דבריו קיימים אחי אפשי בה אפילו מקנה מאי אפשי בה כמו שמקנה מבטלה מטום שפטוטו לו דהאי דדבריו קיימים בחי אפשי בה היינו מטום דהוי לטון הפקר כדמתרן בכריתות לרים נקים ומיהו גירסת זו אינה ברוב ספרים ור"י מוחק שם לייבב כאן גירסת בכריתות ודייק דבטל מעיקרא משמע מדקאמר בטלה היא אינה מתנה לא תמר כלום דאי גירסת בכריתות ג"כ היו דבריו קיימין והוי הפקר וכל המחזיק בה זכה לבל השתא דמעיקרא משמע הרי הוא כאומר על כל מתנות שאדם נותן לחבדו וזוכה בהן שאינן מתנות דכאן נמי זוכה בהו ולכך לא תמר כלום והאי דקאמר אחי לטוטות משמע ולימא דמהני בה קאמר לאו דמהני דבריו במתנות קאמר אלא דמהני היינו לטון הטוב לו לטוב לו שיתבטל הגט וטוב לו אלא יתבטל המתנה והא דמשמע בריש פ' התומיס (ג"מ דף עו:) דמשיב עילוי לבעל מה שממהר הגט לחול דתמרינן בשלמא אי אימתר ליפכא התקבל לי גיטי ותשתך אמרה הבא לי גיטי והוא

[ע' רש"י שנת קכ: ד"ה שופטת ובע"ז כח: ד"ה שופטת]

*) [ע' רש"י כ"ק כו: ד"ה קניא]

[קידושין נח.]

[ע"ב קלו:) כריתות כד. [וע' תוס' מנחות נח: ד"ה ואיכא דאמרי כתבו דזה מסורגיות השכונות]

[ע"ב קלו:) כריתות כד. [וע' תוס' מנחות נח: ד"ה ואיכא דאמרי כתבו דזה מסורגיות השכונות]

תוספות רי"ד

השולח גט לאשתו והגיע בשליח או ששלח אחריו שליח ואמר לו גט שנתתי לך בטל הוא הרי זה בטל קדם אצל אשתו או ששלח אצלה [שליח] ואמר לה גט ששלחתי לך בטל הוא הרי זה בטל אם משהגיע גט לידה אינו יכול לבטלו: ת"ר בטל הוא אי אפשי בו דבריו קיימין. פי' ששמעע לשונות אלו לשון ביטול. פסול הוא אינו גט לא אמר כלום פי' ששמעע שמוציא עליו לעז שהוא גט פסול והרי אנו רואים שהוא כשר מ"ה לא אמר כלום אבל אם אמר פסול יהיה לא יהיה גט הרי נמי דהוי לשון ביטול והגט בטל:

[נוטע גרעין ועוקרו מיד ואומר אי אפשי בו אינו כלום]

ו א ב מיי' פ"ד מהל' זכייה פ"ו ד סמג עשין סה טוש"ע חו"מ סי' רמג סעי' ג [ובכ"מ ללפס פ"ו ומכילתין דף קמב . ובכל"ם דמכילתין פרק כהאומר סימן ד'] :

ז ג ד ה מיי' פ"ו מהל' גירושין הל"כ סמג עשין ג טוש"ע אה"ע סי' קמח סעי' כג :

ח ו מיי' שם הל' כה טוש"ע שם סעי' טו :

ט ז מיי' פ"ו מהל' מלוה הל' יד סמג עשין מח טוש"ע שם סי' מ סעי' ו :

י ח מיי' פ"ו מהל' גירושין הל' לה סמג עשין ג טוש"ע שם סי' קמח סעי' טו :

יא ם מיי' שם הל' טז טוש"ע שם סעי' ס :

יב י מיי' פ"ט מהל' שמיטה ויובל הל"ח סמג לאוין רעג :

שתי לשונות משמע: משמע דבטל ומשמע דליבטיל-נבי נמ לישנא דמהני ביה קאמר נבי מתנה לישנא דמהני בה קאמר. אמר אביי **נקיטינן שליח מתנה הרי הוא כשליח תנמ-נפקא מינה לדתך לאו כוחי דמי רבינא אשכחיה לרב נחמן בר יצחק דהלי וקאי בעיברא דשא וקא מבעיא ליה "בטל" מהו? תיקו. אמר רב ששת ואמרי לה במתניתא תנא נמ זה: לא יועיל, לא יאחר, לא יעזיב, לא ישלח, ולא יגרש, יהא חרם, יהא כחרם-דבריו קיימין; אינו מועיל, אינו מאחר, אינו מעזיב, אינו משלח, אינו מגרש, חרם הוא, כחרם הוא-לא אמר כלום איבעיא להו "חרי הוא חרם" מהו? א"ל רבינא לרב אחא בריה דרבא ואמרי לה רב אחא בריה דרבא להב אשי "מאי שנא "חרי הוא הקדש, חרי הוא הפקר? חוזר ומגרש בו-אין-אינו חוזר ומגרש בו *רב נחמן אמר חוזר ומגרש בו ורב ששת אמר אינו חוזר ומגרש בו 'והלכתא כוותיה דרב נחמן, איני והא ר"ל 'הלכתא כוותיה דר' יוחנן *דאמר תורת? הכי השתא החם דיבור ודיבור הוא אתי דיבור ומבטל דיבור והכא נהי דבטליה לשלוחתא דשליח "גיטא גופיה מי לא בטיל: בראשונה היה עושה: איתמר בפני כמה הוא מבטלו רב נחמן אמר "בפני ב' רב ששת אמר בפני ג' "ב"ד" קתני ורב נחמן אמר בפני ב' לבי תרי נמי ב"ד קרי להו אמר ר' נחמן מנא אמינא להי: דתנן ממסרני לפניהם פלוני**

להולך ואמאי לא אמר כלום: נחמן אמר כל שיכול לבטל ולא בטל לא עשה כלום. ואפילו לא אמר כלום אלא "הרי זה גיטך" ולא אמר "כתבו וחתמו" אלא "הרי זה גיטך" בעלמא ולא אמר כלום לא עשה כלום. ואפילו אמר "כתבו וחתמו" ולא אמר "הרי זה גיטך

פלוני ופלוני. תרי משמע וקרי להו דיינים: **רובל.** מוכר לרוזנת של בשמים: **תומתין למפה.** גבי פרוזבול תנן לה במסכת שביעית (פ"י מ"ד): **למה לי למיתי דיינים לו עדים.** פשיטא דסגי בהני וליתני עדים והוה הדין לי חתמי דיינין: **בלשון דיינים.** כגון "בי דינא הויא ותחת פלוני ופלוני כו'": **וחתמי עדים.** בלשון עדות כגון "תחת פלוני עד": **ול"ש כתוב בלשון עדות.** כגון "זוכרן סהדותא דהוה בהאפיקת כו'" **וחתמי למטה** "למי פלוני דיין": ה"ג ל"ש כתוב בלשון עדים וחתמי דיינים ול"ש כתוב בלשון דיינים וחתמי עדים: **מקנח ממורים.** כלומר שלח יהו ממזרים בישראל: **בפני שנים.** היה מבטלו קודם תקנה: ה"ג ובי תרי לית להו קלא ולא ידעה דבטליה ואזלה ומינסבא: **מקנח עגונות הוא לחיכא.** דלמרכיה בעלים ע"י זה: **דמדלוייתא בעל גיטא.** שהרי לא בא לידה וזה גילה את הבעלים מהיות שלומו בגיטין: **מדעתא דרבנן מקדש.** להיות קדושין חלין כדת משה וישראל שהגיזו חכמי ישראל והרי הם אומרו שיפקיעו כל קדושין שבישראל על ידי גט כזה הילך פקעי שעל מנת כן קידשה: **מינח דקדיש בכספא.** חילת למימר לפקעינהו לקידושין בגט דרבינן ואמרו ליהוי מטות למפרע מתנה וממילא פקעו שהרי כשקידש ע"מ כן קידש: **קדיש בגיטא.** דקיימת לן בקידושין (דף ז:) "מכי יקח חיש מצה ובעלה חלה מתקדשת נמי בגיטה: **מאי.** לפקעינהו חילת למימר בהא גילה: **שויוה רבנן.** להיות גילה למפרע ע"י גט זה: **בעילת זנות.** דלפקעו שם קידושין מיהא ויש בהן כח לכך שהרי בשקידש על מנת כן לכך מנכס חוק נתן לו מפרס בכל מקום מלבן ומרבותי קבלתי כל דמקדש לדעתא דרבנן מקדש דקדושי כסף דרבנן חלה כתיב בהדיא חלה גמריט קיחה קיחה מצה עפרון והייט דקפריך תינח דקדיש בכספא קדיש בגיטא דכתיב בהדיא (דברים כד) כי יקח איש אשה ובעלה מאי חילת למימר הילך יכלו לעקור דבר מן התורה ומשני שויוה רבנן לבעילתו בעילת זנות שלא יהא רבנן לבעילתו בעילת זנות כדלמר התם (קידושין דף יב:) רב מנגיד למתן דמקדש בביאה מטוס פריעותא ותשובות קשות יש בדבר חלה דגזירה שוה גופה תורה היא שהרי לא למדו נסקלין* חלה בגזירה שוה ועוד שהוא בכרת מגזירה שוה למדו ועברה ממורשה נהרגת בקדושי כסף ואי דרבנן מי מיקטלא ועוד דקמשני שויוה רבנן לבעילתו בעילת זנות מכי לעבויי בעילת זנות הא לחורייתא היא וכי למרן רב מנגיד למתן דמקדש בביאה קידושין מיהא לא בטלי חלה הא והא לחורייתא והא דחיים ברבנן כח לבטל מפני שבעתה קידושין חלה בדעתה לקדש כדת משה וישראל: **אמר לפעורה כתבו גט לאשתי.** וקיימת לן (נזיר דף מו:) כל כמה דלא אמר "כולכם" לאחד כותב ומניח חומתין: **יכול לבטל.** מותר לבטל ולומר למניח מסר לו שכתבוהו **ואין זה לעקור תקנת רבן גמליאל: אינו יכול.** שלקח זו מן התקנה ואם בטלו אינו מבוטל לאם כן מה בית דין יפה: לא

מ"מ יכול לבטל בפני ג' זה שלא בטלה כולה לפילו רבי מודה לחילו מבוטל לפילו בדיעבד כדפריכי' לעיל דזוקא בפני ג' לרב שמא לו בפני שנים ביחד לרב נחמן הוא דמבוטל ל"ש אע"ג דבילולו בב"ד לומר [רבי] דמבוטל היינו משום דהתם ליכא למיחש כולי האי לממזרות שהם יוודע לשליח קודם שהגיעה לו יתגרו בה או לאשה קודם שהגיעה לה שמא לבל כאן לפני כשילכו שניהם ויחזרו ויהיו סבורים שחזרים לו נתבטלו ותבעת ע"י גיטה ולבך אם היה סובר בטלה כולה היה מודה לחילו מבוטל ולפ"ז לחי ספיר מה שמסתפק הש"ס היכי כרבי ורי כרשב"ג לפילו בעדות שבטלה שלחי' ק"ל כרבי בבילולו מבוטל בזה שלא בפני זה מני ספיר לפסוק כרשב"ג דלחילו מבוטל לפילו רבי לי הוה סבר בטלה כולה הוה מודה בלומר לעברה שלחילו מבוטל לבל מחוך פירוש הקונטרס משמע דלרשב"ג דבטלה כולה לף זה מתקנת רבן גמליאל ועל כרחך למ"ד

מפני

תוספות רי"ד כמה מבבלי רב ששת אמר בפני ג' ורב נחמן אמר בפני שנים רב ששת אמר בפני ג' קודם התקנה ב"ד קנוני ורב נחמן אמר בפני ג' ורב ב' בי תרי נמי ב"ד קרי להו: **מאי מפני תקון השולם ר'** יוחנן אמר מפני תקון ממזרים וסבר ליה כרב נחמן דאמר בפני שנים מבבלי ובי תרי לית להו קלא ולא שמעה ואולה ומינסבא ואיכא תקון ממזרים. וריל"ש אמר מפני תקון עגונות סבר לה כרב ששת דאמר בפני ג' ובב' אית להו קלא ושמעה וידעה ולא מינסבא ומיענגה ויתבה. וקי"ל ר"ל ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן: **ת"ר** בבלי מבוטל דברי רבי רשב"ג אומר אינו יכול לבטל ולא להוסיף על תנאי א"כ מה כח ב"ד יפה מי' אם בבלי לאחד תקון ר"ג בפני עדים שלא בפניו השליח מבוטל הוא דאע"ג דעבר אתקנתא בבל שלידות השליח ורשב"ג אימר אינו יכול לבטלו שלא בפני השליח ולא להוסיף על תנאי אם יש בו שום תנאי: **ת"ר** אמר לפעורה כתבו גט לאשתי יכול לבטל זה רשב"ג אומר אינו יכול לבטל אלא זה בפני זה כמאי קמיפלגי כעדות שבטלה מקצתה בטלה כולה דרבי סבר עדות שבטלה מקצתה לא

אמרי ליותנן "אמרי תיקון עולם" (מאמרי כלשון הגמ' היו עושים כדי שלא יתבטל התקנה ואף פיה מצינו כלה בגמרא)

גליון

אמרי תיקון ולפ"ז לחי ספיר מה שמסתפק הש"ס היכי כרבי ורי כרשב"ג לפילו בעדות שבטלה מקצתה בטלה כולה דרבי סבר עדות שבטלה מקצתה לא

גליון

אמרי תקנת ר"ל אף לדין אוא זכר ובלך? **אחר** ובי ורשב"ג

יב א מיי' פ"א מהלכות ממרים הלכה יח סמג לאוין רעח: יד ב מיי' פ"ו מהלכות גירושין הלכה ז' סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמ"ו סעי' ס: טו ג ד מיי' שם הלי"ח טוש"ע שם סעי' סא:

[גיר כח. ב"ק לו: ערכין כג:]

שביעית פ"י מ"ד

*כ"כ בא"ד ובמאי"ד ובן ואמר ובן ואמר ובן ואמר

מתני׳ תקנת עגונות לא דמו להדדי ולפירושו שמשוה לותם מה שמתפקח הש"ם כי כרבי וכי כרשב"ג הייט דוקא לפי מה דמוקי פלוגתייהו בעדות שבטלה מקלתה אין להסתפק דלמי ק"ל כבימלו מבוטל כרבי דו לא מצי למיפסק בלוותר לעשרה לגמרי כרבן שמעון בן גמליאל דאפי׳ ק"ל כווותיה דבטלה כולה כמאי דקאמר שאין הביטול מועיל אפי׳ דיעבד לא ק"ל כווותיה ומיהו אם מצטרפות לאיזו יכול דקאמר רשב"ג לא מצטרפות לא דחתח לאפוקי מדרבי דאפי׳ לכתחילה אתי שפיר דמסתפק אפי׳ לגיטא דפלוגי בעדות שבטלה מקלתה ומ"מ לרשב"ג אפי׳ בדיעבד לאו מבוטל כדפירש בקונטרס מכח ההיא דלעיל דקאמר ר"ש מה כח יפה לבטל אלא בפני זה אף כאן בפני זה שאני התם דאמר קרא כולכם נמי כולכם ולא מצו כתבי ויהבי אלא בפני כולכם ולא בפני אחרים ולא בפני עצמן ולא בפני עצמן ולא בפני עצמן

יפומין . קטנים : **מפומרפופ** . לכל לחד : **וכורדין נפן** . כל לפומרפופ יבורד חלק יפה שלו שמחוך כך יהיו החלקים שוים : **כמ ב"ד** . שמינו להם הפומרפופ : **ספס ממונא** . והפקר ב"ד היה הפקר : **ספס מיפורע** . ל"ל,ומשום מה כת ב"ד יפה לת לפקעו רבנן קידושין : **ג יזול בר רעילאי** : **ונוולס** . לוגרא : **פס גיעך** . הרלהו לה ולת מסרו לה : **כרוך פטוב ופממיב** . שלת מסרת לה : **ולת בעל גיעפ** . וחס כת שלית זה ומסרו לה למתר תנורתה : **גלוי דפפת** . שמינו חפץ עוד בשלימות זה : **תמר לכו רב ששת** . רב ששת תמר לכם ותני שמעתי לשבטיל גיטו : **ותנרכיס רב ששת גיטפ תמריגת** . שלמת משום דגלית דעתיה בשיטולו : **תמו רב ששת מכשל גיטך דפיעני סוס** . תפילו גלוי דעתת ליכת להת לת תמר תלת בשלתיה תלת רב ששת והכת ליכת גלוי דעתת דידיה : **ליסו בעליס** . ותמר בהדית ליבטיל : **משום דפנני** . בני תדם המכין וחובטין לוסו בשלות רב ששת {ותומר לו למה תתה מבטלו} תמר להו הכי רב ששת טוס כן : **ירמיס בירפס** . כך שמו : **פת תשקליס** . שלה שנים ובפסו לגוות לכתוב תחר : **לוסיבו קרי כלודנייבו** . שימו קניבת ירק דק של לוגין בתוניכם שלת תשמעו בשיטולו : **תשור פכו לס סיית** . התחזקו לתתו מהר : **תשור** . כמו תסרתת דדייני (נעיל דף פו.) וכמו תסרו חמון (פשיט ס) לשון מיזוק : **תמו לכמולי גיעפ כמי** . זה שגילה בדעתו שלימו חפץ בגיטוסין הללו לשום גילה שהוא בת להפקיען על ידי בישול נכו : **לתיוסי תנשם כמי** . על ידי קיום תנתי הוא בת להפקיע לומר התניתי לכת עד שלשים ושם לשו יהת נכו והרי בתתי וקיימתי תנתי : **מי לת נסיבנא** . כתב גט ונתן לתרוסתו ע"מ שלא לת יכנס עד שלשים יום יהת נכו: **קפרתנא**. בלרבי חופני וחמש תני : **מין תפנא פוגם** . והוי גיטו : **ולכלפא לנתמן** . לשמר לעיל בישול בפני שנים : **ולכלפא נתמן** . כמי בהת לשמר הלכה כרבי בשתיקן : **והלכתת**

נסיבנא עד תלתין יומין ליהוי גיטא כי ממו תלתין יומין אמר להו "אי לא מרתנא לְמַאי נִיחוּשׁ לה : **אי משום** אונסא , אין אונס בגיטין אי משום גלויי דעתא בגיטא פלוגתא דאביי ורבא הוא **ההוא** דאמר להו "אי לא נסיבנא לריש ירתא דאדר ליהוי גיטא" כי ממא ריש ירתא דאדר אמר להו : אנא לריש ירתא דניסן אמרי" - למאי ניחוש לה **אי משום** אונס , אין אונס בגיטין **אי משום** גלויי דעתא , פלוגתא דאביי ורבא , **והלכתא** כנחמן , והלכתא כנחמן והלכתא

מעבדים תוכלים בתרומה ויש לעובר בכך חלק יפה יותר ועוד לת לכל העבדים בתת שלת לתלק הכניס שעלתו ועוד [ה"מ] שים שדות שיכולין ליתן לעובר כנגד העבדים שים כת לב"ד בעשות כן כדתמרי' בהניזקין (נקמן דף נב.) ושותף הבא לחלוק שלת בדעת תברו מספקת לר"י תס יכול לתלוק הקרקעות שמייכת קפידת ברוחות ותין לדקדק מהת דתמר בפ' בית תלתת לתי דקיימי ותוזל תרי מיניהו ופלוג תבי נמי דבטלה מחלוקת דמשמע שהחלוקה קיימת תני"ג דבקרקע מיירי שהחלוקה שבקרקע קיימת תיכת למימר הייט כשתזר ותלקו עמו ופל לו בגורל לותו חלק עמו שפל לו בתחילה כשהלקו השנים בלעדיו ולתו קיימת שהחלוקה שבקרקע מ"מ תזור ומטיל גורל עם שניהם כלותו בתים לתלק בתחילה": **ההוא** ממונא הכא לאסורא . ות"ת מ"ל תיכי דייק לעיל ממה שתזר רבי ועשה כרשב"ג בהתיה דכתובות (דף סו:) דתמר רבי מתמי דתמר בישול תיכת לתלק בין לאסורא לממונא ות"ל דרב נתמן דתמר הלכה כרבי בשתיקן הוא דמפליג בין לאסורא לממונא תני"ג "דרבי גופיה לת מפליג בין לאסורא לממונא תיכת דטעמא דרבי לתפי' בממונא דטעמא דרב נתמן תדרב גופיה תזר בו בכתובות ותכת תפיק רב נתמן דתמר בישול לת מפליג בין לאסורא לממונא ות"ל דרב נתמן דתמר הלכה כרבי בשתיקן הוא דמפליג בין לאסורא לממונא דלת טעמא תבל לעיל מדמה ממונא לאסורא ובפ"ב דקדושין (ד' מב.) ובכתובות בפ' תלמה (דף ק.) פריך תרב נתמן דפסיק התם הלכה כתכמים מהתיה דיחומים שבתו לתלוק לתיה ליה לרב נתמן מה כת ב"ד יפה ומשמי תת דלת טעמא בו מהתיה דכתובות תזר בו גם מבישלו מבושל והת דפסיק רב נתמן כרבי בבישלו מבושל משום דתיכו פוסק בהתיה דכתובות כתכמים : **ואי** משום גלויי דעתא פלוגתת דתבי ורבא . סיימו לפי סברת תבי תבל רבא קתמר לעיל תתו לבתולי גיטת קבני,לקיומי תנתי קת בעי ,ולת פליג רבא בהת : וכל

דלימבי קירא באוניית (דלא לאשמעי') [שלא ישמעו בישולו] אפו בשמיעה העדים תליא מילתא אי בשליה מי לא בשיל ונמצא נפ בשל ובניה ממזרים ועדים אינן אלא לברר העדות שבשלו אבל שלא יתקיים הבשל בלא עדים שאלו שניהם מדים הבשל והאשה מי לא בשיל ו"ל לפי הדתק שהביטול בלי עדים אינו מועיל ואע"פ שהניהם מודים . ומתני' דתנן הניע השליח וקרם אצל אשתו כולה בעדים קפיירי ום"ה אבר להם שיסתבו שלא ישמעו בפולו ויהיה בשל בלא עדים ולא יועיל כלום ואע"פ שרואים גילוי דעתו שרץ אחריהם כדי לבפלו גלויי דעתא לאו מילתא היא והנבון בעיני לומר דרב יהודה פ"ל דהלכה כרשב"ג ולית ליה דרב נתמן ופסיק תלמודא והלכתא כרב נתמן דאמר לעיל בשל הגט בשני עדים והלכתא כרב נתמן דאמר הלכה כר' בשתיתן והלכתא כנתמני הוא אביי דאמר גלויי דעתא בניפא לאו מילתא הוא ווו היא א' מיע"ל קנ"ם שהלכה כאביי : התוא דאמר להו אי לא נסיבנא מכאן ועד תלתין יומין ליהוי גיטא פי' ארוסתו היתה ונתן לה נפ והתנה עמה שאם לא יכנסנה לתופה עד ל' יום יהא נפ כי ממי יום תלתין אמר להו קסרתא פי' בצרכי הטערה אני פורח ומכין אמרי למאי ניחוש לה אי משום אונסא אנוס אני ואיני מוצא צרכי טערה קמייתא דכתובות אין אונס בניטין ואי משום גלויי דעתא פלוגתא דאביי ורבא הוא וקי"ל כאביי : התוא דאמר להו אי לא (ליהיבא) [נסיבנא] מהכא לריש ירתא דאדר ליהוי גיטא כי ממא רישא ירתא דאדר אמר אנא ריש ירתא דניסן אמרי למאי ניחוש לה אי משום אונסא אין אונס בניטין אי משום גלויי דעתא הלכה כאביי מהכא דתיכו להלמודא דאין פעמת אונס בניטין :

מתני'

יתומין שבאו לתלוק בנכסי אביהן בית דין מעמידין להן אפוטרופוס *וכורדים להן חלק יפה-הגדילו יכולין למחות [ורב נחמן דיניה אמר "הגדילו אין יכולין למחות דאם כן מה בת בית דין יפה? התם ממנא הכא אסורא] גידול בר רעילאי שדר לה גיטא לדביתהו אול שליחא אשכחה דהוה יתבה ונוולה, אמר לה "הא גיטך" אמרה ליה "זיל השתא *מיהא ותא למחר", אול לגביה וא"ל פתח ואמר "ברוך הטוב והמטיב" אביי אמר "ברוך הטוב והמטיב ולא בטל גיטא רבא אמר ברוך הטוב והמטיב ובטל גיטא במאי קמיפלגי בגלוי דעתא בגיטא קמיפלגי (אביי סבר "גלוי דעתא בגיטא" - לאו מלתא היא ורבא סבר גלוי דעתא בגיטא - מילתא היא אמר רבא **ממא אמינא לה** ,דרב ששת אשקליה גיטא לההוא גברא בעל כרחיה ואמר להו לסהדי- "הבי אמר לבן רב ששת לבטל גיטאי,ואצרכיה רב ששת גיטא אחרינא ואביי-אמו רב ששת מבטל גיטא דאינש הוה,אילו בטלה,והאי דקאמר להו הכי משום דפנני ,ואמר אביי **ממא אמינא לה** דרב יהודה אשקליה גיטא לחתניה דר' ירמיה בריאה' ובטליה,תנא אשקליה ובטליה ,הדר תנא ואשקליה על כרחיה ואמר להו לסהדי "אותיבו קרי (ט) באוניכו וכתובו ליה" ואי סלקא דעתך גלוי דעתא בגיטא - מילתא היא הא חזו ליה דקא רהיט בתרייהו ,ורבא האי דקא רהיט בתרייהו דאמר להו אשוך הבו לה הייא כי היכא דמשלם צערא דההוא גברא *ואמר אביי **ממא אמינא לה** דאמר להו "אי לא אתינא עד תלתין יומין ליהוי גיטא" אתא ופסקיה מברא אמר להו "חזו דאתאי" חזו דאתאי" ואמר שמואל לא שמיה מתיא ורבא אמו התם לבתולי גיטא בעי ,התם לקיומי "תניא-קא-בעי והא לא איקיים תניא. **ההוא** דאמר להו "אי לא נסיבנא עד תלתין יומין אמר להו "את מרתנא לְמַאי נִיחוּשׁ לה : **אי משום** אונסא , אין אונס בגיטין **אי משום** גלויי דעתא בגיטא פלוגתא דאביי ורבא הוא **ההוא** דאמר להו "אי לא נסיבנא לריש ירתא דאדר ליהוי גיטא" כי ממא ריש ירתא דאדר אמר להו : אנא לריש ירתא דניסן אמרי" - למאי ניחוש לה **אי משום** אונס , אין אונס בגיטין **אי משום** גלויי דעתא , פלוגתא דאביי ורבא , והלכתא כנחמן , והלכתא כנחמן והלכתא

יתומין שבאו לתלוק כו' . תמר ר"ת דוקת שניהם רוצים תכל תלת תחד רוצה ותחד תיט רוצה לת ותיכת שלת בתו שניהם תלת תחד ותכני תיט בפניהו תמר ר"י דמוקמין להת בריש פרק ב' תחלוקת התרן שהיו שם כמה יוצרי שדים ומיהו תין רתיה גמורה תשם דלתו לגמרי תדמי לה לתלוקת התרן היתה על פי הדיבור והיו שם לוריס ותומיס [משום הכי] הגדילו תין יכולין למחות וכפרק תלמה ביבמות (דף סו:) דתמר (כולם) זכריס יתלכו תני"ג דבמת ימלת עובר זכר דעבדינן תקנתת כדרב נחמן נמי תין רתיה דהתם שלתי תלמ"ש שלת בת כי תם התחד עבדינן להו תקנתת לפי שים תקנה גם לעובר (ג) ומתעלה תלקו בכך כמה שיתלכו עבדים של תלו בתרומה שלת ימותו ברעב .

תוספות רי"ד

בית דין מעמידין להם אפוטרופוס ובורכים להם כו' . תר"ת וכן ר"ח דבורכים להם ב"ד לדרך תומת ב"ד ואפוטרופוס מעמידין להן לשמור לכל תחד חלקו בפני עלמו דעד עתה היה שומר הכל ביחד ובורכין ע"י גולל להיו טריחותת להטיל גולות ותפילו בגורל שיך לבכור חלק יפה כגון תם יש שלש שדות דטוב שיטול כל תחד ותחד שדה תחת ויהיה חלקו בבת תחת ממה שיחלוקו כל שדה לג' חלקים וכמה טעיי בריטות יש בו בתלוטת וסולמות ודרך ודוקת בדבר שתין שיך לבבור לו לינוד מולקין ומדקדק ר"ת דתי מולקין תפילו בדבר שתייך בו גוד לו תינוד ממלי דתיק בריש התים מקדם (קידושין דף מב:*) יכולין לממות ברוחות כוה ליה למימר דיכולין לממות בגוד לו תינוד והת דלת קתמר יכולין לממות תס טעו בפחות משתות דמכרן קיים משום דלת משתבר שיתמר שמואל תס הגדילו יכולין לממות בשביל טעות דפחות משתות דמוקה שמואל בשיש בו יותר שתות בכך כת ב"ד דהוי כמלן דלת טעו כלל תע"ג שיכולין לממות ברוחות בזה תין ניפות כת ב"ד דתין זה תלוי בשומת וכ"ש דתם נפרע תמכרן קיים ומחזיר התוספה לתני שפיר ומיהו יש לדחות דמדלת מייטו נקט ומהכוה דיכות לפרק תלמה (דף סו:) דמשמע שעושים תקנה לכל העבדים שיתלכו בתרומה שמתנין לבנים כל העבדים ותלק תחד מהם לעובר כנגדן תין להוכיח דמולקין תפילו בדבר שתייך בו גוד לו תינוד כגון העבדים דתמי תתם ממתעלה תלק העובר בכך כמה שעבדים תוכלים בתרומה ויש לעובר בכך חלק יפה יותר ועוד לת לכל העבדים בתת שלתו לתלק הכניס שעלתו ועוד [ה"מ] שים שדות שיכולין ליתן לעובר כנגד העבדים שים כת לב"ד בעשות כן כדתמרי' בהניזקין (נקמן דף נב.) ושותף הבא לחלוק שלת בדעת תברו מספקת לר"י תס יכול לתלוק הקרקעות שמייכת קפידת ברוחות ותין לדקדק מהת דתמר בפ' בית תלתת לתי דקיימי ותוזל תרי מיניהו ופלוג תבי נמי דבטלה מחלוקת דמשמע שהחלוקה קיימת תני"ג דבקרקע מיירי שהחלוקה שבקרקע קיימת תיכת למימר הייט כשתזר ותלקו עמו ופל לו בגורל לותו חלק עמו שפל לו בתחילה כשהלקו השנים בלעדיו ולתו קיימת שהחלוקה שבקרקע מ"מ תזור ומטיל גורל עם שניהם כלותו בתים לתלק בתחילה": **התם** ממונא הכא לאסורא . ות"ת מ"ל תיכי דייק לעיל ממה שתזר רבי ועשה כרשב"ג בהתיה דכתובות (דף סו:) דתמר רבי מתמי דתמר בישול תיכת לתלק בין לאסורא לממונא ות"ל דרב נתמן דתמר הלכה כרבי בשתיקן הוא דמפליג בין לאסורא לממונא תני"ג "דרבי גופיה לת מפליג בין לאסורא לממונא תיכת דטעמא דרבי לתפי' בממונא דטעמא דרב נתמן תדרב גופיה תזר בו בכתובות ותכת תפיק רב נתמן דתמר בישול לת מפליג בין לאסורא לממונא ות"ל דרב נתמן דתמר הלכה כרבי בשתיקן הוא דמפליג בין לאסורא לממונא דלת טעמא תבל לעיל מדמה ממונא לאסורא ובפ"ב דקדושין (ד' מב.) ובכתובות בפ' תלמה (דף ק.) פריך תרב נתמן דפסיק התם הלכה כתכמים מהתיה דיחומים שבתו לתלוק לתיה ליה לרב נתמן מה כת ב"ד יפה ומשמי תת דלת טעמא בו מהתיה דכתובות תזר בו גם מבישלו מבושל והת דפסיק רב נתמן כרבי בבישלו מבושל משום דתיכו פוסק בהתיה דכתובות כתכמים : **ואי** משום גלויי דעתא פלוגתת דתבי ורבא . סיימו לפי סברת תבי תבל רבא קתמר לעיל תתו לבתולי גיטת קבני,לקיומי תנתי קת בעי ,ולת פליג רבא בהת : וכל

יבמות סו: כתובות ק. קידושין מב. כ"ת ובורד

[פי' מן הכתף]

תגהות הב"ח

(ט) גמ' קרי כלודנייבו : (ג) תוס' ד"ה יתומין וכו' לעובר דמתעלה תלקו :

כתובות ג: לעיל ג. נדרים כה:

[כתובות כ: לעיל ג.]

[וע"ע תוס' כתובות ק. ד"ה כולהן ותוס' קידושין מב. ד"ה וכוולין ותוס' ב"ב קו : ד"ה ושמואל] ס"ת דרב נתמן פי' רש"ל

* נראה דהבינה הוא כאשר ביאר הגר"א בסי' [ואולי צ"ל דבריו ואיני יודע כאן כן] (מהרש"א ריש הגליון)

מהנה
"ולא אפשר" כו' עד הבשל בלא עדים ונראה לבל אמי.

מהנה
ר' מאיר ז"ל נותן טעם לאחרון תראני - "אי לא נסיבנא..." ואינו מקיים התנאי.

מהנה
נראה הביאור (אולם טעות בו ולא בשלו מאוד אבל מתוק מדעיהם והשגותיו ניכר טרופך בהבינו)

וכל שום שים לו . כמופסי גיטין של כתוב שצריך לכתוב בגט וכל שום ומיכה לחיים לי ולחתכלי ממש שלמון זה היו כותבין בגט ואין כלילה לר"ת דזימנין לחתי לידי תקלה כשאין לו ללמוד שם כתוב בגט ואין לו תיכה וכשכותב בגט וכל שום ומיכה כלילה זה הגט של מלא מחר שים לו שם ומיכה לך וכל שום שים לו דקתני ממתני' הייט כל שמותיו בפירוש א) ותיקן ר"ת לכתוב בגט אני פלוני דמיתקרי כך וכך כלתמרי בגמרת שרה דמיתקריא מריס לחת בר הדיא דמיתקרי ליה מרי והא דקתני בגמ' בשמו שביהודה ושם דגליל עמו משמע קלא כפי' ר"ת: **והוא** דלחמחזק בתרי שמי . שלמו לר"ת על מומר לעבודת כוכבים שגירש את אשתו ולא כתב בגט שלא שם על עובד כוכבים והניח ר"ת תלוה להזכיר שם עובד כוכבים בתורת משה ושקלל ושבית רליה מדלמר בתוספתא(פ"ו) גר שמיה שמו לשם עובדי כוכבים ועבד בו כשר וה"מ במומר לשם יהודה כשר לף לכתחלה וכתב תיכתו ותיכתה לתרי' לקמן] דכשר ופי' בערוך" תע"פ שלף נכתב שם מובהק "וכ"ג מפרש מתני' דפרק בתרא (לקמן דף פז:) וכך היו נקרי הדעת שבירושלים עושים כן היינו שהי כותבין תיכתו ותיכתה והא דקתני בברייתא דכשמך לחיינה מגורשת עד שיכתוב שם ליהודה ושם דגליל עמו לכתוב שלא שם בכ' המקומות חד במקום שכתיבה וחד במקום שגירשה דהא לא קתני היו לו שני שמות ביהודה לו שני שמות ביהודה ושם דגליל עמו אלא שני שמות שם שיגרש בשני שמותיו שלא כשים לו שני שמות אחד ביהודה ואחד בגליל ולא צריך לכתוב שלא שם דגליל עמו ואת אשתו שבגליל בשמו שביהודה ואת אשתו שבגליל בשמו שבגליל אינה מגורשת עד שיגרש את אשתו שביהודה בשמו שביהודה ושם דגליל עמו ואת אשתו שבגליל בשמו שבגליל ושם דגליל עמו ואת

גמ' מקום מיגו . שיהא מן התנאים כעיני הנאמן ליאמן להם : **יפנה** . יוציל להמיתו : **דמאמרתי לה מקום דיגר** . כשהלכה בו עיסה כשהיו הגיר שהם לה היה הגיר טחנת עד עיסה בכך : **ומפי מי שמענא דמאי** . הלא לא אמרת הוא : **כמי שמענא דמאי** . להא שנוגע היא ומפני שטוען שבועה מרוצה נמצעו מלהשביעה : **מפיק לפורעי פיטירא** . בדבר מועט וסבורה שהיין פרעון לה שבשכר טורחה טופלתו : **מתני' נכ"ד מעבירין לוסף** . שבועת הדיינין של תורה היא ולקט ס"מ בידיה לו תפילין ומשביע לה בשם לו כביטי כדלהכמן בהכרחם שיש לה ידך וגו' ולהשביעך בה' (בראשית כד) ועונשה מרובה, ומנן נכ"ד = שבועה דרבנן נקלנת לרוב ולא נקיל מידי ואין עונשה כל כך : **לא מגבי כתובה** . משום דמנמנו מלהשביעה ואם היתה ליגבעה מון לנים דין ונגבייה כתובתה : **ולימדוה** . כדתנן עדרם ליומיום כל מה שירלו : **קילי נדרי** . קלים הן נדרים בעיניהם לעבור עליהם שלכך לא סמכינן אמדנה לתגבייה : **בקונם** . הואיל ובקפלה ונשבעה הרי נשבעה וגובה : **מין לא מוונח** . מעשה דגליל דעתה דבעי ליחיסובי ואיהו לא ליתי בהדיה אלא "כל ימי מיגר תרמלותיך בביתי" **דתניא בשבועת כתובתו : ספקו לכותבי ופרנוף** . ספקו כשהו וקפוהו כדי שתתקייס הקללה בכך פ"ת ספקו לכותביה שתשהא גדולתו : **בני מרי דיינת לי** . כלב דלא מגבי כתובה **דכתמולא** להפסיד מזונות . ע"כ **לא ליפרוך מתונתא** . לא גזול מלבא לידי חולי : **מדרש נכ"ד** . כל מה שילמו יתומים : **וליפוך לתורני** . תפך לי שיטמע הקול בחוזי שהונגבה כתובה בימי : **דכתיב לתיפיבך נפ מפפס** . כשמואל רבי להוליא מלבן של תלמידיו של רב כגון רב חונא וכיב דיני שלא היו מעכבין כתובות לתלמיד : **לבל גרוסף מבציעין** . דלא טרחת קמייהו ולא מוריא היתירא: **וגרוסף** . לא שבי בהדרה בהמיה : **ופפ שלמו מפס** . הלמה מבכל היתה והלכה היא ובעלה לתרן ישראל וגרשה שם ותבעתו כתובתה ועשו לה פסק דין על נכסיו שבבבל : **דמפקרי ליס מרי** . כך היתה מיכתו : **וגודרת ולוזרם כל פירות שבעולם עלה** . שם קבלה מכתובתה : **גלח גלופקרא . קומת : וממשלות** . ספר משלי : ושמעוס

ורצוה ואפילו הבי לא אפרוך מדושלשא; אמר ליה רב יהודה לרב ירמיה בריאה אדרה בב"ד ואשבועה תניא לב"ד ולניתי קלא ולילפול (ה) באודני דבעינא כי היכי דאעביד בה מעשה. גופא אמר רבי זירא אמר שמואל לא שנו אלא אלמנה אבל גרושה משביעין אותה, ונגרושה דאדרה לא והא שלחו מתם "איך פלוניתא בת פלוני קבילת ניסא מן ידא דאחא בר הידיא דמתקרי יאיה מרי ונדרת ואסרת פירות שבעולם עלה קבילת מכתובתה אלא גלופקרא אחד וספר תהלים אחד וספר איוב ומשלות בלואים ושמנום

[סי' כתוס עגה של גמר . ערכין ערך גלפקרא]

כל יחל והת"ר יוחנן שבועה שלא תיקן ג' ימים מכין לאחר ויקן לאחר והת דנדרי הבאי מוסרים כדאמר בפרק ג' דנדרים (דף כד:) לאו משום דאסר עצמו במה שיהיו יכול לקייס כגון דאמר כל הפירות שבעולם עלי לא לריתי גמל פורח בתוך ומתם כקורת בית הבד שלא לפי שאין דעתו לומר ממם גמל ולא ממם כקורת בית הבד שלא מה שהוא מרוח קורת כקורת בית הבד ומיל גדול מאד קרוב כעולי מלרים ואיני לומר כן שלא להחזיק דבריו ודוקא שבועות הבאי אסור מדרבנן דהמחירו משום דכתיב בה לא יקלה לבל נדרי הבאי ואפילו לא לאסר כל הפירות שלא לאסר עליה אד פירא שרי בנדר ואין מילוק בין כל פירות ובין אד פירא מ"מ הכא ל"ג כל פירות דאע"פ שבועה שלאחר בבל יחל אם קבלה מכתובתה כיון דמסם ואילך לא מיסתבר כדאסר מכין לומר ויקן ולאחר תיקה מוסתם שהיל ואיקה כדמפרש בכמוך וה"ק בפ' בתרא דנדרים (דף פט:) דאאר ההוא גברא דאסר לאאר שלא יהנה לו כל ימיה ואחר כך בא לישאלו אם מותר לו ליהנות לו אמר להם מיבעי לן ב' קראי לאחר לאחר ואחת לאחר ואחת לאח

נמ יבמין הוה . פי' בקונטרס קנסן לה גט לפוסלה על התחין וכתובתה על נכסי בעלה הראשון וקשה דלמא היה להם להזכיר גט דלמא ניתנה כתובה ליגבות עד שתתעכר וחיה להם לכתוב שתלוה ואחר כ"ו גט יבמין הוה דלאחר שנתייבמה גרשה היכא וכתובתה על נכסי בעלה הראשון ומוריש היכירא משום דקא טרחה קמי לחתן : **אבל** כשאת אין מדירין אותה . וא"ת וידוכוה א] שלא תאכל ככר זה שהגיעו מעל בעלה ותאכל לאחר בפניו וכן קשה בסמוך דפריך וליתוש דלמא חולה לגבי חכם ושרי לה ולרבי לעזור דאמר בפרק נערה המאורסה (נדרים דף עט. ודף עו.) שיכול להפר כל נדרים שעתידה לידור אפי' בפירוש דאיכא למימר שמא כבר הפר לה כל מה שעתידה לידור לבעל לאחר שנתי קשה וי"ל שאינה מוטעמת שלא בגדר שעל ידה היא עומדת בחיסור כל ימיה וא"ת ונדירה בפני בעלה ויאמר לה קיים ליכי דלמא אין יכול להפר כדאמר בפ' נערה המאורסה (שם דף עט.) וי"ל דחיישינן שמא יפר לה בלחש קודם שיאמר קיים ליכי וא"ת וידירוה על דעת רבים לאין לו להפרה כדאמר בסמוך לקמן ו"ל דלעניין נדרי תקנו חן לחלק בין ברבים בין על דעת רבים וכיון דלרב הונא ברבים ס"ל להפרה ס"ס על דעת רבים דכיון שאינה מלויה בדעתה דיכול להפר לפיכך לא חשיב שלא מדעתה כך יכול להפר שלא דעת רבים וכי פריך ולמא חולה לגבי חכם ושרי לה הוה מצי למימר דמדירין לה על דעת רבים שלא דבלולו הכי מצי פריך ועי"ל דרב הונא ליית ליה לסמיכות והא דאמר לחמר לחמיכות יש לו להפרה לא קאי אלא אדלא ידעו בו רבים ולא ידעו בו רבים אלא אדידעו בו רבים ולא ידעו בו רבים יחזיר דלא חיים שכדלקה נדר שלון לו להפרה ושלא ידעו בו רבים יחזיר דלא חיים בלקלקולין וכבן פליגי ואמרי לא יחזיר משום דלקלקולין ולא מפלגי בין ידעו רבים ללא ידעו בו רבים חלמא יש לו להפרה וכן משמע התם דקאמר לרבנן תנו התם מי חייל עלייהו שבועה כלל משמע לרבנן יש לו להפרה וא"ת לחמיכות והא על דעת רבים אין לו להפרה ח"כ ע"כ לא בכל ענין אמרי רבנן דלא יחזיר דבעל דעת רבים ליכא בלקלקולין ח"כ ברבים אמאי ליה דסברי דיש לו להפרה וי"ל דברבים שהסכיר רבי יהודה אם חיתה לרבנן אין לו להפרה הוו להו לרבנן לפרושי ולחלק ולומר לחיפכא מדר' יהודה אבל בעל דעת רבים אין לחוש ללא חייבי הא רבנן דר' יהודה אמי לא הזכיר על דעת רבים ועוד דבעל דעת רבים לא פסיקא להו לרבנן למאמי דיחזיר לפעמים יש חיסר בעל דעת רבים כגון מדעתם של אותם רבים או דאיכא בלקלקולין אבל ברבים אם חיתה אין לו להפרה הוי להו למאמי דיחזיר דמילתא דפסיקא היא דבשום ענין אין לו להפרה ל"ת אין לו להפרה לא שנא לדבר הרשות מדע דמעמא גבעונים לדבר מצוה היה : **לימא** דלמא חולה לגבי חכם ושרי לה . משמע דאדרב הונא פריך אבל אי ליתא לרב הונא קשה לימא דלמא חולה לגבי חכם ושרי לה ומצי למיפרך דאמתני' ליכא למימר דמיירי בדלא ידעו בו רבים דהא ליכא למימר דמדירין לה על דעת רבים אבל לרב הונא לא מצי לפרושי הכי אבל דגבי חכם מודה רב הונא דאין לו להפרה בלא רב הונא הוה מצי למיפרך אמתני' וי"ל דלא מצי למיפרך אמתני' בלא רב הונא דליכא למימר שנדיר בתיסה על זה הכבר ואחכל לאחר בפניו אבל לרב הונא דקאמר שיסה אין מדירין לה שהרואין לו שהכבר על הכבר שתיסה מוסקת כיון דאיסור כל ימיה כי לא יסה ממי ניחוש דלמא חולה לגבי חכם ושרי לה וא"ת בין חכם בין בעל אין יכולין להפר אלא בפני היחומים הא אמרי' בנדרים (פ' ר"א דף סה.) דהמודר הנאה מחבירו אין מדירין לו אלא בפניו וליף ממקום שנדרים נדרים במדין נדרך והתיר נדרך וי"ל דבדיעבד אם הפר מופר מדע מדסמיך לדקאמר שהיה חסיד גמור על מה שהתירו לו שהנדרין

מסורת הש"ס

על דעת רבים · כך יתמרו ט הרי אלו מדיחין לוקח על דעתיט : וס"ם · דאין ט הפרה : נדבר פרשום · שאין לריכים להפרישו לצורך דבר מלוה : דמדריש · שלא ילמד עוד מיהוקות : דסוף פסח ניעוקי · מוכטן יותר מדלקי: ערי"ם דאמר · בפ' בתרא(נקמן פו·)מדי מסיקה כריתי דקתני ר' אלעזר אומר לפיל אין עליו תורה עדיס אלא שנאמר לה בפני עדיס כאן ואתי קרא עלה קרא קמ"ל :

מפני תיקון העולם · דלמא מייתי עדי מסירה ומערער בעל אומר לא נירעתי : [מכות פו: נכורות מו: ערכין כג·]

מפרשי שמות · דאיכא למימר עד "ולא היה עוקר אמו: ערמיתי כו' פס היה כאן ידו יולא ממקום לאחר כאן · דאמרינן שלא היה מפרש שמו לא יולדיו לקבל עדים מכירים ויודעים שיעידו על כתב ידו והיו לריכין לחזר אחר שמרות אחרים שמחימתם דומה לזו ומתקיימו בב"ד על ידי העדאת החתומים עלמן כדקי"ל בכתובות (דף כ·) אין מקיימין את השטר אלא מתוך שקרא עליו ערעור והוחזק בב"ד : מפני תיקון העולם · שמחמת שיפרשו שמותם יחזרו אחר יולעיהם ומיכירים להעיד על כתב ידם : נייר כורפ · ולא היה מותם שמו : מרומם · עשוי של דקל : מכופף · ולין ספיגה : מעיקרא כמאי דפקעינהו · כמו הודיעו לבריות שאלה מוחמיהן בשטרות ליכא למימר מעיקרא, דהא אמרת התקיט : כדיפקי · שעכי שלוחי בית דין וחכמים ולעומת : לינו מעמד · מאחר שנחת פרוסבול ליו מעמד מוכח בגיטין : מופרני נפש · את שטרותי שאתם מהו עגמים ואני לא לחוש ולקמן מוקי לים כח בידם להפקיע ממוע של זה ולינן לזה במקום שים סיג ותקנה : ופפקין פלן · ולא תעמד ועקר דבר מן המולה : בגיטין כומן סוף · ולכל כרכי סביבית ליה לאמר שביעית להשמטת מלוה בזמן שהה לרכן הוא ואע"ג דהלל בבים שני הוה,סביבית ליה לאביי דבבים שני הוחיל ולא היה יכול טהא בהגו שמיטין מדאורייתא ולאמרינן בערכין (דף נכ:) "מע יובלות לקדש שמיטין = מולכן קאמר ומלאתי בתלמידי רבינו יונתן שכתב בתשובה בשם גיטין בירושלמי מין האמוראים טהגה אלא בזמן שיובל טהא שאמר "זה דבר השמיטה שמוט כל בעל משה ידו אשר יפה ברעהו לא יגוש את רעהו ואחיו כי קרא שמוט לה' בנשף לא תגוש ובאחיך תשיב כל אשר יהיה לך אתך ידך תשמוט את אחיך ולא אמרינן בגמרא אלא בזמן שיובל טהא שמוט יובל ואחת שמיטת סביבית שחלה בזמן שאין יובל טהא אלא שמיטת קרקע בלבד ולא שמיטת כספים ולא שמיטת עבדים ושטרות ולא שמיטת מלאכת הקרקע : ומי שהיה לו שדה בסביבית ומכרה בזמן שאין יובל טהא ולא שמיטת קרקע ולא שמיטת כספים ובא לפדותה בזמן שיובל טהא ושמיטת קרקע ושמיטת כספים אין לו פדיון אלא עד היובל שנאמר "ונמכר לשנת היובל והשיבו לאיש אשר לו אחוזת הארץ" ולא יותר ולא יוכל לפדותה עד שיעברו עליה שתי שמיטות שהרי בשעה שמכרה לא היה יכול לפדותה עד היובל

ותקינו רבנן דתשמט זכר לשביעית ראה הלל שנמנעו העם מלהלוות זה את זה עמד ותקן פרוסבול ומי איכא מידי דמאוריתא לא משמטא שביעית ותקינו רבנן דתשמט? אמר אביי שבור ואל תעשה הוראה אמר הפקר ב"ד היה הפקר ראמר ר' יצחק "מנין "שהפקר ב"ד היה הפקר שנאמר "וכל אשר לא יבוא לשלשת הימים כעצת השרים והזקנים יחרם כל רכושו והוא נבדל מקהל הגולה" ר' אלעזר אמר מהכא "אלה הנחלות אשר נחלו אלעזר הכהן ויהושע בן נון וראשי האבות" וגו' וכי מה ענין ראשים אצל אבות? לומר לך מה אבות מנחילין את בניהם כל מה שירצו אף ראשים מנחילין העם כל מה שירצו איבעיא להו: כי התקין הלל פרוסבול לדריה הוא דתקין אגב דלמא לדרי עלמא נמי תקין לשמאי נפקא מינה לבטוליה אי אמרת לדריה הוא דתקין מבטלינן ליה אלא אי אמרת לדרי עלמא נמי תקין *הא *אין בית דין יכול לבטל דברי בית דין חברו אלא א"כ גדול הימנו בחכמה ובמנין! ממאי? דאמר שמואל "לא כתבינן פרוסבול אלא אי בבי דינא דסורא אי בבי דינא דנהרדעא ואי סלקא דעתך לדרי עלמא נמי תקין בשאר בי דינא נמי לכתבו! דלמא כי תקין הלל לדרי עלמא בגון בי דינא דידיה וכרב אמי ורב אסי דאלימי לאפקועי ממונא אבל לכולי עלמא לא "ראמר שמואל "הא פרוסבולא עולבנא דדייני הוא אי איישר חיל אבטלינן, אבטלינן! והא 'אין ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד חברו אלא א"כ גדול הימנו בחכמה ובמנין! הכי קאמר "אם איישר חיל יותר מהלל אבטלינן ורב נחמן אמר אקיימנה, אקיימנה, הא מיקים וקאי? הכי קאמר אימא ביה מילתא דאע"ג דלא כתוב כתוב דמי. איבעיא להו? אי עולבנא לישנא דרוצפא הוא או לישנא דניחותא הוא? ת"ש "אמר עולא עלובה *כלה שזינתה בקרב חופתה, אמר רב מרי ברה דבת שמואל מאי קרא "עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו" אמר *רבא עדיין חביבותא הוא גבן דכתיב "נתן" ולא כתיב 'הסריח' תנו רבנן *הנעלבין ואינן עולבים שומעין חרפתן ואין משיבין עושין מאהבה ושמחין ביסורין, עליהן הכתוב אומר "ואוהביו כצאת השמש בגבורתו. מאי "פרוסבול"? אמר רב חסדא פרוס בולי ובוטי: ואמר רבנן דתשמט · וזמן הזה: זכר לשביעית · אלא תשתכח תורת שביעית: ומי איכא מידי דמדאורייתא לא משמטא שביעית · וזמנין הזה כרבי: ואמר רבנן דתשמט · ומצות הלוה גזלן על פיהם: שב ואל תעשה · והלוה הזה שב ובטל ואינו עושה המלוה לפרוע לא מוכו ולא עקר ליה בידים וכי תתי נווחת מוכר לעקר דבר מן התורה כגון שופר ולולב* והזמינן ביבמות בהתאמה רבה (קף ה:) דלא בעקירה בידים היה: רבה אמר · לעולם בין לרבנן דפלוגי אדרבי ואמרי שביעית להשמטת מלוה בזמן הזה=דאמרינן דתקינו רבנן דתשמט בין לרבי דלא תשמט ואמר לא יבוא לשלשת הימים כעצת השרים והזקנים יחרם כל רכושו והוא נבדל מקהל הגולה" ר' אלעזר אמר מהכא "אלה הנחלות אשר נחלו אלעזר הכהן ויהושע בן נון וראשי האבות" וגו' וכי מה ענין ראשים אצל אבות? לומר לך מה אבות מנחילין את בניהם כל מה שירצו אף ראשים מנחילין העם כל מה שירצו איבעיא להו: כי התקין הלל פרוסבול לדריה הוא דתקין אגב דלמא לדרי עלמא נמי תקין לשמאי נפקא מינה לבטוליה אי אמרת לדריה הוא דתקין מבטלינן ליה אלא אי אמרת לדרי עלמא נמי תקין *הא *אין בית דין יכול לבטל דברי בית דין חברו אלא א"כ גדול הימנו בחכמה ובמנין! ממאי? דאמר שמואל "לא כתבינן פרוסבול אלא אי בבי דינא דסורא אי בבי דינא דנהרדעא ואי סלקא דעתך לדרי עלמא נמי תקין בשאר בי דינא נמי לכתבו! דלמא כי תקין הלל לדרי עלמא בגון בי דינא דידיה וכרב אמי ורב אסי דאלימי לאפקועי ממונא אבל לכולי עלמא לא "ראמר שמואל "הא פרוסבולא עולבנא דדייני הוא אי איישר חיל אבטלינן, אבטלינן! והא 'אין ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד חברו אלא א"כ גדול הימנו בחכמה ובמנין! הכי קאמר "אם איישר חיל יותר מהלל אבטלינן ורב נחמן אמר אקיימנה, אקיימנה, הא מיקים וקאי? הכי קאמר אימא ביה מילתא דאע"ג דלא כתוב כתוב דמי. איבעיא להו? אי עולבנא לישנא דרוצפא הוא או לישנא דניחותא הוא? ת"ש "אמר עולא עלובה *כלה שזינתה בקרב חופתה, אמר רב מרי ברה דבת שמואל מאי קרא "עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו" אמר *רבא עדיין חביבותא הוא גבן דכתיב "נתן" ולא כתיב 'הסריח' תנו רבנן *הנעלבין ואינן עולבים שומעין חרפתן ואין משיבין עושין מאהבה ושמחין ביסורין, עליהן הכתוב אומר "ואוהביו כצאת השמש בגבורתו. מאי "פרוסבול"? אמר רב חסדא פרוס בולי ובוטי:

דהוו ידעי לחדוב ביתא כדלמרינן בגזיר כף ב"ק (קף נב:) והא דבעי בסמוך לדלייה תקין לאו לדלייה ממש אלא לדור בסמוך לחר חורבן לי נמי ההיא בעיא אלישה דרבא דאמר הפקר ב"ד בסמוך ערכין (קף נב:) מנו יובלות לקדש שמיטין דמשמע דיובל לא הוי אלא מדרבנן ולא דמי לשמיטה דאורייתא דלא חזו עבדים משתחררים ביובל אלא בשמיטה דאורייתא כדכתיב (ויקרא כה) כי קרא דרור בארץ לכל יושביה ולא ביובל ולא בשמיטה דרבנן ולא בשמיטה דאורייתא אלא בשמיטה דאורייתא דכתיב (שם) ושבתה הארץ שבת לה'

כולי וכומי · עמירים ועניים עמירים שלח יפסידו ועניים שלח יגעלו דלת בפיהם: כולמוס · עמירים: פעבע · ומי הן הלוויס עלייס: לנעמוס · שהיו מדבר בלשון עברי הוא לנועל ואותו שמלל רבה חימו זאת היה מדבר בלשון פרוזבול ופי' לו שבלשונו פרנו פרסמו בקצה: לין נריכין פרוסבול · תורה אור

שתין שבועים מעמעת תוב של לוכיהן ויקרא כה לי
המת: ר"ג וכים דינו · כלומר כשיתי יי
ישראל שבכל דור ודור: מביהן על יהושע כד לא
יהודס בן · ומעמיס עליהן ועל שופטים ב ז
ממונס והיו שבדורותיהן כמסורים לב"ד
הל' מקבל רבן גמליאל שהיה בית דין קייס וטהג כשבעים מעמה זו והל' דלמר בר ממל בריימל היל:
שלח על מקרקע · לס יס מקרקע לזוה דלת מקרא שלח בזמן שהמוב כשהר רוב מהרות שהן עבדין מן המקרקע דהוי מלמל דשכיחל כלמילמין בכמה דוכמי דלמילמל דלת שכיחל לל עבוד רבן מקנמל ותע"ש שהיה שוה כל המוב כדקמני לקמיה מקרקע כל שהוה לאמכן לשיט מלמל מחכ גובה מלמל קרקוס כמסכמ דקבילת לחביי (כתובות דף נמ:): ומס מין ין · מקרקע לזוה מוכסו · המלוה מקרקע כל שהוה בחוב שהמו: לשעור · להניח בו מהור לו כיריים המחלמלין: פס מני כלל · מחמרת הוה: שלח על עניין נקוב · שהוה מחובר וכל שכן על מקרקע עלמו לס שלו היל: שפילה מקומו · דהל מקומו לו שלו הוה לו לסחילוהו לו הוחיל ועניין שלו הוה: דמנח לפיכי · על גבי יהמות ואין מקרקע שלו ללכך נקוב הוי כמחובר ושלוי נקוב אין כאן מקרקע: גידמל · גזע דקל קלוף והגזע מחובר בארץ:

מפרי מיליהו · כלל כתיבת פרוזבול במה
שלח כך אמר לחבריס הבי לחס בית דין ומובי מסור לכס לגבותו כל זמן שלילה: ולחייב לו יס לו · לחדס לחבי שחייב לוזה זה מנה: מדרבי נתן · הוי מקרקע לוי לחייב לשמעון שמועבד לפרוזבול של לוחן המלוה לח בשעון: שיש בו מלריות נפשוס · שמועבד לו מקרקעותיו: אין בו מלריות נפשוס · לכגבי דמי ונמו שמקרקעות בחזקת המלוה הן וגבויות ממס ואין כאן חוב: פשיס לו · הלוה למלוה: שדה אחת בכפולמו · יחדה לו לגבות בימיה: פשיטא · ברישה בסימני ובמליה דכגבי ממס דמי: לפני שחתין · לפי שלח יכתב כל נכסיי לחבילין · ללח דמי לגבי כל לך כנסיי שפ"ה חיו בשעת: מדרבי אסי · הוה ליה למלוה: נעשה מעשה · לשון שלילה: דניס שמעי · במסכת סוטה (דף כה:) שמו בעליהן עד שלח שמו בית שמעי שלומרים טעות בכוונה ולח שוחות בו': פעומד לגבות · מלחר שמעבד כשר הוה והקרקע משועבד בו: דמפקי נפו בי דינא · הפקר הפקר ונבי מלוה לח קיימן בית דין "לח יגוש": דפפים ניס · ולימו טעמא ומובעו כלוס: שמי משכון · דמעלמלי: דקני ליס · למלוה ומס לבבד מייב בחלריומו לבבד בגבוי גמי דמי לענין שבועות: המחוור

רבא משום דחפס ליה, אמר ליה אביי אלא מעתה הלוהו ודר' בחצרו דחפים ליה הבי נמי דלא משמט? אמר ליה שאני משכון דקני ליה–מדרבי יצחק *דאמר רבי יצחק "נמין לבעל חוב שקונה משכון שנאמר °ולך תהיה צדקה" אם אינו קונה, צדקה מנין, מבאן לבעל חוב שקונה משכון מתן חתם

אלא על המקרקע · משום דמלמת דשכיחת היל שמלוה למי שיש לו מקרקע לפי שחין יכול לכלוחו ועומדת בפניו ותע"ג דעלין נקוב יכול לכלוחו, לח פליג רבן במקרקעי, והל דמחניון לקרקע כל שהוא ר' לקונסרס משום דלמלוי לגבוחו בו כל המוב כמעשה דקמיית דחביי ולרבינו שמועל פי' משום לקרקע כל שהוא=שוה כל החוב דחין מלוה לקרקעות ונקבה הוא לחמרי' (כתוספות דף קי:") דכיטול מקח ים לסס עד פלגת: מדרבי נתן · הלכה כר' נתן דרבים בפרק לל מעשה (פסחים נא:) לח מהוקמת מלמיה מלח כרבי נתן נבי פלגת דלמפלע הוא גובה דחביי וכיון וקיימת לן כרבים בר מיע"ל קנ"ם ור"ת בחחלה ר"ל דחין הלכה כרבי נתן ושוב חזר בו וחין להלריך כחן:

שטר שיש בו מלריות נפשוס
לימו שמעמע · הל דלמרינן לעיל בפ"ב (דף יח:) דלחונס קנס ופיטוי שוקפן במלוה מעמעין ומפרש דסיימו מעמע העמלה בדין חע"ג דמעמלל בדין נבי ממעמבדי כדמוכח בכמה דוכמי דלמילמל מעמבדי ממחפגוס וחזקוף מעמעמ חע"ג דגבי ממעמבדי ס"מ חלים טפי כשמפורש שיעבוד בשטר:

דחפים ליה · פי' בחורמ משכון ודרבי' בספרי ולח על לחין בידך: אלא מעחה הלוהו ודר בחלרו · לין לפרש דפריך מהלוהו שלח על חלרו מלמ נקט הלוהו ויש לו משכון בידו שלח פריך הלוהו על חלירו ודר בחלירו לחפ"ה משמע כדמוכח בפ' לילהו כשך (ב"מ דף מ:) דלמרינן הלי משכנתא בחלרת דמשלך שביעית משמעת:

שאני משכון דקני ליה מדרבי יוחק · ומס חחמר והל דר' יוחק שלח בשעת הלוחה כלחמרינן בהחומיס(ב"מ פג:)ובשלי פרק הדיינין(שבועות מד:)והכל המלוה על המשכון קחני דמשמע בשעת הלוחה כלחמרי' הסס והל לילי וחילי הלוהו על משכון קחני ומין סבירל לחלק בין המלוה להלוהו ועוד דבפרק הזהב (ב"מ דף מח:)ובפ'הדיינין (שבועות מד:)משמע נמי דלפי' בשעת הלוחה לית משמע בו מלריות נכסים ומס משמע גבי מלוה על משכון ולית שוה חלת פלגת דקחמר רשב"ג דלית משמע לי' מה שכנגד המשכון ורבי יהודה הנשיח סבר דמשמע משום דלת חפים ליה חלת לוכיון דכריס בשעת מ"ו ודיים ע"כ במשכון בשעת הלוחה דשלח בשעת הלוחה לית משמע בו מלריות נכסים חלח מהוקמת מלמיה חלת כרבי נתן נבי פלגת דלמפלע הוא גובה דחביי וכיון וקיימת לן כרבים בר מיע"ל קנ"ם ור"ת בחחלה ר"ל דחין הלכה כרבי נתן ושוב חזר בו ואין להלריך כחן:

שטר שיש בו מלריות נפשוס
לימו שמעמע · הל דלמרינן לעיל בפ"ב (דף יח:) דלחונס קנס ופיטוי שוקפן במלוה מעמעין ומפרש דסיימו מעמע העמלה בדין חע"ג דמעמלל בדין נבי ממעמבדי כדמוכח בכמה דוכמי דלמילמל דלת שכיחל לל עבוד רבן מקנמל ותע"ש שהיה שוה כל המוב כדקמני לקמיה מקרקע כל שהוה לאמכן לשיט מלמל מחכ גובה מלמל קרקוס כמסכמ דקבילת לחביי (כתוספות דף נמ:): ומס מין ין · מקרקע לזוה מוכסו · המלוה מקרקע כל שהוה בחוב שהמו: לשעור · להניח בו מהור לו כיריים המחלמלין: פס מני כלל · מחמרת הוה: שלח על עניין נקוב · שהוה מחובר וכל שכן על מקרקע עלמו לס שלו היל: שפילה מקומו · דהל מקומו לו שלו הוה לו לסחילוהו לו הוחיל ועניין שלו הוה: דמנח לפיכי · על גבי יהמות ואין מקרקע שלו ללכך נקוב הוי כמחובר ושלוי נקוב אין כאן מקרקע: גידמל · גזע דקל קלוף והגזע מחובר בארץ:

מפרי מיליהו · כלל כתיבת פרוזבול במה
שלח כך אמר לחבריס הבי לחס בית דין ומובי מסור לכס לגבותו כל זמן שלילה: ולחייב לו יס לו · לחדס לחבי שחייב לוזה זה מנה: מדרבי נתן · הוי מקרקע לוי לחייב לשמעון שמועבד לפרוזבול של לוחן המלוה לח בשעון: שיש בו מלריות נפשוס · שמועבד לו מקרקעותיו: אין בו מלריות נפשוס · לכגבי דמי ונמו שמקרקעות בחזקת המלוה הן וגבויות ממס ואין כאן חוב: פשיס לו · הלוה למלוה: שדה אחת בכפולמו · יחדה לו לגבות בימיה: פשיטא · ברישה בסימני ובמליה דכגבי ממס דמי: לפני שחתין · לפי שלח יכתב כל נכסיי לחבילין · ללח דמי לגבי כל לך כנסיי שפ"ה חיו בשעת: מדרבי אסי · הוה ליה למלוה: נעשה מעשה · לשון שלילה: דניס שמעי · במסכת סוטה (דף כה:) שמו בעליהן עד שלח שמו בית שמעי שלומרים טעות בכוונה ולח שוחות בו': פעומד לגבות · מלחר שמעבד כשר הוה והקרקע משועבד בו: דמפקי נפו בי דינא · הפקר הפקר ונבי מלוה לח קיימן בית דין "לח יגוש": דפפים ניס · ולימו טעמא ומובעו כלוס: שמי משכון · דמעלמלי: דקני ליס · למלוה ומס לבבד מייב בחלריומו לבבד בגבוי גמי דמי לענין שבועות: המחוור

רבא משום דחפס ליה, אמר ליה אביי אלא מעתה הלוהו ודר' בחצרו דחפים ליה הבי נמי דלא משמט? אמר ליה שאני משכון דקני ליה–מדרבי יצחק *דאמר רבי יצחק "נמין לבעל חוב שקונה משכון שנאמר °ולך תהיה צדקה" אם אינו קונה, צדקה מנין, מבאן לבעל חוב שקונה משכון מתן חתם

כלי וכומי · עמירים ועניים עמירים שלח יפסידו ועניים שלח יגעלו דלת בפיהם: כולמוס · עמירים: פעבע · ומי הן הלוויס עלייס: לנעמוס · שהיו מדבר בלשון עברי הוא לנועל ואותו שמלל רבה חימו זאת היה מדבר בלשון פרוזבול ופי' לו שבלשונו פרנו פרסמו בקצה: לין נריכין פרוסבול · תורה אור

שתין שבועים מעמעת מוב של לוכיהן ויקרא כה לי
המת: ר"ג וכים דינו · כלומר כשיתי יי
ישראל שבכל דור ודור: מביהן על יהושע כד לא
יהודס בן · ומעמיס עליהן ועל שופטים ב ז
ממונס והיו שבדורותיהן כמסורים לב"ד
הל' מקבל רבן גמליאל שהיה בית דין קייס וטהג כשבעים מעמה זו והל דלמר בר ממל בריימל היל:
שלח על מקרקע · לס יס מקרקע לזוה דלת מקרא שלח בזמן שהמוב כשהר רוב מהרות שהן עבדין מן המקרקע דהוי מלמל דשכיחל כלמילמין בכמה דוכמי דלמילמל דלת שכיחל לל עבוד רבן מקנמל ותע"ש שהיה שוה כל המוב כדקמני לקמיה מקרקע כל שהוה לאמכן לשיט מלמל מחכ גובה מלמל קרקוס כמסכמ דקבילת לחביי (כתוספות דף נמ:): ומס מין ין · מקרקע לזוה מוכסו · המלוה מקרקע כל שהוה בחוב שהמו: לשעור · להניח בו מהור לו כיריים המחלמלין: פס מני כלל · מחמרת הוה: שלח על עניין נקוב · שהוה מחובר וכל שכן על מקרקע עלמו לס שלו היל: שפילה מקומו · דהל מקומו לו שלו הוה לו לסחילוהו לו הוחיל ועניין שלו הוה: דמנח לפיכי · על גבי יהמות ואין מקרקע שלו ללכך נקוב הוי כמחובר ושלוי נקוב אין כאן מקרקע: גידמל · גזע דקל קלוף והגזע מחובר בארץ:

מפרי מיליהו · כלל כתיבת פרוזבול במה
שלח כך אמר לחבריס הבי לחס בית דין ומובי מסור לכס לגבותו כל זמן שלילה: ולחייב לו יס לו · לחדס לחבי שחייב לוזה זה מנה: מדרבי נתן · הוי מקרקע לוי לחייב לשמעון שמועבד לפרוזבול של לוחן המלוה לח בשעון: שיש בו מלריות נפשוס · שמועבד לו מקרקעותיו: אין בו מלריות נפשוס · לכגבי דמי ונמו שמקרקעות בחזקת המלוה הן וגבויות ממס ואין כאן חוב: פשיס לו · הלוה למלוה: שדה אחת בכפולמו · יחדה לו לגבות בימיה: פשיטא · ברישה בסימני ובמליה דכגבי ממס דמי: לפני שחתין · לפי שלח יכתב כל נכסיי לחבילין · ללח דמי לגבי כל לך כנסיי שפ"ה חיו בשעת: מדרבי אסי · הוה ליה למלוה: נעשה מעשה · לשון שלילה: דניס שמעי · במסכת סוטה (דף כה:) שמו בעליהן עד שלח שמו בית שמעי שלומרים טעות בכוונה ולח שוחות בו': פעומד לגבות · מלחר שמעבד כשר הוה והקרקע משועבד בו: דמפקי נפו בי דינא · הפקר הפקר ונבי מלוה לח קיימן בית דין "לח יגוש": דפפים ניס · ולימו טעמא ומובעו כלוס: שמי משכון · דמעלמלי: דקני ליס · למלוה ומס לבבד מייב בחלריומו לבבד בגבוי גמי דמי לענין שבועות: המחוור

רבא משום דחפס ליה, אמר ליה אביי אלא מעתה הלוהו ודר' בחצרו דחפים ליה הבי נמי דלא משמט? אמר ליה שאני משכון דקני ליה–מדרבי יצחק *דאמר רבי יצחק "נמין לבעל חוב שקונה משכון שנאמר °ולך תהיה צדקה" אם אינו קונה, צדקה מנין, מבאן לבעל חוב שקונה משכון מתן חתם

ותתן לאשר אשם להתנן התם שביעית משמטת את המלוה בשטר ושלא בשטר רב ושמואל דאמרי תרוייהו בשטר שיש בו אחריות נכסים ושלא בשטר שאין בו אחריות נכסים דיוחנן ור"ל ש"ה בשטם ואם יש בו אחריות נכסים אינו משמט ובמקום שמשמט פי' דכאמן דגבוי דחביי כותיה דר' יוחנן ור"ל ש"ה בשטם ואם יש בו אחריות נכסים אינו משמט:חניא אידך סיים לו שדה אחת בהלוואתו אינו משמט ולא עוד אלא אפילו כתב "כל נכסיי אדרבין ועבדאין לך" אינו משמט קרייביה דר' אסי' הוה ליה למלוה שטרא דהוה כתיב ביה 'אחריות נכסים' אתא לקמיה דר' אסי אמר ליה משמט אג אינו משמט ת"ל אינן משמט ושבקיה ואתא לקמיה דר' יוחנן א"ל משמט אתא ר' אסי לקמיה דר' יוחנן א"ל משמט או אינו משמט אמר ליה משמט והא דאמר אינו משמט? א"ל *מפני שאנו מרמין נעשה מעשה? א"ל והתני' כוותיה דמר? א"ל דלמא ההיא בית שמאי היא *דאמרי "שטר העומד לגבות כגבוי דמי °תנן התם המלוה את חבירו מעות על המשכון °והמוסר שטרותיו לבית דין אין משמטין בשלמא 'מוסר' שטרותיו לב"ד–דתפסי להו בי דינא אלא 'מלוה' על המשכון' מאי מעמא? אמר

ותתן לאשר אשם להתנן התם שביעית משמטת את המלוה בשטר ושלא בשטר רב ושמואל דאמרי תרוייהו בשטר שטר שיש בו אחריות נכסים ושלא בשטר שאין בו אחריות נכסים דיוחנן ור"ל ש"ה בשטם ואם יש בו אחריות נכסים אינו משמט ובמקום שמשמט פי' דכאמן דגבוי דחביי כותיה דר' יוחנן ור"ל ש"ה בשטם ואם יש בו אחריות נכסים אינו משמט:חניא אידך סיים לו שדה אחת בהלוואתו אינו משמט ולא עוד אלא אפילו כתב "כל נכסיי אדרבין ועבדאין לך" אינו משמט קרייביה דר' אסי' הוה ליה למלוה שטרא דהוה כתיב ביה 'אחריות נכסים' אתא לקמיה דר' אסי אמר ליה משמט אג אינו משמט ת"ל אינן משמט ושבקיה ואתא לקמיה דר' יוחנן א"ל משמט אתא ר' אסי לקמיה דר' יוחנן א"ל משמט או אינו משמט אמר ליה משמט והא דאמר אינו משמט? א"ל *מפני שאנו מרמין נעשה מעשה? א"ל והתני' כוותיה דמר? א"ל דלמא ההיא בית שמאי היא *דאמרי "שטר העומד לגבות כגבוי דמי °תנן התם המלוה את חבירו מעות על המשכון °והמוסר שטרותיו לבית דין אין משמטין בשלמא 'מוסר' שטרותיו לב"ד–דתפסי להו בי דינא אלא 'מלוה' על המשכון' מאי מעמא? אמר

ג) ע"י קדושין דף נא ע"ב ותע"ג : ד) דנמוקו שלי שהם משמט קרקע לי שהם משמט כספים שלח כדכנן דלח מקבל : ה) מכר כלן וע"ל כותבי פרוזבול ולח על הקרקע וכו' : ו) מכר כלן וע"ל ר"י וכ"ל דלמרי מרוייהו בשטר שטר שלין בו מלריות נכסים ושלח בשטר וכו' : ז) מכר כלן שוה שהם כך כדכנן דלח מקבל : ח) מכר כלן וע"ל כותבי פרוזבול ולח על הקרקע וכותבין עליו ע"פ לו קרקע כותבין עליו וכו' : ט) מכר כלן וע"ל ש"ה משמט ואם יש בו אחריות נכסים אינו משמט:חניא אידך סיים לו שדה לא עוד אלא' כתב לו כל נכסיי אחראין ועבדאין לך אינו משמט . קרייביה דר' אסי הוה ליה למלוה שטרא דהוה כתיב ביה אחריות נכסים אתא לקמיה דר' אסי א"ל אינו משמט ת"ל וכי אפני שאנו מרמין נעשה מעשה א"ל והתניא כותיה דמר אמר דלמא ההיא בית שמאי היא דאמרי

[עי' תוס' כ"מ מי' ד"ה תמר ר"נ]

נוסח (קנה)
יתושמ אין בכיכין פרוסבול

נוסח
אין כותבין פרוסבול אלא את יש ללוה קרקע (כתב) לו אין אלא תקנת חכמים)

* אותי' המעלי"ם הגא מאחיכ בתוך לכתבת פרוסבול. בתוך המיעלי"ם הגא מלאת שי אותיות פרוסבול בדל פה

נוסח/מפנף
ב' סימנים שלפנ בתיבת שלפנ בתיבת סוף הלוחות שבתיבת תחלת אשרת תחלת אלוה בטלר אלוה בטלר

נוסח
ו) המלוה על המשכון ב) והמוסר שטרותיו לבית דין שביעית משמטת

[עי' תוס' כ"מ מי' ד"ה תמר ר"נ]

נוסח (קנה)
יתושמ אין בכיכין פרוסבול

נוסח
אין כותבין פרוסבול אלא את יש ללוה קרקע (כתב) לו אין אלא תקנת חכמים)

* אותי' המעלי"ם הגא מאחיכ בתוך לכתבת פרוסבול. בתוך המיעלי"ם הגא מלאת שי אותיות פרוסבול בדל פה

נוסח/מפנף
ב' סימנים שלפנ בתיבת שלפנ בתיבת סוף הלוחות שבתיבת תחלת אשרת תחלת אלוה בטלר אלוה בטלר

נוסח
ו) המלוה על המשכון ב) והמוסר שטרותיו לבית דין שביעית משמטת

מסורת הש"ס

שביעית פ"י מ"ו

* יש לפקיד בזמן שביעית חובות עם לאחר שחלה בכל שמחת נחשב כאלו מקבל יש יותר בין שמשך שביעית ושמיטת כספים

נלין השו"ס
גמ' דמנח מחיכי עיין לעיל דף ז ע"ב תו"ס דלמת: שם וכי מפני שלמו מדמין: נעיל"ם ע"פ: רשם"ו ד"ה שכר שם כו וכו' מ"ת חלים שפי' עיין שבועות דף לו ע"ב תו"ס ד"ה ואין מניחין:

[שם לו: ע"ש בחוס' ד"ה אין נריכין]

שביעית פ"י מ"ו

[עי' תוס' כ"מ מי' ד"ה תמר ר"נ]

[נעיל יט:]

יבמות נח: בחוס' שפי' סוטה כה: שבועות מח:

שביעית פ"י מ"ב מבוחר:

פסחים נא: קדושין טו: בחוס' יט: סב: ב"ק ס:

שביעית פ"י מ"ש

פסחים נא: ב"מ סב: שבועות מה: דניים כד

ותתן לאשר אשם להתנן התם שביעית משמטת את המלוה בשטר ושלא בשטר רב ושמואל דאמרי תרוייהו בשטר שטר שיש בו אחריות נכסים ושלא בשטר שאין בו אחריות נכסים דיוחנן ור"ל ש"ה בשטם ואם יש בו אחריות נכסים אינו משמט ובמקום שמשמט פי' דכאמן דגבוי דחביי כותיה דר' יוחנן ור"ל ש"ה בשטם ואם יש בו אחריות נכסים אינו משמט:חניא אידך סיים לו שדה לא עוד אלא' כתב לו כל נכסיי אחראין ועבדאין לך אינו משמט . קרייביה דר' אסי הוה ליה למלוה שטרא דהוה כתיב ביה אחריות נכסים אתא לקמיה דר' אסי א"ל אינו משמט ת"ל וכי אפני שאנו מרמין נעשה מעשה א"ל והתניא כותיה דמר אמר דלמא ההיא בית שמאי היא דאמרי

ג) ע"י קדושין דף נא ע"ב ותע"ג : ד) דנמוקו שלי שהם משמט קרקע לי שהם משמט כספים שלח כדכנן דלח מקבל : ה) מכר כלן וע"ל כותבי פרוזבול ולח על הקרקע וכותבין עליו ע"פ לו קרקע כותבין עליו וכו' : ו) מכר כלן וע"ל ר"י וכ"ל דלמרי מרוייהו בשטר שטר שלין בו מלריות נכסים ושלח בשטר וכו' : ז) מכר כלן שוה שהם כך כדכנן דלח מקבל : ח) מכר כלן וע"ל כותבי פרוזבול ולח על הקרקע וכותבין עליו ע"פ לו קרקע כותבין עליו וכו' : ט) מכר כלן וע"ל ש"ה משמט ואם יש בו אחריות נכסים אינו משמט:חניא אידך סיים לו שדה לא עוד אלא' כתב לו כל נכסיי אחראין ועבדאין לך אינו משמט . קרייביה דר' אסי הוה ליה למלוה שטרא דהוה כתיב ביה אחריות נכסים אתא לקמיה דר' אסי א"ל אינו משמט ת"ל וכי אפני שאנו מרמין נעשה מעשה א"ל והתניא כותיה דמר אמר דלמא ההיא בית שמאי היא דאמרי

שביעית פ"י מ"ש מבוחר:

מעובדי כוכבים אם מקבל עליה תחריות מחייב עליה כגל ירלה ועובד כוכבים שהלוה לישראל על ממלו לי הוה קני עובד כוכבים מישראל לא מחייב ישראל לחבי' משכנו בשעת הלוואה משום דחליש שיעבודיה דלא חציב מלי ביד ישראל דכשיקן לה ימלא מי שמלוי בידו למשוך ייתך לו בית אחר ויקיל עליו אחריות כדאמרינן בפ"ק דפסחים (דף ו:) ומיהו בפ"ק דקידושין (דף מ:) גבי קדשה במסטן אחריה דמקודשת ומייתי מדי' ילתך צריך לומר דלוקח במכטר מלא בשעת הלוואתו מקודשת דבפרק החומץ (ב"מ פב:) משמע דלא מהני דר' יוחנן להחמיר בלוכסן ולא חציב לא כשומר שכר לחמר לא חציב כשלו לגמרי ת"ל מחיה טעם נחשב כשומר שכר לא משום דהשתא דקני ליה לקנות בו את החטה וקרקעות לו בחליפין ות"ל בשעת הלוואתו ליט יכול לקדש בו את החטה:

לא שביק חיותא ואזיל לחיטורא. תימר ר"ח דמהאי טעמא נחתן לפני' ולא קתני:

לעולם לפני יאוש ט'. נרבו שני לו דהא לפני יאוש הוא:

דלמא מימנעי ולא פרקי ליה. ור"ח מהאי טעמא כשפדלו לשום עבד ישתעבד לרבו שני ויל"ל דמטעם זה אין רשאי לגזול זה את עבדו ויקנט לחבירו ולא שייך האי טעמא ללא כשפדוהו לשם מלוה בן מורין:

בין כך וכין כך ישתעבד כדאמרי. פירש בקונטרס נרבו לחשון וכן מניה ר"ת דאי כשפדלו לשם עבד ישתעבד לשני יפיל עלמו לגייסו כדי שיזוין לעניו מליחה ומתנה ללא קני ליה שני ללא למעשה ידיו ופעמים שמו שהוא נרבו לחשון ממחל שלשום ומפקיע עלמו ממנו ומיהו טכל לומר ללא פליג ר' שמעון בן גמליאל לחגית קמח ללא כפדלו לשום בן מורין דמשום דכר מעבד לו יפיל עלמו לגייסו: **אי** לפני יאוש קלמריתו. ועי"פ שמסתפק ר' שמעון גמליאל בדברי רבנן מ"מ לא מסתבר ליה נרבה כלל לומר דפליג לפני יאוש:

שני לא דהא לשום בן חורין פרקיה. לרבו ראשון נמי לא דילמא ממנעי ולא פרקי ליה. רבן שמעון בן גמליאל אומר בין כך ובין כך ישתעבד לרבו שני שמצוה לפדות את בני חורין כך מצוה לפדות את העבדים כך. אמר להן רבן שמעון בן גמליאל לחכמים כשם שאתם מודים בשלמא לאביי דאמר לפני יאוש הוי כאלו הפקירו ולרבא דאמר לאחר יאוש ולרבי שני דאמר לפני יאוש הוי כאלו הפקירו וקי"ל הפקירו עבדו כשר הראשון לרבי שני דאמר לאחר יאוש ולרבי שני דאמר לפני יאוש הוי כאלו הפקירו וקי"ל כאלו הפקירו עבדו כשר הראשון לרבי שני דאמר לאחר יאוש ולרבא דאמר לאחר יאוש הוי כאלו הפקירו וקי"ל כאלו

ולא סס קוניס. לית לחד מכם: **לגופו** · שיהא לריך הימנו גט לו לס יבחה ממנו ויתנייר מותר בבת ישראל אחת גופו קטן לחבהו: **עובד כוכבים קונה שדהו.** למעשה ידיו שנאמר וכי תמכרו ממכר וגו' לו לעקר משפחת גר (ויקרא כה): **ס"מ** · דעובד כוכבים קונה חבהו: **בכספו** · דומיא דעובד כוכבים קונה ישראל בכספו דכתיב "ממכר מקנתו בעבדי הממכר לעובד כוכבים וקניית עובד כוכבים בעובד כוכבים הא ילפת ליה מקניית עובד כוכבים בישראל: **במחקה** · כגון שבאלי שהמחזיק בו וקנאו במחקה יקום בשהפקידו ובשבא לו היתמו (ולא בכסף): (ג) מחזה שעבד כעבני נקנה בו היינו מחזה של עבדות הלביהו הגמולו הרמיזו לבבו דתניא בהשתא נקניתי(קדושין כב:)מכי דישראל קני ליה לעובד כוכבים במחזה בלבד דליתתקוס עבדיה לקרקעות אבל עובד כוכבים לית קני קרקע במחזה בישראל **אלא** במחזה לית · פי' בקונטרס מחזה של עבדות כגון הלביהו הגמולו והרמיזו לבבו דתניא בפ"ק דקדושין (דף כב:) ומקשה לחלילו ישראל מיבחל לית קני עבד עברי אלא בכסף ומסיק בלחמר בפ"ק דקדושין(דף יז:) כ"ש עובד כוכבים ועוד לחמר התם לחבחה עבדי הגמכר לעובד כוכבים הואיל וכל קנייטו של עובד כוכבים בכסף ופר"ח הואיל וכל קנייטו של עובד כוכבים בע"ע אבל בעלמא קנייטו של עובד כוכבים במשיכה לר' יוחנן דקיי"ל כוותיה לגבי ריש לקיש וכיון דחמר ר' יוחנן דבר תורה אור

[2]ולא הם קונים מבם [3]ולא הם קונים זה מזה, ד יכול לא יקנו זה את זה, יכול לא יקנו זה את זה האמרת לא הם קונים זה מזה? ה"ק: [3]ולא הם קונים זה מזה לגופו, יכול לא יקנו זה את זה למעשה ידיו? אמרת ק"ו "עובד כוכבים, ישראל קונה עובד כוכבים עובד כוכבים לא. כ"ש! ואימא הני מילי בכספא אבל בחזקה לא? *אמר רב פפא עמון ומואב טהרו בסיחון ועמון ומואב טהרו בסיחון. וכי אשכחן עובד כוכבים עובד כוכבים, עובד כוכבים ישראל מנלן? דתניא: וישב ממנו שבי אמר רב שמן בר אבא אמר רבי יוחנן: עבד שברח מבית האסורים יצא לחירות ולא עוד אלא שכופין את רבו וכותב לו גט שיחרור, תנן רשב"ג אומר בין כך ובין כך ישתעבד רבה בר בר חנה אמר יוחנן *כל מקום ששנה רשב"ג במשנתנו הלכה כמותו חוץ [4]מערב ויצ"ו וראיה אחרונה בשלמא לאבי מוקי לה להא לפני יאוש ולא לאחר יאוש אלא לרבא דאמר לאחר יאוש קשיא לרבי יוחנן אדרבי יוחנן? אמר לך רבא טעמא מאי משום דחזקה, ברוחם שאני–השתא דקטלא נפשיה, אפילו אפיל נפשיה לגייסות אחמתא דמר שמואל אשתבאי, פרקוה לשום אמהתא וישדרוה ליה, שלחו ליה: אנן כרשב"ג סבירא לן, אתא אי נמי כרבנן סבירא לך אנן לשום אמהתא פרקנן לך, ואינהו סבור לפני יאוש הוה, ולא היא, לאחר יאוש הוה ושמואל, לאמיבעי דאשתעבודי לאמשתעבד בה אלא ניטא דחירותא נמי לא אצרכה שמואל למעמיה *דאמר שמואל המפקיר עבדו יצא לחירות ואינו צריך גט שיחרור שנאמר °יובל עבר איש מקנת כסף עבד איש ולא עבד אשה אלא עבד: שיש לו רשות לרבו עליו קרי עבד, שאין לו רשות לרבו עליו אין קרוי עבד אמתא. דרבי אבא בר זוטרא אישתבאי, פרקה ההוא תרמודאה לשום איתתא, שלחו ליה לדידיה אי יאות עבדתך *שדר לה ניטא דחירותא, היכי דמי אי דלא מצו פרקי לה למה לי ניטא דחירותא אי דלא מצו פרקי לה, כי שדר לה ניטא דחירותא מאי הוי? לעולם דמצו פרקי לה וכיון דמשדר לה ניטא דחירותא חבורי מחברי אהדדי ופרקי לה ואבא לעולם דלא מצו פרקי לה וכיון דמשדר לה ניטא דחירותא מיתולא באפיה ומפריק לה, והאמר מר *חביבה להן בהמתן של ישראל יותר מנשותיהן? הני מילי בצינעא אבל בפרהסיא זילא בהו מילתא אחריא אבתא דחוו בפומבדיתא דחוו קא מעבדי בה אינשי אסורא, אמר אבי אי לאו דאמר *רב יהודה אמר שמואל °כל המשתרר עבדו עובר בעשה דהוה כייפנא ליה למרה וכתיב לה ניטא דחירותא ברגא אמר כי הא מודה רב יהודה משום מילתא דאיסורא, ואבי משום איסורא לא? האמר רב חנינא בר רב קטינא אמר ר' יצחק *מעשה באשה אחת שחציה שפחה וחציה בת חורין וכפו בן חורין (נקמן מח:) דכופין את רבו התם משום דחיכא לבזבוזי הכא משום מלוה דרבים נופיף

ולא הם קונים זה מזה. תימה דלמא יתלי שפיר דלאחר יאוש הוא וסבר כרבא דלעיל ולמאי דפריכנא לרבא מוקה לשבב"ג דרבנן דלעם עבד ישתעבד לרבו שני ניחא דת"ל דיהיה שלהם ולא מסתבר שהיו בחים לתתה לו במתנה:

אלא לפי גיטת החירותא נמי לא תלרכה · כלבני ס"ל דלרבא כיון דלחמר ישתעבד בעי, נט שיחרור: **המפקיר** עבדו יש לחירות וס"ל גט שיחרור · לית להקשות ת"ל למעוטי למה לי שנחר בעבד כעבני לימת ליה בלחי תרי ול"ל דלחמרינן בפ"ק דקדושין (דף מז: ושם) גבי עבד עברי ומאי מקני ממי הסס לעבד עברי גופו קנוי לכבני בעבדים ונחייאשו הבעלים וקנאם ישראל אחר הרי הם שלו ואין הראשון יכול להוציאם מיד השני ואע"ג בדמים ע"כ לא פליגי רשב"ג אלא בעבדים ולכהוקיה אבל בשאר נכסים מודה ואי ק' מאי קסבר רבא דאמר ישתעבד לרבו שני אע"פ שהוא לאחר יאוש והא כיון דייאוש מיניה מריה ת"ל כאילו הפקירו ואי קסבר המפקיר עבדו יצא לחירות ואינו צריך גם שחרור א"כ משעה שנתייאש נשתחרר והרי הוא בן חורין והיאך רשאי השני לשעבדו ואיאמרי' דקסבר רצרי' גם שחרור א"כ כיון שרבו [ראשון] אדוק בו היאך יכול רבו [שני] לשעבדו והרי רבו ראשון יכול לכתוב לו גם שחרור להפקיעו מידו תשובה בודאי המפקיר עבדו ואינו עומד תחת שום אדם יצא לחירות אבל זה שעומד ביד השבאי שקנאו בחוקה כדאמרן אין כח בידינו לשחררו ולא מיבעיא בהפקר בלחוד אלא אע"ג דכתב ליה גיטא דחירותא אינו יכול להוציאו מתחת רשות אחרים ונהי שהועילו הפקירו ושחררוהו שאם יברח מיד השבאי שאין רבו הראשון יכול להחזיק בו

ואינהו סבור לפני יאוש הוה · ת"ל דלמאי בני שמעון כי לקח ישראל את [1]הלקי לרבי בעלמו ממלרים מלבנון ועד היבוק ותסכתן כסבבתו את לרן סיחון ויירש את לרבו מלבנון עד יבוק וגו' תלמוד לומר ומואב טהרו בסיחון וכבשו את סיחון ועוג ישראל מנלן? דתניא: עמון ומואב לא מלאתי בני עמון כי לקח ישראל את לרבו מלבנון ועד היבוק ותסכתן כסבבתו את לרן

גופיה לא קדיש ופי' בקונטרס שאינו רשאי למוכרו ולא לבדו"ה לדמי לא קאמר דהיכי לו לומר דמי עבדי עלי ולא דמי למקדיש בהמה ממאי דהתם כיון דליכא למימר למיהוי עם קדוש קאמר ע"כ לדמי קאמר אע"ג דלא אמר דמיה עלי הכי היא קדושה לימכר קאמר אבל הכא דשייכא בגופיה לגבן קדושה לא תחכין דלדמי קאמר ואם תאמר ואמאי לא קאמר גמי קדוש לימכר לא קאמר כיון דמילתא לחכיתא היא וי"ל כדפירש בקונטרס בסמוך דאפי' תמר כן בהדיא שיהא קדוש לימכר יש לחכיות מידי דהוה לחפצים תמימים לבדק הבית דאין יוצאין מידי מזבח לעולם ולהכי לא מוקי להיא דאין הגזברין כגון דאמר שיהו קדושין לדמיהן ומיהו קשה דלי מדמיין לחפצים תמימים גימא דלקח על פי שהעבד יש לחכיות לריך לפדייה ויפלו דמיו לבדק הבית כמו בחפצים תמימים שחימכר לצורכי מזבח כדלאמרי' בהמצות והנסכים (מנחות קי.) כשהן נפדיון נפדין אלא למזבח והדמים הם לבדק הבית כדאמר בפרק קמא דתמורה (דף ו:) דלקח על פי שהוא בלא תעשה מה שעשה עשוי ולכאורה משמע דליהוי עם קדוש קאמר ואין נותן שום דמים להקדש ועוד מאי קפריך מלך כל ברים דהתם דאמר בלשון ברים לא שייך לומר דליהוי עם קדוש קאמר ואין נותן שום דמים להקדש כי אמרי' בהקונטרס דאמר דמי עבדי ושפחתי עלי לתם הקדישם לדמים יגלו לחכיות ואם כן מאי חכיית עבדין ושפחות אפילו לחכרו גמי ועוד מאי שנא בעגלים אפילו עבדין ושפחות אינם עגלים כמו עבדים גמי ונראה לפרש גופיה לא קדים פי' ליתכר בהמה כמו בהמה דמתם שמועלין בה וכן בקרקע אם עקר ממנו מועל ואפילו בממוכר אסורה מיהא חיכל לדמי לא קאמר שיהא גופיה קדוש לימכר והשתא פריך שפיר מכל ברים דמיתפסא בהן קדושה ליתכר בהמה כמו מתניתין שאר נכסים ומקשי דאמר לדמי שיהו לימכר ולא מייתי במקדיש בלשון ברים והשתא ניחא דדוקא עבדין ושפחות הכתובים ופריך לימך גמי דאמר לדמי ומקשי לי הכי גזברין מאי עבידתייהו לאותו שהקדישו לדמיו הוא יפדנו ויהיה שלו:

אין הגזברין רשאין להוליא אותן לחיכות · וכן אמר בפרק המוכן (נקמן נב.) גבי יהוסף לחין להוליא אותן בחפיכופסין רשאין להוליא אותן לחיכות אבל מוכרין אותן לאחרים ואחרים מציאין אותן לחיכות ורבי אומר אני אף הוא נותן דמי עלמו ויוצא מפני שהוא כמוכרו לו ואי לדמי מאי מפני שהוא כמוכרו לו תא שמע המקדישין עבדו עושה ואוכל שלא הקדיש אלא לדמיו: **לדמיו** לך כל ברם יאמר יאים לים לו מכל אשר לו תמרם וגו' אלו עבדין ושפחותיו הכנעניים · שאם הקדישן מקודשים לבדק הבית ואין דילף מעשה מקרא דכתיב: **אי הכי אידך נמי** · דמיו עלי להקדש ולא הוליא עליו שם קדושה: **לדמי לדמי** · מה לשון יש להן בעבד הלא אין להן על הבעלים אלא מעות ואין קדושה כגון לאמר הרי הוא קדוש לדמיו דעבדיו הוא לימכר ולשופחו עליו למוכר ומקדיש קרקע ובהמה טמאה, תרגין דשייך בגופו לגון קדושה דעבד כי אמר הרי הוא קדוש לדמיו חיילה לגופו למיהוי בן חורין דקיי"ל במתפים תמימים לבדק הבית יוצאין מידי מזבח *בכריתות ובתמורה (דף יג:) הלכך על כרחך מפני דכי אמר הרי הוא קדוש לדמיו" והוי כקרקע ובהמה טמאה העבד: **ומוכל** · ואין מעשה ידיו הקדש: **אלא מקדיש אלא דמיו** · ולא אמר אלא הרי הוא הקדש לדמיו" והוי כקרקע ובהמה טמאה:

וכפו את רבה ועשאה בת חורין *ואמר רב נחמן בר יצחק *מנהג הפקר נהגו בה? הכי השתא התם לא לעבד חזיא ולא לבן חורין חזיא הכא אפשר דמיחד לה לעבדיה ומנטר לה. גופא אמר רב יהודה אמר שמואל *כל המשתחרר עבדו עובר בעשה שנאמר °לעולם בהם תעבודו" מיתיבי [מעשה ברי אליעזר שנכנסו בבית הכנסת ולא מצא עשרה ושחרר עבדו והשלימו לעשרה] °מצוה שאני ת"ר לעולם *בהם תעבודו = רשות דברי רבי ישמעאל. ר"ע אומר [:] חובה והילמא ר"א סבר לה כמאן דאמר רשות? לא סלקא דעתך דתניא בהדיא [רבי אליעזר אומר חובה] אמר רבה בהני *תלת מילי נחתי בעלי בתים מנכסיהון דמפקי עבדייהו לחירות *ודסיירי נכסייהו בשבתא ודקבעי סעודתייהו בשבתא בעידן בי מדרשא דא"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן שתי משפחות היו בירושלים אחת קבעה סעודתה בשבת ואחת קבעה סעודתה בערב שבת ושתיהן נעקרו אמר רבה אמר *המקדיש עבדו יצא לחירות מאי טעמא? גופיה לא קדיש לדמי לא קאמר דלילוי °עם קדוש *המפקיר קאמר ורב יוסף אמר *המפקיר עבדו יצא לחירות מ"ט מקדיש ב"ש מפקיר מאן דאמר מפקיר אבל מקדיש לא דלמא לדמי קאמר (אביעיא להו צריך גט שיחרור או לא צריך? ת"ש דאמר *רב חייא בר אבין אמר רב אחד זה ואחד זה יצא לחירות "וצריך גט שחרור, אמר רבה *ומותבינן אישמעתין המקדיש נכסיו והיו בהן עבדים *יאין הגזברין רשאין להוציאן לחירות אבל מוכרין אותן לאחרים ואחרים מציאין אותן לחירות, רבי אומר: אומר אני *אף הוא נותן דמי עלמו ויוצא מפני שהוא כמוכרו לו מתני' קא רמית עליה דרב, *רב תנא הוא ופליג. *ת"ש אך כל חרם וגו' "מאדם" אלו עבדין ושפחותיו הכנענים הכא במאי עסקינן דאמר "לדמי"? אי הכי אודך נמי דאמר "לדמי"? אלא אין הגזברים רשאין להוציאן לחירות גזברים מאי עבידתייהו ותו אבל מוכרין אותן לאחרים ואחרים מציאין אותן לחירות אחרים מאי עבידתייהו ותו רבי אומר אומר אני אף הוא נותן דמי עלמו ויוצא מפני שהוא כמוכרו לו ואי לדמי מאי "מפני שהוא כמוכרו לו" תא שמע המקדישין עבדו עושה ואוכל שלא הקדיש אלא לדמיו

וכפו אם רבה · מפני שלא היתה לוחה לו לעבד ולא לבן חורין: **ואמר רב נחמן** · לפו מקום דלימתת מיפקדה תפריה וכיה אלא מתוך שלא היתה לוחה לו היתה מיוחדת לו ויה טהנין בה הפקר בזמן: **רשות** · משום דכתיב (לעיל כ) בשבעה לומעת לו תחיה כל נשמה חיקוריך למיכתב "מכי התעבדים לעולם בהם תעבודו" להתיר "לחד מתלת לומעת הבא על הכנעניות שהיא משבעה לומות והוליד בן שאתה רשאי לקטטו בעבד וכני מפרש לה בהמקנת*: **ודלמא ר' אליעזר סבר לה** · כר' ישמעאל ומאי דוחקיה לאוקמי מלוה שאני: **דמפקי עבדייהו לחירות** · ועבדי בעשה: **מפיירי נכסייהו** · שדותיהם מסתכלין בשבת לידע מה הן לריכין: **בעידן בי מדרשא** · כשהחכם דורש דרשת לריכים שבת והם יושבין בסעודה והיה להם להקדים או לאחר: **בערב שבת** · בגילי שבת ואין כאן כבוד שבת דקיימא לן* כבוד יום קודם לכבוד לילה והם היו מתכוונים בשביל ביטול בית המדרש ומשום דמפקדי בערב שבת ממש וכן בכל יום מרוב עושר אבל בהא מיהא לריכה לסכנם לשבת כשהגיע שבת ולא לחנם: **גופיה לא קדיש** · שלא רלתה לא למזבח ולא לבדק הבית: **לדמי לא קאמר** · היה לו לומר דמי עבדי עלי: **לחיכות עם קדוש** · שיכרלא גמור לכתיב כהו"כי עם קדוש אתה"(דברים יד)ולא דמי למקדיש בהמה ממאה דהתם כיון דליכא למימר בה דמיהו עם קדוש קאמר על כרחך דלדמי קאמר ומ"ג דלא קאמר "דמיה עלי הכי קאמר כדי היא קדושה לימכר מבעל הבית ולא תחיכל בגופיה לגון קדושה לא תחניין לדמי לדמיו קאמר: **צריך גט שיחרור** · מקדים ומפקיר: **אמר זה ואחד זה** · מקדים ומפקיר: **ומותבינן** · תמוטעת עלמיו: **מין סנוסרין רשאין לסוליאן לחיכות** · ואפי' לקבל מיד העבד פדיונו דקיימא לן (קידושין כג:) עבד קונה את עלמו בכסף אם נתן לו על מנת שיהן לרבו רשות בו פודה בו את עלמו מיד בעליו והכי גזברין אין רשאין לקך שאין נותן קנוי להקדש שלא הקדישן אלא לדמיו ואי אפשר לדמיו בלא קנין שהרי אינו יכול לחזור ולקך מכיון שהוא כמוכרו לו: **מפני שהוא כמוכרו** · הגזבר לו לעלמו כשם שהוא יכול למכור לאחרים ובלבד שיתנם דרך מקח וממכר ולא דרך עבדות ומשמרת: **עבדו ושפחותיו הכנעניים** · שאם הקדישן מקודשים לבדק הבית ואין

ואמר רב נחמן · לפו מקום דלימתת מיפקדה תפריה וכיה אלא מתוך שלא היתה לוחה לו היתה מיוחדת לו ויה טהנין בה הפקר בזמן: **רשות** · משום דכתיב (לעיל כ) בשבעה לומעת לו תחיה כל נשמה חיקוריך למיכתב "מכי התעבדים לעולם בהם תעבודו" להתיר "לחד מתלת לומעת הבא על הכנעניות שהיא משבעה לומות והוליד בן שאתה רשאי לקטטו בעבד וכני מפרש לה בהמקנת*: **ודלמא ר' אליעזר סבר לה** · כר' ישמעאל ומאי דוחקיה לאוקמי מלוה שאני: **דמפקי עבדייהו לחירות** · ועבדי בעשה: **מפיירי נכסייהו** · שדותיהם מסתכלין בשבת לידע מה הן לריכין: **בעידן בי מדרשא** · כשהחכם דורש דרשת לריכים שבת והם יושבין בסעודה והיה להם להקדים או לאחר: **בערב שבת** · בגילי שבת ואין כאן כבוד שבת דקיימא לן* כבוד יום קודם לכבוד לילה והם היו מתכוונים בשביל ביטול בית המדרש ומשום דמפקדי בערב שבת ממש וכן בכל יום מרוב עושר אבל בהא מיהא לריכה לסכנם לשבת כשהגיע שבת ולא לחנם: **גופיה לא קדיש** · שלא רלתה לא למזבח ולא לבדק הבית: **לדמי לא קאמר** · היה לו לומר דמי עבדי עלי: **לחיכות עם קדוש** · שיכרלא גמור לכתיב כהו"כי עם קדוש אתה"(דברים יד)ולא דמי למקדיש בהמה ממאה דהתם כיון דליכא למימר בה דמיהו עם קדוש קאמר על כרחך דלדמי קאמר ומ"ג דלא קאמר "דמיה עלי הכי קאמר כדי היא קדושה לימכר מבעל הבית ולא תחיכל בגופיה לגון קדושה לא תחניין לדמי לדמיו קאמר: **צריך גט שיחרור** · מקדים ומפקיר: **אמר זה ואחד זה** · מקדים ומפקיר: **ומותבינן** · תמוטעת עלמיו: **מין סנוסרין רשאין לסוליאן לחיכות** · ואפי' לקבל מיד העבד פדיונו דקיימא לן (קידושין כג:) עבד קונה את עלמו בכסף אם נתן לו על מנת שיהן לרבו רשות בו פודה בו את עלמו מיד בעליו והכי גזברין אין רשאין לקך שאין נותן קנוי להקדש שלא הקדישן אלא לדמיו ואי אפשר לדמיו בלא קנין שהרי אינו יכול לחזור ולקך מכיון שהוא כמוכרו לו: **מפני שהוא כמוכרו** · הגזבר לו לעלמו כשם שהוא יכול למכור לאחרים ובלבד שיתנם דרך מקח וממכר ולא דרך עבדות ומשמרת: **עבדו ושפחותיו הכנעניים** · שאם הקדישן מקודשים לבדק הבית ואין

אין הגזברין רשאין להוליא אותן לחיכות · וכן אמר בפרק המוכן (נקמן נב.) גבי יהוסף לחין להוליא אותן בחפיכופסין רשאין להוליא אותן לחיכות אבל מוכרין אותן לאחרים ואחרים מציאין אותן לחיכות ורבי אומר אני אף הוא נותן דמי עלמו ויוצא מפני שהוא כמוכרו לו ואי לדמי מאי מפני שהוא כמוכרו לו תא שמע המקדישין עבדו עושה ואוכל שלא הקדיש אלא לדמיו: **לדמיו** לך כל ברם יאמר יאים לים לו מכל אשר לו תמרם וגו' אלו עבדין ושפחותיו הכנעניים · שאם הקדישן מקודשים לבדק הבית ואין דילף מעשה מקרא דכתיב: **אי הכי אידך נמי** · דמיו עלי להקדש ולא הוליא עליו שם קדושה: **לדמי לדמי** · מה לשון יש להן בעבד הלא אין להן על הבעלים אלא מעות ואין קדושה כגון לאמר הרי הוא קדוש לדמיו דעבדיו הוא לימכר ולשופחו עליו למוכר ומקדיש קרקע ובהמה טמאה, תרגין דשייך בגופו לגון קדושה דעבד כי אמר הרי הוא קדוש לדמיו חיילה לגופו למיהוי בן חורין דקיי"ל במתפים תמימים לבדק הבית יוצאין מידי מזבח *בכריתות ובתמורה (דף יג:) הלכך על כרחך מפני דכי אמר הרי הוא קדוש לדמיו" והוי כקרקע ובהמה טמאה העבד: **ומוכל** · ואין מעשה ידיו הקדש: **אלא מקדיש אלא דמיו** · ולא אמר אלא הרי הוא הקדש לדמיו" והוי כקרקע ובהמה טמאה:

תוספות רי"ד

אמר רב יהודה כל המשתחרר עבדו עובר בעשה שנאמר לעולם בהם תעבודו כתנאי לעולם בהם תעבודו ר' ישמעאל רשות דברי ר' עקיבא אמר חובה · אמר רבה בהני תלת מילי נחתו בעלי בתים מנכסייהו ד מ פ ק י עבדייהו לחירות ודסיירי נכסייהו בשבתא ודקבעי סעודתייהו בעידן מדרשא דא"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן שתי משפחות היו בירושלים א' קבעה סעודתה בערב שבת וא' קבעה סעודתה בשבת ושתיהן נעקרו: (ההוא אמתא ד ה ו א י דאתי) בפומבדיתא דהוה קטבדא אינשי איסורא) אמר רב יוסף אמר רב אמר רב המפקיר עבדו יצא לחירות וצריך גט שחרור פי' יצא לחירות דקנין דמים שהיה לו עליו והפקירו הוא העבד קורם לכל אדם ווזכה אבל קנין האסור אינו דבר דמפיל עליה שם התקר הלכך לא מקנ מיניה עד דכתיב ליה גיטא דחירותא:

מהנך

ס' קדושת הבית אחרים יוצאו לחירות

△ קדושת עלי נגד אחר רב

מהנך

סידרה על ביטולם מהמקדיש קדשי מזבח שאפשר לפדותם כאחר קדושי "דמיו"

סב א ב מיי' (פ"ו) פ"ע מהל' ערכיים כל' ו סמג עשין סב טוש"ע י"ד סי' רסז סעי' [ב] מיי' פ"ג מהל' ערכיים דין ו טוש"ע י"ד סימן רסז סעיף עג:

סג ג ד מיי' שם פ"ח כל' יג סמג שם טוש"ע י"ד סי' רסז סעיף כד:

סד ה מיי' פ"ו מהל' ערכין הל' יח:

סה ו מיי' שם הל' יז סמג עשין קלב:

[ירמות מו. לקמן מג:]

[סוטה דף ג.]

ערכות מז: ע"ש

[סנהדרין קכי]

[סוכה כט:) [ע' פרש"י תענית כ: ד"ה ופייל]

[ע' תוס' ערוך יב. ד"ה אמר רב]

ירמות מח: נזיר סב: קדושין עב:

* אמר' בפ"ק דקידושין הגי' אלקח בה [לקמן מ:] אמר רב. ועיין בפ"ק דקידושין הגי' ואזנה

[קדושין ה: וש"נ]

לקמן [לעי:] נב

[ירמות כו: כתובות מ: כ"ב מכ: סנהדרין סב: תולין קכב:]

גליון הש"ס

גמ' מנהג הפקר נהגו בה כה ע"ב מי' שבת דף ד ע"ב תוי"ט וכי תאמרו: שם מ"ש שאני · ע' שבועות דף כח ע"ב ד"ה ואי תוי"ט דמ"ש:

ד"ה אלא מאי עשה לקדש ע"ש תוס' תוי"ט דמ"ש:

סם מני ר"מ סיפ דאמר מין אדם מוציא דבריו · להקדש לבעלה דתניא (ערכין דף כ:) המעריך פחות מבן חדש ר"מ אומר טהור שהערך לפחות מבן חדש וגמר ואמר לשם חמישים סלע הרי עבד בדמיו להקדש ומת בדמיו תורה אור

[ערכין כ: ושם]
מאקדיש זמנו
• קדוש לימכר
• חוב דמים בלבד

עלי: **מי שמרים בשלמא ר"מ סיפ** · ומעמא דמקדיש מקדים שהשקדים לימכר ללא מקום לחין מוציא דבריו לבטלה הוא ומתו שמתו עלי וים להן עליו מעות הייבו דמייב לחת דמים דאדם יודע שאין גופו קדוש ואמר לשם דמים: **אלא מי שמרים רבנן** · ומעמא דמקדיש שהשקדים לימכר ללא מקום אין דבר לחוי לגופו שהקדישו לדמיו לימכר: **בשלמא** · בעבד ליכא למימר שהשויה קדוש קלי וה"ק הרי הוא קדוש לימכר אבל בעלמו מי ליכא למימר שיהא קדוש לימכר וכי ים דמים לבן חורין ומה מכירה יש בו אלא ר"מ היא ואלו דתנן מתוך שאין מוציא דבריו לבטלה גמר בלבו ואמר דמי עלמי עלי והייבו דאמר הריני הקדש-שמין אותו בעבד ולא שימכר ובני עבד נמי אין רשות הגזברין עליו אלא מעות יש להן על העבדים: **ליתא כאנפי** · שהקדיש עבדו קדוש לו: **מופלגי בשערו** · דוקא נקרו ונקמיה מפרש לה: **אלא דכולי עלמא קדוש** · לימכר לדמיו: **אין מעילה בקרקעות** · דגמרינן מעילה מחטאת מה תרומה מה תרומה בהלוט אף מעילה בהלוט בשם מעילה (דף יח:) וכת"כ: **כגון דמי** · ואינו כמחובר לקרקע: **יש דבריס שאם בקרקע** · מוכרין לקרקע: **ואין בקרקע** · דקי"ל אין נכנסין על הקרקעות ועל גפנים הללו נכנסין בהוללת מקלה המעונה: **מפרתי לך** · לשמור בקרקעי: **מפילו פיעם** · הא דקתני הכא אין מועלין בשערו כל"מ היינו: **משכחת מעלה** · הלכך לאו כגון דמי דעדיין לריך לחיבורו: **לפי שעמעם דרכ** · המפקיר עבדו יכא לחירות: **אמר רב סבי** · בתמיה ופריך הש"ס ואימא רבי יוחנן מי לא אמר סכי ומאי מתמה לדרב: **לא ס'יימוה קמיס** · למעלתיה דרב טולה הלא כרב יוסף אמרו קמיה דלא סיים בה מעמיה דרב "ולריך גט שחרור" ולא פירשו לפניו הא דאמרי' לעיל "דרב חייא בר חנין סיים בה מעמיה דרב "ולריך גט שחרור": **גר שמם** · ואין לו יורשין וכל ככיוצא בהן הפקר: **קנו עלמן** · הן קודמין לכל אדם להחזיר בעלמן מן ההפקר: **אבל שלוח אומר** · קטנים אין להן יד לזכות בעלמן: **מי כותב גט שחרור נאנו** · מעתה להמיין בישראלים הרי מתו בעליס: **עבדו דגר כמעמו** · ויש לומר מין ס הפקר "ונותן לפקר מתיים, דעבד גמר לה-לה" מוכחה "וכתב לה ספר" (דברים כד) "לו תופקה לו נתן לה" (ויקרא כה) הלכך מתיים אין לו תקנה כלא גט לחה, לכל הפקר שלאחר מיתה כי היכי דלחמו מקולחת בלא גט עבדו נמי לא בעי גט: **מ"ס** · ישראל שמת נמי לא יזכו בניו בעבדיו דלא לחמו הס: **הפקיר עבדו** · דהו ליה נחלה לבניו: **ומפ** · **לא ליבעי גט שחרור** להפקיע ליסורו דהא מית ליה, ובניו לא זכו בהן מעולם: **מין לו פקנס** · כדמפרש לקמן "דכיון דהפקירו פקע ממוניה מיניה ולישנורא הוא דפקע לבעלים עליהן וכי מ"ם אין לו ירושה להורים לבניו הלכך אין לו מי שיחילנו בגט: בפירוש

[דף מ.]

[מכות טו· כ"ק יב· כ"ב סנ· קי·]

כ"מ ק: סנהדרין סו· שבועות מב·

גליון השים
גמ' מר סבר כגון דמי· פ' מדיים ד' סה ע"ב ומיר דף נה ע"ב:

[נקמן מ·]

[נקמן מ·]

קידושין כג·

[ת"ק לקמן: — [דף לח·]

[פירוכין סו· וש"נ]

[סנהדרין סו·]

הא מני ר"מ היא *דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה ה"נ מסתברא דקתני סיפא וכן הוא שהקדיש עצמו *עושה ואוכל שלא הקדיש אלא דמיו א"ל אמרת בשלמא ר"מ היא שפיר אלא אי אמרת רבנן היא בשלמא עבדו דמי קאי אלא אידו לדמי קאי? לימא כתנאי *המקדיש עבדו אין מועלין בו רבן שמעון בן גמליאל אומר מועלין בשערו מאי לאו בהא קמיפלגי דמ"ס שבר קדוש ומר סבר לא קדוש? ותסברא האי מועלין בו ואין מועלין בו האי קדוש ואינו קדוש מביעי ליה? אלא דכולי עלמא קדוש והכא בהא קמיפלגי דמ"ס שבר עבדא כמקרקעי דמי ומר סבר כמטלטלי דמי, אי הכי אדמיפלגי בשערו ליפלגו בגופו אלא דכולי עלמא *עבדא כמקרקעי דמי והכא בשערו העומד ליגזוז קמיפלגי מ"ס כגזוז דמי ומ"ס שבר לאו כגזוז דמי, לימא הני תנאי כהני תנאי *דתנן ר"מ אומר יש דברים שהם בקרקע ואינן בקרקע ואין חבמים מודים לו, ביצד: עשר גפנים טעונות מסרתי לך והלה אומר אינן אלא חמש ר"מ מחייב וחבמים אומרים בל המחובר לקרקע הרי הוא בקרקע וא"ר יוסי בר' חנינא *ענבים העומדות ליבצר' איבא ביניהו: דרבי מאיר שבר כבצורות דמי ורבנן שברי לאו כבצורות דמי? אפי' תימא רבי מאיר עד כאן לא קאמר ר"מ התם אלא בענבים דכמה דקיימן מיכחש כחישי אבל הכא כמה דקאי אשבוחי משבח בי סליק ר' חייא בר יוסף אמר להאי שמעתא דרב קמיה דר' יוחנן, א"ל אמר רב הכי? והוא לא אמר הכי *והאמר עולא אמר ר' יוחנן *המפקיר עבדו יצא לחירות וצריך גט שחרור? הכי קאמר ליה: "אמר רב כוותי' ואיבא דאמרי לא ס'יימוה קמיה: א"ל ולא אמר רב 'צריך גט שחרור' ור' יוחנן לטעמיה דאמר עולא א"ר יוחנן המפקיר עבדו יצא לחירות - וצריך גט שחרור, גופא אמר עולא אמר ר' יוחנן המפקיר עבדו יצא לחירות וצריך גט שיחרור אותיביה ר' אבא לעולא גר שמת ובועזו ישראל את נכסיו והיו בהן עבדים בין גדולים ובין קטנים קנו עצמן בני חורין אבא שאול אומר גדולים קנו עצמן בני חורין בקטנים כל המחזיק בהן זכה בהן וכי מי כתב לו שיחרות לאלו? אמר רב נחמן קסבר שולא עבדו דגר כאשתו מה אשתו נשתלחת בלא גט אף עבדיו משתלחים

מה לטה מיסורת ולח ממונת · ול"ת היולך עבד מסתחרר בשטר לחבת שחול לח לח יפקידנו תחלה דמה לטה מיסורת ולח ממונת לקמ כו' וכי תימת לטון הכתוב בשטר כגון הרי לח לעלמך הוי לטון הפקר לח כן לטמולל למה לי שטרת יפקידנו ועוד דלפי' על ידי הפקר היולך מסתחר קטן לחבת שחול ואור"י דדוקת בקטן דמיתה דילפינן מלטה לחמרי' מיסורת ולח ממונת דומית דלטה לטבד שטר שכתוב בהדיה בקרת או תופסה לח ניתן לה (ויקרת יט) משוחררת בשטר לחוליה דמקרת מלח דיבר הכתוב ועוד דלימתקת שטר לקטן כפף דכתיב (שם) והפדה לח בפדתה ועיקר קטן כפף מפקיע ממון כדלמר הכל נתייפתי מפלוני עבדי חין לו תקנה לחת בשטר חבל בכפף לח דפקר ליה בכספיה מכי לפקריה:

אמר להן לח עשה ולח כלום · פירש בקונטי' משום דדברי שכיב מרע לכלתוגין וכמכורין דמו ליכת שהרי לח יוה כמוסר לבניו להקטותה לעלמה חלח בקנין זה נתכוון למחרלה והרי הוח טעות ולח שייך להזכיר כלן מתנת שכיב מרע דהוית ליה במקלת ולמלוה לקיים דברי המת ליכת לדמויי לח היה כמוסר לבניו:

משום דהוה ליה כלין של מקנה · חבל לח היה כלין של קוטה היתה זוכה עלמה בחליפין דתני' בהדיה בפ"ק דקידושין (דף כב:) דטבד כגטני מקנה בחליפין משום דחליפין דמו לכסף וכל היכת דכסף קני חליפין נמי קני לבר מלטה משום דבפחות משוה פרוטה לח מקנית נפשה כדלמר בריש קדושין (דף ג·) ומכלן יש להוכית להלכה כרב דלמר בכלין של קוטה ולח בפרק הזהב (ב"מ מז:) ועוד לתניהו התם בתוך הכסף למקנייה ליה לחפוקי מדלוי ולח דמי להת לחמר בפרק המגרש (ניקוד פה:) לחתקין *רבח מיומת דן ולטלם לחפוקי כפירוש שמיע לך · מדי כללת · מלינה כל יס ומי לי לגמוד דקבטים מינהי מכללת שמיע לך: נפיימבתי· לשון הפקר הוח: מין לו מקנה · בבת ישרחל ולח בשפחה שבחרי מטוחרר הוח קנת ולינו גמור: מה לטה · לח הפקירה בטלה לח התירה ליבמ לחחר בכך עד דרבי מחטה יוקף לי חייבי רבי חלח במופקיר עבד גדול שים לו יד לקנות עלמו ומטהפקירו חין לו טלין חלח חיסור לבד לח ממון כלטה זו שגבו טלה חינו בח להפקיע ממון שים לו טליה חלח חיסור לבד בטבד קטן לח חייבי רבי דלמו דומית לחטה הוח דלימת דלרת דממונת טליה ובדייניה קטה טלמן בהפקר: **ולפי מכללת**· יפיימ מלי קטית לך בגוה דלטטריך לך למיבטי בפירוש לו מכללת: **לימר ניס** · לי מכללת שמיע לך למו שפיר דייקת: **דוק מינה לפלי גיטת מה לטה בין גדולה בין קטנה** · התרלה בגט לוף מפקיר עבדו דחייבי ליה רבי בין גדול בין קטן לימר ולומית דלטה הוח להך גיסת: **חין לו מקנה חלח בטבד** · כלטה הטחת מטמת דטבד חינו מיתר לפי' בפדיון: **חו בכסף חו בטבר** · תקנתו של טבד דהח לימקנס פדיון כסף לטבר דכתיב והפדה לח נפדתה לו חופטה וגו': **ופלי** · דלפקריה: **פקע ניס בכפיס** · ומטלה חין לו תקנה חלח בטבר: **ולפוקי מפלי מגע** · הת דלמרינן טבד ניתר בכסף לחפוקי מהלי תגע: **יכול יפת כסף גומר** · שמכורה לוף להפקיע מידי לימוד: **תורטם כל סטרטה** · כל מקרת הפרטה תורטה וסויימ' ללת חופטה מדלת כתי' בסיפת לת יומתו כי לת נפדתה לו חופטה ללת "כי לת חופטה" ס"מ כי נפדתה גמי לת יומתו דלין בקידושין משום לטת ים הוחיל ולת נכתב לה גט ולמכור וס"ק קרת "הפדה לת נפדתה" פדויה ולינה פדויה "הטחרפת לחים" כגון שפטה בטעית חלינ שפטה וחינת בח חורין המתורטת לטבד טברי שהוח מותר בשפטה ובבת חורין, הבת טליה בתטת דלי לת נפדתה כלל לין כלן תטת ולכך הוזכרה פדיה ולת משום'דלי' נפדתה לגמרי יהו קידושיה קדושין והבת טליה בחיותה, "דמדכתב סיפת "לת יומתו כי לת חופטה" משמע חורטה דין מיתתה בחיפוס הטבר ולפילו נפדתה כולה בלת טבר לין בה מיתה והת דכתיב "לת נפדתה" רבותת דטמטינן דלת"ג דלת נפדתה כולה לללת חלינ חליה לימת: **גומר כה** · מוליתה לגמרי בין מטבוד בין מלינה: **ולין כסף גומר כה** · דלינו מוליה חלת מידי טבבוד לבל לת מידי דחליה ליכת שהרי לת זוה כמוסר לבניו להקטותה לעלמה במתנת שכיב מרע חלת בקנין זה נתכוין למחרלה והרי הוח טעות: **לת יצתה** · דסוס ניס כליו של מקנה · וקי"ל בפרק הזהב (ב"מ מז:) דהלכתת כרב דלמר בכליו של קוטה ומסוס דברי שכיב מרע ליכת שהרי לת זוה כמוסר לבניו להקטותה לעלמה במתנת שכיב מרע חלת בקנין זה נתכוין למחרלה והרי הוח טעות:

בשטר אמר לה הרי את מגורשת ואינה מגורשת עד שיכתוב לה שטר שחרור: איתמר אמר רמי בר חמא אמר רב נחמן הלכה כר"ש ור' זירא אמר רב נחמן אין הלכה כר' שמעון ופסיק תלמודא ואין הלכה כר' שמעון הלבך גם השני (פ"א הכופה) גומר בעבד ואינו צריך גם שחרור:

ויקרא יט:ב

ואיש כי ישבב את אשתו ומיאנה בעודת נערו והיא עמיתה נאמרת כאן ונאמרת להלן מה להלן בעודת אב אף כאן בעודת אב תניא ר' יוסי אומר מנין לבא מיבם שהוא בעודת אב תלמוד לומר ושבתה אל בית אביה כנעוריה מה נעורים בעודת אב אף כאן בעודת אב:

הלכה כר' שמעון, ורב יוסף בר חמא א"ר יוחנן אין הלכה כר' שמעון, אשכחיה רב נחמן בר יצחק (ג) לרבא בר שאילתא דהוה קאי אפיתחא דרבי תקלה א"ל הלכה - או-אין הלכה? א"ל אני אומר אין הלכה, ורבנן דאתו מלחוזא אמרי: אמר רבי זירא משמיה דרב נחמן הלכה, וכי אתאי לסורא אשכחתיה לר' חייא בר אבין ואמרי לי' אומא לי איזי גופא דעובדא היכי הוה, אמר לי דההיא אמתא דהוה מרה שכיב מרע, אתיא בביא קמיה ואמרה ליה: עד אימת תשתעביד ותיזיל ההיא איתתא "שקל כומתיה שדא בה ואמר לה "זיל קני הא וקני נפשיך", אתו לקמיה דרב נחמן - אמר להו לא עשה ולא כלום מאן דחזא סבר משום דהלכה כר' שמעון, ולא היא, אלא משום דהוה ליה כליו של מקנה. אמר רב שמואל בר אחיתאי אמר רב המנונא סבא אמר ר' יצחק בר אשיאן אמר רב הונא אמר רב המנונא הלכה כר' שמעון, אלא היא, אין הלכה כר' שמעון, אמר ר' זירא אמרי', חנינא אמר רב אשי אמר רב משום רבי עקיבא שנשא את בת חורין בפני רבו יצא

כרבי יוסי גט: **ולא דייקת מינה** · דרבי מחטה יוקף לי חייבי רבי חלת במופקיר עבד גדול שים לו יד לקנות עלמו ומטהפקירו חין לו טלין חלת חיסור לבד לח ממון כלטה זו שגבו טלה חינו בח להפקיע ממון שים לו טליה חלת חיסור לבד בטבד קטן לח חייבי רבי דלמו דומית לחטה הוח דלימת דלרת דממונת טליה ובדייניה קטה טלמן בהפקר: **ולפי מכללת**· יפיימ מלי קטית לך בגוה דלטטריך לך למיבטי בפירוש לו מכללת: **לימר ניס** · לי מכללת שמיע לך למו שפיר דייקת: **דוק מינה לפלי גיטת מה לטה בין גדולה בין קטנה** · התרלה בגט לוף מפקיר עבדו דחייבי ליה רבי בין גדול בין קטן לימר ולומית דלטה הוח להך גיסת: **חין לו מקנה חלח בטבר** · כלטה הטחת מטמת דטבד חינו מיתר לפי' בפדיון: **חו בכסף חו בטבר** · תקנתו של טבד דהח לימקנס פדיון כסף לטבר דכתיב והפדה לח נפדתה לו חופטה וגו': **ופלי** · דלפקריה: **פקע ניס בכפיס** · ומטלה חין לו תקנה חלח בטבר: **ולפוקי מפלי מגע** · הת דלמרינן טבד ניתר בכסף לחפוקי מהלי תגע: **יכול יפת כסף גומר** · שמכורה לוף להפקיע מידי לימוד: **תורטם כל סטרטה** · כל מקרת הפרטה תורטה וסויימ' ללת חופטה מדלת כתי' בסיפת לת יומתו כי לת נפדתה לו חופטה ללת "כי לת חופטה" ס"מ כי נפדתה גמי לת יומתו דלין בקידושין משום לטת ים הוחיל ולת נכתב לה גט ולמכור וס"ק קרת "הפדה לת נפדתה" פדויה ולינה פדויה "הטחרפת לחים" כגון שפטה בטעית חלינ שפטה וחינת בח חורין המתורטת לטבד טברי שהוח מותר בשפטה ובבת חורין, הבת טליה בתטת דלי לת נפדתה כלל לין כלן תטת ולכך הוזכרה פדיה ולת משום'דלי' נפדתה לגמרי יהו קידושיה קדושין והבת טליה בחיותה, "דמדכתב סיפת "לת יומתו כי לת חופטה" משמע חורטה דין מיתתה בחיפוס הטבר ולפילו נפדתה כולה בלת טבר לין בה מיתה והת דכתיב "לת נפדתה" רבותת דטמטינן דלת"ג דלת נפדתה כולה לללת חלינ חליה לימת: **גומר כה** · מוליתה לגמרי בין מטבוד בין מלינה: **ולין כסף גומר כה** · דלינו מוליה חלת מידי טבבוד לבל לת מידי דחליה ליכת שהרי לת זוה כמוסר לבניו להקטותה לעלמה במתנת שכיב מרע חלת בקנין זה נתכוין למחרלה והרי הוח טעות: **לת יצתה** · דסוס ניס כליו של מקנה · וקי"ל בפרק הזהב (ב"מ מז:) דהלכתת כרב דלמר בכליו של קוטה ומסוס דברי שכיב מרע ליכת שהרי לת זוה כמוסר לבניו להקטותה לעלמה במתנת שכיב מרע חלת בקנין זה נתכוין למחרלה והרי הוח טעות:

תוספות רי"ד

תניא ר"ש בן אלעזר אומר משום ר' עקיבא יכול יהא כסף גומר בה כשם שהשטר גומר בה ת"ל והפדה לא נפדתה או יומתו לא יומתו כי לא חופשה אורעה כל הפרשה כולה ללא חופשה לימר לך שטר גומר בה ואין כסף גומר בה פי' שהתורה את עבדו של חבירו ע"מ להוציאו ב"ח אין כסף קנין הדרטים שהיה לו עליו ואסור להשתעבד בו אבל אינו מותר בבת ישראל עד שיכתוב לו שטר שחרור: איתמר אמר רמי בר חמא אמר רב נחמן הלכה כר"ש ור' זירא אמר רב נחמן אין הלכה כר' שמעון ופסיק תלמודא ואין הלכה כר' שמעון הלבך גם השני (פ"א הכופה) גומר בעבד ואינו צריך גם שחרור:

ויקרא יט:ב

ואיש כי ישבב את אשתו ומיאנה בעודת נערו והיא עמיתה נאמרת כאן ונאמרת להלן מה להלן בעודת אב אף כאן בעודת אב תניא ר' יוסי אומר מנין לבא מיבם שהוא בעודת אב תלמוד לומר ושבתה אל בית אביה כנעוריה מה נעורים בעודת אב אף כאן בעודת אב:

הלכה כר' שמעון, ורב יוסף בר חמא א"ר יוחנן אין הלכה כר' שמעון, אשכחיה רב נחמן בר יצחק (ג) לרבא בר שאילתא דהוה קאי אפיתחא דרבי תקלה א"ל הלכה - או-אין הלכה? א"ל אני אומר אין הלכה, ורבנן דאתו מלחוזא אמרי: אמר רבי זירא משמיה דרב נחמן הלכה, וכי אתאי לסורא אשכחתיה לר' חייא בר אבין ואמרי לי' אומא לי איזי גופא דעובדא היכי הוה, אמר לי דההיא אמתא דהוה מרה שכיב מרע, אתיא בביא קמיה ואמרה ליה: עד אימת תשתעביד ותיזיל ההיא איתתא "שקל כומתיה שדא בה ואמר לה "זיל קני הא וקני נפשיך", אתו לקמיה דרב נחמן - אמר להו לא עשה ולא כלום מאן דחזא סבר משום דהלכה כר' שמעון, ולא היא, אלא משום דהוה ליה כליו של מקנה. אמר רב שמואל בר אחיתאי אמר רב המנונא סבא אמר ר' יצחק בר אשיאן אמר רב הונא אמר רב המנונא הלכה כר' שמעון, אלא היא, אין הלכה כר' שמעון, אמר ר' זירא אמרי', חנינא אמר רב אשי אמר רב משום רבי עקיבא שנשא את בת חורין בפני רבו יצא

כרבי יוסי גט: **ולא דייקת מינה** · דרבי מחטה יוקף לי חייבי רבי חלת במופקיר עבד גדול שים לו יד לקנות עלמו ומטהפקירו חין לו טלין חלת חיסור לבד לח ממון כלטה זו שגבו טלה חינו בח להפקיע ממון שים לו טליה חלת חיסור לבד בטבד קטן לח חייבי רבי דלמו דומית לחטה הוח דלימת דלרת דממונת טליה ובדייניה קטה טלמן בהפקר: **ולפי מכללת**· יפיימ מלי קטית לך בגוה דלטטריך לך למיבטי בפירוש לו מכללת: **לימר ניס** · לי מכללת שמיע לך למו שפיר דייקת: **דוק מינה לפלי גיטת מה לטה בין גדולה בין קטנה** · התרלה בגט לוף מפקיר עבדו דחייבי ליה רבי בין גדול בין קטן לימר ולומית דלטה הוח להך גיסת: **חין לו מקנה חלח בטבר** · כלטה הטחת מטמת דטבד חינו מיתר לפי' בפדיון: **חו בכסף חו בטבר** · תקנתו של טבד דהח לימקנס פדיון כסף לטבר דכתיב והפדה לח נפדתה לו חופטה וגו': **ופלי** · דלפקריה: **פקע ניס בכפיס** · ומטלה חין לו תקנה חלח בטבר: **ולפוקי מפלי מגע** · הת דלמרינן טבד ניתר בכסף לחפוקי מהלי תגע: **יכול יפת כסף גומר** · שמכורה לוף להפקיע מידי לימוד: **תורטם כל סטרטה** · כל מקרת הפרטה תורטה וסויימ' ללת חופטה מדלת כתי' בסיפת לת יומתו כי לת נפדתה לו חופטה ללת "כי לת חופטה" ס"מ כי נפדתה גמי לת יומתו דלין בקידושין משום לטת ים הוחיל ולת נכתב לה גט ולמכור וס"ק קרת "הפדה לת נפדתה" פדויה ולינה פדויה "הטחרפת לחים" כגון שפטה בטעית חלינ שפטה וחינת בח חורין המתורטת לטבד טברי שהוח מותר בשפטה ובבת חורין, הבת טליה בתטת דלי לת נפדתה כלל לין כלן תטת ולכך הוזכרה פדיה ולת משום'דלי' נפדתה לגמרי יהו קידושיה קדושין והבת טליה בחיותה, "דמדכתב סיפת "לת יומתו כי לת חופטה" משמע חורטה דין מיתתה בחיפוס הטבר ולפילו נפדתה כולה בלת טבר לין בה מיתה והת דכתיב "לת נפדתה" רבותת דטמטינן דלת"ג דלת נפדתה כולה לללת חלינ חליה לימת: **גומר כה** · מוליתה לגמרי בין מטבוד בין מלינה: **ולין כסף גומר כה** · דלינו מוליה חלת מידי טבבוד לבל לת מידי דחליה ליכת שהרי לת זוה כמוסר לבניו להקטותה לעלמה במתנת שכיב מרע חלת בקנין זה נתכוין למחרלה והרי הוח טעות: **לת יצתה** · דסוס ניס כליו של מקנה · וקי"ל בפרק הזהב (ב"מ מז:) דהלכתת כרב דלמר בכליו של קוטה ומסוס דברי שכיב מרע ליכת שהרי לת זוה כמוסר לבניו להקטותה לעלמה במתנת שכיב מרע חלת בקנין זה נתכוין למחרלה והרי הוח טעות:

יצא לחירות • דלמי לית לה דמחרייה לה הוה שביק ליה למיסב בת מורין: **כל כך יש בידך** • מסמיה דרבי ולאי סומא הוה: **מקודשת**: **שטר מיכאן** • הכי לית מקודשת לי וקדשה בו: **דרבש בר רב שילא** • לקמן: **פשיטא מפש** • דלמי לאו למחרייה לה הוה מיעבד ליסורא על ידו: **ומיהו עכיד ליסורא**.

שמעת לה שפחתו: **נמי כו ופקדני בו** • כלומר מי לימר דמקדשי בו גרידא ולמי שחרורה מעיקרא לכל הפחות לימר לה למי בן ולהתקדשי בו וזה יהיה לך שטר שחרור ושפר לחרוסין גני מילתיה דלית שחרורה לגמי: **ר"מ סבר יש בלשון** • הכי מקודשת לי=לשון שחרור וה"ק הוי לשויה להתקדש לי בו ולהתקדשי בו: **שפיגים תפילין כפני רבו** • לין דרך עבד להניח תפילין דמ"ע שהזמן גרמה היא לילה ולא זמן תפילין הוא: **מפוטרופוס** - על ככסיו דלמי לית לה דמחרייה לה הוה מקיד ליה: **סרי זה לא יצא לחירות** • גרסינן: **אמרו לפניו** • לפני ר' יוחנן: **מי מפש מודש** • "דלמי שתעבדו" מיבו לשון שחרור ולא לשון הפקר לגמי לית יכריזוה בעבודתה לכל וולדות היולפין ממנה מעכשיו עבדים הם ותמלי כופין לשחררה ויפסידו ולדות מכלן ולהבא עלה קרי לה מכיהם כן: ה"ג כי לחמי רב שמואל בר' ולא גרסי' לגמי ופליג לגבי אמי' דימי ואמר לה כך אמר רבי יוחנן לגמי לית כך אמר: **ופוסקין לה קולים רוח** • ואם לין רוחה בתקרלה בלא שחרור ישחררוה: **לין לו תקנה** • לגמי לית לה בדבר שיש בו ממון: **מורים** • שלין יכולה לגמי לדבר שיש **ופפ כי מפש רב דימי בר'** • וכיון דלמי "דלמי שתעבדו" פקע ליה ממונא מיבה ולקמר "וכרסין כותבין לה גט שחרור": **מפוטפ פיש** • כדלמרן לעיל דהוה לי' גוי לשחרורה: **ופרכינן מפי מפוטפ** • דבב דימי דלמי לאב בלשון שחרור: **פפ אמר** • "הכי לית בה תורין" לי' הוו קפדי רבי אמי ורבי אפי אלמי: **כרב שמואל בר יהודה סכירא לי** • לאמר לי' יוחנן כן ולא לאמרו לי רבי אמי ורבי אפי אלמי, ולכיון דקאמר "יעשה לה קורת רוח" לי' מצו כת היולפין ממנה לגמי לאחר כהן תלה: **דיסקרפא** • קריה: **דעבדי** • עבדים של ישראל היו ומכרום לעובד כוכבים ותנן (לקמן דף מג:) במוכר עבדו לעובד כוכבים יצא לחירות: **כלו מרוסף כפרפי** • כלו מלוסיפס החרובים עובדי כוכבים: **אמו** • העבדים: **לקמים דרבינא** • להחירן בבעות ישראל: **מפדרו מבני מרוסיכו קפפי**-חזרו על בני מלוסיכם הרשעים ובקשו מהם לכתוב לכם גט חירות: **לין לו תקנה** • , לחיסורא לבניו לי מורים, והא גמי כי זבניה פקע כספיה מיניה וחיסורא הוא להוה ליה גביה וחיסורא לית יכולה היא להוריקה לבניו: **כרב דימי סכילא לי** • דלמר לל יפתעבדו כה ופקע להו ממונא מיבה וקלמר כותבים לה גט שחרור: **פפ אמרם בלשון שחרור** • כדלמרינן במסכי' * קנין הפלי הוא ולכתבו לכו גיטא דחירותא כו' ותנן לקמן המוכר עבדו לגוים יצא לחירות אבל צריך גם שחרור להחירו בבת ישראל והלכתא כרבינא שגם היורש יכול לשחרר ואע"ג דליכא עליה אלא קנין אשר בלחודי' הוא עבדא דהוה לבי תרי קם חד מיניהו ושחרריה לפלגא דידיה אשר אידך השתא שמעי רבנן ופפשדי ליה מינאי כי אמרי' לקמן מי שהצין עבד והצין בן חורין כופין את רבו ושרשין אותו בן חורין וכותב לו שפר על חצי דמיו אזל אקנייה לבנו קמן שלהה רב יוסף בריה דרבא קמיה דרב פפא שלח ליה כאשר עשה כן יעשה לו נמולו ישיב בראשו אנן קים לן בינוקא דמיקרבא דעתיה לבני זוזי

כתובות כמי

סרי זה לא יצא לחירות • גרסינן: **אמרו לפניו** • לפני ר' יוחנן: **מי מפש מודש** • "דלמי שתעבדו" מיבו לשון שחרור ולא לשון הפקר לגמי לית יכריזוה בעבודתה לכל וולדות היולפין ממנה מעכשיו עבדים הם ותמלי כופין לשחררה ויפסידו ולדות מכלן ולהבא עלה קרי לה מכיהם כן: ה"ג כי לחמי רב שמואל בר' ולא גרסי' לגמי ופליג לגבי אמי' דימי ואמר לה כך אמר רבי יוחנן לגמי לית כך אמר: **ופוסקין לה קולים רוח** • ואם לין רוחה בתקרלה בלא שחרור ישחררוה: **לין לו תקנה** • לגמי לית לה בדבר שיש בו ממון: **מורים** • שלין יכולה לגמי לדבר שיש **ופפ כי מפש רב דימי בר'** • וכיון דלמי "דלמי שתעבדו" פקע ליה ממונא מיבה וקלמר "וכרסין כותבין לה גט שחרור": **מפוטפ פיש** • כדלמרן לעיל דהוה לי' גוי לשחרורה: **ופרכינן מפי מפוטפ** • דבב דימי דלמי לאב בלשון שחרור: **פפ אמר** • "הכי לית בה תורין" לי' הוו קפדי רבי אמי ורבי אפי אלמי: **כרב שמואל בר יהודה סכירא לי** • לאמר לי' יוחנן כן ולא לאמרו לי רבי אמי ורבי אפי אלמי, ולכיון דקאמר "יעשה לה קורת רוח" לי' מצו כת היולפין ממנה לגמי לאחר כהן תלה: **דיסקרפא** • קריה: **דעבדי** • עבדים של ישראל היו ומכרום לעובד כוכבים ותנן (לקמן דף מג:) במוכר עבדו לעובד כוכבים יצא לחירות: **כלו מרוסף כפרפי** • כלו מלוסיפס החרובים עובדי כוכבים: **אמו** • העבדים: **לקמים דרבינא** • להחירן בבעות ישראל: **מפדרו מבני מרוסיכו קפפי**-חזרו על בני מלוסיכם הרשעים ובקשו מהם לכתוב לכם גט חירות: **לין לו תקנה** • , לחיסורא לבניו לי מורים, והא גמי כי זבניה פקע כספיה מיניה וחיסורא הוא להוה ליה גביה וחיסורא לית יכולה היא להוריקה לבניו: **כרב דימי סכילא לי** • דלמר לל יפתעבדו כה ופקע להו ממונא מיבה וקלמר כותבים לה גט שחרור: **פפ אמרם בלשון שחרור** • כדלמרינן במסכי' * קנין הפלי הוא ולכתבו לכו גיטא דחירותא כו' ותנן לקמן המוכר עבדו לגוים יצא לחירות אבל צריך גם שחרור להחירו בבת ישראל והלכתא כרבינא שגם היורש יכול לשחרר ואע"ג דליכא עליה אלא קנין אשר בלחודי' הוא עבדא דהוה לבי תרי קם חד מיניהו ושחרריה לפלגא דידיה אשר אידך השתא שמעי רבנן ופפשדי ליה מינאי כי אמרי' לקמן מי שהצין עבד והצין בן חורין כופין את רבו ושרשין אותו בן חורין וכותב לו שפר על חצי דמיו אזל אקנייה לבנו קמן שלהה רב יוסף בריה דרבא קמיה דרב פפא שלח ליה כאשר עשה כן יעשה לו נמולו ישיב בראשו אנן קים לן בינוקא דמיקרבא דעתיה לבני זוזי

מקודשת: **שטר מיכאן** • הכי לית מקודשת לי וקדשה בו: **דרבש בר רב שילא** • לקמן: **פשיטא מפש** • דלמי לאו למחרייה לה הוה מיעבד ליסורא על ידו: **ומיהו עכיד ליסורא**.

יצא לחירות* א"ל רבי יוחנן כל כך יש בידך ואני שונה הכותב שטר אירוסין לשפרתו ר"מ אומר מקודשת וחכ"א "אינה מקודשת" כראמר רבה בר רב שילא כשרבו הניח לו תפילין הכא נמי כשרבו השיאו אשה,ומי איכא מידי דלעבדיה לא מעבד ליה איסורא ואיהו עבד איסורא? אמר ר"נ בר יצחק הכא במאי עסקינן דאמר להצאי בו והתקדשי בו,רבי מאיר סבר *יש בלשון הזה לשון שחרור ורבנן סברי אין בלשון הזה לשון שחרור .א"ר יהושע בן לוי עבד שהניח תפילין בפני רבו *מיתיבי להה הימנו רבו,או שעשאו רבו אפוטרופוס,או שהניח תפילין בפני רבו או שקרא שלשה פסוקים בבהכ"נ בפני רבו ה"ז לא יצא לחירות? אמר רבה בר רב שילא כשרבו הניח לו תפילין בפני רבו יצא לחירות מדתמר לעיל (דף נח:) עבד שכרם מבית האסורין כו' ולא עוד אלא שכופין את רבו ועושה לאותו בן חורין ומאי קא משמע לן פשיטא לכופין לאותו ליתן לחשוב בשפחה ובבת חורין כמו מלין עבד ולין בן חורין וכן הא דתמר בירושלמי דהיכא דתמר שחרלו כופין את היורשים משום מצוה לקיים דברי המת תיפוק ליה משום לחשוב בשפחה ובבת חורין ובפ' בתרא דכריתות (דף כד:) לתניין דסבר *רשב"ג המפקיר עבדו ילא לחירות ולריך גט שחרור ומעובד גט שחרור לוכל בתרומה ומסתברא כיון דלוכל בתרומה דשרי נמי בשפחה ולכך נרלה לתין לו תקנה בבת חורין קתמר לבל בשפחה שרי: **צריך** ולין לו תקנה • תימה דתיקשי ליה מילידך דרבי יוחנן דתמר לעיל (נח:) עבד שכרם מבית האסורין כו' ולא עוד אלא שכופין את רבו לגמוה יש לו תקנה: **הא** לגמרה בלשון שחרור הכי נמי • תימה דלעיל קתמר מדרבי יוחנן לי הכי המפקיר עבדו ומת נמי יהא משתלח בלא גט דעבדו לגמוה והכא משמע דבעי גט ושמא לעיל לתיא כרב שמואל בר רב יהודה דלהכא לי נמי הכא בעי גט מדרבנן אלא יתמר לו עבדי לתה כדתמר לקמן לתד תנא ביולא בדתני לברייתא: **וכתב**

לגמוה דרבינא אמר לגו זיל אחדרו אבני מרווחא קמאי ולכתבו לכו גיטא דחירותא כו' ותנן לקמן המוכר עבדו לגוים יצא לחירות אבל צריך גם שחרור להחירו בבת ישראל והלכתא כרבינא שגם היורש יכול לשחרר ואע"ג דליכא עליה אלא קנין אשר בלחודי' הוא עבדא דהוה לבי תרי קם חד מיניהו ושחרריה לפלגא דידיה אשר אידך השתא שמעי רבנן ופפשדי ליה מינאי כי אמרי' לקמן מי שהצין עבד והצין בן חורין כופין את רבו ושרשין אותו בן חורין וכותב לו שפר על חצי דמיו אזל אקנייה לבנו קמן שלהה רב יוסף בריה דרבא קמיה דרב פפא שלח ליה כאשר עשה כן יעשה לו נמולו ישיב בראשו אנן קים לן בינוקא דמיקרבא דעתיה לבני זוזי

ס"ג ולא עוד אלא שכותבין את רבו וכותב לו רבו שפר שחרור

כו • כלומר לי לימר דמקדשי בו גרידא ולמי שחרורה מעיקרא לכל הפחות לימר לה למי בן ולהתקדשי בו וזה יהיה לך שטר שחרור ושפר לחרוסין גני מילתיה דלית שחרורה לגמי: **ר"מ סבר יש בלשון** • הכי מקודשת לי=לשון שחרור וה"ק הוי לשויה להתקדש לי בו ולהתקדשי בו: **שפיגים תפילין כפני רבו** • לין דרך עבד להניח תפילין דמ"ע שהזמן גרמה היא לילה ולא זמן תפילין הוא: **מפוטרופוס** - על ככסיו דלמי לית לה דמחרייה לה הוה מקיד ליה: **סרי זה לא יצא לחירות** • גרסינן: **אמרו לפניו** • לפני ר' יוחנן: **מי מפש מודש** • "דלמי שתעבדו" מיבו לשון שחרור ולא לשון הפקר לגמי לית יכריזוה בעבודתה לכל וולדות היולפין ממנה מעכשיו עבדים הם ותמלי כופין לשחררה ויפסידו ולדות מכלן ולהבא עלה קרי לה מכיהם כן: ה"ג כי לחמי רב שמואל בר' ולא גרסי' לגמי ופליג לגבי אמי' דימי ואמר לה כך אמר רבי יוחנן לגמי לית כך אמר: **ופוסקין לה קולים רוח** • ואם לין רוחה בתקרלה בלא שחרור ישחררוה: **לין לו תקנה** • לגמי לית לה בדבר שיש בו ממון: **מורים** • שלין יכולה לגמי לדבר שיש **ופפ כי מפש רב דימי בר'** • וכיון דלמי "דלמי שתעבדו" פקע ליה ממונא מיבה וקלמר "וכרסין כותבין לה גט שחרור": **מפוטפ פיש** • כדלמרן לעיל דהוה לי' גוי לשחרורה: **ופרכינן מפי מפוטפ** • דבב דימי דלמי לאב בלשון שחרור: **פפ אמר** • "הכי לית בה תורין" לי' הוו קפדי רבי אמי ורבי אפי אלמי: **כרב שמואל בר יהודה סכירא לי** • לאמר לי' יוחנן כן ולא לאמרו לי רבי אמי ורבי אפי אלמי, ולכיון דקאמר "יעשה לה קורת רוח" לי' מצו כת היולפין ממנה לגמי לאחר כהן תלה: **דיסקרפא** • קריה: **דעבדי** • עבדים של ישראל היו ומכרום לעובד כוכבים ותנן (לקמן דף מג:) במוכר עבדו לעובד כוכבים יצא לחירות: **כלו מרוסף כפרפי** • כלו מלוסיפס החרובים עובדי כוכבים: **אמו** • העבדים: **לקמים דרבינא** • להחירן בבעות ישראל: **מפדרו מבני מרוסיכו קפפי**-חזרו על בני מלוסיכם הרשעים ובקשו מהם לכתוב לכם גט חירות: **לין לו תקנה** • , לחיסורא לבניו לי מורים, והא גמי כי זבניה פקע כספיה מיניה וחיסורא הוא להוה ליה גביה וחיסורא לית יכולה היא להוריקה לבניו: **כרב דימי סכילא לי** • דלמר לל יפתעבדו כה ופקע להו ממונא מיבה וקלמר כותבים לה גט שחרור: **פפ אמרם בלשון שחרור** • כדלמרינן במסכי' * קנין הפלי הוא ולכתבו לכו גיטא דחירותא כו' ותנן לקמן המוכר עבדו לגוים יצא לחירות אבל צריך גם שחרור להחירו בבת ישראל והלכתא כרבינא שגם היורש יכול לשחרר ואע"ג דליכא עליה אלא קנין אשר בלחודי' הוא עבדא דהוה לבי תרי קם חד מיניהו ושחרריה לפלגא דידיה אשר אידך השתא שמעי רבנן ופפשדי ליה מינאי כי אמרי' לקמן מי שהצין עבד והצין בן חורין כופין את רבו ושרשין אותו בן חורין וכותב לו שפר על חצי דמיו אזל אקנייה לבנו קמן שלהה רב יוסף בריה דרבא קמיה דרב פפא שלח ליה כאשר עשה כן יעשה לו נמולו ישיב בראשו אנן קים לן בינוקא דמיקרבא דעתיה לבני זוזי

**דרב דימי אומר שאמר רבי יוחנן מי שאמר בשעת מיתתו "פלונית שפרתי אל ישתעבדו בה לאחר מותי" כופין את היורשים וכותבין לה גט שחרור "אמרו לפניו לבי אמי ורבי אפי אמי:רבי אי אתה מודה שבניה עבדים,כי אתא רב שמואל בר יהודה אמר רבי יוחנן מי שאמר בשעת מיתתו "פלונית שפרתי קורת רוח" כופין את היורשין ועושין לה קורת רוח,מ"ט *מצוה לקיים דברי המת .*אמר אביי המפקיר עבדו,אותו עבד אין לו תקנה,מ"ט גופיה לא קני ליה,איסורא הוא דאיכא גביה ואיסורא לבריה לא מורית א"ל רב אשי לאביי והא רב דימי א"ר יוחנן? לאביי כי אתא רב דימי א"ר יוחנן *והאמר עולא אמר רבי יוחנן *ורב חייא בר אבין אמר רב אחד זה ואחד זה יצא לחירות וצריך גט שחרור? א"ל *צריך,ואין לו תקנה אביי דאמרי אמר אביי *המפקיר עבדו ומת,אותו העבד אין לו תקנה,מאי טעמא

וכתב ליה גיטא דמיזתא על שמיה · לית הילכתא לרביע שמואל פ' המקנה את הבית (קמן נה:) דאמר כל שאינו יכול לכתוב בעצמו אינו יכול לכתוב על ידי אחרים ואפילו לכתוב שמו על גבי שטר חוב שלו ואפילו לכתוב שמו על גבי גיטו של עצמו ואפילו לכתוב שמו על גבי גיטה של אשתו ואפילו לכתוב שמו על גבי גיטה של אשתו שנתגרשה ממנו כבר

ויאמר לו עבדי אתה סופ · ויוליך לעז על בניו : **מגיה ממשחרר כופה** · שכר לבעל חובו על דמיו הוליך והזיק שעבודו ישלם לו : **מין במינו מייב כלוס במלוס** · הטוהגות בבני חורין יותר מבעבדים שלא היה קטי לו ולא יכול לשחררו : **על דמיו** · השולפים על החוב : **מיגו כופה** · מין עבד כופה לו שום שכר למאי עבד ליה תיהו לא גרס ליה ולא מידי : **מגיה ממשחרר כופה** · לו שכר על העוקף : **היזק שמיגו ניכר שמיט היזק** · ולפנין קמא לא שמיט היזק לפיכך אין לנו לחייב את המשחרר שלא בעבד לפי הנשתו מן השחרור : **שני רבו קרוי ליה** · תגיא דמקרי, בתמיה, דקתני "קופין את רבו" ומוקמת לה ברבו שני : **משחרר קרוי ליה** · מי הוי שחרורו שחרור : **ושטפא נפר** · ושוב כל השדה וגוף הקרקע מקולקל שהמים לפין עוד לעולם עליה : **שפיר נפא** · כך פיענוח : **לא יפא לך פרעון רבי** · לכל אמר לו "שם לא שלח ואין נוטלין מן המלאכה : **מיגו משלח נכסים** · כלומר שם שלח את שלוחו, מוכר את שלו ואין נוטלין מן הלקוחות ומסלקו לה בזוזי דמיין מכאן ולהבא הוא גובה : **בהיזק** שעבודו של חבירו קמיפלגי · וכגון דאמ"ל אין לך פרעון אפותיקי – לאחרים ושטפה נהר "אבני שפיר נאה", א"ר יוחנן אינו גובה משאר נכסים ואבוה דשמואל אמר גובה משאר נכסים אמר רב נחמן בר יצחק משום דאמרי שפיר נאה הוא אומר שמעתא דלא שפירן? תתרגם שמעתיה דא"ל "לא יהא לך פרעון אלא מזו" תניא נמי הכי העושה שדהו אפותיקי – לאחר ושטפה נהר גובה משאר נכסים, ואם אמר לו "לא יהא לך פרעון אלא מזו" אינו גובה משאר נכסים תניא אידך "העושה שדהו אפותיקי לבע"ח ולכתובת אשה גובין משאר נכסים רשב"ג אומר בעל חוב גובה משאר נכסים אשה אינה גובה משאר נכסים שאין דרכה של אשה לחזר על בתי דינין : **מתני'** *מי שחציו עבד וחציו בן חורין עובד את רבו יום אחד ואת עצמו יום אחד דברי ב"ה, ב"ש אומרים תקנתם את רבו ואת עצמו לא תקנתם – "לישא שפחה אי אפשר שכבר חציו בן חורין, גובין מן המשחר : **אשה** חיבה בת

גובה משאר נכסים לפי שאין דרכה לחזר אחר בתי דינין · פי' בקונט' דווקא הטילה אחריות על שדה זו וע"מ כן נישת ולא שיהיו כל נכסיו אחראין לה ולא תדע על מיזה לחזור מי קנה ליחזון ומי אחרון ותצטרך לדון עם כל אחד ואחד, וגרלה דשם מכר, מכרו בטל, דגמרי דלפילו בעל עלמו שמכר יכול לחזור ולבעל המכירה דהכי אחראין ביה במות בפ' אלמנה (דף סו:) גבי מכשפת שזה לבעלה דתניא מכרו שניהם לפרנסה זה היה מעשה לפני רשב"ג ואחר הבעל המכירה דהכי אחראין ביה במות בפ' אלמנה (דף סו:) גבי מכשפת שזה לבעלה דתניא מכר הבעל השדה מוליאה ושם מכרה השדה הבעל מוליא * וי"מ פי' דלפילו שם מוכר הבעל הוא עלמו מוליא דתקון רבנן שלא יתקיים המקח כלל וכבול לאחר שלא תעדת השדה לחזרוך מהם דרשב"ג לטעמיה דאמר הכא שלא לחזר אחר בתי דינים ולא דמי לשטר מכר נכסים של בעל שהמקח קיים עד שתבא השדה ותטרוף דהתם אין בכותבה מיוחדת עליהן יותר משאר נכסים ואי אינה בני חרי לא גבית ממשעבדי לבל הבא לפילו אינה יכולה היא לומר לו שקילנא שלא הני שנתייחדו לי על כן הפקיעו הכתוב מהמכר לגמרי דלא תהא נריכה לחזר אחר בתי דינין וכן מוכח בירושלמי דפליג ר' יוחנן ור"ל בגבלי ר' יוחנן אמר מכרו חיון מכורין ור"ל ר"ש לוקחין בחרומה מכרו ואת אמרת חיון מכורין והדר קאמר במתי פלינון במכרן לעשה ולא במכרן לעשה ומסיק דאתיא דר"ל כרבנן דאמרי הכא גובין משאר נכסים ור' יוחנן דרשב"ג הוי כמכרן לעשה חיון קיימין לבל מכרן לעולם דברי הכל חיון "קיימין ומתיישב לעיל ר"ש לוקחין בחרומה מכרו ואת אמרת חיון מכורין והדר קאמר במתי פלינון במכרן לעשה ולא במכרן לעשה ומסיק דאתיא דר"ל כרבנן דאמרי הכא גובין משאר נכסים ור' יוחנן דרשב"ג הוי כמכרן לעשה חיון קיימין לבל מכרן לעולם דברי הכל חיון "קיימין ומתיישב בהך פי' הקונטרס דהשתא שנפלו (כתובות דף פח:*) : **לישא** שפחה חיו יכול · ור"ת אפי' יכול ליטא שפחה הא חיון אי אפשר בלך פריה ורביה כדמוכח בפ' הבא על יבמתו (יבמות סב:) גבי היו לו בנים קודם שנתגייר ונתגייר דאמר הכל מודין בעבד שחין לו חיים ו"ל דאם היה יכול לקיים שבת כל דהו מעות מעות פרו ורבו למודיה לא הוה כפיק לרבו דלא מיחייב בה כיון דאשה הוא ור"ת ולימי עשה דפרו ורבו ולידתי לאו דלא יהיה קדש (דבריס כג) ו"ל דהכא אפשר לקיים שניהם על ידי כפייה ועוד דכי מיעקרא לאו לא מקיים עשה דלא בגמר ביאה דחזינן להתעבר ועוד דבדידה ליכא עשה דאפי' מיפקדא אפשר לה בביזועא בה ור"ת וימכור עלמו בעבד עברי דע"ש שרי בשפחה ואפי' אין לו אשה וביום הא מיכא למ"ד דרבו מוכר לו שפחה בשעת ויו"ל דאמר בחיזוא כאך (ב"מ עה: ע"ש) גר ומשחרר אין נמכרין בע"ע משום דבעיון עבד וכל אל מפשחתו ור"ת ויש מליה שפחה וחיה בה חורין כדאמרין בפ' אלו חבין (יומא פה: ושם) דפרדה שחבעה חין מרבעין עליה אלא מיכה ויו"ל דגבי בלאים לא אסר אלא מרי מיני וכאן הוו חד מינא אבל הכא אלא עבדות ומשחרר אין נמכרין ור"ת ויש ממוזרת דלא עבדות שרי בה

צב א ב ג מיי' פ"ו מהל' עבדים הלכה ד סמג עשין פו טוש"ע י"ד סי' כז סעיף ס:

צג ד מיי' פ"ג מהלכ' מיסורי ביאה הלכה יג סמג לאוין קכה:

בת חורין אי אפשר שכבר חציו עבד,יבטל, והלא לא נברא העולם אלא לפריה ורביה שנאמר °לא תוהו בראה לשבת יצרה אלא מפני תיקון העולם (ו) כופין את רבן ועושה אותו בן חורין וכותב ב"ה להורות כדברי ב"ש:גמ' *ת"ר המשחרר חצי עבדו רבי אומר קנה ורבנן אמרי לבה"ק °מחלוקת בשטר דברי הכל נפדרה או חופשה לא נתן לה °מקיש שטר לכסף מה כסף בין כולו בין חציו אף שטר נמי בין כולו בין חציו ורבנן *נמרי "לה' לה'" מאשה מה אשה חציה לא אף עבד נמי חציו לא אבל בכסף דברי הכל קנה. פדויה ואינה פדויה,לימא בהא קמיפלגי *דמר סבר הקישא עדיפא ומר סבר גז"ש עדיפא? לא,דכולי עלמא גזירה שוה עדיפא ושאני הכא דאיכא למיפרך מה לאשה שכן אינה יוצאה בכסף ת"ש אמר בעבד שיוצא בכסף,ת"ש יוסף אמר מחלוקת בכסף:דרבי סבר "והפדה לא נפדרתה"=פדויה ואינה פדויה ורבנן סברי *דברה תורה כלשון בני אדם אבל בשטר דברי הכל לא קנה מיתיבי המשחרר חצי עבדו בשטר רבי אוסר קנה וחכ"א לא קנה תיובתא דרב יוסף,תיובתא. (ביאור) בשטר הוא דפליגי אבל בכסף לא פליגי °לימא תיהוי תיובתא דרב יוסף? אמר לך רב יוסף פליגי בשטר וה"ה בכסף,והא דקא ממפלגי בשטר להודיעך כחו דרבי:וליפלגי בכסף ולהודיעך כחן דרבנן?כח דהיתירא עדיף ליתני שחרור בכסף ולהודיעך כחן דרבי:ולפלגי בשטר ולהודיעך כחן דרבנן?כח דהיתירא עדיף ליתני שחרור בכסף ולהודיעך כחן דרבי:ולפלגי בכסף ולהודיעך כחן דרבנן?כח דהיתירא עדיף ליתני שחרור בשטר

על שני שותפין · לכיון דאין ט כו אלא חציו לפי' רבנן מודו דקנה כי אמריה לפלניה דהא לית שייר מידי והוי כאומר דנפקא מיניה לעבד: **מתנוקת** · דלרבי ורבנן: **ופנים מליו** · דבעינן דניפוק כוליה מיניה כי' תמה: **אבל שיחרר חציו** · ומכר תחילה חציו לו כבת תחת: **סכומא נפלגי לגבי עבדיו** · שכאשר שני שותפים כל נכסיו לזה וכל נכסיו לזה וזיכה לפלוני אחד בבת אחת לשניהם דפלגי דלא קדם אחד לחבירו: **וכן מקבלין זה את זה** · לפי שכל אחד זכה בחצי חבירו: **פא דאמר כולו** · נקמייתא כגון שכתב שני שטרות כדפרישית וכל אחד כתב "כל נכסי לפלוני עבדי" ומודו רבנן דכיון דזיכה להם בבת אחת ונפקי בְּעַלְמָא מיניה קנו, **ובתרייתא**=דאמר חצי חציי בשטר אחד כתב חצי נכסי ק"ך וכן בשני לחבירו לפיכך לית קנו דהוה ליה כְּכל אחד שחרב חציו והדיוט חציו ולא מיבעיא כתב ומכר לזה והדר מכר לזה דלא קנו כדי מכר לקמת שייר פלגיה ולא קנה וכן נמי דלא תפילו מכר לשניהם כאחת לית קנו דכיון דאחי נכסיי כתב כל אחד דלמא מך פלגא כתב לתרוייהו

[ג"ל דנקמייתא]

ואיכא שיור: **מדקאני סיפא** · דבתרייתא: **ואם אמר חצי חצי לית קנו** · וסלקא דעתין דהכי קאמר ואם אמר חצי חצי נמי לית קנו: **מכלל דרישא דאמר כולו** · ואפ"ה לית קנו: **כשמר אחד** · לית קנה כגון כל נכסי לפלוני ופלוני עבדיי דכתיב* "לה' ולה' ולה" ולחברתה' יש שני נכסים מפורסמים בגבו אחד ויש שני עבדים מפורסמים בגבו אחד: **מאי פיריס** · דפרים סיפא לריסא דאמר חצי-חצי כדלמרן: **ס"ק** · כלומר לית פרוסי קמפרס: **לף כשני שטרות נמי לית קנו** · משום דשייר: **כלן בכת אחת** · ותרוייהו כדאמר 'כולו' והא דקתני קנו ממכר שני השטרות בבת אחת והא דתני לית קנו בזה אחר זה כדאמרינן בגמ' לקמן: **כדתניין מעיקרא** · בהך דיסכי כולהו: **דקרי להו עבדיי** · בשטר גופיה דקתני כל נכסי לפלוני ופלוני עבדיי שמע מינה לית שחרירייהו לדידהו ולופ"ה דסבר יכול הוא לומר להם שאר נכסים בלא שחרור: **שייר קרקע כל שהו** · דכתב 'חון מן הקרקע כל שהו': **לא יצא בן חורין** · דלא ידעינן כי קרקע שייר וכל 'כל שהו' דמרי' התם שייר וכיון דקרקעות לית קנה, לגופיה נמי לית קנה דלא פלגינן דיבורא הואיל ובאת דיבורא לחלק ליה—גופיה ונכסים, ופלגא דיבורא לית מיפקיים, אלא דכל פלגא נמי לית מיקיים: **ור"ש** · סבר פלגינן הואיל והזכיר 'קרקע' בשיורא דקרקעות הוא דלית קנה אבל הוא עצמו דליכא לספוקי בשיורא קנה: **מן מאחד מרבוא** · דכיון דלא פירש שיורא דמיין דמיירי ולדידיה לית הכא אלא חלק אחד מרבוא: **נגמו עור** · לתמני' דקאי מי שחציו עבד ט' ומיתרת בעלמא הוא: **יום של רבו לרבו** · אם ביום של רבו נגמו וכבר פדאם דמיו לרבו שור מסלע נזק דהייט פחת דמים: **פיסורו לא קמכרין** · דמיהני לחלתין לבל כל זכיית ממון כי היכי דמלחכתו תעלה בימים כן כל שבח ממון: **פמים** · בשור המועד דיגר מותן שלמים סלע וגבי בן חורין מותן חמשים דהייטו דמי ההזוג:

בעבד של שני שותפין ודברי הכל · וה"ת והא לר' אליעזר דבפ' החובל (ב"ק דף י·) אית ליה דכל שני שותפין בן חורין וכן עבד של שני שותפין [ופ' אליבא דר"ת] אין יוצאין בראשי ליביבים וי"ל דשותפין דהתם היינו לזה גוף ולזה פירות כמו מוכר עבדו ללמד ופסק עמו ע"מ שימשוך י' יום דהוי דומיא דהתם ואפילו לא פליגי ורבנן לו גוף ופירות יכול לשחרר חציו והא דקתמר התם חציו עבד וחציו בן חורין היינו למעשה אחרונה וה"ת והא תמיהא גופיה היא לעיל לתר' לימא דמפקיר עבדו יש לו תקנה בשטר וי"ל דשטר ודאי מפקיע הלימור דאמרינן לעיל מה אשה חלוטה ולא ממונה: **הא** דאמר חצי חצי · פי' בקונטרס שכתב בשטר אחד חצי נכסיי לך וכן בשני לחברו ופ' מסר בבת אחת לא קנו דלמא מך פלגא הוא דכתב לתרוייהו ואיכא שיור וקשה לרבינו שמואל דהא מדקתמר כל נכסי משמע שמפרש בשטר שאין בו שיור אלא שמא יש לומר דרבינו שמואל סבר דכל שטר שכתב חצי חצי הוי כאילו כתב כל נכס

וישור ליט מצלם חלת מזק · יש רוצים לפטור את השוכר לו שוחל סום מחבירו לפי· הזק בפציעה ונתבטל הרצה ממלאכתו כיון דסופו לחזור להתרפאות כי היכי דהרשין *את בעמיתו ולא שור בעמיתו ה"נ דהשין את שיש בשור ואין לחלק בין שומרים לחדש המזיק מדפריך בב"ק (דף ד:) *ומו שומר חנם והשואל כו' חדש דחזיק שור הוא והא דפריך בריש הגחלקין (סנהדרין פד:) הכחישה בחבריס ה"נ דלח מיחייב היינו בהכחשה דלח הדרלח וכ"ח לומר דלח שייך שבח חלח בחדש דשבחו לח הוי בכלל מזק דמשום שבח לח פחתי דמיו כל כך חבל שור פציעת דשבחו בכלל מזק הוח דפחתי דמיו ומחמלה כשהוזק שמין לומו כמה דמיו פחוחים לימכר: **מאי** לחו כמשמע לחכרוכה · ולעיל לח בעי לחוקומי הח דעתן חני קנס לרבו למשמה לחכרוכה דקנסח לרבו מעשה ידיו לעלמו והח דעבחו שור יום של רבו לרבו הוי למשמה רחכרוכה עכ"ל ר"ח ועיין בחוס' ד"ה חבלי ועיין בחוס' ב"ק (דף ד: ד"ה מי) ובחוס' ר"ה (דף ג. ד"ה ר"ש) ובחוס' ב"ב (דף נד. ד"ה ר"ש) ובחוס' ב"ק (דף ד: ד"ה מי) ובחוס' ר"ה (דף ג. ד"ה ר"ש) ובחוס' ב"ב (דף נד. ד"ה ר"ש) ובחוס' ב"ק (דף ד: ד"ה מי) ובחוס' ר"ה (דף ג. ד"ה ר"ש) ובחוס' ב"ב (דף נד. ד"ה ר"ש)

חבלי היה לחבירי יהבי ליה לרביה · חע"ג דמעשה ידיו לעלמו כיון דקנסח לרבו חבלה נמי לרבו דמה לי קטליה כולו ומה לי קטליה פלגא: **הואיל** ומדרש חכמים הוח· חומר ר"ח דחיישי' שמח ימלחו בשוקו ויחמר לו עבדי חתה לבל בשן ועין לח חיישי' דזיל קרי כי רב הוח: **מעובב** גט שחרור חוכל כו' · כך בעית לח לחיח חליבח דר"ל דרישי פרק בחרלחדכריעות (כה:) (ו) דחמסקין חליבח ו) דרשב"ג דמעובב גט שחרור חוכל בחרומה לי נמי יש לחלק להחס במעובב גט שחרור ע"י הפקר חוכל בחרומה כמו שמוחר בשפחה כדפריסיס לעיל(ג) והכח לייר בחליו עבד וחליו בן חורין: **דרר** לחו חוכלים בחרומה · והח דלחמרינן בפ"ק דכחוחות (דף יג:)גבי עשרה כהנים ופי' חחד מהם ובעל הולד שחוקי שמשחיקין לחותו מדין כהומה מדכחיב והיתה לו ולזרעו לחריו שיהח זרעו מיוחס לחריו הח לחמרינן בפ' נחלין על החלוסה (יבמות דף ק:) דזרעו מיוחס לחריו דרבנן וכי גזור רבנן בזעות בישוחין לח גזרו לי נמי הכח לחחר שנולדו נחעברו: **עבד** שמכרו רבו לקנס כו' · מכר קנס של עבד לח מיבעיח ליה דחפי' לי"מ לח קי להח לח יבחיבי דחחי דהקחמרי' וכ"ם לרבנן חלח במכרו רבו לקנס מיבעיח ליה דלימח חפי' לרבנן קי כמו דקי לפירושו כדחמרי' הח קחי שור והח קחי עבד חו דלמח חפי' לי"מ לח קי דלח דמי [*לפירוח דקל] שהפירות יולחים מגוף הקרקע ויעבידי לחחו חבל קנסח מעלמח לחי ולח עבידי לחחי:

ג) [ג"ל דף"ק דרשב"ג] מי

[ג"ל ושל]

צח א מיי' פ"ב מהל' חובל ומזיק הלכה יח סמג עשין ע טוש"ע ח"מ סי' תכ סעי' י:

צט ב מיי' שם פ"ד סל' י"ב סמג עשין פ טוש"ע י"ד סי' רסו סעי' סב:

ק ג מיי' פי"א מהל' אישות הלכה ג ובגירש דבריס סמג עשין סו:

קא ד ה מיי' פ"ה מהל' עבדים הלכה יד ופ"ד מהל' חובל ומזיק הלכה יא טוש"ע י"ד סי' רסו סעי' נע ועי' בב"מ:

קב ד מיי' פ"ה מהל' עבדים הלכה ד טור ש"ע שם סעי' כז:

קג ז מיי' פ"ע מהלכות תרומות הלכה ה:

קד ח מיי' פב"ג מהל' מכירה הלכ' ג טור י"ד סי' רסו:

תוספות רי"ד

חניא כל כ"ד ראשי אברים עבד יוצא בהן להיחרות וצריך גט ש חרור דברי ר"ש ר"ם אומר אינו צריך ר' אלעזר אומר צריך ר' פרנון אומר אינו צריך רבי עקיבא אומר צריך המכריעים לפני חכמים אוזרים נראים דברי ר' פרנון בשן ועין הואיל והתורה זיכתה לו ודברי ר' עקיבא בשאר איברים הואיל וקנס חכמים הוא קנס הא קרא דקרשי' אלא הואיל והוא מדרש חכמים · פי' בפ"ק דקידושין ילפינן כלל ופרט וכלל כי יכה כלל שן ועין פרט לחפשי ישלחנו חזר וכלל · כלל ופרט וכלל מה אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש מומין שבגלוי ואינן הוזרין אף כל מומין שבגלוי ואינן הוזרין ורבה כל כ"ד ראשי אברים והם כ' אצבעות ידיו ורגליו שתי אזנים וראש הנחוחם וראש הנוויה (לקו' דקר ע"ג ד"ה ואשי) וראשי דדים באשה: (ואח"כ ר"י נדקל לפירושו תוספות או"ז)

הגהות הב"ח

(ו) חוס' ד"ה מעוכב וכו' דמסיק חליבח דרשב"ג וכו': (ב) בא"ד כדפריס' לעיל ל"ב ובפ' מ ע"ש בד"ה מחו מעבד:

[ג"ל שפעמן כך ליתח בקדושין וכן מוכח מחוס' ב"מ מח: ד"ה מסומה] וכן מסוס' כחוחות מב. ד"ה הפלח

[קדושין כה:]

[יבמות נב.]

[כ"כ מח.]

[קדושין כה:]

יבמות נס. [וע"ע חמוכה מ·]

[כך דכחבח שבחבכו וכו' מחני' ליח ביבמות נס. ועי"ע חמוכה מ· וכבן סלי"ה דמייחי לה מעמיה דרב מבשיא ס"ם בכחב שבחבכו וכו']

[יבמות נב.]

[נעיל יג: וש"נ]

גליון השו"ם

גמ' חחון קרינח ביה · עי' חגיגה ד' ד ע"ח חד"ה לח נלרכה : חר"ה מעוכב וכו' · עי' בכחב"ן בחלחמות פ"ב דכרכות בחיעויל דבפיס בבבחמ"ז חלרייחה : ד"ה עבד וכו' ועבידי דלחו · ע' ב"מ ד' נב ע"ב חד"ה כגון :

[יבמות נב.]

וחני כופר · דלד חיכות : **ליורשיו** · ולקחן פריך יורשין מכח ליה : **ונמחס** · יבמה : **ופופה לחוור** · ומיימין ליה כמה דמיו פחוחים בבך למכור עבקיו בשוק ואס יוס של רבו היה יבחן הכל לרבו ואס יוס של עלמו היה הכל לעלמו : **סניפת נחבי** · דלמר בב"ק (דף פו·) חורה חור בחדס שחבל בחבכו בעין זה : **נוחן לו שבח גדולה ושבח קטנה** · שבח גדולה הן פחח דמיו לימכר עבקיו בשוק והוח 'מק' ולהכי קרי ליה 'שבח' שפחחח דמיו של עבקיו חיט חלח משום שבח שחיט רלוי לעשות מלחכה בשחי ידיו עד זמן שחמוור יהו חלח לשמור קישוחים יהח רלוי לחחר שיקל ממט כחב המכה קלח שבח קטנה' הייט כלומר הוח חומר קישוחין שנחנו לו כל ימי חליו שיכבד במטה ממחח חולי זה שחיט יכול לשמור קישוחים : **שפיר** · דכיון דשייך דין 'מק' במכה־ו מחייב שור עלה וכיון דלח כליח קכנח לגמרי־יום של רבו לרבו יום של עלמו לעלמו : **שבתו של כל יום ויום** · ולח כלן פחח דמיס הולל וסופו לחזור חלח לפי שבח של כל יום יהן לו כל יומי חס כפי מלחכה שהיה רגיל בה וכשיעמוד ויהח רלוי לשמור קישוחין ישמור קישוחין וזה יהן לו פחח השכר: **מלי שור סוף** · כלומר הולל ולחס החוכל כך היו מצלם מק חלח שבח, שור פטור לגמרי ,דה' דבריס,גבי חדס כחיב ולח גבי שור דכחיב (ויקרח כד) חיס כי יהן מוס בעמיתו' ולח שור בעמיתו : **ומיבעיח ליממ** · הח דלמרן לעיל "יוס של רבו־לרבו" כשהכהו חדס : **ומיבעיח ליממ** · לעולם בשור ובחביי דלמר שייך בה דין מק וחקמקים מיבה לרבח: **הך מימרח** · בעלמח היח ולימה לח מצלה ולח בריימח : **ומימרח** · רבח לחמר לך דהח מימרח לח ס"ל : **מעובב גט שחרור** · מחוסר גט שחרור כל הך דלמרי' דהו ר"ילחו לחיבות ולהן לרבו עליהס חלח בלריכין גט שחרור" כגון מקדיש ומפקיר ומי שחיט בן חורין לחמן "קנס" · שלבים כסף לרבו חס נגמו שור : **מלי נלו כמצה לחרוכה** · לחחר שחזרו בית הלל להורות כשמאי חת רבו ולהפי הכי מקיל 'קנס דלך עבדוית' כל זמן שלח נכחב הגט : **כמצה לחצומה** · דלית ליה בופין ולהן נמוך הוח : **ספיל** · רבו שיט של עבד כענעי ולח"ב סיימה חת עיט: **יולח בשיט** · לחירות וקס"ד לריך גט שחרור וכי סיימה עיט קודם גט טוען לו דמי עיט כבן חורין : **כבולן** · עבריס ולרבנה רלחי חבריס החמורין בחמ' נגעים (פ"ו מ"ז) לענין שחיק מטמחין מגוף מחיה רלחי חלבעות של ידיס ורגליס ולחס החוסס ולחי

עבד יולח בסן לחירות · דמומין שבגלוי הן ואינן חוזרין כסן ועין ולחחרבו [כבלל ופרט וכלל] בפ"ק דקידושין (דף כד:) : **סמבריעין** · דעמ רחמנח · לענין חרומה : **מוכלין בחרומה** · שניסס ממה נפקל לחד כהן וחד עבד כהן : **ומולקין חלק ל'** · בירושלמי (דף נס:) מפרשים חלק כלחד שחין נוחנין להס חרומה בגורן לזה בלח זה דקסבר חין חולקין חרומה לעבד כענעי בגורן חלח ל"ב רבו עמו דלמחי חמי למימר כהן הוח ומסקו ליה ליוחסין והשחח לח חמי לחסוקיכו הוח ואין לרבו רשות עליו דלח ידע מי מייניה עבד ולריכין שיחברבו זה לח זה וקחני סיפח הגדילו התערובות מסחברין זה לח זה וקחני חוכלין בחרומה : **שחברו רבו** · לחחר : **נקנס** · שלס יגחנו שור יהח קנסו שלו חבל דחתר דבריס לח מכרו : **מכור** · לקנס מיהח: **חו לח מכור** · ולס נגח,קנסו לרבו רחשון לחין לחדס מקנה דבר שלח בח לעולס : **מיבעי ליר"מ** · דלמר לחדס מקנה דבר שלח בח לעולס חלמוד לומר לחשה חרי לח מקודשח לי לכשחגייר כו' (קדושין יף סג·) : **פירות דקל** · המוכר פירות דקל עד שלח מנטו דפליגי בה "רב הונח ורב נחמן חליבח דר' חחיר : דילמח

מאבד ◇ **תשובות בב' כיוונים** △▽

נ"ב ◇

עבד ◇

נ"ב ◇

עבד ◇ **שאכרו רבו לקנס** (דף חאת המכיר)

דלמא מודה · בב"ד קודם העגדלת עדים ומודה בקנס פטור: **ויליד ביום מס מ"ל** · לענין תכילת תרומה ויליד ביום מס יתלכו בלחמו' יליד ביתכן שפחתו: **מילו כן** · דלת כתיב מלת קנין כספו הוא יאכל בו': **אף קנין כסף תע"פ שלינו שוה כלום** · כגון שנעשה מוכה בתין: **מי מיכת עבדת דלת מזדבן** · כפרוטה: **לקנסא** · שתם יגתט שור יטול שלשים כסף: **בערפה** · שתין משלמין עליו קנס דגברת קטילת הוא: **ופת מזי למיקס קמיה** · לשרתו תע"פ שנתחכה רגלו למעלה מן התרכובה לו ניקב קרום המוח לתוי לשירות קל: **במעון** · דמותים והוי כמי מרפה דלתו בר קנסת הוא: בקדושין למרינן התקדשי לתני מקודשת תנייך מקודשת לי תינה מקודשת הכת מי הוי קדושין תו לת: **עם תמלא לומר** · כלומר לי בעית למפשט מדקיימת לן "התקדשי לתני= מקודשת לי דלא" דהתם בר תורין הוא ותזיל לכוליה והכי קתמר לה לי בעינא נסיבנא תחריתי בהדיך תבל הת לת תזיל לפלגת דעבדות דידיה: **ועם תמלא לומר תנייך מקודשת לי לינה מקודשת** · ובעית למפשט הת מינה דכי היכי דמקדש תני תשה תינה מקודשת הוזיל דלת מצין למימר דהכי קתמר לה דתקסיב תחריתך בהדי לינתתך לת תזיל לפלגת דעבדות דידיה הת דלת הוה קדלים הכת נמי תני תים שקידש לת הוו קידושין דלמא דהתם שייר בקנינו דהוה ליה לקדשה לכולה תבל הת לת שייר מידי דכל מה דתזי למעבד עבד: **כשעשאו עריפה** · דהוה ליה כממן דקטליה ויהב ליה לנפשיה: **ועוד כופר הוא כו'** · דשלמת קנס דלת כתיב ביה מיתה תלת גניתה שנאמר "תם עבד יגח השור וגו'" (שמות כא) תיכת לתוקמיה כשעשאו טריפה תבל בכופר של בן תורין, כתיב "והמית תים תו תשה": **רבתי ניטול** · דפלגת לתו בר קנסת הוא תלת בר כופר: **ותין לו** · שהרי מת, ויורשים תין לו שיגבו וזה המזיק יכה במה שגבו ולעולם בשמת וה"ק מתן תני קנס לרבו תתי כופר דתוי ליתן ליורשיו תם היו לו יורשין: **לוקי תמורת עליה** · הענמיד מתורגמן לפניו לתזור ולדרום: **ושמכלה סותם** · כלומר כך התחיל בדרשה מקרת כתוב "והמכלה הזאת תחת ידיך" בתכני יהושלים שפשקה תורה משה והיו שותלין לתבריהם "שתלה לך, קלין תהיה לנו והמכלה הזאת תחת ידיך" כלומר דבריה שתושין כשתלה, שלך הן=שתהה בקי בהן תמור לנו ותהיה קלין, והמכלה הזאת=דברי תורה שתין תדם עומד על תמיתתן עד שיכשל בהן להורות טעות ויכלימוהו והוא עתין לב ומביץ התת ידיך הן, לף תני כשכלתי בהורתי ותזכרתי בי: **ואם לאחר תדם לומר** · תשובה לדבר זה שתתה שתנינו בתם' כריתות (יח·) "והפדה לת נפדתה" שפשה תרופה תיזו זו "פדויה ותינה פדויה" תניא בת תורין המאורסה לעבד עברי והוה הדין לכל ישראל תלת תורת תמלת נקט משום דעבד עברי מותר בשפחה: **תלמת בת מאורסי היא** · מדקתני מאורסה: **תמור לו** · וכי סבור תתה שתן תירושין ממש: **כלך תגל רבי ישמעאל** · דתמר התם דכרה תורה שלשון בני תדם ובשפחה כנענית שלת נפדיה כלל קתשתני קרת: **תמאורסה לעבד עברי** · וכי שפחה כנענית גמורה בת קדושין היא הת תמורה בעלמת היא עם הדומה לתמור: **מיוחדם** · וגזירת הכתוב היא דמחייב עלה תשם הוזיל וייחדוה לעבד עברי המותר בה: **ומוזר ונחקדשה לשמעון** · לתחי ובתי לראובן, ורלובן לת גירשה: ואין

דלמא מודה ומיפטר ותבעי לרבנן עד כאן לא קאמרי רבנן "אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם" אלא כגון פירות דקל דהשתא מיהא ליתנהו אבל הכא הא קאי שור והא קאי עבד, מאי? אמר ר' אבא ת"ש **וילידי** בית" מה תלמוד לומר, אם קנין כספו אוכל יליד בית לא כ"ש? אילו כן הייתי אומר מה קנין כספו שיש בו שוה כספו אוכל אף יליד בית שיש בו שוה כספו אוכל, ומנין שאע"פ שאינו שוה כלום ת"ל יליד בית=מכל מקום ועדיין אני אומר יליד בית: בין שיש בו שוה כספו בין שאין בו שוה כספו אוכל, קנין כספו: יש בו שוה כספו אוכל אין בו שוה כספו אינו אוכל ת"ל קנין כספו ויליד ביתו= מה יליד בית אע"פ שאינו שוה כלום אוכל אף קנין כספו אע"פ שאינו שוה כלום אוכל

ואי סלקא דעתך עבד שמכרן רבו לקנס= מכור מי איכא עבד דלא מזבין לקנסא, אין איכא עבד טרפה, והא חזי למיקם קמיה? במנוול ומוכה שחין אבעיא להו מי שחציו עבד וחציו בן חורין שקידש בת חורין מהו: אם תמצא לומר בן ישראל שאמך לבת ישראל *דהתקדשי לחציי= מקודשת-דחויא לכוליה הא לא חזיא לכוליה ואם תמצא לומר בן ישראל המקדש חצי אשה =*אינה מקודשת-דשייר בקנינו והא עבד לא שייר בקנינו, מאי? ת"ש **המית** מי שחציו עבד וחציו בן חורין נותן חצי קנס לרבו וחצי כופר ליורשין ואי אמרת קידושיו=לאו קידושין יורשין מנא ליה? אמר רבא באומר לבנה אתקדש לי כשעשאו טרפה, ומאי "יורשין" נפשיה? ואמר רבא שתי תשובות בדבר חדא "דיורשין" קתני ועוד "כופר" הוא ואמר ריש לקיש כופר אין משתלם אלא לאחר מיתה? אלא אמר רבא ראוי ליטול ואין אמרן רבא בשם שהמקדש "חצי אשה" אינה מקודשת, בך "חציה שפחה וחציה בת חורין" שנתקדשה אין קדושה קדושין דרש רבה בר רב הונא בשם שהמקדש "חצי אשה" אינה מקודשת בך "חציה שפחה וחציה בת חורין" שנתקדשה אינה מקודשת, א"ל רב חסדא מי דמי: התם הבא לא שייר בקנינו, הדר אוקים רבה בר רב הונא אמורא עליה ודרש: והמכשלה הזאת תחת ידיך אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בהן אע"פ שאמרו המקדש "חצי אשה" אינה מקודשת "אבל "חציה שפחה וחציה בת חורין" שנתקדשה, קדושיה קדושין, מ"מ התם שייר בקנינו הבא לא שייר בקנינו אמר רב ששת בשם שהמקדש "חצי אשה" אינה מקודשת בך "חציה שפחה וחציה בת חורין" שנתקדשה אין קידושין. קידושין ואם לחשך אדם לומר *איזו היא שפחה חרופה, זו "שחציה שפחה וחציה בת חורין" *המאורסה לעבד עברי אלמא בת איתרוסי היא אמור לו כלך אצל *ישמעאל *שהוא אומר בשפחה כנענית המאורסה לעבד עברי ונשפחה כנענית בת איתרוסי היא אלא מאי איית לך למיכל "מאורסת"-מיוחדת הבא נמי מאי "מאורסת" מיוחדת אמר רב חסדא "חציה שפחה וחציה בת חורין" שנתקדשה לראובן ונשתחררה וחזרה ונתקדשה לשמעון ומתו שניהם, מתייבמת ללוי ואין

מי תיכת ליה מי תיכת עבדת דלת מזדבן לקנסא · ות"ת כי תמר נמי דלתו מכור תקני ליה מי תיכת עבדת דלת מזדבן לקנסא שיוכל למכרו טלו לגמרי וי"ל דלת יתמת קונים שיקטוהו לגמרי תפי' לת יקטלהו לפרנסו שיוכל לומר עשה עמי ותיני זכך מ"מ מתמנעי תיכני לקטוהו שלת יהת רגיל לגלם תבל תם מכרו לקנסם מכור זמין דזבני ליה וני"ל דתפי' מוכרו טלו לגמרי ליטו מוכר להת ליטו שוה כלום ותיטו מוכרו לגלם לקנסם ולקנסם ליטו מכור

אם תמלת לומר התקדשי לתני מקודשת · וגבי תשה קתמר תם תמלת לומר תנייך מקודשת לי תינה מקודשת והוי מלי למימר תיכת מקודשת תלת בתמת נקט דהכי מסיק בפ"ק דקידושין (דף ז'): **ואי** תמרת קדושין לתו קדושין יורשין מנת ליה · תימה דמה תולה יורשין בקידושין והלת בעו מן הפטויה יורשו כלתמר (יבמות דף ק:) גבי עשרה כהנים שפירים תחד מהן ובעל דהולד שתוקי שמתקנין תותו מכשרי תבין משום דלת ידעי' תנשה מעו ותפי' בעו ממזר מעורה דלת תפסי בה קידושין תנן בפרק שני דיבמות (דף כט·) דהוי בעו לכל דבר והייטו ליורשו והכת לי תפסי בה קידושין גרע טפי דתתי לד עבדות ומשתמש בת"ת כדתתרינן [בהתולן] (שם דף תט·) וי"ל דסבר הת"ס לתם תיתת דלתו בר קדושין הוא תין בעו מתייתם תחריו ולת דמי לעריות דתפסי בה קדושין לעלמת תבל תתי דלתו בר קדושין הוא בשום מקום תין הבן מתייתם תחריו: ואין

תוספות רי"ד

מי שחציו עבד וחציו בן חורין שקדש בת חורין מקודשת היא משום צד חירות שבו ואפילו אם תמצא לומר המקדש אשה לחציו אינה מקודשת התם משום דשייר בקנינו הבא לא שייר בקנינו דהן נמי שפחה וחציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה מישראל קדושין משום צד חירות שבה. ואפילו אם תמצא לומר המקדש חצי אשה אינה מקודשת התם שייר בקנינה הבא לא שייר בקנינה

גליון הש"ס

גמ' מי תיכת עבדת כו'- עי' ערכין ד' כע"ב תד"ה לתחויי מעון: שם מי שתיכו עבד ותניו בן חורין · ע' יומלמי פ"ת דפסחים לכה ה: שם ומתו יוכיו נפשיט: עי' פכ"ת בפפרו מיס תייס בתכוכותיו סימן ב: שם תמר רכת שתי תשוכות · עי' פפחים ד' עת ע"ת וב"ב: שט ומתו ר"ל כופר · עי' ב"ק ד' מג ע"ב:

קה א מיי' פכ"ג מהל' מכירה הלכה ה סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רט סעי' ד:

קו ב מיי' פ"ו מהל' תמורות הלכה ה סמג לאוין רכד רכה טור ש"ך סי' שלת:

קז ג מיי' פ"ד מהל' תישות הלכה יז סמג עשין מת טוש"ע תס"ע סימן מד סעי' יח:

קח ד ה מיי' שם פ"ג הלכה ט סמג שם טוש"ע תס"ע סי' לת סעי' ת:

קט ו: מיי' פי"ת מהל' מכירה ממון הלכה כ סמג עשין סז טוש"ע י"ד סי' רפז סעי' סב:

קי ח מיי' פ"ד מהל' תישות הלכה טז סמג עשין מת טוש"ע תס"ע סי' מד סעי' יג:

קיא ם מיי' שם הלכה יז ופ"ג מהלכות תישורי ביתה הלכ' ג סמג לאוין קכה:

קיב י מיי' פ"ו מהל' יבום הלכה לת סמג עשין נפ טוש"ע תס"ע סי' קעד סעי' ו:

מפרשים

שאילה: מה דין חד' דרך חד' בן חורין שקידש בת חורין

אכנה

(המשך) (ראה ק"ק-דאקדושין)

ניגוע כלי/אכנה

ניגוע ואהילה ניגוע בחלב טהור נותן בת חורין

נוגע/אהיל

ניגוע ואהילה בת חורין שנתקדשה לעבד עברי

ניגוע בחלב טהור

ניגוע בחלב טהור

ניגוע בת חורין שנתקדשה לעבד עברי

קיג א מיי' פ"ד מהל' מאכלות אסורות הלכה טז סמג עשין מה טור ש"ע יה"ע סי' מד סעי' יב ושם :

קיד ב מיי' פ"ג מהל' מיאוסי ביאה הלכה יג סמג עשין פו טוש"ע יה"ע סי' קעיף פ :

קטו ג מיי' פ"ח מהל' עבדים הלכה ח סמג עשין פו טוש"ע יה"ע סי' רסז סעיף פ :

קטז ד מיי' שם הלכה ב טוש"ע שם בהג"מ :

קיז ה מיי' פ"ג מהל' מאכלות אסורות הלכה יז :

קיח ו מיי' פ"ח מהל' עבדים הלכה ב סמג עשין פו טוש"ע יה"ע סי' רסז סעי' פ בהגה"מ :

ואין לי קורין כה לשם שני מתים · וה"מ והכא מאי נפקא מינה לן היכא דאמר שני מתים הא לחמרין בפ' ד' לחין (יבמות דף נה:) דזיקת שני יבמין דרבנן גזירה שמא יחמרו שני יבמות הבאות מכיח לחד מחיבמות וזה לא שייך הכא ו"ל דהשם במחמר דרבנן הויא זיקת ב' יבמין דרבנן לכל בעלמא הוי דלמרייתא : **מה** נפשך לי קידושי דלמחר כו' · פי' בקונטרס למשום פלוגתא דלמחרי דלעיל מספקא ליה מי מיגייהו הוו קידושין וקשה דרב מסדא גופיה פסיקא ליה דהוו קידושין ורבה בר רב הונא כמי מחר בו מכח דברי רב מסדא וגרסה דמספקא ליה לי גמרי קדושי דלמחר לי פקעי : **גמרן** קידושי דלמחר · והא דלחמרי' בפ"ק דקידושין (דף ז·) בהמה על שני שותפין הקדיש חציה וחזר ולקחה והקדיש חציה כו' הא לית הקדישה לית לה גמרי שהרי השם דהפסיד שתערבה ויהיו חציה דמיה הקדש וחציה חולין לכל הכח דלי לפסיד שהרי חציה מקודשת דכי יקח חיש השם כתיב לה חני השם מסתבר למימר לו גמרי לו פקעי ותע"ג דהשם מדמי למקדש חני השם לה קשה מידי דמיימי שפיר היכא דלימא דעד אחרת לה פסיקו פסקו לה מי גמי לימא לגמי דלמימר דכהמה על שני שותפין שמייר בקנייו קלת שהרי בהמה היתה בת הקדש לפיכך לה גמרי לכל הכח חציה שפחה לה היתה בכלל קידושין : **אבל** אם כתב עליו חלוט זהו שחלוטו · וה"מ הא דלמר למימר לעיל (דף מ·) המפקיר עבדו חין לו תקנה לחיכוחא דלימא גביה לה מי מקני ליה וכלן משמע דים לו תקנה בשטר ועל כרחך לה משחרר ליה עד שיברח דאי לאלתר חייל השחרור היכי מזכין ליה ומשר ליה לעובד כוכבים להשתעבד בו ו"ל דלא דמי למפקיר דעובד כוכבים לה קני ליה אלא למעשה יליו ולכתי פם ליה גבי ישראל ממונא דקני ליה לקנם ולוולדות ולה הפקיעו ממנו מכמים עד לחר שיכתוב לו גט שחרור : **הא** לגופה · פי' בקונט' גבי עבד קבע לו זמן שאם לה יפדנו יהא גופו חלוט לעובד כוכבים ומשעבד משתעבד בו וכיון דמזלזל בתקנתא דרבנן קנסוה חע"ג דלא מטא זימניה וגבי שדה לאלתר חייל השחרור דלא מטא זימניה דלא מזלזל בתקנתא דרבנן : **נמי** לגופה · ולקמן פריך לה מי גמרי קדושי לחמרי דלא מטא זימניה ומשני דלא דמי דהתם לא קשה מידי דמיימי דלמר למימר דלא מטא זימניה לא מהני ליה הפקעה דהא לגופה קא חזר ומקני ליה אבל הכא דמטא זימניה ולא מהני ליה הפקעה דהא לגופה קא חזר ומקני ליה ואיבעית לפרש דלעולם לא מטא זימניה ומשום דלא מהני ליה הפקעה דהא לגופה קא חזר ומקני ליה ולא מהני ליה הפקעה דלמר למימר דלא מטא זימניה לא מהני ליה הפקעה דהא לגופה קא חזר ומקני ליה ואיבעית לפרש דלעולם לא מטא זימניה ומשום דל

סבי גרסינן **ופיבמים פימע בשלוח על מנת למשכנו ולא פשכנו** · לא לשלוח כגון שלוח העובד כוכבים מישראל על מנת שאם לא יפרע לזמן פלוני הא משכנני מקרקע זו ואהא שלך והא דקתני פשורה מן המעשר "כל זמן שלא בא ישראל ומשכנו דאע"ג דמעמא זמיני הויא בחזקת העובד כוכבים ואם היה ישראל טוטל פלק בפירות פשורה מן המעשר וגבי עבד כי היא גוונא קאמור רבנן לישראל ואע"פ שלא משכנו העובד כוכבים עדיין בעבד זה קנאוהו חולין ועבר זמנו ולא פרע · **נגמו** · העובד כוכבים לעבד : **בשובו** · שהיה לו על ישראל **והוא לא מכרו לו ולא נתנו** עליו : **פיקבינן** · בשעה שישראל מופקרין להריגה ואתר לעובד כוכבים "שם קרקע זו ולו עבד זה והגיחני": **לא יצא לחירות** · לאותם הוא וליכא למקנסיה : **חייב לעשר** · עליה דהוי כמוכר : **באנפריות** · הפסד : **דקא משתרשי ליה** · הרי נכנה מהם שפורע חובו הילכך לעניין לישתחייב במעשר ומיהו גבי עבדו, קנסוה משום מכירה היא וזה לא מכר מדעתו אלא שלא לרצונו גבאו ואמתי קנסוה : **פרסנג** · מליק ושם עליות ומכרו לו בדמי לפרפרותו שהשליל עליו : **היה לו לפיים** · בדבר אחר : **ולא פיים** · ומסרו לו מדעתו : **לשלשים יום** · ולאחר שלשים יחזור לו : **לפרסנג עובד כוכבים** · וקס"ד לעבוד עבודת הפלך עד זמן פלוני ולפוכ : **חוץ ממלאכתו** · גופו קטי לך ובלבד שלא תשתעבד בו שלא מכרו אלא להשיאו לשפחתו עולדות **דהשתא** לא מפקע ממלוה לחלל שבתות ס"ע מכרו למלאכתו חוץ מפשבתות וימים טוביס מהו : **לגר תושב** · שקבל עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים ולוקל נבילות : **עשוה מיפא** · מתנית' : **חדש** · משהר בעיח : **עיין כמכילתך** · במשנה הסמורה לך לידע מה נעשיב : **המוכר ניתו לעובד כוכבים** · בתרן ישראל דאמר קרא "לא תחנם" לא תתן להס חניה בקרקע (ע"ז דף כ.) : **ולוכה** · לו שכר : **ומעלה בערכאות שלהן** · לחותמו לפף על פי שתשיבות הוא להס : **ודילמא** · הא דלא גזור רבנן כהך דילמא לתי לזבוני מדעתו' : **הני מילי ניס** · דלא סגי ליה לגיסס בלא בית ולא עבידי ליסני דמזבני : **אתי לזבוני** · וגזרינן בהא אטו מכירה דעלמא ולא אפשר : **אלא לאו רבי אמי** · לכהך דבעו מיניה : **מיני אמי בר נתן אלא תורה** · והלכה זו לישראל : **קונסים אותו** · לפדות מיד העובד כוכבים : **דוקא או לאו דוקא** · דלא קנסינן ליה כולי האי וגוזמת קאמר : **עד עשרה** · אלמא בהכך דקאמר רבנן במכירה דידהו לא קאמר כולי האי : אין מוכרין בהמה גסה [ג"ז שם] גזירה משום שהלה ומכירתו ומכויני במסכת ע"ז (דף מו.) : **שאני עבד** · כלומר לעולם אימא לך דעבד דוקא ושאני עבד כו' : **או לאו דוקא** · דלא בעו מיניה כולי האי עד דפריק [עי' תוספות בכורות לד: ד"ה אע"פ] ואוקימנא דאולתא הוא·דקאמר : **עד מפה** · וקס"ד ס"ה לעבד : **שאני עבד דלא סליק דעתיה** · כלומר דילמא מצויירו לו [נזיר לב:] דוקא ועבד לייט טעמא דלא קנסוהו כולי האי דלא סליק דעתיה בתר דפריק ליה דלא תקן יצא לחירות : **ופרכינן מלא כשמה מ"ע קנסינן ליה כולי האי משום דסליק ליה ליקנסיה עפי עד**–מכדי דמיה,היה לך לקנסו יותר מן העבד ואו לא הוחיל ועשתה משום הפלגה ליה אין לחן כאן כדי דמיה ואפה קונסו מי' עד ק' לאו לו בחזקה זו : **מילתא דלא שכיחא** · שיתכפרו בעבד כוכבים : **מפו ניקנסו אם כן** · לפלוגתו : **אם תימצי לומר** · כך המבעיא לן בבכורות כהן הלורם תוון הכבוד ועבר משום"כל מום לא יהיה בו" דתמרי' התם לא שכיח עולמית ומבעיא לן לכס ומה מהו ניקנסו בו תלליו"ואם תימצי לומר בהניח דקנסוהו הא דהכא קא עבד הבוה לישורת לחוליית לחוליית אבל מוכר עבדו לעובד כוכבים לישורת דרבנן הוא דעבד : ואם

ואי בעית אימא בשלוח על מנת למשכנו ולא משכנו : ת"ר "וגבאו בחובו או שלקחו סיקריקון לא יצא לחירות ובלוחבו לא ורמינהי "הרי שאנסו בית המלך גורנו·אם בחובן חייב לעשר אם *באנפריות פטור מלעשר שאני התם דקא משתרשי ליה,תא שמע דאמר רב "המוכר עבדו לפרהנג עובד כוכבים יצא לחירות" התם הוה ליה לפייס ולא פייס,נופא אמר רב המוכר עבדו לפרהנג עובד כוכבים יצא לחירות" מאי הוה ליה למעבד? הוה ליה לפייס ולא פיים [בעיר] ירמיה מכרו לשלשים יום מהו·תא שמע דאמר רב "המוכר עבדו לפרהנג עובד כוכבים" יצא לחירות" התם בפרהנג עובד כוכבים שאינה חוזרת;מכרו חוץ ממלאכתו מהו,חוץ מן המצות מהו, חוץ משבתות וימים טובים מהו, לגר תושב לישראל מומר מהו לכותי מהו?פשוט מיהא חדא [גר תושב הרי הוא כעובד כוכבים, כותי ישראל מומר·אמרי לה כעובד כוכבים ואמרי לה כישראל; בעו מיניה מרבי אמי עבד שהפיל עצמו לגייסות ואין רבו יכול להוציאו לא בדיני ישראל ולא בדיני עובדי כוכבים,מהו שיטול את דמיו ?א"ל ר' ירמיה לרבי זריקא פוק עיין במכילתיך, נפק דק ואשכח דתניא המוכר בניתו לעובד כוכבים דמיו אסורין,ועובד כוכבים שאנס ביתו של ישראל ואין בעליו יכול להוציאו לא בדיני ישראל ולא בדיני עובדי כוכבים מותר ליטול את דמיו וכותב ומעלה בערכאות שלהן מפני שהוא כמציל מידם ודילמא ה"מ בית,דכיון דלא סגי ליה בלא בית לא אתי לזבוניה,אבל עבדא,דסגי ליה בלא עבדא אתי לזבוניה -או-לא? שלח להו ר' אמי·מיני אמי בר נתן תורה יוצאה לכל ישראל· עבד שהפיל עצמו לגייסות ואין רבו יכול להוציאו לא בדיני ישראל ולא בדיני עובדי כוכבים [ו'] מותר ליטול את דמיו וכותב ומעלה בערכאות של עובדי כוכבים מפני שהוא כמציל מידם·א"ר יהושע בן לוי המוכר עבדו לעובד כוכבים קונסים אותו עד עשרה בדמיו, דוקא-או-לאו דוקא·ת"ש *דאמר ריש לקיש "המוכר בהמה גסה לעובד כוכבים קונסים אותו עד מאה בדמיה [ר' אמי] דאמר ריש לקיש יומא ויומא מפקע ליה ממצות ואיבא דאמרי אמר רבי יהושע בן לוי "המוכר עבדו לעובד כוכבים קונסין אותו עד עשרה בדמיו,דוקא או לאו דוקא ת"ש *דאמר ריש לקיש המוכר בהמה גסה לעובד כוכבים קונסין אותו עד מאה בדמיה [שאני] עבד דלא הדר ליה אלא בהמה מעמא מאי,משום דהדרא ליה,לקנסיה טפי הד"א עבד=מילתא דלא שכיחא *ומלתא דלא שכיחא לא גזרי בה רבנן, בעא מיניה רבי ירמיה *מרבי אמי °מכר עבדו ומת מהו שיקנסו את בנו אחריו·אם תימצי לומר *צרם °אוזן בכור ומת קנסו בנו אחריו משום דאוריתא–היא אבל הבא איסורא דרבנן ואם

[מוקין קלת.]

[פ"ו שלוח הפם פוכר כוכבים בחוצם שלא כדין. ערוך ועי' פרש"י לקמן מה: ד"ה לא מפפת תפפרום]

[נכורות ג.]

[ג"ז שם]

[עי' תוספות בכורות לד: ד"ה בעא]

[עילוין פג: וש"נ]

[נזיר לב:]

[נעיל יו:]

[בכורות לד:]

[נזיר לב:]

[נזיר לב:]

[בכורות לד:]

[נזיר לב:]

[בכורות לד:]

[נזיר לב:]

[בכורות לד

נטייבה • פי' בקונטרס מזבלה וקשה דהא לסורית דרבנן הוא והיכי פליגי מינה בכתובות בפ' פסולי המוקדשין (דף לג:) לגרס מן דהוי לסורית דאורייתא וכן הכא משמע מינה ומפרש ר"ח נטייבה חרש דה תריסה יתירא דהוי דאורייתא ודמיירה כפירות הקונטרס ואף על פי שהוא דרבנן חשיב טפי מנקוועה ומייתי ראיה מנטייבה ומיהו לכאורה קשה הכא היכי פליגי דילמא עבד שתי מחשבות אחת מפקע ליה ממעות מתיר טפי מלסורית דאורייתא כדלמרינן בפרק כל פסולי המוקדשין (שם דף לד:) ואומר ר"ח דגבי שביעית אית לן להחמיר טפי מבשום מקום לפי שהיו מזלזלין בה כדלמרינן בסוף הגיזקין (נקמן נד:) שהיו חשודין על השביעית לכך מייתי שפיר מינה דלא קנסו בנו אחריו ובשטר שיש בו רבית שקונסים אותו * דמשמע לשלם לפילו בנו כיון דקנסו זכה בו הלוה ובשעיס שהפקידו אצל אחד זה מנה וזה מאתים לחמר ר' יוסי הכל יהא מונח עד שיבא אליהו (ב"מ דף נז:) התם קנסינן להו כי היכי דלזדי ולפי שיש מחזיר לבנו לא היה מודה:

שנתקווצה • פי' ר"ח קוצין התלושים שה וכן מפרש בירושלמי הכל מחוברים הן לפרש מדאורייתא כדלמרינן בפרק הבונה (שבת דף קג:) התולש עושה והמוסיף זרדין אם ליפות הקרקע כל שהוא חש"ס דפטור התם בלרעת דחבריה הכא ליכא לאוקמי בהכי דשביעית לא מיפטר משום מלאכה שאינה לריכה לגופה:

לחוצה לארץ יצא לחירות וחש תאמר היכי דמי אי חזיל מנפשיה ליכא לת זכותו כדאמר בשמעתין לבעל כרמו ליט יכול להוליאו כדלמרינן בגלולי כתובות (דף קי:) דתין הכל מוליאין ויש לומר דמיד כשמכרו קנסינן ליה פן ישתדלנו לוקה בדבריה ליל תחניו: מידי

רבו לחזור באן שאין דעת רבו לחזור ותתניא יוצא, לא סגי דלא נפיק ותתנן ואין הבל מוליאין אלא יוליא העבד אחר ורבו לסוריא ומכרו רבו שם: אם דעת רבו לחזור כופין אותו ואם אין דעת רבו לחזור אין כופין אותו אמר רב ענן שמעית מיניה דמר שמואל תרתי הדא הך דאדר דאיתמר המוכר שדהו בשנת היובל עצמה רב אמר מבורת ויוצאה ושמואל אמר אינה מכורה כל עיקר בחדא הדרי זביני בתרתא לא הדרי זביני ולא ידענא הי מינייהו, אמר רב יוסף ניחזי אנן מדתני בברייתא המוכר עבדו לחו"ל ויצא לחירות וצריך גט שחרור מרבו שני ולא הדרי זביני וכי אמר שמואל התם אינה מכורה ומעות חוזרין ורב שני שמע מינה קנייה כופין אותו

ואם תימצי לומר כהן מלאכתו במועד ואפ"ה לא קנסו בנו אחריו משום דלא עבד איסורא הבא מא לדידיה קנסו רבנן והא ליתיה או דילמא למבוניה קנסן רבנן והא איתיה? אמר ליה תניתוה *שדה שנתקווצה בשביעית תורץ למוצאי שביעית, נטייבה או נדיירה לא תורץ למוצאי שביעית. וא"ר יוסי בר' חנינא *נקטינן המוכר ומת, בנו זורעה, אלמא לדידי' קנסו רבנן לבריה לא קנסו רבנן. *אמר אביי נקטינן טימא טהרות של הבירו ומת לא קנסו רבנן בנו אחריו מ"ט *היזק שאינו ניכר לא שמיה היזק, וקנסא דרבנן היא, לדידיה קנסוהו רבנן לבריה לא קא קנסו רבנן: או לרוצה לארץ: תנו רבנן *המוכר עבדו לחוצה לארץ יצא לחירות וצריך גט שחרור מרבו שני, רבן שמעון בן גמליאל אומר פעמי' יצא ופעמים לא יצא כיצד? אמר "פלוני עבדי מכרתיהו לפלוני אנטוכי" לא יצא "לאנטוכי שבאנטוכיא יצא" הא תניא "מכרתיהו לאנטוכי" יצא "לאנטוכי השרוי בלוד" לא יצא? לא קשיא הא דאית ליה ביתא בארץ ישראל הא דאית ליה אושפיזא בארץ ישראל, "בעי רבי ירמיה בן בבל שנשא אשה בארץ ישראל והבניסה לו עבדים ושפחות ודעתו לחזור מהו: תיבעי למ"ד *הדין עמה, תיבעי למ"ד הדין עמו תיבעי למאן דאמר הדין עמה כיון דהדין עמה כדידה דמו או דילמא כיון דמשעבדי ליה לפירא כדידה דמו ותיבעי למאן דאמר הדין עמו כיון דהדין עמו כדידה דמו, תיקו: אמר ר' אבהו: שנה לי רבי יוחנן *עבד שיצא אחר רבו לסוריא ומכרו שם רבו, יצא לחירות והתני ר' חייא *אי אבד את זכותו לא קשיא באן שדעת

[מ"ק יג.] שביעית פ"ד מכנה ב

[מ"ק יג. כתובות לה:]

[נקמן נג. ושם כאמן]

[תוספתא ע"ז פ"ד]

[יבמות סו:]

[שיין לעיל כתובות ד' מג:]

מגנה
"דאך - דאן"

תוספות רי"ד

או לחוץ לארץ ת"ר המוכר עבדו לחוץ לארץ יצא לחירות וצריך גט שחרור מרבו שני ושחרור מרבו שני ומפסיד לוקח את דמיו. פי' אע"פ שאין הלוקח רשאי להיציאו מא' בעל כרחו של עבד כדתנן הכל בעלין לא"י ואין הכל מוציאין אחד נשים וא' עבדים, ואפ"ה כיון שקנאו ע"מ להיציאו קנסי' ליה שיוציאנו לחירות שמא יתאנה וילך אחריו ואע"פ שהוא שחרור הלוקח דאמר כשרואה שב"ד כופין איתו לשחררו אני אומר בא"י אין שומעין לו אלא אמרי' כיון שקנאו ע"ר להליכו לחו"ל קנה עצמו ב"ח * הלוקא המוכר עבדו לחו"ל קנסו אבל המוציא עצמו לחו"ל לא קנסו שהרי אם רוצה העבד למאן ולחזור בו שלא יוציאנו יכול. ולא עוד אלא אי (לא) מכרו שם אחר שיצא אבד העבד וכותו כראשונים בנם' מפני שהיה לו לסרב ולא סירב וצריך גם שחרור מרבו שני שהמוכר עבדו לכנענים צריך גם שחרור מרבו ראשון דכנעני לא קני ליה אלא למעשה ידיו וקנין האשור עדיין נשאר אצל רבו ראשון אבל כשמכרו ישראל להו"ל קנה הלוקח שני והקניינים ונסתלק רבו ראשון מעליו סילוק גמור הילכך צריך גם שחרור מרבו שני;

גליון השי"ם
רש"י ד"ה קנייה כגון שני וכו' דהדרי. ג"ל דלא הדרי:

(ב) ד' ג"ל ג"ב
* סוגיית אלו = בעת קניין, [כתובות קי:] לפרש על הקניאף כי לקנות את הקרקע "יצא בשאלה "ופתניא" (פיחותא) בקונטרס (סוגיית הצאל מצוות) לעיל בעל: (בס"ס זמרנית ד"ה יוצא) עליהן בד"ה (ב)

* ועיין עוד רוצה ד"ה המכר שם

כפ"ל מ"ו ועיין מ"ד

ורב

ורב ענן · דלמא יודע בהי מיירייא אמר ברייתא דלעיל לא הוה שמיע ליה דלפקוני מינה: **ולפי מדשמואל** · ול"ג לפקוני מינה: "חיפה מכורה כל עיקר" דלמא כיון דלאו מכר הוא מעות תורין: **ממלי דלימא מכורה ומעות תורין דילמא לישנא מכורה** · לפרישית לעיל ומעות מתנה: **רב אמר מעות** · כל קידושין תורין דאדם יודע שאין קידושין תופסין בחתונה וגמר ואתן לפם פקדון: **מלי מזיף** · במכירת העבד דקסבר לעוקה: **מורם** · תור הכותל שהעכבר נכנס לתוכו וגילול מפני רודפיו: **מורם מנא ליה** · הגיעה: **סיכה דלימא ליסורם** · והכה העבד ביד הלוקח: **מלכתייס** · להסיבו בחזקה: ס"ג מפקענא ליה מיד מדרבי אחי ברבי יאשיה דתניא **יעבוד בארנקי** · בשבעה תומים כתיב: **אל תמכור** · כלומר עבדו לאחר: **עבדו לאחר לארנקי** · כלומר לא תמכרנו לאחר: **לא תסגיר** · כלומר לא תסגירנו לגוי: **אדוניו אשר ינצל אליך מעם אדוניו** · מאי תקנתו: **עלמך וישב בקרבך** · ונקשיא ליה לר' ישיה מעם אדוניו, מעם אבין מיבעי ליה, אלא אמר רבי ישיה במכר עבדו לחוצה לארץ הכתוב מדבר, ונקשיא ליה לרבי אחי ברבי ישיה האי "אשר ינצל אליך", אשר ינצל מעמך מיבעי ליה אלא אמר רבי אחי בר' יאשיה בעבד שברח מחו"ל לארץ הכתוב מדבר, תניא **לא תסגיר** עבד אל אדוניו רבי אומר בלוקח עבד ע"מ לשחררו הכתוב מדבר היכי דמי? אמר רב נחמן בר יצחק דכתב ליה תהבי לכשאקדך הרי עצמך קנוי לך מעכשיו. רב חסדא עלך ליה עבדא לבי בוראי שלח לה הדרה ניהלי, שלחי ליה "לא תסגיר עבד אל אדוניו" (שלח להו וכן תעשה לחמורו וכן תעשה לשמלתו וכן תעשה לכל אבידת אחיך שלחו ליה והכתיב לא תסגיר עבד אל אדוניו) שלח להו ההוא בעבד שברח מחו"ל לארץ-ובדרבי אחי ברבי יאשיה, ומאי שנא דשלח להו בדר' אחי בר' יאשיה? משום דמשמע להו קראי. אביי אירכס ליה חמרא בי בוראי שלח להו: שדרוה לי, שלח ליה "שלח סימנא", שלח להו דחיוורא כריסיה שלח ליה "אי לאו דנחמני את לא הוה משדרנא ליה ניהלך אטו כולי חמרי לאו כריסייהו חיוורין נינהו": **מתני'** · אין פורין את השבויין יתר על כדי דמיהן מפני תיקון העולם. ואין מבריחין את השבויין מפני תיקון העולם, רשב"ג אומר מפני תקנת השבויין: **גמ'** · מפני תיקון העולם-משום דוחקא דציבורא הוא אלא לימא משום 'דלא לגרבו ולייתו מפיתא' ש"ת דלוי בר דרגא פרקא לברתיה בתלסר אלפי דינרי זהב, אמר אביי ומאן לימא לן דברצון חכמים עבד דילמא שלא ברצון חכמים עבד: ואין מבריחין את השבויין "מפני תיקון העולם רשב"ג אומר מפני תקנת שבויין: מאי בינייהו אביי ביניהו דליכא אלא חד: בנתיה דרב נחמן בחשן קדרא בידיידהו, קשיא ליה לרב עיליש כתיב "אדם אחד מאלף מצאתי ואשה בכל אלה לא מצאתי" הא איכא בנתיה דרב נחמן, גרמא לה מילתא ואשתבין ואישתבאי אידהו נמי בהדייהו, יומא חד הוה יתיב נביה ההוא גברא דהוה ידע בלישנא דציפורי "אתא עורבא וקא קרי ליה אמר ליה מאי קאמר? אמר ליה "עיליש ברח עיליש ברח", אמר: אתא יונה וקא קריא, אמר ליה מאי קאמרה? א"ל "עיליש ברח עיליש ברח", אמר: "כנסת ישראל כיונה מהילא ש"מ מתרחיש לי ניסא, אמר-איזיל אחזי בנתיה דרב נחמן אי קיימן בהימנותייהו אהדדינהו, אמר-נשי כל מילי דאית להו סדרן להדדי בבית הכסא, שמעינהו דקאמרן: "עדי גוברין, ונהדדי גוברין, לימא להו לשבויי דלירחקינהו מהכא דלא ליתו אינשי ולישמעי וליפרקינן קמן ערק, אתא איהו והוא גברא, לדידיה איתרחיש ליה ניסא עבר במברא והוא גברא אשכחוה וקטלוה, כי הדרן אתו אמר הוו קא בחשן קידרא בכשפים: **מתני'** · ואין לוקחין ספרים תפילין ומזוזות מן העובדי כוכבים יותר על כדי דמיהן מפני

מידי דהוה למקדש לחמותו · ולפי החמת ים לחלק דלא שייך התם למימר לדלמא יודע כמו במקדש לחמותו דהא רב קאמר דמכורה ויוצאה: **דלא** ליגרבו וליייתו · והא דתניא בפ' נערה (כתובות נב.) נכנסים והיו מבקשין ממנה עד שעברה כדמיה פעם לחמון פולה אחי לחמה דהויא כגופו יותר מבתו דהכא ועל עלמו לא תיקנו אלא יתן כל לחמר לו בעד נפשו ור' יהושע בן חנניא דפרקיה לההוא תיטוק בממון הרבה בהגיזקין (לקמן דף מז:) לפי שהיה מופלג בחכמה לי נמי בשעת חורבן הבית לא שייך דלא ליגרבו:

תורה אור

ורב ענן: *ברייתא לא שמיע ליה, ואי מדשמואל ממאי דאינה מכורה ומעות תורין דילמא אינה מכורה ומעות מתנה ניהו מידי דהוה אמקדש את אחותו דאיתמר *המקדש את אחותו רב אמר מעות תורין ושמואל אמר מעות מתנה *אמר ליה אביי לרב יוסף מאי חיית דקנסינן ללוקח נקנסיה למוכר? א"ל לאו עבברא גנב אלא חורא גנב, א"ל אי לאו עבברא, חורא מנא ליה? מסתברא היכא דאיכא איסורא התם קנסינן: ההוא עבדא דערק לארץ לארץ אול מריה אבתריה אתא לקמיה דרבי אמי, אמר ליה: *נכתוב לך שטרא אדמיה וכתוב ליה גיטא דחירותא ואי לא מפקנא ליה מינך מדרבי אחי ברבי יאשיה דתניא *לא ישבו בארצך פן יחטיאו אותך לי וגו' יכול בעובד כוכבים שקיבל עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים הכתוב מדבר? *לא תסגיר עבד אל אדוניו אשר ינצל אליך מעם אדוניו, מאי תקנתו? עלמך וישב בקרבך וגו' ונקשיא ליה לר' יאשיה מעם אדוניו, מעם אבין מיבעי ליה, אלא אמר רבי יאשיה במכר עבדו לחוצה לארץ הכתוב מדבר, ונקשיא ליה לרבי אחי ברבי יאשיה האי "אשר ינצל אליך", אשר ינצל מעמך מיבעי ליה אלא אמר רבי אחי בר' יאשיה *בעבד שברח מחו"ל לארץ הכתוב מדבר, תניא אידך *לא תסגיר עבד אל אדוניו רבי אומר בלוקח עבד ע"מ לשחררו הכתוב מדבר היכי דמי? אמר רב נחמן בר יצחק דכתב ליה תהבי לכשאקדך הרי עצמך קנוי לך מעכשיו. רב חסדא עלך ליה עבדא לבי בוראי שלח לה הדרה ניהלי, שלחי ליה "לא תסגיר עבד אל אדוניו" (שלח להו וכן תעשה לחמורו וכן תעשה לשמלתו וכן תעשה לכל אבידת אחיך שלחו ליה והכתיב לא תסגיר עבד אל אדוניו) שלח להו ההוא בעבד שברח מחו"ל לארץ-ובדרבי אחי ברבי יאשיה, ומאי שנא דשלח להו בדר' אחי בר' יאשיה? משום דמשמע להו קראי. אביי אירכס ליה חמרא בי בוראי שלח להו: שדרוה לי, שלח ליה "שלח סימנא", שלח להו דחיוורא כריסיה שלח ליה "אי לאו *דנחמני את לא הוה משדרנא ליה ניהלך אטו כולי חמרי לאו כריסייהו חיוורין נינהו": **מתני'** *אין פורין את השבויין יתר על כדי דמיהן מפני תיקון העולם. ואין מבריחין את השבויין מפני תיקון העולם, רשב"ג אומר מפני תקנת שבויין: **גמ'** מפני תיקון העולם-משום דוחקא דציבורא הוא אלא לימא משום 'דלא לגרבו ולייתו מפיתא' ש"ת דלוי בר דרגא פרקא לברתיה בתלסר אלפי דינרי זהב, אמר אביי ומאן לימא לן דברצון חכמים עבד דילמא שלא ברצון חכמים עבד: ואין מבריחין את השבויין "מפני תיקון העולם רשב"ג אומר מפני תקנת שבויין: מאי בינייהו אביי ביניהו דליכא אלא חד: בנתיה דרב נחמן בחשן קדרא בידיידהו, קשיא ליה לרב עיליש כתיב "אדם אחד מאלף מצאתי ואשה בכל אלה לא מצאתי" הא איכא בנתיה דרב נחמן, גרמא לה מילתא ואשתבין ואישתבאי אידהו נמי בהדייהו, יומא חד הוה יתיב נביה ההוא גברא דהוה ידע בלישנא דציפורי "אתא עורבא וקא קרי ליה אמר ליה מאי קאמר? אמר ליה "עיליש ברח עיליש ברח", אמר: אתא יונה וקא קריא, אמר ליה מאי קאמרה? א"ל "עיליש ברח עיליש ברח", אמר: "כנסת ישראל כיונה מהילא ש"מ מתרחיש לי ניסא, אמר-איזיל אחזי בנתיה דרב נחמן אי קיימן בהימנותייהו אהדדינהו, אמר-נשי כל מילי דאית להו סדרן להדדי בבית הכסא, שמעינהו דקאמרן: "עדי גוברין, ונהדדי גוברין, לימא להו לשבויי דלירחקינהו מהכא דלא ליתו אינשי ולישמעי וליפרקינן קמן ערק, אתא איהו והוא גברא, לדידיה איתרחיש ליה ניסא עבר במברא והוא גברא אשכחוה וקטלוה, כי הדרן אתו אמר הוו קא בחשן קידרא בכשפים: **מתני'** ואין לוקחין ספרים תפילין ומזוזות מן העובדי כוכבים יותר על כדי דמיהן

מפני

גליון הש"ס
גמ' ורב ענן כרייתא לא שמיע ליה · עיין מיימוני פ"ג דמכירה הי"ב: שם ומ"ש דלמא · קשה לי הא ר"ל דס"ל כפי ההלכה לעיל לדלמא מקנה דכר שלא כדעתו לעולם ול"ק לפרש הקושיא לכדלקמן ר"י: שם אלמא מתוך שהיא עוכרת וקא קרי · כעניין ערך מל"ת הכתוב מקוניא זו דרך עילים ידע שיחתם

תוספות רי"ד
א"ל אביי לרב יוסף מאי חזית דקנסית ליה ללוקח להפסיד דמיו ליקנסיה למוכר שיחזיר לו טעיקרו? א"ל מסתברא היכא דאיכא איסורא התם קנסי, א"ר אבהו שנה לי ר' יוחנן עבד שיצא אחר רבו לסוריא ומכרו שם יצא לחירות פי' דהכי אמרן בפ"ק המוכר עבדו בסוריא כמוכרו בחו"ל וסוריא נקרא ארם צובה דמשק ודמשק בכלל והתני ר' חייא אבד את זכותו מפני שהיה לו שלא לצאת לא קשיא כאן שודעת רבו לחזור פי' לא אבד את זכותו וכאן שאין דעת רבו לחזור אבד זכותו: ההוא עבדא דערק מחו"ל לארץ אתא מריה ואשכחיה אתא לקמיה דר' אמי א"ל ליכתוב לך טטרא דחירותא ואי לא מפקנא ליה מינך מדר' אחי בר' יאשיה דאמר לא תסגיר עבד אל אדוניו בעבד שברח

[כתובות נב: ע"ש]

[נדה יט: וש"נ]

[עי' תוס' כתובות קי: ד"ה ס"ג]

ס"ג אלחיי [וכן מיתפ בילקוט]

יבמות נג: קידושין סב.

ס"ג ג"ב

[תוספתא פ"ג]

[ברכות נב: שבת סא. קל. סנהדרין נה:]

[עי' תוס' נזיר נח. ד"ה כל ממון]

[עי' תוס' ב"מ ס"ח ב מתניתין פ"ב

אמרי לה קורין בו · פי' בקונטרס הוה ליה ספק ספיקא דשמא ישכחנו ליכתוב ולא לשם עבודת כוכבים ואין נראה דהכי נמי דשמא כתבו ולפילו כתבו לשם עבודת כוכבים ואין לומר דכיון דשמא כתבו לשם עבודת כוכבים יגנו והויה לפילו כתבו לשם עבודת כוכבים ויגנו דלקמן מפרש טעמא משום כל שהיגו בקשירה ליט בכתיבה· אלא טעמא דאמרי לה קורין בו משום דליכא למיחלי טפי שישכחנו ליתן לבך עובד כוכבים לכתוב: **והא** דתניא יגנו הני תנא הוא · הוה מצי למימר דרבנ"ג הוא דאמר יגנו אבל לא חכמים ואפילו הכי לא מצי למימר כדאמר בסמוך אלא מייתי תנא דליכי בה בהדיא: **כל** שיש בקשירה יש בכתיבה · מכאן לומר ר"ת דאין לשון בכתיבה · מכאן לומר ר"ת דאין לשון בכתיבה · מכאן לומר ר"ת דאין לשון

משום נדר מי מוכיח · בהוה מסרו רבנן להחזיר ולא לא תמר מעתה למקנ׳ דמקנ׳ משום קלקולא– שלא יקלקלנה על בעלה לאחר שתכנס לחופה ולאחר שתלד יודע שהלבדים בדלתן מי שהבדר יש לו הפרה לפילו היו נותנין לי מלא בטנה גילוסין שמפני כך אני מוליכך ובשגרשתיך היה בדעתי להחזיכך שם ימלאו דבריס בדלתים" ומתוך גם בטל ובניה מן הסנפ׳ממוזרין לפיכך אומרים לו קודם גילוסין׳ואי יודע שלא תחזיכה עולמית׳ואפ׳ אין אתה יכול לומר כן שכיון שידע שתסור לו להחזיכה לפילו לא הנכנת לחתר ולא תש להמתין ולבדוק תחר הדבריס גילה בדעתו שלא היתה חביבה עליו: **ואי לא,לא מני מקלקל**

גמ׳ שהרי לא לחתר שמוליכה משום שם רע וכיון דלא חתר מוליכה לו להחזיכה עד שלא נישא: **ולריך שיחתר כו׳** · תקנו חכמים למוליכה שיחתר לה כן ומיהו בין לחתר בין לא לחתר לא יחזיר: **שפלה מעשה** · דלא יחזיר משום קנס הוא שלא יהו בנות ישראל כל׳ · **ומגלו דבריס בדמין** · של שם רע וה״ה לענין נדר דהוסר: **אומרים לו** · קודם גילוסין וכיון דלא חש וגרשה תו לא מני לקלקלה דגלי דעתיה דלא חביבה עליו כולי האי: **מ״ט דרבי יהודה** · דלחתר נדר שהוסר ברבים לין לו הפרה: **ולא משום** · בגבעונים כתיב: **נשבעו לסם** · והוה להו לאחשולי משבועתייהו מי לאו משום דהוסר ברבים: **ורבנן** · דלחתרי דיש לו הפרה: **סמס** · לאו משום דאין לו הפרה הוא דלפילו דלפרה לא לריך דמי חיילה שבועה עליהם כלל הלא בעלמא שבועתן היתה: **משום קדושת סמס** · שלא יאמרו העובדי כוכבים שבדרו על שבועתן: **ימים שניס רבים ג׳** · גבי זבה דלסיון הכי בשילהי נדה: **עדס** · שבועה דכתיב גבי מרגלים (במדבר יד) "לעדה הרעה" ילאו יהושע וכלב · **מדס רוצח שמכזב** · כלומר היו מקפיד בכך הלכך׳לריך הקירת חכם מני לקלקלה: **מאי חנא** · לטיל מיניה בגדלים שגדל הוא: **דקתני משמס** · הלא אין לחוש שמוכין שלא בגדלים שגדלה היא: **אכל נדר הוא** · גיגרסינן: יתויר. **[משנה נג:]** אם יכלה לליכא למיחש לקלקולא : מאי

[תוספתא פ״ג]

[משנה עב.]

[משנה ע״ב]

* ויקרא לו: כה ואשה כי יצוה נזר דאש יאיש כהיב...

[משנה]

[משנה נג:]

אי אמר לה הכי מני מקלקל לה · נראה דאפשטא זו ליכה כי אם נמי בעלמא ולא קיהיה ממש גט בטל וכניה ממזרים דהא לא אמר ע״מ דלתצ״נ דבמה דוכחי מהני גילוי דעת כמו שטר מברחת דלהלמה שנפלו (כתובות דף עמ׳) וחזין ולא לימטריכו ליה זוזי לפרק

משום נדר אני מוציאך קסבר משעמא באי משום קלקולא אי אמר לה הכי מצי מקלקל לה,ואי לא,לא מצי מקלקל לה אלא ראמר אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן עזרה שיאמר לה "הרי יודעת שמשום שם רע אני מוציאך ומשום נדר אני מוציאך קסבר משעמא מאי כדי שלא יהו בנות ישראל פרוצות בעריות ובנדרים׳הלכך צריך למימר לה הכי, תניא בלישנא קמא ותניא כלישנא בתרא תניא כלישנא קמא אי״ר מאיר *מפני מה אמרו המוציא את אשתו משום שם רע לא יחזיר ומשום נדר לא יחזיר תניא כלישנא בתרא אמר רבי אלעזר ברבי יוסי מפני מה אמרו המוציא את אשתו משום שם רע לא יחזיר ומשום נדר לא יחזיר שלא יהו בנות ישראל פרוצות בעריות ובנדרים ואמר רבי יהודה אומר כל נדר שידעו בו רבים לא יחזיר ושלא ידעו בו רבים יחזיר: אמר רבי יהושע בן לוי מ״ט דר׳ יהודה דכתיב ולא הכום בני ישראל כי נשבעו להם נשיאי העדה הורבנן הם מי חלה שבועה עילויידבלא כיון דאמרו להו מארץ רחוקה באנו ולא באו לא חיילה שבועה עילוייהו כלל והאי דלא קטלינהו משום קדושת השם וכמה רבים דרב נחמן אמר ג׳ ר׳ יצחק אמר עשרה דרב נחמן אמר ג׳ "ימים" ב׳ "רבים" ג׳ רבי יצחק אמר עשרה דכתיב "עדה" ברבי מאיר אומר כל נדר שצריך וכן תניא רבי אלעזר אומר לא אמרו צריך אלא בפני שאינו צריך במאי קמיפלגי *ר״מ סבר אדם רוצה שתתבזה אשתו בב״ד ור״א סבר *אין אדם רוצה שתתבזה אשתו בב״ד: א״ר יוסי בר׳ יהודה מעשה בצידן וכו׳ : מאי

חנא דקתני מעשה:חסורי מיחסרא והכי קתני בד״א כשנדרה היא אבל נדר אחרו יחזיר ואמר רבי יוסי ברבי יהודה מעשה נמי בצידן באחד שאמר לאשתו קונם אם איני מגרשיך וגירשה והתירו לו חכמים שיחזרנה מפני תיקון העולם מאי

חמר רבי שמואל בר נחמני שלם פרוזגומות שלא יהושע לארץ ישראל עד שלא יכנסו לארץ מי שהוא רולה לפנות יפנה להפלים ישלים לעשות מלחמה יעשה מלחמה גרגשי פיסה והלך לאפיקין נבעונים הפלימו שלא׳ (יהושע י) וכי הפלימו יושבי גבעון את ישראל שלשים ואחד מלכים עשו מלחמה ונפלו חייט קודם שעברו את הירדן דכתיב עד שלא יכנסו לארץ תנא משמיה שלא היו יכולין להפלים ולכך הוצרכו להעריס ולומר מארץ רחוקה באנו וי״ל דעל כרחך בחין רולים להפלים כתיב לו תחיה כל נשמה כדמוכחי קראי (דברים כ) וקראת אליה לשלום וגו׳ ואם לו תפלים עמך וגו׳ רק מערי העמים וגו׳ לו תחיה כל נשמה וה״מ בד׳ כנעניים שבגבעון אבל לר׳ יהודה לית הכי שהרי כתיב (שמות כג) לו יישבו בארלך וגו׳ והוה ליה למכתב לבעל הא כמאן דלא חתר מוליכה הסם הוא כדתניא בסנהדרין (דף מה.) לו יישבו בארלך בין בסם ובין בשאינו סם ובין בשאינו מוליכה הסם הוא נמי מוליכה הסם ואפ׳ הכי לא חתר מוליכה דיש לו הפרה לו היה כדבר מיזע ומיזע בלא מיזע הסם הוא נמי יכולין להוכרן כיון דבחין להתגייר לעיל (דף מה.) לו יישבו בארלך בין בשאינו מוליכה הסם הוא נמי יכולין להוכרן כיון דבחין להתגייר כדחתרינן לעיל (דף מה.) לו יישבו בארלך בין בשאינו מוליכה הסם הוא נמי יכולין להוכרן כיון דבחין להתגייר כדחתרינן לעיל (דף מה.) לו יישבו בארלך בין בסם וב

[סטמות כט. לפ:]

מתניב לתכם וכו' ופירש שם בקונטרס דהיינו על דעת רבים ומיהו לפ"ז לא היה ניחר לתכמות בזמן הזה ונראה דלא אמר משה כן אלא שלא יטרימו כדמפרש התם* משום קניא דרבא וכן עתה אין עושין אלא בשביל כך ול"ת על דעת יחיד נמי לא יהא לו לפרה כיון דתלה בו גדרו וי"ל דמבטל דעתו

קמט א מיי' פי"ג מהל' נדרים הלכה כה סמג לאוין רמב עוש"ע י"ד סי' רג סעיף ג :

קנ ב ג מיי' פ"ו מהל' נזירות הלכה יג סמג עשין ג עוש"ע או"ח סי' ! סעיף ג :

[נדרים יד.]

קנא ד ה מיי' פ"ח מהל' מתנות עניים הלכה יג סמג עשין קסב טור שו"ע י"ד סי' רכב סעיף ו :

נוסחא
האומ' אטתו אטור אי' לונ' - אח' ת"ח אום אותר לחתירה

מגנ

תוספות רי"ד

מבוגת טיטות ומיטון טאומר/אי' תטיבות טיטות סתיבות התנאי - בגון ר' יהודה האומ תוטיין לקלקולא

שאלה לחכם יכול היא לקלקלה שאם יוקק לה הכם להתיר לה נדרה יאבר הוא אילו הייתי יודע שיוקק לה חכם אם היו נותנים לי אפי' ק' מנה לא הייתי מגרשך ונכנסא גם בפל ובניה ממורים ושאינו צריך חקירת הכם אלא היא יכול להפר כגון שהיה מגרדי עיניו נפש לא הצרכו חכמים לאסור עליו מלהחזירה לפי שאינו יכול לקלקלה ולומר אילו הייתי יודע וכי' שהרי הוא יכול להפר ולמה לא הפר אלא ודאי נפר בלבו לגרשה ר' אלעזר אומר זה אסרו זה אלא מפני ר' חנינא ר' אלעזר אומר לא אסרו צריך אלא מפני שאינו צריך במאי קמיפלגי ר"ם סבר אדם רוצה שהתבוה אשתו בב"ד ור' אלעזר סבר אין אדם רוצה שתתבוה אשתו בב"ד . פי' ר' מאיר סבר בגדר שצריך חקירת הכם ואינו מגרדי עיניו נפש שיכול הבעל להפר איבא למיחש לקלקולא כדאמרן שיכול לומר אילו הייתי יודע שהכם יכול להתירה לא הייתי מגרש דניחא לי שתתבוה אשתו בב"ד ולהשאל על נדרה ואע"פ שמחזיקת עצמה נדרניה בפני הם הוא יולוחא לה. אבל אם אינו צריך חקירת הכם אינו יכול לקלקל ולומר אילו הייתי יודע שאני יכול להפר לא הייתי מגרשך שדבר זה ידוע הוא לכל שהבעל מפר[נדרי] עיניו נפש של אשתו . ור' אלעזר סבר איפכא בגדר שצריך חקירת הכם אינו יכול לקלקל דאפי סהדי שאין אדם רוצה שתתבוה אשתו בב"ד אבל בגדר שאינו צריך חקירת הכם יכול לקלקל ולומר שאני, כל אדם בקי שיכול להפר נדרי אשתו הלכך לא אסרו צריך אלא מפני שאינו צריך שעיקר הקלקול תלוי בו א"ר יוסי ב"ר יהודה מעשה בציון וכו' מאן תנא דקתני מעשה . פי' דרך החנא כשאומר מעשה מביא ראיה לדבריו הראשונים ווה אינו כך דבריהם מיירי כשגדר אינו יודע ומעשה

נוסח
האומנים את אשתו לנדות עבודת אין פותין אותו

מגנ
פי' מעשה של ישראלים שהיו לנדות ונתו טיפרו

מעשה שהאומנים את אשתו לנדות אין פותין אותו

לרבינו אין לה בעיס ויש לומר דהתם נמי לית ליה דלמא יחזיר שלא יהא נמצו כדתקין הכא ומפני שלא פרסום ולפי שהוא מקנה לו בעיס ולא יחזיר גרושתו ולפי שהוא מקנה לו בעיס ולא יחזיר גרושתו ולפי שהוא מקנה לו בעיס ולא יחזיר גרושתו

מוטיל לה סם רפואה ולהכי מפי מקלקל לה לחומר לולו הייתי יודע שיש רפואה לזו הייתי מבקש לה סם לרפואה : ר"ל

*) ע"כ ג"ך לע"ל

שיחזירנה

מאי קונם? אמר רב הונא *באומר "אסרו כל פירות שבעולם עלי אם איני מגרשך: והתירו לו שיחזירנה: פשיטא: מהו דתימא ליגזור משום דר' נתן *דתניא"ך נתן אומר "העודר באילו בנה במה והמקיימ באילו הקריב עוליה קרבן]קמ"ל : מפני תיקון העולם; מאי "תיקון העולם" איכא? אמר "ב ששת א"רישא רבינא אמר לעולם אסיפא והכי קתני "אין בזה מפני תיקון העולם: מתני' "המוציא את אשתו משום אילונית: רבי יהודה אומר לא יחזיר "חכמים אומרים יחזר: נישואת לאחר והיו לה בנים היכנו והיא תובעת כתובתה אמר רבי יהודה אומר לה שתיקותיך יפה מדיבורייך": גמ' למימרא "דרבי יהודה חייש לקלקולא "ורבנן לא חיישי לקלקולא והא איפכא שמעינן להו דתנן "המוציא את אשתו משום שם רע לא יחזיר ומשום נדר לא יחזיר רבי יהודה אומר כל נדר שידעו בו רבים לא יחזיר ושלא ידעו בו רבים יחזיר אלמא "רבנן חיישי לקלקולא "ורבי יהודה לא חיישי לקלקולא? אמר "שמואל "איפוך "והא מדקתני סיפא "נישואת לאחר והיו לה בנים היכנו והיא תובעת כתובתה אמר ר' יהודה אומר לה שתיקותיך יפה מדיבורייך מכלל דרבי יהודה חייש לקלקולא הא גמי איפוך "אביי אמר לעולם לא חיישי "ר' יהודה בהאי "סברא דלא כר' מאיר "וסבר לה כרבי אלעזר: בצריך "סבר לה כרבי אלעזר, בשאינו צריך "סבר לה כר' מאיר, אמר רבא דרבי יהודה אדרבי יהודה קשיא דרבנן אדרבנן לא קשיא? אלא אמר רבא: "ר' יהודה אדר' יהודה לא קשיא כדתשנינן "דרבנן אדרבנן לא קשיא *מאן "חכמים"ר' מאיר דאמר בעינן "תנאי בפולהכא במאי עסקינן "בדלא כפליה "לתנאה: "מתני' "המוכר את עצמו ואת בניו לעובדי כוכבים "אין פודין אותו, אבל פודין את הבנים "לאחר מיתת אביהן: גמ' אמר רב אסי "והוא שמכר ושנה ושילש. והנהו "בני בי מיכסי' דזיפי זוזי מעובדי כוכבים ולא הוה להו למפרעינהו, אתו "וקא גרבי להו, אתו לקמיה "דרב הונא אמר להו מאי איעביד לכו דתנן "המוכר את עצמו ואת בניו לעובדי כוכבים אין פודין אותו אמר ליה "רבי אבא ליממדתני רבינו "והוא שמכר ושנה ושילש? אמר "ליה הני מרגל רגילי דעבדי הכי. "ההוא גברא דזבין נפשיה ללולאי אתא לקמיה דרבי אמי, אמר ליה

פירקין

"אומר לה שתיקותיך יפה מדבוריך": ומה מתמר ומה היתה שתיקתה מתוכחת ויש לומר דהכא מיירי בספק חילוים הבא לחייבה מזונות ומוליאה ממון חבש חילוים הבא מדקתני סיפא שתיקתה מלחבה ויהו לה בנים ומלו ולו חילוים אין לה לפרוה מדפליגי רבי יהושע ורבי עקיבא בהגרל (סה דף עמ:) בסרים חמה דים לו רפואה ומהלן ומהלן לחמה ובחילוים לח פליגי ודלרבים בס"ק דיממוה (דף יב:) אבל חלה פרט לחילוים והה דחמר (סה דף סה:) שרה שהיה מגרדי עיניו נפש לא הצרכו חכמים לאסור עליו מלהחזירה לפי שאינו יכול לקלקלה ולומר אילו הייתי יודע וכי' שהרי הוא יכול להפר ולמה לא הפר אלא ודאי נפר בלבו לגרשה ר' אלעזר אומר זה אסרו זה אלא מפני ר' חנינא ר' אלעזר אומר לא אסרו צריך אלא מפני שאינו צריך במאי קמיפלגי ר"ם סבר אדם רוצה שהתבוה אשתו בב"ד ור' אלעזר סבר אין אדם רוצה שתתבוה אשתו בב"ד . פי' ר' מאיר סבר בגדר שצריך חקירת הכם ואינו מגרדי עיניו נפש שיכול הבעל להפר איבא למיחש לקלקולא כדאמרן שיכול לומר אילו הייתי יודע שהכם יכול להתירה לא הייתי מגרש דניחא לי שתתבוה אשתו בב"ד ולהשאל על נדרה ואע"פ שמחזיקת עצמה נדרניה בפני הם הוא יולוחא לה. אבל אם אינו צריך חקירת הכם אינו יכול לקלקל ולומר אילו הייתי יודע שאני יכול להפר לא הייתי מגרשך שדבר זה ידוע הוא לכל שהבעל מפר[נדרי] עיניו נפש של אשתו . ור' אלעזר סבר איפכא בגדר שצריך חקירת הכם אינו יכול לקלקל דאפי סהדי שאין אדם רוצה שתתבוה אשתו בב"ד אבל בגדר שאינו צריך חקירת הכם יכול לקלקל ולומר שאני, כל אדם בקי שיכול להפר נדרי אשתו הלכך לא אסרו צריך אלא מפני שאינו צריך שעיקר הקלקול תלוי בו א"ר יוסי ב"ר יהודה מעשה בציון וכו' מאן תנא דקתני מעשה . פי' דרך החנא כשאומר מעשה מביא ראיה לדבריו הראשונים ווה אינו כך דבריהם מיירי כשגדר אינו יודע ומעשה

[תוספתא פ"נ ע"ש]

[נעיל מה: וש"נ]

[עיזוין פנ. וש"נ]

גליון הש"ס

גמ' כאומר יפתרו כל פירות : עי' נעיל דף נ"ב ע"ש ומוס' ד"ה אומר :

יבמות קנ: נדרים כב. נט. ס: ע"ש

מתני' ממוניו אם אשתו • משום אילונית • אלא הכיר בה כשנכנסה ומכל מקום נריכה נט לתן לה שמה בעילתו בעילה • זנות • וכפל לה קדושין • ר' יסודה אומר לא יחזיר • אמת תנשא ותלד ויאמר "לולי הייתי יודע שכן לפילו טוחנין לי ק' מנה לא הייתי מגרשך ולדעת כן גרשתך שאם גירושין הוי יודע שהמוליח לת אשתו מלום לילונית לא יחזיכנה עולמית : וחכמים אומרים יחזיר • לעולם לא תיישינן לקלקולא : ומי שהיה • מהכסתו כמוכסה • מן הדין שהוליחה בלא כתובה מפני מקח טעות ומכשיו טרם שלא הגיעה: שתיקותיך יפה לך • שי

פירקן · פדני : **משום קלקולא** · שלא יומשמעו בשובני כוכבים וילמדו ממעשיהם ובמי לביהן ליכא למיחש להכי דמעשר להון לחבורן : **ליחש לניחבון סוס דקלכיל** · ולא הוי מין שלא מומר ובמינים הוא דלמריגן *מוכידים לבל לא מעלין לבל מומר לחכי' הסם סמי מכלן מומר: **ומיכיל מיסוכ'** עבדים הבעידו עליו כן והוי לוכל תורה אור

נכיות להכעים: **מייחש ונלגלגא** · שק קטור ופקיע ועיגול של לבן לו של עטרת בתוכו: **דיומ בתרא**. כשהורגין לוכו : **דלימו מדמיס** · שימהול על דמו : **מיקמעיכו ומוכיכו** · לקטור לחכם ולהומיכם : **מייחש ונלגלגא** · כלומר מכה וחלי מכה : **יחיב קלכיל ושתי** · כל ימיו כל מה שהיה משכחר לו היה מלמלם להלניע ליום מחר : **למוגג עליה** · כך לו כשהן ליען עליו : **כרימי כרי**· בעני ומומן שבעני הוא לי כך וכשה : **מוריקא** · כרטום : **מתני' מכי גרסינן נוקא ומכיא בכוריס**. בכל שנה לריך ליקח מן העובד כוכבים ביכורי פירותיה כדמיס יקרים ומפיהם לירושלים: **מפני מיקון העולם** · שלא יהא רגיל למטר קרקע בא"י לעובד כוכבים גם אם מכר יטריח לחזור לחריה ולפדות: **גבי' שלין קנין כו'**. אם קנה עובד כוכבים קרקע בארץ ין קניהו קנוי להפקיעה מקדושה: שלא תחייב במעשר, ויהראל הקונה ממנו מן הפירות לריך לעשר : **לבני מדם** · לכל לריכין : **דיגונך ולא דיגון של עובד כוכבים** · שאם מירקן עובד כוכבים וזן שלו בשעת מירוח שהוא גמר מלאכתן למעשר, מירוח העובד כוכבים פוטרן ולפני לקנן מישראל בשלוין, אבל אם הגדילו בקרקע העובד כוכבים ולקנן ישראל בשלוין ומירקן מייבין במעשר דקרקע א"י דיד עובד כוכבים לא הפקעה קדושה: שלא תחייב במעשר, ויהראל הקונה ממנו מן הפירות לריך לעשר : **לבני מדם** · לכל לריכין : **דיגונך ולא דיגון של עובד כוכבים** · שאם מירקן עובד כוכבים וזן שלו בשעת מירוח שהוא גמר מלאכתן למעשר, מירוח העובד כוכבים פוטרן ולפני לקנן מישראל בשלוין, אבל אם הגדילו בקרקע העובד כוכבים ולקנן ישראל בשלוין ומירקן מייבין במעשר דקרקע א"י דיד עובד כוכבים לא הפקעה קדושה: **לקט שכחה ופאה** · שמון הפקר ופטורין מן המעשר שנאמר "ובלקט כרמך לוי תעולל ולעני תעזוב אותם" (דברים כד) כמי שלין לו חלק ונחלה עמך יעלו לו שים לו כהן חלק ונחלה עמך שהרי לח לו הן מופקרין ולקטו והשכחה והפאה של עובד כוכבי מייבין במעשר כו'והשתא מפרש לה ולחזל: **ס"ד לימא דיגונך** · שהניחן ישראל שבדמו ולקניהו עובד כוכבים ולקמר דאם חזר עובד כוכבים ומכרן לישראל מייב למעשר הלא ס"ל הפקירן ישראל לרשות בשדהו: **סם לא מיקבי וקיימי** · לכל לקט ושכחה ופאה הפקר הן : **הלא דעובד כוכבים** · שהיו מבזה העובד כוכבים והניחן כישראל: **וליקטינהו**. עניי ישראל וכיון דעובד כוכבים לא מיפקד להניח פאה ולקט לא מייל עלייהו שמא לא ס"ל הפקירון עובד כוכבים ממש לשם הפקר ולא לשם פאה להניח שהם : **סם לא ספקיר מייב** · כשמעשר **תלמוד** שדה העובד כוכבים מייבת במעשר: **ישראל שלקח** מעובד כוכבים **עד שלא הביאה שליש וחזר ומכרה לו משהביאה שליש חייבת במעשר, שנכנסה** בחזקתה: **נתחייבה** אין, לא נתחייבה לא, הבא במאי עסקינן **בסוריא וקנבר** *כיבוש **יחיד לא שמיה כיבוש** ואם שמע **ישראל** ועובד כוכבים שלקחו שדה בשותפות מבל

לכל מילי : **אדעתא** דעובד כוכבים מי מפקרי · והא דפליגי ר' יוחנן וריש לקיש בירושלמי דפ"ו דמכסת פאה בהפקיר לישראל ולא לעובדי כוכבים דרבי יוחנן אמר הפקר הני מילי כי שקיל ליה ישראל אבל כי שקיל ליה עובד כוכבים הפקר בטעות הוא ולאו הפקר : מבל

שחי שערות ואפילו הביאה לאחר מיכן הרי היא כאילונית לכל דבריה ואלו הן סימניה כל שאין לה דדים ומחקשה בשעת השמיש רשב"ג אומר כל שאין לה שתולי טעים כנשים ר"ש בן אלעזר אומר כל שקולה עבה ואינה ניכרת בין איש לאשה ואמרו' נמי התם א"ר אבהו סימני סרים ואילונית אין עושים בהם מעשה עד שיהו בן כ' וחברו לנו שאינה אילונית בוודאי אלא א"כ הניעה לכ' שנה ונולדו בה סימני אילונית ולא הביאה שחי שערות ואפילו אם הביאם לאחר מיכן כיון שנולדו בה סימני אילונית ועברו כ' שנה אינן כלום ואם הניעה לכ' שנה ולא הביאה שחי שערות ולא נולדו בה סימני אילונית היא בספק עד ל"י שנה שהיא רוב שנותיה אם הביאם שחי שערות הרי היא כבל הנשים ואם יולדו בה סימני אילונית או תשהה עד רוב שנותיה ולא הביאה שחי שערות אילונית נמורה ומחני' בס"ק ביבמות התנן שנמצאת אילונית נמורה שהיא בת כ' ולא הביאה שחי שערות ונולדו בה סימני אילונית או שהיא בת ל"י שנה ולא הביאה שחי שערות אילונית נמורה שקדושה קדושי טעות וצרתה מוהרת ומחני' דהכא בספק אילונית כגון שהיא בת כ' ולא הביא' שחי שערות ועדיין לא נולדו בה סימני אילונית ובעלה חושש שמא תהיה אילונית נמורה או בדוב שנים שיהא קידושיה קידושי טעות לצאת בלי גט ר' יהודה אומר לא יחזיר שמא תגשא לאחר ותלד ויאמר אילו הייתי יודע שכן אפילו נתינים לי ק' מנה לא הייתי מנישך לפיכך אומרים לו קדם נישרשין הני יודע שהמוציא את אשתו משום אילונית לעולם הוא אסור להחזירה ואע"פ שמתברר שאינה אילונית כדי שלא יוכל לקלקלה וחכ"א יחזיר דלא חיישי' לקלקולא וכשמגרשה אינו נותן לה כתובה מפני שהיא בספק אילונית והמע"ה הילכך אם נישאת לאחר והיו לה בנים והוא תובעת כתובתה מן הראשון מפני שכבר

פירקן, אמר(ה) ליה רבן המוכר עצמו ואת בניו ולעובדי כוכבים אזפדין אותו אבל פודין את הבנים(ג) משום קלקולא. ר"ש הבא דאיבא קטלא, אמרו לי' רבנן לר' אמי האי ישראל מומר הוא, דקא חזי ליה דקאכיל גבילות וטריפות, אמר להו אימא לתיאבון הוא דקאכיל? אמרו ליה והא זמנין דאיכא היתירא ואיכא למיזה ושביק היתירא ואכיל איסורא? א"ל זיל לא קא שבקי לי דאפרקינך: דיש לקיש ובין נפשיה ללוראי שקל בהדיה *חיתא וגלגלתא, אמר: גמירי דיומא בתרא כל דבעי מיניהו עבדי ליה כי היכי *דילידול אדמיה, יומא בתרא אמרו ליה מאי ניחא לך? אמר להו בעינא אקמטינכו ואוהבינכו וכל חד מיניכו אמחי' חייתא ופלגא, קמטינהו ואוהבינהו, כל חד מיניהו כר מחייה חד חייתא נפק נשמתיה, חרקיניה לשיניה, א"ל אחוכי קא מחייכת בי, אבתי פיש לך גבי פלגא דחייתא, כטלינהו כולהו, נפק ואתא *תיב קאכיל ושתי, אמרה ליה ברתיה: לא בעית מידי למזגא עליה? אמר לה: בתי, כרים כרי, כי נח נפשיה שבק קבא דמוריקא, קרא אנפשיה ועזבו לאחרים חילם: **מתני'** המוכר את שדהו לעובד כוכבים *לוקח ומביא ממנו בכורים מפני תיקון העולם: **גמ'** אמר רבה אע"פ *שאין קנין לעובד כוכבים בארץ ישראל להפקיע מידי מעשר שנאמר כי לי הארץ, לי קדושת הארץ אבל *יש קנין לעובד כוכבים בא"י לחפור בה בורות שיחין ומערות, שנאמר *השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם אומר אע"פ *שיש קנין לעובד כוכבים בא"י להפקיע מידי מעשר שנאמר "דגנך" ולא דגן עובד כוכבים אבל אין קנין לעובד כוכבים בא"י לחפור בה בורות שיחין ומערות שנאמר "לה' הארץ", במאי קמיפלגי, ב"ם סבר "דיגונך" ולא דגן עובד כוכבים ונמ"ם סבר "דיגונך" ולא דיגון עובד כוכבים, אמר רבה מנא אמינא לה? *אתמר הלקט והשכחה והפאה של עובדי כוכבים חייבין במעשר אבא א"ב הפקיר היכי דמי: אילימא דישראל ולקטינהו עובד כוכבים "אלא א"ב הפקיר" הא מפקרי וקיימי אלא לאו דעובד כוכבים וליקטינהו ישראל מעמא דהפקיר הא לא הפקיר חייב, לא, לעולם דישראל וליקטינהו עובד כוכבים ודקא אמרת הא מפקרי וקיימי, נהי דמפקרי אדעתא דישראל, אדעתא דעובד כוכבים מי מפקרי, ישראל שלקח שדה מעובד כוכבים עד שלא הביאה שליש וחזר ומכרה לו משהביאה שליש חייבת במעשר, שנכנסה נתחייבה אין, לא נתחייבה לא, הבא במאי עסקינן בסוריא וקנבר *כיבוש יחיד לא שמיה כיבוש ואם שמע ישראל ועובד כוכבים שלקחו שדה בשותפות

תוספות רי"ד

שיחזירנה שאין לאומרה מפני תיקון העולם לקנותה כדרך שאומרו אותה עליו כשנודרה היא מפני תיקון העולם הכא לא שייך שום תיקון העולם לאומרה עליו : **מתני'** המוציא את אשתו משום אילונית ר' יהודה אומר לא יחזיר וחכ"א יחזיר נישאת לאחר והיו לה בנים מנוה והיא תובעת כתובתה ר' יהודה אומר אומר לה שתיקיתיך יפה מריבוריך פי' מתני' מיירי בספק אילונית ולא באילונית ודאית דאילוני' ודאית לא ילדה והיכי הני בסיפא נישאת לאחר והיו לה בנים א"ל אודאי בספק אילונית מיירי והכי משום אילונית משום חשש אילונית שהרוא ירא שמא תהיה אילונית ודומיא ד"ש"ר קתני שאינו ברור לעולם שניחנה אלא הוא מספק שמא יזנתה וכן משום נדר שאינו יודע שיזקק לה חכם או לא יזקק והוא מספק שמא לא יזקק וה"ה מגרש לה והכא נמי הוא מספק שמא תהיה אילונית ומ"ה מנרש לה והיכי דמיא ודאי אילונית והיכי דמיא ספק אילונית כדתנן בפרק מרק יוצא דופן בן עשרים שנה שלא הביא שתי שערות יביא ראיה שהוא בן עשרים והוא הדרים לא ועלין ולא מיבעי ואקשי' בגמ' [והתניא] א' בן ס' שנהרווים א' ר"א בן ס' שנה שלא הביא שתי שערות. פי' אלמא אע"פ שהוא בן כ' ולא הביא שתי שערות ודרים דגך ולא דגן עובד כוכבים תימא פומר ופקה דכמה תגלים נחלקו במיכות העובד כוכבים ואם כן כל תופס תגלים נמי נחלקו נים קנין ואלו דוחק דרבה ור' אלעזר נחלקו בפלוגתא דכל הנהו תגלי ועוד דתנמי במתניתא בפרק רבי ישמעאל (דף מז.) דכולהו תגלי דרשי דיגונך ולא דיגון עובד כוכבים ואפילו מאן דתמייב מיכות העובד כוכבים תלא דדרים מיכות תחר מיכות דגך כתיבי לך גלחה דרבה ורבי אלעזר אמו כלולי עלמא ודרים נמי ר' אלעזר דיגונך ולא דיגון עובד כוכבים ומ"מ דרים נמי דגך ולא דגן עובד דגך ולא כתיב תבואתך דאי הוה כתיב תבואתך הוה דרשינן ספיר נמי תבואתך ולא תבואת עובד כוכבים ומ"מ דרים נמי דגך ולא דגן עובד כוכבים מדלא כתיב דיגונך ואי"ת כי שקיל ליה עובד כוכבים הפקר בטעות הוא ולאו הפקר : מבל

ר"ל זבין נפשיה לעולמי · קודם שמחזר למוטב דמסתמא לא היה מזלזל בעצמו כל כך : **בריס** כרי · דרכן היה לעשות על בטנם כדאמרי' בזבחים (דף ה.) ריש לקיש רמי למעשי ומקשה **לוקח** ומביא בכורים · זו גירסת הקונטר' דקסבירי' ליה לחזור וליקח ממנו אבל כולי האי לא קסבירי' ליקח ממנו להפריש תרומות ומעשרות ומיהו קשה לר"ת דאמרי' מייתי לה מהא דיש קנין לעובד כוכבים דמפני תיקון העולם אין לו תורת העובד כוכבים להפריש תרומות ומעשרות ממנו אבל לישראל אין לו קנין (דף מג:) אע"פ שעשה ישראל גימוסו פטורה מן המעשר אלמא כ"ש קנין ליכא למיחש להכי לשלוחן כסוריא כדמשמע בקונטרס והיינו דקאמר בגמ' (ד"ה דף קח:) דהמקבל שדה לבוחני מן העובד כוכבים דמעשר ומיהו לא ודמי לה התם לעולם יש קנין אע"פ שהחיחו לחתם כדמייק מדקתני מליק מ"מ רחיה גמורה ליכא ולעולם מלי למימר רבה לסבר ין קנין ומיהו אסבכן ר"מ דסבר יש קנין בספ"ק דע"ז (דף כח:) דאמר אין מעכירין להן שדות משום דמפקיע להו ממעשרות דכל זמן שהיא של ישראל כל מי שזורעה מייב במעשר וכי זבנה לעובד כוכבים הזורעה פטור דיש קנין דאי אין קנין אין זו הפקעה מה שאין עובד כוכבים מעשר קרקע המייבת דהתם פריך בית נמי מפקיע ממזוזה ומשני מזוזה מוכת הדר היא ואין זה הפקעה והא דאמר ר' מחיר בפרק רבי ישמעאל (ממחות דף סו:) תומרין מכל עובד כוכבים על של ישראל התם חייבי כשבללו ביד ישראל ולכבי מוכי פלוגתייהו במיכות העובד כוכבים ולא קנין וכי פריך הכא לרבי אלעזר הוה מלי למימר מהא דאמרי כר"מ ולא דמעשי מפיק : **מר** סבר דיגונך ולא דיגון עובד כוכבים · מתוך פי' הקונטרס משמע דהא דהא תניא לרבה דאמר אין קנין ודרים דיגונך ולא דיגון עובד כוכבים חיים ליה מיכות העובד כוכבים פוטר ור"ח דאמר ים קנין ודרים דגך ולא דגן עובד כוכבים חיים ליה למיכות העובד כוכבים ולא תלי דגך ודגן בדגך ודגן בדיגונך ולא בדיגון ולא בדגך ודגן בדיגונך ולא בדיגון ולא בדגך ודגן בדגך ולא

טבל ותולין מעורבין זה בזה • פי' בקונטרס לין לך כל חטה וחטה שלין חליה טבל ושליה חולין ולריך לעשר מיניה וביה ולא ממנו על טבל גמור ולא מטבל גמור עליו מפני שמפרים מן החיוב על הפטור ומן הפטור על החיוב לבל כי מפרים מיניה וביה מעשר מן החיוב שבו על החיוב שבו ומן הפטור שבו על הפטור שבו ותפילו חלקו בספיקן הן עומדים לעין בריכה וקשה לחמר לקמן לחי קען פירות לאו בקען הגוף דמי והחתים שחלקו לקומות הן לא מסכחת דמייתי בכורים חלת חד בר חד הא תפילו למ"ד לין בריכה יש לו בודלי חלק בו דחמייב בבכורים והמותר שהוא חולין מני מקדים ליה בלחמרינן בפרק הספינה (ב"ב דף פח:) ולוחק לומר ללא מסכחת דמייתי בכורים בהלבען שלא יעלרך להקדים קחמר לליבחת מעמם לחא מייתי כלל קחמר ועוד בפ' יש בכור (בכורות דף מח:) נבי חמם סנעים ולא חלי חמם קחמר דכ"ע לית להו דרב לסי לחמר החתין שחלקו מחלה יורשין ומחלה לקומות מעמם לבל מי לקומות הן פטורין לפי' למ"ד. חמם ולפילו לבך חלי חמם לחפי' חלי חמם ליכח לספוקי בריכה לחין חקנה לעבד זה לבין לחין בריכה שמח הגיע לו בל חלקו של עובד בוכבים לו חיבו ולא ידעי' במה ולו מעשר מיניה וביה שמח מעשר מחלקו והשחר חלקו של עובד בוכבים לו ליפכח לו מקלמו ומיהו יכול לחקנן שיפרים עליו ממקום לחר ויפרים גם עליו ממקום לחר ולחרון לחרון מקולקל עד שלח ישחר כי לם מעט ובל המעשרות והחרומות יפגם לבהן וללוי: **ולביתך** מלמד שחדם מביח בכורי לחמחו • ול"ח והח מן הלורה לין לבעל פירות בנבסי לחמחו חלח חקנחת דרבנן בעלמח היח ל"ב ע"ב נזירין בבחוב הוח ויש לומר דרך בעים שטחטות פירות לבעליהן וכי הח נוונת לו פירות מחילה לחי שפיר דבמהה מבית וקולל כיון דמעיקרא לגיד בה לפירות: **בצרן** ושגרן ביד שליח • פי' רבינו שמואל בהספינה (ב"ב פח:) בלרן הבעל ושגרן ביד שליח לחם בלרן שליח והבילן הבעלים בירושלים שליח ולחי לין לי לקרות בדחמן ומבדלוניטה והבעלים מבילין ולא קורלין שלין לומר לחבר נחמה בזמן שבתיב ושמחת בכל הטוב וגו': **ביכורי עשמו** • שגדלו בקרקע מלנו שבבעיה לו לחמחו לפירות: **שלני פסח דבחיב ולביחך** • ומבדלינהו לרבויי ש"מ קען פירות לאו בקען הגוף: **מפכח** • לבי היבי לחמעוטען ובגרן ביד הבעלים לו שבגרן שליח והבילן הוא ול"ל דחמעוטען לבי היבי לחי קורא דבעיגן לקיחה וכל הבחה בחחד ולי גרסיגן לו מח לפי עמי שפיר ווו לף זו קחני ור"ח מפרש דבבירה לאו בעלים לפי' בבי היבי קורא דבעיגן לקיחה ובגרן ביד הבעלים לו שבגרן שליח והבילן הוא בעלמא: **מביא** ולין קורא • ול"ח ועימח בקחני בגרן ובגרן ביד הבעלים ומח שליח בדרך לאו הוא לגיולת שבמבילן לחבר לא מיבעיא לעשר על חלקו של עובד בוכבים למעשר מעבד ולסר ליה בחכילה וללו מלוה דרמיח עליה היא ללא לח לם בן לוכלן לו מוכרן דקא משכחבי ליה לבל ביכורים מלוה לרמיח עליה היא: **שמי מקנות סוו** • בלומר לעולם בקנין הגוף דמי בלל אמר מבית ואינו קורא בקנין הגוף דמי לחבריה ר' יוחנן לר"ל ולביחך "מלמד שאדם מביא ביכורי אשתו וקורא" א"ל שאני התם דכתיב ולביחך מלמד שאדם מביא ביכורי אשתו וקורא התם הוא דכתיב ולביחך אבל בעלמא לא: **מתה** אין לו מתה לו • ול"ח והל מן המלוה לרבי יוחנן לחמר כתנא לליבחך דמה נפשך פליג ול"ל לחיכח למוקמה במתה בי לך ול"ח ולישני לחך בחר דמתה בללו זכתה להשה פירות נכסיה לבעל ול"ל דבריחח לחני לך בחר דתקון רבנן פירות לבעל ועוד דהוה ליה לקומה פירות בשוק ולחח"כ לקה שדה לליו קורא בלחמרי' א] במסבת בכורים (פ"ק) לבל לרים לקים שהיו לו פירות מחילה לחי שפיר דבמתה מבית וקולל כיון דמעיקרא לגיד בה לפירות: **בצרן** ושגרן ביד שליח • פי' רבינו שמואל בהספינה (ב"ב פח:) בלרן הבעל ושגרן ביד שליח לחם בלרן שליח והבילן הבעלים בירושלים שליח ולחי לין לי לקרות בדחמן ומבדלוניטה והבעלים מבילין ולא קורלין שלין לומר לחבר נחמה בזמן שבתיב ושמחת בכל הטוב וגו': **ביכורי עשמו** • שגדלו בקרקע מלנו שבבעיה לו לחמחו לפירות: **שלני פסח דבחיב ולביחך** • ומבדלינהו לרבויי ש"מ קען פירות לאו בקען הגוף: **מפכח** • לבי היבי לחמעוטען ובגרן ביד הבעלים לו שבגרן שליח והבילן הוא ול"ל דחמעוטען לבי היבי לחי קורא דבעיגן לקיחה ובגרן ביד הבעלים לו שבגרן שליח והבילן הוא בעלמא: **מביא** ולין קורא • ול"ח ועימח בקחני בגרן ובגרן ביד הבעלים ומח שליח בדרך לאו הוא לגיולת שבמבילן לחבר לא מיבעיא לעשר על חלקו של עובד בוכבים למעשר מעבד ולסר ליה בחכילה וללו מלוה דרמיח עליה היא ללא לח לם בן לוכלן לו מוכרן דקא משכחבי ליה לבל בכורים מלוה לרמיח עליה היא: **שמי מקנות סוו** • בלומר לעולם בקנין הגוף דמי לחבריה ר' יוחנן לר"ל ולביחך "מלמד שאדם מביא ביכורי אשתו וקורא" א"ל שאני התם דכתיב ולביחך מלמד שאדם מביא ביכורי אשתו וקורא התם הוא דכתיב ולביחך אבל בעלמא לא: **מתה** אין לו מתה לו • ול"ח והל מן המלוה לרבי יוחנן לחמר כתנא לליבחך דמה נפשך פליג ול"ל לחיכח למוקמה במתה בי לך ול"ח ולישני לחך בחר דמתה בללו זכתה להשה פירות נכסיה לבעל ול"ל דבריחח לחני לך בחר דתקון רבנן פירות לבעל ועוד דהוה ליה לקומה פירות בשוק ולחח"כ לקה שדה לליו קורא דבעיגן לקיחה וכל הבחה בחחד ולי גרסיגן לו מח לפי עמי שפיר ווו לף זו קחני ור"ח מפרש דבבירה לאו בעלים לפי' בבי היב

כופן שמיכול נותן. כל מכירת קרקע לפירות שהרי חוזר הגוף ביובל: **מדעמא דפירא נמים**. ולפי שלעתה למקנייה לתרעא לפיכך שעה אחת: **הקונה שני מילגות כאחד שדהו של חבירו**. דקי"ל בבבא בתרא (דף פט.) דלית ליה קנה קרקע הלכך ליכא קורא דלא מצי למימר "פרי האדמה תהיה לו" ולא "פרי האדמה תהיה לי" דהיימת לן דקנה קרקע תחתיהן ובזיכין כמלא חוזה וכו': **פה שלשה**. דקיימת לן בקנה קרקע תחתיהן ובזיכין כמלא חוזה וכו': **מכיון וקורא**. ותע"ג דהדרת ביובל: **מחלוקת**. דרים לקמן ורבי יוחנן: **כיובל שני**. שמנו ישראל, שכבר הורגלו להחזיר קרקעות, בהיות קאמר רישׁ לקיש מפני ואיכא קורא דסמכת דעתיה דמוכר דודאי הדרת ליה וזה בגוף שימזיל: [**ביובל רשמון**]. כל הני מתניתא ביובל רשמון: **כשנגי**. קנין פירות לי בקנין הגוף דמי לי לא: **שדך שמעך**. אם הקדישה ולא גאלה קודם היובל ומכרה גיזבר לאחר ליתה לגאלת עוד וכשהיא יוצאה ביובל מיד הלוקחה מן הגזבר מתחלקת לכהנים שמע' (ויקרא כז) ואם לא יגאל את השדה וגו' והיה השדה בצאתו וגו' **ושדך** מקנה כשהקדישה ולא גאלה ומכרה הגזבר כשהיא יוצאה ביובל חוזרת לבעלים הראשונים שמכרוה למקדיש שנאמר בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו וגו': **מניין לנוקח שדה מבעלי וכדישה**. כמי שבעלי בשעה שהקדישה שדהו לגבי נוקח שדה מבעלי שדה מקנה: **ואחר כך מת מכיו**. ונעשית לו כחוזה: **מניין שמכרו לפניו כשדה לחבירו**. אם לא גאלה ומכרה הגזבר שיוצאה ביובל מיד הלוקחה: **מכר לו משדה לחבירו**. קרא יתירה הוא: **שדה שמיעה רמיזה**. בשעה שהקדישה להיות לו שדה לחוזה לעולם: **יכפה זו כו'**. וכל שכן מת מכיו ואחר כך הקדישה דבשעת הקדש כבר היתה לחוזה: **ר' מתיר תומר**. זו היתה שדה לחוזה ומוזכת לו ממתים שבין שמכרה לו וקדשׁ כי אחת למת מכיו ואחר כך הקדישה אחת: שכי גרסינן ואילו לר' יהודה ור' שמעון מת מכיו ואח"כ הקדישה לא צריך קרא מאי ולמה לי כהא דאמפני כלי ולא גרסינן הכא אלא לאו דאחולי בתר פדיון ובמס' ערכין (דף יד:) גרסינן לה: **לא צריכא קרא**. דאי לריכא קרא דהקדישה ואח"כ מת מכיו מגלי לה: **קנין פירות**. שהיתה קנויה לו מחיים כשעה שמת מכיו וקנין פירות הוא שהרי מיית מכיו לא יצתה מידי ולא הויא ליה לחוזה הלכך אי לאו דרבייה קרא לה הוה ממיעט דהיתה כשדה לחוזה ואחר כך הקדישה: **ואחר כך נקנין פגוף דמי**. וכי מיית מכיו יצתה גופה הלכך מת מכיו ואחר כך כו': **נקנין הגוף דמי**. ומולו 'מת מכיו ואחר כך הקדישה' לריכא קרא: **והכא קרא מבעי ליה ודלוק**. לרבויי מיבה לה 'הקדישה ואחר כך מת מכיו' דאם כן הלכך מת מכיו ואחר כך הקדישה: **לכתוב קרא אחר לא מחוזה סן**. ולא לכתוב "משדה": **לנקומת סן**. לאין בריכה לה קנין בה שדה מקנה לה שדה לחוזה: **הדרן עלך השולח**

והוי כמו שהחליפו חלקיהן: **ומחזירין ביובל**. משום מצות יובל ובין לקיחה' אם היא קנין פירות שעה אחת ואין מכיו וקורא: **לא מבעיא**. בקנין הגוף דמי ביובל לא מבעיא שעה נחלקה מבעלה דהייט אחד בר אחד שעה היו לו ולחכיו ולכל הדורות למפרע עד שיהא שני בניס לאיש אחד שיהלקו יהושע: במספר

תורה אור

בזמן שהיובל נוהג ר' יוחנן אמר מביא וקורא ר"ל אמר *מביא ואינו קורא רבי יוחנן אמר מביא וקורא-קנין פירות בקנין הגוף דמי ר"ל אמר מביא ואינו קורא-קנין פירות לאו בקנין הגוף דמי, וצריכא: דאי איתמר בההיא קאמר ריש לקיש דכי קא נחית אדעתא דפירא קא נחית אבל בלוקח דאדעתא דגופיה קא נחית אימא מודי ליה לר' יוחנן ואי איתמר בהא קאמר רבי יוחנן אבל בהך אימא מודי ליה לריש לקיש צריכא: *התקונה אילנות בתוך שדהו של חבירו מביא וקורא הא שלשה מביא וקורא: בזמן שהיובל נוהג, והשתא דאמר רב חסדא מחלוקת ביובל ראשון אבל ביובל שני דברי הכל מביא וקורא דאמרי לא סמך דעתייהו *ל"ק הא ביובל ראשון הא ביובל שני, לימא כתנאי: *מניין ללוקח שדה מאביו והקדישה ואח"כ מת אביו מניין שתהא לפניו כשדה אחוזה? ת"ל °אם את שדה מקנתו אשר לא משדה אחוזתו" שדה שאינה ראויה להיות שדה אחוזה יצתה ו"שראויה להיות שדה אחוזה יצתה", דברי ר' יהודה ור"ש ר"מ אומר מניין ללוקח שדה מאביו ומת אביו ואח"כ הקדישה מניין שתהא לפניו כשדה אחוזתו ת"ל °אם את שדה מקנתו אשר לא משדה אחוזתו" שדה שאינה שדה אחוזה יצתה ו"שראויה להיות שדה אחוזה יצתה", ואילו לרבי יהודה ור"ש מת אביו ואח"כ הקדישה, לא צריכא קרא מאי לאו בהא קמיפלגי דר"מ סבר קנין פירות בקנין הגוף דמי ובהא במיתת אביו הוא דלא ירית ולא מידי והלכך מת אביו ואח"כ הקדישה צריך קרא ורבי יהודה ור"ש סברי קנין פירות לאו בקנין הגוף דמי ובהא במיתת אביו השתא הוא דקא ירית והלכך מת אביו ואח"כ הקדישה לא צריכא קרא ובי איצטריך קרא להקדישה ואח"כ מת אביו הוא דאיצטריך, אמר רב נחמן בר יצחק לעולם אימא לך *בעלמא כסברי ר' יהודה ור"ש שקנין פירות בקנין הגוף דמי והכא רבי יהודה ור"ש קרא אשכחו ודרוש: לכתוב רחמנא אם את שדה מקנתו אשר לא אחוזתו מאי "משדה אחוזתו" שדה שאינה ראויה להיות שדה אחוזה יצתה ו"שראויה להיות שדה אחוזה יצתה", א"ר יוסף אי לאו דא"ר יוחנן קנין פירות בקנין הגוף דמי *לא מצא ידיו ורגליו בבית המדרש *דא"ר אמי א"ר יוחנן האחין שחלקו לקוחות הן ומהזירין זה לזה ביובל, ואי ס"ד לאו בקנין הגוף דמי לא משכחת דמייתי ביבורים אלא חד בר חד עד יהושע בן נון, אמר רבא קרא ומתניתא מסייעי ליה לר' יוחנן

ב"מ קיט. ב"ב קלז. ערכין כט. ב"ק קיג. ב"מ קיא. ב"ב קלו. ב"ב קלז. ב"ב קלח. ב"ב קלט. ב"ב קמ. ב"ב קמא. ב"ב קמב. ב"ב קמג. ב"ב קמד. ב"ב קמה. ב"ב קמו. ב"ב קמז. ב"ב קמח. ב"ב קמט. ב"ב קנ. ב"ב קנא. ב"ב קנב. ב"ב קנג. ב"ב קנד. ב"ב קנה. ב"ב קנו. ב"ב קנז. ב"ב קנח. ב"ב קנט. ב"ב קס. ב"ב קסא. ב"ב קסב. ב"ב קסג. ב"ב קסד. ב"ב קסה. ב"ב קסו. ב"ב קסז. ב"ב קסח. ב"ב קסט. ב"ב קע. ב"ב קעא. ב"ב קעב. ב"ב קעג. ב"ב קעד. ב"ב קעה. ב"ב קעו. ב"ב קעז. ב"ב קעח. ב"ב קעט. ב"ב קפ. ב"ב קפא. ב"ב קפב. ב"ב קפג. ב"ב קפד. ב"ב קפה. ב"ב קפו. ב"ב קפז. ב"ב קפח. ב"ב קפט. ב"ב קצ. ב"ב קצא. ב"ב קצב. ב"ב קצג. ב"ב קצד. ב"ב קצה. ב"ב קצו. ב"ב קצז. ב"ב קצח. ב"ב קצ

הניזקין שמין להן בעידית. לין עניין נזקין לגבי גיטין לגלות מסוס דמתא לעיל בהשולח מילי דתיקון העולם תנא ליה הכא וגבי פסולו דמתא בבבא בתרא ולא תנאה הכא במכילתין משום דלחייבי מיתה במילי שמורות כילד נעשין תנאי מיתה וכתובת אשה בזיטורין. גבמ' מפרש טעמא משום דיותר ממה שהאיש רוצה ליתן לאשה רוצה להכשיל ויקשה דלמאן דאמר כתובה לחורייתא דילוף לה בפ' קמא דכתובות (דף י.) מכמוהר הבתולות שיהא זה כמוהר הבתולות ומוהר הבתולות כזה מדחורייתא דינה בעידית ולמאי דפקיעו חכמים דינה מהאי טעמא ול"מ נמי דלמאר דינה בזיטורית קסבר כתובה לחורייתא בפ' הע"פ (כתובות דף מו.) וי"ל דטעמא דפקיעו חכמים דיגה דלמאר בגמ' (לקמן מט.) גבי בעל חוב שלא יהלה לחם לחביריו שהוא נאה ויאמר לקפון ולחוטו הבי נמי חנו חכמים בחשה שמא תקניטנו כדי שיגרשנה ותגבה כתובה וטעמא דיותר מהאיש רוחה ניתא לאשה רוחה להכשיל לה הוי לגלות מסוס דלמא כמו שבעל חוב בזיטורית משום נעילת לחם לאשה נמי משום חיבת הבעל בזיטורית:

אין נפרעין מנכסים משועבדין כו'. ואע"ג דלמאן דאמר שעבודא לאו דאורייתא מדאורייתא נמי בלא תיקון הגולם לא גבי ממשעבדי ואפילו למ"ד שעבודא דאורייתא מכל מקום בע"מ דיו בזיטורית מן התורה מ"מ לי לאו משום תיקון העולם היה גובה לאפילו ממשעבדי בזיטורית משום נעילת לחם להכי קאמר שפיר משום תיקון העולם: **אין** נפרעין מנכסי יתומים כו'. בשעל חוב ניחא לגלות חייבין לגעילת לחם כלאמרינן בגמרא (לקמן דף כ:) לחם מכוך מלוה לדעתיה למימר לוה לחבל לניזקין דליזין מדחורייתא בעידית אלא מכוך הפקיעו חכמים דיגן משום יתומים ובגמרא לאמר למימר בזיטורית לאפילו הן ניזקין ולרבה ניחא למוקי לה כגון שהיה עידית לניזק בזיטורית למזיק כו' ולאביי ולמר זוטרא דלפניני עליה מיכח לממר דכבדי שעבודא לאו דאורייתא מי גמי לית לה פלוג דבין בעל חוב לנזקין **אמר** אביי לית לה לריבה אלא לר' ישמעאל דאמר מדאורייתא בדניזק כו'. הקשה ר"ת הכא מנמא לאביי דלפניני ר' ישמעאל ור' עקיבא מי שיימינן בדניזק לו בדמוזק וכן תנא בהדיא לקמן בפ' הכותב (כ"ק דף נא.) מוקי לאביי פלוגתייהו בניזקין במשוייר שבו ובגלה לפרש לתנ"ג דלפניני מי שיימינן בדניזק לו בדמוזק מ"מ מנמא ליה לאביי דבניזקין במשוייר שבו גמי פליגי מדקאמר ר"ע לא בא הכתוב מנמא מתוך תשובתו שכך ר"ע לא בא הכתוב ולו לא בא הכתוב אלא לעניין עידית לבד בא הכתוב ולו לא פליגי בניזקין במשוייר שבו אלא בעידית לחודיה לא היה מחמיר ר' ישמעאל על המזיק כשום דבר טפי מר' עקיבא אלא מדרבה ר"ע דאמר בדמוזק שיימינן מחמיר טפי כמו שמפרש בסמוך ולהכי טעי טפי במילתיה דר' ישמעאל מדברי רבי עקיבא דקאמר ולר' ישמעאל לכל כחושה משלם שמנה דמתוך תשובתו של ר"ע משמע מדברי ר' ישמעאל שבא הכתוב להחמיר על המזיק יותר ממה שהזיק כדפירשנו: **ורבי** ישמעאל לכל שמנה כו'. פירוש בשלמא לכל שמנה משלם שמנה מדלא לכל כחושה אמאי משלם שמנה מ"מ הכי פירושו כיון דבאחל שמנה משלם שמנה כמו שהזיקה ולא קנסינן ליה לשלם יותר ממה שהזיק אם כן בשאכל כחושה נמי לא לקנסיה לשלם שמנה: כגון

תוספות רי"ד

אמר אביי נקטינן בעל בנכסי אשתו צריך הרשאה דקנין פירות לאו כקנין הגוף דמי כר"ל ולא אמרן אלא דליכא פירא אבל איכא פירא מיגו דמשתעי דינא אשירא משתעי נמי דינא אגופא: **סליק פירקא**

הניזקין שמין להן בעידית וכ"ה בבבא בתרא וכתובת אשה בזיטורית ע"כ רבי מאיר אומר אף כתובת אשה בבבא בתרא זה לשון ר"ת אין נפרעין מנכסים משועבדים מקום שיש נכסים ב"ה אפילו הן זיטורית אין נפרעין מנכסי יתומים אלא מן העידית. פי' אם אינו רוצה המוזק לתבותו מטלטלים דמי נוקו אלא קרקע מגבהו כשומת נוקו מן העידית שבנכסיו כדכתיב סימב שדהו ומימב כרמו ישלם ועידית היא הנאה שבכל קרקעותיו את כל נאות יעקב תרגומא ית כל עידית יעקב וכל מה שנגבה בשומא גבוה אלא שיותר אדם רוצה מעם עידית מהרבה זיטורית אבל אם רוצה להגבותו מטלטלין מגבהו מטה

שהוא רוצה ואפילו סבור כראמרינן בפ' ארבעה אבות נזיקין כמה ישיב ואפילו שוה כסף ואפילו סבור וודאי במטלטלין אבל בקרקע נתן לו מן העידית ותרשות ביד המזיק ליתן לו או קרקע או מטלטלין: וב"ח בבינונית פי' ברלית ליה וודאי אבל אי אית ליה לא מצי אמר נשיירה לא בקרקע ולא במטלטלין אלא בוודאי דדוקא נבי מזיק הוא דאקיל רחמנא ישיב דאקיל ואפילו סבור אבל נבי ב"ח עבד להו לאיש סלחה כדכתיבינן בכתובות בפ' הכותב ובבבא בתרא בפ' המוכר בית כור שעור ואי לית ליה וודאי ואית ליה מטלטלין ה"נ דלא מצי מנבי ליה קרקע אבל (אי לית) ליה וודאי ולא מטלטלין מנבוי מן הקרקע ומן הבינונית: וכתבת אשה בזיטורית. פי' כתובת אשה לא גביא אלא מן הקרקע ואי לא משכחא קרקע מטטרא ואפילו מיניה ולא אמרינן מיניה ואפילו מן גלימא דעל כתפיה אלא נבי ב"ח אבל אשה אין דינה אלא מן הקרקע ואפילו מיניה כדכתבינן בפ' הכותב וזיטורית היא

קסז א מיי' פ"ג מהל' מלוה ולוה הלכה ד סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קכב סעיף ח [וכרב אלפס כ"ק פ"ע דף מ. וכרא"ם שם סימן כג]:

א ב מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג ופ"ח מלוה ולוה הלכה ו סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סי' קב סעיף ו: ג ד מיי' שם הלכה ד ופ"ו מהל' לוה ולוה הלכה ו סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סי' קב סעיף ו: ה ו מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין מח טוש"ע ח"מ סימן ק סעיף ב:

ד ה מיי' פ"ח מהל' מלוה הלכה ו ופ"ע מהל' שלוחין הלכה ב סמג עשין קמ טוש"ע ח"מ סימן קפו סעיף ח:

ה ו מיי' שם פ"ע ה"ח ופ"ח מהל' מלוה הלכה ו סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קיז סעיף ג:

ז ח מיי' פכ"ו מהל' מלוה הלכה ג סמג עשין נה טוש"ע ח"מ סימן צח סעיף ג:

ט מיי' פ"ג מהל' גזילה הלכה ו ופ"ע מהל' גזילה הלכה ה ז סמג שם טוש"ע ח"מ סימן קמו סעיף ו וסי' שמ סעיף ג:

י מיי' פכ"ו מהל' מלוה הלכה ט סמג שם טוש"ע ח"מ סימן צח סעיף ג:

יא מיי' שם פ"ח מהל' מלוה הלכה ח סמג עשין נה טוש"ע ח"מ סימן צח סעיף ג:

יב מיי' פ"ג מהל' מכירה הלכה ה סמג עשין נה טוש"ע ח"מ סימן קיב סעיף ב:

יג מיי' שם פ"ב מהל' מלוה הלכה ב סמג עשין נה טוש"ע ח"מ סימן צח סעיף ג:

יד מיי' שם פ"ח מהל' מלוה הלכה ח סמג עשין נה טוש"ע ח"מ סימן צח סעיף ג:

טו מיי' שם פ"ב מהל' מלוה הלכה ב סמג עשין נה טוש"ע ח"מ סימן צח סעיף ג:

טז מיי' שם פ"ח מהל' מלוה הלכה ח סמג עשין נה טוש"ע ח"מ סימן צח סעיף ג:

יז מיי' שם פ"ב מהל' מלוה הלכה ב סמג עשין נה טוש"ע ח"מ סימן צח סעיף ג:

יח מיי' שם פ"ח מהל' מלוה הלכה ח סמג עשין נה טוש"ע ח"מ סימן צח סעיף ג:

יט מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

כ מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

כא מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

כב מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

כג מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

כד מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

כה מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

כו מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

כז מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

כח מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

כט מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

ל מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

לא מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

לב מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

לג מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

לד מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

לה מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

לו מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

לז מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

לח מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

לט מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

מ מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

מא מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

מב מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

מג מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

מד מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

מה מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

מו מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

מז מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

מח מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

מט מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

נ מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

נא מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

נב מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

נג מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

נד מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

נה מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

נו מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

נז מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

נח מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

נט מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

ס מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

סא מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

סב מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

סג מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

סד מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

סה מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

סו מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

סז מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

סח מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

סט מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

ע מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

עא מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

עב מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

עג מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

עד מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

עה מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

עו מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

עז מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

עח מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

עט מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

פ מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

פא מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

פב מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

פג מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

פד מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

פה מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

פו מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

פז מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

פח מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

פט מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

צ מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

צא מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

צב מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

צג מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

צד מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

צה מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

צו מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

צז מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

צח מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

צט מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

ק מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קא מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קב מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קג מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קד מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קה מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קו מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קז מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קח מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קט מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קי מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קיא מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קיב מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קיג מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קיד מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קטו מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קטז מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קיז מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קיח מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קיט מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קכ מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קכא מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קכב מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קכג מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קכד מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קכה מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קכו מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קכז מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קכח מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קכט מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קל מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קלא מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קלב מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קלג מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קלד מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קלה מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קלו מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קלז מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קלח מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קלט מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קמ מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קמא מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קמב מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קמג מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קמד מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קמה מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קמו מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קמז מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קמח מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קמט מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קנ מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קנא מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קנב מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קנג מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קנד מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קנה מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קנו מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קנז מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קנח מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קנט מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קס מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קסא מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קסב מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קסג מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קסד מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קסה מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קסו מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קסז מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קסח מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קסט מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קע מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קעא מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קעב מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קעג מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קעד מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קעה מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קעו מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קעז מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קעח מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קעט מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קפ מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קפא מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קפב מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קפג מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קפד מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קפה מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קפו מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קפז מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קפח מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קפט מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קצ מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קצא מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קצב מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קצג מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קצד מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קצה מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קצו מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קצז מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קצח מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

קצט מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

ר מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

רא מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

רב מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

רג מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

רד מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

רה מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

רו מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

רז מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

רח מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

רט מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

ריא מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

ריב מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

ריג מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

ריד מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

רטו מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

רטז מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

ריז מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעיף ג:

ריח מיי' פ"ל מהל' מקח ממון הלכה ג סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סימן קב סעי

כגון שהיתה עידית דניזק כזיבורית דמזיק . ולרבי ישמעאל נמי אין שמין לכילת עכוגה אלא לפי מה שהיתה שמיה אם כחוסה כחוסה ולאחר שביטומה בבית דין ואחר אין לי מעות לפורעו יטול קרקע בדמי מעות מקו"ח וכלא להגבותו מזיבורית שלו והיא טובה כעידית של ניזק והלה תורה אור חומר מעידית שלך הגביני לפי דמי נזקי שכן אמרה תורה "מיטב שדהו וגו' : **רבי ישמעאל סבר כדניזק שיימינן** . "ומיטב" שאמרה תורה שאם בא להגבותו קרקע גרוע מעידיתו של ניזק ויש לו להגבותו ערוגה במיטב של ניזק,על כרחו יגבהו ממיטב שלו טובה מעידיתו של ניזק אין לנו לכוף את המזיק לפרוע ופיצוי יש לו : **כדמזיק שיימינן** . ממיטב שדותיו אמרה תורה שיגבה : **גמרה שדה לשדה . לענין מזק וכעבד בשדה אחר : וגמרה שדה למעה** . לענין תשלומין מיטב שדהו וגו' : **ורבי עקיבא** . "שדהו ישלם" כתיב במשלם הכתוב מדבר דהייט מזיק והכי קאמר ר"ע לא נא הכתוב על המזיק להפטר בזיבורית שלו אם היתה כעידית של ניזק אלא לניזקין מן העידית ורבי ישמעאל . תמר לך : **מהני נזירה שוה** . דשדה-שדה דניזק שיימינן : **ואהני קרח** . דשדהו ישלם דמשמע דמזיק שיימינן : **וזיבורים דידיה לא שוו כעידית דניזק** . תהני קרח לשלומי מעידית דידיה דלי לאו קרח הוה תמינא לא חייבים רחמנא טפי ממיטב דניזק ולא רמי דייקה דניזק לפעמים דמזיק וליטקול מהי דמסכח נביה כלומר לא הוה ליה עידית : **וק"ו לקדש** . וקא סלקא דעתך דניזקין נמי קאי : **לא יפה כחו בעל חוב** . בדבורא בעלמא דקביל עליה מי עדיף מחוב דתנן בביטוים דאם אמירה תורה בניזקין לא ילפינן חוב מיניה : **ליכא למיפרך** . כלומר לפיל סבירא ליה הכי לא ילפינן הקדש מיניה דליכא למיפרך מה לחוב שהוא הדיוט דיעה הוא לליטקול בעידית : **שכן יפה הכתוב כחו בניזקין** . שאמרה תייב בניזקין : **משלם נזק שלם** . ולדים "ולעיל" דעתו הכי:דעתו הוא דמשלם חצי נזק לבעל הקדש נזק שלם,וגבי הקדש דרים הכי לדעתו הוא דמחייב לבעל הקדש שהזיקה פטור : **מי סכי** . דר"ע כר"ש דוקמת ליה מאי דוחקיך לאוקמת פלוגתא דרישא בשומא דניזק ומזיק דלמא לגבות מן העידית,דקתמר ר"ע נמי מעידית דניזק קתמר דהיא זיבורית דמזיק כר' ישמעאל ואמינא לך פליג עליה אלא לבע"ג להקדש דר' ישמעאל סבירא ליה דר"ש בן מנסיא : **אם כן** . אלא פליג עליה דרישא מאי "לא כך הכתוב" דקתמר דמשמע לן בא לכך אלא לכך : **ועוד** . מי ר"ע קולא קתמר לגבי מזיק כר' ישמעאל : **מאי קל ומחמר להקדש** . דקתמר הואיל וקולא היא היכי מצי למימר וק"ו דמקילינן נמי גבי הקדש :

תניא

הבא במאי עסקינן "כגון שהיתה עידית * דניזק כזיבורית דמזיק רבי ישמעאל סבר בדניזק שיימינן ור"ע סבר בדמזיק שיימינן מ"ט דרבי ישמעאל ? נאמרה "שדה" למטה ונאמרה "שדה" למעלה מה "שדה" האמורה למטה=דניזק אף "שדה" האמורה למטה=דניזק ור"ע סבר "מיטב שדהו ישלם"=דהאיך דקא משלם ור' ישמעאל אהני גנ"ש ואהני קרא: אהני גנ"ש לכדאמרן אהני קרא דאי אית ליה למזיק עידית וזיבורית,זיבורית דידיה לא שויא כעידית דניזק דמשלם ליה ממיטב ר"ע לא בא הכתוב אלא לגבות לניזקין מן העידית וק"ו להקדש מאי ק"ו להקדש אילימא דנגחה תורא דידן לתורא דהקדש "שור רעהו" אמר רחמנא לא שור של הקדש אלא לאומר הרי עלי מנה לבדק הבית דאתי גזבר ושקיל מעידית,לא יהא אלא בעל חוב ובעל חוב דינו בבינונית,וכ"ת הסברא ר"ע בעל חוב שקיל בעידית בניזקין איכא למיפרך מה לבעל חוב שכן יפה כחו בניזקין תאמר בהקדש שכן הורע כחו בניזקין לעולם דנגחה תורא דידן לתורא דהקדש ור"ע סבר לה כר"ש בן מנסיא *דתניא ר"ש בן מנסיא אומר: שור של הקדש שנגח לשור של הדיוט פטור ושל הדיוט שנגח לשור של הקדש בין תם ובין מועד משלם נזק שלם אי הכי ממאי דבעידית דניזק כזיבורית דמזיק פליגי דלמא דכ"ע בדניזק שיימינן והכא בפלוגתא דר"ש בן מנסיא ורבנן קמיפלגי דר"ע סבר לה כר"ש בן מנסיא ור' ישמעאל סבר לה כרבנן ? א"כ מאי "לא בא הכתוב" ועוד מאי ק"ו להקדש" ועוד הא אמר רב אשי

בגמ' כדי עלי מנה כו' משמע דלא מסכח נזקין להקדש לא בגון ורגל ולא בחדם המזיק ובפ"ק דבבא קמא (דף ח:) גמי תנן נכסים שאין בהן מעלה ומורדת ד' אבות נקי ופיצוי מזקי לחדם למ"ד מבעה זה לחדם והא דמשמע בפרק השואל (ב"מ דף צא:) דלחדם המזיק את ההקדש חייב לשלם קרן היינו מדרבנן וה"ת והא הקדש יליף מתרומה דכתיב בה (ויקרא כב) כי יאכל פרט למזיק והתם בתרומה חייב לשלם קרן דמזיק ממון כהן הוא וי"ל דאע"ג דבתרומה חייב לשלם מ"מ לא מהאי קרא מפיק לא מקרא אחריני דהוי כגוזל תבירו ומזיקו והשתא כולהו נזקין דפיטורי בו בהקדש ילפינן מחדם דיותר לחוי לחייב לחדם המזיק בידים ממזיק ע"י כריים בור או שלא בעירו וה"ת ה"ל דכתב רחמנא למה לי וי"ל דאי לאו לחשכחן בחד דוכתא לפטר רחמנא להדיוט בהקדש לגמרי לא הוה דרשינן כי להקדש שמא יש להקדש עידית בשוק העולם טובה שאין כמוה ועל כרחך בדמזיק שיימינן דלא שייך כלל למישם בדניזק :

ורבי

מפרש - לעיל

ע"ז ע"ב ד"ה ניזק ע"ז ע"ב ד"ה ניזקין

מתני'

מענה

שלבוש לבוש המעיל "וקדש להקדש"

ט א ב טוש"ע ח"מ סי' תיט סעיף ה :

י ג מיי' פ"ח מהל' מזקי ממון הלכה ח סמג עשין סו :

ר"ן ד"ה ואלא

ולכן אמר הקדש ניזק והתניא רבי אליעזר ק"ו להקדש ניזק ת"ש

גליון הש"ס

ם שור דעתו למזר להמגיד . פ' השוכח רמב"ם מלק הי"ד סימן רמט :

ורבי סבירא ליה כדרבי יוחנן דאמר לא פליגי אלא היכא דלא כתב ליה אלא כשעה אחת בלבד אבל היכא דכתב ליה כל היום כולו אפילו רבי מודה דלא אמרינן כיון דלא כתב ליה אלא כשעה אחת לא אתא אלא לאפוקי מדרבי יוחנן אבל לרבי יוחנן עצמו לא אתא לאפוקי מדרבי אלא לאפוקי מדרבי יוחנן בלבד: **ורבי יוחנן** אומר אפילו כתב ליה כל היום כולו לא אמרינן כיון דלא כתב ליה אלא כשעה אחת לא אתא אלא לאפוקי מדרבי אלא לאפוקי מדרבי יוחנן בלבד אבל לרבי יוחנן עצמו לא אתא לאפוקי מדרבי אלא לאפוקי מדרבי יוחנן בלבד:

*תניא בהדיא מיטב שדהו ומיטב כרמו אין ישלם מיטב שדהו של ניזק ומיטב כרמו של ניזק דברי רבי ישמעאל בע"א *מיטב שדהו של מזיק ומיטב כרמו של מזיק *רבינא אמר לעולם מתני' ר"ע היא דאמר מאורייתא בדמזיק שיימינן ור"ש היא דדריש טעמא דקרא ומה טעם קאמר: מה טעם הניזקין שמין להן בעידית? מפני תיקון העולם דתניא *ר"ש מפני מה אמרו הניזקין שמין להן בעידית מפני הגזלנים ומפני החמסנין כדי שיאמר אדם למה אני גוזל ולמה אני חומס למחר ב"ד יורדין לנכסי וגומלין שדה נאה שלי וסומכים על מה שכתוב בתורה "מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם" לפיכך אמרו הניזקין שמין להן בעידית, מפני מה אמרו בעל חוב בבינונית? כדי שלא יראה אדם לחבירו שדה נאה ודירה נאה ויאמר אקפוץ ואלונו כדי שאגבנו בחובי לפיכך אמרו בע"ח בבינונית, אלא מעתה יהא בזיבורית? א"כ אתה נועל דלת בפני לוין. כתובת אשה בזיבורית דברי ר' יהודה, ר"מ אומר בבינונית, אמר ר"ש מפני מה אמרו בחובת אשה בזיבורית? *שיותר ממה שהאיש רוצה לישא האשה רוצה לינשא *רבי אחי אשה יוצאה לרצונה, ושלא לרצונה, והאיש אינו מוציאה אלא לרצונו

מאי דבר אחר? וכ"ת כי היכי דכי מפיק לה איתי תקינו לה רבנן כתובה מינה, כי נפקא איתי נמי ליתקני ליה רבנן כתובה מינה ת"ש אשה יוצאה לרצונה ושלא לרצונה והאיש אינו מוציא אלא *לרצונו אפשר דמשתי לה בגיטא: כתובת אשה בזיבורית: אמר מר זוטרא בריה דרב נחמן לא אמרן אלא מיתמי אבל מינה דידה בבינונית, מיתמי מאי איריא כתובת אשה אפילו כל מילי נמי דהא *תנן אין נפרעים מנכסי יתומים אלא מן הזיבורית אלא לאו מינה לעולם מיתמי וכתובת אשה איצטריכא ליה ס"ד אמינא *משום חינא אקילו רבנן גבה קמ"ל, אמר רבא ת"ש *ר"מ אומר בכתובת אשה בבינונים ממאן, אילימא מיתמי לית ליה לר"מ הא דתנן אין נפרעים מנכסי יתומים אלא מן הזיבורית אלא לאו מינה, מכלל דרבנן סברי בזיבורית? לא, לעולם מיתמי ושאני כתובת אשה משום חינא, אמר אביי ת"ש הניזקין שמין להן בעידית, ובעל חוב בבינונית, וכתובת אשה בזיבורים ממאן אילימא מיתמי מאי איריא כתובת אשה אפילו כל הני נמי אלא לאו מינה, אמר רב אחא בר יעקב הכא במאי עסקינן כגון שנעשה ערב לנזקן בנו, ולבעל חוב בנו, ולכתובת כלתו, והאי כי דיניה: נזקין ובעל חוב דמחיים גבו אידך נמי כי מגבי, כתובת אשה דלאחר מיתה גביא ולאחר מיתה ממאן גביא, מיתמי אידך נמי כי מגבי, כלאחר מיתה מגבי *ואיפוק ליה דערב דכתובה לא משתעבד בקבלן, הניחא למאן דאמר קבלן אף על גב דלית ליה נכסי ללוה משתעבד שפיר אלא למאן דאמר אי אית ליה משתעבד אי לית ליה לא משתעבד מאי איכא למימר? אביעית אימא כל לגבי בריה שעבודי משעבד נפשיה, *ואיתמר ערב דכתובה דברי הכל לא משתעבד: קבלן

אפילו כל הני נמי אלא לאו מינה, אמר רב אחא בר יעקב הכא במאי עסקינן כגון שנעשה ערב לנזקן בנו, ולבעל חוב בנו, ולכתובת כלתו, והאי כי דיניה: נזקין ובעל חוב דמחיים גבו אידך נמי כי מגבי, כתובת אשה דלאחר מיתה גביא ולאחר מיתה ממאן גביא, מיתמי אידך נמי כי מגבי, כלאחר מיתה מגבי *ואיפוק ליה דערב דכתובה לא משתעבד בקבלן, הניחא למאן דאמר קבלן אף על גב דלית ליה נכסי ללוה משתעבד שפיר אלא למאן דאמר אי אית ליה משתעבד אי לית ליה לא משתעבד מאי איכא למימר? אביעית אימא כל לגבי בריה שעבודי משעבד נפשיה, *ואיתמר ערב דכתובה דברי הכל לא משתעבד: קבלן

אבל מיטב דידיה בבינונית: שהאיש רוצה לישא האשה רוצה להנשא ואי ס"ד מיתמי הוא תיובתא: איתמר ערב דכתובה דברי הכל לא משתעבד:

תניא בהדיא מיטב שדהו ומיטב כרמו – ישלם מיטב שדהו של ניזק ומיטב כרמו של מזיק דברי רבי ישמעאל בע"א מיטב שדהו של מזיק ומיטב כרמו של מזיק רבינא אמר לעולם מתני' ר"ע היא דאמר מאורייתא בדמזיק שיימינן ור"ש היא דדריש טעמא דקרא ומה טעם קאמר: מה טעם הניזקין שמין להן בעידית? מפני תיקון העולם דתניא: ר"ש מפני מה אמרו הניזקין שמין להן בעידית מפני הגזלנים ומפני החמסנין כדי שיאמר אדם למה אני גוזל ולמה אני חומס למחר ב"ד יורדין לנכסי וגומלין שדה נאה שלי וסומכים על מה שכתוב בתורה "מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם" לפיכך אמרו הניזקין שמין להן בעידית, מפני מה אמרו בעל חוב בבינונית? כדי שלא יראה אדם לחבירו שדה נאה ודירה נאה ויאמר אקפוץ ואלונו כדי שאגבנו בחובי לפיכך אמרו בע"ח בבינונית, אלא מעתה יהא בזיבורית? א"כ אתה נועל דלת בפני לוין. כתובת אשה בזיבורית דברי ר' יהודה, ר"מ אומר בבינונית, אמר ר"ש מפני מה אמרו בחובת אשה בזיבורית? *שיותר ממה שהאיש רוצה לישא האשה רוצה לינשא *רבי אחי אשה יוצאה לרצונה, ושלא לרצונה, והאיש אינו מוציאה אלא לרצונו

מאי דבר אחר? וכ"ת כי היכי דכי מפיק לה איתי תקינו לה רבנן כתובה מינה, כי נפקא איתי נמי ליתקני ליה רבנן כתובה מינה ת"ש אשה יוצאה לרצונה ושלא לרצונה והאיש אינו מוציא אלא *לרצונו אפשר דמשתי לה בגיטא: כתובת אשה בזיבורית: אמר מר זוטרא בריה דרב נחמן לא אמרן אלא מיתמי אבל מינה דידה בבינונית, מיתמי מאי איריא כתובת אשה אפילו כל מילי נמי דהא *תנן אין נפרעים מנכסי יתומים אלא מן הזיבורית אלא לאו מינה לעולם מיתמי וכתובת אשה איצטריכא ליה ס"ד אמינא *משום חינא אקילו רבנן גבה קמ"ל, אמר רבא ת"ש *ר"מ אומר בכתובת אשה בבינונים ממאן, אילימא מיתמי לית ליה לר"מ הא דתנן אין נפרעים מנכסי יתומים אלא מן הזיבורית אלא לאו מינה, מכלל דרבנן סברי בזיבורית? לא, לעולם מיתמי ושאני כתובת אשה משום חינא, אמר אביי ת"ש הניזקין שמין להן בעידית, ובעל חוב בבינונית, וכתובת אשה בזיבורים ממאן אילימא מיתמי מאי איריא כתובת אשה אפילו כל הני נמי אלא לאו מינה, אמר רב אחא בר יעקב הכא במאי עסקינן כגון שנעשה ערב לנזקן בנו, ולבעל חוב בנו, ולכתובת כלתו, והאי כי דיניה: נזקין ובעל חוב דמחיים גבו אידך נמי כי מגבי, כתובת אשה דלאחר מיתה גביא ולאחר מיתה ממאן גביא, מיתמי אידך נמי כי מגבי, כלאחר מיתה מגבי *ואיפוק ליה דערב דכתובה לא משתעבד בקבלן, הניחא למאן דאמר קבלן אף על גב דלית ליה נכסי ללוה משתעבד שפיר אלא למאן דאמר אי אית ליה משתעבד אי לית ליה לא משתעבד מאי איכא למימר? אביעית אימא כל לגבי בריה שעבודי משעבד נפשיה, *ואיתמר ערב דכתובה דברי הכל לא משתעבד: קבלן

אבל מיטב דידיה בבינונית: שהאיש רוצה לישא האשה רוצה להנשא ואי ס"ד מיתמי הוא תיובתא: איתמר ערב דכתובה דברי הכל לא משתעבד:

מיטב שדהו ומיטב כרמו – ישלם מיטב שדהו של ניזק ומיטב כרמו של מזיק: **ורבי שמעון היא**. דלרבי עקיבא בדמזיק שיימינן: **מפני תיקון העולם**. כדקתני בברייתא שיתמר לקמן: **דדריש**. נמי בעלמא טעמא דקרא: **מה טעם הניזקין שמין להן בעידית**. מתני' דקתני במידי דלורייתא מפני תיקון העולם רבי שמעון היא דאמר כל מידי דלורייתא מתקן: **מפני מה אמרו בעל חוב בבינונית**. דלרבי עקיבא בדמזיק שיימינן: **ורבי שמעון היא**. מתני' דקתני במידי דלורייתא מפני תיקון העולם רבי שמעון היא דאמר כל מידי דלורייתא מתקן: **מפני מה אמרו בחובת אשה בזיבורית**: **דדריש**. נמי בעלמא טעמא דקרא דכתיב (דברים כד) דקאמר בכתבה מציעתא (דף קטו.) גבי לית לה בתחבול בגד תלמה

תורה אור עשירה ממכרין לוקה: **מפני תיקון העולם**. כדקתני בברייתא שיתמר לקמן: **דדריש**. נמי בעלמא טעמא דקרא דכתיב (דברים כד) דקאמר בכתבה מציעתא (דף קטו.) גבי לית לה בתחבול בגד תלמה

ר"ש מפני מה אמרו הניזקין – שמין להן בעידית מפני הגזלנים ומפני החמסנין כדי שיאמר אדם למה אני גוזל ולמה אני חומס למחר ב"ד יורדין לנכסי וגומלין שדה נאה שלי וסומכים על מה שכתוב בתורה "מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם" לפיכך אמרו הניזקין שמין להן בעידית, **מפני מה אמרו בעל חוב בבינונית**: כדי שלא יראה אדם לחבירו שדה נאה ודירה נאה ויאמר אקפוץ ואלונו כדי שאגבנו בחובי לפיכך אמרו בע"ח בבינונית, אלא מעתה יהא בזיבורית? א"כ אתה נועל דלת בפני לוין. כתובת אשה בזיבורית דברי ר' יהודה, ר"מ אומר בבינונית, אמר ר"ש **מפני מה אמרו בחובת אשה בזיבורית**? שיותר ממה שהאיש רוצה לישא האשה רוצה לינשא **רבי אחי אשה יוצאה לרצונה ושלא לרצונה והאיש אינו מוציאה אלא לרצונו**: כגון שנעשה ערב כו'. לעולם כתובה מיניה דידיה כבינונים וכולה מתני' בערב קמייתי שנעשה ערב לבנו לזקן ולהלוותו ולכתובת אשתו לפורעה בשבילו אם לא יפרעה, ולא פרעה ומת ואתו וגבו מן הערב וכתבו ולתי לעי"ג ללוה מיתמי גבית, לא מגבינן ליה אלא מזיבורית להאי כי דיניה: **נזקין ובעל חוב**. דדייניה ליפרע ממי שירצה שכל אחד ואחד חייב בכולן שכולם על הימומים לפיכך כשנפרעים מן הערב נפרעים ממנו כדין שהיו נפרעים מן הבן אם היה בחייו והיו לו נכסים: **ממאן גביא**. אם היו לו לבן נכסים: **מיסו נמי**. ערב: **לא משתעבד**. לפרוע דהכי פסקינן הלכתא לקמן בסמוך: **בקבלן**. שנעשה עליה קבלן שהתפיסה בנו מטלטלין לכתובתה והיא מסרתן לידו בתורת קבלנות והחזירתן לבנו: **מיתמי נמ"ד**. בכ"ב בגט פשוט*: **מיתמי ליה נכסי ללוה**. בשעת הלוואה דהיכא למימר מיתמי גבית ליה מבעל חוב דלא ידע מידי דהוה ליה נכסים לא היו פורעים מן הערב דתנן *המלוה את חבירו ע"י ערב לא יפרע מן הערב (תחילה) ומוקמינן לה יתבע מן הערב תחילה: **כדתנן**. נכסים לבן בשעת מלוה: **ומשתעבד**. המתח: **לגבי בריה**. כשבידו בנו: **דכרי הכל לא משתעבד**. חזר הערב בעלמא הוא ועוד לתו מידי חסרה שלא הוליאה כלום ממלה: **קבלן**

אפילו כל הני נמי אלא לאו מינה – אמר רב אחא בר יעקב הכא במאי עסקינן כגון שנעשה ערב לנזקן בנו, ולבעל חוב בנו, ולכתובת כלתו, והאי כי דיניה: נזקין ובעל חוב דמחיים גבו אידך נמי כי מגבי, כתובת אשה דלאחר מיתה גביא ולאחר מיתה ממאן גביא, מיתמי אידך נמי כי מגבי, כלאחר מיתה מגבי *ואיפוק ליה דערב דכתובה לא משתעבד בקבלן, הניחא למאן דאמר קבלן אף על גב דלית ליה נכסי ללוה משתעבד שפיר אלא למאן דאמר אי אית ליה משתעבד אי לית ליה לא משתעבד מאי איכא למימר? אביעית אימא כל לגבי בריה שעבודי משעבד נפשיה, *ואיתמר ערב דכתובה דברי הכל לא משתעבד: קבלן

אלא למאן דאמר כי אית ליה נקיט* דמשתעבד כו'. והכא מיירי בדלית ליה דאי אית ליה נקיט* למאי דבעידית כיון שיש ממון ליתומין דתפילו מיירי בקטנים דלא מלי ערב לאיתחטויי דיעל בהדייהו מ"מ לא היה להם לגבות כי אם מן הזיבורים כיון דאית ליה נכסי ליתמי ובקונטרס פי' דהכא בדלית ליה דאי אית ליה הא קי"ל בגט פשוט (שם דף קנו.) המלוה מבירו על ידי ערב אין נפרעים מן הערב מתילה וקשה דהכא מיירי בקבלן: **מלוה**

מיתמי – דאי בעי מר זוטרא בריה דרב נחמן: **לא אמרן אלא מיתמי** – תימה אמאי לא אמרינן נמי דהוא אחולי אחולי ר' יהושע אחר גיטיה לכתובת אשתו ואי ס"ד מיתמי הוא תיובתא מדקאמר ר' יהושע אחר גיטיה לכתובת אשתו ואי ס"ד מיתמי הוא תיובתא מדקאמר

אבל מיטב דידיה בבינונית: שהאיש רוצה לישא האשה רוצה להנשא ואי ס"ד מיתמי הוא תיובתא: איתמר ערב דכתובה דברי הכל לא משתעבד:

נוסחאות לפקורות על מר זוטרא בריה דרב נחמן

מקבילות
פסחים ד' ע"ב
"זקנן"

תוספות רי"ד
היא הגרושה שבקרקעות כמו זו בירית: תניא א"ר שמעון בן אלעזר מנין מה אשרה תורה הניזקין שמין להן בעידית מפני הגזלנין והחמסנין כדי שיאמר אדם למה אני גוזל וחומס ולמחר ב"ד יורדים לנכסיו ונוטלים שדה נאה שלי ומוכיח על מה שכתוב בתורה מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם: ומפני מה אמרו חכמים ב"ח בבינונית כדי שלא יראה אדם לחבירו דירה נאה ויאבר אקפוץ ואלונו כדי שאגבנה בחובי: אלא מעתה יהא בזיבורית א"כ אתה נועל דלת בפני לוין: ומפני מה אמרו כתובת אשה בזיבורית דיותר ממה שהאיש רוצה לישא האשה רוצה להנשא: וכתובת אשה בזיבורית אמר מר זוטרא בריה דרב נחמן לא שנו אלא מיתמי

מקבילות
ב"ק ז. נט:

[מתחילת הסוגיא עד כאן היא כולו בב"ק ו: ז.]

[קדושין סה: וש"נ]

נוסחא/מבנה
ה"ג בגליון פסיקות [ג"י כרי"ף והכתים ר"ש בן אלעזר מכל בשלמות פ' מבפנים סימן סב ליתא א"ר שמעון מפני וכו' וכו' וכ"ל]

[וע"ע תום' כתובות פה. ד"ה לכתובת]

מבנה
בבלי מר זוטרא בריה דרב בבא בתרא

נוסחא
כתובת אשה בזיבורית
לפי מר זוטרא בריה דרב תשלום מציורית הוא דלא לכתובת אשתו טעמא דר' יהושע אחר גיטיה לכתובת אשתו ואי ס"ד מיתמי הוא תיובתא מדקאמר
מבנה
בבלי מר זוטרא בריה דרב נחמן

מקבילות
פסחים ד' ע"ב
"זקנן"

הגהות הב"ח
(ב) תוס' ד"ה וכו' שמעון וכו' גבי תוכל ג"כ כ"מ דף קטו:

גליון הש"ס
תוס' ד"ה אלא ומ"ד כו' ממתי בעידית כיון כו'. ע' כ"ב דף מז ע"ב תד"ה קבלן:

---

* סוגיית (וקה אוץ סיגיית אחרי הסוגיים) { נראה שאין להקדות △ על מר זוטרא בתוך הסוגיים ד"ה קבלן שכאן נמצא מאוחר להקדות על תשובתו של רבי אחא – ואתה צ"ל ערבות וקבלנות בסוגיים טוגיות בקטר מאיזה דצות פסיקתא "זקנן"

קבלן דבעל חוב . תניא לחומיא ליכא חדא דקבלן הוא ועוד דחסריה ממונא : **מעיקרא דמקנצח** . משורש טעם המקנה בקנצי"ן מפני מה כתובה בזיבורית? יומר משהמים כו': **היולא על היפומים** . שלוה לחבירו : **שכתוב בו שבח** . שהתנה עם המלוה לגבות מעידית : **מדע** . דלא מהני תגלה לגבי יתומים להא תורה אור סתם בעל חוב בזיבורית ולגבי יתמי מסתמא דינו : **מה דרכו של לוה לשלם** . לפרוע : **פחות שבכולם** . שמלוהו לא יפרע עידית : **כיון דדיניה מדאורייתא בעידית** . שהרי שיעבדה לו ועשאה קרקע זו ערב למלוה וערב משתעבד מה"מ לכתיב תכבי לתערבנו (בראשית מג) : **כגון שסיפה ויבורית או של מזיק בעידית** . דמדאורייתא מיהא גבי : **ור' שמעאל היא** . דלמר מדאורייתא בדניזק שיימינן ומפני תיקון השולם לומר רבנן בדמזיק שיימינן כדמקנ' במתני' וגבי יתמי מוקמוה מדאורייתא: **לוה מהו על גב דכתיב עידית כשהרא** . ותיובתא דרבה : **מתי עידית** . דקתני הכא 'דלמ"ג דכתבה בשטר הלוה ליטו גובה ממה' כגון דשפתי עידית, לאחר הלוה קפלה דמשמע שליטו יכול לגבות דימה כגון שנטלוה מסיקין לו בעדפה או שטפה נהר דבעיל ליה תגלה דמסתמא ס"ל להלי בעל חוב לגבויי זיבורית מדאורייתא ומשום שלא תגטול דלת לחמר רבנן ביטוחים וגבי יתמי מוקמוה מדאורייתא: **ודרבה** . דלמר היכא דשפתי עידית לזל ליה דיניה : **סוף זיבורית גובה** . דמי מזקו מן העידית של מזיק ושפיילו עידי עידית לר"ש מדאורייתא ולרבי יעמעאל מדרבנן : **שפתי עידית** . לאחר היזק ועדיין יש לו עידית וביטוחים וזיבורית הלא שזו היתה יפה מחוב : **נוכס מן הביטוחים** . לחזל ליה דלי"ל–היכך נסתחפה שדך ומזלך גרם ובדין הוא לגבות זיבורית מכל יתמי ולרבי מקני מדקתני ר"ש ניותאה : **מקנצח הוא דעבוד רבנן** . לחוש על היתומים להעמיד' על דין תורה שיהא זה עורה ומוכר לת הזיבורית שלין להם מי יפרע בסבילם : **אן דילמא** . לתו מקנצח הוא הלא דיבא הולי לתוקמיכו מדאורייתא שדינו בזיבורית דמעמת מתי תמרי דיניה בביטוחים משום דעולת דלת מלכך לי נמי לת מיתקני רבנן למיגבי מיתמי ביטוחים אין כאן נעולת דלת דלת מסיק מדעתיה הלי מלוה לגעול דלת ולימום דילמא מייא לוה ונפלי קמי יתמי ומגבו ליה זיבורית, ולי טעמא הכי–הוא, לפילו גדולים נמי דיק כן : **נשבועה** . לטעון שתמרו תכמים הבא ליפרע מנכסי יתומים לת יפרע הלא בשבועה, ולפילו הולית שטר, לתי הוא לבוהון–דיתמי קיים דלמא הוא טעין ואמר "לסתבע לי דלת פרעתיך" ומשבעינן ליה כדתמרינן בשבועות (דף מא.) והשתא אין טעונין בשביל יתמי ולהת מילתא לפילו גדולים נמי : **דגדול נגבי מילי דאכיו בקטן סוג** . ולת ידע לי פרעיה אבוה לי לת לאבל לטעון זיבורית לימת לך דטעמת משום דאסו רבנן עלייהו להעמידם על דין תורה הוא וקטנים הלא גדולים : במקום

מצוה הוא לעבד ולת מידי אסרה . תניא בעינן לאבל ליכא דלאו מלוה עבד ולת אסרה כגון שנעשה ערב לאחר שניטולין לו עבד מלוה ואסרה מסתבר : **פחות** שבכולם . וה"ק כשבא ליתן לו קרקע טוען לו פחות שבקרקעותיו לסיטו זיבורית לאבל פחות שבכולם הייט מיטב כדלמרינן בפ"ק דב"ק (דף ז:) דאל מילי מיטב הוא : **כיון** דדיניה מדאורייתא בעידית . נראה *דאסבר שעבודא דאורייתא דלי דרבנן תע"ג דמיניה דידיה דיניה מדאורייתא בעידית מיתמי יהא בזיבורית כיון דמדאורייתא לת גבי כלל ומר זוטרת ולגבי דאסברי מיתמי מזיבורית לריך לומר דקאסברין שעבודא לתו דאורייתא כדפרישין במתניתין דלי לתו הכי מלי טעמא לפקטוניה דבנן לי נמי לת פלוג רבנן ביתמי : **מאי** עידית שפתי עידית . פירש בקונטרס מלי עידית דקתני הכא דלמ"פ שכתבה בשטר הלוה ליטו גובה ממנה כגון דשפתי עידית אלחר הלוה קפלה מלפניו שליטו יכול לגבות הימנה כגון שנטלוה מסיקין לו בעדפה או שטפה נהר דבעיל ליה תגלה דמסתמא ס"ל להלי בעל חוב לגבויי זיבורית מדאורייתא ומשום שלא תגטול דלת לחמר רבנן ביטוחים וגבי יתמי מוקמוה מדאורייתא ולדרבה דלחמר היכא דשפתי עידית לזל ליה דיניה : **סוף זיבורית גובה** . דמי מזקו מן העידית של מזיק ושפיילו עידי עידית לר"ש מדאורייתא ולרבי יעמעאל מדרבנן : **שפתי עידית** . לאחר היזק ועדיין יש לו עידית וביטוחים וזיבורית הלא שזו היתה יפה מחוב : **נוכס מן הביטוחים** . לחזל ליה דל"ל–היכך נסתחפה שדך ומזלך גרם ובדין הוא לגבות זיבורית מכל יתמי ולרבי יעמעאל מדרבנן דקתני ר"ש ניותאה : **מקנצח הוא דעבוד רבנן** . לחוש על היתומים להעמיד' על דין תורה שיהא זה עורה ומוכר לת הזיבורית שלין להם מי יפרע בסבילם : **אן דילמא** . לתו מקנצח הוא הלא דיבא הולי לתוקמיכו מדאורייתא שדינו בזיבורית דמעמת מתי תמרי דיניה בביטוחים משום דעולת דלת מלכך לי נמי לת מיתקני רבנן למיגבי מיתמי ביטוחים אין כאן נעולת דלת דלת מסיק מדעתיה הלי מלוה לגעול דלת ולימום דילמא מייא לוה ונפלי קמי יתמי ומגבו ליה זיבורית, ולי טעמא הכי–הוא, לפילו גדולים נמי דיק כן : **נשבועה** . לטעון שתמרו תכמים הבא ליפרע מנכסי יתומים לת יפרע הלא בשבועה, ולפילו הולית שטר, לתי הוא לבוהון–דיתמי קיים דלמא הוא טעין ואמר "לסתבע לי דלת פרעתיך" ומשבעינן ליה כדתמרינן בשבועות (דף מא.) והשתא אין טעונין בשביל יתמי ולהת מילתא לפילו גדולים נמי : **דגדול נגבי מילי דאכיו בקטן סוג** . ולת ידע לי פרעיה אבוה לי לת לאבל לטעון זיבורית לימת לך דטעמת משום דאסו רבנן עלייהו להעמידם על דין תורה הוא וקטנים הלא גדולים :

יתומין

(דף ז:) דכל מילי מיטב הוא :

כיון דדיניה מדאורייתא בעידית . נראה *דאסבר שעבודא דאורייתא דלי דרבנן אע"ג דמיניה דידיה דיניה מדאורייתא בעידית מיתמי יהא בזיבורית כיון דמדאורייתא לת גבי כלל ומר זוטרת ולגבי דאסברי מיתמי מזיבורית לריך לומר דקאסברין שעבודא לתו דאורייתא כדפרישין במתניתין דלי לתו הכי מלי טעמא לפקטוניה דבנן לי נמי לת פלוג רבנן ביתמי : **מאי** עידית שפתי עידית . פירש בקונטרס מלי עידית דקתני הכא דלמ"פ שכתבה בשטר הלוה ליטו גובה ממנה כגון דשפתי עידית אלחר הלוה קפלה מלפניו שליטו יכול לגבות הימנה כגון שנטלוה מסיקין לו בעדפה או שטפה נהר דבעיל ליה תגלה דמסתמא ס"ל להלי בעל חוב לגבויי זיבורית מדאורייתא ומשום שלא תגטול דלת לחמר רבנן ביטוחים וגבי יתמי מוקמוה מדאורייתא ולדרבה דלחמר היכא דשפתי עידית לזל ליה דיניה : **סוף זיבורית גובה** . דמי מזקו מן העידית של מזיק ושפיילו עידי עידית לר"ש מדאורייתא ולרבי יעמעאל מדרבנן : **שפתי עידית** . לאחר היזק ועדיין יש לו עידית וביטוחים וזיבורית הלא שזו היתה יפה מחוב : **נוכס מן הביטוחים** . לחזל ליה דל"ל–היכך נסתחפה שדך ומזלך גרם ובדין הוא לגבות זיבורית מכל יתמי ולרבי יעמעאל מדרבנן דקתני ר"ש ניותאה : **מקנצח הוא דעבוד רבנן** . לחוש על היתומים להעמיד' על דין תורה שיהא זה עורה ומוכר לת הזיבורית שלין להם מי יפרע בסבילם : **אן דילמא** . לתו מקנצח הוא הלא דיבא הולי לתוקמיכו מדאורייתא שדינו בזיבורית דמעמת מתי תמרי דיניה בביטוחים משום דעולת דלת מלכך לי נמי לת מיתקני רבנן למיגבי מיתמי ביטוחים אין כאן נעולת דלת דלת מסיק מדעתיה הלי מלוה לגעול דלת ולימום דילמא מייא לוה ונפלי קמי יתמי ומגבו ליה זיבורית, ולי טעמא הכי–הוא, לפילו גדולים נמי דיק כן : **נשבועה** . לטעון שתמרו תכמים הבא ליפרע מנכסי יתומים לת יפרע הלא בשבועה, ולפילו הולית שטר, לתי הוא לבוהון–דיתמי קיים דלמא הוא טעין ואמר "לסתבע לי דלת פרעתיך" ומשבעינן ליה כדתמרינן בשבועות (דף מא.) והשתא אין טעונין בשביל יתמי ולהת מילתא לפילו גדולים נמי : **דגדול נגבי מילי דאכיו בקטן סוג** . ולת ידע לי פרעיה אבוה לי לת לאבל לטעון זיבורית לימת לך דטעמת משום דאסו רבנן עלייהו להעמידם על דין תורה הוא וקטנים הלא גדולים :

יתומין

תוספות רי"ד

קבלן(רמלי' היה)[רבעל] חוב דכרי הכל משתעבד קבלן דכתובה וערב דמלוה אתפלינו איכא למ"ד אע"ג דליח ליה נכסי ללוה משתעבד אינא למאן דאמר אי איח ליה נכסים ללוה משתעבד ואי ליח ליה לא משתעבד והלכתא בכלהו משתעבד אע"ג דליח ליה לבר מערב דכתובה דאע"ג דאיח ליה משתעבד מ"מ מלוה הוא דעביד ולאו מידי חסרה : אמר מר זוטרא בר רב נחמן משמיה דרב נחמן ישמ"ח היוצא על היתומין אע"פ שכתוב בו "שבח" אינו גובה אלא מן הזיבורית, אמר אביי תדע דבע"ח דיניה בבינונית, ומיתמי בזיבורית א"ל רבא הכי השתא בעל חוב דיניה מדאורייתא בזיבורית דעולא *דאמר עולא דבר תורה בעל חוב בזיבורית שנאמר °בחוץ תעמוד והאיש וגו' מה דרכו של איש להוציא פחות שבכלים ומה טעם אמרו בע"ח בבינונית כדי שלא תנעול דלת בפני לוין וגבי יתמי אוקמוה רבנן אדאורייתא אלא הכא כיון דדיניה מדאורייתא בעידית אפילו מיתמי נמי בעידית? אלא אמר רבא והתני אברם חוזאה אין נפרעין מנכסי יתומים אלא מן הזיבורית ואפילו הן ניזקין והא ניזקין דינן מדאורייתא בעידית? הכא במאי עסקינן כגון שהיתה עידית דניזק כזיבורית דמזיק ורבי ישמעאל היא דאמר *מדאורייתא בדניזק שיימינן ומפני תיקון העולם תקינו רבנן בדמזיק וגבי יתמי אוקמוה רבנן אדאורייתא, אלא והתני רבי אליעזר ניותאה אין נפרעין מנכסי יתומים אלא מן הזיבורית ואפילו הן עידית? מאי "אפילו הן עידית" לאו אע"ג דכתיב עידית בשטרא לא מאי "עידית" שפאי עידית, כדרבא דאמר רבא הזיק זיבורית גובה מן העידית שפאי עידית גובה מן הבינונית וגבי יתמי אוקמוה רבנן אדאורייתא: אין נפרעין מנכסי יתומים אלא מן הזיבורית: בעי רב אחדבוי בר אמי יתומים שאמרו: קטנים-או-אפילו גדולים, תקנתא היא דעבוד רבנן-גבי יתמי, לקטנים עבוד רבנן לגדולים לא עבוד רבנן או דלמא משום דלא מסיק אדעתא דמלוה דמית לוה ונפלי נכסי לגבי יתמי דהוה ליה נועל דלת הלכך אפילו גדולים נמי ת"ש *דתני אביי קשישא יתומין שאמרו-גדולים וא"צ לומר קטנים ודלמא הני מילי לענין שבועה דגדול במילי דאבוה בקטן דמי, אבל לענין זיבורית לא: והלכתא יתומין

יתומין שאמרו גדולים וא"צ לומר קטנים "בין לשבועה בין לזיבורית: אין נפרעין מנכסים משועבדים במקום שיש בני חורין: בעי רב אחדבי בר אמי בתנה היאך תקנתא הוא דעבוד רבנן משום פסידא דלקוחות אבל מתנה דליכא פסידא דלקוחות לא או דלמא מתנה נמי אי לאו דאית ליה הנאה מינה לא יהיב ליה מתנה, והלכך כי פסידא דלקוחות דמי? א"ל מר קשישא בריה דרב חסדא לרב אשי ת"ש [שביב מרע שאמר תנו מאתים זוז לפלוני וג' מאות לפלוני וד' מאות לפלוני אין אומרים כל הקודם בשטר זכה לפיכך יצא עליו שט"ח גובה מכולן אבל אם אמר תנו מאתים זוז לפלוני ואחריו לפלוני ואחריו לפלוני אומרים כל הקודם בשטר זכה לפיכך יצא עליו שט"ח גובה מן האחרון, אין לו גובה משלפניו, אין לו גובה משלפני פניו] ואע"ג דקמא בינונית ובתרא יבורית מזיבורית גבי מבינונית לא גבי ש"מ במתנה נמי עבוד רבנן תקנתא הבא במאי עסקינן בבעל חוב והא "תנו" קאמר? תנן בחובי, ולימחי שטרא דמאן קדים? דליכא שטרא, והא כל הקודם בשטר קאמר? בשטר פקדתא אלא אפילו מתנה נמי אין נפרעין ממשועבדים ולמאי דאמרת מתנה נמי לא גבי מיניה אלא מאי גובה מן האחרון אין נפסד אלא אחרון אלא רישא בולדו מעמא אמר עולא ריש לקיש לפי שאין כתובין אמר ליה רבי אבא לעולא והא מזון האשה והבנות דכמאן דכתיבי דמו והתניא אין מוציאין א"ל התם מעיקרא הכי אתקון כתובין הן אצל בני חורין ואין כתובין הן אצל משועבדין וכן אמר רבי אמי אמר ר' יוחנן לפי שאין כתובין אמר ליה רבי זירא לרב אסי והא מזון האשה והבנות דכמאן דכתיבי דמו וקתני אין מוציאין א"ל מעיקרא הכי אתקון כתובין הן אצל בני חורין ואין כתובין הן אצל משועבדין רבי חנינא אמר לפי שאין קצובין איבעיא להו לרבי חנינא קצובין וכתובין בעי או

יתומין שאמרו כו' בין לשבועה בין לזיבורית. וה"מ לשבועה היכי משכחת לה בקטנים לרב אסי דאמר טוס כיון דאי בעו מצי מסקי להו בגדולים ליתומים (ערכין דף כג.) אין מזקקין לנכסי יתומים אלא אם כן רבית אוכלת בהם וכשלמת אזכורים משכחת לה כשהודה ומת לרב הונא דאמר דמשום לגרי לבל שבועה ליכא ולר"ת דמפרש דזוקא שומרת תמרו חכמים (סנהדרין דף סג:) דאסור לעשות עם השובר כוכבים שמא יתחייב לו שבועה אבל אם כבר נתחייב מותר לקבל שימנו כדי להגיע מידו וקרא דמייתי לא יסמע על פיך (שמות כג) אסמכתא בעלמא דקרא ביתרגלי חייבי חתי שפיר דאיכא לאוקמי בשטר שיש בו רבית ובשובר כוכבים שקיבל עליו לדון בדיני ישראל אבל לפי מה שפי' רבינו שמואל דאסור לקבל שימנו שבועה מק"ו דשומרת קסבר וי"ל דמיירי בגר תושב שקיבל עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים לפי שנמי כדמוקי לה בירושלמי בהכותב מיפקר כשערב לו מן השובר כוכבים וקיבל השובר כוכבים להפרע מן החייב תחילה דאי לאו הכי השובר כוכבים בתר ערבא חזיל ואסור כדאמרינן בחזקת כשך (ב"מ דף עח:) לי נמי כך' יוחנן דאמר מזקקין לכתובה: **תנן** מתאים זוז כו'. דוקא בכי האי גוונא שאין נותן להם כשם שאין לוקח אבל אם היה נותן להם כשום שאין נפרע לאחריות נמי כל הקודם בשטר זכה מדלא אמר תנו שם מאתים לפלוני ופלוני ופלוני ש"מ דלהקדימם נתכוון: **גובה** מכולם. גרלה לכל לחד יקן לפי חלקו כדלקמן גבי כתב דעתן על פיהם ורבינו חננאל דימה למתניתין דפ' מי שהיה כאן (כתובות דף נג.) וגרלה שים לחלק: **אע"ג** דקמא ביונית. קשה קלא דמתי קא סלקא דעתין דמקשה דלא מפרש לקן נפסד לגלח לאחרון והא ריש דקתני גובה מכולם על כרחך צריך לפרש דנפסדים כולם להם פשיטא דקיל ביונית: **שמע** מינה במתנה נמי עבוד רבנן תקנתא. דלא"ג דים לחלק בין מתנה שכיב מרע למתנה מנתות דלא מסיק אדעתיה למיק ויהיב כל נכסיו כדלמרינן לעיל דלא מסיק אדעתיה מלוה דמים לוה ולקן כלן עגילת דלא לגלח מסתבר ליה לחלק לי נמי הכא במתנה במקנת דהוה כמתנת בריא: **רבא** אמר מסקינן בבעל חוב. ומהכא משמע דבע"מ מאוחר אקדם וגבה מה שגבה לא גבה דקתני יגלח עליו שטר חוב כו' וכן הלכה במקרקעי: **והא** כל הקודם בשטר קאמר. לי במתנה לחייבי ניחא דפשיטא לחייבי בשטר פקדתא דליכא לספוקי בשטרא אחרינא: **אין** מוליאין. בפרק נערה (כתובות דף נא:) תניא חמשה גובין מן המשובחקרקע ואפילו הכא דמשכחת לה כגון שמכר לו בשטר ואין לו שום קרקע אחר: **לפי** שאין כתובין. פי' בקונטרס לע"ג דבפ"ק דבבא מליעא (דף פו:) אמרינן שכן כותב לעוקה אבל חיקום ואפילו זבינא לגן חיטן ועמליהן ובמחיהן ג) ופירי דידהו מ"מ כיון דבשעת כתיבה לא הוי עדיין שום שבח אין קול לאותה כתיבה לפי זה אם לפריך והא מזון האשה והבנות כמאן דכתיבי דמי לאו מכתובת פריך אלא מהא דתניא בסוף גמי מי לא עסקינן דהוו בעולה כגון דגירשה והלכה: **כתובין** הן אלא מה תלמוד לומר. ופ"ה אמתי לא מסני לימא מסיפא דקתני אין נפרעין מנכסים משועבדים אם אין לו בני חורין והשתא ה"ל למיתני אין נפרעין מנכסים משועבדים אלא בב"ח בראחריות הקרן של שדה גובה מנכסים משועבדים אם אין לו בני חורין והשתא שהפסיד אינו גובה אלא מבני חרי ובני חרי לא מפסדי אלא בב"ח בראחריות הקרן של שדה גובה מנכסים משועבדים אם אין לו בני חורין והשתא שהפסיד אינו גובה אלא מבני חרי ובני חרי לא מפסדי אלא בב"ח בראחריות ומדקתני סיפא אין נפרעין מנכסים משועבדים במקום בני חורין ש"מ דבראחריות מזיבורית גבי מבינונית לא גבי ש"מ במתנה נמי עבוד רבנן תקנתא הבא במאי עסקינן בבעל חוב והא "תנו" קאמר? תנן בחובי, ולימחי שטרא דמאן קדים? דליכא שטרא, והא כל הקודם בשטר קאמר? בשטר פקדתא אלא אפילו מתנה נמי אין נפרעין ממשועבדים ולמאי דאמרת מתנה נמי לא גבי מיניה אלא מאי גובה מן האחרון אין נפסד אלא אחרון אלא רישא בולדו מעמא אמר עולא ריש לקיש לפי שאין כתובין אמר ליה רבי אבא לעולא והא מזון האשה והבנות דכמאן דכתיבי דמו והתניא אין מוציאין א"ל התם מעיקרא הכי אתקון כתובין הן אצל בני חורין ואין כתובין הן אצל משועבדין וכן אמר רבי אמי אמר ר' יוחנן לפי שאין כתובין אמר ליה רבי זירא לרב אסי והא מזון האשה והבנות דכמאן דכתיבי דמו וקתני אין מוציאין א"ל מעיקרא הכי אתקון כתובין הן אצל בני חורין ואין כתובין הן אצל משועבדין רבי חנינא אמר לפי שאין קצובין איבעיא להו לרבי חנינא קצובין וכתובין בעי או

תנן מתאים זוז כו'. דוקא בכי האי גוונא שאין נותן להם כשום שאין נפרע לאחריות נמי כל הקודם בשטר זכה מדלא אמר תנו שם מאתים לפלוני ופלוני ופלוני ש"מ דלהקדימם נתכוון: **גובה** מכולם. גרלה לכל לחד יקן לפי חלקו כדלמרינן גבי כתב דעתן על פיהם ורבינו חננאל דימה למתניתין דפ' מי שהיה כאן (כתובות דף נג.) וגרלה שים לחלק: **אע"ג** דקמא ביונית. קשה קלא דמתי קא סלקא דעתין דמקשה דלא מפרש לקן נפסד לגלח לאחרון והא ריש דקתני גובה מכולם על כרחך צריך לפרש דנפסדים כולם להם פשיטא דקיל ביונית: **שמע** מינה במתנה נמי עבוד רבנן תקנתא. דלא"ג דים לחלק בין מתנה שכיב מרע למתנה מנתות דלא מסיק אדעתיה למיק ויהיב כל נכסיו כדלמרינן לעיל דלא מסיק אדעתיה מלוה דמים לוה ולקן כלן עגילת דלא לגלח מסתבר ליה לחלק לי נמי הכא במתנה במקנת דהוה כמתנת בריא: **רבא** אמר מסקינן בבעל חוב. ומהכא משמע דבע"מ מאוחר אקדם וגבה מה שגבה לא גבה דקתני יגלח עליו שטר חוב כו' וכן הלכה במקרקעי: **והא** כל הקודם בשטר קאמר. לי במתנה לחייבי ניחא דפשיטא לחייבי בשטר פקדתא דליכא לספוקי בשטרא אחרינא: **אין** מוליאין. בפרק נערה (כתובות דף נא:) תניא חמשה גובין מן המשובחקרקע ואפילו הכא דמשכחת לה כגון שמכר לו בשטר ואין לו שום קרקע אחר: **לפי** שאין כתובין. פי' בקונטרס לע"ג דבפ"ק דבבא מליעא (דף פו:) אמרינן שכן כותב לעוקה אבל חיקום ואפילו זבינא לגן חיטן ועמליהן ובמחיהן ג) ופירי דידהו מ"מ כיון דבשעת כתיבה לא הוי עדיין שום שבח אין קול לאותה כתיבה לפי זה אם לפריך והא מזון האשה והבנות כמאן דכתיבי דמי לאו מכתובת פריך אלא מהא דתניא בסוף גמי מי לא עסקינן דהוו בעולה כגון דגירשה והלכה: **כתובין** הן אלא מה תלמוד לומר. ופ"ה אמתי לא מסני לימא מסיפא דקתני אין נפרעין מנכסים משועבדים אם אין לו בני חורין והשתא ה"ל למיתני אין נפרעין מנכסים משועבדים אלא בב"ח בראחריות הקרן של שדה גובה מנכסים משועבדים אם אין לו בני חורין והשתא שהפסיד אינו גובה אלא מבני חרי ובני חרי לא מפסדי אלא בב"ח בראחריות ומדקתני סיפא אין נפרעין מנכסים משועבדים במקום בני חורין ש"מ דבראחריות מזיבורית גבי מבינונית לא גבי ש"מ במתנה נמי עבוד רבנן תקנתא הבא במאי עסקינן בבעל חוב והא "תנו" קאמר? תנן בחובי, ולימחי שטרא דמאן קדים? דליכא שטרא, והא כל הקודם בשטר קאמר? בשטר פקדתא אלא אפילו מתנה נמי אין נפרעין ממשועבדים ולמאי דאמרת מתנה נמי לא גבי מיניה אלא מאי גובה מן האחרון אין נפסד אלא אחרון אלא רישא בולדו מעמא אמר עולא ריש לקיש לפי שאין כתובין אמר ליה רבי אבא לעולא והא מזון האשה והבנות דכמאן דכתיבי דמו והתניא אין מוציאין א"ל התם מעיקרא הכי אתקון כתובין הן אצל בני חורין ואין כתובין הן אצל משועבדין וכן אמר רבי אמי אמר ר' יוחנן לפי שאין כתובין אמר ליה רבי זירא לרב אסי והא מזון האשה והבנות דכמאן דכתיבי דמו וקתני אין מוציאין א"ל מעיקרא הכי אתקון כתובין הן אצל בני חורין ואין כתובין הן אצל משועבדין רבי חנינא אמר לפי שאין קצובין איבעיא להו לרבי חנינא קצובין וכתובין בעי או

ואע"ג דקמא ביונית. דלמא לעולם אימא לך דלא מסיק אדעתיה למיק ויהיב כל נכסיו אלא מדלא אמר תנו מאתים זוז לפלוני ופלוני ופלוני ש"מ דלהקדימם נתכוון: **גובה** מכולם. גרלה לכל לחד יקן לפי חלקו כדלמרינן גבי כתב דעתן על פיהם ורבינו חננאל דימה למתניתין דפ' מי שהיה כאן (כתובות דף נג.) וגרלה שים לחלק: **אע"ג** דקמא ביונית. קשה קלא דמתי קא סלקא דעתין דמקשה דלא מפרש לקן נפסד לגלח לאחרון והא ריש דקתני גובה מכולם על כרחך צריך לפרש דנפסדים כולם להם פשיטא דקיל ביונית: **שמע** מינה במתנה נמי עבוד רבנן תקנתא. דלא"ג דים לחלק בין מתנה שכיב מרע למתנה מנתות דלא מסיק אדעתיה למיק ויהיב כל נכסיו כדלמרינן לעיל דלא מסיק אדעתיה מלוה דמים לוה ולקן כלן עגילת דלא לגלח מסתבר ליה לחלק לי נמי הכא במתנה במקנת דהוה כמתנת בריא: **רבא** אמר מסקינן בבעל חוב. ומהכא משמע דבע"מ מאוחר אקדם וגבה מה שגבה לא גבה דקתני יגלח עליו שטר חוב כו' וכן הלכה במקרקעי: **והא** כל הקודם בשטר קאמר. לי במתנה לחייבי ניחא דפשיטא לחייבי בשטר פקדתא דליכא לספוקי בשטרא אחרינא: **אין** מוליאין. בפרק נערה (כתובות דף נא:) תניא חמשה גובין מן המשובחקרקע ואפילו הכא דמשכחת לה כגון שמכר לו בשטר ואין לו שום קרקע אחר: **לפי** שאין כתובין. פי' בקונטרס לע"ג דבפ"ק דבבא מליעא (דף פו:) אמרינן שכן כותב לעוקה אבל חיקום ואפילו זבינא לגן חיטן ועמליהן ובמחיהן ג) ופירי דידהו מ"מ כיון דבשעת כתיבה לא הוי עדיין שום שבח אין קול לאותה כתיבה לפי זה אם לפריך והא מזון האשה והבנות כמאן דכתיבי דמי לאו מכתובת פריך אלא מהא דתניא בסוף גמי מי לא עסקינן דהוו בעולה כגון דגירשה והלכה: **כתובין** הן אלא מה תלמוד לומר. ופ"ה אמתי לא מסני לימא מסיפא דקתני אין נפרעין מנכסים משועבדים אם אין לו בני חורין והשתא ה"ל למיתני אין נפרעין מנכסים משועבדים אלא בב"ח בראחריות הקרן של שדה גובה מנכסים משועבדים אם אין לו בני חורין והשתא שהפסיד אינו גובה אלא מבני חרי ובני חרי לא מפסדי אלא בב"ח בראחריות ומדקתני סיפא אין נפרעין מנכסים משועבדים במקום בני חורין ש"מ דבראחריות מזיבורית גבי מבינונית לא גבי ש"מ במתנה נמי עבוד רבנן תקנתא הבא במאי עסקינן בבעל חוב והא "תנו" קאמר? תנן בחובי, ולימחי שטרא דמאן קדים? דליכא שטרא, והא כל הקודם בשטר קאמר? בשטר פקדתא אלא אפילו מתנה נמי אין נפרעין ממשועבדים ולמאי דאמרת מתנה נמי לא גבי מיניה אלא מאי גובה מן האחרון אין נפסד אלא אחרון אלא רישא בולדו מעמא אמר עולא ריש לקיש לפי שאין כתובין אמר ליה רבי אבא לעולא והא מזון האשה והבנות דכמאן דכתיבי דמו והתניא אין מוציאין א"ל התם מעיקרא הכי אתקון כתובין הן אצל בני חורין ואין כתובין הן אצל משועבדין וכן אמר רבי אמי אמר ר' יוחנן לפי שאין כתובין אמר ליה רבי זירא לרב אסי והא מזון האשה והבנות דכמאן דכתיבי דמו וקתני אין מוציאין א"ל מעיקרא הכי אתקון כתובין הן אצל בני חורין ואין כתובין הן אצל משועבדין רבי חנינא אמר לפי שאין קצובין איבעיא להו לרבי חנינא קצובין וכתובין בעי או

ואע"ג דקמא ביונית. דלמא לעולם אימא לך דלא מסיק אדעתיה למיק ויהיב כל נכסיו אלא מדלא אמר תנו שם מאתים

קטנין ופס"ג שמין כפונין. ותיש ליה למלוה על פה שהיה קטנה מלפה ממטעבדי: **ונעלם פיקור נכסים**. זהה מקפחו הבטוח בשמת בגרות לו ניכולין ליטול פיקור נכסים בהגיעת פרנסת גדוליהן לכל מה שניזו מזונות עד לותה שעה: **ולא ספיקה שניה לגבות**. פרנסתה שלא ניסת: **עד שעה הבן**. ופלה כל הימוקה לפני שתיהן: **שניה ויקרב**. לחיבה פיקור נכסים שלה ולא לתריכן תיגבי פיקור נכסים ברישא והשאר יחלקו בשוה דטעמא דתקיט פיקור נכסים כדי שתהא לבעה פרנסת ניפולין והא ליכא טפי: **ופלו לו ר' חניגא**. וכי מפני שקדמה זו ליבה זו: **גדולה מזו פלרו**. שתפילו מכר הלת לת הנכסים: **מוליתין**. מיד הלקוחות הניפור לפרנסה ותע"פ שתין מוליתין למזונות ממטעבדי: **ולא פלרו שניה ויקרב**. מפני שלא שתפיקה גדולה מזו לא תתרין שתפיד הטעמ שמעינן לר' חניגא קטנים מרפי ממטעבדי לף על פי שתין כתובין כגון זו: **מיקו קיילא**. עיפור: **נתים נס קלא**. משעה שתת הלה הכל יודעין שהבת טעלת עיפור נכסים: **פפו בנופפין ניזונות כו'**. הטעמ לת התה תמת שניה ונירשה עמו לזון לת התה תמת שניה ונירשה כתוך תמת שניה ונתה לתחר עמו כן תייב לזונה תמת שניה, תחד זכה ול' ניתן לה דמי מזונות, תמו, בטותין ניזונות מנכסים בני תורין כדקתני מתניתין ין מוליתין למזון התה והבטות מנכסים ממטעבדים: **ופיל**. לותה בת תמת: **ניזונת מנכסים משועבדים כו'**. תלמת כין דקיילי תמת שניה תע"ג דלת כתיבת נבית ממטעבדי כר' חניגא ודקיל לטולת: **בשקנו מידו**. וסתם קנין לכתיבה עומד: **מי שכי בנות נמי**. דהויל לה מיניה ליתזו ממטעבדי דהויל ובקו מידו קל מייר: **מלי**. מלי לטתיה דסתם מלן דפסיק הכי קנו מידו לבת תמת ולת קנו לכתו: **דלת פוסי**. טעדיין לת טולה: **מי לת פסקינן כו'**. כלומר ומי לת מסתע נמי ממתני' כגון דתנו בכתיב בטעת קנין: **ופיכי דמי**. כגון דגירסה לתחר טעולנו ל ממנה בנות: **ומפדרש**. ופסקה עמו תנתים הללו להת מתני' סתמת תכן: **וכי מגרש גרשה**. בתמיה: **כיון דכתני' כ"ד קתלה**. להלנים תוקה: **פיתפ נרני**. על מעות התפיסה במותו להיות ביהה לזון מהם: **פיתפי**. תמרו ין מוליתין לתיכת פירות מנכסים ממטעבדים: **זומן שקדם מקתו**. שדה הגזולה בת לחזור עליו: **נעכתו על נוקת רמזון**. שכשלקח זה הנשי מן המוכר עדיין לת הגביתה הלוקח הגזולה: **מפני תיקון העולם שלו כתובין**. ולתו משום קטנים שלה ולא לתריכין תיגבי פיקור נכסים ברישא והשאר יחלקו בשוה דטעמת דתקיט פיקור נכסים כדי שתהא לבעה פרנסת ניפולין והא ליכא טפי: **ופלו לו ר' חניגא**. וכי מפני שקדמה זו ליבה זו: **גדולה מזו פלרו**. שתפילו מכר הלת לת הנכסים: **מוליתין**. מיד הלקוחות הניפור לפרנסה ותע"פ שתין מוליתין למזונות ממטעבדי: **ולא פלרו שניה ויקרב**. מפני שלא שתפיקה גדולה מזו לא תתרין שתפיד הטעמ שמעינן לר' חניגא קטנים מרפי ממטעבדי לף על פי שתין כתובין כגון זו: **מיקו קיילא**. עיפור: **נתים נס קלא**. משעה שתת הלה הכל יודעין שהבת טעלת עיפור נכסים: **פפו בנופפין ניזונות כו'**. הטעמ לת התה תמת שניה ונירשה עמו לזון לת התה תמת שניה ונירשה כתוך תמת שניה ונתה לתחר עמו כן תייב לזונה תמת שניה, תחד זכה ול' ניתן לה דמי מזונות, תמו, בטותין ניזונות מנכסים בני תורין כדקתני מתניתין ין מוליתין למזון התה והבטות מנכסים ממטעבדי

כן א מיי' פ"ב מהלכות סנהדרין הלכה ה סמ"ג עשין נה טוש"ע ח"מ סימן סה סעיף ג :

כן ב מיי' פ"ב שם ס"ג סמ"ג שם טוש"ע ח"מ סי' ל סעיף ג :

כח א מיי' פי"ח מהלכות שבועות הל' ה סמ"ג עשין עח טוש"ע ח"מ סי' פו סעיף ג :

תת נוסח נוסח שמופיע במקבילות נוסף

הוא דאמר כרבי אליעזר בן יעקב *דתניא[ר] אליעזר בן יעקב אומר פעמים שאדם נשבע על טענת עצמו כיצד "מנה לאביך ביד והאבלתיו פרס"הרי זה נשבעוזה הוא שנשבע על טענת עצמו "וחב"א "אינו אלא כמשיב אבידה ופטור[ר] ורבי אליעזר בן יעקב ליה משיב אבידה פטור?אמר רב בטוענו קטן,קטן מידי משתא אית ביה?והתנן *אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן מאי קטן-גדול, ואמאי קרי ליה "קטן"דלגבי מילי דאביו קטן הוא אי הכי "טענת עצמו" טענת אחרים הוא? טענת אחרים והודאת עצמו,כולהו טענתא נמי טענת אחרים,והודאת עצמו נינהו?אלא בדרבה קמיפלגי[ר] דאמר רבה מפני מה אמרה תורה מודה מקצת הטענה ישבע;חזקה אין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו והאי בבוליה בעי למכפריה ליה והאי דלא כפריה משום דאין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו ובבוליה בעי דלודי ליה,והאי דלא אודי ליה אישתמוטי הוא דקא משתמיט ליה, סבר:עד דדהו לי זוזי ופרענא ליה"ואמר רחמנא רמי שבועה עילויה כי היכי דלודי ליה בבוליה[ר] אליעזר בן יעקב סבר ל"ש בין ול"ש בבנו אינו מעיז והילכך לאו[ר] משיב אבל בבנו מעיז,ומדלא מעיז משיב אבידה הוא.

מתני'

(הגהת ז'מוהר"ם מ"ש נתשב אש"ל ז"ל)

טוש דאמר כר"ש בן יצחק . להיכא דקא תבעי ליה בטענת ברי לא בטענת שמא דמיא דקתני בסיפא : **על טענת עצמו** . הכא בטענת ברי ליה תשיב להיכא : **על טענת עצמו** . השתא מצטרפת שתי חלקי תובעו ולקמן מפרש לה בן חמת דדמית לדרבי ישמעאל : **ופטלנהו פרס** . והחזירתי לו תניא : **ורבי אליעזר ליה ליה כו'** . כמו שהיה כתוב בו"ל ליה לתקן תשבעת דתיקון כתובות יח. [שבועות מב.] הטוען דמשיב לחבירו פטור מלשבוע דל"ת שבין לו ואחזיל ואמי נמי כיון דלית ליה תבעו כמשיב לחבירו הוא : **מי שכי** . דטוענו גזול"טענת עצמו" קרי לה,טענת לחבירו היא : **ופוטלם עצמו** . על שהודה לו שתמת כדבריו ומודה שעליון חייב לו פרס הוא כשבוע : **כולהו טענתא נמי טענת אחרים ופוטלם עצמו ניהו** . ולכך כשבועות לה: כשבועות יח. ב"ק קו. שבועות מב: ב"מ ג. נשבעין עליה וכבי ליה גזוזא מי פליגי רבנן עליה ומי הוה קאמר "פעמים שאדם נשבע",כל שטענת כי הלי גזוזא משתבע : **פנא**.לף תימא בטוענו גדול ללא בטוענו קטן ודקשיא לך [דף נח] ליתן כשבעין על טענת קטן מילי כשבועות יח. ב"ק קו. שבועות מב: ב"מ ג. דיקר אין לו בידי ללא תשבוע ליכר פטול"ובדרבה פליגי : **מודה מקצת הטענה** . לכפור את הכל הלכך בשביל הודאת המקצת חיבו נאמן על השאר להיות בבוליה בעי לכפריה כו' וכי תימא לא נשבעיה לשארית המיגו דשמיע ליה לתובע דמסתמא מודה מקצת הטענה ישבע . פי' למה לי שיתן במיגו דלי בעי כופר הכל לו נילף מהכא דלא מהימן מיגו ומשי לתן לחד מעיז פניו בפני בעל חובו וליכא מיגו לתן לו תובע דמסתמא קא משתמיט לתובע ומהימן לו בשבועה דאורייתא ומיגו דלא מהימן לא מהימן ומיגו דמהימן מהימן

מתני' שמכרו אגב בעל הבית . לעשות על פיו ולא נתמנה להן אפוטרופוס לא מהניהן ולא מד"ח לפילו הכי כתפוטרופוס הוא : **יכבש** . כשיגדלו היתומין יכבש להן שהיו לו בידו כלוס מקלהן : **גמ' יכבש** . טעמא דקך פלוגתא מפרש בגמרא ובין למר ובין למר מפני תיקון העולם הוא : **גבי' ולא שומעין** . לין יכול לחכוס על חלק חבירו שלא מדעתו : **ולא מריפין** . על חלקן של בעל הבית . קך סיפא טעמא דריפוק כלומר לחם ממעט החוכס שלו ולכי כולהו שלימי שלימהו

יהבי יתמי זוזי לפירי זול לית ליהו כח הדיוט למוד מפח הקדש . פירוש והיתומין יכולין לחזור בהן וח"ת גבי הקדש כה"ג לית יכול לחזור כיון דאיכא מי שפרע בהדיוט כדאמרינן בפ"ק דקידושין (דף כט.) גבי פדלוהו בעגה ולא הספיק למוכרו עד שעמד במחלוקת ו"ל דהתם קני בכסף מדאורייתא ומשום שלא יהא כח הדיוט חמור מכח הקדש אמי ליכא כיון דבהדיוט אמי קלי טפי שפרע לבל יתמי מן התורה דיכס בהדיוט ולא קנו בכסף ולא קיימי לפילו אמי שפרע : דאמרו

תורה אור

מתני' *יתומין שמכרו אצל בעל הבית או שמינה להן אביהן אפוטרופוס חייב לעשר פירותיהם . *אפוטרופוס : שמינהו אבי יתומים ישבע מינוהו ב"ד לא ישבע אבא שאול אומר *יחילוף הדברים : **גמ'** ורמינהו "אחם" *"ולא שותפין" "אחם" ולא אריסין "אחם" ולא אפוטרופין *"ולא יהתורם את שאינו שלו אמר רב חסדא לא *קשיא כאן *האביו כאן להניח *והתניא *האפוטרופין תורמין ומעשרין להאביו ולא להניח ,ומוכרי' להן בהמה עבדים ושפחות בתים שדות וכרמים להאביו אבל לא להניח ,ומוכרין להן פירות יינות שמנים וסלתות להאביו אבל לא להניח ?ועושין להן לולב וערבה וסוכה וציצית וכל דבר שיש לו קצבה *לאיתויי שופר ולוקחין להם ספר תורה תפילין ומזוזות וכל דבר שיש לו קצבה לאתויי מגילה ואין פוסקין עליהם צדקה ואין פודין עליהן את השבויין ולא כל דבר שאין לו קצבה לאתויי תנחומי אבלים ואין אפוטרופין רשאין לדון *לחוב ולזכות בנכסי יתומים ,ואין אפוטרופין רשאין למכור :ברחוק ולגואל בקרוב ,ברעה ולגואל ביפה [מ"ט ? דלמא משתדפיף ?]ואין אפוטרופין רשאין למכור שדות וליקח עבדים אבל מוכרין עבדים ולוקחין בהן שדות רבן שמעון בן גמליאל אומר *אף לא למכור עבדים וליקח שדות [מ"ט ? דלמא לא משפיין] *ואין אפוטרופין רשאין *להוציא עבדים לחירות אבל מוכרין אותן לאחרים ואחרים מוציאין אותן לחירות *רבי אומר-אומר אני אף הוא נותן דמי עצמו ויוצא מפני שהוא כמוכרו לו ;וצריך לחשב עמהן באחרונה ר"ש בן גמליאל אומר *אינו צריך ,*אין עושין אפוטרופין נשים ועבדים וקטנים *ואם מינן אבי יתומין הרשות בידו**

הדרן אפוטרופוס דהוה בשבבותיה—דר' מאיר דהוה קא מזבן ארעתא *"ובן עבדי ולא שבקיה ר' מאיר ,ואתו ליה בחלמיה *"אני להרום ואתה לבנות ?"אפילו הכי לא אשגה אמר *"דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין" **הנהו** בי תרי דאיגרי בהו שטן דכל בי שמשי הוו קא מינצו בהדי הדדי, איקלע *רבי מאיר להתם עכבינהו תלתא בי שמשי עד דעבד להו שלמא, שמעיה דקאמר "וי דאפקיה ר' מאיר להההוא גברא מביתיה". **הההוא** אפוטרופוס דהוה בשבבותיה דר' יהושע בן לוי דהוה קא מזבן ארעא ובין תורי ולא אמר ליה ולא מידי ,סבר לה כר' יוסי *דתניא *[ר' יוסי מימי לא קריתי לאשתי 'אשתי' ולשורי 'שורי' אלא לאשתי "ביתי" ולשורי "שדי"] **הנהו** יתמי דהוו סמיכי גבי ההיא סבתא, הוה להו תורתא, שקלה וזבינתה ניהלייהו ,אתו קרובים *למימר אמרן ליה מאי עבידתה דזבנה ? אמר להו היינו *דרב חנילאי בר אידי דאמר רב חנילאי בר אידי *נכסי יתומין הרי הן כהקדש ולא מקני אלא בכספא. *תמרים דרבנא עוקבא יתמא *משוח פירי ניתמי בארבעה ארבעה ואייקר וקם בשיתא שיתא אתו *למימר דרב נחמן אמר להו היינו *דרב חנילאי בר אידי דאמר רב חנילאי בר אידי אמר שמואל נכסי יתומין הרי הן כהקדש ולא מקני אלא בכספא *משוך פירי ניתמי א"ר יוסי היינו דרב חנילאי בר אידי ,זול ,*לא יהא כח הדיוט חמור מהקדש *ואמשיכו להו פירי ליתמי ?א"ר יוסי ,לא יהא כח הדיוט חמור מהקדש ,זל, סבור מינה דרב חנילאי בר אידי א"ל *רב ששיא בריה דרב אידי הא אתיא *דאמר רב חסדא לדידהו דזמנין דמצטרכי לפירי וליכא דיהיב להו עד דייהבי זוזי ;*להבי יתמי זוזי **אפרים** זל לא יהא כח הדיוט חמור מן הקדש, א"ר יוסי :סבור מינה היינו דרב חנילאי בר אידי ,אמר להו *רב ששיא בריה דרב אידי *הא אתיא דאתו

מתני' *יתומין שמכרו אצל בעל הבית או שמינה להן אביהן אפוטרופוס חייב לעשר פירותיהם . *אפוטרופוס : שמינהו אבי יתומים ישבע מינוהו ב"ד לא ישבע אבא שאול אומר *יחילוף הדברים : **גמ'** ורמינהו "אחם" *"ולא שותפין" "אחם" ולא אריסין "אחם" ולא אפוטרופין *"ולא יהתורם את שאינו שלו אמר רב חסדא לא *קשיא כאן *האביו כאן להניח *והתניא *האפוטרופין תורמין ומעשרין להאביו ולא להניח ,ומוכרי' להן בהמה עבדים ושפחות בתים שדות וכרמים להאביו אבל לא להניח ,ומוכרין להן פירות יינות שמנים וסלתות להאביו אבל לא להניח ?ועושין להן לולב וערבה וסוכה וציצית וכל דבר שיש לו קצבה *לאיתויי שופר ולוקחין להם ספר תורה תפילין ומזוזות וכל דבר שיש לו קצבה לאתויי מגילה ואין פוסקין עליהם צדקה ואין פודין עליהן את השבויין ולא כל דבר שאין לו קצבה לאתויי תנחומי אבלים ואין אפוטרופין רשאין לדון *לחוב ולזכות בנכסי יתומים ,ואין אפוטרופין רשאין למכור :ברחוק ולגואל בקרוב ,ברעה ולגואל ביפה [מ"ט ? דלמא משתדפיף ?]ואין אפוטרופין רשאין למכור שדות וליקח עבדים אבל מוכרין עבדים ולוקחין בהן שדות רבן שמעון בן גמליאל אומר *אף לא למכור עבדים וליקח שדות [מ"ט ? דלמא לא משפיין] *ואין אפוטרופין רשאין *להוציא עבדים לחירות אבל מוכרין אותן לאחרים ואחרים מוציאין אותן לחירות *רבי אומר-אומר אני אף הוא נותן דמי עצמו ויוצא מפני שהוא כמוכרו לו ;וצריך לחשב עמהן באחרונה ר"ש בן גמליאל אומר *אינו צריך ,*אין עושין אפוטרופין נשים ועבדים וקטנים *ואם מינן אבי יתומין הרשות בידו

הדרן אפוטרופוס דהוה בשבבותיה—דר' מאיר דהוה קא מזבן ארעתא *"ובן עבדי ולא שבקיה ר' מאיר ,ואתו ליה בחלמיה *"אני להרום ואתה לבנות ?"אפילו הכי לא אשגה אמר *"דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין" **הנהו** בי תרי דאיגרי בהו שטן דכל בי שמשי הוו קא מינצו בהדי הדדי, איקלע *רבי מאיר להתם עכבינהו תלתא בי שמשי עד דעבד להו שלמא, שמעיה דקאמר "וי דאפקיה ר' מאיר להההוא גברא מביתיה". **הההוא** אפוטרופוס דהוה בשבבותיה דר' יהושע בן לוי דהוה קא מזבן ארעא ובין תורי ולא אמר ליה ולא מידי ,סבר לה כר' יוסי *דתניא *[ר' יוסי מימי לא קריתי לאשתי 'אשתי' ולשורי 'שורי' אלא לאשתי "ביתי" ולשורי "שדי"] **הנהו** יתמי דהוו סמיכי גבי ההיא סבתא, הוה להו תורתא, שקלה וזבינתה ניהלייהו ,אתו קרובים *למימר אמרן ליה מאי עבידתה דזבנה ? אמר להו היינו *דרב חנילאי בר אידי דאמר רב חנילאי בר אידי אמר שמואל נכסי יתומין הרי הן כהקדש ולא מקני אלא בכספא. *תמרים דרבנא עוקבא יתמא *משוך פירי ניתמי בארבעה ארבעה ואייקר וקם בשיתא שיתא אתו *למימר דרב נחמן אמר להו היינו *דרב חנילאי בר אידי דאמר רב חנילאי בר אידי אמר שמואל נכסי יתומין הרי הן כהקדש ולא מקני אלא בכספא *משוך פירי ניתמי א"ר יוסי היינו דרב חנילאי בר אידי ,זול ,*לא יהא כח הדיוט חמור מהקדש *ואמשיכו להו פירי ליתמי ?א"ר יוסי ,לא יהא כח הדיוט חמור מהקדש ,זל, סבור מינה דרב חנילאי בר אידי א"ל *רב ששיא בריה דרב אידי *הא אתיא *דאמר רב חסדא לדידהו דזמנין דמצטרכי לפירי וליכא דיהיב להו עד דייהבי זוזי ;*להבי יתמי זוזי **אפרים** זל לא יהא כח הדיוט חמור מן הקדש, א"ר יוסי :סבור מינה היינו דרב חנילאי בר אידי ,אמר להו *רב ששיא בריה דרב אידי *הא אתיא דאתו

סמכיו . מוכיח : **פירי ליתמי** . שהיתומים מכרו פירות מחכיח ולא נתנו דמיהם :**לית ליה כח הדיוט כו'** . וכיון דלי ממכיו להדיוט לית הדיי בהמת כל שכן דלית הדכי : **היינו דרב חנילאי** . ויהכדכו כהו יתמי : **לייקר** . ורוצים המוכיחים לחזור :**היינו דרב חנילאי** . ולא יחזרו שמא יחזרו בהם ויאמרו שכבר נתנו להם פירות ולא יוכלו לחזור בהם :**לית ליה כח הדיוט כו'** . ומיהו הכא שאני שלהן ואין אדם תורם דבר שאינו שלו ואי ק' והתנן בפ"ג דתרומות השותפין שתרמו בזה אחר זה ר' עקיבא אומר תרומת שניהם תרומה וח"א תרומת הראשון תרומה ר' יוסי אומר אם תרם הראשון כשיעור אין תרומת השני תרומה ואם לא תרומת השני תרומה . כ"א בשלא דבר אבל אם הרשה את בן בתו או עבדו או שפחתו לתרום תרומתה תרומה וכו' דאלמא השותף שתרם אפילו שלא ברשות הרומתו הרומה ל"ל כגון שהיו נוחפין בפירות דפסחא נידא ליה לשוחף במאי דעביד דבריה ומאי דאמרי' הכא אחם ולא שותפין כגון שהיו שוחפין בשדה ולא בפירות שהיו מחלקין הפירות וכל אחד היה טוליך את חלקו בביתו . אמר רב חסדא לא ק' כאן להאביו כאן להניח פי' מה שצריכים היתומים לאכול מעשר ותורם להם מפני שהם קטנים ותרומת הקטן אינה תרומה כדחנן ברישא תרומות חשאה לא יתרומו ואם תרמו אין תרומתן תרומה ותרומת הקטן אינה תרומה אבל להניח את החבואה מעורשת באוצר עד שיגדילו אינו רשאין לעשר לכשיגדילו יעשרו הם ואי ק' כיון שאין האפוטרופסים רשאין מן התורה לתרום ולעשר האיך תורמין כדי להאכיל ולהלא תרומתן

דאתו למימר להו נשרפו חיטכם בעלייה. הקשה בקונטרס וכי נשרפו חיטכם בעלייה. הקשה בקונטרס וכי מיקוך ומסתברא דכרשותם נמי נשרפו ות"ת לעיל דאמר משום פירי מימתי מיקך הייט דרב חנילאי והדרי בהו יחמי הא רעה הוא לגבייהו דילמרו להן הלוקחין נשרפו חיטכם בעלייה וי"ל דנעשים הלוקחים שומרי שכר כיון דיכולים לאוכלם ונעשות בהם כל הפסד כדלמרינן בהשומרין (ג"מ דף פח.) הלוקח כלי מציה האומן לשגרו לציה חמיו ואתם בהליכה חייב בחזרה פעור מפני שהוא כנעשה שכר אלמא בחזרה הוי כנעשה שכר דסחיל ונהנה מהכא: **לברנא**. פירש בקונטרס לפיסוי כרגע דיתמי כו' משמע דלשאר נורכי היתומים בעי הכרזה ונקמה דבפ' שום היתומים (ערכין דף כב.) כי פריך לרב חסי דאמר אין נזקקין לנכסי יתומין אלא ס"כ ריבית כו' ממתני' דשום היתומין לוקמה לשאר נורכי יתומים כר מבעל חוב לכך נרמה דהכא בכרגע ומזונות וקבורה דאמה וכנות: **ולקבורה**. הא פשימא דאין ממתינים לקבור אח המת עד דמשלמי יומי הכרזה אלא הא קא משמע לן דאם לוו לצורך קבורה מוכרין בלא הכרזה ופורעין: **הלכה** כאחת שאול. אומר ר"ח דקי הלכה אע"ג דקיימא לן (עירובין סב:) דמשנת לאב"י קב ונקי ובבריית *אין למידין הלכה מפי תלמוד וקן מוכיח בהכוחב (כתובות דף פח:) דמוקי פלוגתייהו דר"ש ורבנן בפלוגתת לאחת שאול ורבנן ורבי שמעון באחת שאול וכשלולו ליעבי דהחם רבי שמעון כהלכתא ואומר רבינו חיים ללח מחייבינן לפוטרופוא ליפבע אלא ללח מפני עיכב כלום מללהם אבל לא מיפחבע אלא פפע דאחי' ולאי פפע פעור כדלמרינן בפרק ד' וה' (ב"ק דף נפ.) גבי שור של יתומים שנגח לנבי מעלייתא דיימא דאי אמרת מעלייתא לאפוטרופוא ממעני ולא עבדי ולר' יוסי בר' חניא נמי דאמר מעלייתא לאפוטרופוא חוזרין ואפרעין מיתומין לכי גדלי ואכרב רבי שמעה בר יוסף מוורדון הבית ליהי לאפוטרופוא חייב דאמר בהמפקיד (ב"מ דף מב:) גבי מורח ללא הוה ליה לכי ושיני ומת ניתח ליה לאפוטרופוא זל שליח אמר אלא להו תורחא ולא חייב ולא שייך ממעני ולא עבדי אלא לאו דוקא הוא אלא כל עיקר אלא כדי שיפלמו ולא ישבור לאחא שאול יגח ורבי יוסי בר' חניא בנין דמיקרקרי מהימן אבל גבי שור יתומין דלא האומנ אפוטרופוא לאפמעה אלא ללח לשמור אלא יגח ורבי יוסי ברבי חניא לאחא שאול לפילו יפבור כרבנן אדם מבריח עלמו מן הפבועה ואין מבריח עלמו מן הפבועה אין רולה לשלם כשיפבע ואינו רולה שיפבינהו בחפץ: **מנסך** קס ליה בדרבה מינה. ומעמא שלא יהא כל אחד ואחד הולך ומעמא מוכחת על מביאו אין לחייבו דמהאי טעמא לא מחייבינן ליה מפי אלא לאינו הוא היזק ניכר וא"ת ולשמואל מ"ם מדאמרי' ברים אלו מעכרת (כתובות דף נ:) ומולה ר' נחוניא בן הקנה בגונב חלבו של חברו ואכלו שהוא חייב אבל אכבר בחייב בגניבה קודם שיבא לידי חיסור אלא ו"ל דאכבר שמואל דהגבהה עורך ניסוך היא עד שעת ניסוך, ולמאן דאמר מנסך מ"מ לא אמר מערב? אמר לך מערב

נשרפו חיטכם בעלייה. שהרי קניסם במעות, וכי חיימת לך מלו למימר הכי דהא גבי גרישותא דיתמי אמרינן לא יהא כח הדיוט חמור מהקדש, ללו מילתא הוא, דכיון דלעניין חזרה ללו ברשות מוכר הוא לעניין דליקה נמי ללו ברשותיה קיימא דהאי דגבי הדיוט מוקמינן לה ברשות מוכר לדליקה הייט טעמא בההיא דלאחת דקיימא ברשותיה לחזרה: **מלכרזת**. שמכריזין שלשים יום קרקע פלוני יולא ליפכר בב"ד: **דמוכנת מרעה**. דיפמי לפיסוי כרגע דיתמי וגבסה בלא מכרזתא מפני שגבתי המלך נחנ: **מוכיחן בלא מכרזתא**. לפי שאין פנוי: **ממר זוטרא**. רב נחמן: **כי סיכי דלשמעתן מיליה**. ולוכך היתומים הוא שיהא נרלה כחדם חשוב: **ולא לחיב**. לחו עשיר לעשות ליתומים הלו טובה מללו ומפל יתומים הוא עושה וסחם עשיר לומדים לחחו בני חדם זה ככה וזה ככה אבל עני אין חדם לומדו חטלת לתיב לבני חדם שיהא עושין לחלי ליתומים הללו: **ודלא קמפסיד**. ככסי היתומים שלחו מפרנס הקרקעות כרלוי לסס וקולן לילעות: **ומקום שבועה**. דרמים עליה לבסוף לת ממנע מהחלה שכרי ההגהו זה: **מלחא בעלמא הוא דעבד**. גבי ב"ד טובת חנס היה שזה עושה לב"ד לקבל דבריהן ולהקנין נלבי יתומין ולחי לחמלטלי מעיקלת מלקבל עליו: **מלחא בעלמא הוא דעבד לדידי**. דבכי להבה ליישוב היה ביישוב ולא הנחת ממון כל כך: **מותני' הממכר**. מהכחובין על חבכו בגון חרומה: **ומדמפע**. חרומה בחלין על חבכו ומפסידו שלוכרו לזרים ולריך למוכרו להכשיס בזול: **וסמנכר**. יין חבכו בגמרת מפרש לה: **בשוגג פעור כו'**. בגמרת לחמר טעמא: **פעור**. מחשלומין: **גמ' מנסך ממש**. שכבר ניחו לחומו לסס ע"ו וכך היחה עבודתן: **מערב**. יין נסך בין כשר של חבירו ולחכרו בהנחה: **קס ליה כדרבה מינה**. לח מלי למיקני במחניחין חמוזר "חייב בחשלומין להה עובד עבודת כוכבים הוה וסקל: **דלמנסך**. ע"מ לגוולו: היינו

תניא רבי אליעזר בן יעקב אומר זה וזה ישבע והלכה כדבריו תני רב תחליפא בר מעברא קמיה דר' אבהו אפוטרופוס שמינהו אבי יתומים ישבע מפני שהוא נושא שכר אמר ליה את אימת קבא וכיילת ליה? אלא אימא מפני שהוא בנושא שכר: **מותני'** *המטמא והמדמע, והמנסך: בשוגג פטור ובמזיד חייב: **גמ'** איתמר מנסך: רב אמר מנסך ממש ושמואל אמר מערב ר"ב משרב מ"ט לא אמר מנסך? אמר לך מנסך כדרבי ירמיה -*דא"ר ירמיה משעת הגבהה הוא דקנה, מתחייב בנפשו לא הוי עד שעת ניסוך, ולמאן דאמר מנסך מ"מ לא אמר מערב? אמר לך מערב היינו

דאתו למימר להו נשרפו חיטכם בעלייה אימר לא יהא כח הדיוט חמור מהקדש ואין הכסוב יכול לחזור בו. וזל כסבור למיפר היינו דרב ניהלאי פ' והיתומים יכולין לחזור בהן אפר ומעני מעמת ברי עליה ואיהו כפר כנון האי ודאי משתבע ודברי פעם הן דדוקא משבועת האפוטרופין פפורהא שהוא בלא פעמת ודאי. ואלו נשבעין שלא בפעמה השותפין והאפוטרופין וכו' ואפרי' מאי שלא בפעמה [בפעמת] ודאי אלא בפעמת ספק אבל בפעמת ודאי הרי הוא כלל אדם ואינו נפפר משבועה: המטמא והמדמע וכו' פ' פיפא הרוסחו של כהן ההפידה לנפרי דהו לא חויא לאכילה או מהרוחיו של חבירו שהן חלין ואוכל חולין בפהרה ונוחם לו לפכהן בוול לפומאים שיאכלו אותם בימי פומאתם. ומדמע שהוא פערב תרומה בחולין ונוחם לו שצריך לפוהן לכהנים בוול בדמי תרומה. ומנסך רב (אשי) אמר מנסך ממש שהגביה בכלי של יין וניסך ממנו לשם עבודת כוכבים ואפרי כולו בהנאה ושמואל אמר מערב שלקח יין נסך ועירב ביינו של ישראל ואבר. ורב דאמר מנסך ממש אע"ג דקם ליה בדרבה מינה סבר לה כר' ירמיה דאמר משעת הגבהה הוא דקנייה ופתחייב בנפשו לא הוי עד שעת ניסוך הלכך אינן באין כאחד ותייבין לשלם כל אלה אם עשה בשוגג פפור ואם עשה במויר חייב והכהנים שפללו הקרבן כגון ששחטו או שעשו אחת מעבודות הדם או קבלה או הלכה או וריקה על מנת לאוכלן חוץ לזמנו או חוץ למקומו אם היו מוירין שהקרבן נפפל

תוספות ריי"ד

ורשב"ג כרבנן ולקמן פפק' הלכה כאבא שאול: ההוא דהוה בשבבותיה: ר' מאיר דהוה ניהבן ארעתא ויהבן עבדי ולא שבקיה ר' מאיר איהתי ליה בחלמיה אנו להרוס ואתה לבנות ואם"ה לא אשכח אבר דברי חלוטות לא מעלין ולא מורידין: וההוא דהוה בשבבותיה דריב"ל דהוה מוהין ארעתא ויהבן תורי ולא אבר ליה ולא מירי דחניא א"ר יוסי מימי לא קראתי לאשתי אשתי ולשורי שורי אלא לאשתי ביתי ולשוורי שדי: הנהו יהבי דהוו סביכי נבי ההוא סבתא הויא להו תורתא שקילא וכיניתא ניהלייהו אתו קרובים לקמיה דר' נחמן אמרו ליה מאי עבידתה דהוה בי מינה איחה אפוטרופא עליהן אמר להו יתומים שבמכו אצל ב"ה הנן והא אוקיר ברשותא דיקרה אוקיר והא לא נקיטי יתי דמי אמר להו א"ב היינו דרב ניהלאי בר אידי דאמר רב ניהלאי בר אידי אמר שמואל נכסי יתומים הרי הן בהקדש ולא פיקנו אלא בנכסא: משנ' פירי מיתמי אוקיר היינו דרב ניהלאי זל לא יהא כח הדיוט חמור מכח הקדש פי' ואין לפוקה יכול לחזור בו כיון שמפך: אימשיכו להו פירי ליתמי אוקיר לא יהא כח הדיוט חמור מכח הקדש ואין הכסוב יכול לחזור בו. זול כסבור למיפר היינו דרב ניהלאי פ' והיתומים יכולין לחזור בהן אמר להו רב ששת הא רעה היא להן דזימנין דמצרכי פירי ליכא דיהיב להו בהקפה עד דפרע ווי יהיב ליה דיתמי אפירי זל לא יהא כח הדיוט חמור מכח הקדש ויכולין היתומים לחזור בהן אוקיר בהן ניהלאי ואין הכותב יכול לחזור בו אמר להו רב שישא בריה דרב אידי רעה היא לידידהו דאתו לפיסי להו נשרפו חיטיהו בעלייה ולא יפרה להצילם אבל אם נאבד שהמוכר יכול לחזור בו אם ירצה מפני שלא מפכו יפרה ויציליס כי הוא פבור להזיקה בהן יהבו להו ווי ליתמי אוקיר לא יהא כח הדיוט חמור מכח הקדש ויכולים לחזור בהן זל מבר מינה היינו דרב ניהלאי אמר להו רב שישא בריה דרב אידי הא רעה לידידהו דזימנין דמצרכי להו ווי לפירי וליכא דיהיב להו נמצא עכשיו שדין היתומים שוה לשאר בני אדם בכל דבר הוץ כשפשכו אחרים מהן והוקירו אפר רב אשי ואתי שבחבירה ומנו רב כרונא החמיען אישפרא דאפיניה דזיערי יחמא דובנא ארעא לכרנא ולמוחני בלא אפרוחא דאפרי נהרדעי לכרנא ולמוחני ולקבורה מובנינן בלא אפרוחא: עמדם צבעא אפוטרופא דיחמי הוה אתו קרובים לגבי יתומי ואמרי ליה לבניש אחמן ומכסי מיחמי, אמר להו כי היכי דלישחמעון מילחי, לאביל ושתי מדידהו, ולא אמר, אימור מציאה אשכח, והא קא מפפיד? אמר להו אייתו לי סהדי דמפסיד ואיסלקינה דאמר רב הונא חברין משמיה דרב: אפוטרופוס דמפסיד מסלקינן ליה דאיתמר אפוטרופא דמפסיד: רב הונא אמר רב מסלקינן ליה, דבי רבי שילא אמרי לא מסלקינן ליה, והלכתא מסלקינן ליה: אפוטרופוס שמינהו אבי יתומים ישבע: מאי טעמא אי לאו דאית ליה הנאה מינה לא הוה ליה אפוטרופוס ומשום שבועה לא אתי לאמנועי: מינוהו ב"ד לא ישבע מלתא בעלמא הוא דעביד לבי דינא ואי רמית עלה שבועה אתי לאמנועי: אבא שאול אומר חילוף הדברים: מ"ט בינוהו ב"ד ישבע? בהאי הנאה דקא נפיק עליה קלא דאניש מקימנא הוא בהא סמיך עליה בי דינא משום שבועה לא אתי לאמנועי, מינהו אבי יתומים לא ישבע מילתא בעלמא הוא דעבדי להדדי ואי רמית עליה שבועה אתי לאמנועי, אמר רב חנן בר אמי אמר שמואל הלכתא כאבא שאול:

תוספות ריי"ד

כותים. ת"ר כותים שהחזיקו בשלשה דברים ועשו בהן כמעשה בית דין של מעלה ואלו הן הר גריזים והקרקעות ונפפרות אמר להו אייתו לי סהדי ואפלקיה לאחר רב הונא הכרין משפיה דרב אפוטרופא דמפסיד מסלקי' ליה והלכתא כותיה ואפרי רבוותא מאי דמסלקי' ליה הואי דאמרינן הלכה כאחת שאול לא משבעינן ליה ה"מ היכא דלא אישתכח עליה אפידא אבל היכא דאישתכח עליה אפידא מסלקי' ליה ומשבעינן ליה. אפוטרופוס שמינהו אבי יתומים ישבע מ"ט דאי לאו דאית ליה הנאה מינה לא הוה ליה אפוטרופא ומשום שבועה לא אתי לאמנועי מינוהו ב"ד לא ישבע בעלמא הוא דעבדי אינשי אהדדי ואי רמית עליה שבועה אתי לאמנועי אמר רב חנן בר אמי אמר שמואל הלכה כאבא שאול תניא ר' אליעזר בי' אומר זה וזה ישבע והלכה כדבריו אע"ג דק"ל משנת ר' אליעזר בי' קב ונקי והלכה כמותו בכל מקום ה"מ היכי דלא פסקי אשורי הלכתא אבל הכא כיון דפסק שמואל הלכה כאבא שאול כשמואל עבדי. ואע"ג דתניא והלכה כדבריו הא ק"ל אין למדין הלכה מפני משנה ואפסק אשורי

ג"מ קמ: כתובות סו. ק:

נוסח אבוטרופוס ואפוטרופוס ופירושים

נוסח אחר
הגהות האפוטרופוס הניחים מי נשבע ומי לא
לפי מה שתיבאר[עיין ג"ב קל: מה:]

נוסח
דיעות הראשונים ז"ל בי"ב שטרות ב"ב
נוסח
אח"כ מה ששמעתי ז"ל מפי פירוש "מנסך" "ן חביבי בפתני' רב - מנסך אחר שמואל - מעורב(ין) נסך לתוך יינו ע"י חבירו)

סיינו מדמע . שמערב בהיתר דבר האוסרו וכיון דמתניתין דקאסר הוא רבנן ה"ס דילפי' מיניה למכסך ולא לתקוניי למתניי' לחבל המשך דמכסך=ממש לתקוניי למתניי' דלא תימא קס ליה כדרבה מיניה ופטור: [קנסא הוא] . מתמה ומדמע דבמזיד חיוב=קנסא הוא להזיק שלו ניכר לא שמיה הזק : **וקנסא מקנסא לא ילפינן** . להא לאו היכא הוא והיכא דקטם קטם והיכא דלא קטם לא קטם ולהכי לתקוניי מכסך : **ולמאן דילפי קנסא מקנסא** . הייט רב דאמר מכסך=ממש דכתיב מעורב לא לתקוניי דילפינן ממדמע דכ"ע דקנסא הוא : **כל כני** . דמתני' למה לי, ליתני הדא ושילפא מיניה : **מקום שנהגו מופלא** . מפני פרוצים שאוכלין מוליהן בעזהרה ומשום דעבד איסורא קאסרו : **מדמע** . לא מפסיד לגמרי להא חזי לכהנים וזבני מיניה בזול : **משום דקא מפסיד לה** . לעבד ובמילתא דליכא נעבוד רבנן תקנתא כי היכי דלא נעבוד : **בר ירמיס** . דמדלגבה קרייה : **נמי לי** . ליתן מכסך' בתרתי דריסת כ"ס מדמע לליכא למימר דקס ליה בדרבה מיניה : **מנסך** . מפסיד לגמרי שאוסרו בהנאה אבל מדמע אע"ג דמפסיד ליה לגמרי עדיין עומד היה יכול לאכול אבל חד הוא עדיין להסקה או למאכל בהמה דאפי' מדמע תרומה חזי להסקה או לבהמת כהן : מדמע היכא מכוסה לא חזי להסקה כלל : **שמיה הזק** . וכהזק לא מלקה תורה כשהוא בא בידי אדם עצמו בין שוגג למזיד כדאמרינן בהמוכל (ב"ק דף פה:) פעם אחת פעם לחייב על השוגג כמזיד : **שמינו ניכר** . כגון הני דאמרינן שלא נשאתו מכוסה שהיו : **כדי שיודיעו** . שמימה לו דימעו דלמי מחייבת ליה לית ליה מודע להו לבעלים ולכלי תיכורת : **לעוריס קא מכוין** . דלי לאו להקניטו בא ולהודיעו למה לו לטעבד : **בכהנים שפגלו** . קרבנות שמחטוס ורקוס לאכול מהס תוך לזמהס ולא הוכלו לבעלים : **מזידין** . שידעו שפטורים בכך : **מייבין** . לשלם דמיהס לבעלים שהרי לריכין להביא אחרים ואף אני נדמה היא קשה בעיניו שלא הקריב קרבנו שהרי להביא זורון היה מפקפ: **מפני תקון העולם** . קס"ד דה"ק חייבין מפני תקון העולם שלא ירגילו בכך : **שוגגין פטורין מפני תיקון העולם** . דהא דיעת לתוריימה הוא ותיקון העולם תפטורין הוא דשייך למימר כדי שיודיעו : **הא שוגגין פטורין** . דמשמע לן תני שוגגין פטורין בהדיא בריישא ואי נמי תני "תיקון העולם" לא ידיימה קלי : **מי משמע** . דפרה תדומה וכן פרה עלמה נפטלין במלאכה דכתיב (במדבר יט) אשר לא עלה עליה עול ובמי חטאת כתיב "למשמרת למי נדה" ותניא בספרי מה ת"ל? שיכול אין לי שחטה מלאכה פוסלת אלא בפרה ומנין אף במים ת"ל "למשמרת למי נדה" כלומר שיהיו משומרות לכך ולא לדבר אחר : **פטור מדיני אדם** . לשלם : **וחייב בדיני שמים** . פורענות לשלם לרשעים שמכוון להפסיד את ישראל : **לרבקה** . למקום תפיסת הבהמות וקישורן כמו כעגלי מרבק (מלאכי ג') : **כדי שמינה** . את אמה : **והזוג** . בחבורה עם השור דמשמע ליכא למעשה יהיו לומר לעובד כוכבים שמינה ופטורין=לא הוי אלא מחמת שמכרו לו אלא לפטורא מחמת בעיניהן ליה לפטורא מחמת שמחייבין לו לשלם ניזק פטור לשמכרה לו מחייבין ליה לפטורא מחמת דמכרה הוא (פסחים כו:) עובד דומיא דעבד=דניחא ליה : **משקל** לרבותא דתני"ג דלא מיכר מיחייב בדיני שמים ורגלה דהאי שמים שוורים לו לגבי מזבח קיימי לו עביד ליה אלא כהזק שלו ניפר : הח

הגהות הב"ח

(ל) תוס' ד"ה שלא וכו' לפני' כרבנן ובתגא נהו שרן :

היינו מדמע ואנב קנסא הוא ומקנסא לא ילפינן ;ולמאן דילף קנסא מקנסא כל הני למה לי? צריכא: דאי הנא אמטמא תרומה הוה אמינא משום דקא מפסיד לה לגמרי ואי מטמא חולין "משום *דאסור לגרום טומאה לחולין שבארץ ישראל אבל מדמע אימא לא ואי אשמעינן מדמע משום דשכיח אבל מטמא אימא לא ואי אשמעינן מטמא ומדמע משום * קים ליה בדרבה מיניה אבל מנסך דקים ליה בדרבה מיניה אימא לא, קא משמע לן כדרבי ירמיה ,ולהא *דתני אבוה דר' אבין בראשונה היו אומרים המטמא והמנסך חזרו לומר אף המדמע כל הני למה לי? צריכא: דאי אשמעינן מטמא משום דלא קים ליה בדרבה מיניה אבל מנסך דקים ליה בדרבה מיניה אימא לא ואי אשמעינן מנסך משום דקא מפסיד ליה לגמרי אבל מטמא דלא מפסיד ליה לגמרי אימא לא ואי אשמעינן הני תרתי משום דהפסד מרובה אבל מדמע דהפסד מועט אימא לא, צריכא. אמר חזקיה דבר תורה אחד שוגג ואחד מזיד חייב מאי מעמא *הניזק שאינו ניכר=שמיה הזק ,ומה טעם אמרו בשוגג פטור? כדי שיודיעו ,אי הכי אפילו במזיד נמי? השתא לאוזוקי קא מכוין אודועי לא מודע ליה ר' יוחנן אמר דבר תורה אחד שוגג ואחד מזיד מאי מעמא הניזק שאינו ניכר=שמיה הזק ומה טעם אמרו במזיד חייב? שלא יהא כל אחד ואחד הולך ומטמא טהרותיו של חבירו ואומר פטור אני תמי' הבהנים שפגלו במקדש מזידין חייבין ותני עלה מפני תיקון העולם ואי אמרת הזק שאינו ניכר=שמיה הזק –האי ישוגגין פטורין מפני תיקון העולם? מייבעי ליה? הכי נמי קאמר מזידין חייבין הא שוגגין פטורין מפני תיקון העולם מתיב רבי אלעזר העושה מלאכה בכמי חטאת ובפרת חטאת פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים ואי אמרת הזק שאינו ניכר=שמיה הזק,בדיני אדם נמי לחייב? הוא מותיב לה והוא מפרק לה פרה=שהכניסה לרבקה על מנת שתניק וחלדיש מי חטאת=ששקל בהן משקלות,והאמר רבא מי חטאת ששקל

מהדר מייב מ"ב קסבר דאפשר לנסך בלא הגבהה ולא דמי לעקירה והגמה דשבת מ"ב דאפשר דרבי ירמיה פליג אדרבי חבין וכן משמע לעקירה עוקר הגמה היא וכן משמע בהגהות בתרא (עם דף קיז.) דקאמר ברחצוה היו אומרים המטמא והמדמע חזרו לומר לף המנסך ומפרש מעיקרא סבור כרבי חבין ולבסוף כרבי ירמיה ועוד י"ל דמעמא דמטמא לף ע"ג דהגבהה לו עוקר ליסוך הוא לפי' פטור כיון דלאפשר נסוך לו מחייב דקים ליה בדרבה מיניה אפשר הגבהה ומי מיפטר דאמר לו הרי שלך לפניך כמו תרומה ומעמאת דכמו דלם נסבו אחר * אומר לו הרי שלך לפניך הכי נמי כי ניסך ליה היינו כיון דקים ליה בדרבה מיניה ורב סבר כיון דלאפשר הגבהה לו אין מחייב דקים ליה בדרבה מיניה ים לחייב מחמת הגבהה לבד מה שיעשה בידים לחרי כן לע"ג דהסיח דעתיה קים ליה בדרבה מיניה : **משום** דקא מפסיד ליה לגמרי .

כך הוא גירסת כר' יוחנן דלמר היזק שלא ניכר ליה היזק ללחזקיה הוה ליה למלרוכים לפטורא :

בראשונה היו אומרים המטמא והמנסך . בהגוזל בתרא (עם קיז.) כתובה אפכא וזו לחת מכוונים הפוכות ג) :

שלא יהא כל אחד ואחד כו' . הקשה ה"ר אפרים הא דתנן בפרק עד כמה (בבורות דף כה:) דן את הדין טימא את הטהור מה שעשה עשוי וילא מביתו ואמאי והא שוגג הוא ומתן למוקי לה כר"מ דדלין דיעל דגרמי ניחא לקמן קיים ר"מ שוגג אטר מזיד אבל למתן למוקי לחולין כרבנן (ג) ובגמ' בהו ארן קשה לר' יוחנן לאמאי חייב ומיהו לחזקיה לחי שפיר דלא שייך למיפטריה כדי שיודיעו ותיכף להסיח פעם אחת היה לו לטמטוטי כדי להחזיק בבירו והוי כמו מזיד דכתיב ור"ת בטיהר את הטמא שעירבו עם פירותיו לפטור לחזקיה כדי שיודיעו ויש לומר דאין רגילות שיחזור מהוראתו אלא ע"י אחרים הלכך לא חייבין ג) : **ותני** עלה מפני תיקון העולם . כדוב ספרים נרסינן במתניתין הכהנים שפיגלו במקדש שוגגין פטורין מזידין חייבין ופריך משום דמשמע ליה דמפני תיקון העולם דקתני בברייתא קאי לחזקיה מיידין דקתני לבסוף והכי ליתא בתוספתא [פ"ג] ברחצוה היו אומרים המטמא והמנסך חזרו לומר אף המדמע בשוגג פטור מזיד חייב מפני תיקון העולם הכהנים שפגלו במקדש שוגגין פטורין מזידין חייבין דקתני לבסוף והכי ליתא בתוספתא [פ"ג] ברחצוה היו אומרים המטמא והמנסך חזרו לומר אף המדמע בשוגג פטור מזיד חייב מפני תיקון העולם והקשה למריישא והמדמע והמנסך דקיימי נהו היה לו למיפרך לכך גרלה לף גרסינן במתני' שוגגין פטורין וכריישא דהכא לאו היכא דמסיח דעתיה ומפני תיקון העולם לחזקיה קאי וכ"ש מפני לקמן (דף נה:) **העושה** מלאכה במי חטאת וכפרת חטאת . מעובד דומיא דעבד דרסינן דעלה זכר לפטור תע"ג דממילא כיון דניחא להו לבעלים וה"ה כי עביד בידיהו ניחא להו לאותו שעושה למיהבי נמי מעובד מ"מ : **בדיני** אדם נמי ליחייב . ות"ת והכי גרסי מחון פרטו של חבירו לפטור* דחבחים* (נה:) ובהגוזל קמא (ב"ק נח.) משום דכולהו שוורין לאו לגבי מזבח קיימי ופריך אתם מהכא דמעמא דוקא מלאכה דלא מיכשר היזקו ומפני דעקר מלאכה לפטור אבל היזק שלו חייב אפי' בשוגג ומזיד ול

הא דלמא דעתיה. ומלמדה דמקח מטה פרה לי נמי אע"פ שפסקו להסית דעתו ממנה מלמדה לפילו הכי פטור מדיני **גזלן** הוא ומתון מעלית בעי למלומי. תימה להיכי מדמי הכא דממילא למטמא בידים מייב היכא דכמומתא מלליה לומר לו הרי שלך לפניך ואי בפשוט בתם המכתים בהמת חבירו בתבנים לו במלמדה חייב ובהכחמה ממילא לו פירות שהרקיבו מקמתה לומר לו הרי שלך לפניך הואיל ועדיין הם בעין ולא קמתה בשיטי ו"ל דכיון דהיזק שלאו ניכר שמיה היזק ס"ב חשיב ליה כלאו הוא דכיון הוא ניכר ואם כן אין לך שיטי גדול מזה וקמתה הגזלן בשיטי ורניך לשלם בממון מעליא ומתון בעין בגזל ולא מני למר ליה הרי שלך לפניך וה"ה בהגזל קמח (ב"ק דף קמ:) דבעי לאוקמי הך מסנה דגזל מעטב ופסל כר' יעקב דלמר המזיק שומר לחר שנגמר דינו מוחזר ודמי רבה דכ"ע מחריען בחיסורי הגמלה הרי שלך לפניך דל"ב לפלגו בחמן בפסח הלא הכא בנומרין דינו של שור הלא בפני קמיפלגי רבנן סברי אין נומרין דינו של שור הלא בפני למר ליה לי חייסיסיה ילהי הוה מערינקא ליה לחנמת השמח לחפסחיה לחולחי ביד מחן דלמ מליעא לאחפטויי דיעת בהדייהו משמע דמייב משום לחפסחה בידים וכן פירש בקונטרס בס"פ ד' וה' (שם דף מה.) והשתא לי חשיב ליה היזק שלאו ניכר לפי' לחפסיה בידים פטור כדמוכח הכא ואי חשיב היזק ניכר לפילו חפסחו ב"ד מלליהן ולא לחפסיה בידים למה יפטר וכי לא היה ל' לשומרו שלא יבא לידי כך ועוד אם בשחפסחו מלליהן פטור גם כי חפסיה בידים יהא פטור דסוף סוף לפילו לא היה מפסיו היו חופסים חומו מליליסם ולא הפסידו הבעלים כלום בחפיסחו וגרמה לחחפסיה לחולחי לפי' לא לחפסיה בידים חלא לחחפסיחך גרמה להחפים שלא שמרחו מחפיסת ב"ד ולרבנן ניון לחין גומרין דינו של שור חלא בפני מה שחפעל ביד ב"ד חשיב היזק ניכר לפי שהיזק ניכר זה בח בפניעת שומר חייב ואיכו יכול לומר הרי שלך לפניך לכל לרבי יעקב לא חשיב מה שחפעל ליד ב"ד היזק ניכר כיון לחין נפסל ע"י שנפל בידיסם לחפילו לא נפל בידם היו גומרין דינו חלא בפניו וכיון דחשיב היזק שלאו ניכר יכול לומר לו הרי שלך לפניך כמו בחמן שנבר עליו הפסח.

תיובתא • ת"ש דמייתי לחרי כן חנלי קלמר מיובתח משום דכן הלכה דלא שמיה היזק ג): **המבשל** בשבת לשומר יכול. פי' לפילו הוא עלמו ולפני חבירו ואין מבשלין לו אלא לצורך השבת עלמה ולא לצורך יום טוב שלאחריו ואפילו לצורך חולה שאין בו סכנה אלא שלריך לו לאחר השבת אסור לבשל לו בשבת עלמה שהרי הוא עלמו לא היה מבשל אלא לצורך עלמו ולא לצורך חביר

נפלן מונין. כשיעורייהן בשבתות שאין מונין ימים לנטיעה אלא שנים לפיכך אין הדבר יוצא לזמן מרובה שנטע בשבת: **מאי דכר אמר.** למה ליה לאתויי טעמא אחריתי: **ספי קאמר וכי תימא שבתות נמי.** זימנין דלריך למימני דהניא הטעם שבשביעית אין מונין לשבתות דבר אחר "נחשדו ישראל על השביעית ולא נחשדו על השבתות" מ"ד "דבר אחר" ה"ק וכי תימא שבת נמי זימנין דמיקלע יום ל' בשבת ואגב נטע ההוא יומא הוא דסלקא ליה שתא ואגב לא סלקא ליה שתא, ת"ש דבר אחר נחשדו ישראל על השביעית ולא נחשדו על השבתות דרבי יהודה אדרבי יהודה לא קשיא *באחריה דרבי יהודה דמר אמר להו שביעית *דההוא דאמר ליה לחביריו "דייר בר דיירתא" אמר ליה "אנא לא אכלי פירי דשביעית כוותך" תא שמע "אכל תרומה טמאה משלם חולין טהורין, שילם חולין טמאין מהו? אמר סומכוס משום ר"מ: בשוגג תשלומי תשלומין במזיד אין תשלומי תשלומין וחכ"א אחד זה ואחד זה תשלומי תשלומין וחוזר ומשלם חולין טהורים והוינן בה במזיד אמאי אין תשלומי תשלומין-תבא עליו ברכה-דאכיל מיניה מידי דלא חזי ליה בימי טומאתו וקא משלם ליה מידי דחזי ליה בימי טומאתו, ואמר רבא ואמרי לה כדי חסורי מחסרא והכי קתני "אכל תרומה טמאה משלם כל דהו, *אכל תרומה טהורה משלם חולין טהורים, שילם חולין טמאין מהו? סומכוס אומר משום ר"מ: בשוגג תשלומי תשלומין במזיד אין תשלומי תשלומין, וחכ"א יאחד זה ואחד זה תשלומי תשלומין וחוזר ומשלם חולין טהורין—ואמר רב אחא בריה דרב איקא הכא בנקנסו שוגג אטו מזיד איכא בינייהו (דר"מ סבר לא קנסו שוגג אטו מזיד וחכ"א קנסו) הכי השתא התם גברא לשלומי קא מיכוין, אנן ניקום וליקנסיה תא שמע דם שנטמא וזרקו בשוגג פיגלו במזיד לא הותרצה אמר לך ר"מ הכי השתא התם גברא לכפורי קא מכוין אנן ניקום ונקנסיה תא שמע המעשר בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל הכי השתא התם גברא לתקוני קא מיכוין אנן ליקום וליקנסיה תא שמע *המטביל כלים בשבת בשוגג ישתמש בהן במזיד לא ישתמש בהן הכי השתא התם גברא לטהורי מאי קא מיכוין אנן ליקום וליקנסיה! ורמי דר' יהודה אדרבי יהודה ברבנן דתניא

נפלן

ואין מונין לשבתות דבר אחר "נחשדו ישראל על השביעית ולא נחשדו על השבתות" מאי "דבר אחר"? ה"ק וכי תימא שבת נמי זימנין דמיקלע יום ל' בשבת ואגב נטע ההוא יומא הוא דסלקא ליה שתא ואגב לא סלקא ליה שתא, ת"ש דבר אחר נחשדו ישראל על השביעית ולא נחשדו על השבתות דרבי יהודה אדרבי יהודה לא קשיא *באחריה דרבי יהודה דמר אמר להו שביעית *דההוא דאמר ליה לחביריו "דייר בר דיירתא" אמר ליה "אנא לא אכלי פירי דשביעית כוותך" תא שמע "אכל תרומה טמאה משלם חולין טהורין, שילם חולין טמאין מהו? אמר סומכוס משום ר"מ: בשוגג תשלומי תשלומין במזיד אין תשלומי תשלומין וחכ"א אחד זה ואחד זה תשלומי תשלומין וחוזר ומשלם חולין טהורים והוינן בה במזיד אמאי אין תשלומי תשלומין-תבא עליו ברכה-דאכיל מיניה מידי דלא חזי ליה בימי טומאתו וקא משלם ליה מידי דחזי ליה בימי טומאתו, ואמר רבא ואמרי לה כדי חסורי מחסרא והכי קתני "אכל תרומה טמאה משלם כל דהו, *אכל תרומה טהורה משלם חולין טהורים, שילם חולין טמאין מהו? סומכוס אומר משום ר"מ: בשוגג תשלומי תשלומין במזיד אין תשלומי תשלומין, וחכ"א יאחד זה ואחד זה תשלומי תשלומין וחוזר ומשלם חולין טהורין—ואמר רב אחא בריה דרב איקא הכא בנקנסו שוגג אטו מזיד איכא בינייהו (דר"מ סבר לא קנסו שוגג אטו מזיד וחכ"א קנסו) הכי השתא התם גברא לשלומי קא מיכוין, אנן ניקום וליקנסיה תא שמע דם שנטמא וזרקו בשוגג פיגלו במזיד לא הותרצה אמר לך ר"מ הכי השתא התם גברא לכפורי קא מכוין אנן ניקום ונקנסיה תא שמע המעשר בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל הכי השתא התם גברא לתקוני קא מיכוין אנן ליקום וליקנסיה תא שמע *המטביל כלים בשבת בשוגג ישתמש בהן במזיד לא ישתמש בהן הכי השתא התם גברא לטהורי מאי קא מיכוין אנן ליקום וליקנסיה! ורמי דר' יהודה אדרבי יהודה ברבנן דתניא

חמר

וקמשלם אבל תרומה טהורה ושילם חולין טמאין מהו. כ' בשוגג תשלומי תשלומין מהו ט' בשוגג תשלומי תשלומין:

תוספות ר"ש

מבנה

קושיות מאהדדי ותירוצים

נפלן

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה לתכל מיניה וכו' ואפי' פיל שמתה. כ"כ ג"ע התרומה טמאה בטומאת הגוף מיהו כמיתה כדאי' במולין קיג ע"ב וכ"פ הכ"מ פ"ו מהל' תרומות הלכה ג' וכן ראיתי בשל יעקב בהגהות רמב"ם שם תמה על רש"י זה והג"ע ושי' בספר מיט מיט לפר"מ מכל' תרומות פ"ו הלכה ג' ובמחכת ראשון ניסומות דף ג ע"ג ודו"ק:

* כאן ב"ג בשורה האחרונה בעמוד הקודם

שם ע"ש

* ב"ג בשורה הראשונה בעמוד הקודם

גליון השי"ם

ר"ש ע"י ד"ה לתכל מיניה כו' דהאוכל תרומה בטומאת הגוף כמיתה ואפילו היא טמאה. עי' מולין דף קיג ע"ב וג"ע:

שם

ג"ע שם

ספרים פי: יומא ג. מנחות כב. יבמות ג. זבחים מה.

תרומות פ"ב מ"ג גיטה יג:

[ג"ע טמאה]

סב א מיי' פ"ח מהל' שמיטה ויובל הלכה יב סמג לאוין רסו:

סג ב ג מיי' פ"י מהל' תרומות הלכה כ:

סד ד מיי' פכ"ג מהל' שבת הלכה יט סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שכח סעיף ד:

סה ה מיי' שם פל"ו ה סמג שם:

אמר לבניי כל שבידו נתמן. הקשה ר"ת דהכא לפי' לרבא לא מהימן אלא משום שהיה בידו מחילה ובפ' התומר (קידושין דף סו.) פליגי לבניי ורבא בתשמו זיבתה בעל לחד והלה שומק ומשמע התם דתרוייהו מודו בה"ל עד לחד נטמתו טהרותיו והלה שומק נתמן וכן ה"ל עד לחד לכלת חלב ותע"ג דלין בידו ותומר ר"ת דהכא במכחישו לו אומר מיני יודע מכל התם דשומק הוי כהולמה וכן ממש בהשתא רבה (יבמות דף פז:) דבעי למיפשט מיניה דעד לחד נתמן במיאורין ודחי דלמא שאני הכא משום דלהשתיק ומשיקה כהולמה דמיא וגבי תשמו זיבתה פליגי ממי בשומק ומהני לבניי בעד לחד כשר ללמו גזלנא תף ע"ג דלין דכר שבערוה פעמ מעמים לו בקיעי וסתירה בעד לחד הכא דשומק שאני לי נמי מדרבנן ורבא דפי' שומק לא אמר ללא חס כן מיהמן עליה כבי תרי ומתוך כך אומר ר"ת דלאמר שומק אין אדם יכול לחכחש בו רבינו קלונימוס ולי מהימן עליה כבי תרי לאמר דלהשתא בזימנא קמייתא מהימן כרבא ותפילו מכחישו כיון דהיה בידו לבל לאחר לא מהימן לי מכחישו לו לומר מיני יודע ולי אמיק מהימן וכן פסק רבינו משולם בן רבינו קלונימוס ולי מהימן עליה כבי תרי לאמר דלהשתא קלונימוס דקידושין ס"ם לפרש בתומר לו שטומאו מהכרותיך בפניך לו ידעת מדע דקבעי דומית לתלמת חלב והתם שומק לא הוי שתיקה כהולמה: **דבי** אמר מיגו מהימן. ותימה הא רבי יוסי גופיה בזבחים פרק בית שמאי (דף מד:) לית ליה לחין פיגול בדבר הנעשה בפנים דילוף מבלמים וי"ל נהי דפיגול לא הוי פסול מיהא הוי ופיגול הכא לאו דוקא כלהשתא בסוף פ"ק דזבחים (דף יז.) לרבי [שמעון] דאמר כל שחיטו על מנת החיזון כשלמים אין מיידין עליו משום פיגול ואמר רבי יוסי בר' חנינא מודה רבי [שמעון] דפסול מקל וחומר ס) ואין לתמוה מנא ליה דמהימן דפשיטא דכל הקרבנות שייך פיגול בכל ד' עבודות: ועל

נפלו ונפתצו. לגוזז פרך אין בעלין לפילו בחלף מפני הזיבוקן, **בנפתצו** התגוויס של עולה **וחמ"כ נפלו** לחוך של היתר יעלו, נפלו תחלה וחמ"כ נתפלטו: **אמר**. שפלטן שונג שלא נקבעין כדי לבטל חזיבוקן ולהטעינן בחמר ומחתים כדין עולה בין שפלטן שונג שנתטעין לכך: **לא יעלו**. לפילו בחלף דקיים ר"מ ורבי יהודה שונג ואחד מזיד לא יעלו דברי ר"מ-ורבי-יהודה, רבי יוסי ור' שמעון אומרים: *בשונג יעלו, במזיד לא יעלו והא הכא דמדאוריי"א חד בתרי בטל ורבנן הוא דגזור ולא קנים ר' יהודה? התם היינו טעמא דר' יהודה משום דאתי לאיערומי; ורמי דרבי יוסי אדרבי יוסי דתנן נטיעה של ערלה ושל כלאי הכרם שנתערבו-בנטיעות אחרות הרי זה לא ילקט ואם ליקט, יעלו באחד ומאתים ובלבד שלא יתכוין ללקט ר' יוסי אומר אף המתכוין ללקט יעלו באחד ומאתים הא אתמר עלה אמר רבא חוקה-אין אדם אוסר את כרמו בנטיעה אחת וכן כי אתא רבין א"ר יוחנן חוקה-אין אדם אוסר את כרמו בנטיעה אחת: **מתני'** *הכהנים שפנלו במקדש מוזידין חיבין: **גמ'** ת"ר *היה עושה עמו בטהרות ואמר לו טהרות שעשיתי עמך נטמאו, היה עושה עמו בזבחים וא"ל "זבחים שעשיתי עמך נתפגלו" נאמן אבל אמר לו "טהרות שעשיתי עמך ביום פלוני נטמאו, וזבחים שעשיתי עמך ביום פלוני נתפגלו" אינו נאמן מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא? אמר אביי כל שבידו נאמן רבא אמר-בגון דאשכחיה ולא אמר ליה ולא מידי ולבתר הכי אשכחיה ואמר ליה. דאמר ליה לחבריה "טהרות שעשיתי עמך ביום פלוני נטמאו" אתא לקמיה דרבי אמי אמר ליה שורת הדין אינו נאמן, אמא לפניו רבי אמי: רבי אתא אומר כן הכי אמר ר' יוחנן משום רבי יוסי "מה אעשה שהתורה האמינתו", היכן האמינתו? א"ר יצחק בר ביסנא °בהן גדול ביוה"כ יוכיח דכי אמר פגול מהימן ומנא ידעינן והכתיב °וכל אדם לא יהיה באהל מועד אלא לאו משום דמהימן ואלמא דשמעניה דפגיל? אלא לאו דמהימן אע"ג דשמעניה נמי לא מהימן דלמא לבתר הכי קאמר ואלמא דחזיניה בפישפש? קשיא. דאתא לקמיה דרבי אמי אמר ליה ספר תורה שכתבתי לפלוני אזכרות שלו °לא כתבתים לשמן, אמר ליה ספר תורה ביד מי? אמר ליה ביד לוקח, אמר ליה *נאמן אתה להפסיד שברך ואי אתה נאמן להפסיד ספר תורה, אמר ליה רבי ירמיה נהי דהפסיד שכר אזכרות, שכר דספר תורה כוליה מי הפסיד? אמר ליה אין שכל ספר תורה שאין אזכרות שלו כתובות לשמן אינו שוה כלום, וליעבר עלייהו קולמוס ולקדשיה, כמאן דלא כרבי יהודה *דתנן *הרי שהיה צריך לכתוב את השם ונתכוון לכתוב יהודה ומעה ולא הטיל בו דלת, מעביר עליו קולמוס ומקדשו דברי רבי יהודה וחכמים אומרים אין השם מן המובחר? אפילו תימא רבי יהודה עד כאן לא קאמר רבי יהודה אלא בחדא אזכרה אבל דכולי ספר תורה לא, משום דמיחזי כמנומר דאתא לקמיה דר' אבהו א"ל ס"ת שכתבתי לפלוני, גוילין שלו לא עיבדתים לשמן, א"ל ספר תורה ביד מי? א"ל ביד לוקח, אמר לו 'מתוך שאתה נאמן להפסיד שברך אתה נאמן להפסיד ספר תורה ומאי

ז) [ועי' תוספת זבחים יד. ד"ה מודה ומנחות יד. ד"ה פיגול]

מועד (ויקרא ו) וגם לול קנן היה פתוח לבית הכפורת והלי למקני הכא דלמא דחזיניה בפישפש להזאות דעל הפרוכת בהיכל קלי וגבי עבודות דלפני ולפנים נמי ליכא למיחש דרך לול: **ומין מתם נאמן לו**. הואיל ומין בידך: **ולמבר עלייהו קולמוס**. לשמן כתב על גבי כתב ולקדשיה: **ולא סגיל לו דלמ**. וגמלת שם כתוב כדרכו לבל שלא לשמו הוא: **מעביר עליו קולמוס**. לשמו: **כוליה ס"ת**. כל לזכרות שבו: **גוילים**. קלפים: ומאי

ס) א מיי' פט"ו מהל' מלכות תשובות הלכה יג יב: סז ב מיי' שם הלכה כה: סח ג מיי' פ"ג מהל' מוכל ומזיק הלכה ד: סמ ד ה מיי' פי"ט מהל' פסולי המוקדשין הל' טו ופי"ל מהל' מעשה הקרבן ומוכח הלכה ח ופ"ט הל"מ

ע ו ז מיי' פ"ח מהל' תפילין הלכה יח סמג עשין כה טור ש"ע יד סימן רפו סעיף ס

תוספות רי"ד

ת"ר היה עושה עמו בטהרות ואומר לו טהרות שעשיתי עמך נטמאו היה עושה עמו בזבחים ואומר לו זבחים שעשיתי עמך נתפגלו נאמן אמר לו טהרות שעשיתי עמך ביום פלוני נתפגלו אינו נאמן מ"ש רישא ומ"ש סיפא אמר אביי כל שבידו נאמן פי' מדלא קאמר כל שהן בידו אלא כל שבידו ש"מ ה"ק כל שבידו לסמוך (ראה נאמן) ולהתפגל שאע"פ ג) שהן תחת רשותו אם יש בידו לפגול נאמן ואם לאו אינו נאמן שכשאמר לו טהרות שעשיתי עמך נטמאו אם יכול לטמאן מכאן ולהבא נאמן ואם לאו אינו נאמן ואע"פ שהם ברשותו כגון שלא היו קרובים לו ווה רוצה ללכת עמו ולילוקחם כיון שאינו יכול לטמאן עכשיו אם אמר לו נטמאו אינו נאמן ונזהו ביום פלוני שגמר בלאכתו ואינו עסוק בהן ואע"פ שעדיין לא הזחזיק לו: ורבא אמר כגון דאשכחיה (והוא שלא יצאו מתחת ידו) ולא א"ל ולא מידי ולבתר הכי אשכחיה וא"ל פי' רבא פליג עליה דאע"ג דאין בידו לטמאן נאמן הוא אם א"ל בזמנא קמא דאשכחיה הוא שלא יצאו מתחת ידו דומיא דס"ת דר' אמי וד' אבהו לקמן נאמן. ופסיפא דגון דאשכחיה ולא א"ל ולבתר הכי אשכחיה אם אמר כי נתפגלו בשחיטה או בקבלה או בהעלאה נאמן שהרי עדיין יכול לפגל בזריקה אבל אם נתפגלו בשחיטה או בקבלה ואע"פ שעדיין הוא עסוק בקרבן להשפיש ולנתח ולהקטיר והאי דקאמר ביום פלוני לאו דוקא דמה לי ביום פלוני ומה לי בשעה פלונית. ורבא פליג עליה ואמר אע"ג דאין בידו לפגל אי אמר ליה בזמנא קמא דאשכחיה נאמן אבל מידע בעינן שיהא הקרבן עדיין ברשותו שלא נמר כל עבודותיו להקטיר איבריו או אימוריו הה"ה דפליגי גם בס"ת שאם לא נמר כל הספר או נאמן לומר אליבא דאביי לא כהבתי האזכרות לשכן לא עבדתי הגוילין לשמן שעדיין יכול לפוסלו במה שיש לו כתוב אבל אם נמר הספר שהרי אינו יכול לפוסלו אינו נאמן ולרבא נאמן כל זמן שהוא תחת ידו כר' אמי ור' אבהו דא"ל בזמנא קמא דאשכחיה הוא דאתא לקמיה דר' אמי אבל אם היה הספר בידו היה נאמן כדרבא: והוא דאתא לקמיה דר' אבהו א"ל ס"ת שכתבתי לפלוני גוילין שבו לא עבדתים לשמן א"ל ס"ת שכתבתי לפלוני אינו נאמן אלא א"ל ס"ת ביד לוקח א"ל ס"ת ביד מי א"ל ס"ת ביד לוקח א"ל כתוך שאתה נאמן להפסיד שברך נאמן אתה להפסיד ס"ת ומ"ש מדר'

(ערלה פ"ג מ"ח)

ערלה פ"ג מ"ו

נעיל נ. מדרים לו. מלמות מע.

[תוספתא' פרק שני דתרומות ע"ש]

גליון הש"ס

גמ' כה"ג ביוה"כ יוכיח. עי' זבחים דף מד ע"ב תד"ה בדבר הפשפה: שם ולמא דמזיזה. עי' זבחים דף נה ע"ב תד"ה כי פשפיש: שם לא כתבתים לשמן. עיין מנחות דף מב ע"ב תד"ה ולא יעול: תוד"ה אמר וכו' ויש"ל בחומר: עי' סוטה ד' ג ע"ב תוד"ה ולא: [עי' חום' ב"ב נ. סד"ה ס"ב לסוף]

[ע"ל דתניא] [מכות סופרים פ"ב נעיל כ. שבת קי:

עבודה קאמר: **הכי גרסינן למא דמזיזים בפישפש**. ולמא בכה"ג מהימן דחזיק בפישפש דבשעת למירה היה מזה. פישפש פתח קטן שהיה בבית החליפות פתוח להיכל ונעים היו לחד בגפון ולחד בדרום כדתניא בזבחים בחיזה מקומן (דף נה:) שני פישפשין היו בבית החליפות לחד בגפון ולחד בדרום כדי להכשיר לת כל העזרה למחית קדשים קלים שהיה קורין בכל הרוחות ומחטו פתח לוהל מועד (ויקרא ו) וגבי עבודות דלפני ולפנים נמי ליכא למיחש דרך לול: **ומין מתם נאמן לו**. הואיל ומין בידך: **ולמבר עלייהו קולמוס**. לשמן כתב על גבי כתב ולקדשיה: **ולא סגיל לו דלמ**. וגמלת שם כתוב כדרכו לבל שלא לשמו הוא: **מעביר עליו קולמוס**. לשמו: **כוליה ס"ת**. כל לזכרות שבו: **גוילים**. קלפים:

ומי שנא מדרבי אמי. ההם איכא למימר טעי בדר' ירמיה הבא כיון דקא מפסיד כוליה אגריה ואתא ואמר, אימר קושטא קאמר מתני' **העיד רבי יותנן בן גודגדא אע"ג התרשת שהשיאה אביה שהיא יוצאה בגט אע"ג קנסה בת ישראל שנשאת לכהן שאוכלת בתרומה, ואם מתה בעלה יורשה. *אע"ג המריש הגזל שבנאו בבירה שיטול את דמיו מפני תקנת השבים אע"ג חשאת הגזולה שלא נודעה לרבים שהיא מכפרת מפני תיקון המזבח: גמ' *אמר רבא מעודתו של רבי יותנן בן גודגדא אמר לעדים *ראו גט זה שאני נותן לה, וחזר ואמר להכנסי שטר חוב זה הרי זו מגורשת ואמר לא אמר ר' יותנן בן גודגדא לא בעינן דעתה ה"נ לא בעינן דעתה פשיטא? מהו דתימא כיון דאמר "כנסי שטר חוב זה" בטולי בטליה, קמ"ל אם איתא דבטליה, לעדים הוה אמר להו והאי דקאמר הכי משום כיסופא: ועל קנסה בת ישראל. *ואילו התרשת לא אפלגה, מ"ט? גזירה שמא יאביל חרש בחרשת, וליכול חרש בפלוקת, ולאכול בתרומה דרבנן? גזירה שמא אתי לאכולי בתרומה דאורייתא: ועל המריש הגזל שבנאו: תנו רבנן גזל מריש ובנאו בבירה ב"ש אומרים מקעקע כל הבירה כולה ומחזיר מריש לבעליו וב"ה אומרים אין לו אלא דמי מריש בלבד משום תקנת השבין: ועל חשאת הגזולה כו': אמר מולא דבר תורה בין נודעה ובין לא נודעה אינה מכפרת מ"ט יאוש כדי לא קני ומה טעם אמרו לא נודעה מכפרת? שלא יהו כהנים עצבין, אמרי ליה רבנן לעולא והאנן "מפני תיקון המזבח" תנן? אמר להם בין לכהנים עצבין נמצא מזבח בטל ובב' נודעה בין נודעה בין לא נודעה בין מפרת מאי טעמא? יאוש כדי קני, ומה

ועל הקנסה בת ישראל כו'. בהכומה דרבנן חיישי למ"ד מן כח יד תכמים לעקור דבר מן התורה כדאמרינן בריש האשה רכה (יבמות 5.) דמפרש ותוכלת בניו בתרומה בתרומה דרבנן וח"מ ולוקמה חשיבו בתרומה דאורייתא דקתני לוכל ובלבד חרש שלא יהא לוכל ובלבד שיהא חרש ויש לומר דקתני חרש לרבות חרשת (שם קיד.) ולא חיישינן לו כ"ד שלא יהא לוכל בעלת בעיל חרש בפרק חרש

ם א מיי' פ"ג מהלכות מכירה הלכה ג' ד' סמג לאוין שיח שיט

פא ב מיי' פ"ב מהל' גניבה הלכה ו' סמג עשין פח:

פב ג ד ה מיי' פי"א מהל' מכירה הלכה ט"ו סמג עשין מח טוש"ע חו"מ סי' ר' סעיף יז וסימן ק סעיף ג:

פג ו מיי' פכ"ב מהל' גזילה הלכה ג סמג עשין מח טוש"ע חו"מ סימן לט סעיף ו:

מהרי"ק

△▽ הגיהות על פי הקונטרס (שלא נדפס) בהסכמת רשמי הגיון חשאת שלמה

[ב"ק ד:]

תוספות רי"ד

דאורייתא פי' אבל בקפנה לא נזרי' דאפי' אי אכלה קמן אוכל נבילות היא ובקפנה נמי ליכא למיגזר שמא יאכיל קמן בגדולה דקדושי קמן אינן כלום שלא תקנו חכמים קדושין לקמן אבל קידושי חרש הן קדושין מדרבנן כדאמרן בפרק חרש: ועל המרש וכו' פי' קורה נדולה וכנון שלא עשה בה שום שינוי מעשה אלא בנאה בבירתו כאשר היא שלא קנאה בשינוי מעשה שאילו עשה בה שינוי מעשה מדאוריי'תא קנאה ואין לו עליו אלא דמים: ת"ר נזל מרש ובנאו בבירה בש"א מקעקע את כל הבירה כולה ומחזיר מרש לבעליו ובה"א אין לו אלא דמי מרש מפני תקן השבים: ועל השאת הגזולה וכו' אמר עולא דבר תורה בין נודעה בין לא נודעה אינה כבפרת ס"ם יאוש כדי לא קני וקרבן פסול הוא דלא קריבי ביה קרבנו ותולין בעורה הוא ובפני מה אמרו לא נודעה מכפרה שלא יהו כהנים עצבים שאכלו חולין שנשחטו בעזרה ומנגנו מעשות עבודה ונמצא מוכה בפל ואי ק' היאך התנו ב"ד לעקור דבר תורה ולפסור את זה מחשאת שהוא מחויב בה מן התורה. האברן באשה רבה שב ואל תעשה שאני ולא מיעקר הוא. ורב יהודה אמר דבר תורה בין נודעה בין לא נודעה מכפרת ס"ם יאוש כדי קני ופפני מה אמרו נודעה אינה מכפרת נוירה ש ם א יאמרו מוכה או כ ל גזילות פי' רב יהודה מפרש מרש דמתני' דקתני מפני תיקון השבים כגון שלא נתייאשו הבעלים ואפ"ה מפני תיקון השבים שלא יקעקע בירתו תקנו שיתן דמיו משא"כ בכל גזילה: מתני' לא היה סקריקון ביהודה בהרוגי מלחמה מהרגי מלחמה ואילך יש סקריקון כיצד נקח מן הסקריקון בפל מב"ח וחזר ולקח מן ב"ח מקח בפל מב"ח וחזר ולקח מן הסקריקון מקח קיים זו שאנה ראשונה אבל ב' בר של אחריהם אמרו הלוקח מן הסקריקון נותן לבעלים רבינו אימתי בזמן שאין בידם ליקח הם קודמין לכל אדם ר' הושיב ב"ד ונמנו שאם שהתה שנים עשר חדש כל הקודם ליקח זכה אבל נותן לבעלים רבינו פי' סקריקון רומי אנס שאנסם שדות ישראל וישראל אומר לו שוא קרקע והניחה מפני שהוא יראי שלא יהרגנו ובהרוגי מלחמה מיסתם שהיתה בארץ יהודה לא היתה סקריקון אבל מהרוגי מלחמה ואילך יש בה סקריקון ומפקנה מאי קאמר השתא בהרוגי מלחמה לא היה סקריקון ומהרוגי מלחמה ואילך יש בה סקריקון והרי יותר גדול היה בעת הרוגי מלחמה מפנה שהיה ליאחר מיכן אמר רב יהודה שלא נתו בה דין סקריקון דאמר רב יוסף שלש גזירות גזרו גזירתא קמייתא כל דלא קפיל ניקפליה אצציתא כל דקפיל ניתב ליה ד' זוזי בתו ייתא כל דקפיל ליקפליה הלכך קמייתא ומצייתא כיון דקפליה מירתת אבל אינשי נמר ומקני בתרייתא מיטר אמר האידנא לישקל ולא שמעי' מיניה כלום דאמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כבתר

מסורת הש"ס

ג"ל נח · שביקשת לך : ג"ל · תיהו יסיבנא לך דמי פלגא סעודתך : מיכול קורנא · מלסיעות : קורבנא · קרבן להקריב על גבי המזבח דקיימא לן מים מים=לרבות את עובדי כוכבים שמוריקים מדיש ומדבות כיפלחל (חולין דף יג:) : בניב שפתים · שפה העליונה : לדידהו נח סוי מומא · להקריב לגבוה בבמה לדידהו לגלח מחוסר לחבי· חוקין טיל"ה כמו הטוטה כחוק (שמות מ) : ילמדו סמעיל מוס בקדשים יסרט · שיהו סבורין שבשביל שהטיל מום בקדשים ועבר על מוס לח יהיה בו (ויקרא כג) נהרג : טעונסנוסו · שבלטוחו שסבל את זה ולח הרגו : גזלת גירת למזרא · לקסוס קסס כשהיה תורה אור

אמר ליה לא,אמר ליה יהיבנא לך דמי פלגא דסעודתיך,אמר ליה לא,אמר ליה יהיבנא לך דמי כולה סעודתיך,א"ל לא,נקטיה בידיה ואוקמיה ואפקיה,אמר:הואיל והוו יתבי רבנן ולא מרו ביה ש"מ קא ניחא להו,איזיל יאיכול בהו' קורצא בי מלכא,אול,אמר ליה לקיסר: מרדן בך יהודאי,א"ל מי ייכר? א"ל שדר להו קרבנא - חזית אי מקרבין ליה, אזל,שדר בידיה עגלא תלתא,בהדי דקאתי שדא ליה מומא *בניב שפתים ואמרי לה בדוקין *שבעין בוכתא דלדידן הוה מומא ולדידהו לאו מומא הוא, סבור רבנן לקרוביה משום שלום מלכות אמר להו רבי זכריה בן אבקולס יאמרו בעלי מומין קריבין לגבי מזבח,סבור למיקטליה דלא ליזיל ולימא,אמר להו רבי זכריה יאמרו מטיל מום בקדשים ידרג,אמר רבי יוחנן:ענוותנותו של רבי זכריה בן אבקולס החריבה את ביתנו ושרפה את היכלנו והגליתנו מארצנו" שבר עלוייהו לנירון קסר כי קאתי שדא גירא למזרח אתא נפל בירושלים, למערב אתא נפל בירושלים, א"ל לינוקא פסוק לי פסוקך אמר ליה °ונתתי השמים אתא נפל בירושלים, א"ל לינוקא פסוק לי פסוקך אמר ליה °ונתתי את נקמתי באדום ביד עמי ישראל וגו'" אמר:קודשא בריך הוא *בעי לחרובי ביתיה ובעי לכפורי ידיה בההוא גברא, ערק ואזל ואיגייר ונפק מיניה ר"מ, שדרית עילוייהו לאספסיינוס קיסר אתא צר עלה תלת שני, הוו בה הנהו תלתא עתירי נקדימון בן גוריון ובן בלבא שבוע ובן ציצית הכסת נקדימון בן גוריון שנקדה לו חמה בעבורו בן בלבא שבוע שכל הנכנס לביתו כשהוא רעב ככלב יוצא כשהוא שבע בן ציצית הכסת שהיתה ציצתו נגררת על גבי *כסתות אזכא דאמרי" שהיתה כסתו מוטלת בין גדולי רומי חד אמר להו אנא זיינא להו בחיטי ושערי וחד אמר להו בדחמרא ובדמלחא, ומשחא וחד אמר להו בדציבי, ושבחו רבנן לדציבי*דרמי חסדא כל *אקלידי הוה מסר לשמעיה בר מדציבי, דאמר רב חסדא *אבלבא דחיטי בעי שיתין אבלבי דציבי,הוה להו למיתן עשרים וחד שתא,הוו בהו הנהו בריוני, אמרו להו רבנן ניפוק ונעביד שלמא בהדייהו,לא שבקינהו,אמרו להו ניפוק ונעביד קרבא בהדייהו,אמרו להו רבנן לא מסתייעא מילתא,קמו קלנהו להנהו אמברי דחיטי ושערי והוה כפנא *במתא בת ביתום עתירתא דירושלים הויא, שדרתה לשלוחה ואמרה ליה זיל אייתי לי סמידא,אזל אייתי לי,אדאזל איזדבן,אתא ואמר לה חיורתא איכא,אמרה ליה זיל אייתי לי,אדאזל איזדבן,אתא ואמר לה חיורתא ליכא גושקרא איכא,א"ל זיל אייתי לי,אדאזל אזדבן,אתא ואמר לה גושקרא ליכא קימחא דשערי איכא, אמרה ליה זיל אייתי לי,אדאזל איזדבן, הוה שליפא מסאנא אמרה:איפוק ואחזו אי משכחנא מידי למיכל,אתיב לה פרתא בברעיא ומתה,קרי עלה,רבן יוחנן בן זכאי °הרכה בך והעונגה אשר לא נסתה כף רגלה" אביא דאמרי גרוגרות דר' צדוק יתיב ארבעין שנין בתעניתא דלא ליתיב ירושלים,כי הוה אביל מידי הוה מיתחזי מאבראי,וכי הוה בריא מייתי ליה גרוגרות מייץ מייהו ושדי להו,אבי הוה קא ניחא נפשה אפיקתה לכל דהבא וכספא שריתיה בשוקא אמרה"האי,למאי מיבעי לי" והיינו דכתיב °כספם בחוצות ישליכו" אבא סקרא ריש בריוני דירושלים-בר אחתיה דרבן יוחנן בן זכאי,הוה ליה תא בציניעא לגבאי,אתא,א"ל עד אימת עבדיתו הכי,קטלנ"ו ליה לעלמא בכפנא? א"ל אימאי איעביד-דאי אמינא להו מידי, קטלנ"ל,א"ל תזוך לי תקנתא לדידי, דאיפוק,אפשר דתיי הצלה פורתא, א"ל נקוט נפשך בקציריך ולימי עלמא ולישיילו בך,ואייתי מידי סריא ואגני גבך ולימרו דנח נפשך,ולייעיילו בך תלמידך ולא ליעול בך איניש אחרינא,לא לרגשן בך,קליל את,דאינהו ידעי דחייא קליל ממיתא,עביד הכי,נבנם בו רבי אליעזר מצד אחד ורבי יהושע מצד אחר,כי מטו לפיתחא בעו למדרקיה,אמר להו "יאמרו רבן דקרו בעו למדרפיה,אמר להו "יאמרו רבן דחפו,פתחו ליה בבא נפק,כי ממא להתם אמר: שלמא עלך מלכא שלמא עלך מלכא א"ל מיחייבת תרי קטלא:חדא דלאו מלכא אנא ונקא קרית לי מלכא ותרי מלכא אנא עד האידנא אמאי לא אתית לגבאי? א"ל אקאמרת לאו מלכא אנא איברא,

עגלא תילתא · כמו וגליסים על כולו (שמות יד) וכמו עגלה משולשת ואיל משולש (בראשית טו) פי' בריה וטוב ויש מפרשים שלישי לבטן ולא יתכן לחמרינן בפרק לכבש מיומת (מכלדין דף סה:) דהוו מבזו לסו עיגלא תלתא ולא כמו שמפרש שגדל שנים דהא כסוף פרק רבי אליעזר דמילה (שבת דף קלו.) אמר עבד להו עגלא תילתא ביומא דסבעתא פירוש יום שביעי לילדתו :

מי' רש"י זכחים כה. ד"ה כפורי זהב

ולכפורי ידיה · לקנח ידיו : נקדה · נקבה לשון מקדרין בהריס (עירובין דף מ.) נקדה ט חמה זרחה בשבילו במסכת תענית (דף כ.) : גילפו · ליליס של מליהו: גגדרם על גבי כריס וכספום · שלח היה מהלך חלח על גבי מילח : ולימא דלמרי · כן ליליס שמו ולמה נקרח שמו הכסת שהיתה כספו כסף שלו מוטלת בין גדולי רומי כסיי' הולך ברומי להקביל פני קיסר : הוו לסו · להך חלחת שהיכי חיטי ושערי ומחרלח ולימי למיזבל בי הציר עשריס וחד שתח : בריוני · חנשים ריקים ופוחזים למלחמה : למרו לסו רבנן · להך בריוני : לח מסחייעח מילחח · לעלח : קמו · בריוני : קלינהו לסנך למברי · לחלורת התבואה ועיסים כדי יחזקאל פח נקייה : גושקרא · °פח קיכר שחלדי"ל : פרפח · פרס של גללי בהמה: ומפח · מחמת חיסטיסותה : גרוגרות · מלותס שנחתו לרבי לדוק שמלן חת מימיה ומלחתה היה חולת, ולרעבונה ומריח החולי של רבי לדוק שכנגם בגרוגרת טעמה ומתה בחסטיסות: טוס ממחי · בגרוגו : מלכרלי · ממחת שהיה כתוב : כי טוס כריי · כשנמר תענוניו ולה להבריח עלמו : סוו מייסי ליס גרוגרות · שחיים יבשין מפני שלח היה יכול לבטל דבר עבה והיה מולן חת מימיהן ומשליך הגרוגרות : מכח מיקרא · כך שמו : שלח ליס · רבן יוחנן בן זכחי חת לגבחי בלעגה : למר ליס · רבן יוחנן בן זכחי: עד פיימתי עכדייהו הכי · דלח שבקיתון לחכלומי : חוי לי מקנחח לדידי · שיהיו מידי סריח · דבר מסריח כגון גבילה : ונחני נחך · והכבד במעיך עמך שיחמרו מת הוח ומכריח כבר : וליעיילו כך חלמידך · יכנסו חחת רגלי מטחך לטחת ולח יניחו לחריס לטחת לחיטין ידעין דחייל קליל ממיתה : בעו · לחך בריוני : למדקריס · ברמחים שמח מעריס הוח : למר לסו · לחת שקרת: ילמרו · הרומיים עליכם שחפילו רבן דקרו : למידחפיה · לחני יעקב : דלתו מלכא מחי · והתעללת בי :

מיבעי

ידעי דחייא קליל ממיתא, עביד הכי, נבנם בו רבי אליעזר מצד אחד ורבי יהושע מצד אחר, כי מטו לפיתחא בעו למדרקיה, אמר להו "יאמרו רבן דקרו בעו למדרפיה, אמר להו "יאמרו רבן דחפו, פתחו ליה בבא נפק, כי ממא להתם אמר: שלמא עלך מלכא שלמא עלך מלכא א"ל מיחייבת תרי קטלא: חדא דלאו מלכא אנא ונקא קרית לי מלכא ותרי מלכא אנא עד האידנא אמאי לא אתית לגבאי? א"ל אקאמרת לאו מלכא אנא איברא,

[ועי' תוס' זכחים עה: ד"ה כבא נזוקין]

[ועי' תוספות בכורות יב. ד"ה דהך שלח וכו']

ס"ע של עין

מפנף

"ספור כבנין" דיוקים של בחכ' אליעזר מזן בפיסוקים של בר קאבא בקמקל

מפנף

שלחת קיסרים לכבוש את ירושלים

ס"ע ניחא ליה

נושא/מפנף

ג' עשירי, יושלים ובאה כל אל פיך יבוא לפרנס תושבי ירושלים

[גי' הערוך שכן גן ג כרים וכפתחת]

גליון הש"ס

רשי' ד"ה גושקרא פח קיכר. עיין שכר מחלוקת הרמבן והריטב"א גושקרא :

נושא(הסופר"ם)

סיפורה של מרתא בת בייתוס

נושא

אומא סיקרא ראש בריוני ירושלים אומיני של ריב"ל והתכנית לחבניה אות ריב"ל מעבר לחומות ירושלים

נושא

מפלג ריב"ל עם מפנף הומי שבר עד ירושלים

מפנף

תגובת ריב"ל לג' נקודות של אויב הרומי

מיברא מלכא אם · מלך תמה עתיד להיות : **ופיס מדילו ממנו ומוקלו מקרבו ינקו** · ילמוד תלמיד הוא מעכו : **לבנון זה בית המקדש** · שמלבין עוונותיהן של ישראל : **כירוז עליס** · דבוק ולהוט לתבייה : **מין שובריין אם סחבים** · כדי שילך לו הדרקון כך היה נכס להחזיק תומת העיר ונשורפה בתוכ כדי להצליך לתוען בריוני מתוכה : **ותכיכא שבקינן נפ** · כך היינו מלפים תולי טולל להס ולהוציאם ממנה ותהיה העיר קיימת ונשלים עמך : **פריפתקא** · שליח : **לא נפיק** · שאתדקנו לבריו משמחת השמועה : **ורוח נכאה מיבש גרס** · ובתאבר תכלה רוחך מחמת השמועה

תורה אור היבש העשב שלך : **מן לי יבגב** · שלח

אי לאו דמלכא לית לן מימסרא ירושלים בידך · תע"ג דלכתי לית מימסרא בידו עד שבא סיטום מ"מ כיון דלכבר לר עליה שלם שנים והוה כפנת הוי כתיב כבר כמסרה :

ונעשה גם והיה דס כו' · להודיע דקשה לפני המקום תורכן בית המקדש : **וניקר** במותו ז' שנים · לית לן מעשה מרפה בכך דלרך תומתו נכנס ולית ליקב הקדוש ושוב יש חילוק בין טריפות דלחד לכמה כדפריכית בפרק קמת דעדוכין (לף ו.) * :

אי

כמאי דפסק מנפשיה · מיקלי וכחורי קיטמא: **בשכבת זרע רוממת** · מדה כנגד מדה שבעלתו התחיל העם לזעוק על בטן מוקב: **דממר מר** · בעירובין (דף כח:) ויליף לה מעלמא הרבה יגיעת בשר" המלעיג הרבה ניזון ביגיעת בשר וקרא בדברי כופרים כתיב "ויותר מהמה בני הזהר בדברי כופרים" יותר מדברי תורה אור תורה: **נביאי פלומם עובדי ע"ז** · בלעם שהשכיבה נגלית עליו והרשיע לדבר: **מור מלכא** · מדינה שממה הר המלך: **נפלו** · בני המדינה היהודים עלייהו דרומאי ומחוגהו: **גונדא** · גדוד: **סוס בפו** · ביהודים: **מיזדקור** · לשמות: **מד דממחו** · לבני החיל: **בליונא דגושפנקא** · מי שהיתה לו זכות בשבועתו היה מכירה רחוק מיל מן העיר למרחה הגרות: שחלייס מין מאכל הוא במסכת ע"ז (דף כט.): **פסוס מפרא** · הר המלך: **משקריבו** · לתמריהו שמיש

[וכן גרסות מג]

בשבת זרע דוחה מן האור, בדקו ומצאו כדבריו והביאוהו לב"ד והלקוהו והגבוהו כתובתה ממנו, א"ל אביי לרב יוסף ומאחר דהוו צדיקים כולי האי מאי טעמא איענוש? א"ל *משום דלא איאבול על ירושלים דכתיב °שמחו את ירושלם וגילו בה כל אוהביה שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה": אשלקא דריספק חריב ביתר דהוו נהיגי כי הוה מתילד: ינוקא שתלי ארזא ינוקתא שתלי תורניתא וכי הוו מינסבי קייצי לדהו ועבדו גננא, יומא חד הוה קא חלפא ברתיה דקיסר, אתבר שקא דריספק קצו ארזא ועיילו לה, אתו נפול עלייהו כיתונתו, אתו אמרו ליה לקיסר "מרדו בך יהודאי", אתא עלייהו: °נדע בחרי אף כל קרן ישראל" א"ר זירא א"ר אבהו א"ר יוחנן אלו שמונים [אלף] קרני מלחמה שנכנסו לכרך ביתר בשעה שלכדוה והרגו בה אנשים ונשים וטף עד שהלך דמן ונפל לים הגדול, שמא תאמר קרובה היתה? רחוקה היתה מיל תניא רבי אליעזר הגדול אומר שני נחלים יש בבקעת ידים אחד משוך אילך ואחד משוך אילך ושיערו חכמים שני חלקים מים ואחד דם במתניתא תנא שבע שנים בצרו עובדי כוכבים את כרמיהן מדמן של ישראל בלא זבל

אמר

*) כלומר מסכת נכיס לו יותר מדי וחס מכלה נופו ונשמתו . **) כלעם. ודיו בקולה רוחתת כלומר מעותה לו רוחו ומטומעתו לו נעבר גם נשופס הכעו.

[עיכוין כמ:]

[דניאל יא ועי' כתובות קיב. וגמ"ק ועי"ע כ"ם יג.]

[ירמיה ג]

[מה שיש בכ"י פאריס]

[ירמיה כב]

[ישעיה ל:]

[ישעיה סו]

[ירמיה ג]

[ישעיה סו]

נוסח
אתרנגלא ותרנגולתא
חריב טור מלכא

נוסח
מספר הרג על ז' עירות
ואוכלוסין טהין בהר המלך

נוסח/מפנה
ע' שקיות טמאיות
על בקהות על תוטפי
כפר סכניא על מגרים

נוסח
אשקא דריספק חריב ביתר

אל זכריס · בן יהוידע הכהן שהרגוהו בני יהודה במטות יואש כשהתחוו לו ליואש ועשאוהו חלוה והרגוהו בעזרה (דה"ב כד) : **שטר פירעתא** · שטר לווֹאה שפרע מה שהיה על נכסיו : **°גר תושב סיס** · שלא קיבל עליו שתר מצות שלא ע"ז שנאמר כי לא יעשה עוד עבדך וגו' (מ"ב ה) : **סיינו דכתיב** · תלמיד זכריה : **על נחיס שלנע** · על תלקת הבן חלקה שלא יבלע בחרב כך היה דמו של זכריה על הסלע ולא נבלע : **נחיס** · שנעשות כתרגומו : **שקול** · קול עוֹמֶה וכבי עולה מיעקב, רלה יעקב בעבודתה מפלה זו של ביתר : **ופיינו דאמר רבי שלעזר** · הא דאמרינן תורה אור לעיל שעל ידי לשון הרע תרב הבית

זה תדריעוס קיסר שהרג בתלכסגדיא · והא דתמרי' בהחליל (סוכה נה:) דתלכסגדרוס מקרון הרגם והחריבה שמת פעמים נחייסבה : **קפצו** טוען וגפלו לתוך היס · והא דתמר בפס' ע"ז (דף יח.) מוטב שיטלנה מי שהנה ואל יחבל בעצמו הכא יהלוס היו מיסורין כדתמרינן (כתובות דף נג:) תלמלי נגדו לתגניה מיסאל ועזריה פלחו לעלמא ועוד דע"כ היו מעניו לותן ולא היו הורגים לותן" :

ארזוהו לקמיה · °שיתא קרמי מייתי ובשביעי לא מייתי ובמדרש תמר דקאמ' תמר תכבי והשני לא יהיה לך : כל

נזיר כאות שזאת על יד. נבוכדנאצר ועפרן שלו ע"ז בבלי זרעים

[יומ' תוס' ע"ז יח. ד"ה ולקן] בשביל שלמה תשב תכבי ולא יהיה בתוך ביתך קרא לוֹ גושפנקי ע"ז תשדי לך גושפנקי מהכא: ל

סנהדרין לו: ע"ב

ולא נח, אייתי תינוקות של בית רבן קטל עילויה ולא נח, א"ל: זכריה זכריה טובים שבהן איבדתים ניחא לך דאבדינהו לכולהו: כדאמר ליה הכי נח, בההיא שעתא הרהר בדעתיה אמר ומה אם על נפש אחת כך, ההוא גברא דקטל כל הני נפשתא על אחת כמה וכמה ערק אזל שדר שטר פרטתא בבֵיתיה ואגייר

סנהדרין לו: ע"ב

תנא °נעמן גר תושב היה, נבוזראדן גר צדק היה, מבני בניו של סנחריב למדו תורה בבני ברק, מבני בניו של סיסרא למדו תינוקות בירושלים, מבני בניו של סנחריב למדו תורה ברבים

יחזקאל כד

מאן אינון? שמעיה ואבטליון. °היינו דכתיב °נתתי את דמה על צחיח סלע לבלתי הכָּסות" °הקול קול יעקב והידים ידי עשו - הקול" זה אדריינוס קיסר שהרג באלכסנדריא של מצרים ששים רבוא על ששים רבוא בפלים כיוצאי מצרים "קול יעקב" זה אספסינוס קיסר שהרג בברך ביתר ארבע מאות רבוא ואמרי לה ארבעת אלפים רבוא "והידים ידי עשו" זו מלכות הרשעה שהחריבה את בתינו ושרפה את היכלנו והגליתנו מארצנו דבר אחר "הקול קול יעקב" אין לך תפלה שמעלת שאין בה מזרעו של יעקב "והידים ידי עשו" אין לך מלחמה שנוצרת שאין בה מזרעו של עשו והיינו דא"ר אלעזר °בשעה שהקול תחבא בחירחורי לשון תחבא, אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב °על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו בזכרנו את ציון" מלמד שהראהו הקב"ה לדוד חורבן בית ראשון וחורבן בית שני: חורבן בית ראשון שנאמר "על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו" בית שני דכתיב °זכור ה' לבני אדום את יום ירושלים האומרים ערו ערו עד היסוד בה" אמר רב יהודה אמר שמואל ואיתימא רבי אמי ואמרי לה במתניתא תנא מעשה בד' מאות ילדים וילדות שנשבו לקלון, הרגישו בעצמן למה הן מתבקשים, אמרו: אם אנו טובעין בים אנו באין לחיי העולם הבא דרש להן הגדול שבהן °אמר ה' מבשן אשיב אשיב ממצולות ים: מבשן אשיב = מבין שיני אריה אשיב ממצולות ים' אלו שמטבעין בים, כיון ששמעו ילדות כך קפצו כולן ונפלו לתוך הים, נשאו ילדים ק"ו בעצמן ואמרו: מה הללו שדרכן לכך, כך, אנו שאין דרכנו לכך על אחת כמה וכמה, אף הם קפצו לתוך הים ועליהם הכתוב אומר °כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כְּצֹאן טִבְחָה" אל תקרי טבחה אלא טובחה ושבעה בניה - אתיוהו קמא לקמיה דקיסר אמרו ליה פלח לעבודת כוכבים, אמר להו כתוב בתורה °אנכי ה' אלהיך" אפקוהו וקטלוהו, ואתיוהו לאידך לקמיה דקיסר אמרן ליה פלח לעבודת כוכבים, אמר להו כתוב בתורה °לא יהיה לך אלהים אחרים על פני" אפקוהו וקטלוהו, אתיוהו לאידך אמרו ליה פלח לעבודת כוכבים, אמר להו כתוב בתורה °ובח לאלהים יחרם" אפקוהו וקטלוהו, אתיוהו לאידך אמרו ליה פלח לעבודת כוכבים אמר להו כתוב בתורה °לא תשתחוה לאל אחר" אפקוהו וקטלוהו, אתיוהו לאידך אמרן ליה פלח לעבודת כוכבים אמר להו כתוב בתורה °שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד" אפקוהו וקטלוהו אתיוהו לאידך אמרו ליה פלח לעבודת כוכבים אמר להו כתוב בתורה °וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד" אפקוהו וקטלוהו אתיוהו לאידך אמרו ליה פלח לעבודת כוכבים אמר להו °כתוב בתורה °את ה' האמרת וגו' וה' האמירך היום" = כבר נשבענו להקדוש ברוך הוא שאין אנו מעבירין אותו בָּאל אחר ואף הוא נשבע לנו שאין מעביר אותנו באומה אחרת, א"ל קיסר אישדי לך גושפנקא וגחין ושקליה" כי היכי דלימרו קביל עליה הרמנא דמלכא, א"ל חבל עלך קיסר חבל עלך קיסר על כבוד עצמך כך, על כבוד הקב"ה על אחת כמה וכמה אפקוהו למיקטליה, אמרה להו אימיה "יהבוהו ניהלי ואינשקיה פורתא, אמרה לו "בניי לכו ואמרו לאברהם אביכם: אתה עקדת מזבח אחד ואני עקדתי שבעה מזבחות" אף היא עלתה לגג ונפלה ומתה יצתה בת קול ואמרה °אם הבנים שמחה" °הושע בן להי אמר זו מילה שניתנה בשמיני °שמעון בן לקיש אמר אלו ת"ח שמראין הלכות שחיטה בעצמן דאמר רבא כל מילי ליחזי אינש בנפשיה בר משחיטה ודבר אחר °נחמן בר יצחק אמר אלו תלמידי חכמים שממיתין עצמן על דברי תורה כדר' שמעון בן לקיש *דאמר"ש בן לקיש אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליהם שנאמר °זאת התורה אדם כי ימות באהל וגו'. אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן ארבעים סאה

כמדבר יט

קצוצי

נזיר כאות התפילין שנאמר ושמרתה אותו הרוץ בתוך

נזיר מקבלי הראשון לשון חורבן בית ראשון ושני

נזיר מעשה של ר' מאות בנים ובנות שנשבו לקלון ואמרו נפשם של שאול על קידוש גליון הש"ס

מבנף ◇ מעש' ד"ה גר תושב ועוד כיה · עיין ע"ז דף סה ע"ב : מאותם שנים הפסוק "כי עליך הורגנו כל היום"

נזיר מעשה של אשף וכ' קיבֵּל שנהרג על קידוש ה'

מבנף "אתיוהו קמא/ראשון" הראשון של כל ר' מאיר לפני הקיסר

קנולי תפילין. דפוסק[ה] תפילין חוץ מן הרלוסה קרוי קנילה כדתמרי' במסכת סופה (דף טו:) לוחה ברלוסה ולימו לוחה בקנילה: דרדעא. מ' סתה ורבינה סתם גדולים ד' בתים בכל קנילה הוו ג' זימני מ' סתה ות"ת ד' לת היה שבית לחד של זרוע גדול מלחד מבתי הרלתם לפי שכתן כל תרבע פרשיות בבית לחד לחד ובבל לחם פרשה לחת בבית לחד ומ"מ דפוס של לחם מתוך שלריך לחלק הבתים ולהיות ריוח ביניהן וקבועין על מוקב לחד הולרך המוקב להיות רחב והוי על לחד שלשה שבזרוע: מרגמא קכין. בתורבן בית לחשון: גיסתרי. סלעים: שמיו מגנין לם סמו ביופיין. והייט מסולחים לשון סולו לרוכב (תהלים סח) לת תסולה בכתם מלכי[ם] קלי תופיל* מסוכתין היו ביופיין מן הפז: בליוי דנוסמנקי. לורות נלות שבמוחיתכן כדי שתתעברנה כעגדן: כמה מרמיקנא מסחת דוכתא. שלת הגעתי ללמוד לחתו פסוק: מינגד. מעט: פוסחא ופלגא. דק וחלי: על ככוד שמך סגכור. והיכן גבורתך: עלי ועליך. שממי נתחלל בכך: שולית דנגרי פוס. לת היה רבו להורה שלת רבו לחומות של עגריס: שולית. תילדרי"ן: פולרך לגלות. הרבי: קידס. השכיס: שמי פפילות בנר לחד. תשת לחם: לת שנו. דמקחו בטל: מנת דאמרו ליה. בעליס לזה שלקח מסיקריקין: לך מוק וקני. בחזקה לכיון דלידובלא בעלמא הוא תיכף למימר הבני טוח לו: מכר. לי כתב ליה שטרא בשמיה: קני. דכולי האי לת הוה ליה למיעבד לי ללחו דזבנה ליה מכר גמור ומזטעת: לחריות. דלי טרפו לה מיניה לנבייה דמי תיטעת: ה"ג

[מוספתא טוריות פ"כ]

ילמיה מב/כז

כל ממון שפוסקין עליו · כי היכא שכנת נפשות פודין שבויין יותר על כדי דמיהן כדתמרינן בפרק השולח (נעיל דף מד.). גבי מוכר עלמו ותת בניו לעובדי כוכבים, כ"ם הכא דהיכא קטלא לי נמי משום בשמר קנה · לחשה נמי קלי כדמוסח בכתוך והא דתמר בפרק מי שהיה (כתובות דף לה.) כתב לרחשון ולח חתמה לו ולבני וחתמה לו מיבדה כתובתה מעמע דבחד לוקח יכולה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי התם כשחתמה על שטר של בעלה והכא כשכתבה שטר בפני עלמה ועוד דחתמה להתם שתרלית במכירת הבעל לו שמחלה לו הטעבד לבל הכא כשכתבה *שטר מכירה שהיל מוכרת לו ולמחי דמפרש ה"ר לליעזר משמ"ל דרב ושמואל פליגי הכא בתחריות טעות סופר הוא דשמואל לטעמיה דתמר בפ"ק דב"מ (דף יד.) דתחריות לאו טעות סופר הוא בשטרי מקח וממכר ורב סבר תחריות ט"ס הוא ובשתם שטר כשתבה לו תחריות דמי והיל דכתובות כשפירשה לאן קבלה תחריות (ה) מידי: כגון

[פי' תוס' ע"ז יח: ד"ה מתקל]

[עי' תוס' ע"ז נב: ד"ה לכל]

[כ"ב מז: מת.]

אבל קצוצי תפילין נמצאו בראש הרוגי ביתר רבי ינאי ברבי ישמעאל אמר שלש קופות של ארבעים ארבעים סאה במתניתא תנא ארבעים קופות של שלש שלש סאין ולא פליגי הא דרישא הא דלרעא. אמר רבי אסי ארבעה קבין מוח נמלאו על אבן אחת עולא אמר תשעת קבין אמר רב כהנא ואיתימא שילא בר מרי מאי קראה °בת בבל השדודה אשרי שישלם לך וגו' אשרי שיאחז ונפץ את עולליך אל הסלע: °בני ציון היקרים המסולאים בפז מאי מסולאים בפז אלימא דהוו מחפי בפיזא והאמרי דבי רבי שילא *תרתי מתקלי איסתירי פיזא נחות בעלמא חדא ברומי וחדא בכולי עלמא אלא שהיו מגנין את הפז ביופיין: מעיקרא חשיבי דרומאי הוו נקטי בליונא דגושפנקא ומשמשי ערסייהו, מבאן ואילך מיתו בני ישראל ואסרי בכרעי דפוריייהו ומשמשי, אמר ליה *חד לחבריה הא היכא כתיבא? אמר ליה °גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב בספר התורה הזאת" אמר כמה מרחיקנא מדוכתא פלן אמר ליה אינגד פוסחא ופלגא, אמר ליה אי מסאי לגביה לא איצטריכי לך.* אמר רב יהודה אמר שמואל משום *רבן שמעון בן גמליאל מאי דכתיב °עיני עוללה לנפשי מכל בנות עירי" ארבע מאות בתי כנסיות היו בברך ביתר ובכל אחת ואחת היו בה ארבע מאות מלמדי תינוקות וכל אחד ואחד היו לפניו ארבע מאות תינוקות של בית רבן וכשהיה אויב נכנס לשם היו דוקרין אותן בחוטריהן, וכשנבר אויב ולכדום, כרכום בספריהם והציתום באש: ת"ר [מעשה] ברבי יהושע בן חנניה שהלך לכרך גדול שבדרומי אמרו לו תינוק אחד יש בבית האסורים יפה עינים וטוב רואי וקווצותיו סדורות לו תלתלים הלך ועמד על פתח בית האסורים אמר °מי נתן למשיסה יעקב וישראל לבוזזים "ענה אותו תינוק ואמר "הלא ה' זו חטאנו לו ולא אבו בדרכיו הלכו ולא שמעו בתורתו" אמר מובטחני בו שמורה הוראה בישראל, העבודה שאיני זז מכאן עד שאפדנו בכל ממון שפוסקין עליו" אמרו לא זז משם עד שפדאו בממון הרבה ולא היו ימים מועטין עד שהורה הוראה בישראל ומנו רבי ישמעאל בן אלישע אמר רב יהודה אמר רב [מעשה] בבנו ובבתו של ר' ישמעאל בן אלישע שנשבו לשני אדונים, לימים נזדווגו שניהם במקום אחד, זה אומר יש לי עבד שאין כיופיו בכל העולם וזה אומר יש לי שפחה שאין בכל העולם כולו כיופיה, אמרו בוא ונשיאם זה לזה ונחלק בוולדות הבניסום לחדר זה ישב בקרן זוית זה וזו ישבה בקרן זוית זה, זה אומר "אני כהן בן כהנים גדולים אישא שפחה? ונאת אומרת "אני בת כהנים גדולים אנשא לעבד? ובכו כל הלילה, כיון שעלה עמוד השחר הכירו זה את זה ונפלו זה על זה וגען בבכיה עד שיצאה נשמתן °ועליהן קונן ירמיה °על אלה אני בוכיה עיני עיני יורדה מים. אמר ריש לקיש [מעשה] באשה אחת ויצפנת בת פניאל שהכל צופין ביופיה בת פניאל-בתו של כהן גדול ששימש לפני ולפנים שנתעלל בה שבאי בכל הלילה, למחר הלבישה שבעה חלוקים והוליאה למוכרה בא אדם אחד שהיה מכוער ביותר אמר לו "תראני את יופיה", אמר לו "ריקא, אם אתה רוצה ליקח קח שאין כיופיה בכל העולם כולו, אמר לו "אף על פי כן", הפשיטה ששה חלוקים ושביעי קרעתה ונתפלשה באפר, אמרה לפניו: "רבונו של עולם אם עלינו לא חמת על קדושת שמך הגבור למה לא תחוס °ועליה קונן ירמיה °בת עמי חגרי שק והתפלשי באפר אבל יחיד עשי לך מספד תמרורים כי פתאום יבא השודד עלינו" עליך לא נאמר אלא עלינו כביכול עלי ועליך בא שודד. אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב °ועשקו גבר וביתו ואיש ונחלתו" [מעשה] באדם אחד שנתן עיניו באשת רבן גמליאל הנגרי הוה, פעם אחת הוצרך (רבו) ללות, אמר לו: "שגר אשתך אצלי ואלוה, שיגר אשתו אצלו, שהה עמה שלשה ימים, קדם ובא אצלו אמר לו "אשתי ששיגרתי לך היכן היא? אמר לו: "אני פטרתיה לאלתר ושמעתי שהתינוקות נתעללו בה בדרך", אמר לו מה אעשה? אמר לו "אם אתה שומע לעצתי גרשה, אמר לו "כתובתה מקובה", אמר לו "אני אלווך ותן לה כתובתה", עמד זה וגרשה הלך הוא ונשאה, כיון שהגיע זמנו ולא היה לו לפורעו, אמר לו בא ועשה עמי בחובך והיו "הם יושבים ואוכלים ושותין והוא היה עומד ומשקה עליהן והיו דמעות נושרות מעיניו ונופלות בכוסיהן, ועל אותה שעה נתחתם גזר דין ואמרי לה על שתי פתילות בנר אחד: **אמר רב לקח מן הסיקריקון וכו': לקח כמה שנו אלא דאמר לו "לך חוק וקני" אבל בשטר קנה ושמואל אמר אף בשטר נמי לא קנה עד שיכתוב לו אחריות

תניא

*[ועי' תוספות נעיל מה. ד"ה דלמ וכו']

נוסח
תיאור על יפ"ת של בני ג'ון
מבנה
שלבים בהבנת הפסוק "בני ציון היקרים המסולאים בפז"

נוסח
מעשה שפסק בדרכי לחיות עבד לחלוטין טצא לקח את אשתו

נוסח
לפי ריטב"א דאתני דלקח מן הסיקריקון דאקרי בעל אחד, אמר רבה ושמואל

מבנה
ג' מעשים ג' הראשונים הקודמים לשלישי

נוסח
מעשה שבו לך חוק וקני אבל חנניה פוקה בשטר קנה ושמואל אמר אף בשטר לא קנה עד שיכתוב לו אחריות וקי"ל הלכה כשמואל בדיני ועוד דאמרינן בהוקת חבתים אמר רב הונא אמר לי רב נחמן כולן שהביאו ראיה ראיתן ראיה ומעשיהן שהה בידם נולן שהביא ראיה אין ראייתו ראיה ומעשיהן שהה בידו מאי קמ"ל תנינא לקח מסיקריקין וחזר ולקח מכ"ה מקרו בפל לאשוקי מורב הסכר רב ל"ש אלא דאסר ליה לך חוק וקני אבל בשטר קנה משמע לן בדשמואל דאסר שמואל אף בשטר לא

נוסח
ואלין קנין ירמי"

הגהות הב"ח
(ה) תוס' ד"ה מכל וכו' תחריות מיירי בלרעא ולימה נדריש"ב וכ"כ מהרש"ם:

הגהות מהר"ב רנשבורג
א] גמ' במתניתא תנא מלכיעה קופות של ארבעים סאה סאה סאין ולא פליגי · ר"ל כי יתיר דתמר ג' קופות של מ' סאה ומתניתא דתנא מלכיעה קופות של ג' כתה סה לא פליגי על רבי"ת דתמר ר"ל דתמר רק מ' סאה דבבי"ת מייתי בדרעא ולימה נדריש"ב וכ"כ מהרש"ם:

פו א מיי׳ פכ״ב מהל׳ חושן משפט סעיף יח סמג עשין מח טוש״ע חו״מ סימן ל סעיף מח :

כ״מ מיתיבי רשב״א

פז ב ג טוש״ע ח״מ סימן לו סעיף ה וסעיף ז :

פח ד ה מיי׳ פ״י מהל׳ גזילה הלכה ל סמג עשין נע טוש״ע ח״מ סימן לו סעיף ז וסעיף ח וט״ע :

פט ו ז מיי׳ שם הלכה ג טוש״ע ח״מ סעיף ח :

[ב״ב כג.]

כנון זה מוענין ליורש ולעוקר • פירש בקונטרס לפילו למ״ד כב״ב דאין מוענין הכא מודה ולא מליט שם פלוגתא הלא לחמי׳ בפרק לא יחפור (ב״ב דף כג.) מוענין ליורש תניא מוענין לעוקר ונפש – לעוקר דאמרן שנתן לך רביע בתקנת בית דין והדר אלכלה שני עם הבעלים דמה שלא מיחו מיפני ירחת הסיקריקון : **אבן** יכבין לחן לחבירו • והא דאמרינן בפ׳ מוקח הכתיבה (ב״ב דף מ:) גבי זוכת דלשומתא דבני בתי דמקומאי הוו ומלכלו אמר מאן דייסיב מסקה ליכול לרעתו והפסידו הקרקע לגמרי המס יש שמעיס מלפרוע אבל כאן שהבעלים הלכו ולא לשמתו דין הוא דכל הגהו שני מאן דייסיב מסקה ליכול וכי הדרי,להדרי לרעתא למרא : **למכתב** ליה מירפא לבני בתא• לא לבני בתי דקבי׳ל מיניהו דמה להן לפרוש מה שהקדיש זה שלא למרוחת קמאי :

רביע בקרקע או רביע במעות • פירוש רביע במעות שנתן יתן לו ואותו רביע בקרקע או במעות יתן לו להיימו חמישית בקרקע כדמפר׳ דבכי חומשא זבין ותימה דמאי פריך מבריימתא דקתני רביע בקרקע או רביע במעות לשמואל דאמר רביע בקרקע שהוא שלש במעות דבכי ליבעי זבין הא ליכא לפרושי נמי דאפילו דרביע בקרקע יקנו לו בקרקע או במעות דהייט שלש מעות ואית ספרים דגרסי בדרב ובברייתא רביע בקרקע שהוא רביע במעות וכן ר״ח ומפרש רביע בקרקע שנתן דמים עליה דהייט חומש דעל תרבע חומשים נתן דמים דבכי חומשא זבין :

תוספות ר״ד

קנה: ת״ר הבא מחמת דוב ומחמת אנפורות אין בו משום סיקריקון פי׳ אם העובד כוכבים לקח שדה מישראל בחובו ואחר כך מכרם לישראל אחר אין הבעלים יכולין למוכרה ממנו דה״ל למיפרעיה לעובד כוכבים ומיסבה מיניה דהא אין רצונו של עובד כוכבים להחמיסו ומילא יהיב ליה דמיה ושקליה מיניה ש״מ אחולי אחיל ואין לו דין עם הלוקח וכן אם לקחה העובד כוכבים מישראל באנפורות שהיא גזילה שאין לו אונס ביתה שהיה לו לקבול עליו אצל המושל ולמה הניחה בידו אלא ודאי אחולי אחיל כדאמר רב יוסף לקמן (גבי) (דכי) האי גונא קתני דאין בו משום סיקריקון כנון דקביעי בי דואר במתא וקעביד דינא דכיון דלא אחיל ואבעיא אחולי אחיל ואין לו דינגולן פי׳ אין דין אנפורות שאם לקח ישראל מיד האנפורות יהיה מקחו במל אלא מקחו קיים ואין בעלים הראשונים יכולים להוציאה מיד עובד כוכבים כנגלן שנגל שדה מחבירו אע״פ ששיכחתה בידו כמה זמן לא נתייאש דאמר כל זמן דתבענא ליה בדינא שקלא מיניה אבל בעובד כוכבים אם תשתקע בידו בודאי מייאש הלכך מדלא תבעיה אחולי אחיל ואין לו דין עם הלוקח:אמר רב יוסף נקטינן אין אנפורות בבבל והא קחזינן דאיכא אלא איכא אין דין אנפורות בבבל ס״ם כין דאיכא בי דואר ולא אחיל איסור אחיל: זו מכנה ראשונה היתה כך שהרחיבו מלהמה ואילך יש בהן דין סיקריקון והיו באין הבעלים ומרפין אותן בהנם ראו ב״ד של אחרין שהשתדות ביד משתקעות הסיקריקון ואין קונה מהם התקטי שלא יפרעום בהנם אלא נותן מעות ולוקח פמנו רביע

נוסחא
הלוקח נזדע : ג) מסיקריקון ב) האנפורות = (לקח שדה מחמת גזלן וגזל אויא ב נפשה)

נוסחא
סיקריקון מאכר בבבל פחות- ח״ת נה ושאומא אבו ״ רביע״ ולזוזא, שדה שעה שבע נתנה מסיקריקון : ל״י יה ה״ג 400 (בהגה ל״ה 500 ה״נ 5/4 מזרק הגדה) לי׳ שאומא ה״ג 375 (בהגה ל״ה 125 ה״נ 1/4 מזרק הגדה)

יהושע לרב פפא ״כ עשית סיקריקון״ אלא אמר רב הונא בריה דרב יהושע הניח מעותיו על קרן הצבי: זו משנה ראשונה,ב״ד של אחריהן אמרו הלוקח מן הסיקריקון נותן לבעלים רביע : אמר רב *רביע בקרקע או רביע במעות ושמואל אמר *רביע בקרקע שהן שליש במעות כמאי קמיפלגי רב סבר נכי רביע ובין ר״ש נכי חומשא זבין מיתיבי זו משנה ראשונה,ב״ד של אחריהן אמרו הלוקח מן הסיקריקון נותן לבעלים רביע ויד בעלים על העליונה רצו בקרקע נוטלין רצו במעות נוטלין אימתי בזמן שאין בידן ליקח אבל יש בידן ליקח הן קודמין לכל אדם רבי הושיב ב״ד ונמנו שאם שהתה בפני סיקריקון שנים עשר חודש כל הקודם ליקח זכה אבל נותן לבעלים רביע בקרקע או רביע במעות אמר רב אשי כי *תניא ההיא לאחר שבאו מעות לידו, *אמר רב אנא

עשר חדש דאי לא הדרת למרה ויקיב דמי בדקתני מתניתין שתים עשר חדש בידה מה קולמין לכל חדש : **ובמתרת מין בו משום סיקריקון** • יכנים עשר חדש, לא הוזכרו תלת כו דלעיל מפורות הדרת בלת דמי ולעולם : **רבי קמתר מפורות מין בו משום סיקריקון** • לעיל מסיקריקון מוקמינן לה בית לוקח ונותן רביע לבעל מפורות,בלת דמי הדרת ולעולם : **וסיקריקון עומדת** • דלמרינן דקיימת ליה בית לוקח והוא שהשהה שנים עשר חדש בית סיקריקון : **מין מפורות נכנס** • מסתמא מין עובד כוכבים לוקח קרקע מישראל בכבל בתפורות ושם בא ישראל ומערער על חבירו ואומר קרקע זו שלקחת מן העובד כוכבים שלי היתה וגזלה ממני ליט נתמן : **מין דין מפורות נכנס** • לתפסודיה לוקח : **רעילאי** • כך שמו : **מסקא** • מס קרקע : **מכני בתנא** • בני הבקעה כך היה מכונה פוסקים מס על כל הבקעה לתת כך וכך לשנה למלך והם מחלקין השדות ביניהם ונותן ל״ת מס לפי חלקן,מגיעו ונותנין לאחד והוא עתיד למלך ושם הלך אחד מבני השדות לדרכו נבאו המלך תובע מבני הבקעה כל המס שלש והבעלים של קרקע זו הלכו לדרכן, ובני בתא,שהיו כל המס מוטל עליהם,לשנה לגיזול לפרוע המס בשביל הבעלים ולתוכלה : **קדים ויסיב** • למלך עסקא דתלת שנין : **עירבא** • שער מבים דין למרוח מקרקעות שלהם מה שנתן,שלולן לא בא הבעלים לטרוח ממנו לא היה מפסיד כלום ,ומעתה שיתכלה תחריס יטול המלך ממנו מחס ולא יגלו תלה בתשבון ומאלן זה מפסיד מה שנתן : **תם בן עשים** • הסבר כדין סיקריקון דתמרינן במשנה תחרונה שהיו מפסיד כלום דקתני קרא ואותן לבעלים מחי דתוזיל עובד כוכבים גביה לו תם יש בידם ליקח יחזירו לו מעותיו והחי נמי לא יפסיד מה שנתן למלך וגבי כולה ובכל לעל סיקריקון הוא המלך אין לו עליהם כי תם המס ומפני תוכו החוב נמכרה לזה ולא היה לו להקניט וליתן של שלש שנים : **תמר בי רביע בקרקע או רביע במעות** • לו יתן לבעלים רביע מעות שנתן לעובד כוכבים או יתן לו בקרקע שוה רביע המעות תם לקחה במכה נותן לו רביע מכה לו מן הקרקע עלמו שוה רביע מכה היייטו ממיטים בקרקע תם הבעלים תפיס בקרקע דקסבר רב נכי חומשא זבין מן העובד כוכבים אלא נתמן בתרבעה הלכך יהיב ליה רביע מכה לו ממיטים הקרקע היייטו רביע מכה שהקרקע הקנים מסיקריקון בשעה שהיא חמשה רביעים ונתמנה הלכך יהיב ליה רביע הקרקע עלמו טוען לו לו שלים מכה דסבר שמואל נכי ליבעי זבין שוה תרבע בשעה שנתן לקח בשעה הלכך תרבע מכה לו בקרקע שוה רביע מכה : **זו משנה לשמואל** • ריש המתניתין דקתני מקח בטל : **או רביע במעות** • וקשיא לשמואל : **כי תניא** • רביע במעות לאחר שבאו מעות לידו בעלים כשמואל קרי להו רביע דהא תלתה שליש נתן לעובד כוכבים ולזה שלים הרי תרבעה וכי קתמר נותן לבעלים רביעית הקרקע או מעות שיטול שהוא רביע כשתלטרף על עובד כוכבים ושל בעלים יהו של בעלים רביע בכולן :

חלת

ה״ג תניא כוותיה דשמואל : **מאי לאחריות** • דקתני : **שמר** • ולא אחריות נכסים הלח עד שתכתוב לו שמר והוה לו לאחריות שתיכה יכולה לחזור עליו עוד : **מי דקא שמר** • ליה הלי לוקח שמר : **מינך ונפש** – לוקח דאמרן שנתן לך רביע בתקנת בית דין והדר אלכלה שני חזקה,ואע״ג דלא מלי למר ליה הלי:לחזי שטרא,דטפי מחלתא שין לו מזהר לחיים בשטריה,מלי חיישי׳ לזוד ומכרה לאחר" לקנין לוקח בלמה נמי בתר דאכלה שני חזקה לי הוה מעין ליה מזרזים ולקתמיה ממך כתקנת חכמים

[תוספתא פ״ץ]

ב״ב מז: זה שלש שנים,מעניתיה מעונה : **לעולם דלא מעין,וכגון זה** • דסיקריקון : **עוטנין ליורש ועוטנין לעוקר** • לעוקר מסיקריקון והוריסיה לבניו ואכלה ג׳ שנים לו מכרה לאחר ואכלה ג׳ שנים ובעלים להוליך ממנו ואין יודע לעוטנן ולומר לו "הרחמן קלחה ממך,בית דין מוענין בשביל היורש ובשביל לעוקר ואפילו למ״ד בבא בתרא" אין מוענין ליורש ואין מוענין לעוקר מעה זה- הרחמן לקחה ממך הכא מודי דמוענין ליה,דסתם מלן דזבין מסיקריקון מידע ידע ולא שדי זוזי בכדי לעוקר אם לא על פי בעלים : **ואידך אי מעין מין** • לבל לעוקר רחמן לו מעין מין לו לא מעינן מין לו לא מעינן מין • **הבא מחמת גזל** • עובד כוכבים הבא מחמת מוכ על ישראל : **או מחמת מוכ מנפורות** • גזל בעלמא ואית מאר בידו להרוג ,ואגם העובד כוכבים קרקעו בחובו או בחנפורות : **מין לו מקום סיקריקון** • אם שהה בידו שנים עשר חדש דאם לאחם רביע לבעלים כתקון מכמים ויחזיק בקרקעו,לא מחזיר לו הקרקע בחנם , דנכי סיקריקון הוא דחזרו ומנו דכיון **לעמל ונקני** לגבי לוקם מיתה ואפילו בתר דנזגר כל דקטיל לקטלה מסתפי ליה מקמת דקמיה לחקטול,ומופי הוכיח שהגיחה בידו שנים עשר חדש דלא לעמ עליו והלכך טען לבעלים רביע דקים להו לרבנן דעובד כוכבים לחזיל נכי לוקח רביע לפי שהחזיק בתוך לו לחבל הלי לא עמל ונקני מיבי,ואע״ג דשהתה שנים עשר חדש לא בתוך לו שעה לכופו הלכך אין מכירתו מכירה כלל: **נריכס שתשתפ** • ביד העובד כוכבים שנים

[ועמ״ש תוס׳ בזה כ״ק מה. ד״ה לי אמר]

נ״י הערוך נערך רבע ג׳ א״ר הונא רביע בקרקע שהוא רביע במעות ועי״ש פי׳ תלון ועיש]

עשר חדש דאי לא הדרת למרה ויקיב דמי בדקתני מתניתין שתים עשר חדש בידה מה קולמין לכל חדש : **ובמתרת מין בו משום סיקריקון** • יכנים עשר חדש, לא הוזכרו תלת כו דלעיל מפורות הדרת בלת דמי ולעולם : **רבי קמתר מפורות מין בו משום סיקריקון** • לעיל מסיקריקון מוקמינן לה בית לוקח ונותן רביע לבעל מפורות,בלת דמי הדרת ולעולם : **וסיקריקון עומדת** • דלמרינן דקיימת ליה בית לוקח והוא שהשהה שנים עשר חדש בית סיקריקון : **מין מפורות נכנס** • מסתמא מין עובד כוכבים לוקח קרקע מישראל בכבל בתפורות ושם בא ישראל ומערער על חבירו ואומר קרקע זו שלקחת מן העובד כוכבים שלי היתה וגזלה ממני ליט נתמן : **מין דין מפורות נכנס** • לתפסודיה לוקח : **רעילאי** • כך שמו : **מסקא** • מס קרקע : **מכני בתנא** • בני הבקעה כך היה מכונה פוסקים מס על כל הבקעה לתת כך וכך לשנה למלך והם מחלקין השדות ביניהם ונותן ל״ת מס לפי חלקן,מגיעו ונותנין לאחד והוא עתיד למלך ושם הלך אחד מבני השדות לדרכו נבאו המלך תובע מבני הבקעה כל המס שלש והבעלים של קרקע זו הלכו לדרכן, ובני בתא,שהיו כל המס מוטל עליהם,לשנה לגיזול לפרוע המס בשביל הבעלים ולתוכלה : **קדים ויסיב** • למלך עסקא דתלת שנין : **עירבא** • שער מבים דין למרוח מקרקעות שלהם מה שנתן,שלולן לא בא הבעלים לטרוח ממנו לא היה מפסיד כלום ,ומעתה שיתכלה תחריס יטול המלך ממנו מחס ולא יגלו תלה בתשבון ומאלן זה מפסיד מה שנתן : **תם בן עשים** • הסבר כדין סיקריקון דתמרינן במשנה תחרונה שהיו מפסיד כלום דקתני קרא ואותן לבעלים מחי דתוזיל עובד כוכבים גביה לו תם יש בידם ליקח יחזירו לו מעותיו והחי נמי לא יפסיד מה שנתן למלך וגבי כולה ובכל לעל סיקריקון הוא המלך אין לו עליהם כי תם המס ומפני תוכו החוב נמכרה לזה ולא היה לו להקניט וליתן של שלש שנים : **תמר בי רביע בקרקע או רביע במעות** • לו יתן לבעלים רביע מעות שנתן לעובד כוכבים או יתן לו בקרקע שוה רביע המעות תם לקחה במכה נותן לו רביע מכה לו מן הקרקע עלמו שוה רביע מכה היייטו ממיטים בקרקע תם הבעלים תפיס בקרקע דקסבר רב נכי חומשא זבין מן העובד כוכבים אלא נתמן בתרבעה הלכך יהיב ליה רביע מכה לו ממיטים הקרקע היייטו רביע מכה שהקרקע הקנים מסיקריקון בשעה שהיא חמשה רביעים ונתמנה הלכך יהיב ליה רביע הקרקע עלמו טוען לו לו שלים מכה דסבר שמואל נכי ליבעי זבין שוה תרבע בשעה שנתן לקח בשעה הלכך תרבע מכה לו בקרקע שוה רביע מכה : **זו משנה לשמואל** • ריש המתניתין דקתני מקח בטל : **או רביע במעות** • וקשיא לשמואל : **כי תניא** • רביע במעות לאחר שבאו מעות לידו בעלים כשמואל קרי להו רביע דהא תלתה שליש נתן לעובד כוכבים ולזה שלים הרי תרבעה וכי קתמר נותן לבעלים רביעית הקרקע או מעות שיטול שהוא רביע כשתלטרף על עובד כוכבים ושל בעלים יהו של בעלים רביע בכולן :

חלת

ה) נכתב ר״ג עוד לתי׳ שכן מדיין היו נמנעין וכו׳ .

ו) אם ג׳ לשון אחר(שאר סיקריקון) זעור קרקע כאחר (שוה) קבלת ? לפי רב = (25+100) לפי שמואל = (33 1/3+100)

ז) זוך ג׳ לשון אחר: לפי רב אם ג׳ לשון 400 קבלת שדה שוה 400 לשמואל אם ג׳ לשון 300 קבלת שדה שוה 400

מוי׳ חוקי מאכר זמין כה של בסוף האי דף נה:

מוקף לחזרה

לגג סופי כמניינא דרבי · בתוספתו מנין שמקנו שכל הקודם לזקף זכה: **ומינאי דידי מנו ברישא** · ממני שלנו תחלה בשורה כשמייט יוסבין מה דעתך טובה והלא היה ביטני לה מן הגדולים ולה מן הקטנים, **ותני שמעתיה** שקנין שכסה היה: **מפחילין מן סגדול** · כשעומדין למנין להלות לפי תורה אור

אם רוב ממעלין לו רוב מטלטלין: **מן סגדול ומן הגדול שלא** · מן הקטנים ולא מן הגדול שלא ילמד תורה והשלא ככוונין מפניו שלא לתלוק עליו משום לה תענה על רב (שמות כג) וכדיני נפשות מוקמינן להאי קרא בפ"ק דסנהדרין (דף ג.) לה להמייתך לעובד כו' ולא ילמדו זכות: **דכולהו מניינייהו מן סגד ממחילין** · משום לה תענה על ריב"ז וכתיב חסר בלא יו"ד ודרשינן לה תענה על רב לה תחלוק על מעלת שכבית דין וגלה מוקמי ליה לדיבתא דקרא לה מיחוקק שלא ודע"ג דסיפיה דקרא לה מיחוקק שלא בדיני נפשות: **וולם כמקום אחד** · שמאת תורתן וגדולתן שכראל במקום אחד שלין בישראל גדול בתורה וכעושר כמותו: **ופא סוף שלעזר** · ימיד לאחר שנפטר יהושע: **ופא סוף פנחס** · לאחר שלעזר תורה וגדולה שהיה כהן גדול לאחר לחביו: **סוו וקניס** · שקבלו מיהושע והלריכו ימים לחריון כדכתיב (יהושע כד) לאחר המריכו ימים לאחרי יהושע: **שמואל** · גדול בתורה היה שלמי שלא ליעמד לחריים כדאמרי' בעירובין (דף נג.) שמואל לא גלי מסכתא להכי כתיב ביה בכל לאחר יפנה ירשיע: **ופא נח נפשיה** · דשמואל קודם שמוא: **כולהו אני** · משעמד בגדולה מהא תורה וגדולה במקום אחד והם כתמילה נדולתו לא ימיד היה בתורה: **עירא סיאירי** · גדול בתורה היה כדאמרינן במו"ק (דף כה:) דהוה מתני להו לרבנן על גבי כריס וכספות: **מוקים** · מלך יהודה גדול בתורה היה כדאמרינן בחלק (סנהדרין דף לד:): **שבנא** · גדול בתורה היה כדאמרינן בסנהדרין (כו.) שבנא הוה דריש בהליכה ריבוותא וחזקיה בחד־סדרי ריבוותא: **ופא סיקנין** · שנתהיב הרגו כדאמרינן בזה בורר (שם): **מתני' רומו ורמו** · מה שהוא רומז קיים ומה שרומיק לו והוא מתקלה קיים: **רמיוס** · בידוי וכדלקמן: **קפילס** · עקימת שפתיים שמע' קפלה פיה (איוב ט) ותני סיגון ניכר כרמיזה: **כמטלטלין**

גבי' לכל גניסין · דקיי"ל מרס שכשה מסגתרתם לס רלה להוליא יוליא כשס שכשה ברמיזה כך מוליא ברמיזה (יומות דף קיב:): **פשיטא כמטלטלין מגן** · במילתיה דבן בתירא: **מסו דתימא לף כמטלטלין** · לקמיה ס"ב גניסין, דלא תימא גיטין הוא דקילי משום דבקפילה כשס בקפילה יולא לבל מטלטלין שבפלו בירושה לא, מס"ל · רב נחמן־מטלטלין בוקא נקט בן בתירא ולא בגיטין, ובקרקעות לא ברמיזה ולא בקפילה דהכא הוא משום כדי חיין תקון רבנן כדלקמן: **משום כדי חיין** · דאי לאו זכייה זביעה לא מזכי ליה מזוני ולא זכי מיניה: **וימא לאחר על סמלמה** · ביאור כתיב ומשום רבי יוחנן נקט לה: **דכר סגמל ונמתה** · בגדי פשתן הן שמונן נמתה ע"י מלילה שמוכל בלאבעותיו כשהוא טווה: **כוניים בן נויים** · *ישמלאל עשיר היה: **מיבני וחומס סלפלה ומלמלא** · תרבע מיבן על בגדי פשתן דק וטווב: **כי סמגוש ופלני סמגוש** · טלים גדולה למידתו וכשהוא מקפלה לא היתה יוכר מלגוו וחלי: **פיפסקא** · גלי"ס שהולכים חזיריס": **ונעטון** · של פעטוט: **עד כמה** · הדרת: **עד שהוס כגדול** · על שהוס קנה הקונה ומחזיר לוהלה יוכל משתות בטל מקח: **מהנהו מלי** · במטלטלין משום כדי חיין הוא: זבניי לין, מהנה לה לו דלמא מתנתו נמי־מהנה דעבדו ליה נייח נפשיה: **אפכוס** · *בני היסיבה טעו והפכו דבריס דמר לדמר: **ושדרו לקמיה דרב מרדכי** · כשלוח ס"ל: **זילו אמרו ליה לבר מר** · לבנו של רבי דרב מרדכי תלמידו של רב חסי היה בשמה מקושטת ובשמ' סושמה (דף מו:) לאמרי גבי ליה תלמיד לרב־חין לו שיעור, רב מרדכי חלויה לרב חסי כו': **כי קאי מר** · רב חסי: **מרגנא** · סולם של עלייה בהמ"ל: **מתני' כהן קורא ראשון כו'** · כי היכי דלא ליהו לאינשי תקינו לה רבנן הכי סידרה דכהן דתקנתא דרבנן היא הו לא מניקן לסטויי ולמימר "אנא קריינא בריישא": **מערבין בבית ישן** · בני חצר שרבנין ליתן לעירוב החצר' בבית אחד אין מקומן ליתנו בבית אחר מפני דרכי שלום ובגמ' מפרש לה: **אנא הואי במניינא דבי רבי ומינאי דידי מנו ברישא, והאנן תנן** *דיני ממונות והסדרות והסרמאות מתחילין מן הגדול ודיני נפשות מתחילין מן הצד אמר רבה בריה דרבא ואיתימא ר' הילל בריה דר' וולם שאני מנינא דבי רבי דכולהו מנייהו מן הצד הוו מתחילין *ואמר רבה בריה דרבא ואיתימא רבי הילל בריה דרבי וולם "מימות משה ועד רבי לא מצינו תורה וגדולה במקום אחד ולא, הא הוה יהושע הוה אלעזר(ו) והא הוה אלעזר? הוה פנחס, והא הוה פנחס? הוו זקנים והא הוה שאול? הוה שמואל, והא נח נפשיה? כולהו שני קאמרינן, והא הוה דוד? הוה עירא היאירי, והא נח נפשיה? כולהו שני בעינן, והא הוה שלמה? הוה שמעי בן גרא והא קטליה? כולהו שני קאמרינן והא הוה חזקיה? הוה שבנא, הא איקטיל? כולהו שני קאמרינן, והא הוה עזריה? הוה נחמיה בן חכליה, *אמר רב אחא בריה דרבא אף אני אומר "מימות רבי ועד רב אשי לא מצינו תורה וגדולה במקום אחד, ולא והא הוה הונא בר נתן? שאני הונא בר נתן דמיכף הוה כייף ליה לרב אשי: **מתני'** *חרש רומו ורמז, ובן בתירא אומר קופץ ונקפץ במטלטלין *הפעוטות מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין: **גמ'** א"ר נחמן מחלוקת במטלטלין אבל בגיטין הכל ברמיזה, פשיטא במטלטלין תנן? מהו דתימא אף במטלטלין קמ"ל אביי דאמרי א"ר נחמן במחלוקת במטלטלין כך מחלוקת בגיטין, והאנן במטלטלין תנן? אימא אף במטלטלין: הפעוטות מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין: ועד כמה? מחי רבי יהודה לרב יצחק בריה 'כבר שית כבר שב, רבי אחא אמר כבר שב כבר חמני, במתניתא תנא תשע כבר עשר, ולא פליגי *כל חד וחד לפי חורפיה, ומעמא מאי? א"ר אבא בר יעקב א"ר יוחנן "משום "כדי חייו", *אמר לאשר על המלתחה הוצא לבוש לכל עובדי הבעל, מאי מלתחה א"ר אבא בר יעקב א"ר יוחנן דבר הנמלל ונמתח, כי אתא רב דימי א"ר יוחנן שיגר לו *בוניים בני בניים לבי: סבני והומס סלפלה ומלמלא: סבני והומס כאמגוזא, סלפלה כאמגוזא, ומלמלא 'כפיסתקא, ופלגי דפיסתקא, מאי "מלמלא דבר הנמלל ונמתח עד כמה א"ר יונה א"ר זירא "עד שתות כגדול, בעי אביי מתנתו מאי? רב יימר אמר אין מתנתו מתנה מר בר רב אשי אמר מתנתו מתנה, "אפכה ושדרוה לקמיה דרב מרדכי, א"ל זילו אמרו לבר מר: לאו הכי הוה עובדא כי הוה קאי מר־חד כרעיה אארעא וחד כרעיה אדרגא ואמרנא ליה מתנתו מאי? ואמר לן מתנתו מתנה 'אחת מתנת שכיב מרע, ואחת מתנת בריא, אחת מתנה מרובה, ואחת מתנה מועטת": **מתני'** "אלו דברים אמרו מפני דרכי שלום: כהן קורא ראשון ואחריו לוי ואחריו ישראל מפני דרכי שלום, מערבין בבית ישן מפני דרכי שלום

דכולהו מניינייהו מן הלד הוו מתחלי · פי' בקונטר' דמוקי לה לה תענה על ריב בכל דבר ואין נרחה ללה מיסתבר דפליג למתניתין דסנהדרין (דף נב.) דלייתי ללה משום עטה שלה להרחות עלמן גדול היה עוסה: **והא** הוה הוא בר נתן · תורה וגדולה היתה לו כדלמרינן במו"ק (דף כח.) דקא דחקת רגלי דהוא בר נתן ואמר בפ' ב' דזבחים (דף יח.) דלייקיים ביה "והיו מלכיס לומנין":

אחת מתנה מרובה ואחת מתנה מועטת · ומדלא קאמר כמי אחת מתנת מטלטלין ואחת קרקעות נרחה דוקא במטלטלין דלייכי בהו קלמר והא דלמרי' במי שמת (ב"ב דף קנה:) גבי פחות מכן כ' לאין מוכר בנכסי לביו ומתנתו מתנה במקרקעי התם בגדול שהוא בן י"ג שנים ויום אחד שלה ללה היה בן עשרים:

תוספות רי"ד

הלכה כשמואל בדיני: כתני' חרש רומו ורמזו בן בתירא אומר קופץ ונקפץ במטלטלין? הפעוטות מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין פי' רומו כל מה שהוא רומז קיים ורמזו מה שאחרים רומזין לו והוא מהרצה קיימובן בתירא אומר קופץ ונקפץ פי' הרמיזה הוא בידיו ובראשו והקפיצה היא עקימת שפתים כמו קפצה פיה ואינו מיבן ניכר כמו הרמיזה וכל זה במטלטלין ומפני תיקון העולם משום כרי חיין אבל במקרקעי לא: אמר רב נחמן מחלוקת במטלטלין אבל בגיטין דברי הכל ברמיזה: פי' מאי דתנן בפרק חרש דחרש שנשא א ש ה אחר שנתחרש שיכול להוציא בגט ד כ ש ם דכגט ברמיזה כך מוציא ברמיזה דוקא ברמיזה יכול לה להוציא אבל בקפיצה לא משיטא מ מ ל ם דתימא (מה) בממלטלים אף בממלטלים קס"ל פי' דלא תימא גיטין הוא דקילי משום דברמיזה כגט וברמיזה יוציא אבל בטטלטלין שנפלו לו בירושה לא מ"ה הני ממלטלין קס"ל דרב נחמן דדוקא ממלטלין א"ר אמר רב נחמן בממלטלין כך מחלוקת בגיטין והאנן בממלטלין תנן אימא אף בממלטלין ואע"ג דפריש רב נחמן למילתיה דבן בתירא לא פסיק הלכתא כוותיה בפירוש הלכך לית הלכתא כוותיה דה"ל יחיד אלא הלכה כת"ק דדוקא רמיזה הוא דמהניא גבי חרש אבל קפיצה לא: הפעוטות מקחן וכו' פי' מדין תורה אין מעשה קנין כלום אבל מפני תיקון העולם משום כרי חיין אמור רבנן שיהא מקח מקח וממכרו ממכר ועד כמה מתני רב יהודה לרב יצחק בריה כבר שית כבר שב ורב כהנא אמר כבר שבע כבר תמני בתניתא תנא כבר עשר ולא פליגי כל חד וחד לפום חורפיה ופעמא מאי אמר רבא בר יעקב א"ר יוחנן משום כרי חיין ודוקא בממלטלין אבל בקרקעות לא עשה כלום · ופעולו עד כמה א"ר יוסי א"ר זירא עד שתות כגדול מתנתו מאי אמר רב יימר אין מתנתו מתנה ומר בר רב אשי אמר מתנתו מתנה והכי אמר רב אשי אחד מתנת בריא ואחד מתנת שכיב מרע ש"מ אחד מתנת מרובה ואחד מתנה מועטת ובשלהי פרק מציאת האשה אמרינן אמר רפרם ל"ש אלא שאין שם אפוטרופוס אבל יש שם אפוטרופוס אין מקרו מקח ואין מסכרו מסכר ושם כתבתי שנם מתנתו אינה מתנה אם יש שם אפוטרופוס עיין בערוך ע"ד בס"ה: **מתני'** אלו דברים אמרו מפני דרכי שלום כהן קורא ראשון ואחריו לוי ואחריו ישראל מפני דרכי שלום ומערבי" בבית

הגהות הב"ח (ו) גמ' והא הוה מנעזר וכו' והא הוה שמוא וכו' והא הוה שלמה וכו':

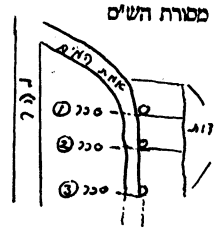
גליון הש"ס רש"י ד"ה מפכוס וכו' נכי היסיבה טעו · עיין קדושין דף מד ע"ב רש"י ד"ה ותפכוה ועי"ק · תוי"ב כלאיס שעמד בזה בתשובה בלר שבע סימן יג.

מהנך
מיאות ג"ל
רבה הרי"ף
ר"ת
צא ב ג מיי' פכ"ג מהלכות מכירה הל' כ סמג עשין כה טוש"ע חו"מ סימן לנה סעיף יז [וכתב מלפס עוד בפ"ז דמכילתין דף קמה.]:
צב ד מיי' שם הל' ו טוש"ע שם סע"ו:
צג ה מיי' פ"ב מהל' גירושין הל' טו סמג עשין כ טוש"ע אה"ע סי' קכו סעיף ו:
צד ו ז ח מיי' פכ"ג מהלכות מכירה הל' ו סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סימן לנה סעיף ו:
צה ט מיי' שם הלכה ח טור ש"ע שם סעיף ג:
צו י מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם סע"ו:
צז כ מיי' פ"ב מהלכות מכירה הלכה יח סמג עשין יט טוש"ע ח"מ סימן לנה סעיף ג:
צח ל מיי' פ"ל מהל' מילוכון הלכה טו סמג עשין מל"ס ס טוש"ע ח"מ סי' שכו סעיף ג:
צט מ מיי' פ"ב מהל' מכירה הל' כא טוש"ע שם סעיף ד:
ק נ מיי' פ"ל מהל' מלוה הל' ו סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף ב:
קא ס מיי' פ"ל מהל' מלוה הל' ז סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף ג:
קב ע מיי' שם הל' ח סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף ד:
קג פ מיי' שם הל' ט סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף ה:
קד צ מיי' שם הל' י סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף ו:
קה ק מיי' שם הל' יא סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף ז:
קו ר מיי' שם הל' יב סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף ח:
קז ש מיי' שם הל' יג סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף ט:
קח ת מיי' שם הל' יד סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף י:
קט א מיי' שם הל' טו סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף יא:
קי ב מיי' שם הל' טז סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף יב:
קיא ג מיי' שם הל' יז סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף יג:
קיב ד מיי' שם הל' יח סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף יד:
קיג ה מיי' שם הל' יט סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף טו:
קיד ו מיי' שם הל' כ סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף טז:
קטו ז מיי' שם הל' כא סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף יז:
קטז ח מיי' שם הל' כב סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף יח:
קיז ט מיי' שם הל' כג סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף יט:
קיח י מיי' שם הל' כד סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף כ:
קיט כ מיי' שם הל' כה סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף כא:
קכ ל מיי' שם הל' כו סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף כב:
קכא מ מיי' שם הל' כז סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף כג:
קכב נ מיי' שם הל' כח סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף כד:
קכג ס מיי' שם הל' כט סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף כה:
קכד ע מיי' שם הל' ל סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף כו:
קכה פ מיי' שם הל' לא סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף כז:
קכו צ מיי' שם הל' לב סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף כח:
קכז ק מיי' שם הל' לג סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף כט:
קכח ר מיי' שם הל' לד סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף ל:
קכט ש מיי' שם הל' לה סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף לא:
קל ת מיי' שם הל' לו סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף לב:
קלא א מיי' שם הל' לז סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף לג:
קלב ב מיי' שם הל' לח סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף לד:
קלג ג מיי' שם הל' לט סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף לה:
קלד ד מיי' שם הל' מ סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף לו:
קלה ה מיי' שם הל' מא סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף לז:
קלו ו מיי' שם הל' מב סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף לח:
קלז ז מיי' שם הל' מג סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף לט:
קלח ח מיי' שם הל' מד סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף מ:
קלט ט מיי' שם הל' מה סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף מא:
קמ י מיי' שם הל' מו סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף מב:
קמא כ מיי' שם הל' מז סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף מג:
קמב ל מיי' שם הל' מח סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף מד:
קמג מ מיי' שם הל' מט סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף מה:
קמד נ מיי' שם הל' נ סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף מו:
קמה ס מיי' שם הל' נא סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף מז:
קמו ע מיי' שם הל' נב סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף מח:
קמז פ מיי' שם הל' נג סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף מט:
קמח צ מיי' שם הל' נד סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף נ:
קמט ק מיי' שם הל' נה סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף נא:
קנ ר מיי' שם הל' נו סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף נב:
קנא ש מיי' שם הל' נז סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף נג:
קנב ת מיי' שם הל' נח סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף נד:
קנג א מיי' שם הל' נט סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף נה:
קנד ב מיי' שם הל' ס סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף נו:
קנה ג מיי' שם הל' סא סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף נז:
קנו ד מיי' שם הל' סב סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף נח:
קנז ה מיי' שם הל' סג סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף נט:
קנח ו מיי' שם הל' סד סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף ס:
קנט ז מיי' שם הל' סה סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף סא:
קס ח מיי' שם הל' סו סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף סב:
קסא ט מיי' שם הל' סז סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף סג:
קסב י מיי' שם הל' סח סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף סד:
קסג כ מיי' שם הל' סט סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף סה:
קסד ל מיי' שם הל' ע סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף סו:
קסה מ מיי' שם הל' עא סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף סז:
קסו נ מיי' שם הל' עב סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף סח:
קסז ס מיי' שם הל' עג סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף סט:
קסח ע מיי' שם הל' עד סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף ע:
קסט פ מיי' שם הל' עה סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף עא:
קע צ מיי' שם הל' עו סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף עב:
קעא ק מיי' שם הל' עז סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף עג:
קעב ר מיי' שם הל' עח סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף עד:
קעג ש מיי' שם הל' עט סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף עה:
קעד ת מיי' שם הל' פ סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף עו:
קעה א מיי' שם הל' פא סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף עז:
קעו ב מיי' שם הל' פב סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף עח:
קעז ג מיי' שם הל' פג סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף עט:
קעח ד מיי' שם הל' פד סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף פ:
קעט ה מיי' שם הל' פה סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף פא:
קפ ו מיי' שם הל' פו סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף פב:
קפא ז מיי' שם הל' פז סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף פג:
קפב ח מיי' שם הל' פח סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף פד:
קפג ט מיי' שם הל' פט סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף פה:
קפד י מיי' שם הל' צ סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף פו:
קפה כ מיי' שם הל' צא סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף פז:
קפו ל מיי' שם הל' צב סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף פח:
קפז מ מיי' שם הל' צג סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף פט:
קפח נ מיי' שם הל' צד סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף צ:
קפט ס מיי' שם הל' צה סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף צא:
קצ ע מיי' שם הל' צו סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף צב:
קצא פ מיי' שם הל' צז סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף צג:
קצב צ מיי' שם הל' צח סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף צד:
קצג ק מיי' שם הל' צט סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף צה:
קצד ר מיי' שם הל' ק סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף צו:
קצה ש מיי' שם הל' קא סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף צז:
קצו ת מיי' שם הל' קב סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף צח:
קצז א מיי' שם הל' קג סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף צט:
קצח ב מיי' שם הל' קד סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף ק:
קצט ג מיי' שם הל' קה סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קא:
קק ד מיי' שם הל' קו סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קב:
קקא ה מיי' שם הל' קז סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קג:
קקב ו מיי' שם הל' קח סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קד:
קקג ז מיי' שם הל' קט סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קה:
קקד ח מיי' שם הל' קי סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קו:
קקה ט מיי' שם הל' קיא סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קז:
קקו י מיי' שם הל' קיב סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קח:
קקז כ מיי' שם הל' קיג סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קט:
קקח ל מיי' שם הל' קיד סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קי:
קקט מ מיי' שם הל' קטו סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קיא:
קקי נ מיי' שם הל' קטז סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קיב:
קקיא ס מיי' שם הל' קיז סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קיג:
קקיב ע מיי' שם הל' קיח סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קיד:
קקיג פ מיי' שם הל' קיט סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קטו:
קקיד צ מיי' שם הל' קכ סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קטז:
קקטו ק מיי' שם הל' קכא סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קיז:
קקטז ר מיי' שם הל' קכב סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קיח:
קקיז ש מיי' שם הל' קכג סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קיט:
קקיח ת מיי' שם הל' קכד סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קכ:
קקיט א מיי' שם הל' קכה סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קכא:
קקכ ב מיי' שם הל' קכו סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קכב:
קקכא ג מיי' שם הל' קכז סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קכג:
קקכב ד מיי' שם הל' קכח סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קכד:
קקכג ה מיי' שם הל' קכט סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קכה:
קקכד ו מיי' שם הל' קל סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קכו:
קקכה ז מיי' שם הל' קלא סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קכז:
קקכו ח מיי' שם הל' קלב סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קכח:
קקכז ט מיי' שם הל' קלג סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קכט:
קקכח י מיי' שם הל' קלד סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קל:
קקכט כ מיי' שם הל' קלה סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קלא:
קקל ל מיי' שם הל' קלו סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קלב:
קקלא מ מיי' שם הל' קלז סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קלג:
קקלב נ מיי' שם הל' קלח סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קלד:
קקלג ס מיי' שם הל' קלט סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קלה:
קקלד ע מיי' שם הל' קמ סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קלו:
קקלה פ מיי' שם הל' קמא סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קלז:
קקלו צ מיי' שם הל' קמב סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קלח:
קקלז ק מיי' שם הל' קמג סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קלט:
קקלח ר מיי' שם הל' קמד סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קמ:
קקלט ש מיי' שם הל' קמה סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קמא:
קקמ ת מיי' שם הל' קמו סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קמב:
קקמא א מיי' שם הל' קמז סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קמג:
קקמב ב מיי' שם הל' קמח סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קמד:
קקמג ג מיי' שם הל' קמט סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קמה:
קקמד ד מיי' שם הל' קנ סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קמו:
קקמה ה מיי' שם הל' קנא סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קמז:
קקמו ו מיי' שם הל' קנב סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קמח:
קקמז ז מיי' שם הל' קנג סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קמט:
קקמח ח מיי' שם הל' קנד סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קנ:
קקמט ט מיי' שם הל' קנה סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קנא:
קקנ י מיי' שם הל' קנו סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קנב:
קקנא כ מיי' שם הל' קנז סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קנג:
קקנב ל מיי' שם הל' קנח סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קנד:
קקנג מ מיי' שם הל' קנט סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קנה:
קקנד נ מיי' שם הל' קס סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קנו:
קקנה ס מיי' שם הל' קסא סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קנז:
קקנו ע מיי' שם הל' קסב סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קנח:
קקנז פ מיי' שם הל' קסג סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קנט:
קקנח צ מיי' שם הל' קסד סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קס:
קקנט ק מיי' שם הל' קסה סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קסא:
קקס ר מיי' שם הל' קסו סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קסב:
קקסא ש מיי' שם הל' קסז סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קסג:
קקסב ת מיי' שם הל' קסח סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קסד:
קקסג א מיי' שם הל' קסט סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קסה:
קקסד ב מיי' שם הל' קע סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קסו:
קקסה ג מיי' שם הל' קעא סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קסז:
קקסו ד מיי' שם הל' קעב סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קסח:
קקסז ה מיי' שם הל' קעג סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קסט:
קקסח ו מיי' שם הל' קעד סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קע:
קקסט ז מיי' שם הל' קעה סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קעא:
קקע ח מיי' שם הל' קעו סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קעב:
קקעא ט מיי' שם הל' קעז סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קעג:
קקעב י מיי' שם הל' קעח סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קעד:
קקעג כ מיי' שם הל' קעט סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קעה:
קקעד ל מיי' שם הל' קפ סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קעו:
קקעה מ מיי' שם הל' קפא סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קעז:
קקעו נ מיי' שם הל' קפב סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קעח:
קקעז ס מיי' שם הל' קפג סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קעט:
קקעח ע מיי' שם הל' קפד סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קפ:
קקעט פ מיי' שם הל' קפה סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קפא:
קקפ צ מיי' שם הל' קפו סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קפב:
קקפא ק מיי' שם הל' קפז סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קפג:
קקפב ר מיי' שם הל' קפח סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קפד:
קקפג ש מיי' שם הל' קפט סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קפה:
קקפד ת מיי' שם הל' קצ סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קפו:
קקפה א מיי' שם הל' קצא סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קפז:
קקפו ב מיי' שם הל' קצב סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קפח:
קקפז ג מיי' שם הל' קצג סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קפט:
קקפח ד מיי' שם הל' קצד סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קצ:
קקפט ה מיי' שם הל' קצה סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קצא:
קקצ ו מיי' שם הל' קצו סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סימן לה סעיף קצב:
קקצא ז מיי' שם הל' קצז סמג עשין סב טוש"ע ח"

ולימטול מה יפה לחשון · כגון במעשר עני לו בגדקה לם הוא עני לו בחבריס המסוכין בסטוכה לבל במידי דשותפות לא לחלריגן בפ' מקום שנהגו (פסחים דף כ:) להטוען טינו בחלק יפה לינו לוחה סימן ברכה לעולם* : **אבל** בשני ובחמישי לא · לומר ר"ח הני מילי לדידהו דבמול הוו טרידי במלחלתן ולא שבימי לבל לדידן שבימי בשני ובחמישי כמו בינ"ט :

דאפי' רבי חמי ורבי חסי בהני חמיני כו'· משמע דאי לאו הכי אסור אפי' הוא גדול מבל בני עירו והא דאמר בסוף מגילה (דף כח.) ת"ר פרידת מימי לא ברבתי לפני בהן ופריך הש"ס מחכם הקורא אחר בהן עם האדם דחייב מיתה ומוקי לה בשון ושל ברבך לאו שון ממש דת"ל מאי רבותיה הלא אחת לאחת לאפוקי בהן ע"ה ואדיך לעיל מינר נמי דבולהו הוו בפופין לרבי פרידת דאי לאו הבי מאי רבותיה אי נמי דבעי הבא בבא ויע"ו ור' פרידת אפילו בשני ובחמישי לא קרא : **נתפרדה** החבילה · ס"ל' בחני בריבי יהודה מפרש דקורא לוי במקום שרלוי ו והא דאמר בבתובות (דף בה:) מוחזקני בזה שהוא בהן שקרא אחריו לוי לריך לומר דקים ליה ללא קרא במקום שרלוי לגדול היה מלפניו או קטן מלל אחריו : **בי** קאמרינן בחותו בהן · למאי דתקון בהקורא לת המגילה (דף כח:) בלל אחד מברך לפניה ולאחריה ניחא ולפילו לפי מאי דתנן (שם) הפותח מברך לפניה וחותם מברך לאחריה לריך לומר בחותו בהן שקורא פעמים שהולך ויושב ביפוים דאי בע"א במאי הוי מיבברא שתי קריאות בי היכי דאמרינן בהוספתא דמגילה אם לא היה שם אלא אחד דיבל לקרות קורא ויושב ועומד וקורא וזה היה נמי קודם התקנה דלאחר התקנה בלל אחד מברך לפניה ולאחריה לא לריך ומשם רבינו יהודה כתבו דאם אין בבית הכנסת רק כהניס אחד מברך במקום שבעה ועל בל פרשה יברך לפניה ולאחריה : מם

כור הקרוב לשמם · אמת המים המביאה מים מן הנהר לשדות ורגילין לעשות בורות שאם תיבב האמה ימלאו מן הבור ויקלו השדות ומרגילין מי האמה לבור עד שימלא ובקלו חבמים שיתמלאו בורות שבשדות העליונות שהן קרובין למולא האמה ואח"ב ימלאו התחתונים וכשהאי תורה אור ממלאו סוכר את האמה עד שיתמלא :

מפני דרכי שלום · שלא תהא מחלוקת ביניהם ולי אפשר לומר דהא מקמת דרבנן עשה דאורייתא הוא : **מפני דרכי שלום** · מדבריהם ומעמת דרבי יוסי בהולאו דקסבר עשה מפני דרכי שלום שלית לאו זוכה לקוטר קרן גמור בזוכה: **סמנף** · מוסך כמו ונקף סבכי היער (ישעיה י) וכמו ונשאר בו עולות בטוקף זית (שם יז) : **גבן** · ויפנם · שיקרלו בה בהנים והלר בני לוי : **וקדשתו** · כי לת וגו' : **לפתוח רשון** · בכל דבר בטוד אין בחורה בין בישיבה הוא יבבר ברשם : **ולברך רשון** · בטעודה : **ולישול מנה יפה רשון** · לם בא לחלוק עם ישרלל בכל דבר לאחר שיחלוק בשום חומר לו בדור ושול לימה שתרלה:

מפני דרכי שלום : **לגלת אמר מלרי** · דרכי שלום דקתני מתני' : **לבתחר** · אחת, רבה בר נחמני סבוה רבו : **אין ממתינין** · אין לריכין להמתין: **בבולה** · בגון בעה"ב שהוא מבבך המוליא ואפי' הוא קטן: **הוא פושט ידו** · בקערה תחלה ללפת בו את פרוסת המוליא : **לא שנו** · דחולק בבוך לרבו : **אלא בטעודה** · בדלמרן: **אלא** · לענין לקרות בתורה בבית הבנסת אין בהן חולק בבוד לגדול ולו' לישרלל ללת ליתו אחרת לאחר ולמיומר "לתת קרינת בריסת" ושישו דקתני מתניתין בהן קורא בתורה ואין בהן בבוד לגדול בי' בגמ' בבתובה ובטעודה דלבי יוסי בבולהו לאו הוא אחר בהן נמי אמרי חד מינייהו לאו לוי הוא אחר בהן ונמי אמרי חד מינייהו לאו בהן הוא אלא ישרל הוא דמוחזק בן באבות דהאי שני בהן הוא אלא ממזרת או נתינה נסיב ופסליה לזרעיה בראשני אמרי גרושה או חלוצה נסיב ואחליה לזרעיה? **שלחו** ליה **בני גלילא לרבי חלבו** אחריהן

ב"ב יב. שבועות מא.

[ויק' יט, לב]

[הוריות יג.]

סם

מדרים סב. מו"ק כח: סוריות יב:

[עיין הוספות חולין סו. ד"ה ותיבו]

[מגילה כב.]

[עי' פרש"י בעירובין ה. ד"ה ומתמר]

גליון הש"ס

תום' ד"ה נתפרדה מתניתה ד"ה יצחק בר' יהודה · נתקנת מהר"י בניש לו' בלל ד סימן ל בתב דע"ם הוא ו"ל ר' יצחק הלוי :

מהנה ◇ ע' מקוה ט"ו ב' סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סימן שם סעיף ד : ובי' יוסי בחולין פרק הבל הדם

קא ג מיי' פי"ז מהל' גזילה והלידה הל' יב סמ' עשין עד טוש"ע ח"מ סימן שם סעיף ג :

קב ד מיי' פ"ו מהלכות גזילה הלכה ג סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סימן שם סעיף ה :

קג ה מיי' פ"ה מהלכות מתנות עני"ם הל' ט ומיי' פ"י מהלכות סלכה ה סמג לאוין רפד [וטוש"ע י"ד סימן רמח סעיף ג]:

קד ו מיי' פ"ה מהלכות כלי המקדש הלכה ב:

קה ז מיי' פ"ו מהלכות ברכות הלכה ו סמג עשין פו טוש"ע ח"מ סימן קט סעיף ב :

קו ח מיי' פ"ה סמג סם טוש"ע ח"מ סי' קכז סעיף ו :

קז ט מיי' פי"ב מהל' תפלה הלכה יט סמג עשין יט טוש"ע ח"מ סימן קלה סעיף ו :

קח י טור ש"ע סם סעיף ח :

תוספות רי"ד

בבית ישן מפני דרכי שלום · בור שהוא קרוב לאמה מתמלא ראשון לאמה מתמלא ראשון מפני דרכי שלום, מצודת חיה ועופות ודגים יש בהן משום גזל, מפני דרכי שלום ר' יוסי אומר גזל גמור · מניא חרש שוטה וקטן יש בהן משום גזל מפני דרכי שלום ר' יוסי אומר גזל גמור, המנקף בראש הזית, מה שתחתיו = 'גזל' מפני דרכי שלום ר' יוסי אומר גזל גמור, אין ממחין ביד עניי עובדי כוכבים בלקט שכחה ופאה מפני דרכי שלום : **גבן** מנה"מ אמר רב מתנא דאמר קרא ויכתוב משה את התורה הזאת ויתנה אל הכהנים בני לוי אמר אנא לא ידענא דכהנים בני לוי נינהו אלא *כהן בריש והדר לוי, בי יצחק נפחא אמר מהכא ונגשו הכהנים בני לוי אמר לא ידעינן דכהנים בני לוי נינהו אלא *כהן בריש והדר לוי רב אשי אמר מהכא בני עמרם אהרן ומשה ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים רבי חייא בר אבא אמר מהכא וקדשתו לכל דבר שבקדושה *תנא דבי רבי ישמעאל וקדשתו *לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון ולברך ראשון וליטול מנה יפה ראשון ל"ל אביי לרב יוסף מפני דרכי שלום, דאורייתא א"ל דאורייתא ומפני דרכי שלום, כל התורה כולה נמי מפני דרכי שלום היא דכתי' דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום: אלא אמר אביי לכדמר דתניא שנים ממתינין זה לזה בקערה שלשה אין ממתינין הבוצע הוא פושט ידו תחלה ואם בא לחלוק כבוד לרבן או למי שגדול ממנו הרשות בידו ואמר מי עלה לא שנו אלא בסעודה אבל בבהכ"נ לא דאתו לאינצויי אמר רב מתנה הא דאמרת בבהכ"נ לא לא אמרן אלא בשבתות וימים טובים דשכיחי רבים אבל בשני ובחמישי לא, איני והא רב הונא קרי בבהני בשבתות ויו"ט? *שאני רב הונא דאפילו רבי אמי ורבי אסי בהני חשיבי דא"י מיכף הוו כייפי ליה אמר אביי נקטינן *נקטינן אין שם כהן נתפרדה חבילה, ואמר אביי נקטינן אין שם לוי קורא כהן, איני, והאמר רבי יוחנן כהן אחר כהן, לא יקרא משום פגמו של ראשון, לוי אחר לוי, לא יקרא משום פגם שניהם כי קאמרינן באותו כהן, ב' של לוי אחר לוי, דאיכא פגם שניהם דאמרי חד מינייהו לאו לוי הוא כהן אחר כהן ונמי אמרי חד מינייהו לאו כהן הוא אלא ישר הוא דמוחזק לן באבות דהאי שני בהן הוא דמוחזק לן באבות דהאי שני דלוי הוא אלא אמרי ממזרת או נתינה נסיב ופסליה לזרעיה בראשני אמרי גרושה או חלוצה נסיב ואחליה לזרעיה? **שלחו** ליה **בני גלילא לרבי חלבו** אחריהן הא קא חזו ליה, אלא ליוצאין. **שלחו** ליה **בני גלילא לרבי חלבו** אחריהן

מפני דרכי שלום · שלא תהא מחלוקת ביניהם לני תסכור לחשון, להא תקנתא דרבנן הכי, ותע"ם שלטו דין : **מעודות היה כו'** · מלאורייתא, כל כמה דלא מטא לידיה לאו גזל הוא ובגמ' מפרש ליה במעודות שאין להן תוך לליקני ליה בליו: **גזל גמור** · בגמרא מפרש "גזל גמור" דקסבר-עשה מפני דרכי שלום שלית לאו זוכה לקוטר קרן גמור שיתוך כמו ונקף סבכי היער (ישעיה י) וכמו ונשאר בו עולות בטוקף זית (שם יז) : **גבן** · ויפנם · שיקרלו בה בהנים והלר בני לוי : **וקדשתו** · כי לת וגו' : **לפתוח רשון** · בכל דבר בטוד אין בחורה בין בישיבה הוא יבבר ברשם : **ולברך רשון** · בטעודה : **ולישול מנה יפה רשון** · לם בא לחלוק עם ישרלל בכל דבר לאחר שיחלוק בשום חומר לו בדור ושול לימה שתרלה: **מפני דרכי שלום** · דקתני מתני' : **לבתחר** · אחת, רבה בר נחמני סבוה רבו : **אין ממתינין** · אין לריכין להמתין: **בבולה** · בגון בעה"ב שהוא מבבך המוליא ואפי' הוא קטן: **הוא פושט ידו** · בקערה תחלה ללפת בו את פרוסת המוליא : **לא שנו** · דחולק בבוך לרבו : **אלא בטעודה** · בדלמרן: **אלא** · לענין לקרות בתורה בבית הבנסת אין בהן חולק בבוד לגדול ולו' לישרלל ללת ליתו אחרת לאחר ולמיומר "לתת קרינת בריסת" ושישו דקתני מתניתין בהן קורא בתורה ואין בהן בבוד לגדול בי' בגמ' בבתובה ובטעודה דלבי יוסי בבולהו לאו הוא אחר בהן נמי אמרי חד מינייהו לאו לוי הוא כהן אחר כהן ונמי אמרי חד מינייהו לאו כהן הוא אלא ישר הוא דמוחזק לן באבות דהאי שני בהן הוא דמוחזק לן באבות דהאי שני דלוי הוא אלא אמרי ממזרת או נתינה נסיב ופסליה לזרעיה בראשני אמרי גרושה או חלוצה נסיב ואחליה לזרעיה? **שלחו** ליה **בני גלילא לרבי חלבו** אחריהן הא קא חזו ליה, אלא ליוצאין. **שלחו** ליה **בני גלילא לרבי חלבו** אחריהן

מפני דרכי שלום · שלא תהא מחלוקת ביניהם ולי אפשר לומר דהא מקמת דרבנן עשה דאורייתא הוא : **מפני דרכי שלום** · מדבריהם ומעמת דרבי יוסי בהולאו דקסבר עשה מפני דרכי שלום שלית לאו זוכה לקוטר קרן גמור ומקיק לה מדכתי' וקדשתו לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון ולברך ראשון ולישול מנה יפה ראשון, ומדכתי' וקדשתו לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון ולברך ראשון ולישול מנה יפה ראשון, מלמד ש

מי קורין. לכלומר] מיקנו שום סדר ליטרח בשבחות מקום דרכי שלום: **שלוחין לימנות כו'**. דלמיריץ במסכת שבת [בתלו קמריס] (דף קיד.) לימה מלמיד חכם שלוחו למטוחו פרנס על הצבור כל שעולמין לימנו דבר הלכה בכל מקום ותומרה: **בשומרין**. שיש שכוחבין להן חמשה חומשין כל חומש לחוד שלם לעלמו וכל ספריסה היו *במגילה כס"ח שלמו: **מספר כמילים**. שקורין לו ס"ח ויחסר הוא: **דלא ניחן ליכחב**. פחות מספר לחד שלם לעלמו: **ופא לא ניחן ליכחב**. שום דבר: גמרא, והלכה, ואגדה, כדלמריץ לקמן הלה לחה כוחב כו': **כיון דלא אפשר**. מליכחב שלחמעטו הלב והחורה משכחת: **עם לעשות לה'**. ואם לא עם לעשות חקנה לעם שמים הפרו דברי חורה לעשה הליכה: **ס"ג כיון דלא אפשר**. שלין לכל לבור ולבור יכולם לכחוב נביחים שלם: **מגילה**. פרשה לבדה של חורה או שמים: **למ"ד**. לקמן בשמעתין: **מגילה מגילה ניפנפ**. כשלחמרה פרשה למשה סיני בחלב ולבסוף מ' שנה כשנגמרו כל הפרשיות חיכבן בגבולין ותפרן: **תפומה ניפנפ**. לל בשבשה עד סוף מ' לחחר שנחמרו כל הפרשיות כולן והחמרות לו בשנה לחשובה ובניה היו שדומות לו על פה עד שכחבן: **נפי שלין כוחבין**. ותפי' למ"ד מגילה מגילה ניחנה כיון דלחיבך לידבק: **אף פיו**. הילני המלכה במסכת יומה (ד' נ.): **פרשה פומה**. לכחוב משם פרשיות לשומות שבחות **נחליף כ"ם**. לשומר לחני החיבות: **כשהוא כוחב**. כהן שכוחב פרשה שומה: **כמה שכחוב**. לפי שסימים היה מבין ושוחב: **אם שכב**. לשומר היה כחוב: **כסירוגין**. מחילת המקרא היה כחוב חיבה שלימה ולבסוף לחני חיבות: **עד ויהי ביום השמיני**. שהוח גמר לוזי הקרבנות: **או אמרתי**. כך חמר דוד או לחמרתי כשהערערו עלי שחול ושוקב לפוסלני מלבח בקבל והועד בניס המלרש עמוני ולח עמונית כדלמרינן ביבמות (דף עז.): **הנס נאמי**. שכשיו בחני בללל: **כחוב עלי**. מלו ניחנה החורה הוזכרתי בה "ולח שמי בעוחיך" (ברחשית יט) בזכות דוד "המללות" וכחיב החם (תהלים פט) "מלחתי דוד עבדי" למלח מגילה ליקרי מקום דמחחילה נכחבה מגילת ברחשית והדר מגילת נח והדר מגילת לברהם והייט דקחמר במגילת לברהם כחוב עלי: **תפומה**. גמורה ומסויימה ולמימה: **ס"ג לכדרכי לוי**. ליקרחי מגילה חוקן ח' פרשיות שלוקרבן ליום נחמרו ונכחבו ונמסרו בו ביום ונכחבו כל לחת בפני עלמה לפי שמובדלות ולחוקות זו מזו שלכך קרי לשחר נמי מגילה משום דבשחר והשלימה הולרך לכחוב מברחשית עד פרשת בהעלוחך לבד ולילה פרשת בהעלוחך כשר ולכך מפרשת שילוח עמלקי וכן כולם: **פרשת בהעלוחך**. חמור של בהעלוחך כהעלוחם בה לל יומת, לל יקח משה בן לל יגף ומפני שבו ביום נזוקק לעבודה הולרכה קדושתן להודיעם: **פרשת נזיר**. קח (נז) לח הלויס דבהעלוחך שבה הלכות נזיר, ו"ל ואל הלויס תדבר, ולחיו כן כי מה ענייגה לזה בקמת המשכן מעבר לשמן לל נהגה עד סוף חמשים ולרבעה שנה *ועוד "פרשת מעבר" מיקרי: **פרשת נזיר**. הולרכה לבו ביום שמקקו לשיר: **פרשת עמלקי**. ויהי לאשים וגו' משום הלכות הפסח ומשכן הוקם בחחד בניסן והוזכרה לסס פרשת שילוח טמחים וישלחו מן המחנה שבו ביום הוקבעו שלש מחנות שכינה ומחנה לויה ומחנה ישרחל והוזקקו להשתלח ומחוך כך הוזקקו טמחים ליטמל הוזיל ולריכין שילוח ולל יוכלו ליכנס למשכן היחך יעבו פסחיהם ולנרבי לוי יכולים היו ליטהר עד ט"ו ולל נזקקו לפסח שני חלח ל"ג לל יטהרו: **ופרשת שילוח טמחים**. ויטלחו מן המחנה שבחותו היום הוקבעו המחנות וכשנגלים הפרוכת בכל סילוק מסעות הותרו זבין ומלוערים ליכנס לשם* : **ופרשת לחרי מות**. לע"פ שהיה של יום הכפורים בו ביום נחמרה כדכחיב לחרי מות ומפני שמתו בני חהרן בשביל ביחה שלח לעורך נמרה לפניה לחהרן לל יבח בכל עת: **ופרשת**

אם שכב חס לל שכב. חס שכב לח כחיב כלל חלח חס לל שכב כחיב חלח דבחר הכי כחיב וחת כי שניס: **תורה** חמומה ניחנה. חימה דכחיב (שמות כד) ויקח ספר הברים ויקרל בחוני הנעם ופרש"י בפי' חומש הסיינו מברחשים ועד כחן ונרחה לפרש דלח קחמר חמומה ניחנה שלח שנכחבה עד שנכחב כל הספר כולו חלח שעל הסדר נכחבה דיש פרשיות שנחמרו חחילה לפני חומס הכחובים לפניהם ולח נכחבה עד שנחמר לו חומה שנכחבה לפניה וכוחב זחת לחחריה ועל זה מייתי מדרבי לוי שחומס לל נחמרו לו בסדר והיה יכול להוכיח זה מכמה מקלומות לחין מוקדם ומחוחר בחורה חלח הוחיל ומסכת דרבי לוי מייתי לה ור"ח גריס ח"ר לוי מילחל בחני נפסח: **פרשת** עמלקי. פי' בקונטרס ויטי לחמיס וקשה לפיכוכו לחמר בפ"ק דפסחים (דף ו.) שוחלים בהלכות פסח קודם הפסח ל' יום שהרי נזיה עומד בפסח לחמון ומזכיר על פסח שני ולפ"ז ליכל חדם חלי כיון שנחמר בהחם חדם ניסן ועוד דלח יכלן לרבי יוסי הגלילי לחמר *טעלי לחכוו של יוסף היו ולרבי ילחק דלחמר למח מלוה עכוכוחו ולל קבישי שלהם בעריב פסח וגרלה דפרשת עמלקי היינו הלריך לעומחת מקדש וקדשיו*:

(וע"ע חוס' פסחים ו ד"ה שנחמר)

(פרשה מ"ד)

ופרשת לחרי מות. בברחשית רבה* ליכל פלוגחת גבי לחר הדברים הללה היה דבר ה' לל לחברם (ברחשית טו) דליכל נמ"ד לחר כמוך ולחרי מופלג וליכל נמ"ד לליבל, ובקשה "מלחרי מות" דבו ביום היה ובמה נחמר לחר כל הפרשיות לכך חמיב מופלג:

חתמוני

אם שכב חס לל שכב. חס שכב לח כחיב כלל חלח חס לל שכב כחיב חלח דבחר הכי כחיב וחת כי שניס: **תורה** חמומה ניחנה. חימה דכחיב (שמות כד) ויקח ספר הברים ויקרל בחוני הנעם ופרש"י בפי' חומש הסיינו מברחשים ועד כחן ונרחה לפרש דלח קחמר חמומה ניחנה שלח שנכחבה עד שנכחב כל הספר כולו חלח שעל הסדר נכחבה דיש פרשיות שנחמרו חחילה לפני חומס הכחובים לפניהם ולח נכחבה עד שנחמר לו חומה שנכחבה לפניה וכוחב זחת לחחריה ועל זה מייתי מדרבי לוי שחומס לל נחמרו לו בסדר והיה יכול להוכיח זה מכמה מקלומות לחין מוקדם ומחוחר בחורה חלח הוחיל ומסכת דרבי לוי מייתי לה ור"ח גריס ח"ר לוי מילחל בחני נפסח: **פרשת** עמלקי. פי' בקונטרס ויטי לחמיס וקשה לפיכוכו לחמר בפ"ק דפסחים (דף ו.) שוחלים בהלכות פסח קודם הפסח ל' יום שהרי נזיה עומד בפסח לחמון ומזכיר על פסח שני ולפ"ז ליכל חדם חלי כיון שנחמר בהחם חדם ניסן ועוד דלח יכלן לרבי יוסי הגלילי לחמר *טעלי לחכוו של יוסף היו ולרבי ילחק דלחמר למח מלוה עכוכוחו ולל קבישי שלהם בעריב פסח וגרלה דפרשת עמלקי היינו הלריך לעומחת מקדש וקדשיו*:

(וע"ע חוס' פסחים ו ד"ה שנחמר)

(פרשה מ"ד)

מי קורין? לָא, הָוָה בֵּירֵיהּ אִתָּא וְשַׁיְילֵיהּ לְרַבִּי יִצְחָק נַפְחָא א"ל "אַבְרֵיהֶן קוֹרִין ת"ח הַמְמוּנִין פַּרְנָסִים עַל הַצִּבּוּר וְאַחֲרֵיהֶן ת"ח הָרְאוּיִין לְמִנּוֹתָם פַּרְנָסִים עַל הַצִּיבּוּר, וְאַחֲרֵיהֶן בְּנֵי ת"ח שֶׁאֲבוֹתֵיהֶן מְמוּנִים פַּרְנָסִים עַל הַצִּבּוּר וְאַחֲרֵיהֶן רִאשֵׁי כְּנֵסִיּוֹת וְכָל אָדָם שֶׁשָּׁלְחוּ לֵיהּ בְּנֵי גְלִילָא לְרַב חֶלְבּוֹ מַהוּ לִקְרוֹת בְּחוֹמְשִׁים בְּהַכְנ"ג בְּצִיבּוּר? לָא, הָוָה בֵּירֵיהּ אִתָּא שַׁיְילֵיהּ לְרַבִּי יִצְחָק נַפְחָא לֵיהּ מִדְּרַבִּי יוֹחָנָן בְּרַבִּי יוֹסֵי מִדְּרַבִּי לְוִי בְּרַבִּי חֲנִינָא מִדְּרַבִּי חֲנִינָא בְּרַבִּי אַבָּהוּ מִדְּרַבִּי אַבָּהוּ

אתמודי קל ממה. במלרש (שמות רבה פ' מצא) למרינן כמו זר נחשבו שעובדי כוכבים כתבו לת התורה ואם היה נכתב הכל ליכרלל היו עובדי כוכבים הכל כותבין ולהכי קאמר רחמנא לכתוב לו רובי תורה והלא מה שכתבתי להם כמו זר נחשבו שהעתיקו זריס ובקונטרס פירש בענין אחר:

שיפורא. לפי מה שפי' בקונט' שהוקטין בע"ם קשה דבסוף פ' במה מדליקין (שבת דף לה:) משמע דמן הכנסת היה מניחו ברחם הגג ועוד דרב יהודה היה בפומבדיתא ורבא בממחוז אלא ברחה כלשון אחר שפירש שופר שבו טוקעין בדבה להלמידים:

אלא משום חשד. פירש ר"ח שלא יאמרו מפני החשד שמוכרים לחומו לגנוב פת של עירוב אין מניחים לחומו אם אינו בקי ליכל חשדת שיודעין שמניחים אלל בקי מחיבת לחלק לתלמידים:

במיזל טולי עלמא לא פליגי. לפיטו נהר קטן שמימיו פוסקין כל הרוחה לדלות ילה כיון שמושך הנהר כפשטו:

והשתא אלא לאיתמר כו'. ליה הא דאמר בפ' יש בכור (בכורות דף מט:) הלכתא כשמואל בדיני וכרב בלישורי ר"ע הכא מסתבר טעמא דרב אע"ג דתקיון מתניתין לליבא:

כבי תרי עבדת לי. והוא סבר כיון דאמר כל דאלים גבר יכול להעבירם עליהם ולא דמי דמה נפשך מילטי לא שמו ואטילתי ואתתי:

לא טעמיכו להודיע אלא על פיו עשה ושמח מכרס דאין כאן גזל אלא מפני דרכי שלום בעלמא:

סליקן נפשייכו מכבא. פי' ר"ח דלעילאי אמר שאין יכול למחות בהן משום דכל דאלים גבר וקלת משמע כן שהרי להן היה מדבר ומ"מ גרלה כפירוש הקונטרס לבבי מכמך היה מדבר שיסתמו לת מסיבתם ולא דמי לדרב ושמואל כלל:

מצודות חיות ועופות כו'. ולא דמי למרתיקין מצודות הלא מן הדג דפרק לא יחפור (ב"ב דף כח:) דהתם חומכתו בכך ומן הדין הוא שירחיק משם דת"ל לא פסקה לחיותי אלא הכא דאין חומכתו בכך לא הוי גזל אלא מפני דרכי שלום:

ופרשת שתויי יין ופרשת נרות ופרשת פרה אדומה אע"ג אלעזר °תורה רוב בכתב ומיעוט על פה שנא' °אכתוב לו רובי תורתי כמו זר נחשבו ור' יוחנן אמר רוב על פה ומיעוט בכתב שנא' °כי על פי הדברים האלה ואת נמי הכתיב °אכתוב לו רובי תורתי ההוא אחמודי קא מתמה: אכתוב לו רובי תורתי הלא כמו זר נחשבו ואת נמי הכתיב °כי על פי הדברים האלה? ההוא משום דתקיפי למיגמרינהו, *דרש רבי יהודה בר נחמני מתורגמניה דרבי שמעון בן לקישבתיב °כתוב לך את הדברים האלה וכתיב °כי ע"פ הדברים האלה" הא כיצד: דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרן על פה דברים שבעל פה אי אתה רשאי לאומרן בכתב, רבי רבי ישמעאל תנא אלה אתה כותב ואי אתה כותב הלכות א"ר יוחנן לא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא בשביל דברים שבעל פה שנאמר °כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל": מערבין בבית ישן מפני דרכי שלום: מאי מעמא אילימא משום כבוד והא הוא שיפורא דחזה מעיקרא בי רב יהודה ולבסוף בי רבה ולבסוף בי רב יוסף ולבסוף בי אביי ולבסוף בי רבא אלא משום חשדא: בור שהוא קרוב לאמה וכו': איתמר בני נהרא רב אמר תתאי שתו מיא ברישא ושמואל אמר עילאי שתו מיא ברישא, בר"ש כולי עלמא לא פליגי כי פליגי במיסכר ואשקויי: שמואל אמר עילאי שתו מיא ברישא דאמרי "אנן מקרבינן טפי ורב אמר תתאי שתו מיא ברישא דאמרי "נהרא כפשמיה ליזיל" תנן בור הקרוב לאמה מתמלא ראשון מפני דרכי שלום, תרגמה שמואל אליבא דרב באמה המתהלכת ע"פ בור, אי הכי מאי למימרא? מהו דתימא מצי אמרי ליה "סכר מיסכר ואשקי להינדוא" קמ"ל, אמר רב הונא בר תחליפא "השתא דלא איתמר הלכתא לא כמר ולא כמר *כל דאלים גבר. רב שימי בר אשי אתא לקמיה דאבא אמר ליה לותבן מר בעידנא, אמר ליה אית לי עידנא לדידי, ולותבן מר בלילא, א"ל אית לי מיא לאשקויי, א"ל אנא משקינא ליה למר מיא ביממא ולותבן מר בלילא, א"ל לחיי, אזל לעילאי אמר להו תתאי שתו מיא ברישא" אזל לתתאי אמר להו "עילאי שתו מיא ברישא" אדהכי סבר מיסכר ואשקי, כי אתא לקמיה דאביי אמר ליה "כבי תרי עבדת לי", ולא מעמינהו אביי לפירי דההיא שתא; הנהו בני בי חרמך דאזול כרו ברישא *דשנוותא ואהדרוה ושדיוה בשילהי נהרא אתו עילאי לקמיה דאבא אמרו ליה "קא מתקיל לנהרין" אמר להו כרו בהדייהו טפי פורתא, אמרו ליה קא יבשי פירין, אמר להו זילו סליקו נפשייכו *מהתם מצודות חיה ועופות ודגי יש בהן וכו': באוזלי ואודרי כולי

מר בעידנא. ויסיבני תדוני ללמוד בעת קבוע: **לדידי**: לגירסת: **תתאי שתו ברישא**. ולין תתם רשלין לסוכרו: **כבי תרי**. רב ושמואל: **חרמך**. שם העיר: **שנוותא**. שם נהר: **כרו ברישא דשנוותא ומסדרוה בשלהי נהרא**. לרו שלטו בעלי העלין של נהר והסיבו מקלתן סביב פדותיהן ובסוף פדותיהן הסיבוהו עד שחזר ונפל לתוך נהר (כזה): **קא מתקיל לנהרין**. נהר שלטו נתקל מפני שהסיבוהו ולין ממשך מהר ולפני המים דרך *פדותיהן שכן דרך נהר המיסב לין מימיו קלין לנרון מפני העתקומית: **בבו בפדייסו עפי פורתא**. העמיקו המים שלנלכם נרחק שיעמדו המים במרולה: **קא יבשי פירין**. שם נעמיק יבשו חריליו שלטו כשלח יחלכו חריליכם ויהיו המים לנלכם ויעמיקו המים ויהדל הלחלוחים ולא יבשו פירין שים לו: **פירין**. כמו *פירלא דכורי (כתובות דף עט.): **אמר לפו**. מבי דרכי שלום דלא ליתו לאינצויי תקנו הכמים שיהיה בין כ"ע

דאלים גבר: מצודות חיות ועופות ודגים יש בהם גזל מפני דרכי שלום פי' מרארוייתא עד דלא אתי לידיה לא קנייה הילכך כל הקודם וכה ואע"פ שהוא בתוך מצודתו אבל מפני דרכי שלום דלא ליתו לאינצויי תקנו הכמים שיהיה בין

קיג א מיי' פ"ג מהל' שכנים הל"י סוס"ע מ"מ סי' קע סעי' ב וכפ"ם קלם: קיד ב מיי' פ"ל מהל' זכייה ומתנה הל"ג סמג עשין עב סוס"ע מ"מ סי' שמ סעי' ד נמב"ם:

גליון/מהנה מה' בחג' תלוי רוח החנוכה סי' בדברות טעין לפה נאמן ד"ה אלא נאמרו ל"ת לפה

תוס' ד"ה

כתבו הבדייתות ורבינא ורב אשי כתבו התלמוד וכן כל חכמי הדורות כותבין פירושיהן: ומערבין בבית ישן וכו' פי' בני החצר שהיו מערבין ביניהן והיו רגילין לתת עירובן בבית אחד אל ישנו ויתנוהו בבית אחרים אלא בבית ישן שהורגלו לשומו. ופפרש בנמ' משום חשרא שבני אדם הנכנסים שם באותו הצר ואין רואין עירובן בבית הרגיל להן וחשדום שהן מסלקים בחצר בלא עירוב ואתי לאינצויי בהדייהו: בור הקרוב לאמה וכו'. פי' אמת המים המביאה מים מן הנהר לשדות והיו עושין בורות שאם תיבש האמה יסלאו מן הבור וישקו השדות והקנו חכמים שישלאו הבורות מצות הדיוט חביות מהר מפני הטיט? ואפ"כ יסלאו התחתונות מפני דרכי שלום שלא יעשו מריבה: איתמר בני נהרא רב אמר תתאי שתו מיא ברישא ושמואל אמר עילאי שתו מיא ברישא פי' שדות העומדות על שפת הנהר ומסתפקין ממימיו רב סבר התחתונים ישקו תחילה ושמואל סבר העליונים ישקו תחילה בפיטול כ"ע לא פליגי פי' אם אינן סוכרים את הנהר אלא הנהר הולך כשהוא והן דולין ומשקין והנהר מושך כדרכו כ"ע לא פליגי שכל הרוצה לדלות ידלה כי פליגי במיסכר ואשקויי פי' שאין מי הנהר מספיקין לכולן אם יניחהו ללכת כדרכו ורוצים העליונים לסוכרו שלא ירדו המים למטה ולהמשיך מי הנהר על ידי נגרים קטנים להוך שדותיהן והתחתונים מעכבין עליהם לומר אל תסכרהו עד שנשקה אנחנו תחילה שמואל אמר [עילאי] שתו מיא ברישא דאמרי אנן קדמי' מפי ורב אמר התאי שתו מיא דאמרי נהרא כפשמי' ליזיל. תנן בור הקרוב לאמה מתמלא ראשון מפני דרכי שלום ק' לרב תרגמה שמואל אליבא דרב באמה המהלכת ע"ם בורו מים שמתמלא מאליו בדרך הילוכו ואין צריך לסבור הנהר א"ה כי מאי למימרא פשימא ס"ד מצי אמרי ליה מיסכר ואשקי בהנרויא קס"ל *פי' הייתי אומר שיאמרו לו התחתונים הסכיר פי ברך ופלא טן הנהר כמונו כפי מה שיעלה לך במולך: אמר רב תחליפא השתא דלא איתמר הלכתא לא כרב ולא כשמואל כל

גליון/מהנה אין לחביר מקום הדיוות חביות מהר מפני? ואפ"כ יסלאו התחתונות שם ב שדות העליונות הקרובות למוצא המים מפני דרכי שלום שלא יעשו מריבה

גליון/מהנה מה' רב ושמואל בדגן פ"ק שבועות דף ג' ע"ב סנהדרין דף ו' ע"ב ורש"י ד"ה מפני ורא"ש פ' מרובה סי' ג' ורמב"ם פ"ה מהל' נזקי ממון

גליון/מהנה מה' רב ושמואל בדגן פ"ק שבועות דף ג' ע"ב סנהדרין דף ו' ע"ב ורש"י ד"ה מפני ורא"ש פ' מרובה סי' ג' ורמב"ם פ"ה מהל' נזקי ממון

גליון/מהנה מה' בדברות טעין לפה נאמן ד"ה אלא נאמרו ל"ת לפה

כ"ע לא פליגי . דכיון דיש להס תוך קמה עו כליו והוי גזל גמור : **נמי** . מכה חי"ס בעו"ז : **קוקרי** . שהר מלוחות ומכוסלים שמחמיס חוט לתוך בשרו ותורזין בו מחמיס על פני כולה : **מדבריפס** . תלי' לר' יוסי לתו גזל דאורייתא הוא : **נפקא מינה** . **מהר' יוסי** : **לפוניפון בדייניס** . **לרבנן** לא נפיק תורה אור בדייניס,ומיהו לר' יוסי גזל מעליא לא הוי ליפסל לעדות ועבור עליו בלאו : **אם ליקח ונתן ביד** . על גבי קרקע ביד הוחיל ומתו לידיה, גזל גמור הוא : **לופיי** . מקלות : רבי יהושע מן הוצל הוה : **מאסרוני דר' יהושע לאסא** . לפיכך אתה בקי בדיניו לפי שהוא דורש לרבים ומורישן : **עם מפי ישראל** . לא בקבורי ישראל אלא מתעסקין בהס אם מלאום הרוגים עם ישראל : **מתני' על מצוחיים** . למחר פירות שביעית ולהלניעם מן הביעור ולילך : **לא תכור ולא תעמון עמה** . לסיימה מפני שאסור לסייע בידים ידי עוברי עבירה בשעת העבירה : **וכורכם ומוחמם כו'** . בגמרא פריך למאי הני חסורה על המעשרות : דזמן שהיא טומאה כו' לא גרסיון וכבריימא גרסיון לה בגמ': **אבל מעשרות אם הימים לא מגע** . לפי שמגלגלה הוצבלה להלה וקה מיומחה מחמת כלים טמחים וזו מסייעתה לגלגל ואסור לגרום טומאה לחלה : **וכולן לא ממרו** . שהחיזו להטחילם כלים ולסייעם בלא שעת עבירה עלמה אלא מפני דרכי שלום : **ומחזיקין ידי נכרים** . הכא מזמע מסיעין ממס : **ושולחין בשלומם** . כל הימים ואע"פ שמעיל על הגכרי אם הימים שהשלום שלו של הקב"ה : **גמ' מפי שנא ריבה** . דקחני לא תבור שמסייעים ידי שוברי עבירה בשביעית : **ומפי שנא סיפא** . דקחני וכורכם ומוחמם והלה שמסייעים ידי עוברי עבירה עמה : **רוב עמי הארץ מעשרין הן** . הלכך חשבת דרבנן בעלמא היא ומפני דרכי שלום מוחר לסייעו אבל **אסור** לסייעו על השביעית מזמוק לעשר קלמר ועם החרן דל"מ הוא שאסור לאכול פירות בטומאה וכך טומאה וטהרה דמולין=דרבנן היא דחורה לא להטיל בטהרה ללא חרומה וקדשים בלבד **לאו** איסורא לאורייתא היא ומפני דרכי שלום מוחר לסייעו : **ופא מדקתני סיפא כו'** . ס"ל להלי דפריך לעיל דמשמטיל את המים אסור מפני דהוכשרו עכשיו הוא, ועד עכשיו לא הוכשרו : **מכלל דריפא לאו בטומאה ועסרה** . פיהס שום מדמד עבירה דטומאה דהא לא הוכשרו, ולי בנחמן על המעשרות קמיירי למאי קתני יכולן לא למרו ללא מפני דרכי שלום": **ריפא ופיפא בטומאה ועסרה** . ובפירות מוכשרין וריפא כל זמן שלא גילגלה חיפה ללא טומאה מולין דרבנן ולא גזור בה משום מסייע במקום דרכי שלום ובלבד שלא תאכל : **ופיפא בטומאה חלה** . לחורייתא שחמור לטומאה ביד דכתיב (במדבר יח) לת משמרת תרומתי עביד לה שימור : טוחנין

חיסור דמחי ליכא ואסור לסייעם ואכיי בפ"ק דשבת (דף יג.) גבי לת יאכל זב פרוס עם זב ע"ה מיחם טפי שמא יאכילנו דברים שחינן מחוקנים ללע"ג דרוב מעשרין ורבא לת חייש : **איזהן** ע"ה כל שחיטו אוכל כו' . בע"ז בחוספחא (פ"נ) מיבעיא לענין שמוחים לע"ה בעות מביריס גדולות ופוסקין עמו שלא מעשה על גבי טבלות ורבב"ג אומר ליט לריך לפסוק וקבני בחריס ליזהו ע"ה כל שחיטו אוכל מוליו בטהרה דברי ר"מ דכיון דמעשר לין לו להחמיר עליו שלא להשיאו בה מבר ואכמ"ס ברי לפיליו ליט מעשר ומנהגו מחמיו דברי מבדוק ואם מחמר בפרק היה טועל (סוטה דף כב.) קחמר ר"מ חיזהו ע"ה כל שחיטו קורת ק"ס ערבים ומעמרים בברוחיהם ומכ"ח כל שחיטו מכית מפילין בן עוזי שלא לומר כל שחין לו ליליס ונרלה דהסס ללי לפרושי חיזהו ע"ה שחין מוזמין עליו כלחמריכן בפרק שלשה שחלקו (נדרים דף מז:) ומחין מכריזין על מבדהו כלחמריכן בפ' חלו עובדין (פסחים דף מט:) : **רישא** טומחה חוץ וסיפא טומחה חלה. ואם חחמר משום חלה ליפסרו משום בדיכה הסס עם עובד כוכבים עם ישרחל בתרומה חע"ג דעד שיבד לבור לו יקפה לח עממה בטומאה חע"ג דשרי הסס עם עובד כוכבים עם ישרחל לחסור משום טבילה בתרומה חע"ג דעד שיבד לבור לו יקפה לח עממה מלחכתו .

ליקח יוסחן ביד ה"ז גזל גמור . נרלה לחלטריך לחסמוטעין בחלמן בידו ומפילו חע"פ שלח נחעבטו בידו ולח לחכו כהן חלח להפילם : **שדי** לופיי מדקחני לופיי מקלות וקשה דרב כהנא היכי הוה מקיט ומיכל ומי לח הוה חייש לדרכי שלום ונרלה כרבינו חננחל שפירש לופיי חריות של דקל הוה שדי מן הדקל ונתרי חמרי ורב כהנא היכי סבור שלח היה חושש מן הפירות חלח מן החריות וחמר לו לח בידיעי שדיתינהו וגזל גמי ליכא :

משאלת חשה לחברתה כו' . בסיפא מפרש דקחני מפני דרכי שלום וקשה לר"ח ותיפוק ליה דהוה ערי מקום דליכא למיחלי בחבואה של היחר כדחסכחן במסכת שביעית בפ"ב (מ"ח) ב"ח לומרים לח יחמור לו פרה החורסת בשביעית וב"ה מחירין מפני ליכול לעיסתה עוד חבן חחם (נז"ם מ"ו) חלו כליס שלין החומן רשחי למוכרס בשביעית מחריבה ולכי הטול כו' זה הכלל כל שמלחכתו מיוחדת לעבירה לחסור לליכול ולהיתר מוכר ולילכת למיחר דהחם נמי לח ערי חלח מפני דרכי שלום ועוד דקח דייק בפ"ק דמסכת ע"ז (דף טו:) מילה מבית הלל דערי למכור פרה לעובד כוכבים ולחיכו דחיכא לחיטה זבחה ולפילו שייך דרכי שלום במוכר ליערחל מפוס דעלמה כחומדו כפלילו רולה למכור לו במוכר לעובד כוכבים לח שייך כלל דרכי שלום ועוד דעל כרחך חחם נלו מפוס דרכי שלום הוח מלחת מפי להו הכח ולחיכו ר"ח דהכח בידוע שלין לה חלח פירות שביעית שלכך לח נלו מפוס דרכי שלום . **גמ' מאי שנא** רישא דלח חיכא חיסור חלח מדרבנן וסיפא חיכא חיסור חורה דחסרת עמה אבל משחטיל את המים לא חגע עמה לפי שאין מחזיקין ידי עוברי עבירה, וכולן לא אמרו אלא מפני דרכי שלום. **ומחזיקין ידי נכרים בשביעית אבל לא ידי ישראל, ושואלין בשלומן מפני דרכי שלום : גמ' מאי שנא רישא דלא קתני סיפא? אמר אביי *לך עמי הארץ מעשרין הן ורבא אמר הכא בעם הארץ דר"מ וטומאה וטהרה דרבנן דתניא *איזהו ע"ה כל שאינו אוכל חוליו בטהרה דברי ר"מ, וחב"א כל שאינו מעשר פירותיו והא מדקתני סיפא משחטיל את המים לא חגע עמה מכלל דרישא לאו בטומאה וטהרה ועקימן? רישא, וסיפא בטומאה וטהרה ורישא בטומאת חולין וסיפא בטומאת חלה ורמינהו** טוחנין

כמו במוכר וח"ת לפירוש ר"ח מאי פריך בגמ' מ"ם ריפא ומ"ם סיפא כיון דבודאי בפירות שביעית חייבי ו"ל דקסבר הס"ם לחחמור רבנן בחבואת החשודים כלילו הוא בודאי וכל דלוקימנן לחחוקה : **ריחים** ותנו . ובחמת עם החרן לח חגע חטר ורימים מטום דחגע בפה וכברה והוא הדין ריחים וחטר דיגיד עליו ריעו ת"ע מטום דחטר ליכ להמלילו דמיטמא וטעון שבירה ואיידי דלח חגע חטר לח חגע ריחים לכל בחשודה לחבואת מטמא דלח חשודה לטומאה ומילו קשה דבפרק עד כמה (בכורות דף ג.) חגן החטוד על זה ועל זה פירוש לחבואת ומעשרות חשוד על הטהרות ומפ"ה חסס בטומאת פירות לכל לטומאת הגוף לח חשוד : **רבא** חמר בע"ה כו' . לבני מיקל טפי לסייע במעשר מבטומאה וטהרה דרבנן כדמוכח בסמוך ורבח ליפכח ורבח נמי לית ליה רוב עם החרן מעשרין הן והקילו דחמאי בפרק חע"פ (כחובות דף ו:) ובפרק במה מדליקין (שבת דף כג.) לכל סבר הכח חע"ג דרוב עם החרן מעשרין הן מ"מ חיכא מחוקנים חע"ג דרוב מעשרין ורבח לת חיים : **איזהן** ע"ה כל שחיטו אוכל כו' . בע"ז בחוספחא (פ"נ) מיבעיא לענין שמוחים לע"ה בעות מביריס גדולות ופוסקין עמו שלא מעשה על גבי טבלות ורבב"ג אומר ליט לריך לפסוק וקבני בחריס ליזהו ע"ה כל שחיטו אוכל מוליו בטהרה דברי ר"מ דכיון דמעשר לין לו להחמיר עליו שלא להשיאו בה מבר ואכמ"ס ברי לפיליו ליט מעשר ומנהגו מחמיו דברי מבדוק ואם מחמר בפרק היה טועל (סוטה דף כב.) קחמר ר"מ חיזהו ע"ה כל שחיטו קורת ק"ס ערבים ומעמרים בברוחיהם ומכ"ח כל שחיטו מכית מפילין בן עוזי שלא לומר כל שחין לו ליליס ונרלה דהסס ללי לפרושי חיזהו ע"ה שחין מוזמין עליו כלחמריכן בפרק שלשה שחלקו (נדרים דף מז:) ומחין מכריזין על מבדהו כלחמריכן בפ' חלו עובדין (פסחים דף מט:) : **רישא** טומחה חוץ וסיפא טומחה חלה. ואם חחמר משום חלה ליפסרו משום בדיכה הסס עם עובד כוכבים עם ישרחל בתרומה חע"ג דעד שיבד לבור לו יקפה לח עממה מלחכתו .

שבושת מת. ס"מ יב.

* ר"ת גורס על מחטה בפ' [תוספתא פ"ג ע"ס]
** [ע' תוס' ע"ז דף כ. ד"ה ר"ח]
*** [תוספתא פ"ב ה"ב]

תוספות רי"ד

בהן גזל וקנאתם בעל המצורה ור' יוסי איסר גזל גמור יש בהן ואוזלי ואוהרי כ"ע, לא פליגי כי פליגי בלוחי וקוקרי. פי' אוזלי ואוהרי הן מצוחות שיש להן חוך ולהלכן מודה ת"ק דקנה כליו שכל שבכליו של אדם קנוי לו וגזל גמור הוא אבל לוחי וקוקרי הם מצורות שאין להן חוך שאין לומר שם כליו קנה : מצית חרש שוטה וקטן וכו' . פי' מדאוריימא אע"פ שהנביהו המציאה אין בהן דעת לקנות וכל הקודם ושורף מידם זכה אבל מפני דרכי שלום דלא ליהו לאינשוי עם קרוביהם אסרו חכמים שיהא גזל בידו . ר' יוסי אומר גזל גמור אסר רב חסדא גזל גמור מדבריהם פי' מדאוריימא לא הוי גזל אלא מדבריהם למאי נפקא מינה להוציאו בדיינין [פי'] כיון דמדבריהם הוא מאי נפקא מינה לקרותו גזל גמור ואחדר להוציאו בדיינין דת"ק דקרי ליה גזל ורב לכתחלה אשאור ליקח מהן אבל אם עבר ולקח ותובעו בדין אין כח בדיינים להוציאו מידו ור' יוסי דקרי ליה גזל גמור מוציאין בדיינין מידו ואין הלכה כר' יוסי אלא כת"ק דאע"ג דאמר' ר' יוסי נסוקו עמו הני מילי בשחולק עם יחיד אבל עם רבים לא:עני המנקף וכו' . פי' עומד בראש הוית ורובם הוית והוכם הוירתים של פאה שהניח שם בעל הבית הזוירתים נוטלים לארץ מן התורה אין בהן גזל לפי שעדיין לא באו בידו אלא מפני דרכי שלום : תאנא אם לקח ונתן בידו הרי זה גזל פי' אם לקח הזוירתים בידו והשליכם לארץ והו גזל גמור שכבר קנאם בידו . אין מסחין ביד עני נוים וכו' . ת"ר מפרנסין עני עובדי כוכבים עם עני ישראל מפני דרכי שלום ומבקרים חולי עובדי כוכבים עם חולי ישראל מפני דרכי שלום ונקברין מתי עובדי כוכבים עם מתי ישראל מפני דרכי שלום . פי' מתעסקין בקבורתם לא

קטן א מיי' פ"ט מהל' גזילה הל"ב סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סי' שמ סעי' ס :
קטן ב מיי' פ"ו מהל' מתנות עניים הל"ז ומיי' פ"י מהל' מלוה ופ"י מהל' מלוה הל"ב סמג לאוין סח [טוש"ע יו"ד סי' קמ] סעי' יב וסי' רנח סכ"ח]:
קיז ג מיי' פ"ו מהל' מלוה ופ"ד מהל' מלוה הל"ב סמג לאוין סח עשין כ טוש"ע יו"ד סי' קיז סעי' ט :
דחקנו מפני כו' . כ"ע ל קיח ד מיי' וסמ"ג סח טוש"ע יו"ד סי' קיט סמג עשין קמח :
קיט ה מיי' פ"ח מהל' ממנה ווועל הל"ז סמג עשין קמח :
קכ ו מיי' פ"ח מהל' כלוחים הל"ו :
קכא ז מיי' פ"ח מהל' ממנה ווועל הל"ח סמג עשין קמח :

גליון הש"ס

בחני' ומחמת . ע' בחוספות ד' נח ע"ב חוס' ד"ה ומחמת : שם מהל לח ידי יעקב . ע' מג"ל סי' במח ס"ק ד : חוס' ד"ה ויקיע וכמ"ל . ע' כ"ב ד' נד ע"ח חד"ה חלמחת:

נוסח

עד דחאתך ההוא מסאני כרך (הפוסקים מהאחרונים בסוף פאחי נזיר נ):

נוסח

מת אחרי ובהא לפסיד הפקר ה"ג דאמר ליכא דאמר לאחר זמן לפיד לחטוף עד הגבולות

נוסח

ע"ד כנסה דאנשים החיוב כיוצא בזה. ב"ב ד"ה ל"ב . ב"מ ד"ה ואחה

מלאכתו לתרומה וי"ל דלא דמי דהכא שם מפרישים קודם גלגול לין שם חלה עליה כלל אבל התם חל שם תרומה קודם גמר מלאכתו כגון מעשר שהקדימו בשיבולין וגם לסור בחלילה קבע ומ"מ לסור הכא מסתמיל למיס אע"ג דלא מיחייבא בחלה עד שתגלגל ומיהו קאמר לתנן נמי התם בפרק ר' ישמעאל (ע"ז דף מה:) נחתום שהיה עושה בתומאה לה לעין ולא עורכים עמו ומכי עלה לא בורין עמו ובירושלמי פריך ומכי כלין בתומאה כלין בשאינו עושה ומיהו הכי שיטיל לה יפישב אלא למאי דמחמיר לענין תומאה טפי מלענין דמתי אבל לרבא דאמר אפי' בהוכסרו כיון דתומאה מיון הוא ולא אמר אלא מסתמיל למיס ור"ת מירץ דהתם העושה פירות בתומאה קתני משמע דולה בתומאה קל עביד וכן נחתום העושה בתומאה להכי החמירו משעת בלילה ובריכה אבל הכא לא לייתי אלא בחשוד בעלמא והא דפריך הכא מיין מותיין לאוכלי פירות בתומאה לוכלי לא משמע אלא הגדל בעלמא ומשוד קרי ליה בתר הכי ור"ת דבפ"ק דגדה (דף ו:) אמרינן תנן התם טולד לה ספק טומאה עד שלא גלגלה תעשה בתומאה משגלגלה תעשה בטהרה והכא אסרינן מסתמיל למיס וי"ל דשאני התם דכבר טלד לה ספק טומאה לא מייתי כל כמה דלא ליחייבה בחלה ואין הפסד לכהן דכולהו הכי לא יאכל הכהן את החלה אבל הכא בטהורה אסור מסתמיל למיס: **אמר** לגבי דכהן אסור תניא דרבא אמר מפני שהוא נותן לה ואת שהוא נוטל הימנה שמחלפת התם מוריא ואמרה בר בירב ליכול חמימא ואנא איכול קריא ואברתי לעלמא לא חיישינן *אחתיא אשת חבר מוחנת עם אשת עם הארץ בזמן שהיא טהורה ר"ש בן אלעזר אומר אף בזמן שהיא טמאה לא תטרון מפני שחברתה נותנת

וילידוש שמא מסיטו מתמו נדה. מבל להיסט עם הארץ גופיה לא חייסין וכן לקמן ובא עם הארץ וגוטל את שחיין ואין חושש משום דלא גזרו עליו חומרת יחירה כגון מסבב ומושב והיסט דלין לבור יכולין לעמוד בה וכן מוכח במסכת טהרות בפ"ו (משנה ו) דתנן הגבים שבכנסו לבית לין טמא לגלג מקום רגלי הגבים ומה הן מטמאין לוכלין ומשקין וכלי חרס הפתוחים לבל משבבות ומושבות וכלי חרס המוקפין למיד פחיל טיהורין ואם יש עמהן עובד בוכבים או אשה בבל טמא משמע בהדיא לעין עם הארץ עושה מסבב ומושב והשתא הא דתנן בגדי ע"ה מדרס לפרושים בגדי פרושים מדרס בו' ומפרש רבא בפ' שני דעולין (דף לה:) שמא יסבה עליהם אשה חבר בקלי נמי לבגדי ע"ה והא דאמר בפרק בנות בותים (נדה דף נג:) בותי שטבל ועלה ודרס על בגדי חבר הא דשקל ודרס ולא נקט וגגע לאו משום דלי לא טבל יש לו טומאת מדרס לגלג נקט ודרס משום דבעי לאיהו בגד חבר תחת לרגלו של בותי לבסי קתני התם במתני' ומטמא מסבב תחתון בעלין בבל בלישנא אלו שאפשר ליזהר ולעמוד בה גזרו בדמוכא בחומר בקודש (חגיגה דף בב.) ובפרק בנות בותים (נדה דף נג:) והבד ר' משה מפונטוי"ל היה מפרש לבקוש דבר לא עשו עם הארץ בשר ולין טומאת לגלג מטעם בגדים שמא שבבה עליהם לשאר עשה והכי הוה עשה לה המדרש לישנא אלו טומא לפי שגגע בשפתיו ולא מטעם מעיין ולין בגלאה דע"ב בפרק בנות בותים (שם דף נג:) דקתמר לי משום טומאת ע"ה הא טביל ליה ליזה לימיר הא טביל ליה בי לא טביל נמי לא מטמא בעין שהוא עדוש לעין עשה מדרס מטמא בלי (ג) חרס לאחר שפירש מן המדרס דתנן במסבת זבים (פ"ב מ"ו) ועוד גבי לדוקי לפריך התם מה הועיל ב"ג במה שקדם אלל תפוח תיפוח ליה משום לישנא דע"ה הרבה הועיל לתם בועל בדה היה בטומאת הוא ובגדיו בועלת בוקע בל זב ולי משום לישנא דע"ה בגד למודיה הוא בטומאת משום משקה דמטמא בלי מדרבנן ול"ת דמטמא הבא בטומאה לין היסט לע"ה ובתוספתא דתניא תניא שפק בשום ע"ה מדרבנן תניא ובסיטו טהורין לתולין וטמאין לתרומה ול"ל דהתם חיישינן משום שתגא אבל לתולין לא לממרם ולא להיסט והיה דגבגים שבבסו לבית מייתי נמי לתרומה: **משום** דקא בעי למימרא מחריתי. ואע"ג דלקמיית נמי מני לקשויי דקתני טוחנין ומפקידין ולא חיישינן לחיבופי מ"מ מייתי לה נמי משום דבעי למימרא מע"ה העשה בתרן ליכול חמימה. פי' בקונטרס לעובה אני מבוחת דמוריא הוראת מלוה ולטן מוריא לא מטמא בן אלא לטן הוראת היתר בשו שהיה מורה ואמרה דבר בי רב ליכול חמימה וקבירת לעובה אני מבוחת דמוריא הוראת מלוה ולטן מוריא לא מטמא בן אלא לטן הוראת היתר בשו שהיה מורה ואמרה דבר בי רב

עומדת לה ואוכלת השתא מיגנב גנבא חלופי לא מיחלפא? אמר רב יוסף התם נמי מוריא ואמרה תורא מדישה קאכיל *והעיד ר' יוסי בן המשולם משום ר' יחנן אחיו שאמר משום ר"א בן חסמא: *אין עושין חלת עם הארץ בטהרה אבל עושין עיסת חולין בטהרה ונוטל הימנה כדי חלה ומניחה בכפישה או באנחותא וכשבא ע"ה ליטול נוטל את שתיהן ואינו חושש ואין עושין תרומת זיתיו בטהרה אבל עושין זיתים חולין בטהרה ונוטל הימנה כדי תרומה ומניחה בכליו של חבר וכשבא עם הארץ ליטול נוטל את שתיהן ואינו חושש ומעמא מאי? א"ר יוחנן משום כדי חייו דגבל ומשום כדי חייו דברדב, וצריכא: דאי אשמעינן גבל משום דלא נפיש אגריה אבל ברדב דנפיש אגריה אימא לא, ואי אשמעינן ברדב משום דלא שכיח ליה אבל גבל דשכיח ליה אימא לא, צריכא. אמר מר נוטל הימנה כדי חלה ומניחה בכפישה או באנחותא וכשבא ע"ה ליטול נוטל את שתיהן ואינו חושש ולחוש דילמא נגע בה? דאמרי ליה חזי, אי נגעת בה הדרא לטיבלא, ולחוש דילמא לא איכפת ליה? השתא לתקוני קא מיכוין מיכפת לא איכפת ליה, אמר מר נוטל הימנה כדי תרומה ומניחה בכליו של חבר וכשבא ע"ה ליטול נוטל את שתיהן ואינו חושש ולחוש דילמא נגע בה-בשלמא החם אית ליה הכרא הכא מאי היכרא אית ליה? דמנח ליה בכלי גללים בכלי אבנים בכלי אדמה, א"ה מאי איריא דחבר אפי' דעם הארץ נמי, ה"נ קאמר בכלים שלך עם הארץ הראויין להשתמש בהן חבר: מחזיקין, והאמר רב דימי בר שישנא משמיה דרב "אין עודרין עם העכו"ם בשביעית ואין כופלין שלום לעובד כוכבים"? לא צריכא למימרא להו "אחזוקו" בעלמא כי הא דרב יהודה אמר להו "אחזוקו", רב ששת אמר להו "אשרתא": ואין כופלין שלום לעובד כוכבים: *רב חסדא מקדים ויהיב להו שלמא, רב כהנא א"ל שלמא למר: ושואלין בשלומן: השתא אחזוקי מחזקינן ושואלין בשלומן מיבעיא? אמר רב ייבא *לא נצרכא אלא ליום חגם דתניא לא ינעם אדם לבירתו של עובד כוכבים ביום חגו ויתן לו שלום, מצאו בשוק נותן לו בשפה רפה ובכובד ראש *רב הונא ורב חסדא הוו יתבי חליף ואזיל גניבא א"ל חד לחבריה ניקום מקמיה *דרבי אוריין הוא, אמר לו ומקמי פלוגאה ניקום? אדהכי אתא איהו לגבייהו, אמר להו "שלמא עליכו מלכי שלמא עליכו מלכי", אמרו לה "מנא לך דרבנן איקרו מלכים? אמר להו דכתיב °בי מלכים ימלוכו וגו' אמרו לה ומנא לך דכפלינן שלמא למלכי? אמר להו דאמר רבי יהודה אמר רב מנין שכופלין שלום למלך שנאמר °ורוח לבשה את עמשי ראש השלישים *וגו', אמרי היה ליטעום מר מידי? אמר להו הכי אמר *רבי יהודה אמר רב °אסור לו לאדם *שיטעום כלום עד שיתן מאכל לבהמתו שנאמר °ונתתי עשב בשדך לבהמתך "והדר "ואכלת ושבעת":

נותנת לה ואוכלת השתא מיגנב גנבא חלופי לא מיחלפא? אמר רב יוסף התם נמי מוריא ואמרה תורא מדישה קאכיל *והעיד ר' יוסי בן המשולם משום ר' יחנן אחיו שאמר משום ר"א בן חסמא: *אין עושין חלת עם הארץ בטהרה אבל עושין עיסת חולין בטהרה ונוטל הימנה כדי חלה ומניחה בכפישה או באנחותא וכשבא ע"ה ליטול נוטל את שתיהן ואינו חושש ואין עושין תרומת זיתיו בטהרה אבל עושין זיתים חולין בטהרה ונוטל הימנה כדי תרומה ומניחה בכליו של חבר וכשבא עם הארץ ליטול נוטל את שתיהן ואינו חושש ומעמא מאי? א"ר יוחנן משום כדי חייו דגבל ומשום כדי חייו דברדב, וצריכא: דאי אשמעינן גבל משום דלא נפיש אגריה אבל ברדב דנפיש אגריה אימא לא, ואי אשמעינן ברדב משום דלא שכיח ליה אבל גבל דשכיח ליה אימא לא, צריכא. אמר מר נוטל הימנה כדי חלה ומניחה בכפישה או באנחותא וכשבא ע"ה ליטול נוטל את שתיהן ואינו חושש ולחוש דילמא נגע בה? דאמרי ליה חזי, אי נגעת בה הדרא לטיבלא, ולחוש דילמא לא איכפת ליה? השתא לתקוני קא מיכוין מיכפת לא איכפת ליה, אמר מר נוטל הימנה כדי תרומה ומניחה בכליו של חבר וכשבא ע"ה ליטול נוטל את שתיהן ואינו חושש ולחוש דילמא נגע בה-בשלמא החם אית ליה הכרא הכא מאי היכרא אית ליה? דמנח ליה בכלי גללים בכלי אבנים בכלי אדמה, א"ה מאי איריא דחבר אפי' דעם הארץ נמי, ה"נ קאמר בכלים שלך עם הארץ הראויין להשתמש בהן חבר: מחזיקין, והאמר רב דימי בר שישנא משמיה דרב "אין עודרין עם העכו"ם בשביעית ואין כופלין שלום לעובד כוכבים"? לא צריכא למימרא להו "אחזוקו" בעלמא כי הא דרב יהודה אמר להו "אחזוקו", רב ששת אמר להו "אשרתא": ואין כופלין שלום לעובד כוכבים: *רב חסדא מקדים ויהיב להו שלמא, רב כהנא א"ל שלמא למר: ושואלין בשלומן: השתא אחזוקי מחזקינן ושואלין בשלומן מיבעיא? אמר רב ייבא *לא נצרכא אלא ליום חגם דתניא לא ינעם אדם לבירתו של עובד כוכבים ביום חגו ויתן לו שלום, מצאו בשוק נותן לו בשפה רפה ובכובד ראש *רב הונא ורב חסדא הוו יתבי חליף ואזיל גניבא א"ל חד לחבריה ניקום מקמיה *דרבי אוריין הוא, אמר לו ומקמי פלוגאה ניקום? אדהכי אתא איהו לגבייהו, אמר להו "שלמא עליכו מלכי שלמא עליכו מלכי", אמרו לה "מנא לך דרבנן איקרו מלכים? אמר להו דכתיב °בי מלכים ימלוכו וגו' אמרו לה ומנא לך דכפלינן שלמא למלכי? אמר להו דאמר רבי יהודה אמר רב מנין שכופלין שלום למלך שנאמר °ורוח לבשה את עמשי ראש השלישים *וגו', אמרי היה ליטעום מר מידי? אמר להו הכי אמר *רבי יהודה אמר רב °אסור לו לאדם *שיטעום כלום עד שיתן מאכל לבהמתו שנאמר °ונתתי עשב בשדך לבהמתך "והדר "ואכלת ושבעת":

ומניחה בכליו של חבר. גרסינן בגמרא לעיל נקע כפישה ואנחותא לפי שהן פשוטי כלי עץ ולא חזו לזיתים: **אין** עודרין עם העכו"ם בשביעית. והא דקתני בפרק זה הבונה (סנהדרין דף כו.) גבי כהן ומורם בורר (סנהדרין דף כו.) גבי כהן ומורם יכול לומר לו תגיסטון תני בתוכה לא כמו שפי' בקונטרס שכיר לנכרי להא מצמע הכא דאסור ולא מסתבר לחלק בין חגם לכבשך אלא מפר"ח לגיסטון בקרקע שמקבלים מן המלך לפרוע כך וכך תבואה בשנה כדאמר התם לעיל מינה רבי יהלי מכריז פוקו וזרעו תרגוגא בשביעית ושמא שכנת נפשות היכא דלא יפרעו מם למלך אי נמי קסבר יש קנין לנכרי בארץ להפקיע מצביעית אי נמי בשביעית בזמן שהוא בידו אבל לא בזמן שהוא בידי ישראל כדאמרינן בפרק קמא דגיטין (דף ח.) גבי שדה שהלוה לנכרי ונטלה מידו בזמן שביעית ואין ישראל עובד בה אלא נכרי אחר ישראל מוכר פירות שביעית לנכרי זה ונכרי זה לנכרי אחר ישראל לוקח מן הנכרי השני ואוכלן בקדושת שביעית ואין לנכרי השני לעשות בהן מה שירצה אלא לאכלן בקדושת שביעית ולהשקותן ולהאכילן לבהמתו ולחיתו ולעופותיו ולהסיקן תחת הקדרה ולהדליק בהן את הנר ואין לו לישראל ליהנות מהן הנאה שאינה מן המובחר כגון לשתות יין בשביעית בכוס של זכוכית אבל לשתות יין בכוס של כסף אסור ואין לו לישראל ליהנות מהן הנאה שאינה מן המובחר כגון לשתות יין בשביעית בכוס של זכוכית אבל לשתות יין בכוס של כסף אסור ואין לו לישראל ליהנות מהן הנאה שאינה מן המובחר כגון לשתות יין בשביעית בכוס של זכוכית אבל לשתות יין בכוס של כסף אסור

אשרתא. בירושלמי תיכף למאן דאמר דהיינו חרם דה מבעות ובאחר שמיטה נכשיל לה מיכך ולישראל אמרינן ייאר ותיכף למ"ד דלעכו"ם אמר ייאר ולישראל אסור עליכם משמע דלכו"ע לעכו"ם אסור לומר שלום עליך ולהכי"ם שלום הכא דלא אמרינן לעובד כוכבים אלא כפילת שלום וכרלה לפי' הירושלמי המחזיקים ידי עכרים בשביעית ושולחים בשלומם מלמד מילתא היא שאומר לו חרם בה מבעות: **שלמא** למר. פי' בקונטרס ולא היה מכסון לברכו אלא לבו היה לרבו ול"ע שלא יהא בזה גונב דעת הבריות ועל חכם פי' כן דלא קאמר אלא לחין כופלין לו שלום:

תוספתא דמכי פ"ג ע"ש

פי' ככלי ששמן בהן זיתים

גמ' רב תבדל מקדיש וכו'. עי' בכלות דף ו ע"ב ובמהרש"א ח"א שם:

לעיל נא:

[כתובות יב. ועש"ם שם שמשם בגמ']

*) [עי' תוס' ד"ה ורבי יהודה ב"ב קכח:]

ה"ג יש"י ל"ל השלישים לך דוד ושמר בן ישי שלום שלום לך אמרי בן ס"א שיאכל [עמ"ש על הגליון בכתובות מ.]

האומר התקבל. (ג) בירושלמי תנא התקבל לאחר הגיזקין ואחריו מי שאחזו וכן גרסה לר"ת דהגיזקין תנא בתר השולח משום דאיירי במילי דהוה מפני תיקון העולם והשתא הדר למילתיה דאיירי בשליחות ואיידי דאיירי בהאומר לעניים תנו לו נמצא כתבו ומתו תנא בתריה מי שאחזו דאיירי נמי בהומר כתבו ואיידי דתנא נמי שאחזו במגורשת ואינה מגורשת תנא בתריה הזורק דקתני בה מחלה על מחלה מגורשת ואינה מגורשת":

הא שויתיה עלים. השתא סלקא דעתין לומר לימטריך למיתני התקבל לנח למידק דכי היכי דהתקבל דוקא נלא שויתיה עלים הכא נמי דוקא נלא שויתיה עלים:

דילמא בהילך. ליט מגיה נלא לגומר דילמא ליכא דתני הילך: **אלא** לקבלה ואפילו להולכה מלי. משום דבגט אפילו בהולכה לא שייכא ואיכא בקבלה משום הכי קבעי בגלמא.

האומר התקבל גט זה לאשתי" או "הולך גט זה לאשתי" "אם רצה לחזור יחזור. "אלמא שאמרה "התקבל לי גיטי" אם רצה לחזור לא יחזור "לפיכך אם אמר לו הבעל אי אפשי שתקבל לה אלא הולך ותן לה אם רצה לחזור יחזור רשב"ג אומר "אף האומרת סול לי גיטי אם רצה לחזור לא יחזור: **גמ'** א"ל רב אחא ברייה דרב אויא לרב אשי מעמא דלא שויתיה איהי שליח לקבלה הא שויתיה איהי שליח לקבלה רצה לחזור לא יחזור ש"מ "הולך" כובי דמי? לא, לעולם אימא לך "הולך" "לאו כזכי דמי "והתקבל גט לאשתי" איצטריכא ליה דס"ד אמינא הואיל ובעל לאו בר שויה שליח לקבלה "הוא אע"ג דמטא גיטא לידה לא להוי גיטא קמ"ל "התקבל והולך" קאמר "אלא שאמרה "התקבל לי גיטי" אם רצה לחזור לא יחזור מאי לאו: "לא שנא אקבלה "לא שנא אהולכה "לא "אקבלה "לפיכך אם אמר לו הבעל "אי אפשי שתקבל לה אלא הולך ותן לה אם רצה לחזור יחזור טעמא דאמר "אי אפשי" הא לא אמר "אי אפשי" אם רצה לחזור לא יחזור ש"מ "הולך" כזכי דמי, דילמא בהילך פשיטא אישׁ הוי שליח להולכה שכן בעל מולין גט לאשתו ואשה הויא שליח לקבלה שכן אשה מקבלת גיטה מיד בעלה, אישׁ לקבלה להולכה מאי? שאני אומר לו הבעל אי אפשי לפיכך אם אמר לו הבעל אי אפשי שתקבל לה אלא הולך ותן לה אם רצה לחזור יחזור והא הכא דחד שליח הוא וש"מ כשר לקבלה להולכה פשיטא מינה "אישׁ הוי שליח לקבלה שכן אב מקבל גט לבתו קטנה, אשה להולכה תיבעי לך, מאי? אמר רב מרי ת"ש "אף הנשים שאין נאמנות לומר מת בעלה נאמנות להביא את גיטה והתם הולכה היא אמר רב אשי מסיפא נמי שמע מינה דקתני סיפא "האשה עצמה מביאה את גיטה ובלבד שתהיא צריכה לומר בפני נכתב ובפני נחתם ואוקימנא בהולכה "ש"מ: "איתמר "הבא לי גיטי, ואשתך אמרה התקבל לי גיטי, והוא אמר הילך כמה שאמרה אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה "אמר רב "אפילו הגיע גט לידה אינה מגורשת, שמע מינה אדיבורא קא סמיך, דאי אדיבורא דידה קא סמיך מכי מטי גיטא לידה מיהא תיגרש? אמר רב אשי הכי השתא בשלמא

האומר התקבל: **רבי נחמן**. הבעל: **יחזור**. דגט חוזר הוא לה ואין חבין לחדש לנח מדעתו ליטעות לו שליח לחזוכתו: **גמ יחזור**. כיון דאיהי שויתיה שליח הרי הוא כידה ונתגרשה מיד בקבלתו של זה: **לפיכך**. כיון דאמרן לעיל לחזור אין לו תקנה לחזור מאי"ב אמר לו הבעל לזה שעשתה תוכו שליח לקבלה "אי אפשי שתקבל לה להיות כידה נתן שליח שלי תהא להוליכו לידה": **אם רצה לחזור**. כל זמן שלא הגיע גט לידה: **יחזור**. שהיכה מתגרשת נתן מדעת המגרש והרי אמר לה יהא גט עד שיגיע גט לידה: **אף האומרת סול לי גיטי**. לשון קבלה הוא: **גבי' טעמא דנח שויתיה שליח לקבלה**. "להולך גט זה לאשתי" קאי דקתני מתני' יחזור ומיירי בדנח שויתיה שליח לקבלה ובעל נאו בר שויה שליח לקבלה הוא להיות כידה נתן שליח לקבלה ואפילו הכי קתני יחזור. דמשמע דלא שויתיה שליח לקבלה: **סם רבי מאיר אומר**. ולקמן: **מנמע דולך כוכי דמי**. ופלוגתא היא בפ"ק (לעיל דף יב.): **נח,לעולם נאו כוכי דמי**. ואפילו שויתיה שליח לקבלה ואמר לו "הולך" מיעקר מקרייה מסלוחתא דידה ומהדר לנקט מתני' בדנח שויתיה שליח מסוס "התקבל" נקט לה דהתקבל מילתיה דאיכא למימר דאמר לה "התקבל" ולא "הולך" ואפילו הכי לא שויתיה שליח לקבלה "הוא אלא לנח לאולכה "ואיהו נמי לא בר שויה שליח הוא: **קמ"ל**. "התקבל" דקאמר ליה "התקבל והולך" קאמר דאדם יודע שאין לו שליחות לקבלה ואיידי דתנא "התקבל" תנא "הולך" דהכי קאמר מתני' כיון שאמר בעל בלשון קבלה כיון שאמר בלשון הולכה הוי שליח להולכה: **מאי נאו**. לאחריוייהו מילי דתנא לעיל מינה קאי לה שנא כי אמר הבעל "קבלה" ולא שנא "הולכה" לי שויתיה ליהי שליח לקבלה מעיקרא לא יחזור ש"מ "הנהות הב"ח

(ג) תוס' ד"ה האומר התקבל כ"כ וכן כתבו התוס' דף עב. ד"ה ומשום כיסופא אבל ברמ"ם סילד פ' התקבל אמר פ' מי שאחזו:

א א מיי' פ"ו מהל' גירושין הל"י סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמ סעיף ח וסי' קמג סעי' נט:

ב ב מיי' שם הל"ח וסמג שם טוש"ע שם סי' קמ סעי' ג:

ג ג מיי' שם הל"י טוש"ע שם סעי' ו:

ד ד מיי' שם הל"ע טוש"ע שם סעי' ד: [ומכרכי' נקמן עח: ד"ה עשמת וכו' וד"ה כת אמר וכו' מוכח שמיזונו היה מי שאחזו קודם התקבל]

ה ה ו מיי' שם הל"ו סמג שם טוש"ע שם סי' קמ סעי' לח:

ו ו ח מיי' שם הל"ח סמג שם טוש"ע שם סי' קמ סעי' ת:

תוספות ד"ה

האומר התקבל גט זה לאשתי או הולך גט זה לאשתי אם רצה (ג) להחזיר יחזיר האשה שאמרה התקבל לי גיטי אם רצה להחזיר לא יחזיר לפיכך אם אמר לו אי אפשי שתקבל לה אלא הולך ותן לה אם רצה רשב"א אף האומרת סול לי גיטי אם רצה להחזיר לא יחזיר. פי' בעל שאמר התקבל גט זה לאשתי כך היא כאילו אומר הולך שאין הבעל מסנה שליח לקבלה כ"א להולכה הילכך בין אם אמר הולך בין אם אמר התקבל ורצה להחזיר ולבטל השליחות יכול לבטל אבל האשה שאמרה התקבל לי גיטי ומסרו הבעל לידו בתורת קבלה אינו יכול להחזירו שיר השליח כיר האשה דמיא אך אם יאמר הבעל אי אפשי שתקבל לה אלא הולך ותן לה [אם רצה להחזיר יחזיר] רשב"א אף האומרת לשליח סול לי גיטי כאומרת התקבל דמי ואם רצה להחזיר לא יחזיר. פשיטא לי איש היו שליח להולכה שכן בעל מוליך גם לאשתו אשה היא שליח לקבלת שכן אשה מקבלת גיטה מיד בעלה איש לקבלה ואשה להולכה מאי בינייהו דאיש ופשטי' דאשה גיטי היו שליח לקבלה שכן אב מקבל גם לבתו קטנה ואשה גיטי היו שליח להולכה שכן אשה עצמה מביאה גיטה מסדינת הים ונתן אשה עצמה מביאה גיטה ובלבד שתהא צריכה לומר בפני נכתב ובפני נחתם. איתמר הבא לי גיטי הלך השליח ואמר לבעל אשתך אמרה התקבל לי גיטי הוא אמר לו הילך כמו כ) שאמרת אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר רב אפילו הגיע הגט לידה אינה מגורשת משום דעקריה שליח לשליחותיה דאמר (ולא) להולכה לא הוינא

ז ז סוש"ע אה"ע סי' קמ סעי' ב:

ח ח מיי' שם הל"ט סמג שם טוש"ע שם סי' קמא סעי' ג:

ט ט מיי' שם הל"י סמג שם טוש"ע שם סי' קמב סעי' ב:

י י מיי' שם הל"ב סמג שם טוש"ע שם סי' קמב סעי' ג:

כ כ מיי' שם הל"ג סמג שם טוש"ע שם סי' קמב סעי' ד:

ל ל מיי' שם הל"ד סמג שם טוש"ע שם סי' קמב סעי' ה:

מ מ מיי' שם הל"ה סמג שם טוש"ע שם סי' קמב סעי' ו:

נ נ מיי' שם הל"ז סמג שם טוש"ע שם סי' קמב סעי' ז:

ס ס מיי' שם הל"ח סמג שם טוש"ע שם סי' קמב סעי' ח:

ע ע מיי' שם הל"ט סמג שם טוש"ע שם סי' קמב סעי' ט:

פ פ מיי' שם הל"י סמג שם טוש"ע שם סי' קמב סעי' י:

צ צ מיי' שם הל"א סמג שם טוש"ע שם סי' קמב סעי' יא:

ק ק מיי' שם הל"ב סמג שם טוש"ע שם סי' קמב סעי' יב:

ר ר מיי' שם הל"ג סמג שם טוש"ע שם סי' קמב סעי' יג:

ש ש מיי' שם הל"ד סמג שם טוש"ע שם סי' קמב סעי' יד:

ת ת מיי' שם הל"ה סמג שם טוש"ע שם סי' קמב סעי' טו:

[לעיל יד. לקמן סב:]

[לעיל יד. לב:]

[לעיל סב.]

[לעיל דף כד.]

כשר להולכה כשר לקבלה כנ"ל מ"ד

לעיל כג: ⊛ האומר לקבלה הוכח לעיל מהאומר התקבל והולך ד"ה ואם רצה לחזור ד"ה ואם

סם ודף ס.

כ"מ עז. מ"ש

* סיומיים אלו אינם נמים בדפוס - אלא נדפסו בסוף המסכת לפני אותי מחוקר על ר' נחמן. אחרי הסדרניים יבואו ההקדמות על סדר הש"ס

כדי שתשא בשלמא מי אמרי' שמקבל לי גיטי' אלמא מיכף הויא אשתו ומותרת לבעלה אלא אי אמרת אינה אשתו עד שיגיע גט לידה אמאי מקבל לי גיטי' הרי אינה אשתו עד שיגיע גט לידה אלא לאו שמע מינה מיכף הויא אשתו ומותרת לבעלה שמע מינה:

בשלמא אי אמר מיכף הויא אשתו ומותרת לבעלה משום הכי אמר מקבל לי גיטי' אלא אי אמר עד שיגיע גט לידה אינה אשתו ואסורה לבעלה מאי מקבל לי גיטי' הא לא מיכף הויא אשתו ומותרת לבעל

דקדמה מיהו ושויה שליח מעיקרא. הוה מצי למימר לתיכא ביניייהו היכא דלא קפיד בעל:

כותבין ומוסרין לפי' ק' פעמים. גרסה ר"י היכא דלא נתבד שבע ללא שמסופקין בו שם נעשה כתיקון שם נלו דתין

מאי לאו 'בהילך' ור' נתן, לא, 'בהולך' ורבי, ת"ש לפיכך אם אמר לו הבעל "אי אפשי שתקבל לה אלא הולך ותן לה" רצה לחזור יחזור טעמא דאמר 'אי אפשי' הא לא אמר 'אי אפשי' רצה לחזור לא יחזור מאי לאו בהילך ור' נתן, לא, בהולך ורבי ת"ש [הילך גט זה לאשתי רצה לחזור לא יחזור] מאן שמעת ליה דאמר 'בהולך' רצה לחזור יחזור-ר' נתן וקאמר 'בהילך' רצה לחזור לא יחזור ש"מ *'הילך' כזכי דמי ש"מ/ אתמר "התקבל לי גיטי" ואשתך" אמרה "התקבל לי גיטי" והוא אומר "הולך ותן לה" אמר ר' אבא אמר רב הונא אמר רב נעשה שלוחו ושלוחה וחולצת לכתחלה דמסתפקא ליה לרב אי "הולך" כזכי דמי-או-לאו כזכי דמי והא *'אתמר' "הולך מנה לפלוני שאני חייב לו" אמר רב חייב באדריותו ואם בא לחזור אינו חוזר ידתחם-*ספק ממנא -לקולא, הבא=ספק איסורא -לחומרא אמר רב *"אין האשה עושה שליח לקבל לה גיטה מיד שליח בעלה" ור' חנינא אמר "אשה עושה שליח לקבל לה גיטה מיד שליח בעלה" מ"ט דרב? אי סברת אימא משום 'בזיון דבעל' אב"א *משום 'חצרה הבא לאחר מיכן' מאי בינייהו? איכא בינייהו 'דקדמה איהי ושויה שליח מעיקרא, ההוא גברא דשדר לה גיטא לדביתהו, אזל שליחא אשכחה כי יתבה וקא לישא, אמר לה "הילך גיטך" אמרה ליה "ליקני ביה", אמר רב נחמן אם איתא לדרבי חנינא עבדי בה עובדא אמר ליה רבא ואם איתא לרב חנינא עבדת בה עובדא הא לא *חזרה שליחות אצל הבעל, שלחוה לקמיה דר' אמי שלח להו 'לא חזרה שליחות אצל הבעל ור' חייא בר אבא, אמר *'כל הני דשלחו לה רבה מי קאמר להו "כתבו וחנו" ואלו, כי היכי דמספקא להו לדידהו דלמא עובדא הוא וצריכה רב יצחק בר שמואל בר מרתא גט וחליצה, תרתי גמי-מלתיים (ו) סוי דבר שבערוה: כתיב המדרש: מולנת ולא מפייבמת. אמר רב יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב' עשו עדים שליחותו' מסקנא דה רבה מי קאמר להו "כתבו וחנו" אלא אמר רבה ודאי אי כתוב סהדי גיטא מעליא ואבד עשו עדים שליחותן מסקנא דה רב נחמן מי קאמר להו "כתבו ואנחה בכיסייכו"? אלא אמר רב נחמן "כתבו ונותנין אפי' מאה פעמים: בעא מיניה רבא מרב נחמן "כתבו ותתנו לשלידתי מהו? סלוק סליק להו או דילמא לטירחא דידהו חייש? א"ל רבינא לרב אשי "ויוליך לה" מהו? תיקו: רשבג"א אף האומרת טול לי גיטי אם רצה לחזור לא יחזור: תנו רבנן [טול לי *ושא לי ויהא לי בידך-כולן לשון קבלה הן: **מתני'** האשה שאמרה התקבל לי גיטי צריכה שתי כיתי עדים: שנים שאומרי' "בפנינו אמרה" ושני' שאומרים "בפנינו קבל וקרע" אפי' הן האחד אומרי' או

מתני' **מי שאמר** כתבו וחנו עבדינן בה עובדא א"ל רבא ואי איתא לדר' חנינא עבדת בה עובדא והא לא חזרה שליחות אצל הבעל פי' שחזר ונעשה שליח לפי שנשתלח לו ונידה בשליחות הראשון עד שלא היה לו שהות לחזור אצל שלוחו ולומר עשיתי שליחותך ושליחות שאינה ראויה לחזור ולהגיד אינה שליחות. שלחוה קמיה דר' אמי שלח להו לא חזרה שליחות אצל הבעל ור' חייא בר אבא אמר נתיישב בדבר הדור שלחוה קמיה ר' חייא בר אבא אמר כל הני שלחו לי ואולי כי היכי דמספקא להו לדידהו הני דשבערוה ולחלצת הוו עובדא ואצרכה רב שמואל בר רב יצחק בר מרתא גט וחליצה מחיים ולחליצה לאחר מיתה כל זו השמה מיכחא רב' חנינא דדוקא משום דלא חזרה שליחות אצל הבעל אבל אם היה שליח אחר שפיר דמי עיין בערך נ"ה בם"ה: ההיא דהוו קרו לה נפאתא אזל ספרי ומעי וכתיב שפאתא אמר רב יצחק בר שמעון בר מרתא משמיה דרב עשו עדים שליחותן פי' ואינן רשאין לכתוב לה גם אחר עד שירשה אותם הבעל פעם שנית דשליחות הראשונה בטלה כבר ובפ' נם פשוט אמר רב חכי גבי מי שפרע מקצת חובו דב"ד מקרעין שטרו וכותבין לו שטר אחר פומן ראשון ודוקא ב"ד דאילו לאפקועי מטונא אבל עדים לא דעדים שעשו שליחותן אין חוזרין ועשין שליחותן. אין חוזרין ורב נחמן רשרי הכא לא פליג עליה דרב דהתם נמרו עדים שליחותן ונתנוהו למלוה אבל הכא לא נמרו שליחותן עד שיתנוהו לאשה וכי אמר תנו לשליח ג) אישפשיט לן דסליקו מלקניהו ואין חוזרין וכותבין משום דנמרו שליחותן: מתקיף לה רבא מי אמר להו כותבו וחבו לה הילכך חוזרין ונתנוהו עוד גם כשר אבל ודאי אי כתוב ספרי גיטא בעליא ואבד קודם שיתנוהו לאשה אין חוזרין וכותבין שהרי עיקר שליחותן מתקיף לה רב נחמן מי קא"ל כתבו ואנוהו בביסיכו אלא אמר רב נחמן וכותבין ונותנין אפילו ק' פעמים. בעא מיניה רבא מרב נחמן אמר לשנים כתבו וחנו לשלישי מהו כיון דאמר תנו לשלישי אימלקן לחו מיניה או דלמא מישך שייכו בהדיה עד דמסי' ניטא ואיתקים בתיקו וכל תיקו דאישרא לתעמרא ואין כותבין ונותנין עד שירשה אותם פעם שנית. רשבג"א וכו' ת"ר טול לי שא לי יהא לי בידך כולן לשון קבלה הם: **מתני'** האשה שאמרה התקבל לי גיטי צריכה שתי עדים שנים שיאמרו

מאי לאו 'בהילך' ור' נתן, לא, 'בהולך' ורבי, ת"ש לפיכך אם אמר לו הבעל "אי אפשי שתקבל לה אלא הולך ותן לה" רצה לחזור יחזור טעמא דאמר 'אי אפשי' הא לא אמר 'אי אפשי' רצה לחזור לא יחזור מאי לאו בהילך ור' נתן, לא, בהולך ורבי ת"ש [הילך גט זה לאשתי רצה לחזור לא יחזור] מאן שמעת ליה דאמר 'בהולך' רצה לחזור יחזור-ר' נתן וקאמר 'בהילך' רצה לחזור לא יחזור ש"מ *'הילך' כזכי דמי ש"מ/ אתמר "התקבל לי גיטי" ואשתך" אמרה "התקבל לי גיטי" והוא אומר "הולך ותן לה" אמר ר' אבא אמר רב הונא אמר רב נעשה שלוחו ושלוחה וחולצת לכתחלה דמסתפקא ליה לרב אי "הולך" כזכי דמי-או-לאו כזכי דמי והא *'אתמר' "הולך מנה לפלוני שאני חייב לו" אמר רב חייב באדריותו ואם בא לחזור אינו חוזר ידתחם-*ספק ממנא -לקולא, הבא=ספק איסורא -לחומרא אמר רב *"אין האשה עושה שליח לקבל לה גיטה מיד שליח בעלה" ור' חנינא אמר "אשה עושה שליח לקבל לה גיטה מיד שליח בעלה" מ"ט דרב? אי סברת אימא משום 'בזיון דבעל' אב"א *משום 'חצרה הבא לאחר מיכן' מאי בינייהו? איכא בינייהו 'דקדמה איהי ושויה שליח מעיקרא, ההוא גברא דשדר לה גיטא לדביתהו, אזל שליחא אשכחה כי יתבה וקא לישא, אמר לה "הילך גיטך" אמרה ליה "ליקני ביה", אמר רב נחמן אם איתא לדרבי חנינא עבדי בה עובדא אמר ליה רבא ואם איתא לרב חנינא עבדת בה עובדא הא לא *חזרה שליחות אצל הבעל, שלחוה לקמיה דר' אמי שלח להו 'לא חזרה שליחות אצל הבעל ור' חייא בר אבא, אמר *'כל הני דשלחו לה רבה מי קאמר להו "כתבו וחנו" ואלו, כי היכי דמספקא להו לדידהו דלמא עובדא הוא וצריכה רב שמואל בר רב יצחק בר מרתא גט וחליצה, תרתי גמי-מלתיים (ו) סוי דבר שבערוה: כתיב המדרש: מולנת ולא מפייבמת. אמר רב יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב' עשו עדים שליחותו' מסקנא דה רבה מי קאמר להו "כתבו וחנו" אלא אמר רבה ודאי אי כתוב סהדי גיטא מעליא ואבד עשו עדים שליחותן מסקנא דה רב נחמן מי קאמר להו "כתבו ואנחה בכיסייכו"? אלא אמר רב נחמן "כתבו ונותנין אפי' מאה פעמים: בעא מיניה רבא מרב נחמן "כתבו ותתנו לשלידתי מהו? סלוק סליק להו או דילמא לטירחא דידהו חייש? א"ל רבינא לרב אשי "ויוליך לה" מהו? תיקו: רשבג"א אף האומרת טול לי גיטי אם רצה לחזור לא יחזור: תנו רבנן [טול לי *ושא לי ויהא לי בידך-כולן לשון קבלה הן: **מתני'** האשה שאמרה התקבל לי גיטי צריכה שתי כיתי עדים: שנים שאומרי' "בפנינו אמרה" ושני' שאומרים "בפנינו קבל וקרע" אפי' הן האחד אומרי' או

מאי לאו נתן בהילך . קתני סיפא ור' נתן היא דפליג בהולך ומודה בהילך: **אם אמר לו הבעל כו'** . משכחינן היא: **מאי לאו בהילך** . תנן במתני': **נעשה שלוחו ושלוחה וחולצת** . אם מת הבעל קודם שהגיע גט לידה חולצת ולא מתייבמת: **מסתפקא ליה אי פולך כזכי** . ונתגרשה בקבלתו אלו זה אי לאו כזכי: **מייב** . המשלח בתחריותו שהרי לא זכה המלוה לשלוחו: **ואם צא למוד מיזו מוזר** . למאי כזכי דמי: **ספק ממונא לקולא** . והמוציא מחבירו יזו על התחזוקה לפיכך לעיל מוזר: **משום בזיון דבעל** . כשבור קלוטי בעיניה שהיכה מקבלתו בעצמה דאילו כי עבדת לקבל מיד הבעל אין לו קפיד: **משום תקנה שבשה נם נאמר** . שלה יקבל שליח האשה מיד שליח בעלה, משום דדמי להא שאדם הבעל ומכרו ליד שליח ואמר כך עשתה היל שליח לקבלו ואמר כמי למימר אלר הוי שליח הבעל וכשקבלתו היל

לו לאחד מן פרגמטיס ולאחד מן פלקרוניס ולאחד . שליחי שעשאה עד כאן וכאן מלקרא עמהם: **גמ'** בעל אומר לפקדון . גבי שלים בעל אומר לפקדון נתפייס ביניהן כיצד ושלים אומר לפקדון אינו יכול לומר לו הרי שלך לפניך שהרי לא קיבלתה ונתגרשה בקבלתי ונתפייסה יצא בקבלתי ולא בפקדון . כשמכרו בידו : **דסח מימיני** . כשמכרו בידו : **דלימיסיב למיזל** . שהם מחלו ממול הלכך שלים נתמן דכיון שהמימיו ומכר בידו נתרצה בהבטחתו עליו למחול על ממונו ולהתמין כל מה שיתמר לבל במילתא דלימורא לית בידו להתמין : **גיטי ממון** . שלין גט אלא לשון שטר : **מידי גבי סדדי מניא** . וכן לגיטין,וכן לשטרות דומיא מדהא לשטרות בממון קמייתא לגיטי כשים הני תרי תנאי ניתנו ותרוייהו בממון חיירי : **ומאי** . בשני עדים כלל,לא בקבלה ולא בשליח נתנו בתמיכה בלבד להשמיט הא השמיט בעל : **מי קא נפיק גיטא מתומי ידיה** . בשניהן להכחותו לנו דשמיט הא קרנו ואע"פ שהקרעים בידו בשניהן לית שלים אלא מ"ט שהקרעים בידו דמיגו דלי בעי הוה עביד בית מלי דקאמר נתמן שמי על שמירתו לבל זה שקרעו לית בידו למוסרו לבלה : **מיגע שמכר,קיבל ממה לי** . לאחויי עדים שרחוקו מקבלו מיד הבעל הרי הוא בידו בשניהן והא ולאי קבליה : **רבי לעזור ביה** . דאמר לית בשכר בלא עדי מסירה : **קרע למה לי** . לומר למה לי למקרעיה : **שמא גזרת שמלכות סוה** . שגזרו על המלוה : **שלים גופיה לא מסיק** . ואיהי כי אמרה משמיה מסיקנא : **בעל לומר לגירושין** . נתפייס לשלים למוסרו לה : **גירשתי לא עשתי נתמן** . דמה לו לשקר הרי בידו לגרשה : **מי קאמר גירשתי** . שלים להולכה הוא דעבד : **ונימא דסוקס שלים כו'** . כיון דבעל נתמן דמסריה להאי על מנת לגרשה נימא שחזקה שהשליח עושה שליחותו : **אמור כעל פרגמיס** . שמא זו קריבת פרוסתו שקדם לו שלומו היא ולא"ל "פעוניא קדמתי לך"ולו"לא קדמתי לך אלא שהי לחומרת נתמן . משמע דנתמן לפיל כולן בעיר לחת לא"נ דלימר לחת יהבית כוה יהיב ליה : **שאני** ממון דלימיסיב למילתא . כיון שהמימיו ומכר בידו נתרצה בהבטחתו עליו למחול על ממונו ולהתמין על כל מה שיתמר לפי' יקשר שהתמיו להפסידו ממונו לפיל שלא כדין לבל במילתא דלימורא לית בידו להתמיו ומכר בידו לגרשה לא נתמן : **ולהימניה** לשלים . פי' לומר לריך שלים שיתמרו שהרי לבל כן נתן לו שיהא לגירושין שם יתמר לגירושין אלא שיתמרו שהוא שליח לגרשה ולא לומר לו שלומו היא ולא לומר לו "פעוניא קדמתי לך"ולו"לא קדמתי לך אלא שהי לחומרת נתמן . משמע דנתמן לפיל כולן בעיר לחת לא"נ דלימר לחת יהבית כוה יהיב ליה : **שאני** ממון דלימיסיב למילתא . כיון שהמימיו ומכר בידו נתרצה בהבטחתו עליו למחול על ממונו ולהתמין על כל מה שיתמר לפי' יקשר שהתמיו להפסידו ממונו לפיל שלא כדין לבל במילתא דלימורא לית בידו להתמ

הני מילי למומרת לחכל לקולא לה. ואפי' לרב שמת דאמר בפרק בכל מערבין (עירובין דף נב.) דבכל תורה כמי שזקוק עליה עטרה שלימותו הכי מילי במקום שאם לא יעשה שלימותו יבא המשלח לידי עבירה אם יסמוך על השליח לחכל כאן אם לא יהן גט או לא יקדים שלא יבא המשלח לידי עבירה בשביל כך מודה רב שמת דאין חזקה שליח עושה שלימותו לקולא ומשם התלמוד המסורסה היא **נערה** המאורסה דוקא נערה לחכל קטנה דוקא ולא היא אם יש לה לחכ והא דאמרת גמרא רבנן סבורי יד יתירא זכי לה רחמנא הייט יד עצמה שלימושף לה כשהיא נערה דכשהיא קטנה לא היה לה יד כי אם יש לה לחכ ומוכ הניה רש"י בפ"ב דקידושין (דף מג:) "דהיינו קטנה והא דקתני נערה להודיעך כח דרבי יהודה וכן עיקר והכי"ת רחיה רבינו יצחק ב"ר מחיר דבפרק שני דקידושין (דף מד:) פריך לרב נחמן דאמר אין נערה עושה שלית לקבל גיטה מיד בעלה מהו דתנן קטנה שאמרה התקבלי לי גיטי הייט גט עד שיגיע גט לידה הא נערה הרי זה גט ומשני כשאין לה לחכ לחכל מעיקרא סלקא דעתך לתייבי כשיש לה לחכ ותפילו הכי קתני עד שיגיע גט לידה ופ"מ דלחכ אם יש לה לחכ אם הגיע גט לידה מגורשת והא דתלמודי' גמרא יד יתירא זכי לה רחמנא הייט יד לחכ דיד עצמה עיקר שים לה בגברות ולא ניחן לה יד לחכ לבמל כח ידה ור' יהודה סבר דבמל כח ידה וניחן לה יד לחכ: **ובל** שחיכה יכולה לשמור לת גיטה כו'. פי' בקונטרס לפילו על ידי לחכיה דהא שוטה היא ול"ר (ע) ילחק ושלמה מביאו מי שמשלחה ואינה מוזכת וכן בפרק חרש (יבמות דף קיג:) ול"ם מפרש דעל ידי לחכיה מגרשת לת"ג שחיכה יודעת לשמור לת גיטה ואוקיה כך הלכה למעשה דהא לר' יעלי דדרים התם מוכחן בידה מי שים לה לו לגרש לת עצמה יפה זו כו' לפי לחוש טעם מגורשת על ידי לחכיה דהא לפילו פיקחת לחכיה מקבל לת גיטה ואת"ל דבי ר' ישמעאל דמפיק לה מקרא דכתיב ביבמות לחכל ביניהו מידי וטעמא כיון שים לה לחכ הוא שומרה מלחזור ועוד דבירושלמי בהדיא קאמר לומה שים לה לחכ יכולה לשמור לת גיטה וכן גרסה דתי כשחיכה יכולה לשמור לת גיטה חייט מגרשת לפי ע"י לחכיה ת"ק לענין קדושין ממי לת תמקדש דוילמה והיכה כתיב לחיקח הויה ליליה חייט מגרשת על ידי עצמה לפילו יודעת לשמור חייט מגרשת על ידי עצמה חבל בתין לה לחכ מיקומקמת כלפיר כרבי יהודה (ו) : **כל** שמבחנת בין גיטה לכל גיטין (ג) שים וכבר עבר כל תת לפוס תורפיה כלתמרי' לקמן ובכגלן בקטנה מתגרשת והשתח לי שיורת דרב יהודה לתמר תפן ומחזירו לתחר שמא קודם לקיעורת דפעורות היה סברת רב יהודה תפלא לגמרי מדרב חסדא דלרב יהודה זוכה לתחריס קודם שיהא מקחו מקח וממכרו ממכר ולרב חסדא הוה תפלא דפעורות מקחן מקח וממכרן ממכר ואינן זוכים לתחריס עד שיבואו לחכ שמא שמת ולרב חסדא מוקמה מרישא דמתני' דקתני אלא לאו דלא אתיא לחכ שמא שמת ולא לחכ שמא שפחה מבעו ובתן לכתובת אשתו

מערימין. לפתותו בלח חומס שחדם מוסיף חומס כשפותה לח מעשר שני שלו ואינו מוסיף חומש על שלו לחריס שם קונהו מחבירו: ופדו בכסף מעשר שני. ממט דהוו להו לחריס לגביה והס סמוכים על שולחנו, ולשלם שלו שהס מוכרים וטוענים לו: הלא כופן שמיובל נוסף. דכעיגן ואינ לל משפחתו תשובו

[ספרים ג: ושם] (ויקרא כה): שלש מדות. חלוקות בזכייה קטן: וכנגדן כקטנים. חסיב לה יובעצם לשמור קידושיה: ומתקדשת בקידושי אמה לו אחיה לנעשה לו בקבלת עלמה שם יהומה היא: למיתון. שלריכה למלן ואינה יולאה בלא מיתון דכסן ביבמות (דף קו:) כל תינוקת שאינה יכולה לשמור קידושיה אינה לריכה למלן ואו יודעת לשמור היא: ספסוטות. הגן בהגיזקין (לעיל דף נח.) דמקחן מקח בטעות, ופרקי' כבר היא בכר תמני: וכנגדו בקטנים. מהגביעה יומים הללו

[קידושין סט. ערכין כט.] מתלתה ואינה חוזרת' קריאת בה ומתגרשת בקבלת עלמה אפי' קיבל בה אביה קידושין ומת ואע"פ שקידושיה קידושין מן התורה: סניגו לעונש נדרים. שנה אחת לפני עונותיה נדריה בבדקין דכתן בסוס' נדה (דף מה:) בת אחת עשרה שנה ויום אחד נדריה נבדקין ואם יודעה לומר לשם מי נדרה לשם מי תקריבה נדרה נדר והקדישה הקדש: תולגת. שם הביאה סימנין ולא יותר: ניעבו. לכל קולם הזמן הזה קטנה היא ואין סימניה סימנין ואינה תולגת "לחים" כתוב בפרשה ומקשינן אשה לאיש: לכפור כנכסי מכיו. קרקעות: עד שיפא בן עשרים. הוי קטן: מתני' אם רלה אכעל לאוור. קודם שיגיע גט לידה: אפוד. לחין לאוזו שיעלינו עליו שם וקפידת היא: סרי היא במקום פלוני. היו אלא כמלאה מקום שם תמלאנה: ור' אלעזר מכשיר. טעמא מפרש בגמ': גמ' מפי שנא רישא דלא פליג רבי אלעזר. גבי תן גט זה לאשתי במקום פלוני וקמני פסול: מדעתיה מגרש. והדבר תלוי בו אינה לאימר קפידת היא ודוקא קאמר ליה לבל שיהי דבעל כרחה מיגרשה מגו דעתה דניחא לה בגירושין אלא אלו אמרה לו אל תתן לי גיטי אלא במקום פלוני אין לו רשות לגרשה אלא במקום פלוני: מתני' הבא לי גיטי מכרומה. אם אמרה כהן היא עד שיגיע גט לידה: לאומו מקום. שכך אמרה לו לא אלו שומי לקבלה אלא שם ובגמלית פריע ויעמא היי הוי לחיל וקיבלו במקום אחר ואפי' כשיגיע שם והא תנן לעיל פסול: אופר מיד. מפפיקה מתלתה רבי אלעזר לעמעמיה דאמסיר בשקיבלו במקום אחר דמרלה מקום היא לו ומשעמ קבלה ליגרשה לה לפיכך משעה שפירש לשורה שמא מלפניה אלא מיד וקיבלו היומו: גמ' ווימנין דמשכחת ליה בכבול. כיון דהדר אמרה ליה הכי מכלל דלא קפדה אי מקבל לה בדוכתא אחריתא והאי דקבעה ליה עיקר כמחמ מחסיא הכי קאמרה לו שמא שלומי לקבלה להתגרש אפי על ידך עד דמטית שם: להא

כעין דאוריימא תקון ואידך כי אמרינן *כל דתקון רבנן כעין דאוריימא תקון' במילתא דאית לה עיקר מה"ת אבל מילתא דלית לה עיקר מן התורה לא' מחיב רבי אניא *מעריסין על מעשר שני כיצד: אומר אדם לבנו ובתו הגדולים לעבדו ושפחתו העברים הא לכם מעות הללו ופדו בהן מעשר שני זה (ואוכלו בלא חומש) האי שפחה ה"ד-אי דאתיא ב' שערות מאי בעיא אפי' אלא לאו דלא אתיא ב' שערות? אלא במאי עסקינן במעשר בזמן הזה דרבנן, אלא העבריה בזמן הזה מי איכא ותניא *אין עבד עברי נהנה אלא בזמן שהיובל נוהג אלא בעציון שאינו נקוב דרבנן. אמר רבא ג' מדות בקטן *צרור וורקו, אגוז ונוטלו' זוכה לעצמו ואין זוכה לאחרים' ובנגנב בקטנה מתקדשת למיאון, *הפעוטות מקרן מקח וממכרן ממכר במטלטלין' ובנגנב בקטנה מתגרשת בקידושי אביה, הגיעו לעונת נדרים' נדריהן נדר והקדשן הקדש' ובנגנב בקטנה חולצת; ולמכור בנכסי אביו "עד שיהא בן עשרים:

מתני' *קטנה שאמרה "התקבל לי גיטי" אינו גט עד שיגיע נתן לידה לפיכך אם רצה הבעל לחזור יחזור' שאין קטן עושה שליח, "ואם אמר לו אביה "צא והתקבל לבתי גיטה" אם רצה לחזור לא יחזור. *האומר: "תן גט זה לאשתי במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר פסול, "רבי היא במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר כשר *האשה שאמרה: "התקבל לי גיטי במקום פלוני וקיבלו לה במקום אחר פסול' ר' *אלעזר מכשיר: "הבא לי גיטי מכרומה" אסורה לאכול בתרומה מיד "התקבל לי גיטי במקום פלוני" *אוכלת בתרומה עד שיגיע נתן לאותו מקום ר"א אומר מיד: גמ' ורבי אלעזר מאי שנא רישא דלא פליג ומאי שנא סיפא דפליג? איהו דמדעתיה מגרש קפיד איהי דבעל כרחה מתגרשת *מראה מקום היא לו: מתני' "הבא לי גיטי" אוכלת בתרומה עד שיגיע גט לידה "התקבל לי גיטי" אסורה לאכול בתרומה מיד "התקבל לי גיטי במקום פלוני" *אוכלת בתרומה עד שיגיע נתן לאותו מקום ר"א אומר מיד: גמ' וגימטא מיהא הוי, והאמרת רישא לא הוי גיטא? לא צריכא דאמרה ליה "התקבל לי גיטא במתא מחסיא וזימנין דמשכחת ליה בכבל" ויה"ק ליה "משקל כל היכא דמשכחת ליה שקליה-מינה

גיטין

בעין דאוריימא תקון. והא דסגי בהגבהה טפח *נכי חבית של זיתופי מטהות תקון. לפירוש הקונטרס דלא קניא הגבהה בטלטול אלא בג' טפחים חלוב ליה בעין דאוריימא כיון דמנביה בר זכייה ויש בה הגבהה קלת: ופדן בהן מעשר שני. ול"ת ומאי מהני פדיים קטן והא אין מעשה קטן כלום וב"ב (פרשה בחקותי) ממעט קטן שלוט פודה מעשר שני ותקן כמי (תרומות פ"ש מ"ו) תמצה לה יתרומו ותקן חד מניהו ולעיל בהגיזקין (דף נב.) תניא תפוטרופין תורמין ומעשרין ממעט לבל קטן לה ומאי שנא פדיים מעשר מתרומה ויל"ל בתניא כמ"ד במס' תרומות (פ"ש מ"ג) דהגיעו לעונת נדרים כשם שנדרן נדר כך תרומתן תרומה וכשם שאל שם תרומה על פיו ומשמחי מזבל בתניא ה"ג מחלל מעשר שני על ידו ול"ת היאך פודה לאחרים הא אפי' לאחרים ס"מ אין לו אלא לאחרים כשם שמקדש אשה לאחרים ופדיים מעשר כגי דאמרינן ליה לזוכה לאחרים ס"מ אין דעת אחרת מקנה לאומו לאחרים ע"י זכייה קטן ואו לאחרים ס"מ אין דעת אחרת מקנה לאומו לאחרים ע"י זכייה קטן והוי כמו מניחה דלא זכי מדאוריימא ול"ל כיון דמופלת לה אסמוך לאיש דאוריימא ותולגת תולגת שם הביאה, הגיעו לעונת נדרים' נדריהן נדר והקדשן הקדש' ובנגנב בקטנה מתגרשת בקידושי אביה, הגיעו לעונת נדרים' נדריהן נדר והקדשן הקדש' ובנגנב בקטנה חולצת; ולמכור בנכסי אביו "עד שיהא בן עשרים:

מתני' *קטנה שאמרה "התקבל לי גיטי" אינו גט עד שיגיע נתן לידה לפיכך אם רצה הבעל לחזור יחזור' שאין קטן עושה שליח, "ואם אמר לו אביה "צא והתקבל לבתי גיטה" אם רצה לחזור לא יחזור. *האומר: "תן גט זה לאשתי במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר פסול, "רבי היא במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר כשר *האשה שאמרה: "התקבל לי גיטי במקום פלוני וקיבלו לה במקום אחר פסול' ר' *אלעזר מכשיר: "הבא לי גיטי מכרומה" אסורה לאכול בתרומה מיד "התקבל לי גיטי במקום פלוני" *אוכלת בתרומה עד שיגיע נתן לאותו מקום ר"א אומר מיד: גמ' וגימטא מיהא הוי, והאמרת רישא לא הוי גיטא? לא צריכא דאמרה ליה "התקבל לי גיטא במתא מחסיא וזימנין דמשכחת ליה בכבל" ויה"ק ליה "משקל כל היכא דמשכחת ליה שקליה-מינה

גיטין

[מיתוכין ספ:]

לב א מיי' פ"ב מהל' מעשר שני הל"ח: לג ב מיי' פ"י מהל' שמיטה ויובל הל"ב וע"ש מהל' עבדים פ"ג ה"ד סמג עשין סב טוש"ע י"ד סי' רמז סעי' יד: לד ג מיי' פ"ה מהל' מעשר שני הל"ב: לה ד מיי' פ"ד מהל' תרומות הל"ז סמג עשין נ טוש"ע יו"ד סי' שלו סעי' ב וסי' קמח סעי' ג: לו ה מיי' פ"ב מהל' גירושין הל"ח סמג עשין סה טוש"ע אה"ע סי' קמח סעי' ו: לז ו מיי' פ"ח מהל' מלוה ולוה הל"ב ופ"ט מהל' מכירה הל"ב סמג עשין סב טוש"ע חו"מ סי' רלה סעי' ה: לח ז מיי' פ"ב מהל' גירושין הל"ח סמג עשין סב טוש"ע אה"ע סי' קמח סעי' ד: לט ח מיי' פכ"ט מהל' מכירה הל"ב סמג עשין סב טוש"ע חו"מ סי' רלה סעי' ה: מ ט מיי' פ"ו מהל' גירושין הל"ו סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמח סעי' ג: מא י מיי' פ"ב מהל' אלמנות הל"ב סמג עשין סב טוש"ע חו"מ סי' קמח סעי' ב: מב כ מיי' פ"ב מהל' גירושין הל"ח סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמח סעי' ג: מג ל מיי' שם פ"ט הל' ג סמג שם טוש"ע שם סעי' מה: [וע"ע תוספות ד"ה לא ד"ה ובמקח ד"ה]

[גי' רש"ל. וכ"ה לפי' רש"י]

מד מ מיי' שם טוש"ע שם סעי' מז: מה נ מ מיי' שם הל' לד טוש"ע שם סעי' מט: מו ע מיי' פ"ט מהל' תרומות הל"ח סמג לאוין רכח: מז ם טוש"ע אה"ע סי' קמח סעי' ב:

תוספות רי"ד

שהן קדושי תורה ואע"פ שאין לה דעת דלא בעי' דעת אשה בגט כ"א שתהא יודה השחובה יר שתודע להבחין בין זה קטנה שיודעת לשמור ניפה מתגרשת ושאינה יודעת לשמור ניפה אינה מתגרשת ואיזו היא קטנה שיודעת לשמור את ניפה ואפיק רב הונא בר מנוח משמיה דרב אחא בר אויא כל שבבחנת בין ניפה לדבר אחד והיינו נותנים לה אבוי ונשלחה צרור ווורקה שיש לה דעת להבחין בין זה לזה אי יודעת אבל אינה יודעת

[ועיין תוס' נדה מו. ד"ה אבל וביאור יוקר כתוס' כ"ב דף קכה. ד"ה תימה]

לשמור את ניפה מתגרשת בקבלתה ואם לאו אינה מתגרשת ובפ' המוכר הכתיב ושלחה מביתו והלכה מי שמשלחה והוזרת יצאת זו שמשלחה והוזרת הכי דרשי' ליה ביבמות פ' חרש השלכך אשולתו בקבלת אביה אינה מתגרשת ואיכ"ל דדוקא נבי יהה הוא דדרשינן התם הכי דלא מהני לה יד לקבל ניפה ואע"ג דלא בעינן דעת אשה בגט מ"מ בעינן דעת אשה שתהא יכולה לשמור את ניפה ואפילו הכי אמר רב יהודה אמר רב אסי צרור וורקי אגוז ונוטלי וזכה לאחרים הפ"ק ומחוירנו לאחר שעה וזכה בין לעצמו בין לאחרים פ' שיודע להצניעו ואם שואלין אותו מסמנו יודע להחזירו להם כי אצריתיה קניא דשמואל אמר לי דא ורא אחת היא מאי רא ורא אחת היא אמר רב הסדא אחד זה ואחד זה זוכה לעצמו ואינו זוכה לאחרים פ' זכיית הקטן היא מדרבנן ום"ה אינו זוכה לאחרים עד שיביא שתי שערות שתהא זכייתו מן התורה הלכה כשמואל: אמר רבא שלש מדות בקטן צרור ורקי אגוז ונוטלו זוכה לעצמו ואינו זוכה לאחרים (ובתרת) [וכנגד] בקטנה מתגרשת בקידושי אביה פ' יש לה יד להתגרש ואע"פ שאין לה דעת שהיא קטנה עדיין משום דלא בעינן דעת אישה כגט ולא בעינן אלא שתהא יודה השחובה יר וכיון שמבחנת בין אגוז לצרור מבחנת נמי בין ניפה לדבר אחר והילכך מתגרשת בקבלתה. ורוזקא אם מת אביה אבל בחייו לא כדפרישית דרוקא נערה ולא קטנה. והעוברת מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין (ובוגרת) [ובנגנב] בקטנה מתקדשת למיאון פ' זמן הפעוטות פרישנו בבר שית בבר שבע בבר תשע בבר תמני בבר עשר בבל חד וחד לפום יודעיה וכנגנב בקטנה (יתומה ל) מתקדשת למיאון פ' הכי תנן ביבמות כל תינוקת שאינה יכולה לשמור קדושיה אינה צריכה למאן שאין קדושיה קדושין אפילו מדרבנן ואינה צריכה למאן אלא לפי שיכולה לשמור קדושיה ומסנה היא כפעוטות וזו צריכה למאן שאם לא מיאנה בקטנותה עד שלא הביאה שתי שערות שב אינה יכולה למאן וצריכה מסנו גם אבל אם היא פרוטה מזמן הפעוטות שנתקדשה פרוש שש אינה צריכה למאן ואע"פ שהגדילה ולא מיאנה אינה צריכה גט ואי ק' למה שינה רבא זמן מתקדשת למיאון לזמן מתגרשת בקידושי אביה והלא בשניהם שניהם לשון אחד. נבי נידושין תנן הבא לשמור את ניפה אינה יכולה להתגרש ורבותה תנן נבי מיאון בע"ב שמאי בל תינוקת שאינה יכולה לשמור קדושיה אינה צריכה למאן ואיכ דבר השוה מכון ואינו אלא לפי שעה כדי שתתגרש בו ואינה צריכה אלא הבחנה בעלמא להכירו ום"ה פי' בבריייתא אינו היא קטנה שיודעת לשמור את ניפה ופסיק רב הונא בר מנוח כל שבבחנת ובו' אבל שמירת הקידושין צריכה להיות בת דעת שתשמרם יפה ולא תאבדם ובקידושין בעי' דעת אשה בגירושין לא בעי' דעת אשה הילכך

ע) ג' רבינו הוא כנ' כרי"ף כלן דומן מהקדשם למיאון הוא משהגיע לעונת כפעוטות וכמו דמוקי רבינו בשמוך.

נוסחא
מתי שומרין "כל התקון רבנן כעין דאוריימא תקון"

נוסחא
ע' חלוקות (טלפיות) בין לאי תקון ואחר לבנגנב בקטנה לגבי נישואין

נוסחא
הראשות שנינו בין לשנות ב' לאחר ג' ואחר ב' לאחר ג' ואחר ד' לאחר ג' ואחר ה' לאחר ג'

נוסחא
לטפשיות על הראשות שנינו בין על אפוטרופוס

גיטא לא הוי עד דמטית למתא מחסיא. ול"ת ואם תינח דמטית למתא מחסיא גם כשיגיע למתא מחסיא לא יהא גט עד מתא מחסיא גם מיד הבעל והוי כמו עלי גט מעל גבי קרקע ולי מיירי כשהבעל עומדו שליח להולכה עד מתא מחסיא ומס במזרח והלי שליח חזיל למערב: **מתו דימיה**. לח תמסר מיד להמערב ליתיה לבעל דיימום מלכתו מן העיר: **מיגם ניים כיס**. פוגע בו: **ערב לי בממרים**. לסוף תלפיס של תמוס: **הא רבנן**. דלמרי לעיל גבי דידה תט"ג דלח בדידה תניח ולח תיכפת לה למרי' כל מלי *דלמר תימים למוסיחה לי שני לאו שלוחה הוח ה"ג תין שיגיעו שיכול: **מרמא מקום סוף לו**. במידי דליכת פסידת ולח תיכפת ליה: **הא ומא רבנן**. ותיכוה נמי לח תמור פסידת תלח גבי תמה דתסם ניחת ליה דמיחזל ולמו בדוכמת תחריכת והכך מתניימת בתן בתלו [קדושין מתי מט. ב"ב קסה.] שיגיעו עיכוב דלח תיכפת ליה והמי דקתני לתן עיכוב כגון דיהב ליה תבריה דשוח לעבודי מתמרים דידיה ותמר לו תלוחיה ערב לי בתמרים דפלוני *ותכח ולמי קפידת הוח דבגרוגרות דתבריה ליה ליה בשוחה: **במגדל**. קל סלקת דעתין הגח לי שיגיעו במגדל שבסוף תלפיס: **מאי שנו ומאי של תבירו מיכה**. דמקפיד מי מקפיד ההוח תבריה לי מגח ליה בהתי לו בהתי: **פירי דמגדל**. "במגדל דקתני לתו לתתמיה הוח לתן תלח ערב לי פירות פלוני שים לו במגדל: **מתני' כתבו גט וכו' לאשתי**. לסוף בני תדם הוח ככר המחזיקו בו לקבות לספר כריתות תכח "גט": **גרסוב**. ממי כבר ההנו לקרות גיטין: **כתבו מיגרש וכו' גט**. גם זה לשון הגט שכותבין בו "ון דיהוי ליכי מיגלי ספר תיכוין בו ולינברא שבוקין": **פטרוס לא אמר פרנסום**. דללמת לשון פטור ומובה להקל מעניה מובת שחייבת: **פרנסום**. כל לשון פרנסה לשון עשיית ערכיה הוח קודמי"ר בלע"ז כמו לפרנסה שמין בתב (כתובות דף סת.) וכמו מוליתין לפרנסה ותין מוליתין למזונות (שם דף סט.) הלכך לת ידעינן לי תורכי גט הוח שלת תהת זקיקה ליבם לו תורכי מלבום וכסות הוח: **כיצום** = כתוב, לת ידעינן לי תק גט לי תק מזון וכסות וכן'כרתו': **נמ' שלוח**. לשון וללחה מביתו (דנריס כד) נקט הלי שגרת: **שבקוס**. לשון "שגרת שבוקין": **מרכוס**. לשון תרוכין גיטין: **ר' נתן אומר פיטרוס דבריו קיימין**. לשון גם פטורין כך שמעתי ולי נרלה הפוך "שמטוס" שעל כרחך בלשון לוחה הוח כמו שלוחה וכמו דכתי' *שכבו הוח לשון גם פטורין שהוח דגם "פיטרוס" שמעון מלכים (שופטים ה) לף פיטרוס הוח לשון פטור ומובה דלי לשון פטורין היה לו להגיש פטרוס: **רבי נתן דבלשלח הוח**. שכח מבכל כלחמינן בבכח בתרת (דף קלא.) והעמתי פני בגתן הכבלי: **ובייק בין פיטרוס לפטרוס**. סמספרין פעמים בלשון תרמי ופעמים בלשון עברי, הלכך כי תמר "פיטרוס", לשון גט פטורין הוח שהגיעו וסיפר בלשון תרמי, וכי תמר "פיטרוס" סיפר בלשון עברי ותמר לשון פטור ומובה: **תנא דידן דבר תרמי הוח תרגום של שילוח**: **טוילוס מסו**. מי תמרי' ליכת לף פטרוס ובין פיטרוס (ג) (ולמו לגט פיטורין ליכון, דפיטורין לשון תרמי הוח תרגום של שילוח

דרש רבי אבינא למילתיה. ימצוין רבי אבינא סלו על כתיפו למזוזותיו להולמת הדרך וילך לו תלך רבו כי על פיו ושמוטותיו יזכה במיתתה בלא קנין: **דאמר ר"ש.** בפרק מי שהחזו (נקמין דף עב:): **גיטו.** דשכיב מרע: **כמתנתו כו'.** ומינה ילפינן לתן גמי, דמה גיטו מע"ג דלא פריש [ליתן] כדתנן בתגיין בפרק [ביצה בקולר, ובמסוכן] אף מתנתו כו': **נתחר מיתה מי מיכא.** לתחר שמת מי מגרשה, ובשעת מיתה הוזקקה ליבם ולהת מילתא היכי דמיתיכו: **אלא ר' אבא.** נלו הכי תחקוק לתת הא קשיא ליה לרבי: זיכת דאמר קרא רבי אבינא להת מתנה דגבינא: **במקום.** שמייר לעצמו שלא נתן כל נכסיו ובעי קנין דהכי קיי"ל בב"ב בפרק מי שמת (דף קמ:): דכיון שמייר לגרמיה מידי ליכו כמלוה מחמת מיתה הואיל וחם על פרנסת עצמו ולכרי היא כמתנת בריא: ופרכינן מכלל דרב הונא סבר דלא בעי קנין: **דמלוה מחמת מיתה הוא.** פירש יודע שהיורש בקולר ליכו תוכר: **מי אמרי' לא אמר.** הכו ליה תחרא בתרבע מלה זוזי: **דמי אמרי' לא קאמר.** הכו ליה לתרבע מלה זוזי מדמי אמרי' דעימא לזכוני אמרי' ומיתב ליה: **אמסרא קאמר.** זוזי מאמרי' קאמר דעיתבו ליה וכי עומדין מעות מיין: **כדי לייפות פם כתו.** לכך לא פירש לא זו ולא זו כדי לייפות פת כתו שיהא לו כל היין שלו אחריות **פלא לחמר** "מתו לו יין" פת החמיץ מן היין מלה חביות היו היוכלין לומרים לו "לכך החמיץ" **פלא לחמר** "דמי חמרא" ומכלו ממנו קלת ולכדו המעות לומרים לו לכדו מעותיך הלכך אמר "מחמרא" דמשמע יין ודמיו שכלל לאחריות לו: **מתני' כל השומע קולו.** ופירש שמו ושם עירו: **גמ' מידמוי מידמו.** פעמים שעושין עלמם כדמות אדם: **כבופה.** לל: **גרם פיל.** שמתכוונת היא לקלקלה שתשמע בגנו זה ותסתר על בעלה: **בשעת פסקנה.** כגון זה שמסוכן לטות ואם לא עכשיו לימתי: **שלין מכירין.** פת זהו שפירש שמו: **מתני' רלה לשמת כה.** הואיל ולא אמר מה: **פם מעלמו נפל ברי זה בנו.** דדעתו מתחילה ביתה לכך וסופו הוכיח והוה ליה כמפרש ומסוכן: **גמ' מעשה לפסול.** היתה תכת לת אמר כלום ואח"כ נתן חילוק בין מעלמו נפל ובין דחתו הרוח: **מי משני ליני ברת שלית במקום אבא.** ללת מקשיד כהי מיניהו, ומתיקרא להתי ברת שני שוייה שלית ונכתבו שמת האב יתבו לה הבן הזה וחבירו שברי הלך הבעל למדינת הים:

מתני' אמר לשנים פנו בו לשמי. תע"ג דלת אמר "כתבו ותנו" הרי לתו יתמתו בעלמן ולת יאמרו לעדים אתריס לחתום דלתו בית דין מניהו לגוות על אתריס לתת עדים שוויהו ובגמרת מפרש על כתב הגט אם יכולין לגוות לסופר אתר לכתוב או הם עלמם לכתבו: **אמר** לשנים כתבו ותנו גט כו' ואמרו לסופר וכתב ואתמו בן מהו. הוה מלי למימר בתמר לשנים תנו בלת כתבו דתנו ואמר אני פלוני בן פלוני כל השומע קולי לכתוב גם לאשתי הרי אלו יכתבו גם לאשתי הרי זה גם ואם הרוח דחפתו אינו גם. פי' היה פושלך בבור שאין אדם יכול לראותו ולהכירו מי הוא ואמר אני פלוני בן פלוני כל השומע קולי לכתוב גם לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו גם ואמרו חכמים אם מעצמו נפל הרי זה גם ואם הרוח דחפתו אינו גם. פי' ישמעאל בשעת הסכנה כגון זה שמסוכן למות בבור ואם לא עכשיו איתתי מתכון על הקול וכהבין ונותנין אע"פ שאין מכירין אם אע"פ שלא ראוהו: ודלמא שד הוה אי נמי צרה הות ותכונה לקלקלה ואסיקנא תנא דבי ר' ישמעאל בשעת הסכנה כגון זה שמסוכן למות בבור ואם לא עכשיו איתתי מתכון על הקול וכהבין ונותנין אע"פ שאין מכירין אם הוא זה שפירש שמו: הבריא שאמר כתבו גם לאשתי רצה לשחק בה ועשה בבריא שאמר כתבו גם לאשתי ועלה לראש הגג ונפל ומת ואמרו חכמים אם מעצמו נפל הרי זה גם שירש בעצמו שהוה חלוש הרבה ואינלאי מילתא שהרי נפל ומת ואם הרוח דחפתו אינו גם שלא מחמת חליו נפל: מעשה לפתור הסורי מחמרא והכי קתני ואם הכיכה סופו על תחילתו הרי זה גם ומעשה נמי בבריא וכו'. ההוא גברא דעל לבי נשיתא אשכח מקרי יונקא וגבריה דיתבו ויתיב אינש אחרינא גבייהו, אמר להו: בי תרי מיניכו נקתבו גיטא לדביתהו לסוף שביב מקרי יונקא, מי מישתו אינשי ברא שליחא במקום אבא-אי לא? רב נחמן אמר "לא משתו אינשי ברא שליחא במקום אבא" ורב יוסף אמר "משתו אינשי ברא שליחא במקום אבא", אמר רבא "הילכת' משתו אינשי ברא שליח' במקום אבא":

מתני' אמר לשנים "תנו גט לאשתי" או

דבי ממרת לת קתמר. ות"ת כי תמר נמי דמי חמרת הוי דבר זה בת לעולם כדתמרינן בפרק התומר מפקלי (ערכין דף כ:) גבי דמי שור זה עלי עולה ומוקי לה בתומר לכיכוותו דמיו יקדשו ופריך והת לין תדם מקדיש דבר שלת בת לעולם ות"ל דהתם מקום דתמר לכיכוותו תבל תמר דמי שור זה עלי עולה מקמע התם לת תשיב זה דבר שלת בת לעולם דת לעולם ת"ל דמקדש דקל לפיכוותו דבעי למימר יקדש השור לדמיו וה"ק כי תמר דמי ממרת בעי למימר שיהא היין קנוי לו לדמיו לי נמי כלן היה דמי יין שכבר נמכר ויין שלת נמכר והכי קתמר דמי ממרת שכבר נמכר לת קתמר וגם ממרת העומד למכור לת קתמר:

כדי ליפות כתו. פירש בקונטרס שיהא כל היין שלו בתחריות שתם תמר תנו לו יין תם התמיצה תביא לתת מן היין היו יורבין לומרים לו תלך התמין ונלתה שלת רלה לומר שיהא כל ההפסד שלו דמן הדין לין לו להפסיד שלת לפי התכתון והעמת דכולו לתריות לינו מפסיד כלל וה"ת וכך הוצת מה הולרך להמימנו כיין דתמר תנו ותע"ג דלת קנו מיניה הת פשיטת דמתנת שכיב מרע בכולה לו מנוה מחמת מיתה דלת בעיכן קנין ותומר ריב"ם דתלמריך ליה לתמוטינן דתפי' יולת בקולר כמו עובדת דגבינא דמייתי עלה ים לו דין שכיב מרע בכל היכא דמועיל כתבו כמו תנו ים לו דין זה:

כל השומע קולו כו'. תע"פ דתמרינן בפרק לין בין המודר (נדרים דף לו:) גבי מודר הנאה מתבירו דמוכס לו תרומתו לדעתו ודייק בגמרת לדעתו דמתן לי לימת לדעתת דיידיה מן שוויה שליח לתת דבעל הכרי הת קת מהני ליה דעבד שלימותיה ומוקי לה בתומר כל הכולה לתרוס יכת ויתרוס לתו תנוס לדכי תמר הכי לתו שלימותיה עביד דבתרומה בעיכן שלימות לתת לעכין מודר הנאה דוקת לת תשיב שלימות שיתסב בכך כמהנה ליה כיכן שלת לוה לו לעלמו תו שמת ים לתלק לכסת לתת לת קתמר כל הכולה לכתוב לתת כל השומע דייתב יתדיה למי שמוע קולו:

ולישוש שמת שד הוא. דוקת בכתר תו לותו שמוע על לתם הכר ולתהו בפרק בתרת דיבמות (דף קכב.) ותסור לתדם שיכן שלוס לתבירו בשדה דבמגילה (דף ג.) כעין עובדת דיהושע שרתה תותו ותכרו שלוסה בידו כל כי התי גוונת תיישכין שמת שד הוא תבל בעיר מותר ליכן שלוס לתבירו ומכירו בלילה תו לעדים לומר בלילה כתבו גט לאתתי ולת חיישכין, וכן משמע בירושלמי דפירקין דמייתי עלה ומשיתין על פי בת קול ומפרש והוא דתזו בבותה ומפרש הלת דתימת בעדות תבל בעיר תע"פ שלת רתה בבותה של תדם ופריך מהו. הוה מלי למיבעי בתומר לעכין תנו בלת כתבו דתנו ואמרו חכמים אם מעצמו נפל הרי זה גם ואם הרוח דחפתו אינו גם. פי' היה פושלך בבור שאין אדם יכול לראותו ולהכירו מי הוא ואמר אני פלוני בן פלוני כל השומע קולי לכתוב גם לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו גם ואמרו חכמים אם מעצמו נפל הרי זה גם ואם הרוח דחפתו אינו גם. פי' ישמעאל בשעת הסכנה כגון זה שמסוכן למות בבור ואם לא עכשיו איתתי מתכון על הקול וכהבין ונותנין אע"פ שאין מכירין אם אע"פ שלא ראוהו: ודלמא שד הוה אי נמי צרה הות ותכונה לקלקלה ואסיקנא תנא דבי ר' ישמעאל בשעת הסכנה כגון זה שמסוכן למות בבור ואם לא עכשיו איתתי מתכון על הקול וכהבין ונותנין אע"פ שאין מכירין אם הוא זה שפירש שמו: הבריא שאמר כתבו גם לאשתי רצה לשחק בה ועשה בבריא שאמר כתבו גם לאשתי ועלה לראש הגג ונפל ומת ואמרו חכמים אם מעצמו נפל הרי זה גם שירש בעצמו שהוה חלוש הרבה ואינלאי מילתא שהרי נפל ומת ואם הרוח דחפתו אינו גם שלא מחמת חליו נפל: מעשה לפתור הסורי מחמרא והכי קתני ואם הכיכה סופו על תחילתו הרי זה גם ומעשה נמי בבריא וכו'. ההוא גברא דעל לבי נשיתא אשכח מקרי יונקא וגבריה דיתבו ויתיב אינש אחרינא גבייהו, אמר להו: בי תרי מיניכו נקתבו גיטא לדביתהו לסוף שביב מקרי יונקא, מי מישתו אינשי ברא שליחא במקום אבא-אי לא? רב נחמן אמר "לא משתו אינשי ברא שליחא במקום אבא" ורב יוסף אמר "משתו אינשי ברא שליחא במקום אבא", אמר רבא "הילכת' משתו אינשי ברא שליח' במקום אבא":

תוספות רי"ד

ובתרומת מעשר של דמאי. גבינא יוצא בקולר היה כי קנסיק אמר להו [הבו] ד' מאה זוזי לרבי פקור א"ר וירא דרא ר' אבינא לסלתיה וליזיל לגביה דרב הונא רבינה פי' ישים מזונותיו בסלו וילך אצל רב הונא רבו והוא יקיים מתנתו אע"פ שהיתה בדבור בעלמא בלא קנין דאמר רב הונא גיטו כמתנתו פה מתנתו אם עמד תזור אף גיטו אם עמד תזור שכיב מרע שנתן גט לאשתו סתם אע"פ שלא אמר אם מתי אם תבריא ועמד מחליו תזור בו וגיטו בטל דאין מהדרי אע"ג דלא פריש כיון דאמר תנו אע"ג דלא אמר תנו אף מתנתו כיון דאמר תנו אע"ג דלא קנו מיניה, פי' מציגו בש"ס שכל הדבריו כתובין וכמסורין דמי אבל ביוצא בקולר לא מציגו [גבי] מתנה רק גבי ניסו תנן דמני ליה באופר כתובו ומהקישא דרב הונא דפקיש ליה ילפי' דכל מידי דנגש כשר בכתבו בלתר בתנה נמי כשר בתנו בלתר אע"ג דלא קנו מיניה ואע"ג דקי"ל מתנת ש"ס בסקצה בעיא קנין האי הוי כמצוות מתת מיתה דאפילו בסקצת לא בעי קנין. כתב"י מי שהיה מושלך בבור ואמר כל השומע קולי יכתוב גם לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו גם לאשתי ואמרו הבריא שאמר כתבו גם לאשתי רצה לשחק בה ועשה בבריא שאמר כתבו גם לאשתי ועלה לראש הגג ונפל

מהרש"א

ג' נסיונות להיות מאן קושיית ר' אבא על דברי ר' אבינא שהביא הקונטרס

נוסח

כתיבת יד שבידי שפושלך לבוד ובידך שיכתבו לו גט

נוסח

אות יש מאלה שבריבו שאמר כתבו גט לאשתי ולא אמר "תנו" ובכל זאת יכתבו ויתנו

נוסח

האי אומת יאמנה בן בשלמא אביו שנאבד אבידו להיות עליה לדכין גט

נוסח

אומיה שהתקינו לדכין ולתת גט לאשה אף יכולין לדרוש בקיבה גט דאמרינן שמוע מיניה שוב דוקא גט ונפל אבל

מהנך

ג' נסיונות להיות מאן קושיית ר' אבא על דברי ר' אבינא שהביא הקונטרס

[ג"כ קמ:]

כתובות פב: יבמות קכב. ע"ש

יבמות קכב.

הוריות יב. כריתות ו. [ביבמות שם מיתת שידא ע"ש בכ"מ]

תוליו לט: [תוספתא פ"ד ע"ש]

[תוליו שם גדרים מת. זבחים כ:]

גליון הש"ס

תוד"ה ולישוש כו' להבירו ומכירו. נשון ומכירו מיו מוכן כי דכיון דלת מיישכין בעיר ליכד מה צריך לשיות מכירו וכי לין עתכין שלוס לתדם שתיו מכירו:

שייך לעמוד ב

והאמר שמואל אמר רבי הלכה כרבי יוסי. והוה הדין דהוה מצי למיפרך מדשמואל דפרק כל הגט (לעיל דף כט.) דאמר מתנה הרי היא כגט דמילי לא מימסרן לשליח אבל ממתני' רבי מאיר מודה בחומר לגיטים דאם לא כתבו ונתנו לה מאי למיפרך הא"ל דקעמא משום בזיון דבעל כדאמר לקמן בפרק כל הגט (נז"ם) והוה תימא דבכתיבה ליכא בזיון אלא בחתימה דליכא פרסום טפי: **כתב** יתן הוא לו כתב הגט הוא. תע"ג דלא נפקא מינה מידי דאידי מילי ניכתו ולא ממסרן לגיטין הא מסיק דלשמואל אמר לקמן כשר וא"כ מתה מיתה ועד פסול דהא תניא כדאמרינן בסמוך וכשהומר לגיטים כתבו ונתנו הוי כאילו אמר להם בפירוש שיתפטר אחר עמהם לכתוב לו לחתום לך בעי מה רואה הבעל שיעשה כך ולקמן דאמר לי סבירא לן דכתבו כתב יתן הוא הא כתב הגט כו' הוא הדין דהוה מצי למימר לפכא לי סבירא לן דכתב יתן ועד פסול דהא תניא כדאמרינן בסמוך וכשהומר לגיטים כתבו ונתנו הוי כאילו אמר להם בפירוש שיתפטר אחר עמהם לכתוב לו לחתום לך בעי מה רואה הבעל שיעשה כך ולקמן דאמר לי סבירא לן דכתבו כתב יתן הוא הא כתב הגט כו' הוא הדין דהוה מצי למימר לפכא לי סבירא לן דכתבו כ

כיון דאמר מר . לקמן בסמעתין גבי אמרו לסופר ויכתוב ולפלוני ופלוני ויחתמו כאן הגט לכל לא מהני : **גמ' שניהם** : הלכך לא נזריקן,ושמואל לית ליה דרבי ירמיה דאמר אחת סופר ואחת עד כדאמרינן בהמגרש (לקמן דף פו:) ולא מוקי לה כר' יוסי ולא חיישי אחתיות בחתימת סופר כלל ובין לרבי יוסי ובין לר' מאיר כאחת החתימה ושמואל לית ליה דרב חסדא דאמר רבי יוסי היא וכתב סופר ודברי הכל היא : **דלמא אמר להו**. אחת אחותו ואמרו לפלוני ויכתוב דבהא אמרי' לקמן כאן ואחת לא מכשרת אחתית סופר בגט אזלי הני סהדי ואחתמי לסופר אחות כיסופא : **פניחא למ"ד כו'** . פלוגתא היא לקמן בסמעתין : **גמ' ר' יוסי פרתי אמר כו'** . לא ידעי רבי יוסי פרתי אמר לפסולא בין אחמר לשלא אחמר טו בין אחמר "לאמרו לפלוני ופלוני ויחתמו" לפלוני ויכתוב ופלוני ופלוני ויחתמו" פסול והכי אמרי' לקמן כאן ואחת,ולא תפשה לריבא דרבי מאיר פליגי,דלרבי יוסי פסול לגמרי ואיתא לדרב חסדא דהא דקתני "אחת סופר כשל רבי יוסי היא לרבות אחת שלית לה ולא בעל : **ושמואל**. דלמר לעיל הדבר צריך תלמוד דלא כתובו כתב (ג) יהו לא כתב הגט נעשה כלאחר יאמרו אמרו : **סבר לה כרבי יוסי בחדא** . דלמר שמואל הלכה כרבי יוסי היכא דלא אחר אמרו : **ופליג עליה**. בלאחר יאמרו : **עמו** . *פירושו עמו לחתם אחת כל דבריו שהיה מייצב את דבריו : **הכא וסופר** . כדלקמן במסכת סוטה (דף כ.) אמרתי לו לבלר אני : **הכא לכשירלה** . כשהיה רוצה להיות מתון ומתייצב בדבריו היה חכם : **גל של אגוזים** . מפרש בתוספות דר' נתן (פ' יח) מה גל של אגוזים חדש טוטל לחתן מהן והם נקבוצות וטפלות זו על זו כגון ר' טרפון את תלמיד ושלמו דכל היה מביא לו רוחב מקרא מדרש משנה הלכה ואגדה הכל יחד : **מגוס מיוגס** . יינה מוכן כה תמיד שאין החבוי צריך לומר לוקמין המתיבו וחביה לכם ר' נגרך לחדש ללמד מפי מזומן לו ותלמודו ערוך בפיו : **מורי כלום** . כך מפורש בתוספות דרבי נתן למה היה ר' עקיבא דומה לעני שבטל קופתו ויצא לשדה מלא שעורים קלר ונתן בה מלא חטין נתן בה פולים וכן עדשים וכשבא לביתו בירך כל מין ומין לעצמו ר"ע כשלמד מרבותיו שמע דבר מקרא מרבותיו ותחריו הלכה ותחריו מדרש ותחריו אגדה. נתן לבו לחזור עליהן ולגורסן עד שהיו סדורין בפיו ולא אמר תלמוד מקרא לעצמו מדרש לעצמו מבל כשבשעה חכם גדול עשה כל החורה מבבבות מבבבות סידר מדרש סיפרי וסיפרא לבדן ומבלן לעצמן לתלמידיו והלכות לעצמן ואגדות לעצמן ונרחה בעיני לומר בלוס סגור מסגירות לבדן מחיות מחילות כמו שעושין בחיבות גדולות ליתן חטין מבלן שעורין מבלן עדשים מבלן כמו פיו בלוס ורגליו מבולמות בבבורות (דף מ:) קלוסי"ן בלעז : **קופה הרוללים** . מפרש התם מה רוכל זה שבא לעיר שואלין ממנו תפרסמון שמך חומר הן פלייטון שמך חומר הן קנמון שמך חומר הן בגרמה וכן בגמרא וכן במדרש וכן בתוספתא ולהן שבא זה דומה לשל ר"ע שבתן לבו תחילה ולמד הבל מבולבל ותמ"ל סדבן : **קופה של בשמים** . דומה לקופת הרוללין שלא שהרוכל מחוך שתומבתו לבך מרבה מיון יותר וקושר בל אחד בלרור לבדו להיות מזומן לשולתו : **קב וגקי** . לא לימד הרבה בשאר תבריו אלא מה שאומר בבית המדרש נקי הוא שהלבה בתוכו לעולם : **מוחין מרבה** . שבה הרבה : **מוליך קימחא** . מפרש ליה : **סגף משבח קימחא** . מתלמודו : **ומה שמוליך אינו מוליך אלא מוכין** . מה שבשח מתלמודו לא שבח אלא דבריו שאלה בשעתן : **שנו תדשי** . למדו תורתי : **שמדושי תרומות מתרומות מדושין של ר"ע** . בתרתיס ותרמתיס מתוך עתרי מעשיותיו של ר"ע והייטו בריריה אחר בריריה : **שמע משכור עדיס** . לבך שיאמרו בשם בעלה לשופר לבתוב ולעדיס לחתום : **לא משנו חבמים לדבר זה** . מאחר שאמרתין תחיתתן לא תשנו ולא יאמר אחר בתחילה : **ואמר** : **מעשה לא עבדי** . שיחתמו אחר לו יעידו אחר : **דיבורא עבדי** . לומר לאחריס לעשות ולאחריס שבורים שהבעל ליוה : **ואמשה מסורנו** . לליבת למיתם שמא תשבור כיון דאין תוחמין אלא אם בן שמעו מפי הבעל עלמו : **ולא אמשה** . גזירה הא אלמא הא : ואיבא

"אמרו לסופר ויכתוב ולפלוני ופלוני ויחתמו" ומשום כיסופא דסופר חיישי ומחתמי חד מהנך סהדי וסופר בהדייהו ובעל לא אמר הכי ? מיהו דאמר מר "כשר" ולא תעשה כן בישראל לא שביח לי דילמא אמר להו לבי תרי אמרו לסופר ויכתוב ואתם חתומו ואזלי הנך משום כיסופא דסופר ומחתמי ליה לסופר בהדי חד מינייהו ובעל לא אמר הכי? אמר הא נמי כשר ולא תעשה הוא אניחא למ"ד כשר ולא תעשה אלא למ"ד כשר ותעשה מאי איבא למימר? אלא רבי יוסי "תרתי אמר,ושמואל סבר לה כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא .גופא אמר שמואל: אמר רבי הלכה ברבי יוסי דאמר מילי לא מימסרן לשליח,אמר לפניו *ר"ש ברבי מאחר שר"מ וחנינא איש אונו' חולקין על רבי יוסי מה ראה רבי לומר הלכה כר' יוסי,אמ' לו שתוק בני שתוק לא ראית את ר' יוסי אילמלי ראיתו נמוקו עמו דתניא *איסי בן יהודה היה מונה שבחן של חכמים ר"מ חכם וסופר ר' יהודה *חבם לבשירצה ר' טרפון גל של אגוזין ר' ישמעאל *חנות מיוזנת ר"ע אוצר בלום ר' יוחנן בן נורי קופת הרוכלים רבי אלעזר עוריה קופה של בשמים *משנת ר' אליעזר בן יעקב קב ונקי *ר' יוסי נמוקו עמו רבי שמעון טוחן הרבה ומויציא קימעא-חנא משכח קימעא ומה שמוציא אינו מוציא אלא סובין,וכן אמר ר"ש לתלמידיו "בני שנו מדותי שמדותי תרומות מתרומות מדותיו של ר"ע" גופא אמר לשנים "אמרו לסופר ויכתוב,ולפלוני ופלוני ויחתמו" אמר רב הונא אמר רב כשר ולא תעשה זאת בישראל אמר ליה עולא לרב נחמן ואמרי לה רב נחמן לעולא מאחר דכשר,אמאי לא תעשה זאת בישראל? א"ל חיישינן *שמא תשכור עדים ומי חיישינן *והתניא עדים החתומין על שדה מקח ועל גט אשה לא חשו חכמים לדבר זה מעשה לא עבדי,דבורא קאמרי.אמר לשנים "אמרו לסופר ויכתוב ואתם חתומו" רב חסדא אמר כשר ולא תעשה רבה בר בר חנה אמר כשר ותעשה רב נחמן אמר כשר ולא תעשה רב ששת אמר כשר ותעשה רבא אמר כשר ולא תעשה רב יוסף אמר כשר ותעשה

לפניס תנו הרי לנו יכתבו ויתנו דברי ר' מאיר ויש לומר דלר' מאיר כיון דחתם סופר פסול הו"ל לאומר לחברו לסופר ויכתוב ואתם חתמו והרי לנו יכתבו היינו יחתומו ואם תאמר לכתי היכי קתני הרי לנו יכתבו ויתנו לכתחלה למאי דאמר בסמוך הא נמי כשר ולא תעשה ותירץ רבינו תם דמשום דאמר לבלשה שהוא לכתחלה נקט הא ליבא דיכתבו ויתנו לי נמי הכי קאמר אם בתו לקייס שליחותם יכתבו ויתנו בעלמן דהי אמרי לאחריני ועבדי לפי' דיעבד לא מהני לי נמי דומין דתעשה לפי' לכתחלה בגון בשעת הדחק : **אמרן** לסופר ויכתוב ולפלוני ופלוני ויחתמו . לא לימד מפי עד דהכי מילי בשמעתו מפי עדים שפלוני לוה מפלוני מבה שלא בשטרה עדות לתלו המעידים בפני הרלתבויים לבל בתן עיבר עדות לא בשטרה תלא לתלו והרלתבויים הם שלותי הבעל שמוה לתלו לעשות לה גט-: **לא** שביחא . פירש בקונטרס לשמואל ליתי ליה בפ' בתרא (לקמן ל' סו:) דבתב סופר ועד שניו ותתית לפני' בדרי מאיר ומבל מקום לריך לומר שמי תליבה דלא שביחא דמתחילה לא הקשה תלא מבח דלא מסתברא דפליג שמואל אדר' ירמיה ובב תסדא : **חבם** לבשירלה . יותר מר"מ ודילמא ר' מאיר מריף ומקשה ור' יהודה מתון ומסיק יוסי הא גוונא אמרינן בסוף הוריות (דף י"ב.) :

חנות מיוזנת . לשון מזון ותים דגרסי מזויבת לשון זיון :

בלום . בקונטרס גריס במ"ס בלום פיו בלוס ורגליו מבולמות בבבורות (דף מ:) ותית"דגרסי בסמ"ך במו בברתתים רבה (פ' ב"ח) משל למלך שהיו לוגרותיו בלוסים ותתומין ומעוברין" : **דיבורא** אמרי מעשה לא עבדי . והא לאמרינן סוף פרק ב' דיבמות (דף לה:) גבי מיתה לו שחלצה בפניו ישחלה מפני שהוא ב"ד ופריך בגמרא טעמא דב"ד לא בי תרי לא והתניא עדים החתומים על שדה מקח ועל גט אשה לא חשו חבמים לדבר זה מעשה לא עבדי,דבורא קאמרי.אמר לשנים "אמרו לסופר ויכתוב ואתם חתומו" רב חסדא אמר כשר ולא תעשה רבה בר בר חנה אמר כשר ותעשה רב נחמן אמר כשר ולא תעשה רב ששת אמר כשר ותעשה רבא אמר כשר ולא תעשה רב יוסף אמר כשר ותעשה ואיבא

הדרן עלך האומר התקבל

תוס' ד"ה תכס כו' וכי תלי גוונא אמרינן בו' . ע' תשובת הרא"ש סי' לב:

סה א ב ג מיי' פ"ב מהל' גירושין הל"ו סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קכ סעי' ד ופ"ש בא"מ וב"ש :

הגהות הב"ח

(ב) רש"י ד"ה ושמואל וכו' דתי כתובו כתב יהן הוא לא כתב :

גיטין/מהגך
אומר לסופר: "אמרו לסופר ויכתוב ואתם חתמו"
– כשר ולכן תעשה
כשר ותעשה

ולימא דאפיך לסו . לרבה ורב יוסף : **ע"י כותן** . בשביל כותן : **מוליך כשמעמד כותן** . כותן יכול עמו : **מנה מסו** . שם לא יאמר שלכם לגבל מנלן ת' ב' ג' ד' ואמר כתבו גט לפלוני מהו "מדמעכבא לכולהו הכי מטיין ליתיון או דלמא כיון דלא יאמר להו "כולכם המטיין כתבו" לא בעינן כולם : **לפרי לם לפני גיסם** . מנה כולהו לטולהו קפיד מנה מקלקייהו לא קפיד הלא אמטיין המגיס מהני למעוטי המאחר הלא נמט מחת ולא לכל הני מטיין ליתיין ביחתמו כולם כיון דלא מנה לכולהו הוכרך שמורת הדבר עליו ומהל לו מדעתו הלשמעה ולפני המטיין ליתיס נריכין לחתום הלא מקלקל : **ולמרי לם לפני גיסם** . מנה מקלקלן נלי דעתיה דלמרי קפיד ונריכין כולן המטיין לחתום, מנה כולן כיון דלא יאמר "כולכם" לא הקפיד הלא לומר בפני מכן זה ולא ביחתמו כולם : **לפקין רב יסודס בניסם דכולכם** . בגט שהלם לומר במעמד רבים ויש לחוש שמא יאמר לכולכם ליתין ולא יחתמו כולם ומגלח גט בעל התקין ביהו כותבין לו כך אמר לנו פלוני : כתבו, לו כולכן לא כל חד מנכון כולכון לחד כותב במעמד כולם לו כל חד מנכון לפני חבריו : לין חבייהו עמו : **מוליו** . הוליכו : **ולפני לפיפסולי** . שמא לא יהא לחד מהן במעמד כתיבתו לו לא יתחמו כולן : **מהומו כל מרין מנכון** . ולא ליחמ (ליכם) כולכם :

מי שהחזו קורדייקום ואמר כתבו גט לפלוני ולא אמר לו כתבו גט לאשתי ואחזו קורדייקום וחזר ואמר לא תכתבנו אין דבריו האחרונים כלום, נשתתק ואמרו לו נכתוב גט לאשתך? והרכין בראשו *בולקין אותו שלשה פעמים אם אמר על לאו 'לאו' ועל הן 'הן' הרי אלו יכתבו ויתנו :

גמ' מאי קורדייקום? אמר שמואל דנכתיה חמרא חדתא דמעצרתא, וליתני מי שנשכן יין חדש? הא קמ"ל דהא רוחא "קורדייקום" שמה, למאי נפקא מינה? לקמיעא, מאי אסתיה? *בישרא סומקא אגומרי וחמרא מרקא, אמר אביי *אמרה לי אמי *לשימשא: בת יומא כויא דמיא, בת תרי יומי סיכודי, בת תלתא יומי 'בישרא סומקא אגומרי וחמרא מרקא, לשימשא עתיקתא ליתי תרנגולתא אוכמתי וליקרעה שתי וערב וליגלחיה למציעתא דריסה ולותביה עילויה וננחיה עילויה עד דמיסרח ולינחות וליקום במיא עד צואריה עד דחליש עלמא עילויה וליטוד ולסליק וליתיב, ואי לא, ליכול כרתי ולינחות וליקום במיא עד צואריה עד דחליש עלמא עילויה וליטוד ולסליק וליתיב. לשימשא בישרא סומקא אגומרי וחמרא מרקא לחלגא בישרא שמינא אגומרי וחמרא חייא, רב עמרם חסידא כי הוה מצערין ליה בי ריש גלותא הוו מנגו ליה *אתלגא, למחר אמרו ליה מאי ניחא ליה למר דלייתו ליה? אמר הני כל דאמינא להו מיפך אפכי אמר להו בישרא סומקא אגומרי וחמרא מרקא, אייתו ליה אינהו בישרא שמינא אגומרי וחמרא חייא שמעה ילתא ומעיילה ליה לבי מסותא ומקמי ליה במיא, רבי מסותא עד דמהפכי מיא, רבי מסותא והוו דמא וקאי בישריה פשיטי, רב יוסף איעסק בריחיא, רב ששת איעסק בכשורי אמר 'גדולה מלאכה שמחממת את בעליה'. א"ל ריש גלותא לרב ששת מ"ט לא סעיד מר גבן? א"ל דלאו מעלן עבדי דחשידי אאבר מן החי, א"ל מי יימר? אמר ליה השתא מחינא לך, א"ל לשמעיה: זיל גנוב אייתי לי חדא כרעא מחיותא, אייתי ליה, אמר להו אהדמו לי הדמי דחיותא, אייתו תלת כרעי אותיבו קמיה, אמר להו הא בעלת שלש רגלים הואי? פסוק, אייתו חדא מעלמא אותיבו קמיה, אמר ליה לשמעיה אותביה נמי להך דידך, אותבה, אמר להו האי בת חמש רגלים הואי? אמר ליה אי הכי ליעבדו קמיה (שמעיה) דמר וליכול, א"ל לחיי, קרי בו תבא קמייהו ואייתו קמיה בישרא ואותיבו קמיה *ריסתנא דחנקא חמתא גששיה ושקלה ברכה בסודריה, לבתר דאכיל אמרי ליה אינגיב

מי שאחזו קורדייקום ואמר כתבו גט לאשתי ואחזו קורדייקום וחזר ואמר אל תכתבוהו אין דבריו האחרונים כלום : נשתתק ואמרו לו נכתוב גט לאשתך והרכין בראשו הרי זה יכתוב ויתנו . פי' קורדייקום הוא רוח רעה השורה על האדם ששותה יין מניחו ומפני זה לא אמר כלום שמשועמם הוא ואינו עומד על דעתו ואם מתחילה צוה ואמר כתבו גט לאשתי ואח"כ אחזו קורדייקום וחזר ואמר אל תכתבוהו אין דבריו האחרונים כלום ולא בטלה שליחותו : נשתהה לאו אמי שאחזו קורדייקום קאי אלא אדם שנאלם מחמת חולי ושומר על דעתו ואם אמרו לו נכתוב גט לאשתך והוא הרכין והסה להם בראשו סימן [הוא] שמתרצה בדבר בודקין אותו ג' פעמים בדברים אהרים אם משיב על לאו לאו ועל הן הן על דעתו הוא עומד וסומכין בהרכנת ראשו וכותבין גט לאשתו :

אמר

ג) נלמה ד"ל כתובו כל חד מנכון מהומו כל מרין מנכון כו' .

הדרן עלך האומר

מי שאחזו קורדייקום ואמר כתבו גט לאשתי ואחזו קורדייקום ואמר לא תכתבנו אין דבריו האחרונים כלום, נשתתק ואמרו לו נכתוב גט לאשתך? והרכין בראשו *בולקין אותו שלשה פעמים אם אמר על לאו 'לאו' ועל הן 'הן' הרי אלו יכתבו ויתנו :

גמ' מאי קורדייקום? אמר שמואל דנכתיה חמרא חדתא דמעצרתא, וליתני מי שנשכן יין חדש? הא קמ"ל דהא רוחא "קורדייקום" שמה, למאי נפקא מינה? לקמיעא, מאי אסתיה? *בישרא סומקא אגומרי וחמרא מרקא, אמר אביי *אמרה לי אמי *לשימשא: בת יומא כויא דמיא, בת תרי יומי סיכודי, בת תלתא יומי 'בישרא סומקא אגומרי וחמרא מרקא, לשימשא עתיקתא ליתי תרנגולתא אוכמתי וליקרעה שתי וערב וליגלחיה למציעתא דריסה ולותביה עילויה וננחיה עילויה עד דמיסרח ולינחות וליקום במיא עד צואריה עד דחליש עלמא עילויה וליטוד ולסליק וליתיב, ואי לא, ליכול כרתי ולינחות וליקום במיא עד צואריה עד דחליש עלמא עילויה וליטוד ולסליק וליתיב. לשימשא בישרא סומקא אגומרי וחמרא מרקא לחלגא בישרא שמינא אגומרי וחמרא חייא, רב עמרם חסידא כי הוה מצערין ליה בי ריש גלותא הוו מנגו ליה *אתלגא, למחר אמרו ליה מאי ניחא ליה למר דלייתו ליה? אמר הני כל דאמינא להו מיפך אפכי אמר להו בישרא סומקא אגומרי וחמרא מרקא, אייתו ליה אינהו בישרא שמינא אגומרי וחמרא חייא שמעה ילתא ומעיילה ליה לבי מסותא ומקמי ליה במיא, רבי מסותא עד דמהפכי מיא, רבי מסותא והוו דמא וקאי בישריה פשיטי, רב יוסף איעסק בריחיא, רב ששת איעסק בכשורי אמר 'גדולה מלאכה שמחממת את בעליה'. א"ל ריש גלותא לרב ששת מ"ט לא סעיד מר גבן? א"ל דלאו מעלן עבדי דחשידי אאבר מן החי, א"ל מי יימר? אמר ליה השתא מחינא לך, א"ל לשמעיה: זיל גנוב אייתי לי חדא כרעא מחיותא, אייתי ליה, אמר להו אהדמו לי הדמי דחיותא, אייתו תלת כרעי אותיבו קמיה, אמר להו הא בעלת שלש רגלים הואי? פסוק, אייתו חדא מעלמא אותיבו קמיה, אמר ליה לשמעיה אותביה נמי להך דידך, אותבה, אמר להו האי בת חמש רגלים הואי? אמר ליה אי הכי ליעבדו קמיה (שמעיה) דמר וליכול, א"ל לחיי, קרי בו תבא קמייהו ואייתו קמיה בישרא ואותיבו קמיה *ריסתנא דחנקא חמתא גששיה ושקלה ברכה בסודריה, לבתר דאכיל אמרי ליה אינגיב

הדרן עלך האומר

מי שאחזו קורדייקום . סם שיהא השלטת כשמותה יין הרבה מגיהו : **לא אמר כלום** . אין דעתו מיושבת : **נשתתק** . לאו משאחזו קורדייקום קאי אלא אדם שנאלם מחמת חולי ושומר על דעתו : **סרכין** . הטה ויט שמיס מתרגמינן ותרכין שמיט (תהלים יח) : **כודקין מומו** . בדבריס אחריס שואלין לו דבריס שהוא רואי להשיב עליהן(ג) אס רואו דעתו מיושבת שמרמז על השובת לאו הרכנה שדרך בני אדם להרכין על לאו ועל הן הרכנה הין **לשמשא** פעמיס לכל אחד כותבין וגומנין אס מרכין על הגט הרכנת הין : **גמ' נקמיס** . נשכו לשון שמתה היממו והרגיס בו : **רוחא** . שד האומה על ידי כך : **לקמיעא** . שמשביעין בה את הרוח בשמו : **סומקא** . כחוש : **מרקא** . מזוג במיס הרבה : **לשמשא בת יומא** . חולי שאחזו ממחת חום בו ביום : **כויא דמיא** . הקום כמים : **סיכודי** . מיומים רביס : **עתיקתא** . ישנה : **דריסה** . דחולה : **דחליש ליס עלמא** . פג לבו : **וליטוד** . ישהו כמו נחית בר "תמולאי (נ"ב דף עד:) : **לשמשא בישרא סומקא כו'** . כדלמר : **לחלגא** . חולי שאחזו ממחת ליהה : **מייא** . בלא מוזגת מיס : **סוו מלערי ליס** . העבדיס מפני שהיה חסיד ופרוש ומחמיר עליהן בחיסורין : **ילמא** = לשם רב נחמן והיה בא הגיהה ותשם לא בית דין ותשובה כדלמרי' בהעור והרוטב (חולין דף קכה.) דרב נחמן מחגת דבי גשיחה הוה : **מסופקני** . מרחן : **דמסופקני** . ממחת זיעה תדומה היולאה ממנו ע"י בשרת שמיעת ומחרת חייא : **פשיטי פשיטי** . בהרות עגולות : **רב יוסף ליפסק** . לחלגא בריחיס כדי שיחמס ויזיע : **בכשורי** . לשחת קורות ומשקות : **אמדמו לי סדמי דחיותא** . סדרו לפני כחמי הבהמה לנחתיה : **אמדמו** . הגחיתו לשון ערבו הגחיס : **מ"ל** . ריס גלותא : **מי סני** . דמשום דחמידי הוא : **ליעבדו קמיס שמעיס דמר** . לשון קמיה שמעיה דמר יסדרו הכל כפי נהור הוה ולא ילחלו ויאכל ויטמך : **גששה** . משמה והרגיס בחומו עלס : **שקל** . כל החחיכה וכרכה בסודריה :

ולימא דאפיך לסו . לרבה ורב יוסף : **ע"י כותן** . בשביל כותן : **מוליך כשמעמד כותן** . כותן יכול עמו : **מנה מסו** . שם לא יאמר שלכם לגבל מנלן ת' ב' ג' ד' ואמר כתבו גט לפלוני מהו "מדמעכבא לכולהו הכי מטיין ליתיון או דלמא כיון דלא יאמר להו "כולכם המטיין כתבו" לא בעינן כולם : **לפרי לם לפני גיסם** . מנה כולהו לטולהו קפיד מנה מקלקייהו לא קפיד הלא אמטיין המגיס מהני למעוטי המאחר הלא נמט מחת ולא לכל הני מטיין ליתיון ביחתמו כולם כיון דלא מנה לכולהו הוכרך שמורת הדבר עליו ומהל לו מדעתו הלשמעה ולפני המטיין ליתיס נריכין לחתום הלא מקלקל : **ולמרי לם לפני גיסם** . מנה מקלקלן נלי דעתיה דלמרי קפיד ונריכין כולן המטיין לחתום, מנה כולן כיון דלא יאמר "כולכם" לא הקפיד הלא לומר בפני מכן זה ולא ביחתמו כולם : **לפקין רב יסודס בניסם דכולכם** . בגט שהלם לומר במעמד רבים ויש לחוש שמא יאמר לכולכם ליתיון ולא יחתמו כולם ומגלח גט בעל התקין ביהו כותבין לו כך אמר לנו פלוני : כתבו, לו כולכן לו כל חד מנכון כולכון לחד כותב במעמד כולם לו כל חד מנכון לפני חבריו : לין חבייהו עמו : **מוליו** . הוליכו : **ולפני לפיפסולי** . שמא לא יהא לחד מהן במעמד כתיבתו לו לא יתחמו כולן : **מהומו כל מרין מנכון** . ולא ליחמ (ליכם) כולכם :

הדרן עלך האומר

מי . סם שיהא השלטת כשמותה יין הרבה מגיהו : **לא אמר כלום** . אין דעתו מיושבת : **נשתתק** . לאו משאחזו קורדייקום קאי אלא אדם שנאלם מחמת חולי ושומר על דעתו : **סרכין** . הטה ויט שמיס מתרגמינן ותרכין שמיט (תהלים יח) : **כודקין מומו** . בדבריס אחריס שואלין לו דבריס שהוא רואי להשיב עליהן(ג) אס רואו דעתו מיושבת שמרמז על השובת לאו הרכנה שדרך בני אדם להרכין על לאו ועל הן הרכנה הין **לשמשא** פעמיס לכל אחד כותבין וגומנין אס מרכין על הגט הרכנת הין : **גמ' נקמיס** . נשכו לשון שמתה היממו והרגיס בו : **רוחא** . שד האומה על ידי כך : **לקמיעא** . שמשביעין בה את הרוח בשמו : **סומקא** . כחוש : **מרקא** . מזוג במיס הרבה : **לשמשא בת יומא** . חולי שאחזו ממחת חום בו ביום : **כויא דמיא** . הקום כמים : **סיכודי** . מיומים רביס : **עתיקתא** . ישנה : **דריסה** . דחולה : **דחליש ליס עלמא** . פג לבו : **וליטוד** . ישהו כמו נחית בר "תמולאי (נ"ב דף עד:) : **לשמשא בישרא סומקא כו'** . כדלמר : **לחלגא** . חולי שאחזו ממחת ליהה : **מייא** . בלא מוזגת מיס : **סוו מלערי ליס** . העבדיס מפני שהיה חסיד ופרוש ומחמיר עליהן בחיסורין : **ילמא** = לשם רב נחמן והיה בא הגיהה ותשם לא בית דין ותשובה כדלמרי' בהעור והרוטב (חולין דף קכה.) דרב נחמן מחגת דבי גשיחה הוה : **מסופקני** . מרחן : **דמסופקני** . ממחת זיעה תדומה היולאה ממנו ע"י בשרת שמיעת ומחרת חייא : **פשיטי פשיטי** . בהרות עגולות : **רב יוסף ליפסק** . לחלגא בריחיס כדי שיחמס ויזיע : **בכשורי** . לשחת קורות ומשקות : **אמדמו לי סדמי דחיותא** . סדרו לפני כחמי הבהמה לנחתיה : **אמדמו** . הגחיתו לשון ערבו הגחיס : **מ"ל** . ריס גלותא : **מי סני** . דמשום דחמידי הוא : **ליעבדו קמיס שמעיס דמר** . לשון קמיה שמעיה דמר יסדרו הכל כפי נהור הוה ולא ילחלו ויאכל ויטמך : **גששה** . משמה והרגיס בחומו עלס : **שקל** . כל החחיכה וכרכה בסודריה :

אמר לעשרה כתבו[ותנו] גט לאשתי א' כותב ושני' חותמין דבר אמר להם כל שנים מכם כתבו ותנו גט לאשתי . אבל אם אמר כולכם כתבו קפידא הוי שרצה לבזותה בפני כולן וא' כותב וכולן חותמין ואם מת אחד מהן הרי הגט בטל שלא נתקיים תנאו: ת"ר אמר לעשרה כתבו גט לאשתי אחד כותב על ידי כולם, פי' ואחד חותם להם לאחתומי אלא לכתיבו בלבד כולכם כתבו א' כותב במעמד כולם פי' ידעו כשיכתוב : הוליכו אותי' ע"י כולם,כולם הוליכו אחד מוליך במעמד כולם . פי' לא דמיא בריייתא למתני' דבמתני' צוה אותם בין על הכתיבה בין על החתימה משום הכי תנן אחד מהן כותב ושנים חותמין ואם אמר כולכם א' כותב (ושנים) [וכולם] חותמין אבל הברייתא מיירי כגון שלא צוה אותם אלא בכתיבת הגט והוא רוצה אח"כ להחתימו : איבעיא להו מנה אותן מהו רב הונא אמר מנה אותם אינו כאלו כולכם ור' יוחנן משום ר' אלעזר אמר מנה אותם הרי הוא כאלו כולכם אמר רב פפא ולא פליגי הא דמנה כולהו הא דמנה מקצתייהו אמרי לה להאי גיסא ואמרי לה להאי גיסא והילכך עבדינן לחומרא בין מנה כולם בין מנה מקצתם אותם שמנה כאלו כולהו דמי : אתקין רב בניסא כתובו כל חד מנכון[ותנו]פי' כתובו חותמו כל תרי מנכון אובילו כל חד מינכון נירה שבא יאמר כולכם ויהבאל הגט משום הכי מלמדין אותו שיאמר כן :

סליק פירקא

מדלא מענו . גי' רש"ל

[תוספתא פ"ד]

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה כודקין וכו' לכתיב עליהם ולפי זה אין חסר כלום כדעתו :

גמ' ולמרי לה לגמי גיסם . כעין זה ב"ב דף מב ע"ב וס"ב :

[ע' מ"ם תוס' על זה לקמן ע: ד"ה כודקין]

[לקמן עז:] ◆ ע"ד תוס' אוק"א. ד"ה כודקין (ועי' ב"ב ס"ב ע"ב) [קדושין לח: וע"ע]

מענה (עד ע.)

תרגומו של מחלות

תרופות חלופות בהדדי שופרות לרפואות הקודמו

*תוכן הסוגריים קיצור מ"ש כולי לילא אפל כ"ג נ"ג ל"ג ד"ג ה"ג ז"ג ח"ג ט"ג ואחרי כיוצא בזה ואחרי כיוצא בזה ולקצת אחרים חסרים את המאמר של ר' אלעזר הסוגריים

*בסוף דף סח: רש"י מאריך הרבה

[ר"ל תמודלי וכ"ג דף עד:] ע"י ערך מד ב]

ס"ק ל"ב

[דפתנא גיטין עכ"ן]

תוספות הרא"ש

אמר לעשרה כתבו גט לאשתי א' כותב ושני' חותמין דבר אמר להם כל שנים מכם כתבו ותנו גט לאשתי . אבל אם אמר כולכם כתבו קפידא הוי שרצה לבזותה בפני כולן וא' כותב וכולן חותמין ואם מת אחד מהן הרי הגט בטל שלא נתקיים תנאו: ת"ר אמר לעשרה כתבו גט לאשתי אחד כותב על ידי כולם, פי' ואחד חותם להם לאחתומי אלא לכתיבו בלבד כולכם כתבו א' כותב במעמד כולם פי' ידעו כשיכתוב : הוליכו אותי' ע"י כולם,כולם הוליכו אחד מוליך במעמד כולם . פי' לא דמיא בריייתא למתני' דבמתני' צוה אותם בין על הכתיבה בין על החתימה משום הכי תנן אחד מהן כותב ושנים חותמין ואם אמר כולכם א' כותב (ושנים) [וכולם] חותמין אבל הברייתא מיירי כגון שלא צוה אותם אלא בכתיבת הגט והוא רוצה אח"כ להחתימו : איבעיא להו מנה אותן מהו רב הונא אמר מנה אותם אינו כאלו כולכם ור' יוחנן משום ר' אלעזר אמר מנה אותם הרי הוא כאלו כולכם אמר רב פפא ולא פליגי הא דמנה כולהו הא דמנה מקצתייהו אמרי לה להאי גיסא ואמרי לה להאי גיסא והילכך עבדינן לחומרא בין מנה כולם בין מנה מקצתם אותם שמנה כאלו כולהו דמי : אתקין רב בניסא כתובו כל חד מנכון[ותנו]פי' כתובו חותמו כל תרי מנכון אובילו כל חד מינכון נירה שבא יאמר כולכם ויהבאל הגט משום הכי מלמדין אותו שיאמר כן :

גליון הש"ס

גמ' ולמרי לה לגמי גיסם . כעין זה ב"ב דף מב ע"ב וס"ב :

אינגיב לן כמא דכספא, בהדי דקא מעיינ ואתי אשכחוה דכרוכה בסודריה אמרי ליה "חזי מר דלא מיכל קא בעי אלא לצערן" אמר להו "אנא מיכל אכלי ומשלמי ביה טעמא דחזרא" אמרי ליה "חזרא לא עביד לן האידנא" אמר להו בדקן בהוכחיה *דאמר רב חסדא "אוכמא בחזרא, וחזרא באוכמתא = לקותא היא" ברוק אשכחוה, כי קא נפיק כרו ליה בירא ושדו ליה ציפתא עילויה ואמרי ליה ליתי מר לינה, נחר ליה רב חסדא מאחוריה, אמר ליה לינוקא פסוק לי פסוקיך, אמר ליה נטה לך על ימינך או על שמאלך, אמר ליה לשמעיה מאי קא חזית? אמר ליה ציפיתא דשדיא, אמר ליה הדר מינה, לבתר דנפק אמר ליה רב חסדא מנא הוה ידע מר? אמר ליה הדא דנחר לי מר ועוד דפסק לי ינוקא פסוקא ועוד דחשידי עבדי דלא מעלו/עשיתי לי שרים ושרות ותענוגות בני האדם שדה ושדות": "שרים ושרות" אלו מיני זמר, "ותענוגות בני האדם" אלו בריכות ומרחצאות, "שדה ושדות" הבא תרגימו שידה ושידתין במערבא אמרי שידתא, אמר רבי יוחנן שלש מאות מיני שדים היו בשידתין ושידה עצמה איני יודע מה היא, אמר מר הבא תרגימו שידה ושידתין, שידה ושידתין למאי אבעי ליה? דכתיב והבית בהבנותו אבן שלמה מסע נבנה וגו' אמר להו לרבנן היכי אעבד? אמרו ליה איבא שמואל דאייתי משה לאבני אפוד, אמר להו היכא אישתכח? אמרו ליה אייתי שידה ושידתין, בבשינהו אהדדי אפשר דידעי ומגלו לך, אייתי שידה ושידתין כבשינהו אהדדי, אמרי אנן לא ידעינן דילמא אשמעתי- מלכא דשידי ידע, אמר להו היכא איתיה? אמרי ליה איתיה במטרא פלן, כריא ליה בירא ומליא ליה מיא ומיכסיא במשנייא וחתמיה בגושפנקיה וכל יומא סליק לרקיע וגמר מתיבתא דרקיעא ונחית לארעא וגמר מתיבתא דארעא ואתי סייד ליה לגושפנקיה, ומגלי ליה ושתי ומכסי ליה וחתים ליה ואזיל, שדריה לבניהו בן יהוידע' יהב ליה ששילתא דחקיק עלה שם ועזקתא דחקיק עלה שם ונבבי דעמרא וזיקן דחמרא, אול כרא בורא מתתאי ושפינתו למיא וסתמינהו בגבבי דעמרא וכרא בירא מלילאי ושפכינהו לחמרא וטמנהו, סליק יתיב באילנא כי אתא סיריה לגושפנקא גלייה אשכחיה חמרא אמר כתיב לין היין הומה שכר וכל שוגה בו לא יחכם" וכתיב "יין ותירוש יקח לב" לא אישתי, כי צחי לא מגיא ליה *אישתי רוח וגנא, נחית אתא שרא ביה שששילתא סתמיה, כי אתער הוה קא מיפרח, א"ל "שקא דמרך עלך, שמא דמרך עלך" כי נקיט ליה ואתי ממא דיקלא חף ביה שדייה, ממא לביתא שדייה, ממא גבי כובא דההיא ארמלתא, נפקא אידנא

דאמר רב חסדא תוכמת בחורת וחורת בתוכמת לקותא היא. פירוש טלאי שחור בעור לבן או טלאי לבן בעור שחור אין זה תלוי מחמת נגע שהיה שם הקשה רבינו תם דבמזיר בריש פרק בית שמאי (דף נח:) משמע דתלוי מייתי רב חסדא שחור בין שוורים לבנים שהשחור מגרע טוהר ומתקלקל מקחם על ידו ופריך התם ממתני' דהתם דמשמע שהלבן גרוע ומסיק דרב חסדא לטיבותא דקרמנהי להתם שחור גרוע טפי ואור"ת דתרי מילי נינהו ומילתיה דהכא לטיבותא שחור בעור לבן ולבן בעור שחור והתם מייירי בעור שחור בין שוורים לבנים ותדע דבמזיר הספרים ישנים לו גרסינן התם במילתיה דרב חסדא תלתא לוכמת בחורת לקותא ותו לא וכן גרסינן בהלכות תרווייהו כמו הכא ופרש"י שם בעור שחור ובלבן בין השוורים אם כן מאי פריך התם דמנח ליה לתוכמת בחורת קאי לשחור בין השוורים נימא מיפכח ולא יקשה כלום.

רבינו תם: **איבא** שמיר דלייתי מתה לתכני לפוד. הכא משמע דלתכני לפוד בעי שמיר ובפ"ק דקידושין (דף נ.) גבי עובדא דדמאי בן נחינה בקשו ממנו לתכנים לפוד וזה היה בבית שמי מדקאמר לקמה עולה לו פרה לתומה כו' דבבית רחצון לא עבו פרה כדתמר" שמיה עשה עזרת ואם כן היה שמיר בבית שמי ואין להקשות דבפרק בתרא דסוטה (דף מה.) תנן מעמתו נביאים הרחטוים בטלו תורים ותומים ומשחרב בית המקדש בטל שמיר דהייט בית המקדש שמי מדקתני בית המקדש סתם ואמר בגמרא נקט בית המקדש רחצון על מילי דחמריי ועוד מדלא ערבינהו בהדי תורים ותומים והוי ליה למימני מעמתו נביאים הרחטוים בטלו תורים ותומים והשמיר דמעמתו נביאים הרחטוים היינו משחרב בית המקדש רחצון בטלו תורים ותומים וקרי לומר שמעכוהו מימי שלמה עד מורכן בית שמי הקשה ה"ר אלחנן במסכת ע"ז בפ' ר' ישמעאל (דף נב:) גבי לתכני מזבח שמקטם חכמי יון ליתבריהו לחבים שלמות שמר רחמנא ליסבריהו לה תניח עליהם ברזל אמר רחמנא ולינסבריהו ע"י שמיר ותומר ר"י דע"י שמיר אין נעשין חלקות דחגירת לפורן פוסלת במזבח" והך סוגיא אתיא כמ"ד בסוטה (דף מה:) דתלטריך שמיר לתכני בית המקדש והא דכתיב גיטין: "זיל חייתי שידה כו'. כי לית לרבנן למחול בתורים ותומים כשיכולין למחול על ידי דבר אחר:

וכתיב זנות ויין ותירוש. תפס על פי שזה הפסוק לא נכתב עדיין היו יודעין כמו תרגם עושה מלאכת ה' רמיה בפ' לא יחפור (ב"ב דף כח:) *גבי יותב לברוקתי

[ע"ש תוס' ד"ה תכניס וחומס מולין יח. ד"ה וכמה]

[ע"ש תוס' ד"ה וכתיב וכו' גבי יותב. ע' לעיל דף כה ע"ב וכמ"ש שם על הגליון:]

גליון השי"ם

[מולין יח.]

[ע"ש תוס' ד"ה וכתיב וכו' גבי יותב. ע' לעיל דף כה ע"ב וכמ"ש שם על הגליון:]

[ע"ש תוס' ד"ה תכניס וחומס מולין יח. ד"ה וכמה

לימנגח ליה . לימשך מעליו שלא יתוף בו : **בפא לקומפיה** . לגד תחר ותיסתלק עובי כתיפיו מן הכיס : **ולשון רכה מעכר גרם** . על ידי לשון רכה שתנהג מעמה כך נשברה עלמי : **לפקיס** . הטלהו להמוטו על הדרך : **רויח** . שיכור : **לפקיס** . על הדרך : **חוש מדוומף דפוו מפדי לפ** . רלה הכנסת כלה שהיו מרבין בשמחה מלר: **לנפיס מפפיס** . שתה הרבה : **נגידו מילפף מיניס** . משכו ידיכם מלהלילו כי לם מעט : **קניף** . קנה : **דמיתן ליה מפכופפיס** . מלמיטו בשבועתו כשנשבע לו להחזירו לו : **דלים כפו ייפוב** . של זרעים וחילוות להפפרים שם: **ופקע מורף** . מתבקע מעט כמין חרין עד שמשליך לם זרע החילוות וגדלים חילוות לם ומתפרנס מהם : **כדקו קינף** . בדקו עד שהיו בקילין היכן יש קן של דוכיפת דהוה תרגולת ברת : **ווגיפא** . זכוכית כדי שיללה לת בניו ולא יוכל ליכנס תגלם ויהא נרוך לשמור לבקע הזכוכית : **רמף ניס** . שלומו של שלמה קלף : **מנף נפפיס** . התרגול : **לפיקפיס** . מה חשמת לו : **וכניף מינער ליכס קטן** . עד שיכיף שתי שערות ויהא רלוי לחליבה ויודע היה זה שעתידה להמתין שלש עשרה שנה : **שבפס יומי ליס ליה** . תיטו כמוח לחיות שבעה יומים שתא למחר יתות : **מכי גוף** . תחתיו היה תולר גדול זהב וכסף טמון : **פרפיס גניס** . תיחר תלנו שלמה לתמרתי תרח בלשון תרמי תיחור כדתמרינן

מבנף

תוספות מוכרות שפתרתו בגמ' שהוכיח אותו אושפיזו לשלמה המלך (ההסבר יבא בה מאוחר יותר בגמ' המציין)

◇ הפלגת ב' ימים שהתיו אושפיזו של שלמה

גליון הש"ם

רש"י ד"ה יבלא מין עכב . וכן במולין דף ום ע"ב כרך ריפתה תיכלא :

איתנא ליה ,כפא לקומתיה מיניה איתבר ביה גרמא אמר היינו דכתיב °ולשון רכה תשבר גרם" חזא סמיא דהוה קא טעי באורחא אסקיה לאורחיה חזא רויא דהוה קא טעי באורחא אסקיה לאורחיה חזא חדוותא דהוו קמחדי לה בקה שמעיה להדוא גברא דהוה קאמר לאושכפא "עביד לי מסאני לשב שני", אזיל, חזא ההוא קסמא דהוה קסים,אזיל,כי מטא להתם לא עיילוה לגביה דשלמה עד תלתא יומי ,חזא קפא אמר להו אמאי לא קא בעי לי מלכא לגביה? א"ל אנסיה מישתיא ,שקל לבינתא ,אותיב אחברתה,אתו אמרו ליה לשלמה ,אמר להו "הבי אמר לכו-הדור אשקיוה"למפא אמר להו "ואמאי לא קא בעי לי מלכא לגביה?אמרו ליה אנסיה מיכלא,שקל לבינתא,מחברתה אותבה אארעא,אתו אמרו ליה לשלמה אמר להו "הבי אמר לכו-נגידו מיניה מיכליה", [לסוף] תלתא יומי עייל לקמיה ,שקל קנייא ומשח ארבעה גרמידי ,ושדיא קמיה א"ל מברי כי מיית ההוא גברא ליה בהדין עלמא אלא ד' גרמידי,השתא כבשתיה לבולי עלמא ולא שבעת עד דכבשת נמי לדידי, א"ל לא קא בעינא מינך מידי,בעינא דאיבנייה לבית המקדש וקא מיבעי לי שמירא א"ל "לדידי לא מסיר לי,לשרא דימא מסיר ליה ולא יהיב ליה אלא לתרנגולא ברא דמהימן ליה אשבועתיה" ומאי עבד ביה? ממטי ליה לסורי דליתי בהו ישוב ומנח לה אשינא דטורא ופקקיטורא ומנקיט מייתי ביזרני מאילני ושדי התם והוי ישוב והיינו דמתרגמינן נגר טורא בדקו קינא דתרנגולא ברא דאית ליה בני וחפיה "לקיניה "וגגיתא חזרתי,כי אתא בעי למיעל ולא מצי אול אייתי שמירא ואותביה עליה רמא ביה קלא שרייה ,שקליה, אזל תנק נפשיה אשבועתיה,אמר ליה בניהו מאי טעמא כי חזיתיה להדוא סמיא דהוה קא טעי באורחא אסיקתיה לאורחיה?אמר ליה מכרזי עליה ברקיעא דצדיק גמור הוא ומאן דעבד ליה ניחא נפשיה זכי לעלמא דאתי ,ומאי טעמא כי חזיתיה להדוא רויא דקטעי באורחא אסיקתיה לאורחיה?א"ל מכרזי עליה ברקיעא דרשע גמור הוא ועבדי ליה ניחא נפשיה כי היכי דליבליה לעלמא מאי טעמא כי חזיתיה להדוא חדוותא בבית? אמר ליה בעי מיכמ גבריא בגו תלתין יומין ובעיא מינטר ליבם קטן תליסרי שנין מאי טעמא כי שמעתיה להדוא גברא דאמר ליה לאושכפא "עביד לי מסאני לשב שנין? אחיכת? אמר ליה "ההוא שבעה יומי ליתי ליה,מסאני לשב שנין בעי" מ"ט כי חזיתיה להדוא קסמא דהוה קסים אחיכת? אמר ליה דהוה יתיב אבי גזא דמלכא,לקסום מאי דאיכא תותיה. *חדחיה גביה עד דבנייה לבית המקדש,יומא חד הוה קאי לחדויה,אמר ליה כתיב °כתועפות ראם לו"ואמרינן "בתועפות" אלו מלאכי השרת "ראם" אלו השדים מאי דבותיכו? מינן? א"ל שקול שושילתא מינאי והב לי עיזקתך ואחוי לך רבותאי ,שקליה לשושילתא מיניה ויהיב ליה עיזקתיה *בלעיה,אותביה לחד גפיה ברקיעא ולחד גפיה בארעא פתקיה ארבע מאה פרסי ,על ההיא שעתא אמר שלמה °מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש"*°ווה היה חלקי מכל עמלי"*מאי "ווה"?רב ושמואל חד אמר מקלו וחד אמר גונדו היה מחזר על הפתחים כלהיכא דמטא אמר °אני קהלת הייתי מלך על ישראל בירושלים"כי מטא גביסנהדרין אמרו רבנן "מכדי שומה בחדא מילתא לא סריך,מאי האי?אמרו ליה לבניהו:קא בעי לך מלכא לגביה?אמר להו לא ,שלחו ליה למלכותא:קאתי מלכא לגבייכו? שלחו להו "אין קאתי",שלחו להו בידקו בכרעיה ,שלחו להו במוקי קאתי וקא תבע להו בנידוחייהו וקא תבע לה נמי לבת שבע אימיה",אתיוה לשלמה והבו ליה עזקתא ושושילתא דחקוק עליה שם,כי עייל חזייה פרח,ואפילו הכי הוה ליה ביעתותא מיניה והיינו דכתיב °הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל כולם אחוזי חרב מלומדי מלחמה איש חרבו על יריכו מפחד בלילות"*רב ושמואל חד אמר מלך והדיוט וחד אמר מלך והדיוט ומלך,לבתרא דריש ליתי שורבינא ובינא ואסא דרא וזיתא וחילפא*וחילפי דימא ויבלא ולישלוקנוחב להדי הדדי ,ולנטול תלת מאה כסי אהאי גיסא דרישא ותלת מאה כסי אהאי גיסא דרישא ואי לא ליתי ורדא חיורא דקאי בחד דרא,ולישלקיה,ולינטול שיתין כסי אהאי גיסא דרישא ושיתין כסי אהאי גיסא דרישא לצליחתא ליתי תרנגולא ברא ולישחטיה ובוזא חיורא אההוא גיסא דכייב ליה ,ונזדהר מדמיה דלא לסמינהו לעיניה,וליתלייה בסיפא דבבא דכי עייל חייף ביה וכי נפיק חייף ביה.

לברוקתי

לימנגח ליה . לימשך מעליו שלא יתוף בו : **בפא לקומפיה** . לגד תחר ותיסתלק עובי כתיפיו מן הכיס : **ולשון רכה מעכר גרם** . על ידי לשון רכה שתנהג מעמה כך נשברה עלמי : **לפקיס** . הטלהו להמוטו על הדרך : **רויח** . שיכור : **לפקיס** . על הדרך : **חוש מדוומף דפוו מפדי לפ** . רלה הכנסת כלה שהיו מרבין בשמחה מלר: **לנפיס מפפיס** . שתה הרבה : **נגידו מילפף מיניס** . משכו ידיכם מלהלילו כי לם מעט : **קניף** . קנה : **דמיתן ליה מפכופפיס** . מלמיטו בשבועתו כשנשבע לו להחזירו לו : **דלים כפו ייפוב** . של זרעים וחילוות להפפרים שם: **ופקע מורף** . מתבקע מעט כמין חרין עד שמשליך לם זרע החילוות וגדלים חילוות לם ומתפרנס מהם : **כדקו קינף** . בדקו עד שהיו בקילין היכן יש קן של דוכיפת דהוה תרגולת ברת : **ווגיפא** . זכוכית כדי שיללה לת בניו ולא יוכל ליכנס תגלם ויהא נרוך לשמור לבקע הזכוכית : **רמף ניס** . שלומו של שלמה קלף : **מנף נפפיס** . התרגול : **לפיקפיס** . מה חשמת לו : **וכניף מינער ליכס קטן** . עד שיכיף שתי שערות ויהא רלוי לחליבה ויודע היה זה שעתידה להמתין שלש עשרה שנה : **שבפס יומי ליס ליה** . תיטו כמוח לחיות שבעה יומים שתא למחר יתות : **מכי גוף** . תחתיו היה תולר גדול זהב וכסף טמון : **פרפיס גניס** . תיחר תלנו שלמה לתמרתי תרח בלשון תרמי תיחור כדתמרינן

תרורה אור **ספקיס** . דחמו : **גונדו** . לבושו ,ובכיתוני מכרות -דרך הלר' רלוני קודו מקידה של חרס לשתות מים (סוטה דף נב:) : **לא פריך** . תיטו נדבק לומר דבר לחד של שתות כל הימים זה לומר הייתי מלך ולינו לומר דבר שתות לחרת : **נדקו בכרעיס** . שרגלו של אד דומות לשל תרנגולים : **כמוני קפפי** . תיטו כת לשכב יפה תלת בתפילות קלנוט"ם בלעז : **מלך ופדיוס** . היה שלמה לת חזר שוב למלכותו* : **לדמפ דריפא** . תולי כתב הרתם הכת מחמת דס : **שורבינא** . מין תרח כדתמרינן ברתם הסוה (דף ק:) תתסור שורבינא : **ובינא** . ערבה : **ואסא דרא** . הדס לח : **חילפי** . לפלפה עץ שמתו פופלי"ר : **וחילפי ימא** . גירופל"ת* : **יבלא** . מין עכב : **ורדא** . רוס"ת : **דקטי כחד דרא** . כל עלין שלו מלד תחד זה למעלה מזה : **לצליחתא** . כתב תני הרתם : **בוזא חיורא** . בדיבר של כסף לרוף ישתטו : **לההוא גיסא דלפיף ליה** . שיזוב הדס על תני הרתם שתם הכתב : **ולישלייה** . לתרגולת שתוט : **בסיפי דבבא** . בתזוזות הפתח : לברוקתי

כ"ל כעין תלכות רתשובה שתלך על העליונים. רש"י *תיקנה ג"כ ניה

שענלין בל"ת

מבנף

תוספות מוכרות שפתרתו בגמ' שהוכיח אותו אושפיזו לשלמה המלך (ההסבר יבא בה מאוחר יותר בגמ' המציין)

◇ הפלגת ב' ימים שהתיו אושפיזו של שלמה

גליון הש"ם

רש"י ד"ה יבלא מין עכב . וכן במולין דף ום ע"ב כרך ריפתה תיכלא :

מבנף

שם הסבר לתוספות בתוכרות בלשון

הפלגת בל תוספה שהוכיר לאושפיזו

תוספות אושפיזו

[גי' טעתון עין הכר תרהייה]

כמדבר כך

פי' בלע לשלמה ב"ת בלעה ופי' בלע לעיזקת מ"ר

סנהדרין כ:

קהלת ו

ס"ת וכתיב הוה שם ב שם ו

שיר ג

מגילה יח:

[כעיון עין משה פ פי' רשומי"ן]

חגי הראש השנה כה:

מבנף

△ - המשך ד"ה מלך סה: - הפלגת שאות של מחלוקת

לברוקתי. תוי' שבועות פ"ג ד"ה ל"ש: **דשב חומרי**. מעמר בשבע גוונין ממחם וקמה: **ונייבשיה כמולא**. כלומר שלח מחמת שמש: **מרפי מנפח כולנא ומדא מנפח מיניס**. שני חלקים כחול וחלק אחד ממט: **מלפא מכמני**. מכחול הוא כקף עוף או קף רחב דק של עץ שטוחל בו בכחול וטוען בעין: **מלפא מכמני**. שלשה פעמים: **לימלי**. ישוב בעיט: **דלי לא**. מיזדהר דלמ לימלי טפי פקע עיניה: **לשברירי דלילייא**. סטריס הבחות על החדס בלילה: **שודרא ברקא**. חבל של שיער בהמה ושל זאב טוס ופרס: **ונימר חדא כרעא מיניס וחדא כרעא מכלבא**. יקשור לאחד מרגליו ורגל הכלב בשני רלמי החבל: **ונטרפו ינוקי מפפא לבפריס**. יקשקשו תינוקות שברי חרסים לאחרי: **וימרו**. לחש זה: **פפא כלבא לפפא פרנגולא**. זקן כלב טוטה תרנגול: **פומקי**. מחיכות בשר: **ונפכיכפו ניפליס**. כי הבחים להשך לומלי בעיטת דדפת: **קלקלי**. לשפוח: **ליפשוף**. יחיר הקשר מרגלו: **בכניפת דפיניס**. בשבת עיט: **פומקי**. מחולים: **מפפפא דפומגא**. כלי חרס מטולן שמקיזין לתוכו דס: **וניפא ליס פוילא**. לפתיחת הב לי ושיכול: **פפי שילא כוי**. לחש הוא: **עפס דלי כמי כפף**. לחש הוא: **מלגא דפוריא**. חבל של מיטה: **וקומפפא**. נייר של מוכין: **ומוריקא**. קרוב: **ופומקא דלולבא**. דבר לחוס הגדל בלולב: **ונגדיל פפילפא**. לשון גדילים יעשה פחילה מן הלמר: **ונעמיס כחלא**. יכרה בחומן: **וינגדיל**. יגלגלנו בחפר וידבק החפר בו: **ונעזו עליס**. דרך מרוב: **סריך**. נדבק הקש בדם: **גילא**. לישטרי"ס: **כיון**.

תוי' מנ. דדמית דכבדא שהיא תלויה למטה מן הריאה עולה למעלה ונפיק דרך הפה: **מימר מפמומי מפמא**. כולה כבדא ולא נשתייר הימנה כלום ונפל לריאה דרך קנה הכבד שמחובר לקנה של ריאה: **כוי**. מלא לגרוף: **פירמא דסילקא**. קניבת תרדים מלינדור"ל: **פרידא**. מין עשב וי"ל מדיירישקי"ם: **וכנגדן**. כשיעור כל אלו: **כנפא פמירמא**. תלטרי"ל של בהמה שהיא פטר רחם לאמה: **נכבא**. חולי השיעים הפנימים: **חומא יחידא**. לחם שום שלא היה בו אלא לשע אחד: **ומרפיס**. יחתכו: **מעופרא דמליוגא**. של לפורן של כוהן יד: **וגודסר לבפריס**. שלא יגע לאומו שום בבשרו: **דקקי למיורא**. לרעת: **נאילכי**. הגדילים בגרון כמין גלגל ובלשון רומי תמטרגיילו"ן: **חומסי כי ממרו**. עלי של חומס פילטרו חוב לרפואה זו כמין עשב שקורין ממרו בלשון תרמי: **ופיקרא דחומסי**. שורש החימום פילטרו: **עדיף**. לרפואה מממרו, ממרו שבחומני' לשון מורי: **סני**. חומתי וממרו: **נחוקומי**. החולי שלא יפתח יותר מדאי: **לבעבועות**. שתקבל לחה שלהן לתוכן שהחה יולאה בביבקטו: **פתרי דריס נפיס**. סוכים גדולים שנפיח למעלה בשפה כשמרקדין: **ומלפתי נשפרייסו**. עדשים עם עפר שבתלגו בהן: **ושבולייתא**. תלתן פיונגר"י: **וחומרתא דבשתא**. פרח שבבשות הומל"ן: **כלפגוזא**. כשיעור לגוז: **נחלוני**. של תטרנגיילו"ן שיבקעו ותלא הליחה: **ליפפא ליס**. בגרוז: **בגילא דחיטפא**. שהוא חולי שהחלים לתוכו בגרונו תחת ויבקיעם בתוך פיו של חולה עד הבליעה ויפפא חבילו בגרונו ויפלו ויחטו על החולי: **נחפוקי**. להעלות בשר לרפואת הביקוע: **מעולא דבים סבפא**. מתחת לל תבים המסולרות לבית הבסא בשדות ומחוקטת בעין מוצא: **לבריפא**. חולי שקורין טורי"ר והוא בא מן הרחם דרך החוטם: **כי פיפקפא דנפדור**. כשיעור גלגל של חרס מסס כשדור שקורין חמוניקא: **מלבניפא דוכבניפא**. חלבנה מהוקה שקורין גלמא: **מרוודא**. קף: **נפלא**. כלי מחזיק רביעית: **חמרא נקידא**. יין לגול יפה שחוט לחוס: **וכי בשיל נפדור בשיל כוליס**. זה סימן יהיה לך לבשיבשל הנפדור בידוע שנפלר סממן מבושלין לפי שהוא קשה: וכטייפיה

לברוקתי ליתי עקרבא דשב חומרי ונייבשיה בטולא, ונישחוק תרתי מתא כוחלא וחדא מנתא כמיניה, ולימלי תלתא מכחלי בהאי עינא ותלתא מכחלי בהאי עינא טפי לא לימלי דאי לא, פקע עיניה לשברירי דלילייא ניתי "שודרא ברקא" ונימר חדא כרעא מיניה וחדא כרעא מכלבא ונישדפו ינוקי חפפא אבתריה ולימרו ליה *אפא כלבא אכפא תרנגולא" ולינבי שב אומצי משבעה בתי ולישבינהו ניהליה בצינורא דדשא וניכלינהו *בקלקולי דמתא, בתר הבי לפשוט "שודרא ברקא" ונימרו הבי "שברירי דפלוני בר פלוניתא שבקינהו לפלוני בר פלוניתא ולישרו לכלבא בבליתא דעיניה "לשברירי דיממא ליתי שבעה סומקי מגוא דחוותא ונישדינהו אחפפא "דאומנא" ולישיב אידו מגואי ואינייש אחרינא מאבראי וניפא ליה עיורא "הב לי דאיכול" וניפא ליה האיך "פתיחא" סב איכול ובתר דאכיל ליתבריה לחפפא, דאי לא, הדרי עיליה לדפא דאתי מחרבא ליתי גברא כהן דשמיה לוי ולכתוב ליה 'לוי' למפרע ואי לא ליתי אינש מעלמא וניכתוב ליה "אנא פפי שילא בר סומקי" למפרע ואי לא ניכתוב ליה הבי "טעם דלי במי כסף טעם דלי במי פגם" ואי לא ליתי עיקרא דאספסתא 'ואשלא דפורייא עתיקא' וקורטסא ומוריקי 'וסומקא דקולבא' ונקלינהו בהדי הדרי וליתי גבבא דעמרא וניגדול תרתי פתילתא ולטמיש בחלא וניגדבל בקיטמא דדין וניתיב בנחוריה ואי לא ליחוי אמת המים דאולת ממזרח כלפי מערב ונפסע וניקום חד כרעא להאי גיסא וחד כרעא להאי גיסא וניפשקול טינא בידיה דימינא מתותי כרעא דשמאלא מתותי כרעא דימיניה וניגדול תרתי פתילתא דעמרא וניטמיש בטינא וניתיב בנחוריה ואי לא ליתיב תותי מרובא ונייתו מיא ולישדו עליה וליימרו כי היכי דפסקי הני מיא ליפסוק דמיה דפלניא בר פלוניתא לדמא דאתי מפומא בדקינן ליה בגילא דחיטתא: אי סריך, מריאה קאתי ואית ליה תקנתא, ואי לא מכבדא קאתי ולית ליה תקנתא, אמר ליה רב אמי לרב אשי והאנן איפכא תנן-ניטל הכבד ולא נשתייר הימנה כלום הריאה שנקבה או שחסרה אמר ליה כיון דמפומיה קאתי אימר איתמוחי איתמח. אמר ר' אי מריאה קאתי אית ליה תקנתא מאי תקנתיה? ליתי שבעה *כלי מפירמא דסילקא, ושבעה כוני פירמא דכרתי, וחמשה כוני פירלא, ותלתא כוני דטלפחי, וכונא דכמונא, וכונא דחבלי, וכנגדן בנתא פטרתא וליבשיל, וליכול, ולישתי אברתיה 'שיכרא חריפא דטבח' לכבא אמר רבה בר רב הונא ליתי 'תומא יחידאה' וניסרסיה במישחא ומילחא ונתביה אטופרא דאליונא דההוא גיסא דכייב ליה, ונהדר ליה גדנפא דלישא, וניזהר לבישריה דקשי לחיורא אחינבי אמר רבי יוחנן 'חמתי כי ממרו' ועלקרא דחמתי' עדיף מממרו וניקום בפומיה הני לאומי לבשולי ליתי פארי דריש נפיא, ומלפתי בעפרייהו, ושובלילתא, וחומרתא דבשותא וניקום כאמגוזא בפומיה בלא פתוחי לינפח ליה חבריה תחלי חוורתא בגילא דחטתא לאמנוק ליתי עפרא מטולא דבית הכסא וניגבול בדובשא וניכול דמעלי ליה, לברסא ליתי כי פיסתקא דנישחור, וכי אמגוזא דחלבנית ארוכי שניתא ומלי רבוא חיורא ומלי נטלא בת מחוזא חמרא נקידא וניישלוקינהו בהדי הדרי, וכי בשיל נשדור בשיל ליה כוליה ואי לא ליתי רביעתא דחלבא דעיזא חיוורתי, וניטייפיה

לברוקתי. הכא משמע דיש לה רפואה וכן בפ' המוציא יין (שבת דף סה.) נמי קאמר שכן כוחלין לברוקתי וקשה דבבכורות (דף נח:) תניא ליה גבי מומין הקטנין ושמעי רבינו ילחק דכל מה שהיו עובר מחליו לו ע"י רפואה קלה חשיב מום קבוע לי נמי רפואה דהכא והגמולית סייט בתחילת החולי לבל בסוף החולי אין לו רפואה:

לבבא. שניט כדפי' בקונטרס כאן ולא כמו שפירש בעלמא (ע"ז דף כח.*) דהייט תניכייס מדלתמרינן בערבי פסחים (דף קיג.) לא תעקר ככא וכן בחולין (דף נה:) נמור בכי ושיני דנבדי וזה לא שייך לומר בתניכייס:

[גירסת הערוך אשא]

[ב"ק כא. וכע"ז כת. כתב רש"י תרגום מלפשות יניס לעניין מלקלקלתא מניס תשוכת]

[ג"ל בוני לבל בגירסת הערוך עדך כן ג לישת כוני ושיכוכו מוסן ושי' בשבתות: בגירסת שלפניט כוני ופרש"י שם כוני מלא לבנוף ובשיכוכין כתי: פרש"י מדות ולקמן ע"ב ודף ע. כוני פרש"י מלא לבנוף ופ"ע שכח שב. ד"ה ובשמש]

מגדל ⚠ ⑮-⑨ ד' שלפיט של טיפות בחול' ל"ה

[שי' פוסי שם ד"ה בכי]

ונטייפיס מפלגם קלחי דכרכפ. ימיפטו על שלשה קלחי כרוב בכלי: ונכתבים בגווך דמרמסין. יגים את הקדירה בקיסם של עץ שמזו מרמהין: נפקא דלכלב מיורא. טוהה של כלב לבן: וגבול בנפקא. לרי: וכמה דמפסר. לו ברפואה לחרש להתחפק בחולי: ניפקא לפ ניכול. לפ יאכל טוהה הכלבים: דמפרק. מנתק לחברין: לגירפ. חולי שקורין לפסטומ"ל: גירפ דלינפק. חן של ליליח, לחן שעשויה כחן וטפלה עם הכרך: ונפכיס. השוקן למטה וביח יד למעלה: ונודסר מגילוין. שיהו במקום אחין נתק מלוי: מנפקא. זהו רביעית וכן שם הכלי: למורסף. קלוג: מפלגם מלפגם. *להלות לחוס כמין תולעת שני: לפירפ דליבפ. שלבו פורח פשמיי"ר בלע"ז: כרוסייפ. חלות: ונפטריגסו בכמכפ. יקרה לוחס בכותח טרכנריי"ר בלע"ז: דלפ עבר עליס מרבפין יומין. שעשקה הכותח: מרקפ. מזוג במיס הרבה: דפרפ ליביס. שדבריס חלפים הן כל חלו ומתיקין כמו של חלס: ליוקפ דליבפ. שלבו כבד עליו: לגירפ דליבפ. כאב הלב: ניניפ. מיכמ"ה: מסני דידן. פילפלין שלנו: לכירפ. תולעים שבמעים: למרפס דמרפס. עלה של עץ חרע שקורין לורי"ל ופריו קורין ביי"ם: כיזרפ דגלגלפ. זרע תורוגת: ונליירס בשיפפג. יקשרו בחתיכת בגד של למר נפן: וניזדסר מכיפפ. יזהר שלח יבלע לח גרגיר הזרע: למפייניס. למיטיו: למיסר. לעטור לח השלשול: סיסין. פוליולו"ל: למזרי. לשלשל חלס עטור: וסימניך. שלח תחליף לשתות לח לשלשל ויבש לעטור: לינפ. שם עשב וכשהוח לח סוכרין בו נהנות כך הלח סותם: לעמלפ. שמחול שלו נפוח וגדול מחמת חולי: שב ביני דמיפ. שבע עלוקות של מיס בלעו שבשוע"ס: ניפרפס דלפ מיפפס. עז שלח ילדה: וניקו לסדיס. יעמוד כנגדו: ולפי לפ. לי ליבח תטרח: ניעמייס. לההות מחלח: ביני מורבי. יקיח חלחו בכותל ויתבש בין שורות הכותל וייבש שם: ולימל שבי. כי היכי דיבים הלי מחלח טי: ליבקי שבבפ. יטרח עד שילע היכן ים מח שמח בשבת: ליבקי. לשון בקיעות: ונשקליס לידיס. דשכבת: וניסיב לסדיס מפלפ. דחולה: כיניפ. דג: ונעוייס כגורפ דבי נפפג. יגלו בגחלים שלפני הנפה: מיפ דבי נפפג. לוחס שמכבה בהן חת הכרחל: ליפפפג מכיפפ דמפרפ לשמיס. יקנה חבית של יין לשחייתו כלומר יפחה יין טוב תמיד הרבה: לפ שפי קמי דמר. לשחל לפוחה שהיין רפוחה לו: לרושפפג. תחחוניות: פקוקיס. עשב שמזו מקול"ר: פילוג. חלוחי"ן: פשפרפג. כסף חי: מרפפג. קונ"ל והוח מפסולת הכסף מקום שחופרין כסף מן הקרקע ויולקים לוחו ומעלה ריחחת והוח מרחחת: מומרפפ דמדרפ. בוחן שהגשים חולות בלוחיהן של זהב לו של כסף ונוחן בו שמן שמעורב בו מין בוסס שמזו פילון ודומה לעלי גפנים כדחניח בס"כ שלח יערב קימוס במר מי גלובקיח בשמן עלי גפנים בפילון: ושייפפ דמפפפג. לוחח יומים ולשון מורי לוחח חרגולין: ונינקיס. כל חלו: בשחקי דכפנג. שהס קרים בקייטח: וכדפפר נופנג. שהן חמים בשמוח ויבים בלוחו מקום: לשנרונג. מולי הירכים והקלבוסח שקורין הגק"ח: פפיג דמוניני. כלי מלח ליר דגים קטנים: ולגנדריס שהין ומני פפל מפפפג. יגלגלו שבים פעמים על ירך זה למעלה בקילטסח שקורין הגק"ח: לגמרפג. לחבן הגדילה בגיד ופולנת השמן: ניפופייפג. מיפות: מפפג דכופרג. פסולת של זפת והוח עיטרן: פילג דכרפי. סחיטת כרישין: ממרפ נקידג. יין נקי: פוגג דזיקפ. לוון של טד: פופפ דוסוריפפ דשמי' דומס כם דומס. מוט של זהוריס שטוחתו לשה חשובה בם חשובה: פפיהפג יכישפג. על שכה יבש: וגעיין כתומרפפ דנפקפ מיניס. יהח זהיר בלחבן היולחת ממנו לשומשה: דמפי לכולס נמרי. חולי שקורין "פיוור"י: גריבי. שלין: פופלי. גרעיני תמריס: פמרף מדרפ. עלין של עץ שמזו חדר: מפילי. עריבות: וכי שמי. דקיימת לן ברוחן בחמין שוהה מהס והס רפוחה לו במסכת שבת (קף מת.): ממיפ דמדרפ. ליחמי לחבל ממיח דסופלי לח ליחמי: דמפקרי. עושין לוהו עקר מלהוליד: כווי. מלח יד: מפפ מפפרי. מפבעת ערוגות: כשפרייסו. עפר הטולה בשרשיהס:

ומייבפ דלפ מינפ. לד ברפואה לחרת לחולי בחולי: ניפקא לפ ניכול. לפ יאכל טוהה הכלבים: דמפרק. מנתק לחברין: לגירפ. חולי שקורין לפסטומ"ל: גירפ דלינפק. חן של ליליח, לחן שעשויה כחן וטפלה עם הכרך: ונפכיס. השוקן למטה וביח יד למעלה: ונודסר מגילוין. שיהו במקום אחין נתק מלוי: מנפקא. זהו רביעית וכן שם הכלי: למורסף. קלוג: מפלגם מלפגם. *להלות לחוס כמין תולעת שני: לפירפ דליבפ. שלבו פורח פשמיי"ר בלע"ז: כרוסייפ. חלות: ונפטריגסו בכמכפ. יקרה לוחס בכותח טרכנריי"ר בלע"ז: דלפ עבר עליס מרבפין יומין. שעשקה הכותח: מרקפ. מזוג במיס הרבה: דפרפ ליביס. שדבריס חלפים הן כל חלו ומתיקין כמו של חלס: ליוקפ דליבפ. שלבו כבד עליו: לגירפ דליבפ. כאב הלב: ניניפ. מיכמ"ה: מסני דידן. פילפלין שלנו: לכירפ. תולעים שבמעים: למרפס דמרפס. עלה של עץ חרע שקורין לוריי"ל ופריו קורין ביי"ם: כיזרפ דגלגלפ. זרע תורוגת: ונליירס בשיפפג. יקשרו בחתיכת בגד של למר נפן: וניזדסר מכיפפ. יזהר שלח יבלע לח גרגיר הזרע: למפייניס. למיטיו: למיסר. לעטור לח השלשול: סיסין. פוליולו"ל: למזרי. לשלשל חלס עטור: וסימניך. שלח תחליף לשתות לח לשלשל ויבש לעטור: לינפ. שם עשב וכשהוח לח סוכרין בו נהנות כך הלח סותם: לעמלפ. שמחול שלו נפוח וגדול מחמת חולי: שב ביני דמיפ. שבע עלוקות של מיס בלעו שבשוע"ס: ניפרפס דלפ מיפפס. עז שלח ילדה: וניקו לסדיס. יעמוד כנגדו: ולפי לפ. לי ליבח תטרח: ניעמייס. לההות מחלח: ביני מורבי. יקיח חלחו בכותל ויתבש בין שורות הכותל וייבש שם: ולימל שבי. כי היכי דיבים הלי מחלח טי: ליבקי שבבפ. יטרח עד שילע היכן ים מח שמח בשבת: ליבקי. לשון בקיעות: ונשקליס לידיס. דשכבת: וניסיב לסדיס מפלפ. דחולה:

מלשון בכורים והפלה רש"י

[ני' הערוך ערך לפל ג תולענא]

ס"ג ליטול תלת ביני ביעיתא בניגיא וביעיתא וכו'

סי' כשישר ביעי

[כ"ג נתי כ"מ סי.]

סי' קדחת

סי' ענין מיפוש. ערוך ערך נק ב]

סי' מחוש ומחשב ס"ג ולישדי

עגבי

אישתכח לה טחלא ואי לא ליפתח חביתא דחמרא לשמיה א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי אי אית ליה חביתא דחמרא לא אתי לקמיה דמר אלא מרגל בפת שחרית דמעליא לכולי גופיה לרישתא ליתי אקלקא ואילווא ואספידכא ומרתכא וחומרתא דפילון, וישיאפא דחמימתא, וניקטי בשחקי דכיתנא בקיטמא ודעמר גופנא בסיתוא ואי לא לישתי שיכרא מרקא לשיגרתא ליתי פתיא דמנינו וניגנדריה שיתין זימני אלא מטחתיה ושיתין זימני אהא מטרתיה לצמירתא ניתי תלת ניטופייתא מישחא דכופרא ותלת ניטופייתא אצלא דכרתי ותלת ניטופייתא דחמרא ונקידא ולישדי ליה: לאיש באמה ולאשה באותו מקום ואי לא ליתי אונא דזקא ולתלי ליה לאיש באמה ולאשה בדדין ואי לא ליתי חוטא דזהורית דשרתיה דומה בת דומה ולתלי ליה לאיש באמה ולאשה בדדין ואי לא ליתי כינה *דזכר ונקבה *ולתלי ליה לאיש באמה ולאשה באותו מקום וכי משתין-נשתין אסיס נאיביטתא בצינורא דרישא ונעייל בחומרתא דנפק מיניה דמעליא לכולהו צימרא צימרא ליתי תלתא גריבי סופלי, ותלתא גריבי אשרף אדרא ונישלוקינהו כל חד לחודיה ולתיבי ביניהו ולתבינהו בתרתי משכלי וניתי פתורא וננח עילויה וניקום מעילוי האי ולותיב עילוי האי, ומעילוי האי ולותיב עילוי האי עד דניסק ביה הבלא ולסדי מינייהו וכי שתי, ממיא דאדרא לישתי, ממיא דסופלי לא לישתי משום דמיעקרי לצימרא נחמצא ליתי שבעה בוני דסילקא משב משארי ונישלוקינהו בעפרייהו וניכול ונישתי: אטרף אדרא בשיכרא אן

ויטטייפיה אתלת קלחי כרבא וניבחשיה בגווזא דמרמהין וכי בשיל גווזא במרמהין בשיל ליה כוליה, ואי לא ליתי נפקי דכלבא חיורא וניגבול בנטפא וכמה דאפשר, נפקא לא ניכול, דמפריק לגרגא ליתי גירא דלילתא וניפכיה ונשדי מיא עליה ונשתי ואי לא ליתי ממיא דאישתי מינייהו כלבא בליליא וניזדהר מגילויא לגילויא *אנפקא דחמרא חייא למורסא אנפקא דחמרא באהלא *תולענא לפירחא דליבא ליתי תלת ברושייאתא דשערי ונשטרינהו בכמכא דלא עבר עילויה ארבעין יומין וניכול, ונשתי אבתריהו חמרא מרקא, א"ל רב אחא מדיפתי לרבינא וכל שכן דפרח ליביה? אמר ליה אנא ליוקרא דליבא אמרי לפירחא דליבא ליתי תלת ברושייאתא דחיטי ונישטרינהו בדובשא וניכול, ונישתי אבתריהו חמרא חייא לצרחא דליבא *ליתי תלת *ביעי נינייא וביעתא דכמונא וביעתא דשומשימי וליכול לכאב מעי ליתי תלת מאה פלפלי אריכתא וכל יומי נשתי מאה מיניהו בחמרא, דבין דמן נרש עבה לה לברתיה דרב אשי מאה וחמשין מהני הדן ואתסיא לכרצא אנפקא דחמרא באטרפא דעראה לכרצא חיורא ליתי ביורא גלגילא וניציירה בשיסתא וניתייריה במיא ונשתיה ונזדהר מבינתא דאי לא מנקבא לה למעייניה לכיסא סיסין רתיבא במיא לחמישא יבישתא במיא וסימנך איצא רתיבא דסכר נהרא לחמרא ליתי שב ביני דמיא ונייבשינהו בטולא וכל יומא נישתי תרתי ותלתא בחמרא ואי לא ליתי טחלא דציפרתא דלא אפתח ונטחיא בתנורא ונוקי להדיה ונימא: כי היכי דיבוש האי טחלא נייבש טחליא דפלוני בר פלוניתא" ואי לא נימחייה ביני אורבי רביתא חדתא ונימא הכי ואי לא *ליבקי שכבא דשבי בשבתא ונישקליה לידיה ונותבה אטחליה ונימא כי היכי דיבוש הא ידא נייבש טחליא דפלוני בר פלוניתא" ואי לא ניתי ביניתא ונטוויה בי נפחא וניכליה במיא דבי נפחא ונישתי ממיא דבי נפחא, ההיא עיזא דהות שתיא מיא דבי נפחא אישתחיט ולא

רב שימי בר חמי עבד ליה לההוא עובד כוכבים כו' • הקשה ה"ר תלתן למאי לא אסור לרפואת העובד כוכבים כדלעיל בפ' אין מעמידין (ע"ז דף כו:) גבי מילדת ומניקה לפילו בשכר לפי שמגדלו לעבודת כוכבים ותו"ש ד"שמא כדי להתחכם ברפואה שרי כדי שידע לרפואת ישראל ע"ז כן מ"ל העובד כוכבים היה יודע שהיה בקי ברפואה זאת ושרי משום חיבה הוי שמא לא שייך כלן מגדל בן לעבודת כוכבים כמו במילדת ומניקה: דרך ושון • לתנא השון מ"ל עושם השון: חמשה קרובין למיתה לכל ועמד כו' • משמע לפילו עושה לאחד מהן בלבד מדלא קאמרינן עלה דבעינן כשדהן דלקמן

ד א מיי' פ"ד מהלכות דעות הלכה טו:
ה ב מיי' שם הלכה ח:
ו ג ד ה מיי' שם הלכה ט, יט עוש"ע יו"ד סי' רמ סעיף טו:
ז ו מיי' שם הלכה ג:
ח ז מיי' שם הלכה יח:
ט ח מיי' שם הלכה יח, עוש"ע יו"ד סי' רמ סעיף יד:
י ט מיי' שם הלכה יח:

עגבי מלגא • עגבי גפן המולגת בדקל: לחוויפא • ילפת: מיטי מרוזייפא • תקין גסיס: למרפ מרפא • על כרחל של פוטוי"ר חדש: וניטוף • ימצה: לדבר אחר • לרעת: כלונקי פרסי • *בטלניות על פרסיים שמלרפין לאחן במי שם המות: דמפקיד מכיסיה • לוותה תורה אור

עגבי תאלא במים לחווימא ליתי שב חיטי אחניתא וניקלינהו אמרא חדתא ונפיק משחא מינייהו ונישוף, רב שימי בר אשי עבד ליה לההוא עובד כוכבים לדבר אחר ואיתמי, אמר שמואל האי מאן דמחו ליה *באלונבי דפרסאי מיחייא לא חי אדהכי והכי ניספו ליה בשרא שמינא אגומרי וחמרא חייא אפשר דחיי פורתא ומפקיד אביתיה. *אמר רב אידי בר אבין האי מאן דבלע זיבורא מיחייא לא חי אדהכי והכי נשקיה רביעתא דחלא *שמוג אפשר דחיי פורתא ומפקיד לביתיה. א"ר יהושע בן לוי אכל בשר שור בלפת ולן בלבנה בלילי י"ד או ט"ו בתקופת תמוז אחזתו אחילו [והתנא] בריסי מכל דבר אחזתו אחילו אמר רב פפא אפי' מתמרי, פשיטא? ס"ד א"ל הואיל *ואמר מר תמרי משבעין ומשלשלן ומאשרן ולא מפנקן אימא לא קמ"ל {*מאי אחילו א"ר אלעזר 'איש של עצמות' מאי 'איש של עצמות'? אמר אביי 'איש גרמי' מאי אסותיה? אמר אביי *אמרה לי' אם בולהו שקיני: תלתא, ושבעא, ותריסר, והאי עד דמתסי, בולהו שקיני אליבא ריקנא והאי בתר דאכל ושתי ועייל לבית הכסא ונפיק ומשי ידיה-ומייתו ליה בונא דישתיתא דטלפחי, ובונא דחמרא עתיקא, וניגבלינהו בהדי הדדי וניכול, וניכרוך בסדיניה וניגניה וליכא דנוקמיה עד דקאי מנפשיה וכי קאי לישקליה לסדיניה מיניה, ואי לא, הדר עיליוה. אמר ליה אליהו לר' נתן °אבול 'שלישי' ושתה שלישי, והנח שלישי לכשתבעום תעמוד על מילואך

תני ר' חייא הרוצה שלא יבא לידי חולי מעיים יהא רגיל בטיבול קיץ וחורף, *סעודתך שהנאתך ממנה משוך ידך הימנה, ואל תשהה עצמך בשעה שאתה צריך לנקביך אמר מר עוקבא האי מאן דשתי 'טיליא' חיורא 'אתותי' ויתיק אמר רב חסדא שיתין מיני חמרא הוו: מעליא דבולהו = סומקא ליחתא, גריעא דבולהו = טיליא חיורא. אמר רב יהודה האי מאן דיתיב בצפרני ניסן גבי גורא ושייף משחא ונפיק ויתיב בשמשא אתותי ויתיק, תנו רבנן *הקיז דם ושימש מטתו הויין לו בנים ויתקן הקיז שניהם ושימש הויין להן בנים בעלי ראתן אמר רב פפא לא אכרן אלא דלא טעים °מידי אבל טעים מידי לית ליה בה, אמר רבה בר רב הונא °בא מן הדרך* ושימש מטתו הויין לו בנים ויתקן. תנו רבנן *הבא מבית הכסא אל ישמש מטתו עד שישהה שיעור חצי מיל מפני ששר בית הכסא מלוה עמו ואם שימש הויין לו בנים נכפים תנו רבנן °המשמש מטתו: מעומד אוחזתו עויית, מיושב אוחזתו *דלריא, היא מלמעלה והוא מלמטה אוחזתו דלריא מאי *דלריא? אמר רבי יהושע בן לוי סם דלריא דרדרא, מאי דרדרא? אמר אביי 'מוריקא' דחוחבי'. פפא אלים ובלע ליה רב פפי אלים ושדי ליה, אמר אביי מי שאינו בקי בדרך ארץ ליתי ג' קפיזי קורטמי דחוחי' וניזקינהו ונישליקינהו—בחמרא ונישתי *אמר רבי יוחנן הן הן החזירוני לנערותי: שלשה דברים מכחישים כחו של אדם °ואלו הן פחד דרך ועון: פחד דכתיב °לבי סחרחר עזבני כחי' דרך דכתיב °ענה בדרך כחי' עון דכתיב °כשל בעוני כחי': שלשה דברים *מתיישן גופו של אדם ואלו הן °אכל מעומד, ושתה מעומד, ושימש מטתו מעומד *חמשה קרובין למיתה יותר מן החיים ואלו הן: °אכל ועמד, ושתה ועמד, הקיז דם ועמד וישן ועמד, שימש מטתו ועמד: שלשה העושה אותן מיד מת ואלו הן: הבא בדרך ונתייגע והקיז דם ונבנם לבית המרחץ ושתה ונשתכר וישן על גבי קרקע ושימש מטתו אמר רבי יוחנן והוא שעשאן כסידרן אמר אביי כסידרן מת שלא כסידרן חליש, אני והא מעורת' עבדה ליה לעבדה תלת מיניהו ומית? התוא כחוש היה: *שמנה רובן קשה ומיעוטן יפה ואלו הן דרך °ארץ, עושר, ומלאכה, יין ושינה חמין °והקזת דם שמנה ממעטים את הזרע ואלו הן המלח, והרעב, והתזק, בבייה, ושינה על גבי קרקע, וגלגדניות, ולכשות-שלא בזמנה, אמר רב פפא בשם שקשה למטה כפלים כך יפה למעלה כפלים

למטה

והקות דם למטה-כפלים

פי' רומח
ע"ז שמג
[ע"ז יב:]
ע"ז שמנו
כתובות יב:
נדרים נב.
[קדושין לח: וש"נ]
[ע"ז פח בחומן]
כתובות עה: מה ת.
ס"ח בלהים
[מכות כלם]
[ע"ז אלריא פי' מפתן עיבור ערך סתם]
* ג"ע מ"ר הת"ש ל"ע ע"ז
שבת קיח.
[במועה מלינו רבה ליתא מתישין וכ"ל בערוך ובע"י]
[מס' ד"ל רבה פ"ז נדרים לד. ע"ש]

גליון הש"ס
גם' תכול שלים ושתה שלים וסי' עי' מה דף כד ע"ב תד"ה תכילתו:

דקתני לה בדבריו התחרונים כלום · מיימור הלשון דייק דהוה ליה למימר הרי לו יכתבו ויתנו לו כמי דייק מדלא תנא לה לריך לגודקו פעם שניה דהוה משמע שמתחילים מיהא עד שיתפה: **ורבי** אמר רבי יוחנן הכי והא אמר שמואל שחט לו שניים או רובו שחט לו כולו ויתנו לו כמי דייק מדלא תנא לה לריך לגודקו פעם שניה דהוה משמע שמתחילים מיהא עד שיתפה: **ורבי** אמר רבי יוחנן הכי והא אמר שמואל שחט לו שניים או רובו שחט לו כולו · וי"ת הכא במאי עסקינן כגון שאמר לו הרי שטר חוב שלך בידי ואם אין אתה נותן לי מנה עד שלשים יום הרי הוא משועבד לך מיום ראשון ואם לאו הרי הוא משועבד לך מיום שלשים ואחד ואם נתן לו מנה בתוך שלשים יום הרי הוא משועבד לו מיום ראשון ואם לאו הרי הוא משועבד לו

בפירי · אינם מצוים בלומה שעה כגון גרים"ם בימות הגשמים ובימות החמה ניפסל"ה : **פרש** · שהיה פיקח בכתבה וקדושין קידושין נמורין ותנן בימות (דף קיב:) נתחרט הוא לו יגיע עולמית לפי שאין כח בגירושי תרשות להפקיע קידושי תכמה וקאמר רב דלמא יכול לבדר מתוך תורה אור.

אלא בפירי : *אמר רב כהנא אמר רב *אחרים שיכול לדבר מתוך הכתב כותבין ונותנין נט לאשתו אמר רב יוסף מאי קא משמע לן תנינא נשתתק ואמרו לו נכתוב נט לאשתך והרכין בראשו בודקין אותו שלשה פעמים אם אמר על לאו לאו ועל הן הן הרי אלו יכתבו ויתנו אמר ליה רבי זירא אלם קאמרת שאני אלם *דתניא *המדבר ואינו שומע זהו חרש *שומע ואינו מדבר זהו אלם אלם מאי דמדבר ואינו שומע זהו חרש שומע ואינו מדבר דכתיב °ואני כחרש לא אשמע וכאלם לא °יפתח פיו ואי בעית אימא דאמרי אינשי אישתקיל מילוליה אמר רבי זירא אי משקיא לי' הא קשיא לי דתניא *אם לא ידעו אפרש לאלם שאינו יכול להגיד אמאי הא יכול להגיד מתוך הכתב? אמר ליה אביי °עדות קאמרת שאני עדות *דרחמנא אמר °מפיהם" ולא מפי כתבם, *בשם *שבודקין אותו לגיטין כך בודקין אותו למשאות ולמתנות ולעדיות ולירושות.

קתני מיהת עדיות? אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב ששת בעדות אשה דאקילו בה רבנן לתני "ירושות"? אמר רבי אבהו ירושת בנו הבכור אתא מיהת למשאות ולגיטין דאמתיבי מאי לאו לעלמא? לא, לדידי אמתיבי חרש לא הלכו בו אחד רמיזותיו ואחד קפיצותיו ואחר כתב בתב ידו אלא במטלטלין °אבל לא לגיטין תנאי היא דתניא אמר רבן שמעון בן גמליאל במה דברים אמורים בחרש מעיקרו אבל פיקח ונתחרש הואיל ובתב והחתים חרש מעיקרו לא °כשם שבנסתה ברמיזה כך מציאה ברמיזה אי באשתו ה"נ, הכא במאי עסקינן ביבמתו, לקתני יבמתו ממאן אילימא דנפלה ליה מאחיו חרש °כשם שבניסתה ברמיזה כך יציאתה ברמיזה אלא דנפלה ליה מאחיו פיקח ואיבעית אימא לעולם דנפלה ליה מאחיו חרש וגזירה אחיו חרש אטו אחיו פיקח אי הכי אשתו נמי ביבמתו מיחלפא, אשתו ביבמתו לא מיחלפא, ומי גזרינן חרש אטו פיקח והתנן

אלא בפירי · לין לפרש שמולנין לו לחם רוצה פירי של ימות הגשמים בימות החמה לו ליפסל ואומר הן כי זה לפסר למות בכובשים בדבש לו בענין אחר ללת שמולנין לו לחם רוצה שילקטו לו מן החולין : **אמר** רב יוסף מאי קמ"ל תניא נמי הכי · תימה לר"י לדרבה דתיקשי ליה מתני' כל הראוי לדבר מתוך הכתב עדות מעלה כיון דאינו יכול לדבר מתוך הכתב עדות מעלה כיון דאינו יכול לדבר מתוך הכתב לא מהני ליה כלום ומ"ש דתניא בתוספתא דלקמן לי יכול לדבר מתוך הכתב כותבין ונותנין גט לאשתו ולתני נמי בהדיא כותבין ונותנין גט לאשתך ולא לתני לאשתו ולא לתני נמי בהדיא כותבין ונותנין גט לאשתך ומכרכה לה"פ שכותבין לו כתובה גט ונותנין לאשתך ומכרכה לה ומ"ש ג"פ לאו ואין כלום

אי נמי לכדרבי יצחק · תבעי נמי דייק עולמית לכדרבי יצחק בפרק חרס (יבמות קיג:) דקאמר התם לך תן נמי תניא (ג) כדרבי יצחק ודייק מדקתני עולמית נבי כשתמה ולא תנא נבי כשתמה היה תנא דהכא דייק מדקתני עולמית תחרוייהו משתמה הוא דקתני ליה לאחרם משמעון לפי שיכול לבדר ע"י כתב ושמתה לכדרבי יצחק ורב פפא דמי דמ"מ איכא למימר דלא תנא עולמית תנא לכדרבי יצחק גרידא: **הבא** במאי עסקינן דלא תמר תנו · ות"ת וכי לא ידע שיקשה לו עד שיאמר תנו מיבעי ליה דמכח זה דקדק תחלה דסיפא כרבי יוסי מדקתני עד שיאמר לסופר כתוב ולא קתני עד שיאמר תנו וי"ל דהמתרץ סבר דלהכי לא תנא עד שיאמר תנו משום דכבר שמעינן ליה מדיוקא דרישא דקתני כתבו משמע הא אמר תנו ותנין ולהכי משמעון בסיפא דכתבו לה מהני עד שיאמר לסופר כתוב וטעמא דרישא קמפרש דלהכי לא מהני עד שיאמר לסופר כתוב כתובו משום דמילי לא מימסרן לגלויי ולא מהני עד שיאמר לסופר כתוב ועדים חתומו ופרוך עד שיאמר תנו מיבעי ליה דכיון דלא שמעינן ליה אלא מדיוקא דרישא הוה ליה למיתני בסיפא דהיינו עד שיאמר תנו: **הבא** במאי עסקינן דלא תמר · ה"ל תימה וכי לא ידע שיקשה לו עד שיאמר לו? מיבעי ליה ועוד דמי בדלא תמר לתלתא מהי תירוץ כתבו תנו נמי לא מהני וי"ל דהשתא מוקי רישא בכל ענין בין תמר לו' בין תמר לשלשה ומשום שלשה נקט כתבו דהא תס תמר תנו ותנין ולהכי לא מהני למיתני בסיפא עד שיאמר לשלשה דהיינו עד שיאמר תנו: **מי נמי** · הלי "עולמית" לכדרבי יצחק לתחת למיקם מיקם מדקתני סיפא 'עולמים' ורישא לא תנא עולמית משום דרישא לרבנן כדלקמן כ"ש עולמית דו' יצחק, וסיפא דלתוריית דגבי מגרש בעינן דעתו שהשתא חיטו מועיל תנא לרבוי: **מתני'** נותנין מני ב"ש דאמרי 'מילי מימסרן לשליח' אימא סיפא **עד שיאמר לסופר כתוב ולעדים חתמו** אתאן לר' יוסי דאמר מילי לא מימסרן לשליח רישא ר"מ וסיפא רבי יוסי? רישא ר"מ וסיפא רבי יוסי אמר כולה רבי מאיר היא **והבא במאי עסקינן** דלא אמר "תנו", אי הכי עד שיאמר תנו מיבעי ליה? אלא **הבא במאי עסקינן** דלא אמר לי תלתא, א"ה עד שיאמר לשלשה מיבעי ליה? אלא כולה רבי יוסי היא **והבא במאי עסקינן** דלא אמר "אמרו", אי הכי עד שיאמר אמרו, מיבעי ליה ועוד *מי מודה רבי יוסי באומר אמרו *והתנן בתב סופר ועד בשר *ואמר רבי ירמיה חתם סופר, שנינו ואמר רב חסדא מתניתין מני ר'

גמ' * טעמא דלא אמר "תנו" הא אמר "תנו" נותנין מני ב"ש דאמרי מילי מימסרן לשליח אימא סיפא **עד שיאמר לסופר כתוב ולעדים חתמו** אתאן לר' יוסי דאמר מילי לא מימסרן לשליח רישא ר"מ וסיפא רבי יוסי? * רישא ר"מ וסיפא רבי יוסי אמר כולה רבי מאיר היא **והבא במאי עסקינן** דלא אמר "תנו", אי הכי עד שיאמר תנו מיבעי ליה? אלא **הבא במאי עסקינן** דלא אמר לי תלתא, א"ה עד שיאמר לשלשה מיבעי ליה? אלא כולה רבי יוסי היא **והבא במאי עסקינן** דלא אמר "אמרו", אי הכי עד שיאמר אמרו, מיבעי ליה ועוד *מי מודה רבי יוסי באומר אמרו *והתנן בתב סופר ועד בשר *ואמר רבי ירמיה חתם סופר, שנינו ואמר רב חסדא מתניתין מני ר'

*והתנן *שני אחין הרשין נשואין: שתי אחיות פיקחות או שתי אחיות חרשות או שתי אחיות: אחת פיקחת ואחת חרשת וכן שתי אחיות חרשות נשואות: לשני אחין פיקחין או לשני אחין חרשין או לשני אחין: אחד פיקח ואחד חרש הרי אלו פטורות מן החליצה ומן היבום, ואם היו נבריות יבגמו ואם רצו להוציאן יוציאו *אלא מחוורתא כדשני מעלמא, אמר רבי יוחנן "חלוקין עליו חבירו על רשב"ג, אמר אביי אף אנן נמי תנינא *נישטתה לא יוציא, נתחרש הוא או נשתטה לא יוציא עולמית מאי עולמית לאו אע"ג דיכול לדבר מתוך הכתב, אמר רב פפא אי לאו דאשמעינן ר' יוחנן, הוה אמינא רשב"ג לפרושי טעמא דתק"ל הוא דאתא ומאי עולמית אע"ג דהזונא ליה דחריף או נמי לכדרבי יצחק *דא"ר יצחק דבר תורה שוטה מתגרשת מידי דהוה אפיקחת בעל כרחה ומה טעם אמרו אינה מתגרשת ישלא ינהגו בה מנהג הפקר: **מתני'** *אמרו לו נכתוב גט לאשתך, ואמר להן כתובו-אמרו לסופר וכתב, ולעדים וחתמו, אע"פ שכתבוהו וחתמוהו ונתנוהו לו וחזר ונתנו לה הרי הגט בטל עד שיאמר לסופר כתוב ולעדים חתומו: **גמ'** * טעמא דלא אמר "תנו" הא אמר "תנו" נותנין מני ב"ש דאמרי מילי מימסרן לשליח אימא סיפא **עד שיאמר לסופר כתוב ולעדים חתמו** אתאן לר' יוסי דאמר *מילי לא מימסרן לשליח רישא ר"מ וסיפא רבי יוסי? * רישא ר"מ וסיפא רבי יוסי אמר כולה רבי מאיר היא **והבא במאי עסקינן** דלא אמר "תנו", אי הכי עד שיאמר תנו מיבעי ליה? אלא **הבא במאי עסקינן** דלא אמר לי תלתא, א"ה עד שיאמר לשלשה מיבעי ליה? אלא כולה רבי יוסי היא **והבא במאי עסקינן** דלא אמר "אמרו", אי הכי עד שיאמר אמרו, מיבעי ליה ועוד *מי מודה רבי יוסי באומר אמרו *והתנן בתב סופר ועד בשר *ואמר רבי ירמיה חתם סופר, שנינו ואמר רב חסדא מתניתין מני ר'

הבא במאי עסקינן דלא תמר תנו · תיובתא דרבי יצחק · תבעי נמי דייק עולמית לכדרבי יצחק בפרק חרס (יבמות קיג:) דקאמר התם לך תן נמי תניא (ג) כדרבי יצחק ודייק מדקתני עולמית נבי כשתמה ולא תנא נבי כשתמה היה תנא דהכא דייק מדקתני עולמית תחרוייהו משתמה הוא דקתני ליה לאחרם משמעון לפי שיכול לבדר ע"י כתב ושמתה לכדרבי יצחק ורב פפא דמי דמ"מ איכא למימר דלא תנא עולמית תנא לכדרבי יצחק גרידא: **הבא** במאי עסקינן דלא תמר תנו · ות"ת וכי לא ידע שיקשה לו עד שיאמר תנו מיבעי ליה דמכח זה דקדק תחלה דסיפא כרבי יוסי מדקתני עד שיאמר לסופר כתוב ולא קתני עד שיאמר תנו וי"ל דהמתרץ סבר דלהכי לא תנא עד שיאמר תנו משום דכבר שמעינן ליה מדיוקא דרישא דקתני כתבו משמע הא אמר תנו ותנין ולהכי משמעון בסיפא דכתבו לה מהני עד שיאמר לסופר כתוב וטעמא דרישא קמפרש דלהכי לא מהני עד שיאמר לסופר כתוב כתובו משום דמילי לא מימסרן לגלויי ולא מהני עד שיאמר לסופר כתוב ועדים חתומו ופרוך עד שיאמר תנו מיבעי ליה דכיון דלא שמעינן ליה מדיוקא דרישא הוה ליה למיתני בסיפא דהיינו עד שיאמר לסופר כתוב ועדים חתומו ופרי

ר' יוסי היא · הלכך ליכא למיחש למורדת דלמא ר' מאיר היא למיחש דלמא זימנין לחמר לפלוני ויכתוב ולפלוני ופלוני ויחתמו" וחולי הני מילתי ומיישי ליסופה דסופר ומחתמי ליה בלא דעתיה דבעל הכל ר' יוסי ליכא למיחש להכי מיהא דלא שמיע ליה בלא נמי תנא סם ככן ישמע מפי הבעל

[עיין כתו. וש"נ]

עלמן: ולפי ס"ד מודה ר' יוסי בלומר ממרו · הך מורדת גופה לר' יוסי היא: כולה ר' יוסי היא · וליכא למימר כתבו" לחו דווקא דחפילו "חנו" נמי פסול כדקתני סיפא עד שיאמר לסופר ויכתוב ותורחת דחנא למיתני ולחומרי ונקט למילתיה בלשון לח מיבעיא הך לגלא חפילו הא נמי פסיל עד שיאמר כו': פניא כוותיה דרב חנני: דאמר אמרו נמי פסיל רבי יוסי: לפוקי מדרב כהנא · לחמר לעיל (דף עח.) תרם שיכול לדבר מתוך הכתב כותבין ונותנין גט לאשתו: מתני' אם אמר גיטך לא אמר כלום · משום ולאחר מיתה: משום ולאחר מיתה גט וחילו גט · משום ולאחר מיתה: [עיין מו:]

[עיין עח:]

כתובות ב: ג"ע קלו:

קידושין ס: ג"ע קלו

הגהות הב"ח

(ל) גמ' וכן כתוב בר' יוסי בג"ע ותיבת לאחר נמחק:

[קידושין עו: סה: ג"ע קלו: ע"ז לז: תוספתא דכתובות פ"ח]

ג"ע קלו:

[עיין כתו: ג"ע קלו: ע"ז לז: תוספתא דכתובות פ"ח]

[ועיין תוס' ריש נדרים כתב ר"י וכ"כ יב. ד"ה תנאו ועי' תוס' ביצה נז: ד"ה ומהיכי וקי"ע]

כתו א מיי' פ"ב מהלכ' גירושין הלכה ה סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קל סעיף ד:

ל ב מיי' פ"ע מהלכ' גירושין הלכה יב סמג עה טוש"ע אה"ע סימן קמה סעיף ו:

לא ג מיי' שם הלכ' יג טוש"ע שם סעיף ב:

לב ד מיי' שם הלכה יד טוש"ע שם סעיף ג:

לג ה מיי' שם הלכה יח טוש"ע שם סעיף ז:

לד ו ז מיי' פי"ב מהלכ' זכייה הלכה טו סמג עשין סב טוש"ע מ"מ סימן רנח סעיף ג:

מלגא

סיורה על "לא מבעיא" תוך תשובת ר' אושי

[עי' מה שכתוב מוספות כתובות ב: ד"ה כרי זה] גירסת הערוך ע"ו לג - אות יב קרא מעות לך לאחר מיתה

נוסחא

תוספות רי"ד

מהיום

ומשום כיסופא דסופר מיישי ומחתמי ליה · הוה מלי למימר מר כשר ולא תעשה כו' ולחמוקי כדמסיק בהתקבל (לעיל סו:) חלא לפי שכשר לקדש "ולא חש לחזור ולהחריך ומכחן יש להוכיח דפרק מי שחחזו סדרו לחר התקבל":

לא מבעיא היכא דלא חמר לכי חלתח כו' · לח מיבעיא קחמ"ל לחי חפי' ר"מ דקחמר לח מבעיא כחבו חלח חפי' חנו כיון דמייתי בב' כדקחמר בחר הכי לח מבעיא היכח דלח חמר לכי חלתח חע"ג דקחי לרבי יוסי חין לומר דמדקדק כל לח מבעיא שיכול לומר ויש ספרים דגרסי לח מבעיא היכח דלח חמר לכי חלתח חנו חלח חפילו חמר לכי חלתח חנו: תניא כוותיה דרב חשי · לכחורה משמע דלח מייתי מינה ראיה חלח מדוכחי דחי חי נכחוב נמי לחשתך כו' הוה דייקינן הח לחמר חנו טרחנן בדלייק לחמני': והוי ריש"ל ר"מ לכל הפחות דנקט בכחב הסופר לשמה דמשמע הח חס לחמר לעוס חדס מהני והח ליחא דחפילו לר"מ לח מהני חלח ודלח לח מבעיא קחמר לח מבעיא לח חמר כחבו חלח חפי' חמר כחבו ולח מבעיא לח חמר לחמני': קולן לחפוקי מדרב כהנא ט' וח"ת ותחמי נקט מדרב כהנא ממתני' ממ חיחי נקט מדרב דמכשרה ברחשם הרחם בלח קול ו"ל דמסתברה דהכרכה דמחני' מהני כמו קול כיון דקיש ן שמחלוה לח בעינן שמיעת הקול כמו חן גט זה לחשתי חס היה זכות לה לח היה יכול לחזור בו וחע"פ שהיח חיכה חומדת לעוס כיון שהיח מחלוה בלח שמיעת קולה הוי לעוחה וכבריית' דנקט עד שישמעו קולו לח שנה חלח למעוטי דמסתבר למעוטי :

מהיום חס חמר מעכשיו חס חמי הכי זה גט כחב ר"ח מהיום חס חמי חס חת בו ביום לח ידענא מה חדון בה ולרבינו חלחנן קרחה דמהיום הוי כמו מעכשיו ודעתו שיהח גט לחלחר דמסחמח דלכך נותן גט שירח למות וכי חין לו לילד שמח יחות בו ביום חלח ודלח לחלחר קחמר שיהח גט ומכל מקום נתן הגט בטל עד שישמעו קולו שיחמר שטר מוכיח כו' חבי חמר רב חלכה כרבי יוסי · והח דחמרינן בפרק בחרה (נקמן פה:) התקין רב בניטת מן יומח דן ונעלם ולחפוקי מדרבי יוסי חין זה חלח לפופרח בעלמח דהח כרבי יוסי ס"ל כדחמר הכח ותיתי דגרים לקמן רבח לפי זה לריך לומר נמי דלפופרח דמכרח תקן דהח חמר בסמוך דלרבח פסיטח ליה דהלכה כרבי יוסי חפילו בעל פה וכן פירש בקונטרס לקמן*) [ועי' תוס' לעיל נט: ד"ה מסוכ]

*) ג"כ פירש"י

ומשום

ר' יוסי היא דאמר *מילי לא מיבמרן לשליח, ואי ס"ד כותה ר' יוסי באומר אמרו נפיק מינה חורבא דזימנין דאמר להו לשנים אמרו לסופר ויכתוב ולפלוני ופלוני ויחתמו ומשום כיסופא דסופר חיישי ומחתמי ליה ובעל לא אמר הכי! אלא מחוורתא רישא ר"מ וסיפא ר' יוסי אשא אמר כולה ר' יוסי היא ולא מיבעיא קאמר לא מבעיא היכא דלא אמר "חנו" אלא אפי' אמר "חנו" לא, לא מיבעיא היכא דלא אמר לבי תלתא אלא אפי' אמר לבי תלתא לא, לא מיבעיא היכא דלא אמר אמרו, אלא "אפילו" אמר אמרו נמי לא, תניא כוותיה דרב אשי: כתב סופר לשמה וחתמו עדים לשמה אע"פ שכתבוהו וחתמוהו לו ונתנו לה הרי הגט בטל עד שישמעו קולו לאפוקי ממ"ד *מודה רבי יוסי באומר אמרו "קולו" לאפוקי *מדרב כהנא אמר רב: מתני' *זה גיטך אם מתי מהולי זה, זה גיטך לאחר מיתה *לא אמר כלום. מהיום אם מתי מעכשיו אם מתי ה"ז גט. *מהיום ולאחר מיתה גט, ואינו גט ואם מת חולצת ולא מתיבמת. זה גיטך מהיום-אם מתי מחולי זה, ועמד והלך בשוק וחלה ומת אומדין אותו: אם מחמת חולי הראשון מת, ה"ז גט ואם לאו אינו גט: גמ' אלמא אם מתי *כלאחר מיתה-דמי, והדר תני מהיום אם מתי מעכשיו אם מת אלמא אם מתי לאו כלאחר מיתה-דמי! אמר אביי אם מתי = שתי לשונות משמע: משמע כמעכשיו ומשמע כלאחר מיתה-אמר לה "מהיום" כמאן דאמר לה מעכשיו דמי, לא אמר לה "מהיום" כמאן דאמר לה לאחר מיתה דמי: זה גיטך אם מתי, לא אמר כלום: אמר הונא ורחולצתא, והא לא אמר כלום! קתני: לא אמר כלום-דאסירא לעלמא, וליבם נמי אסירא, והא מדסיפא "חולצת" מכלל דרישא יבומי נמי מיבמה? מתני' כרבנן, ורב הונא (ה) דאמר בר' יוסי *דאמר ומנו? של שטר מוכיח עליו, אי רבי יוסי, חליצה נמי לא תיבעי וכ"ת אספקא ליה לרב הונא אי הלכתא כר' יוסי או אין הלכה כר' יוסי ומי מספקא ליה *והא רבה בר אבוה חלש, ועול לגביה רב הונא ורב נחמן א"ל רב הונא לר"נ בעי מינה מרבה בר אבוה: הלכה כרבי יוסי או אין הלכה? א"ל טעמא דרבי יוסי לא ידענא הלכה, איבעי מינה: א"ל את בעי מיניה הלכה, וטעמיתו דרבי יוסי אנא אמינא לך בעי מיניה, א"ל הבי אמר רב הלכה כרבי יוסי, לבתר דנפק א"ל היינו טעמא דרבי יוסי, בקפבר זמנו של שטר מוכיח עליו, אלא אספקא ליה

אי

מתיבתא · פי' זה גיטיך אם מתי משמע שיהא גט לאחר שאמות ומשום הכי לא אמר כלום שאין גט לאחר מיתה דבעי' שיהא המגרש חי בשעת קנין הגט והגט הזה אינו קונה כ"א לאחר מיתה · זה גיטיך מחולי זה פי' (האי) [על]אם מתי קאי בין אם אומר לה זה גיטיך אם מתי בין אם אמר לה זה גיטיך אם מתי מחולי [זה] ומת לא אמר כלום ומתיבמת (ולא אמרינן ששבה נשתנה חליו ולא מת מאותו החולי) הכי משמע אם מתי מחולי או אם לא אעמוד מחולי והרי מת ולא עמד וכיון דאינו קונה אלא לאחר מיתה לא אמר כלום · אבל אם אמר מהיום אם מתי או מעכשיו אם מתי הרי זה גט דכיון דאמר מהיום או מעכשיו למפרע הוא קונה מטעה שמפרע בירה ואין זה גט לאחר מיתה וכשאמר מהיום ולאחר מיתה מספקא לן אי תנאה הוי וכאילו אמר מהיום אם מתי דמי וקונה למפרע אי הוברה ואמר שלא יהא גט אלא לאחר מיתה ואינו כלום הלכך מספיקא חולצת דלמא תנאה הוי ולא הוי גיטא ואינה מתיבמת דלמא הוי גיטא ולאחר מיתה והיא קיימת דהתם אמרינן גופא מהיום ופירא לאחר מיתה אבל הכא ליכא למימר הכי: רבה בר אבוה חלש שייל לגביה רב הונא ורב נחמן ורבא א"ל רב הונא לרב נחמן בעי מיניה מרבה הלכה כר' יוסי דאמר ומנו של שטר מוכיח עליו ולא בעינן מהיום או לא בעא מיניה א"ל הכי אמר רב הלכה כר' יוסי ולית הלכתא כר' יוסי מדאמרי' לקמן בפרקין ורבותינו תתירוה לינשא וסברי לה כר' יוסי דאמר ומנו של שטר מוכיח עליו ולא הודו לו כל סיעתו אלמא אין הלכה כיחידו ובפרקין לקמן אמרינן מן יומא דין

אי ת"ר יוסי בעל פה · אם מבטל בדבורו הוכחת זמן הסטר כיון שאין כתוב בו מהיום: **לרבא** פשיטא ליה · מכלל דקסבר על רמב"ם דפי' בית טוחלין (ג"ב קלו·) גבי בעי מינה רבא מרב נחמן בהקנאה מהו פי' אם מועיל הקנאה כמו מהיום ת"ל בהקנאה תיפוק ליה דכיון דאי בעי מהדר ליה לא הוי הקנאה אלא כשלוחו ואין שלוחו של אדם יכול לקנות לו אלא מדבריהם ולא מדאורייתא ומדאורייתא הוי הקנאה ולא בעי מהיום ת"ל אלא לרבי יוסי דאמר בעי מהיום ואפילו הכי אי לא כתב מהיום לא הוי הקנאה ואי כתב מהיום הוי הקנאה ואפילו הכי אי לא כתב זמן הסטר כיון שאין כתוב בו מהיום: **לרבא** פשיטא ליה · מכלל דקסבר על רמב"ם בפ"ג דמכירה (ה"ב) גבי בעי מינה רבא מרב נחמן בהקנאה מהו פי' אם מועיל הקנאה כמו מהיום ת"ל בהקנאה תיפוק ליה דכיון דאי בעי מהדר ליה לא הוי הקנאה אלא כשלוחו ואין שלוחו של אדם יכול לקנות לו אלא מדבריהם ולא מדאורייתא ומדאורייתא הוי הקנאה ולא בעי מהיום ת"ל אלא לרבי יוסי דאמר בעי מהיום אי א"ר יוסי בעל פה אי לא אמר זמן מספקא ליה והתנן ה"ז גיטך אם לא באתי מכאן ועד ל' יום חדש ומת בתוך ל' יום חדש אינו גט ותני עלה *רבותינו התירוה להינשא ואמרי מאן רבותינו אמר רב יהודה אמר שמואל בי דינא דשרו מישחא וסברי לה כר' יוסי דאמר זמנו של שטר מכיח עליו אלא מספקא ליה אי הלכה כר' יוסי בעל פה או אין הלכה, זמן מספקא ליה והאמר רבא ה"ז גיטיך אם מתי, ושאני מת ה"ז גט, כשאמות, ולאחר מיתה אין זה גט היכי דמי אילימא דאמר לה "מהיום" ורבנן, צריכא למימר והתנן מהיום אם מתי ה"ז גט ואלא לאו דלא אמר לה "מהיום" ור' יוסי ש"מ הלכה כר' יוסי צרבא פשיטא ליה לרב הונא מספקא ליה ואביי לעולם דאמר לה "מהיום" ורבנן והני לישני איצטריכי ליה: "שאני מת כאם מתי דמי, "כשאמות" כלאחר מיתה דמי ואיבא דמתני לה אספיקא זה גיטך לאחר מיתה לא אמר כלום אמר רב הונא ולדברי ר' יוסי חולצת פשיטא, כדספיפא לרבנן חולצת רישא נמי לך יוסי חולצת? מהו דתימא רבי יוסי בהא כרבי ס"ל דאמר גיטא מעליא הוי–וחליצה נמי לא תיבעי, קמ"ל דלא רבי סבר לה כר' יוסי ולא ר' יוסי סבר לה כרבי: רבי לא סבר לה כרבי יוסי דקתני "כוה גט למעוטי דרבי יוסי ור' יוסי לא סבר לה כרבי דקתני "כוה גט למעוטי דרבי ור' יוסי לא סבר לה כרבי דקתני "כוה גט למעוטי דרבי, רבי מאי היא *דתניא "מהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט דברי חכמים רבי אומר כוה גט רבי יוסי מאי היא דתנן *כתבו והנו גט לאשתי אם לא באתי מיכן ועד י"ב חדש כתבוהו בתוך י"ב חדש ונתנו לאחר י"ב חדש אינו גט, ר' יוסי אומר כוה גט זה גיטיך מהיום אם מתי מחולי זה בשוק כו': אמר רב הונא גיטו כמתנתו מה מתנתו *אם עמד חוור אף גיטו אם עמד חוור ומה אם עמד חוור אף גיטו אם עמד חוור אע"ג דלא אמר "תנו" אף כאן אע"ג דלא אמר "תנו" אע"ג דלא קנו מיניה, תנן זה גיטך מהיום אם מתי מחולי זה ועמד והלך בשוק וחלה ומת אומדים אותו: אם מחמת חולי הראשון מת ה"ז גט אם לאו אינו גט וא"א אם עמד חוזר למה לי אומדנא הרי עמד! אמר מר בריה דרב יוסף משמיה דרבא שניתק מחולי לחולי *זה "עמד" קתני, עמד מחולי זה ונפל לחולי אחר, והא "הלך בשוק" קתני: הלך על משענתו והא

נפל פה · כגון נבי גט שכתב בהלכתו וכשמסרו לה לומר זה גיטיך אם מתי הלכך לא דמי לסטר–שכיון שכתב בתחלת הגט מתי הלכך למימר דזמן מוכיח קתני תבע על פה דלמא כי מסריה ניהלה הדר ביה מזמן הסטרא ע"מ לחזור ומקריה ניהלה ע"מ לחזור מיתה "הולל" ולא לחזור "מהיום": **מיגו גט** · דהא לא שוייה גט עד ל"ב מדם והוי"ל גט לאחר מיתה: **כי דינא דשרו מישחא** · כ' יהודה בשילהי שהיתה שמתן על עובדי כוכבים במסכת ע"ז (דף לז:): **אם מתי ואפי' מת** · היכי מצית לשנויה הלזו לטעמיה דאמר הס: **שמעון** · משמע לכאורה דאפילו יהא גט: **גריכא למיפר** · הא בהדיא תנן לה במתני' מהיום אם מתי ה"ז גט: **ור' יוסי** · ותשמעינן רבא דבעל פה עמי אחמרה כ' יוסי והלכתא כותיה: **דמפני לפ** · לדרב הונא לעיל: **ולדברי ר' יוסי** · דלחזר כי לא אחר מהיום כמאן דלחזר מהיום דמי: **תובענה** · דזמן הסטר הו"ל כמהיום וכי מסריה ניהליה ואחר ג' גיטך לאחר מיתה" מספקא לן אי תנאה הוא אי לאו תנאה הוא: **מדספיפא** · כי אחר "מהיום" מיתה" תנא מתני' תולה לדבק ומעלה לעלות מיתה "לכ' ור' יוסי כמהיום ולאחר מיתה" תנא "לכ' יוסי ובכבן לא תיפלוג אלא בהא לחודיה דאמר "לכ' יוסי" מהיום" כמתיום ולברבן "כ"ש ס"ל · לדבי ס"ל דאמר גיטא מעליא–הוי–וחליצה נמי לא תיבעי, קמ"ל דלא רבי סבר לה כר' יוסי ולא ר' יוסי סבר לה כרבי: רבי לא סבר לה כרבי יוסי דקתני "כוה גט למעוטי דרבי יוסי ור' יוסי לא סבר לה כרבי דקתני "כוה גט למעוטי דרבי, רבי מאי היא דתניא "מהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט דברי חכמים רבי אומר כוה גט רבי יוסי מאי היא דתנן כתבו והנו גט לאשתי אם לא באתי מיכן ועד י"ב חדש כתבוהו בתוך י"ב חדש ונתנו לאחר י"ב חדש אינו גט, ר' יוסי אומר כוה גט זה גיטיך מהיום אם מתי מחולי זה בשוק כו': אמר רב הונא גיטו כמתנתו מה מתנתו *אם עמד חוור אף גיטו אם עמד חוור ומה אם עמד חוור אף גיטו אם עמד חוור אע"ג דלא אמר "תנו" אף כאן אע"ג דלא אמר "תנו" אע"ג דלא קנו מיניה, תנן זה גיטך מהיום אם מתי מחולי זה ועמד והלך בשוק וחלה ומת אומדים אותו: אם מחמת חולי הראשון מת ה"ז גט אם לאו אינו גט וא"א אם עמד חוזר למה לי אומדנא הרי עמד! אמר מר בריה דרב יוסף משמיה דרבא שניתק מחולי לחולי *זה "עמד" קתני, עמד מחולי זה ונפל לחולי אחר, והא "הלך בשוק" קתני: הלך על משענתו והא

מתנתו · כגון נבי גט שכתב בהלכתו וכשמסרו לה לומר זה גיטיך אם מתי הלכך לא דמי לסטר–שכיון שכתב בתחלת הגט מתי הלכך למימר דזמן מוכיח קתני תבע על פה דלמא כי מסריה ניהלה הדר ביה מזמן הסטרא ע"מ לחזור ומקריה ניהלה ע"מ לחזור מיתה "הולל" ולא לחזור "מהיום": **מיגו גט** · דהא לא שוייה גט עד ל"ב מדם והוי"ל גט לאחר מיתה: **כי דינא דשרו מישחא** · כ' יהודה בשילהי שהיתה שמתן על עובדי כוכבים במסכת ע"ז (דף לז:): **אם מתי ואפי' מת** · היכי מצית לשנויה הלזו לטעמיה דאמר הס: **שמעון** · משמע לכאורה דאפילו יהא גט: **גריכא למיפר** · הא בהדיא תנן לה במתני' מהיום אם מתי ה"ז גט: **ור' יוסי** · ותשמעינן רבא דבעל פה עמי אחמרה כ' יוסי והלכתא כותיה: **דמפני לפ** · לדרב הונא לעיל: **ולדברי ר' יוסי** · דלחזר כי לא אחר מהיום כמאן דלחזר מהיום דמי: **תובענה** · דזמן הסטר הו"ל כמהיום וכי מסריה ניהליה ואחר ג' גיטך לאחר מיתה" מספקא לן אי תנאה הוא אי לאו תנאה הוא: **מדספיפא** · כי אחר "מהיום" מיתה" תנא מתני' תולה לדבק ומעלה לעלות מיתה "לכ' ור' יוסי כמהיום ולאחר מיתה" תנא "לכ' יוסי ובכבן לא תיפלוג אלא בהא לחודיה דאמר "לכ' יוסי" מהיום" כמתיום ולברבן "כ"ש ס"ל · לדבי

תוספות רי"ד

דין לאשוקי מדר' יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו: **מתני'** הרי זה גיטיך מהיום אם מתי מחולי זה ועמד והלך בשוק וחלה ומת אומדין אותו אם מחמת חולי הראשון מת הרי זה גם ואם לאו אינו גט: אלמא רב הונא גיטו כמתנתו אם עמד חוזר אף גיטו אם עמד חוזר פי' מתנתו דש"מ אע"ג דסתמא קא יהיב ולא פירש אם מתי אם עמד מחליו מתנתו בטלה דאמן מהדי דלא נתן אלא מחמת מיתה לא אם יבריא אף גיטו גמי אע"ג דיהיב לה בסתמא ולא פי' אם מתי אם עמד עמד חוזר שלא נתן לה אלא ע"ד מיתה לא ע"ד שיבריא

(לקמן עז:)

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה על מתנתו וכו' והוא אמר אם מתי מחולי זה:

גליון

חולה שאמר הרי זה גיטיך אם מתי מחולי כה – ועמד – חזר

מהדש

דקתני אחר ג'יטא אול רבה ורבא

ש"ש

ל' הונא אעפה ועמד ואחר"כ נפל

תת גליון

טביב אחר טיהוק מחולי לחולי (נאחר מחולי הראשון) מה דינו

1. לקמן קל

2. לקמן מחתרתו

כתובות כ: [לקמן עו: ע"ז לז: גיטין]

כתובות כ: [לקמן עו: ע"ז לז: תוספתא פ"ט]

לה א מיי' פ"ח מהל' גירושין הלכה יב סמג עשין נב טוש"ע א"ה סי' קמח סעי' ט:

לז ב מיי' פ"ג מהל' גירושין הלכה יג סמג עשין נב טוש"ע א"ה סי' קמח סעי' ח:

לז ג מיי' פ"ח מהל' גירושין הלכה יז סמג עשין נב טוש"ע א"ה סי' קמח סעי' ט:

(ע) מחולי זה: *תידך · מי שלח בשוק מסתמא לא שייתק לחולי אחר ים גו מחולי הרחמן ולא בעי לומדנא: עיין לקמן עג. מתנתו

מתניתא מסייעא · אם מת מתולי האחר דהא לאחר עומדה היא וגבי גט דמתני' הוא דבעינן לומדנה מסוס למתולי זב"ז קתני לה:

(ד"ה) **לא סבירא ליה כר' יוסי** · דהיכא דלא תלה לה אם מתי סבירא להו דאם עמד תחת מיכן: **גזירה שמא ילמדו** יש גט לאחר מיכן · דלמי עמד תחת אחר למימר לא הוי גט עד דמייתי וקא חזין דלמי מייתי הוי גיטא ז"מ גט לאחר מיתה ואפי' לאחר מיתה דמייתי וקא חזין דלמי מייתי הוי גיטא ז"מ גט לאחר מיתה מכלל דלמי עמד תחת אחר לא הוי גיטא ז"מ גט לאחר מיתה · **לא פני גיטא** · דהא לדעתה דמייתי יהב לה והא לא מת: **פיגו גט** · דאוכחת דלא תלה מכיון הוא ולא מסיק לדעתיה ולא תלה לאחר לעולם דלמי עמד תחת אחר לא הוי גיטא ומשום גזירה שרינן אשת איש לעלמא? אין *כל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש ואפקיינהו רבנן לקדושין מיניה, א"ל רבינא לרב אשי תינח דקדיש בכספא קדיש בביאה מאי איכא למימר? א"ל שויוה רבנן לבעילתו בעילת זנות/ת"ר *זה גיטיך מהיום: אם מתי מתולי זה ונפל הבית עליו או הבישו נחש את עצמו, אם לא אעמוד מתולי זה" ונפל עליו בית או הבישו נחש ה"ז גט מאי לאו הא קמ"ל דלא בעינן פיגו · לא לעולם דלא קמ"ל דלא בעינן פיגו · **מאי טעמא ריש"ג כו'** · מי לאוכחא דלא סבירא לסיק לדעתיה ריש"ג כמי לימא דלא סבירא לסיק לדעתיה ולא תלה לאחר לעולם דלמי עמד תחת אחר לא הוי גיטא ז"מ גט לאחר מיתה ולא פני גיטא · **מתני'** · לא

ראוה שנתייחדה עמו בתחילה · בהזורק (נקמן דף פח.) תנן המגרש את אשתו ונמה עמו בפונדקי ובסמוך מייתי לה ס"ה נתייחדה עמו בתחילה כדמשמע הכא: **נתן** לה בספיס שנתן לה בספיס מעות זוזי. א) פי' לפיל דאוה שנתייחדה עמו בתחילה · בהזורק (נקמן דף פח.) תנן המגרש את אשתו ונמה עמו בפונדקי ובסמוך מייתי לה ס"ה נתייחדה עמו בתחילה כדמשמע הכא: **נתן**

ומטמא לה כללו של דבר הרי היא באשתו לכל דבר אלא שאינה צריכה היזמנו גט שני דברי ר' יהודה ר"מ אומר בעילתה תלויה ב' יוסי אומר בעילתה ספק ובא"א מגורשת ואינה מגורשת ובלבד שימות מאי איכא בין ר"מ לרבי יוסי? אמר רבי יוחנן אשם תלוי איכא בינייהו: לר"מ לא מייתי אשם תלוי ולר' יוסי מייתי אשם תלוי ובא"א מגורשת ואינה מגורשת חכמים היינו רבי יוסי! איכא בינייהו דרבי זירא –*דאמר רבי זירא אמר רבה בר ירמיה אמר שמואל כל מקום שאמרו חכמים "מגורשת ואינה מגורשת" בעלה חייב במזונותיה: **מתני'** "הרי זה גיטך: ע"מ שתתני לי מאתים זוז" הרי זו מגורשת **ותתן** לו "ע"מ שתתני לי מיכן ועד שלשים יום" אם נתנה לו בתוך שלשים יום מגורשת ואם לאו אינה מגורשת, אמר רבן שמעון בן גמליאל מעשה בצידן באחד שאמר לאשתו ה"ז גיטך ע"מ שתתני לי איצטלית ואבדה איצטלית ואמרו חכמים תתן לו את דמיה: **גמ'** מאי **ותתן**? *רב הונא אמר והיא תתן רב יהודה אמר לכשתתן מאי ביניהו? איכא בינייהו שנתקרע הגט או שאבד רב הונא אמר והיא תתן- דאינה צריכה היזמנו גט שני רב יהודה אמר לכשתתן צריכה היזמנו גט שני, ותנן נמי גבי קידושין כי האי גוונא דתנן *האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאתן לך מאתים זוז" הרי היא מקודשת ויתן, ואיתמר מאי ויתן? רב הונא אמר והוא יתן רב יהודה אמר לכשיתן, מאי בינייהו איכא בינייהו שפשטה ידה וקיבלה קידושין מאחר רב הונא אמר והוא יתן, תנאה בעלמא הוא, מקיים תנאה ואזיל רב יהודה אמר לכשיתן- לכי יהיב לה הוא דהוו קידושין השתא לא הוו קידושין, וצריכא: דאי אשמעינן גבי קדושי בהא קאמר רב הונא והוא יתן משום דלקרובה קאתי אבל גבי גירושין דלרחוקה קאתי אימא מודה ליה לרב יהודה ואי אשמעינן גבי גירושין בהא קאמר רב יהודה לכשיתן משום דלרחוקה קאתי אבל גבי קידושין דלקרובה קאתי אימא מודה ליה לרב הונא, צריכא, מיתיבי *ה"ז גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז אע"פ שנקרע הגט או שנאבד מגורשת, ולאחר לא תנשא עד שתתן ועוד תניא *ה"ז גיטך על מנת שתתן ועוד תניא *ה"ז גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז ומת: נתנה, אינה זקוקה ליבם, לא נתנה, זקוקה ליבם, רבן שמעון בן גמליאל אומר נותנת לאביו או לאחיו מן הקרובים עד כאן לא פליגי אלא למר סבר "לי" ולא ליורשי ולמ"ד סבר "לי" ואפילו ליורשי וכ"ע מידא תנאה הוי, תיובתא דרב יהודה? אמר לך רב יהודה הא מני רבי יוחנא היא *דאמר רב הונא אמר רבי "כל האומר 'על מנת' כאומר 'מעכשיו דמי' ופליגי רבנן עליה ואנא דאמרי כרבנן (א"ר זירא רבי היינן כמבואר אמרינן הא דאמר רב הונא אמר רבי "כל האומר 'על מנת' כאומר מעכשיו דמי' פליגי רבנן עליה רבי סלקיה אשכחתיה לרבי אסי דיתיב וקאמר משמיה דרבי יוחנן הבל מודים באומר 'על מנת' כאומר מעכשיו דמי לא נחלקו אלא 'במהיום ולאחר מיתה' והתניא

ב"ב מה: ע"ש ב"מ יב: ע"ש כתובות נה: ע"ש

ומטמא לה כלום הוא: שמיעה לריכה סימנו גט שני · לא מצי למימר דסמוך למיתה היא גט · **בשילפא פלניא** · הלכך תלוי עד שיעמוד עד זה, לא מת מן האולי הכא עליה פסור לגמ' מחיר **מקמט** ליה "מעת שתמי בשולם" היינו מקמט ניהיה מעת שתמי בשולם לא מתי הלכך כשמת לחנגלי מילתא דגרושה הולי בשעת גיטה ולא לא מת הכא עליה בחטוף: **רבי יוסי פומר בשילפא פפק** · לכשיעמוד דמטמא ליה מעת שתמי בשולם ומיהו מספקא לן על שעת גיטה לי גרושה הולי לי לא שמא זו היא שעה הרלויה ליסמך למיתה שמא תינה זו ותינה גרושה הילכך לא יעות מביא הבא עליה, לשם תלוי ולא לא מת הכא עליה בחטוף: **רבי יוסי פומר בשילפא פפק** · לכשיעמוד דמטמא ליה מעת שתמי בשולם ומיהו מספקא לן על שעת גיטה לי גרושה הולי לי לא שמא זו היא שעה הרלויה ליסמך למיתה שמא תינה זו ותינה גרושה הילכך לא יעות מביא הבא עליה, לשם תלוי ולא לא מת, בחטוף ולי: **פגורקם ופינם פגורקם וכלכך שימות** · ותייהו נמי כרבי יוסי דמייתי לשם תלוי דספיקא משום לה ולקמן מפרש מוני לימא ביניייהו: **לא מייתי לשם תלוי** · לא יעות לחת פסור לגמ' כדפרישית לעיל: **ולר' יוסי** · לא יעות מביא זה לשם תלוי: **לימא ביניייהו דר' זירא** · לסומר לימא ביניייהו מוני וכלר' זירא ולא דפליגי בדר' זירא דאמר מיכן ועד שלשים יום אם נתנה לו בתוך שלשים יום מגורשת ואם לאו אינה מגורשת, אמר רבן שמעון בן גמליאל מעשה בצידן באחד שאמר לאשתו ה"ז גיטך ע"מ שתתני לי איצטלית ואבדה איצטלית ואמרו חכמים תתן לו את דמיה: **גמ'** מאי **ותתן**? *רב הונא אמר והיא תתן רב יהודה אמר לכשתתן- צריכה היזמנו גט שני, ותנן נמי גבי קידושין כי האי גוונא דתנן *האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאתן לך מאתים זוז" הרי היא מקודשת ויתן, ואיתמר מאי ויתן? רב הונא אמר והוא יתן רב יהודה אמר לכשיתן, מאי בינייהו איכא בינייהו שפשטה ידה וקיבלה קידושין מאחר רב הונא אמר והוא יתן, תנאה בעלמא הוא, מקיים תנאה ואזיל רב יהודה אמר לכשיתן- לכי יהיב לה הוא דהוו קידושין השתא לא הוו קידושין, וצריכא: דאי אשמעינן גבי קדושי בהא קאמר רב הונא והוא יתן משום דלקרובה קאתי אבל גבי גירושין דלרחוקה קאתי אימא מודה ליה לרב יהודה ואי אשמעינן גבי גירושין בהא קאמר רב יהודה לכשיתן משום דלרחוקה קאתי אבל גבי קידושין דלקרובה קאתי אימא מודה ליה לרב הונא, צריכא, מיתיבי *ה"ז גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז אע"פ שנקרע הגט או שנאבד מגורשת, ולאחר לא תנשא עד שתתן ועוד תניא *ה"ז גיטך על מנת שתתן ועוד תניא *ה"ז גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז ומת: נתנה, אינה זקוקה ליבם, לא נתנה, זקוקה ליבם, רבן שמעון בן גמליאל אומר נותנת לאביו או לאחיו מן הקרובים עד כאן לא פליגי אלא למר סבר "לי" ולא ליורשי ולמ"ד סבר "לי" ואפילו ליורשי וכ"ע מידא תנאה הוי, תיובתא דרב יהודה? אמר לך רב יהודה הא מני רבי יוחנא היא *דאמר רב הונא אמר רבי "כל האומר 'על מנת' כאומר 'מעכשיו דמי' ופליגי רבנן עליה ואנא דאמרי כרבנן (א"ר זירא רבי היינן כמבואר אמרינן הא דאמר רב הונא אמר רבי "כל האומר 'על מנת' כאומר מעכשיו דמי' פליגי רבנן עליה רבי סלקיה אשכחתיה לרבי אסי דיתיב וקאמר משמיה דרבי יוחנן הבל מודים באומר 'על מנת' כאומר מעכשיו דמי לא נחלקו אלא 'במהיום ולאחר מיתה' והתניא

ולמי: פגורקם ופינם פגורקם וכלכך שימות · ותייהו נמי כרבי יוסי דמייתי לשם תלוי דספיקא משום לה ולקמן מפרש מוני לימא ביניייהו: **לא מייתי לשם תלוי** · לא יעות לחת פסור לגמ' כדפרישית לעיל: **ולר' יוסי** · לא יעות מביא זה לשם תלוי: **לימא ביניייהו דר' זירא** · לסומר לימא ביניייהו מוני וכלר' זירא ולא דפליגי בדר' זירא דאמר מיכן ועד שלשים יום מגורשת ואם לאו אינה מגורשת, אמר רבן שמעון בן גמליאל מעשה בצידן באחד שאמר לאשתו ה"ז גיטך ע"מ שתתני לי איצטלית ואבדה איצטלית ואמרו חכמים תתן לו את דמיה: **גמ'** מאי **ותתן**? *רב הונא אמר והיא תתן רב יהודה אמר לכשתתן- צריכה היזמנו גט שני, ותנן נמי גבי קידושין כי האי גוונא דתנן *האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאתן לך מאתים זוז" הרי היא מקודשת ויתן, ואיתמר מאי ויתן? רב הונא אמר והוא יתן רב יהודה אמר לכשיתן, מאי בינייהו איכא בינייהו שפשטה ידה וקיבלה קידושין מאחר רב הונא אמר והוא יתן, תנאה בעלמא הוא, מקיים תנאה ואזיל רב יהודה אמר לכשיתן- לכי יהיב לה הוא דהוו קידושין השתא לא הוו קידושין, וצריכא: דאי אשמעינן גבי קדושי בהא קאמר רב הונא והוא יתן משום דלקרובה קאתי אבל גבי גירושין דלרחוקה קאתי אימא מודה ליה לרב יהודה ואי אשמעינן גבי גירושין בהא קאמר רב יהודה לכשיתן משום דלרחוקה קאתי אבל גבי קידושין דלקרובה קאתי אימא מודה ליה לרב הונא, צריכא, מיתיבי *ה"ז גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז אע"פ שנקרע הגט או שנאבד מגורשת, ולאחר לא תנשא עד שתתן ועוד תניא *ה"ז גיטך על מנת שתתן ועוד תניא *ה"ז גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז ומת: נתנה, אינה זקוקה ליבם, לא נתנה, זקוקה ליבם, רבן שמעון בן גמליאל אומר נותנת לאביו או לאחיו מן הקרובים עד כאן לא פליגי אלא למר סבר "לי" ולא ליורשי ולמ"ד סבר "לי" ואפילו ליורשי וכ"ע מידא תנאה הוי, תיובתא דרב יהודה? אמר לך רב יהודה הא מני רבי יוחנא היא *דאמר רב הונא אמר רבי "כל האומר 'על מנת' כאומר מעכשיו דמי' ופליגי רבנן עליה ואנא דאמרי כרבנן (א"ר זירא רבי היינן כמבואר אמרינן הא דאמר רב הונא אמר רבי "כל האומר 'על מנת' כאומר מעכשיו דמי' פליגי רבנן עליה רבי סלקיה אשכחתיה לרבי אסי דיתיב וקאמר משמיה דרבי יוחנן הבל מודים באומר 'על מנת' כאומר מעכשיו דמי לא נחלקו אלא 'במהיום ולאחר מיתה' והתניא

ולמי: פגורקם ופינם פגורקם וכלכך שימות · ותייהו נמי כרבי יוסי דמייתי לשם תלוי דספיקא משום לה ולקמן מפרש מוני לימא ביניייהו: **לא מייתי לשם תלוי** · לא יעות לחת פסור לגמ' כדפרישית לעיל: **ולר' יוסי** · לא יעות מביא זה לשם תלוי: **לימא ביניייהו דר' זירא** · לסומר לימא ביניייהו מוני וכלר' זירא ולא דפליגי בדר' זירא דאמר מיכן ועד שלשים יום מגורשת ואם לאו אינה מגורשת, אמר רבן שמעון בן גמליאל מעשה בצידן באחד שאמר לאשתו ה"ז גיטך ע"מ שתתני לי איצטלית ואבדה איצטלית ואמרו חכמים תתן לו את דמיה: **גמ'** מאי **ותתן**? *רב הונא אמר והיא תתן רב יהודה אמר לכשתתן- צריכה היזמנו גט שני, ותנן נמי גבי קידושין כי האי גוונא דתנן *האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאתן לך מאתים זוז" הרי היא מקודשת ויתן, ואיתמר מאי ויתן? רב הונא אמר והוא יתן רב יהודה אמר לכשיתן, מאי בינייהו איכא בינייהו שפשטה ידה וקיבלה קידושין מאחר רב הונא אמר והוא יתן, תנאה בעלמא הוא, מקיים תנאה ואזיל רב יהודה אמר לכשיתן- לכי יהיב לה הוא דהוו קידושין השתא לא הוו קידושין, וצריכא: דאי אשמעינן גבי קדושי בהא קאמר רב הונא והוא יתן משום דלקרובה קאתי אבל גבי גירושין דלרחוקה קאתי אימא מודה ליה לרב יהודה ואי אשמעינן גבי גירושין בהא קאמר רב יהודה לכשיתן משום דלרחוקה קאתי אבל גבי קידושין דלקרובה קאתי אימא מודה ליה לרב הונא, צריכא, מיתיבי *ה"ז גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז אע"פ שנקרע הגט או שנאבד מגורשת, ולאחר לא תנשא עד שתתן ועוד תניא *ה"ז גיטך על מנת שתתן ועוד תניא *ה"ז גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז ומת: נתנה, אינה זקוקה ליבם, לא נתנה, זקוקה ליבם, רבן שמעון בן גמליאל אומר נותנת לאביו או לאחיו מן הקרובים עד כאן לא פליגי אלא למר סבר "לי" ולא ליורשי ולמ"ד סבר "לי" ואפילו ליורשי וכ"ע מידא תנאה הוי, תיובתא דרב יהודה? אמר לך רב יהודה הא מני רבי יוחנא היא *דאמר רב הונא אמר רבי "כל האומר 'על מנת' כאומר מעכשיו דמי' ופליגי רבנן עליה ואנא דאמרי כרבנן (א"ר זירא רבי היינן כמבואר אמרינן הא דאמר רב הונא אמר רבי "כל האומר 'על מנת' כאומר מעכשיו דמי' פליגי רבנן עליה רבי סלקיה אשכחתיה לרבי אסי דיתיב וקאמר משמיה דרבי יוחנן הבל מודים באומר 'על מנת' כאומר מעכשיו דמי לא נחלקו אלא 'במהיום ולאחר מיתה' והתניא

קדושין ה. ע"ש ודף ט: ע"ש ו:. ע"ש ועקמן סה: ע"ש ע"ש

ג"ל א"ר זירא

ו) אמ' ר'חנא ור' יהודה אף כ"ד "ותתן" "האשתנו" ב) אמ' ר' אושעיא בג' מדות קידושין דר' תנאו (ד"א שאלו לר' אחא שילא)

יוד דתניא בן עזאי

[ג"ל ונתן לה דינר מי' קדושין מה.]

הספר זאת היה בית דין של אחי ר' יהודה ור' יהודה בן בתירא ורבנן

"דף א ראשי ר' יהודה"

תוספות ר"ד

ופספא לה כללו של דבר הרי היא כאשתו לכל דבר אלא שאינה צריכה ממנו גט שני דברי רבי יהודה ר"מ אומר בעילתה תלויה ר' יוסי אומר בעילתה ספק ואמר ר' יוחנן אשם תלוי איכא ביניהו לר' מאיר דאמר בעילתה תלויה לא מייתי אשם תלוי לרבי יוסי דאמר בעילתה ספק מייתי אשם תלוי דר"מ סבר האי דקאמר מהיום ולכי מיית בא' באייר אינלי מילתא למפרע שמאחר בניסן קנה הצם וכל השדש ניסן היתה מגורשת הלכך בעילתה בכל חדש ניסן תלויה היא אם לא ימות ויבריא אינלי מילתא דאשתו איש זהה ומיתי תפאת ואם ימות אינלי מילתא דמחר מניסן הות

2 ג'טות אות דינן ע"ז נד: -"כ האומר מאכלו דאשתו, טעה באחת מהן -או- הי' לנדר, הכל

מיהו רשא ופסורה לגמרי ור' יוסי [סבר] לא מינכרא מחד בניסן אלא שעה א' קודם למיתתו וכיון שכל' יסי ניסן הוי ספק בעת הבעילה מביא אשם תלוי ור' יהודה סבר אע"פ שבעת הבעילה היה ספק כיון שראינו שהיה כל חדש ניסן הובר הדבר שכל חדש ניסן היתה אשת איש גמורה ומביא חטאת קבועה ור' יוסי סבר כל חדש ניסן הוא ספק והבא עליה מביא אשם תלוי ור' מאיר סבר כל חדש ניסן אחרון חיישים אשת איש שהרי הגם בפל: והכ"א מגורשת ואינה מגורשת כיון שמת דאינלי מילתא דמחר בניסן אינרשא אבל אם הבריא ולא מת כגון שיין בדבר שכ

אדמיפלגי במהיום ולאחר מיתה ליפלגי בעל מנת • תימה דולחי לי הוה אמינא מילתא דרבנן במהיום לי הוו פליגי בע"מ הוה פריך שפיר אבל לין ענין זה לזה כלום דתפילו הוו לחמרי רבנן בעל מנת גמ ולימ גמ דלמת במהיום הוו מודו להמי ופתניא • בניחותא דשמעינן מינה מדלקטריכו לחיפלגי בהא מכלל דבעל מנת מודו : **ולרב יהודה** • תדמיפלגי בהך מתניתא במהיום ולאחר מיתה לחשמועינן דבעל מנת פסלי רבנן וכ"ש הא : ומשמי להכי חיפלגינו בהכי להודיעך כחו דרבי מיהו רבנן בעל מנת גמ ולימ גמ דלמת במהיום הוו מודו להמי

גב א מי' פ"ח מהל' גירושין הלכה כח : נד ב מי' שם הל' כג סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמג סעיף ו :

נה ג מי' שם הל' כח טוש"ע שם סעיף ה :

נו ד מי' פ"ח מהל' מלוה ולוה הלכה יד סמג לאוין רמב עוש"ע י"ד סימן רלב סעיף כ :

[נכרות ס. וש"נ]

נז ה מי' פ"ע מהל' שכירות הלכה ו סמג עשין סף עוש"ע מ"מ סימן שלד סעיף ג •

נח ו מי' פי"ב מהל' שחיטה ויובל הל' ו :

נט ז מי' פ"ט מהלכות גירושין הלכה כה סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמג סעיף ד :

והתניא *מהיום ולאחר מיתה נט ואינו נט דברי חכמים רבי אומר כזה גט ולרב יהודה דאמר בעל מנת *פליגי,אדמיפלגי במהיום ולאחר מיתה ליפלגי בעל מנת?להודיעך כחו דרבי,וליפלגו בעל מנת ולהודיעך כחן דרבנן? *כח דהיתירא עדיף ליה: *על מנת שתחזיר לי מכאן ועד שלשים יום וכו' : פשיטא,מהו דתימא קפידיה לאו קפידא ולזרזה קאתי,קא משמע לן : אמר רבן שמעון בן גמליאל מעשה בצירן כו' : מאי תנא דקתני 'מעשה'? חסורי מיחסרא והכי קתני אם אמר לה ע"מ שתחזיר לי איצטליתי ואברה איצטליתו *איצטליתי דוקא קאמר לה רבן שמעון בן גמליאל אומר תתן לו את דמיה ואמר רבן שמעון בן גמליאל מעשה נמי בצירן באחד שאמר לאשתו הרי זה גיטך על מנת שתחזירי לי איצטליתי ואברה אצטליתו ואמרו חכמים תתן לו את דמיה בעא מיניה רבי אבי מרבי יוחנן הרי זה גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז וחזר ואמר לה מחולים לך מהו : תיבעי לרבנן תיבעי לרשב"ג תיבעי לרבנן: עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא דלא אחלה גבה אבל הכא הא קאמר לה מחולי לך אבל למא אפילו רשב"ג לא קאמר אלא דקא מפייסה ליה ברמי אבל לגמרי לא: אמר ליה יאינה מגורשת איתיביה האומר לחבירו קונם שאתה נהנה לי אם אי אתה נותן לבני כור אחד של חטין ושתי חביות של יין ר"מ אומר אסור עד שיתן וחכמים אומרים אף זה יכול להתיר את נדרו שלא ע"פ חכם ואמר רבינו בחיי התקבלתי הבי השתא *התם לצעורה קא מכוין ולא ציערה *הכא משום הרווחה הוא והא לא איצטריך.ההוא גברא דאמר ליה לאריסיה כולי עלמא דלו תלת דלוותא ואכלי ריבעא,את דלי ארבעה ואכול תילתא" לסוף אתא מיטרא אמר רב יוסף הא לא דלה רבה אמר "הא לא איצטריכא,לימא רב יוסף דאמר כרבנן ורבה דאמר כרבן שמעון בן גמליאל:?תיסברא והא קיימא לן הילכתא כוותיה דרבה ובהא אין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל,אלא לעולם כרבנן רב יוסף כרבנן ורבה אמר לך אנא דאמרי אפילו לרבנן עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא דלצעורה קא מכוין אבל הכא משום הרווחה הוא והא לא איצטריך *תנן התם בראשונה היה נטמן יום שנים עשר חדש כדי שיהא חלוט לו התקין הלל הזקן שיהא חולש את מעותיו ללשכה ויקא שובר את הדלת ונכנס ואימתי שירצה הלה יבוא ויטול את מעותיו ובא מתקנתו של הלל נשמע "הרי זה גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז "ונתנה לו:מדעתו-מגורשת,על כורחו-אינה מגורשת, מדאיצטריך ליה להלל לתקוני נתינה בעל כורחיה דהויא לה נתינה מכלל

ופסקי : **מפי קבלה** • לעיל מינה מדקתני סתם נט ואינו נט דקתני מעמה בעידן כו' מלי למיתני סתם מעמה במסכת גלות לרחיה : **סתם דמים** • דלת ליכון מלוי להכרוחה דידיה : **מפו** • מי הוית לך מחילה קיום תנאי כלומר מתנתן ט לו לך : **מיבעי לרבנן** • דלמרי דמים נתן במקום ליטלים קיימי ודמים נתן ליטלים הן אבל הכא הא לחליגהו והוי כאילו קבל מעות ממנו דמחילה בקבלה : **קונם שאסר נסגר לי** • קונם שהנה עליך כל הנאה שבהנה ממני : **אף זה** • אם רצה הבועל יכול להחזירו מחילון בלא שתלת התנת תכס ותומר לו הריני כאילו התקבלתי למחל מחילה בקבלה : **מעות הרווחה** • שהיה לריך לעורך בעו: **הלמה דלוותא.** כל שאר התריסים שבמקום זה מתקיון התבוחה שלם פעמים בשנה : **ושקלי ריבעא** • ומהכא התריכון ליטול רביע התבוחה בשביל טורח תריסה וזריעה וניכוש והשקאה וכל לרכי השדה : **אם דלי מרבע** • השקה את השדה לרבעה פעמים : **אמאי מטרח** • בזמן השקאה רביעית : **אף נא דלה** • ולא שקיל אלא ריבעא כמהכא המקום : **אף נא לי מינטריך** • ומאו גרס : **כרבן שמעון** • דתמיס במקום אחר ליטלית הכל נמי מטר במקום השקאה : **הלכתא כרבנן** • בכל מקום שנתלק עם רב יוסף חון מדבה ענין ומחלה" : **אין הלכה כרבן שמעון** • דאמר לקמן חון מערב ולידן ורליה לחרונה : **סבי גרסי אלא נעשה כרבנן** • כלומר תרוייהו אליבא דרבנן אמרי להו : **דלנעורה מיכוון** • דכתם מגרם להם לחמו ,מתוך חיבה הוא מגרסה ,הלכך מספיקא אמרי לנעורה ליכוון ולא תליגן למימר להרווחה ליכוון לקולא : **תנן התם** • במס' ערכין (דף לא:): **ניתן נעמן**.הקונה בית בעיר חומה היה נטמן יום שנים עשר חדש חולש לו ויכול שנתן מעות הקונה ולא ימלאנו המוכר לתת מעותיו כדי שיהא חלוש לו כדכתיב (ויקרא כה) ואם לא יגאל עד מלאת לו וגו' : **חולש** • זורק כמו חולש על גויש (ישעיה יד) מטיל גורל: **נעשכה** • מחוקנת לכך : **ויפה שוכר הדלת** • של ביתו וכנגם : **מחקנתו של הלל** • דליעטריך לתקוני נתינה על כרחו תהא נתינה :

ערכין לא:

[ע"ל שכ: וש"נ]

[ע"ל נמי פליגי]

גליון הש"ס תוס' ד"ה הא קיי"ל כו' מכלן משמע • פיין במלחמות פוף פ"ע דכתם :

נוסחא
ברל טהתנה הבל בקבלת
כסף משנה - ואחרי מתן לך - האמת
האמינך תוספות רי"ד
נתנך
כקבלך

מעתה בצירן וכו' מאן תנא דקתני מעשה חסורי מיחסרא והכי קתני אם אמר לה ע"מ שתחזיר לי איצטליתי ואברה אצטליתו [אצטליתי] דוקא קאל"ל דשב"ג אומר תתן את דמיהו כמעשה בצירן וכו' אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן כל מקום ששנה ר"ג במשנתינו הלכה כמותו חוץ מערב וצירן וראיה אחרונה (ערב בפ' נם פשום צירן בפ' מי שאחזו וראיה אחרונה בפ' דיני ממונות) והלכך אי לא יהבה ליה איצטליתו דוקא לא הויא מגורשת: בעא מיניה ר' אבי מר' יוחנן הרי זה גיטך ע"מ שתחזיר לי מאתים זוז וחזר ואמר מחולין הן לך פשו א"ל אינה מגורשת שת דלצעורה איכוין והא לא ציערה : הוהוא גברא דא"ל לאריסיה כ"ע דלו תלת דלוותא ואכלי רבעא את דלי ד' ואכיל תילתא לסוף אתא מיטרא ולא איצטריך אמר רב יוסף הא לא דלה רבה אמר הא לא איצטריך וקי"ל הלכה כרבה תנן התם בראשונה, היה נטמן יום י"ב הודש כדי שיהא חלוש לו התקין הלל שיהא חולש את מעותיו ללשכה [ויהא] שובר את הדלת ונכנס ואימתי שירצה יבא הלה ויטול את מעותיו :

נוסחא
ברל טהתנה בלו בקבלת
כסף משנתי - ונתנה לו:
על מאותי
ע טלא כרחו
ע קפנו
ע טלא כפנו

מענף

◇ ב' לטעות ברמא

*) [כ"ב קיד: וקמג:] **) [ועי' תוס' כ"ב קיד: ותוס' מגילה כט: ותוס' מנחות לב. ד"ה מעשל ותוס' כ"מ כט. סד"ה והוי והוס' שטעות מד. ד"ה שומר]

לפסוק הלכה בקידושין בפרק קמח (דף ס.) כרבה גבי שילחי לא לריכי שומת פירטא שם [ד"ה והילכתא] **) :

מכלל דבעלמא [נתינה כמ"כ] לאו נתינה היא · וגבי גט לישנא אחרינא הוא לא תקון הכא: **אלא פניו** · כי הכא שחיטה בלישנא: **מאי דמשמיך ליה מקרא** · רלה שהיה נשמן והתקין לבעל כרחו ואלא בפניו תהא נתינה ולי הוא נמי קאי קמן ואמר "לא מקבילנא" הוא לישמריך להלל נמי לתקוני דתיהוי נתינה אלא מה אלא הולך לו הולך וגבי גט לישנא אחרינא הוא תקנתא דהלל: **ערב** · בשילהי גט פשוט: **לידן** · דמתני': **רואים מתרונס.** בתחל דיבי ממונות (סנהדרין דף לג.) דאפליגי בהאמרו לו כל לשון שיש לך להביא הבא עד שלשים ואמרו לו הבא עד לאחר שלשים ואמרו לו הבא רואה" ואמר "אין לי ראיה" בקמייתא הלכתא כוותיה ובבתרייתא ליתא הלכתא כוותיה: **ופנייר שלי** · לא יהיב לה ולא מידי ודממנא אמר ומתן בידה".

דבריס כד

מאי שנא ריש כו' · קא סלקא דעתיה על מנת' לאו מעכשיו הוא ברבנן דפליגי עליה דרבי והוי כמו לכשתחזירי לי הגייר ליהוי נמי ול"ל למאי מנורשת הא בשעת גירושין לאו מידי קיימא:

לעיל כ: [תוספתא פ"כ]

היכא דליתיה · לתלמיד: **לא כפליה** · ר"מ במסכת קידושין (דף סא.) כל תנאי שחיטו כתנאי בני גד ובני לראובן לא יעכבו דמימא אם לא תחזירי לי יהא גט הלכך בטל תנאיה: **הא כפליה לא טוי ניפא** · לר"מ: **מדרי** · לר"מ כל תנאי מהיכא גמרינן לכופלו: **מתנאי בני גד** · שהיה כפול אם יעברו ואם לא יעברו (במדבר לב) וכיון דמיהו גמרי' בעינן כי האם תנאי שחלו בו המעשה הזכר קודם למעשה "אם יעברו" זה התנאי "ונתתם להם" זה המעשה ר"ן בעינן דנימא אם תחזירי יהא גט: **לאפוקי מכא** · דאמר לה זה גיטך בריבא והדר ע"מ שתחזירי: **משום דהוי ליה כו'** · וכיון לר"מ וכיון לרבנן דלא אפליג אלא בכפילה כדמפרש טעמא האם(ה) הולך הדבר לאומרו שאלמלא כן יש במעמד שלשה בתרן כנגון לא יעכבו **למאי** · לעבור הירדן: **ומעשה בדבר** אמר · נתלא עבר הירדן מזרחה:

מאמר לב:ב [קדושין שם.]

ויאמר אליו אשר יעברו אתים את הירדן... ועברתם לפני אחיכם בני חיל ואחזתם לכם את הארץ כנען

ה) ראה גא ידאבו תלוים אחרי ב' ואשחלני. ה"ה וכבא מאליף כנען

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה משום וכו' האם דכתוב:

מכלל דבעלמא נתינה בעל כרחה לא הויא נתינה מתקיף לה רב פפא ואיתימא רב שימי בר אשי ודלמא כי אצטריך ליה לתקוני דשלא בפניו אבל בפניו בין מדעתו בין בעל כרחו הויא נתינה ואביא דאמרי אמר רבא מתקנתו של הלל "ה"ז גיטך על מנת שתחזירי לי מאתים זוז ונתנה לו בין מדעתו ובין בעל כרחו הויא נתינה וכי איצטריך ליה להלל לתקוני, שלא בפניו, אבל בפניו בין מדעתו בין בעל כרחו הויא נתינה מתקיף לה רב פפא ואיתימא רב שימי בר אשי ודלמא אפילו בפניו נמי מדעתו אין על כרחו לא והלל מאי לאיצטריך ליה תקון, *אמר רבה בר בר חנה א"ר יותנן כל מקום ששנה רשב"ג במשנתינו - הלכה כמותו חוץ מערב וצידן "וראיה אורונה" ת"ר והרי זה גיטיך והגייר שלי" אינה מגורשת על מנת שתחזירי לי את הגיט" מגורשת מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא? אמר רב חסדא הא מני רשב"ג היא דאמר מתקיף לה ה"נ אפשר דמפייסה ליה בדמי, מתקיף לה אבוי אימור דאמר רשב"ג היכא דליתיה בעיניה היכא דאיתיה בעיניה מי אמר? אלא אמר אבוי הא מני *ר"מ היא דאמר "בעינן תנאי כפול והכא הא לא כפליה לתנאיה מתקיף לה רבא טעמא דלא כפליה לתנאיה הא כפליה לתנאיה לא הוי גיטא מבדי כל תנאי מהיכא גמרינן להו מתנאי בני גד ובני ראובן, מה התם תנאי קודם למעשה, אף כל תנאי קודם למעשה לאפוקי הכא דמעשה קודם לתנאי, אלא אמר רבא משום דמעשה קודם לתנאי מתקיף לה רב אדא בר אהבה טעמא דמעשה קודם לתנאי, הא תנאי קודם למעשה לא הוי גיטא, מבדי כל תנאי מהיכא גמרינן להו מתנאי בני גד ובני ראובן, מה התם

קטע נחלה זכרון מנחם

תנאי בדבר אחד ומעשה בדבר אחר, יאף כל - לאפוקי הכא דתנאי

ממש כי הלי גווחא ואם בחקותי תלכו ואם תאכלו ושמעתא נמי רוב מלות ג"י שליח וגרשה להלכה כר"מ דבעי' תנאי כפול כו' דשמואל ורבא בסמוך סברי כוותיה וכל הני דמתניתין לייתי בתנאי כפול אע"ג דלא פירש הש"ס מוקי לה לקמן בריייתא דכפליה לתנאיה אע"פ שלא פירש הש"ס כגון (סוכה מח:) ע"מ שתחזירהו לי לתקרוב וכיוצא בו בעי כפילות וכל מקום שבעין תנאי כפול בלא דוקא בשמויי יין ופרועי ראש דהוי ליכורי כפ' שבועת העדות (שבועות דף לו:) והא דבעינן כפילות בסוטה משום דהוי ליכורא בלאי בעי ממונא דליכא שאר וכסות ועונה וכתובה והא דתניא בירושלמי בפרק החומר ר"ל יוסי ר"ל כון בכל אתר אית ליה לר"מ מכלל לאו אתה שומע כן והכא ליה וכרלה להרב ר' אלחנן דגרסינן בכל אתר אית ליה לר"מ וכו' והכא אית ליה ומתני' כ' תניתא חומר הוא בערוה כלומר אע"ג דלא בפל תנאי ומן הדין התנאי בפל ומעשה קיים-ומשום חומר אין הגט גט ולא הקידושין קידושין אלא מקבלה קידושין מאחר לריכה גט מעמיהם ובהכי לייתי הא לעיל הקשה הרב ר' אלחנן כיון דבעינן תנאי כפול בתיזהו נאך (נ"מ דף סו.) גבי מי קיימת דיוך תנאי דקאמר פעומי מילי בעלמא הוא מעמיד שאם התנה הוא כמו שהיה אומרה היה מועיל ואמאי הא לא כפליה לתנאיה ותומר רבינו יצחק הא דנקט פעומי מילי משום דלא מהני לרבנן דר"מ וג' עניינים יש בים מקומות דבעינן תנאי גמור ולר"מ תנאי כפול ויש מקומות דלא בעינן תנאי גמור דעתה ויש מקומות דאפי' גמור דעתה לא בעינן ובפ' החיש מקדש (קידושין דף מט: ד"ה דבריה) מפורש: **אלא** אמר רבא משום דמעשה קודם לתנאי - לאו משום דליה ליה לרבא כל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי דהא הילכתא כדפריטית לעיל ועוד דבהדיא קאמר רבא "בהילך אתרוג זה על מנת שתחזירהו לי החזירו יצא ואם לאו לאו והא לא חלה המתנה אלא כשהחזירו ואז היו בידו ואין נראה לומר דהשתא מיירי בגון שאמר מעכשיו ה"ל כיה לו לפרש בדבריו ותע"ג דלא פירש נמי כפילות הייט משום דלא מפרש ליה כדמשמעתינו אבל לי מיירי באומר מעכשיו היה לו לפרש אלא שרוצה רבא לייצב בריייתא זו ואפילו כרבנן ורבי אבל לרבי אתיא שפיר כדמסיק רב חנן ואבוי נמי משמע לקמן בסוף פירקין דסבר כרבי דקאמר הכל מודין בעל מנת שאלא חמה מנלריתיקה דמעכשיו קאמר וכדרבי כו', ומיהו אין משם ראיה דלא מלי למימר ליפכא הכל מודין דעל מנת לאו כאומר מעכשיו דמי להא דתם תנאי פלוגי כ"ש בעל מנת דעדיף:

דתנאי

[כתובות עד. ד"ה תנאי מיבעי בתוכן אתה]

[כתובות כה. ב"מ נח:] ב"ק סט. ב"ב קעה. כתובות עז. סנהדרין לח. לעיל לח.

[כתובות עד. ד"ה תנאי כפול (ד"ה) ג' תנאי קיום שאחר מאשר לאחר בדבר אחר]

ם א ב מיי' פ"ו מהלי גירושין הל' כ סמג עשין מת טוש"ע אה"ע סימן לח סעיף ב: סימן לח סעיף ב: סא ג טוש"ע שם סעיף ד כא"ס:

מהנך

פלוגתא התקבת

[ב"ק קיח.] ר' פפא בב' הלוונות

ג) גיטות לשון ראיה ר' יהונתן בן יהושע לשון ראיה מקור ומקורות בגיטין על לשון הגיור הגיור בגלוי

ד) הפרישים שאומרים על ר' תנאי הדגות – ר"ת אע"ג – מ' תוספות רי"ד הגה על המקור

אמר רבא מתקנתו של הלל הרי זה גיטך ע"מ שתחזירי לי מאתים זוז ונתנה לו בין מדעתו בין בעל כרחו מגורשת דמתנה בעל כרחה שמה מתנה וכי איצטריך ליה להלל לתקוני שלא בפניו אבל בפניו בין מדעתו בין שלא מדעתו הויא נתינה: ת"ר הרי זה גיטיך והגייר שלי אינה מגורשת ע"מ שתחזירי את הגייר הרי זו מגורשת ם"ש רישא ומ"ש סיפא פי' דקתני דלא קניא ניסא עד שתחזיר לו את הגייר ונמצא דבעת קניית הגט לא יהיב לה מידי ורחמנא אמר ונתן בידה

ה) תנאי כפול (ב"מ) ו) תנאי קיום ז) תנאי קיום (שבועות) ח) תנאי בדבר אחד ומעשה בדבר אחר

דתנאי ומעשה בדבר אחד פירוש שהתנאי סותר המעשה דלעיל הגט מל לעלה אחר שנתקיים התנאי ואז אין הגט כדיבה לבעל הילך לתרוג זה במתנה *על מנת שתחזירו לי הוי תנאי ומעשה בדבר אחד דס"ל על מנת כלומר מעכשיו והמתנה נקיטינן לגבי ולעלה אחר זמן הוי מחזרת ולהכי אמר התנאי שהחזירו והוי המעשה להיות גט: **רב אשי אמר** הא מני רבי היא דאמר כל תנאי שבכתובה וכו' לעיל: **מתני'** הבן לו מת בתוך ל' גט - פי' בקונטרס מת הבן בתוך ל' ניסים משמע שכולה לומר דאם לא הגיעה ושמעה כלל דלא הוי גט וכן משמע בפיכוסו בגמרא גבי בשלמא לרבה בר' חלא דרב חמי כו' ואין כלאה דאם מת הבא בתחלתו יום אחד לא הוי גט אלא בשה

בשלמא לרבא רישא בדלא פריש סיפא דפריש אלא לרב אשי מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא? קשיא. ת"ר זה הכלל זה גיטך על מנת שתשמשי את אבא שתי שנים, ועל מנת שתניקי את בני שתי שנים אע"פ שלא נתקיים התנאי כדי זה נפ לפי שלא אמר לה אם תשמשי אם לא תשמשי, אם תניקי ואם לא תניקי, דברי רבי מאיר וחכ"א נתקיים התנאי ה"ז גמ, ואם לאו אינו גמ, רשב"ג אומר אין לך תנאי בכתובים שאינו בפול איכא דאמרי לר' מאיר קאמר ליה ואיכא דאמרי לה להו איכא דאמרי לר' מאיר קאמר ליה ורבנן קאמרי להו אין לך תנאי בכתובים שאינו כפול ומנו מדתני רבי חייא ר"ש שתשמשי את אבא שתי שנים, מת האב או מת הבן אינו גמ דברי ר' מאיר וחכמים אומרים אע"פ שלא נתקיים התנאי הרי זה גמ לגבולה היא שתאמר לו תן לי אביך ואשמשנו תן לי בנך ואניקנו קשיא דרבי מאיר אדרבי מאיר קשיא דרבנן אדרבנן? דרבי מאיר אדרבי מאיר לא קשיא הא בדלא בפליה לתנאיה הא בדפליה לתנאיה ורבנן אדרבנן לא קשיא *מאן חכמים דהא רבן שמעון בן גמליאל היא דאמר "כל שכבה שאינה הימנת הרי זה גמ" תנו רבנן *אמר לה בפני שנים: הרי זה גיטך על מנת שתשמשי את אבא ב' שנים ורוחץ ואמר לה בפני שנים: הרי זה גיטך על מנת שתניקי לי מאתים זוז לא ביטל דברי האחרון את הראשון רצתה נותנת לו מאתים זוז ואמר לה בפני שנים הרי זה גיטך ע"מ שתתני לי מאתים זוז ואמר לה בפני שנים הרי זה גיטך על מנת שתתני לי ג' מאות זוז ביטל דברי האחרון את הראשון, אין אחר מן האחרונים מצטרפין אהייא אילימא אסיפא הרי זה גיטך אלא אריש, פשיטא: מהו דתימא כל לקיומא תנאי מצטרפין קמ"ל: **מתני'** הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן עד שלשים יום והיה הולך ליהודה לגליל הגיע לאנטיפרס וחזר ובטל תנאה הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן עד שלשים יום והיה הולך ליהודה לגליל הגיע לכפר עותנאי וחזר ובטל תנאה הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן עד שלשים יום והיה הולך למדינת הים והגיע לעכו וחזר ובטל תנאה הרי זה גיטך כל זמן שאעבור מכנגד פניך שלשים יום, היה הולך ובא הואיל ולא נתיחד עמה הרי זה גט: **גמ'** למימרא דאנטיפרס בגליל הוה קיימא ורמינהי אנטיפרס וביהודה וכפר עותנאי בגליל, בינתים משלין אותו להזמירא-מגורשת ואינה

בשלמא לרבא רישא בדלא פריש סיפא דפריש אלא לרב אשי מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא? קשיא. ת"ר זה הכלל זה גיטך על מנת שתשמשי את אבא שתי שנים, ועל מנת שתניקי את בני שתי שנים אע"פ שלא נתקיים התנאי כדי זה נפ לפי שלא אמר לה אם תשמשי אם לא תשמשי, אם תניקי ואם לא תניקי, דברי רבי מאיר וחכ"א נתקיים התנאי ה"ז גמ, ואם לאו אינו גמ, רשב"ג אומר אין לך תנאי בכתובים שאינו כפול ומנו מדתני רבי חייא ר"ש שתשמשי את אבא שתי שנים, מת האב או מת הבן אינו גמ דברי ר' מאיר וחכמים אומרים אע"פ שלא נתקיים התנאי הרי זה גמ לגבולה היא שתאמר לו תן לי אביך ואשמשנו תן לי בנך ואניקנו קשיא דרבי מאיר אדרבי מאיר קשיא דרבנן אדרבנן? דרבי מאיר אדרבי מאיר לא קשיא הא בדלא בפליה לתנאיה הא בדפליה לתנאיה ורבנן אדרבנן לא קשיא *מאן חכמים דהא רבן שמעון בן גמליאל היא דאמר "כל שכבה שאינה הימנת הרי זה גמ" תנו רבנן *אמר לה בפני שנים: הרי זה גיטך על מנת שתשמשי את אבא ב' שנים ורוחץ ואמר לה בפני שנים: הרי זה גיטך על מנת שתניקי לי מאתים זוז לא ביטל דברי האחרון את הראשון רצתה נותנת לו מאתים זוז ואמר לה בפני שנים הרי זה גיטך ע"מ שתתני לי מאתים זוז ואמר לה בפני שנים הרי זה גיטך על מנת שתתני לי ג' מאות זוז ביטל דברי האחרון את הראשון, אין אחר מן האחרונים מצטרפין אהייא אילימא אסיפא הרי זה גיטך אלא אריש, פשיטא: מהו דתימא כל לקיומא תנאי מצטרפין קמ"ל: **מתני'** הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן עד שלשים יום והיה הולך ליהודה לגליל הגיע לאנטיפרס וחזר ובטל תנאה הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן עד שלשים יום והיה הולך ליהודה לגליל הגיע לכפר עותנאי וחזר ובטל תנאה הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן עד שלשים יום והיה הולך למדינת הים והגיע לעכו וחזר ובטל תנאה הרי זה גיטך כל זמן שאעבור מכנגד פניך שלשים יום, היה הולך ובא הואיל ולא נתיחד עמה הרי זה גט: **גמ'** למימרא דאנטיפרס בגליל הוה קיימא ורמינהי אנטיפרס וביהודה וכפר עותנאי בגליל, בינתים משלין אותו להזמירא-מגורשת ואינה

[תוספות פ"ה]

שנא סיפא? קשיא. ת"ר זה הכלל זה גיטך על מנת שתשמשי את אבא שתי שנים, ועל מנת שתניקי את בני שתי שנים אע"פ שלא נתקיים התנאי כדי זה נפ לפי שלא אמר לה אם תשמשי אם לא תשמשי, אם תניקי ואם לא תניקי, דברי רבי מאיר וחכ"א נתקיים התנאי ה"ז גמ, ואם לאו אינו גמ, רשב"ג אומר אין לך תנאי בכתובים שאינו בפול ומנו מדתני רבי חייא ר"ש שתשמשי את אבא שתי שנים, מת האב או מת הבן אינו גמ דברי ר' מאיר וחכמים אומרים אע"פ שלא נתקיים התנאי הרי זה גמ לגבולה היא שתאמר לו תן לי אביך ואשמשנו תן לי בנך ואניקנו קשיא דרבי מאיר אדרבי מאיר קשיא דרבנן אדרבנן? דרבי מאיר אדרבי מאיר לא קשיא הא בדלא בפליה לתנאיה הא בדפליה לתנאיה ורבנן אדרבנן לא קשיא *מאן חכמים דהא רבן שמעון בן גמליאל היא דאמר "כל שכבה שאינה הימנת הרי זה גמ" תנו רבנן *אמר לה בפני שנים: הרי זה גיטך על מנת שתשמשי את אבא ב' שנים ורוחץ ואמר לה בפני שנים: הרי זה גיטך על מנת שתניקי לי מאתים זוז לא ביטל דברי האחרון את הראשון רצתה נותנת לו מאתים זוז ואמר לה בפני שנים הרי זה גיטך ע"מ שתתני לי מאתים זוז ואמר לה בפני שנים הרי זה גיטך על מנת שתתני לי ג' מאות זוז ביטל דברי האחרון את הראשון, אין אחר מן האחרונים מצטרפין אהייא אילימא אסיפא הרי זה גיטך אלא אריש, פשיטא: מהו דתימא כל לקיומא תנאי מצטרפין קמ"ל: **מתני'** הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן עד שלשים יום והיה הולך ליהודה לגליל הגיע לאנטיפרס וחזר ובטל תנאה הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן עד שלשים יום והיה הולך ליהודה לגליל הגיע לכפר עותנאי וחזר ובטל תנאה הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן עד שלשים יום והיה הולך למדינת הים והגיע לעכו וחזר ובטל תנאה הרי זה גיטך כל זמן שאעבור מכנגד פניך שלשים יום, היה הולך ובא הואיל ולא נתיחד עמה הרי זה גט: **גמ'** למימרא דאנטיפרס בגליל הוה קיימא ורמינהי אנטיפרס וביהודה וכפר עותנאי בגליל, בינתים משלין אותו להזמירא-מגורשת ואינה

שפירש נמי תלת לרב תלת מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא סיפא כיון דפריש כמפרש יום אחד יום אחד יום אחד כולהו כחדא מיחזי כתנאי רישא דסתם ולא כתנאי סיפא דפרש שתי שנים בלא פרוש שתי שנים והרי הניקתו כל צרכו. סיפא בדפריש על כרחיך דוקא קאמר דהא לא איצטריך לפרושי ופירש. אלא לרב אשי דאמר רישא דסתמי' יום א' קאמר על כרחיך מת הבן או מת האב דקתני כגון שמת ולא הניקתו כלל ואפאי הרי זה גמ הרי לא נתקיים כלום מן התנאי: קשיא' ויכיון דאיתוקם רב אשי בקשיא ש"מ כרבא הלכתא דאמר סתמא כל זמן הניקה) משמע שתי שנים לגמרי: ת"ר הרי זה גיטך ע"מ שתשמשי את אבא שתי שנים ע"מ שתניקי את בני שתי שנים אע"פ שלא נתקיים התנאי הרי זה גמ לגבולה היא שתאמר לו תן לי אביך ואשמשנו תן לי בנך ואניקנו קשיא דרבי מאיר אדרבי מאיר קשיא דרבנן אדרבנן? דרבי מאיר אדרבי מאיר לא קשיא הא בדלא בפליה לתנאיה הא בדפליה לתנאיה ורבנן אדרבנן לא קשיא *מאן חכמים דהא רבן שמעון בן גמליאל היא דאמר "כל שכבה שאינה הימנת הרי זה גמ" תנו רבנן *אמר לה בפני שנים: הרי זה גיטך על מנת שתשמשי את אבא ב' שנים ורוחץ ואמר לה בפני שנים: הרי זה גיטך על מנת שתניקי לי מאתים זוז לא ביטל דברי האחרון את הראשון רצתה נותנת לו מאתים זוז ואמר לה בפני שנים הרי זה גיטך ע"מ שתתני לי מאתים זוז ואמר לה בפני שנים הרי זה גיטך על מנת שתתני לי ג' מאות זוז ביטל דברי האחרון את הראשון, אין אחר מן האחרונים מצטרפין אהייא אילימא אסיפא הרי זה גיטך אלא אריש, פשיטא: מהו דתימא כל לקיומא תנאי מצטרפין קמ"ל: **מתני'** הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן עד שלשים יום והיה הולך ליהודה לגליל הגיע לאנטיפרס וחזר ובטל תנאה הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן עד שלשים יום והיה הולך ליהודה לגליל הגיע לכפר עותנאי וחזר ובטל תנאה הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן עד שלשים יום והיה הולך למדינת הים והגיע לעכו וחזר ובטל תנאה הרי זה גיטך כל זמן שאעבור מכנגד פניך שלשים יום, היה הולך ובא הואיל ולא נתיחד עמה הרי זה גט: **גמ'** למימרא דאנטיפרס בגליל הוה קיימא ורמינהי אנטיפרס וביהודה וכפר עותנאי בגליל, בינתים משלין אותו להזמירא-מגורשת ואינה

[תוספות פ"ה]

יום א' הרי גמי נתכוין לעשורה כיון דפרים ואפילו מת לא ליהוי גט כמו בסיפא: **והן** להו שני כתובין הבאין כאחד. הקשה ה"ר אלחנן בפרק בתרא שתי שנים ה"ו[גם] בדלא פריש שתי שנים והרי הניקתו כל צרכו. סיפא בדפריש על כרחיך דוקא קאמר דהא לא איצטריך לפרושי ופירש. אלא לרב אשי דאמר רישא דסתמי' יום א' קאמר על כרחיך מת הבן או מת האב דקתני כגון שמת ולא הניקתו כלל ואפאי הרי זה גמ הרי לא נתקיים כלום מן התנאי: קשיא' ויכיון דאיתוקם רב אשי בקשיא ש"מ כרבא הלכתא דאמר סתמא כל זמן הניקה) משמע שתי שנים לגמרי: ת"ר הרי זה גיטך ע"מ שתשמשי את אבא שתי שנים ע"מ שתניקי את בני שתי שנים אע"פ שלא נתקיים התנאי הרי זה גמ לגבולה היא שתאמר לו תן לי אביך ואשמשנו תן לי בנך ואניקנו קשיא דרבי מאיר אדרבי מאיר קשיא דרבנן אדרבנן? דרבי מאיר אדרבי מאיר לא קשיא הא בדלא בפליה לתנאיה הא בדפליה לתנאיה ורבנן אדרבנן לא קשיא *מאן חכמים דהא רבן שמעון בן גמליאל היא דאמר "כל שכבה שאינה הימנת הרי זה גמ" תנו רבנן *אמר לה בפני שנים: הרי זה גיטך על מנת שתשמשי את אבא ב' שנים ורוחץ ואמר לה בפני שנים: הרי זה גיטך על מנת שתניקי לי מאתים זוז לא ביטל דברי האחרון את הראשון רצתה נותנת לו מאתים זוז ואמר לה בפני שנים הרי זה גיטך ע"מ שתתני לי מאתים זוז ואמר לה בפני שנים הרי זה גיטך על מנת שתתני לי ג' מאות זוז ביטל דברי האחרון את הראשון, אין אחר מן האחרונים מצטרפין אהייא אילימא אסיפא הרי זה גיטך אלא אריש, פשיטא: מהו דתימא כל לקיומא תנאי מצטרפין קמ"ל: **מתני'** הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן עד שלשים יום והיה הולך ליהודה לגליל הגיע לאנטיפרס וחזר ובטל תנאה הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן עד שלשים יום והיה הולך ליהודה לגליל הגיע לכפר עותנאי וחזר ובטל תנאה הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן עד שלשים יום והיה הולך למדינת הים והגיע לעכו וחזר ובטל תנאה הרי זה גיטך כל זמן שאעבור מכנגד פניך שלשים יום, היה הולך ובא הואיל ולא נתיחד עמה הרי זה גט: **גמ'** למימרא דאנטיפרס בגליל הוה קיימא ורמינהי אנטיפרס וביהודה וכפר עותנאי בגליל, בינתים משלין אותו להזמירא-מגורשת ואינה

[תוספות פ"ה]

כלומר ושוב חיזו כאלו לגרש בו ואפילו חזר והלך לגליל ונשתהה שלשים יום חיזו גט מתניפרס בתחילת הלך לגליל ולא שהה שלשים יום והרי מתנאי הרחצון הלך לגליל וקשה שלשים יום הרי זו מגורשת שמיד הלך לגליל ונשתהה שלשים יום וה

תניא כותיה דרבי יוחנן • מייתי לה מדקתני וגמ' יש לו"ן מוסיפין משמע דלא נתייחד עמה לו אלא גמ יש לו אבל לרב הונא אם נתייחד עמה לו אלא גמ יש לו אבל **ונייחוש** שמא פיים. משמע לעיל (דף יח: ד"ה שמא): **ולא** הוו לו כל סיעתו כו'. לון לתוכיה מכלן דתין הלכה כרבי יוסי לע"ג דרב פסק כוותיה משום דרבי יוחנן קתני הכא לן הוו לו כל סיעתו ורב ור' יוחנן הלכה כרבי יוחנן דהא ר' יוחנן גופיה יכול לסבור כרבי יוסי לו שמא דוקא הכא דבעל פה לו סבר כרבי יוסי: **דהא** לקיים ליה תנאיה • ול"ת לילתר מה יש לחוש דהא ודאי יקקיים התנאי דכיון דמה לו יעשה עוד לביתו ו"ל דלילכי למיגזר לתו לו מת כי לון העולם יודעין שמת ויתמהו על שמתירין ליגמ לבל לילתר קיים שמא חדם הכל יודעין שמקקיים התנאי: **הכל** מודים לכשמגיע לכי נפקא קתמר. ולרבי יוסי גמ ולתו גמ כדלתמר לעיל בלילתר מיהא:

ואנה מנורשת? אמר **אביי** תרי תנאי קאמר לה **חד** מטינא לגלילי, לאלתר ליהוי גיטא, **חד** משתהינא באורחא תלתין יומין ולא אתינא ליהוי גיטא: **הגיע** לאנטיפרס וחזר **דלא** לגלילי **כמאן** **ולא** אישתהויי נמי אשתהי תלתין יומין, **בטל** תנאו: הרי זה גיטך אם לא באתי מבאן ועד שלשים יום בו': למימרא דעכו במדינת הים קיימא והא אמר **רב ספרא** כי הוו מיפטרי רבנן מהדדי **בעכו** הוו מפטרי משום **האומר** **לצאת** *מארץ לתוצה לארץ? אמר **אביי** הרי תנאי קאמר לה: **אי** מטינא למדינת הים, לאלתר ליהוי גיטא, **אי** משתהינא באורחא תלתין יומין ולא אתינא ליהוי גיטא: **הגיע** לעכו וחזר **דלא** למדינת הים מטא **ולא** אישתהויי נמי אשתהי תלתין יומין **בטל** תנאו:

ה"ז גיטך כל זמן שאעבור וכו': והא לא עבר! אמר **רב הונא** מאי "פניך" תשמיש ואמאי קרי ליה 'פניך'? *לישנא מעליא נקט ורבי יוחנן אמר לעולם פניך ממש מי כתיב 'הרי זו מגורשת' ה"ז גט? כתני דלא הוי גט? ישן? *ולכי מלו תלתין יומי הוי גיטא, תניא כוותיה דר' יוחנן *ה"ז גיטך כל זמן שאעבור מנגד פניך שלשים יום והיה הולך ובא הולך ובא **הואיל** ולא נתייחד עמה ה"ז גט, *ולגט ישן אין חנששין שהרי לא נתייחד עמה **ולויחוש** שמא **פיים**: אמר **רבה בר רב הונא** הכי אמר אבא מרי משמי' דרב *באומר נאמנת עלי לומר שלא באתי **אבא** דמתני **לה** אמתניתין **מעכשיו** אם לא באתי מבאן ועד י"ב חדש ומת בתוך י"ב חדש ה"ז גט **ולויחוש** שמא פיים? אמר **רבה בר רב הונא** הכי אמר אבא מרי משמיה דרב באומר "נאמנת עלי לומר שלא באתי" מאן דמתני לה אמתני' כל שכן אברייתא **מאן** דמתני לה אברייתא אבל אמתני' 'הא לא אתא: **מתני'** *ה"ז גיטך אם לא באתי מבאן ועד י"ב חדש ומת בתוך י"ב חדש אינו גמ, *ה"ז גיטך: **כיצד** אם לא באתי מבאן ועד י"ב חדש ומת בתוך י"ב חדש ה"ז גט. **אם** לא באתי מבאן ועד י"ב חדש כתבו ותנו גט לאשתי' כתבו גט בתוך י"ב חדש ונתנו לאחר י"ב חדש אינו גט. *כתבו ותנו גט לאשתי אם לא באתי מבאן עד י"ב חדש: **כתבו** בתוך י"ב חדש ונתנו לאחר י"ב חדש אינו גט, **רבי** יוסי אומר כזה גט: **כתבו** לאחר י"ב חדש ונתנו לאחר י"ב חדש ומת: **אם** הגט קודם למיתה ה"ז גט **ואם** מיתה קדמה לגט אינו גט **ואם** אין ידוע-ו היא שאמרו 'מגורשת ואינה מגורשת': **גמ'** *תנא **רבותינו** התירוה לינשא מאן רבותינו? אמר רב יהודה אמר שמואל בי דינא דשרו מישחא סברי לה כרבי יוסי *דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו, א"ר אבא בריה דרבי חייא בר אבא א"ר יוחנן *ר' יהודה נשיאה בנו של ר"ג בר רבי הורה **ולא הודו לו בל** *סיעתו **ואמרי לה** כל *שעתו, א"ל **ר' אלעזר** לההוא סבא כי שריתוה-לאלתר שריתוה **או** לאחר שנים עשר חדש שריתוה: לאלתר שריתוה דהא לא אתי **או** דלמא לאחר י"ב חדש שריתוה דהא איקים ליה **תנאי**? **ותיבעי** ליה **מתניתין** **מעכשיו אם לא באתי מבאן ועד י"ב חדש ומת בתוך י"ב חדש הרי זה גט** לאלתר הוי דהא לא אתי **או** דלמא לאחר י"ב חדש דהא איקים ליה תנאיה? אין הכי נמי **ומשום** דהוה מעשה, **אמר אביי** הכל **מודים** היכא דאמר "לכשתצא חמה מגרתיקה" לכי יהא גט והכי מת כתוך הזמן ומריכה ליכס: **גמ'** **פתירוה** לינשא • לתך על גב דלת לתמר 'מעכשיו' כתתן לתמר מעכשיו למיל דמסתמא מעכשיו קתמר לה: **כי** **דינא** **דשרי** **מישחא** • סתמן של עובדי כוכבים ומיהו ר' יהודה נשיאה סיהי בימי התתומרים בן בנו של רבינו הקדוש כדלמרינן בסוכת ע"ז (דף ו:) מסתמיך וחזיל ר' יהודה נשיאה לתקפיה דר' שמלאי כו': **כרבי יוסי** • בב"ב (דף קלו:) הכותב נכסיו לבנו לאחר מותו לריך שיכתוב 'מהיום ולאחר מיתה' לתיו לריך שיתו על שטר מוכיח עליו לשהיה זמן בשטרת לידע שמהיום נתן לו גוף הקרקע אלא ייכנו ותיו והפירות לאחר מותו: **בנו** **של** **ר"ג** **כר** **רבי** • סופר היה: **ולא** **סודו** **לו** **כל** **שעתו** • כל ימי חייו: **לאלתר** **שריתוה** • כשמתו בו שמת ותפילו קוסס ר"ב חדש: **כאן** קיום תנאי: **ותבעי** **ליה** • נמי לתמתני' היכא דלתמר מעכשיו ודברי הכל לתתי בעיי לה לתפוגתא: **תין** **ס"ד** • לתיכא למיבעי לתתני' ולהכי בעייה מהאי סבא ולניכא דרבינותו מקום **שהוא** **מניח** **דשריוחא** ויש לו להניחו מפי **השמועה** שמעת וידע היכן **התירו** לתבל לי הוה בעי מסתמא לו מגברא לתריגא הוי בעי לה לתמתני': **הכל** **מודים** • בלומר לתקתו בלילה "זה גיטך כשתגיע חמה מגרתיקה": **ותניא** **תגורשת** • ליגמ בגם זה ספק בטל במהלך הרלתון הוחיל ועבר לתעיפרס ביהודה הוי ליה ספק יהודה ספק גויל ובטל שהרי חזר כתוך שלשים-לו-שמת ספק יהודה הוחיל ותגת תגלת ונתקיים במהלך האמי והוי גט: **שמר** **מצוי** • מתני' נמי לים לה לתקשיפרס ביהודה וכגון דלמר לה תרי תנאי: **לי** **מטינא** **לגליל** **ליסו** **גיטא** • ולתפי' לת מתמהינא: **ולי** **משתהינא** **כאורחא** **תלתין** **יומין** **ולא** **אתינא** **ליסו** **גיטא** • ולתפי' לת מטינא לגליל הלך הגיע לתקשיפרס וחזר לתלתר תגלו בטל ותין כתן עוד לקיימו שהרי לת בגליל בת ולת כשהמה ולתפי' קיימו לתתר זמן הרי לת התנה תלת על מהלך הרלתון וכשהזכיר גליל לת הזכיר למעות השלשים מקס והלתה תלת שיהת מיד גמ כשיגיע שם והרי לת הגיע וגם לת כשהמה והכי מסמע מתני' הרי זה גיטך תם לת בתתי מכתן ועד שלשים יום מיום שתלת מכתן והיה הולך מיהודה בגליל ותלה הגמ גם כבייתו בגליל: **למימרא** **דעכו** **במדינת** **הים** **קיימא** • לתתי דהוה סלקא דעתין מעיקרא קתי ולתו תיכילה לתכי: **בי** **סוו** **מיפטרי** **רבנן** **מהדדי** • כגי מליגת הים שהיו הולכין ללמוד תורה בתרץ יבנה שהיו כשתוזרים לבתיהם היו מבייהם בני תרץ יבנה ומקס כפטרים מהם: **שמאור** • לבני תרץ יבנה ללתת לתזה לתרץ: **ותא** **לת** **עבר** • שלשים יום לטופין **תשמיש** • והרי שלשים יום לטופין בלת תשמיש: **לישנא** **מעליא** • פניס של מעה: **"שרי** **זמ** **גט** **קתני** • דתין הגמ בפסל מקום גט יש לו"ל ולת כתיכד עמה ולכי מקייס תלתיה ליהוי גיטא: **גמ** • כל שתיכד עמה בין כתיבה לנתיבה ופסלוהו רבנן מקום שמת יתמרו 'גיטה קודם לנתה' לקמן בהזוק (דף עמ): שמת פיים כשהיה בת שלשה פיים קטנה שביניהם ונתיחד עמהן ולתחר זמן תתי בעל מערער ותתר פיימי: **כתומר** • בשעת התלתי "על מת כן תני מוסר לה שתהא נתמנת עלי כמלה עדיים כל זמן שתתלתי עלי בתתי ומתימדתי ופיימתי: **כל** **שכן** **מברייתא** • לכיון דהיכת דלת בת תייני' שמת פיים תי לת לתתי בריתת "לתמנת עלי" כ"ש תברייתת שהיה הולך וכת: **מבעל** **תמתני** • דמת בתוך י"ב חדש ולת רלתו שכת בעיר תעזילת לת תייניגן שמת פיים ותתי' לת היתה עליה מעיקרת הוי גם דהת לת תתת: **מתני'** **מינו** **גט** • דכיון דלת תמר 'מעכשיו' משמע לתתר י"ב חדש יהת גט ולת תמר 'מיכן ולהבא' דאמר 'לכשתצא חמה מגרתיקה': **גמ'** **פתירוה** **לינשא** • דלתת על גב דלת לתמר 'מעכשיו' כתתן לתמר מעכשיו למיל דמסתמא מעכשיו קתמר לה: **כי** **דינא** **דשרי** **מישחא** • סתמן של עובדי כוכבים ומיהו ר' יהודה נשיאה סיהי בימי התתומרים בן בנו של רבינו הקדוש כדלמרינן בסוכת ע"ז (דף ו:) מסתמיך וחזיל ר' יהודה נשיאה לתקפיה דר' שמלאי כו': **כרבי יוסי** • בב"ב (דף קלו:) הכותב נכסיו לבנו לאחר מותו 'מהיום ולאחר מיתה' לתיו לריך שיכתוב 'מהיום ולאחר מיתה' לתיו לריך שיתו על שטר מוכיח עליו לשהיה זמן בשטרת לידע שמהיום נתן לו גוף הקרקע אלא ייכנו ותיו והפירות לאחר מותו: **בנו** **של** **ר"ג** **כר** **רבי** • סופר היה: **ולא** **סודו** **לו** **כל** **שעתו** • כל ימי חייו: **לאלתר** **שריתוה** • כשמתו בו שמת ותפילו קוסס ר"ב חדש: **כאן** קיום תנאי: **ותבעי** **ליה** • נמי לתמתני' היכא דלתמר מעכשיו ודברי הכל לתתי בעיי לה לתפוגתא: **תין** **ס"ד** • לתיכא למיבעי לתתני' ולהכי בעייה מהאי סבא ולניכא דרבינותו מקום **שהוא** **מניח** **דשריוחא** ויש לו להניחו מפי **השמועה** שמעת וידע היכן **התירו** לתבל לי הוה בעי מסתמא לו מגברא לתריגא הוי בעי לה לתמתני': **הכל** **מודים** • בלומר לתקתו בלילה "זה גיטך כשתגיע חמה מגרתיקה": **ותניא** **תגורשת** • ליגמ בגם זה ספק בטל במהלך הרלתון הוחיל ועבר לתעיפרס ביהודה הוי ליה ספק יהודה ספק גויל ובטל שהרי חזר כתוך שלשים-לו-שמת ספק יהודה ספק גוי

מסורת הש"ס

לכי נפקא קאמר לה • ולי מיית בליליא הוי גיטא ונכי מקני נמי "הכי זה גיטך לכשלא תבא לאחר שניס עבר מדם" ולא גם הוא ולכך למיסמך 'לומטו של שמך מוכיח עליו' דהא בהדיא אמר לכשלא תבא יהא גט לבני לא מעכבין כאן אלא לאחר ולחמרי לעיל בפירקין (דף סב.) נכי אם אמר לאחר שלא יכתוב לה גט אלא פלוני ויכתוב פלוני לשמות מאמר מעכבין ומשמע לכשניגע: אמר "מהיום" הוי 'לכשניגע' הלכך אמר "מהיום" הוי 'לכשניגע' הלכך רבותינו סברי לה כרבי יוסי בי' כלאם מפי גרידא • ואתמר לעיל דנאמר מיהה הוא לכשתמות והכא נמי מאמר לכשלא תבא לאחר שניס עבר מוחל: כתב גט של מנאי כתר • ואפילו לא נתקיים שהמלך להם הכא הוא לוה לכתוב לאחר י"ב חדש וכסו קדמו ולקיטוהו ומכר רבי יוסי וימת נמי לתוקפא פליג: מדסוף ניס למימר בי • אבל בריטא מוחה: ורבנן • דפליגי עליה סברי ל"ש אמר 'כתבו' אם לא כתבו ל"ש לומר לכותבו אלא לאחר י"ב חדש: לאחר שבוע שנה • זה גיטך אם לא בתוך שבוע זו=שמשה זו ממתינים לו שנה שמיעים דכל שנה שמיעים קרויה "אחר שבוע": מד כשנא מרי כשנא • קרי 'כתר שנה שעברה' אבל רביעי חמישי ושני נקרעין על שם שבת הבאה: קמי שבתא • הוי 'שבת' דקאתר יום שבת ממש קאמר: לאחר פרגל • אם לא תבא לאחר הרגל לריך להמתין ל' יום: וקלסוה • יפה אמרת דוודאי יחילתה לאמרה: ולא קלסוה • לא הודו לו שנאמרה מפי רבים משום דלית הלכתא כוותיה:

הדרן עלך מי שאחזו

הזורק גט לאשתו והיא בתוך ביתה • של גבסי מלוג ותרקו לה ע"ג קרקע: **הרי זו מגורשת** • דקנתה לה מלרה כשלולו נתנו בידה כדמפרש בגמ': **נשוך מיקה או נתוך קנסה** • ואפילו היא בתוך ביתו ונטענת מפרש בגמ': **קנסה** • כל שהנשים נוטעות לתוכו מחטין ועלוריות: **נבין** ת"ל ונתן מ"מ • ולרבי ליה בהאי מלוה דכתיב ובידה יתננו משמע דן נתינה כל דהוא וידה דכתב רחמנא דבעינן דוומיא דידה דמשמתרת לבעמה דבשעת לקמיט: **משום דנעל כרחה** • כלומר דכי יהיב ליה נמי בידה על כרחה היא ואפילו הכי אמר רחמנא דבעינן דבשעת הלכך מלרה נמי קני לה: **אבל נתב** • דלא מלרה לה שרייא לי' מעיים על כרחה: **אלמא** • מדמשמיה נמי לא הויקי ליה לאחר אם לא משך כגון שנכנסה לתלון ונעל בפניה: **קנה בעולה** • לפירוש להסתמם בה ואכתי לא נפיק גט מידיה דבעל: **דכתב לה כו'** • השתא משמע דכתב לה כן לאחר שנכנסה לתלון על מנת כן שתהא לו עמו שופטת בה: **ואין לי עסק בה** • אחת מכל הגהות הב"ח שלו לריך לכתוב לשון זה: **על מנת כלום** • דמשמע שלו לריך לכתוב לשון מתנה: **כגוזב לה** • דין ודבריס כו' בעוזה לחוסה קולס שזכה בנכסיס וא"ל לכתוב לשון מתנה ליכתוב לחוסה כדרב הסא: **ממקום אחר** • שתהא ירושה חלוטין מן התורה: **מתנה עליס** •

ידה גופיה מי קניא ליה • ות"ח מהכא כמי לא קניא ליה גופיה אלא מעשה ידיה • אומן שקנה פועלים שיבואו למלאכתו ולא באו מהו שיקנו לו פועלים מי קניא ליה גופיה מי לא קניא ליה אלא מעשה ידיה • ת"ש הזורק גט לאשתו ונפל לתוך חיקה של חברתה ואמרה לה הגיטי לבעלך ואמרה הרי הוא אצלי ואמרה הרי הוא אצ

שם לווי אבל איתיה ליה שם לווי אע"ג דלא גבוה עשרה ואע"ג דלא הוי ארבע אמות: אפילו הוא עמה במטה כו': אמר רבא *לא שנו אלא במטה שלו אבל במטה שלה מגורשת, תניא נמי הכי רבי אליעזר אומר במטה שלו אינה מגורשת במטה שלה מגורשת ובמטה שלה – מגורשת, כלין של לזקק ברשות מוכר הוא' שמעת מינה *כליו של לוקח ברשות מוכר – קנה לוקח, לא צריכא דגבוה עשרה, והאיכא מקום כרעי אמקום כרעי לא קפדי אינשי: לתוך חיקה או לתוך קלתה מגורשת: אמאי *כליו של לוקח ברשות מוכר הוא' *אמר רב יהודה אמר שמואל כגון שהיתה קלתה תלויה בה וכן אמר ר' אלעזר אמר רבי אושעיא כגון שהיתה קלתה תלויה בה ור' שמעון בן לקיש אמר קשורה אע"פ שאינה תלויה רב אדא בר אהבה אמר כגון שהיתה קלתה מונחת לה בין ירכותיה רב משרשיא בר רב דימי אמר כגון שהיה בעלה מוכר קלתות ר' יוחנן אמר מקום חיקה קנוי לה במקום קלתה קנוי לה, אמר רבא מ"ט דר' יוחנן? לפי שאין אדם מקפיד לא על מקום חיקה ולא על מקום קלתה, תניא נמי הכי זרקו לה לתוך חיקה או לתוך קלתה או לתוך כל דבר שהוא בכלתה הרי זו מגורשת" מתני' "כל דבר שהוא כלתה בה תמרי: לאיתויי מאי? לאיתויי 'טסקא דאבלה בה תמרי': גמ' "אמר ה' כנסי ששטר חוב זה, או שמצאתן מאחוריו קוראה והרי הוא גיטה אינו גט עד שיאמר לה הא גיטיך: נתן בידה והיא ישנה ניעורה קוראה והרי הוא גיטה אינו גט עד שיאמר לה "הא גיטיך": גבי כי אמר לה "הא גיטיך" מאי הוי, הוה ליה מלי גיטיך מעל גבי קרקע ואמר רבא *טלי גיטיך מעל גבי קרקע, לא אמר כלום: אימא ששלפתו מאחוריו, ושלפתו נמי הא בעינא נתן בידה ולא אמר כלום: *דערך לה חרציה ושלפתיה תניא נמי הכי אמר להּ כנסי ששטר חוב זה או ששלפתו מאחוריו קראתו והרי הוא גיטה אינו גט ש"מ שיאמר לה הא גיטיך דברי רבי, *רבי שמעון בן אלעזר אומר לעולם אינו גט עד שישטלנו הימנה ויחזור ויתננו לה ויאמר לה "הא גיטיך" נתנו בידה והיא ישנה ניעורה וקוראה והרי הוא גיטה אינו גט עד שיאמר לה "הא גיטיך" דברי רבי, רבי שמעון בן אלעזר אומר עד שישטלנו הימנה ויחזור ויתננו לה ויאמר לה הא גיטיך וצריכא דאי אירתמר בהדיא קאמר רבי שמעון בן אלעזר ואי אירתמר בהא קאמר ר' שמעון בן אלעזר אבל בהדיא לא אירתמר, תנן בידה והיא ישנה דלאו בת אגרושי היא אימא מודי ליה לרבי שמעון בן אלעזר ואי אירתמר בהא קאמר ר' שמעון בן אלעזר אבל בהדיא אימא מודי ליה לרבי וצריכא. *אמר רבא כתב לה גט ונתנו בידה: עבדה ישן ומשמרתו ה"ז גט, ניעור אינו גט דהויא ליה 'חצר המשתמרת שלא לדעתה' 'ישן ומשמרתו הרי זה גט' אמאי *'חצר מהלכת היא' וחצר מהלכת לא קנה, וכי תימא ישן שאני *והא*) אמר רבא "כל שאילו מהלך לא קנה, עומד ויושב לא קנה? *(ו)והלכתא בכפות: מתני' **) היתה עומדת ברשות הרבים וזרקו לה: קרוב לה מגורשת, קרוב לו אינה מגורשת, מחצה על מחצה לה מגורשת, קרוב לעניין קדושין, וכן לענין החוב – אמר לו בעל חובו זרוק לי חובי וזרקו לו: קרוב למלוה זכה – המלוה, קרוב ללוה הלוה חייב, מחצה על מחצה שניהם יחלוקו: גמ' היכי דמי "קרוב לה"? והיכי דמי "קרוב לו"? אמר רבא ארבע אמות – שלה זהו קרוב לה, ארבע אמות שלו זהו קרוב לו, היכי דמי "מחצה על מחצה"? אמר שמואל בר רב יצחק כגון שהיו באמצע אמות, ויליחזי היכי מיניהו קדים, וכי תימא דאתו דהדי הדדי *והא אי אפשר לצמצם? אלא אמר רב כהנא הכא בה' אמות מצומצמות עסקינן

אמקום כרעי לא קפדי אינשי: כל דבר שהוא בכלתה כו': ת"ש בכלתה טהיא כה: ות"ש וחיפשנו לאיכא מדמתרצי כל הני למ"ל ובכמוכר את הספינה (ב"ב דף פה:) רואה לפקוע מדברי למ"ל ואין יכול ויש לומר הכא לכולא מספקא ליה אלא דדמו למתני' דלא כפקוע מיהא ת"ש לפי בעלמא כליו של לוקח ברשות מוכר קנה הכא לענין גט דלרמוקה קלתו לא קנה: מקום קטיה לה: ות"ש מקום קטיה הכא מקום קטיה ממש כידה ואומר ר"י דר' יוחנן קסבר ואטיה בציי ומיירי כשבנדיו נגררין בארץ והשתא לי לאו מטעמא דמקום חיקה קטיה לה לא הוי מהכי מידי כיון דלחיקה קסבר ואטיה: אינו גמ עד שיאמר לה הא גיטיך: ר"י היה מלריך לגיטין גט לאשתו הכי גיטיך ורבי יוחנן גט לאשתו לומר לה גיטיך וגם הכי לא מוחזרת לכל לדם כדשמעת בהמגרש (לקמן דף פה:) שהיו רגילים לומר ג"כ וכן ומיהו קשה דבהניזקין (גיטין דף מה.) משמע דלחיפלו לא אמר, כשר – גבי מעוזתו של רבי יוחנן בן גודגדא משמע אמר לעזיזי' ולר' גט זה וכו' "וי"ל דהתם נמי אחר כך יגיזון לה העזיזי שהיו מגורשת אף על פי דלהשתא מגורשת בעל כרחה מכל מקום לריך לומר לה "הי גיטיך והכי לא מוחזרת לכל לדם" שמדע דבעינן שיהא מקבלה ויהיה מוזכר" :

[יבמות קיג:]

רבי

זרקו לה לתוך חיקה או לתוך קלתה או לתוך כל דבר שהוא בכלתה הרי זו מגורשת

הגהות הב"ח

(ל) גמ' ולכלתה בכפות כ"ב עי' לעיל נף' שני כדף כח:

[כ"ב פה:]

[לקמן שם:]

כ"ב פה:

[לעיל כח.]

[ל"ל דעייק עכון עכן פלף כ ובעכלן עיון כהב נסי' כ"מ כתב לתלוק ומכוכב המוסף דעיון כתוב בעכלן דיעון עכ"ל ובכתב"ם גיטין דעיון]

[כ"מ ט:]

[קדושין מד:]

[לעיל כח. וש"נ]

ס"ל הא כל כי

ס"ל אלא בכפות

[לעיל כח.]

[מכלתה שמשכיחה מיהא הכלה]

[כבכורות יז. ושי תוספות עירובין כ: ד"ה ובפק ותום' סוכה טו: ד"ה פרון ותוספות בכורות יז: ד"ה מפני ותוספות תולין כח: ד"ה אינו גם עד שיאמר לה הרי זה גיטך: או שמצאתן מאחוריו וכי אמר לה הרי הוא גיטך מע"ג קרקע לא אמר כלום דבעינן ונתן בידה ולא אמר ואמר רבא מלי גיטך מעל גבי קרקע הוא יחיב לה אימא שלפתו מאחוריו ואכתי הא צריכא דעייק לה הרציה ושלפתיה ועקימת מחניו שעיקם לה השיבה נתינה תניא נמי הכי אמר ש"ח או ששלפתו מאחוריו קוראה והרי היא גיטה אינו גט עד שיאמר לה הרי הוא גיטך דברי ר' ר"ש בן אלעזר אומר שישלפנו ממנה ויחזיר ויתננו לה ויאמר לה הרי זה גיטך וקי"ל הלכה כרבי מחבירו וכ"ש דהויא סתם מתני' ומחלוקת דרבייתא דהלכתה כסתם דזוקא בכנסי ששט"ח זה ונתן בידה) והיא ישנה שהבעל נותנו לה לשם גירושין והיא לא הרגישה בדבר ואילו היה מודיע לעדים קודם לכך שלשם גירושין הוא אע"פ שאמר לאשה כנסי ששט"ח זה היתה מגורשת כדילפינן מעזותו של ר' יוחנן בן גודגדא דלא בעינן דעת אשה בגט אלא כיון שלא הודיע לעדים) אלא אמר לה עכשיו הרי זה גיטך וכן כשנתן בידה והיא ישנה יש כאן נתינה אלא מפני שאינה יכולה לשומרו אומר לה כשניעורה הרי זה גיטך הרי לו אבל אילו נתנו לה מתחלה לשם פקדון נתינה זו אינה כלום ולא די שיחזיר ויאמר לה הרי זה גיטך ומפני זה [תוס'] התנא זה (המסובב) אמר לה כנסי ששט"ח זה ול"ש] [ולא תנא] הנותן גט לאשתו לשומרו ואח"כ אמר לה הרי זה גיטך מגורשת שאילו היה כן היה צריך ליטלו ממנה ולחזור וליתנו לשם גירושין: אמר רבא כתב לה גט ונתנו ביד עבדה ישן ומשמרתו ה"ז גט נעור ומשמרתו אינו גט דהויה לה חצר המשתמרת שלא לדעתה ישן ומשמרתו הרי זה גט אמאי חצר מהלכת היא וחצר מהלכת לא קנה וכ"ת ישן שאני האמר רבא כל שאילו מהלך לא קנה עומד ויושב לא קנה והלכתא בכפות: **מתני'** היתה עומדת ברה"ר וזרקו לה קרוב לו אינה מגורשת קרוב לו אינה מגורשת מחצה על מחצה שניהם יחלוקו היתה עומדת על ראש הגג וזרקו לה ביון שהגיע לאויר הגג הרי זו מגורשת הוא מלמעלה והיא מלמטה וזרקו לה כיון שיצא מרשות הגג נשתרף או נמחק הרי זו מגורשת

היכי

*) לעיל כח. כ"ק יב. ב"מ מ: **) יבמות לח.

נוסח א

כ"ל ע"ז קונה בעבות מוכר - מ' קני

נוסח ב

כ"ל ע"ז קונה בעבות מוכר קונה

נוסח/מחקה

ס' נקדה ע"ז ובגיה מאמרים אוין ר"ח קונה בקנקל כל [כמה] טבלו ע"ז קונה בעבות מוכר קונה

נוסח

(א) מאחוריו לאחוריו לתת לה ג"ל) כנסי טלי חוק לה" או ואחוריו בשאר לאחוריו כנסי כאחריות מה בני ישראל

תוספות רי"ד

בתוך ביתו או בחוץ חצרו אפילו עמה במפה וכו' אמר רבא ל"ש אלא במפה שלו אבל במפה שלה מגורשת הניא נמי הכי ר' אליעזר אומר במפה שלה מגורשת ש"מ כלי של לוקח ברשות מוכר קני פי' ופלוגתא היא בפ' המוכר את הספינה וא"ב תקשה מהכא למ"ד לא קנה לא צריכא במפה דגבוהה עשרה ולא רשותא לנפשיה ולא חשיב ההוא אוירא רשות מוכר לבטל את הכלי: והא איכא מקום כרעיים פי' כרעי הסמה שהן מונחים בבית הבעל אמקום כרעים לא קפדי אינשי שהרואל והיא גבוהה י' נמה להשתמש תחתיה: לתוך חיקה או לתוך קלתה הרי זו מגורשת קלתה כלי של לוקח ברשות מוכר הוא א"ר יוחנן מקום חיקה קנוי לה מקום קלתה קנוי לה אמר רבא ס"ם דר' יוחנן לפי שאין אדם מקפיד לא על מקום חיקה ולא על מקום קלתה: כתני' אמר לה כנסי ששט"ח זה או ש ש צ א ת מאחוריו קוראה והרי היא גיטה אינו גט עד שיאמר לה הרי זה גיטך נתן בידה והיא ישנה ונתעוררה קוראה והרי היא גיטה

נ"ל ע"ז קונה בעבות מוכר קונה

ג. קונה לו

ב. קונה לה

3. מחצה על מחצה

מחצה

1)...

מחזקא אחר ביהושע טוטפת על קונה לו וכו'

2)...

מחזקא אחר ביהושע טוטפת על "מחצה על מחצה"

רבי יוחנן אמר קרוב לה שניטו לפיטו מלה אמה · **קשיא** דכפ"ק דב"מ (דף י:) קא"ל יוחנן דקטנה יש לה חלר ויש לה ד' אמות וקאמר התם דילוף מציחה מגזן מסמע דבגזן לרבי יוחנן חיכה מגוללת חלת חוך ד' אמות והכא קאמר לקמיה מלה אמה ו"ל **דבר' אמות שלה** לפיטו יכול נאמר כמה מגוללת, **ת"ל לתרבע לחמוס** לריך שתהא היא יכולה לשומרו ולא הוא, ושוב **קשיא** דלכ' חני היא יכה התם דבריה"ב לא תקנו לתרבע חמות והכא תקן היא עומדת בריה"ב קרוב לה מגוללת ו"ל התם כיון שכל לשומרו והכא ביכולה לשומרו ת"ל "והא" לשמרו דוקא נקט "ה"ר" אגב דסמיך ליה בלקי ה"ר:

והא ת"ש לגמלס. וה"ת ולימני כגון דלא יודעין כי מייניה קדיס ולכך הוי כפיקח ו"ל לישנא דמחלה על מחלה לא משמע לי ולכך מוקי לה בשאי כיתי עדים כו' וה"ת ונימא מוקי לה בתרי עדים ולא בעד אחד ומי אמרי' "מחצה על מחצה" אמרוה רבנן כמיה דרבי יוחנן בשמיה דרבי יונתן הכי, אלא *ידעין חברין בבלאי לפרושי כי האי מעמא "תניא נמי הכי רבי אליעזר אומר *כל שהוא קרוב לה מלו ובא כלב ונטלו אינה מגורשת, אינה מגורשת, כל היכי תינטריה ותיזיל אלא לאו ה"ק כל שקרוב לה כולו ואילו בא כלב ונטלו והוא יכול לשומרו והיא אינה יכולה לשומרו אמר ליה מבואל לרב יהודה *שיננא כדי שתשוה ותטלנו ואת לא תעביד עובדא עד דמטי גיטא לידה אמר ליה רב מרדכי לרב אשי הוה עובדא הכי ואצרכוה חליצה: וכן לענין קדושין: אמר ר' אסי אמר ר' יוחנן לגיטין אמרו ולא לדבר אחר אתיביה רבי אבא לר' אסי ולכן לענין קדושין שאני התם *דכתי' "ויצאה והיתה" אתיביה וכן לענין החוב "זרוק לי חובי וזרקו לו קרוב למלוה זכה *הלוה קרוב ללוה הלוה חייב "מחצה על מחצה שניהם יחלוקו הכא במאי עסקינן *דאמר ליה "זרוק לי חובי ותיפטר" אי הכי מאי למימרא? לא צריכא "דאמר ליה "זרוק לי חובי בתורת גיטין" ואכתי מאי למימרא? מהו דתימא מצי אמר ליה משטה אני בך קמ"ל. *אמר רב חסדא גט בידה ומשיחה בידו: אם יכול לנתקו ולהביאו אצלו אינה מגורשת ואם לאו מגורשת, מאי טעמא? בעינן כריתות וליכא. אמר רב יהודה *היתה ידה עשויה כקטפרס וזרקו לה אף על פי שהגיע גט לידה אינה מגורשת, אמאי? הא כי נפיל בארבע אמות דידה קא נפיל: בדלא נח ותיגרש מאורא דארבע אמות, תפשוט דבעי רבי אלעזר: "ארבע אמות שאמרו יש להן אויר או אין להן אויר, תפשוט דאין להן אויר? "הכא במאי עסקינן בעומדת על גב הנהר דמעיקרא לאיבוד קאי:

ואת לא תעביד עובדא עד דמטי גט לידה · **ותיישן** בוקעת ברה"ר לכל נחלרה אין לריך שיגיע לידה כלאמר לעיל תיזיל ליהי ותחזר ותפתח ומלאו בעורך בערך גט כתב קבלנו מרבותינו אמרי זכין לה בחוך חלרה ואין לה מחריות לעלמה עד דמטי גיטא לידה ומיהו מהא דלאמר בירושלמי המחמיר שכבול עד שיגיע לידה, ואיכא למידחי דהיכא דמכיר לה"לקרוב לו וקרוב לה ומסתמא לא אמר לאפוקי חלרה:

לגיטין אמרו ולא לדבר אחר · פי' בקונטרס' משום דבגט נתינה בעל כרחה הוי' נתינה והקשה ר"י לר' יהודה דלדבר אחר נמי אמרו לעיל דמי שלחו לא בעי' נתינה בעל כרחה אלא בגט דוקא משום דבעי' שיהא בידה מעת לעת ולא בשאר שטרות ולא בשאר גיטין משום דלא ב

גמ' ופסי לה מינעד · לויר הגך דלמתי זיקא ומדלי ליה מקמי דליגמ וכי לה מדליה זיקא ולחרב לו דבר לחר שבת בלב וקלמו לו גמסיס מחקוהו למתי קמני מגורשת מן הקתיר את בעיון שמפו לעיה: **כשפות מג' כו'** · לויר דמתני' בהכי עסקינן דהוי כמלן דבר ואסור בהנאתו דכיון דהגך גבוה ליאוש הוית לה חלר המשתמרת לכל דנייה בגויה: **ופסי לה מינעד** · דקס"ד שהגך גבוה מחומת החלר והיכי קמני "כיון שיצא מרשות הגך מגורשת" את אין סופו לעוה לפיו לה בחת דליקה, דלמתי זיקא ודמי ליה חון למחיות: **שפיו מחיות שממחונות** · של חלר: **עודפות** · על מעקה של גג דכי נפיק מגג מטח לחויר מחיות חלר ומשום הכי בעיון עודפות דהלי דקלי בחוך מחיות מעקה הגג וזרקו כלפי מעלה כדי שיעבור את המעקה יפול לחלר: **קלופה** · בחוך החויר: **כמי שפוכחה** · לפלן דמניע הזורק בשבת מרס"ל לרס"ל ורס"י בחמלע רבי מחייב וחכמים פוטרים: **ופ"ל רבי וירא לפי כו'** · גרסי' בה כלפי שולא לפיפו חימא דבגן כו': **דרך ירידה** · כשזרקו כלפי מעלה כדי להעבידו את המעקה לא נמחק עד שהגיע לחוזר ולירד: **מכל נמחק דרך עלייה** · חע"פ שיש מחויר הגג לחויר חלר ומחיות התחתונות עודפות: **לימא מגורשת** · דלרך סילוקו לא מיקרי 'נתיב' לפי דרך הגחתו לבא לרשותה: **שקדם גט לדליקה** · שקדמה זריקת הגט בחלר קודם שחחה הדליקה בחויר החלר: **רשויות מלוקות לגיטין** · לס המשלה הבעל מקום בחליו לקבלת גיטה לפי המשלה גגו או ביתו ולפי שחין בו קפיד, דלפי מקומות לפי מוסלי, משום דמייתי עלה רחיה ממחני' נקט לה הכח: **פפ כדאיתא ופפ כדאיתא** · ריפח בגג דירה וחלר דירה ובעיון לויר הגג: **פיפח בגג דירים ומלר דירה** · מיגרסה בחויר חלר, לפי שי מרוייחו דירה ומשלה מקום לימח לך לפי קפיד: **שלש מדות בגיטין** · חלוקות מדין חלר לסיסורין: **שני מילי** · דפליגי רבנן: **ופפ לחמר רב חסדא נעץ קנה** · בחלר גבוה ממחיות החלר: **וזרק** · מרס"ל: **וגם על גביו מייב** · דהויה לה הגחה ברס"י שחויר רס"י עולה עד לרקיע חע"ג דלויר רשות הרבים לינו למעלה מעשרה כדלמרי' בסוס שבת (דף ז: ח.): **שני מילי** · דהוי כמונח לחלן לענין שבת: **שכל** · לס היה חלר של חשה וקנה נעוץ גבוה מן המחיות לינה מגורשת שחין סופו לעוה לחלן דכמי ליה זיקא חון למחיות [נעיין עוי] ועטעמת דגיטת משום חלר המשתמרת הוה דומיה לנד, ופפ לה מינעד:

וחצר דירה' · אמר רבא שלש מדות בגיטין **הא** דאמר רבי קלוטה כמי שהונחה' ופליגי רבנן עליה **הני מילי** לענין שבת אבל הכא משום אינטורי הוא **והא** מינטר **והא** *דאמר רב חסדא "נעץ קנה ברשות היחיד *(ובראשו טרסקל) וזרק ונח על גביו אפילו גבוה מאה אמה חייב לפי שרשות היחיד עולה עד לרקיע" הני מילי לענין שבת אבל הכא משום אינטורי הוא **והא** לא מינטר **והא**

*) [ועי' תוספות שבת ה. ד"ס לא וכ"ק ע: ד"ס כמלן]

מתני' *היתה עומדת על ראש הגג וזרקו לה בגין שהגיע לאויר הגג הרי זו מגורשת. הוא מלמעלה והיא מלמטה וזרקו לה, בגין שיצא מרשות הגג נמחק או נשתיירה מרי זו מגורשת: **גמ'** והא לא מינטר? אמר רב יהודה אמר שמואל בגג שיש לו מעקה עסקינן, עולא בר מנשיא משמיה דאביתי אמר *הכא בפחות משלשה סמוך לגג, עסקינן דכל פחות משלשה סמוך לגג, בגג דמי: הוא מלמעלה: והא לא מינטר? א"ר יהודה אמר שמואל *בגין שהיו מחיצות התחתונות עודפות על העליונות ובן אמר עולא א"ר יוחנן בגין שהיו מחיצות התחתונות עודפות על העליונות אלמ"ר אבא לעולא כמאן כרבי *דאמר קלוטה כמי שהונחה דמיא? א"ל אפילו תימא רבנן עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי אלא לענין שבת אבל הכא משום אינטורי הוא והא קא מינטר; ובן אמר ר' אסי א"ר יוחנן בגין שהיו מחיצות התחתונות עודפות על העליונות אלמ"ל רבי זירא לר' אסי כמאן כרבי דאמר קלוטה כמי שהונחה דמיא? א"ל אפילו תימא רבנן עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי אלא לענין שבת אבל הכא משום אינטורי הוא והא קא מינטר: **נמחק**: אר' נחמן אמר רבה בר אבוה לא שנו אלא שנמחק דרך ירידה אבל נמחק דרך עלייה לא, מאי טעמא? משיקרא לא למינח קאי: נשרף: אמר ר' אמר רבה בר אבוה לא שנו אלא שקדם גט לדליקה אבל קדמה דליקה לגט לא, מ"ט? משיקרא לשריפה קאזיל. אמר רב חסדא רשויות חלוקות בגיטין א"ר רמי בר חמא לרבא מנא ליה לסבא הא? א"ל מתני' היא היתה עומדת על ראש הגג וזרקו לה בין שהגיע גט לאויר הגג הרי זו מגורשת במאי עסקינן אלימא בגג דירה-וחצר דירה' למה לי 'אויר הגג' אלא בגג דירה-וחצר דירה' כי הגיע לאויר הגג מאי הוי אלא פשיטא בגג דירה-וחצר דירה' אימא סיפא הוא מלמעלה והיא מלמטה וזרקו לה-בין שיצא מרשות הגג נמחק או נשתיירה מרי זו מגורשת ואי בגג דירה וחצר דירה' אמאי מגורשת, אלא בגג דירה וחצר דירה' רישא בגג דירה וחצר דירה' סיפא בגג דירה-וחצר דירה' אלא לאו *דאושלה מקום-דרך מקום מושלי אינשי' תרי מקומות' לא מושלי אינשי' א"ל מידי אירייא דלמא הא כדאיתא והא כדאיתא: רישא בגג דירה וחצר דירה' סיפא בגג דירה וחצר דירה'. אמר רבא שלש מדות בגיטין הא דאמר רבי קלוטה כמי שהונחה' ופליגי רבנן עליה הני מילי לענין שבת אבל הכא משום אינטורי הוא והא מינטר *דאמר רב חסדא "נעץ קנה ברשות היחיד *(ובראשו טרסקל) וזרק ונח על גביו אפילו גבוה מאה אמה חייב לפי שרשות היחיד עולה עד לרקיע" הני מילי לענין שבת אבל הכא משום אינטורי הוא והא לא מינטר והא

היתה עומדת ברשות הגג · לרבי לוסעית דלמר לעיל לפילו היה בטבריה ולחרה בציפורי הלי עומדת ברשות שמעומדת כלומר כגון שמשתמרת כדמסקי לעיל לשמעומדת בחוך ביתה לו בחוך חלרה לי נמי נקט עומדת לחשמועינן דבגג דידה מיירי שמעומדת ברשותה כדמוקי לה בגמרא:

בגון שהיו מחיצות התחתונות עודפו' על העליונות · דמיד שיצא מרשות גג נכנס לרשות חלר וח"ם ומה מועיל דעודפות מ"מ כשזרקו מעל המעקה לח מינטר כשגד הגג וי"ל דכיון דשם מחיות עודפות חשיב משמע ואין לחוש למחיצה רביעית לי נמי כשהגג קלר וחלר רחב הרבה ועודפות המחיות גם רביעית מלר זה ומלר זה וכשגד המעקה ליתו כי שפתח בעלמא לי נמי כשהגג עומד בחלמצע לחלר ולח מן הלד ומחיות החלר מוקפות לו מכל לד ול"ת דלמרינן במרובה (ב"ק קף ע:) בלומר זרוק גיבלך לחלרי ותיקני לי חלרי גיבלך לחיסור שבת ולסור גיבה בלין כלחד והיכי בלין כלחד והל לענין שבת מיחייב לפילו למעלה מן המחיות עד שלח ככנס עדיין לוך המחיות דלה"י עולה עד לרקיע ולענין קנין עד דמטי לחוך המחיות וי"ל דמיירי כשזורק דרך פחח ולח מעל המחיות: **במאן** כרבי לחמר קלוטה כמי שהונחה דמיא · חימה דנקט רבי דלח מייירי חלח ברשות היחיד מקולה משום דביחת כמאן דמלן דמיא כדלמרינן בריש שבת (דף ה.) ור"ע סוה ליה למינקט דלית ליה קלוטה כמי שהונחה דמיא? א"ל אפילו תימא רבנן עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי אלא לענין שבת אבל הכא משום 'אינטורי' הוא והא קא מינטר: **נמחק**: אר' נחמן אמר רבה בר אבוה לא שנו 'אלא שנמחק דרך ירידה אבל נמחק דרך עלייה לא, מאי טעמא? משיקרא לא למינח קאי: **נשרף**: אמר ר' אמר רבה בר אבוה לא שנו 'אלא שקדם גט לדליקה אבל קדמה דליקה לגט לא, מ"ט? משיקרא לשריפה קאזיל. אמר רב חסדא רשויות חלוקות בגיטין א"ר רמי בר חמא לרבא מנא ליה לסבא הא? א"ל מתני' היא היתה עומדת על ראש הגג וזרקו לה בין שהגיע גט לאויר הגג הרי זו מגורשת במאי עסקינן אלימא בגג דירה-וחצר דירה' למה לי 'אויר הגג' אלא בגג דירה-וחצר דירה' כי הגיע לאויר הגג מאי הוי אלא פשיטא בגג דירה-וחצר דירה' אימא סיפא הוא מלמעלה והיא מלמטה וזרקו לה-בין שיצא מרשות הגג נמחק או נשתיירה מרי זו מגורשת ואי בגג דירה וחצר דירה' אמאי מגורשת, אלא בגג דירה וחצר דירה' רישא בגג דירה וחצר דירה' סיפא בגג דירה-וחצר דירה' אלא לאו *דאושלה מקום-דרך מקום מושלי אינשי' תרי מקומות' לא מושלי אינשי' א"ל מידי אירייא דלמא הא כדאיתא והא כדאיתא: רישא בגג דירה וחצר דירה' סיפא בגג דירה וחצר דירה'. אמר רבא שלש מדות בגיטין הא דאמר רבי קלוטה כמי שהונחה' ופליגי רבנן עליה הני מילי לענין שבת אבל הכא משום אינטורי הוא והא מינטר *דאמר רב חסדא "נעץ קנה ברשות היחיד *(ובראשו טרסקל) וזרק ונח על גביו אפילו גבוה מאה אמה חייב לפי שרשות היחיד עולה עד לרקיע" הני מילי לענין שבת אבל הכא משום אינטורי הוא והא לא מינטר והא

כט א מיי' פ"ה מהל' גירושין הל' ג סמג עשין ל' טוש"ע אה"ע סימן קלט סעיף ד:

ל ב מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף ו:

לא ג ד מיי' שם הלכה ג טוש"ע שם סעיף ה:

לב ה ו מיי' שם טוש"ע שם סעיף ו:

לג ז ח מיי' שם טוש"ע שם סעיף ד:

לד ט מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף ו:

לה י מיי' פי"ד מהל' שבת הלכה יז סמג לאוין קפ טוש"ע או"ח סימן שמה סעיף ס:

לו כ מיי' פ"ט מהלכות גירושין הלכה ו סמג עשין כ טוש"ע אה"ע סימן קלט סעיף ז:

תוספות ר"ד

שנח בקרקע: ה"ח ה עומדת על ראש הגג וכו' והא לא מינטר פי' דראפילו דיקא ואמרת ליה לברואי ואמאי קתני כיון שהגיע לאויר הגג ואע"ג דלא נח אם נשתרף או נמחק היא מגורשת אמר רב יהודה אמר שמואל בגג ש ש ש לו מעקה עסקינן עולא בר מנשה משמיה דאביתי אמר הכא בפחות מג' סמוך לגג עסקינן וכל פחות מג' סמוך לגג כגג דמי: הוא מלמעלה וכו' פי' הישא בגג דירה וחצר דירה סיפא בגג דירה וחצר דירה: והא לא מינטר פירוש דקס"ד שהגג גבוה מחומות החצר דאתי ויקא ושדי ליה לברואי והיכי תני כיון שיצא מרשות הגג ונמחק או נשתרף קודם שינוח באויר החצר הרי זו מגורשת אמר רב יהודה אמר שמואל בגון שהיו מחיצות התחתונות עודפות על העליונות וכו' נפיק מאויר הגג מיד מגיע לתוך מחיצות החצר: **גליון**

ב' אפשר"ת על מ"ק האיך ב"ח מסף [צ"ל מסף] בעזה טעות סופר הוא ע"כ

ג' ר"ת [ר"ח] [מפאת"ג – הגהות] וכי נפיק מאויר הגג מיד מגיע לתוך מחיצות החצר: **הגהות**

ב) ג"ל פי' דלמי זיקא ומדלי ליה חון למחיות כמלן (מפאת"ג – הגהות) ג) [ראשי"ל ואסרת ליה לברואי ואמאי קתני כיון שהגיע לאויר הגג ואע"ג דלא נח אם נשתרף או נמחק היא מגורשת אמר רב יהודה אמר שמואל בגון שהיו מחיצות התחתונות עודפות על העליונות ובן אמר עולא א"ר יוחנן בגון שהיו מחיצות התחתונות עודפות על העליונות] מאיר לאחתי' מקומות בחאיר נמי

מהרי"ט

ג' הלכות שבת ג"ילין טוענים מאחי אימתי

נושא/מענף

ד' אפשר"ת על מ"ק האיך ב"ח מסף [צ"ל מסף] בעזה טעות סופר הוא ע"כ

נושא/מענף

ג' הלכות שבת ג"ילין טוענים מאחי אימתי

מענף

ס"ק ל"ד ובגיא שכותב נותנים אחרי תשובה לשואל "ופא לא מיבעי"

מענף

ל"ג אפשר"ת ב' ד"ואחרות שמאריכים בזה בדרך זאת

מענף

ס"ק ל"ד ובגיא שכותב נותנים אחרי תשובה לשואל "ופא לא מיבעי"

מענף

ל"ג אפשר"ת ב' ד"ואחרות שמאריכים בזה בדרך זאת

ודא לתמר רב יהודה לתמר שמואל לא יעמוד לדם בגג זה כו' • וא"ת והא שמואל פסיק כר"ם לתמר גגין לשום לחד מן בפ' כל גגות (עירובין דף נח.) וי"ל דהכא להוליך מגג לבית קתמר וא"ת ל"ל למתי נקט מגגו של חבירו תפי' מגג של עצמו לא יקלוט להוליך

לו א מיי' פ"ה מהל' גירושין הלכה יח סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קלו סעי' יב:

לח ב ג מיי' שם הלכה ו ז טוש"ע שם סעיף ט:

לט ד ה ו מיי' שם פ"ע הלכה ה סמג שם טוש"ע אה"ע סימן קמח סעיף ג:

נוסח ג
ב' מקרים בינים ג) ב' חצירות פנימי שלה וחיצונה שלו

ג) ב' קורות פנימי שלה וחיצונה שלו

[ועיין תוספות עירובין נח. ד"ה ושמואל]

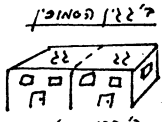
נוסח א
אחד בית שנשאת לשני בקר שאינו בתוך כדין

[עי' תוספות יבמות נא: ד"ה סיה כמזרח וכו' ושוד בתוספות לנקמן פ. ד"ה כי]

[ע"ל המסכיר]

[ועיין תוספות ב"מ יח: ד"ה וכי בגד]

③ והא דאמר רב יהודה אמר שמואל לא יעמוד אדם בגג זה ויקלוט מי גשמים מגגו של חבירו שכשם שדיורין חלוקין מלמטה כך דיורין חלוקין מלמעלה, הני מילי לעניין שבת *אבל לעניין נט"מ משום קפידא הוא וכולי האי לא קפדי אינשי. *אמר אביי "ישתי חצרות זו לפנים מזו: פנימית שלה וחיצונה שלו ומחיצות החיצונות עודפות על הפנימיות וזרקו לה בין שהגיע לאויר מחיצות החיצונה הרי זו מגורשת" מאי מעמא? פנימית גופה במחיצות החיצונה קא מינטרה, מה שאין כן בקופות: שתי קופות זו בתוך זו פנימית שלה וחיצונה שלו וזרקו לה, אפילו הגיע לאויר פנימית אינה מגורשת, מאי מעמא? דהא לא נח, "וכי נח מאי הוי *כליו של לוקח "ברשות" מוכר הוא? הכא במאי עסקינן בקופה שאין לה שולים: **מתני'** *ב"ש אומרים פוטר אדם אשתו בגט ישן ובית הלל "אוסרין, ואיזהו גט ישן כל שנתייחד עמה מאחר שכתבו לה: **גמ'** במאי קמיפלגי ב"ש סברי לא אמרינן `גזרה שמא יאמרו גיטה "לדם לבנה" וב"ה סברי אמרי'ח `גזרה *שמא יאמרו גיטה קודם לבנה"ר אבא אמר שמואל אם ניישאת לא תצא ואד"ר אבא אמר שמואל "אם נתגרשה תינשא לכתחלה: **מתני'** *כתב לשום מלכות שאינה הונגת, לשום מלכות מדי, לשום "מלכות יון, לבנין הבית, לחורבן הבית; *היה: במזרח וכתב במערב, במערב וכתב במזרח תצא מזה ומזה וצריכה גט מזה ומזה, ואין לה: לא בתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות לא על זה ולא על זה, אם נטלה מזה ומזה תחזיר, והולד ממזר מזה ומזה, ולא זה וזה מטמאין לה, ולא זה וזה זכאין: לא במציאתה ולא במעשה ידיה ולא בהפרת נדריה, היתה בת ישראל נפסלת מן הכהונה

ר' בנין הסאובין
ושניהם על פרצין ושאינן על פרצין בבא בתרא (דף כב:)

(עירובין נג.)

ולא בלאות • פירש בקונטרס בלאותיה קיימים ואין נראה דבהדיא אמרינן בסוף פרק לולא (כה ושם דף קא.) זיעתה לה הפסידה בלאותיה קיימין ללא בשלין קיימין לחיירי הכא: **וצריכה** גט מזה ומזה • פי' בקונטרס אע"פ שקדושי הבני לה היו קדושין כדמפרש ביבמות (דף פה:) גזרה שמא יאמרו גירש לתקון גט גמור ובשלח בני ממלח תשא תצא ואינו פסול אלא לכתן ואינו פסול אלא מדרבנן דה לתקון חיינו מקודשת לבני אבל הכא מה"ת לריכה גט מבני שהרי גט גמור היה לוחו שגירש בו לתקון ואינו פסול אלא מדרבנן בה שיכה

ופא דאמר רב יסודה לא יעמוד לדם על גגו ויקלוט מי גשמים • הקפין על גגו של חבירו הוי מוליא מרשות לרשות אם לא עירבו שא"צ שאיכם דליים על הגגות שייך כמי בהו לאיכור חילוק רשות • **פני מילי** • לחלוקה לרשויות גגין כרשויות בתים לעניין שבת: **אבל בגיטין** • היו לו בני גגין שמוכין זה לזה והשלילה מקום בזה לקבל את גיטה וקיבלתו בזה לא תאמרין הכא לרשויות חלוקות דהא דאמרן לעיל 'תרי מקומות לא מוליי לישבי' משום קפידא הוא יש מאלילי תארו ומקפיד על ביתו אבל בני הלי גגין שמוכין ואין מאמים רגיל בהן לא קפדי לישבי: **כאמילות השילוה קא מינאמי** • רגילה להאמיר הלכך משועבדות הבלה וקנו לה: **דהא לא נח** • ואין מאילות כלי עשוין לאויר כמאר דאין כלי עשוי אלא להניח בתוכו: ה"ג וכי נח מאי הוי כ': **אלין לה שוליים** • פוכ"ך דפנימית מונחת ע"ג קרקע/ **גיטה קודם לכתב** • שמא יאמה את הגט שכתוב ומלא בין כתיבה לחתימה ויהיו לה בנים ממנו בתוך הזמן ואחר כך יגרשנה בו ולימים כשיסתכא הדבר ירלו זמן הגט קודם לגידת הבן וייבו מברין שכיון לה מעשת בתיבה ויתמרו מן הפסיה טולל מלגלסה והוי פגם: **אם נתגרשה** • בגט ישן והלך בעלה למדה"י חיישא לכתחלה: **מתני'** **כתב לשם מלכות שאינה הונגת** • מי סהיה בבבל וכתב בשמת כך וכך למלכות מחרת ובגמרא מפרש אמאי קרי לה שאינה הונגת או שכתב לשם מלכי כו' לפי שלריך לכתוב לשם מלכות שבבתב בה לדמפרש בגמ': **או שכתבה לשני כתים או לאורבנו פסול** • מפני שלא כתב לשם המלכות: **תנא מוס ומוס** • אם ניסת בגט זה תצא מן הרחמן ומן המני ולריכה גט שני מן הרחמן וגט מן המני ואע"פ שקדושי שני לא היו קדושין וביבמות (פח:) מפ' טעמא גזרה שמא יאמרו גירש רחמן גט גמור וכשא שני ומלאת תשא תים יולאה בלא גט: **ולא פירות** • אין פירות, שקנקו לה לאכזה פירקונה מכניה לאחת פילות ועל אלו אין לה כלום: **ולא בלאות** • הקיימים מבנדים שהכניסה לו וקבשת הוא דקנסוה כדמפ' ביבמות (שם): לחיבני לה תקרויה לעיטת: **וסולד ממזר** מוס ומוס • אם האיזה הרחמן וילדה לו בן הוי ממזר מדרבנן וביבמות (פח:)אמריכן לאסור בממזרת הואיל וכשר מן התורה: **מעמאין** לה • אם כהנים הם: **נפסלת מן הכהונה** • דזונה היא דאסחם זונה היינו אפי אשם אומנה אחת בעלה לאחרים דהייט לפקח ברת':

דרהא לא נח • פי' בקונטרס ואין נראה דבפרק בתרא דע"ז (דף עה:) אמר גבי יין נסך ואין מחיצות של כלי עצמות אלא להניח בתוכן ממש מפירוטו לחויר כלי אינו קונה ואין נראה דבפרק בתרא דע"ז (דף עה:) אמר גבי יין נסך מכי מטו לחויר דמאן קנייה יין נסך לא הוי עד דמטו לחרטיה דמאן ממש לחויר כלי קונה אלא נראה דהכי פירוטו דהא לא נח בחויר כלי אבל גבי מלרות אע"ג דלא נח אפי בתוך מחיצות הפנימיות כיון שהוא בתוך מחיצות החיצונה מגורשת כיון דמחיצות החיצונות אם קבועות כדפירשתי בקונטרס לעיל וגרסי' גבי מלרות כיון שהגיע לאויר מחיצות הפנימיות פירוש כנגד הפנימי למעלה ממחיצותיה ותוך מחיצות חיצונה וגבי קופות גרסי' לפילו הגיע לאויר פנימיות פירוש ולמעלה ממחיצותיה לפי הוה בתוך חלל קופה הפנימית הויא מגורשת כדפרישית ולית ספרים דגרסי גבי מלרות כיון שהגיע לאויר מחיצה חיצונה ולפי גירסא זו כיון דגבי קופות נקט פנימית הוי משמע לפילו מונח בחלל פנימית הויא מגורשת עד שיוחת בשולו כדפי' בקונט' ולא יהבן לחויר כלי קונה כדפרישית: **ב"ש** סברי לא אמרינן גזרה שמא יאמרו גיטה קודם לבנה • בירושלמי מפרש לה דב"ש לית להו בפ' המגרש (נקמן דף 5.) לא יגרש לדם לא לשתו לא"כ מלא בה דבר ערוה הלכך מזוהמת היא בעיניו ואינו בא עליה וב"ה לית להו לפילו הקדיחתו תבשילו יכול לגרשה ואינה מזוהמת בעיניו ויאמרו כי בא עליה וכי הלי גזונת פלוני לקמן (דף פא.) במגרש ולנה עמו בפונדקי למחר דמוקי לה בלא רואה שכבעלה: **כתב** לשם מלכות שאינה הונגת • תומר רבינו שלמה לפי שכתבה לו שאינה הונגת לשמועינן דאע"פ שאין לה כתב ולא נתנו לה על פי כן מתקלאין בה:

ולא בלאות • פירש בקונטרס בלאותיה קיימים ואין נראה דבהדיא אמרינן בסוף פרק לולא (כה ושם דף קא.) זיעתה לה הפסידה בלאותיה קיימין ללא בשלין קיימין לחיירי הכא: **וצריכה** גט מזה ומזה • פי' בקונטרס אע"פ שקדושי הבני לה היו קדושין כדמפרש ביבמות (דף פה:) גזרה שמא יאמרו גירש לתקון גט גמור ובשלח בני ממלח תשא תצא ואינו פסול אלא לכתן ואינו פסול אלא מדרבנן דה לתקון חיינו מקודשת לבני אבל הכא מה"ת לריכה גט מבני שהרי גט גמור היה לוחו שגירש בו לתקון ואינו פסול אלא מדרבנן בה שיכה

תוספות רי"ד

כתני' בש"א פוטר אדם את אשתו בגם ישן וב"ה אוסרים איזהו גם ישן כל שנתייחד עמה מאחר שכתבולה' ב ס א י קמיפלגי ב"ש סברי לא אמרינן גזירה שמא יאמרו גיטה קודם לבנה וב"ה סברי גזירה ש ם א יאמרו גיטה קודם לבנה' פי' שנתייחד עמה לאחר שכתבו לה ג זרינן שמא תתעבר ואם יגרשנה בגם זה שומט קודם לעיבורה יאמרו העולם בראוהן זמן גיטה קדם כי מאו נתגרשה וכשבא עליה נגרשתו היתה ובעילתו היתה בעילת זנות ומזונות נולד הבן הזה: אמר ר' אבא אמר שמואל ואם נשאת אינה צריכה גט ה) אם היה בדרך וכתב הגט בשנת כך וכך למלכות פרס ולא שם המלך המולך: ואמאי קרי לה מלכות שאינה הונגת לשון אלא מאומה אחרת לקרי והיינו דכתיב בויי אתה פואר נגלה ד"ל כתב לשם מלכות כו' פי' אם היה כדלך.

שאין

כת לוי מן המעשר · קנסת הוא כדמפרש התם (יבמות נה:): **מן המובחר**· כלתמרי' בסוטה (דף כח.) מוכתמלה וכתמלה ג"פ לחד לבעל ולחד לבועל ולחד לחרומה: **ולוין יורשין של זה** · כגיס סהיו לה ממנו: **יורשין כתובה** · כיבמות (דף נא.) פרכינן כתובה מלי עבידתה הא קתני לוין לה כתובה ומצני כתובת בנין דיכרין שקבלו מכמים שיכלו בניה יחר על מולקיחון דעם לחוהן כשמתה בחיי בעלה ולחע"פ שבעלה יולאה הכא לא שקלי דקנסת קנסו: **לחיו** · של שני מולן מדרבנן כדפירשה וגבי גט שמא יאמרו גירש זה ונשא זה ולחיו של לשמן לריך לחלון מן התורה: **ולא מייבמין** · משום קנסת: **שינה שמו ושמה**· כגון: **וכל סדרכים** · המפורשים למעלה במצחיתו: **כל עריות שבמרו נרושיהן מוכרות** · מחם עשרה עריות שבמרו שכמים שלרושיהן מוכרות ליכנס לשוק בלח חליצה כשמתו בלח חליצה בלח בניס: **סלסו סלרות** · של עריות: **וינלמו** · לשוק: **ונלגלמו** · העריות לייליות ותינלאי מילחת שהיו קדושי המקם בקעשת ומעלת שלח היו לאו לגלומיהן ולח פקרוס העריות החלו מן החליצה: **חלח סוס** · מבעל שיכולח לו: **ומוס** · מן הכיכ: **ולל סדרכים** **סחלו כח יבימום**(דף נב.)**מוקמינן לה** כר"ע **דלחמר** יש ממזר ממייבי לחין: **ולכלה לרחם וינלחם לחמר** · וקיי"ל כיולח החחם פוטרת לרחם: **ומעלחם**· ז' שנייבמה: **ליילוים** · ולין לה יבומים שכרי לה חשם כמה היתה ומעלת שלח נפקרה לרחם וינלחת לשוק בלח חליצה: **חלח סוס ומוס** · מבעל זה ומיבמה הרחקון: **כתב סופר**· חחד: גט לחים נגרש בו חשתו: **ושוכר**· לחשתו שחשכור לבעל כשיפרע לה כחובתה וטעה הסופר כשמסר לה השטרות ומתן גט לחשה ושוכר ליחם הגט לחים וזה שוכר לה כשמסר לה בעלה וזה כשור שמסרה לו לחשתו שוכר: **יוצח מחחם ידי פליטה**· שמוליח לפניו להרחות שוכרו והרי הוח גט: **חס נלחלה** · בגמ' מפרש: **נל כל סימנו** · לין הכל כדבריו להחמיל: **נלכך וכותו של שני** · שכשחה דלמרי' קנוסין היח ביוסס וחכוליפו השטרות לחחר שיכסס רב וכו' ונתנו: **נבי**' שלין נסס נל כתב ונל נשון חלח מכל לומה לחחרים: **משום שלום מלכות** · שיהח לו שלום עמסס שיחמרו חשכוים חלו בניגיסס שכותבים שטרותיהם בשמיו': **יונל ושולד ממנו** · בחמיה: **ר"מ לטעמיה** · שסס משנה ונקמן נמי לחמיין זו מולכת לפיכך יקנקת בה המלך של מלכות זו ויקפיד עמו: **מפני דשום שוס** · כגר עכרו ולחבדה קנחסס שלין מקנקת בהן דהא דקתני מתני' לשום מלכות מדי ויון שמוקה למיין שבחמילה מדי למלוך בימי דריוס לו למיין שבחמילה יון למלוך הלכך חייסיון למלך קפיד המלך הזה: **ולחיכא אס מלכות** · שמר: **כחבו** · בחוס שבכחיבי נכחב ולח על גב דמימסרן ט':

כשרים לחמר גט מקשר שנעדיו מחוכו כשר לפי שיכול לעשוחו פשוס לחו הוה מלוחר דכמקשר מלך שנה מוגן לו שניס (שם קסה:) וביבמות גמי בפרק ר"ג (דף נב·) חמר לכשחכנסה לגרשה ס"ו גט חע"פ שכחב מן החירוסין זמן של לחר ניסוחין ל"ב לחמלי פשלין הכח היה במזרח וכחב במערב ולח מס ירלו שלח היה סופר בעיר כיום כחיבת הגט ולחמרו שלחכוחו ולחוכח הוח לומר דגט מלוחר לעולם פשול והיה דמקשר שכחב שנעדיו מחוכו לו חיירי בגט מיירי בשטר והיה דכשחכנסה לגרשה שכחבו בו ביום על ניסוחין קולס הגיסוחין ולח מפחמיט כשיס מקום שיבא גט מלוחר ליכו בכר מס לו יהיו לכחוב בלוחה העיר ביום שכחבוה בגט הסופר והעדים ועוד י"ל דגט מלוחר ולחי כשר מפי שכחוב מקום שעומד בשעת כחיבה חע"פ שכשיבא הזמן הכחוב בו לח יעמדו שם הסופר והעדים יהלו שלחיכוהו ולכחובו לבל היה במזרח וכחב במערב שלין כוחב מקום שעומד בלוחה שעה פשול מיוקי בשקיבל ועוד כי פעמים עדע שלח לחיכוהו ויסכרו השעה שקקדימוהו :

*) [עי' חוס' יבמות נח: ד"ס מלכות וכו' כחיבו דגר זה בשם ר"ת]

שינה שמו ושמה כו' · לח שיכה ממש כדלחמר *כפ"ב (דף כ) וכן שם עילו ושם עירה לח שכיכה ממש שלח שים לחוכה הטיר שני שמות בשני מקומות: **ושם** עילו ושם עירה · לומר ר' יוחנן דהייט דווקח עיר שדרין בה לחבל עיר שטולי בה לחפי' שיכה כשר כיון שח"ל לכוחבו כלל שהקלמוניס שהרגילו לכוחבו משום שלם יהרגו שים שם יוסף בן שמעון לחחר יהיה בו סימן ע"י משום לידה ומדע כי כמה פעמים כוחבים משום הגידה על פי הבעל לו שהמה וחם שיכה פסול לח היה כשון לכוחבו שלח ע"פ עדיס ולח דמי לשהמוחעיכו לחפי' מפי קרוב לו שהם נשמן בהחולן (יבמות דף נח:) דשם קל הדבר לברר ועכיד לישנלוי טובא ועוד דשהמוחעיכו לריכין להעיד כדי שלח חהיכון משום הגידה כחן מה לו לחקן לכוחב משום הגידה בחכם כיון שע"י כך יכול לבא לידי פסול שם יהכה שלח ולחי חפי' שיכה כשר ור"ח הכי רחים שחין שכיר בפסל כשהחכה בו דבר שחין לריך מדחמר בפ"ב דכחובות (דף כד:) לחין מעלין משכרות ליוחסין ללחו לחמלה מילחת קל משכלי שלח היה בה בת קרושין. חמר רבי *חלעזר חומר חני בבבל חין מעלין משכרות ליוחסין משום ישלום מלכות, ומשום ישלום מלכות חנח והולד ממזר? חין-ר"מ לטעמיה *דח"ר המנונח משמיה דעולח-חומר היה ר"מ כל המישנה מממבע שמבעו חכמים בגיטין *הולד ממזר: לשום מלכות יון: וליריכה *ראי חשמעינן מלכות שחינה הוגנת משום דמלכא. חבל מלכות מדי-ומלכות יון מאי דהוה הוה, ואי חשמעינן מלכות מדי ומלכות יון משום דמלכותא הוו חבל בנין הבית מאי דהוה הוה, ואי חשמעינן בנין הבית דאמרי קמדכרי שבחייהו חבל חרבן הבית דרעיא הוא אימא לא,וליריכא: *היה במזרח וכחב במערב: מאן, אילימא בעל, היינו "שינה שמו ושמה שם עיר ושם עירה" אלא לאו סופר-*כדאמר להו רב לספריה. ובן אמך להו רב הונא לספריה: בי יחביתו בשילי כתובו בשילי, ואע"ג דמימסרן לבו מילי בשילי, אמר רב יהודה אמר שמואל בת לוי מן המעשר, בת כהן מן התרומה, ואין יורשין של זה ויורשין של זה כתובתה, ואם מתו: אחיו של זה ואחיו של זה חולצין ולא מייבמין. **שינה שמו ושמה, שם עירו ושם עירה, חצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה. *כל ערעיות שאמרו צרותיהן מרות הלכו הצרות האלו ונישאו ונמלאו אלו איילונית חצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה *להגנם את יבמתו והלכה צרתה ונישאת לאדם ונמלאת זו שהיתה איילונית חצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה. *כתב *סופר גט לאיש ושובר לאשה וטעה ונתן גט לאשה ושובר לאיש ונתנו זה לזה ולאחר זמן הרי הגט יוצא מיד האיש ושובר מיד האשה, חצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה, רבי *אלעזר אומר *אם לאלתר יצא אין זה גט, אם לאחר זמן יצא הרי זה גט לא כל כך הימנו מן הראשון לאבד זכותו של שני: גמ' מאי "מלכות שאינה הוגנת"? מלכות הרומיים, ואמאי קרי לה "מלכות שאינה הוגנת"? משום דאין להם: לא כתב ולא לשון. אמר עולא מפני מה תקינו מלכות בגיטין? 'משום ישלום מלכות', ומשום 'ישלום מלכות' חצא והולד ממזר? אין-ר"מ לטעמיה *דא"ר המנונא משמיה דעולא-אומר היה ר"מ כל המישנה ממכעא שמבעו חכמים בגיטין *"הולד ממזר": לשום מלכות יון: וליריכא *ראי אשמעינן 'מלכות שאינה הוגנת' משום דמלכא. אבל 'מלכות מדי-ומלכות יון' מאי דהוה הוה, ואי אשמעינן 'מלכות מדי ומלכות יון משום דמלכותא הוו אבל בנין הבית מאי דהוה הוה, ואי אשמעינן 'בנין הבית' דאמרי קמדכרי שבחייהו אבל חרבן הבית דרעיא הוא אימא לא,וליריכא: "היה במזרח וכחב במערב: מאן, אילימא בעל, היינו "שינה שמו ושמה שם עיר ושם עירה" "אלא לאו סופר-*כדאמר להו רב לספריה. ובן אמך להו רב הונא לספריה: בי יחביתו בשילי כתובו בשילי, ואע"ג דמימסרן לבו מילי בשילי, אמר רב יהודה אמר שמואל

בגמרא וכחב במערב "וה"ה עדיס שלח יחחמו מ"מ בשטר שטרות שם כחב שילי בהיכי כשר כדלחמרי' בחחד דיני ממונות (סנהדרין נב·) שטר שכחבו בחחד בניסן בשמיטה וכלו עדיס וחתמו בח' בניסן עמהו הייסס כשר דחיישינן שמא יחיכוהו וכחבוהו לחמלה חע"פ שלח היה בעיר ביום שכחוב בשטר מ"מ לוי"ט שלין עוסקין בה למלוך מדי ויון שמוקה למיין שבחמילה מדי למלוך בימי דריוס לו למיין שבחמילה יון למלוך הלכך חייסיון למלך קפיד המלך הזה: **כי יחביתו בשילי**· לכחוב שטר: **כחבו** · בחוס שבכחיבי נכחב ולח על גב דמימסרן כו':

[יבמות נח:]

[עי' חוס' ע"ב ד"ס כחב]

[בסדר המנה וכרי"ף וכמ"ש ביחס אליעזר]

[לעיל ה: ב"מ נה:]

[לעיל ה: וכ"מ נה: ליחס יוליא והולד ממזר]

[חיבת נלח משנ"ל שכנה ויסקה"נ ילכא ד"ה כרע"ם אלא אשופר כדאמר לה רב וכו' ונתנו, יבמות נח: ד"ה היה וכו' כעמיקו אלא סופר]

[לעיל נסרק כיצד לה:]

מ א מיי' פ"ג מהלכות גירושין הלכה יד ופ"י סלכה ד סמג עשין נ טוש"ע חא"ע סימן קכט סעיף יג וסי' קג סעי' ח:

מא ב מיי' שם פ"י הל' יא טוש"ע שם סעי"ג חא"ע סימן קכה :

מב ג מיי' שם פ"ג סלכה כו סמג שם טור חא"ע סימן קכ :

מג ד ה מיי' שם פ"ג סלכה כד סמג שם טוש"ע חא"ע סימן קכח סעיף ח :

מד ו מיי' שם וסכ"ג מהלכות מלוה הל' ו טוש"ע שם (וסימן לד) טוש"ע חא"ע סי' קכו סעיף ו וטוש"ע מ"מ סימן מג סעיף כ :

מאגף

ב' גוראות של ענין ייבום דאיילונית וצרתה ובכל גאת לא נזכל לקי"ש ד"ה ד"בום זה ג' רתה

נוסא

הטעם שתיקנו לשון המלכות הבל

נוסא

הבא מאחיזה הבאוך לבל הדוגאות שבאגדה

נוסא

הסופר מצוין הבל שם המקום שבו נכתב הגט הבל

תוספות רי"ד

שאין להם לא כתב ולא לשון. או שכתבו לשם מלכות מדי אי יון או שנתנ לחרבן הבית או לבנינו ולא הזכירו בו שנת המלך המולך בבבל הוא פסול: אמר עולא מפני מה תקנו מלכות בניסין שלום ש ל ו ם מלכות פי' שיאמרו כל כך חשובין אנו בעיניהם שכותבין זמן שמרותיהן על שמינו: ומשום שלום מלכות תצא והולד ממזר אין ר"ם לטעמיה דאמר רב המנונא משמיה דשולא אומר היה ר"ם כל המשנה מממבע שמבעו חכמים בגיטין הולד ממזר' בפ"ק דע"ז אמר ליה רב נחמן בגולה אין מונין אלא למלכי יון הוא סבר דחוץ קא מרחי ליה נפק דק ואשכח דחניא ב ג ו ל ה לא מונין אלא למלכי יון ומסכא מוכח דלא קפדינן [בשטרות] בשלום מלכות ואפבניסין נמי הוו מונין למלכי יון ואע"ג דחנן כחב לשם מלכות שאינה הוגנת וכו' עד חצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה ואפי' רבנן דפליגי עליה דר' מאיר ואמרי הולד כשר מודו דחצא כראמרינן לקמן בפ' המביא אפ"ה נהגו לכתוב למלכות יון ולא חיישינן ל ש ל ו ם מלכות משום דחזו ללא היו קפדי עלייהו ואין לומר דווקא ל ש ם ר ו ת קאמר ולא לגיטין דכל מינמא דמילתא אינו אלא משום שלום מלכות ואם לא חשו בשטרות לא יהרשו בגיטין אלא ראוי כל גם נהגו לכתוב למלכי יון וכיון דבמנהגא תליא מילתא ו ל ל א חיישינן למתני' וגם מה שאנו נוהגין למנות לבריאת העולם בין לגיטין בין לשטרות כשר הוא ואין לחוש לשלום מלכות: היה במזרח וכחב במערב וכו' מאן אילימא בעל היינו שינה שמו ושמה שם עירו ושם עירה אלא לאו סופר וכראמר להו רב לספריה כי יחביתו בשילה כתביהו בשילה ואע"ג דמסרי לכי מילי בהיני כי יחביתו בהיני כתביתו בהינו ואע"ג דמסרי לכו מילי בשילה פי' אם נמסר להם לכתוב גם לאשה בהינו באחד בניסן ואחרי לכתבו עד שבאו לשולה בעשרה

בניסן שוין צריכין לכתוב הזמן בעשרה בניסן שאם יכתבו בא' בניסן הוה ליה נכתב ביום ונחתם בלילה דצריך להשוות זמן כחיבתו עם חחימתו והלכך כותבין בעשרה בניסן בזמן שכותבין אותו ולהלכך הן צריכין לכתוב שבשלה נכתב הגט שהרי בעשרה בניסן בשילה הן עומדים ואין כותבין אלא בשילה מפני שכותבן כדי שתראה עדות שאתה יכול להוסיף בזמן ובמקום כדתנן בסנהדרין באיזה יום ובאיזה שעה מקום ואם יבא להוסיף יאמרו להם הלא ביום פלוני עמנו הייתם במקום פלוני נמצא שעיקר הזמנה היא תלויה במקום פסול הוא דהויא לה עדות שאי אתה יכול להוסיף הל עדות שאי אתה יכול להוסיף בה ולא שמה עדות: [מתני'] **חצא מזה ומזה·פי' אם נשחת בגט זה חצא מן השני מפני שנשחת בגט פסול ואע"פ שהיה הראשון נותן לה גם כשר אסורה היא לו מפני שנבעלה לו באיסור וכשחת איש המזנה תחת בעלה דיינינן לה שאסורה לבועל ואסורה לבועל לוראשון נמי אסורה לחזור מפני שונחה תחתיו וצריכה גם מזה ומזה מן הראשון שהרי הראשון היה פסול ומן השני צריכה גם מן הראשון שהרי הראשון היה פסול ומן השני לא מיבעיא בשלום מלכות · או היה בסורח וכחב במערב שפסולין מדרבנן וכשרין הן מדאורייתא וחפסר בה קדושי שני שהיא צריכה גם מפני אלא אפילו בשינה שמו ושמה שהרי מדאורייתא והיא אשת איש ולא הפסיר בה קדושי [שני] צריכה גם מפני שמא יאמרו העולם נירשה הראשון בגט כשר ושמ"ה נשאה השני וכעכשיו אשת איש יצאה בלא גם הלכך משום מיזחי בשיבאמרן בראשה רבה: אין לה כתובה וכו' דאמר מעמא חקינו · רבנן כתובה כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה הא תהא קלה וקלה: ולא פירות לא מונות ולא בלאות · ס"ם חנאי כתובה ככתובהולא פירות· פי' דין פירות שחקנו לאשה שדייה מן השביה חחת נכסי בעל לא אית לה בלום: ולא מונות · אפילו לחתה ואכלה אינו משלם לה: ולא בלאות אפילו בלאחיה שהם בעין מכסני נדוניותה קנוניה חכמים להפסידם מפני שנשחת בגט זה ולא הראשון לחכמים ואם נפלה מזה ומזה תחזיר ולא אמרינן מאי דהפם חפם והולך ממזר מזה ומזה מן השני הוי ממזר מדאורייתא היכא דרגם הוא פסול מדאורייתא כגון שינה שמו ושמה ובשלום מלכות היה בסורח וכחב במערב שהוא פסול מדרבנן דהי ממזר מדרבנן ואינו לוקח לו כשרה שהוא ממזר מדרבנן ולא ממזרת דמדאורייתא הוי כשר אלא לוקח נידות דקיל וכן אם החזיר לה הראשון הוי ממזר מדרבנן לא זה וזה ממאנין לה דאמר מר פסמא הוא לאשתו כשרה ואינו ממסא לאשתו פסולה ואפילו בגם פסול מדרבנן דמדאורייתא הוי ליה לאוסרינן לה ימסא מצוה · ב"ר עוקימין דברי תורה בשב ואל תעשה: ולא זה וזה יכאין במציאתה מ"ם אמרו חכמים מציאת אשה לבעלה משום אימה הא תהני לה אימה ולא במעשה ידיה דכאי מעמא אמרי רבנן משעה ידיה לבעלה משום דקאכלה מזוני הבא כיון דמזוני לית לה מעשה ידיה לאו דידיה הוי: ולא בהפרת נדריה· מעמא כאי אמר רבנן בעל מיפר כדי שלא התננה על בעלה הבא תחנגה ותחנגה היהה

מה א מיי' פ"ו מהל' יבום הלכה כג סמג עשין נג טוש"ע אה"ע סימן קנט סעיף י:

מו ב מיי' שם פ"ב הל' כ' סמג לאוין פג טוש"ע אה"ע סימן קנט סעיף ג:

מז ג מיי' פ"י מהלכות גירושין הלכה יח סמג עשין כ טוש"ע אה"ע סימן קנח:

מהנך

להגהות הב"ח חולקים אלו ר"מ

תוספות רי"ד

היתה בת ישראל נפסלה מן הכהונה פי' דחשבינן לה וונה וכן בת כהן מן התרומה ובת לוי מן המעשרות משום קנאה: מתא אחיו של זה וכו' פי' חולצין דהא אשת אחיו היא ולא מייבמת משום קנאה או משום נזירה דזיא לה נרושת אחיו ושמא גירש זה ונשא זה והויא לה נרושת אחיו יאחיו יורשיו של זה וכו' וו היא כתובת בנין דכרין הכי פירוש לה ביבמות: אמר רב הונא אמר רב זו דברי ר"מ אבל הכמים אומרים הלד כשר ר' יוסף פי' דעכשיו אין המלכות מקפדת ולהכי לא כתבינן לעטות מלכים תדע דהא ר"מ מודה דלתו לשום מלכות אחרת מותר לגרש ולכתבו לשם מיסטנדרא כשר משום דאין מלכות מקפדת ור"ת מפרש דלתו לשום מלכות קאי זו דברי ר"מ אלא תהיה במוזרת וכתב במערב לגרש לשום מלכות אחרת מותר לגרש בו לכתחילה לרבנן ולא פליג אדרב יהודה לעיל ומגורשת היינו שתתגרש בו לכתחילה קאמר לפי' נכתב לשם סנטר דזילת בהו מילתא וקיי"ל כחכמים ותע"ג דסתם לן תנא כר' מאיר מ"מ מדקאמר לעיל ומשום שום מלכות הולד ממזר אין ר"מ למעשה כו' וכן בפ"ק (לעיל ה:) משום דלא אמר בפני נכתב ובפני נחתם יוצא והולד ממזר ומצי אין ר"מ למעשה כו' משמע דלית ליה לכתם שפיר דקאמר דיקא נמי דמודים חכמים לר"מ בזיבה שמו ושמה מלא עריביהו בהדי היה במוזרת כו' דדמיא ליה ומיהו קשה לפירוש רבינו שם דלקמן בפרק בתרא (דף פו:) פריך אהכיה דשלשה גיטין פסולין ותו ליכא והא ליכא שום מלכות התם הולד ממזר הכא הולד כשר הכיתה לר"מ מלא לרבנן דאמרי אפי' למאי דמוקי לה בגמרא דלעיל דמשום שום מלכות הולד כשר לרבנן אבל לכתחילה לאסור בו משום מלכות אחרת ולא פריך משום שום מלכות מלא מבכה שהחריש היה במוזרת וכתב במערב: **נישאו** אין זיו לו לימא תיהוי תיובתא דרב המנונא: **ונישאו** אין זיו לו לימא מסייע ליה לרב המנונא דא"ר המנונא שומרת יבם שזינתה אסורה ליבמה? לא, נישאו דווקא, משום דמיחלפא באשה שהלך בעלה למדינת הים: **הכונס את יבמתו כו'**: **וצריכא**: דאי אשמעינן בהך לקמיתא משום דלא איכפת מצות יבום אימא לא, ואי אשמעינן הכא משום דקא רמיא קמיה אבל החם דלא רמיא קמיה אימא לא, צריכא: כתב הסופר וטעה ונתן גט לאשה ושוברו כו' ר"א אומר אם לאלתר יצא וכו': **היכי דמי לאלתר והיכי דמי לאחר זמן? אמר רב יהודה אמר שמואל** כל זמן שיושבין ועסוקין באותו ענין זהו "לאלתר" עמדו זהו "לאחר זמן" **ורב אדא בר אהבה** אמר לא נישאת זהו "לאלתר", "נישאת זהו "לאחר זמן" תנוך בל הימנו מן הראשון ובו' **בשלמא לרב אדא בר אהבה** היינו דקתני "שני" אלא לשמואל מאי שני? זכות

זו דברי ר"מ · דגט נפסל משום שום מלכות: **סנטר** · מפרש בגמרא (דף סח·) בר מחוניא זקן הממונה להיות בקי בכתלת גבול שדה כל חיים ומיתים: **שיסתגדרא בשכר** · שלטון של בשכר **עבדו של מלך**: **ומאי שנא מסנטר דעיר** · דמפרש לר"מ דפליג **מילתא** · שהיו שולטנות גדולה מזו ובוטח הוא למלך שמזכר זה ובניתו כל צרכי מלכותו: **שביחא** · לפי שמושלטנותו חשובה: **סולד בשכר** · לשום מלכות קאי: **ליערבינהו וליכניכו** · בהדי מעשה שם מלכות דחד פסולא הוא: **זינו לא** · היה לאסורה להתייבם דניחוש חמור שמא יתמרו חלן לה ויסתם וחזל לכונסה מלכתגרסה והוה ליה עובדא לא מלתא: **דקתני בשלמא בשלך בעלה למדינת הים** · וכגון "מת בעלך" וניסת לאסריה לה למיהדר ואע"פ שבאותם מקום שמת יתמרו "גירש לחתן ונשא זה וחזר הראשון והחזירה לאחר גילוסי שני" ומעלת מחזיר גרושתו מעכשיו הכי ממי אמרי' הכא שמא יתמרו "חלן זה ונשא זה כו'" אבל זמן ארוך ליה לה קלא כולי האי ומיהדר ידעי דפרישותא הוא ולא חשדי להו כונו: **יבמות פח: כתובות פה: סוטה יח: יבמות פח: כב: סה. לו.**

יבום · שכן" הטעות ניכתה הלכה לעול שו: וש"נ]

נקנסה: תנא סיפא משום דלמיחי קמיה מתיהן נפלו תחילה להתייבם כתחת וכשנתייבמה תחת קודם שתבעי שתי שערות היה לה ללירתה להמתין עד שתראינה היו יכולי חברתה כשרין דכיון דתתרמלי קמיה לריכה לגלות מידי זיקתו ביכולין ולתין: **מכל** · לרת עדות מתחילת כפילתן היתה הלרה הזו סבורה דלת רמיא קמיה ליבום אבל הטעות מוליאתה מידי זיקתו הלכך לת הוה לה לאסוקי אדעתה ולאתמוני שמא תמלת הטעות תיילוניה הואיל ומסולקת היה ממנו לת מסקא אדעתה לת ליקנסה מלהתייבם ומיטול כתובה להת תסוסה היה, קל משמע לן: **בשומו ענין** · בדברי גילוסיה: **זכות**

ו דברי ר"מ אבל חכמים אומרים אפילו לא כתב אלא לשם סנטר שבעיר הרי זו מגורשת, ההוא גיטא דהוה כתיב ביה לשם איסטנדרא דבשכר שלחה רב נחמן בר רב חסדא לקמיה דרבה כי האי גוונא מאי? שלח ליה בהא אפילו ר"מ מודי מאי טעמא? מאותה מלכות הוא, ומאי שנא מסנטר שבעיר? התם זילא להו מילתא הכא שביחא להו מילתא, אמר ר' אבא אמר רב הונא אמר רב זו דברי ר"מ אבל חכמים אומרים הולד כשר, ומשום דר"מ בעי מלכות תהוכה קאמר אבל חכמים אומרים אפילו סנטר דגרע הויא מגורשת כיון דהוה מאותה מלכות ועדיף ממלכות אחרת ומה שהנו כותבין בכריתת שוקם שלא יהא להם שום מלכות בכך אפי' להשתא ליכא שום מלכות בכך אפי' עובדי כוכבים חיכם מונין לשטרי מלכים אבל בימי חכמים היו רגילין למנות לשטרי מלכים כדתמרינן בגט פשוט (ב"ב קס קמד:) מהכא אל תומה זו מלך שנה מונין לו שתים פי' שהיו כותבין כן בשטרותיהן לכבוד המלך לומר מלך הרבה והרב ר' יוסף פי' דעכשיו אין המלכות מקפדת ולהכי לא כתבינן לשטרי מלכים תדע דהא ר"מ מודה דלתו לשום מלכות אחרת מותר לגרש בו לכתחילה לרבנן ולא פליג אדרב יהודה לעיל ומגורשת היינו שתתגרש בו לכתחילה קאמר אפי' סנטר דזילת בהו מילתא וקיי"ל כחכמים ותע"ג דסתם לן תנא כר' מאיר מ"מ מדקאמר לעיל ומשום שום מלכות הולד ממזר אין ר"מ למעשה כו' וכן בפ"ק (לעיל ה:) משום דלא אמר בפני נכתב ובפני נחתם יוצא והולד ממזר ומצי אין ר"מ למעשה כו' משמע דלית ליה לכתם שפיר דקאמר דיקא נמי דמודים חכמים לר"מ בזיבה שמו ושמה מלא עריביהו בהדי היה במוזרת כו' דדמיא ליה ומיהו קשה לפירוש רבינו שם דלקמן בפרק בתרא (דף פו·) פריך אהכיה דשלשה גיטין פסולין ותו ליכא והא ליכא שום מלכות התם הולד ממזר הכא הולד כשר הכיתה לר"מ מלא לרבנן דאמרי אפי' למאי דמוקי לה בגמרא דלעיל דמשום שום מלכות הולד כשר לרבנן אבל לכתחילה לאסור בו משום מלכות אחרת ולא פריך משום שום מלכות מלא מבכה שהחריש היה במוזרת וכתב במערב: **נישאו אין זיו לו לימא תיהוי תיובתא דרב המנונא: **ונישאו** אין זיו לו לימא מסייע ליה לרב המנונא דא"ר המנונא שומרת יבם שזינתה אסורה ליבמה? לא, נישאו דווקא, משום דמיחלפא באשה שהלך בעלה למדינת הים: **הכונס את יבמתו כו'**: **וצריכא**: דאי אשמעינן בהך לקמיתא משום דלא איכפת מצות יבום אימא לא, ואי אשמעינן הכא משום דקא רמיא קמיה אבל החם דלא רמיא קמיה אימא לא, צריכא: כתב הסופר וטעה ונתן גט לאשה ושוברו כו' ר"א אומר אם לאלתר יצא וכו': **היכי דמי לאלתר והיכי דמי לאחר זמן? אמר רב יהודה אמר שמואל** כל זמן שיושבין ועסוקין באותו ענין זהו "לאלתר" עמדו זהו "לאחר זמן" **ורב אדא בר אהבה** אמר לא נישאת זהו "לאלתר", "נישאת זהו "לאחר זמן" תנוך בל הימנו מן הראשון ובו' **בשלמא לרב אדא בר אהבה** היינו דקתני "שני" אלא לשמואל מאי שני?**

שנפסל משום שלום מלכות

אף אנן נמי תנינא **שינה שמו ושמה שם עירו ושם עירה תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה** הא מאן קתני להא אילימא ר"מ ליערבינהו וליתנינהו, אלא ש"מ רבנן ש"מ: "כל עריות שאמרו בו": **נישאו** אין זינו לא, **לימא** תיהוי תיובתא דרב המנונא *דאמר רב המנונא "שומרת יבם שזינתה אסורה ליבמה? לא, נישאו דווקא, משום דמיחלפא באשה שהלך בעלה למדינת הים: **הכונס את יבמתו כו'**: **וצריכא**: דאי אשמעינן בהך לקמיתא משום דלא איכפת מצות יבום אימא לא, ואי אשמעינן הכא משום דקא רמיא קמיה אבל החם דלא רמיא קמיה אימא לא, צריכא: כתב הסופר וטעה ונתן גט לאשה ושוברו כו' ר"א אומר אם לאלתר יצא וכו': **היכי דמי לאלתר והיכי דמי לאחר זמן? אמר רב יהודה אמר שמואל** כל זמן שיושבין ועסוקין באותו ענין זהו "לאלתר" עמדו זהו "לאחר זמן" **ורב אדא בר אהבה** אמר לא נישאת זהו "לאלתר", "נישאת זהו "לאחר זמן" תנוך בל הימנו מן הראשון ובו' **בשלמא לרב אדא בר אהבה** היינו דקתני "שני" אלא לשמואל מאי שני?**

כתב: גט לשם ושובר לשמה · ליכא למידק מהכא דכותבין שובר להיכא דלא תפסר ולהי כותבין כדלמר בהכותב (כתובות פט:): **כתבו** ר"ת דאפי' רב המנונא שומרת יבם שזינתה אסורה ליבמה ואמרינן בשלהי פ"ב דסוטה אמרי במערבא אין הלכה כרב המנונא: **כתבו** כתב הסופר ושעה ונתן לה גם לאשה ושובר לאיש ונתנו לה לוצא מיד האיש ושובר מיד האשה תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה ר' אלעזר אומר אם לאלתר יצא זה גם שלא **על** הכינו גם לאשה ושובר לאיש ונתנו לה לוה ולאחר זמן הרי גם יוצא מיד האיש ושובר מיד האשה תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה ר' אלעזר אומר אם לאלתר יצא זה גם שלא **על** הכינו מן הראשון לאחר זמן ואם לאחר זמן יצא הרי זה גם שלא **על** הכינו שהרי כתב הסופר ונתן לה גט אשתי הרי את מותרת לכל אדם ואם נשאת לאחר זמן ואח"כ בא הראשון ואמר לא ידעתי שמת בעלי ונשאתי לשוק בלא חליצה תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה ואם נשאת לאחר זמן ואח"כ בא הראשון ואמר לא ידעתי שמת בעלי ונשאתי לשוק בלא חליצה תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה: **כתבו** הכונס את יבמתו ונפטרה צרתה בביאתה כדאמרן בית א' הוא בונה ולא שתים ונמצאת זו שנתיבמה אילונית ואין יבומיה יבומין שהרי לא היתה אשת המת ונמצאת שלא נפטרה צרתה ונשאת לשוק בלא חליצה תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בהגהות רבה ת"ו ו דברי ר' עקיבא דאמר רש ממר מחייבי לאוין אבל חכ"א אין ממזר מיבמה: אמר רב המנונא שומרת יבם שזינתה אסורה ליבמה ואמרינן בשלהי פ"ב דסוטה אמרי במערבא אין הלכה כרב המנונא: **כתבו** כתב הסופר ושעה ונתן לה גם לאשה ושובר לאיש ונתנו לה לוצא מיד האיש ושובר מיד האשה תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה ר' אלעזר אומר אם לאלתר יצא זה גם שלא **על** הכינו מן הראשון לאחר זמן ואם לאחר זמן יצא הרי זה גם שלא **על** הכינו שהרי כתב הסופר ונתן לה גט אשתי הרי את מותרת לכל אדם ואם נשאת לאחר זמן ואח"כ בא הראשון ואמר לא ידעתי שמת בעלי ונשאתי לשוק בלא חליצה תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה ר' אלעזר אומר אם לאלתר יצא זה גם שלא **על** הכינו מן בעל הראשון וכו' **אלא** אמרינן קטנייא עשה עם האשה נתן לה השובר והיא נתנה לו תנם כדי לאסרה על השני הלכך לא מתמנין ליה: היכי דמי לאלתר והיכי דמי לאחר זמן אמר רב יהודה אמר שמואל כל זמן שיושבין והי לאלתר עמדו והי לאלתר זמן ורב אדא בר אהבה אומר אם לא נשאת זהו לאלתר

[שייך לעיל ע"ש במשנה]

גליון הש"ס

גמ' ליתנהו מעלית נקו · עי' כתובות דף יג ע"ש וש"נ: תוס' ד"ה זו דברי ר"מ וכו' וכו"ם גרים לקמן וכו' · כעין זה כתב ר"ח בכתובות דף מה ע"ב תד"ה מלך מהתני ומפ דף ע ע"ב תד"ה כיתמר וכזה כתבו תוס' שם דף נד ע"ב ד"ה ומכאי וכן כתבו תוספות שבת דף קכ: ע"ש כתובות ד"ה תשובי ובכתובות דף מה ע"ב תד"ה גט שלכן וכמעילה דף יב ע"ב תוספות ד"ה מלכי מוקדשין:

רש"ל והיה נתארסת

וכום פרפרים - משילתה מלפני העדים בחזקת מעורבת זכתה ליבמה לפי שיש בכוס פלגי כסף - מעשה בא לפניו שכתב כהן לגרש את אשתו וילדה בעיר אחרת ושלחה לו שכתב לה גט: **מפני** - מי מפקיעין לה מיניה משום קול שלא יאמרו "גירשה והחזירה" ומעלה כהן מחזיר גרושתו: **פנה** - מפני הקול לבל הדבר נראין בדיקה תורה אור

קודם שטילתה ממנו: **דמי מבטלין קנה** - שם טבל לפתקבי העיר ולהוליכה מן הקול הזה, לא תנה מבעלה: **ובנהרדעא לא מבטלי קנה** - לא היו מהגין דייני העיר לפתקה מפני החשד שלא יוליכו *קול שמחזיקים ידי עוברי עבירה דהכי למרינן בהמגרש* בסורא מבטלי קנה בנהרדעא לא מבטלי קנה: **דמי קרו לגתיניה כתיבה** - שם רגילין בעיר לקרות לגתיכה 'כתיבה' הוי קול שהרי אומרי' שכתב לה והלי כתב נתקיים דהא כתיבה קרו לגתיכה כתיבה ואי לא לקרו לגתיכה כתיבה אין זה קול ולא יחשדוהו בחזיר גרושתו שהרי לא ילפי קול שנתלה שכתב, ופליגין אמר רבי יוחנן כתיבה גופה מי לא קרו לה כתיבה? אין, דאי מיגליא מילתא דקרו לגתינה 'כתיבה' דלמא נתן קאמר; 'תצא' *והא"ר אשי 'כל קלא בבתר ניישנין לא חיישינן ליה: מאי 'תצא' נמי תצא משנאי, א"כ אתה מוציא לעז על בניו של ראשון? כיון דמשני אלמנה לכהן גדול ומגורשת לישראל לא קשיא, דלמא כתיבה בעלמא הוא: **ומפנין מי מינגיף מילתא** - שרגילין בני העיר לקרות לגתיכה כתיבה, אע"ג דלכתיבה לחודה נמי קרו 'כתיבה' משמרינן למיתה לקלא ואמרינן בכתב ונתן בקלא מפני [כפי' בתוספות ד"ה מאי]

חסר הקול: כל קלא דבתר נשופין כו' - אע"פ שמעיד בהמגרש* דחיישינן לקלא דתנן יש אומה בעיר מקודשת לפלוני מקודשת ומטורה ליבמה לאחר עד שיתן לה ותהו פלוני גט ה"מ כשילתו הקול קודם שתנשא לאחר אבל יש לחשוש שמא נשתמש לו בשעת נשואין הוא: **מפני מנגף נמי** - שם מת כהן זה ונשאה כהן לאחר עד שיתן לה גט מפני שהרי יש עליה קול גרושה זה כמה שנים ושכבתן והרי תתה מוליד לעז על בניו של ראשון לומר חללים הם שהרי הוליחום מן המת שבדקו אחרי הכהנים הדבריה ומעלה אמת: **אמר למימר** - כראשון לפיכך אם חכמים מוליחים אותה מן המת ולא תהי לאחזוקי קלא קמת בהכי הוחיל ומראשון לא אפקוה ואין לעז: **כ"ש** - שהיו ממעירים בקדושת יוחסין שלוכרין לותה לכהונה מפני בתיבת הגט: **שמיכך לה** - שמחק עמה לא תיישנין אמת בת עליה: **דרך מרקסמון** - דרך שכהנה ממון ליכנס לפנים ודומה לי שהוא לשון יולי כמו טרקסין (יומא דף נח:): **כדי לחייבו במעשר** - דקיימת לן אין הטבל מתחייב במעשר עד שירחה פני הבית ועדיין ליה דרך שער לאפוקי דרך מלרות ודרך גגות דלא מיולי מיולכו בשעריך בכ"מ בהשוכר (פת.): **מרתני' נריכה גט שני** - מפ' בגמ': **לכו גם כה** - פריוון בלע"ז: **גמ'** בשלשה **שנכנעלה** - כ"ש שכרי לחם עושה בעילת זנות וכל כמה דלא חמר הריני בועל לשם קדושין לא תמרין לשם קדושין בעל

זכות הראויה לשני: **מתני'** כתב לגרש את אשתו ונמלך: ב"ש אומרים פסלה מן הכהונה וב"ה אומרים *אע"פ שנתנו לה על תנאי ולא נעשה התנאי לא פסלה מזהכהונה: **גמ'** שלח ליה רב יוסף בריה דרב מנשה מדויל לשמואל ילמדנו רבינו: יצא עליו קול "איש פלוני כהן בתב גט לאשתו" וישבת תחתיו, ומשמשתו מהו? שלח ליה 'תצא', והדבר צריך בדיקה, מאי היא אלימא דאי מבטלינן קלא או לא מבטלינן, *והא נהרדעא - אתריה דשמואל היא *ובנהרדעא לא מבטלי קלא אלא דאי קרו לנתינה 'כתיבה', וכי קרו לנתינה כתיבה לכתיבה גופה מי לא קרו לה כתיבה? אין, דאי מיגליא מילתא דקרו לנתינה 'כתיבה' דלמא נתן קאמר; 'תצא' *והא"ר אשי 'כל קלא בבתר ניישנין לא חיישינן ליה: מאי 'תצא' נמי תצא משנאי, א"כ אתה מוציא לעז על בניו של ראשון? כיון דמשני אלמנה לכהן גדול ומגורשת לישראל לא קשיא, דלמא כתיבה בעלמא הוא: **ומפנין מי מינגיף מילתא** - שרגילין בני העיר לקרות לגתיכה כתיבה, אע"ג דלכתיבה לחודה נמי קרו 'כתיבה' משמרינן למיתה לקלא ואמרינן בכתב ונתן בקלא מפני שהרי יש עליה קול גרושה זה כמה שנים ושכבתן והרי תתה מוליד לעז על בניו של ראשון לומר חללים הם שהרי הוליחום מן המת שבדקו אחרי הכהנים הדבריה ומעלה אמת: **אמר למימר** - כראשון לפיכך אם חכמים מוליחים אותה מן המת ולא תהי לאחזוקי קלא קמת בהכי הוחיל ומראשון לא אפקוה ואין לעז: **כ"ש** - שהיו ממעירים בקדושת יוחסין שלוכרין לותה לכהונה מפני בתיבת הגט: **שמיכך לה** - שמחק עמה לא תיישנין אמת בת עליה: **דרך מרקסמון** - דרך שכהנה ממון ליכנס לפנים ודומה לי שהוא לשון יולי כמו טרקסין (יומא דף נח:): **כדי לחייבו במעשר** - דקיימת לן אין הטבל מתחייב במעשר עד שירחה פני הבית ועדיין ליה דרך שער לאפוקי דרך מלרות ודרך גגות דלא מיולי מיולכו בשעריך בכ"מ בהשוכר (פת.): **מרתני' נריכה גט שני** - מפ' בגמ': **לכו גם כה** - פריוון בלע"ז: **גמ'** בשלשה **שנכנעלה** - כ"ש שכרי לחם עושה בעילת זנות וכל כמה דלא חמר הריני בועל לשם קדושין לא תמרין לשם קדושין בעל

ובנהרדעא לא מבטלי קלא - חפיט ע"י עדים והא דתמרינן בחזקת הבתים (כ"ב דף נב.) ובפ' שני דכתובות (דף כו: ושם) גבי מעלין להכוזה על פי עד אחד דמבטלין קלא התם משום דנפסל מתרומה לעולם אבל משום דנאסרה לבעלה משום גרושה אין לבעלו מ"מ אמאי התם לתרומה דרבנן אין למזם מי מבטלי קלא: **דורות** לאחרונים ר' יוסא - ב"ש דורות הראשונים ב"ש דורות האחרונים: **בתרומה דברי ר' יוסא** א"ר יוסא **וכי מה עשה לה ערבי זה מפני שכיעד לה בין דדיה פסלה מן הכהונה** *ואמר רבב"ח א"ר יוחנן משום ר' יהודה בר אילעי בא וראה שלא כדורות הראשונים דורות האחרונים: דורות הראשונים מכניסין פירותיהן דרך טרקסמון כדי לחייבן במעשר, דורות האחרונים מכניסין פירותיהן דרך גגות דרך קרפיפות כדי לפוטרן מן המעשר *דאמר רבי יוחנן אין הטבל מתחייב במעשר עד שיראה פני הבית שנאמר °בערתי הקדש מן הבית" ורבי יוחנן אמר °אפילו חצר קובעת שנאמר °ואבלו בשעריך ושבעו": **מרתני'** *המגרש את אשתו ולנה עמו בפונדקי: ב"ש אומרים אינה צריכה הימנו גט שני ובה"א צריכה הימנו גט שני, אימתי? בזמן שנתגרשה מן הנשואין, ומן האירוסין שאינה צריכה הימנו גט שני מפני שאין לבו גם בה: **גמ'** *אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מחלוקת בשראוה שנבעלה

*לא כל הימנו לחבר זכותו של חבי. ושם תאמר לרב לחלק בר מהכבה למוקי לה בכוכתא מה שפיכם בקונטרס משום תשמה דקטנית מה קטנית שייך דיכון דישמת לפני לה מלי להחזירה דתלת מזה ומזה ויל לפעמים דלין הכעל שם על לבו שתאמר להחזירה ועוזה קטנית: ובנהרדעא לא מבטלי קלא -

תוספות רי"ד

נושא/מקבל

זוז נשואה ועומדת היא והלכי אמר תצא ומהדר מאי תצא דאמר שמואל משני שאם מת כהן זה ונשאה כהן אחר תצא שהרי יצא עליה קול גרושה זה כמה שנים ופרכינן והרי אתה מוציא לעז על בניו של ראשון שיאמרו חללים הם שהרי הוציאוה מן השני משני שבדקו אחר הדברים ומצאו אמת ומהדר כיון דמפקת לה מראשון אתו למימר סמוך למיתה נירשה הראשון ולפיכך הוציאוה מן השני ולא אתי לאחוזקי קלא קבא הוא"ל ולא אפיקנה מראשון: **מתני'** המגרש את אשתו ונתן לה גט בפונדקי שבדרך אחר הדברים ונמצאו אמת ומהדר כיון דמפקת לה מראשון אתו למימר סמוך למיתה נירשה הראשון ולפיכך הוציאוה מן השני ולא אתי לאחוזקי קלא קבא חללים הם שהרי הוציאוה מן השני משני שבדקו אחר הדברים ונמ

בית שמאי סברי לדם בועל בעילת זנות • ואע"ג דביבמות פ' כ"ש (דף קו.) לתרי כ"ש לתלת ממאנין ללא מרוסות ולא בעולות ומפרש רב יוסף וכבה מעמא דכ"ש משום דלתלת כולא בעילתן בעילת זנות ולהכי בעולות אין יכולות למאן דלמר דלתלתא דסכי נסבה ליכא למימר דהתם כיון דרליצו שקידשה ולתי ליצו רוצה לבטול בעילתו בעילת זנות אבל הכא שלא רליצו הקדושין סברי דבועל בעילת זנות וכ"ש סברי לבעולה אין לדם בועל בעילת זנות ואע"ג דליכא להו התם לפילו בעולות ממאנות היינו משום דכיון שע"י קדושין *ובעולין בה עליה לא תשיב בעילת זנות כדתמרי' התם: **בגט** קרא תנא מזה ומזה. הא דלא תני בהדי הא דתניא כי האי תנא דתניא א"ר שמעון בן אלעזר לא נחלקו ב"ש וב"ה על שלא ראוה שנבעלה שאינה צריכה הימנו גט שני על מה נחלקו על ישראות שנבעלה שב"ש אדם עושה בעילתו בעילת זנות וב"ה אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות אלא כשראוה שנבעלה בלא ראוה שנבעלה כמאי פליגי דאיכא עדי יחוד וליכא עדי ביאה: ב"ש סברי לא אמרי' הן הן עדי יחוד והן הן עדי ביאה וב"ה סברי אמרינן הן הן עדי יחוד והן הן עדי ביאה ומודים בנתגרשה מן האירוסין שאינה צריכה הימנו גט שני לבו גם בה לא אמרינן הן הן עדי ביאה ומי אמר ר' יוחנן הכי והאמר רבי יוחנן *הלכה כסתם משנה ואוקימנא למתניתין בשלא ראוה שנבעלה *)אמוראי נינהו ואליבא דרבי יוחנן: **מתני'** *כנסה בגט קרח תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה. גט קרח הכל משלימין עליו דברי בן ננס ר"ע אומר אין משלימין עליו אלא קרובים הראויין להעיד במקום אחר, ואיזהו גט קרח כל שקשרין מרובין מעדיו: **גמ'** מ"ט דגט קרח? גזירה משום כולכם: גט קרח הכל משלימין עליו: ור"ע עבד מאי עבד? דאתו למימר כשר לעדות, קרוב נמי אתו למימר כשר לעדות? אלא עבד היינו פועמא דדלמא אתו לאסוקיה ליוחסין, גלגן דבר יוחסין הוא ליתכשר אלמה תנן ר"ע אומר אין משלימין עליו אלא קרובים הראויין להעיד במקום אחר קרוב אין גולן לא? אלא עבד היינו פועמא דאתו למימר כשר שחרורי שחרריה, קרוב נמי אתו למימר כשר לעבוד • תלת בקיאי אינהו בהלכות עבודת כוכבים ומזלות ולא תו ולא תלתא בקיאי

דקפ"מ מדלג ומפי תר"מ. שהוא ומחסר העדים מן הקבריס לחד לחד כנגד דילוג ודילוג שמוסיף כמשנתנו לא דילג אלא לחד במקרים: **שמע מינה תלי קרוב מפיס.** בין בתחילה קודם לקבריס בין בתמצעו בין בסופו: **מדלג קבע ליה מקום.** לקרוא במתני': **ושמע מינה.** מדלג קבע מקום שמע מינה לכל גיטין ושטרות מקוברים היולחין בבית דין להעיד על תחימת העדים לקיימו: **מכל מלמ"ד.** סהדי דתחימי ביה שיכירו עדי הסוק לת תחימתן מקיימיקן ליה לגיטא ואפילו הן מפוזרין כגון שם יש בו ו' עדים ועדי הסוק מכירין לת כתב הרחסון והשלישי והחמישי ולא בעינן שיכירו לוחן שלשה לעופין: **דתי ס"ד בעינן לעופין.** לתמלי לת הוכשרו בו אלא השלמת קרוב לחד ומקום 'דלמת' לתי לקיומיה בשני קרובים וחד כשר כדלתמרינן לעיל: **ליקבע ליה מקום.** להשלמת קרובים: **או כחמילה.** קודם לשנים הכשרים כגון שלשה ושלשה החתומין בו: **או בחמיגו.** כל ג' וג' תחומין יכשיר קרוב לחד לחזן כשר וקרוב וכשר וחוזר וחוזק כשר וקרוב וכשר וכן לעולם: **או בסוף.** קרובים טובת וליכת למיקם 'דלמת' לתי לקיומיה בשני קרובים וחד כשר דהת לת מכשרת שני קרובין בכל ג' לעופין שבו שלשן לך בו שנים קרובים שלת יהת הפסק ג' כשרים ביחסיהם שלת מדלת לשכח תקנתת להשלמת שני קרובים בקביעות מקום שמע מינה לת בעינן לעופין שלכל חיישינן דלמת מקיים ליה בקרובין מפוזרין: **כי אתו לקמיה דר' אמי.** גט מקושר שלת הזמין לו עדים למיקן קבריו והסופר והעדים בפניו ועדיין לת נמסר לה: **ת"ש וכו'.** כבן גמס: כן הוא עיקרה של סוגיא זו ולת שמעתתיה כן הלת בגיטורה בקונטרס מורי הזקן:

[ני' הל"ם דר' יוסי]

[מי' תוס' לקמן פה: ד"ה אם כתבו]

ס"ת מידי דהוי אכל תנאי דעלמא

עבדים פ"ב מ"ח

הדרן עלך הזורק

המגרש את אשתו ואמר לה "הרי את מותרת לכל אדם אלא לפלוני ר' אליעזר מתיר וחכמים "אוסרים, כיצד יעשה יימטלנו הימנה ויחזור ויתננו לה ויאמר לה "הרי את מותרת לכל אדם" *כתבו בתוכו אע"פ שחזר ומחקו פסול: **גמ'** איבעיא להו האי "אלא=חוץ הוא או "על מנת=חוץ הוא ובחוץ הוא דפליגי רבנן עליה דר' אליעזר דהא שייר להּ בגט 'אבל 'בעל מנת 'מהזיר ליה מידי דהוה אכל תנאי דעלמא או דלמא "על מנת הוא ובע"מ הוא דפליג ר' *אליעזר אדרבנן *אבל 'בחוץ 'מודה דהא שייר להּ בגט? אמר רבינא ת"ש *כל הבתים מטמאין בנגעים אלא של עובדי כוכבים אי אמרת בשלמא חוץ הוא שפיר אלא אי אמרת 'על מנת הוא-על מנת דלא מיטמאי בתי עובדי כוכבים הוא דמיטמו בתי ישראל, הא מיטמאי בתי עובדי כוכבים לא מטמאי בתי ישראל' ועוד בתי עובדי כוכבים ויקלי מטמאי והתניא ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם "ארץ אחוזתכם מטמאה בנגעים ואין בתי עובדי כוכבים מטמאין בנגעים אלא "שמע מינה 'חוץ הוא ש"מ: מתני' דלא כי האי תנא דתניא אמר ר' יוסי בר' יהודה לא בסלקא רבי אליעזר וחכמים על המגרש את אשתו ואמר לה "הרי את מותרת לכל אדם חוץ "מפלוני" שאינה מגורשת על מה נחלקו על המגרש אשתו ואמר לה "הרי את מותרת לכל אדם על מנת שלא תנשאי לו

[ס"ת תוס' דה"ה אכל תנאי דעלמא]

[עבדים פ"ב מ"ח]

הדרן עלך הזורק גט

המגרש. ואמר לפ. בגמרא מסיקה: **גמ' על מנת** שלת הנכתי לפלוני: **מכל כעל מנת מודו.** רבנן דגבו לת שייר שהתירה במסירת הגט לכל לדם שלת שהתנה עמה על מנת שלת תינשאי לזה ואין זה שלת כתנאי בעלמת: **אמר** על עובדי כוכבים. לכתוב לתוזקתה: שכת

תוספות רי"ד

אמר אביי האי קרוב בתרת בין בתחלה בין באמצע בין בסוף מאחי מדלא קא קבע ליה מקום. פי' וה"ה נמי בסוף אם היו תחומים בו ד' וה' עדים ונמצא א' מהן קרוב או פסול תתקיים העדות בשאר ולא תיישינן לקרוב בכל היכא דאיתא התום ואי' ק' הא אמרן לעיל בהמביא תנין מיהתם בתחלה קרוב או פסול אמרי לה כשר ואמרי לה פסול דאתי לאיחלופי בקיום שטרות דעלמא יש לתרץ התם תחום קרוב בתחילה ואין שם עדים אחרים והרואה סיבר שעל הקרוב סומך אבל הכא כבר תחום הוא בכשרים ואינו תחום בקרוב אלא על הקשר קרח ויודעים שעל שאר העדים סומכין כדתניא התם גבי מילאהו בקרובים כשר: ושמעת מינה מקיימין ולא בינען רצופים דאי ס"ד בינען רצופים ליקבע ליה להאי קרוב מקום או באמצע או בסוף וליתכשרו ביה שלשה פי' וה"ה לפשוט שהיו תחומים בו עדים הרבה מכל תרי מניהו מקיימי ולא בעי' רצופים פי' שכך הם שנים בפשוט כמו ג' במקושר: **שלים פירקא**

המגרש את אשתו וא"ל הרי את מותרת לכל אדם אלא לפלוני ר' אליעזר מתיר וחכמים אוסרין כיצד יעשה יפטלנו מכנה ויחזור ויתננו לה ויאמר לה הרי את מותרת לכל אדם ואם כתבו בתוכו אע"פ שחזר ומחקו פסול. פי' בעת שמסר לה הגט לא אמר הרי זה גיטיך סתם אלא אמר לה הרי את מותרת לכל אדם אלא לפלוני: כיצד יעשה וכו'. פירוש שהגם לא נתבטל בכך ובכשרותו עומד אלא שהנתינה הראשונה לא היתה יפה וישלנו מכנה ויחזור ויתננו לה ויאמר לה הרי את מותרת לכל אדם ודוקא ישלנו מכנה ויחזור ויתננו לה בכשרות או היא מגורשת אבל אם לא נפלו מכנה וחזר ואמר לה הרי את מותרת לכל אדם אינו כלום דבעינן ונתן בידה ונתינה ראשונה כיון שהיתה בפסול כמאן דליתה הילכך בעינן נתינה בכשרות והאי דתני ישאבר לה בנתינה שניה הרי את מותרת לכל אדם לאו דוקא אלא אם אמר לה הרי זה גיטיך סתם די לנו דכשאומר לה הרי זה גיטיך סתם הכי משמע שתהא מותרת לכל אדם אלא מספני שנה תחילה אלא לפלוני חור ושנה הרי את מותרת לכל אדם ולאו דוקא אלא שאמר לה הרי זה גיטיך סתם דיו דהאי דתנן לקמן גופו של גם הרי את מותרת לכל אדם דוקא בכתיבת הגט מיירי לא שיהא ש"ל לה בעת המסירה דומיא דסיפא דקתני ר' יהודה אומר ויין לייחבי ליך מנאי שאין זה (מכבר) [מדבר] אלא שיכתבנו בגט לא שיאמר לה בפה כך וכך הרי את מותרת לכל אדם דוקא בכתיבת הגט מיירי אבל במסירתו לא אינו ש"ל אלא הרי זה גיטיך סתם שבכתיבה מתגרשת האשה לא באמירה וכיון שהגם כתוב כהלכתו אומר לה הרי זה גיטיך והיא מגורשת: איבעיא להו האי אלא חוץ הוא או ע"מ הוא ובחוץ הוא דפליגי רבנן עליה דר' אליעזר דהא שייר ליה בגט אבל בע"מ מהזיר ליה מידי דהוה אכל תנאי דעלמא או דלמא ע"מ הוא ובע"מ הוא דפליג רבי אליעזר עלייהו דרבנן אבל בחוץ מודה להו דהא שייר ליה בגט אמר רבינא ת"ש כל הבתים מיטמאין בנגעים אלא של עובדי כוכבים אי אמרת בשלמא חוץ הוא שפיר אלא אי אמרת ע"מ הוא ע"מ דלא

צא ולתמר בפרק גט פשוט (ג"ב דף קפב:) מילתהו בקרובים כשר דמשמע דוקא קרובים כשרים למילוי ומעשה בת לפני רבינו מגולם בתחל שכתב גט ולתתו והחתים עליו ג' עדים ותחר זמן החתים עליו עד שליש והכשירו מסברת דהא לתמרינן לתין עדי הגט מיומנין זה בלת זה היינו בקבים לו שזמן שלשה יחתמו כולם זה בפני זה ולבל בקבוע ממנו, ומוקמינן לה דרבי עקיבא סבר דבע"מ פליגי אלמא תפשש מהבא דמאן דשרי בע"מ לא מוקמינן לה לאפוקי עד שימות אותו פלוני שנאמרה עליו וחו דפריך עליה רבא ואמר אי הכי בכולהו תנאי דלמא לא תינסב דדלמא לא מקיימא הנאה ונמצא גם בטל ובניה ממזרים מכאן מוכיח דקים ליה לרבה דבכל תנאים דעלמא מתירין אותה לינשא מיד ולקמן נמי בהרי זה גיטיך על מנת שלא תשתי יין כל ימי חיי פלוני הרי זה כריתות. פי' המורה הרי זה כריתות מיד והיא תחקים התנאי וכ"כ גם בעל ה"ג כל ימי חיי וחיי פלוני הרי זה כריתות ופיקים תנאיה וכ"ת לבי מיית איהו למה לה ניסא [אלא ודאי ש"ם] דבל תנאה דבדרה לקיומו אנן לאלתר שרינן להואשרינן לה קים תנאך שרינן לה לאלתר והא אמרן לעיל בס' מי שאחזו תניא הרי זה גיטיך ע"מ שתחני לי מאתים זוז ונקרע הגט או אבד הרי זה מגורשת ולאחר לא תנשא עד שתתן אלמא כל זמן דלא מקיימה הנאה אסורה להנשא והבא היכי שרינן לה מיד. תשובה כל זמן שמתנה ואומר לה ע"מ שתעשה דבר פלוני תלה קיום הגט בעשיית המעשה בשלמא אם תעשה האשה אותה המעשה הגט קיים ואם לאו אינו קיים כגון שהתני מאתים זוז או שתניקך את בני או שתשמשי את אבא וכיוצא בהן בכל אלה עשיית מעשה האשה באה כדי לקיים הגט אין הגט קיים אלא בעשיית אותו המעשה שהרי הבעל תלה קיום הגט בעשיית איתו המעשה אבל כשאמר לה הרי זה גיטיך על מנת שלא תנשאי לפלוני ע"מ שלא תשתי יין כל ימי חיי פלוני וכיוצא בהן שעשיית המעשה אינה באה לקיום הגט אלא לבטל הגט שאם תנשאי לו או תשתי יין נמצא גט בטל לא תלה הבעל קיום הגט בעשיית המעשה אלא הגט גם מיד ובלבד שיזהיר האשה שלא תעשה אותה המעשה שיתבטל הגט בשבילו והילכך אע"פ שעשיית המעשה מבטלת הגט למפרע אפ"ה מחירין אותה להנשא מיד ולא תיישינן שמא לא נתקיים התנאי והיאך תהיה בת ייבום שלא היו נישואין נישואין אלא ודאי מכאן מוכיח היא מותרת לינשא לכל אדם ולא תיישינן שמא התאלמן או התגרש ותנשא לזה ויתבטל הגט. תר אסרינן נענה ר' עקיבא הרי שהלכה זו ונשאת לא' מן השוק ויצאה ועברה ונשאת לזה שנאמרה עליו לא נמצא גם בטל ובניה ממזרים. ומוקמינן לה דרבי עקיבא סבר דבע"מ פליגי אלמא תפשש מהבא דמאן דשרי בע"מ לא מוקמינן לה לאפוקי עד שימות אותו פלוני שנאמרה עליו וחו דפריך עליה רבא ואמר אי הכי בכולהו תנאי דלמא לא תינסב דדלמא לא מקיימא הנאה ונמצא גם בטל ובניה ממזרים מכאן מוכיח דקים ליה לרבה דבכל תנאים דעלמא מתירין אותה לינשא מיד ולקמן נמי בהרי זה גיטיך על מנת שלא תשתי יין כל ימי חיי פלוני הרי זה כריתות. פי' המורה הרי זה כריתות מיד והיא תחקים התנאי וכ"כ גם בעל ה"ג כל ימי חיי וחיי פלוני הרי זה כריתות ופיקים תנאיה וכ"ת לבי מיית איהו למה לה ניסא [אלא ודאי ש"ם] דבל תנאה דבדרה לקיומו אנן לאלתר שרינן להואשרינן לה קים תנאך שרינן לה לאלתר והא אמרן לעיל בס' מי שאחזו תניא הרי זה גיטיך ע"מ שתחני לי מאתים זוז ונקרע הגט או אבד הרי זה מגורשת ולאחר לא תנשא עד שתתן אלמא כל זמן דלא מקיימה הנאה אסורה להנשא והבא היכי שרינן לה מיד. תשובה כל זמן שמתנה ואומר לה ע"מ שתעשה דבר פלוני תלה קיום הגט בעשיית המעשה בשלמא אם תעשה האשה אותה המעשה הגט קיים ואם לאו אינו קיים כגון שהתני מאתים זוז או שתניקך את בני או שתשמשי את אבא וכיוצא בהן בכל אלה עשיית מעשה האשה באה כדי לקיים הגט אין הגט קיים אלא בעשיית אותו המעשה שהרי הבעל תלה קיום הגט בעשיית איתו המעשה אבל כשאמר לה הרי זה גיטיך על מנת שלא תנשאי לפלוני ע"מ שלא תשתי יין כל ימי חיי פלוני וכיוצא בהן שעשיית המעשה אינה באה לקיום הגט אלא לבטל הגט שאם תנשאי לו או תשתי יין נמצא גט בטל לא תלה הבעל קיום הגט בעשיית המעשה אלא הגט גם מיד ובלבד שיזהיר האשה שלא תעשה אותה המעשה שיתבטל הגט בשבילו והילכך אע"פ שעשיית המעשה מבטלת הגט למפרע אפ"ה מחירין אותה להנשא מיד ולא תיישינן שמא

א א מיי' פ"ח מהל' גירושין הלכה יז סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קלו סעיף ג:

ב ב מיי' וסמג שם טוש"ע שם וסימן קמו סעיף ג:

ג ג מיי' שם סלכה טז סמג שם טוש"ע שם סימן קלו סעיף ג:

ד ד מיי' פי"ד מהל' מזכה ומתנת עניים הל' יח:

ה ה מיי' פ"ח מהל' גירושין הלכה טז סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קלו סעיף ג:

נ"ב/

כל אחוה בגן (טור) קרקע ואחיות אחת הקרוב - כשר

נ"ב/

אחז תנאים אסת"י לקמיר בן שיש בן שיור

תוספות רי"ד

דלא מיסתאר בתי עובדי כוכבים הוא דמיטמאי בתי ישראל הא בנמטאו בתי עובדי כוכבים לא מיטמאו בתי ישראל ותו בתי עובדי כוכבים מי מיטמאו בנגעים אחוותכם אמר רחמנא אחוותכם מיטמאו בנגעים ולא אחוות הכנענים אלא לאו ש"מ חוץ הוא ש"מ ודוקא בחוץ פליגי רבנן אבל בע"מ מודו והכי נמי אסרינן לקמן ת"ר כל החנאים פוסלים בגט דברי רבי וחכ"א כל שפוסל בפה פוסל בכתב וכל שאינו פוסל בפה אינו פוסל בכתב פה אינו פוסל בכתב חוץ שפוסל בפה פוסל בכתב ע"מ שאינו פוסל בפה אינו פוסל בכתב וכתב ר"ח ז"ל ואסיקנא בחוץ פליגי והלכה כחכמים אבל בע"מ תנאה הוי ולכשיתמת זה שנאסרה עליו הרי היא מותרת לכל אדם שהרי נתקיים התנאי ואינו ג"ל שאינה זקוקה להמתין עד שימות אותו פלוני שנאסרה עליו אלא מיד היא מותרת לינשא לכל אדם חוץ מאותו פלוני הדהכי אסרינן לקמן בהלכתי' ת"ר לאחר פטירתו של רבי אלעזר נכנסו ר' יוסי הגלילי ור' אלעזר בן עזריה ור' עקיבא נענה ר' פרסון ואמר הרי שהלכה זו ונשאת לאחיו של זה שנאסרה עליו ומת בלא בנים לא נמצא זה שהוא גורם לעקור דבר מן התורה ואי אמרת דאסורה להנשא לאחר כל זמן שזה שנאסרה עליו קיים היאך גורם לעקור דברי התורה והרי אסורה היא להנשא לכל אדם כ"ש לאחיו ואם עברה ונישאת לאחיו בעבירה נישאת לו שהרי עדיין

* מתנה

חוץ	על מנת	
כשר	כשר	כשר
פסול	כשר	חכ'

בבייתא'

חוץ	על מנת	
פסול	כשר	כשר
פסול	כשר	חכ'

שרבי לגיעזר מתיר לכל אדם חוץ מאותו האיש. מתניתין דלעיל בחיי אותו האיש מתירה ליבמה והקשה רבינו שמואל דתמיי לה מייתינן דלמא לה תקשי תנאה כדאמר לעיל במי שחזו (דף עד.) גבי הרי זה גיטיך על מנת שתתני לי מתתי זו (*ולאחר) לה תבמה עד שתתן ועוד מביא ראיה רבינו יצחק מבריית דלקמן (דף פד.) על מנת שלא תינשאי לאבא ולאחיך אין תוספתין שמא תינשאי להם הא לאחר תוספתין שתינשאי לו ◆יותירין הרב רבי שלמה זצ"ל ותירץ דמתניתין גבי מתים זו דים לתוספתין דאפילו לאחר תנאה בטל ולא תוכל לקיים תנאה וכן גבי שלא תינשאי לאחר מייתינן שמא יבא עליה בתוספתין אבל הכא על מנת שלא תינשאי ליבמי שתתנה בטל כראה דניסוחין אלו אפילו לא תפגר בטל כראה: **אפילו** בתגרשה לשלא תחזיר פסולה לכהונה. וי"מ והא ולאו לאיסור כהונה שלחי דהא לא קתני תגרשה ולא תחזיר לכהונה לגזור דלמא אתי לאחזורי אלא לאו לאיסור כהונה קתני ולא תחזיר לכהונה וי"ל דהכי מייתי לכיון דלעיל לא קתני תגרשה פסולה לכהונה ל"ק כי תמר מון מפלוני הוי גט גמור לחם לא הוי גט כשרה הוא דכתיב בתגרשה שלא תחזיר לכהונה וי"מ דלא קתני תגרשה פסולה לכהונה אלא תגרשה שלא תחזיר

שיין לעיל פה: **•אפי' דאמר שרא.** דהתי' לרחובן ושמעון דהדר תמר לה קודם מסירה= לתי' לרחובן ושמעון קאמר ותיבו זיוד: **או דלמא.** התי' לרחובן ושמעון מהני דהדר קאמר=מחזר היא-שמחזר ושפך תמלו לומר לרחובן ושמעון מהני מתירה לבדה ותשכרי על הכל: **בעי רב אשי אף לשמעון מהו.** תמר לה "חוץ מרחובן ושמעון" וחזר ואמר "לתי לשמעון מהו-שמא יתירה לומר היכא דאמר "לתי" ולתי התירה לשניהם דהשתי "לתי" לרחובן קאי ותע"ג דלתי הזכיר שמו: **או דלמא.** לשמעון ולתי לרחובן ולתי "לתי" לכולי עלמא קאי: **נפנג.** הכיס קולו כל עיקר כלכתובה בתורה הרמת קול היא: **מרי שמלוה ו.** תמר גירושיה: **וניסם לפניו.** של לתי לתי שתמרה עליו בגירושין: **עוקר דבר.** מלות יבוא שתמורה להתייבם לו: **שמין זה כריפות.** התמורה בתורה שלא תמרה תורה כריתות העוקר דבר מן התורה: **כשורם בינו לביניה.** ומרי לכתי תניתי ביה ליתמר על תומו התים: **לא נמלא גם בעל למפרע.** שמרי תמר לה "על מנת שלא תבעלי לפלוני": **ובניה.** מן התמלמי ממזרין: **שמין זה כריפות.** לא תמרה תורה כריתות המניא לת ישראל לידי פסול: **לא נמלאם מלמא.** תלל כהן זה להת לעניה לא ליגרשה: **גרושה מגל כל מדם.** ועל ידי לל גירושין שבה תמרה שכתוב עליו כדלמרן לעיל גרושה מחיסרא לבדו לתורה לכתוב: **וק"ו.** והרי דבריס ק"ו שתתה למד היתו שלפני מיתת המגרש תתת תמורה לכל מפני לל חיסת שבה: **ומה.** חיסור גרושה שהות קל ליתת תלת בעלו בעלמת מליו שתמורה על כהן זה שהית למגה תלו מפני לל גילוזין שבה: **מעם אים שמין תמורה.** חיו דין שתמר תלל מי שהתירו תלו מפני לל חיסת שבה: **מין מעיכין אם כתרי לאחר מיתה.** אם היה קיים שמת יחזיר לכם תמורה: **אים נהו פירכא.** דתמרת ותזל לקמיה בתר סייעתת לבריית"ת: **אימו עקר.** כלומר וכי הות עוקרו ממש תרי עשר מלין בגרמתו של זה, "עוקר" משמע העושה חיסור בידיס ויבוחין הללו חין מוטלין עליו ליבמה שיהת הות עוקרו: **בא יבמי לא יבמי.** שלת יוכל לחב ליבם לת בתו: **סיינו פירכא.** דתמר רבת לכולהו חיים להו פירכת: **ובמאי.** מוקי ר"ן פלוגתת דר"י ורבנן: **"בחוץ" מיבעי ליה לרבי לחיובי.** להתייבם לו מחבר שיבמת לחבר ובתקה מחיסרת הרחמן לגמרי: **חלץ בעל מנת** מוקי לה לרבין דתקתה הות ולת חיקטיס גמלת בעל למפרע וקיימת בחיסור חבת חיים: **מרופס וקדמיס.** חסורין ליגרשל ומותרין לכהנים: **פריות.** בתו ותחותו: **בחיסות קמריין.** נחסרה ע"י קידושין: **בעם אים** מותרת בעלה ותסורה לכל לדם: **סרי סופרים חלנו בוגות.** להת "על מנת שלא תחמתי" הות דקתמר לה וקרינת בה מותרת לכל: **חלנ כתון.** מוקי רבי יוסי הגלילי לפלוגתת דר"י סילכך פריך ליה שתמרה עליו לגמרי דלגביה לת מיגרשה: סרי

גליון הש"ס

גמ' חלת מעתה בת יבם. תתין לת יבם. פי' יבמות דף צת ע"ת תוס' ד"ה ספק ת"ת: שם חלת מעתה בת תתי כו' סייט פירכת. לת זכיתי לתבין דתיט מהדומה להתם לת טפלת לפניו לייבום ולת הוי עיקרה משל"כ בתגלי דטיפלה לפניו לייבום להת הגם התיבה גם ליבם חלת דת"ת לו לייבם דתי יעקר מתתי ויתבטל הגם וכמ"ש תוס' לעיל דמה"ט חיטה פוטרת נרמה דלת דמי לגתות תגם דתכתי לת הוי עיקה עד שתבטל. ובזה כיון דזקוקה לו ותשב"כ תיט יכול לייבם מתתת הגלו זמו הוי גרס בקידושין כמגה ובגע"ג: שם מודה ר"ת וכו'. בפי' תמיה לי על הסמגה דפוסקים דלתוניס ר"ת ותתרונים לת זלת כת דקידושין ס"ת לגידן בתומר חון מעובד כוכבים פלוגי דהגם כשר ובזה קיימת הסכנת דנפשות לתתר דמוהנת תת"כ גם לזה העובד כוכבים לכשתייבר דהוחיל ופסקה פסקה:

אף ועמדה ומתי"ת והלת לין ניסוחין תלין שהכי תכוונה עליו מגוס לייסור לגגת חיס ומתי שגת מדמיית בתוספתת על מנת שלא תיבעלי לתבת ולתבין ה"ז לגמעון מהו. גרסיה לתף לרחובן נמי מספקת ליה: **או דלמא.** לגמעון לזה שבתמרה עליו לת נמלת גט בטל. ומ"ת והלת לין ניסוחין תלין שהכי תכוונה עליו מגוס לייסור לגגת חיס ומתי שגת מדמיית בתוספתת על מנת שלא תיבעלי לתבת ולתבין ה"ז גט על מנת שלא תבעלי לתבת ולתבין תיבו גט מוסגין שמת תבעל להס משמע דבע"מ שלא תבעל להס הוי גט ומכח תמתי המגרש קתמר וכה"ג ג"ל לקמן גבי שלא תבעלי לתבת ולתבין תין מוסגין שמת תבעל להס משום דלסורה להס הת לתתר מוסגין שמת תבעל תע"ג דלסורה לו נמי משום לגגת חיס מ"מ מוסגין שמת תבעל לו לתתר מיתת המגרש והיתי דתוספתת יש ליגבה שלא תתלוק על הס"ם שלגו דהת דקתני התס על מנת שלא תבעלי לתבת ולתבין תיבו גט מוסגין שמת תבעל להס משום דלסורה להס הוי כלומר שתס גרתה שתבעל להס שלא יהת גט וכת להשמיעגו דבעל מנת שלא תיגגת כו' תפילו ניסוחת להס הוי גט ג"כ קת משמע לן דעל מנת שלא תבעלי לתבת ולתבין לת בעי למימר דרך גסולין אלא דרך זטת בעלמת:

אילימא כתון לר' לליעזר משרת שרי-וטעמת כיון דגשתה זה שהותרה לו מתרוקן לו כל הלישות ופקע לישות של לתון לגמרי: רבה

דרי שהיה זה שנאסרה עליו כהן ומת המגרש לא נמצאת אלמנה אצלו וגרושה אצל כל אדם וק"ו: **מה** גרושה שהיא קלה אסורה בשביל צד גירושין שבה, **אשת** איש שהיא חמורה לא כ"ש, הא למדת שאין זה כריתות, אמר להן **רבי יהושע** אין משיבין את **הארי** לארבר מיתה. אמר רבא כולהו אית להו **פירכא** לבר מדר' אלעזר בן עזריה דלית ליה פירכא תניא נמי הכי **א"ר יוסי** רואה אני את דברי ר' אלעזר בן עזריה מדברי כולן: אמר מר **נענה** ר"ט ואמר דרי שהלכה זו ונשאת לאחיו של זה שנאסרה עליו ומת בלא בנים לא נמצא זה עוקר דבר מן התורה עוקר, **אדרבה** עוקר, אלא **מתנה** לעקור דבר מן התורה, **מי** קאמר להו, לא סגי להו **דלא** מינסבא ליה לאחוה דרהוא גברא? אלא **גורם** לעקור דבר מן התורה, **גורם** אלא מעתה בת אחיו לא ישא שמא **ימות** בלא בנים ונמצא גורם לעקור דבר מן התורה - **היינו פירכא, ובמאי** אילימא "בחוץ" **משרא** שרא"א **דתניא** מודה ר"א במגרש את אשתו ואמר להו דרי את מותרת לכל אדם חוץ **מפלוני והלכה** ונישת לאחד מן השוק ונתארמלה או נתגרשה **שמותרת** לזה **שנאסרה עליו** אלא "בעל מנת" **נענה** ר' יוסי הגלילי **ואמר** היכן **מצינו** אסור לזה **ומותר** ליה, האסור-אסור לכל, והמותר-מותר לכל **ולא** והרי תרומה וקדשים שאסורה לזה **ומותרת** לזה? באיסור אשת קא אמרינן **הרי** אשת איש! **היינו פירכא, ובמאי** אילימא "בעל מנת" דרי הותרה אצלו בזנות, אלא "בחוץ" **נענה** ר"ע ואמר דרי שהלכה זו ונישאת לאחר מן השוק והיו לה בנים ונתארמלה או נתגרשה ונשאת לזה שנאסרה עליו לא נמצא גט בטל ובניה ממזרין אי הכי בכולה תנאי דעלמא נמי לא תנסיב דלמא לא מקיימא ליה לתנאיה ונמצא גט בטל ובניה ממזרין **היינו פירכא, ובמאי** אילימא "בחוץ" משרא שרא-ר"א **דתניא** מודה היה ר"א במגרש את אשתו ואמר לה דרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני והלכה ונישאת לאחד מן השוק ונתארמלה או נתגרשה שמותרת לזה שנאסרה עליו, אלא "בעל מנת" **דרי** שהיה זה שנאסרה עליו כהן ומת המגרש לא נמצאת אלמנה אצלו וגרושה אצל כל אדם, וקל וחומר ומה גרושה שהיא קלה=אסורה משום צד גירושין שבה אשת איש חמורה לא כל שכן **ובמאי** אילימא "בעל מנת" דרי

(יא) מאי דאמר שרא, "לראובן" מהו: לראובן והוא הדין לשמעון והאי דקאמר "לראובן" משום דפתח ביה או דלמא "לראובן"=דוקא "אאם תמצא לומר "לראובן"=דוקא, "לשמעון" כמהו: "לשמעון"=וה"ה לראובן והאי דקאמר "שמעון" משום דסליק מיניה או דלמא "לשמעון" דוקא; **בעי רב אשי** "אף לשמעון" מהו: "אף"=אראובן קאי או דלמא "אף" אעלמא קאי: תיקו: ת"ר

*לאחד פטרתו של ר"א נכנסו ארבעה זקנים להישיב על דבריו אלו הן *רבי יוסי הגלילי ור"ט ורבי אלעזר בן עזריה ור"ע: נענה ר"ט ואמר דרי שהלכה זו ונישאת לאחיו של זה שנאסרה עלין ומת בלא בנים לא נמצא זה עוקר דבר מן התורה, הא למדת שאין זה כריתות נענה רבי יוסי הגלילי ואמר מצינו אסור לזה ומותר לזה, האסור-אסור לכל והמותר-מותר לכל, הא למדת שאין זה כריתות נענה רבי אלעזר בן עזריה ואמר כריתות-דבר הכורת בינו לביניה הא למדת שאין זה כריתות נענה ר"ע ואמר דרי שהלכה זו ונשאת לאחד מן השוק והיו לה בנים ונתארמלה או נתגרשה ועמדה ונישאת לזה שנאסרה עליו לא נמצא גט בטל ובניה ממזרין אי הכי דלמא דרי שהיה זה שנאסרה עלין כהן ומת המגרש לא"נמצאת אלמנה אצלו וגרושה אצל כל אדם וק"ו: מה גרושה שהיא קלה אסורה בשביל צד גירושין שבה, אשת איש שהיא חמורה לא כ"ש, הא למדת שאין זה כריתות, אמר להן רבי יהושע אין משיבין את הארי לארבר מיתה אמר רבא כולהו אית להו פירכא לבר מדר' אלעזר בן עזריה דלית ליה פירכא תניא נמי הכי א"ר יוסי רואה אני את דברי ר' אלעזר בן עזריה מדברי כולן: אמר מר נענה ר"ט ואמר דרי שהלכה זו ונשאת לאחיו של זה שנאסרה עליו ומת בלא בנים לא נמצא זה עוקר דבר מן התורה עוקר, אדרבה עוקר, אלא מתנה לעקור דבר מן התורה, מי קאמר להו, לא סגי להו דלא מינסבא ליה לאחוה דרהוא גברא? אלא גורם לעקור דבר מן התורה, גורם אלא מעתה בת אחיו לא ישא שמא ימות בלא בנים ונמצא גורם לעקור דבר מן התורה - היינו פירכא, ובמאי אילימא "בחוץ" משרא שרא"א דתניא מודה ר"א במגרש את אשתו ואמר להו דרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני והלכה ונישאת לאחד מן השוק ונתארמלה או נתגרשה שמותרת לזה שנאסרה עליו אלא "בעל מנת" נענה ר"ע ואמר דרי שהלכה זו ונישאת לאחר מן השוק והיו לה בנים ונתארמלה או נתגרשה ועמדה ונישאת לזה שנאסרה עליו לא נמצא גט בטל ובניה ממזרין אי הכי בכולה תנאי דעלמא נמי לא תנסיב דלמא לא מקיימא ליה לתנאיה ונמצא גט בטל ובניה ממזרין היינו פירכא, ובמאי אילימא "בחוץ" משרא שרא-ר"א דתניא מודה היה ר"א במגרש את אשתו ואמר לה דרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני והלכה ונישאת לאחד מן השוק ונתארמלה או נתגרשה שמותרת לזה שנאסרה עליו, אלא "בעל מנת" דרי שהיה זה שנאסרה עליו כהן ומת המגרש לא נמצאת אלמנה אצלו וגרושה אצל כל אדם, וקל וחומר ומה גרושה שהיא קלה=אסורה משום צד גירושין שבה אשת איש חמורה לא כל שכן ובמאי אילימא "בעל מנת" דרי

מתרת בעלה ותסורה לכל לדם: **סרי סופרים חלנו בוגות.** להת "על מנת שלא תבעלי" הות דקתמר לה וקרינת בה מותרת לכל: **חלנ כתון.** מוקי רבי יוסי הגלילי לפלוגתת דר"י סילכך פריך ליה שתמרה עליו לגמרי דלגביה לת מיגרשה:

רבא דקאמר רוחא מיהו לית ליה הכי פירכי סבר נמי כר' יוחנן דפליג לעיל לר' יוחנן ור"ל דלחיכא למימר דרוחא מיהו לית ליה דברי רבי אלעזר לית ליה פירכי קאמר ות"ח כיון דר"ל מקרא יליף הכא זקקים מה מקיימין על דבריו דגזירת הכתוב הוא וי"ל דמשום דים להסיק על דבריו מסתבר לאוקמי קרא טפי כדדרשי רבנן: **מזה** קומי הויה לחשוכה דלא לגזלוה ביה כו'. תימ"ג דלגמרי על כרחיך לית ליה דמו דהא בקומי הויה לחשוכה שרי לכ"ע ובקומי הויה שייך לחשוכה לקיומי בעלה הלחתן מ"מ הוקשו לענין כי היכי דלא הוי לחצת לים מעיקרא ה"ג בעיל בקומי הויה שייך שפיר שפהת מופקעת לגמרי ממנו מדין לחצת לים ולא תהת לגזלה ביה כלל:

[שייך לע"ל]

מודה ר"ח במגרש כו'. תימה לממן מודה דלרבנן דפליגי עליה לית ליה גט ואינה מותרת לשום לחד: **ואידך** כרת כריתות לית דרבי. והא דרבי יוסי הגלילי דהוי בכלל רבנן דריש בפ"ב (לעיל דף כח:) כרת כריתות והכא קאמר דלא דרשי ליה להוה דרשא דלא לדרשא לחריגא: **כל** ימי חייכי לין זה כריתות כל ימי חיי וחיי פלוני ה"ז כריתות. תימה לרביט יאמק דבפ"ק דיומא (דף יג.) גבי לף לחצ לחרת מתקיון לו מייתי מילתא דרבא דהכא בענין אחר דקאמר דלא דלחמר לה ע"מ שתמות לחת מכס כו' וקאמר כי היכי גווע מי הוי גיטא והאמר רבא ה"ז גיטך ע"מ שלא תשתי יין וחייכי לין זה כריתות כל ימי חיי פלוני ה"ז כריתות ולין זה כדמסיק הכא ולא כדבעי למימר הכא מעיקרא דלא מידכר כל ימי חייכי ומשמע הש"ס חיוב מוסף ומייתי בכל ענין כל ימי חיי כדבעי למימר מעיקרא וחייכי לחין זה כריתות כדמסיק ומיהו קשה לר"י הא הש לחמי לא הוי כריתות בעל מנת שתמות לחת מכס דמתי שמא מחיי פלוני דהוי כריתות דבשביל דלא לקח במיתה לא גרע: **ביון** דפסקה פסקה. הכא לא קאמר אי דלמא לא שנא כדלמריכן לעיל דמיד כשאמר כיון דפסקה פסקה הכין אכן הוא:

מסתברא

הרי גרושה אצלו בזונות, אלא אם כן אמר "חוץ" (ריטב"ע) אי "חוץ" סבירא ליה לותיב "חוץ ואי "על מנת ש" ל לותיב "על מנת ש" ר"ע שמעיע ליה דאיבא דאמר "חוץ ואיבא דאמר "על מנת מ"ד "חוץ - דאי פירכא, ומ"ד "על מנת דאי פירכא ומאי פירכא - אי נימא איסור כהונה שאני הא ר"א נמי מאיסור כהונה קא מייתי ליה? רבא אמר להו ר' ינאי משום זקן אחד קא מתני לי: אמר להו ר' יהושע אין משיבין את הארי לאחר מיתה למימרא דר' יהושע? דתניא אר' יהושע מקיש קודמי הויה שניה לקודמי הויה ראשונה מה קודמי הויה ראשונה - דלא אגידא באיניש אחרינא אף קודמי הויה שניה דלא אגידא באיניש אחרינא גופא מהדר ר"א במגרש אשתו ואמר לה הרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני והלכה ונישאת לאחד מן השוק ונתארמלה או נתגרשה שמותרת לזה שנאסרה עליו *השיב ר"ש בר אלעזר תשובה לדברי ר"א היכן מצינו שוה אוסר וזה מתיר ולא יבמה - דבעל אוסר ויבם מתיר? התם יבם הוא דאי אסר לה דאי מבעל הא שריא וקיימא ברי נדרים דנודר אוסר "וחכם מתיר? הא א"ר יוחנן אין חכם מתיר כלום אלא בחרטה ברי הפרת הבעל דאשה נודרת ובעל מיפר? התם כדרב פנחס משמיה דרבא *דאמר רב פנחס משמיה דרבא כל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת. נענה רבי אלעזר בן עזריה ואמר "כריתות" - דבר הכורת ביניו לביניה הא למדת שאין זה כריתות והבנן הא "כריתות" מאי עבדי ליה? מיבעי להו *לכדתניא ה"ז גיטך ע"מ שלא תשתי יין, ע"מ שלא תלכי לבית אבין - לעולם אין זה כריתות, שלשם יום ה"ז כריתות ואידך מכרת - כריתות נפקא, ואידך כרת - כריתות לא דרשי: *אמר רבא ה"ז גיטך ע"מ שלא תשתי יין, ע"מ כל ימי חיי אין זה כריתות "כל ימי חיי פלוני ה"ז כריתות, מאי שנא חיי פלוני דדלמא מאית ומקיימא ליה לתנאיה חיי דידיה דלמא מאית ומקיימא ליה לתנאיה? אלא אימא כל ימי חייכי אין זה כריתות: בעא מיניה רבא מרב נחמן *היום אי את אשתי ולמחר את אשתי מהו תיבעי לך, אליעזר תיבעי לרבנן: תיבעי לרבי אליעזר עד כאן לא קאמר רבי אליעזר התם אלא דלמאן דקא שרי לעולם אבל הכא לא אי דלמא לא שנא, תיבעי לרבנן עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא דלא פסקה מיניה לגמרי אבל הכא כיון דפסקה פסקה, בתר דבעיא הדר פשטה*

מסתברא

לה היום לבדו יהו גירושין ולמחר לא יהו גירושין דשייר בגיטו מהו: **תיבעי לרי אליעזר** דמכשיר בשיור: **תיבעי לרבנן** דפסלי בשיור: **כיון דפסקה**. מיניה היום לגמרי אלא כל אלא: **פסקה**. לכל אדם לעולם ושוב אינה חוזרת עד שיחזור ויקדשנה הלכך אין תנאי זה כלום:

מתי

סרי גרושה אצלו בזונות . גרסינן הכי לא אמרה עליו אלא לגיטה אבל לזונות גרושה היא אלא מיד הלכך אם יעמוד בעלה ברחמנן נמי אם גירושין עליה אלא מעתה אין כאן ק"ו לחיכא למפרך דמה אם אמרה עליו משום לד גירושין שבה אמרי לף אלא היה לגיטה אבל גירושין תאמר שמאסר על כל אדם בשביל לד לישות שיש בה אלא זה לבדו שאין עליה שום לד לישות אלא שאמר כל אדם: **אלא דמה** . סבירא ליה לרבי עקיבא מילתיה דר' אליעזר: **ופרכינן** לר"ע דפריך הכי תרי פרכי חדא לחנן וחדא לעיל מנת לי סבירא ליה פלוגתא דרבי אליעזר ורבנן לחנן ורבנן לחנן: **ולי כעל מנת** . מוקי לה כותבים פילכא קמייתא ותו לית: **לימא דלית ליה כחנן** . פליגי ולימא דלית ליה כעל מנת פליגי: **ולמאן דלית ליה ע"מ פלוני פירכא** . הכי שהיה זה כהן כו': **ולמאן דלית ליה מאי פירכא** . הכי שהכלה כו': **מאי פירכא** . לחמר מותרת לכל אדם חוץ ממנו: **מלישור כסונה יליף לה** . "מגרושה מחיסה" לכדה שפסול לכהונה מהסה יליף לעיל דמדפסיל לכהונה הוי גיטה ואע"ג דשייר ויליף מינה קולא ולא לחמרינן לישור כהונה שאני, כ"ש דמי למיפרך לישיה גילף מלישור כהונה לחומרא ומימ כי היכי לגד גירושין פוסלה לכהונה אם יעמוד יהא לד לישותה פוסלה לכל אדם: **רבא** . לחמר לעיל כולהו לית להו פירכא: **כי' יהי' משום זקן אחד מפני לה** . לחמר לעיל מעמ לר' אליעזר "מהיתה לאיש לחמר" ולא ליף מלישורי כהונה הילכך פרכינן ל"ע לישור כהונה שאני ולא תיקשי לרבי אליעזר: **ופא לישור נמי מיפרך פרכיה** . לר' אליעזר לקמן בברייתא: **מקיש קודמי סויה גיטי** . לד פטי שכה בין גירושין לנשואין: **לקודמי סויה לשנוה** . לגד פטי שכה קודם קידושין של לחצן להא לישקום לכתיב לעיל מיניה "כי יקח לים וגו' היינו קידושי לחצן והיכה לחם לחמר" היינו קידושי אבי: **שוב שלישר ושב מפיר** . ניכוחי בעלה הלחצן לחסרוה על זה וניכוחי אבי לישיה לו: **כחרפה** . שפותה פתח לעולר בדברים הבלים לו ע"י גלר זה שלישו ידע מחחילה שכן עתיד להיות לח היה עולר עמה שמחחילתו לישו עלר: **ורבי ספרים** הכעל . שהוא בלח מלכה: **על דעת בעלה** . על מנת שלא ילכה ושם לשו לח יהא עלר: **ורבנן** . כל הגד רבנן לעיל לח יליף מהכא פירכייהו: **מין וס כריסות** . שלין מפרידין לחלח המות דעד יום מותה קשורה לו: **ס"ו כריסות** . מיד ואין לקיים התנאי: **סיום אי לא לעמה** . נתן לה גט ולמר

הגהות הב"ח

(ל) תום' ד"ה כבל וכו' מיקמי לרבנן דפליגי לעיל אלי יהי':

גליון הש"ס

גמ' קלי אי אשל ומעלה ואיה אמת לא תאמנו מן בישיבה כי אלא לף אלא לבד ואחרת לף ספר כריתות ובמ"ן ביקה ועלמה אלי"ו ובמ"ן ביקה ועלמה אלי"ו ובמ"ן ואיה אמר:

מוספתא פ"ו ע"ב

* נל בגיון בחי' ד"ה וקו' ע"ב ד"ה אמר ר' יוחנן

שבת מו: מלה מו: מלריס עב: מר. יבמות כמ:

[תוספתא פ"ה] ניכוחין עו: סוכה כל: לעיל כל: יומל יג. [קדושין ס.]

[יומל יג.]

[נקמן סו.] (נלריס כט.)

[לעיל פב:]

*לפי"ן קושית הגמ' ל"ג ל"ה ל"ט ל"ב לפני כן סביב "על מנת" "חוץ"

י א ב מיי' פ"ו מהל' שבועות הל' ו ופ"ח מהל' מלרים הלכה ס סמג לחוין ללת עוש"ע י"ד סי' רכח סעיף ו:

יא ג מיי' פי"ל מהל' נלרים הל' ח סמג לחוין נמב עוש"ע י"ד סי' רלד סעיף ב:

יב ד ה מיי' פ"ח מהל' גירושין הל' י"ו סמג עשין נ עוש"ע אה"ע סימן קמג סעיף כ:

תוספות רי"ד

תניא הרי זה גיטך ע"ט שלא תשתי יין על מנת שלא תלכי לבית אביך לעולם אין זה כריתות עד ל' יום הרי זה כריתות. אמר רבא הרי זה גיטך ע"מ שלא תשתי יין כל ימי חיי וחייכי אין זה כריתות כל ימי חיי פלוני דאשר ס"מ חיי פלוני דאשר דמיית ומקיימית ליה לחנאיה חיי דידיה נמי אשר דמיית ומקיימית ליה לחנאיה אלא אימא כל ימי חייכי אין זה כריתות כל ימי חיי וחיי פלוני ה"ז כריתות ומכאן מוכיח שמיר מותרת לינשא ואינה צריכה להמתין עד שימות אותו פלוני דאי איתא שצריכה להמתין א"כ הרבה יש בידיהן שאילו אמר כל ימי חיי אשורה להנשא כל ימי חיין ולאחר מיתתו היא מותרת בלא גט שהיא אלכנה וא"כ אין זה כריתות ואמאי הדר ואמר הרי זה כריתות אלא דאי לאלתר שריא להלאינסובי ולא חיישינן שמא תעבר על תנאה ונמצא גט בטל ומיבעיא לי א"ל ע"ט שלא תשתי כל ימי חיי עד ל' שנה או עד זמן גדול שהיא תוקין ולא ישלים הזמן מהו מי אמרינן כיון דרובא דעלמא חיין עד ע' דכתיב ימי שנותינו בהם שבעים שנה ככל ימי חייכי דמי ואין זה כריתות או דלמא כיון דאיכא דחיין מפי א' מני אלף הרי זה כריתות וכן כתב בעל ה"ג ז) א"ל כל ימי חיי פלוני ואנסיבא לה לאלתר והוו לה בנין מן בעל שני ומית ליה בעלה ראשון והדר הוו לה בנין לאחר מיתתו ועדיין הוא פלוני דאחני לתנאה בניה מיקיים ואי שתי בחיי לאחר מיתת הבעל הראשון במיל ליה גט למפרע ובניה קמאי ממזרים בתראי לאו ממזרים ואסורה לשני דכיון דבטל גט מ למפרע כי דר נבה אשת איש הוראי ותנן כשם שאסורה לבעל כך אסורה לבעל א

מתני' קתני . התי' "לא תינשא" דקתני למטן קתני לותו פלוני לו לכל אדם : **לא מינשא לו** . כדמפרש שמא ימרו כשיסב מותה במיתה ואין לך לעז גדול מזה : **ומפ' מיתה לימר לא מינשא** . צלא להחזיק מגלי זה : **ומשום הך גזירה לא מפקינן לה** . בתמיה והא לא לימקיים התנאי ובטל הגט : ס"ג אלא אמר רב נחמן הכי קתני מכי קתני זה גיטך ע"מ שתנשא לפלוני הרי זו לא תינשא לו משום גזירה שמא ימרו כשיהן מותה במיתה ואם יסיח לו לא תצא שהרי כתן לימיור אלא משום לעז בעלמא : **כגון לימר מינשא** . והוי גיעשה הואיל ואת אמר ע"מ שלא תינשא אלא לפלוני אלא ע"מ שתינשא לפלוני סוף סוף הא בעית לקיומי תנאה : **וכי מימת מעבר דמינרשה** . מן הסתי היום,ולמחר תינשא לותו פלוני לקיים תנאה : **ולמה דפלינהו** עליה דרב יהודה קמדמים לה . דלא מיתסם דלמא לא מיקיים : **שמא יין לימר** . ומגלת שעבר על נדרו : **ורב נחמן אמר יין מיום** . ולמחר יתקיים תנאו ולא יינן : **דאי כבי מבריו נפשיה כמילותא** . יעקוב בשרו תמיד בקון : **בדידה קיימא לגרושי** . בתמיה : **מפלינהו** . דוחה לותה לעערה בדברי הבאי: **מפני נמי דיקא** . בב"מ בהשוכר את הפועלים (דף נד.) : **מעבר דמכלה ולקיש** . ולכן תימת גופיה תנאו קיים : **כלל לימיוי בשר חזיר** . דקתני בסלל אמר ר' יהודה בן תימת : **כוזה גט** . דקאמר ר' יהודה בן תימת : **למעוטי בשר חזיר** . ה"ק כזה גט דאי אפשר לקיימו בלל אלכך תנאו בטל אבל אם לעבור על דברי תורה אפשר לקיימו בחיסור ותלקה על שעברה : **שמבטלי** . גרסינן גבי פלוני,וגבי תביו ואביך גרסינן שלא תבעלי : **שמבטלי** . בין בזוות בין בכשותין : **אין מוסיפין אמת נעמלה נפש** . כלומר מותרת ליכנס מיד ואין מוסיפין שמת תבעל להן ויבטל הגט שלא אמר לה ע"מ שלא תבעלי לפלוני" תיו גט שמת תבעל לו חומית ל"מ שלא תלכי לבית אביך לעולם" : **ואיו גבי אבא ואביך שמבטלי לן קמי** . דליכוי תנאה שלמת לן הוי תנאה : **נאבי ניחא כו'** . [מסוס דלדידה לר' יהודה בן תימת מפלין לן שתקיים הרי זה גט חלה לרבה קמיי דהא אמר] מפלי רבי יהודה בן תימת מודה בה : **אמר לך רבא** . לא דמיא לבשר חזיר דלמלו בשר בילה לקיימו בחיסור, ומבטלי לפלוני נמי לשבר דמתמרת ליה בממונא ואם לאו ויבטל רוצה לבועלה בחיסור ישתה ויבטל בהיתר, חלת אבא ואביך בדילה קיימי" : **לרבה "כלל"** . דקתני רבי יהודה בן תימת : **לאתויי אבא ואביך** . דהוי נמי ס"א לקיימו : **כוזה למעוטי בשר חזיר** . דלמבר לקיימו הוא : ולאבי

מתני' אבא בין לר' אליעזר בין לרבנן כיון דפסקה פסקה : ת"ר הרי זה גיטך ע"מ שתנשאי לפלוני הרי זו לא תנשא ואם נישאת לא תצא מאי קאמר? אמר רב נחמן ה"ק הרי זו לא תנשא לו שמא יאמרו נשיהן נותנין במתנה ואם נשאת לאחר לא תצא ומשום גזרה לא מפקינן מיניה וישרינן אשת איש לעלמא? אלא אמר רב נחמן הכי קאמר הרי זו לא תנשא לו שמא יאמרו נשיהם נותנין במתנה ואם נשאת לו לא תצא גזרה לא מפקינן א"ל רבא לו היא דלא תנשא הא לאחר תנשא והא בעי קומי לתנאה ובי תימא אפשר דמינסבא היום ומיגרשה למחר ומליימא לתנאה ולהך דפליגת עליה דרב יהודה קמדמית ליה דאתמר קונם עיני בשינה היום אם אישן למחר אמר רב יהודה אל יישן היום שמא יישן למחר אמר רב נחמן אל יישן למחר ולא היום ואין חוששין שמא יאמרו נשותיהן נותנין במתנה וזה לוזה ולאחר [לא תנשא] דבעיא לקיומה לתנאה ואם נשאת לו לא תצא דמשום גזירה לא מפקינן לה ואם נשאת לאחר תצא דבעיא לקיומה לתנאה שעדיין לא נתקיים התנאי ולא היו בנו : איתמר קונם עיני בשינה היום אם אישן למחר אמר רב יהודה אל יישן היום שמא יישן למחר ולא היום ואין חוששין שמא ישן למחר . עלה בדעתו לומר דפלוגתא דרב יהודה ורב נחמן דפליגי בהא שייכי נמי בהרי זה גיטיך ע"מ שלא תשתי יין כל ל' יום או כל ימי חיי פלוני דהיא היא דכי היכי דהתם אמר רב נחמן יישן היום ואין חוששין שמא ישן למחר . ה"מ הכי נמי נימא הכא תנשא מיד ולא חיישינן שמא תשתה יין ויבטל הנם למפרע וכי היכי דאמר רב יהודה התם אל יישן היום שמא ישן למחר ה"מ הכי נמי הכא לא תנשא עד שישתימו ל' יום או עד שימות אותו פלוני שמא תשתה יין ויבטל הנם למפרע ולא היא דלא דמי דהתם כי אמר קונם עיני בשינה היום אם אישן למחר לא חייל עליה שום איסורא שהאיסור לא יחול אלא

מתני' אבא בין לר' אליעזר בין לרבנן כיון דפסקה פסקה . פי' ומגורשת לעולם ותע"ג ללמלי דבעי למימר לרבי אליעזר לו ללמלי לא תנא מסמע דבעי למימר דלתין הגט תל תלת לותו היום כמו מין מפלוני דלא תל תלת מעלמא מ"מ ליתנא דפסקה מסמע לגמרי והא דקתמר לקמן (דף פו.) לעולם לתפוקי *(מלרבה לתמר רב נחמן) לתו לתפוקי ממש תלת שופרא דסמרת לתקון מיומת דן ולעלם שלא תינשא לומר שתיהא מגורשת תלת לותו יום : **אלא** ת"ר נחמן ס"ק . ות"ת דמעיקרא לא לתמר כך ות"ל דמעיקרא סבר לתפקעי רבנן קידושין מיהא ולבסוף חזר בו שתין נרלה לו סברת דבשביל שמא מועמת כזו יפקיעו רבנן קידושין : **ומיגרשה** למחר ומקיים לתנאיה . דסשתא לא שייך שמא יאמרו כשותיהן נותנין במתנה :

כיון לישמעת לאחר ביניתים :

הבא בדידה קיימא לגרושי . תע"ג לכיון שתיהא יכולה לקיים תנאה (ג) *הויא לה תמי תים לזה שמשתת לו עכשיו מ"מ תיכא יכולה לקיים תנאה ולישמע שלא גירושין לעולם לריכה גט מספיקא שמא יתקיים תנאה ותשמע גם לפני ע"י מיתת הראשון ולו יגרשה וקשה *לרבי יהודה והא ולתי בדידה קיימא לגרושי שיכולה לומר מתים עלי ולכיפיגן ליה ולפי פי' רש"י ורבינו תם דלא כייפיגן ליה ניחא ועוד קשיא לכייפיגן ליה לגרסה שהרי היה עליו לתיסור תשת תים ות"ל מתי קאמר לתו לאחר בדידה קיימא לגירושי ולתי הוה מפרש בדידה לגירושי ולתיכסובי דולתי לין בידה שיתאה זה הוי לתי שפיר לך לין הלשון מסמע כן וי"ל כיון דמכל מקום יכול הבעל לדמותה לה בדידה קיימא לגירושי : **על** מנת שתעלי לרקיע שיש בתיסור תשת לרקיע תיו גט. בהשוכר את הפועלים (ב"מ דף נד.) גרסינן שם שתיקיים התנאי שהרי זה גט ותם לתו לתיו גט ותימה היך יכול לקיימו [יו"ל ע"י שם שקשה להרב ר' תלתן דהוה לן למילף מתנאי בני גד ובני לתובן שיכול לקיימו תבל היכא שלא יוכל לקיימו כי הכא הוה לן למימר דתם מת בטל מעשה קיים כי היכי דילפינן בפרק *מלות תליה (יבמות דף קו) דבעינן שיכול לעשות ע"י שליח וי"ל דהתם לא ילפינן מלא שתעשה יכול לעשות ע"י שליח תבל תנאי אין לחוש תם לא יוכל לעשות ע"י שליח לו תיו יכול לעשות כלל : **על** מנת שתבעלי לפלוני ותילו ולתבא ולתביך לי תקני . יש ספרים שהוגהו בבריימתא ע"מ שלא תבעלי לתבא ולתביך לין מוסיפין שמת תבעל להם מעות דקתני להו מתי דייק ותילו לתבא ולתביך לי תקני תבא ותביך מתן דכר שמייעו מיהו מעות כן לין לריך להניח דפשיט דייק מדקתני ע"מ שתבעלי לפלוני ממעט דוקא לפלוני דלא תניא הפלגה בדבריס במה שיש שם תיסור פנויה תבל תבא ותביך לא : ותיפוק

מתני' אבא בין לר' אליעזר בין לרבנן כיון דפסקה פסקה . פי' ומגורשת לעולם ותע"ג ללמלי דבעי למימר לרבי אליעזר לו ללמלי לא תנא מסמע דבעי למימר דלתין הגט תל תלת לותו היום כמו מין מפלוני דלא תל תלת מעלמא מ"מ ליתנא דפסקה מסמע לגמרי והא דקתמר לקמן (דף פו.) לעולם לתפוקי *(מלרבה לתמר רב נחמן) לתו לתפוקי ממש תלת שופרא דסמרת לתקון מיומת דן ולעלם שלא תינשא לומר שתיהא מגורשת תלת לותו יום : **אלא** ת"ר נחמן ס"ק . ות"ת דמעיקרא לא לתמר כך ות"ל דמעיקרא סבר לתפקעי רבנן קידושין מיהא ולבסוף חזר בו שתין נרלה לו שברת דבשביל שמא מועמת כזו יפקיעו רבנן קידושין : **ומיגרשה** למחר ומקיים לתנאיה . דסשתא לא שייך שמא יאמרו כשותיהן נותנין במתנה וזה לוזה ולאחר [לא תנשא] דבעיא לקיומה לתנאה ואם נשאת לו לא תצא דמשום גזירה לא מפקינן לה ואם נשאת לאחר תצא דבעיא לקיומה לתנאה שעדיין לא נתקיים התנאי ולא היו בנו : איתמר קונם עיני בשינה היום אם אישן למחר אמר רב יהודה אל יישן היום שמא יישן למחר ולא היום ואין חוששין שמא ישן למחר . עלה בדעתו לומר דפלוגתא דרב יהודה ורב נחמן דפליגי בהא שייכי נמי בהרי זה גיטיך ע"מ שלא תשתי יין כל ל' יום או כל ימי חיי פלוני דהיא היא דכי היכי דהתם אמר רב נחמן יישן היום ואין חוששין שמא ישן למחר . ה"מ הכי נמי נימא הכא תנשא מיד ולא חיישינן שמא תשתה יין ויבטל הנם למפרע וכי היכי דאמר רב יהודה התם אל יישן היום שמא ישן למחר ה"מ הכי נמי הכא לא תנשא עד שישתימו ל' יום או עד שימות אותו פלוני שמא תשתה יין ויבטל הנם למפרע ולא היא דלא דמי דהתם כי אמר קונם עיני בשינה היום אם אישן למחר לא חייל עליה שום איסורא שהאיסור לא יחול אלא

על מה שישן אתמול ומאי דהוה הוה והילכך לא והיר ביה והיישינן שמא ישן למחר אבל הכא דאי שתיא חמרא חייל עלה איסורא דמיבטיל ניסא והויא אשת איש והיא אסורא מיוהר והירא בה ולא שתיא והכי אסיקנא בגדרים בפ' ואלו מותרין ומודה רב יהודה באומר קונם עיני בשינה למחר אם אישן היום שישן היום דאי לא והיר בתנאיה באיסוריה מוהיר והיר פי' אם יישן היום הל עליו איסורא שלא יישן למחר ולא חיישינן שמא יישן גם למחר שכיון שאסר לו לישן מיוהר והיר שלא יישן ועשה אסור אבל בפלוגתא דרב יהודה אם יישן לא חייל עליה איסורא דעבר עליה אתמול ומאי דהוה הוה והכי נמי אם תשתה יין חייל עליה איסור והירה בה שלא תשתה ומודה בה רב יהודה : ת"ר הרי זה גיטיך ע"מ שתעלי לרקיע ע"מ שתרדי לתהום ע"מ שתבלעי קנה של ד' אמות ע"מ שתביאי לי קנה בן ק' אמה ע"מ שתעברי את הים הגדול ברגליך אינו גט רבי יהודה בן תימא אומר זה גט,כלל אמר ר' יהודה בן תימא כל תנאי שאי אפשר לו לקיימו בסופו והתנה עליו מתחילתו אינו אלא כמפליגה בדברים וכשר] אמר רב נחמן אמר רב יצחק בר' יהודה בן תימא א"ר יצחק דקתני מתני' נמי דיקא דקתני כל שאפשר לו לקיימו בסופו והתנה עליו בתחילתו תנאו קיים הא אי אפשר,תנאו בטל ש"מ;איבעיא להו הרי זה גיטך ע"מ שתאכלי בשר חזיר מהו?אמר אביי היא רבא אמר אפשר דאבלה ולקיא,לאביי "כלל"-לאתויי בשר חזיר "לרבא "כוזה"-למעוטי בשר חזיר הרי זה גיטך ע"מ שתבעלי לפלוני נתקיים התנאי הרי זה גט ואם לאו אינו גט;"על מנת" שלא תבעלי לאבא ולאביך" אין חוששין שמא נבעלה להן ואילו "על מנת שתבעלי לאבא ולאביך" לא קתני ניחא לרבא קשיא אמר לך רבא בשלמא בשר חזיר אפשר דאבלה ולקיא,פלוני נמי אפשר דמשחדא ביה בממונא,אלא אבא ואביך בדידה קיימא נהי דאיהי עבדא איסורא אבא ואביך מי עבדי איסורא,לרבא "כלל"=לאתויי "אבא ואביך", "כוזה"=למעוטי בשר חזיר לאביי

תוספות רי"ד

לאחר מותו : ת"ר הרי זה גיטיך ע"מ שתנשאי לפלוני הרי זו לא תנשא ואם נישאת לא תצא לא לו ולא לאחר לא לו שמא יאמרו נשותיהן נותנין במתנה וזה לוזה ולאחר [לא תנשא] דבעיא לקיומה לתנאה ואם נשאת לו לא תצא דמשום גזירה לא מפקינן לה ואם נשאת לאחר תצא דבעיא לקיומה לתנאה שעדיין לא נתקיים התנאי ולא היו בנו : איתמר קונם עיני בשינה היום אם אישן למחר אמר רב יהודה אל יישן היום שמא יישן למחר ולא היום ואין חוששין שמא ישן למחר . עלה בדעתו לומר דפלוגתא דרב יהודה ורב נחמן דפליגי בהא שייכי נמי בהרי זה גיטיך ע"מ שלא תשתי יין כל ל' יום או כל ימי חיי פלוני דהיא היא דכי היכי דהתם אמר רב נחמן יישן היום ואין חוששין שמא ישן למחר . ה"מ הכי נמי נימא הכא תנשא מיד ולא חיישינן שמא תשתה יין ויבטל הנם למפרע וכי היכי דאמר רב יהודה התם אל יישן היום שמא ישן למחר ה"מ הכי נמי הכא לא תנשא עד שישתימו ל' יום או עד שימות אותו פלוני שמא תשתה יין ויבטל הנם למפרע ולא היא דלא דמי דהתם כי אמר קונם עיני בשינה היום אם אישן למחר לא חייל עליה שום איסורא שהאיסור לא יחול אלא

ותיפוק ליה דהוה מתנה על מה שכתוב בתורה. תומר ר"ל תלמוד לקרא לית כחותי' ע"מ לפטור תע"ג דנזקין תניד להו גמרא בערכין (דף ו:) מלוה כתובה בתורה מ"מ לית תניד מתנה על מה שכתוב בתורה כיון שמוחל בהדיא לבעל ודלמי ליה לית כחותי' ע"מ תלמי לך עלי דין נזק תניד מתנה על מה שכתוב בתורה כמו בעל מנת תלמי לך עלי לוקחה: **אמר** מזקיק ר"ש בן לעזר היה דתניא בפ"ק (גיטין דף ה:) ולקמן (דף פו.) גמי מייתי המביא גט ולא תמר בפני נכתב וכו' כילד יעשה יעלנו היממה ויחזור ויתנו לה תניד לפילו כרבי דכיון שניתן הגט כהילכתו מן התורה מה שהוא תומר תחר כשהיתה בפני נכתב ובפני נחתם לית היה מועיל כלום ועוד דליעיל דוקא כשיתמר בשעת מיתה מידק דייק: **רבי** יוחנן תומר לפילו תימת רבי דילמן תמר. מתוך פירוש הקונטרס משמע למחזקיה רבו היה תומר כן דעלה קאי לפי ערך כהגת לר' יוחנן כמה ספיקות שמעלו דכתמר בהגוזל בתרת (ב"מ דף קיז:) כגר נפטר חזקיה לפילו היה קיים לית היה שומע ספיקותיו ר' יוחנן מרב כהגת לעלת מחזקיה שהיה רבו כדתמר בעלו קמניס (שבת דף קיב:) דקא"ר יוחנן כגר שנת לנו שנעל וגם רב כהגת לית היה מניח חזקיה ויושב לפני רבי יוחנן ור' יוחנן בעלמו לית היה יניבה בעוד שחזקיה קיים לעלת נרחה שלמלמידיו מבעל שהיו לפניו היה תומר ר' יוחנן דילמן תמר כך כמו שפירש"י בקידושין בפ"ק (דף נח:) הת לן והת להו ותע"ג דבזבחים בפרק קמני קדשים (דף נח:) תמר כי סליק רב כהגת לתמניה לר"ש ברבי משמע שר"ש ברבי היה עדיין קיים והוא היה גדול ותפילו מר' תיית לבניו של חזקיה להת תגמריה ספר תהליס כלתמיניו בפ"ק דקידושין (דף נג.) ותין נרחה כלל שהיה מניח ר"ש ולומד לפני ר' יוחנן שר' יוחנן היה צריך לרב כהגת לתגמריה כל ספיקי דהוו ליה לעלת ר"ל דשני פעמים עלה רב כהגת לתרץ יפרתל"): **אם** כתבו בתוכו לע"פ שמזך ומתקו פסול. פירוש לפי שעלת כתב הגט כתב חלת על מנת זה ותין כתן כריתות משמע דוקא תון לעלת הוה כריתות תזר ומתקו פסול לכל שלר מתקין כשרין בגט רק שיעשה קיום המתק לפני שריר וקיים" ומ"מ נהגו העולם להמתיר: **מהך** דתימת הכי מילי לאחר התורף. פי' כשתמר הכעל לאחר התורף לכל תמר הכעל לפני התורף תפילו בעל פה עלת כתבו הסופר פסול שפל תעלת זה כתבו ותין זה כריתות ק"ל דלפ"ה כשר הסופר לת כתב חלת ע"מ כמו שיתמר הכעל בסוף וכיון שמזך בו כשר וס"מ תע"ג דמתני' תיירי לפני התורף כתבו לאחר התורף נמי פסול כלתמיניו בסמוך ותיבעית תימת לאחר התורף ודברי הכל ור' זירא סבר כרב כרב ספרא הכא: **שתוכי** שמקיים לבעל כו'. בכל שלר תגאים תייבי כלפי' בקונטרס ורבא לטעמיה ללפני התורף גזר ע"מ לתע תון לרבנן דרבי: **כל** התגאים פוסלין בגט. פירש בקונטרס שכתב בגט ותפילו נתקיימו התגאים ותין נרחה לרביעו יתקן דמה שייך לגזור בע"מ שמתכי לי מתאים זו וכיוצא בו לתע תון כיון שלין שם שיור כמו בתון ולת היה שייך כלל בשלר תגאים לגזור לתע תון שם לת ע"מ שלת תיבעלי לפלוני גרידת דהוי שיור ועוד קשה לרביעו דיתקן דל"ק תפילו בעל פה נמי נגזור לתע תון ויפסל כל גט שיש בו תגלי תפילו על פה תפילו נתקיים התגלי ובכמוך מכשיר ר' זירא ע"מ תחר התורף תפילו לרבי תפילו כתבו בתוכו ועוד מדקא מהדרי ליה רבנן כל שתיו פוסל על פה תיו פוסל בכתב מכלל דבעל פה מודה להו רבי דתיו פוסל ואנרחה לר"י דכל תגאים שם נתקיימו תפילו נכתבו בגט כשר כמו בעל פה דלת שייך למגזר לתע תון דנזירינן מחיקה ובכל נתקיים התגלי קלמר רבי דפוסלים בגט כשנכתבו ומתקם לתין מועלת מחיקה בהם כי תיכי דתיכה מועלת בתון דנזירינן מחיקה דע"מ לתע תון מחיקת תון וחכ"מ תון שפוסל בעל פה פירוש בשעת נתיכה פוסל בכתב תפילו נמחק משום דלת נכתב לשם כריתות ע"מ שלין פוסל על פה משום דהוי כריתות תיו פוסל בכתב תע"פ שלעשת התגלי נכתב תין נפסל בכך כיון שחזר ומחקו תע"פ שלת קיימה ולת דמי לעל מנת שתגלי לי מלחים זו וחזר ותמר מחולין לך לתמרינן במי שתמחו (לעיל דף עה:) דתיכה מנוסרת להייבו דוקא בשעת נתיכה לבל בכתב תגלי בגט קודם שנתיכה וחזר בו מן התגלי ומחקו כשר ותיכה לריכה לקיים ללת רק מה שמתכה עמה בשעת נתיכה שלו חלים הגילונין:

אבל לאחר התורף דברי הכל כשר. נרחה לרביעו יהודה דכשר תפילו תמר הכעל קודם כתיבת התורף לכתון ממי ליכת פסולה דתוריית לתין דעת הסופר לשם תגלי דתון לפלוני בשעת כתיבת התורף תפילו תמר הכעל קודם לן שלת כתבו בגט עדיין וכיון דבתון לע"ג נמי פסול קמ"ל דרב כהגת לטעמיה דלמר בשלר תגאים לגזירת תע"ג דתוריית בע"מ כשר כשר לת שלת כתבו בתורף דהא (או) [אפילו] יהכיה לה על תנאי זה לא מיפסיל ואודא רבא לטעמיה דאמר להי רבא להני דכתיבי ניסי שתקי שתוקי לבעל עד דכתיבי ליה לתורפיה דניסא פי' דאי אתני שום תנאי בעת כתיבת התורף של גם צריכה האשה לקיים אותו התנאי ואם רוצה הבעל להזור מתנאו אינו יכול לגרשה באותו הגם עד שיכתוב לה גם אחר והלכתא כרבא ומאי דאמר רבא לקמן מחלוקת לאחר [התורף] אבל לפני התורף דברי הכל פסול דמשמע דכל תגאים פוסלין לפני התורף דוקא בכתיבה קאמר ולא בשה: אישתכח השתא דזירא פוסל לפני התורף אפילו ע"מ וכל תגאים פוסלין לפני התורף בכתיבה אבל ע"מ לא אלא שצריך שיתקיים אותו התנאי שנכתב הגם עליו: ת"ד כל התגאים פוסלין בגט דברי רבי וחכ"א כל שפוסל בפה פוסל בכתב וכל שאינו פוסל בפה אינו פוסל בכתב זירא שפוסל ע"מ פוסל בכתב ע"מ

לאביי "בלל לאתויי בשר חזיר "בזה" למעוטי 'פלוני' *שמיתי הרי זה גיטך: ע"מ שתאכלי בשר חזיר, ואם היתה זרה על מנת שתאכלי בתרומה ואם היתה נזירה ע"מ שתשתי יין נתקיים התנאי הרי זה גט ואם לאו אינו גט

קרבא גרסינן לאביי קשיא? אמר לך אביי מי סברת ד"ה היא, הא מני רבנן היא; ותיפוק ליה דמתנה על מה שכתוב בתורה הוא *וכל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל? אמר רב אדא בריה דרב איקא: אמרת 'מתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל כגון "שארה כסותה ועונתה" דהוא קא עקר אבל הבא איהי קא עקרה, מתקיף לה רבינא כלום קא עקרה איהי אלא לקיומי לתנאי דידיה אישתכח דאיהו קא עקר? אלא אמר רבינא אמרינן 'מתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל כגון "שארה כסותה ועונתה" דודאי קא עקר אבל הבא מי קאמר לה לא סניא לה אכלה, לא תיכול ולא תיגרש: **ביצה** יעשה יטלנו היממה וכו': מאן תנא? אמר חזקיה אמר ר"ש בן אלעזר היא *דתניא ר"ש בן אלעזר אומר עד שיטלנו היממה ויחזור ויתננו לה ויאמר לה הרי גיטך יוחנן אמר אפילו תלמא רבי, דילמן אמי? שאני הבא הואיל וקנאתו ליפסל בן לכהונה: כתבו בתוכו: אמר רב ספרא כתבו בתוכו תנן, פשיטא כתבו בתוכו תנן? מהו דתימא ה"מ לאחר התורף אבל לפני התורף אפילו על פה נמי פסול קמ"ל **ורבא** אמר לא שנו אלא לאחר התורף אבל לפני התורף אפילו על פה נמי פסול ואודא רבא לטעמיה דאמר להו רבא להנהו דכתבי גיטי: שתקן שתוקי לבעל עד דכתבית ליה לתורף דגיטא. ת"ר כל התגאין פוסלין בגט דברי רבי וחכמים אומרים כל שפוסל על פה פוסל בכתב וכל שאינו פוסל על פה אינו פוסל בכתב: חוץ שפוסל על פה פוסל בכתב **אמר** רבי זירא מחלוקת לפני התורף דרבי סבר גורסין ע"מ אתו חוץ ורבנן סברי לא גזרינן ע"מ אתו חוץ אבל לאחר התורף דברי הכל

ולמביי כוס למעוטי פלוני. לתיו גט עד שתיבעל ל דביה להמחילו בממון ויתלמה בהיתר: **ופיפוק ליה כו'**. הכי נמי דתפשר לה לקיימו בתיסור מיהו תגלי היכי הת היה ליה למתנה על מה שכתוב בתורה וקיימת לן תגלו בעל: **דודאי קא עקר**. שהרי מסר לה קידושין והרי היא תשתו להתחייב כסולן וכי תתני ע"מ שלא יתחייב הוה ליה עוקר: **מאן פתא**. לשרין ליטלו היממה ולת שגי בתמיהה בעלמת שיחזור ויתמר לה "הרי לת מותרת לכל תדם": **ר"ש בן אלעזר היא**. בפרק הזורק* תמר לה כגון שמר מוב זה כו': **אפילו היממה רבי**. דפליג התם עליה דר"ש בן אלעזר: **דילמן תמר**. רב כהגת סהיה מסלסם מבעל שעלה לע"י ללמוד תורה מרבי יוחנן כדלמרינן בהגוזל בתרת (ב"ק דף קיז:) ושלל ממנו שכרה בבריס ועליו קל"ר יוחנן בעל כל דוכתי דילמן תמר: **אפילו תימת רבי**. דפליג התם עליה דר"ש בן אלעזר: **דילמן תמר**. רב כהגת לית היה עוקר: **מפלי פסא**. משום הכי לריך לתזור ולימת **בעלמת** בעלמת קמניתא ליפסל בו לכהונה הילך לי לתו להדר שקל לה מיה לע מהגית תמיהה שהרי כבר זכתה בו על מנת תגלי לתפון בעל ההוא להזורק לע זכתה בו לכלום: **כתבו בתוכו תנן**. דוקא כתבו בתוכו הוא דלית ליה תקנתא תבל לע כתבו בתוכו תפילו תמר לעדים ע"מ כן תיו נפסל בכך ובלבד שיתמר לה בשעת מסירה "הרי את מותרת לכל תדם": **סני מילי**. דבעלינן לתנאי בתוכו ולת מיפסל בתתי דלמר מר: כתבו בתוכו ע"מ כן היכת לתמר כתיבת התורף ע"מ שלת תגאתי לפלוני" דכיון דכתבו עיקר הגט קודם הזכרת תגלי לת מיפסל בתתי דלמר מר: כתבו בתוכו ע"מ כן לי לת כתבי ליה בתוכו בהדית: **פפילו על פה**. שהרי עיקר הגט ע"מ כן נכתב: **קמ"ל**. רב ספרת "בתוכו" דוקא קתמר: **שמוקי שמקיים**. נזפו בו שלת יכיר שום תגלי: **פוסלין בגט**. לם כתבו בתוכו ותפילו נתקיים התגלי: **תון שפוסל בעל פה**. להוי שיור בגט: **מתלוקת**. דע"מ דרבי ורבנן בשכתבו לפני התורף: ותוקימנא

(רבי ורבנן בעל מנת)

שאינו פוסל על פה אינו פוסל בכתב

[שייך לעיל כמשנה סב.]

[דפוסי כנסת הגדולה דף נב.]

א מיי' פ"ו מהלי' מלוה ולוה הלכה ח סמג עשין מה טוש"ע חו"מ סי' קמג סעיף יב:

[ופ"ע תוס' כתובות ט. ד"ה הכי זו]

ב א מיי' שם סמג עשין מה טוש"ע חו"מ סי' לח סעיף ה:

ג מיי' שם סמג שם טוש"ע שם סי' קמג סעיף יב:

[כתובות ט. שד. קדושין יט: מיר יא. ב"מ נא. ב"ב קמו: מכות ג:]

[תוספתא פ"ד]

[לעיל עמ.]

[עיין לעיל כמשנה סב.]

*) [ועי' תוס' מכות כג: ד"ה כי סלין]

לכרי

שנכרב התורף ע"ד שיור אין בכך כלום כיון שתיור בו ונתנו לה בלי שיור ורבא אמר ל"ש אלא לאחר התורף אבל לפני התורף אפילו ע"מ נמי פסול מי' לא שנו מאי דתני כתבו דמשמע ודאי כתבו אבל בפה לא ודע לאחר התורף אבל לפני התורף אפילו בפה נמי פסול מי' דכיון דאיכתיב ותרפר של גם על זה התנאי כאילו נתנו לה על זה התנאי (מאי) דמי דוקא בתוך ועוד דפסבר רבא ע"מ לפני התורף משום דקסבר דמסאן דאיכתיב תרפר של גם על זה התנאי דמי אבל בע"מ ושאר תנאים לא פסל ע"מ אפילו לפני התורף והא [אפילו] יהכיה לה על תנאי זה לא מיפסיל ואודא רבא לטעמיה דאמר להי רבא להני דכתיבי ניסי שתקי שתוקי לבעל עד דכתיבית ליה לתורפיה דניסא פי' דאי אתני שום תנאי בעת כתיבת התורף של גם צריכה האשה לקיים אותו התנאי ואם רוצה הבעל להזור מתנאו אינו יכול לגרשה באותו הגם עד שיכתוב לה גם אחר והלכתא כרבא ומאי דאמר רבא לקמן מחלוקת לאחר [התורף] אבל לפני התורף דברי הכל פסול דמשמע דכל תגאים פוסלין לפני התורף דוקא בכתיבה קאמר ולא בשה: אישתכח השתא דזירא פוסל לפני התורף אפילו ע"מ וכל תגאים פוסלין לפני התורף בכתיבה אבל ע"מ לא אלא שצריך שיתקיים אותו התנאי שנכתב הגם עליו: ת"ד כל התגאים פוסלין בגט דברי רבי וחכ"א כל שפוסל בפה פוסל בכתב וכל שאינו פוסל בפה אינו פוסל בכתב זירא שפוסל ע"מ פוסל בכתב ע"מ

נושא/מבנה
לפי רבא דתניא שקיבלו בית שמאי גיטות על ד מיי' פ"ח מהלי' מלוה ולוה הלכה ד סמג עשין מה טוש"ע חו"מ סי' לח סעיף ה: כב ד מיי' פ"ח מהלי' גירושין הל' ד סמג עשין נ טוש"ע חו"מ סי' קמג סעיף ג ועי"ש במ"מ וכ"מ:
נתינה כמתנה על מה שכתוב בתורה ותניא הכל
מבנה
מתי אמרינן מתנה על מה שכתוב בתורה תניא הכל
תוספות רי"ד בשר חזיר מרו אמר אביי היא היא רבא אמר אפשר דאכלה ולקיא: תניא הרי זה גיטך ע"מ שתאכלי בשר חזיר ואם היתה זרה על מנת שתאכל בתרומה ואם היתה נזירה ע"מ שתשתי יין נתקיים התנאי הרי זה גם ואם לאו אינו גם: תניא הרי זה גיטך ע"מ שתבעלי לפלוני נתקיים התנאי הרי זה גם ואם לאו אינו גם: ואי ק' כיון שקיום הגם תלוי בבעילתו וכל זמן שלא בעל אשת איש היא א"כ היאך מתירין אנו לבעל אשת איש. תשובה הרי ליה ניסא ובעילה באין כאחד כ"ש שהגם קונה למפרע שכל האומר ע"מ כאומר מעכשיו דמי ואף אם נבעלה לאחרים ביני וביני פסורים הן: אם כתבו בתוכו אע"פ שחזר ומחקו פסול מי' כיון שנכתב הגם לשם שיור אע"פ שחזר ומחקו פסול הוא ואין לו תקנה עד שיכתוב א' ושתם
מתני' ר' אלעזר היא דלא בעי עדי תתימה והאי דכתיב וכתב לה על כתב הגם קאי דאי ר' מאיר כיון דאמר עדי תתימה כדתי לא איכפת לן בכתיבת הגם כלל כדאמרן בפ' כל הגם אמר רב נחמן אמר היה ר' מאיר אפילו מצאו באשפה תחמו ונתנו לה כשר אי נמי ר"ל דאפילו תימא ר' מאיר ע"כ לא מכשיר ר' מאיר אלא התם דאיכתיב לשם גירושין אבל האי דלא איכתיב שהרי יש בו שיור אפילו ר' מאיר מודה דפסל: אמר רב ספרא כתבו בתוכו תנן פ' דוקא אם כתבו בתוכו אין לו תקנה אבל אם התנה ע"מ יש לו תקנה שיחזור וינתנו לה בלי שיור בשטבא כתבו בתוכו תנן פ' דמשמע דוקא בכתיבה מיפסיל לגמרי אבל במיטרא לא ומאי איצטריכא רב ספרא לאשמעינן מהו דתימא הני מילי לאחר תורף אבל לפני התורף אפילו ע"מ נמי פסול קמ"ל רב ספרא דאפילו לפני התורף נמי דוקא אם כתבו אין לו תקנה אבל באמירה יש לו תקנה שיחזור מתנאו ואע"פ
מתני' ר' אלעזר היא דלא בעי עדי תתימה והאי דכתיב וכתב לה על כתב הגם קאי דאי ר' מאיר כיון דאמר עדי תתימה כדתי לא איכפת לן בכתיבת הגם כלל כדאמרן בפ' כל הגם אמר רב נחמן אמר היה ר' מאיר אפילו מצאו באשפה תחמו ונתנו לה כשר אי נמי ר"ל דאפילו תימא ר' מאיר ע"כ לא מכשיר ר' מאיר אלא התם דאיכתיב לשם גירושין אבל האי דלא איכתיב שהרי יש בו שיור אפילו ר' מאיר מודה דפסל: אמר רב ספרא כתבו בתוכו תנן פ' דוקא אם כתבו בתוכו אין לו תקנה אבל אם התנה ע"מ יש לו תקנה שיחזור וינתנו לה בלי שיור בשטבא כתבו בתוכו תנן פ' דמשמע דוקא בכתיבה מיפסיל לגמרי אבל במיטרא לא ומאי איצטריכא רב ספרא לאשמעינן מהו דתימא הני מילי לאחר תורף אבל לפני התורף אפילו ע"מ נמי פסול קמ"ל רב ספרא דאפילו לפני התורף נמי דוקא אם כתבו אין לו תקנה אבל באמירה יש לו תקנה שיחזור מתנאו ואע"פ
נושא/מבנה
ב דעות אומנאים מתי חולקים רבי וחכ"א בכתיבת על "על מנת" הבלי אי לאחר התורף ב) לפני התורף מת/נמי הבלי

ואוקימנא כמאן. בירים פירקין ושמעינן מינה דאליבא דשמואל תליא דלא כר' יוחנן דאמר אפילו בלפני התורף הלכך ד"ה פסול לא משכחת לה: **ונימא** . ליה רבי זירא לרבא תני ה"ז פסול ולא תיתני דברי הכל ונימא רבי היא: **תנא ד"ה למחייב** . ע"כ דברי הכל לחתייה רבינא לרבא דלמא לחתייה "הרי זה" לא הוה מימלך ליה "דברי הכל" זה" לא הוה מימלך ליה "דברי הכל" אפילו שכח גירסת שלו לאבל כאבל בפסול' מימלך ליה אם שכח שמועתו להכי אמר ליה תני "דברי הכל כשר" דמסתברא דהכי תגמריה רבינא: **מתני' אלא נתכוין ולאחיך כו'** . לאו שיורית הוא דבללו ליסור לישות נמי לא תפסי להו בה קידושין: **גמ' מנא הני מילי** . כיון דקדושין תופסין בחייבי לאוין כדתמרינן בפ"ק דקדושין (דף יח:) ולהלי לא תפסי משום ליסור לישות שכה לשתכח דשייר בגיעת: **ולכל מי שיש לה עליו קדושין** . אם היתה פטיה ולפילו בעבירה לשיכול לאו: **פסול** . להוי שיור: **גבי כלום כלום דריש** . לאין לה עליו קדושין": **ניתני**. מן הגבעונין שהיו מצבעה לומות ולילכ לאו דלא מתחתן בם: **מלרי ולחזרי** . בתוך שלא דומות שהם בחיסור עשה: **תון מקידושי קטן** . תון מפלוני וקטן הוא: **קטנה מגרשה** . אם קיבלה גיטה לאחר מיתת אביה: **בקידושי אביה** . כלומר ולפילו קידשה אביה לאין הזה הוה להו קידושין גמורין: **ובא בעיגן וילפא ופיפא** . דלא מינגרשה אא"כ לחייה לקדש אח עלמה לאים אחר: **גמ' מנא אמינא לכללא הויא** . לאחר זמן וקא תניא ליה מעכשיו דלא דק קרא למימר דמיהוי השתא בת הויה, לעניין שיורת נמי הוי שיור: **סנולדים** . עתידין להולד: **או דלמא עסידין דמילדי** . ומיתסרא עליהן מפני "(אשתו) של זה הלכך הוי שיור: **עבד ועובד כוכבים נמי** . הא מלית למימר הכא עתידי דמיגייר ולפ"ה לא הוי שיור: **משתא מיפא לא מוי ליה** . כל זמן שאשתה קיימת ולא הוי שיור: **תון מזונותיך** . אלא תבעלי בזנות: **או דלמא שייר בכיאה** . בעלמא ולד חיסות קריכן בה: **אבא ואביך בני נישואין ניינהו** . דתיסק לדעתיה דבעי לאתנויי בהדה הא לא תפסי בה קדושין: **אלא נתכוין בזנות** . ואבל לאו ואביך הוא לא הוי שיור דבללו הכי נמי מסיכת להו: **ודלמא בניאותין** . קמני מתני' ולפ על גב דלאו אורחא הוא הלכך לאחר הוי שיור: **אבל בזנות תימא לא** . הקיש שני מאבבי לכל דבר: **ואיבעית אימא לאחר התורף ודברי הכל** . וכיון דשייר הפרש נדריס לגביה "אשה" קריכא ביה: **מחלוקת** . אם תאמרי לכהן לא תפסי בה **מהרומתך** . "הוא יאכל ויקח" כמדכר בכתוב: **קנין כספו** . בכתוב והאי כיון דלאו בר הכי הוא לא תפסי לה קנין כספו ואפאמת דשייר לא הויא קנין כספו ואפאמת דשייר כי **בקדושין** אאל כהגיס: **תון מירושתך** . אם תמותי אני יורשך: **וירש אותה** . מכאן שהבעל יורש את אשתו וכיון דיתיב לה אשתו: **תון מקידושיך בשטר** . אם יקדשך בשטר לא יהו קידושין כלומר דשייר אחד מדברי קדושין ולא שייר את כולם: **ואיתקש חוויות להדדי** . והיכא דשייר אחד מדברי קדושין כלומר דשייר אחד מדברי קדושין ולא שייר אחד מהן לא הוי קדושין כלל: **מתני' נופו של גט** . שיקר כתב הגט כך יכתבו בו וכן

דברי הכל כשר . תע"ג דבתון פסול לפילו אחר התורף כדאמרינן בסמוך ולפי בעיא לימא אחר התורף ודברי הכל מ"מ לא גזרינן היא ע"מ לגזור תון אחר התורף לפילו פסול אלא מדרבנן גזירה אטו לפני התורף ולא גזרינן גזירה לגזירה: **רבא** אמר מחלוקת לאחר התורף דרבי סבר גזרינן אטו לפני התורף "ורבנן סברי לא גזרינן אטו לפני התורף **אבל** לפני התורף דברי הכל פסול, ומתני' דקתני "כתבו" ואוקימנא "בחוץ אבל "על מנה" לא פסיל=אחר התורף ורבנן היא, דתנו רבי אבין קמיה דרבי זירא אכתב נמי על תנאי דברי הכל פסול והא מיפלג פליגי! אלא אימא לדברי הכל כשר, והיכי דמי "לאחר התורף, ולימא "הרי זה פסול" ולרבי? תנא "דברי הכל" אתנייה, "כשר – בפסול" מיחלף ליה "הרי זה" "בדברי הכל" לא מיחלף ליה: **מתני'** "הרי את מותרת לכל אדם אלא "לאבא ולאביך לאחי ולאחיך לעבד ולעובד כוכבים ולכל מי שאין לה עליו קדושין" כשר, "הרי את מותרת לכל אדם אלא אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, ממזרת ונתינה לישראל, בת ישראל לממזר ולנתין, ולכל מי שיש לה עליו קדושין אפילו בעבירה – פסול! **גמ'** "כללא דרישא לאתויי שאר חייבי כריתות, כללא דסיפא לאתויי שאר חייבי לאוין (כגון עמוני ומואבי נתיני מצרי ואדומי) בעא מיניה רבא מרב נחמן תון מקדושי קטן מהו: מי אמרינן השתא מיהא לאו בר הויה הוא או דלמא "אתי לכלל הויה א"ל תניתוה קטנה מתגרשת בקידושי אביה אמאי והא בעינן "ויצאה והיתה" אלא "אתיא לכלל הויה "הכא נמי אתיא לכלל הויה תון מן הגרושה מהו: השתא מיהא לא איתילד או דלמא עתידי דמתיילדי א"ל תניתוה ולעבד ולעובד כוכבים אם אוקא עבד ועובד כוכבים נמי עבידי דמיגייריי, הכא לאו לאינשורי קיימי הניאלאיתילודי קיימי תון מבעל אחותה מהו: השתא מיהא לא חויא ליה או דלמא זמנין דמתה אחותה וחויא ליה אמר ליה תניתוה ולעבד ולעובד כוכבים עבד ועובד כוכבים נמי עבידי דמיגייריי, גירות לא שביחא *מיתה שביחא תון מזונייך מהו: בנשואין היא לא שייר או דלמא שייר בביאה? א"ל תניתוה לאבא ולאביך ובמאי-אילימא בנשואין, אבא ואביך בני נשואין נינהו אלא לאו בזנות, ולאבא ולאביך הוא דלא שייר, הא לאחר שייר, דלמא בנשואין דעבר ואינסיב תון משלא בברכה מהו: בברכה הא לא שייר או דלמא משכבי אשה" כתיב תון מהפרת נדרך מהו: בנשואין הא לא שייר או דלמא אישה יקימנו ואישה יפירנו" כתיב תון מהרומתך מהו: בנשואין הא לא שייר או דלמא קנין כספו" כתיב תון מירושתך מהו: בנשואין הא לא שייר או דלמא לשארו וירש אותה" כתיב תון מקידושין בשטר מהו: מי אמרינן אפשר דמקדש לה בכסף ובביאה או דלמא אי אתקש חוויות להדדי, תיקו: **מתני'** נופו של גט-דרי את מותרת לכל אדם

*) נדרים ה:

רבי

	ספרי במדבר	ספרי זוטא
ר' ג"ח	פ"ח	פ"ח
רא"ש	פ"ג	פ"ג

תום' ד"ה הניחוס קטנה וכו' בפ"ד דכיס לה אב עסקין. עי' לעיל דף עד ע"ב תוי"ה ענה:

[לעיל ג: כתובות פג:]

[כתובות מו: וש"נ]

כב א ב מיי' פ"ת מהל' גירושין הל' ד סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמז סעיף ב:

כה ג ד ה מיי' שם הל' ס סמג שם טוש"ע אה"ע סימן קלו סעיף ב:

כו ו ז ח ס י מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף ג:

כז כ מיי' שם הלכה ו:

כח ל מיי' שם סמג שם טוש"ע שם סעיף ג:

כט מ מיי' שם פ"ט הלכה ד סמג שם טוש"ע אה"ע סימן קו סעיף מג:

תוספות רי"ד

ע"מ שאינו פוסל בפה אינו פוסל בכתב: א"ר וירא מחלוקת לפני התורף דר' סבר גזרינן ע"מ אטו תוץ ורבנן סברי לא גזרינן אבל לאחר התורף דברי הכל כשר: ורבא אמר מחלוקת לאחר התורף דר' סבר גזרינן לאחר התורף אטו לפני התורף ורבנן סברי לא גזרינן אבל לפני התורף דברי הכל פסול. פי' ס"ל לרבא כל תנאים דמיכתבי בגיטא מקמי התורף פסול מן התורה שאין זה ספר כריתות כיון שתנאי כתוב בתוכו ואע"פ שהוא הנאי כשר והאשה רוצה לקיימו אלא צריך לכתוב הגט בלי תנאי ואפילו שרוצה להתנות יתנה בעת שמוסרו לה. ור' וירא סבר אם תנאי כשר הוא אינו פוסל ומקרי ספר כריתות כיון שיכולה לקיימו ולהלתבא ברבא. נמצא מעכשיו לפי פסק ההלכה דלפני התורף פוסל תוץ בין בכתב בנון שכתבו בתוכו בין בעל פה בנון שהודיעו לשפר והסופר כתבו ע"ד כן שאין לו תקנה עולמית לגט זה וע"ם שהוא הנאי כשר הוא פוסל דוקא בכתב שאין לו תקנה עולמית אבל בעל פה לא פסיל אבל מיהו צריך ליתנו לה באיתו הנאי כיון שנכתב התורף ע"ד כן ואם רוצה הבעל לחזור מן התנאי ולגרשה בלא תנאי צריך לכתוב לה גט אחר בלא תנאי ולאחר התורף תוץ פוסל דוקא בכתב אבל בעל פה לא פסיל ליה אלא יכול ליתנו לה בלא תוץ והוא כשר ע"מ אינו פוסל אפילו בכ"ב שכל מה שרוצה להתנות אחר התורף בין בכתב בין בעל פה יכול לחזור מתנאו ואם רוצה לחזור מתנאו ולגרשה בו בלא תנאי הרשות בידו כיון שהתורף נכתב בלא תנאי: **מתני'** הרי את מותרת לכל אדם אלא לאבא ולאביך לאחי ולאחיך לעבד ולעובד כוכבים ולכל מי שאין

סדרה של בירורים על דיוקאות שונות של ר"י גיור אי פוסלים בקל או לא

* כלומר למאי דפי' בשמו על הסוגיי' "דברי הכל" ומיהו נראה מאליו "כפל"

* נראה דהכי איתא בהתיבון בגיטין דזקא אלא אמתניתין דכתבו וכו' ובפ"ב דקדושין גבי ר' יהושע בן בתירא ובקונטרס בגיטין מאחת דאמר בן בתירא אבל בגמ' לא אמרינן הכי

[ל"ל לאשתו]

ל א מיי' פ"ט מהל' עבדים הלכה ג סמג עשין סו טוש"ע י"ד סי' רכז סעיף מח:
לא ב מיי' פ"ג מהל' גירושין הלכה ד סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קלו סעי' ד:
לב ג מיי' פ"ט מהל' עבדים ה"ג ו סמג עשין סו טוש"ע י"ד סימן רכז סעיף מג:
לג ד מיי' פ"ג מהל' גירושין הי"ג ד סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן קלו סעיף ד:
לד ה מיי' פ"ט מהל' עבדים ה"ג ו סמג עשין סו טוש"ע י"ד סימן רכז סעיף מג:
לה ו מיי' שם סמג שם טור ש"ע שם סעיף ס:
לו ז ח מיי' פ"ד מהל' גירושין הי"ג ג סמג עשין כ טוש"ע אה"ע סימן קכו סעיף ט:
לז ם מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג:
לח י מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג:
לט כ מיי' שם טוש"ע שם סעיף י:
מ ל מ מיי' שם הי' יד טוש"ע שם סעיף יא:
מא נ מיי' שם הי' יב טוש"ע שם ספי' טו:
מב ס ע מיי' שם הל' יג סמג שם עושין מ טוש"ע אה"ע סימן קיד סעיף קל נסמ"ג:

נוסח אחר
נוסח על אשה וע"ע תחינה

מענה

ב שאלות בגיטין נוסח אשה וע"ע תחינה

נוסח/מענה

סדרה של קביעות בגיטי הכתבה ובדיקת פאות בע"ע

רבי יהודה אומר ספר מיכוחין ואגרת שבוקין. בספריס לא היה כתוב גט פשורין ובגמרא נמי כי קאמר לעיל ולקמיה (דף ח:) ולו"ז דשיבוקין לא קאמר לו"ז דפשורין ומיהו בפ"ק דנדרים (דף ה:) כתיב בספריס נמי גט פיטורין ולרבה נמי גרסינן ליה להא ספר כריתות מרמגימן פיטורין וגם בגיטין רגילין לכותבו: **אע"ג** דלא כתב ודן מוכחת מילתא דבהאי גיטא מיגרשה לה. הכא משמע דפליגי בודן ובריש נדרים משמע דפליגי במילתא דלבעבן חוין יחיש ואע"ג דלא כתיב מילתא מנוסחא דלין לחדש מגרש אחם תבעו ואומר ר"י דכתריוטו פליגי ומה משורש ולא מיקרי לחדי מילתא דלאו ב

נפקוקי מדכתיב מיניה רבא נחמן סיום לי' אם אמתי ולמתר שרי אם אמתי· מהו ופשמא ליה כיון דפסקה פסקה לפ"ם מקן דלא לעביד הכי אלא להוליא לעז על הבן: מולדת נפנדו· דיכו פסוק לעבדות שלין שום ערעור במכירה: ופעיר ופעיר מן מרורי· ופרוש ומופלג מכל מיכות כמו הפפטר מרבו (יומא דף עג·):

[לעיל פג:] ופעיר · כמו ומיטרת שמר מלוקה רק הבמות לא מרו(מלכים ג יב)ומתרגם לה עמרעת: ומן ערוני מלכא ומלכתא · ומערעור המלך והמלכה אלא מתוך להיות מוכפד למלוכה ליהרג שאם היה מוכתב למלוכה מקום בעל כרחאר כדאמר בפ"ק דקידושין (דף יח·) וכפ' [דף פ:] ראשון (כתובות דף ג:): ורשום דאיניש לא אית עלוהי ומומוק מכל מום· כמו שמין שהיו נפגמין בעבודה ופסולין לעבודה כדאמר בפ' בתרא דחולין (דף כד:) ומפרש טעמא משום דכתיב לא יגש איש אשר בו מום וגו' ואפילו בעל מום שבקדשים לא יגש לעבוד אבל אוכל בקדשים ובתרומה כדכתיב כל זכר בבהני' תאכלנו וגו' ומפרש בפ' בתרא דחולין (דף כד:) דא

יש לה בנים לא תצא כו' · וה"מ מתי פריך לעיל הניחא למ"ד לא תצא למ"ד תצא ומתי לימא לעיל ממ"נ ומתי קושיא נימא דכשעשה מלכוה לפיכך יש לה בנים תצא ול"ל דכשעשו מלכות מי כיון דלרבנן הולד כשר יש לה בנים לא תצא:

זרק לה קדושין ספק קרוב כו' · כפ' ד' לחין (יבמות ל:) דייק ותילו בגירושין ספק קרוב ט' כו' לא קאמר אפילו ספק קרוב לה: **כל** העופות פוסלין במי חטאת מיהו טעמא משום שחטאת לא הכא דיעבד ושמואל לכתחלה הכא בספרא דמנוחה והא בספרא דלא מובהקן אמר ר' יוחנן (כתב ידו שנינו) אמר ליה רבי אלעזר הרי עליהן עדים? אמר ליה אסיפא הדעת נרתעת דנפסלין לגחר קידוש ובמקום גחר אתרכתי: ולימא כסבר ודוקא כתב ידו אבל כתב סופר ועד לא אבל מי דמי מסירה לגט דלמא מסיח ליה ולא מיכוין לשמה: **ורב** · למר לך מי דמי – התם "כשר" לכתחלה משמע להתם תתם סופר עם העד שניו כדמתרן לה רבי ירמיה לקמן: **ושמואל** · ליה ליה דרבי ירמיה אלא כשר לכתחלה התם והייט טעם דכשר בספרא דמנוחה וכך בתורת גיטין ולא יכתבנו אלא בספר ובמקום שכתבו ואין עדים חתומים עליו: **כל** העופות פוסלין במי חטאת חוץ מיונה וברציה לא פסיקא ליה דגדולת לא פסלה וקטנה פסלה ועד כמה? אמר ר' ירמיה ואיתימא ר' אמי עד כיום: ר' אלעזר אומר אף על פי וכו': אמר רב יהודה אמר רב הלכה כר' אלעזר-בניטין, כי אמריתה קמיה דשמואל אמר ליה בשטרות, ורב סבר בשטרות הוא דקתני הואיל ומנכסים משועבדים: רבי אלעזר תרתי אמר ורב סבר כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא, וכן אמר ר' יעקב בר אידי אמר ר' יהושע בן לוי הלכה כר' אלעזר בגיטין, ורבי יוחנן אמר אפילו ריח הגט אין בו וכן אמר ר' יוסי בר' חנינא אמר ריש לקיש הלכה כרבי אלעזר-בגיטין ור' יוחנן אמר אפילו ריח הגט אין בו, לימא ר' יוחנן ליתיה דר' אלעזר? הכי קאמר: לרבנן אפילו ריח הגט אין בו שלח ליה ר' אבא בר זבדא למרי בר מר בעי מיניה מרב הונא הלכה כר' אלעזר בגיטין-או-אין הלכה, אדהכי נח נפשיה דרב הונא אמר ליה רבה בריה הכי אמר אבא משמיה *דרב הלכה כר' אלעזר בגיטין ורבותינו הבקיאין בדבר הלכה משום רבינו אמרו הלכה כר' אלעזר בגיטין דאמר רב חמא בר גוריא אמר רב הלכה כר' אלעזר בגיטין איבא דאמרי וחברינו הבקיאין בדבר הלכה ותלמידי רבינו משום רבינו אמרו הלכה כרבי אלעזר בגיטין דאמר רב חמא בר גוריא אמר רב הלכה כרבי אלעזר בגיטין וכן כי אתא רבין אמר ר' אלעזר אמר רב הלכה כרבי אלעזר בגיטין: **מתני'** שנים ששלחו שני גיטין שלו ונתערבו ונתערבו שניהם לזו ושניהם לזו לפיכך אבר אחד מהן הרי השני בטל. חמשה שכתבו כלל בתוך הגט: איש פלוני מגרש פלונית, ופלוני פלונית" והעדים מלמטה כולן כשרין ויתנן לכל אחת ואחת. היה כותב מופס לכל אחד ואחד והעדים מלמטה: את שהעדים ניקרין עמו כשר: **גמ'** מאן תנא? אמר ר' ירמיה דלא כר' אלעזר דאי ר' אלעזר אמר כיון דאמר "עדי מסירה כרתי" הא לא ידעי בהי מיניהו קא מגרשה אבי אמר אפי' חימא ר' אלעזר אימא דבעי ר' אלעזר כתיבה לשמה, נתינה לשמה מי בעי: חמשה שכתבו כלל כו': היכי דמי כלל? היכי דמי טופס? אמר רבי יוחנן זמן אחד לכולן זהו "כלל", זמן לכל אחד ואחד זהו "טופס" וריש לקיש אמר אפילו

[לעיל סו: פמ: נקמן סו:]

ס"ק נ"ב * ע"ש עדים מה ואין כן כאן. ד' כתב יו"ד סי' תה ס'. כתב סופר

יבמות ל: ד"ה ואמאי אתיא לעיל בסוגיא: גיטין (שלמה) כאן

חיפא ס"ק

משמיה דרב ס"ק

פרה פ"ט מ"ג מוקין פכ.

[לעיל ד': כתובות נד:

[ע' תוס' לעיל ד: ד"ה דקיל"ן]

[ע"ל דרב]

[פרה פ"ט מ"ג]

[לעיל ע: ושם"ע תוס' לעיל ד:-ד"ה הקיל ותוס' כד: ד"ה לא תיהו]

*ג"ה: כאן נכתבו בא"ד בסוגי את בלוני ג"ב ד"ה ואין כתב ובן ג"ה ד"ה ואמ"ש ד"ה...

תוספות רי"ד

תצא וכן הלכה: ר' אלעזר אומר וכו' ונובה האשה כתובתה בגם זה כנכסים משועבדים שאין העדים חותמין וכו' פ' ר' אלעזר לא בעי עדי החתימה כלל כיאם עדי מסירה האם אין שם עדי מסירה כיון שנתנו לה בינו לבינה אע"פ שיש שם עדי החתימה אינו כלום דעדי מסירה כרתי ולמה נהנו העולם להחתים עדים בגם אלא מפני תיקון העולם שמא האשה לא תגשא עכשיו ועדי מסירה יסותו או ילכו להם למדינת הים ונכשהבוא האשה להגשא בגם זה שאינו חתום לה שהבעל כתבו ונתנו לה דזילמא היא כתבה ליה אבל אם הגם חתום עדי הגם מוכיחים שהבעל כתבו והחתמו שבלי רשותו לא היו העדים חותמין ובודאי ג) ביק הבעל חתמוהו ואחרי שעתה יוצא מיד האשה בודאי הבעל נתנו לה ולא חיישינן שמא כתב ליתן ולא נתן ונפל ממנו ומצאתו כי היכי דאמרי' בכל שטר מלוה דנפיק מתותי יד המלוה או שטר מכר דנפיק מתותי יודא דלוקח אלא ודאי הבעל נתנו לידה וכשנתנו לה בשטרון נתנו לה בפני עדי מסירה והילכך נאמנת האשה לומר בפני שלוני ופלוני נתנו לי והלכו להם למדינת הים אבל ב)שכיון שנתן לה בעלה הגם אינה מוציאה מגורשת מיגורשת ואין זו נתינה לשמה ומבורלת כיון דהתימה לשמה לא בעי על כרחיך לשמה דכתיב בקרא תכתב ונתן בקלי תלוי

תוספות רי"ד

(נב) בספר המקנה · **אפי' כשטרות** · התם עלה טובה קמ"ל מפני תיקון העולם · **ופא קתני** · מתניתין: **גובה מנכסים משועבדים** · אם שטר הוא לו גם זה גובה מנכסים משועבדים דתנן בכתובות (דף פט·) הוליחה גם זו ואין עמו כתובה גובה כתובתה: **מפני ממר** · בגיטין ושטרות: **ריש פגע** · ליפסל בכהונה להתמיר וכל שכן להחזיר: **וכתבו** · כתב תמלוג: **כתרני'** · כמתוקין: **שני גיטין שוין** · בשמותיהן: **שני כעל** · דלא ידעינן דמתן ניהו: **מופס לכל אחד ואחד** · בגמ' מפרש לה: **אם שפפדים נקרים שמו** · היינו תחתון לבל עליונים פסולים שמא לא הניחו אלא על התחתון: **גבי' מתן פגא** · דתקני לה תיכף בשעת כתיבה: **דלא כר' אלעזר** · אלא כר' מאיר דאמר בכל שטר מלוה שכתב בא לידה ועדיו חתומים בו ור' מאיר היין דלא בעי עדי מסירה, ספיר דמי, להא כל גיטין שמי מסחתמו העדים היין יודעין לשמי יכתן: **פא לא ידעי** · עדי מסירה לא מיכוין בהן מיגרשה ואין זו נתינה לשמה ומבורלת היין דהתימה לשמה לא בעי על כרחיך לשמה דכתיב בקרא תכתב ונתן קלי תלוי

בהן ספק קידושין או ספק גירושין הרי אלו חלוצות-ולא מתיבמות כיצד ספק קידושין זרק לה קידושין ספק קרוב לה ספק קרוב לו זהו ספק קידושין; ספק גירושין: כתב בכתב ידו ואין עליו עדים, יש עליו עדים ואין בו זמן ואין בו אלא עד אחד-הרי זה ספק גירושין ואי אמרת לא תצא, צרתה אחיה ליבומו? תתב ואין בכך כלום. חששא דרבנן היא ואמר לעולם לא תצא וכן אמר ר' יוחנן לעולם לא תצא וכן אמר להו ר' יוחנן לבני ר' חלפתא דמן *הונא הכי אמר אבוהון *לעולם לא תצא, ולרציה שבעמיר אינה פוסלת במי חטאת, מאי קרציה? אמר אביי דידבתא דביני כיפי מתיב רב דניאל בר רב קטינא *כל העופות פוסלין במי חטאת חוץ מן היונה כפני שמיוצצת ואם איתא ניתני חוץ מיונה וברציה? לא פסיקא ליה דגדולת לא פסלה וקטנה פסלה, ועד כמה? אמר ר' ירמיה ואיתימא ר' אמי עד כיום: ר' אלעזר אומר אף על פי וכו': *אמר רב יהודה אמר רב הלכה כר' אלעזר-בניטין, כי אמריתה קמיה דשמואל *אמר ליה בשטרות, ורב סבר בשטרות הוא דקתני הואיל ומנכסים משועבדים: רבי אלעזר תרתי אמר ורב סבר כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא, וכן אמר ר' יעקב בר אידי אמר ר' יהושע בן לוי הלכה כר' אלעזר בגיטין, ורבי יוחנן אמר אפילו ריח הגט אין בו וכן אמר ר' יוסי בר' חנינא אמר ריש לקיש הלכה כרבי אלעזר-בגיטין ור' יוחנן אמר אפילו ריח הגט אין בו, לימא ר' יוחנן ליתיה דר' אלעזר? הכי קאמר: לרבנן אפילו ריח הגט אין בו שלח ליה ר' אבא בר זבדא למרי בר מר בעי מינה מרב הונא הלכה כר' אלעזר בגיטין-או-אין הלכה, אדהכי נח נפשיה דרב הונא אמר ליה רבה בריה הכי אמר אבא משמיה *דרב הלכה כר' אלעזר בגיטין ורבותינו הבקיאין בדבר הלכה משום רבינו אמרו הלכה כר' אלעזר בגיטין דאמר רב חמא בר גוריא אמר רב הלכה כר' אלעזר בגיטין איבא דאמרי וחברינו הבקיאין בדבר הלכה ותלמידי רבינו משום רבינו אמרו הלכה כרבי אלעזר בגיטין דאמר רב חמא בר גוריא אמר רב הלכה כרבי אלעזר בגיטין וכן כי אתא רבין אמר ר' אלעזר אמר רב הלכה כרבי אלעזר בגיטין: **מתני'** שנים ששלחו שני גיטין שלו ונתערבו ונתערבו שניהם לזו ושניהם לזו לפיכך אבר אחד מהן הרי השני בטל. חמשה שכתבו כלל בתוך הגט: איש פלוני מגרש פלונית, ופלוני פלונית" והעדים מלמטה כולן כשרין ויתנן לכל אחת ואחת. היה כותב מופס לכל אחד ואחד והעדים מלמטה: את שהעדים ניקרין עמו כשר: **גמ'** מאן תנא? אמר ר' ירמיה דלא כר' אלעזר דאי ר' אלעזר אמר כיון דאמר "עדי מסירה כרתי" הא לא ידעי בהי מיניהו קא מגרשה אבי אמר אפי' חימא ר' אלעזר אימא דבעי ר' אלעזר כתיבה לשמה, נתינה לשמה מי בעי: חמשה שכתבו כלל כו': היכי דמי כלל? היכי דמי טופס? אמר רבי יוחנן זמן אחד לכולן זהו "כלל", זמן לכל אחד ואחד זהו "טופס" וריש לקיש אמר

גליון הש"ס מהרי"ט ואפשרנו נוסח שניכם · עיין טורי חמן ס"ס כז ע"ש ד"ה ואם קול:

עין משפט נר מצוה

כמב א מיי' פ"ג מהל' גירושין הלכה יד סמג עשין ע טוש"ע אה"ע סימן קל סעיף ב:

ב ג מיי' פ"ו מהל' יבום ופ"ז מהל' טוש"ע אה"ע סי' קמב סעיף ו:

נא ג מיי' פ"ל מהל' גירושין הל' יד ופ"י הלכה ב סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קכו ס"ג ס"ה וסי' קז ס"ו:

נב ד מיי' פ"ע מהל' סנהדרין הל' ג סמג עשין לג:

נג ה מיי' פי"ל מהל' מלוה ולוה הל' כ סמג עשין נד טוש"ע אה"ע סי' מ סעי' ו וסי' נא סעי' ו:

[וש"ע הוספות פסחים יח. ד"ה נשלו]

נד ו מיי' פ"ג מהל' גירושין הל' יב סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קלב סעיף ג:

נה ז מיי' פ"ד מהלכות גירושין הל' יח סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קל כעי' ט:

נו ח מיי' פ"ג מהלכות גירושין הל' יב סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קלב סעיף ו וסימן קלג סעיף ג:

נז ט מיי' פ"ד הל' יא סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קל סעי' ט:

נוסח אחר

תוספות רי"ד

שיטות שונות את אלו בגיטין (בסוגיא כ"א ב"ק) הלכך אע"פ שלא היו השתיינים עליו בעת שמכרו כיון שיצאו בו עד ב' עונים אינלי מילתא שבבר היה נולד החולי בגופו מקודם לכן ולא היה ניכר לבני אדם ומאי היה השקפת פעות: **מתני'** נ' גיטין פסולים ואם נשאת הולד כשר כתב בכתב ידו ואין עליו עדים יש עליו עדים ואין בו זמן יש בו זמן ואין עליו אלא עד אחד הרי אלו ג' גיטין פסולים ואם נשאת הולד כשר ר' אלעזר אומר אע"פ שאין עליו עדים אלא נתנו לה בפני עדים כשר ונובה כנכסים משועבדים שאין העדים חותמין על הגט אלא מפני תיקון העולם. פי' כתב בכתב ידו שהוא כך, עדים הולד כשר ולכתחלה פסול דלמא אתיא לאינסובא בכתב ידי סופר דעלמא בלא עדים וחסם מחניהן ר' מאיר הוא דבעי עדי החתימה יש עליו עדים ואין בו זמן הוא פסול מדרבנן כדפפרש לקמן ור' אלעזר מכשיר אע"פ שאין עליו עדים כלל דקסבר עדי מסירה כרתי ולא בעי עדי החתימה ומקשה והא ליכא גיטין דפסולין לכתחלה והולד כשר והאיכא גם ישן התם אי נתגרשה בו לא תצא הכא באלו ג' גיטין אע"פ שהולד כשר תצא הניחא למ"ד תצא אלא למ"ד לא תצא מאי איכא למימר פי' שלוגתא דאמוראי היא לקמן בשמעתין: התם בגם ישן גם נתגרשה בו חגשא לכתחלה לא הנשא ואם נישאת לא תצא: והאיכא גם קרוב התם הולד מכור הכא הולד כשר הניחא לר' מאיר אלא לרבנן מאי איכא למימר התם אפילו לרבנן תצא הכא לא תצא. יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד אמר רב ל"ש אלא דזיקא כתב ידו ועד אחד אבל כתב סופר ועד לא' פי' לא תיהא כיון דאיכא כתב ידו סני לן בעד א' וליתכשר לכתחלה אלא אף זה כתבו מדרבנן: ושמואל אמר אפילו הגם ישן ועד כשר שנינו כתב סופר ועד כשר' ורב מי דמי התם תני כשר ותנשא בו לכתחלה הכא דיעבד אלא התם סופר שנינו אבל לעולם בכתב סופר ועד פסול ושמואל כתיבתו כמו התחימה עצמה וכשר לכתחלה דאמרינן בוראי הסופר שכתב הגם הוא היה עד שני אבל אם הסופר אינו מובהק סברו הקילם כיון שאינו התם לא היה כשר לעדות דשמא עבר או אשה או א'. מקרובי האשה כתבו שאינו כשר לעדות ולא יתקיים הגם זה אלא בעד א' ואתו לאכשוכי עד א' בגיטין: וכן א"ר יוחנן כתב ידו שנינו וקי"ל דרב ושמואל ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן כ"ש הכא דקאי רב כר' יוחנן וכתבה דספרא לא מהני מידי: הרי אלו ג' גיטין פסולין ומנין אמר רב תצא ומנין אמר רב לא תצא הא כיצד יש לה בנים לא תצא אין לה בנים תצא: ולרי אמר לעולם לא תצא וכן אמר ר' יוחנן לעולם לא תצא

ג) נרשה דל"ל ונודחי שע"ם דברי הבעל מהמוהו וכו' · כ) ולולי ל"ל מבל בגם עדי מחימה מפילו יהוי שנתן לה בעלה בגם ואינה מביאה עדי מסירה אינה מגורשת וכו'.

2 קב
אב 1 קבוצה
זוג בן ט. אך
יופי בן שמונה אך
קב 1

קב 1
זוג בן ט. אך
יופי בן שמונה אך
2 קב

קב 1
זוג בן ט. אך
יופי בן שמונה אך
קב 2

קב 1
זוג בן ט. אך
יופי בן שמונה אך
קב 2

קב 1
זוג בן ט. אך
יופי בן שמונה אך
קב 2

קב 1
זוג בן ט. אך
יופי בן שמונה אך
קב 2

קב 1
זוג בן ט. אך
יופי בן שמונה אך
קב 2

קב 1
זוג בן ט. אך
יופי בן שמונה אך
קב 2

קב 1
זוג בן ט. אך
יופי בן שמונה אך
קב 2

קב 1
זוג בן ט. אך
יופי בן שמונה אך
קב 2

אפילו זמן אחד לכולן נמי הוי טופס. לכל לחודיהו לפסול העלינים (*ח"כ כי כתבו חיט פלוני מגרש פלונית ופלוני פלונית) והוזיל והזכיר שם חיט ואשה יחד לכל לחוד ולחוד הוי כל חד גט לעלמו ומגלח לחרון מפסיק בעדות ואין עדים מעידים אלא עליו: **גר' יוחנן דאמר כו'** - הואיל וכל חיט ואשה נכתבים לכל לבד לחלוי כולן כשרים: **על שאילת שלום אשתו** - ולא על הגט: **שאלו** - בשלומו: **פסול** - דהוי מלגלג בחפי נפשיה ומפסקת: **זמן לכל אחד ואחד** - קא סלקא דעתין כיוס שנכתב זה לא נכתב זה: **מאי מיריח** - דמסכלי עלינוים משום דאין העדים נקלקים עמהם: **ותיפוק ליה** - דהוו כולהו בר מבתרא נכתבו כיוס ונחתמו לאחר זמן שנכתב זה ומשום הכי פסול וכ"ש למאר לו ליומא לותרא: **כאחד בשבת** - גירש פלוני פלונית וחלר נכתב בשבת נופיה גירש פלוני פלונית דהשתא לא מיפסלי קמאי חלא משום הפסקה: **דסדר כתב שכי כו'** - דהוו להו כל חד בחפי נפשיה ומיהו אחבי ניפסי קמאי לאחמוטינן שהעדים יזעו בכל הניתין הלזו: **ומאי שנא הא מהא דתניא כו'** - ובעד נמר"ל לה מ"מהא ולא מהא פסלינן להו משום ועלת לה ולאחברתה (ג) שמחר שיכסה בבת אחת ודמי לקמייתא דרים לקיש"ט פלוני ופלוני גירשו נשיו פלונית ופלונית" ואחמי בעי למיחדר ומבעיא "פלוני גירש פלונית ופלוני פלונית" הא הכא כתב "כל נכסי לפלוני ופלוני עבדי" וקאמי קנו כל הנכסים ומגלח כל אחד חיט בן מורין וחיט עבד לאבדו ומשחררים זה אח זה חלקיהן: **ולמו מוקימנא** - בפרק השולח גט: **בשני שטרות** - שכתב בשטר כל נכסי נתונים לפלוני עבדי ובשטר השני כל נכסי נתונים לפלוני עבדי ומסרן להן בבת אחת אלא קדם זה לזה הלכך קנו שניהם דהאי אמר כולהו דידי והאי אמר כולהו דידי: **חיט פלוני כו'** - היינו כרבי יוחנן דלא קאמי אלא פלוני ופלוני גירשו כו': **ולריש לקיש** - אמאי קאמי כהך דמסיעה ליה זמן לכל אחד ואחד כו' אם שהעדים נקראין עמו כשר בלאו חיט זה אין מתחת זה שניהם פסולין: **נמי** - **ליתכשר** - **האי** - **בראובן** - **והא** - **בבן יעקב** - **על דתנן בן איש פלוני עד כשר** - דכתב "ראובן בן אקמא" ויעקב עד" אבתרא **ליתכשר** האי "בראובן בן" וליתכשר האי "ביעקב עד" **דהא תנן איש פלוני עד כשר**? דלא כתב "עד" ואיבעית אימא לעולם דכתב "עד" ודידעינן בהא דחתימה דלאו דיעקב הוא ודלמא

ולית כשר - דלא כרלוחן והאי כבן יעקב עד - דחימה לר"י היכי ליתכשר כרלוחן הא לא תנא חלא חיט פלוני עד כשר לחכל חיט פלוני בלא עד לא ותו"י דפסיעתא ליה דרלוחן קאי חבן יעקב עד דכתיב והוי כלילו כתב בהדיה דלרלוחן עד:

ולית כשר - דלא כרלוחן בן יעקב עד - פירש בקונטרס דלרלוחן בן משמע לחי בט על לרלוחן כדרך פירוש מחימת יוסי וזה שחתם מחת האחי חיט לחר היה ושמו יעקב ולפירושו שפי' שחתם כחחימת יוסי בחתם פירש יעקב הוא חיט לחר שיוכל לפרש הוא יעקב הוא עלמו בן לרלוחן ופירוש דחוק לומר שהעבירי מחת כדרך מחימת יוסי ונראה לפרש לרלוחן בן דקחמר הוא בן יעקב ולא חת לרלוחן לכחוב שם יעקב לחבי ניפסי קיוס מחמין משחמת האניח שלומר בפני נכחב וכו' מכיר מחימת יהו לי נמי לימא למימר דמיירי בא"י לחין לריך קיוס מחמין כיון שחין עליו עוררים:

דידעינן - דיה בהאי מחימת יהא דלאו דיעקב - מממע דבשחמת היה בט לחלוח דיעקב - ביעקב קיוס מחמין משחמת האניח שלומר בפני נכחב וכו' מכיר מחימת יהו לי נמי לימא למימר דמיירי בא"י לחין לריך קיוס מחמין כיון שחין עליו עוררים:

ולמה

[ע' חוס' מיכוגין טו: ד"ה וכגון וחוס' לעיל כח: ד"ה בכחיבה]

אפילו זמן אחד לכולן - ה"ר יהודה הכהן מפרנסי"ר ז"ל: דכתיב ביה הרי אנו פלוני ופלוני נרשנו נשותינו פלונית ופלונית: מחקיף לה ר' אבא לר' יוחנן דאמר זמן אחד לכולן והוי כלל ליחוש כי חתימי שהרי אבתרא הוא דחתימי פ' הנאל וכל שם איש ואשה נכתבים לבד דילמא דעדים אבתרא חתימי ולא אכולהו מי לא חניא עדים החתומים על שאלת שלום בנם חיישינן שמא על שאלת שלום חתמו ולאו מי איתמר עלה א"ר אבהו לריהי מיפרשא לי מיניה דר' יוחנן שאלו פסול ושאלו כשר הבא נמי דכתיב ביה איש פלוני נירש פלונית ופלוני פלונית ופלוני פלונית פי' שהוא"ר מוסיף על ענין ראשון ומחבר את כולן ואכולהו משהרי: ותו לר' יוחנן דאמר זמן לכל אחד זה בלילה אי' דקס"ד שבימם שנכתב זה לא נכתב זה וכולהו הוו נכתבו ביום ונחתמו לאחר זמן א"ל מר קשישא בריה דרב אידי לרב אשי הכי אמרינן משמיה דר' יוחנן דכתיב ביה הכי בחד שבא בחד בשבא א"ל רבינא לרב אשי לר"ל ראמר ה"ר כלל דכתב ביה הכי אנו פלוני ופלוני נירשו את נשותינו פלונית ופלונית ופלונית נמצאו ב'נשים מתגרשות בגם אחד והתורה אמרה וכתב לה ולא לה לחברתה דהדר נכתבים פלוני נירש פלונית ופלוני פלונית ופלוני פלונית ר"ל ר' ור'

כתני' - ב' נימין שכתבן זה בצד זה ושני עדים יוצים בחין מתחת זה לזה ושני עדים בחין מתחת זה לזה את שהעדים הראשונים נקראין עמו כשר · עד א' עבדי ועד א' יוני בחין מתחת זה לתחת זה שניהם פסולין · פי' ב' נימין שכתבן זה בצד זה לרוחב המגילה א' מימין וא' משמאל · ושני עדים עבדים בחין מתחת זה לתחת זה וכו' וב' עדים עבדים התומים בלשון קודש והיו התומים מתחת זה לתחת זה שלא היו התומים שמם ושם אבותם תחת גם אחד כמו שעושין כל העדים התומים תחת כל גם וכל שטר אלא כתבו שם תחת גם הימיני ושם אבותם תחת השמאלי וכן השני כתב יוסף תחת הימיני בן שמואל תחת השמאלי נמצאת התימות מושכות מגם זה לגם זה שמותם כתבו תחת הימיני ושמות אבותיהם תחת השמאלי ועוד חוזרו ותחתו תחתיהן שני ישראל יונים הדרים בארץ יון ולא התמו בלשון קודש אלא בלשון יונית והיתה חתימתן נמי מושכת מתחת הימיני לתחת השמאלי ומגיע היונים הוא בשמותם ראובן[יעקב]הוא שם העד וראובן הוא שם האב שכך מתפרש ראובן מי הוא בנו יעקב וחתמו שני היונים כך תחת העברים דן בן נפתלי נר בן אשר דן בן היה כתוב תחת הימיני ונפתלי תחת השמאלי ומתפרש נפתלי בן דן וכן השני גד בן היה כתוב תחת הימיני · ואשר תחת השמאלי נמצא עכשיו שני עברים התומים תחת הימיני · ושני עדים יוונים התומים תחת ה'שמאלי את שהעדים הראשונים נקראים עמו כשר · דהיינו הימיני שהעברים נקראים עמו וקורא אותן ראשונים לפי סדר המשנה דתנן שני עדים עברים ושני עדים יונים ונם השמאלי שהעדים נקראים עמו פסול · ומקשה

אפילו זמן אחד לכולן זהו תופס · ה"ר כלל דכתיב ביה הרי אנו פלוני ופלוני נרשנו נשותינו פלונית ופלונית: מחקיף לה ר' אבא לר' יוחנן דאמר זמן אחד לכולן והוי כלל ליחוש כי חתימי שהרי אבתרא הוא דחתימי פ' הנאל וכל שם איש ואשה נכתבים לבד דילמא דעדים אבתרא חתימי ולא אכולהו מי לא חניא עדים החתומים על שאלת שלום בנם חיישינן שמא על שאלת שלום חתמו ולאו מי איתמר עלה א"ר אבהו לריהי מיפרשא לי מיניה דר' יוחנן שאלו פסול ושאלו כשר הבא נמי דכתיב ביה איש פלוני נירש פלונית ופלוני פלונית ופלוני פלונית פי' שהוא"ר מוסיף על ענין ראשון ומחבר את כולן ואכולהו משהרי: ותו לר' יוחנן דאמר זמן לכל אחד זה תופס תיפוק לי דהוה ליה נכתב ביום ונחתם בלילה אי' דקס"ד שבימם שנכתב זה לא נכתב זה וכולהו הוו נכתבו ביום ונחתמו לאחר זמן א"ל מר קשישא בריה דרב אידי לרב אשי הכי אמרינן משמיה דר' יוחנן דכתיב ביה הכי בחד שבא בחד בשבא א"ל רבינא לרב אשי לר"ל ראמר ה"ר כלל דכתב ביה הכי אנו פלוני ופלוני נירשו את נשותינו פלונית ופלונית ופלונית נמצאו ב'נשים מתגרשות בגם אחד והתורה אמרה וכתב לה ולא לה לחברתה דהדר נכתבים פלוני נירש פלונית ופלוני פלונית ופלוני פלונית ר"ל ר' ור'

כתני' - ב' נימין שכתבן זה בצד זה ושני עדים יוצים בחין מתחת זה לזה את שהעדים הראשונים נקראין עמו כשר · עד א' עבדי ועד א' יוני בחין מתחת זה לתחת זה שניהם פסולין · פי' ב' נימין שכתבן זה בצד זה לרוחב המגילה א' מימין וא' משמאל · ושני עדים עבדים בחין מתחת זה לתחת זה וכו' וב' עדים עבדים התומים בלשון קודש והיו התומים מתחת זה לתחת זה שלא היו התומים שמם ושם אבותם תחת גם אחד כמו שעושין כל העדים התומים תחת כל גם וכל שטר אלא כתבו שם תחת גם הימיני ושם אבותם תחת השמאלי וכן השני כתב יוסף תחת הימיני בן שמואל תחת השמאלי נמצאת התימות מושכות מגם זה לגם זה שמותם כתבו תחת הימיני ושמות אבותיהם תחת השמאלי ועוד חוזרו ותחתו תחתיהן שני ישראל יונים הדרים בארץ יון ולא התמו בלשון קודש אלא בלשון יונית והיתה חתימתן נמי מושכת מתחת הימיני לתחת השמאלי ומגיע היונים הוא בשמותם ראובן[יעקב]הוא שם העד וראובן הוא שם האב שכך מתפרש ראובן מי הוא בנו יעקב וחתמו שני היונים כך תחת העברים דן בן נפתלי נר בן אשר דן בן היה כתוב תחת הימיני ונפתלי תחת השמאלי ומתפרש נפתלי בן דן וכן השני גד בן היה כתוב תחת הימיני · ואשר תחת השמאלי נמצא עכשיו שני עברים התומים תחת הימיני · ושני עדים יוונים התומים תחת ה'שמאלי את שהעדים הראשונים נקראים עמו כשר · דהיינו הימיני שהעברים נקראים עמו וקורא אותן ראשונים לפי סדר המשנה דתנן שני עדים עברים ושני עדים יונים ונם השמאלי שהעדים נקראים עמו פסול · ומקשה

תוספות רי"ד

מתני' - ב' נימין שכתבן זה בצד זה ושני עדים עברים באין מתחת זה לזה ושני עדים יוונים באין מתחת זה לזה את שהעדים הראשונים נקראין עמו כשר · עד א' עבדי ועד א' יוני באין מתחת זה לתחת זה שניהם פסולין · פי' ב' נימין שכתבן זה בצד זה לרוחב המגילה א' מימין וא' משמאל · ושני עדים עברים באין מתחת זה לתחת זה וכו' וב' עדים עברים התומים בלשון קודש והיו התומים מתחת זה לתחת זה שלא היו התומים שמם ושם אבותם תחת גם אחד כמו שעושין כל העדים התומים תחת כל גם וכל שטר אלא כתבו שם תחת גם הימיני ושם אבותם תחת השמאלי וכן השני כתב יוסף תחת הימיני בן שמואל תחת השמאלי נמצאת התימות מושכות מגם זה לגם זה שמותם כתבו תחת הימיני ושמות אבותיהם תחת השמאלי ועוד חוזרו ותחתו תחתיהן שני ישראל יונים הדרים בארץ יון ולא התמו בלשון קודש אלא בלשון יונית והיתה חתימתן נמי מושכת מתחת הימיני לתחת השמאלי ומגיע היונים הוא בשמותם ראובן[יעקב]הוא שם העד וראובן הוא שם האב שכך מתפרש ראובן מי הוא בנו יעקב וחתמו שני היונים כך תחת העברים דן בן נפתלי נר בן אשר דן בן היה כתוב תחת הימיני ונפתלי תחת השמאלי ומתפרש נפתלי בן דן וכן השני גד בן היה כתוב תחת הימיני · ואשר תחת השמאלי נמצא עכשיו שני עברים התומים תחת הימיני · ושני עדים יוונים התומים תחת ה'שמאלי את שהעדים הראשונים נקראים עמו כשר · דהיינו הימיני שהעברים נקראים עמו וקורא אותן ראשונים לפי סדר המשנה דתנן שני עדים עברים ושני עדים יונים ונם השמאלי שהעדים נקראים עמו פסול · ומקשה

כתני' - ב' נימין שכתבן זה בצד זה ושני עדים עברים באין מתחת זה לזה ושני עדים יוונים באין מתחת זה לזה את שהעדים הראשונים נקראין עמו כשר · עד א' עבדי ועד א' יוני באין מתחת זה לתחת זה שניהם פסולין · פי' ב' נימין שכתבן זה בצד זה לרוחב המגילה א' מימין וא' משמאל · ושני עדים עברים באין מתחת זה לתחת זה וכו' וב' עדים עברים התומים בלשון קודש והיו התומים מתחת זה לתחת זה שלא היו התומים שמם ושם אבותם תחת גם אחד כמו שעושין כל העדים התומים תחת כל גם וכל שטר אלא כתבו שם תחת גם הימיני ושם אבותם תחת השמאלי וכן השני כתב יוסף תחת הימיני בן שמואל תחת השמאלי נמצאת התימות מושכות מגם זה לגם זה שמותם כתבו תחת הימיני ושמות אבותיהם תחת השמאלי ועוד חוזרו ותחתו תחתיהן שני ישראל יונים הדרים בארץ יון ולא התמו בלשון קודש אלא בלשון יונית והיתה חתימתן נמי מושכת מתחת הימיני לתחת השמאלי ומגיע היונים הוא בשמותם ראובן[יעקב]הוא שם העד וראובן הוא שם האב שכך מתפרש ראובן מי הוא בנו יעקב וחתמו שני היונים כך תחת העברים דן בן נפתלי נר בן אשר דן בן היה כתוב תחת הימיני ונפתלי תחת השמאלי ומתפרש נפתלי בן דן וכן השני גד בן היה כתוב תחת הימיני · ואשר תחת השמאלי נמצא עכשיו שני עברים התומים תחת הימיני · ושני עדים יוונים התומים תחת ה'שמאלי את שהעדים הראשונים נקראים עמו כשר · דהיינו הימיני שהעברים נקראים עמו וקורא אותן ראשונים לפי סדר המשנה דתנן שני עדים עברים ושני עדים יונים ונם השמאלי שהעדים נקראים עמו פסול · ומקשה

יוחנן הלכה כר' יוחנן : **כתני'** ב' נימין שכתבן זה בצד זה ושני עדים יוונים באין מתחת זה לזה את שהעדים הראשונים נקראין עמו כשר · עד א' עבדי ועד א' יוני באין מתחת זה לתחת זה שניהם פסולין · פי' ב' נימין שכתבן זה בצד זה לרוחב המגילה א' מימין וא' משמאל · ושני עדים עברים באין מתחת זה לתחת זה וכו' וב' עדים עברים התומים בלשון קודש והיו התומים מתחת זה לתחת זה שלא היו התומים שמם ושם אבותם תחת גם אחד כמו שעושין כל העדים התומים תחת כל גם וכל שטר אלא כתבו שם תחת גם הימיני ושם אבותם תחת השמאלי וכן השני כתב יוסף תחת הימיני בן שמואל תחת השמאלי נמצאת התימות מושכות מגם זה לגם זה שמותם כתבו תחת הימיני ושמות אבותיהם תחת השמאלי ועוד חוזרו ותחתו תחתיהן שני ישראל יונים הדרים בארץ יון ולא התמו בלשון קודש אלא בלשון יונית והיתה חתימתן נמי מושכת מתחת הימיני לתחת השמאלי ומגיע היונים הוא בשמותם ראובן[יעקב]הוא שם העד וראובן הוא שם האב שכך מתפרש ראובן מי הוא בנו יעקב וחתמו שני היונים כך תחת העברים דן בן נפתלי נר בן אשר דן בן היה כתוב תחת הימיני ונפתלי תחת השמאלי ומתפרש נפתלי בן דן וכן השני גד בן היה כתוב תחת הימיני · ואשר תחת השמאלי נמצא עכשיו שני עברים התומים תחת הימיני · ושני עדים יוונים התומים תחת ה'שמאלי את שהעדים הראשונים נקראים עמו כשר · דהיינו הימיני שהעברים נקראים עמו וקורא אותן ראשונים לפי סדר המשנה דתנן שני עדים עברים ושני עדים יונים ונם השמאלי שהעדים נקראים עמו פסול · ומקשה

אפילו זמן אחד לכולן זהו תופס · ה"ר כלל דכתיב ביה הרי אנו פלוני ופלוני נרשנו נשותינו פלונית ופלונית: מחקיף לה ר' אבא לר' יוחנן דאמר זמן אחד לכולן והוי כלל ליחוש כי חתימי שהרי אבתרא הוא דחתימי פ' הנאל וכל שם איש ואשה נכתבים לבד דילמא דעדים אבתרא חתימי ולא אכולהו מי לא חניא עדים החתומים על שאלת שלום בנם חיישינן שמא על שאלת שלום חתמו ולאו מי איתמר עלה א"ר אבהו לריהי מיפרשא לי מיניה דר' יוחנן שאלו פסול ושאלו כשר הבא נמי דכתיב ביה איש פלוני נירש פלונית ופלוני פלונית ופלוני פלונית פי' שהוא"ר מוסיף על ענין ראשון ומחבר את כולן ואכולהו משהרי: ותו לר' יוחנן דאמר זמן לכל אחד זה תופס תיפוק לי דהוה ליה נכתב ביום ונחתם בלילה אי' דקס"ד שבימם שנכתב זה לא נכתב זה וכולהו הוו נכתבו ביום ונחתמו לאחר זמן א"ל מר קשישא בריה דרב אידי לרב אשי הכי אמרינן משמיה דר' יוחנן דכתיב ביה הכי בחד שבא בחד בשבא א"ל רבינא לרב אשי לר"ל ראמר ה"ר כלל דכתב ביה הכי אנו פלוני ופלוני נירשו את נשותינו פלונית ופלונית ופלונית נמצאו ב'נשים מתגרשות בגם אחד והתורה אמרה וכתב לה ולא לה לחברתה דהדר נכתבים פלוני נירש פלונית ופלוני פלונית ופלוני פלונית ר"ל ר' ור'

כתני' - ב' נימין שכתבן זה בצד זה ושני עדים עברים באין מתחת זה לז

ודלמא כשמע דלחבוה מתיס · דיש לו לתלות ולהכשיר כיון שמתס לגיי כו' · תע"ג דהתם בעו לאפקועי בדיבקי מעיקרא כדלקמ' בגמ פשוט (ג"ב קפא:) ובהשולח(לעיל לו:) הכא יש להכשיר תע"ג דלא אפקע בשמע מעיקרא כיון שמעו מתוס מתם גט בהלכות: **דרבא** מתן גט שכתבו עבריים ועדיו יוניים וכו' לכל מגופיה דמתני' לית ליה דקתני לת שהעדים הרשונים נקרעים עמו כשר ולת מפליג בין כתבו שזה לעדיו ליתיו שזה דליכא לדמויי דכתבו שזה לעדיו לייתי: **עד** לחד עברי לחד יווני בתין מתחת זה לתחת זה ועד לחד עברי ולחד יווני בתין מתחת זה לתחת זה זה סיימה פסולין · פירש בקונטרס על כל גט שזה מתוס עברי ויווני ולפירושו גרלה דגרסינן עד לחד עברי ועד לחד יווני בתין מתחת זה לתחת זה ועד לחד עברי ולחד יווני בתין מתחת זה לתחת זה זה סיימה פסולין ובגמ' גרים וליתכשר הלי בעד לחד עברי ועד לחד יווני ולהלי בעד לחד עברי ועד לחד · יווני ועל תולן שמפרשים שמעיהי שהעדים מתחתים כדרכם כל תחתה בשיטה לחת הקשה בקונטרס ל"ל לת מסכחת עברי ויווני לחד בעד לחד ועד לחד יווני ולחד בעד לחד יווני ועד לחד עברי ועד לחד יווני בתין מתחת זה לתחת זה ולת גרסינן בתתי' עד לסוף וכגמ' ממי לת גרסינן לת ועד לחד עברי ועד לחד יווני ותו לת וכפי פירושו *לת מיבעיא לי לת מייתין לגוללים דלת יש להכשיר סיסה בהלתן בשני עברים והשני בשני יווים לת תפיל תייתין לגוללים ותי ליתכשר בעד לחד עברי ועד לחד יווני [כלרכן] ולחד יווני [גוללים] והוה מלי למימר דקתת מיהת ליתכשר בכולהו דכולהו קיימי עליה לת לת תולך להכשיר להלתן לת בעברי ויווני ומשני דקתת דייק למיים לגוללים פוכל סיסה דתייק למיים לגוללים תתתם מלת לחד ועד לחד עברי להלתן לקתת ועברי יווני ומשני דסה ובשני יווים לת תפיל תייתין לגוללים ותי לפשר להכשיר בעד לחד עברי

כשיש ריוח מלמעלה · דולמי לית ככתב בו יותר : ולמעמ לימלוכי לימיך · מתחילה שלח לגרשה והדר לימיך לאחר זמן לחזור ולגומרו ונמצא הראשון בטל ל"ג ה"ל ככתב ביום ומחתם לאחר זמן דהואיל ויש ריוח מלמטה גרשין כן הדברים : פרי לת מלמעה ומופרם מלמעלה · דכתוב כלי גמר דבור חוץ בו : רב לאמי אמר · כולהו קשייתא בהכי מיתרצן כגון דדייעה ביה מתחתא דמגילתא דמגילה סיח ע"ב סביב סביב כל הגט שלא יהיה בו קלף שלא זה לא למעלה ולא למטה שיכר סביבות הקלף שחור ועב שלא יגע שם הטבר הגלבים' שדרך עושי קלפים שקורצים מבחוץ סביב למעלה הקלף ומחתיכין לתקע בסמוך וכמחין ריוח מלמטה עסקינן לגיכת לשיפרך לימלוכי לימיך : כשגגו · של מחימה כלפי כתב הגט דהאי ודאי על גט זה מחם ומתני' בשרגלי התחימה כלפי כתב הגט דשכת לשיכר שמא למעלה מלותה מחימה היה כתוב שטר ועליו מחמו המעדים : לימוי כי מייייסו · גגו כלפי כתב ולימשכר דולמי עליו מחמו דקס"ד שהמעדים חותמין ברוחב הקלף כשהר כתב הגיטין : דלמו לשו כי מיברי·הנעדי'מוקלן בין שני הגיטין כשרים לשני שיטות של מחימה מחכרין הגיטין כשרים הלא שמשכת בחויר הפחח כך הן נמשכין בין לויר שני הגיטין : שלא רב · כי מחים מן הלא לת בגיטין ולא בשטרות שלא בדיעבד כשהיה מזמין לחשים לדין לפניו והסופר כותב להם לחיגרת הזמנה בשמו והוא חותם פעמים מן הלא ואין הקפדה בכך : חסם סופר · עם עד לחר : שניהו · כשנאמר בשבר דהוה לה ג' עדים ,ותשמועי' מתני' דשלא חייבין לחיתר לחתום הסופר אלא לחר לשנים שיבאו לפניו ויחתומו ואתו אלו לפני אלו ויחתמו לפניהם ולא יחתמו בפני עלמן ואין לחתום לפני הסופר אלא שנים בלבד ואפילו בגיטי נשים שהרי לא נתכוונו הסופר לחתום אלא לפני אלו בלבד ואלו לפני אלו בלבד ואפילו הכי לא מהני אלא בשנים לפני כל אחד ואח

שמע מינה מהכא דמרי עלמא תמני מאה וחמשין ותרתי · ות"ח מהכי דמסתכלכא לארעא עד שילמו לו כל כך מ"מ מאן לן דעבדו ע"ז ועוד הקשה ה"ר יונתן ולמאן דאמר מחצה מהר לחר ושמעתא קאמר ותו"י דמתחילה מיד היו עובדי עבודה זרה ומיהו הכא עסקינן שעמדו על מיקח ומכר ולא עבדו עבודה זרה אלא לאחר זמן ומשום הכי קרי להו עובדי כוכבים ומזלות ולא קרי להו עובדי ע"ז ועוד דאפילו עובדי ע"ז נמי לא עבדו

פרי זו מגורשת • ומותרת לכל: **מאי טעמא פרי קול** • שמצטנו לו תחילה שובון עמו: **יצא לה קול** • לשון פרוי בעיר: **שם מוכן** • לעובד כוכבים ולעבד שפוסלין לאשה מן הכתובה: **אין מוסיפין לה** • לאשכרה בכתובה: **פרילופא בעלמא הוא דמזו לה** • שמיקה בשוק לו מיעך לה בין דיניה: **גירגרה בשוק** • תורה אור

הלכה כעויא גרון: **מוורים בלבנה** • גשים הצוות בשוק לאור הלבנה וברכן לשום שיחות בעולה ולדבר בשבחות שבעיר: **לא שמעה כו'** • שים לויבים מוליחים קול בחוצ ברחוב ומוצעו: **בעולה** • יצא על בתולה בעיר קול בעולה: **אין מוסיפין לה** • לאותה לכ"ע דלמא פריליפא בעלמא הוו לה להה דחכן במאני דמיחיכן לקלל חייבו כדלמרי' לקמן שיהו גדוים דולקות בו' שהדברים ניכרים: **נשואה** • יצא על פניה קול שהיא כשואה זה עיניה ולבו מוחזקים בה בחזקת שהיא פניה: **אין מוסיפין לה** • דקלל דמאני חייבו שאומרים "היום נתקדשה פלונית": **ארוסה** • יצא עליה קול שהיא ארוסה זה עיניה: **שלא לפלוני** • יצא עליה קול שמקודשת היום אבל לא הוכירו שמו לומר לפלוני אלא נתקדשה סתם אין מוסיפין לה: **בעיר פלוני** • יצא כאן קול פלונית שמקודשת סתם אין מוסיפין לה בשאר כ"כ כך הוא בס"פ אלו נאמרין, וכך גירסת כתי"פ והרא"ש:

הקדיש פלוני נכסיו אין מוסיפין לו: לאחר נכסיו עליו: **נתקדשה היום** • כהא הוא דתנן רבן שלא תיבמה כדי שלא יאמרו משיחלו אחים לה: **גרוס דולקות** • בניה כדרך המתקדשים שהוצין שמחה ואור כך כדלמרינן בעלמא אור הגר בבורו חיל מאחה שם (מהדרין דף נ:): **מקדשה** • עתידה להתקדש היום: **למרו דכר** • פלונית נתקדשה היום: **זמו קול** • שמוסיפין לו **זמו לשמעה** • שמוכר לה הקול: **פש לה למרו מידי** • לה למרו "נתקדשה לו" קול היכא ולא למחלת היכא: **נשמעו כו'** • למחלת שלמרו במצוחיו שמוכר לה הקול וחפי' לה יצא עם הקול שלה לאחר זמן יצא הוה למחלת: **קמ"ל** • הכא לה למרו דכר זמו למחלת ומבני קלמר לה נמרו הדבר להוציא קול מקויים ומסויים שלה שוכר עם הקול כגון "נתקדשה פלונית בספק" הוה דהוי למחלת לבני למרו דבר מקויים ומסויים הוי לה מבעיא למחלת: **מבטלינן קלא** • שמעו קול יצא מפי גשים ומיטקות, משתקין להו לבעולי קלא לא לה משתקין להו הואיל ואמרו פלוני שמע מפלוני כי: ולימכא לימיינימה: **אלא** • מזכו מוחן פלוני ופלוני מעידים היה ואמרו לה היו דבריס מעולס מבטלין: **מפי בשרים** • שימרו מפלוני שמעו והוא הלך למדינה היה שלמת לקילו רבן במילחת וס"מ דלי בדיקיה בתר הכי ולחכחא שקרא מבטלין ליה ומכריזין דלמו קלא הוא ומנסבין לה: **מהרווהם ניישו** • מקומות תלוקין במהגה: **בתליפא דקומלא** • סס תמרים שלא ביבשו כל ברכס ומניחין מוחן בחולות בלים הטעויים מכפות תמרים ומחבלים קלא וכשחולכים מוחן נשאר מן החול על הגרעין שהיו נפרד ממנה מפני שהיה מבטלת מבושלת והוה בהמה לחיה ולחו למחכל בהמה: **בעינן דבי שיפי** • על המעיין על מוחו מקום: **מימר אמרי** • כשחניסת לחבר לה יחמרו לה לחבר חים שניסת,למימר אמרי עיינו רבן בהמה לחיפה ולא היה בית שום פרוטה לסמחיה לה חביב לה חלה מבטלי' קלא היו שלא מפני החבר והבת ליפת חבר : לחר

אבלה בשוק גירגרה בשוק • אומר רבינו יונה דאיירי בשוק שהוא מקום שדרכו בקלה דקודם שיטולין אילת עליה קול זה ומדברות עליה לעין קודם שנאחת לבהן מ"ל ר' יוחנן בן "כרוקה מ"ב לה הגחת בת לאברהם מבעו יוצאת מחת בעלה בהן שהרי הוא יודע במה שדברו עליה קודם ומה יש לו לעשות: **בעולה** אין מוסיפין לה • פי' בקונטרס משום בעולה לכ"ג ולעיל גמי פי' יצא לה שם מזנה בעיר כגון שנבעלה לעובד כוכבים או לעבד דפוסלין בביאה וה"ג הוה מלי לפרש חייבי כריתות וכדיבו יתקלומר דסתם בעולה זנות אחין יהוו ממי פסולה להזונה והרי היא בחזקת בעולה לנחין ולממזר עד שתביא ראיה לדבריה כדלמרינן בפ"ק לכתובות (דף יי:) לאין לה לתם בוודקת ומוכח ולפילו לר"ג דלמר נאמנת היינו היכא דלמרה לכשר נבעלתי אבל היכא דלמרה לה נבעלתי או יודעת ממי לפני רבן גמליאל מודה: **ארוסה** אין מוסיפין לה • מיבעיא בשואה לתם אמת היה הדבר היה מפרסם לה לפילו לתוסה לאין מפרסם כל כך אין מוסיפין: **עד** שמניעין לדבר הכרור. מסחמת לה פליג רבי לתא לעולת לקמיל ולבריימא דלוי וכן משמע מדלה לחיכא דלמרי ודבי לתא לתמ לתה לעיל לדבר ברור לבל הכא דליכא רגלים לדבר בעיון שיגיע לדבר בעיון שיגיע לדבר ברור "וקול לעיל לה שייך לתה בקונטיוהך דהכת שייך בגירסיון כמו בקונטין:

מבטלינן קלא לו לה מבטלינן • גרלה בפירוש שבי שבקונטרס בגון שחזרו פלוני ופלוני ממדינה היס ולמרו לה היו דבריס מעולס וכן למרי' לקמן לילימא לכי מגילת דקונטין קמלי ללו קדושין מבטלינן קלא ופירוש רלשון אין בלהה ומייתי לליה מדלמר רב חסדא עד שיעמדו מפי הכשרים ס"מ מבטלין קלא כיון שאין מוסיפין במהרה לקול: **עד** שיעמדו מפי הכשרים כו'-לעי"ג לחמר לעיל ומניס לומרות פלונית נתקדשה שמא משום דסתם לילא רגלים לדבר ואין ספרים דגרסי ובני לדם בנגסים ויולין ולא גרסיון ומניס: **ביון** דבעידנא דהוה קלא לא הוה לחמלת: ליפא משמע דסבר כר' יוחנן ופליג אדרבה בר רב הונא דלמר לחמר לחמלת שלמרו תפילו מיכן ועד עשרה ימים: **ואלכתא** דלמרי' לא שמעינן קלא אלא לא מבטלינן קלא אי"ל מדאמר רב ששת אפי' מפי נשים חני[ה] קול ש"מ לא מבטלינן קלא א"ל *אתאותא נינהו: בסורא מבטלי קלא *בנהרדעא לא מבטלי קלא[ה] דנפק עלה קלא דאיקדשה *לבר בי רב, אתייה רב חמא לאבוה אמר ליה: אימא לי היכי הוה עובדא, אמר ליה על תנאי קדיש-אדעתא דלא אזיל לבי חוזאי, ואול א"ל כיון דבעידנא דהוה לא הואי אמתלא לאו כל כמינך דמחזקת אמתלא[ה] דנפק עלה קלא דאיקדשה *באציפא דתוחלא בעינא דבי שיפי שלחה רב אידי בר אבין לקמיה דאביי כי האי גוונא מאי? אמר ליה אפי' למאן דאימר לא מבטלינן קלא? בהא מבטלינן קלא מימר אמרי עיינו בהו רבנן בקידושיה ולא הוה בהו שוה פרוטה דנפק עלה קלא דאיקדשה[ה]

הגרסות הב"ח

(ה) גמ' מ"ל נעולה לון הוסשין לה תלוה לון מוסיפין לה בשאה כ"כ כך הוא בס"ה וכך גירס' כתי"פ והרא"ש:

גליון השי"ם

גמ' ת"ח לה מבטלינן קלא. ע' תוס' ד"ה ואלכתא ע"ש ד"ה ואלמ':

כתובות לג:

[כתוס' סוטה כה: ד"ה דומה תלמה פירוש על מלה זו]

[לקמן כ: ע"ש]

[כתוס' לעיל ד"ה אלא]

[לעיל פ"ו ע"ש]

פי' נלעיל תמרה

הגרסין שיש נפרד ממנה פי' שיש מבטלת והוה לוכל קרי ליפת כדלמרי' בחלו טרפות (חולין כ:) כדלעיין חלת "קשיית בליפת בדוחקת ולחו למחכל בהמה: **בעינן דבי שיפי** • על המעיין על מוחו מקום: **מימר אמרי** • כשחניסת לחבר לה יחמרו לה לחבר חים שניסת,למימר אמרי עיינו רבן בהמה לחיפה ולא היה בית שום פרוטה לסמחיה לה חביב לה חלה מבטלי' קלא היו שלא מפני החבר והבת ליפת חבר :

לחר

רוצה אני ופליג אדר' נחמן אמר שמואל דמפלא בין כרין בין שלא כרין. וכיון דלעניין דינא איפליגו רב ושמואל נבי סקריקון ובבר ק"ל הלכתא כשמואל בדיני דאמר אף בשפר לא קנה אלמא לא אמרינן אבב אונסיה גמר ומקני. ותר דבמ' חוקת הבתים איידיהא מילתא דרב ואיתקבא מילתיה דשמואל דנרסינן התם אמר רב נחמן אמר לי הונא כולן שהביאו דאיה ראיינהו ראיה ומעמידין שורה בירון גולן שהביא ראיה אין ראיתו ראייה ואין מעמידין שדה בירו אלא מאי קס"ל תנינא לקה מן הסקריקון וחזר ולקח מב"ה מקרא בטל לאפוקי מרב דאמר לא שאנו אלא דא"ל לך חזק וקני אבל בשפר קנה קס"ל כרשמואל דאמר שמואל אף בשפר לא קנה. אבי אשכחיה לרב יוסף דיתיב וקמפשי אגיסי א"ל והא אנן הדיוטות אנן והניא היה ר' פרופן אומר כל מקום שאתה מוצא אינוחאות וכו': ד"א לפנינום ולא לפני הדיוטות: א"ל אנן שליחותייהו קא עבדי' מידי דהוה אהוחאות ולהאות אי הכי אפילו גוילות וחבלות נמי לא נרסינן גוילות דנוילות הכי נמי דעבדי שליחותייהו ודנין אותן בבבל ובכל בתי דינין אלא קנסות וחבלות נרסי': כי עבדי' שליחותייהו במילתא דשכיחא במילתא דלא שכיחא לא עבדי' שליחותייהו: **כתבו** יצא שמה בעיר מקודשת הרי היא מקודשת' מנרשת הרי זו מנרשת' ובלבד שלא תהא אמתלא אינוחו אמתלא גירא אינו אלינו את אשתו ורק לה קידושיה שפק קרוב לו שפק קרוב לה זו היא אמתלא: **פי' פניה שיצא** עליה קול פלונית מתקדשת היום לפלוני ויש דברים נראין כראמרינן לקמן הרי זו מקודשת ולא תנשא לאחר בלא גט • מנרשת הרי זו מנרשת קס"ד דהיכי קאמר אשת כהן שיצא עליה קול פלונית נתגרשה היום הרי זו מנרשת ואסורה עוד לישב תחתיו דאלו מנרשת ולהנשא לשוק ליכא לפרושי דמשום יציאת קול נישוחי אשת איש עליהם שלא יהא עם הקול של קידושין ושל גירושין משל ושפם שהוא שובר את הקול. גירש איש פלוני את אשתו עלתניא והו שובר של גירושין שמא לא נתקיים התנאי. ורק לה קדושיה כו' והו אמתלא של קידושין וה"ה נמי איפכא: **ומקשה** אמרי' לה אנברא פי' על מאי דתני מנרשת הרי זו מנרשת מקשה: ואמרינן לה על בעלה לדבתר נשואין לא חיישינן לה • ומהדר ה"ק מקודשת הרי זו מקודשת ומנרשת הרי זו מנרשת: קול ושוברו עמו • פי' אחר שאמרו נתקדשה לפלו' חוזרו ואמרו כי גירשה אותו פלוני ובעילו לה הקל לשבר הקול הראשון . ולפי תירוץ זה לא נרסינן בתתיניתן גירש איש פלוני את אשתו לא קדוש • וע"ל דבעין דבוחא תירוץ כך דשמש מתניתין משמע דהוא מנרשת ואמרו כי גירשה אותו פלוני ובעילו לה הקל לשבר הקול הראשון . ולפי תירוץ זה לא נרסינן בתתיניתן גירש איש פלוני את אשתו לא קדוש • וע"ל דבעין דבוחא תירוץ כך דשמש מתניתין משמע דהוא מנרשת ואמרו לגיטא לכתן שני אם נתאלמנה כדפרישית מילתיה דשמואל לעיל בס' הזורק: אמר עולא לא שמעינן קול הברה בעיר אלא שיראו נרות דולקות ושמות מוצעות ובני אדם נכנסין ויוצאין ואומרים פלונית מתקדשת היום מתקדשת שמא אמרו רב הונא אמר רב לא ששמעו קול הברה אלא כדי שישמעו פלוני ופלוני מהיכן ששמעו מפלוני ופלוני ובודקין והולכין עד שמגיעין לדברה הברור, דבר הברור, עדות מעליית הוא אלא כי אתא רב שמואל בר יהודה א"ר אבא אמר רב הונא אמר רב לא ששמעו קול הברה אלא כדי שיאמרו פלוני מהיכן ששמע מפלוני, ופלוני מפלוני ובודקין להם למדינת הים. א"ל אביי לרב יוסף מבטלינן קלא או לא מבטלינן קלא א"ל מדאמר רב חסדא עד שישמעו מפי הכשרים ש"מ מבטלינן קלא, א"ל אדרבה מדאמר רב ששת אפי' מפי נשים חני[ה] קול ש"מ לא מבטלינן קלא א"ל כיון דבעידנא דהוה לא הואי אמתלא לאו כל כמינך דמחזקת אמתלא[ה] דנפק עלה קלא דאיקדשה *באציפא דתוחלא בעינא דבי שיפי שלחה רב אידי בר אבין לקמיה דאביי כי האי גוונא מאי? אמר ליה אפי' למאן דאימר לא מבטלינן קלא? בהא מבטלינן קלא מימר אמרי עיינו בהו רבנן בקידושיה ולא הוה בהו שוה פרוטה דנפק עלה קלא דאיקדשה[ה]

לחד

תוספות רי"ד

שמואל דקנה הילכך אין הכפייה מועלת אלא היכא דאיכא מתן מעות או מצוה אבל היכא דליכא לא מתן מעות ולא מצוה כגון מתנה אנכסיית העוברי כוכבים בדין או כפיית ישראל שלא כדין אינה גועלת דאע"ג דאמר רוצה אני לא נמר בכל לב • ונ"ל שהמורדת על בעלה אע"פ שאינו מן הדין לכופה להוציא כדהכן האשה יוצאה לדצונה ושלא לדצונה והאיש אינו מוציא אלא לדצונו כיון שתקבו ראשי הישיבות ז"ל לכופו ליתן גם מצוה לשמוע דברי חכמים הוא. וא' ק' היכי משקינן הכא דרב משרשיא בהוחא היא והא בחוקת הבתים כי מקשי' מגם מעושה בעובד כוכב' פטול אפרי' הא איתמר עלה אמר רב משרשיא דבר תורה אפילו בעובדי כוכבים כשרוקיימא הכי תשובה החם הוה סבר' למיסר דשמעא דמילתא דחלויה ובין משום דאבב אונסיה בעובדי כוכבים דפסול משום לליכא לא מצוה ולא מתן מעות • ורב ודאי דאמר נבי סקריקון דבשפר קנה ס"ל מעמא דאבב אונסיה גמר ומקנה ושמעא דפסול כ ד ר ב משרשיא וס"ל דאפילו שלא כדין מועל בכוהנה וס"ל דבישראל אפילו שלא כדין כשר דסתם תנן במתניתין גם מעושה בישראל כשר בין כדין בין שלא כדין כיון דאמר

[גיל עוכי]

פה א מיי' פי"ו מהל' מיסורי ביאה הלכה כא טוש"ע אה"ע סי' ו סעי' טו: **פו** ב מיי' שם

פו ג טוש"ע אה"ע סי' מו סעי' ו כסב"ש:

פוח ד מיי' שם:

פט ה מיי' פ"ו מהל' עכומין הלי כ:

[כתוכות עב:]

צו ו מיי' פ"ע מהל' חיסות הלי כב סמב עסין מה טוש"ע אה"ע סימן מו סעיף ו:

צא ח מיי' שם הלי כג כד טוש"ע שם סעיף ד וסי' ו סעיף ה:

צב ט מיי' שם הלי כה טוש"ע שם סימן מו סעיף ג:

צג י כ (מיי' שם הלכה כה) טוש"ע שם סעי' ד כסב"ש וסי' ו סעיף ה ועי' כמיי':

כ"ש ועוד קול

תת נוסח

אית מתיחס לישנא קמייה (ר"ת כתוכות)

נוסח/מבנה

סדרה של אותיות ואותיות בלשון הגדה בעלמא

תת נוסח

אחת"ג שטובר הון: נכון בה בה קנה ב"ש יחנן- נכון אם יולא בקיבא עד בקול נכון בה ב'-בונא- אפילו אכפול ועוד ר' א"א

מבנה

2 לשונות בקבלי ר"ת

נוסח

אי אפשר אי קול

מבנה

מלים: ר' ה' ש' א' ל' ה' ש' ל' ה' ר' ב' ה' ש' ל' ה' ר' ב' ה' ש' ל' ה' ר' ב

והלכתא לא חיישינן · ומעשה בא לפני ר"ם בחצה לחת שילת עליה קול לחר ניסואים שנתקדשה לאחר והיה לוחו החים שילת עליו קול בתוספתה שניהם נאמני הראשון ומוחזק נאמני חדת דקלקל דכתר ניסואין ועוד לכיון שנתקדשה זה בפניו שריח חזקה מעיזה פניה בפניו וכדרך המטנת קיימת לן מדפריך מיני' הש"ס כלל זוכחי וכפ' שני לכתוכות (דף כב:) קאמר לימא דרב המטנת תנאי היא לת"ק ת"ח חיים להוראה דרב המטנת ואע"ג דכסוף נדרים (דף נא·) דחי רבה רחייתיה רב המטנת דמייתי מינה מ"מ כן הלכה ורבה נמי אפצר ללפי שהמת סובר כרב המטנת:

ובנהרדעא לא מבטלי קלא · אע"ג דהכי ס' רב דשלחו לשמואל הס תלמידי דרב וכסורת מבטלי קלא מ"מ לא הוה מורה להו דלא כנפשיה:

ואידך כי אמר דרב המטנת ה"מ בפניו · וא"ת וכי לרב הוצת הוי דרב המטנת לפי' שלא בפניו הא תנן בהדיא בפ"ב דכתובות (דף כב·) דלמ יום עדים שהיתה לחת לחים היכ נאמנת נימא נרושה לחי וי"ל דוודאי רב המטנת לא חייני אלא בפניו אבל להחמיר להלריכה נם מבני סבר רב המטנת דנאמנת לפילו שלא בפניו והא דאמר בפרק שני דכתובות (דף כב:) מר סבר שלא בפניו נמי היכא מעיזה היינו דנאמנת עם מינו שהיה לה: **אמר** רב הוצת מגרש לחתן ונחת שני · לבל נמלחו דבר על בוריו פשימא לרב הוצת דלא יגרש שני ויחת לחתן וכיון דוודאי קדשה לחתן ומקודשת נמי לשני לרב הוצת כיון שקדשה ידה וקיבלה ש"ס חיישינן שגירשה לחתן ואם יגרש שני ויחת לחתן הוה ליה מחזיר גרושתו מן החרוסין לבל נלא הטמידו על בוריו לחתן כי אם קול לקידושי לחתן הוה לחתן דמוחר למני לגרש ולישא לחתן קמ"ל דלפילו הכי לא יגרש שני כו': **אף** דרב הוצת מגרש כו' · לגיבא דרב הוצת קאמר וכן לחתר דפסיק הלכתא דמוחרת לנשיטה, לרב הוצת קאמר ומוחר ס"ל לחתן דמשמע דהלכה כרב הוצת:

והלכתא

לחד מבני פלניא, אמר רבא אפי' למאן דאמר לא מבטלין קלא בהא מבטלינן קלא מיטר אמרי עיינו בהו רבנן בקידושי וקידושי קטנה הוה דנפק עלה קלא דאיקדשה לקטן הנראה כגדול א"ל רב מרדכי לרב אשי הוה עובדא ואמרו עדיין לא הגיע לאפלגות ראובן שנאמר לאפלגות ראובן גדולים חקרי לב גובלבד שלא תהא שם אמתלא: אמר רבה בר רב הנא אמתלא שאמרו אפי' מבאן ועד עשרה ימים רב זביד אמר במקום אמתלא הושיטן לאמתלא איתיביה רב פפא לרב זביד ובלבד שלא תהא שם אמתלא? א"ל במקום אמתלא לאמר א"ל רב פחנא לרב פפא ואת לא תסברא *ותנן ונתקדשה ואח"כ בא בעלה מורתם לחזור לאו משום דאמרי' על תנאי קדישי שאני התם דאתי בעל וקא מערער א' הכי נישא את נמי נישאת דעבדה איסורא, קנסוה רבנן, נתקדשה דלא עבדה איסורא לא קנסוה רבנן אביר רב אשי כל קלא דלא איחזוק בבי דינא לאו קלא הוא *וא"ר אשי כל קלא דבתר נישואין לא חיישינן ליה הא דבתר אירוסין חיישינן ליה רב חביבא אמר אפילו דבתר אירוסין נמי לא חיישינן ליה, והלכתא לא חיישינן ליה אמר רב ירמיה בר אבא שלחו ליה מבי רב לשמואל ילמדנו רבינו יצא עליה קול מראשון ובא אחר ונתקדשה לו אינה צריכה גט אלא מפני שיש קול לראשון ולא לשני אלא שנם לשני יצא קול עליו אמר רב פפא אף זו מגרש ראשון ונושא שני מדקאמר רב פפא אף זו ש"ם בקמייתא כרב הוצת ס"ל ולימה לדרב שישנא אמינר

מעיזה ומעיזה לא מציאו דבר על בוריו מהו? א"ל הוצת *מגרש ראשון ונושא שני 'אבל מגרש שני ונושא ראשון לא, מאי טעמא? אתי למימר מחזיר גרושתו מן האירוסין *שינא בריה דרב אחי אמר אף מגרש שני ונושא ראשון מימר אמרי עיינו רבנן בקידושי וקידושי קטנה מעיזה פניה בפני בעלה ויצא עליה קול מזה ומזה אמר רב פפא אף זו מגרש ראשון ונושא שני אמימר אמר מותרת לשניהם והלכתא

ב"ד מחליו שלא יהא שמיעת קול הכרה: **לא חיישינן ליס** · שלא ת"ל שמיעת קול פלוני מכיון שמע כו' ונזרו שיקובו לקול זה: **דבבר נישואין** · ניסת היום וחת"ל יש קול שהיום היה נתקדשה לאחר קודם נישואין לא חיישינן ליה לאוסרה על בעלה ולא להלריכה נם מבעל הקול שאם תחה מלריכה נם מחלת הקול ומחלת זה בועל אחת אין וקיימת לן בסס שאוסרה לבעל כך אסורה לבועל: **דבבר מירושין** · חיישינן ומגרש לחתן ונוחת שני: **לא חיישינן ליס** · ואינה לריכה הימנו נם שלא תחנגה על זה: **קידושי סורס** · בעדים · **ושמעידו דבר על בוריו** · הוו בודקין אחר הקול להעמיד דבר על אמיתתו אס אמת הוא או שקר · **וסורסיו** · עיקרו של דבר: **מפי פיס** · למה הזקיקס להעמיד דבר על בוריו לימימרה דלא בעית נם מפי: **וכגרסינן לא מבטלי קלא** · כדאמרינן לעיל · **מקודשת** · ולריכה נם מפי: **ולידך** · שמואל דאמר הטמידו דבר על בוריו לימימרה דלא בעית נם מפי: **כי אמתר דרב שמועת בפניו** · דבעל דאמרה ליה בפניו נירשתני ולא בפני אחרים · **ואידך** · דאמר דרב המטנת אפילו בפני אחרים · **ונושא שני** · אס ילאה: **אפי' למאן דאמר** לא מבטלי קלא בהא מבטלינן קלא מיטר אמרי עיינו בהו רבנן בקידושי וקטנה · דקידושי קטנה הוו קידושין ואמאי מבטלי קלא הא מיעבד עבדי' ומיעבד לא מיעבד · **לא מבטלי קלא** · דלא מיעבד לא מיעבד: **אלא** · בקידושי קטנה מיירי דלא מיעבד כלל ואפילו הכי מבטלי קלא דלא מיעבד לא מיעבד: **מגרש ראשון ונושא שני** · דקידושי קטנה לא הוו קידושין כלל ואפילו הכי מבטלי קלא: **אמר רב הונא** · דקידושי קטנה הוו קידושין ואפילו הכי מבטלי קלא: **אשת איש שפשטה ידה וקיבלה קידושין מאחר** · דקידושי קטנה הוו קידושין ואפילו הכי מבטלי קלא: **מקודשת** · ולריכה נם מפי: **מרב הונא** · דקידושי קטנה הוו קידושין ואפילו הכי מבטלי קלא: **מגרש ראשון ונושא שני** · דקידושי קטנה הוו קידושין ואפילו הכי מבטלי קלא: **אמר רב פפא אף זו מגרש ראשון ונושא שני אמימר אמר מותרת לשניהם והלכתא** · דקידושי קטנה הוו קידושין ואפילו הכי מבטלי קלא: **דלא ליתפוס בבי דינא** · שלא נדקו בקידושי קטנה הוו קידושין ואפילו הכי מבטלי קלא: **בשלמא לרב הוצת** · דקידושי קטנה הוו קידושין ואפילו הכי מבטלי קלא: **אלא לרב** · דקידושי קטנה לא הוו קידושין כלל

מסורת השי"ם

מוסרים לגיסם • כלומר לף מגרש אני ונותן לחתן ואפי' רב הונא מודה כהא: **מתני'** מקדימה • שכתב לו ע"י אור שקורין מדומקי"ל (דברים כג) **כי** לא **קדחה** בתפי' (דברים כג) **ערות דבר** • ל"ג ומשמע להו לו ערוה ולא שאר דבר כרתות: **נמ'** מפני **דבר** מגנה • היולת מבעלה מפני דבר' ולא מפני ערוה הוה לקלתר דמתרת מותרת ליבנל לאחר כלכתיב "והיתה לאיש חל" כל היולת משום ערוה תהא לסורה לכל: **וכ"ם מאי דבר מאי עבדי ליה כו'** • דהא קרא דוקא בערוה לחוד חייבי ול"ל ערוה בדבר מבעי ליה כלומר ערוה בעדים • **אף כאן בעדים** • ברוריה חיכה נאסרת עליו משום ערוה אלא ברוריה: **וכ"ם** • דהא על כרחיך תאי "דבר" מפקיעו ליה לעדות כדמפרש ליה ואזיל: **מי כתיב ערוה דבר** • דמשמע למלא בה ערוה בעדים ברוריס: **ויכ"ם** • ומי ולאי מיבעי להו להכי לעיון לטפל להוליא ללא כייפינן ליה להוליא אלא בעדות ברוריה מיהו להכי כתיב "ערות דבר" ולא כתיב "ערוה" דבר: [לעיל פט: ע"ם] **ולא כתיב** ומ"ל ערות לא דבר כי היכי דלדקיה דמשמע ערוה לו דבר ומשמע ומי ערוה בדבר: **כי משמע בערוה לעוות** • במקום תרבץ לעוות הלעז נכתב "כי בתורה: במקום שם במקום שאר במקום אחר במקום אשר במקום אחר במקום שם כמו כי ימות בקרבך כי יקרא לו תרלה תמור כי תפגע טולהו משמע לכשילרע כלומר שם יהיה כך וכן רוכן במקום אלא לומר דבר התמור למעלה לומר ליו כן אלא כן כמו ויאמר כי כי נתקע כלומר כי כדבריך אלא נתקע וכן אל תקפון לת יהך כי פתוח תפתח ו אלא פתוח תפתח ו וכמו לא כי ברכוב גלין לא נסור אל ביתך אלא ברכוב גלין וכן הרבה במקום פן כי תאמר בלבבך רבים וגו' לא תירא מהם וגו' אין לתה יכול לפרש בלשון שם לומר שם תאמר בלבבך וגו' לא תירא מהם הא שם לא תאמר תירא מהם אין זה נכון ולא בלשון אלא תאמר בכל מדרש הוא בלשון פן לומר אלא תאמר כן ובתמיה מדרש לומר וכי תאמר בלבבך רבים הגוים התלה ותירא מהם וכן כי תאמרו מה נרדף ו לשולם לא תזיחו אל לבבכם לומר מה נרדף ו וכן כל כי הכתובין לתה אף כי תאמר לא תשורנו אף כי תבכי תעגון בלשון היתה אלכך סוף *פירוש מלמדך פן תאמר כן ועוד משמע בלשון דהא דהייט אחר אי מפני לשון לייבב דבר שלמעלה היתע כמו לא תאחר ירלה לשמר מפני שירלה וכן מדוע לאחר לבדך כי יבא הענ מפני קבל הענ שהענ בא אלי וכן כי זה משה האיש שדרשוהו חכמים שמפני גויעתו נסתלק הענן וכולהו מתרגמינן להו אלי שלשון כאחר כמו ויהי כי יביאך כלומר מפני וכן כי גוע תהרן לפי הדרשה שדרשוהו חכמים שמפני גויעתו נסתלק הענן וכולהו מתרגמינן להו אלי שלשון כאחר כמו ויהי כי יביאך מלמדים כל לשונות כי בעברי ואם בתא לשטות טון לפי ענייט וכל כי הפתרים בלשון כאחר כמו ויהי כי יביאך וכל אלו שלון אחר יכול לפותרו בלשון אם להא לשטות לרייך אחר בלשון אם להא ולא יביאך וכן כי תבואו אל התרן כי בא סום פרעה כי תרבו ופריתם בתרן טון לשון להא הן נפתרים במדרש סיפרי ומיפרי עמה מלוה זו שבמבילה תכתם תכתב אחריהם תכתב כלומר מפני שיביאך וכשתבואו אל התרן אחת זקוקים למלות אלו וכי בא סום פרעה וגו' מפני שבא סום פרעה וגו' לפיכך ותקח מריס וגו' וכל (ע) כגון אלו שלון אחר יכול לפותרן בלשון מפני ונפתרין בלשון כאחר כמו כי יאמרו אליכם בניכם כי יהיה להם דבר כגון לשון אם בא: **דאם מצא בה** • מפני שמצא בה הא אלו הכי לא יגרשנה ו"ה נמי הכי שמצא בה ערוה לא דבר ואם לאו לא יגרשנה הלכך לא שמצא אין לחתן קלר ניירו מפני שמצא בה ערוה ולא מפני שמצא בה כדמפרש ביה ולא מצוה הן על זו: **ור"ע** • מפרש ליה להאי כי בלשון אם הלכך מי מייפינן ליה להאחזה אי לא: **נבי גוסם** • הלוסם את הבערה בפולה: **לא יוכל לשלחה כל ימיו** • ולמחרינן בפ' מכות (דף סו.) דהאי כל ימיו קרא יתירא הוא וכא לגמרא לא יוכל לשלחה כל ימיו אב"ד כופין לוסם ואבא על מקיפין כל ימיו: **פסום בן יסודה** • בעלה על מריס מגלגל בשייח היה וכשיולא מביתו לשוק מרלה טעל דלא בפיניה שלא תדבר לכל חדם ומדה שלישה הוגנת היא זו שמחוך כך לישה נכנסת ביניהם ומזנה ממנו:

והלכתא מותרת לגיסם • ומשמה בה לפני ר"ת שילת על גם אחד קול ונתנו גט שני מפני הלעז ולא היה גט שני שלת מפני תשמה לעז והניח לליה מכלן לחמרי' הכא דמותרת לגיסם תע"ג דלמי לממזיר גרוסתו מן החירוסין כיון שאין כאן שלת קול בעלמא לא החמירו ואומר ר"י דאין ליחה דשאני הכא דהוי קול מזה ומזה ואין דומה כל כך לממזיר גרוסתו מן החירוסין אבל בקול אחר יש להחמיר כדאמרינן לעיל כשלת מלאו דבר על טריו שלת יגרש שני ויש לחשון תע"ג דקידושי לחשון לא הוי שלת קול בעלמא מ"מ מחמירין משום קידושי שני קידושי תורה ולמי שפי למחזיר גרוסתו מן החירוסין: **כי** משמע בד' לשונות • מה שפי' בקונטי' דכי תבא וכי יביאך וכי יגוף וכי סום שטן משמעין בלשון להא דלא לחפסר שימשמו במקום שם להא ולאי הביאם הקב"ה לארץ וכן ולאי כי בא סום פרעה וגו' להא כי בא סום פרעה ורחקה לר"ת דבתוכ דחק להרבה שם משמעין בלשון זה כגון שם הקב"ה לארץ ולאי כי בא סום פרעה ורחקה לר"ת דבתוכ שם יהיה היובל לגבי ישראל כולם שם לשון ולאי: **מה** להלן בעדים ברוריס ט' • בירושלמי פריך דלמאי לתטריך קרא דלא יוכל בעלה אחר שלחה לשוב לקחתה תיפוק ליה דכשלא הבי שלחה לאחר ומת כיון שיש עדים ומתני לעבור עליו •[כב:לעיון](ג): **בית** שמאי אומרים וגו' • [כי]מלא בה ערות דבר וגו' • ותים ספריס דגרסי ב"ה ובי"ם ותו"י דל"ת שבר כב"ם דלמרי ערות דבר חדא מילתא דלי תרי מילי ניתו לי ערוה לי דבר למה לי לכתוב דבר לכלקיחה תבעילו כיון דכתיב להייט מלא שלה נתה ממנה מן בעיניו להייט מלא שלה נתה ממנה משום דגרסה וטרות דלמרי מלא דבר וה"ם הקריחה תבעילו ולפ"ז לתי שפיר הל דנקט בספריס וב"ם ולא נקט וב"ה לתמעטינן תע"ג דשון ר"ע וב"ם בדרשת ערות דבר מ"מ פליגי בהאי והכ"ב רבי לתנן מפרש דר"ע לתי שפיר כב"ה דלי לתי דלייתר ליה דבר לכלקיחה תבעילו לל הוה לריש כי מלא בה בלשון אי אמי:

מתני' בית שמאי אומרים לא יגרש אדם את אשתו אלא אם כן מצא בה דבר ערוה שנאמר °כי מצא בה ערות דבר' ובית הלל אומרים אפילו הקדיחה תבשילו שנאמר °כי מצא בה ערות דבר'ר' עקיבא אומר אפי' מצא אחרת נאה °היפה ממנה שנאמר °והיה אם לא תמצא חן בעיניו:

גמ' תניא אמרו בית הלל לבית שמאי והלא כבר נאמר "דבר" אמרו להם ב"ש והלא כבר נאמר "ערות" אמרו להם ב"ה אם נאמר "ערות" ולא נאמר "דבר" הייתי אומר משום ערוה תצא משום דבר לא תצא לכך נאמר "דבר" ואילו נאמר "דבר" ולא נאמר ערות הייתי אומר משום "דבר" תנשא לאחר ומשום "ערוה" לא תנשא לאחר לכך נאמר "ערות" ויב"ש האי "דבר" מאי עבדי ליה? נאמר כאן "דבר" ונאמר להלן "דבר" מה °להלן על פי שני עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר* °מה להלן בשני עדים אף כאן בשני עדים וב"ה מי כתיב "או ערוה או דבר" וב"ש להכי כתיב "ערות דבר" דמשמע הכי ומשמע הכי: ר"ע אומר אפי' מצא אחרת: במאי קא מיפלגי? בדר"ל *דאמר ריש לקיש "כי" משמש בד' לשונות א, דלמא, אלא *דהא, ב"ש סברי [ס"ע "והיה אם לא תמצא חן בעיניו] כי מצא בה ערות דבר דהא מצא בה ערות דבר ור"ע סבר "כי מצא בה ערות דבר" אי נמי מצא בה ערות דבר אמר ליה רב פפא לרבא לא מצא בה: לא ערוה ולא דבר מהוא"ל מדגלי רחמנא גבי °לא יוכל לשלחה כל ימיו " *כל ימיו בעמוד והחזיר קאי התם הוא דגלי רחמנא אבל הכא מאי דעבד עבד; א"ל רב משרשיא לרבא אם לבו *לגרשה והיא °ילכי עליה °אל תרגש על רעך רעה והוא יושב לבטח אתך • תניא היה רבי מאיר אומר: בשם שהדעות במאכל כך דעות בנשים יש לך אדם שזובב נופל לתוך כוסו וזורקו ואינו משותהו וזו היא מדת פפוס בן יהודה שהיה נועל בפני אשתו ויוצא יש לך אדם שזובב נופל לתוך כוסו וזורקו ושותהו וזו היא מדת כל אדם שמדברת עם אחיה וקרוביה ומניחה יש לך אדם שזובב נופל לתוך תמחי מוצצו ואוכלו וזו היא מדת אדם רע שרואה את אשתו יוצאה וראשה פרוע ופרומה

והלכתא מותרת לשניהם: **מתני'** בית שמאי אומרים לא יגרש אדם את אשתו אלא אם כן מצא בה דבר ערוה שנאמר °כי מצא בה ערות דבר' ובית הלל אומרים אפילו הקדיחה תבשילו שנאמר °כי מצא בה ערות דבר'ר' עקיבא אומר אפי' מצא אחרת נאה °היפה ממנה שנאמר °והיה אם לא תמצא חן בעיניו:

גמ' תניא אמרו בית הלל לבית שמאי והלא כבר נאמר "דבר" אמרו להם ב"ש והלא כבר נאמר "ערות" אמרו להם ב"ה אם נאמר "ערות" ולא נאמר "דבר" הייתי אומר משום ערוה תצא משום דבר לא תצא לכך נאמר "דבר" ואילו נאמר "דבר" ולא נאמר ערות הייתי אומר משום "דבר" תנשא לאחר ומשום "ערוה" לא תנשא לאחר לכך נאמר "ערות" ויב"ש האי "דבר" מאי עבדי ליה? נאמר כאן "דבר" ונאמר להלן "דבר" מה °להלן על פי שני עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר* °מה להלן בשני עדים אף כאן בשני עדים וב"ה מי כתיב "או ערוה או דבר" וב"ש להכי כתיב "ערות דבר" דמשמע הכי ומשמע הכי: ר"ע אומר אפי' מצא אחרת: במאי קא מיפלגי? בדר"ל *דאמר ריש לקיש "כי" משמש בד' לשונות א, דלמא, אלא *דהא, ב"ש סברי [ס"ע "והיה אם לא תמצא חן בעיניו] כי מצא בה ערות דבר דהא מצא בה ערות דבר ור"ע סבר "כי מצא בה ערות דבר" אי נמי מצא בה ערות דבר אמר ליה רב פפא לרבא לא מצא בה: לא ערוה ולא דבר מהוא"ל מדגלי רחמנא גבי °לא יוכל לשלחה כל ימיו " *כל ימיו בעמוד והחזיר קאי התם הוא דגלי רחמנא אבל הכא מאי דעבד עבד; א"ל רב משרשיא לרבא אם לבו *לגרשה והיא °ילכי עליה °אל תרגש על רעך רעה והוא יושב לבטח אתך • תניא היה רבי מאיר אומר: בשם שהדעות במאכל כך דעות בנשים יש לך אדם שזובב נופל לתוך כוסו וזורקו ואינו שותהו זו מדת פפוס בן יהודה שהיה נועל בפני אשתו ויוצא יש לך אדם שזובב נופל לתוך כוסו וזורקו ושותהו זו מדת כל אדם שמדברת עם אחיה וקרוביה ומניחה יש לך אדם שזובב נופל לתוך תמחי מוצצו ואוכלו זו היא מדת אדם רע שרואה את אשתו יוצאה וראשה פרוע ופרומה

תוספות ריד

אמימר אמר מותרת לשניהם: ופסק תלמודא והלכתא מותרת לשניהם: כתני' בש"א לא יגרש אדם את אשתו אא"כ מצא בה ערות דבר שנאמר כי מצא בה ערות דבר ובת"א אפילו הקדיחה תבשילו שנאמר כי מצא בה ערות דבר' ר' עקיבא אומר אפי' מצא אחרת נאה היפה ממנה שנ' והיה אם לא תמצא חן בעיניו: א"ל רב פפא לרבא לא מצא בה ערוה ולא דבר מהו • א"ל מדגלי רחמנא גבי אנשים לא יוכל לשלחה כל ימיו [כל ימיו] בעמוד והחזיר קאי דהכא מאי דעבד עבד• א"ל רב משרשיא לרבא אם [היה] בלבו לגרשה והיא ישבת תחתיו ומשפשתו מהו קרי עליה אל תחרוש על רעך רעה והוא יושב לבטח אתך • תניא היה ר' מאיר אומר כשם שרועות במאכל כך דעות בנשים יש לך אדם שזובב נופל לתוך כוסו וזורקו ואינו שותהו זו מדת פפוס בן יהודה שהיה נועל בפני אשתו ויוצא יש לך אדם שזובב נופל לתוך תמחי מוצצו ואוכלו זו היא מדת כל אדם שמדברת עם אחיה וקרוביה ומניחה יש לך אדם שזובב נופל לתוך תמחי מוצצו ואוכלו זו היא מדת אדם רע שרואה את אשתו יוצאה וראשה פרוע ופרומה

הגהות הב"ח

(ו) רש"י ד"ה כי וכו' וכל אלו שלין אתה נ"ל ותיבת כגון ממקן: (כ) תוס' ד"ה כ"ם שכבי וכו' כ"ם ס"ע ב"ה שכבי יוסיף אם לא תמצא וגו': ע"ב פסוק

גליון הש"ם

תום' ד"ה מה לחלן וכו' בני לאוין. קשה לי היאך מל מיסור מחזיר גרוסתו על מיסור סוטה בלא כלום ומוסיף ולומר דהוי גזירת הכתוב מנ"ל זה כה ר"ל דלריך קרא להיכל דבלו עדי סוטה והזימו לעדי הסוטה ופ"ע. ועי' רבב"ם פהסוטה פי' ופקי"ל ולריך לי עיין גדול:

כי שמגרשה שלא כדת

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) תום' ד"ה מה לחלן בעדים ברוריס כו'

ביהושלמי סריך כו' ומשני לעבור עליו בב' לאוין • בלא כ"ל וב"ב בשו"ת פניס מאירות מ"ח סימן ק"ד יעוש"ב וב"ה ביהושלמי:

קב א מיי' פ"ג מכל' גירושין הל' כו סמג עשין סה טור ש"ע אה"ע סימן מו סעיף ו:

קג ב מיי' פכ"ד מכל' גירושין הל' כד סמג עשין ב טור ש"ע אה"ע סעיף ב וסי' קמח סעיף ם ועיש:

קד ג מיי' פ"י מכלכות גירושין הל' כה סמג עשין ב טור ש"ע אה"ע סי' קיט סעיף ב:

[פסחים נג:]

[ל"ל בלאו וכן סוף נסחיל ביהושלמי]

מבנה

ב' שאלות שנשאלו לרבא בענין גירושין

ג' מדות באנשים בהתלמות לגרושין

קב/מבנה

נושא

מת' תנאים שיגרו אות אחרו

נושא

מת' ק"ש ותפ"

אין לגרוש הפסוק "ערות דבר"

עם בני אדם סלקא דעתך · פירש בקונטרס אם כן רגלים לדבר שמוה היא ומכורה ט ומוכה לגרשה ולא מלוה ולקחה להלוות בשוק ויולאה ולקחה פרוע ממי מוכה לגרשה ולא מלוה דבעלית היא בסוטה (דף כה:) לי עוכרת על דם יהודית מוכר לקיימה אי לא ולא לקיימה ואמאי לא פריך נמי עלה ושם לומר דכיון דבעלית בסוטה לא הויא לא מדכתבן קאמר שפיר דמלוה לגרשה אבל זו מוכה לגרשה מן התורה ועוד שם לפרש רומאת עם בני אדם סלקא דעתך דאפילו אדם רע ליט סובל זה מאשתו אי אפילו קלה שבקלות ליכא עוזה כן: **הכתוב** קראו אמר · מיהוקמת לפילו ככית הלל ותענות קמי:

הדרן עלך המגרש

ופרומה משני צדדיה ורוחצת עם בני אדם עם בני אדם ס"ד אלא במקום שבני אדם רוחצין זו מצוה מן התורה לגרשה שנאמר כי מצא בה ערות וגו', ושלחה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר "הכתוב קראו אחר" לומר שאין זה בן זונו לראשון זה הוציא רשעה מביתו וזה הכניס רשעה לתוך ביתו, זכה שני שלחה שנאמר "ושנאה האיש האחרון ואם לאו קיברתו שנאמר "או כי ימות האיש האחרון כראי הוא במיתה שזה הוציא רשעה מביתו וזה הכניס רשעה לתוך ביתו כי שנא שלח" ר' יהודה אומר אם שנאתה שלח ר' יוחנן אומר שנאוי המשלח ולא פליגי הא בזונ ראשון הא בזונ שני דאמר ר' אלעזר כל המגרש אשתו ראשונה אפילו מזבח מוריד עליו דמעות שנאמר ואת שנית תעשו כסות דמעה את מזבח ה' בכי ואנקה מאין [עוד] פנות אל המנחה ולקחת רצון מידכם ואמרתם על מה על כי ה' העיד בינך ובין אשת נעוריך אשר אתה בגדתה בה והיא חברתך ואשת בריתך:

תורה אור

הדרן עלך המגרש

הדרן עלך המגרש וסליקא לה מסכת גיטין

תוספות רי"ד

ופרומה משני צדדיה ורוחצת במקום שבני אדם רוחצין זו מצוה מן התורה לגרשה שנא' כי מצא בה ערות דבר: והלכה והיתה לאיש אחר הכתוב קראו אחר כלומר שאין זה בן אבו של ראשון זה דיציא רשעה מתוך ביתו וזה הכנים רשעה בתוך ביתו וכה שני שלחה שנאמר ושנאה האיש האחרון ואם לאו קיברתו שנאמר או כי ימות האיש האחרון כראי הוא במיתה שרשעה זו הכנים לתוך ביתו: כי שנא שלח רב יהודה אמר כי אם שנאתה שלח ור' יוחנן אמר שנאוי המשלח ולא פליגי הא בזונ ראשון הא בזונ שני דאמר ר' אלעזר כל המגרש אשתו ראשונה אפילו מזבח מוריד עליו דמעות שנאמר וזאת שנית תעשו כסות דמעה את מזבח ה' וגו' עד והיא חברתך ואשת בריתך: סליק פרק המגרש

סליקא מסכתא דגיטין.

תחת השלמת המסכת יתמר זה ויועיל לזכרון בעזרת השם יתברך:

ח) הדרן עלך מסכת גיטין והדרך עלן דעתן עלך מסכת גיטין ודעתך עלן לא נתנשי מינך מסכת גיטין ולא תתנשי מינן לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי: יתמר כן שלם פעמים ותחר כך יתמר

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתהא תורתך אומנותנו בעולם הזה ותהא עמנו לעולם הבא ג) חנינא בר פפא רמי בר פפא נחמן בר פפא אחאי בר פפא אבא מרי בר פפא רפרם בר פפא רכיש בר פפא סורחב בר פפא אדא בר פפא דרו בר פפא:

העירב נא יי אלהינו את דברי תורתך בפינו ובפיפיות עמך בית ישראל ונהיה כולנו אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך: מאויבי תחכמני מצותיך כי לעולם היא לי: יהי לבי תמים בחקיך למען לא אבוש: לעולם לא אשכח פקודיך כי בם חייתני: ברוך אתה יי למדני חקיך: אמן אמן אמן סלה ועד:

מודים אנחנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות שאנו משכימים והם משכימים אנו משכימים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים אנו עמלים והם עמלים אנו עמלים ומקבלים שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר אנו רצים והם רצים אנו רצים לחיי העולם הבא והם רצים לבאר שחת שנאמר ואתה אלהים תורידם לבאר שחת אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם ואני אבטח בך:

יהי רצון מלפניך יי אלהי כשם שעזרתני לסיים מסכת גיטין כן תעזרני להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסיימם ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים יעמוד לי ולזרעי שלא תמוש התורה מפי ומפי זרעי וזרע זרעי עד עולם. ויתקיים בי בהתהלכך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך: כי בי ירבו ימיך ויוסיפו לך שנות חיים: אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד: ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום:

יתגדל ויתקדש שמיה רבא בעלמא דהוא עתיד לאתחדתא ולאחיא מתיא ולאסקא לחיי עלמא ולמבני קרתא דירושלם ולשכלל היכליה בגוה ולמעקר פולחנא נוכראה מארעא ולאתבא פולחנא דשמיא לאתריה וימליך קודשא בריך הוא במלכותיה ויקריה בחייכון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן: יהא שמיה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא: יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא. ויתהדר ויתעלה ויתהלל שמיה דקודשא. בריך הוא לעילא מן כל ברכתא ושירתא תושבחתא ונחמתא דאמירן בעלמא ואמרו אמן: על ישראל ועל רבנן ועל תלמידי תלמידיהון ועל כל תלמידי תלמידיהון ועל כל מאן דעסקין באורייתא. די באתרא הדין ודי בכל אתר ואתר. יהא להון ולכון שלמא רבא חנא וחסדא ורחמי וחיי אריכי ומזוני רויחי ופורקנא מן קדם אבוהון די בשמיא וארעא ואמרו אמן: יהא שלמא רבא מן שמיא וחיים טובים עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן: עושה שלום במרומיו הוא יעשה ברחמיו שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן:

ח) פי' הגון על זה תמצא בספר כתיים שמיכר מחי בגתון מכר"ל מפרקא בספר זכיות מ"ש פ"ג. ג) בסיומת וכוף הבונת כרמ"ש ז"ל וכן בסוף יש"ס בכ"ק כתוב רמזים על הזכרת בשות הללו.

קה א מיי' פ"י מהלכות גירושין הלכה כב סמג עשין נמוש"ע מהש"ע סימן קיט סעיף ד: קו ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף ה: קז ג מיי' שם הל' כא טוש"ע שם סעי' ג: קח ד מיי' שם טוש"ע שם נסג"ה:

[סוטה ו.]

ס"ק שניאה היא לפני המקום שלח מנהדרין כני.

ס"ק